Fore New Testament

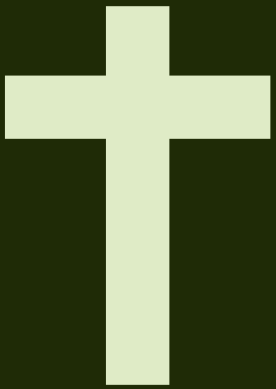

The New Testament in the Fore Language of Papua New Guinea

Fore New Testament
The New Testament in the Fore Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Fore long Niugini

copyright © 1974 Biblica

Language: Fore

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
df2bc6bf-8ad4-55de-aa26-7089b3e61564

Contents

Matiyu 1
Maka 90
Aruku 142
Yoni 235
Aposoro 303
Aroma 387
1 Korinti 424
2 KORINTI 459
Karesiya 483
Epesasi 496
Piripai 508
Korosi 517
1 Tesaronaika 525
2 Tesaronaika 532
1 Timoti 536
2 Timoti 546
Taitasi 553
Pirimoni 558
Iburu 560
Yemisi 588
1 Pita 597
2 PITA 607
1 Yoni 613
2 Yoni 623
3 Yoni 625
Yuta 627
Areberesoni 630

MATIYU AOGI KAMANA KAEMARANTIYE

Wasana aboraurite kanauguna Isu aborantiye
(Aruku 3:23-38)

1 Wasana ai'aru ai'aru aboraurite kanauguna, Isu Karaisiti
aeba Abara'amuke, ae aga'nu Tebitike, isige tupisa aboran-
tiye.
2 Pigoya, Abara'amu aepisa Aisaki aboraogana, Aisaki
aepisa Yekobu aboraogana, Yekobu aepisa Yutabe to
a'natabarabe aborantawe.
3 Pigoya, Yuta aepisa Peresebe Sarabe aborantase. Piya,
Tema yakari puwaisitantiye. Pigoya, Perese aepisa Esoroni
aboraogana, Esoroni aepisa Aramu aboraogana,
4 Aramu aepisa Aminatapu aboraogana, Aminatapu aepisa
Nasoni aboraogana, Nasoni aepisa Saramani aboraogana,
5 Saramani aepisa Powasi aborantiye. Piya, Areyabu
yakari potantiye. Pigoya, Powasi aepisa Obeti aborantiye.
Piya, Aruti yakari potantiye. Pigoya, Obeti aepisa Yesi
aboraogana,
6 Yesi aepisa wa'ega Tebiti aborantiye.

Pigoya Tebiti aepisa Soromoni aborantiye. Piya, Yuraya
nkanarimpa yakari potantiye.
7 Pigoya, Soromoni aepisa Ariyabomu aboraogana,
Ariyabomu aepisa Abaisa aboraogana, Abaisa aepisa Esa
aboraogana,
8 Esa aepisa Yiyosapati aboraogana, Yiyosapati aepisa
Yoramu aboraogana, Yoramu aepisa Asaya aboraogana,
9 Asaya aepisa Yotamu aboraogana, Yotamu aepisa Eyasi
aboraogana, Eyasi aepisa Esekaya aboraogana,
10 Esekaya aepisa Manasa aboraogana, Manasa aepisa
Emosi aboraogana, Emosi aepisa Yosaya aboraogana,
11 Yosaya aepisa Yekonayabe a'natabarabe aborantawe.
Piya puguni, Yuta kinapa Pebironi mari iraku'ma ibabute
wanta, pi kanabi aborantawe.
12 Pigoya, igeba Pebironi umintuguna, pi'na aka'i Yekon-
aya aepisa Siyatiyeri aborantiye. Pigoya Siyatiyeri aepisa
Serababeri aboraogana,
13 Serababeri aepisa Abayati aboraogana, Abayati aepisa
Erayakimu aboraogana, Erayakimu aepisa Eso aboraogana,
14 Eso aepisa Seroki aboraogana, Seroki aepisa Ekimu
aboraogana, Ekimu aepisa Eriyati aboraogana,

15 Eriyati aepisa Eriyesa aboraogana, Eriyesa aepisa
Matani aboraogana, Matani aepisa Yekobu aboraogana,
16 Yekobu aepisa Yosepe aborantiye. Aeba Mariya awaen-
tana puntiye. Aibogana, Mariyaba Isu yakari potaogini, ae
ageba: Karaisiti, Koti utaratanta yagarawe, untawe.
17 Aborantapa pipa mayamawe: Abara'amu aepisa ago-
bima aborata kanauguna Tebiti aboranti, pi a'waipa 14
puntiye. Piya, Tebiti aepisa aboraurite kanauguna Yuta
kina Pebironi mari ibabute wanta, pi a'waipa pabiyama 14
puntiye. Piya, pi kanabisa aboraurite kanauguna Karaisiti
aboranti, pi a'waipa pabiyama 14 puntiye.

Mariyaba Isu yakari potantiye
(Aruku 2:1-7)

18 Isu Karaisiti aboranti, pi agowapa mayama wain-
tiye: Mariyaba Yosepeka maekiyema utatauguna, kampa
atokaema isiyota isiyota puma mintusuguna, Aota Awa-
musa'ama Mariyati tumima ao'maeyogana yagara aga'e
pogini agantawe.
19 Piya pogana, kana utatanta yagara Yosepeba arupu ya-
gara miyomeka mayama napintiye: Naeba kamana'wa pa-
gusama otakana ani pusanaga uwa kakamagi kaikuwema,
napintiye.
20 Piyama napima mintogana, Wa'egawamatisa enisore
ka'waina amonta tumpa patama maya omintiye: Yosepe,
kaeba Tebiti ntagaramaga, wayaka Mariya maekenagaba
karuba a-po. Yagara aga'e pemipa, pipa Aota Awamusa'ama
esegi potama aboramiye.
21 Pigoya, masinto yakari potakanaba, ae ageba: Isuwe,
pipa kamanatepisa Tau'ikena yagarawe, omo. Piya, aeba
aokina'wapa aguntaenawaipisa i'ima aogi puwaitakiye.
22-23 Pigoya a'ya'waemaena aborantikana, paipa poropete
ka'waina Wa'egawama nkawamutasa maya kamana untiye:
Abiyo. Age'aragawae ka'waina aga'e pumagina, masinto
yakari pekiripa, agewapa Imanuweriwe ukibewe. Pipa ka-
manatepisa: Kotiba taege mintiye ukibewe, untiye. Poropete
piya kamana unti, pi au'wa aborantiye.
24 Pigoya, Yosepeba awaibintisa aogamagina, enisore-
wama kamana omome pi wasimagina, anarimpa kayone
potama ababuntiye.
25 Pigoya, waya'waenaba kampa puma mintusuguna ya-
garaba aborantiye. Piya pogana, Yosepeba ae ageba: Isuwe,
omintiye.

2

To marisa abinta kina'mi ampa Isu agantawe

1 Pigoya, Eroti pi mparasa wa'ega yagara mintogana, Isu
aeba Petariyamu kumata Yutiya mara aborantiye. Pigoya pi
kanabipa, pa nkirosa'mitisa to marisa nori aisuma aganta
kina'mi Yerusaremi kumata ampa irosa'ma, ibigama maya
untawe:
2 Yuta kina tige aoso Wa'ega ae kumata aboraye. Taeba
maroti maretisa yakari potanti noriwa agategi, ampa ae
agisabi parokaema ta'mu potakena kanaune, untawe.
3 Piya yuguna, wa'ega yagara Eroti abima pami pogini,
a'ya'ma Yerusaremi kuma ago kina igebe pami puguna,
4 Eroti aeba a'ya'ma tabe mono kiye kinape mono tisa
kinape igega'e yogini aki puguna: Karaisiti yagaraba, ae
kumata aborakiyema untanema, ibigaogini,
5 maya omintawe: Yutiya mari Petariyamu kumatane.
Pika Kotitisa kamana abima uwaimikena poropete ka'waina
mayama kaemarantiye:
6 Petariyamu kuma Yuta mari, kaeba Yuta kuma ai'ne
tuminta kumapa kampaye, iye.
Kaetisa kiya yagara ka aborama, Isureyo naokina kabiwait-
akiyema, kaemarantiye untawe.
7 Piya yuguna abite, Erotiba nori aisunta kina ibira igega'e
umagina, pi nori aborantika pasema ibigaogini omuguna:
8 Petariyamu kumati waiyema, uwaitama maya untiye:
Tigeba wama esegima uma aguyosa'ma, kana yagaranto
aboratate kanama unamigi, pabiyama naeba wama na'mu
potamagi agisabi parokaekuwe, untiye.
9 Kana wa'ega yagarama piya uwaimogini abite wantawe.
Ke'i wantini maroti mawaitisa nori aganta, pipa pabiyama
to kake aboraogini agaurite wauguna, kana yagaranto
mintome ntamankama abobora esegima waintantiye.
10 Piya pogini, igeba nori agate tabera i'muntanaba
puntawe.
11 Piya pumagini, namapinti ima yagarantobe anowampa
Mariyape isigama, irakabima ae ageba asaga'yuma,
kotawaipisa i'muntanaba maema aisa potamagini, kori
yabape, aogi agunta kagupe, tusa masawaepe amintawe.
12 Piya puguna, Wa'egawama amonta paitama akayuwait-
aogini, igeba Erotiti kampa a'wae puma wanta, to ki'i wama
mawaiti wantawe.

Yosepege Mariyage Isu ababute Isipi mari wantase

13 Pigoya igeba a'wae puma wauguna, Wa'egawamatisa
enisore ka'waina Yosepe amonta patama, kamana maya un-
tiye: Kaeba asima, yagarantobe anope isibabute Isipi mari
tiyegaka wama, nae kamanaka agawa puma miyiyo. Abo.
Eroti aeba yagaraga aguyosa'ma aegukena piya, ababute
wagaso, omintiye.

14 Piya omogana, Yosepeba asima yagarantoke anoke isi-
babute aseka Isipi mari pai'ma wamagini,
15 pita'i umintuguna Eroti purintiye. Piya, poropete
ka'waina Wa'egawama nkawamupisa kamana maya un-
tiye: Yagaranepa Isipi mari mintaka, kega'e yekana pita'isa
kanakiye. Pi kamana'ama esegi puntiye.

Eroti uwaitaogini inamu ntagara iyeguntawe

16 Pigoya, nori aisunta kina igeba Eroti ikabitate wauguna,
agowa abite agobipa tabera puntiye. Piya pumagina irebu
kina uwaitaogini, igeba wama Petariyamu kumatasabe
awamori kuma'antontorasabe, masi yagara kabowaipa tara
kampa punta yagara, igepa a'ya'ma iyeguntawe. Pipa nori
aisunta kina ige iwamupisa kana yumesa puma, pabi kana
yagara iyeguntawe.
17 Pigoya, pika poropete Yeremaya kamana maya unti,
pi'na esegi puntiye:
18 Arama kumatasa ka kamana abogini, tabera intara'ena
puma kube'ena puguni abewe, iye.
Areseriba araga yagarawa aegugasumeka iguyosakate
tabera kube'ena pekini, aurikena pugagate atakibewe,
piya unti'na esegi puntiye.

Yosepebe waya yagarawampabe a'wae puma kanantawe

19 Pigoya, Eroti pu'waogana, Yosepe Isipi mari miyogana,
Wa'egawamatisa enisore ka'waina amonta patama maya
omintiye:
20 Yagara aegukena punta kinapa ago pu'wawe. Kaeba
asima, yagarantobe anope isibabute Isureyo mari waiyoma,
omintiye.
21 Piyama omogana, Yosepeba asima yagarantoke anoke
isibabute Isureyo mari wantawe.
22 Pigoya, Akereyasi aeba abawampa Eroti mparupa
maema Yutiya mara kabinti, pi kamanapa Yosepe abite-
gina, pita'i wama umikenagaba karu puntiye. Piya pogana,
Wa'egawama amonta ki'isa kamana uma aboramogana,
pimpa atate Karariya mari wama,
23 ka kumapa, agewapa Nasareti, pita'i wama umintantiye.
Piya, Karaisitika poropete kina'mi: Ae agewapa Nasareti
yagarawe ikibewe, unta, pi'na esegi puntiye.

3

Yoniba mono yugawa agobintiye
(Maka 1:2-8; Aruku 3:1-18; Yoni 1:19-28)

1 Pigoya pi kanabipa, Yoni wani pai'itanti ntagara, Yutiya
mari aborama ka'me mpari umima, mono maya untiye:

2 Koti kabiratakenaena agarosaya, aguntaenaripa kaite
tigu a'wae piyo, untiye.
3 Pigoya, pi ntagaraga poropete Aisaya maya unti, pipa
aborantiye:
Awaga kamana ikena yagara ka'me mpari mima, kega'e uma
mayama aboraye:
Wa'egawamanta ke i'ma arupu puma amuyena piyo, piya
untiye.
4 Pigoya, Yoniba kaiwapa kamoro yaga ayatasa
pumaranta, pi ami u'magina, arirasa kante puma abamu
kimagina, nanintawapa iroke tuke nama mintantiye.
5 Pigoya, Yerusaremi kumatisabe Yutiya marisabe Yontani
waninkama maroteri materi miyume kinape, a'ya'ma aeti
wawaentawe.
6 Piya pumagini, aguntaena pume kamana'waipa uma
aborauguna, Yontani anompapi pai'itantiye.
7 Pigoya, uwoma Parasi kina'mibe Sarusi kina'mibe mono
wanika irosauguna, Yoni igate maya uwaimintiye: Tigeba
kuya awarorawe. Kotitisa amo'ena aborarimekiri kaka-
gaisanaga kebaya urimegiri mata'i kanawe.
8 Tigeba aguntaenaripa kaitegiri tigu a'wae pigina, mono
a'wapa aboraigiriba, wani kanara maekibewe.
9 Pigoya, ti maete ikenaba a-puma: Taeba Abara'amu
nkaga'nuraga aogima mikunemagiripa, a-siyo. Pabigo
urimekiri abiyo: Kotiba ma ntabatasa Abara'amu nkaoso
aga'nugi iba pikenaba agantiye.
10 Piya, ya agaiyukena tupa ya agobi atantiye. Pi ntawama
a kampa aogima aeyakanapa agaiyuma yakupi kaekiye,
Yoniba meto kamana piya untiye.
11 Piya untana to maya untiye: Naeba tigu a'wae piy-
oma wanitasa paititauwa, naka'i kanakibi ntagara, agewapa
asunagasima waintika, naeba mayamanaba agisa anapa
kampa arakae potakuwe. Pi ae Aota Awamusatasabe yaku-
tasabe paititakiye.
12 Aeba aka maete kanama, witi naninta ampa aigaga
pumagina, anonkapa namapi atantana, ariwapa tayaba
yakupi kaegaikiye, piya untiye.

Yoniba Isu wani pai'atantiye
(Maka 1:9-11; Aruku 3:21-22)

13 Aibogana, Isu aeba Karariya marisa Yontani waniti
kanama, Yoniti aborama: Mono wani pai'natanema, om-
intiye.
14 Pigoya, Yoniba abitegina kunta puma maya untiye:
Ayamabaya kaeba naeti ampa piyama yene. Kaeba nae
pai'natagana kanara pikiye, untiye.

15 Piya yogana, Isuba kamana mayama a'wae puma omintiye: A'a-o, ibaba pai'natao. Piya pekara, tasigeba Koti kamana aogima wasikuse, untiye. Piya yogana Yoniba abitegina pai'atantiye.
16 Pigoya, Isupa pai'ataogana aeba Yontani wanipintisa iyogana, manta kabi a'waiyogana, agaomepa Koti Nkawamusa'ama pupunta kanta purite aeti tumpintiye.
17 Tumpintogana, mantabintisa kamana ka maya untiye: Mepa nabugai ntagaranene. Tabera na'mu potauwe, untiye.

4

Kewama Isu amiyo puntiye
(Maka 1:12-13; Aruku 4:1-13)

1 Pigoya, Awamusa'ama Isu ka'me mpari ababute wama, kewama amiyo potakenaga ababute wantiye.
2 Pigoya, Isuba pita'i nanintaga a'a-o uma, 40 yaga uwa miyogana aga'ena abuntiye.
3 Piya pogana, amiyo pikena agowama aeti aborama maya omintiye: Kaeba Koti Ntagara mintanapa, yegana ma ntabankama paretiyena pekana nao, untiye.
4 Piya yogana, Isuba antota maya untiye: Mono isa'ama maya iye: Wasanama nanintarasa kampa a'ya'ma esegiyenawapa maekiye. Koti nkawamupisa mono pi abima esegiyenaba maekiye iye, untiye.
5 Piya yogana, kewamaba Isu Yerusaremi kumati ababute ima, tabe mono nama nkagari mesutama,
6 maya omintiye: Kaeba Koti Ntagara mintanapa, pa'yo puma tumo. Piya, mono isa'ama maya iye: Koti aeba enisore kina'wa uwaitakini kabigatakibewe, iye. Piya, kaegukena pikibipa, iyatasa kababute tumigina, yabankamaba kagisaba kampa airisakiye iye, untiye.
7 Piya yogana Isu maya omintiye: Pigoya, mono isa'ama to ka maya iye: Wa'ega Kotigapa amiyo puma agakenaenaba a-po iye, untiye.
8 Piya yogana, kewama to ababuma e'ero nkamuti ima mesutamagina, a'ya'ma mampabisa kumape igaenabe ayakimagina,
9 maya omintiye: Nae nagisabi ampa parokaema nageba asagayuyegapa, a'ya'waema waintintanaba kamiwaekuwe, untiye.
10 Piya yogana Isu mayama omintiye: Satani, kaeba natate wagaso. Mono isa'ama maya iye: Wa'ega Kotigapa, ae age asagayuma, ae abiwa kayokaya'ena potao iyema, omintiye.
11 Piya omogana kewama atate waogini, enisore kina igeba irosa'ma aogima kabitantawe.

Isu Karariya mari wama mono yuga agobintiye
(Maka 1:14-15; Aruku 4:14-15)

12 Pigoya, Yoni araku'ma iga'na namapi atauguna mintogana, Isuba pi awaga kamana abitegina, pimpa atate Karariya mari wantiye.
13 Wamagina Nasareti kumapa agaite Kapaniyamu kumati umintantiye. Pi kana kumapa kotu awamori, Seburonige Napitaraige isiga'nu mpara umintantiye.
14 Piya pogana, pintanaga poropete Aisaya maya unti, pipa au'wa aborantiye:
15 Seburonige Napitaraige isige mari, kotu awamori, Yontani waninkama maroteri waintipa,
To marisa kina'mi ampinta mpa, Karariyawa,
16 Pita minta kina'miba tununtanabi miye'nagiba tabe e'wasaena agawe, iye.
Piya, purikena puma miye kina'miti e'wasa aboraye, piya untiye.
17 Pigoya, pi ntagaba Isuba agobima mono untana, maya uwaimintiye. Koti kabiratakenaenaba agarosaya, aguntaenaripa kaite tigu a'wae piyo, piya uwaimintiye.

Tarawa tarawaki kina igega'e yogini aegarantawe
(Maka 1:16-20)

18 Pigoya, Isu aeba Karariya kotu awamori wama nasi nasi puntana, tara yagarara isigaomepa, kapa Saimoni to agiwapa Pitabe, a'nantowampa Enturube, isigeba inoyanta aebusume ntagararaginisi, kotupinti kuko aibarekima wanipinti motausuguna, uma isigantiye.
19 Piya uma isigate maya uwaisimintiye: Naegaraiso. Inoyanta aeyamesa puma wasana iba pikenaena tisiyakikuwe, uwaisimintiye.
20 Piya uwaisimoginisi, pabigo kuko'waisipa atate aegarantase.
21 Aubusuguna, Isu to nasi nasi puma to tara yagarara isigaomepa, Sepeti ntagara Yemisige a'nantowampa Yonige, isibawaisimpa Sepetige wanipisa karebi mima, kuko aogi puma mintuguna, ampa isigantiye. Pigoya, Isuba isigega'e yoginisi,
22 isibawaisimpa pabi wanipisa karebi atate, Isu aegarantase.

Isu uwoma kina'miti yoga puntiye
(Aruku 6:17-19)

23 Pigoya, Isuba Karariya mari ainkima nasi nasi puma, ini namankaipinti ima mono kamana umagina, Koti kabiratakena kamanapa uwaimagina, yoni kinape i'ama kampa aogi punta kinape kaba itantana puwaentiye.

24 Piya pogana, awaga kamana'ama Siriya mari abae
purite wagana pogini abite, yoni kinape, iki nakiyena ibome
kinape, ke kina intabaipinti minta kinape, aonanta puma
ware'naowa pume kinape, kebo kinape, aeti a'ya'ma ibabute
wauguna aogima kaba itawaentiye.
25 Piya pogini, Karariya marisabe, Tekaporisi kumatisabe,
Yerusaremi kumatisabe, Yutiya marisabe, Yontani maroteri
materisa tabe uwoma kina aki puma aka'i wantawe.

5

Isu amuti mono uwaimintiye (Au'wa 5-7)
(Aruku 6:20-23)

1 Pigoya, Isuba uwoma kina igate, amuti ima asu
mintogini, abagi kina'wa agora wauguna,
2 mono maya uma uwaimintiye:
3 Igu'amaka abegana kusi miye kina, igepa Koti kabiwait-
akini i'muntanabi mikibewe.
4 Intara'enabi miye kina, igeba aintiba mantarasaena
intawama asoyaena pekini, i'muntanabi mikibewe.
5 Agoya puwaita kina, igeba aintiba aogi kumapa maema
mimagini, i'muntanabi mikibewe.
6 Iga'ena ibemi kina, igeba naninta wanika ibemisa puma
Koti nkarupuyena ibemi kina, igeba aintiba iga'e pakini
i'muntanabi mikibewe.
7 To kina'mika intara pe kina, igepa aintiba Koti antara
puwaitama iyo'maeyakini, i'muntanabi mikibewe.
8 Aguntaena kampa napiye kina, igeba aintiba Kotipa
agamagini i'muntanabi mikibewe.
9 I'ima paru puwaita kina, igeka Kotiba: Yagara araganene
uwaimekini, i'muntanabi mikibewe.
10 Arupuyenaraka karana puwaitagini miye kina, igepa
Koti kabiwaitakini i'muntanabi mikibewe.
11 Pigoya, naeka wasanami kamparaga kamana uritama,
karana puritama, agunta kamana uma kumpari uritagiripa,
aintiba ti'muntanabi mikibewe.
12 Piya, tigeba aintiba aogi ikantanaripa mantariba taber-
aka'yane. Pika ti'mu puma tinta asoya puma miyiyo. Paipa
wasanami poropete mintanta kinapa pabiyama karana
puwaitantawe, piya untiye.

Wasanaba kayoge kaneke waiyemisa puma miyeno
(Maka 9:50; Aruku 14:34-35)

13 Tigeba wasana ikapi mimagiri, kayo kanta puma
mintawe. Pigoya, kayo i'nisama kasigabekapa, aya pekana
to kake asabama iga pikiye. Pipa kampaye. Piyaena piken-
aba kampa waintiye. Uwa asunu kaegasagini, wasanami
pita'i nasi nasi puma aeyese pewe.

14 Pigoya, tigeba wasana ikapi kane kanta puma mintawe.
Piya, kuma ka amuta abora waintakanaba, asekapa
e'wasaenawapa a'ya'ma wasanamiba agakibewe.
15 Pigoya, ka'waina kane igi'magina kampa kankabe
maema airari kaetantana, marunkata igi'ma atakana, nama
nkantabaipinti e'wasaba a'ya'ma kina puwaitakiye.
16 Tigeba etimpaba pabiyama wasana e'wasa puwaitano.
Igeba aogima mikenaenari agaigina aogi pekini, mantari
tibarimpa nkage asaga'yuyewo, piya untiye.

Paisa mono kaikenaba kampa aborauwe, Isu untiye

17 We, paisa ago kamanape poropete kina'mi kamanape
kaikena aborantiyeba, naekaba a-siyo. Naeba kaikenaba
kampa aboramagi, naeba to wasima abae pikenaba abo-
rauwe.
18 Naeba taga urimekiri abiyo: Mage mantage waiyemisa
puma, Koti nkago kamanapa uwa waikiye. Ka awa'enaba
kampa kakawakibikana, uwa waikiye.
19 Pigoya, wasana ka'waina Koti unti kamana ago
uwaenanto ka kasimagina to kinakaba: Piyama kasiyema
uwaimikibi'naba, ae ageba uwaenanto Koti kabiratakibi
ntagaba waikiye. Piya, ka'waina aeba a'ya'ma wasimag-
ina to kinakaba: Piyama poma uwaimikibi'naba, aeba
pabiyama Koti kabiratakibi ntagaba tabe yagara ima mikiye.
20 Pika urimekiri abiyo: Arupuyenarimpa kampagina
mono tisa kina'mige Parasi kina'mige arupuyenawaimpapa
igaikibipa, aintiba tigeba Koti kabiratakenaenabipa kampa
uma pasikibewe, piya untiye.

Igobi pikena kamanane
(Aruku 12:57-59)

21 Pigoya, tayabamagi kamana maya uwaimintiye:
Kaeba wasanaba a-nkaeguma kaiyo. Ka'waina wasana
aeguyekiripa, kamana abikena kina'miti ababute wama
metaiyo, paisa kamanapa piyamagiri abewe.
22 Piya, naeba to urimekiri abiyo: Ka yagaramaba
ao'yagaraga agobi potakanaba, pika kamana abikena
kina'miti ababute wama kamana otakiye. Pipa kanarane.
To waina aeba ao'yagaraga kamparaga kamana uma:
Kani po omekiniba, ababute kanisore kina'mi akiyenabi
metakibewe. Piya, to ka'waina aeba ao'yagaraga: Aibo
yagaragawe omikibi'naba, a'abibintisa yakupi wao, omikiye.
Pipa kanarane, piye untiye.
23 Pigoya, kaeba ka'muntana tabe mono namapinti maete
ikena puntanapa: Nao'yagaramage kamanatesi waintiye,
piyama napintanapa,

24 pabigo ka'muntanaba arata agora atate tumima, wama
kao'yagaramage kamanatisipa uma aogi pugaite, a'wae
puma ima ka'muntanaba Kotiti aratarapa mesutagana aogi
peno.
25 Pigoya, tigetisa ka'waina kamana ugatakanapa, kamana
abikena kina'miti kampa uma irosanta ke'i wantirisi, pi nta-
garamage kamanatisipa uma aogi piso. Piya kampa pikibe-
mpepa, ugatakibi ntagaramaba karu'ena abikena kina'miti
wama agoga yekana, abikena yagarama irebu kina'wa
uwaitakini, iga'na namapi katakibewe.
26 Naeba taga ugamukuwa, abo. Kaeba pi nkiga'na namapi
mintanapa, uwaba kampa irosa wakibene. Aintiba iretaba
amima a'ya kaite, wakibene, piya untiye.

To wae kuntana paibikena kamanane

27 Pigoya, kamana paipa maya uwaimintine: Kumiyenaba
a-po. Pi kamanapa abintawe.
28 Pigoya naeba urimukuwa, abiyo. Ka yagarama to wae
ka'waina agama agabakibipa, ae aumawama Koti nkaobi
ago ata puma kumiyenaba potaye.
29 Pigoya, ka kaowama aguntaena pikena pekanapa, pi'ma
maebugaso. Tarayaga kao waintakanapa kaeba a'abibinti
tumisanaga, aogima kabiyo.
30 Kayatakantisa aguntaena pikena pekanapa, arisa'ma
maebugaso. Aogi kiyenayaga waima kaeba a'abibinti tu-
misanaga, aogima kabiyo, piya untiye.

Waya kaikena kamanane
(Matiyu 19:9; Maka 10:11-12; Aruku 16:18)

31 Pigoya, paipa to kamanapa mayama uwaimintiye:
Ka'waina waya'wa kaikena puntanaba, kaikena awa'ena
amimagina otano, untiye.
32 Pigoya, naeba urimukuwa, abiyo. Ka'waina
waya'wampaba kupiyonaba kampa puntakana uwa
kaikibipa, aeba ata potakana, karu'ena kumiyenaba
pikiye. Piya, to ka yagarama kainta wae maekibipa, aebe
kumiyenaba pikiye, piya untiye.

Koti nkaobi uma esegi pukena kamanane

33 Pigoya, tayabamagi to ka maya uwaimintine: Kaeba
Koti nkaobi atamaba kumpari kamanapa uma esegiba a-po.
Piya, ae aobi uma esegi pumaba wasiyegana, au'wa aborano,
untine. Pi paisa kamanapa piyamagiri abewe.
34 Naeba pika urimukuwa, abiyo. Koti nkaobi uma esegi
pentanaba ataiyo. Piya, mantara uma esegiba pipa a-piyo.
Mantaba pipa Koti nkaemu yabaewe.

35 Piya, mara uma esegiba pentanaba pipa a-piyo. Maba
Koti nkagisa aema miyemi mpawe. Piya, Yerusaremi kumata
uma esegiba a-piyo. Yerusaremiba tabe Wa'ega Yagarama
kumane.
36 Piya, ti'no nkabiyata uma esegiba a-piyo. Tigeba antugu
ti'nu nkabiyema ka omigina, tunu pikibera, to ka omigina
wae'wae pikiyo. Pipa kampaye.
37 Pigoya, pika kamanatipa tagaka owe uma, pabiyama
aegaraiyo. A'a uma, pabiyama aegaraiyo. To nara uma esegi
pukibepa, pi kamanapa ke kinapisa aboraye, piya untiye.

Antota'enaba kampa pikena kamanane
(Aruku 6:29-30)

38 Pigoya, paipa kamana maya untine: Ka'waina kaoga
airikakanapa, antota airikao, iye. Piya, kawa aibarara
pekanapa, antota aepa pabiyama aibarara po, untine. Piya
kamana abintawa,
39 pika to kapa naeba urimukuwa, abiyo. Tiyeguma
karana titakena pigiripa, antotapa a-nkataenaba puwait-
aiyo. Pika ka'waina katamara kaeguyekanapa, to ka auka'i
a'wae puma amo.
40 Piyamaba, to ka'waina kae kamana ugatamagina siy-
otiga maeyakanapa, mu'mu siyotigapa kaga amo.
41 Piyamaba, ka kiye yagara agaro ki'i nababute waoma
ugamekanapa, kaeba e'ero ki'i ababute wama ao'maeyo.
42 Piyamaba, to ka'waina ka'enaga esugatakanapa, amo.
Piya, a'yo ukatakena yekanapa, owe otao, piya untiye.

Kama kina agu kao'ena pikena kamanane
(Aruku 6:27-28, 32-36)

43 Paisa kamana ka mayama waintiye: Kaeba kaokina agu
kao'ena potantana, kama kinakaba kagobi potao, untiye. Pi
kamanapa abintawe.
44 Pika naeba urimukuwa, abiyo: Kama kinatipa agu
kao'ena puwaitantiri, karana purita kina igeka napima
nunamu yiyo.
45 Piya puntiripa, mantarisa tibarimpa ntagaraena puma
mikibewe. Piya, Koti aeba yegina, pankamaba agunta ki-
nape aogi kinape kaga e'wasa puwaitaye. Pabiyama yegina,
kaba arupu kinape antage kinape kaga kanara tiyeye.
46 Tigeba agu kao'ena purita kina, ige'amana agu kao'ena
puwaitaiginaba, aintiba aya iretaripa Kotiba timikiye. Pipa
kampaye. We, takisi maenta ku kina'miba piyaba puwait-
awe.
47 Piya, to marisa kina'miba iyokina aogi puwaitawe.
Tigeba pabiyama tiyokinapa aogi puwaitantiripa, ayama
igaikibewe. Pipa kampaye.

48 Abiyo. Tigeba mantarisa tibarimpa aota miyemisa puma, pabi nkawameta miyiyo, Isu piya untiye.

6

Wasana iyo'maekena kamana untiye

1 Tigeba aogima kabiyiyo. Aogiyena puntiripa, tipa wasanami nkiyobipa a-mpaete iyiyo. Piya pukibepa, mantarisa tibarimpatisa ka ikantanaba kampa maekibewe.

2 Tigeba wasana kao'ena puma awagaena puwaitantiripa: Ka'isa kina'mi tagama i'mu purataiyemaba, taberasaba a-kega'e yiyo. Piya, kumpari mono kina igeba ini namapipe uwa ke'ibe: Tage maete ima i'mu puratayema, wasana kao'ena puwaitawe. Naeba tagaka urimuwe. Piya kina'miba wasana i'mu puwaita nkikantanawaipa ago maerekana, aintiba toba kampaye. Ige pesa puma a-piyo.

3 Pigoya, kusi kina kao'ena puwaitaganaba, ka kaentisa kina'ma pukibintanaba to kaentisa kina'miba a-nkabiyo.

4 Piya peganaba, kao'enagampaba kakama waigatagina, kabagampa a'ya'maena kakama waintintana agamagina, antotapa kamikiye, piya untiye.

Nunamu ukena kamanane
(Aruku 11:2-4)

5 Pigoya, tigeba nunamu ukena puntiripa, kumpari kina'mi yesa pumaba a-siyo. Pi kina igeba ini namapipe ke'ibe nunamu yepa, pipa: Wasanami tagama i'mu purataiyema, piyaba pewe. We, naeba tagaka urimuwe: Piya kina'miba au'wapa ago maentaka, toba kampa maekibewe.

6 Piya, kaeba nunamu ukena puntanapa, namakapinti ima kabe kitama kabagampa kakama miyemi'na aeti nunamu yo. Piya pegana, kabagampa kakama agamagina, antotapa kamikiye.

7 Pigoya, tigeba nunamuba uwa tiwamutasa urite wagana pumaba a-siyo. Pipa to marisa kina'mintanawe. Pi kina igeba uwoma kamana aisurite wagana pekana: Koti abiramikiyema, yewe. We, pipa kampaye.

8 Tibarimpapa kampa esotantagana, aeba agoripa ago abiwaeyagiri, tigeba ige yesa puma a-siyo.

9 Pigoya, tigeba maya uma nunamuba yiyo:
Taba, mantabinti mintane. Kae kage aota waiyeno.
10 Kae kabiratakenaenagapa aborawaeyano.
Mantari kae kawamu aega'ma wasikenaena waintemisa puma, pabiyama mabi taeti aborano.
11 Ibaba kaeba nanintarepa tae awameta tamo.
12 Tao'mi kaintanawai nkatupa mae igasompe nkawameta kaintanare nkatupa maeragaso.

13 Tamiyo pusanagaba aogima kabiratao.
Kewama nkayapisa taba puratao, piya nunamu yiyo, untiye.
14 Piya, tigeba wasanami nkaibo'enawaipa kasiginaba,
mantarisa tibarimpaba pabiyama tige'enaba maerigaikiye.
15 Piya, tigeba wasanami nkaibo'enawaipa kampa igasig-
inaba, tibarimpaba aibo'enaripa pabiyama kaga kampa
maerigaikiye, piya untiye.

Naninta a'a-o uma mikena kamanane

16 Pigoya, tigeba monoka naninta a'a-o uma mintiripa,
tiyowa muruse puma a-mpiyiyo. Piya, kumpari mono
kina'mi ige piya pegana, wasanamiba ige naninta a'a-o
uma miyentanawai igabebe piyema, iyowawamaba ataena
pegini miyewe. Pigoya, ige pesa a-piyo. Naeba tagaka
urimuwe: Igeba ikantanawaipa ago maentane.
17 Piya, kaeba naninta a'a-o uma mintanapa, ka'noti ma-
sawae pai'ma kaowaena po.
18 Piya pegini, wasanamiba naninta a'a-o uma miyem-
pentanama nkagogapa kampa agabebe pegana, kabagampa
kakama miyemi, ae abintowa abeno. Piya pegana,
kabagampa kakama agamagina antotapa kamikiye, piya
untiye.

Aogiyena maema aki pikena kamanane
(Aruku 12:33-34)

19 Pigoya, tigeba mampabi a'ya'maena aogiyenaba a-
mpaema aki piyo. Kampaye. Mampabipa umuwama nar-
igagina kasipama ataena pegina, ku kina'mi agasaba'ma
kuntana pewe.
20 Piya, tige'ena aogiyenaripa mantari aki piyo. Pita'iba
umuwamaba kampa narigakanaba kasipama ataenaba
kampa pekini, ku kina'miba agasaba'ma kuntanaba kampa
pikibewe.
21 Piya, aogiyenaripa waintemi, pi kumakaba asi nasi
napiyewe, piya untiye.

Au'ama nke'wasaenama kamanane
(Aruku 11:34-36)

22 Pigoya, kau'ama kane'wapa kaowe. Kaogapa aogima
waintanaba, kau'amapa kanara e'wasa potakiye.
23 Kaoga tikaeyakanaba, kau'amaba pabiyama tunusu
wakiye. We, kagu'ama kane'wa tu'ma wakanapa, tabera
tununtanaba aboragamekana kaorika'ena puma mikibene,
piya untiye.

Ka'wainaba tarara kayokaya'ena kanara kampa pikiye
(Aruku 16:13)

24 Pigoya, ka yagarama tabe yagararamisi kayokaya'enaba
kampa kanara pikiye. Aeba ka'wainapa kayone potantana
to ka'wainapa agama aekita potakiye. Piya pumagina, aeba
ka'wainati uma atokaentana to ka'wainapa akabitakiye. We,
tigeba pabiyama Koti ntugabe mone kutankama ntugabe ka
awameta kanara kampa maekibewe, piya untiye.

Arirasaenaga taberapa a-ntapi napi piyo
(Aruku 12:22-31)

25 Pigoya, naeba urimekiri abiyo: Tigeba mikenae-
narikaba: Nana nanintabe wanipe maema nakune.
Tau'amakaba: Nana tautasaena maema purukunema,
uwoma tigiba a-ntapiyiyo. Piya, naninta wanane.
Mikenaenarimpa au'wantaga'enawe. Titasaena wanane.
Ti'ama au'wantaga'enawe.
26 Piya, tigeba inatisa kabara agaiyo. Igeba aintan-
aba kampa puma nanintaba kampa kubu'ma namankaipi
kampa aki pewe. Kampaye. Mantarisa tibarimpa nanintaba
uwa aborama imiye. We, tigeba kabarapa kampaye. Ae
aobipa tigeba wasanarawe.
27 Pigoya, tigeba napiyenari waintakiripa mampara to
kake amato puma to ka'isa yaga mirite wakibewa, a. Pipa
kampaye.
28 Piya pikenaena kampa waintegiripa, nana piyema
kaigaba uma uwoma tigiba napiyewe, a. We, yaobisa ya
aosa pamika agoba abiyo. Aeba aotasaenawampa ntugaba
kampa piye.
29 Pika urimukuwa, abiyo: Paipa tabe yagara Soromoni
aeba konariyenawantaga yagaramaba aogiyenaba purin-
tomepa ya aosawamapa kampa againtiye. Kampaye.
30 Piya, yaobintisa a'no ibanto pabiyama aogima mpara-
magina, aiba pabigo paribekini yakupi maema kaekibepa,
pipa Koti yegina a'nopa aogiyena maraye. We, tigeba kampa
agama napiyegana timatiti'enaba uwaenantowe. Piya,
Kotiba titasaenarikaba kabiritaye.
31 Pigoya, tigeba uwoma tigi a-ntapimagiri: Nana nan-
intabe wanipe maema nakune. Nana maema amirikuneba,
taberapa a-siyo.
32 We, to marisa kina'miba a'ya'maena yontanaga
napi napi pewe. Piya, mantarisa tibarimpa pi
a'ya'waemaenarikaba abintegiri, uwoma tigi a-ntapi piyo.
33 Pigoya, tigeba Koti kabiratakena mono'ama nkau'wape
arupuyenawape aborasanaga tigupa paitama ataigina
waiyeno. Piya pigina, aeba mampara a'ya'maenaripa kaga
aborarimikiye.

34 Tigeba aisaenagaba uwoma tigiba a-ntapiyiyo. Aisa yagaba nana kuntuyenabaya aborakibi, pipa kampa abintawe. A'ya'ma yagaba kuntaenaba toma toma aboraurite wayema, pabinkanto uwa napiyegana waiyeno, Isu piya untiye.

7

Antota kamanapa a-so
(Aruku 6:37-38, 41-42)

1 Tigeba to wasanama aupi pima kamana a-nkuwaitaiyo. Kampa uwaitakibepa, tigeba pabiyama antota kamanapa kampa uritakiye.

2 Piya, tigeba wasana antota kamana uwaitakibe, pabi nkawameta Kotiba tigeba uritakiye. Piya, wasana pabi aborawaimikibe nkawameta Kotiba a'wae puma timikiye.

3 Pigoya, kao'yagarama nkaobipa i'nintana waintakanapa, ayama agantana, kaeka kaobi ya atu waintakanapa, nanaga ae aogi potakenaga napiyene.

4 We, kaeka kaobi ya atu waintemipa, kaeba ayama kao'yagaragaba mayaba omegana aogi pikiye: Nao'yagara, kaeba abintaga, kaobi i'ni waintika maegagasanoma, aogi pikiye.

5 We, kumpari kina, kaeka kaobi ya atu waintemi, pipa maru maegaite aogima agantana, kao'yagarama nkaobisa i'ni maegasagana aogi pikiye.

6 Pigoya, tigeba monotasaenaba kara kanta kinapa a-nkimiyo. Piya, aogi mono kutatipa yaga kanta kinapa a-nkimiyo. Igeba pintanaba uwa igisarasa aewarigaitegini pabigo a'wae puma tige tiba nasanaga, piyaba a-piyo, piya untiye.

Wasanama esegi puma nunamu ukena kamanane
(Aruku 11:9-13)

7 Pigoya, tigeba Koti abigaiginaba timikiye. Aguyosagaiginaba au'wapa maema tigeti aborakiye. Kabera aiwakarusiginaba Kotiba aititakiye.

8 Piya, Kotiti esota kina'miba maeyawe. Aguyosaga kina'miba agawe. Kabera aiwakaruse kina'mitiba Kotiba ai'itaye.

9 We, tigetisa ae ntagarama yagarawampa nanintaga yekanaba antotapa yabapa amikiye, a.

10 Inoyantaga yekanaba kuyaba amikiye, a. Pipa kampaye.

11 We, tigeba antage kina'mitaba yagara aragaripa aogiyena imewe. Piya, mantarisa tibarimpa aeba asugasima esota kina tigepa aogiyenaba tabera timikiye.

12 Pigoya, tigeba wasanami purataiyema tibikibintanaba,
pabi nkawameta igepa puwaitaiyo. Piya puwaitamagiri,
tigeba Moseseke poropete kina'mike kamana'ama nkagoba
aborakibewe, piya untiye.

Kabewama kamanane
(Aruku 13:24)

13 Pigoya, tigeba uwaena kabintori mantari ima uma
pasiyo. Ataena pikena kuma'ama kabewapa pipa tabewe.
Piya ke'wapa pabiyama tabe waiyegini, pita'iba uwoma
kina'miba pasewe.
14 Piya, miyaba kuma'ama kabewapa uwaenanto
waiyegina, ke'wapa wakenaba esegi puntiye. Pita'iba
uwaena kina'antomi pasewe, piya untiye.

Kumpari poropete kinaka aogima kabiyiyo
(Aruku 6:43-44; 13:25-27)

15 Tigeba kumpari poropete kina'mika aogima kabiyiyo.
Igeba i'amaba sipisipi kanta purite tigeti paebuma
kanakibewe. We, intabaipintiba igeba kabu kara kanta
puma tige tiba nakena kanakibewe. Pika aogima kabima
miyiyo.
16 Pigoya, mono au'waipa agamagiri agowaipa aogima
agakibewe. Piya, wasanami waini a'wapa akenanaenabin-
tisa kampa asikewe. Piki yawamapa asigi'ma nakenaba
agaenabintisa kampa asikewe. Kampaye.
17 Piya, aogi yawamaba aogi yamanka aeyagiri asikewe.
We, ata yawamaba ata yamanka aeye.
18 Piya, aogi yawama ata yamanka aekenaenaba kampa
waintegina, ata yawama aogi yamanka aekenaenaba
pabiyama kampa waintiye.
19 Pigoya, a'ya'ma yawama aogi yamanka kampa
aeyaginiba aga'yuma yakupi maebugasawe.
20 Pika naeba maya yuwe: Pi kina'mi mono au'waimpa
igama agowaika aogima abikibewe.
21 Pigoya: Wa'egane, Wa'egane, sumagini nagise kina igeba
a'ya'maginiba Koti kabiratakena mantariba kampa ikibewe.
Kampaye. Mantarisa nabanempa nkawamu wasiye kina
igemana ikibewe.
22 Piya, pi kanabipa uwoma kina'mi maya unamikibewe:
We, Wa'egare, Wa'egare, taeba kae kawamutapa wasanaba
monopa uwaiminta, ke kinapa kae kawamutapa agaruba
igainta, kae kawamutapa tabena aboranema puntompene.
Kampa tagantano, ukibewe.
23 Piya unamigipa, naeba maya uwaimukuwe: Naeba
ayantaga tigabebe puntone, a. Aguntaena pe kina tigeba
ae'wama wawaegasiyo, piya uwaimukuwema, untiye.

Esegima aema mikena kamanane
(Aruku 6:47-49)

24 Pigoya, wasana ka'waina ma kamana'ne abima wasikibipa, aeba napi napi yagara ae awametane. Pi ntagara aeba namankapa u takaitasa nama kintiye.
25 Kimaraogana waintogana, tabe ka aema wani pa'ma iguguya pumagina akasabakena pugagate ataogana waintantiye. Piya, esegi yarasa kimaraomeka tonkiya puma waintantiye.
26 Pigoya, wasana ka'waina ma kamana'ne abima kampa wasikibi, aeba aibo yagara ae awametane. Piya, aibo yagara ka'waina aeba namanka amunta yarasa kintiye.
27 Kimaraogana, tabe ka aema wani pa'ma iguguya pumagina kana namapa akasakasu pa'wantiye, piya untiye.
28 Pigoya, Isu ma kamana uma a'ya ataogini abimagini pami puntawe.
29 Piya, aeba mono tisa kina'mi yesa kamana nane. Aeba kiye kina'mi yesa puma uwaimintiyema, untawe.

8

Isu karu yagara ka kaba atantiye
(Maka 1:40-44; Aruku 5:12-14)

1 Pigoya, Isuba amutisa tumogini uwoma kina'miba aegarantawe.
2 Piya puguna, ka karu yagara aeti kanama ampa parokaema maya uma omintiye: Kae kabemika kaba nayakena puntanapa aogi punatao, untiye.
3 Piya yogana, Isu aya parosuma auta u'ma maya untiye: Piyaenaga nabiye. Pabigo kata wakana aogima miyo, untiye. Piya yogana, pabi ntaga kana karuyenawapa ata wantiye.
4 Ata waogana Isu maya omintiye: Uwa kinapa ankuwaimima, kaeba marupa wama kaupa mono kiya yagara uma ayakegana agano. Piya, kaeba wama Mosese uramintintanaba Kotiti amegini, wasanamiba kagate: Aoso yagara miyema, napikibewe, piya omintiye.

Isu irebu yagarama kayokaya yagara kaba atantiye
(Aruku 7:1-10)

5 Pigoya, Isuba piya potategina Kapeniyamu kumati a'wae puma wantiye. A'wae puma waogana, Aroma kina'mi irebu kiye yagara ka'waina aeti irosa'ma maya omintiye:
6 Wa'ega yagara, kayokaya yagarane yonintana abegina agisa ayapa ago pu'waewamagina tabera aukegina mintiye, omintiye.
7 Omogana, Isu abite: Naene ima kaba atakuwe, omintiye.

8 Piyama omogana, irebu kiye yagara aeba maya untiye:
Wa'ega, naeba tumima minta kina mintogana, nana pegina
namantepintiba ubasikibene. Kaeba pita'i uma mima ka-
mana yegana kayokaya yagaranepa kabareno.
9 Piya, naeba ima minta kina'mi nkiwamu wasimagi, to
ka'isa tumima minta irebu kina'nepa kabiyuwe. Piya, igetisa
ka'wainapa: Wao, omekanaba wakiye. To kapa: Kanao,
omekanaba kanakiye. Kayokaya yagarane: Pi ntuga po,
yekanaba pikiye. Piya, kiya kina'mi yosa kamana yeganaba
ata wano, untiye.
10 Piya yogana, Isu pi kamana abima napi napi puntana,
aega'ma kanaume kina maya uwaimintiye: Taga urimekiri
abiyo: Isureyo kina, tigetiba ma ntagarama nkamatiti'ena
piya awametapa kampa agauwe.
11 Pika amato puma yekiri abiyo: Pankao irosamitisabe
tupasemitisabe wasanaba uwoma namu'isa kina irosa'ma,
Abara'amu, Aisaki, Yekobu, igege mantarisa kumati aki
puma naninta kaga nama i'mu pikibewe.
12 Piya pigiri: Taeba Yuta kina, mono ago kina mintune,
ye kina'mitaba, tigeba tununtanabi tumima tiwara upaba
puma kube'ena puma mikibewe, untiye.
13 Isu piya ute, irebu kina'mi kiye yagara maya omintiye:
Kaeba wao. Kamatiti'enagampa au'wapa aboragamikiyema,
omintiye. Pigoya, kana kayokaya yagarawapa pabi ntaga
kaba'ma aogi puntiye.

Isu Pita aentawa yoninka kaba atantiye
(Maka 1:29-31; Aruku 4:38-39)

14 Pigoya, Isu Pita ntamapi iyomepa aentawampa nkau
yaku taogana awaita mintogana agantiye.
15 Agate ayata urogana yoninkapa pabigo ata wantiye.
Ata waogana, kana wae'maba asima naninta maema Isu
amogana nantiye.

Isu uwoma kina kaba itantiye
(Maka 1:32-34; Aruku 4:40-41)

16 Aibogini, asenamaita ke kina intabaipinti minta kinapa
uwoma ibabute kanagana puntawe. Piya puguna, Isuba ke
kina'waipa kamana'watasa igarubantana, a'ya'ma kina'mi
nkinuntanawaipa kaba itantiye.
17 Piya pogana, poropete Aisaya kamana mayama kae-
maranti, pi'na esegi puntiye: Aeba anuntanarepa taparin-
tana yonintanarepa aesagabintiye, piyama kaentiye.

Isu aegarakena kamana untiye
(Aruku 9:57-60)

18 Pigoya, uwoma kina'miba aeti kanama ampa ainkiyu-
guna igate abagi kina'wa: Kotu maroteri wakunema, uwaim-
intiye.
19 Uwaimogini wakena puguna, mono tisa yagara ka'waina
agora wama maya omintiye: Tisa, kaeba pita'i mata'i wakena
yegapa naeba kaegarakuwe, untiye.
20 Piya yogana Isu maya a'wae pomintiye: Kabu kara
igeba age'waintaga waintiye. Piya, inatisa kabara igeba
ina'waintaga waintiye. We, Wasanama Ntagara naeba
nawaikena maruntepa kampa waintiye, omintiye.
21 Piya omogini, abagi kina igetisa to ka'waina mayama
omintiye: Wa'ega abintaga, marupa wama nabanempapa
pu'waka uma kaitate kaegarano, untiye.
22 Piya yogana Isuba maya omintiye: Monota pu'wasu
puma miye kina'miba igeba purikibe kinapa kanara kaiwait-
akibewe. Kae'enagaka ampa naegaraoma, omintiye.

Pontawama Isu nkawamu wasintiye
(Maka 4:36-41; Aruku 8:22-25)

23 Isu piya ute wanipisa karebi iyogini, abagi kina'wa
iyuguni wantawe.
24 Wauguna, pabigo pontaba tabera puma kotupa
aiga'yo'ya puma ataena puritegina wanipisa kare antabaip-
inti tumintiye. Aibogana, Isu aeba awaitamintantiye.
25 Piya pogini, igeba wama abage pumagini: Wa'ega,
naisikena pune, untawe.
26 Piya yuguna maya uwaimintiye: Nanaga tiyekuruba
pewe. Timatiti'enaripa uwaenantowa, a, untiye. Piya
uwaimimagina, aeba asima pontabe wanipe tabe kamana
uwaisimoginisi uwasuwa puntase.
27 Aibogini, pi kina'miba agate uwoma nkigi napima maya
untawe: Aeba nana yagaragana, pontawamake waninka-
makeba awamupa wasiyese, untawe.

Isu tara kina'misi ke kina igarubantiye
(Maka 5:1-17; Aruku 8:26-37)

28 Pigoya, Isuba kotupa ta'ema maroti Katara kina'mi
mpari wama uma irosantiye. Uma irosaoginisi tara ya-
garara ke kina'waisintaga kanama ampa abatantase. Isigeba
wasana irubintisa kanamaginisi agasiya pusuguni iyekuru
puma pita'iba wasanaba kampa nasi nasi puntawe.
29 Isigeba Isu agateginisi kega'e uma maya untase: Kaeba
Koti Ntagaragawa, nana purasitakena kanane. Kanapa
kampa agarosantegina kaeba ata purasitakenaga iyenoma,
untase.
30 Pigoya, pagasari uwoma ntaga naninta namagini
mintantawe.

31 Mintuguni, kana ke kina igeba Isuka maya uma es-
otantawe: Tagarubakena puntanapa, urataga pi ntagami
nkintabaipinti tumpa paseno, untawe.
32 Piya yuguna Isu aeba: Karu'ena ae'waiyo, uwaimintiye.
Piyama uwaimogini, kana yagara taramisi isintabaipintisa
irosa'magini, yaga intabaipinti uma pasintawe. Pasuguni,
kana yagami karu'ena kotu waintometa ausari tumima wa-
nipinti naisuwaewantawe.
33 Piya puguni, igate kana yaga kiye kina igeba iyegaka
kumati ima, pi a'ya'ma kamanape ke'waisintaga yagara
taramisi kamanape kaga wasana a'ya'ma uwaimiwaentawe.
34 Uwaimuguni, wabe wayape a'ya'magini kumatisa tu-
mimagini Isuti tumpa irosantawe. Aeti tumpa irosa'magini:
Marepa atate to mari waomagini, esegima omintawe.

9

Isu agisa aya pu'wanta yagara kaba atantiye
(Maka 2:1-12; Aruku 5:17-26)

1 Pigoya, Isuba wanipisa karebi ima kotupa to kake ta'ema
kanama kuma'wati to kakema irosantiye.
2 Irosaogini, agisa aya pu'wanta yagara ka wasara wasirite
kanatawe. Piya puguna, Isuba imatiti'enawaimpa nkagoba
igate agisa aya pu'wanta yagara maya omintiye: Yagarane,
kaekuruba a-po. Naeba aguntaenagapa maegagasuwema,
omintiye.
3 Piyama omogana, mono tisa kina ka'isamiba intabaipinti
mayama napintawe: Ae'wa nkau maete ima Kotika akayaso-
tayema, napintawe.
4 Piyama napiyuguna, Isuba napiyenawai igate maya
uwaimintiye: Tigebipa nanaga agunta kamanapa napiyewe.
5 Piya, aguntaenawa mpaegasuwe, yopa, au'wapa kampa
agawe. Asima wao ukubopa, kaba atama kasa au aborake-
naenagaba tiyobi kunta piye.
6 Pigoya, Wasanama Ntagara naepa mabi aguntaena
asu'a pikena esegiyenaba naminti, pi'na nkagoba aogima
agabebema agaiyo, piya ute, agisa aya pu'wanta yagaragaba
maya omintiye: Asima wasagapa aesagabite wa'egati
waoma, omintiye.
7 Piyama omogana, asima wa'ewati wantiye.
8 Piya pogini, a'ya'ma kina'miba agate iyekuru pumagini,
Koti pi nkesegiyena wasana imomeka i'mu puntawe.

Isu Matiyuka kega'e untiye
(Maka 2:13-17; Aruku 5:27-32)

9 Pigoya, Isu aeba pitasa wama takisi maeyome ntagara
ka agewapa Matiyu, aeba yogaeba pome ntamankapi minto-
gana uma abatama omima maya untiye: Kaeba kanama
ampa naegaraoma, omogana, pabigo asima aegarantiye.
10 Pigoya, Isu namankapinti naninta nanema agega'e yo-
gana iyogini, takisi maeyume kinape to ka'isa aguntaena
pume kinape uwoma irosauguni, Isube abagi kinape kaga
nanintaba nantawe.
11 Piya puguni igate, Parasi kina igeba abagi kina'wa maya
uwaimintawe: Tisaripa takisi maeya kina aguntaena pe
kina'mikeba nana pikena kaga mima nanintaba nayema,
ibigantawe.
12 Pi kamana Isuba abite maya uwaimintiye: Tusa yagara
aeba aogi kina'mitiba kampa yogaba piye. Yoni kina'miti
mana piye.
13 Pigoya, tigeba wama paisa kamana mayama waintemi,
pi nkagoba abibebe piyo: Naeba kaema agunta abasak-
enaenagaba kampa nabiye. Agu kao'enaga nabiye, iye.
Piya, naeba: Aogi kinatawe, ye kinapa aogi puwaitakenaba
kampa tumintone. Naeba agunta kina igu a'wae pikibeka
tumone, piya uwaimintiye.

Isu aoganta'enawampa paisaenaba agarubaye
(Maka 2:18-22; Aruku 5:33-39)

14 Pigoya, pi ntaga Yoni nkabagi kina igeba Isuti ampa
irosa'ma maya uma abigantawe: Taebe Parasi kinape ka'isa
yagaba monotaka nanintaba a'a-o uma uwa miyuna, pi kae
kabagi kina'miba nana piyema nanintaba a'yuguba nawe,
untawe.
15 Piya yuguna aeba maya uwaimintiye: Wasanami
iba'ena pigina iba wae'ma nkawaeba uwa mintakiniba,
ayama aokina'miba intara'ena puma nanintaba a'a-o uma
mikibewe, a. Pipa kampaye. Ainti iba'wae'ma nkawae ampa
arakurite ababute to mari wagasiginiba, aokina'miba intara
puma kampa naninta nanta uwa mima aeka napikibewe.
16 Piya, ae ntagarama paisa kai atugekanaba aoso
kairasaba pugunikiye, a. Pipa kampaye. Aoso kaiwama
paisa kai tabera paibekana atu'ma atisasanaga piyaba a-po.
17 Piya, ke kasa wainiba paisa meme aribipa ari'atakiye,
a. Kampaye. Kasa wainiwama paisa meme ariba atu'ma
wainibe meme aribe ataena pusanaga piyaba a-po. Piya,
kasa waini to kasa meme aribi ari'ataiginaba, isigeba kaga
aogima waikibese, piya untiye.

Isu Yairasi nkaraga purintapisa kaba atantiye
(Maka 5:22-43; Aruku 8:41-56)

18 Isu aeba pi kamana uwaimima mintogini, monota
paitama miyome ntagara ka'waina aeti kanama agora ampa
parokaema maya untiye: Aragane ibanto puriya, kaeba
kanama auta ampa aukaya pegana aoganoma, omintiye.
19 Piyama omite waogini, Isu aeba asima abagi kina'wake
aega'ma wantawe.
20 Wauguna, waya ka iyegari tumiyaba mima miyogana
kaboba nagisarisa tara tumpaema a'ya punti, aeba Isu kai
atunkata aukaya puntiye.
21 Piya puntana, antabaipintiba mayama napintiye: Kai
manankata aukaya pumagi kabarikuwe, untiye.
22 Piya ute, aukaya pogana Isuba a'wae puma kana
wae'mati ao agama maya untiye: Araganepa, kantawamaba
paru peno. Kaeba kamatiti punatampeka aogi kabiyema,
omintiye. Omogana, pabigo kana waepa kaba'ma atawan-
tiye.
23 Pigoya, Isuba wama kiya yagarama ntamapi ima ini
kubegabe kamana'waipa abite maya uwaimintiye:
24 Tigeba irosa'ma tumiwaegasiyo. Ma nkaraga
aeba kampa purintiya, aeba uwa awaita mintiye, piya
uwaimogini, kamana'wa abugunaba uwa anagi kamana
kanta piyema napintawe.
25 Aibuguna uwaitaogini, abe'i irosa'ma tumiwaegasu-
guna, kana wasana wasa waintometi uma pai'ma kana
aragama nkayata urogana, aogama asintiye.
26 Piya pogana, pi kamana'ama pi mpariba pabigo abae
purite wagana puwaentiye.

Isu isiyorika yagararage aibo yagarage aogi puwaitantiye

27 Pigoya, Isuba pi mpaba atate waogini, isiyorika yagara
taramisi aega'ma wantinisi kega'e uma maya untase: Kaeba
Tebiti ntagaragawa, tasigeka kantara po, untase.
28 Piya yusuguna abite wama kumata uma irosaoginisi
agora wausuguna isibigama maya untiye: Tisiyo aogi pu-
ritakena esegiyenaba wainatantiya, pipa abibebe pesoma,
isibigantiye. Piyama isibigaoginisi isigeba maya untase:
Pipa taga abibebe puse, untase.
29 Piya yusuguna isiyora aukaya puntana maya untiye:
Tisimatiti'enarisimpa au'wapa aborarisimikiye, untiye.
30 Piya yogana, pabigo isiyo apina'ma agantase. Aibusug-
una, Isuba esegi kamana uma maya uwaisimintiye: Abiso.
Tisigeba ma kamanapa wasana a-nkuwaimisigini abiyo,
uwaimintiye.
31 Piyama uwaisimoginisi, pigo isigeba wamaginisi mare-
u me-u pusuguna pi mpariba kana kamana'ama abae purite
wagana puntiye.

32 Pigoya, isigeba wausuguni, igeba karu'ena ka yagara
Isuti ababute kanantawe. Aeba ke kina ka'waina aigarao-
gana aibo'ena puma mintantiye.
33 Piya pome ntagara ke kina agaruba agasogana aeba ka-
mana untiye. Piya pogini, uwoma kina mintume kina'miba
i'mu pumagini maya untawe: Maretapa paipa piyaenaba
kapa kampa aboragi agama miyompene, untawe.
34 Piya yuguni, Parasi kina igeba Isuka maya untawe:
Ke kina'mi asu igasima minti ntagarama ao'maeyagina, ke
kinapa agaruba igasaye, untawe.

Isu aeba a'ya'ma kinaka antara kamana untiye

35 Pigoya, Isu aeba pabiyamagina a'ya'ma mari nasi nasi
pumagina, tabe kumatibe uwaena kumantontoribe Koti
kabiratakena kamana mono namapinti uwaimintana, yon-
intana iki nakiyena ibome kinapa kaba'ma paru puwaita
waentiye.
36 Pigoya, uwoma kina igantana igeka antara puntiye.
Igeba sipisipi kiye kampa kabiyegana ataenabi mpiyesa
puma miyuguna,
37 pika antara puma abagi kina maya uwaimintiye: Yogaba
tabe waintegina, piya naninta a'na pukena kinapa taran-
towe.
38 Pika tigeba yoga agowamaka esotaigina naninta a'na
pukena kinapa aboraigiri yogawatapa waiyo, piya uwaim-
intiye.

10

Isu nkabagi kina'mi nkigewe
(Maka 3:13-19; Aruku 6:12-16)

1 Isu aeba abagi kina nagisarisa tara tumpaema kina'wa
igega'e yogini ampa irosauguna, ke kina igaruba igaikenabe
yonintana iki nakiyena ibome kina kaba itakibeka esegiyena
imintiye.
2 Pigoya, aposoro nagisarisa tara tumpaema kina'mi
nkigeba mayamawe: Marusa yagara Saimoni aoso agiwapa
Pitawa, ae a'nanto Enturuwa, Sepeti ntagara Yemisiwa, ae
a'nanto Yoniwa,
3 Piripiwa, Patoromayowa, Tomasiwa, takisi maeyome
ntagara Matiyuwa, Aopayesi ntagara Yemisiwa, Tariyesiwa,
4 namu'isa kiya kina igarubakaikena abugai ntagara Sai-
moniwa, ainti Isu minaga'ena punti ntagara Yutasi Isikeriy-
otiwa sumagini, abagi puntawe.

Isu abagi kina'wa yoga kamana uwaimintiye
(Maka 6:7-13; Aruku 9:1-5)

5 Pigoya, Isu abagi kina nagisarisa tara tumpaema kina'wa
ige uwaitama igarubantana maya untiye: Tigeba to marisa
kina'mitiba a-nkwaiyo. Sameriya kina'mi kumatiba a-
nkubasiyo.
6 Isureyo tu, sipisipi kabuba wantasa puma miye kina, igeti
mana waiyo.
7 Wasanamiti uma irosantiripa maya uwaimiyo: Koti
kabiratakena yagaba agarosaye, uwaimiyo.
8 Piya, tigeba yoni kina kaba itaiyo. Pu'wanta kinapa
asiwaitaiyo. Karu kinapa aogi kaba itaiyo. Ke kinapa
igaruba igasiyo. Piya, maeyantanaba ikantanarasa wanane.
Uwa maeyasa puma tigeba ikantanaba a-mpaentiri uwa
iyo'maema aogi puwaitaiyo.
9 Monebe tabebe uwaenantobe kapa a-nkira'ma maete
waiyo.
10 Kopa a-nkarakae piyo. Piya, tara kaibe tigisa anape
pusu'ma ke'i nasikena wantape a-mpaete waiyo. Uwa
tika nasiyo. Piya, yoga kinapa yogawaitasa nanintawaipa
imegini maeyasa puma timigiri maeyiyo.
11 Pigoya, kuma pita'i mata'i uma irosantiripa wasana ago
igaiyo. Ka'waina kayone puritama kao'ena puritakiripa,
pabi ae namapi ima pabipi mima waimarate waiyo.
12 Namankaipinti uma pasintiripa: Mono tigeti waiyema,
uwaimiyo.
13 Piya, kana namapisa kina aogima arupu puma miyig-
inaba, tigu paruyenamaba igeti wano. Piya, kampa aogima
miyiginaba, pi paruyenaba tigetiti a'wae puma kanano.
14 Piya, ka yagarama namankapinti kampa tibabute wama
kamanati kamana abekiripa, wakibe ntagaba tigisarisa i'ni
aiwaka potate waiyo.
15 Naeba taga urimukuwa, abiyo: Aintisa kanabipa So-
tomu Komora kina tumimaena puwaitantana, maya ku-
matasa kinapa tabe kuntuyena aborawaimikiye.

Aintiba toma toma kuntuyena aborakiye

16 Abiyo. Sipisipi kabukarawama ige abakapintiba kampa
uwaitakenaena naeba pi tigepa uritauwa, pika tigeba mi-
yarinkama pemisa puma pasema aogimagiri napima nasiyo.
Piya pupuntama pemisa puma aogima napima kampara-
gaena a-piyo.
17 Tigeba wasanamika aogima kiya puma nasiyo. Igeba
kamana uritakena namankaipinti tibabute wamagini, mono
namankaipinti eru kasutasa tiyegukibewe.
18 Pipa nanagawane. Tigeba nabagi kina mintaka uma
tabe kiye kinatibe wa'ega kina igetibe tibaisusu purite wama

kamana uritakibewe. Piya, tigeba ige iyobipe to marisa kina'mi nkiyobipe esegima mono uma araiyo.

19 Piya, igeba kamana uritakibepa: Aya kamana ukunemaba abima, tara taraba a-piyo. Pi ntagaba kamana ukena kamanapa Aota Awamusa'ama napi napiyenaripi ataritakiye.

20 Piya puritakiri, kamana yiginaba tige kamana kantaba kampa pikiye. Tibarimpatisa Aota Awamusa'ama tigupi mikibi, ae kamana'ena pikiye.

21 Pigoya, pi ntagaba aganto ka'wainaba a'nantopa minaga pekini aegukibewe. Aba ka'wainaba yagarawapa pabiyama minaga pekini aegukibewe. Piya, yagara aragawaimpiba inogi ibagipa kamana uwaitama minaga pigini iyegukibewe.

22 Pigoya, nae nawaga kamanataka wasanamiba tigeka abima kama puritakibewe. Pigoya, ka'wainaba kampa natakibikana esegima mimagina kana'wa a'ya pekanaba, aintiba Koti ababikiye.

23 Pigoya, ka kumata uma irosa'ma mintigini tiyeguma tigarubaigiripa, to kumati pai'ma tiyegaka waiyo. Piya, naeba ubebema urimukuwa, abiyo: A'ya'ma Isureyo kumati yoga wairite wanti, pipa igiga puma mintigi, Wasanama Ntagara naeba tumpa irosakuwe.

24 Pigoya, abikena namapisa yagara ka'waina tisawampa asu agaikenaenaba pipa kampa waintiye. Piya, kayokaya yagara ka'waina pabiyama tabe yagarawa asu agaikenaenaba pipa kampa waintiye.

25 Piya, abikena namapisa yagara aeba tisawampa ae awameta pekanaba kanarasakiye. Kayokaya yagara aeba tabe yagarawampa ae awameta maema aborakanaba pabiyama aogi pikiye. Pigoya, tibatipa Piyesiburu, pipa ke kina'mi tabewaimpawe unamekini, naokina tigepa pabiyamagini tabera kamparaga kamana uritakibewe, piya untiye.

Wasanamaba Kotika aekuru peno
(Aruku 12:2-7)

26 Pigoya, tigeba wasanamika a-tiyekuru piyo. Kakama waintintanaba pipa agorapa kampa kakama waikiye. Pipa aintiba aborakiye. Piya, airarikaegainta'ena waintipa, pipa agorapa kampa kakawakiye. Pabiyama aintiba apira puma aborakibewe.

27 Pigoya, tununtanabinti urimo kamanapa tigeba ara uwaimiyo. Piya, obina kamana abepa tigeba nama nkagari asu mimagiri kega'e uma uwaimiyo.

28 Pigoya, ariri'ama aeguntini tigu ti'ama aegukena aguyosagakibe kina igekaba a-tiyekuruba piyo. Piya,

tigutipe ariripe kaga isibanakinisi agagabinti tumikena es-
egiyenawantaga yagara Koti, aeka tiyekuru piyo.
29 Pigoya, kisabentonto uwaena monentorasa ika pewe.
Piya tibarimpaba kampa owe untakanaba ayamagina
mabipa tumikiye. Pipa kampaye.
30 Piya, wasana tige ti'no nkabiyapa pipa a'ya'magina
aisuma abiwaeye.
31 Pika tigeba tiyekuruyenabipa a-mpiyiyo. Tigeba
kisabepa kampaye. Tigeba wasanarawe.

Isu nkage uma aborakena kamanane
(Aruku 12:8-9)

32 Pigoya, ka'waina aeba nae nagene wasanami nkiyobi
uma aborakapa, naeba pabiyamagi mantarisa nabanempa
ae aobi uma aborakuwe.
33 To ka'waina aeba wasanami nkiyobi kakanatakapa,
aepa naeba pabiyamagi mantarisa nabanempa ae aobi
kakatakuwe.

Isuba ma'ena pikena aborantiye
(Aruku 12:51-53; 14:26-27)

34 Pigoya, tigeba naekaba: Aeba paruyena maema abora-
kena tumintiyeba, a-siyo. Naeba paruyena wanane. Ma'ena
pikena kasontentaga tumintone.
35 Piya, naeba wasana atatara puwaitakena tumintone.
Pika abage yagarawampage isigeba atatara pisigina, anoge
aragawampage isigeba atatara pisigina, aentawampage
anatuge isigeba pabiyama atatara pikibese.
36 Pigoya, ka'waina aeba aokina igetisa yagarama kama
potasanaga aborantone.
37 Piya, ka'waina aeba abake anoke agu kao'ena tabera
puwaisitantana naepa uwaenanto punatakibi, aeba nae
nao'yagaraba kampa mikiye. Piya, ka'waina aeba ya-
gara aragawa agu kao'ena tabera puwaitantana naepa
uwaenanto punatakibi, aeba pabiyama nae nao'yagaraba
kampa mikiye.
38 Eya, ka'waina aeba maripowa, pipa wasanami igobi
punatantanaba kampa aesagabinta naegarakibi'naba, aeba
pabiyama nae nao'yagaraba kampa mikiye.
39 Piya, ka'waina aeba mikenaenawaka owe yekanaba,
a'yugu potakiye. Piya, naeka napima mikenaenawaka a'a-o
yekanaba, aboramikiye, piya untiye.

Isuka kayone pe kina aogi ikantana maekibewe
(Maka 9:41)

40 Pigoya, wasana ka'waina aeba aogi puritai'naba pipa
nae aogi punataye. Piya, nae aogi punatai'naba Koti aogi
potaye. We, ae unataoga naeba kanantokanane.
41 Pigoya, ka'waina poropete yagaraga: Koti
nkao'yagarawe, otama aogi potakibi'naba, aeba poropete
kina'mi ige awameta ikantanaba maekiye. Piya, ka'waina
Koti aega'ma tagantana pe kina to ka'wainaka: Koti
nkao'yagarawe, otama aogi potakibi'naba aeba tagantana
pe kina'mi ige awameta ikantanaba maekiye.
42 Ae abagi kinane, uwaitamagina, aogaso wani iru'ma
imikibi'na ikantanawapa aintiba kampa kaikiye, Isu piya
untiye.

11

Yoni aeba ka'isa abagi kina uwaitaogini Isuti wantawe
(Aruku 7:18-35)

1 Isuba nagisarisa tara tumpaema abagi kina'wa kamana
piya uwaimiwaetate atate, to kumati mono uwaimirite wan-
tiye.
2 Piya pogana, Yoni wani pai'itanti ntagara aeba iga'na
namapi mintana, Karaisiti yoga pome pi awaga kamana
abite abagi kina'wa uwaitaogini igeba wamagini,
3 Isu maya uma abigantawe: Kaeba utaratanti ntagara
Karaisiti kanakiye, untapa, kaebera to ka yagaraga agawa
puma misunema, abigantawe.
4 Piyama abigauguna, Isuba maya uwaimintiye: Tigeba
a'wae puma wamagiri, agama abentanama kamana uma
Yonipa omiyo. Pipa mayaenawe:
5 Iyorika kina'miba iyo agawema, igisa iya pu'wanta kina
igeba ke'i nasi nasi pewema, karu kina'mi nki'amaba aogi
piyema, purinta kina'mi iyo agawema, kusi kina'miba aogi
kamana abewemagiri uma omintiri, to kapa mayama amato
puma omiyo:
6 Ka'waina aeba naeka abima aekita kampa pikibi'naba
aeba a'mu pikiye, iyema omiyo, untiye.
7 Piya uwaimogini, Yoni nkabagi kina igeba a'wae puma
wauguna, Isu aeba wasana mintume kina Yonika maya
uwaimintiye: Tigeba ka'me mpariba Yoniti wama, ayaena
agakena wantawe. Misa ka ponta wama maete wate kanate
pemisa pogiri agakena wantawa, a. Pipa kampaye.
8 Wasana kawaina kaiwapa aogi awa'ena purintogiri agak-
ena wantawa, a. Pipa kampaye. We, wasana aogi kai pure
kina'miba tabe kina'mi ntamapi mintini iwaiba waintini
pewe.

9 Piya, poropete ka agakena wantawa, a. We, nae naeba
urimukuwa, abiyo: Tigeba pi agama miye ntagara aeba
poropete kaisa kina ige awametapa kampaye. Aeba to
awametane.
10 Piya, aeka mono isapisa kamana ka mayama waintiye:
Abo. Kamana'ne maenta yagara agarubakana paitama kaori
wama, kekapa aogi pikiyema, Koti untiye, iye.
11 Pika naeba ubebema urimukuwa, abiyo: Waya'mapisa
aboranta ka'wainaba Yoni wani pai'itanti ntagara aepa
kampa againtikana, pigo Koti kabiratakena yaga abo-
rakiniba nagora tumima miye kina'nempiba Yonipa asugaik-
ibewe.
12 Pigoya, Yoni wani pai'itanti ntagara, ae yoga agobinti
ntagaba Koti kabiratakenaenaba agobima agasiya puma
aboranti'naba aboraye. Pika esegi pe kina'mi ige Koti
kabiratakena kumapa maekena pewe.
13 Piya, a'ya'ma poropete kina'mi kamanape Mosese om-
inti ago kamanape ke nasompentanaga kaeta kanantagana,
Yoni aboraogana kamana'waimpa au'wa aborakena kanapa
aborantiye.
14 Pigoya: Iraiya a'wae puma kanakiyema unta, pipa tigeba
Yonika: Iraiyawe, yiyo.
15 Pigoya, ageyaga kina'maba ma kamanapa abibebe peno.
16 Pigoya, mampabisa ae kina'mita awame puritasuwe, a.
Tigeba yagara araga ige awametane. Igeba kumati mima iyo
kina maya uwaimewe:
17 Ini yokiripa, nanaga wa'enaba kampa pewe. Tantara
ena pokiripa, nanaga kube'enaba kampa pewe, piya yewe.
18 Piya omesa puma Yoniba yogawa agobintanaba monoka
ka'isa nanintabe waini wanipe kampa nama a'a-o uma miyo-
gini agantiniba maya untawe: Aeba aibo'ena piye, untawe.
19 We, Wasanama Ntagara naeba tumima wanipe nan-
intabe naogiri, nagantiripa maya yewe: Aeba uwoma ntan-
intabe waini wanipe nayaba yagarawe. Aeba takisi maeya
kinape aguntaena pe kinape ige iyo'yagarawema, naeka
yewe. We, mono agowapa igu'ama kintarama miye kina'mi,
ige aogima aegaragiri agawe, Isu piya untiye.

Ka'isa marisa kina'miba atama mintanta kamanane
(Aruku 10:13-15)

20 Pigoya, Karariya ka'isa kumati Isuba uwoma ntuga
puma esegiyenawampa ago maema aboraogini agantiniba
igupa kampa a'wae puguna, ige'ma kamana maya uwaim-
ima untiye:
21 We Korasini, nantarane. We Petisaita, nantarane. Mebi,
Tigeti kukantana tabera aboranti, pipa Taya Saironi kumata

aborantisinta igeba intara puma karu'ena auga'magini igu
a'wae puntasine.
22 Pika urimukuwa abiyo: Aintisa kanabipa Taya Saironi
kina tumimaena puwaitantana, maya kumatasa kinapa tabe
kuntuyena aborawaikiye.
23 We, Kapaniyamu kina, tigepa mantari tibabute ik-
ibewa, a. Kampaye. Aintiba agagabinti tumikibewe. Piya,
kukantana tige kumati aborantemisa puma Sotomu kumata
aborantemisinta, ibabe aintibe Sotomuba uwa waiyesine.
24 Pika urimekiri abiyo: Aintisa kanabipa Sotomu ku-
matasa kina tumimaena puwaitantana, maya kumatasa
kinapa tabe kuntuyena aborawaikiye, Isu piya untiye.

Tigeba naeti kanamagiri migaraiyo, Isu untiye
(Aruku 10:21-22)

25 Pigoya, pi ntagaba Isuba abawampa a'mu potamagina
maya untiye: We naba, kaeba mantage mage tabe agowe.
Abikenaenawaika abegana tabe pe kinapa kaka waigasane.
Piya, igu'amaka abegana inamu kanta pe kina'mipa iyakima
imene, pika naeba na'mu pugataopa,
26 kaeba piyama aboraurite wagana penema, pipa uma
esegi puntampene.
27 Pigoya, a'ya'maena wainatantipa nabanempa nayapi
atawaentine. Pika wasana ka'waina yagarawa naeka
agoneka kampa abibebe piye. Nabanempa abiwa abibebe
piye. Piya, nabanempa ae agowaka pabiyama wasana
ka'waina kampa abibebe piye. Yagarawa nae nabinto
abibebe puwe. Piya, yagarawa naeba wasana ka'waina na-
banempa nkago uma aboramekanaba aege abibebe pikiye,
Isu piya untiye.
28 Piya ute to maya untiye: Pigoya, kuntaena aesaga'ma
tintara'enabi mpiye kina tigeba a'ya'ma naeti kanawaeyigi
migarakenaena timekana paruribeno.
29 Piya, naeba nanta nagu paruyenanentaga mintoka,
kanamagiri miminte tibota atama agonepa ampa abibebe
piyo. Piya pigina tigu timankamaba migarano.
30 Pi kuntuyenaba tibota aesagatitaopa pipa aogiyenawe.
Piya, pi timontana aesagabikibepa kuntaba kampa tibikiye,
Isu piya untiye.

12

Sabatiwama kamanane
(Maka 2:23-28; Aruku 6:1-5)

1 Pigoya, pi ntagaba Isuba abagi kina'wapa paita itaogini
sabatira witi yugabinti wantawe. Wantini abagi kina igeba
iga'ena ibogini witiba akima nantawe.

2 Piya puguni, Parasi kina'miba igate Isu omima maya
untawe: Abo. Kabagi kina'miba sabatira akumparanta'ena
peganaba ataena piye, untawe.
3 Piya omuguna maya uwaimintiye: Tebitibe aokina'mibe
iga'ena ibogini punta, pi kamanapa tigeba kampa aisuma
abewa, a. We, tige abintawe.
4 Igeba tabe mono namapinti iyogana pareti Koti nka-
mume pipa amigini maema nantane. Pipa aebe aokina'mibe
a'yuguba kampa nakibewema, mono kiye kina'mi mana
nakenawema, akumparantane.
5 Pigoya, a'muntana kaekena mono kina igeba yoga
pumentanawaika Moseseba kamana kaenti, pipa aisuma
kampa abewa, a. Pipa ago abintawe. Igeba sabatira yoga
pumagini sabati ataena peweba asuwaitaiyo.
6 Piya, naeba pika urimekiri abiyo: Tiyora asima minti,
aeba tabe mono namapa asugasima mintiye.
7 Pigoya kamana awa'ena ka mayama waintipa, pi kapa
tigeba abisanawa, kampa abewo. We, naeba kaema agunta
abasakenaenagaba kampa nabiye. Kao'ena waintaga mis-
anaga nabiye, Koti untiye. Tigeba pi kamana abima yesinta,
kaintanawai kampa wainta kinapa ma uwa kamanapa
kampa uwaitasine.
8 Pigoya, Wasanama Ntagara naeba pi sabatirapa kabima
miyuwe, Isu piya untiye.

Isu sabatira ka yagara kaba atantiye
(Maka 3:1-6; Aruku 6:6-11)

9 Isu piya ute, pitasaba atate wama mono namankaipinti
intiye.
10 Pigoya, pita'i ka yagara mintantiye. Aeba ayapa
tagarakiwanta, mintogini wasanamiba Isu abigama maya
untawe: Ma ntagaraba sabatirapa kanara kaba atakibepera
kampaye, untawe. Piya, igeba uwaba kampa untawe.
Kamana'wa abite kamana otakena napimagini untawe.
11 Pigoya, Isu aeba iwamu aibatenama maya untiye:
Tigetisa ka'waina yagawa kabinti, sabatira tumekanaba
sabatiraka uma kasakana uwa mikiyo. Pipa kampaye. Aeba
ao'maekiye.
12 Yaga uwaena kinane. Wasana tigeba pi amantaga
kinane. Pika sabatirapa wasana kanara aogi puwaitakune
untiye.
13 Piya ute kana yagarapa: Kayapa parosoma, omintiye.
Piyama omogana, ayankasa pogana aibarutama aogi puma
to ka auka'isa ayankama waintomesa puntiye.
14 Piya pogini, Parasi kina igeba pintana agate wawaemag-
ini Isu nkaegukenaenaga nikintawe.

Isu aeba taga Koti kayokaya yagarawane

15 Pigoya, Isuba pi kamana abite pimpa kumapa mintantipa atate tori wantiye. Waogini uwoma kina'mi aega'ma wauguna, yoni kinapa kaba'ma aogi puwaitantiye.
16 Pigoya, igeba to ka'isa kinapa: Nawaga kamana ankuwaimiyoma, tonkiya kamana esegima uwaimintiye.
17 Piya pogana, Koti nkawamupisa kamana poropete Aisaya meto kamana kaemaranti, pi'na au'wantaga'ena mayama puntiye:

18 Mapa kayokaya yagarane. Nae utamarantone, iye.

Pigoya aewapa aogi yagaranene. Naeba aeka nabugaye, iye.

19 Naeba Aota Awamusa'ne aeta atakana ao'maeyakana kamana'ne a'ya'ma namu'isa kinapa uma aborawaima maema arupu pikiye, iye.

Piya, aeba kaba kampa ibi'ma, taberasa kampa uwaitakiye, iye.

Piya, tabe kamana'wapa ke'iba kampa aborakini abikibewe, iye.

20 Pigoya, uwaena misankanto aka'yuwaintipa, a'ya'ma kampa aka'yuwaisa pumagina ataenaba kampa puratakiye, iye.

Piya ka'isa yagaba uwaena yakunkanto tamipa, kampa tu'ma waikana, magi magi kinapa kampa ataba puratakiye, iye.

Piya puma, esegima yoga pekana Koti kamana'amaba aborama arupu puma aogi purite wagana pikiye, iye.

21 Piya pekini, to marisa kina'miba aeka napinapima agawa pikibewe, Koti untiyema, Aisaya Isuka piya kaentiye.

Isuba ke kina agaruba agasogini kamana otantawe.
(Maka 3:20-30; Aruku 11:14-23; 12:10)

22 Pigoya pi ntagaba ka yagara kewama aigaramagina aorikaema aibo'ena puntiye. Aibogini, Isuti ababute wantawe. Piya puguna, Isu kaba'ma aogi potaogana kamana uma ao agantiye.
23 Piya pogini, a'ya'ma uwoma kina mintume kina'miba agate tabera pami pumagini maya untawe: Taeba napiyompepa Isuba Tebiti ntagara utaratanta Karaisiti kanta piye, untawe.
24 Piya yuguni, Parasi kina igeba pi kamana abite maya untawe: Kumparine, ke kina'mi tabewai agewapa Piyesiburu, ae esegiyenawatasa ke kinapa agaruba igasaye, untawe.

25 Piya yuguni Isuba napi napiyenawai igate maya uwaim-
intiye: Ka marasa aokina'mige kamaena pumagini kam-
paragaena pigina ka'me mpa aborakiye. Piya, to ku-
matisa kina'mibe to namapisa kina'mibe pabiyama aok-
ina'mige ma'ena puma ataena pigini nama kuma'waipa
akasaba'magina ataena puwakiye.
26 Piya, Satani ke kinapa ayama agaruba'ma kama potama
agarubakiye, a. Pipa kampaye. Piya pekana aege ma'ena
puma ataraisigina a'ya'waemaenawampa kamparagaena
pusanaga piyaba kampa pewe.
27 Piya, naekaba mayawe yewe: Aeba Piyesiburu
ao'maeyagina ke kinapa agaruba igasaye, yepa: Pigoya,
ka'isa tiyokina'mi igeba ke kinapa agaruba igasawe. Pipa
ke iyo'maema esegi puwaitagini pi ntugaba pewe, a. Pi
ke kina Piyesiburu ae esegiyenarasaba kampaye. Piya,
tiyokina'miba agaruba agoba agamagini, aintisagaba tigepa
utaritakibewe.
28 Pigoya, naeba Koti Nkawamusa'ama nao'maeyagi ke
kinapa agaruba igasoka, Koti kabiratakenaenaba tigetiba
aboraye.
29 Pigoya, kewama esegi yagara kanta puma mintakanaba,
ayamagina namankapintiba ima kotapa aparikiye, a. Pipa
kampaye. Marupa pi esegi yagara araku'ma agisa aya
kirokaetama pabigo kotankapa aisagakiye.
30 Pigoya, ka'waina aeba kayone kampa punatai'naba
kama punataye. Piya, ka'waina aeba yagarunte kampa
ibabuma aki pi'naba aeba igarubaye.
31 Pika urimukuwa abiyo: Aintiba kotiba a'ya'ma agun-
taenabe a'ya'ma kamparaga kamana wasanami yepe kanara
mae igaikiye. Pigoya, Aota Awamusa'ama akayasotakibi'na,
ae kaintanawapa Kotiba kampa maegaikiye.
32 Wasanama Ntagara nae uma kamparaga punatak-
ibi'na, aepa aguntaenawapa uma asu'a pogaikuwe. Piya to
ka'waina aeba Aota Awamusa'ama uma kamparaga potak-
ibi'na, ae kaintanaba mabipe mantaribe kampa uma asu'a
pogaikuwe, Isu piya untiye.

Ata yawamaba kamparaga yamanka aeye
(Aruku 6:43-45)

33 Isu piya untana to maya untiye: Pigoya tigeba ka
yawama nka'wakaba: Aogiyenawe, untiri, kana yawaka
kaga: Aogiyenawe, yewe. Piya, to ka yawama nka'wakaba:
Kamparagawe, untiri, kana yawakaba kaga: Kamparaga
yawe, yewe. Piya, yawama nkapa agamagiri, agowaka
aogima napikibewe.

34 We, kuyawama ntagara, tigeba agunta kina mintawa,
aogi kamanapa kapa nanawe ukibewe, a. Pipa kampaye.
Tigupi waintintanaba pabiyama tiwamupisa irosaye.
35 Pigoya, aogi agu'yaga yagaramaba aogiyena aborakiye.
Kamparaga agu'yaga yagaramaba pabiyama kamparagaena
aborakiye.
36 Naeba urimukuwa abiyo: Kamparaga kamana toma
toma se, pi kamanapa Koti a'ya'ma kina pako pikibi ntaga
ibigakini, kamana yigina uritakiye.
37 Piya, aintiba kaeka kamanataka kababikibe, pabi kaeka
kamanatakabaya katakiye, Isu piya untiye.

Ka'isa kina'mi: Kukantana peka agakune, untawe
(Maka 8:12; Aruku 11:29-32)

38 Piya uma uwaimogini, mono tisa kinape Parasi kaisa
kina'mibe maya kamana a'wae pumagini omintawe: Tisa,
kaeba kukantana ka pega agano, untawe.
39 Piya yuguna maya uwaimintiye: Mono'wai kampa
waima antage kina'mitaba, tigeba kukantanagaba yewo.
Tigeba kukantanaba aoso'enaba kapa kampaye. Yonati
aborantisa puma pabiyama aborakiri agakibewe.
40 Yona aeba kakaga yaga tabe inoyantawama nkantabaip-
inti mintantisa pumagi, Wasanama Ntagara naeba pabiyam-
agi ma antabaipinti kakaga yaga mikuwe.
41 Ainti Koti a'ya'ma kina pako pikibi ntagaba Niniba
kumatisa kina aborama mamparisa kina'mi kamparaga
kamanati uma abora uritakibewe. Pipa uwaba kam-
paye. Niniba kumatasa kina igepa Yona aeba wasa-
naraka'yankama ige'ma kamana uwaimogini abima igu
a'wae puntaka, piya ma minto naeba Yona ae awametapa
kampaye. Pipa asugasima mintogiri, pabi ntaga tigeba
kampa piyama a'wae pigina pi Niniba kina uritakibewe.
42 Piya, mare takaerisa tabe wae aeba pabiyamagina
a'ya'ma kina pako pikena yagaba ma mpabisa kina'miti
kamparaga kamanati abora uritakiye. Pigoya pipa uwaba
kampaye. Pi kana waepa aeba atuti wama Soromoni
aetisa mono abintiye. Piya, ma minto naeba Soromoni ae
awametapa kampaye, pipa asugasima mintuwe, Isu piya
untiye.

Ke kina to kake a'wae pumagina kanakiye
(Aruku 11:24-26)

43 Piya untana, Isu to maya untiye: Kewamaba wasan-
aba atate wama ka'me mpari umima, maru kumakaba
aguyosagakiye. Aguyosakate maya ikiye:

44 Namantepa atate kanantoka, pita'i to kake a'wae pumagi
wakuwe. Piya ute a'wae pumagina agakibipa, kana namapa
paga pumagini aogi pugaintane.
45 Piyaena agate wama ke aokina tonaentisa tara umaema
kina to kake kamparagaena pe kina ibabekini kanama pabi
ntamapi ampikibewe. Aibigina pi ntagara aeba paipa kampa
aogi yagara mintanti'naba aintiba tabera kampa aogimag-
ina ata puwakiye. Mamparasa kamparaga kina tigetiba
pabiyaena aborakiye, Isu piya untiye.

Isu ano a'nanto ige kamanane
(Maka 3:31-35; Aruku 8:19-21)

46 Pigoya, Isu aeba wasana mono uwaimima mintogini,
ika'i anobe a'natabarabe kamana omikena ampa agawa
pumagini mintantawe.
47 Piya puguna, ka'waina igate maya omintiye: Kanobe
ka'natabarabe kamana ugamikena taka'i kagawa pumagini
mintawe, piyama omintiye.
48 Piyama omogana Isu maya omintiye: Nano
na'natabaraga yewo, untiye.
49 Piya ute abagi kina'wa mintumeti aya nkasa pumagina
maya untiye: Igaiyo. Nano na'natabaragi maye, untana:
50 Mantarisa nabanempa nkawamu wasima aegara kina pi
ige nano na'nanto namana'maba mintawe, Isu untiye.

13

Aintana asigikena kamanane
(Maka 4:1-9; Aruku 8:4-8)

1 Pigoya, pabi ntaga Isuba namapintisa irosa'ma wamag-
ina kotu kepari umintantiye.
2 Umintogini, wawaya uwoma kina'mi ampa irosa'magini
aki puguna, igate to ka wanipisa karebi intiye. Imagina
aeba wanipisa karebi mintogini uwoma kina igeba kepari
mintantawe.
3 Piya puguna, meto kamana toma toma uwaimintana,
kapa maya untiye: Abewo. Ka yagarama aintana pikena
wantiye.
4 Wama uma aibarase pogana aowa ka'isaba kepi tumpa
waintantiye. Aibogana, kabarankama irosa'ma ampa
nawaegaintiye.
5 Piya aowa ka'isaba yabankama nkabobori uwaena
manto waintometa tunkwaima, karu'ena irantiye.
6 Piya pogana abu'wapa tumomepa inata ara'waiyogana
pa taogana asama pari puma pu'wantiye.
7 Piya ka'isa aowapa kabubinti tunkwaima iraogana
kabuwama aibarusa pogana asa wantiye.

8 Pigoya ka'isa aoba apa mabi tumpa waimagina anonkapa
uwoma aborama aosa pama ka'isa 100-wa, to ka'isa 60-
wa, to ka'isa 30-wa, suma aboraogana uwoma ntaninta
waintantiye.
9 Piya, ageyaga kina'maba ma kamanapa abibebe peno, Isu
piya untiye.

Isu meto kamanaka uwaimintiye
(Maka 4:10-12; Aruku 8:9-10)

10 Kamana piya umagina uwaimogini, abagi kina'wa igeba
agora wamagini abigama maya untawe: Kaeba nanaga meto
kamanapa uwaimene, untawe.
11 Piya yuguna, aeba maya uwaimintiye: Kakamagina
Koti kabiratakena kamana waintemipa, pipa tigemana abik-
ibewema untine. Pigoya, ka'isa uwoma kina'miba kam-
pagini abikibewe, untine.
12 Pigoya ka'waina aeba mono aminta'ena maemagina
miyekanaba aintiba Kotiba to kake amekana uwomantana
aboramikiye. Piya, to ka'waina mono aminta'ena kampa
aogima maema miyekanaba apa'urekana uwa mikiye.
13 Igeba iyo ma'maginiba kampagini agabebe pewe. Ig-
erasa abintiniba kampa aogima abibebe pewe. Piya,
agowapa kampa abeka ma kamana meto kamanatasa
uwaimuwe.
14 Pigoya, igeka Aisaya meto kamana mayama kaenti, pi'na
esegi piye:
Igerasa uwa abintiniba igutasaba kampa aogima abibebe
pikibewe, iye.
Piya, iyorasaba agantiniba kampa aogimagini agabebe pik-
ibewe, iye.
15 Ma mparasa kina igepa igu'ama esegi puwama ige
akumpagini, iyorika pewe, iye.
Pika iyowamaba kampa aogimagina agabebe pikiye, iye.
Igewamaba kampa aogima abibebe pikiye, iye.
Piya, igu'amaba kampa aogima napikiye, iye.
Piya pumagini igu'kampa a'wae pigipa ayamagi naeba
aogima kaba itakuwe. Pipa kampaye, Koti unti ka-
mana Aisaya piyama kaentiye.
16 Pigoya tigeba tiyoyaga mintiri, tigeyaga mintawa, pika
ti'muntanabi mpintawe.
17 Naeba ubebema urimukuwe: Poropete kina mono kina
uwoma kina'mi igeba tige abima agantana pi agakenagaba
ibugagate itaogini, uwa kampa agama abintane, Isu piya
untiye.

Aintana asigikena kamana ago uwaimintiye
(Maka 4:13-20; Aruku 8:11-15)

18 Piya untana, Isu to maya untiye: Pigoya, ma aintana
asigikena kamana urimo kamana, pi'na nkagowa uma ab-
orarimekiri abiyo:
19 A'ya'ma kina koti kabiratakena kamana abimagini
aogima kampa igupi napikibe kina igeti Satani irosa'ma
aintana asigimarantapa maerite wagasaye. Pi ntagara aeba
kepi aowa tumpa waintanti pi nkawametane.
20 Pigoya yabankama nkabobori tumpa waintantisa
nkawameta piyamagini miye kina igeba mono abimagini
pabigo iga ibegini napimagini miyewe.
21 Igupipa abupa kampa panta inata ara'ma miyewe. Piya
pegana aogi kamana'neka ma'ena pumagini ataena piginaba
ae abintemi kamana agaro kaikiye.
22 Pigoya, ka'isa aowa kabubinti tumpa waintanti, pi
nkawameta miye kina'miba mono abimagini mintagana,
mampabisa kuntaenagabe mone kutakabe napi napima
miyekana, igaenama igu'ama maema a'yugu puwaigasakini
pabigo mono'ama nkau'wapa kampa aboraye.
23 Pigoya, apa mabi tumpa waintantisa pi nkawameta mik-
ibe kina'miba mono abimagini igutasa maemagini miyewe.
Piya pegana, ka'wainatiba au'wapa 100-wa, to wainatiba 60-
wa, to ka'wainatiba 30-wa, suma aboraye, Isu piya uwaim-
intiye.

Yogabinti yoni tagakena meto kamana untiye

24 Piya untana, Isuba meto kamana to ka maya uwaim-
intiye: Ka yagarama yogawati aogi aintana aowa asigitanti,
aeta Koti kabiratakenaenaba awame pukuwe.
25 Pigoya kana yagara aeba aintanaba asigitate wao-
gana aseka kama yagarawampa kanamagina yoni nkaosa
maemagina aibarase pugaite wagaintiye.
26 Pigoya, kana aintana pumaraomepa i'magina nakena
aborakena pogana yonipa kaga tarage uma irantiye:
27 Piya pogini, kayokaya yagara igeba agate yogawama
nkabapa omima maya untawe: Tabe yagarare, kaeba yoga-
gatiba aogi aintana asigimarantampepa, aetasabaya yonipa
tagayema, abigantawe.
28 Piyamagini abigauguna maya untiye: Pipa kama kina
ka'waina asigimarantegina tarage uma iraye, yogini, igeba
abigama maya untawe: Abintaga, wama uma i'ma mae-
bugasano, untawe.
29 Piyama yuguna maya uwaimintiye: Kampaye. Tigeba
yoni igintiri kaga nakenaena igisanaga uwa ataiyo.
30 Nakenabe yonipe kaga waimaginisi aborakibese.
Pigoya, nakena maekena yaga aborakapa, yoga kina
uwaimekini igeba marupa yoni kibi'ma i'magini

asaema yakupi kaentini, nakena aintanaba maemagini namantepinti ataigina waikiye, untiyema, Isu piya untiye.

Masitetige yisitiwamake meto kamanane
(Maka 4:30-32; Aruku 13:18-21)

31 Pigoya, meto kamana ka maya uma uwaimintiye: Koti kabiratakenaenaba masiteti a'wanto piyamawe. Wasana ka'waina aowa yogawati metantiye.
32 Kana yamankapa to ka'isa yamanka piyama wanane. Aeba uwaenantowe. Kana yaba i'maginaba ka'isa nakena yawamapa igasimagina tabe yaena piye. Piya pegina, kabarankamaba kanama amarapa ampa mima inapa kiyewe, untiye.
33 Piya untana, meto kamana to ka maya uwaimintiye: Koti kabiratakenaenaba yisitiba piyamawe. Ka wae'ma yisiti maemagini paretibinti paigu pekanaba, pi pareti anosama igaena tabera pukiye, Isu piya untiye.

Isuba meto kamana'amana untiye
(Maka 4:33-34)

34 Pigoya, Isu aeba wasana kamana uwaimintintanaba pi meto kamana'amana uwaimintiye. Kamana au'wapa kampa aboramagina uwaimintiye.
35 Piya pogana, poropete yagara ka'waina kamana abima mayama kaenti, pi'na esegi puntiye: Nawamupipa meto kamana'amana aboraka ukuwe. Piya, ma aborantemitasa kakanta kamana wairite kanama agowapa ampaema aborakuwema, Isu piya untiye.

Yogabinti yoni tagakena meto kamana'ama nkagowane

36 Pigoya, Isuba pi a'ya'ma kina itaogini wauguna namapinti intiye. Ima mintogini abagi kina igeba aeti wamagini omima maya untawe: Witi yugabinti yoni taganti pi kamana ago kaeba yega abeno, untawe.
37 Piya umagini abigauguna maya uwaimintiye: Wasana aogi aintana asigiyemipa Wasanama Ntagara naewe.
38 Yogaba pipa a'ya'ma marisa kinane. Aogi aintanaba pipa nae monota miye kinane. Yoni nkaosa asigintemi, pi kinapa kewama nkaokinane.
39 Pigoya, pi yoni nkaosa asigintemi ntagara, aeba Sataniwe. Piya, witi maekena yagaba pipa ainti tabe kanawe. Naninta maema akibikena kinapa enisore kina igewe.
40 Pigoya, yoni i'ma yakupi kaeyasa pumagina, ainti tabe kanabipa aborakiye.
41 Piya, aintiba Wasanama Ntagara naeba enisore kina'ne uwaitakini maga maga naokina'ne igetisa naegarakenaenawaipa ata puwaitakenaenabe agunta pe kinape kibi'ma,

42 tayaba yakupi itakini tumpikibewe. Pita'i tumpimagini
kube'ena pumagini iwarasa kaki aema mikibewe.
43 Pigoya, pi ntagaba arupu kina igeba mantarisa
ibawaimpa ae kumata pa nke'wasaena piyaenama e'wasa
puwaitakiye. We, ageyaga kina'maba ma kamanapa abibebe
peno, Isu piya untiye.

Wasanama mone pogisi abatama maenti meto kamanane

44 Pigoya, Isu toba maya untiye: Koti kabiratakenaenaba
piyamawe: Mone pogisi yogari kakataogana waintantiye.
Piya waintogana, ka'waina uma abatamagina to kakantiye.
Piyamagina tabera a'mu pumagina a'ya'waemaenawapa to
kina imogini mone amuguna wama yoga uma ika puntiye,
Isu meto kamana piya untiye.

Tabe ikantana pasesuwama mpeto kamanane

45 Pigoya Koti kabiratakenaenaba ka yagarama yoga
pumagina pasesuga aguyosaganti, ae piyamawe.
46 Aeba aogi pasesu agategina, wama a'ya'waemaenawapa
maema wasana imima mone maeritegina wama aogi pasesu
uma ika puntiye, Isu piya untiye.

Kuko'ama mpeto kamanane

47 Pigoya, Isu to ka meto kamana maya untiye: Koti kabi-
ratakenaenaba kuko piyamawe. Wasanami kuko wanipinti
motagana tumegini inoyantaba toma toma ampa pai'ma
awaitaye.
48 Piya pegini, paibegana uwa mari iyegini kana inoy-
antaba pako pumagini nakenaba tu'napi atantini kampa
nakena inoyantaba uwa kasagana waye.
49 Pigoya, aintisa kana mampa a'ya pekanaba pabiyaena
aborakiye. Piya pekini pi ntagaba enisore kina'mi maga
maga nasi nasi pumagini, aogi kina'mi abakapintisa agunta
kinapa kibi'magini,
50 tayaba yakupinti ipasanaigini tumikibewe. Pita'i
tumpima kube'ena pumagini iwarasa kaki aema mikibewe,
untiye.
51 Piya untana, Isuba abagi kina'wa ibigama maya untiye:
Tigeba a'ya'ma ago abibebe pewa, a, untiye. Piya yogini,
igeba: Ago abune, untawe.
52 Piya yuguna aeba maya uwaimintiye: Pigoya, mono
tisa kina'mi Koti kabiratakenaenama nkagoba abinta kina,
igeba mono abikenaena uwaena waintiye. Piya, wasanama
aotasaenawatasa tonarona maema aboramisa puma,
igeba mono abikenaenawaipisa tonarona aogi paisaenabe
kasasaenabe maema napimagini aborarameweе, Isu piya
untiye.

Nasareti kumatasa kina'mi Isu ikabitantawe
(Maka 6:1-6; Aruku 4:16-30)

53 Pigoya, Isuba meto kamana toma toma uma a'ya atate,
mawati wantiye.
54 Wama mono namapi imagina kamana yogini,
wasanamiba abite pami pumagini maya untawe:
Aetasabaya ma aogi napiyenabe awame'ena potakena
esegiyenabe maeye.
55 Taeba agowapa abintune. Aeba kapenta yagarama nta-
garawe. Anowampa ageba Mariyawe. Piya, a'natabarami
nkigewaipa Yemisiwa, Yosepewa, Saimoniwa, Yutasiwa
sumawe.
56 Pigoya amana'natabaraba taege kaga mintawe. Pigoya
aeba a'ya'waemaenaba aetasa maemagina aborantiye,
untawe.
57 Piya umagini aeka abuguna kampa aogi puntiye. Ai-
bogana, Isu maya uwaimintiye: Koti unti kamana yemi
poropete yagarama kamana uwoma kina'mi ibugaye. Piya,
mawatape agowatape namankapipe ageba kampa waintiye,
untiye.
58 Piya, igeba aeka kampa aogima ntapiyumeka, Isuba
kukantanaba uwomapa pi kumatapa kampa puntiye.

14

Yoni mono wani pai'itanti ntagara aeguntawe
(Maka 6:14-29; Aruku 3:19-20; 9:7-9)

1 Pigoya, pintaga Karariya kina'mi tabe yagara Eroti aeba
Isu kamana abite,
2 aokina'wa Isuka maya uwaimintiye: Pi Yoni mono wani
pai'itanti ntagara aeba purintapisa aogamagina asima ma
nkesegiyena puma miye, piyama napima uwaimintiye.
3 Pi kamanapa uwa kampa untiye. Pai irebu kina'wa
uwaitaogini Yoni agisa aya kirokaema iga'na namapi atan-
tane. Pipa mayaenaraka piya potantawe: Eroti aeba
a'nantowampa Piripi nkwae, agewapa Erotiyasi aparogana,
4 Yoniba tutusotama maya untiye: Kaeba kuntana pumag-
ina aogiyena kampa penema, omintiye. Piyama omogana,
Erotiyasiba pitaka agobi pogana, Eroti aeba yogini iga'na
namapi ababotantawe.
5 Pigoya, aegukena pomepa, uwa wasanamiba Yonikaba:
Poropete yagarawe, yumeka aekuru puma atantiye.
6 Aibogana, Eroti yakari potanta yaga aboraogini, tabe
kina igeba kanama aege ampa aki pumagini mintuguna,
Erotiyasi nkaragawampa ige iyobi wa'ena pogana, Eroti
agamagina a'mu potamagina maya omintiye:

7 Naeba Koti nkaobi uma esegi puwe. Kaeba piya mayaenaga yegapa kamukuwe, untiye.
8 Piya yogana, kana araga aeba anowampa uma agegaogana maya untiye: Kaeba Yoni mono wani pai'itanti ntagara, ae a'nonkayampu isigi'ma tu'napi atamagina pabigo namo, untiye.
9 Piya yogana tabe yagara abima pami puma kunta puntiye. Pigoya, Koti nkaobi uma esegi puntika, wasana ma minta kina'mi abigini kamana'ne tumisanagawema:
10 Owe otama, yogini, kayokaya kina'mi igeba wamagini Yonipa iga'na namapisa ana'mu uma isigima,
11 anonkayampuba tu'napi atamagini maete kanama kana araga me nkamuguna aeba maemagina anowampa amintiye.
12 Piyama Yonipa aeguyuguna purogini, Yoni nkabagi kina'miba ampa irosa'ma au'wapa maete uma kaintawe. Kaitate Isuti wama pi awaga kamana uma omintawe.

Isu 5,000 kina naninta imintiye
(Maka 6:31-44; Aruku 9:10-17; Yoni 6:1-13)

13 Pigoya, Isu aeba Yoni kamanapa abite, pi mpaba atate wanipisa karebi ima ka'me mpari abintowa umikena wantiye. Waogini, wasanamiba abite a'ya'ma kumatisa uwoma kina'mi aega'ma wamagini, pabita'i uma irosantawe.
14 Piya puguna, wanipisa karebintisa tumima a'ya'ma kina igamagina, antara puwaitama yoni kinapa kaba'ma paru puwaitantiye.
15 Piya pumagina mintogana, atamisaogini abagi kina'wampi igeba omima maya untawe: Mapa ka'me mpari mintokana atamisaya, pika wasana itagini a'ya'ma kumati wamagini naninta maema aboraiyoma, omintawe.
16 Piyama omuguna maya uwaimintiye: Nanaga waiyema uwaitawe, a. Tigeba naninta imiyo, untiye.
17 Piya uwaimogini maya untawe: Taeba ma paretiba nayaka'muna, inoyantaba tarawa suma, pabinkawanto urintune, piya untawe.
18 Piya yuguna aeba: Pipa naeti maete kanaiyo, yogini maete kanantawe.
19 Maete kanauguna, wasana uwaitaogini kabu aebaru'ma mara'mintantawe. Piya puguna pi pareti nayaka'muna, inoyanta tarawa sumagina maema, mantari ao ma'magina Kotiti a'mu potamagina apako pumagina abagi kina imogini, igeba wasana pako pumagini imintawe.
20 Imuguni, igeba a'ya'magini namagini iga'e pantawe. Piya puntini, arita waiyomepa kibi'magini iraguguna nagisarisa tara tumpaema wa'nu ku awaitantiye.

21 Pigoya, kana naninta nanta kinapa 5,000-wa kinane.
Piya, waya yagara araga kampa aisuntane.

Isu aeba wani nkabobori wantiye
(Maka 6:45-52; Yoni 6:15-21)

22 Piya pute, pabigo Isuba abagi kina'wa uwaitaogini,
wanipisa karebi ibiwai imagini kotu maroteri a'wae pumag-
ini wakena paitama wantawe. Piya puguna, aeba a'ya'ma
kinapa itaogini wa'ewaiti wawaeyuguna,
23 aeba abintowa amuti imagina nunamu untiye. Piyam-
agina mintogana ase yogana, ae abinto pabita'i mimagina
mintantiye.
24 Piya pogana, kana wanipisa kareba wamagina koyu
abakapi uma irosantiye. Piya pogana, pontaba waumetisa
puritegina kanama wanipa tabera aiga'yo'ya pumagina wa-
nipisa karebi apasanantiye.
25 Aibogana, Isuba aseka aba mariki wani nkabobori
wamagina, abagi kina'miti uma irosantiye.
26 Piyamagina waogini agategini iyekuru pumagini: Ke
kina kanayemagini, A-e, a-e, untawe.
27 A-e, a-e, yuguna, Isuba karu'ena kega'e uma maya
uwaimintiye: Tintawamaba paru peno. Naene kanauwa,
tiyekuruba a-piyo, untiye.
28 Piya yogana, Pitaba pabigo awamuta u'magina maya
untiye: Wa'ega, kae kanantanapa yega, wani nkabobori
kaeti wano, untiye.
29 Piya yogana, Isu: Kanao, omintiye. Piya omogana,
Pitaba wanipisa karebintisa irosa'ma tumimagina wani nk-
abobori Isuti wantiye.
30 Wantana tabe punta pogana agategina aekuru pumag-
ina wanipinti tumikena puntana, Isu agisumagina: Wa'ega,
kaeba nao'maeyo, untiye.
31 Piya yogana, pabigo Isuba ayata u'ma ao'maentana
maya untiye: Kaeba kamatiti'enaba uwaenantowe. Kaeba
nanaga kagu'ama tara taraba pene, untiye.
32 Piya utegina, ababoginisi wanipisa karebinti iyusuguna,
pabigo pontaba asaba'wantiye.
33 Piya pogini, kana wanipisa karebi mintume a'ya'ma
kina'miba Isu nkagora ampa parokaemagini maya untawe:
Kaeba taga Koti Ntagaragawe, untawe.

Isu uwoma kina Kenesareti mari kaba itantiye
(Maka 6:53-56)

34 Pigoya, kotupa ta'emagini Kenesareti kuma uwa mari
iyuguni,

35 wasanamiba Isupa agabebe pumagini yuguni, kana
kuma'ama nkawamori mintanto kina igeba yonintana
ibome kinapa ibabute kanauguni Isu maya omintawe:
36 Abintaga, kaigampa nkatuta aukaya pekana yonitepa
tatawano, untawe. Piya ute, piya pume kina'miba kaba'ma
aogi puwaentawe.

15

*Koti kamana agowamaba tayabamagi kamanapa asug-
asaye*
(Maka 7:1-13)

1 Pigoya, pi ntagaba Yerusaremi kumatisa Parasi kinape
mono tisa kinape ka'isa Isuti ampa irosa'magini mayama
abigama untawe:
2 Kabagi kina igeba nanaga tayabamagi meto kamana
agoba aemita pewe. Piya puntini igeba naninta nakenaba,
iyantanaba kampa punta uwa nawe, untawe.
3 Piya ute abigauguna, Isuba maya uwaimintiye: We,
tigeba pipa nanaga tigeti mpeto kamana ago wasintiri, Koti
ae'wa nkawamupisa kamanapa aemita pewe.
4 Piya, Kotiba mayama utantiye: Kaeba kano kaba kamana
abimagina isi'waisipa asaga'yuyo, iye. Piya, ka'waina aeba
anoke abakega kamparaga kamana uma ata puwaisitak-
ibipa, aepa aeguma kaiyo, untiye.
5 Pigoya, tigeba pipa aya pewe. Yagara araga igeba inogi
ibagipa maya kamana uwaimewe: Nautasaenaba mapa
tisigepa kampa tisiminta, tabe mono namapinti maete ima
Kotiti a'muntana amukuwe, piya umagini, inogi ibagi kampa
aogima iyo'maeyagiripa, tigeba abeganaba aogi piyo.
6 Tigeba piya pumagiri Koti kamanapa aemita puntiri
tigeti kamanapa maema wasima asaga'yuyewe.
7 We, kumpari kina, tigeka Koti Aisaya omogana meto
kamana ago mayama taga untiye:
8 Ma kina'miba iwamutasaba nae nage asaga'yuntini,
igu'amaba pagasara miyewe, iye.
9 Naeti mono'waipa kampa yewa, uwaba yewe, iye.
Piya, nae kamana'nepa kampa unta, wasanami kamana
yewema, Koti iyema, kaentiyema, Isu piya untiye.

Agu yagara i'nintana potakena kamanane
(Maka 7:14-23)

10 Pigoya, Isu aeba pi kamana uwaimite to ka'isa kina
igega'e yogini kanauguna maya uwaimintiye: Naeba ka-
mana urimekiripa aogima abima napiyiyo.

11 Tintabaipinti tumemintana, pi'naba tigu'amapa
i'nintanaba kampa potaye. Tiwamupintisa irosa'ma
iyemintana, pi'na tigu'amapa i'nintanaba potaye, untiye.
12 Piya yogini, abagi kina igeba agora wamagini maya
omima untawe: Kaeba kamana uwaimekini Parasi kina
abimagini ata pepa abeno, untawe.
13 Piya yuguna, pi Parasi kinaka maya uwaimintiye:
A'ya'ma yaba mantarisa nabanempaba kampa kurinti, pipa
abu'yaga igima maebugaikiye.
14 Piya, tigeba igepa uwa itaiyo. Igeba iyorika kina'mi
to ka'isa iyorika kina ke iyakikena kinane. Piya, ka aorika
yagarama to ka aorika yagara ke ayakikibipa kaga agagabi
tumikibese, untiye.
15 Piya yogana Pitaba Isu maya omintiye: Meto kamana
yempe'na nkagoba aborama yega taeba abeno, untiye.
16 Piya yogana Isu maya untiye: We, tigeba pabiyama tigu
napi napiyena kampa wainta mintawa, a.
17 Agoba mayamagiripa kampa abewe: Tiwamupi nagana
tintabaipinti tumimagina ayasaurite ke'wati to kake tumiye.
18 Piya, tintabaipinti waintana tiwamupisa irosai, pi'na
tigu'amapa i'nintana pumagina kamparaga potaye.
19 Piya, wasana antabaipintisa aguntaena toma toma iro-
sai, pipa mayamawe: Ata napiyenawa, wasana aegukе-
naenawa, kumiyenawa, kupiyonawa, kuntanawa, kumpari
kamana otakenaenawa, akayasukenaenawa sumagina,
20 pintanama tigu'amapa aegumagina i'nintanaba potaye.
Piya, tiyantana kampa punta naninta nantanamaba
tigu'amapa aeguma i'nintanaba kampa potaye, Isu piya
untiye.

Kenani marisa wae ka'waina Isu agisuntiye
(Maka 7:24-30)

21 Pigoya, Isu aeba Yuta kina ige maba atate to marisa
kina'mi mpari Taya Saironi kuma waintusumeti wantiye:
22 Wamagina umintogana, Kenani marisa wae, pi mara
miyome nkwae'maba kanama Isuka kega'e uma agisumag-
ina maya untiye: We, Wa'ega, kaeba Tebiti ntagara-
gawa, naeka kantara punatao. Araganepa kewama tabera
aigarama amiyo piye, untiye.
23 Piya yogana abintanaba, Isuba kamanapa kapa kampa
a'wae pomintiye. Piyama kampa a'wae pogini, abagi kina
igeba omima maya untawe: Kaeba waya otagana wano.
Aeba taka'i tabe kiga'e uta kanaye, untawe.
24 Piya yuguna aeba maya uwaimintiye: Naeba Isureyo
aruyenabisa yaga kabubama miye kanta pe kina'amanamiti
unatantine, piya untiye.

25 Piya yogana, kana wae aeba agora ampa irosa'ma
parokaema esotamagina: Wa'ega, kaeba uwa nao'maeyo,
untiye.
26 Piya yogana, Isureyo kina'mige uwa kina'mige mono
abikibeka Isu meto kamanapisa maya omintiye: Yagaran-
tomi ntaninta ipa'magi kara imekanaba kampa aogi pikiye,
untiye.
27 Piya yogana, kamana mayama a'wae pumagina om-
intiye: Wa'ega, pipa kanara yene. Pigoya karantontomi
ibawaimpigi naninta yabaera atamagini nagana aritawa
tumeginiba pipa uwa nawe, untiye.
28 Piya yogana maya omimagina untiye: We waya, ka-
matiti'enaga imagina waintiye. Pi yempesa pugatano, un-
tiye. Piya yogana pabigo aragawapa kaba'magina aogi
puntiye.

Isuba uwoma kina kaba itantiye

29 Pigoya, Isu aeba pi mparasa to kake a'wae puma kanama
Karariya kotuta ampa irosantiye. Irosa'ma amuti ima
mintogini,
30 uwoma kina kanagana pumagini aeti ampa irosantawe.
Igeba igisa iya pu'wanta kinape, iyampu aigakayo'na'na
kinape, iyorika kinape, aibo kinape, to ka'isa inuntana
ibome kinape uwoma kina a'ya'ma ibabute kanama Isu
agora ampa aki puwaitantawe. Aibuguna kaba'ma aogi
puwaitawaentiye.
31 Piya pogini, aibo kina'miba kamana untawe. Igisa iya
pu'wanta kina'miba ke nasintawe. Iyampu aigakayo'na'na
kina'miba aogi puntawe. Iyorika kina'miba iyo agantawe.
Piya puguni, wasanamiba pi agate Isureyo kina'mi Koti-
waipa tabera i'mu potantawe.

Isu 4,000 kina naninta imintiye
(Maka 8:1-10)

32 Pigoya, Isuba abagi kina igega'e uma maya uwaimintiye:
Naeba a'ya'ma ma kina'mika nantara puwe. Igeba naege
kakaga yaga mimagini iga'enaga purewe. Piya, naeba
uwaitakini igeba naninta kampa nanta wamagini, ke'i uma
iyonanta pumagini ware'nasanaga abimagi tara puwe, un-
tiye.
33 Piya yogini, abagi kina'wampiba maya omintawe: Mapa
ka'me mpariwa, tabe nanintaba aetasa aborama ma uwoma
kinapa imekana naigina kanarasa waetakiyema, omintawe.
34 Piyama omuguna, Isu ibigama maya untiye: Tigeti
ntanintaba ayaki waintiye, yogini, igeba maya untawe:

Tonaentisa tara umaema paretiwa, uwaena inoyantantonto
tarantowa sumagina waintiye, untawe.
35 Piya yuguna, abintana yogini kana a'ya'ma kinapa aki
pumagini mara'mintantawe.
36 Piya puguna, kana paretibe inoyantabe maema Kotiti
a'mu potamagina, apako pumagina abagi kina'wa imogini
pako pumagini pi kinapa imintawe.
37 Imuguni, a'ya'ma kina namagini iga'e pantawe. Aibu-
guna, arita waiyomepa kibi'magini tonaentisa tara umaema
wa'nu kupi iraguguna awaitantiye.
38 Pigoya, naninta nanta waba 4,000 wa mintuguni, waya
yagaraba kampa aisuntawe.
39 Piya potate, Isuba wasana uwaitaogini wauguna aeba
wanipisa karebi imagina wama Magatani mari uma irosan-
tiye.

16

Awame'enaga yuguna Isu a'a-o uwaitantiye
(Maka 8:11-13; Aruku 12:54-56)

1 Pigoya Parasibe Sarusi kinape igeba Isuti ampa
irosa'magini amiyo pumagini maya untawe: Kaeba yegana
mantarisa awame'ena aboraka agano, untawe.
2 Piya yuguna, aeba maya uwaimintiye: Tigeba ase ikena
pegiripa maya yewe: Abayarere puwaewaikana aiba pa
takiye, yewe.
3 Maregiripa maya yewe: Ibinapa tunusuma atami pikana
ka aekiye, yewe. Tigeba ibinankama nkagoba abintawe. Pi
ma kana'ama nkagoba nanaga kampa abewe.
4 Antage kina, mono kampa wainta kina, awame'ena
ka agakenaga yewo. Tigeba tonaba kampaye. Yonati
awame'ena aborantisa pumagina aborakiri agakibewe. Piya
uwaimitegina itate wantiye.

Parasi Sarusi kina'mikaba meto kamana untiye
(Maka 8:14-21)

5 Pigoya, abagi kina igeba Isuge kotupa ta'emagini
maroti uma irosantini, nanintaba igegu'ama kampa maenta
wantawe.
6 Piya, Isu maya uwaimintiye: Pigoya, paretibi yisiti
atagana anosamisa puma, Parasi Sarusi kina'mi ata ka-
mana'wai anosasanaga kabiyiyo, untiye.
7 Piya yogini, igeba mayama mare-u me-u puntawe: Pareti
atate kanaompeka piyaba uramiye, untawe.
8 Piya kamana yuguna, pabigo kana kamana'ama agebi
pasogana abite maya uwaimintiye: We, tigeba timatiti'enaba

uwaenantowe. Tigeba nanaga naninta kampa maete kanakaba abima tara tara tigiba napiyewe.
9 Naeba ka'ena punto, pipa karu'ena tigegu'a pegiri kampa napiyewo. Naeba pareti nayakamutasa 5,000 kina'mi imuwagini namagini iga'e pauguni, aritapa kibi'ma wa'nu kupa ayaki iraguguna awaitantiye.
10 Pareti tonaentisa tara umaema pabintantorasa 4,000 kina imuwagini namagini iga'e pantini, aritapa kibi'ma ayaki wa'nu ku iraguguna awaitantiye.
11 Pigoya, naeba nanintagaba kampa urimuwa, pipa aogimagiri abibebe pusanaga yuwe. Piya, naeba Parasi Sarusi kina'mi ata kamana'wai anosasanaga aogima kabiyiyo, yuwe, untiye.
12 Piya kamana uwaimogini, ibaba abibebe pumagini maya untawe: We, paretiwama yisitigaba kampa iye. Parasi Sarusi kina'mi kamanaka aogima kabiyiyoma iye, piya untawe.

Pitaba Isuka Karaisitiwema uma aborantiye
(Maka 8:27-30; Aruku 9:18-21)

13 Pigoya, Isu aeba wamagina Sisariya kumata, Piripi kabinti kumata uma irosakena puntana, abagi kina'wa ibigama maya untiye: Wasanamiba Wasanama Ntagara naekaba kewe yewema, ibigantiye.
14 Piyama ibigaogini, igeba maya omima untawe: Igeba kae kageba toma toma sewe. Ka'isamiba Yoni mono wani pai'itanti ntagarawe yegini, ka'isamiba Iraiyawe yegini, ka'isamiba Yeremayawe yegini, to ka'isamiba to ka mintanti poropetewe, kaekaba piya yewe, piya untawe.
15 Piya uma omuguna, to kake ibigama maya untiye: Pigoya tigeripa pipa naekaba kewe, untiye.
16 Piya yogana Saimoni Pitaba maya untiye: Kaeba utaratanti ntagara Karaisiti, Koti miyaba ae yagaragawe, untiye.
17 Piya yogana Isu maya omintiye: Saimoni, Yona ntagara, kaeba ka'mu po. Ma kamanapa ka yagaramaba kampa ugamiye. Mantarisa nabanempa uma aboragamintiye.
18 Pika naeba kamana ka ugamukuwa, abo: Pita kaeba yabakawe. Ma ntabata naokina'nepa itakini atokaemagini mintigina a'abiwama nkesegiyenamaba kampa ipasanakiye, untiye.
19 Piya untana to maya untiye: Naeba Koti kabiwaitakena kuma'ama kiwapa kamuwe. Pigoya mabi kabe ai'itaganaba, mantariba pabi nkawameta aborakiye. Piya, mabi kabe ki'itaganaba, mantariba pabi nkawameta pabiyamagina aborakiye, untiye.

20 Piya utegina, abagi kina'wapa kamana esegima uwaimima maya untiye: Naeka Karaisiti yagara mintiyemaba tigeba wasanaba ankuwaimiyo, untiye.

Isu pu'magina asikibi kamana uwaimintiye
(Maka 8:31–9:1; Aruku 9:22-27)

21 Pigoya pi ntaga Isuba agobima ainti a'ya'waemaena aborakibi, pi kamana aboramagina abagi kina'wa uwaimintiye. Aibuntana Yerusaremi kumati iyekini monota kabiyume kina'mibe, tabe mono kiye kina'mibe, mono tisa kina'mibe tabe kuntaenaba aboramimagini, aeguyigina pu'magina kakaga yaga mite to aogama asikibi, pi kamanapa a'ya'ma uwaimiwaentiye.

22 Piya uwaimogana Pitaba Isu abiri agega'e uma kabi'magina maya omintiye: Wa'ega, Kotiba kao'maeyakana pintanaba kampa aboragameno, untiye.

23 Piya yogana Isu aka'intaesi potama Pitapa maya omintiye: Satanigawa, kaeba natate wagaso. Kaeba antage ki nayakima Kotikaba kampa napiyene. Kaeba wasanama kamana'amana napiyene, untiye.

24 Pigoya, pabintaga Isu kamana ka mayama amato puma abagi kina'wapa maya uwaimintiye: Wasana ka'waina nae naegarakena puntanaba au'ama kamana akabitate wasanami igobi potakibikaba a-nkaekuru puma maripowa aesaga'uritegina naegarano.

25 Pigoya ka'waina mikenaenawaka owe yekanaba, a'yugu potakiye. Piya, to ka'waina aeba naeka mikenaenawaka a'a-o yekanaba aboramikiye.

26 Pigoya ka'waina aeba mabi a'ya'waemaena maemagina agu'amankapa aeguma kaiyekanaba, aya pukiye, a. Agupa ayamabaya to kakema ika pekana kanarasakiye, a. Pipa kampaye.

27 We, naeba yekiri abiyo: Wasanama Ntagara naeba, nabanempa mantarisa e'wasaenama naeti ampa e'wasa punataka, enisore kina'wapa ibabeka tumukune. Piya pumagi, a'ya'ma kina'miba mampabi pentana mana, pabi nkawameta antota'enaba imukuwe.

28 Pigoya naeba taga urimukuwa abiyo: Tigetisa ma ka'isa minta kinapa kampa purintigi, Wasanama Ntagara naeba tumima wa'egaenanepa abora maema aborakini nagakibewe, Isu piya untiye.

17

Isu nkau'ama to auga puntiye
(Maka 9:2-13; Aruku 9:28-36)

1 Pigoya, Isu aeba tonaentisa ka'umaema yaga a'ya puwaogana, Pitana, Yemisina, a'nanto Yonina, sumagina ibabute wasana kampa minta amuti intawe.
2 Pita'i iyora asima mima au'amaba to auga puntiye. Piya pogana, aowawamaba pankama nke'wasa pemisa puma e'wasa puwantiye. Aibogana kaiwampaba wae'wae pumagina tabera e'wasa puwantiye.
3 Piya pogana, Mosesege Iraiyage pabigo ampa aborama aege kamana uma abuguna igeba igantawe.
4 Piya puguna, Pitaba Isu maya omintiye: Wa'ega, mata'i miyokana aogi piye. Pika abintaga kakaga ke nama kiyeno, kae'ena kana, Mosesenta kana, Iraiyanta kana sumagi, kiyeno, untiye.

5 Piya yogana, pabigo wae ibinankama tumimagina itikaewantiye. Aibogana ibinankama antabaipintisa kamana ka mayama tumintiye: Mepa nabugai ntagaranene. Tabera na'mu potauwa, ae kamana abiyo, untiye.
6 Piya kamana abite, abagi kina igeba iyowarisa aigarepa'magini tabaraba pumagini tabera iyekuru puntawe.
7 Piya puguna, Isuba igora wama aya ikaya puma maya untiye: Tigeba asima, karuba a-pumagiri miyiyo, untiye.
8 Piya yogini igeba iyoma'magini agaumepa, Isu abiwa agantawe.
9 Pigoya, amutisa tumintini Isu maya uwaimintiye: Ma kasa'ena aga, pi kamana wasanaba a-nkuwaimima mintigi, Wasanama Ntagara naeba purintapisaba naogamagi asiyekiri uwaimiyoma, uwaimintiye.
10 Piyama uwaimogini, pi abagi kina'wa abigama maya untawe: Iraiya marupa irosakana ae aka'i utaratanti ntagara Karaisitiba irosakiyeba, mono tisa kina'miba nanaga yewema, abigantawe.
11 Piyama abigauguna maya uwaimintiye: Iraiya aeba taga kanama a'ya'waemaena ampa maemagina aogima arupu pikiyeba untane.
12 Pika urimekiri abiyo: Iraiya mparu mpaenti ntagaramaba ago irosa'ma mintogiri, kampa napinta, tigeti ntapiyena aega'ma ataena potantane. Piya, Wasanama Ntagara naepa pabiyama ataena punatakibewe, untiye.
13 Piya yogini igeba mayama abintawe: Pipa Yoni mono wani pai'itanti ntagara aeka iye, untawe.

Isu ke kina'ma antabaipinti minta yagaranto kaba atantiye (Maka 9:14-29; Aruku 9:37-42)

14 Pigoya, amutisa tumimagini amuri wasana mintumeti
tumpa irosauguna ka yagara Isuti kanama agora ampa
parokaema maya omintiye:
15 Wa'ega, kaeba yagaraneka kantara potao. Aeba aonanta
puma ware'naowa pumagina tapa wagite wanipintiba tu-
mite piye.
16 Piya pegi abagi kinakampiti ababute kanaogini kaba'ma
aogi potakena pugagate igiga pumagini uwa atawe, piye
omintiye.
17 Piya omogana Isu maya omintiye: We, timatiti'ena
kampa wainta amu kina tigeba, naeba ayaki yaga tigege
mimagi kuntaenaripa aesaga'magi tiyo'maema mikuwe, a,
untiye. Piya umagina: Kana yagaranto ababute kanaiyo,
untiye.
18 Piya yogini igeba ababute kanauguna Isu kana ke kina
kabiraogana kana yagaranto atate waogana aogi puntiye.
19 Aibogini, abagi kina igeba abiri abigama maya untawe:
Taeba nanaga ke kina agarubakenaba pugagate ataune,
untawe.
20 Piya yuguna, aeba: Timatiti'enaripa uwaenantowe,
uwaimintiye. Piya untana to maya untiye: Taga timatiti'ena
uwaena yamanka'anto kanta puma wairitantagiripa, maro
nkamu'amaka: Tigabao, yiginaba tigabakiye. Pigoya, ain-
tiba ka yuga kampa waintigiripa kanara kampa pikibewe.
21 (Piya, ke kina pipa to ka'enarasaba kampaye, uwa
nunamurasage monoka naninta a'a-o uma mikenaenarasage
igarubakibewe, Isu piya untiye.)

Isu purintapisa asikena kamana uwaimogana tara puntiye
(Maka 9:30-32; Aruku 9:43-45)

22 Pigoya, ainti Isuba Karariya mari nasi nasi pun-
tana, abagi kina maya uwaimintiye: Wasanama Ntagara
naeba e'ero ntagaba kampa mintakana minaga'ena puma
wasanami nkiyapi natakini,
23 naeguyigi pu'magi, kakaga yaga miyekana to kake
nabage pikiye, untiye. Piya yogini, abagi kina'miba abite ata
inta paritantawe.

Mono namataka takisi punti kamanane

24 Pigoya, Kapaniyamu kumati a'wae puma kanau-
guni tabe mono namankama takisi mone maemagini
mintantawe, piya pume kina'mi ige Pita abigamagini maya
untawe: Tisarimpaba tabe mono namankama takisi atabera
aya piye, untawe.
25 Piya yuguna, Pita maya untiye: Owe. Aeba ataikaiwe,
untiye. Piya ute Isu mintome ntamapinti imaginaba kana
kamanapa kampa omintogana aewa abigama maya untiye:

Pita kaeba nana kagi napiyene. Mabi to marisa tabe kina'miba igeba ketisa tabe takisi moneba maeyawe. Iyo'mitisabe uwa to ampa kabinta kina'mitisabaya maeyawema, abigantiye.

26 Piyama abigaogana: Pi ampa kabinta kina'mitisawe, untiye. Piya yogana Isuba to maya omintiye: Pipa kanara yena, pigoya pika iyokina igeba uwa miyewe. Pigoya, taeba Koti nkaokinatawe.

27 We, igeba taeka abima a'yugu atabusanaga kotuti wama iga'na atagana tumokana inoyanta maru okabikibi, pi paibuma awamu atarama ka mone maema wama tasigekaba tabe mono namankama takisi menkimo, piya untiye.

18

Inamunkantonto miyesa puma miyiyo
(Maka 9:33-37; Aruku 9:46-48)

1 Pigoya, pabi ntaga abagi kina igeba Isuti wamagini maya uma abigantawe: Koti kabiratakena yaga aborakanaba ke tabeba mikiye untawe.

2 Piya yuguna, Isu uwaena yagaranto ka kega'e yogana kanaogana abakankaipi asitamagina,

3 maya untiye: Taga urimukuwa abiyo: Tigeba tigupa a'wae puma yagara araga ano aba aegaramisa puma mikibepa, Koti kabiratakenaenama nkagupi uma pasikibewe. Piya kampa pikibepa taga kampa uma pasikibewe.

4 Piya, ka'waina aeba ma ntagaranto ae awameta tumima mikibi'naba Koti kabiratakenaenama nkaguta kiya mikiye.

5 Pigoya, ka'waina naeka napimagina ma kana yagaranto ao'maekibi'naba pipa aeba nae nao'maekiye, Isu piya untiye.

Ataenama wasanama nkamatiti'enaba maema kamparaga potaye
(Maka 9:42-48; Aruku 17:1-2)

6 Pigoya, Isu to kamana maya untiye: Piya, maya yagaranto naegarakana, ka'waina ayakekana kamparagaena pukibemipa, kana ayakikibi ntagara araku'ma tabe yabantama ana'mubi ubu'atama tabe wanipinti apasanakasagana naisemisinta: Pipa kanara pewe, yesine.

7 Aguntaena pukena amiyo'ena asi nasiba mara aboragita, ataenabi miyune. Aibegiba, aguntaena aborakibi ntagarama aintiba ataenabi mikiye.

8 Pigoya, kayankamabera kagisawama kamparagaena pikena pekanapa, arisa'ma maebugaso. Kagisa kaya tararasa aguntaena pekanaba, ainti tayaba tayaba yakupi maebugatasanaga piya po. Kagisa kaya kampa wainta

yagara mintana miyaba kumati uma irosakibempepa, pipa
kanarane.
9 Pigoya, kao agama kamparagaena pikena pekanapa
pi'ma maebugaso. Tara kaoyaga mintana ainti tayaba
yakupi maebugatasanaga piya po. Kaorika mintana miyaba
kumati uma irosakibempepa, pipa kanarane, Isu piya un-
tiye.

Yaga kaka wanti meto kamanane
(Aruku 15:3-7)

10 Pigoya, Isu to kamana maya untiye: Tigeba pasemagiri
ma ntakarantonto igekaba abigina uwaena kantaba a-peno.
Naeba pika urimukuwa abiyo: Enisore kina'wai igeba man-
tarisa nabanempa nkaobi asi nasi aborama miyewe.
11 (Pigoya, Wasanama Ntagara naeba kabubama miye kina
iguyosa'ma ibabikena tumintone.)
12 Piya, ka'waina sipisipiwa 100 igetisa ka'anto
kabubawakanaba kaikibera, 99 igepa itate kabubinti wama
kaka wai'naka uma aguyosakiye. Pika tigeba nanawe yewe.
13 Naeba tagaka urimukuwe. Aeba aogima aguyosagakiye.
Aguyosa'ma aboratamaginaba, 99 minta igeka wanane.
Kaka wai aeka a'mu pikiye.
14 Piya, ma ntakarantonto igetisaba pabiyama ka'wainaba
kamparagaenabi misanaga mantarisa nabanempati kampa
aogi piye, Isu piya untiye.

Aguntaena pikibe kina'mika iyo'maekena kamanane

15 Piya untana Isu to maya untiye: Pigoya kao'yagara
ka'waina kaeti aguntaena maema aborakanapa kaeba wama
tisibiri aguntaenawapa aborama omo. Aeba kamanaka
abima paruma kayone pekanapa abegana pabigo a'ya peno.
16 Piya, kamanaka a'a-o uma kampa abekanapa, ka ya-
garawo, tara yagarawo isiba peginisi isige agowapa kaga
abima uma arupu potaiyo.
17 Piya, kapi kamanati a'a-o uma kampa abekiripa mono
kiye kina'mi-nkakiyenabi ababotaiyo. Ige kamana a'a-o
umagina kampa abekiripa: Aeba to kina, agunta kinane,
otaiyo.
18 Pigoya, naeba taga urimukuwa abiyo: Tigeba mabi
a'ya'waemaena aguntaenawai uwa ataigina waiyekanaba,
mantariba pabiyama waikiye. Piya, mabi uma uwa kasig-
inaba, mantarisa pabiyama uwa kaikiye.
19 Pigoya abiyo: Tigetisa tara yagara taramisi ka'enaga
isigu kata atokaemaginisi esotaisiginaba, mantarisa na-
banempaba abiwaisimikiye.
20 Piya, wasana tarawo, naeka akibigipa, naeba ibakapi
mikuwe, Isu piya untiye.

Ata kayokaya yagarama mpeto kamanane

21 Pigoya Isuba kamana piya yogana, Pitaba aeti uma
mayama abigantiye. Wa'ega, nao'yagarama aguntaena
punatakapa, aguntaenawapa asu'a pugasakana ayaki
pekana kanarasakiye. Piya, asu'a pugasakana tonaentisa
tara umaeyakana kanarasakiyoma, abigantiye.
22 Piyama abigaogana Isu maya omintiye: Tonaentisa
tara umaemaba kampaye. Kampa aisuntaenaba uwa asu'a
pugaso.
23 Pigoya, pika Koti kabiratakenaenaga, meto kamana
yekiri abiyo: Ka marasa tabe yagara ka'waina kayokaya
yakarakinunka: Iretane namikibewema, igega'e untiye.
24 Pigoya, ka yagara ababute kananta aetiba iretawapa
10,000,000 tora waintantiye.
25 Aeba tabe irita pipa antota amikenagaba mone
aguyosagantiye. Aibogana tabe yagara aeba pi ntagarama
nkwaya yagarawape, aewape, yaga kotankape a'ya'magini
wasanami ikantana maeyigina, kana monewamaba
ae'enaena puwaewanema, untiye.
26 Aiyogana, kayokaya yagara aeba tabe yagarama nkagis-
abi ampa parokaema maya uma agisuntiye: Tabe yagarane,
kaeba uwa nataga naeba ainti iretagapa kamenoma agisun-
tiye.
27 Piyama agisogana tabe yagara aeba antara potama
iga'na namapipa kampa ababotanta atunkapa uwa atatan-
tiye.
28 Piya potaogana namapintisa irosa'ma tumima waomepa
kana kayokaya yagara ao'yagara ka tumpa abatama, aeti
atunkapa 100 tora waintogana, abatama araku'ma ana'mu
kana u'ma tutusotama maya untiye: Atuntepa pabigo ma
kanara namo, untiye.
29 Piya yogana, ao'yagara aeba agora uma parokaema ag-
isuma maya untiye: Kaeba uwa nataga ainti naeba iretagapa
kamukuwe, untiye.
30 Piya uma agisogana, kamana'wapa kampa abinta wama
yogini ao'yagaraba maya uma iga'na namapi ababotantawe.
Aibuntini maya omintawe: Iretagapa amiwaegaite irosak-
ibene, untawe.
31 Piya pogini, aege atokaema yoga pume kina'miba agate
igeba intara pumagini wama tabe yagara kana kamana uma
omiwaentawe.
32 Piya yuguna aeba abite kayokaya yagara aepa to kake
kega'e uma maya omintiye: Kaeba kamparaga yagara-
gawe. Nagiseka naeba nantara pugatama tabe iritanepa
atagatauwe.

33 We, kaeba kao'yagaraga pabiyama kantara potama
au'isanawe, piya untiye.
34 Piya uma tabera amo'ena pumagina irebu kina'miti
atama maya untiye: Tigeba kamparagaena potama karana
atamagiri miyigina tabe iritanepa a'ya wakiri ataiyo, untiye.
35 Pigoya, tigeba tinta ase'yonabisa aguntaena kampa mae
igasiginaba mantarisa nabanempaba pabiyama kuntaena
puritakiye, Isu piya untiye.

19

Waya agarubakena kamana Isu untiye
(Maka 10:1-12; Aruku 16:18)

1 Pigoya Isu aeba toma toma kamana uma a'ya atate,
Karariya maba atate Yontani wani mparoteri ura'ema wama
Yutiya irosantiye.
2 Irosaogini wasana uwoma kina'mi igeba aegarauguna
yoni kina'wai kaba itantiye.
3 Aibuguni, ka'isa Parasi kina'miba aeti irosa'ma, amiyo
potakena maya uma abigantawe: Ago kamanatepinti
wasanama waya ka'maenaraka puma waya kaikenaba ka-
nara payawa, uramoma abigantawe.
4 Piyama abigauguna maya uwaimintiye: Tigeba mono
kamana mayama waintipa, pipa kampa aisuma abewa, a.
A'ya'maena Koti maru maema aborantanaba, wabe wayape
kaga aborawaigitantine.
5 Aborawaisitama, maya untine: Pika wamaba anope
abape isitate waya'wampati uma atokaema, isigeba ka kina
kanta puma miyese, untiye.
6 Piya, isigeba taraba kampa punta, ka'ena puma miyese.
Koti atokae isitantika, wasanamaba a-nkatara isitano, Isu
piya uwaimintiye.
7 Piya uwaimogini igeba maya untawe: We, pipa Moseseba
waya kaikena puntiripa esa amima otaiyoba, piyaba nanaga
untiye, untawe.
8 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Monoka kampa
karu'ena abima tige akuneka Mosese waya kaikenaenagaba
abima owe puritantine. Piya, agobinti'naba piyaba kampa
untine.
9 Pika naeba urimukuwa abiyo: Ka'waina waya'wampaba
kumiyonaba kampa puntakana uwa kaite to wae maekibipa,
aeba kumiyenaba pikiye, Isu piya untiye.
10 Piya yogini, abagi kina igeba maya omima untawe:
Wawaya isige agoba piyama waintika, waya kampa maenta
uwa mikenaenaba, pipa kanarane, untawe.

11 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Pi ye kamana
ukubopa, pipa uwa kina'mi wanane. Pi utawaitanta kina'mi
mana ubikibewe, untiye.
12 Wasana ka'isa kinapa inogi intabaipintisa waya kampa
maekena kina aborawe. Piya, ka'isa kinapa wasanami i
kasamagini waya kampa maekibewema, uwaitawe. Piya,
to ka'isa kina'miba mantari kabiratakenaenaga napimagini
waya kampa maenta uwa miyewe. Pigoya, ma kamanapa
otawaitai kina'mi mana abima aegaraiyo, Isu piya untiye.

Isu inamu ntakarantonto akayona puwaitantiye
(Maka 10:13-16; Aruku 18:15-17)

13 Pigoya, igeba inamu ntakarantontowai Isuti ibabute
kanauguna, ayapa i'nota atama nunamu ikiyema omintawe.
14 Aibuguni, abagi kina igeba karu kamana uwaitauguna,
Isuba maya untiye: Tigeba itaigini yakarantonto igeba naeti
kanaiyo. Tigeba a-nkakunkitaiyo. Piya miye kina'mi kaba
Koti kabiratakenaenaba utawaitantine, untiye.
15 Piya ute ayapa inota atama kayone puwaitategina, kana
maba atate tori wantiye.

Tabe kutantaga masimabi ka'waina Isu akabitantiye
(Maka 10:17-31; Aruku 18:18-30)

16 Pigoya, ka yagarama Isuti ampa irosa'ma abigama maya
untiye: Tisa, naeba aogiyenaba aya pukuboti, e'wasaena
maemagi a'ya'ma yagaba miyaba mikuwoma, abigantiye.
17 Piyama abigaogana, maya omintiye: Pi aogiyenagaba
nanaga nabigane. Aogiyenama nkagoba ka'anto mintiya,
kaeba a'ya'ma yaga miyaba mikuwe untanapa, ae kamana
ago abima wasiyo, untiye.
18 Piya yogana, aeba: Ae kamana agowema, abigantiye.
Abigaogana maya untiye: Paisa mono ago kamana'amaba
maya iye: Kaeba wasanaba a-nkaeguma kaiyoma, kumiyen-
aba a-poma, kuntanaba a-poma, kumpari kamanapa to
wainapa a-sotaoma,
19 kano kaba kamana wasiyo. Piya puntana kaekaka kabe-
misa puma kaokinakaba pabiyama kabeno, piya untiye.
20 Piya yogana kana yagara aeba maya omintiye: Pipa
wasirite kanama mintantone. Pika kapa aya pusuwema
abigantiye.
21 Abigaogana Isu maya omintiye: Kaeba arupu puma
aogima mpikenaga untanapa, wama kotagapa to kina imima
mone maemagina kusi kina imegana aogima miyepa, man-
tari aogiyenagapa aboragamekana kaeba kanama ampa
naegarao, untiye.

22 Piya yogana kana yagara abima kamparaga potate wantiye. Kotapa taberaka'ya waitantogana, pika piya puntiye.
23 Piya pute waogana, Isuba abagi kina'wa maya uwaimintiye: Naeba taga urimukuwa abiyo: Tabe kutantaga kina'mi kabiratakena manta kumati ikenagaba pipa igiga puma tabe kuntuyenawe.
24 Naeba pabi kamana to kake urimukuwe. Tabe kamoro yagawama na'ama nkagepinti uma pasikenaenaba pipa esegiyenawe. Piya, tabe kutantaga yagaramaba Koti kabiratakena kumati ikenaba pipa to awameta, tabe kuntaenawe, untiye.
25 Piya yogini, abagi kina'miba pi kamana abite pami pumagini maya untawe: We, kebaya mantariba ikiye, untawe.
26 Piya yuguna Isuba igantana maya untiye: Pipa wasanama piya pikenaenaba kampa waintiye. Pipa Koti ka pikenaena waintiye, piya uwaimintiye.
27 Piya uwaimogana Pitaba pabigo awamuta u'magina maya untiye: Abo, taeba a'ya'waemaenarepa takabiwaetate kaepa kaegaraune. Pigoya aintiba pi'na nkantotapa nanaena aboraramikiye, abigantiye.
28 Piyama abigaogana Isu maya uwaimintiye: Naeba taga urimekiri abiyo: Aintiba a'ya'waemaena aborama aogi pikena kanabipa, Wasanama Ntagara naeba e'wasa naemu yabaeneta miyekini, naegara kina tigeba pabiyama mampabisa tabe kina'mi nkimu yabae nagisarisa tara tumpaema pita'i mima, Isureyo aruyena to nagisarisa tara tumpaema kina'mi ige kamana uma a'ya itakibewe.
29 Pigoya, ka'waina aeba naeka uma aganto, a'nanto, amana'ma, ano aba, araga yagarawa, kuma'wa, kiyanka, atate aeba naegarakibi'naba pi'na antotapa uwomantana maema mintana aintiba miyaba'ena maekiye.
30 Piya, iba ka'isa kiya kina'miba igeba kayokaya kina miyigini to iba kayokaya pe kina'miba igeba kiya kina uma mikibewe, Isu untiye.

20

Waini yuga kiye kina'mi kamanane

1 Pigoya, Isu to kamana maya untiye: Koti kabiratakenaenaba waini yugawama nkaba aeta meto kamana ukuwe. Piya, waini yugawama nkaba ka'waina abaya aseka ka'isa kayokaya yagara ibabikena wantiye.
2 Pigoya ka'isa ibabuma ka yagasa ikantanaba wantora piya uma aborawaimogini abuguna kanarasaogini yogawati uwaitaogini wantawe.

3 Pigoya to pabi ntaga abaya to kake wama ka'isa kina
maketi kumati uwa mintuguna,
4 uma igama maya uwaimintiye: Waini yugane waintiya,
wama uma pigi, ikantanaba kanara timukuwe, yogini, abite
waini yugawati wantawe.
5 Pigoya, kagi abebege atamaisakenage pogana, to kake
wama pabiyama uma ibabuntiye.
6 Pigoya atamai to kake wama ka'isa kinapa yoga kampa
punta uwa mintuguna uma ibatama maya uwaimintiye:
Tigeba nanaga e'ero ntaga uwanama mintagana atamaisaye,
untiye.
7 Piya yogini maya omintawe: Ka yagaramaba yoga ka-
manapa taepa kampa tababuma urataine, untawe. Piya
yuguna maya uwaitama untiye: Waini yugane waintiya,
wama piyo, uwaimintiye.

8 Piya, yogawama nkababa piya puma mintogana, aseyo-
gana kiya yagarawa mayama omima untiye: Kaeba yoga
kina igega'e uma mone imo. Ainti ibabo kina'mitisa agobima
imirite wamagina maru ibabo kina'mitiba uma imima a'ya
po, piya untiye.
9 Piya yogana abite ainti atamai ibabunta kina ige igega'e
yogini kanauguna ka'wainanta ka'wainanta wantora imi-
waentiye.
10 Piya imogini, maru kanaume kina'mi igeba agate: Taepa
ikantanaba mesuba puma tamikiyema, napintawe. Aibu-
guna pabiyama wantora wantora imintiye.
11 Piya imogini agate, yogawama nkabapa kabi'ma maya
untawe:
12 Ainti kana kina igeba yogaenaba uwa anagi'ena ampa
pewe. Piya taeba pipa pankaerugumpa taise pagapaga
yugaena puma mintokana ase iya, pipa nanaga ainti kana
kina igeke ka awametapa tamiye, untawe.

13 Piya yuguna, yogawama nkababa igetisa ka yagara
maya omintiye: Nao'yagara, naeba ataenaba kampa pu-
gatauwa, kaeba wantoraga ugamogana abima kanarane
yempene.
14 Pika monegapa maete wao. Naeba ainti kana kinapa
kaeke ka awameta timukuwema napiyegana kanarasaine.
15 Pintanaba pipa nae'enawe, pika naeba agowama nae
napimagi, piya mayaena pikena untapa pukuwe. Kaeba
nanaga nanta aseyonaneka poganapa abima ataba pene,
untiye.
16 Pika kayokaya kina'miba kiya kina miyigini, kiya
kina'miba kayokaya kina mikibewe, Isu piya untiye.

Isu purintapisa asikena kamana kakagara untiye
(Maka 10:32-34; Aruku 18:31-33)

17 Pigoya Yerusaremi kumati ikena puguna, Isu aeba abagi
kina nagisarisa tara tumpaema ige'amana ibabogini ibiwai
wantawe. Ke'i wantini maya uwaimintiye:
18 Abewo, taeba Yerusaremi kumati iyune. Pita'i nabanem-
paba Wasanama Ntagara naepa tabe mono kiye kinape
mono tisa kinape ige iyapi natakini igeba: Aeguyiyoma,
unatamagini,
19 namu'isa kina'miti unataigini igeba karana natama eru
kasutasa naeguma maripora ita nataigi purukuwe. Pu'magi
kakaga yaga miyekana nabanempaba to kake asinatakiye,
Isu piya untiye.

Yemisige Yonigeba tabe mikenaga untase
(Maka 10:35-45)

20 Pigoya, pi ntaga isinowaisimpa Sebeti ntagara tara isi-
babute Isu nkagora ka'enaga esotakena uma parokaentiye.
21 Uma parokaeyogana abigama maya untiye: Kaeba
nanaga kabiye, yogana, aeba maya untiye: Kaeba yega,
yagarane tara ainti tabe Wa'ega aborakibempe ntagaba
kayatakanti kayake'masima mikibese, untiye.
22 Piya yogana Isu maya omintiye: Tigeba aibo'enarika
piyaba yewe. Nae nantara'enabi tisigeba kanara pasikibeso,
untiye. Piya yoginisi isigeba: Owe, pabiya pukuse, untase.
23 Piya yusuguna maya uwaisimintiye: Nae nantara'enabi
taga pasikibese. Pigoya, nayatakanti nayake'masi mikena
kamana ukenaenaba pipa naetiba kampa waintiye. Na-
banempa uwaitanti kina, ige pi yabaerapa mikibewe, Isu
piya untiye.
24 Pigoya, to nayatara'mu abagi kina'miba pi kamana abite
kana agantoke a'nantokeba ka isibirantawe.
25 Piya puguna Isuba igega'e uma maya uwaimintiye:
Mampabisa tabe kina'miba esegima kabiwaitawe. Imagini
miye kina igeba uwa kinapa igasimagini tabe kina'wai
miwaetawe. Pipa abintawe.
26 Pigoya tigeba itigiso atigiso piyo. Pika tigetisa ka'waina
imagini kiya mikena puntanaba, aokina'mi kayokaya'ena
pumagina miyeno.
27 Pigoya ka'waina aeba paitaritamagina kiyari mikena
puntanaba, aokina'mi ige yoga kina miyeno.
28 Piya, Wasanama Ntagara naeba pabiyama tige nae
kayokaya'ena punataiyomaba kampa tumintone. Naeba tige
kayokaya pumagi, mikenaenanetasa uwoma kina ika puma
a'watitakena tumintone, Isu piya untiye.

Isiyorika yagara tara isiyo agawaisitantiye
(Maka 10:46-52; Aruku 18:35-43)

29 Pigoya Isube abagi kina'wape igeba Yeriko kuma agaite
wauguni, wasana uwoma kina'mi iyega'ma wantawe.
30 Piya pugunisi, isiyorika yagara tara ke awamori
mintusuguni, Isu kanama ke'i waye, untawe. Yugunisi abite
pabigo agasiya kiga'e uma maya untase: Wa'ega, kaeba
Tebiti ntagara tasigeka kantara po, untase.
31 Piyama tabera kega'e yusuguni, a'ya'ma kina'miba:
Paka pisoma, uwaisimumepa, isigeba kampa abintinisi to
kake esegima kega'e umaginisi maya untase: Wa'ega, Tebiti
ntagara, kaeba tasigeka kantara purasitao, untase.
32 Piya yusuguna, Isu aeba abite keta asimagina mintana
yoginisi kanausuguna: Nana purasitaomagirisi yesema, isi-
bigantiye.
33 Piyama isibigaoginisi maya omintase: Wa'ega, tasiyo
agarasitaoma yuse, untase.
34 Piya yusuguna, isiyora aukaya pogana pabigo isiyo
apina'ma agantase. Aibuntinisi Isu aega'ma wantase.

21

Isu aeba yaga akabapi Yerusaremi kumati intiye
(Maka 11:1-11; Aruku 19:28-40; Yoni 12:12-19)

1 Pigoya, wamagini Yerusaremi kumata uma irosakena
puntawe. Piya puntini, Oribesi amuta irosa'ma uwaena
kuma'anto ka, agewapa Petipaesi pipa agaikena puntana
Isuba abagi kina'wampitisa tara yagarara uwaisimima isi-
garuba'magina,
2 maya untiye: Tisigeba mareta'i uwaena kuma'anto wain-
titi wamagirisi, tonki yaga anobe aikeribe iga'nara mintak-
ibesa, uma iyoba'ma isibabute kanaiso.
3 Tisigeba piya pisigina ka'waina tisibigakirisiba maya
omiso: Wa'ega aeba pikaba a'yo mpaekenaga iye, omiso.
Piya yisiginaba owe urisitakiye, piyama uwaisitaoginisi
wantase.
4 Pigoya, pintanaba uwaba kampaye. Poropete ae meto ka-
mana'ama esegi penema piya puntane. Aeba maya kamana
kaentiye:
5 Tigeba Saiyoni kumatasa kinapa maya uwaimiyo: Abewo.
Wa'egari aeba aguparuyenawaka uma tonki yaga ak-
abapi mima tigeti waye, iye.
Pika aikeri yaga akabata mima waye, piyama kaentiye.
6 Pigoya uwaisitaoginisi abagi yagara tara isigeba wamag-
inisi Isu nkawamu wasimaginisi,

7 yaga anoke aikerige uma iyoba'urite kanausuguni, kai-
waipa atamagini abobori ama agutauguna ima mintantiye.
8 Piya pogini, uwoma kina'mi kaiwaipa atamagini ke'i ama
aguta wauguni, ka'isa kina'miba yanta aerisa'ma agurite
wantawe.
9 Aibuntini, uwoma kina'mi aoribe aka'ibe wama i'mu
potama maya untawe:

We, Tebiti ntagara taeti kanaye. Wa'egawama nkawamuta
kanaika ta'mu potano.

We, inatisa yagaraga ta'mu potano, uta wantine.
10 Pigoya Yerusaremi kumati iyogini, kuma ago kina'miba
pami pumagini maya untawe: Pipa ke kanagini yewe,
yuguni,
11 maya uwaimintawe: Poropete Isu, aeba Karariya mari
Nasareti kumatasa aboranti'na pimpaye, piya untawe.

Tabe mono namapi ikantana puguna Isu igarubantiye
(Maka 11:15-19; Aruku 19:45-48; Yoni 2:13-22)

12 Pigoya, Isuba pita'i tabe mono namapi iyomepa pita'i
ikantana puma mintuguna, igarubantana mono ankami
ankami pume kina'mi ntabaebe kabara ataume ntabaebe
apasana'ma asunukaentana,
13 maya uwaimintiye: Mono isa'ama maya iye: Mono
namantepa nunamu ukena namantana peno, iye. We, tigeba
piya kuntana pe kina'mi ntamantana piye, uma igaruban-
tiye.
14 Piya utegina, pi tabe mono namapinti mintogini iyorika
kinape iraena ibome kinape aeti kanauguna kaba itantiye.
15 Piya pogini, tabe mono kiye kina'mibe mono tisa
kina'mibe igeba pi esegiyena ometana agantini yagara araga
tabe mono namupi i'mu potamagini: Tebiti ntagara taeti
kanagi ta'mu peno, piya yuguni abintini, igeba kamparaga
potamagini,
16 Isu maya omintawe: Ma nkaraga yagarami i'mu pugat-
apa abeno, untawe. Piya yuguna Isu maya untiye: Naeba
ago abuwe. Piya, mono kamana ka waintipa mayama kampa
aisewo: Inamu kina nonotasa kina'mi inta maema ase'yo
pegana iwamupi Kotiti i'muntana aogima aboraye, pipa
kampa aisewoma, ibigantiye.
17 Aibumagina, akabiwaitate Yerusaremi kumatisa tu-
mimagina Petani kumati ima ase yogana waintiye.

Isu yogana piki ya asawantiye
(Maka 11:12-14, 20-24)

18 Pigoya, abayara tabe kumati a'wae puma kanaogana
aga'ena abuntiye.

19 Piya pogana ke awamora piki ya ka agategina wama
agori a'waka uma aguyosagaomepa a'yenkamana waintogana agantiye. Agate kana ya maya omintiye: Kaeba
apa toganaba kampa aekibene, yogana, pabigo kana yaba
tamiri'ma asamagina pari puwantiye.
20 Piya pogini abagi kina igeba agategini pami puma maya
untawe: We, ma ntaba nana pumagina agaropa asaye,
untawe.
21 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Naeba taga
urimekiri abiyo: Tigeba tigu'ama tara tara kampa punta
esegima timatiti pumagiri mikibepa, pipa yara kukantana
aboramisa puma pipe to ka'isaena pikibewe. Piya, tigeba
maro amu'amaka: Kaeba tigaba'ma wanipinti tumo, yesinta,
pabi ikibesa pesine.
22 Pigoya, aogima timatiti puma mintiri a'ya'waemaenaga
esotaiginaba Koti aborarimikiye, Isu piya untiye.

Kiya kina'mi Isu amiyo puma abigantawe
(Maka 11:27-33; Aruku 20:1-8)

23 Pigoya, wama tabe mono namapi ima mono untiye.
Umagina mintogini, monotasa tabe kiye kinape Yuta kina'mi
monota kabiyume kinape igeba aeti wamagini maya uma
abigantawe: Kaeba mata'i a'ya'waemaena pempepa ke
nkawamuta pene. Ke ugatagina pene, untawe.
24 Piya yuguna, Isu kamana maya uma a'wae pumagina
uwaimintiye: Naeba ka kamana tibigakiri unamigi, naeba
pabiyama ke nkawamutapaya a'ya'waemaenaba poka pipa
antotapa urimukuwe:
25 Yoni mono wani pai'itantintana aetasa aborantiye.
Pipa mantarisaenabera wasanamintanawema, ibigantiye.
Piyama ibigaogini igeba: Nana kamana omusune, ugate uwa
asaba'wantawe. Aibuntini maya untawe: Taeba mantarisaenawe yekanaba, nanaga kamana'wapa kampa abintawe,
ukiye.
26 Piya, wasanamantanawe yekiniba, wasanamiba
Yonikaba tabe poropetewe umagini ataena puratakibewe,
untawe.
27 Piya utegini igeba: Kampa abintune, untawe. Piya
yuguna Isu kamana mayama a'wae puwaimintiye: Pi
yepa kanarana, pipa naeba pabiyama ke awamutapaya
a'ya'waemaena poka antotapa kampa urimukuwe, Isu piya
untiye.

Ka yagarama ntagara taramisi meto kamanane

28 Piya untana to maya untiye: Kamana ka urimekiri
abimagiri agaiyo. Ka yagarama ntagara tara mintantase.

Aibusuguna aeba amaru yagarawa maya omintiye: Yagarane, ibaba kaeba wamagina waini yugaena uma po, omintiye.

29 Piya omogana kana yagara aeba maya untiye: Aerawane, kampa nabosagaye, untiye. Piya utegina ainti to uma a'wae puma napimagina uma puntiye.

30 Piya pogana isibaba aeba to aintisa yagara pabi yoga kamana omogana maya untiye: Naeba kanaraka uma pukuwe, untiye. Piya ute ainti antawama ata pogana atate wagaintiye.

31 Pigoya, tigeba aentagaramaba abawampa nkawamu wasintiyeba yewe, untiye. Piya yogini igeba: Amaru yagarawampawe, untawe. Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Naeba tagaka urimukuwe. Ae pemisa puma takisi maeya ku kinape kupiyo waepe paitamagini Koti kabiratakenaenama nkagupi uma pasigiri, tigeba aintisaena pikibewe.

32 Piya, Yoni ampa irosa'ma arupu puma mikena ki tiyakogiripa, tigeba mono'wapa a'a-o yuguni takisi maeya ata kinape kupiyo waepe ige uwasuwama a'yugu mikenaenawaipa atategini wasintane. Igeba piya puguripa, tigeba igantiripa aintiba kampa tintara pumagiripa kampa a'wae pumagiri abintane, Isu piya untiye.

Waini yugara kamparaga kina'mi kabinta meto kamanane (Maka 12:1-12; Aruku 20:9-19)

33 Piya umagina, Isu to maya untiye: Naeba to ka kamana urimukuwa, abiyo. Wasana ka'waina mawata waini kurintiye. Ku'ma a'ya atamagina, ainkima kagisa kimagina waini anti airakenaena puntiye. Piya potama yoga kiye pikena nama kitama kiya kabiwaitate to mari wantiye.

34 Umintogana nakena aborakena kana aboraogana, kayokaya kina'wa: Waini nae'ena ka'isa maete kanaiyoma, uwaitaogini wamagini kiya kabima miyume kina'miti uma irosantawe.

35 Irosa'ma yuguni, kana yoga kiye kina igeba kayokaya kina iraku'ma kapa uwa aeguntini, kapa ara aeguntini, piya kapa yaba kasutasa ausa aeguntawe.

36 Piya puguna yogawama nkababa to kake uwoma ntagara uwaitaogini ampa irosauguni pabiyaena puwaitantawe.

37 Piya puguna ainti ae'wa ntagara mayama napimagina otantiye: Yagarane agarubakana wakiniba ae awamu wasikibewema, napintiye.

38 Piyama napima otagana ampa irosaogini agate, kana yoga kiye kina'miba maya mare-u me-u puntawe: Aintiba

pi ae kana yuga maesanaga, taeba aepa aegugaite aintana
pekana tae'enaena pikiye, untawe.
39 Piya yuguna pabigo ampa irosaogini, agaruba urite yoga
awamori uma aegumagini kaintawe, Isu piya untiye.

40 Pi kamana uma a'ya atate, Isu wasana ibigama maya
untiye: Yogawama nkabawampa aeba ampa irosantanaba,
aintiba kana waini yuga kiye kinapa aya puwaitakiyema,
ibigantiye.
41 Piyama ibigaogini igeba maya omintawe: Kam-
paragaena potantaka pabiyama kamparagaena puwaitama
iyegukiye. Aibuntana waini yugawatapa aogi kiye kina
ibabuwaitakini igeba a'ya'ma yagaba wainiwapa maema
amimagini mikibewe, untawe.

42 Piya yuguna Isuba maya uma amato puma uwaimintiye:
Mono isapi kamana ka waintipa, pipa tigeba kampa aisewa,
a. Pipa mayamawe:

Nama kikena kina'miba ka ya ago kainta ntawama iba
wa'ega ya asima waintiye, iye.

Pintanaba Wa'egawamaba ago pega taeba agantompeka
ta'mu pune, untiye.
43 Pika urimukuwa abiyo: We Yuta kina, Koti kabiratake-
naenaba tigetisa tipa'ma to aoso kina, mono au'wapa maema
aborakibe kina imikiye.
44 (Pigoya wasana ka'waina pi wa'ega yara aeguma au aerisa
puma aikiye. Pipa pi wa'ega yawamaba pipa wasana to
ka'waina abobora tumpa waima aeguma aigiseba'ma aerisa
puwakiye, Isu piya untiye.)
45 Meto kamana piya yogini monotasa tabe kiye kina'mibe
Parasi kina'mibe igeba abibebe pumagini: We, pipa taeka
iye, untawe.
46 Piya ute araku'ma aegukena napiyumepa, wasanamiba
Isukaba: Poropete yagarawe, yumeka iyekuru pumagini
uwa atantawe.

22

Iba'ena punta yagasa meto kamanane
(Aruku 14:16-24)

1 Pigoya, Isuba meto kamana to ka amato puma maya
uwaimintiye:
2 Mantari kabiratakenaenaba mampabisa tabe yagara
ka'wainata awame pukuwe, untiye. Piya, tabe yagara
ka'waina yagarawampa nkwae iba'ena pomuguna tabe nan-
inta maema kao puntiye.

3 Piya puntana kayokaya kina'wa uwaitaogini a'ya'ma
uwaiminti kina'miti wama kega'e uma ibabikena wantawe.
Wama uma uwaimuguni: A'a-o, untawe.
4 Piya yuguna tabe yagara aeba kayokaya kina'wa to ka'isa
mayama uwaitama untiye: Tigeba wama naokinati wama
maya uwaimiyo, untiye: Tabe yagara aeba ago naninta
maema aki pugasima yegini uwoma apa purumaka ago
aegumagini kao pugasawe. Aibumagini a'ya'ma nanintaba
ago maema aogi pumagini tiyobi pewe. Pika tigeba kanaigi
yagaranepa waya ababomima kana naninta namagi ta'mu
potano, iyema uwaimiyoma uwaitaogini wantawe.
5 Pigoya igeba wama uma uwaimuguni, kamana abima
aekita potate, ka'waina aeba yogawati wantiye. Aibogana
to ka'wainaba situwawata kabikena wantiye.
6 Piya pusuguni to ka'isa kina'miba kayokaya kina'wapa
iraku'ma iyegumagini kaintawe.
7 Piya puguna tabe yagara aeba ata pumagina irebu
kina uwaitaogini igeba uma iyegumagini namankaipa yaku
nkigi'ma kaewaegaintawe.
8 Piya puguna tabe yagara aeba to kake kayokaya kina'wa
maya uwaimintiye: Nanintaba ago kao pugasune, piya
kega'e uwaimintompe kinapa igeba iyekita pumagini kampa
kanapa aerana, kasiyo.
9 Piya, tigeba ke'i nasi nasi pumagiri wasana ibatakibepa
ibabute kanaiyo, untiye.
10 Piya yogini kayokaya kina igeba ke'i nasi nasi pumagini
uwa kamparaga kinape aogi kinape a'ya'magini ibabuguni
irosa'ma namapa ampa pumaema mintantawe.
11 Mintuguna tabe yagara aeba igakena iyomepa, ka ya-
gara aogi kaiba kampa aminta uwa ima asu mintogana agate
maya omintiye:
12 Nao'yagara, kaeba aya pegina kaigapa aogiyenaba
kampa amirinta asumintane, yogana, aeba kamana asaba
wantiye.
13 Aibogana, tabe yagara aeba kayokaya kina'wa uwaim-
ima maya untiye: Tigeba agisa ayata kirokaema tunun-
tanabinti apasanaigina tumima, pita'i tumpimagina awamu
uparisa puma kube'ena pumagina miyeno, Isu piya untiye.
14 Piya untana to maya untiye: Pi puntisa puma igega'e
unta kinapa uwomane. Piya, ibabuma kibi'itanta kinapa
tarantowe, Isu untiye.

Takisi monega Isu abigantawe
(Maka 12:13-17; Aruku 20:20-26)

15 Isu piya uwaimogini, Parasi kina igeba ka au'i wa-
magini kamana tobi tabi potama arakurikena kamana uma
abintawe.
16 Piya puntini, ibagi kina'waipe Eroti nkaokina
ka'isamipe: Kamana uma aborama, uwaimuguni igeba Isuti
wama maya untawe: Tisa, taeba kae agoba abune. Kaeba
taga ntagara mintane. Piya, ima tumima minta kinakaba
kampa karu punta esegiyenawaika kampa kaekuruba puma
Koti mpono'ama kipa kanara uramima tayakene.
17 Piya, ka kabigakuna, uramo: Mono kina'mita, taeba
Aroma wa'ega yagara Sisa takisi mone amusupera kampaye,
untawe.
18 Piya yuguna intabaipinti kumpari kamana'wai igate
maya untiye: Kumpari kina, tigeba nanaga minaga punatak-
enaga yewe.
19 Tigeba tabe yagara Sisa mone ame, pi ka nayakigi agano,
untiye. Piya yogini mone ka maema ayakuguna ibigama
maya untiye:
20 Amankape awa'enabe mapa kewema, ibigaogini
21 igeba: Sisantawe, untawe. Piya yuguna maya uwaim-
intiye: Pigo yewa, Sisantanaba Sisa amiyo. Piya, Kotintan-
aba Koti amiyo, untiye.
22 Piya umagina uwaimogini, igeba abima pami potategini
atate wantawe.

Purintapisa asikenaenaga Isu abigantawe
(Maka 12:18-27; Aruku 20:27-40)

23 Pigoya igeba wauguni, pabintaga ka'isa Sarusi kina
igeba Isuti ampa irosantawe. Pi kina igeba: Purintapisa
asikenaenaba kampa waintiye, piya uma miyume kinane.
24 Pi ige Isu maya uma omintawe: We tisa-o, Moseseba
kamana mayama kaentiye: Wasana ka'waina yagarawa
kampa aboratanta purekanaba a'nanto kiyaba maetama
aganto antotapa yagara aborano, untiye.
25 Pigoya, abakatepi ka aga'na tonaentisa tara umaema
mintantawe. Aibuntini marusa iganto waya maemagina
yagara kampa aboranta mima pu'waogana, a'nanto kiya
aetantiye.
26 Aeba pabiyama yagara kampa aboranta mima
pu'waoganaba, a'nanto to ka'waina kiya waepa pabiyama
taetantiye.
27 Piya pumagini tonaentisa tara umaema aga'naba
a'ya'magini pu'waewauguna, kiya wae aeba ainti mima
purintiye.
28 Piya, igeba ka wae'amana a'ya'magini maentaka, ainti
asiratakena yagaba ke nkwae mikiyema abigantawe.

29 Piyama abigauguna Isu maya uwaimintiye: Tigeba
mono kamanape Koti nkesegiyenagabe kampa napima ka-
manapa umagiri ata pewe.
30 Asikena yagaba wawayapa to kake kampa maekibewe.
Igeba enisore miyesa puma asu mikibewe.
31 Pigoya, tigeba asikenaenaga yepa urimukuwe. Koti aeba
kamana urimintipa, pipa tigeba aisuma kampa abewa, a.
32 Maya urimintine: Naeba Abara'amu, Aisaki, Yekobu ige
Koti mintuwe, untiye. Piya untika, aeba pu'wanta kina'nane.
Aeba iyoganta kina'mi Koti mintiye, Isu piya untiye.
33 Kamana piya yogini, wa waya a'ya'ma kina igeba mono
yomeka abima pami puntawe.

Isu mono ai'nega abigantawe
(Maka 12:28-31; Aruku 10:25-28)

34 Pigoya, Isu kamana'ama Sarusi kina iraku'ma
akunogini, Parasi kina igeba abite aki puntawe.
35 Aki pumagini kamana awa'ena abinta, iyo'yagara ka
otauguna ago'ena pumagina maya untiye:
36 Tisa, mono kamana ai'neba ae'na tabeba piye, untiye.
37 Piya yogana Isu maya omintiye: Kaeba a'ya'ma
kagu kaumakape napiyenagape Wa'ega Kotigapa a'ya'ma
amegana waiyeno.
38 Pi kamanapa mono ai'neba asugasimagina waintiye.
39 Pigoya to ka abae wainti, isigeba ka awametane. Pipa
mayama: Kaekaka kabemisa puma pabi nkawameta kaoki-
naka kabeno.
40 Pi kamana ai'ne taramisi Mosese nkago kamanape
poropete kina ige kamanape agona pese, Isu untiye.

Isu aeba Karaisitika Parasi kina ibigantiye
(Maka 12:35-37; Aruku 20:41-44)

41 Pigoya, Parasi kina aki pumagini mintuguna Isuba
ibigamagina maya untiye:
42 Tigeba Karaisitikaba nanawe yewe. Aeba ke nta-
garawema, ibigaogini, igeba Tebiti ntagarawe, untawe.
43 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Piya, Tebiti aeba
Awamusa'ama otaogana ayaga utaratanta yagara Karaisitik-
aba Wa'eganeneba, omintiye. Aeba maya untine:
44 Tabe yagara aeba nae Wa'egaba maya omintine: Kaeba
nayatakanti ampintaga, kama kinakapa kagisabi
ibabuma aki peno, untiye.
45 Pigoya, Tebiti aeba nanaga aga'nukaba: Wa'eganeneba,
untiyema, ibigantiye.
46 Piya uma ibigaogini igeba kamana a'wae puma omikenaga
napigate uwa atantini, pi ntaga aeka karu puntawe. Piya
puntini, aintiba to kake kampa kamanapa abigantawe.

23

Mono tisa kinake Parasi kina'mike kamanane
(Maka 12:38-39; Aruku 11:43, 46; 20:45-46)

1 Pigoya pi ntagaba Isuba ka'isa kinape abagi kina'wape
maya uwaimintiye:
2 Mosese marutapa mono tisa kinake Parasi kinake
miyewe.
3 Pika kamana aborama urimigiripa abimagiri wasiyiyo.
Piya, igewai miyesa pumaba a-mpiyiyo. Igeba kamana
iwamupisa untiniba agowapa kampa wasiyewe.
4 Igeba kuntaena asaema tibota aesagatitate, igewaipa
uwa ika miyewe.
5 Pi a'ya'waemaena pepa i'maete imaena mana pewe.
Igeba mono nunamurasa tusantanawai puwaitagini pu
u'ma, toma tomantana maema paentaenabi miyewe.
6 Piya pumagini, tabe naninta nakena yagabe mono
namapi mikena yagabe marusa yabaera paitama asu mis-
anaga ibugaye.
7 Wa waya uwa kina'mi ke'ibe kumatibe i'mu pu-
rataiyema iyowa agasiya pumagini mintini, igewaipa tisawe
uwaimisanaga ige atakae puma miyewe.
8 Pigoya, tigeba pipa tisawe uramiyomaba a-siyo. Tisaripa
Koti abintowe. Piya, tigeba uwa a'ya'magiri aganto a'nanto
mintawe.
9 Pigoya, mabi kawainaka tabaweba a-siyo. Mantari
tibarimpaba ka'anto mintiye.
10 Pigoya kiya kinateneba a-suritaiyo. Kiya yagararipa
Karaisiti aeba ka'antowe.
11 Piya, tigeti kiya ima mikibi'naba tige kayokaya'ena peno.
12 Piya, ka'waina ae'wa nkaumarasa au maete ima
miyekanaba, merunkaba potakiye. Piya to ka'waina au
maete tumima miyekanaba ababuma mesuba potakiye, Isu
piya untiye.

Mono tisa kinake Parasi kinake ige'ma kamana Isu untiye
(Maka 12:40; Aruku 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 Piya yogana Isu amato puma maya untiye: We, mono
tisa kinake Parasi kinake kumpari kina, tigeba ataenabi mik-
ibewe. Nana pegiri wasanami igeba mantari kabiratakena
kumati uma pasikena yegiripa ke akunkigasawe. Tigeripa
kampa uma pasintiri ige uma pasikena yegiripa a'a-o uma
aka'ya waitawe.
14 We, mono tisa kinake Parasi kinake, kumpari kina,
tigeba tara taraena puma, ataenabi mikibewe. Tigeba
e'ero nunamurasa ago'ena pumagiri ainti abeya wae'mi

mpone kutankai a'ya'ma aisaga, pi'na nkantotapa aintiba
kamparaga ikantana maekibewe.

15 We, mono tisa kinake Parasi kinake, kumpari kina,
tigeba ataenabi mikibewe. Tigeba wanipe mabe agasi-
gasima nasimagiri to marisa kina ababuma tibagi kinati
me nkatakena wantiri, pigo tige kamparagaena pesa puma
ayakigina aeba tigasimagina tabera kamparagaena puma
a'abibi tumikiye.
16 We, tiyorika kiye kina, tigeba ataenabi mikibewe.
Nanaga mayaba yewe: Tabe mono namata aigima uma
esegi pepa pipa kamparine. Pigo tabe mono namatasa
aogi awa'enawata aigima esegi puma ukenagaba nanaga
tagakaba yewe.
17 We, tigeba aibo kina tiyorikane. Awa'ena pipa uwae-
nawe. Awa'ena wainta aota namankama asugasima aeba
tonawe.
18 Pigoya, to kapa mayawe yewe: Aratara aigima uma
esegi pepa pipa kumparine. Pi arata aboborisa a'muntanara
aigima esegi puma ukenagaba, nanaga tagakaba yewe.
19 We, tiyorika kina tigeba, a'muntana pipa uwaenawe.
A'muntana wainta aratawama asugasima aeba tonawe.
20 Pika ka'waina aeba aratara aigima uma esegi pekanaba
arata ae'wape abobori waintintanabe kaga'ena pukiye.
21 Pigoya, ka'waina aeba tabe mono namata aigima uma
esegi pekanaba, pipa mono nama ae'wape kana mono
namapi miyi'nape kaga'ena pukiye.
22 Piya, ka'waina aeba mantari aigimagina uma esegi
pikibipa, pipa Koti marunkape kana marunkama nkababe
kaga'ena pukiye.

23 We, mono tisa kinake Parasi kinake kumpari kina, tigeba
ataenabi mikibewe. Yogarisaenabe to ka'isaena maema
nayatara'mu aki puma'ma kapa Kotinta atakena kamana
yewe. Piya puntiri ka auka'i au'wantaga'ena monota uma
arupu puma, agama kao'ena puma kamana ago wasima
aegarakenaenaba pipa kampa pewe. Ka wasintiri to kapa
wasiyiyo.
24 We, paitama miye tiyorika kiye kina, tigeba
maeyaena pewe: Wanitipisa ki'nunkama agama maema
maebugasagana, tabe yagawamaba kampa aganta pabigo
asaga'yuma paga iyopotaye.

25 We, mono tisa kinake Parasi kinake kumpari kina,
tigeba, ataenabi mikibewe. Tigeba tu'natipe kankaberipe
aririsaba wani nkaema wae'wae puntiri antabaipintisa
kampa aeyobagana i'nintanabe aguntaenabe awaitama
waintiye.

26 We, Parasi kaorika kina kaeba, marupa tu'na kank-
abegapa antabaipintisa ka'ena waintipa, pipa waninkaema
aogi pugaite ainti aririsaba waninkaema aeyobao.
27 We mono tisa kinake Parasi kinake, kumpari kina,
tigeba ataenabi mikibewe. Wasana aru piyama mintawe.
Wasana aru aboboriba awa'ena puma aogi pugasawe. Piya,
antabaipintiba pu'wanta kina'mi ayampube karebe kobabe
waintiye.
28 Tigeba pabiyama tipa wasana iyora aogi tiwa maema
miyewe. Piya tintabaipinti pipa kumparipe mono'ama
aguya aikenaenabe awaitama waintiye.

Tisa kinapa kamparaga ikantana maekibewe Isu untiye
(Aruku 11:47-51)

29 We, mono tisa kinake Parasi kinake, kumpari kina tigeba
ataenabi mikibewe. Tigeba poropete kina'mi nkiru paga
pumagiri aogi pewe. Piya puntiri paisa mono kina'mi nkiru
yugaba awa'ena puntiri,
30 maya yewe: Tayabamagi mintantata miyompesinta,
igepa kampa iyo'maema poropete kinapa iyegumagi ataen-
aba kampa puwaitaompesine, yewe.
31 We, tigeba piya kamana umagiri poropete iyegunta kina
ige iga'nugi miyepa agoripa uma aborawe.
32 Piya, tiyabamagi kaintaba uwa inatasa atata kananta-
giri, tigeba pabita amato pegana tabe kuntu piye.
33 Tigeba kuyarawe. Tigeba ma'ama nkawarorawe. Kain-
tanama nkantota a'abibinti tumikena yaga aborakiripa aeta
pai'ma wama kakakibewe. Pipa kampaye.
34 Pigoya abiyo: Naeba tigeti poropetebe, aogi napiyena
puma abinta kinape, mono tisa kinape, uwaitakini uma
irosaigiripa, tigeba ka'isaba iyeguma kamparaga puwaitak-
ibewe. Piya puntiri ka'isaba maripora iyeguntiri, ka'isaba
mono namapinti eru kasutasa iyeguma a'ya'ma kumati
igarubata nasikibewe.
35 Piya pugini, aogi kina'mi korankai uwaraka'ya airi'ma
ataena purite kanama mintanta, pi'na nkantotapa tigeti
ampa aborarimikiye. Pai Eboro, aetasa ma'ena aborama
purite kanama Perekaya ntagara Sekaraya ae tabe mono
namapi arata agora aeguma a'ya puntane. Pi'na nkantotapa
tigeti ampa aborarimikiye.
36 Pika taga urimukuwa, abiyo: Pi a'ya'ma kamaena purite
kananta, pi kaintanaba ma kanabi mpiye kina tigeti ampa
puma a'ya pikiye, Isu piya untiye.

Isu Yerusaremi kumatasa kinamika kube'ena puntiye
(Aruku 13:34-35)

37 Piya untana Isu to maya untiye: We, Yerusaremi kina,
Yerusaremi kina'mitaba, tigeba nanaraka poropete kama
puwaitama mono kina tigeti uwaitantapa yaba kasutasa
iyeguma kaiyawe. Kokorewama awagi'nu agagatasa isamu
puma agagapinti itamagina miyemisa pumagi, naeba tigepa
agasiyama ibabumagi nagora aki puwaitakena yuwagini,
a'a-o urite kanamagini mintantane.
38 Pika nama kumatipa kasakana kabu isubumagina
waikiye.
39 Piya yekiri abiyo: Naeba titakiri kampa naganta mirite
wamagiri, asaba: Wa'egawama nkawamuta kanaika ae
ta'mu potano, ukibepa, pi ntagaba tigeti to kake aborakuwe,
Isu piya untiye.

24

Tabe mono nama ainti ataena pikibi kamanane
(Maka 13:1-2; Aruku 21:5-6)

1 Pigoya Isu aeba tabe mono namapisa irosa'ma waogini,
abagi kina igeba ainti wantini tabe mono nama aogima
kimarantakini agama agabantini omuguna,
2 maya uwaimintiye. Ma kanabipa waiyegiri agawe.
Pigoya, naeba tagaka urimukuwa abiyo. Kama kina'mi
irosa'ma nama kumatiba akasagasuba kasigina, ka ya-
bankamaba to ka yabankama nkabobora ware'naigina
nama tubo aborama waikiye, Isu piya untiye.

Aintiba uwoma kuntuyena aborakiye, Isu untiye
(Maka 13:3-13; Aruku 21:7-19)

3 Piya ute Oribesi amuti ima mintogini, abagi kina ibiwai
agora wamagini abigama maya untawe: Pi yempentanaba
ae ntaga aborakiye. Pipa kaega ampa irosakena yagawo,
mampa a'ya pikena yagawo aborakena pekanaba, nana
kukantana kapa aborakiyema, abigantawe.
4 Piyama abigauguna Isu maya uwaimintiye: Ainti
ka'waina kumpari urigasima tigu'ama maema a'yugu puri-
tasanaga aogima kiya kabimagiri miyiyo.
5 Piya wasana uwoma kina irosa'ma nae nage umagini:
Naeba Karaisiti nawe umagini, uwoma kina'mi nkigu'ama
paibumagini kamparaga puwaitakibewe.
6 Pigoya, ma'ena pewe kamana abintiripe, esiba kamana
abitegiri tiyekuruba a-puma: Kana a'ya piyeba, a-siyo. Pi
ma'ena maru pikibepa, asa aka'i agogo yaga aborakiye.
7 Maga maga kina'miba kamaena pigini, to ka'isa
kina'miba to ka marisa kina uma iyeguyigini kamaena
purite wagana pikibewe. Kaboba tabera aborakana
imimapa tabera purite wagana pikiye.

8 Pigoya pi ntagaba marusaena uwa tiki nakiyenaba tabera
aborarimikiye.
9 Pigoya, pi ntagaba tibabute wamagini tiki nakiyena
purintini tiyeguma kaikibewe. A'ya'ma marisa kina'miba
naetaka kama puritamagini kamparaga puritakibewe.
10 Piyaena aborakiniba uwoma kina'mi monopa kaitegini
iyokinaka minaga'ena pumagini igobi puma kamparaga
uwaitakibewe.
11 Piya pigini, uwoma kumpari poropete kina ampa
irosa'magini, napi napiyenari maema a'yugu purigaikibewe.
12 Pigoya mono aguya aikenaenama anosama abae
pekana, agu kao'enaba uwoma kina'mitiba kaka wakiye.
13 Pigoya ka'waina aeba monopa esegima aega'magina
mintakana kana'wapa a'ya pekanaba, ababikiye.
14 Pigoya Koti kabiratakena aogi awaga kamana'ama
maga maga wagana pumagini, a'ya'ma marisa kina'mi ige
agowaipa maema aborakana, kanapa a'ya puwakiye, Isu
piya untiye.

Aintiba kamparagaena aborakena kamanane
(Maka 13:14-23; Aruku 21:20-24)

15 Piya untana Isu to maya untiye: Poropete Taniyeri
kamana kaenti, pipa pasema aisuma abiyo. Piya, ma nkisapi
aisuma agakibe kina'miba aogima abiyo. Pi kamana'ama
esegi pekanaba kamparagaenaba tabe mono namapi ataigiri
tini'ena pikibewe.
16 Piya pumagiri igate, Yutiya mari mikibe kina'miba
tiyegaka amu mari iyiyo.
17 Piya pigini, wasanami abe'i mintakibetisaba namatip-
inti a'wae pumagiri ima kotatipa a-mpaentiri uwa waiyo.
18 Piya, to wasanamiba yogari mintakibetisaba a'wae
pumagiri wa'eri a-nkwama kai kabiripa a-mpaentiri uwa
waiyo.
19 We, pi kanabipa iga'entaga waepe inamuganto mono
amikibe waepe kamparagama mikibewe.
20 Tigeba Wa'ega esotaigina abintakiri, tiyegaka pai'ma
wakenaenaba esiba yagabe sabatirape a-nkaborano.
21 Piya, pi ntagaba tabe kuntuyena aborakiye. Pintanaba
ma aborantitasaba kampa aborantine. Aintibe to kake
kampa aborakiye.
22 Piya, Kotiba kanapa kasama arosakenaenagaba
umarantine. Kampa piya untemisinta, wasana ka'waina
mono maema mikenaenaba pipa kampa aboramisine. Piya,
Koti ae'wa nkibabikena kinaka umagina kanapa kasama,
arosakiye.

23 Pigoya: Karaisitiba mata'i taeti aboraya, marota'i igeti
aboraye, piya kamana'ama wagana pekiripa, a-nkabiyo.
24 Piya, pi ntagaba kumpari karaisitibe kumpari
poropetebe ampa irosa'ma kukantanaba toma toma
agasiyaena pumagini wasanami abikenaenawaipa
maema a'yugu puwae igaikibewe. Piya puntini Koti
ae'wa nkibabikena kina'mi nkabikenaenawai maema
a'yugu puwaigaikenaba kasa'enabe awame'enabe tabera
aborakibewe.
25 Pigoya naeba maru urimoka, ainti aborakiripa aibopa
a-piyo.
26 Pigoya, pika ka'me mpari Karaisiti aboragi agaune yi-
giripa, a-nkwaiyo. Piya nama pita'i mata'i aboraye yigiripa,
pipa a-nkabiyo. Kampaye.
27 Wasanama Ntagara naeba kakamaba kampa kanakuwe.
Apayaena pegina a'ya'ma auka'i e'wasa puwamisa puma,
naeba pabi nkawameta aborakuwe.
28 Eya, wasana purinta kina wainti mpari kegebankama
kanama ampa aki pemisa puma, pabi nkawameta aborakiri
nagakibewe, Isu piya untiye.

Wasanama Ntagara tumikena kamanane
(Maka 13:24-27; Aruku 21:25-28)

29 Piya untana Isu to maya untiye: Pigoya, tabe kuntuyena
pikibi kanaba a'ya puwakana, papa tunusekana, opa kampa
e'wasa pekana, noriba tutu pekana, mantaba kuru pekana
esegiyenawapa iyoba'ma kareko pikiye.
30 Pigoya Wasanama Ntagara nae kukantanaba mantari
aborakini a'ya'ma maga maga kina'miba pi agate kube'ena
pumagini nagisigi naeba mantarisa ibinankama nkabobori
e'wasaena esegiyenanentaga tumpa irosakuwe.
31 Piya, enisore kina'nepa uwaitakini tabe kiga'e uma ma
maretibe metibe, atibe abetibe naokina'nepa kibi'magini
ibabuma aki pikibewe, Isu piya untiye.

Piki yawamaka meto kamana untiye
(Maka 13:28-31; Aruku 21:29-33)

32 Piya untana Isu to maya untiye: Pigoya, piki yawama
kana aboragiripa agama abewe. A'no mpa'ma pari pegiripa
agantiripa: Tabe pa tagiya wakena piye, yewe.
33 Pabiyama urimontana aborawae wakiri, agantiripa,
naeka: Aeba kabera ampa asintiye, yiyo.
34 Piya, kamana ka taga urimukuwa abiyo: Ma
kanabi miye kinapa kampa purinta uwa mintigina pi
a'ya'waemaenaba aborakiye.
35 Pigoya mantabe mabe a'ya wakana, kamana'nepa
waiyaba waima kampa kakakiye, Isu untiye.

Ka'waina aeba kanapa kampa abintiye
(Maka 13:32-37; Aruku 17:26-30, 34-36)

36 Isu piya untana to maya untiye: Pigoya, pintana aborakena yagaga wasana ka'waina kampagina abibebe puntiye. Piya, enisore kina igeba pabiyama kampa abintawe. Yagarawa naebe pabiyama kampa abintuwe. Nabanempa ae abintowa abintiye.
37 Piya Nowa mintanti kanabi wasanami a'ya'waemaena puntasa puma, Wasanama Ntagara nae ampa irosakena yaga agarosakiniba pikibewe.
38 Piya, paipa wani kampa pagintoginiba, nanintabe wanipe uwa nantini, iba'ena puntini, pumagini a'yuguma mintantawe. Mintuguna, Nowaba pabigo wanipisa karebi iyogana,
39 tabe wani pa'ma ipirintantisa puma, Wasanama Ntagara nae ampa irosakena yagaba pabiya awame'ena pikibewe.
40 Pigoya, pi ntagaba tara yagarara yogari mintisiginaba, Kotiba ka'wainapa ababuntana to ka'wainapa a'a-o uma atakiye.
41 Piya, waya taramisi naninta kao'ena puma mintisiginaba, ka'wainapa ababuntana to ka'wainapa a'a-o uma atakiye.
42 Pika tigeba aogima kabiyiyo. Wa'egaripa kanakena kanapa kampa abintawe.
43 Pigoya, tigeba agowapa mayama abiyo: Ka kumatasa kina ku kina ma aseka irosakiyema napiyisinta, iyogabama mima nama kuma'waipa kabiyiginaba kuntanaba kampa maeyisine.
44 Pigoya, Wasanama Ntagara naekaba pabiyama kampa napikibe kanabi, kanakuboka aseyo puma miyiyo, piya untiye.

Aogi yuga yagarage ata yuga yagarage isige meto kamanane
(Aruku 12:42-46)

45 Piya untana amato puma maya untiye: Wa'ega ka'waina kayokaya kina'wampa ige kiyawaika otamagina maya omikiye: Naeba wama umintakanapa, kaeba kiya kabiwaitama asi nasiba naninta ka awameta imima miyo, ukiye. Pigoya, aeba ayama miyekanapa kiyaba mono wantaga awamu wasikenaena wantagane otaiyo.
46 Piya, aeba yoga otanta pipa aogima puma miyekanaba, wa'ega yagarawapa irosa'magina abekanaba a'mu potakiye.
47 Naeba taga taga'ya yekiri abiyo: Aeba pi ntagaraba pipa kiya tabe otama a'ya'maenawatapa kabiyenoma otakiye.

48 Pigoya, pi kayokaya yagara aeba wa'eganepa agaropa
kampa kanakiyema, antabaipintiba napimagina,
49 karana itamagina, kayokaya kina iyegumagina, nan-
intabe esegi wanipe nama aibo abo'ena puma karana itakan-
aba,
50 togana wa'ega yagarawa a'wae puma kanakena kanapa,
pi kampa napinta mintakana,
51 agaronkanto irosa'ma agaruba'ma kumpari kina
ai'aruyenabi atakana ata maru mpikiye. Pi mparupi igeba
iwara upaba puma kube'ena puma mikibewe, Isu piya
untiye.

25

Nayataramu aratagawae ige meto kamanane

1 Isu kamana ka maya untiye: Pigoya, pi kanabipa Koti
kabiratakenaena nayataramu aratagawae igeta meto puma
maya ukuwe, untiye. Piya, iba'wae ao'maekena puntini,
igeba wama wasana ke'i kabima mimagini, ababikena
kane'waipa maete wantawe.
2 Pigoya, nayaka'mu aragawae igeba aibona, piya to
nayaka'mu aragawae igeba napi napiyena waintagana
sumawe.
3 Piya, aibo aragawae igeba kane'waipa uwa maete
wama kampa napima waninkapa kampa awaitama tiginta
wantawe.
4 Pigoya, napi napiyena waintaga aragawae igeba wanipa
awaitama ari atamagini kane'waipa maete wantawe.
5 Piya puguna wasana kampa karu'ena kanaogana, aobi
puma mintuguna iwaiga ibogini waintawe.
6 Waintuguna, aseka nkabubu saogana, kega'e kamana
ka mayama aborantiye: We, wasana ago kanaya, karu'ena
asimagiri uma ababiyo, untiye.
7 Pigoya aratagawae igeba abite iyogama asimagini
kane'wai maema tabe puguna tantiye.
8 Piya puntini, aibo aragawae'mipa napi napiyena wain-
taga aragawaepa maya uwaimintawe: Taeba kanete tabe
pokana tu'makena piya, tigeba wanipa kapa ari'ma na
tamiyo, untawe.
9 Piya yuguni, napi napiyena waintaga igeba maya uwaim-
intawe: Piya kampa pukune. Wanipa pipa kaga kampa
kanarasaratakiye. Tigeba situwati wama ika piyo, untawe.
10 Pigoya, igeba kane'waipika wani ika pikena wagasug-
una aobi pume ntagara ampa irosa'ma aratagawae ase'yo
puma kane'waintaga mintume ige ibabogini wantawe. Wa-
magini kumati uma irosa'ma namapinti ima kabe kitama
naninta namagini mintantawe.

11 Mintuguni aibo aratagawae igeba kanama kega'e umag-
ini: Naba-o, naba-o, kabe aitatao, untawe.
12 Piyama kega'e yuguna maya uwaimintiye: Naeba taga
urimekiri abiyo: Naeba kampa tigao kinatawa, wagasiyo,
untiyema, Isu untiye.
13 Piya, kanapa kampa abintaka, tigu'ama kiyeba aogima
kabima miyiyo, Isu piya untiye.

Kayokaya kina mone asa iminta meto kamanane
(Aruku 19:11-27)

14 Piya untana, Isu to amato puma maya untiye: Aintiba
tabe yagara ka'waina punti, pi nkawameta aborakiye, un-
tiye. Pi tabe yagara ka'waina pagasa mari wakena puntana
kiya kina'wa igega'e uma monewa kabitaiyema pako puma
imintiye.
15 Pigoya, ka kiye yagara mone asaba nayaka'mu ($5,000)
amintiye. To ka'waina tara asa ($2,000) amintiye. To
ka'wainapa ka asa ($1,000) amintiye. Piya potate wantiye.
16 Wagasogana pabigo 5,000 tora maeyome kiye yagaram-
aba agobima to kake aborakena yuga pogana to 5,000 tora
aborantiye.
17 Piya, to ao'yagara 2,000 tora maeyome, aeba pabiyama
yoga pogana to kake 2,000 tora aborantiye.
18 Pigoya, 1,000 tora maenti, aeba tabe yagarawampa
moneba maete wamagina uma ka ku'magina kaitaogana
waintantiye.
19 Pigoya, tabe yagarawai e'ero kana mintana, a'wae puma
kanantiye. Kanama mone iminti kiye kina igega'e uma mone
kamana abikena aki puntiye.
20 Piya pogana 5,000 tora aminti, aeba ampa irosa'ma to
kasa 5,000 tora me nkatantana maya untiye: Tabe yagarane,
kaeba mone asaba nayaka'mu asa namintampetasa naeba
yoga pogana, to kake nayaka'mu asa mampa aboraye, un-
tiye.
21 Piya yogana tabe yagarawampa maya omintiye: Kaeba
aogi kayokaya yagaragawe. Kaeba aogiyena pene. Kaeba
yogarapa aogima kabiyene. Kaeba uwaenarapa aogima
kabiyempeka naeba ugatakana, to ka'isaenaba kabikibena,
kaeba kanama tabe yagaragampa, naege ampima ka'mu po.
22 Piya yogana, 2,000 tora aminti kiye yagara aeba ampa
irosa'ma maya untiye: Tabe yagarane, kaeba mone asaba
tara asa namintampepa, pitasa naeba yoga puma maema aki
pogana to kake tara asa mampa aboraye, untiye.
23 Piya yogana tabe yagarawampa maya omintiye: Kaeba
aogi kayokaya yagaragawe. Kaeba aogiyena pene. Kaeba
yogarapa aogima kabiyene. Kaeba uwaenarapa aogima

kabiyempeka naeba ugatakana, to ka'isaenaba kabikibena,
kaeba kanama tabe yagaragampa naege ampima ka'mu po.

24 Piya yogana, ainti mone 1,000 tora aminti, aeba ampa
irosa'ma maya untiye: Tabe yagara, naeba agogapa mayama
abintuwe. Kaeba agasiya yagaragawe. Kaeba to kina'mi
yoga pumarapisaba naninta uwa maeyane. Piya, to kina'mi
aintana asigimarapisaba uwa maeyane.
25 Pigoya naeba pika naekuru pumagi, ka mono asa
namintampepa maete wama mabinti kaitaogana waintika,
mampa maete mekamuwa maeyo, untiye.
26 Piya yogana tabe yagarawampaba maya kamana a'wae
pomintiye: Kaeba kayokaya yagara ata yagara kamparaga
yagaragawe. Naeba yogaba kampa punta uwa mima to
kina'mi pumarapisa maema nakena yuwe. Piya, aintanaba
kampa maemagi uwa kupisa maema namigi nakena yuwe.
27 Naekaba piyama napimagina monenepa mone kiye
kina'mi imekini yoga puma to ka'isa maemagini atantaga
ampaeyosintawe, untiye.
28 Piya ute to maya untiye: Tigeba mone apa'ma nay-
atara'mu mone asa urinti ntagara ae amiyo.
29 Piya, ka'waina Kotitisa maentintanaba aogima maema
miyekanaba, pipa uwomantana to kake aboramikiye. Piya,
to ka'waina Kotitisa maentintana kampa aogima maema
miyekiniba, apa'urigina pipa uwa mikiye.
30 Pi kamparaga kayokaya yagaraba araku'ma tununtan-
abinti apasanaigina tumeno. Pita'i tumpima awamu uparisa
puma kube'ena pumagina miyeno, Isu piya untiye.

Wasanama Ntagara a'ya'ma kina pako pikena kamanane

31 Piya untana Isu to maya untiye: Pigoya, ainti Wasanama
Ntagara naeba mantarisa e'wasaena wantaga enisore
kina'mi abakapi igege irosa'magi, awa'ena yabaeneta imagi
mikuwe.
32 Piya punta, a'ya'ma maga maga kina igega'e yekini nae
naora ampa aki puwaekibewe. Aibigi, kiya ka'waina sipisip-
ibe memebe pako pemisa puma, pabiyama pako pumagi,
33 sipisipiba nayatakanti aki puwaitanta, memeba
nayake'masi aki puwaitakuwe.
34 Piya puwaitanta, naeba Wa'egawaimpana nayatakan-
tisa kina maya uwaimukuwe: Nabanempatisa akayona
maenta kina, tigeba kanama Koti kabiratakena kasa kumati
ampaema miyiyo. Pipa paitaka'ya maba kampa aborantogana utaritantiye.

35 Piya, tigeba mayaena punatantaka: Naga'ena nabogiripa nanintaba namintane. Wanika nabogiripa namintane. Naeba to marisa namu kanaogiripa aogima nababuma natantane.
36 Nauka miyuwagiripa tigeba nautasaenaba namintane. Yonintana naboga waitamintuwagiripa tigeba kao'ena punatantane. Piya iga'na namapi mintuwagiripa kanama ampa nagantane. Pigoya pika kasa kumati ampaema miyo, ukuwe.

37 Piya yekini, monota arupu puma asoya punta'nagiba maya kamana a'wae puma unamikibewe: Wa'ega, kaeba aeta kaga'enaba kaboga nanintaba kamintompene. Piya, aeta wanikaba kaboga kamintompene.
38 Piya, to marisa namupa aeta kanauku namapipa kababugatantompene. Piya, aeta kaukapa mintuku kautasaenaba kamintompene.
39 Piya, kapa aeta yonintanaba kaboganape iga'na namapipe mintuku uma kagama kao'maentompene, ukibewe.

40 Piya yigipa, naeba Wa'egawaimpa naba maya uwaimukuwe: Naeba taga urimukuwa, abiyo. Tumima uwaena kanta puma miye naokina kao'ena puwaitantapa, pipa nae punatantasu piye, ukuwe.
41 Piya utegi, nayake'masisa kina igepa maya uwaimukuwe: Kani'ena puritanta kina, tigeba nabanempaba Satanike aokina'wake tayaba yaku kaewaitanti, pita'i tumima miyiyo.
42 Tigeba maya puntawe: Naeba naga'ena nabogiripa nanintaba kampa namintane. Piya, wanika nabogiripa kampa namintone.
43 Piya, to marisa namu kanauwagiripa kampa nababuma aogi punatantawe. Nauka mintuwagiripa nautasaenaba kampa namintane. Yonintana nabogiripe iga'na namapi mintuwagiripe kampa ampa nagantane. Pigoya, tigeba tayaba yakupi tumpiyiyo, uwaimukuwe.

44 Piya uwaimekini, nayake'masisa kina igeba maya ukibewe: Wa'ega, kaeba aeta naninta wanika kaga'enaba kabogana mintukupe, to marisa namu kanaukupe, kauka mintukupe, yonintana kabogana mintukupe, iga'na namapi mintukupe, aeta kagamagi taekitaba pugatantompene, ukibewe.
45 Piya yigipa maya uwaimukuwe: Naeba taga urimukuwa abiyo. Tumima uwaena kina kanta puma miye naokina kayone puma kao'ena kampa puwaitantapa, pipa nae kampa punatantasu piye, ukuwe.

46 Pigoya, igeba iki naki puyaba kumati tumigini, pi
aogima arupu puma miye kina igeba a'ya'ma yaga miyaba
kumati ima asu mikibewe, Isu piya untiye.

26

Kiya kina'mi Isu aegukena kamanane
(Maka 14:1-2; Aruku 22:1-2; Yoni 11:45-53)

1 Pigoya, Isu aeba pi kamana uma a'ya atate abagi kina'wa
maya uwaimintiye:
2 Tara yaga a'ya pekana Pasoba yagaba aborakiye. Pigoya,
pi ntaga nabanempaba Wasanama Ntagara naepa wasana-
miti unatakini maripora naegukibewe, untiye.
3 Piya yogini, pabi ntaga tabe mono kiye kinape Isureyo
kina'mi kiye kinape, igeba monota paitanta yagara Kayapasi,
ae namapi aki puntawe.
4 Aibumagini pasema Isu araku'ma aegukena kamana
uma abintawe.
5 Piya puntini maya untawe: Ma nkaota yagaba kampa
piya pukune. A'yugu a'ya'ma kina'mi ma'ena puratasana-
gawe, untawe.

Waya ka'waina agunta wani Isu pai'atantiye
(Maka 14:3-9; Yoni 12:1-8)

6 Pigoya, Isu aeba Petani kumati wama Saimoni, karu
yagarama ntamapinti ima naninta nantiye.
7 Namagina mintogana, waya ka'waina aeti wamagina
tabe ikantana wantaga aogi yaba kankabentobisa aogi
agunta masawae a'noti pai'atantiye.
8 Piya pogini, abagi kina'miba agate uma iyekita pumagini
maya untawe: Pi tabe ikantana wantaga'enaba nanaga uwa
kasaye.
9 We, pitasa mone uwoma maema kusi kina imekana
kanarasakenawe, untawe.
10 Piya yuguna Isuba abite maya uwaimintiye. Tigeba
nanaga ma kana waepa abima kunta potawe, a. Pi nkwaepa
aeba naukaena punataye.
11 Pigoya, kusi kinapa asi nasi tigege miyigiri aintiba
iyo'maekibewe. Piya, naeba pipa tigegeba asi nasiba kampa
mikuwe:
12 Naeba ago purekini kainatakibewe, pika masawaepa
nau'ama pai'ma aogi potaye.
13 We, naeba taga urimukuwa abiyo: Maga maga aogi
mono kamana urite wantiniba, ma nkwaya'ma nau'ama
aogi potai, pi nkawaga kamanapa kaga urite waigini abae
pikiye, Isu untiye.

Yutasiba Isu minaga pikena mone maentiye
(Maka 14:10-11; Aruku 22:3-6)

14 Pigoya, nagisarisa tara tumpaema abagi kina'wapisa
ka yagara, agewapa Yutasi Isikerioti, aeba tabe mono kiye
kina'miti wama maya uwaimintiye:
15 Naeba Isu minaga puritakiripa, tigeba moneba ayaki
namikibewema ibigantiye. Piyama ibigaogini, pabigo 30-wa
siriba mone aisuma amuguna maentiye.
16 Maeritegina Isu minaga pikena apasa puma mintantiye.

Isu aeba abagi kina'mige Pasoba naninta nantawe
(Maka 14:12-21; Aruku 22:7-14, 21-23; Yoni 13:21-30)

17 Pigoya, yisiti kampa wainta pareti nakena yaga
agarosaogini, abagi kina igeba Isu abigamagini maya
untawe: Taeba ibaba Pasoba nanintaba ae ntamapi kao
pugatasune, untawe.
18 Piya yuguna maya uwaimintiye: Tigeba kumati ima ka
yagaramati wama maya omiyo: Tisarempaba kaeka maya
iye: Kana'ne agarosagi kae namapi ima nabagi kina'mige
Pasoba naninta nakenaga yuwe iyema, omiyo, untiye.
19 Pigoya, Isu yome kamanapa abagi kina'miba wasiwae
u'magini wama Pasoba nanintaba maema kao puntawe.
20 Piya puguna ase yogana, Isuba nagisarisa tara
tumpaema abagi kina'wapa ibabute pi ntamapi ima Pasoba
naninta nantawe.
21 Nantini Isuba maya uwaimintiye: Naeba taga
urimukuwa abiyo: Tigetisa ka'waina nae minaga pikiye,
untiye.
22 Piya yogini, abagi kina'mi intawamaba tabera kam-
paraga pogini ka ka abigaurite wama: Wa'ega, naeka iyepera
kewe, untawe.
23 Piya yuguna aeba maya uwaimintiye: Ma ntagara
tu'napi naege aya kaga atami ntagara, ae naepa minaga
pikiye.
24 Piya, Wasanama Ntagara naeba mono kamanata
unatanti ki'i wakuwe. We, Wasanama Ntagara naepa mi-
naga punatakibi'naba ataenabi mikiye. Piya, pi ntagarapa
wasanama kampa yakari potantesinta, kanara pesine, Isu
untiye.
25 Piya yogana Yutasi, minaga yagaramaba pabigo
abigama maya untiye: Tisa, naeka kapa yeno, untiye. Piya
yogana Isu: Pabigo yene, untiye.

Isu abagi kina'wa ara naninta imintiye
(Maka 14:22-26; Aruku 22:15-20; 1 Korinti 11:23-25)

26 Pigoya igeba naninta namagini mintuguna, Isuba pareti
maema a'mu potama ako puma abagi kina'wa maya uma
imintiye: Mapa nae nauna, maema naiyo, untiye.
27 Piya utegina, waini kankabe pabiyama maema Koti
a'mu potama maya uma imintiye: Tigeba a'ya'waemagiri
naiyo.
28 Mapa Kotiti aoso atokaekena korantene. A'ya'ma
kina'miti aguntaenari a'sua penema ataritauwe.
29 Pigoya, urimekiri abiyo: Mabipa waini wanipa ibanto
ainkagogo namagi a'ya puwe. Pigoya to kake kampa nanta
uwa mimagi ainti nabanempa kabiratakibi kumati tigege
kasa waini nakune, untiye.
30 Pigoya, ini urite kumatisa wama tumima maro nkauka'i
Oribesi amuti intawe.

Pita Isu akabita kena kamana untiye
(Maka 14:27-31; Aruku 22:31-34; Yoni 13:36-38)

31 Pigoya ke'i wantini Isu maya uwaimintiye: Mono
isa'ama naeka mayama unti, pi'na esegi pikiye: Sipisipira
kabima minti ntagara aeguyiginiba, kana sipisipi iyegaka
aibarara puwakibewe, iye. Piya yemisa puma tigeba iba ma
nkaseka a'ya'waema natate tiyegaka'ya puwakibewe.
32 Piya pigi purintapisa asinataka, Karariya mari wama
paitaritakuwe, untiye.
33 Piya yogana Pita maya omintiye: Ka'isa kina igeba
a'ya'waemagi kaekaba abima katate ata pikibewa, pigoya
naeba pipa kapa abimagi kampa katategi ataenaba kampa
pukuwe, untiye.
34 Piya yogana Isu maya omintiye: Kampaye. Naeba taga
ugamukuwa abo: Ma ibasa aseka kokorewama kampa aga
untakana, kakaga yaga uwameka unatakibene, untiye.
35 Piya yogana Pita maya untiye: Kaeka kaeguntini
naepa pabiyama naegukena pigipa, uwamegaba kampa
ugatakuwe, untiye. Piya yogini abagi kina'wampiba a'ya'ma
pabiya uwaentawe.

Isu Kesemeni yugabi nunamu untiye
(Maka 14:32-42; Aruku 22:39-46)

36 Pigoya, wama yogaba ka agewapa Kesemeni, pita'i
uma irosa'magina Isuba abagi kina'wa maya uwaimintiye:
Tigeba mata mintiginto, naeba marota'i wamagi nunamu
ukuwe, untiye.
37 Piya ute, Pitake Sebeti ntagara tarage ibabute wantiye.
Wantana pabigo napiyenawapa kunta puma kampa ayampu
puma tabaraba puntiye.

38 Piya puntana maya uwaimima untiye: Nantawamaba
tabera kunta puma puremantana nabiya, tigeba mata tiyo-
gaba puma naege miyiyo, uwaimintiye.
39 Piya uwaimite, uwaenantora wama mabi uma
parokaema maya uma nunamu untiye: Nabanempa,
abegana kanarasakana ma nauki nakiyenaba naparo. We,
nae napiyenanepa a-nkaegaranta, kaeka ntapiyena mana
aegarao, untiye.
40 Piyama nunama ugaite kakaga abagi kina'miti a'wae
puma kanama iwaita mintuguna igate, Pitapa maya om-
intiye: Tigeba naege uwaenantoba tiyogamaba kanara
kampa misiwa, a.
41 We, timiyo'ena abekiri amu puma ware'nasanaga tiyo-
gaba pumagiri nunamu yiyo. Tigu'amaba aseyo pegina
ariti'amaba kunta piye, untiye.
42 Piya ute to kake wama kamana maya uma nunamu un-
tiye: Nabanempa, nauki nakiyenama naparikena abegana
kampa aogi pekanapa, uwa abiwaeyekana kae kamana'ama
esegi peno, untiye.
43 Piya ute a'wae puma abagi kina'pa iwaita mintuguna
ampa ibatantiye. Piya pogana iyowama kunta pogana igate
44 itate to wama nunamu yogana kakaga puntiye. Kamana
maru yome, pabi kamana uma untiye.
45 Nunama a'ya atate a'wae puma abagi kina'miti kanama
maya uwaimintiye: Tiwairabampa waikena untiripa, ainti
piya piyo. Mapa Wasanama Ntagara nae agunta kina'miti
unatakena kana'ne agarosaye.
46 Pika asiyigi wano. Minaga punatakibi ntagara pabigo
irosaye, Isu piya untiye.

Kama kina'mi Isu arakurintawe
(Maka 14:43-50; Aruku 22:47-53; Yoni 18:3-12)

47 Piya uwaimima mintogini, nagisarisa tara tumpaema
abagi kina igetisa iyo'yagara Yutasi aeba uwoma kama
kinapa paita itaogini pabigo ampa irosantawe. Tabe mono
kiye kinape Isureyo kiye kinape uwaitauguni, irebube
ma'ena kasupe maete ampa irosantawe.
48 Pigoya, kana minaga yagaramaba marupa maya ka-
mana uwaimintiye: Amo nakiri agantiripa, pimpayemagiri
arakuriyo, uwaimintiye.
49 Piya uwaimite ampa irosa'ma Isuti wama: We, Tisane,
untana pabigo amo nantiye.
50 Piya pogana Isuba maya omintiye: Nao'yagara, yoga
pikena ute kanampepa karu'ena ibanto po, untiye. Piya yo-
gini igeba pabigo kanama araku'ma ayatara kirokaentawe.

51 Piya puguna Isuge mintume kina igetisa ka'waina ka-
sonkapa abamu kantibisa pabigo a'yu pumagina tabe kiye
yagarama kayokaya yagara aegukena age arisa kaintiye.
52 Piya pogana Isu maya omintiye: Kasokapa maemo
kabamu kantibinti paka puro. Ka'waina aeba ma'ena pun-
tanaba antotapa ma'enamana a'ya'waema kinapa iyegukiye.
53 Pigoya, kaeba naekaba nanawe yene. Nabanempapa
kanara kampa esotakana pabigo uwoma enisore kina uwait-
akini tumima nao'maekibewema, kampa napiyewo.
54 Pigoya tumima nao'maeyigina monota naeka meto
kamana unta, pi'na nkau'wapa kampa aborasanaga, uwa
pintanaba aboranamikiye, Isu untiye.

55 Piya utegina uwoma kina arakurikena kanaume, igepa
maya uwaimintiye: Tigeba naeka abeganaba kama ya-
gara kanta pegiri irebu ma'ena kasutintaga kanama ampa
nababewo. We, naeba asi nasi abora, tabe mono namapi
mono urimima miyone. We, narakurikena untiripa pita
narakurisanawe.
56 Piya, pipa uwaba kampaye. Pipa poropete kina'mi mono
isapisa kamana'ama esegi puwaeyenema aborawaentiye,
Isu untiye. Piya yogini abagi kina'miba Isu atate a'ya'magini
iyegaka wawaegaintawe.

Monota paitanta kiye yagarama ntamapi ababute intawe
(Maka 14:53-65; Aruku 22:54-55, 63-71; Yoni 18:13-14, 19-24)

57 Pigoya, irebu kina igeba Isu araku'urite monota pai-
tanta kiye yagara Kayapasi aeti ababute wantawe. Pi ae
namapi mono tisa kinape kabiyume kinape aki pumagini
mintantawe.
58 Pigoya Isu ababute wauguna, Pitaba igama maro
ita maro ita putagina ainti wantiye. Wamagina uma
irosa'magina tabe kiye yagarama kagisa kagopi uma pa'ima
kayokaya kina'mi nkibakapi uma: Isupa ayabaya otakibeka
agakuwe, ute uma mara'mintantiye.

59 Pigoya tabe kiye kinape a'ya'ma monotasa kanisore
kinape igeba Isu kumpari kamana maema aborama otam-
agini, aegukena kamana umagini abintawe.
60 Aibuntini kumpari kamanapa uwoma uma aboramag-
ini abumepa aeguyema kamanapa kapa kampa aboraogini
aguyosa'ma mintantawe. Piya puguni tara yagararamisi
aborama,
61 Isuka maya untase: Ma ntagara aeba Koti tabe mono
nama akasaba'ma kakaga yaga a'ya peka to kake kima a'ya
pukuwe yogara abintomene, untase.

62 Piya yusuguna paitanta kiye yagara aeba asimagina Isu
maya omintiye: Kae kamana yepa nanaraka ugatagana pipa
ka auka'isaba ukena napiyepera kampaye, untawe.
63 Piya yogana, Isuba kamana kampa unta asaba'magina
mintantiye. Piyama mintogana monota paitanta yagara
aeba to kake abigama untiye: Koti miyaba yagara, ae aobi
kabigakanapa umagina esegi po. Kaeba Karaisiti, Koti
Ntagaragabera kampayema, abigantiye.
64 Abigaogana Isuba maya untiye: Pabigo yene. Pigoya,
ka urimukuwa abiyo: Aintiba Wasanama Ntagara naeba
esegiyenama nkagowama ae ayatakanti mimagi mantarisa
ibinankama nkabobori tumpa irosakiri nagakibewe, untiye.
65 Piya yogana monota paitanta kiye yagara aeba pi ka-
mana abima amo'ena puma kaiwa atutu puntana aokina
maya uwaimintiye: Aeba Koti akayasotaya, pika nanaga to
kake ukune. Pipa kampaye.
66 Pi kamanapa tigeba abimagiri, ayama napiyewe, untiye.
Piya yogini igeba: Aeba ataena piya, aeguma kaiyo, untawe.
67 Piya utegini, igeba Isu nkaowapi kaisa potama aeguyu-
guni, ka'isa kina'miba iya kasu atamara aeguntini,
68 karana puma maya untawe: Kaeba Karaisiti yagara
mintanapa, kaeguyemi ntagarama nkagewapa yo, untawe.

Pita Isuka agantuwema uwame otantiye
(Maka 14:66-72; Aruku 22:56-62; Yoni 18:15-18, 25-27)

69 Piya puma mintuguna, Pita aeba abe'isa kagisa
kagopinti mintantiye. Mintogana, kayokaya araga ka'waina
aeti wama maya untiye: Kaeba Isu, Karariya yagara, aege
miyempene, untiye.
70 Piya yogana, aeba wasana mintume kina ige iyobi
uwame umagina: Nae kampa abinto kamana kaeba yene,
untiye.
71 Piya ute kabebi tumikena pogana, kayokaya araga to
ka'waina agate aeka wasana maya uwaimintiye: Ma ntagara
Isu Nasareti kumatasa yagara aege miyine, uwaimintiye.
72 Piya uwaimogana Pitaba to kake uwame uma waya
untiye: Naeba kana yagara aepa kampa agantuwe. Pipa Koti
nkaobi taga suwe, untiye.
73 Piya otate mintogini, wasanamiba Pitati wama maya
untawe: Taeba kamanakapa ago abibebe pune. Kaeba taga
ige aruyenabisawe, untawe.
74 Piya yuguna, to kake Koti nkaobi uma esegima a'yugu
kamana uma: Naeba kana yagaraba kampa agantuwe,
uwaimintiye. Piya yogana pabigo kokore aga untiye.
75 Piya pogana, Isu kamana maya unti: Kokorewama
kampa aga untakana kaeba kakagara uwame unatakibene

unti, pi kamana napimagina abe'i wama tabera antara puma kube'ena puntiye.

27

Isu ababute Pairatiti wamagini kamana otantawe
(Maka 15:1; Aruku 23:1-2; Yoni 18:28-32)

1 Marogini tabe mono kiye kinape to ka'isa Isureyo kabiyume kinape a'ya'ma aki puma Isu aeguma kaikena kamana uma esegi puntawe.
2 Piya yuguni Isu ayatarara kirokaetama ababute tabe yagara Pairatiti metantawe.

Yutasi uma kobama purintiye
(Aposoro 1:18-19)

3 Pigoya purikiyema uma esegi puguna, Yutasi minaga yagara aeba agama abite: Nanaga piyaba puwe, ute, antawama kampa aogi pogana, kana 30-wa mone siriba amintapa maete kiya kina a'wae puma imintana uwaimima maya untiye:
4 Naeba kumpari sumagi, kaintanawa kampa wainta yagara minaga pogana ataena piye. Piya yogini igeba: Taetiba nanaga kanama yene. Pipa kae'enawe, untawe.
5 Piya ute moneba a'a-o yuguna, pi tabe mono namapinti uma maebugaite kaiwa amirite wama uma kobantiye.
6 Piya pogini, tabe mono kiye kina'miba kana moneba kita puntini maya untawe: Moneba wasana ikantanaga tabe mono namapisa monebisa atakanaba kampa aogi pikiye, untawe.
7 Pigoya, kana monerasaba ayabusune, umagini mare-u me-u pumagini magabu pome ntagara ae ma, namu kina'mi ige iru yuga, pita'i aboranema ika puntawe.
8 Pigoya, kana mawama nkageba: Kora mpawe, untawe. Piya kana agiba uwa waintiye.
9 Pigoya, paipa mono kamana Poropete Yeremaya nkawamupi aboranti, pi kamana'ama nkau'wapa aboranti, maya untiye: Isureyo kina igeba ikantanawa 30-wa mone siribawe, untawe.
10 Piya, kana monerasa magabu pome ntagara ae ma ika puntawe. Wa'egawama unamintisa puntawe, Yeremaya piyama kaentiye, untiye.

Pairati Isu abigantiye
(Maka 15:2-5; Aruku 23:3-5; Yoni 18:33-38)

11 Pigoya, igeba Isu tabe yagara Pairatiti ababute wauguna abigama maya untiye: Yuta kina'mi Wa'ega Yagaraba kaewo, untawe. Piya yogana Isuba: Pabigo yene, untiye.

12 Pigoya, tabe mono kiye kina'mibe monota kabiyume
kina'mibe kamana otaugunaba, antotapa kampa a'wae
puma uwaimintiye.
13 Piya pogana Pairatiba abigamagina maya untiye: Ka-
mana ugataganapa, nanaga ka'iba kamanapa kapa kampa
yene, untiye.
14 Piya yogana Isuba kamanapa kapa kampa a'wae pumag-
ina yogana, kiya yagaramaba uwoma agi napintiye.

Pairatiba Isupa maripora aeguyiyo untiye
(Maka 15:6-15; Aruku 23:13-25; Yoni 18:39–19:16)

15 Pigoya a'ya'ma kabu, Pasoba naninta nakena yagaba,
pi mparisa kiya yagarama aeba Yuta kina'mi nkiga'na kina
ka'wainaka age yugunaba au'ima iyoba imima mi pomekana
piye.
16 Pigoya, pi ntagaba ka kamparaga yagara iga'na namapi
mintantiye. Agewapa Parabasiwe.
17 Pigoya, wasana aki puma miwaentuguna Pairatiba
mayama ibigantiye: Ke uwa ataoma yewe. Parabasipera Isu
aeba Karaisiti yagarawe ye, ae uwa atasuwe, piya untiye.
18 Piya Yuta kina igeba uwa Isupa igobi potama aeti
metaume pi abintana piya untiye.
19 Pigoya, Pairatiba kamana uma a'ya pikena yabaera
mintogana, waya'wampa aeti maya kamana ataogana wan-
tiye: We, naeba iba asekapa amonta agama aeka tabera
nantara puwa, pi aogi asoya yagara uwa atao, untiye.
20 Pigoya tabe mono kiye kinape kabiyume kinape igeba
a'ya'ma kina'mi imo atikeba'magini maya untawe: Omigina
Parabasi uwa atantana, Isupa aeguyenoma, omiyo, untawe.
21 Piya yuguna kiya yagaramaba to kake ibigama maya
untiye: Aepera, ae uwa ataoma yewe, untiye. Piya yogini
igeba: Parabasiwe, untawe.
22 Piya yuguna maya uwaimintiye: We, Karaisiti yagarawe
ye ntagara, aepa aya pukuwema, ibigantiye. Piyama ibi-
gaogini, a'ya'waemagini ka kamana umagini: Maripora
pureno, untawe.
23 Piya yuguna Pairatiba to kake umagina: Nana kainta-
narakawe, untiye. Piya yogini to kake tabe kamana uma:
Maripora pureno, untawe.
24 Piya yuguna Pairatiba napiyomepa kamana'wampaba
kampa aogi puntiye. Piya pogini, pabigo tabe ma'ena pikena
puguna, yogini wani amuguna iyora ayapa wani nkaentana
maya untiye: Ma ntagarama kaintanaba naetiba kampa
tamakaeyano. Pipa tige a'wae puma timuwe, untiye:
25 Piya yogini igeba iwamu ka'i ka'i: Kanarane, untawe: Pi
kaintanaba taebe taga'nugitibe taeti waikiye, untawe.

26 Piya yuguna, Pairatiba Parabasi uwa ataogana igeti
waogana, Isupa eru kasutasa aegugasimagina, maripora
aeguyiyema irebu kina ababuwaimintiye.

Irebu kina'mi Isu akayasotantawe
(Maka 15:16-20; Yoni 19:2-3)

27 Pigoya, pi tabe kiye yagarama irebu kina'wa ka'isamiba
igeba Isu ababute namapintisa tumima, irebu kina'mi
ntamapinti ababute ima, yuguni a'ya'ma irebu kinapa ampa
aki puntawe.
28 Aki puwaeyuguni Isunta kaiwapa atagasima tabe ya-
garamanta tete kai potantawe.
29 Pigoya, ake wainta taminoku ka pugasimagini a'notapa
taminonkitantawe. Piya potantini, wantapa ka amuguna
ayatakanti u'magina tabe kina kanta puma mintantiye. Ai-
bogini igeba wama agora uma irakabima akayasotama maya
untawe: We, Yuta Wa'ega Yagara, kaeba aya pene, untawe.
30 Piya ute, igeba kaisa potama, wantawa apa'ma pabigo
a'no nkaiwa'ma aeguntawe.
31 Piyama aegumugaitegini, pi tete kaiba atagasimagini
to kake ae'wa kai maema amitamagini maripora aegukena
ababute wantawe.

Isu maripora aeguyuguna purintiye
(Maka 15:21-32; Aruku 23:26-43; Yoni 19:17-27)

32 Pigoya, ababute wama ke'i ka yagara uma abatantawe.
Agewapa Saimoni aeba Sairini kumatasa, ae tutusotauguna
Isunta maripoba maema aesaga'u ataogini wantawe.
33 Wamagini, maba ka agewapa Korikota, pipa ka-
manatepisa a'no nkayampu amuta, uma irosantawe.
34 Uma irosa'ma waini wanipi asa tusa wanipa paigu puma
amikena yuguna, nabigategina a'a-o untiye.
35 Piya pogini pabigo maripora itagintawe. Piya pu-
guna maripora mintogini, kaiwata tete'ena pumagini pako
puntawe.
36 Piya puritegini mara'mimagini kiya kabitantawe.
37 Pigoya, a'notapa agowapa mayama kaimaranta wain-
tantiye: Mapa Isu, Yuta kina'mi Nkwa'ega kaema atantawe.
38 Pigoya, ma'ena kuntana yagara tara kaga maripora
iyeguma to ayatari to ayatari pumagini isitantawe.
39 Pigoya pita'i wa waya wate kanate pume pi kina'miba
Isu akaya kamana omima maya untawe:
40 We, tabe mono nama akasaba'ma kakaga yaga kima a'ya
pukuwe yempe ntagaragawa, kaeka kaupa ao'maeyowe.
Kaeba Koti Ntagara mintanapa, mariporasa iyoba'ma tu-
mowe, untawe.

41 Pigoya, tabe mono kiye kinape kabiyume kinape igeba
pabiyama akayasotama maya untawe:
42 Wasana ka'isa kina iyo'maentikana, ae'wa
nkau'amampa ao'maekenagaba igiga pumagina kunta
piye. Aeba Isureyo kina tae Wa'ega mintanaba, mariporasa
iyoba'ma tumeka aeti uma atokaeyano.
43 Aeba: Naeba Koti Ntagara nawe, ute, amatiti'enawapa
Kotiti atantegina waintika, pika Kotiba aeka abekanaba
iyoba'atano, untawe.
44 Pigoya ma'ena kuntana yagara tara aeke kaga iyegunta,
isigeba pabiyama akayasotama umaginisi kamparaga potan-
tase.

Isu pu'wantiye
(Maka 15:33-41; Aruku 23:44-49; Yoni 19:28-30)

45 Piya potama mintuguna, kagi abebe pogana ase uma
maba kanarasama waintogana atamaisa puntiye.
46 Piya atamaisaogana Isuba pabigo kega'e uma maya
untiye: Iro-i, Iro-i, arama sabatani, untiye. Pipa maya
untiye: We Kotinempa, Kotinempa, nanaga natane, untiye.
47 Piya yogini, mintume kina igetisa ka'isa kina'mi abite
maya untawe: Mae ntagara aeba Iraiyaka kega'e uma ag-
isiye.
48 Piya yuguna, ka yagara aeba karu'ena wamagina kai
atuta asa wanipi aemagina asara kitamagina Isu amikena
pogini ka'isa kina'miba maya untawe:
49 Kaeba uwa ataganao. Iraiyaba taga kanama iy-
oba'atakana tumeka agakune, untawe.
50 Piya yuguna, Isuba to kake tabera kega'e yogana aumaba
iwaegaintiye.

51 Piya puroganaba, tabe mono namapi Koti nkauka'i
akumparanta kaiba atisa aturite tumima abeti tumpa ta-
sawaogana tara awatentana puntiye. Piya puntana imimapa
tabera pogana tabe yabapa aibako pumagina kuya mpaen-
tiye.
52 Pigoya, pita'i wasana iru wairite wanti, pipa a'waiyogini
mono kina, pai purinta kina, igetisa ka'isa kinapa iyogama
asintawe.
53 Piya, Isu ae'wa paitama asiyogini igeba irubintisa
imagini aota mono kuma, Yerusaremi, ima uwoma kina'mi
aborawaimintawe.
54 Pigoya, irebu kina'mi kiye yagarabe aokinape Isuta
kiya kabima mintume kinape, igeba pi imima pomepe to
ka'isaenabe agamagini abite, iyekuru puma maya untawe:
Ma ntagara aeba taga Koti Ntagarawe, untawe.

55 Pigoya, Isu aegunta pita'iba wayapa uwoma pagasari
mimagini pi puntanaba agama abintawe. Igeba Isu Karariya
marisa aega'ma kanama kayokaya'ena potanta'nagi,
56 igeba Mariya Matara kumatasa wa, piya to auka
Mariyawa, Yemisike Yoseke isinowa, pigoya to ka'waepa
Sebeti ntagara tara isige isinowa, to ka'isa waena sumagini,
igeba kaga mimagini agantawe.

Isu kaitantawe
(Maka 15:42-47; Aruku 23:50-55; Yoni 19:38-42)

57 Pigoya asenamaisaogana, Arimatiya kumatisa a'yo
ampiyome tabe kutantaga yagara, agewapa Yosepe, Isu
mpono abima abagi puma mintantiye. Pi ae kanantiye.
58 Kanama Pairatiti wama, Isu yabaewaka omogana abite
yogini irebu kina igeba amintawe.
59 Piya puguna Yosepeba wasana wasaba maema wae
kairasa asagakokima maete wantiye.
60 Maete wama, yaba nkage, aewa nkaruwema kana
kaba ku'maranta, pipi Isupa metama tabe yabantama ka
a'warigasogana awaba aigunkaogana wantiye.
61 Pigoya kana wasana aru awarapa Mariya Matara ku-
matasawa, to Mariya ao'waena suma isigeba mimaginisi
agantase.

Irebu kina'mi Isu nkarura kiya kabintawe

62 Marogana sabati aboraogini, tabe mono kiye kinape
Parasi kinape igeba aki purite Pairatiti wamagini maya
untawe:
63 Tabe yagarare, taeba kamana ka napiyompeka uga-
mukune. Aegutompe kumpari yagara aeba aogama mintana
maya untiye: Pu'magi papa kakaga peka naogamagi
asikuwe, untika asisanaga kabikibewe.
64 Piya abagi kina'wampi wamagini kuntana isu'urintini
ago asiwayema, wasana kampari uwaigaisanaga yegini
irebu kina igeba arura esegima kiya kabimagini mintig-
ina, kakaga yaga a'ya peno. Paipa kumpari sumagina:
Naeba Koti ntagara nawe untikana, aintisa kumpari ka-
mana'ama abobori anosasanaga, uwoma tagi napima uga-
mune, untawe.
65 Piya yuguna Pairatiba maya uwaimintiye: Kanaraka
irebu kina timekiri ibabute wama wasana aruba akumpa
kiya kabiwaitaigini pasemagini mikibewe, untiye.
66 Piya yogini igebe irebu kina'mige wama kana aruba
akunkatamagini yabankama nkaboboriba ara'ena potama
irebu kinapa itauguni kabima mintantawe.

28

Isu asiwantiye
(Maka 16:1-10; Aruku 24:1-10; Yoni 20:1-18)

1 Pigoya, sabatiba a'ya puwaogini waintuguna marusa
yaga aborantiye. Piya pogana marikena poginisi, Mariya
Matara kumatasawa, to auka Mariyawa suma, isigeba aru
agakena wantase.
2 Wausuguna tabe imima pabigo pogana, Wa'egawamatisa
enisore ka'waina mantarisa tumima yabapa aebasanakaso-
gana a'waiwaogana abobora mintantiye.
3 Piya, apayaena kanta e'wasa pemisa aowarisaba puwao-
gana kaiwatisaba wae'wae puma ibina kanta puwantiye.
4 Pigoya, arura kabima mintume kina igeba agate
iyekuru pumagini tabaraba puma purikena kanta puma
mintantawe.
5 Pigoya, tara wae tara uma irosausuguna enisorewama
maya uwaisimintiye: Tisigeba a-tisiyekuruba piso. Naeba
abintuwa, tisigeba Isu maripora aegunta agakena kanase.
6 Pigoya aeba mata'iba kampaye. Aeba maru urimintisa
pumagina ago asiwaye. Tisigeba kanama marunkapa mam-
paye. Pipa agate,
7 karu'ena wama abagi kina'wa maya uwaimiso: Isu aeba
purintapisa ago asiwaye. Pigoya, Karariya mari wama
paitaritakiya, tigeba pita'i wama agakibewema uwaimiso.
Pigoya, ago urisimuwe, untiye.
8 Piya uwaisimoginisi, isigeba karu'ena aruba irikabitate
isiyekuru puma tabera isi'mu purite abagi kina uwaimikena
karu'ena wantase.
9 Piya pusuguna ke'i Isuba pabuma: Aya pese, untiye. Piya
yoginisi, isigeba agora uma parokaema agisara araku'ma ae
age maema asaga'yuntase.
10 Piya pusuguna Isu maya uwaisimintiye: Tisigeba
a-tisiyekuruba piso. Wama naokina uma uwaimisigini
Karariya mari ima pita'i nagaiyo, piya uwaisimintiye.

Irebu kina'mi kamanane

11 Pigoya waya tara isigeba wausuguni, wasana aru kiye
kina igetisa ka'isa kinapa karu'ena kumati ima, pi aborantin-
tanama nkawaga kamana tabe mono kiye kina uwaimi-
waentawe.
12 Pigoya, kiya kina igeba monota kabiyume kina igega'e
uma igege kamana uma abiritegini, igeba irebu kina mone
uwoma imimagini maya uwaimintawe:
13 Tigeba maya yiyo: Aseka tauwaitamintokini, abagi
kina'wampi kanama Isu nkaupa kuntana iso'urewe, yiyo.

14 Piya kamana kiya yagaramaba abite ka'ena puri-
tasanagaba a-tiyekuruba piyo. Taeba kanara uma kayone
potakune, untawe.
15 Piya uma uwaimuguni, irebu kina igeba pi mpone
maeritegini kamana uwaiminta, pi wasintawe. Pigoya pi
kumpari kamana'amaba Yuta kina'mitiba anosama tabe
wairite kanantiye.

Isu amuta aborama mono yugaraka uwaimintiye
(Maka 16:14-18; Aruku 24:36-49; Yoni 20:19-23)

16 Pigoya, abagi kina nagisarisa ka tumpaema, igepa
Karariya mari ka amuti Isu igega'e yogini intawe.
17 Imagini, ae'wa agate aeti uma parokaema agisuntawe.
Piya puguni, ka'isa kina'miba igu'ama tara tara puntawe.
18 Piya puguna, Isuba igora wamagina maya uwaimintiye:
Kotiba mantarisa mabisa esegiyenaba a'ya'ma nae nami-
waentine.
19 Pika tigeba maga maga wama toma toma nae nage
awaga kamana uwaimigini naegaraigiri, Nabanempawa,
Yagarawa nawa, Aota Awamusana suma, tae tageraka mono
wani pai'itaiyo.
20 Aibumagiri kamana uriminto kamana uwaimigini wasi-
waeyiyo. We, tigeba abiyo: Naeba a'ya'ma yagaba asi
nasima tigege miyekana pi kanapa a'ya pikiye, Isu piya
untiye.

MAKA AOGI KAMANA KAEMARANTIYE

Yoni wani pai'itanti ntagarama kamanane
(Matiyu 3:1-12; Aruku 3:1-9, 15-17; Yoni 1:19-28)

1 Koti ntagara Isu Karasatikaba aogi kamana mayamawe:
2 Pigoya, Koti kamana unti ntagara Aisaya esapi mayama kaentiye:
Abo. Kamana'ne maenta yagara agarubakana paitama kaori wama, kekapa aogi pikiyema, Koti yeginaba,
3 awaga kamana ukena yagara ka'me mpari mima kega'e uma mayama aboraye: Tabe Yagarama ki i'ma aogi piyoma, Aisaya piyama kaentiye.
4 Piyama kaeyogana, Yoni wani pai'itanti ntagara wama ka'me mpari umima maya uwaimintiye: Aguntaenaripa kaitegiripa a'wae puma wani pasigina, Kotiba aguntaenaripa maerigaikiye, uwaimintiye.
5 Piya uwaimogini a'ya'ma Yutiya marisa kinape a'ya'ma Yerusaremi kumatasa kinape aeti wawabumagini, aguntaena pume kamana'waipa uma aborauguna, Yontani wanipi pai'itantiye.
6 Pigoya, Yoninta kaiwapa kamoro yaga ayatasa pomima, au'arirasa abamu kantiba kitama mima, iroke tuke nantiye.
7 Pigoya, Yoniba maya kamana untiye: Naka'i kanakibi ntagara agewapa asu nagasima waintika, naeba mayamanaba narakabima agisa anapa kampa akubo agaikuwe.
8 Piya, naeba wanitasa paititaogana, togana aeba Aota Awamusatasa paititakiye, uwaimintiye.

Yoni Isu wani pai'atantiye
(Matiyu 3:13-17; Aruku 3:21-22)

9 Pigoya, pi kanabipa Karariya mari Nasareti kumatasa Isu kanaogana, Yoni Yontani wanipa pai'atantiye.
10 Pai'ataogana wanipisa ima mayo agaopa, manta kabi a'waiyogana, Awamusa'ama pupunta kanta purite Isuti tumpitogana,
11 mantabisa maya kamana tumintiye: Kaeba nabugami ntagaranekawe. Tabera na'mu pugatauwe, untiye.

Kewama Isu amiyo puntiye
(Matiyu 4:1-11; Aruku 4:1-13)

12 Aiyogana, pabi ntaga Awamusa'ama Isupa ka'me mpari agarubaogana wantiye.

13 Wamagina 40-wa ntaga ka'me mpari mintogana, Satani
amiyo potaogana, Isu kampa abintiye. Pigoya Isuba umu-
gabage miyogana, enisore kina'mi aogima kabitantawe.

Isu yogaenawapa Karariya-i agobintiye
(Matiyu 4:12-17; Aruku 4:14-15)

14 Pigoya, Yonipa araku'ma iga'na namapinti atauguna,
Isuba Karariya-i wama Koti nkaogi kamana uma,
15 maya untiye: Pigo agoya, Koti kabiratakenaenaba
agarosaye, Isu piya ute: Aguntaenaripa kaite tigu a'wae
puma aogi kamana abibebe puma aegaraiyo, uwaimintiye.

Isu tarawa tarawaki kinapa ibabuntiye
(Matiyu 4:18-22)

16 Pigoya, Isu aeba Karariya kotu awamori waomepa Sai-
monige a'nantowampa Enturuge, isigeba yogawaisipa inoy-
anta aebusume ntagararaginisi, kuko aibarekima wanipinti
motausuguna uma isigate,
17 Isu maya uwaisimintiye: Tisigeba ampa naegaraiso. In-
oyanta aeyamesa puma wasana iba pikenaena tisiyakikuwe,
uwaisimintiye.
18 Piya uwaisimoginisi, pabigo isigeba kuko'waisipa atate
aegarantase.
19 Aibusuguna, Isuba to nasi nasi puma waomepa, Sepeti
ntagara Yemisige a'nantowampa Yonige wanipisa karebi
mima, kuko aogi puma mintusuguna uma isigantiye.
20 Isigategina pabigo isigega'e yoginisi, isigeba
isibawaisimpa Sepetige yogawa pome kina'wake wanipisa
karebi itate Isu aegarantase.

Isu ke kina agarubantiye
(Aruku 4:31-37)

21 Pigoya igeba Kapaniyamu kumati wama, sabati yaga
Yuta kina'mi mpono namapinti wama, Isu kamana uwa
uwaimogini,
22 kana kamana yomeka abite pami puntawe. Piya, Isuba
mono tisa kina'mi kamana nane. Kiya kina'mi yumesa
kamana uwaimogini, abite pami puntawe.
23 Pigoya, pi mono namankaipinti ka yagara ke kina
antabaipinti minta yagara ampimagina, mayama tabera
kega'e uma maya untiye:
24 We, Isugaba Nasaretirisa yagaragawe. Taegukena kana-
paya, nana puratakena kanane. Piya, naeba ago abopa,
kaeba Kotitisa aota yagaragawe, piya untiye.
25 Piya yogana, Isu: Paka pumagina atate irosa'ma wagaso,
omintiye.

26 Omogana, kana yagarama antabaipisa ke kina'mi
apasara potama tabera kega'e otate irosa'ma wagaintiye.
27 Aibogana, a'ya'ma kina'miba agate pami pumagini,
maya kamana mare-u me-u puntawe: Nana kamanapaya
iye. Taeba kampa abintompe kamana umagina, Kiya kina'mi
usu kamana uma uwaitagini kegina'miba kamana'wapa
wasiyewe, untawe.
28 Aibogini, a'ya'ma Karariya kina'miba Isu pomentanaga
abite napintawe.

Isu Pita aentawampa ao'maentiye
(Matiyu 8:14-15; Aruku 4:38-39)

29 Pigoya, Isuba mono namapisa iro'ma Isu Yemisike
Yonike isibabute wamagini, Saimonike Enturuke isige
namapinti wantawe.
30 Waumepa, Saimoni aentawampa nkau yaku taogana
awaitamintogini, Isu omuguna,
31 aeba wama uma ayata u'ma asitaogana, yonintanawapa
ata waogana, kana wae'maba naninta maema imogini
nantawe.

Isu uwoma kina aogi puwaitantiye
(Matiyu 8:16-17; Aruku 4:40-41)

32 Pigoya, pi ntagaba asenamaita a'ya'ma yoni kinake
ke kina intabaipinti minta kinake ibabute Isuti kanagana
pumagini,
33 a'ya'ma pi kumatasa kina'miba nama kabera ampintu-
gana
34 uwoma kina'mi tonarona inuntanawaipa kaba itamag-
ina, uwoma keginapa igarubantiye. Pigoya, ke kina'miba
ae'wa nkagoba agauguna, pipa mare-u me-u pusanaga
akunkitantiye.

Isu Karariya-i nasintiye
(Aruku 4:42-44)

35 Pigoya, abaya aseka Isu asima iro'ma wama, ka'me
mpari wamagina uma nunamu yogini,
36 ainti Saimonige aokinaka aguyosagata wama
37 uma agate: A'ya'ma kina'mi kae kagakena pewe, om-
intawe.
38 Piya omuguna, Isuba maya untiye: Pigoya, taeba to
ka'isa kumati wano. Igepa mono uwaimikenaga kanauwe,
uwaimintiye.
39 Piya uwaimitegina, aeba wama a'ya'ma Karariya mari
wama, mono namankaipinti kamana uma uwaimimagina,
uwoma ke kinapa agarubantiye.

Isuba karu yagara ao'maentiye
(Matiyu 8:1-4; Aruku 5:12-16)

40 Pigoya ka karu yagara aeti kanama ampa parokaema
mima, esegima mayama abigantiye: Kaeba kabemika kaba
natakena puntanapa aogi punatao, omintiye.
41 Piya omogana Isu antara potama, ayapa parosuma auta
u'ma maya untiye. Piyaenaga nabiye. Pabigo kata wakana
aogima miyo, untiye.
42 Piya yogana, pabi ntaga kana karuyenawapa ata wan-
tiye.
43-44 Ata waogana Isu esegima uma maya omintiye. Uwa
kinapa a-nkuwaimima, kaeba marupa mono kiye yarara
uma kaupa ayakegana agano. Piya, kata wamikaba pai
Mosese uramintintanaba amegini wasanamiba kagate: Aoso
yagara miyema napikibewe, piya omintiye.
45 Aibogana, kana yagara abe'i irosa'ma wama, mare-u
me-u puma pi kamana uwaimogana, Isu to kumati uwa
wakenaga kampa abogana, abe'i ka'me mpari mintogini,
a'ya'ma auka'isa wasanamiba aeti wantawe.

2

Isu agisa aya pu'wanta yagara kaba atantiye
(Matiyu 9:1-8; Aruku 5:17-26)

1 Pigoya, to yagaba Isu a'wae puma Kapaniyamu kumati to
kakema umintogini, wasanamiba: Isuba wa'eri ago ampin-
tiye, untawe.
2 Piya yuguni uwoma kina'mi namapa ampa pumaewau-
guni, ka'isa kina'miba kaberi ampa aki puma mintuguna, Isu
aogi kamana uwaimintiye.
3 Piya uwaimogini, wasanami agisa aya pu'wanta ya-
gara ababute kanama, tarawa tarawa kina'mi wasirite
kanantawe.
4 Kanaumepa wasanaba pumaewauguni kampa Isu agora
ababute inta, nama nkabobori imagini, asu akuritama,
pita'isa kana yoni ntagaraba wasa yara waitama motauguna
tumintiye.
5 Tumogini: Aogi potakiyema napiyuguna, Isu ibite: Ya-
garanepa, aguntaenagapa iba maegagasuwe, omintiye.
6 Piya omogini, ka'isa mono tisa kina'miba pita mara'mima
mayama ige napintawe:
7 Nanagabaya pi ntagaramaba maya kamanapa iye. Kotika
akaya kasa iye. Kebaya aguntaenarepa maeragaikiye? Koti
ae abinto maeragaikiyema napintawe.
8 Piyama napiyuguna age napima ibite Isu mayama
uwaimintiye: Nanaga piyamaba tigebipa napiyewe.

9 Nana kuntaenawema napiyewe? Yoni ntagara aguntae-
nagapa maegagasuwa, asima wasaga aesagabite wao yoka
yewo, utegina:
10 Tigeba abiyo. Wasanama Ntagara naeba ma mpabi
esegiyenanetasa aguntaena maerigaikena esegiyenanepa
waintiye. Naeba kuntaena pekiripa, agate napima yiyo
uwaimintana, agisa aya pu'wanta yagaraba maya omintiye:
11 Naeba ugaminta, kaeba asima wasagapa aesagabite
wa'egati waoma omintiye.
12 Omogana kana yagaramaba asima wasawa aesagabite
waogini, agate a'ya'ma kina'mi tabera pami pumagini, igeba:
Taeba kampa agantompentanawe. Koti aogi potayema, Koti
i'mu potantawe.

Isu Aribaika kega'e untiye
(Matiyu 9:9-13; Aruku 5:27-32)

13 Pigoya, Isu iro'ma wama kotu awamori to umintogini,
a'ya'ma kina aeti wabuguna, kamana'wapa uwaimintiye.
14 Uwaimitegina to waomepa Aribai, Aopayesi ntagara,
takisi opisiwapinti mintogana uma agate: Naegarao, om-
intiye. Omogana asima aegarantiye.
15 Pigoya, uwoma takisi maeyume kinake kamparaga
kinake aegarauguna, aeba Aribai ntamapinti umima, pi
kinake Isuge abagi kinake mima naninta nauguni,
16 Parasi kina'mi nkarotu tisa kina kanama ampa
igaumepa, pi kinake mima nama miyogini, agate abagi
kina'waka mayama ampa ibigantawe: Nanagabaya takisi
maenta kinake kamparaga kinake nanintaba nayema,
ibigauguna,
17 Isuba abite maya uwaimintiye: Wasana kampa yoni
nkibemi kina'miba tusa yagaramati kampa wawe. Yonin-
tana ibemi kina'mi mana igeba wawe. Piya: Aogi kinatawe,
ye kinapa aogi puwaitakenaba kampa tumintuwe. Naeba
agunta kina igu a'wae pikibeka uwaimikena tumuwe, piya
uwaimintiye.

Naninta i'mikena kamana untawe
(Matiyu 9:14-17; Aruku 5:33-39)

18 Pigoya, Yoni abagi kinake Parasi kinake ka'isa yagaba
naninta atate uwa mintuguni, wasanami kanama Isupa
mayama abigantawe: Nanaga Yoni abagi kinake Parasi abagi
kinake ka'isa yagaba monoka nanintaba a'a-o uma uwa
mintuguni, nana piyema kae kabagi kina'miba nanintaba
a'yugu nawema, abigantawe.
19 Abigauguna Isu maya uwaimintiye: Pigoya, wasanami
iba'ena puntiniba, a'ya'ma kina'miba nanintaba umaerite

kampa menkatama miyewa, karu'ena ampa nawe, uwaim-
intana: Pi ibawae'ma nkawaewampa uwamintegini, ae
aokinapa naninta imepa igeba kampa a'a-o unta maeyawe.
20 Pigoya, ainti iba'wae'ma nkawaewampa ampa arakurite
ababute to mari wagasiginiba, pi ntagaba ao'miba intara
puma kampa nanintaba nanta, uwa mima aeka napikibewe,
uwaimintiye.
21 Piya uwaimintana to kamana maya untiye: Pigoya,
paisa kai atugekanaba, wasanaba kampa aoso kaiba kasama
pitapa atama pugunikiye. Kampaye. Piya pikibipa to paisa
kaiwamaba to tabera atugekana, tabe age waikiye, untana,
22 to ka kamana maya untiye: Piya, wasanama kasa
yamanka antinkapa maema, kampa paisa yaga au'aribintiba
ataye. Antipa piyama ataisinta, akapisa anosama,
kana paisa yaga au'ariba kampa aibakentama, karu'ena
muru'wagina wanipa pita'isa tumiwasine. Piya, kasa
yamanka'ama nkantipa kasa yaga au'aribinti ataye,
uwaimintiye.

Sabatiraka kamana untawe
(Matiyu 12:1-8; Aruku 6:1-5)

23 Pigoya, ka sabatirapa Isuba witi yugabinti waogini,
abagi kina'mi wamagini kana witi yugabisa maeyuguni,
24 Parasi kina'miba maya untawe: A'yuguyena pewe.
Tigeba sabatirapa akumparanta'enaba piyaba pewema,
Isupa abigauguna,
25-26 maya uwaimintiye: Tigeba tayabama Tebiti puntin-
tanagaba kampa napiyewo. Abayata mono kiya yagara
mintogana, Tebitige aokinake iga'ena ibogana, Koti mpono
namapinti iyogana Abayata Koti nkamume ntaninta maema
amogana nantana, aokinapa imogini nantawe. Pipa uwa
kina'mi ntanintaba kampaye, mono kiye kina'mi ibiwai
nakena nanintawe, uwaimintiye.
27 Piya untana to maya uwaimintiye: Kotiba wasanaga
migaranema napima sabatiba puntiye. Sabatigaba kampa
napinta wasanaba maru puntiye.
28 Piya puma Wasanama Ntagara naeba sabatirapa
kabima miyuwe uwaimintiye.

3

Isu aya pu'wanta yagarapa aogi potantiye
(Matiyu 12:9-14; Aruku 6:6-11)

1 Pigoya, Isu ini namapinti to waomepa, pita'i aya pu'wanta
yagara mintogini,
2 Pitasa kina'miba Isupa agategini, sabatira kana yagara
aogi potakaba agate kamana otakunema napintawe.

3 Pigoya, Isu aya pu'wanta yagaraga: Mati kanao, omintana,
4 pi kinakaba mayama ibigantiye: Ago kamanatepa ayama napiyewe. Sabatirapa wasana aogi puwaitakunema napiyebaya, ata puwaitakunema napiyebaya, iyogaitakunema napiyebaya, iyegukunema napiyewema, ibigantiye. Ibigaogini kamana kampa unta, asaba wantawe.
5 Piya, igeba ige akuninta kina mintuguna igategina, antara pumagina, kampa a'mu puwaitanta ka ibirantiye. Piya puntana kana wasanagaba, Isu: Kaya paroso, omintiye. Omogana aeba aya parosogana atawantiye.
6 Piya pogini, Parasi kinapa iro'ma Eroti aokinake aki puma mintini: Aya pumabaya aegukunema napima, mare-u me-u puntawe.

Uwoma kina kotuta aki puntawe

7 Pigoya, Isuge abagi kinake pi kinapa itate kotuta wauguni, uwoma Karariya kinake, Yuntiya kinake,
8 Yerusaremi kinake, Intumiya kinake, Yontani wani aka'isa kinake, Taya kuma'ama agorasa kinake, Saironi kuma'ama agorasa kinake, a'ya'ma Isu pome kamana abima, uwoma kina aeti wantawe.
9-10 Piya, uwoma kina Isu aogi puwaitaogini, a'ya'ma yoni kinapa aibasana'ma mareta meta puta wama aeti wamagini: Auta uma arakurukunema, napintawe. Piyama napiyuguna, Isu: A'yugu napasa nakibewema, wanipisa kareba nagora ataiyoma, abagi kinaka uwaimintiye.
11 Uwaimogini ke kina antabaipi minta kinapa agantiniba intagawarisa uma aigarepa'wama kega'e uma: Kaeba Koti Ntagaragawe, untawe.
12 Piya yuguna: Wasanaba piyaba a-nkuwaimiyo, Isu ke kinapa esegima uwaimintiye.

Isu aeba abagi kina'wa aisuwaitantiye
(Matiyu 10:1-4; Aruku 6:12-16)

13 Pigoya, Isu amuti ima aewa napiyome kinaka igega'e uma: Kanaiyo, kega'e yogini aeti kanantawe.
14 Kanauguna nagisarisa tara tumpaema kina ibabuma: Tigeripa aposoro kinatawe uwaimite: Nae nabagi pumagiri, kamana'nepa uwaimikenaba wamagiri,
15 esegiyenanepa maema ke kinapa agarubakibewe, piya uwaimima ibabuntiye.
16 Pigoya, abagi kina'mi nkigewaipa maya uwaimintiye: Saimoni aoso ominti nkagiwapa Pitawa,
17 Sepeti ntagara Yemisiwa, Yemisi nka'nantowampa Yoniwa, isigewaisipa anagi isigi Powanagisiwe uwaisiminti, tae kamanapisa antaru yisa kina miyese uwaisiminti,

18 Enturuwa, Piripiwa, Patoromayowa, Matiyuwa,
Tomasiwa, Aopayesi ntagara Yemisiwa, Tariyesiwa,
namu'isa kiya kina igarubakaikena abugai ntagara
Saimoniwa,
19 ainti Isu minaga'ena punti ntagara Yutasi Isikeriyotiwa,
sumagini, abagi puntawe.

Ke kinapa ao'maeyane, Isupa omintawe
(Matiyu 12:24-32; Aruku 11:14-23; 12:10)

20 Pigoya, Isu wa'eri tumogini, uwoma kina aeti ampa aki
puguna kampa nanintaba nakena puntawe.
21 Kampa nakena puguni, wa'ewatisa kina'mi piyama
abitegini: Aeba aibo'enabaya piyema napimagini, Isu
arakurikena kanauguni,
22 mono tisa kina Yerusaremisa tumume kina'mi maya
untawe: Piyesibu ababibayawe, untini: Ke kina'mi
kana tabewaimpa nkesegiyenawatasa ka'isa ke kina
igarubakasabayawe, untawe.
23 Piya yuguna, kega'e yogini aeti ampa aki puguna, imiyo
kamana maya uwaimintiye: Kewama ae'wapa aya pum-
abaya agarubamisine.
24 Piya, ka marasa kina'mi ige igewai ma'ena pesinta,
kampa aogimapa miyesine.
25 Pigoya, wasanama aokina'mage maka yesinta, kampa
aogimapa miyesine.
26 Piya puma, kewama aokinaka ka ibiramisinta kampa
uwa miyegina, esegiyenawaipa kampa waiyisine.
27 Piya, ka'wainaba to ka esegi yagarama ntamap-
inti wama ae'ena kuntana maekena puntanaba, marupa
kana esegi yagaraka araku'ma iga'narasa kirokaetama, na-
mankapisa kotapa kuntanaba piye.
28 Piya, taga kamana urimuwe. Wasanama aguntae-
nawape a'ya'ma ka abirakibintanawape maegaikenaenawe.
29 Pigoya, wasanama Aogi Awamusaka ata kasa ikibipa,
Kotiba kampa maegaikiye. Kana aguntaenawapa kampa
maegasakana a'ya'ma yaga uwa waikiye, piya untiye.
30 Piya: Aeba ke kina ababiye, yuguna, Isu kana kamana
uwaimintiye.

Isu anogabe a'natabarabe kamana untiye
(Matiyu 12:46-50; Aruku 8:19-21)

31 Piya yogini, anobe a'natabarabe abe'i ampima, aeka
kega'e untawe.
32 Kega'e yuguni uwoma kina, agora mara'mintume
kina'miba: Kanobe ka'natabarabe abe'i ampa mima kagak-
ena pewe, omuguna:

33 Nanobe na'natabarabe ayabayawema, ibigantiye.
34 Isu piyama ibigategina, agora mara'mintume kina igategina maya uwaimintiye: Nanobe na'natabarabe mampa tigege tige mintawe.
35 Wasanama Koti yemi kamana abe kinapa, pi kinapa nae na'natabarabe nanobe mintawe, uwaimintiye.

4

Wasanama aintana punti kamana Isu untiye
(Matiyu 13:1-9; Aruku 8:4-8)

1 Pigoya, kotu awamori Isu to kamana ukena pogini, uwoma kina'mi aeti kanama a'ya'ma ampa aki puguna, uwa marisa atate wanipisa karebi kotupi umintogini, a'ya'ma kina kotu awamori mintantawe.
2 Mintuguna aeba uwoma meto kamana uwaimintana, ka maya kamana uwaimintiye:
3 Abiyo. Ka yagarama aintana pikena wantiye.
4 Aeba wamagina aintanawapa maema aibarase pogana, aowa ka'isaba kepi tumpa waiyogana, kabarankama irosa'ma ampa nawaegaintiye.
5 Pigoya aowa ka'isaba yabankama nkabobori uwaena manto waintometa tunkwaima, karu'ena irantiye.
6 Piya pogana, abu'wapa kampa mabintiba tuminta, yaba nkabobori ara'waiyogana, pa taogana aeba karu'ena asama pari puma pu'wantiye.
7 Pigoya, to ka'isa aowapa kabubinti tunkaima iraogana, pi yoninkama aibarusa pogana asa wantiye.
8 Pigoya to ka'isaba apa mabi tumpa waima i'ma anosama aosa pama, ka'isa 30-wa, to ka'isa 60-wa, to ka'isa 100-wa suma aboraogana, uwoma ntaninta waintantiyema, uwaimintiye.
9 Uwaimintana: Ageyaga kina'maba ma kamana abibebe peno, Isu piya untiye.

Isu meto kamana agowa uwaimintiye
(Matiyu 13:10-17; Aruku 8:9-10)

10 Pigoya, pi a'ya'ma kina atate wagasuguni, nagisarisa tara tumpaema kina'wake to aokinake meto kamana yomeka abigauguna,
11 maya uwaimintiye: Tigeba Koti kabiratakibintanagaba ago urimikenaba piye, uwaimite: Uwa kina'mikaba kana amiyo kamana naeba uwaimogini,
12 pigoya Aisaya pai kaemarantisa puma iba mayaenaba pewe:
Igeba abepa agowapa kampa abewe.
Agapa agowapa kampa agawe.

Piya, ago aogima abesinta aguntaenawai
ataigina, Koti mae igasasine,
Isu piya uwaimintiye.

Aintana punti kamana agowa Isu uwaimintiye
(Matiyu 13:18-23; Aruku 8:11-15)

13 Piya uwaimintana, to kamana maya uwaimintiye:
Tigeba ma meto kamanapa kampa abintawo. Aya pumabaya
a'ya'ma meto kamana agowapa abikibewe.
14 Pigoya, pi aintana punti ntagara aintana aibarase pun-
tisa puma, aogi kamanapa aibarase piye.
15 Piya, kepi tumintisa puma aogi kamana ke'i aibarase
pogini, pi ka'isa kina'mi abepa, kewama karu'ena kanamapa,
intabaipintisa aintana kanta puma wainti kamanapa am-
paeriye.
16-17 Piya, ka'isa yabata tumima abu'wa kampa pan-
taisa pumaba, ka'isa kina'miba pewe: Aogi kamana abima
maru'ena i'mu puma, arontaganto aogima miyegina, aintiba
kana kamanatakaba antara'ena aboraginabe ata potake-
naena aboraginabe, karu'ena uwa ataye.
18 Pigoya, toba piya puma kabubinti tumintisa puma,
ka'isa kina'maba maru'ena aogi kamana abima,
19 aintiba mampabisaenaga napima, kotaka ibugagina
tonarona maekenaga napiyegana, kana kamanapa agora
kaka waye.
20 Pigoya, to ka'isa aogi mabi tumima tabera irantisa puma,
to ka'isa kina'miba kana aogi kamanapa abima aega'ma
miyewe. Piya, aintanaba ka'isa 30-wa, ka'isa 60-wa, to
ka'isa 100-wa suma, aborantisa puma, wasanaba tonarona
aogiyenaba Kotiti potawe, uwaimintiye.

Igi'maete kampa kaka atakena kamana Isu untiye
(Aruku 8:16-18)

21 Uwaimintana to mayama ibigantiye: Pigoya, wasanama
kane yaku igi'maete namapinti wamaba, aeba kankabe
maema aibarakitakibe, waikena sipa amentapinti metakibe,
yara itagikibayawe, a.
22 We, kampa agantintanaba agorapa kampa kaka wan-
tiye. Toganaba kanewama e'wasa pisa puma meto ka-
mana'ama nkagowapa aborakiye. Airari kaenta'enaba to-
ganaba aborawaekiye.
23 Ageyaga kina'maba abeno, uwaimintiye.
24 Uwaimintana to kamana maya uwaimintiye: Pi abe
kamana aogima abima tigebi ataiyo. Abimagiri tigeba
wasana pabi aborawaimikibe nkawameta Kotiba a'wae
puma timikiye.

25 Pigoya, wasanama ka'isa agowapa aogima napikibipa,
uwoma to agoba Kotiba omikiye. Pigoya to yagarama
kamana agowa kampa napikibipa, abikenaenawapa Koti
maegaikiye, piya uwaimintiye.

Aintana iranema meto kamana Isu untiye

26 Uwaimintana Isu to maya uwaimintiye: Pigoya, Kotiba
mayama taepa kabirataye: Wasanama yogari wama, ain-
tana pugaitegina,
27 asi nasi asekapa waimarate, arapa asima uma agate-
ginaba: Aya pumabaya kana aintanaba i'ma anosakiyema,
napiye.
28 Piya, aewa mabintisa i'ma a'yenka aboraurite ima,
aosaba pama anontana pegina,
29 pi ntagaba yogari wama naninta umaeye. Pigoya nan-
intara kabiyisa puma Kotiba piyama tagutapa kabirataye,
untiye.

Ya a'wa meto kamana Isu untiye
(Matiyu 13:31-32; Aruku 13:18-19)

30 Piya untana Isu to maya untiye: Pigoya, Koti kabi-
ratamisa puma nanawe ukune. Pikaba ayama meto ka-
manapa ukunema, ibigantana:
31 Pigoya, masiteti yawama nkaowapa uwaenantonto
waintakana maema aintana pukibipa,
32 pipisa i'ma anosama tabe ya ima, amaba tabera wagana
kana pegina, kabarankamaba amari inapa kiyewe. Pintana
piya pemisa puma Kotiba piyamakabirataye, uwaimintiye.

Meto kamana'waka Isu kamana untiye
(Matiyu 13:34-35)

33-34 Pigoya, uwoma meto kamanatasa aogi kamana'wapa
uma ige abikena kamana uwaimogini abima napiyuguna,
toma toma meto kamana a'ya'ma kina uwaimitegina, togana
abagi kina'wa ibiwaipa meto kamana a'ya'ma agowapa
uwaimintiye.

Pontawama Isu nkawamu wasintiye
(Matiyu 8:23-27; Aruku 8:22-25)

35 Pigoya, pi ntaga ase yogana: Ta'ema maroteri wakune,
uwaimitegina,
36 Isu wanipisa karebi mima, awamori mintume kinapa
itaogini, abagi kina'mi wanipisa karebi ababute wauguni, to
wanipisa karebi ka'isa kinapa aege wantawe.
37 Piya puguna, agasiya ponta kanama wanipa tabera
aiga'yo'ya puma, ka'isa wanipa wanipisa karebinti iyogana,
kunta puma ipirintakena puntiye.

38 Isu a'no aisagenawata waitamintogini, igeba aeti wama
abage pumagini maya omintawe: Tisa yagara, kaeba taek-
aba kampa napiyeno. Taeba naisukena pune, omintawe.
39 Piya omuguna, aeba asimagina pontawamakaba tabe
kamana umagina, waninkamaba: Pasebuma, uwa waiyo
yogana, ponta a'ya waogana wanipa uwasuwa puntiye.
40 Aibogana maya uwaimintiye: Nanaga tiyekuruba pewe.
Timititi'enaba kampa waintiya, a, untiye.
41 Piya yogini, igeba pami pumagini: Aeba nana yagara-
gana, pontawamabe waninkamabe ae kamana wasiyesema,
igeba mare-u me-u puntawe.

5

Ka yagarama nkantabaipisa Isu ke kinapa agarubantiye
(Matiyu 8:28-34; Aruku 8:26-39)

1 Pigoya, igeba kotu maronkateri wama, Kerasa kina'mi
mpari wama,
2 wanipisa kare atate tumogana, wasana irubintisa ka ya-
gara, ke kina antabaipinti minta yagarama, Isuti kanantiye.
3 Kana yagaraba asi nasi wasana irubinti miyogini,
wasanami kampa araku'ma esegi iga'narasa kampa ayapa
kirokaentawe.
4 Pigoya ka'isa kina'mi pai uwoma ntaga araku'ma, ag-
isa ayatapa esegi iga'narasa kirokaetauguna, ayapisa atisa
kaitegina agisabisa airisa pugasi pogini, wasanamiba es-
egiyenawapa kampa asugaintawe.
5 Kana yagaraba a'ya'ma yaga arape asenabipe wasana
irubinti mintana amuti mintana pumagina, ata kiga'e uma
yaba kasu mpaema aupa airisa puntiye.
6 Pigoya, aeba e'ero marisa Isupa agategina, karu'ena
kanama aeti ampa arakabima mintogana,
7-8 Isuba: Ma ntagarama nkantabaipisa ke kinapa irosao,
omintiye. Piya omogana, kana yagarama taberasa maya
untiye: Isu, kaeba inatisa tabe Koti Ntagaragawe. Nana
punatakena kanane. Koti nkaobi suwa, a-nkata punatao,
untiye.
9 Piya yogana Isu aeba: Kagegapa kegawema, abigantiye.
Abigaogana: Taeba uwoma mintompeka, piya puma na-
genepa Uwomane unamewe omintiye.
10 Piya omima: Mamparisaba a-tagarubaoma, esegima
abigantiye.
11 Pigoya, uwoma ntaga amu ararabiri mima naninta
nama miyuguni,
12 ke kina'miba: Tagarubaga yaga intabaipinti wanoma,
abigantawe.

13 Piyama abigauguna aeba: Pigoya waiyo, uwaimintiye.
Uwaimogini kana ke kinapa antabaipisa iro'ma intabinti
ubasuguni, kana yaga, 2,000 yagagini igeba karu'ena ausari
tumima, kotupinti tumpa naisuwaewantawe.
14 Naisuwaewauguni yaga kiye kina'miba karu'ena iye-
gaka wama, wa'eribe yogaribe wama uwaimuguni, wabe
wayape kanagana puma, kana pomentana ampa agakena
kanantawe.
15 Isuti kanamagini ampa agaomepa, kana pai ke kina
antabaipinti minta yagara kaiwapa amitauguna mara'mima
aogima mintogini, agate iyekuru puntawe.
16 Aibuguni pomentana agaume kina'mi kana yagaragawa
pi yagagawa suma uwaimintawe.
17 Pigoya pi kina'mi: Mampa atate tori wao, ukena puguna,
Isu atate tori wantiye.
18 Tori wakena pumagina wanipisa karebi iyogana, kana
yagara pai ke kina antabaipinti minta yagara kanama, Isuka:
Nababo, yogana,
19 Isu: A'a-o, untana: Wa'egati wama, Koti antara pu-
gatama aogi pugatami kamana kaokina uma uwaimo, om-
intiye.
20 Piya omogana aeba wama, pi naya tara'mu kuma'i
wama, kana Isu pome kamamapa uwaimikena pogini,
a'ya'ma kina'mi abite pami puntawe.

Isu kiya yagarama nkaraganto ao'maekena puntiye
(Matiyu 9:18-19; Aruku 8:40-42)

21 Pigoya, Isu wanipisa karebi to wama maroteri wama
awamori umintogini, uwoma kina aeti kanantawe.
22 Kanauguna ka mono namatasa kiya yagara, agewapa
Yairasi kanama ampa agate Isu agisabi parokaema mima,
23 maya uma abigantiye: Aragantonepa agaro ntaganto
purikena piye. Kaeba kanama auta uma arakuregana, aeba
atawakanaba aogima miyeno, yogana, aege wantase.

Ka wae'ma Isu kaiwata aukaya puntiye
(Matiyu 9:20-22; Aruku 8:43-48)

24 Piyama aege wausuguni uwoma kina aega'ma wama
agora karare putanasuguna,
25 ka wae'ma aeti kanantiye. Kana waepa iyegaena abo-
gana nagisarisa tara tumpaema kabuba miyomepa kampa
ata waogana,
26 tonarona tusa kinati waomepa, kampa aogi potau-
guna, a'yawaema yabankapa ige imiwaegasomepa, kana
yoninkapa kampa ata waogana, to tabera ataena abuntiye.
27-28 Pigoya kana waepa Isu pome kamana abite, uwoma
kina mintume ikapinti kanamagina, ampa napima: Kaiwata

aukaya pukubopa nata wakiyema ageba napimagina, aka'i
kanama kaiwata aukaya pogana,
29 korankapa ago tabagobu waogana age napiyomepa:
Yonintepa ago natawayema, napintiye.
30 Aibogana Isu: Ka'isa esegiyenane wayema, age napi-
gategina: Kainetapa kebaya aukaya piyema, ibigantiye.
31 Ibigaogini, abagi kina'mi maya omintawe: Uwoma
kina'mi kagorapa mintagana agana, nanagaba: Kebaya
naukaya piyeba yene yuguna,
32 Isu: Kebaya piyema, marega mega puntiye.
33 Piya pogana kana wae'maba potaomentanaga
napima, aekuru puma tabaraba pumagina, ae agora
ampa parokaema mima, a'ya'waemaena pome kamanapa
omintiye.
34 Omogana, Isu maya omintiye: Araganepa, kamatiti
punatampeka aogi kabiye. Pika wama aogima miyo, om-
intiye.

Isu kiya yagarama nkaraganto asitantiye
(Matiyu 9:23-26; Aruku 8:49-56)

35 Pigoya, pi kamana uma miyogana, ka'isa kina'mi kiya
yagarama namapisa iro'ma kanama, kiya yagara maya om-
intiye: Aragagapa ago pu'waye. Nanagabaya tisa yagaraba
to kamanapa omima miyene, omuguna,
36 Isu kana kamana kampa napinta, ini nama kiya ya-
garapa: A-kaekuru puma, naeka aogima napima miyo,
omintiye.
37 Omigaite wasanaba: A-kanaiyoma, akunkitate, Pitawa
Yemisiwa Yemisi a'nantowampa Yoniwa suma, ibiwai
ibabute wama,
38 mono nama kiya yagarama ntamapinti waumepa: A-e a-
e, uma tabe kube'ena puma miyuguna, kana kamana abite,
39 namapinti ima maya uwaimintiye: Nanagabaya tabe
kamana uma kubenaba pewe. Kana aragaba kampa agorapa
pu'waye. Uwa waitamintiye, uwaimogini,
40 igeba kagi potantawe. Piya puguna a'ya'ma
igarubaogini abe'i irosa'ma tumuguna, kana aragantoma
anoke abake abagi kinake ibabute wama, araganto
mintometiba intiye.
41 Imagina kana aragantoma ayata u'ma: Tarita kumi,
omintiye. Kana kamanapa tae kamanapisaba: Araganto
asiyo ugamuwe, untiye.
42 Piya yogana kana araganto karu'ena asima nasi nasi
puntiye. Pi nkaraga kabuwapa nagisarisa tara tumpaema
kabu pome nkaragantowe. Asima nasogini igeba agasiyama
pami puguna:

43 To kinapa pontanaga a-nkuwaimiyo, untana: Kana
araga naninta amigina nano, uwaimintiye.

6

Nasaretirisa kina'mi Isupa uwa atantawe
(Matiyu 13:53-58; Aruku 4:16-30)

1 Pigoya, Isu pitasa itate mawati waogini, abagi
kina'wampiba aege wantawe.
2 Pigoya sabati yagaba mono namapinti wama kamana
yogini, uwoma kina'mi abite pami puma maya untawe: Ma
ntagara aetasabaya kana kamanapa maeye. Aetasabaya ma
aogi napiyenaba maeye. Aya pumabaya kampa agaompen-
tana aewapa esegima piye.
3 Taeba agowapa abintune. Aeba kapenta yagara, Meri
ntagara mintiye. Yemisige Yosesege Yutasige Saimonige
igantowaimpa mintegini, ae imanapa mata taege miyewe,
piya umagini Isuka abuguna kampa aogi puntiye.
4 Aibogana, Isu maya uwaimintiye: Koti unti kamana yemi
poropete yagarama kamanaka uwoma kina'mi ibugaye.
Pigoya mawatape namankapipe ageba kampa waintiye,
uwaimintiye.
5 Piya, aeba kana mariba kampa tabe yuga puntamikana,
yoni kinapa taranto ita u'ma aogi puwaitantiye.
6 Aibogini igeba aekaba kampa napiyuguna: Nanagabaya
kampa abewe, untiye. Piya ute, pabi kumata uwaena
kuma'antontori nasima kamana'wapa uwaimintiye.

Isu abagi kina'wa: Yogaenari waiyoma, uwaitantiye
(Matiyu 10:5-15; Aruku 9:1-6)

7 Isu abagi kina nagisarisa tara tumpaema kina'wa igega'e
yogini menkaki puguna, ke kina agarubakena esegiyenaba
imima tara tara puma to auka'i to auka'i igaruba'ma,
8 maya uwaimintiye: Tigeba nasikibepa, kotapa a-mpaete
wantiri nanintabe kope uwa atantiri, tibamukantisa ikan-
tana pukena yabapa a-nkurite waigina, Koti kabiritakiye.
Pigoya, pusu'ma nasikena asage,
9 tigisa anage maentiri, kaiba ka'anto purite waiyo,
uwaimintiye.
10 Pigoya to kumati to kumati waigini, maru: Naege mik-
ibewe ikibi ntagarama ntamapi wama, pi kumata a'ya'ma
yaga aege umigategiri, to kumati waiyo.
11 Pigoya to kumati waigini, kampa ti'ma'ma kamanati
kampa abigiripa, tigisarisa i'ni asari puwaitate toriba waiyo.
Piya piginaba: Kampa taekaba i'mupa pewema napikibewe,
uwaimintiye.

12 Isu uwaimogini, igeba nasima: Tigeba ataenaripa kasiyo
uwaimintini,
13 uwoma ke kinapa igarubantini, uwoma yoni kina'mipa
i'noti masawae pai'itauguni ita wantiye.

Yoni wani pai'itanti ntagara pu'wantiye
(Matiyu 14:1-12; Aruku 3:19-20; 9:7-9)

14 Pigoya, Isuka kamana mare-u me-u puguna, Eroti
kiya yagara yome kamana abintiye. Piya, Isu esegi yuga
pikana: Yoni wani pai'ita pome ntagara pu'watitisa asima
mintibayawema, ka'isa kina'miba napiyuguni,
15 to ka'isa kina'miba: Iraiyabayawema yuguni, to ka'isa
kina'miba: Pai Koti kamana unti ntagara kanta pikana kana
yagaraba poropete yagarabayawema, napintawe.
16 Piya yuguna, kana yagaraga Eroti maya untiye: Yoni
wani pai'ita pome ntagarabayawe. Nae uwaimuwagini
ana'mu arisata ntagarama asima mintiyema, napima untiye.
17-18 Pigoya, pai Eroti nka'nantowampa Piripi nkwae
Erotiyasi maeyogana, wani pai'ita punti ntagara Yoni
Erotipa maya omintiye: A'yuguma ka'nantogampa nkwae
maeyane, omogana, abigategina pika Eroti wasana
uwaimogini, Yonipa araku'ma iga'narasa kirokaetama,
iga'na namapinti metantawe.
19 Aibuguna Erotiyasi Yonipa kabi'ma aegukena pogana,
20 Eroti, Kotiti Yoni aogima aegaranta yagaragana, agate
aekuru pumagina, Yonitapa kabima mintantiye. Aibuntana
Yoni kamana abisanaga abugaogana, asi nasi abite Eroti
pami puma aekuru puntiye.
21 Piya pogana ka yaga Erotiyasi Yonika ataena potakena
agi napintiye. Pi ntaga awaewampa yakari potanta yaga
aboraogini, kamani kiya kinake ami kiya kinake Karariya
kumatasa kiya kinake menkaki puguna, Eroti taena puwait-
aogini nama i'mu potantawe.
22 Piya puguna, Erotiyasi nkaragawae'wampa wama
wa'ena uma pogini, Erotige kiya kina'mige i'mu potamagini,
Eroti mayama abigantiye: Aragawae, nanaga kabiye. Kabik-
ibintanaga unamegapa kamukuwe.
23 Taga kauwe. Ka'isaenaneka kabikibintanaga un-
amegapa uwa kameno untiye.
24 Piya yogana, kana aragawae'ma abe'i iro'ma tu-
mima anowampaka: Nana namoma abigasuwe yogana,
anowampa maya omintiye: Yoni wani pai'ita pemi nta-
garama nka'no arisa namoma abigao, omogana,
25 karu'ena kana kiya yagarari wama maya omintiye:
Ibanto Yoni wani pai'ita pemi ntagarama nka'nopa arisa'ma
tu'napi atama namo, yogana,

26 kana kiya yagaramaba antara pugantiye. Pigoya, aki
puntume kina'miba: Taga kauwe yome kamanapa abuguna
pika napintana: A'a-oba kampa unta,
27 irebu yagaraga: Wama Yoni nka'no kasama menkamo,
yogana, iga'na namapinti wama uma kasama,
28 tu'napi atama maete aragawae menkamogana maete
anowampati memintiye.
29 Aibogini, Yoni abagi kina'miba abitegini, abamupa
maema mabinti kaitantawe.

Isu uwoma kina nayaka'mu pareti imintiye
(Matiyu 14:13-21; Aruku 9:10-17; Yoni 6:1-13)

30 Pigoya, Isu nkabagi kina'miba yogawaipa atate Isuti
wama, a'ya'ma pume kamanape uwaimume kamanape
ampa omintawe.
31 Piya puguni uwoma kina'mi pita'i kanagate wate pu-
guni, Isuge abagi kina'wampige kampa nanintaba nauguna,
pigoya abagi kina'waka mayama uwaimintiye: Tabire to
auka'i wama, kampa wasana mima auka'i uma migarakune,
uwaimogini,
32 wanipisa karebi ibinto ka'me mpari wakena puntawe.
33 Pigoya igeba wakena puguni, uwoma kina'mi igate,
a'ya'ma kumatisa atate karu'ena awamori wama, umikena
pome mpara maru umintuguna,
34 Isu pita wanipisa karebintisa irosa'ma, uwaena kina
tumpa igaomepa, piyama yaga awaro ano kampa miyisa
puma, igeba mintuguna, tumpa igate antara puwaitama,
uwoma kamana uwaimikena agobintiye.
35 Piya, ase ikena pogini, abagi kina'miba Isuti kanama
maya omintawe: Ibanto atamaisaya, mapa ka'me mpari
mintuna,
36 a'ya'ma kinaka: Kuma'ibe yogaribe wama nanintarika
uma agama ika piyo, uwaimintana igarubaoma, omintawe.
37 Piyama omuguna Isuba: Tigeba naninta maema imiyo,
untiye. Piya yogini igeba: Aya pusune. Moneba 200 torarasa
nanintaba ika puma imisanagaba kabiyoma, abigantawe.
38 Abigauguna, Isu maya uwaimintiye: Ayaki nanintaba
urintabayawa, wama agaiyo, untiye. Yogini, igeba wama
ibiga ibiga pugate kanama: Nayaka'mu paretiwa, inoyanta
tarawa suma waintiye, omintawe.
39 Piya omuguna, Isu abagi kinaka maya uwaimiyoma
uwaimintiye: Tigeba apepati a'ya'ma kina ka umaki ampaki
puma miyiyo uwaimiyo, untiye.
40 Piya yogini, uwaimuguni maropi mopi ka umaki ampaki
puma mara'mimagini, ka'isa au'i 100 kina mara'miyuguni, to
ka'isa au'i 50 kina mara'mintantawe.

41 Mara'mintuguna Isu kana naya ka'mu paretiwa, tara
inoyantawa suma mae u'ma mantari ao ma'magina Kotiti
a'mu potamagina, pareti apako puma abagi kina imogini
maete nasima imintawe. Pabiya puma inoyanta tarage
apako puma, a'ya'ma kina imogini,
42 pigoyema a'ya'ma kina'mi naumepa iga'e pantiye.
43 Aibogini, abagi kina'mi nasima paretibe inoyantabe
aritapa maema, nagisarisa tara tumpaema ku iragintawe.
44 Pigoya, kana naninta naume kinapa waba 5,000 waba
mintantawe.

Isu wani nkabobori nasintiye
(Matiyu 14:23-33; Yoni 6:15-21)

45 Pigoya, Isu abagi kina'waka: Naeba a'ya'ma kina
igarubakiri, tigeba wanipisa karebi paitama maronkateri
Petisaira kumati waiyo, uwaimintiye.
46 Pigoya: Tigeba waiyo, uwaimitegina amuti nunamu
ikena intiye.
47 Piya, abiwa mima nunamu untana asekapa abagi
kina'wa wanipisa karebi kotu nkakapinti mintuguna,
48 igaomepa tabe esiba kanama, wanipa aiga'yo'ya
aiga'yo'ya pogini, wanipisa kareba kampa aogima pub-
asanantawe. Aibuguna, Isu igate tumima, aseka aba mariki
wani nka'eti ige igora wamagina uwaigaite,
49-50 wani nka'eti nasogini, agate: Pu'wanta kina'ma
nkamapayawe, utegini, igeba a'ya'ma agate iyekuru puma:
A-e, a-e, untawe. Piya yuguna, Isuba: Naene kanauwa,
tiyekuruba a-piyo, utegina,
51 wanipisa karebi igege asu miyogana, esiba to pomesapa
kampa puntiye. Aibogini agasiya pami pumagini: Ayabaya
piyema, napintawe.
52 Pigoya, atamaita pareti apako puma imome'na nk-
agowapa kampa aogima napiyuguna, kunta ibuntiye.

Isu uwoma yoni kina Kenesareti aogi puwaitantiye
(Matiyu 14:34-36)

53 Pigoya kotu maronkateri wama, Kenesareti mara iro'ma
wanipisa kareba ubu'atate wantiye.
54 Piyama wauguni, wasanamiba Isu agate,
55 a'ya'ma kumati karu'ena wama uwaimuguni, yoni kina
wasirite Isu mintometi kanagana puntawe.
56 Piya, Isu tabe kumatibe uwaena kuma'antontoribe yoga-
ribe nasima agaogini, yoni kinapa wasirite kuma akapi meta
menkata puma mintini: Kaeba kanagini kautasaenama
nkatuta urigina ita wano, yuguni, a'ya'ma kina autasaenara
uruguna ita wantiye.

7

Isu iyabama kamanaka kamana uwaimintiye
(Matiyu 15:1-9)

1 Kai'isa Parasi kinake mono tisa kinake Yerusaremisa
kanama Isuti ampa aki puguna,
2 ka'isa aokina'mi Parasi kina'mi uwaimumesa puma,
kampa iyantana punta, uwa nanintawai nauguni igantawe.
3 Piya, Parasi kina'mige a'ya'ma to Yuta kina'mige iyabami
yume kamana aega'ma: Kumite aebasanaunema napima,
iyankaota asu ma'maema iyantana pugaitegini, nanintaba
nantawe.
4 Pigoya, igeba maketibisa naninta maeyumepa, kampa
wasimi punta, kana naninta kampa nantawe. Piya toma
toma paisa kamana abintini, kankabebe tu'nape kao'ena
punakena tinibe abumesa puma wasimi puntawe.
5 Pigoya nanintawai uwa nauguni igate, Isuka Parasi
kina'mige mono tisa kina'mige mayama abigantawe: Kabagi
kinakampiba, nanagabaya tayabami untasa puma kampa
iyapa wasimi punta, uwa nawe, untawe.
6 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Tigeba kumpari
kina'mitaba, pai Aisaya mayama tigeka Koti kamana taga
kamana ago kaemarantine:
Ma kina'miba iwamutasaba nae nage asaga'yuntini,
igu'amaba pagasara miyewe, iye.
7 Naeti mono'waipa kampa yewa, uwa yewe, iye.
Nae kamana'nepa kampa unta, wasanami kamana yewema,
Koti iyema, kaentiye.
8 Piya, tigeba nanagabaya Koti kamana akayuma, wasanami
kamanapa abewe, untiye.
9 Piya untana to maya uwaimintiye: Tigeba ayabaya Koti
kamanapa akayuma wasanami kamanapa wasiyewe. Pipa
kampa kanarasaye.
10 Piya, Mosese pai maya untiye: Kano kaba kamana abima
wasiyo, untana: Wasanama anoke abakega kamparaga
kamana ukibipa, aepa aeguma kaiyo, untiye.
11 Pigoya tigeba piya yepa: Anoba isimikenaenaga: Mapa
kobaniwe umagina, tae kamanapisa: Mapa Koti amikenae-
nawe, umagina,
12 ano aba kampa isimikibipa, Aerane yewe.
13 Piya puma tigeti kamana yepa, nanagabaya Koti ka-
manapa uwa atawe. Piya, tonarona piyaena pewe, Isu
uwaimintiye.

Tantabaipinti ataena pusanaga Isu kamana uwaimintiye
(Matiyu 15:10-20)

14 Pigoya, Isu pi kinaka kega'e yogini, menkaki puguna
maya uwaimintiye: Kamana'nepa tigeba a'ya'ma abibebe
puma abiyo.
15-16 Uwa marisaena wasanama maema nakibipa,
agupa i'nintana kampa potakiye. Piya, wasanama atama
napiyekanaba agupa i'nintana potakiye, uwaimintiye.
17 Uwaimitegina wasanaba itate namapinti iyogini, abagi
kina'wampi kana meto kamanaka abigauguna,
18 maya uwaimintiye: Tigege kana kamana agowapa
kampa abintawa, a. Wasanama uwa marisa naninta maema
nakibipa kampa i'nintana potakiyema, kampa abintawa, a.
19 Pipa kampa agupipa waikiye. Aga'epa tunkwaiyekana
uwa megaikiye, untiye. Piya, Isu kamana agowapa: A'ya'ma
nanintaba aogi nakena naninta waintiye, untiye.
20 Pigoya to maya untiye: Wasanama age napikenae-
nawampa agupa kamparagaba pikiye, untana:
21 Wasanama antabaipisa toma toma napima aguntaenaba
piye. Pipa mayamawe: Ata napiyenawa, kupiyonawa,
kuntanawa, wasana aegukenaenawa, kumiyenawa,
22 to wainantana maekenaenawa, aguntaenawa,
kumpari'enawa, i'nintanawa, to waina mparu
maekenaenawa, akayasukenaenawa, agebigo'enawa,
aibo'ena pikenaenawa sumawe.
23 Piyaenaba napiyenawatasa aborama agupa i'nintana
potakiye, uwaimintiye.

Ponisiya kumatasa wae'ma Isupa aogima aegarantiye
(Matiyu 15:21-28)

24 Piya puntana, Isu asima pi kuma atate, Taya kuma agora
wama napintiba uma migarakena pogini, wasanamiba: Ago
Isu ampintiyema, napiyuguna,
25-26 ka wae'ma abite Isuti kanama, agisabi uma parokaen-
tiye. Kana waepa namu'isa wae, mawapa Siriya Ponisiya ku-
matasa waepa mintomepa, aragawapa ke kina antabaipinti
minta aragawae mintogana, Isuti wama mayama abigantiye:
Araganepa ke kina antabaipinti mintiya, wama agarubao,
untiye.
27 Piya yogana, Yuta kinake to kinakega Isu meto kamana
maya omintiye: Maru yakarantontomi ntaninta imigaite,
karawama naninta aintiba imikena pewe. A'yugu yakaran-
tontomi ntaninta kara amisanagawe, omintiye.
28 Omogana: We naba-o, yakarantontomi naninta arita
maema karantonto imegini nawe, untiye.
29 Aiyogana, Isu maya omintiye: Aogi kasa yena, wa'egati
wama aragagapa uma agao. Antabaipisa ke kinapa ago
wagasaye, untiye.

30 Piya yogana aeba wa'eri wama, aragawa sipara uwa
waitamintogana uma agaomepa, kana ke kinapa ago wa-
gaintiye.

Ageba akunkanta yagara Isu aogi potantiye

31 Aibogana, Isu Taya maba atate Saironi kumapa agaite,
nayatara'mu kuma waintome ki'i wama, Karariya kotuta
wantiye.
32 Wama umintogini, ka'isa kina'miba agekumpa kampa
aogima kamana yome ntagara ababute Isuti kanamagini:
Kaya aukaya pegana, ata wano, untawe.
33 Piya yuguna, Isu kana yagara abiri ababute wamagina,
aya amarasa ageba purosa atate, kaisa puma antebura
atama,
34 mantari mayo agau'magina, antara potama: Epata,
untiye. Piya, tae kamanapisa: Ageba a'waiyo, untiye.
35 Piya yogana pabigo ageba a'waiwaogana, awamupa
kampa kunta abogana kamanapa uwa untiye.
36 Piya pogana, Isu: Makaba wasanaba a-nkuwaimiyo,
untiye. Piyama toma toma: A-nkuwaimiyo, yogini, igeba
uwaimome kamana uwa atate, to kinati mare-u uwaimi me-
u uwaimi puguni,
37 a'ya'ma kina abite tabera pami pumagini: We,
a'ya'waemaenaba aogiyena puntana, agekuninta kinake,
mi'mi'ma'ma kinake aogi puwaitaye, untawe.

8

Isu uwoma kina tonaentisa tara umaema pareti imintiye
(Matiyu 15:32-39)

1 Pigoya, pi ntaga waya'wa uwoma aki puntawe. Aki
pumagini, nanintawaipa nawaegasuguna, Isu abagi
kina'waka kega'e yogini kanauguna maya uwaimintiye:
2 Ma kina naege kakaga yaga miyepa, ibanto naninta
i'miyega nantara puwaitauwe.
3 Ka'isa e'ero marisa kanata kina kampa naninta iminta
wa'eri igarubakubopa ke'i iyonanta puma iyegukiye, untiye.
4 Piya yogini, abagi kinamiba: Mapa ka'me mpar-
iwa, uwoma kina naninta imikenaba aetasabaya maema
imukunema, abigantawe.
5 Piyama abigauguna: Paretiba ayaki urite kanawema, Isu
ibigantiye. Ibigaogini: Tonaentisa tara umaema waintiye,
untawe.
6 Piya yuguna, A'ya'ma kina mara'miyiyo, yogini,
mara'miyuguna, kana tonaentisa tara umaema paretiba
mae u'ma, Kotiti a'mu potama, apako puma abagi kinawaka:

Maema imiyo, yogini, pabi yomesa puma maete nasima,
a'ya'ma kina imintawe.
7 Aibuguna to inoyanta taranto waintogana, pike maema
a'mu potama imimagina: Maete wama imiyo, untiye.
8-9 Piya yogini, imuguni maema nauguna iga'e pantiye. Pi
kana kinapa 4,000 kina'mi nantawe. Pigoya igeba nagate,
ka'isa arita ataumepa, abagi kina'mi nasima maema tonaen-
tisa tara umaema ku iragintawe. Piya puguna, Isu a'ya'ma
kinapa igarubantana,
10 karu'ena abagi kina'wake wanipisa karebi mima,
Tamanuta mari wantawe.

Ka'isa kina'miba awame'enaga abigantawe
(Matiyu 16:1-4; Aruku 12:54-56)

11 Umintuguni, ka'isa Parasi kina aeti kanamagini
tonarona kamana uwa abigantini: Kaeba mantarisa
awame'ena purayakega, agakubompepa Kotiba a'mu
pugataye ukune, untawe.
12 Piya yuguna, Isu antara puma aemu maema maya
uwaimintiye: Nanagabaya ibasa kina'miba: Awame'enaba
tayako, yewe. We, taga kauwe. Kanaenaba naeba matasa
kinapa kampa tiyakikuwe, uwaimitegina,
13 itate wanipisa karebi asumima maroteri wantiye.

Parasi kinakabe Erotigabe Isu kamana uwaimintiye
(Matiyu 16:5-12)

14 Waomepa abagi kina'miba nanintaba igegu'a puguna
ka'anto wanipisa karebi waintogana,
15 Isu: Aogima napiyiyo, uwaimintana: Paretibi yisiti ata-
gana anosamisa puma, kiya yagara Erotibe Parasi kina'miba
ata kamana'wai anosasanaga kabiyiyo, uwaimintiye.
16 Uwaimogini: Nanawebaya iyema, abagi kina'miba
napimagini: Pareti tabe pukenaena kaite, tagegu'a puma
kanaompekabaya napimaiye, untawe.
17 Piya yuguna, Isu abitegina mayama to ibigantiye:
Nanagabaya pareti kampa waintemika yewe. Tige ibaba
esegiyenanepa kampa agantawo. Kampa aogima napiyewo.
18 Tigeba tiyoba waintiye. Kampa agawo. Tigeba tigeba
waintiye. Kampa abewo. A'ya'waemaenagaba tigegu'a
pewo.
19 Nayaka'mu pareti apako puma, 5,000 kina imuwagini
nagate, atunkapa ayaki ku iragintawema, ibigaogini: Nag-
isarisa tara tumpaemawe omintawe.
20 Piya omuguna, Isuba: Pigoya tonaentisa tara umaema
pareti apako puma, 4,000 kina imuwagini nagate, atunkapa
ayaki ku iragintawema, ibigaogini: Tonaentisa tara umaema
kune, untawe.

21 Aiyuguna: Pigoya ibanto agowapa kampa napiyewoma,
ibigantiye.

Isu Petisaira kumata aorika yagara aogi potantiye

22 Pigoya, igeba Petisaira kumati waumepa, ka'isa kina'mi
aorikaenta yagara Isuti ababute kanamagini: Auta aukaya
poma, abigantawe.
23 Piyama abigauguna, Isu kana aorikaenta yagara
ayakana urite, kumatasa abe'i uwa mari wamagina, aobi
kaisa potama, ayapa aora araku'ma: Ago aganoma abigan-
tiye.
24 Abigaogana agategina: Wasana agaopa yawama nasisu
piye untiye.
25 Piya yogana, Isuba aora to aya urogana aoba apina'ma
agaogana ata waogana, a'ya'waemaenaba aogima agantiye.
26 Agaogana Isu: To ma kumatiba a-nkwamagina, wa'egati
wao, omintiye.

Kaeba Koti utaratanti ntagaragawe, Pita Isuka omintiye
(Matiyu 16:13-20; Aruku 9:18-21)

27 Piya omite, Isuge abagi kina'wake Sisariya Piripai
kumati wama, ke'i abagi kina'waka: Naekaba kebayawe
yewema ibigaogini,
28 igeba maya omintawe: Ka'isa kina'miba Yoni wani
pai'itanti ntagarawe yegini, ka'isamiba Iraiyawe yegini, to
ka'isamiba poropete yagarabayawe yewe, untawe.
29 Pigoya tigeba naekaba kewema napiyewema ibigaogini:
Kaeba Koti utaratanti ntagara Karaisitigawema, Pita om-
intiye.
30 Omogana: Pigoya naekaba wasanamipa mayaba a-
nkuwaimiyo, uwaimintiye.

Isu aewa purikena kamana uwaimintiye
(Matiyu 16:21-28; Aruku 9:22-27)

31 Pigoya, Isu abagi kina'wampi kamana'wapa agobima
maya uwaimintiye: Wasanama Ntagaranaga tabe kun-
taenabi mpikuwe. Monota kabiyume kina'mige, mono
kiya kina'mige, mono tisa kina'mige naepa uwa natak-
ibewe. Pigoya, asa wasanami naeguyigi, kakaga yaga pu'ma
mintakana asinatakiye, piyama pagusama untiye.
32 Piya yogana Pita abiwa ababurite wama kabi'magina: Pi
kamanapa a-so, omogana,
33 Isu a'wae pumagina abagi kina'wa igate, to Pitati a'wae
puma maya omintiye: Satanigawa, kaeba natate wagaso.
Napiyenagapa Kotintaba kampa maeyane. Uwa wasana-
manta maeyane omintiye.

34 Piya omitegina, Isu abagi kina'wakaba a'ya'ma to
kinakabe: Mata'i kanaiyo, yogini, kanauguna maya kamana
uwaimintiye: Ka'waina naegarakibipa, kae'enaenagapa
atate naegaragana, wasanami igobi pugatakibikaba a-
kaekuru puma maripogapa aesaga'uritegina naegarao
omukuwe, uwaimintana:
35 Pigoya, ka'waina mikenaenawaka owe yekanaba,
a'yugu potakiye. Naeka aogi kamana'neka mikenaenawaka
a'a-o yekanaba aboramikiye. To ka'waina ae'wa nkaguka
napi napi pikibipa uwa purikiye.
36 Pigoya, ka'waina mabi a'ya'waemaena maemagina
agu'amankapa kaiyekanaba, aya pikiye, a.
37 Agupa ayamabaya to kakema ika pekana kanarasakiye.
Pipa kampaye.
38 Pigoya, ibasa yagaba wasanamiba Kotipa atate
aguntaena pewe. Piya pekana, wasanama ibaba naeke
kamananekega ani pikibipa, toganaba nabanempa
nke'wasaena yaga enisore kinake tumukubopa, Wasanama
Ntagaranaga, pi naeka ani pikibi kinapa uwa atakuwe
untiye.

9

1 Piya untana to maya untiye: Tigeba abiyo. Ka'isa
mata miye kinapa maru Koti esegima kabima mintintana
agakibepa, aintiba purikibewe, piya untiye.

Amuti Isu nkau'ama e'wasa puntiye
(Matiyu 17:1-13; Aruku 9:28-36)

2 Pigoya, tonaentisa ka umaema yaga, Isuba Pitana,
Yemisina, Yonina suma, ibiwai ibabute e'ero nkamuti asu
mintogini, igeba agaumepa aupa to au maeyogana,
3 autasaenawapa wae kanta puma agasiyaena puma
e'wasa puwantiye. Piya mampabisa kina'ma kai wasimi
pekanaba kampa piyaba pikiye.
4 Piya pogini Iraiyaga Mosesege aborama, Isuge kamana
yuguni, pi kakaga abagi kina'miba agate,
5-6 tabera iyekuru puma, Pita kampa aogima napinta Isupa
uwa maya omintiye: Kiya yagarama-o, taeba aogima maba
miyompeka, kakaga nama kikune. Kapa kae'enawa, to kapa
Mosesentawa, to kapa Iraiyantawa sumagi, kikune, untiye.
7 Piya yogana, ibina pabita aborama amankama aer-
arikaeyogana, ibinapisa maya kamana tumintiye: Mapa nae
nabugai ntagaranena, ae kamana abiyo, untiye.
8 Piya yogini igeba to karu'ena mae'aebuma agaumepa, to
kinapa kampa mintuguna, Isu abiwa igege mintantiye.

9 Aibogini, igeba amutisapa atate tumuguna, ke'i Isu
maya uwaimintiye: Ibanto agantanagaba wasanaba a-
nkuwaimiyo. Wasanama Ntagara naepa pu'wakubotisa
asinatakibipa kanarana uwaimiyo, untiye.
10 Piya yogini, pabi yomesa pumagini kampa wasan-
aba uwaimintini, igewai mare-u me-u puma: Ayagabaya
pu'wakubotisa asinatakiyeba iye, untawe.
11 Piya untini Isu mayama abigantawe: Mono tisa
kina'miba: Nanagabaya Iraiya maru kanakiyeba yewema,
abigauguna,
12 aeba maya uwaimintiye: Taga kaewe. Iraiya
maru kanama a'ya'waemaena aogi puwaitakiye. Pigoya
nanagabaya mono isapipa: Wasanama Ntagaraga ata
potakenaenabe uwa atakenaenabe waikiye untiye.
13 Piya, naeba urimuwe: Iraiya ago kanaogana, esap-
inti aekaba kaemarantisa puma, wasanamiba napima ata
potantawe, uwaimintiye.

Ke kina antabaipinti minta yagaranto Isu ao'maentiye
(Matiyu 17:14-21; Aruku 9:37-43)

14 Pigoya, igeba to abagi kinati tumima, tumpa agaumepa
uwoma kina aki puma mintuguni, ka'isa mono tisa kinake
abagi kinake mima esegi kamana uma miyuguni,
15 pi aki puntume kina'miba Isu agate pami puma, aeti
wamagini: Aya pene, untawe.
16 Yuguna Isu abagi kina'waka: Esegi kamanapa igege
nanawebaya yewema ibigantiye.
17 Ibigaogana, ka yagara wasana ikapinti mintometisa
maya omintiye: Tisa yagarama-o, yagaranepa ababute kaeti
kanauwe. Piya, yagaranepa ke kina antabaipinti mintegina,
kamana kampa yegina,
18 kana ke kina'ma ata potama, apasanakasagina mabi
tumpa aeguyegina, akagawa tuwaruwa puma awara
upababuma tagagaba'wagi, kabagi kinaka: Kana ke
agarubaiyo, yopa, kampa pewe, untiye.
19 Aiyogana Isu maya uwaimintiye: We, tigeba kampa
tigupa aogi pe kina mintawa, ayaki yaga tigegeba mikuwe.
Ayaki yagabaya kamana'nepa kampa abikibewe. Pigoya,
naeti ababute kanaiyo, untiye.
20 Piya yogini aeti ababute wantawe. Ababute wauguna
kana ke kina'ma Isu agate, kana yagaranto aeguma aebasana
kasogana, mabi tumpa wareware pogana, awamupintisa
akagawe irintiye.
21 Aibogana Isu kana abawampapa: Ayaki yaga kanaen-
aba abuntinema, abigantiye.

22 Piya yogana aeba maya untiye: Uwoma ntaga aegukena
pumagina, yakupipe wanipipe aesagayuma mae mae-
biye. Tasiyo'maekena napintanapa kantara purasitama
tasiyo'maeyo, untiye.
23 Piya yogana Isuba: Kae napintana unamempeno. We,
napiyenaga naeti atakibempepa, a'ya'maenaba Koti aogima
kao'maekiye, omintiye.
24 Omogana, karu'ena kana yagarantoma nkabawampa
kega'e uma: Naeba napiyenanepa uwaenanto kaeti atauwa,
nao'maeyo untiye.
25 Piya yogini, uwoma kina Isu nkagora ampa aki puma,
agakena puguna igate, Isu ke kinapa maya esegima om-
intiye: Kaeba agebe awamupe akumpa'ma miyempe ke
kinakawa, kana yagaranto atate iro'ma wagasimagina, toba
antabaipintiba a-kanaoma, nae ugamuwe, untiye.
26 Piya yogana, kana ke kina'ma agasiya kega'e uma, kana
yagarantoba aeguyogana, aukomentanaga maeti tagaga
pa'waogana, atate iro'wantiye. Iro'waogana kana yagaranto
pu'wasu puwaogini, uwoma kina'miba: Ago pu'wayema,
napintawe.
27 Pigoya, Isu yagarantoma nkayata u'ma asitakena
ao'maeyogana asima mintantiye.

28 Aibogana Isu namapinti iyogini, abagi kina'miba ibi-
wai aeti wama: Nanagabaya taeba ke kinapa kampa
agarubaunema, abigantawe.
29 Abigauguna: Kana ke kina agarubakenaba uwaba kam-
paye. Nunamurasa ka agarubakenaenawe, uwaimintiye.

Isu aewa purikena kamana to uwaimintiye
(Matiyu 17:22-23; Aruku 9:43-45)

30-31 Pigoya, pi kuma atategini Karariya mari wama, Isu:
Nabagi kina ago kamana uwaimikena pekini, a'yugu uwa
kina'mi nagate menkaki pusanagawema, napimagina, ibiri
ibabute wama maya uwaimintiye: Wasanama Ntagarana-
gana, nababuma wasana imiginiba naeguyigi, pu'wakubopa
togana kakaga yagaba asima mikuwe untiye.
32 Piya yogini, igeba yome kamanapa kampa aogima
napintini, iyekuru puma kampa pikaba abigantawe.

Kebaya tabe yagaraba mikibi kamanane
(Matiyu 18:1-5; Aruku 9:46-48)

33 Pigoya, igeba Kapaniyamu kumati wama, namapinti
ima Isu abagi kina'waka: Ke'iba nanawe yewema, ibigan-
tiye.

34 Ibigaogini: Taepisa kebaya maru kiya yagaraba
miyema, ke'i marebiga mebiga puma napimagini, iyekuru
puma kamanapa kampa omintawe.
35 Kampa omuguna, Isu mara'mima nagisarisa tara
tumpaema abagi kinaka: Kanaiyo, yogini, kanauguna maya
uwaimintiye: Wasanama kiya yagara misanaga abugakan-
aba: Pigo naeba uwa yagara mima, a'ya'ma kina'mi
kayokaya yagara mikuwema napikibipa, pipa aogiyenawe,
untiye.
36 Piya untana, ka yagaranto ababuma igora atama, ay-
atasa aepa u'ma maya uwaimintiye:
37 Wasanama naeka napima pabiya yagaranto ababipa,
naepa agupi nababiye. Pigoya naepa nababipa, nae
unatanta yagarage agupi ababiye, piya untiye.

Wasanami kampa kamaena puratakibepa taokinane
(Aruku 9:49-50)

38 Piya yogana Yoni maya omintiye: Tisa yagaragama-o,
ka yagarama taepa kampa taegaranta kaeka napima ke kina
igarubagi agate: Uwa miyo omunema, untawe.
39 Piya yuguna Isu maya untiye: Tigeba uwa miyoba, a-
siyo. Piya, wasanama naeka napima esegi yuga pikibipa,
toganaba naekaba ata kasaba kampa karu'enaba ukiye.
40 Piya, wasanama yogare kampa aguya aikibi'napa
tao'maeye.
41 Pigoya abiyo. Wasanama: Karaisiti aegaranta kina
mintawema, napima: Ma nkwani mpaema naiyo uma timik-
ibipa, pi ntugabisa Koti taganaba ikantana amikiye, untiye.

Wasana igu ataena pikenaga Isu uwaimintiye
(Matiyu 18:6-9; Aruku 17:1-2)

42 Pigoya, Isu to kamana maya untiye: Piya maya ya-
garanto naegarakana, ka'waina ayakekana kamparagaena
pukibemipa, kana ayakikibi ntagara araku'ma tabe yaban-
tama ana'mubi ubu'atama, tabe wanipi apasanakasasinta:
Pipa kanara pewe, yesine.
43 Pigoya, kayankama kamparagaena pikena pekanapa
arisa'ma maebugaso. Piya, ka kaya kampa wainta yagara
mintana miyaba kumati irosakibempepa, pipa kanarane.
A'yugu kaya tararasa aguntaena pekanaba, maebugatakana
kampa tu'makena yakupinti tumikibene.
44 (Piya, pi kumatisa kabagina'ma iba nakanaba kampa ita
wakana, tabatikenaena kampa tu'ma wakiye.)
45 Pigoya, kagisawama kamparagaena pikena pekanapa
maebugaso. Piya, ka kagisa kampa wainta yagara mima
miyaba kumati irosakibempepa, pipa kanarane. A'yugu

kagisa tararasa aguntaena pekanaba, kaepa a'abibinti maebugatakiye.
46 (Piya, pi kumatisa kabagina'ma iba nakanaba kampa ita wakana, tabatikenaena kampa tu'ma wakiye.)
47 Pigoya, kaowama agama kamparagaena pikena pekanapa pi'ma maebugaso. Piya, togana ka kao wainta yagara mintana Koti kabiratakena kumati ikibempepa, pipa kanarane. A'yugu kao tararasa aguntaena pekanaba, kaepa a'abibinti maebugatakiye.
48 Piya, pi kumatisa kabagina'ma iba nakanaba kampa ita wakana, tabatikenaena kampa tu'ma wakiye, piya untiye.
49 Piya untana to maya untiye: Pigoya wasanama nanintabi kayo atama nagina, aogi igi pemisa puma, a'ya'ma kinapa yakutasa aogi puwaitakiye.
50 Piya, kayoba aogi igaenawe. Piya, i'nisama kasigabekapa, aya pekana to kake asabama iga pikiye. Pipa kampaye. Pigoya wasanama nanintabi kayo atakena aogima pemisa puma, to kina'mige aogima miyiyo, untiye.

10

Waya kaikena kamanaka Isu uwaimintiye
(Matiyu 19:1-12; Aruku 16:18)

1 Pigoya, Isu pi mpa atate Yutiya mari wama Yontani wani mparoteri ura'ema waogini, to pumesa puma uwoma kina'mi aeti kana puguna, to yomesa puma kamana uwaimintiye.
2 Kamana uwaimogini, ka'isa Parasi kina'mi aeti irosa'ma amiyo potakena puma maya uma abigantawe: Ago kamanatepinti wasanama waya kaikenaenaba tagapayawema, uramoma abigantawe.
3 Piyama abigauguna Isu a'wae puma: Aya kamana Mosese urimintiyema, to ige ibigantiye.
4 Ibigaogini igeba maya untawe: Waya kaikena puntiripa, esa amima otaiyoma, Mosese untiyema, omintawe.
5 Piyama omuguna Isu maya uwaimintiye: Tigeba monoka kampa karu'ena abima tige akuneka, Mosese pi uraminti kamana kaentine.
6 Piya, pai Koti maru a'ya'waemaena aborantanaba, wabe wayape kaga aborawaisitantine.
7 Pika napima, wamaba ano abapa isitate waya'wampati atokaema isigeba ka kina kanta puma miyese, untiye.
8 Piya, isigeba taraba kampa punta, ka'ena puma miyese.
9 Pigoya, Koti atokae isitantika, wasanaba a-nkatara isitano, Isu piya uwaimintiye.

10 Piya uwaimite namapinti waogini, abagi kina'mi pi
kamana'ama nkagowaka abigauguna,
11 maya uwaimintiye: Ka'waina waya'wampaba kaite to
wae maekibipa, marusa wae'wa ataena potama kumiyenaba
pikiye.
12 Piya puma, waya'ma marusa wawa agora atate, to wa
maekibipa, awae ataena potakiye, piya uwaimintiye.

Isu yakarantontoga a'mu puwaitantiye
(Matiyu 19:13-15; Aruku 18:15-17)

13 Pigoya, ka'isa kina'mi yakarantonto Isuti ibaburite: Ita
ukaya penema napima, ibabute kanauguni, abagi kina'miba
pi kinaka imo kasa untawe.
14 Piya yuguna, Isu pi kamana abite kampa a'mu pun-
tana, abagi kina'waka maya uwaimintiye: Tigeba itaigini,
yakarantonto igeba naeti kanaiyo. Tigeba a-nkakunkitaiyo.
Piya miye kina'mikaba Koti kabiratakenaenaba utawaitan-
tine.
15 Pigoya tigeba urimikenaba abiyo. Wasanama kampa
yagaranto miyisa puma Koti aegarakibipa, Kotiba kana
kinatapa kampa kabima mikiye, untiye.
16 Piya untana, yakarantonto ibabuma aki puwaitama, ita
ukaya puma: Aogima miyiyo, uwaimintiye.

Tabe kutantaga yagaramage Isuge kamana untase
(Matiyu 19:16-30; Aruku 18:18-30)

17 Pigoya, Isu asima wakena pogana, ka yagara karu'ena
kanama agisabi ampa arakabima mima: Kaeba aogi
tisa yagaragawa, naeba ayabaya pukubotisa e'wasaena
maekuwema abigantiye.
18 Abigaogana Isu maya omintiye: We, nanagabaya: Aogi
yagaragawema unamene. Ka Koti abiwa aogi yagaraba
mintiya, toba kampaye.
19 Pigoya, nayatara'mu ago kamana mayama ago abin-
tana: Wasanaba a-nkaeguyoma, kumiyenaba a-poma, kun-
tanaba a-poma, kampari kamanapa to wainapa a-sotaoma,
to kina'ma ntanagaba a-kaukaba poma, kano kaba kamana
wasiyo. Pipa ago abintane, omintiye.
20 Omogana: Tisa yagarama-o, naeba yagaranto mitatopa
pi kamana abimagi, a'ya'ma yagaba pabiya putone, kana
yagaramaba omintiye.
21 Piyama omogana Isuba: Nabugampe ntagaragawema
napintana, mayama omintiye: Ka'enaba kampa aogima
napiyene. Kaeba wama kotakapa umaema to kinati im-
ima yaba maema, kusi kinapa imo. Piya pikibempepa
mantabinti uwomantanaga waikiye. Pabi ugamosa pugaite
ampa naegarao, omintiye.

22 Piya omogana abigate, uwoma kutankaka napima, antara puma amo pute wantiye.

23 Pigoya, Isu abagi kina'wa igate maya uwaimintiye: Ayamabaya tabe kutantaga kinapa Koti kumati ikiye, a, untiye.

24 Piya uwaimogini, pi kamanaka abagi kina'miba abite pami puguna, Isu to maya uwaimintiye: We, ma ntakaraki'nuntepa abiyo. Wasanama Koti kabiratakena kumati ikenaba esegiyenawe.

25 Pigoya, kamoro yagamaba na'ama nkagepinti uma pasikenaba pipa esegiyenawe. Piya, tabe kutantaga kinapa Koti kabiratakena kumati ikenaba pipa to awameta, tabe kuntaenawe, untiye.

26 Piya uwaimogini, pi kamanaka abagi kina'miba tabera pami pumagini, mare-u me-u puma: Pigoya kebaya ao'maeyakana ikiyema napintawe.

27 Piyama napiyuguna, Isu igate maya uwaimintiye: Pika wasanama kunta abekana kampa pikenaenawe. Pigoya Kotipa kampa kuntaba abegina a'ya'waemaena pikenaenaba agantiye, uwaimintiye.

28 Piya uwaimogana, Pita Isuka: Abo. Taeba a'ya'waemaenaba atate ago kaegaraune, omikena pogana,

29 Isu a'ya'ma abagi kinaka maya uwaimintiye: Owe tagane. Tigeba abiyo. Wasanama nae aogi kamana napima naeka, mawa, yogawa, anonanto aganto a'nanto ano aba yagarawa, atate naegarakibipa,

30 ibasa yagaba aogima mima, uwoma to namape yogabe maeyakini, uwoma to anonantoge agantoge a'nantoge anoge yagarawake aege ampiyigini, to kina'miba aepa ata potaigina, agogo yagaba aeba e'wasa yagara asu mikiye.

31 Pigoya, pi ntaga ka'isa kiya kinapa kayokaya kina miyigini, kayokaya kinapa kiya kina mikibewe, untiye.

Isu ae'wa purikena kamana to ka uwaimintiye
(Matiyu 20:17-19; Aruku 18:31-34)

32 Pigoya, Isuge aokinake Yerusaremi kumati ikena ki'i imagina, Isuba paitama waogini, abagi kina'miba aka'i wama pami puguni, igege waume kina'miba iyekuru puntawe. Aibuguna, Isu nagisarisa tara tumpaema abagi kina'waka: Ka auka'i kanaiyo, yogini, kanauguna aeti ka'isaena aborakibi puma kamanapa

33 maya uwaimintiye: Tigeba abiyo. Yerusaremi kumati iyekini, Wasanama Ntagara naepa naraku'ma, mono kiya kinake mono tisa kinake imigini, kamana unatama: Aeguyiyo ukibewe. Piya umagini, naepa namu'isa kina imigini,

34 karana natamagini, kaisa punatama, iga'na kasu maema
naebaru'magini naeguyigi pu'wakuwe. Aibumagi togana
kakaga yagaba asima mikuwe, uwaimintiye.

Yemisige Yonige tabe kina mikenaga isibugantiye
(Matiyu 20:20-28)

35 Aiyogini, Yemisige Yonige isigeba Sepeti ntagara taragin-
isi, Isuti kanamaginisi ampa mayama abigantase: Tisa
yagarama-o, tae kabiratakenaenaga kabigakena puse, yusu-
guna:
36 Ayama kabirisitakenaenaga tisibiyema, isibigaoginisi,
37 maya omintase: Kaeba togana aogi kumakati
mara'mima kabima mikenaenara mikibempepa, tasigeba
kaege mima, ka'waina kayatakantisa auka'i miyekana,
ka'waina kayake'masisa auka'i mima, kiya kina misanaga
tasibiye, untase.
38 Aiyusuguna, Isu auki naki pukenaenaga meto kamana
maya uwaisimintiye: Tisigeba nabigakenaenagaba kampa
aogimaba napiyese. Nae nantara'enabi tisigeba kanara
pasikibeso. Nae pai'natakibintanaba tisigepa paitisitasiy-
oma, isibigantiye.
39 Piyama isibigaoginisi: Owe, piya purasitakibepa ka-
narane, omintase.
Piya omusuguna, Isu maya uwaisimintiye: Pigoya, nae
nantara'enabi pasikibese. Nae pai'natakibintanaba tisigepa
paitisitakiye.
40 Pigoya, nae naya tararari mikena kinakaba kampa nae
napiyokana, Koti ae abintana wasanaba ibabuma kana naya
tararariba itakiye, uwaisimintiye.
41 Uwaisimogini, to pi nayatara'mu abagi kina'miba pi
kamana abite, Yemisike Yonikegaba ka isibirauguna,
42 Isu kega'e uma, a'ya'ma aki puwaitama maya uwaim-
intiye: Tigeba ago abintawe. Wasanama uwa kinaka kiya
mima pitasa kinata: Kabiyo yeginaba, aeba esegima kabiye.
Kiya yagarama: Piya piyo yintanaba pewe.
43 Pigoya, tigeba kana kiyaenaba kampa piyaba pumagiri,
ka yagarama kiya mikena pipa, aokina'mi kayokaya'enaba
pikiye.
44 Pigoya tigeri ntapima: Nae kiya yagara mikuwema
napikibepa, a'ya'ma to kina'mi kayokaya'enaba po.
45 Piya, Wasanama Ntagara naeba tige nae kayokaya'ena
punataiyomaba kampa tumintone. Naeba tige kayokaya
pukenaga tumpa pu'ma, uwoma kina ika puma a'watitakena
tumintone, uwaimintiye.

Isu to ka aorika yagara aogi potantiye
(Matiyu 20:29-34; Aruku 18:35-43)

46 Pigoya, igeba Yeriko kumati asu migategini, Isuge
abagi kina'wake to uwoma kinape pitasa ikena puguna, ka
aorika yagara, agewapa Patimesi, Timeyosi ntagara keta
mara'mintometisa: Ma na namiyo, untiye.
47 Piya uma mintogini igeba: Isu Nasareti kumatisa yagara
iye, yuguna abite, aeba Isuka kega'e uma maya untiye: Isug-
aba, Tebiti ntagaragawa, naeka napima kantara punatao,
untiye.
48 Piya yogini uwoma kina'mi: Paka puma miyo, omuguna
to taberasa kega'e uma: Tebiti ntagaragawa, naeka napima
kantara punatao, untiye.
49 Piya yogana, Isu pabita mima: Mati kanao omiyo,
untiye. Yogini, igeba kana aorika yagaraga: Ka'mu puma
asiyo. Ago kaeka kega'e iyema, omintawe.
50 Omuguna, kabiwa ka'urintometisa akubugaite, asima
Isu asu aepantiye.
51 Aibogana: Kaepa nana pugatasanaga kabiyema, Isu
abigaogana, kana aorika yagaramaba maya omintiye: Tisa
yagaragawa, nao agasanaga nabugaye, untiye.
52 Piya yogana Isuba: Naeka aogima napiyekana, ago kata
wagina uwa wao, Isu omintiye. Omogana, ago aogamagina
pabi ki'i Isu aegarantiye.

11

Kiya yagara pemisa puma Isu Yerusaremi kumati intiye
(Matiyu 21:1-11; Aruku 19:28-40; Yoni 12:12-19)

1 Pigoya, Yerusaremi agora ikena puntini, Oribesi amu
amentanti Petipaesi kumape Petani kumape waintogana, Isu
abagi kina tara paitama isigaruba'ma,
2 maya uwaisimintiye: Mo kumati tumima, tonki aikeri
kampa wasanamiba nasinta ubu'atama mintigirisi, tumik-
ibemepa pabigo aora tumpa agamagirisi, akariyoba'urite
iyiso.
3 Piya pisigini, wasanami: Nanaga pese yigirisiba, maya
uwaimiso: Tabe yagarama yegira maeyomekana, pabigo
arontaganto me timikiye uwaimiso, untiye.
4 Piya yoginisi tumima tumpa agausumepa, kabe agora
keta yara tonki aikeriba ubu'atama mintugunisi, wama uma
akariyobantase.
5 Piya pusugana, kana pita mintume kinamiba: Nanaga
yaga awaroba akariyobase, untawe.
6 Piya yugunisi, pabi uwaisimomesa puma uwaimusuguni:
Kanarana, ababute waiso untawe.

7 Piya yugunisi, isigeba kana tonki aikeriba ababute
Isuti imaginisi, isitasaenarasa kana yaga akabata amapa
agutausuguna, pi abobora Isu mara'mintantiye.
8 Piya pogini, uwoma kina'miba itasaena akubuma ke'i
aguyuguni, to ka'isa kina'miba yogarisa ya a'ye aegayuma
ke'i aguyuguna, pi'na nkabobori wantiye.
9 Waogini, aori aka'i ogasi ankagasi puta wantini, taberasa
maya untawe:
We, Wa'egawama nkawamuta taeti kanaika ta'mu potano.
10 Tayabama Tebiti kabima mintantisa puma kabikena piya,
Kotika ta'mu potano. We, Inatisa Yagaraga ta'mu
potano, untawe.
11 Piya yuguna, Isu Yerusaremi kumati ima, tabe mono
namapinti asu pai'ma, pipintisaena a'ya'waemaena asu
agaogana, ase ikena pogana, irosa'ma Petani kumati nagis-
arisa tara tumpaema kinake tumintiye.

Yamanka kampa aeyome ntaga kamanane
(Matiyu 21:18-19)

12 Tunkwaimarategina, Petani kumatasa ke'i iyogana,
aga'ena abuntiye.
13 Aibogana mogaomepa a'ye uwaena wainta ya, agewapa
piki ya agate tumima tumpa aka aguyosagaomepa, kampa
yoga yagawa aboraogana, apa kampa aentiye. Kampa
aentogana a'yenkamana abi agate,
14 pi ntaga maya omintiye: Toba apa a-nkaeyagini,
wasanamiba to kampa asigi'ma nakibewe, omogini, abagi
kina'miba pi kamanapa abintawe.

Ikantana maeyume kina mono nampisa igarubantiye
(Matiyu 21:12-17; Aruku 19:45-48; Yoni 2:13-22)

15 Pigoya igeba Yerusaremi kumati asu mima, Isuba tabe
mono namapinti iyumepa, pita'i ikantana puma mintuguna
igarubantana, mone antota ankami ankami pume kina'mi
ntabaebe kabara ataume kina'mi ntabaebe apasana'ma
asunukaentana,
16 itasaena pi mpono kuma akapipa maete wakenaga
akumpa'ma mintantiye.
17 Piya pumagina aeba maya esegima uwaimintiye: Mono
isa'amaba maya iye: Mono namantepa a'ya'ma kina'mi
nunamu ukena namantana peno, untiye. We, tigeba piya
pegana kuntana pe kina'mi ntamantana piye, uma igaruban-
tiye.
18 Uwaimogini, tabe mono kiye kina'mibe mono tisa
kina'mibe kana pomentanaga abite, Isu aeguyigina purikibi
kamana untawe. Piya, a'ya'ma kina'miba Isu kamana abite

pami puma i'mu puguni, kana mono kiye kina'miba pika
napima, Isuka iyekuru puntawe.
19 Aibuguna ase ikena pogini, Isuge abagi kina'wake pi
kumatasaba atate wantawe.

Taga nunamu ikibi'naba pabiyaena maekiye
(Matiyu 21:20-22)

20 Wama waimarate, marogini abayara ke'i kanantini,
kana piki ya agaumepa aubu yaga asawantiye.
21 Asa waogana, Pita wama uma agate ai kagi yome
kamanaka napima, Isuka maya omintiye: Tisa yagarama-o,
agao. Kaeba kamana kana piki ya omitampe ntaba ago asa
waye, untiye.
22 Piya yogana Isu maya uwaimintiye: Pika napiyiyo.
Tigeba Kotiti tigu atantiri,
23 kampa tonaronaga napinta, ikibe kamanaka
piya pikiyema napikibepa, piya pikiye. Piya, maro
nkamu'amaka: Tigaba'ma wanipinti tumo yesinta, pabi
yesa pesine.
24 Pigoya pika urimuwe. Tigeba nunamu uma abigan-
tiripa, pikaba ago abima pikiyema napiyiyo. Piyama napima
ikibepa, pintanaba ago tigeka pikiye.
25 Pigoya, tigeba asima nunamu untiripa, to kinaka
timo'ena pikenaenaba kasiyo. Piyama kaikibepa, mantarisa
tibarimpaba aibo'enaripa maerigaikiye.
26 Piya, tigeba wasanami nkaibo'enawaipa kampa mae
igasiginaba, mantarisa tibarimpaba aibo'enaripa pabiyama
kaga kampa maerigaikiye, piya untiye.

Kebaya esegiyenaba kamiye, mono kina'mi abigantawe
(Matiyu 21:23-27; Aruku 20:1-8)

27 Pigoya, igeba to ima Yerusaremi kumati asu mima, Isu
tabe mono namapinti nasogini, mono kiya kinamige tisa
kina'mige kabiyume kina'mige aeti ima,
28 mayama abigantawe: Nanaga kaeba mantanaba pene.
Ke po yemintana pene, untawe.
29 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Pigoya naeba
ka'enaga tibigakiri, ukubontanaga aogima unamikibepa, ke
po yemintana pene ye kamanapa urimukuwe.
30 Piya, tigeba unamiyo. Yonikaba wani paititanemaba ke
omintiye. Mantarisaenabera wasanamintanawema, ibigan-
tiye.
31 Piyama ibigaogini, igeba mayama napintawe: Nanawe
ukenema, mare ibiga me ibiga pumagini, Koti po omintiye
yekanaba, aeba: Nanagabaya ae kamanapa kampa abewe
ikiye.

32 Piya wasanami po omintawe yekanaba... Pigoya a'ya'ma
kina'miba Yonikaba: Koti kamana unta yagarabayawe yepa,
a'ya'ma kinaka mono kina'mi iyekuru puntawe.
33 Iyekuru puma: Taeba kampa abintune, omintawe.
Isupa piyama omuguna, aeba maya untiye: Pigoya naeba:
Ke po yemintana pene ye kamanapa kampa urimukuwe, Isu
uwaimintiye.

12

Yogara kabima mikena meto kamanane
(Matiyu 21:33-46; Aruku 20:9-19)

1 Pigoya, Isu meto kamana maya uwaimintiye: Pigoya
ka yagara waini yamanka maekena yuga puma'ma, kagisa
aenkima kima'ma, yamanka aerakena koma ma'ma, kabima
mikena namapa kima'ma, kabinataiyema to kina kana yu-
gaba imogini kabima mintuguna, aeba to mari wagaintiye.
2 Wagasometisa yamankapa agutayagana, ka yuga
kina'waka: Wama yogara kabima miye kina'mitisa
yamankatasa maekibe nkape'ena umaema mentamoma,
agarubaogana wantiye.
3 Wa-mepa, pi ntugara kabima mintume kina'miba kana
yuga yagarawapa araku'ma aeguma aegumugasima, kampa
ape'enaba aminta, auka agarubauguna wa'eri wantiye.
4 Waogana to ka yuga kina'wa agarubaogana waomepa,
to pi ntagara araku'ma a'no aiyeye pumutama, ataena
potantawe.
5 Piya puguna kana yogama nkabawampaba to yuga ya-
garawa agarubaogana waogini, araku'ma aegutauguna pur-
intiye. Aibuguna, to igarubaogini waumepa, iyeguyuguni
ka'isa purintawe.
6 Aibuguna agagate ka yagara mintomepa, ae'wa nta-
gara abugaome ntagara mintogana: Yagarane agarubakana
wakiniba, ae awamu wasikibewema, napintiye. Piyama
napima, agarubaogana waomepa,
7 kana yogara kabima miyume kina'miba mare-u me-u
puma maya untawe: Ma ntagaraba kana yogama abawampa
ntagarawa kanaigi aeguyeno. Aegukubompepa kana yogaba
tae'enaena puwakiye, untawe.
8 Piya utegini, kana yagarawapa araku'ma aegutama,
wasirite yoga awamo kabubinti me maebugaintawe, Isu
piya untiye.
9 Piya uwaimintana, to maya untiye: Pigoya kana yugama
nkabawampa kanama ampikibipa aya pikiye, a. Tige ago

abintawe. Kana yagara kanakibipa pi kinapa ampa iyegugasima, to kinaka: Kana yogarapa kabiyiyo, uwaimikiye, untiye.

10 Piya, naeka mono isapisa kamana maya waintipa kampa aisewo. Pipa ago abintawe:

Nama kikena kina'miba ka ya ago kainta ntawama iba wa'ega ya asima waintiye, iye.

11 Pintanaba Wa'egawamaba ago pega, taeba agantompeka, ta'mu pune, untiye,

Isu piya uwaimintiye.

12 Uwaimogini, kana Yuta kiye kina'miba: Taeka ma amiyo kasaba iyema, napima arakurikena pumepa, pi a'ya'ma kinaka iyema'ma, Isu uwa atate wantawe.

Takisi imikena kamana Isupa abigantawe
(Matiyu 22:15-22; Aruku 20:20-26)

13 Pigoya, ka'isa Parasi kinake ka'isa Eroti nkaokinake: Isuti wamagiri uma tonarona kamana abigaiyo, untawe. Ata kasa urimikibayawema uwaimite igarubauguni,

14 aeti kanamagini mayama abigantawe: Tisa yagaragawa, taeba ago kagaune. Kaeba taga ntagara mintane. Piya, ima tumima minta kinakaba kampa karu punta, esegiyenawaika kampa kaekuruba puma, Koti mpono'ama kipa kanara uramima kayakene. Pigoya, mono kina'mite taeba Aroma wa'ega yagara Sisa takisi mone aya pusune. Tae ago kamanapa ayabaya iya uramoma, omintawe.

15 Piyama omuguna, Isu meto kamana'wai abite maya uwaimintiye: Nanagabaya ataena punatakena pewe, untana: Pigoya, yabapa maete kanama nayakiyo, untiye.

16 Piya yogini, igeba maete kanama amuguna: Amankape awa'enabe mapa kewema, ibigaogini igeba: Sisantawe, untawe.

17 Piya yuguna, Isu maya uwaimintiye: Pigo yewa, Sisantanaba Sisa amiyo. Piya, Kotintanaba Koti amiyo, yogini aekaba pami puntawe.

Pu'wakibetisa asikena kamana Isupa abigantawe
(Matiyu 22:23-33; Aruku 20:27-40)

18 Pigoya, ka'isa Sarusi kina'mi Isuti kanantawe. Pi kinapa wasana pu'watisaba kampa asikibewema napiyume kina'miba,

19 igeba Isuti kanama maya uma abigantawe: Tisa yagarama-o, Mosese kana kamana ago taeka mayama kaema uramintiye: Wasanama anarimpa yagaraena kampa pekana kana yagara pu'wakibipa, to a'nantowampa kana

abeya waepa maema aege mimaginisi, agantowampaka ya-
garaenaba pikibese uramintiye, untawe. Piya untini amiyo
kamana mayama abigantawe:
20 Pigoya, tonaentisa tara umaema aga'nantonto mintu-
mepa igantowaimpa wayapa maentiye. Maema'ma kampa
yagaraena punta pu'wantiye.
21 Aibogana, to ae aka'isama kana waepa maeyomepa,
aege kampa yagaraena punta pu'wantiye. Piya pogana to
pi'na nkaka'isama maeyomepa, aege uwa pu'waogini,
22 to pi'na aka'isami pabiya puma maema pu'wantawe.
Pigoya tonaentisa tara umaema aga'nantonto kana
wae maema'ma, a'ya'ma kampa yagaraena punta
pu'waewauguna, kana waepa ika'i purintiye.
23 Pigoya, tonaentisa tara umaema kina'mi nkwaena, asik-
ibi ntagaba ke kana waepa maekiyema abigantawe.

24 Piyama abigauguna Isu maya uwaimintiye: Tigeba
kampa abintawe. Ayamabaya kampa napiyewe, a. Tigeba
mono kamanape Koti nkesegiyenagabe kampa napima
agantawe.
25 Piya, pu'wantatisa asiwaitakini, wa wayapa to kake
kampa maekibewe. Igeba enisore miyesa puma asu mik-
ibewe, untiye.

26 Piya, pu'wantapisa asikena kamanapa urimukuwe.
Tigeba Mosese kaemaranti nkisapipa yabi yaku takena
kamanapa ago abintawe. Piya, yabi yaku taogana uma
agakena waogana, pita Koti Mosese maya omintiye: Naeba
Abara'amu, Aisaki, Yekobu, ige Koti mintuwe, untiye.
27 Pipa untika, aeba pu'wanta kina'nane. Aeba iyoganta
kina'mi Koti mintiye. Piya, tigeba kampari'ma napiyewe, Isu
piya uwaimintiye.

Ago kamana'ama nkagowa uwaimintiye
(Matiyu 22:34-40)

28 Piya uwaimogana, ka mono tisa yagara ampima, Sarusi
kina pi yume kamana abite: Aogi kamana iyema napite, Isuti
kanama mayama abigantiye: Nana taga ago kamana'ama
asugasimaba waiyema, abigantiye.
29 Piyama abigaogana Isu maya omintiye: Pi kana asug-
ainta kamanapa mayama waintiye: Isureyo kinapa abiyo.
Tae Tabe Yagara Koti abiwa tabe miyegina,
30 pigoya a'ya'ma kagu kaumakape, napiyenagape, es-
egiyenagape, Wa'ega Kotigapa a'ya'ma amegana waiyeno.
31 Pigoya ma kamana'ama nkaka'isaba ka maya ka-
mana waintiye: Kaegaka napima kabiyempesa puma,

kaokinakaba kabiyeno. Pigoya, ma tara kamana yo ka-
mana'amaba to ka'isa ago kamana'amapa asu igaintiye,
omintiye.
32 Piya omogana, kana mono tisa yagaramaba maya om-
intiye: Tisa yagara-o, kanara sene. Yempe kamanapa taga
kamanane. Pi yempepa Tabe Yagara abiwa Kotiba miyegina,
to kotiba kampa mintawe.
33 Pigoya, pintanaba wasanama a'ya'ma agutasabe napiye-
nawatasabe esegiyenawatasabe Kotika abugagina, aewaka
napiyisa puma agorasa kinakaba napiyipa, pipa tagane.
Pigoya wasanama monoka yaga ababute wama, uma
aeguma ina yakuta Kotiti kaema, tona a'muntana amipa pipa
tagane. Pigoya pi tara yempe kamana abima wasanama
aegaraipa, Kotiba aekaba abugaye, kana yagarama untiye.
34 Piya yogana, Isu yome kamana abite, nauka kamana
yenema napima, maya omintiye: Pigoya, kaeba agaro Koti
aogima aegarakibene, omogini, wasanami abite, iyekuru
puma to kamanapa kampa abigantawe.

Karaisiti aya yagarabayawema, ibigantiye
(Matiyu 22:41-46; Aruku 20:41-44)

35 Pigoya, Isu tabe mono namapi kamana uwaimima
mayama ibigantiye: Mono tisa kina'mi Koti utaratanta
yagaramaba Tebiti ntakaraki'nu mikiye, yepa ayabayawe,
untiye.
36 Piya, Tebitika Aogi Awamusa'ama nkawamuta maya
untiye:
Kotiba Tabe Yagaraneka: Kaeba nayatakanti ampintaga
kama kinakapa kagisabi ibabuma aki penoma, untiye,
Isu piya untiye.
37 Piya untana: Tebiti utaratanta yagaraga: Tabe Ya-
garanene yemipa, pigoya yakaragi'nunkapa mikena piya
ayamabayawema, Isu ibigantiye. Piya, mintume uwoma
kina'miba abite Isuka i'mu puntawe.

Ka'isa tisa kina'mi pesapa a-piyo, uwaimintiye
(Matiyu 23:1-36; Aruku 11:37-54; 20:45-47)

38-39 Pigoya, Isu uwaimintana maya untiye: Ka'isa mono
tisa kina'mi e'ero kai igisari paibotate, wama maketi ku-
mata nasegini, wasanamiba: Aogi yagarawe, uwaitasanaga
ibugagini, mono namapi paitama marusa aogi yabaera mis-
anagega ibugagini, taena pepa tabe yagara mima, piya po
piya po usanaga ibugaye. Piya pesapa a-piyo, untiye.
40 Piya, pi kina'miba abeyawae'mantana paibumagini,
uwomantanawa uwa maerintini, e'ero nunamu uwa ago'ena

kasa yewe. Piya pekana igepa toganaba Kotiba tabera kamparaga puwaitakiye, untiye.

Abeya wae'ma yabankapa Kotiti atantiye
(Aruku 21:1-4)

41 Pigoya, Isu tabe mono namapinti Kotiti yaba atak-
ena kankabema nkagora mara'miyogini, wasanami yaba
pipi atauguna agantiye. Piya pogini, uwoma yaba wainta
kina'miba tabe yaba maema kankabebi menta puguna,
42 ka wae awaewampa pu'wanta wae'ma ampa tara
uwaena yabankanto tara, piya wanisenikana, mempaeb-
otantiye.
43 Piya pogana Isu abagi kina'waka kega'e yogini, ampa aki
puguna maya uwaimintiye: Tagaka urimuwe. Ma kotanka
kampa wainta abeya wae'ma atami ntabankama a'ya'ma
kina'mi mono namapisa kankabebi ata ntabankamapa, ae
asu igasima ataye.
44 Pigoya, igeba tabe yabankai waintipisa ka'isa
maema atawe. Aeba kampa kotankapa waintegina,
pabi waintinkawa a'ya'waemaenawapa maema kasagina,
naninta ika puma nakenaba kampa uwa ataye, untiye.

13

Tabe mono nama akasabakena kamanane
(Matiyu 24:1-2; Aruku 21:5-6)

1 Pigoya, Isu tabe mono namapisa iro'ma waogana, ka
abagi yagarama maya omintiye: Tisa yagarama-o, agao.
Nauka tabe yabatasa ma aogi mono nama kintawe, agao,
yogana,
2 Isu maya omintiye: Pigoya ma agampe tabe namapa
kama kina irosa'ma akasagasuba kasaigina, ka yabankam-
aba to ka yabankama nkabobora ware'naigina nama tubo
aborama waikiye, untiye.

Ataena uwomantana aborakiye, Isu untiye
(Matiyu 24:3-14; Aruku 21:7-19)

3 Piya utegina, Isuba wama Oribesi amuta asu mara'mima,
pi amutisa kana tabe mono nama mo agaogana, Pitage
Yemisige Yonige Enturuge pabi ibinto aeti imagini,
4 maya untawe: Kae uramempentanaba ayantaga abo-
rakiye. Nanabaya kanaka agakana, a'ya'ma uramempentan-
aba agarontaga aborakiyema uramo, untawe.
5 Piya yuguna, Isu maya kamana agobima uwaimintiye:
Tigeba napiyiyo. A'yugu wasanami kampari kamana'wai
abisiwe.

6 Piya, uwoma kina irosa'ma nae nage umagini: Naeba
Karaisiti nawe, uma, uwoma kina'mi nkigu'ama paibumag-
ini kamparaga puwaitakibewe.
7 Pigoya, ma'ena pewe kamana abintiripe, esiba kamana
abitegiri, tiyekuruba a-puma: Kana a'ya piyeba, a-siyo. Pi
mpa'ena maru pikibepa asa agogo yaga aborakiye.
8 Piya, maga maga kina'miba kamaena pigini, to ka'isa
kina'miba to ka marisa kina uma iyeguyigini kamaena
purite wagana pikibewe. Piya, to mari to mari imima tabera
pekini, ka'isa kinapa naninta i'mikibewe. Pigoya, waya'ma
yagaraena pikena pegina maru agobima aukemisa puma,
kana ataenaba maru pikiye.
9 Pigoya, tigeba aogima napiyiyo. Wasanami kanama
ampa tiraku'ma kotiyena puritama, mono namapi kasotasa
tiyegukibewe. Pigo tigeba naegaraka, kanisore kinatige
tabe kinatige tibabute waigiripa, tigeba pi kinapa aogi ka-
mana'nepa uwaimiyo.
10 Pigoya, a'ya'ma kinapa aogi kamana'ne maru uwaimi-
gasigina, toganaba agogo yagaba aborano.
11 Piya, tiraku'urite kotira wakena pigiripa, kana
uwaimikubo kamanakaba: Ayabaya uwaimukunema, a-
ntapiyiyo. Pi ntaga kamanatipa ikena kampa napikibewe.
Aogi Awamusa'ama urimikibi kamana uwaimiyo.
12 Pigoya, pi ntaga wasanami i'nanto iraku'ma to kina
imigini iyeguyigini, piya pemisa puma, ibawaimpiba ya-
garawaipa ata puwaitauguni, to yagarawaimpa anoke
abakepa ataena puma: Iyeguyiyo yigini, iyegukibewe.
13 Pi ntagaba nae nageraka wasanamiba kama puritak-
ibewe. Piya pigiri, a'ya'ma yaga naeka napima kampa
natakibepa, toganaba aogima mikibewe, untiye.

Agasiya ataena aborakiye, uwaimintiye
(Matiyu 24:15-28; Aruku 21:20-24)

14 Pigoya, ma esapi aisuma agakibe kina'miba aogima
abiyo. Piya, pi agogo yagaba monota tabera kamparagaen-
aba a'yugu mikibi nkauka'i ataigiri tini'ena pikibewe. Piya,
pi ntagaba Yutiya mari mikibe kinapa, tiyegaka wama amu
mari iyiyo.
15 Wasanami abe'i mikibe kina'miba a'yugu namapinti ima
ka'isaenaba asu maete wasanagawe.
16 Pigo wasanami yogari mintakibetisaba a'yugu to wama
namapintisaena ampaete wasanagawe.
17 Pi kanabipa iga'entaga waepe, inamuganto nono amik-
ibe nkwaepe kamparagama mikibewe.
18 Pi ntagaba esiba yaga waisanaga Kotiti nunamu yiyo.

19 Pigoya, maru Koti pogana, aboranti ntaga toma toma
ataena waita waita ima, ibantoba waintikana, togana pi
ntagaba tabera asu igasima tabe kuntuyenaba waiyekana,
to asaba ataenaba kampa waikiye.
20 Pigoya, Wa'egawamaba: Naegarao uwaimi kinaka nap-
intikana, pi ataenaba e'ero ntaga kampa waikiye. Pi ataena
e'ero ntaga waiyisinta, a'ya'ma kina kampa uwa minta
pu'waewasine.
21 Pigoya wasanami: Agaiyo, Koti utaratanta yagara,
Karaisiti yagara mata'i mintiye urimikibepa, a-nkabiyo.
Agaiyo, marompa mintiye urimikibepa, a-nkabiyo.
22 Piya, ka'isa kina'mi aborama tonarona esegiyenawai
puriyakintini, ka'isa kina'mi: Karaisiti yagara nawe, yig-
ini, ka'isa kina'mi: Poropete yagara nawe, yigiripa, ige
kamanapa a-nkabiyo. Igeba meto'ena puma, Koti: Naegarao
uwaimi kina'mi ntapiyenawaipa maema ataena pikena pi-
giripa,
23 pi kamanapa a-nkabiyo. A'ya'ma togana aborakibin-
tanaga urimuwe, uwaimintiye.

Wasanama Ntagaranaga to aborakuwe, untiye
(Matiyu 24:29-31; Aruku 21:25-28)

24 Uwaimintana to maya untiye: Pigoya, pi ata yaga
aborakana, toganaba papa tunusekana, opa kampa e'wasa
pekana,
25 noriba tutubu pekana, mantaba kuru pekana esegiye-
nawapa iyoba'ma kareko pikiye.
26 Piyaena marupa aborawaka, togana Wasanama Nta-
gara naeba tumukubopa, tabe esegiyenanentaga mimigara
tumekini nagakibewe.
27 Pi ntagaba enisore kina igarubakini, a'ya'ma mari
wama, a'ya'ma matuka matukarisa kina Koti: Naegaraiyo,
uwaimemi kinapa ibabuma, naeti me akibikibewe, untiye.

Piki ya kamana uwaimintiye
(Matiyu 24:32-35; Aruku 21:29-33)

28 Piya untana, to maya untiye: Pigoya, pika ya agama
aogima napiyiyo. Kana yawama nka'no mparagina: Pipa
yoga yaga aborayema, napiyesa puma,
29 urimontana aborakibipa, agogo yaga agaro
aborakiyema, napiyiyo.
30 Pigoya tagaka urimuwe. Ka'isa kina'mi kampa purik-
ibepa, a'ya'ma urimontanaba aborakiye.
31 Mantabe mabe a'ya wakana, kamana'nepa uwa waiyaba
waima kampa kakakiye, untiye.

Isu to aborakibi ntagagaba kampa abune
(Matiyu 24:36-44; Aruku 17:26-30, 34-36)

32 Piya untana to maya untiye: Pigoya, ayantagabaya urimontanaba aborakiye. Wasanamiba kampa abintawe Mantarisa enisore kina'miba kampa abintawe. Koti Ntagara naeba kampa abintokana, nabanempa abiwa abintikana, yekana aborakiye.
33 Ayantagabaya aborakiyema kampa abepa, nae tu-mukubopa napima aogima miyiyo.
34 Pika meto kamana ukuwa, abiyo. Piya, wasanama namanka atate to wa'eri wantana, yoga kina'waka: Piya po, piya po, omima: Na kiye kabiyo, omite wagasaginiba: Ayantagabaya kanakiyema, napi napi pesa puma,
35 tige napiyiyo. Ayantagabaya namankama nkaba kanakiye: Atamaino, asenabintiwo, kokore aga yekanawo, abayawo, kanakibayawema, tigeba kampa abintawe.
36 Agaro kanama a'yugu waitamintigina, ampa tigakiye.
37 Pigoya urimontanaba a'ya'ma kina uwaimuwa, pika napi napi piyo, uwaimintiye.

14

Isu aegukena kamana napintawe
(Matiyu 26:1-5; Aruku 22:1-2; Yoni 11:45-53)

1 Piyama magaba Yuta kina'mi Pasoba naninta nakena yagabe yisiti kampa wainta pareti nakena yagabe abo-rakena pogini: Isupa aya pumabaya kakama araku'ma aegukunema, tabe mono kiya kina'mige mono tisa kina'mige napintawe.
2 Napintini: A'yugu naninta nakibe ntaga arakurekini wasanami ata ma'ena pusanagawe, untawe.

Waya'ma Isu nka'noti masawae ti'ma pai'atantiye
(Matiyu 26:6-13; Yoni 12:1-8)

3 Pigoya, Isu Petani kumata wama, Saimoni autanta'ena ago ata wanti ntagarama ntamapinti umima, naninta nao-gana, ka wae'ma marasa punta kabo kankabe aogi agunta masawae maete kanantiye. Kana masawaenkama nkage-wapa natiwe, tabe yabatasa ika pumaranta, maete kanam-agina, kana kankabe ampa a'wa puma, Isu nka'noti ti'ma pai'atantiye.
4 Piya pogini, ka'isa kina'miba agate ka abi'ma: Nanagabaya kana masawae kasayema, mare-u me-u puntawe.
5 Piya, kana masawae to kina imemisinta, 300 torapa maema, kusi kina imemisinema, ka abirantawe.

6 Piyama abirauguna Isu maya untiye: Uwa ataiyo.
Nanagabaya kaba abirawe. Naukaena punataye.
7 Pigoya, kusi kina'mi asi nasi tigege miyekini, a'ya'ma yaga
napima iyo'maekena pewe. Pigoya tigege naeba asi nasiba
kampa mikuwe.
8 Kana wae'ma aewa napima, masawae nauti yora
punatama kainatakibika napima, ibantoba maema aogi
piye.
9 Pigoya naeba tagaka urimuwe. A'ya'ma mari nae aogi
kamana uwaimikibepa, ma punatamintanaga aeka mare-u
me-u pukibewe, untiye.

Yutasi Isupa kiya kina imikena puntiye
(Matiyu 26:14-16; Aruku 22:3-6)

10 Pigoya, nagisarisa tara tumpaema abagi kina mintu-
mepa, ka abagi yagara, Yutasi Isikeriyoti, aeba tabe mono
kiye kinati wama: Isupa araku'ma timukuwoma, uma ibi-
gantiye.
11 Piyama ibigaogini, ae kamanaka i'mu pumagini:
Piya yempeka yabapa kamukune yuguna, Yutasiba:
Aenkauka'ibaya Isuba waka arakurukuwema, napintiye.

Isuge abagi kinake Pasoba naninta nantawe
(Matiyu 26:17-25; Aruku 22:7-14, 21-23; Yoni 13:21-30)

12 Pigoya, yisiti kampa wainta pareti naume ntaga abo-
raogini, pi marusa yaga Pasoba nanintaraka sipisipi awaro
aegukena puguni, abagi kina'mi Isuka mayama abigantawe:
Pigoya taeba aenkauka'i wama, Pasoba nanintagapa maema
kaeti aogi pukunema, abigantawe.
13 Abigauguna, Isu abagi kina tara isigaruba'ma maya
uwaisimintiye: Tisigeba kuma'i waisigina, wani kankabe ae-
saga urinta yagarama tisigakirisiba, ae aega'urite waisigina,
14 namapi wakirisi, kana namankama nkaba nkuma
omiso: Tisa yagaramaba maya iye: Naege nabagi kinake
mima Pasoba naninta kae namapi nakuna, aemparuta
ampima nasune iyema, omiso.
15 Omisigina, aeba tisibabute inati aogi pumaranta tabe
maru asu tisiyakekirisi, pita'i Pasoba naninta taeka napima
aogi piso, uwaisimintiye.
16 Uwaisimoginisi pi abagi kina'misi itate kuma'i wa-
maginisi pi abagi kina'misi itate kuma'i wamaginisi, pabi
uwaisimomesa puma wama agateginisi, Pasoba naninta aogi
puntase.
17 Aibusuguna, ase ikena pogini, Isuge nagisarisa tara
tumpaema kinake wama,

18 uma teborira mima nantini, Isu maya untiye: Pigoya
tagaka urimuwe. Tigepisa ka'waina minaga punatakiye.
Ibanto naege naninta nami ntagarama piya pikiye, untiye.
19 Piya yogini igeba intara pumagini: Naeka yeno yenoma,
abigauguna,
20 aeba maya uwaimintiye: Nagisarisa tara tumpaema
kina tigepisa, naege ka tu'napisa paretirasa antipi mo aema
nami ntagaramaka yuwe, untiye.
21 Piya, Wasanama Ntagara naeba mono kamanata
unatanti ki'i wakuwe. We, Wasanama Ntagara naepa mi-
naga punatakibi'naba ataenabi mikiye. Piya, pi ntagarapa
wasanama kampa yakari potantesinta, kanara pesine, Isu
untiye.

Auke korake imogini nantawe
(Matiyu 26:26-30; Aruku 22:15-20; 1 Korinti 11:23-25)

22 Pigoya, igeba naninta nantini, Isu paretiba maema, Koti
a'mu potama, ako puma imintana: Mapa nae nauna maema
naiyo, untana,
23 waini kankabe maema a'mu potama, imogini pi a'ya'ma
kina'mi nantawe.
24 Piyama imitana, Isu maya uwaimintiye: Uwoma kina
Kotiti atokaekenaga ma korantepa ago pagikiye. Pipa
ara'ena potauwe.
25 Tagaka urimuwe. Toma naompe wainiba kampa
nakubopa, toganaba Koti kabiratakibita kasa'ena nakuwe,
uwaimintiye.
26 Piya uwaimintana ini ugaitegini, iro'ma Oribesi amuti
intawe.

Pitaka: A'yo uwa natakibene, Isu omintiye
(Matiyu 26:31-35; Aruku 22:31-34; Yoni 13:36-38)

27 Aibuntini, Isu maya uwaimintiye: Mono isa'amaba
maya iye: Sipisipira kabima minti ntagara aeguyiginiba,
kana sipisipiba iyegaka aibarara puwakibewe, iye. Piya
yemisa puma, tigeba a'ya'ma natate tiyegaka'ya puwak-
ibewe.
28 Pigoya togana asinatakibipa, Karariya-i tigepa paitama
wama aborakiri nagakibewe, untiye.
29 Piya yogana: A'ya'ma kina'mi iyegaka'ya puwakibepa,
naeba kampa katate wakuwema, Pita omintiye.
30 Piyama omogana Isu maya omintiye: Tagaka ugamuwe.
Iba aseka kakagara naeka: Kampa aganto ntagarawe, yegan-
aba: Tarara kokorewama aga ukiyema, omintiye.
31 Piyama omogana Pita esegima maya untiye: Wasanami
naeke tasiyegukibepa: Naeba ae ao'yagara kampa

mintuweba kampa ukuwe, omogini, a'ya'ma kina'miba pabi Pita yomesa suntawe.

Isu Kesemeni yugabi nunamu untiye
(Matiyu 26:36-46; Aruku 22:39-46)

32 Pigoya igeba ka au'i wama, kana mawama nkagewapa Kesemeni, wamagini Isu abagi kinaka: Mata mara'miyigi nunamu yeno, uwaimintiye.
33 Piya, Pitana Yemisina Yonina suma, ibiri ibabute wamagina, agasiyama aekuru puma akawagawa pumagina,
34 maya uwaimintiye: Naepa tabera naukima nanta waru waru nabiya, tigeba mata mima kabinataiyo, untiye.
35 Piya umagina, aeba ka au'i wama auki nakiyena uwa atakenaga umagina, mara antagawarisa uma aigare pa'ma mima, nunamu maya untiye:
36 We nabanempa-o, kaeba a'ya'waemaena pikena yagara mintana, nauki nakiyenaba naparo. Pigoya, nae napiyenagaba a-ntapima, kaeka napikibempentana wasima po, untiye.
37 Piya ute, kana pi kakaga kina'mi waitamintuguna, igate Pitaka maya omintiye: Saimoni waitamintano.
38 Kampa agarosama kaoganta wairabankano. We, tiyogama mima, kabinatama nunamu yiyo. Piya puntiripa kampa aguntaena pikibewe. Pigoya tigu'amaba tiyampu pegina ti'amaba kampaye, uwaimintiye.
39 Piya uwaimitegina, to mare auka'i wama, pabi to yomesa nunamu untiye.
40 Ugaitegina to ampa igaomepa, waite asite pugagategini waitamintuguna, kanama ampa igaogini, ae omikena kamanakaba kampa napintawe.
41 Aibuguna to wagate kanaomepa maya uwaimintiye: Tigeba to migarakena waiyewo. Pabigoya, nae yaga aboraya, ibanto Wasanama Ntagaranagana, ataena punatakini, agunta kina'mi narakurikena pewe.
42 Pigoya, asiyigi wano. Minaga punatakena yagaraba mompa iya, agaiyo, untiye.

Isu arakurintawe
(Matiyu 26:47-56; Aruku 22:47-53; Yoni 18:3-12)

43 Pigoya Yutasi, nagisarisa ka tumpaema abagi kina nasumepisa me nkigaite waogana, Isu kamana ugaka pogana, Yutasi uwoma kina uma ibabute kanantiye. Piyama tabe mono kiye kina'mige tisa kina'mige kabiyume kina'mige pi uwoma kina igarubauguni, igeba irebube ma'ena kasupe maeyuguna,
44 minaga potakena pome ntagarama ibabute kanantiye. Aeba kanantana maya untiye: Uma agate, amo nakubo

ntagaraba aewa, araku'ma kabirite waiyo, piya ute ibabute kanantiye.
45 Yutasi ibabute kanama, karu'ena Isuti wama: Tisa yagarama-o, ute, uma aepa'ma amo naogini,
46 uma aebasa'ma araku'urintawe.
47 Araku'uruguna, ka pi mintume ntagarama kasonka me a'yuburintana, mono paitanta yagarama ntuga yagarawapa uma aeguma, age aira kaentiye.
48 Aibogana Isu maya uwaimintiye: Tigeba nanaga naek-aba ku kinanema napima, narakurikena irebube kasope maete kanawe.
49 Naeba asi nasi tabe mono namapinti wama kamana yogiripa, kampa pita'iba narakurewe. Pigoya, mono isa'ama yemisantana naraku'ma, karana natakibewe, untiye.
50 Piya yogini, abagi kina'wa a'ya'ma atate iyegaka'ya puwantawe.

Ka yagara auka aegaka wagaintiye

51 Piya puguna, ka kai amirinta masimabima Isu aega'urite kanaogini, aeke arakuruguna,
52 kana yagaramaba aibarigo puma, kaiwapa atagaite auka aegaka wagaintiye.

Isu kamana otantawe
(Matiyu 26:57-68; Aruku 22:54-55, 63-71; Yoni 18:13-14, 19-24)

53 Pigoya, igeba Isupa ababute monota paitanta yagarari wauguni, pita'i a'ya'ma tabe mono kiye kina'mige kabiyume kina'mige tisa kina'mige me nkaki puntawe.
54 Piya puguna, Pita aka'i aega'ma pasema wama, monota paitanta yagarama kumati ima, irebu kina mintume ntakuta asu tapintiye.
55 Asu tapiyogini, tabe mono kiye kina'mige a'ya'ma mono kanisore kina'mige mimagini, Isu kamana otamagini, Isu ataena pusanaga ige atakae puma, Isu aegukena pumagini, piya kamanapa kampa abintawe.
56 Pigoya, uwoma kina'mi ampimagini, kampari kamana: Aeba piya pine, piya pine yuguna, ige yume kamana agoba kampa aogima abintawe.
57 Piya puguna ka'isa kina'miba asima kampari kamana Isuka maya untawe:
58 Ma wasanami kimaranta mono nama akasaba'maba, wasanami kampa kiyesa ntama kakaga yaga kima a'ya kaikuwe, ubegi abibompene, untawe.
59 Piya umagini, igeba to ka'isami yumesa puma, kampa ka kamanapa unta, to kamana to kamana uwaimintawe.

60 Uwaimuguna, monota paitanta kiye yagarama ikapi
asima mima, Isuka mayama abigantiye: Ma kina'mi kaeka
yepa, kaeba ayawe uramikibenema, abigantiye.
61 Abigaogana, Isu kampa kamana unta asaba'waogana,
paitanta yagaramaba to mayama abigantiye: Tabe ta'mu
potaompe Ntagarama ntagara Karaisitigawoma, abigantiye.
62 Abigaogana Isu maya untiye: Pipa nae mintuwe. Tigeba
Wasanama Ntagaranaga Esegiraka'ya Ntagarama nkay-
atakanti mara'miyekiri nagaigi, mimiga mantara tumekiri
nagakibewe, untiye.
63 Piya yogana, tabe kiye yagaramaba kabi'ma autasaen-
aba aegaregaru pa'ma, maya untiye: Nanagabaya to kina'mi
kamana yigi abukune.
64 Ae'wa piyama Koti Ntagaranawe yipa, kampari ka-
mana'wapa yegiri abewa, aya pisiwema, ibigantiye. Ibi-
gaogini: Aeba ata yagarawa, aeguyiyoma uwaimo, untawe.

65 Piya untini, ka'isa kina'miba kaisa potamagini, aoba
airarikae u'ma aegutategini: Kebaya kaeguya, uramoma,
abigauguni, irebu kina'miba araku'ma iya kasutasa ae-
guntawe.

Pita Isuka: Kampa aganto ntagarawe, untiye
(Matiyu 26:69-75; Aruku 22:56-62; Yoni 18:15-18, 25-27)

66 Pigoya Pita kuma'i mintogana, monota paitanta ya-
garama ntuga potaome nkwaepa kanama,
67 agaomepa Pita yakuta tapima mintogana ampa agate:
Kaege Isu Nasaretirisa yagarageba naseka kagabone, untiye.
68 Piya yogana aeba: A'a-o. Naeba kampa abuwa, ka-
manakapa nanawe yewe, untiye. Utegina, ae kagisa kabera
tumpintogana, kokore aga untiye.
69 Tumpintogana to kana wae'maba agate, agora mintume
kinaka: Mo ntagaraba ae aokinane, uwaimogana,
70 Pita to: A'a-o, untiye.

Piya yogana uwaenanto togana to agora ampintume
kina'mi Pitaka: Kaeba Karariya yagaragawa, nanaga: A'a-o
yene. Kaeba ka aokinakawe, untawe.
71 Aiyuguna aeba: We, taga kauwe. Naeba pi yempe
ntagaraba kampa aganto ntagarawe, ute amota atantiye.
72 Piya pogana kokorewama to ka aga yogana, Pitaba pai
Isu omome kamanaka mayama napintiye: Kaeba naeka kak-
agara: Kampa aganto ntagarawe yeganaba, tarara kokore-
wamaba aga ukiye omomeka napima, tabera antara puma,
kube'ena puntiye.

15

Isu ababute Aroma kiye yagarari wantawe
(Matiyu 27:1-2, 11-14; Aruku 23:1-5; Yoni 18:28-38)

1 Pigoya, abaya aseka tabe mono kiye kina'mige kabiyume
kina'mige tisa kina'mige, a'ya'ma kanisore kina'mige aki
puma: Piya pukunema, uritegini, Isupa iga'narasa kirokae-
tamagini ababute wama, Pairati memintawe.
2 Memuguna Pairati: Kaeba Yuta kina'mi Wa'ega yagara-
gawoma, abigantiye. Abigaogana Isuba: Kae piyaba yene,
omintiye.
3 Piya yogini, tabe mono kiye kina'miba: Uwoma tonarona
ataenaba pemi ntagarawe, Pairati omintawe.
4 Piyama omuguna, Pairati to ka mayama abigantiye:
Igeba kaeka tonarona ataena pemi ntagarawe yepa, kaeba
kampa kamanapa ikena penoma, abigantiye.
5 Aiyogana, Isuba to kampa unta asaba'waogana, Pairati
piya pomeka pami puntiye.

Pairati: Isu ababute yara aeguyiyo, untiye
(Matiyu 27:15-26; Aruku 23:13-25; Yoni 18:39–19:16)

6-7 Pigoya, ka yagaraba agewapa Parabasi, pi ntaga aege
ao'mige ma'ena puma, kiya kina'mi nkaokina iyegute,
karabusibi mintantiye. Mintuguna, a'ya'ma Pasoba naninta
naume ntagaba Pairatiba uwa kinaka: Karabusibisaba ke
uwaba atasuwema, ibiga puntiye.
8 Piya, pome ntaga uwoma kina ampa aki puma mima,
Pairatika: To puntampesa puma ka'mu puratama, karabusi-
bisa ka yagara uwa ataoma, abigantawe.
9-10 Piya yuguna Pairati mayama napintiye: Mono
kiye kina'mi Isuka imo potamagini, araku'ma kotiyena
potawema, napimagina: Tige yeka, Yuta kina'mi Nkwa'ega
yagara uwa atasuwoma, ibigantiye.
11 Ibigaogini tabe mono kiye kina'miba ampa aki puntume
kinapa maya uwaimintiye: Parabasi uwa ataoma omiyo,
untawe.
12 Piya yuguna, Pairati aki puntume kina to mayama
ibigantiye: Yuta kina'mi Nkwa'ega yagarawe ye ntagara
mintiya, aepa aya pusuwema untiye.
13 Piya yogini: Yara aeguma itagiyo, untawe.
14 Piya yuguna Pairati: Nana ataenaba pegiri yewema,
ibigaogini, to taberasa: Yara aeguma itagiyo itagiyo, untawe.
15 Piya yuguna, Pairati aki puntume kina'mi i'mu punatak-
ibewema, napima: Parabasi uwa wao, untiye. Piya yogana
waogana, Isupa irebu kina imogini, igeba paga kasutasa
agasiya kasu aeguyuguna: Ababute wama yara itagiyo,
uwaimintiye.

Irebu kina'mi Isu karana atantawe
(Matiyu 27:27-31; Yoni 19:2-3)

16 Piya uwaimogini, irebu kina'mi Isupa ababute tabe
irebu kina'mi kumati wamagini, kana kuma'ama nkage-
wapa Paratoriyamu wamagini, to ka'isa irebu kinakaba uma
kega'e yuguni, ampa aki puntawe.
17 Piya pumagini, kiya kina'ma tete kai maema Isupa
amitamagini, ake wainta iga'narasa taminoku'ena potama,
a'notapa taminonkitama,
18 saroti amimagini: Kaeba Yuta kina'mi Nkwa'ega yagara-
gawa, e'ero ntaga aogima miyo, untawe.
19 Aibuntini, igeba kasotasa a'no airapora puma aeguntini,
kaisapa potantini, aeta parokaema karana kasa uma: Kaeba
tabe yagaragawe, untawe.
20 Piya puma karana atagaitegini igeba tete kaiba atama
maebugasimagini, to ae'wa kai amitamagini, abe'i iro'ma
ababute, yara itagikena wantawe.

Isu yara itagintawe
(Matiyu 27:32-44; Aruku 23:26-43; Yoni 19:17-27)

21 Pigoya, ka Sairini marisa yagara agewapa Saimoni, Are-
santake Arupasike isibawaisimpa, to auka'isa kanaometa
keta pabumagini: Maripoba aesaga'urite wao, omuguna
aesaga'urite wantiye.
22 Piya pogini, igeba Isupa ababute, Korikota wasana a'no
nkayampu kanta mari wama umintuguni, pita'i aeguntawe.
23 Piya, ka'isamiba kampa aukikena tusa wani wainibi
atama: Naoma amuguna: Kampa nakuwe, untiye.
24 Piya, irebu kina'mi uma yara itagitamagini, kaiwapa
maemagini, tete'ena pumagini, kebaya tonarona kaiwapa
maekiyema puntawe.
25 Piya pumagini, abayara yara itagitamagini,
26 kotiyena potaume kamana maya uma kaentawe: Yuta
kina'mi Nkwa'ega yagarawema, kaemagini, a'no nkabobori
a'makaetantini,
27-28 ku kina tarage, kapa ayatakantiwa, kapa
ayake'masiwa suma, isigeke yara ita isitantawe.
29 Piya puguni ka'isa kina'mi agora wama, pumireri
potama maya untawe: Kaeba ka yaga tabe mono nama
akasabakaiteba, karu'ena kakaga yaga kikuwe ubempe nta-
garagawe,
30 kaega ntapima, yarasa kaupa aogi purite tumo, om-
intawe.
31 Piya omuguni, tabe mono kiye kina'mige mono tisa
kina'mige pabiyama pumireri potamagini, igewai marebiga

mebiga puntawe: Aeba to kinapa aogi puwaitantana, ae-
wapa nanagabaya kampa au'wapa aogi piye, untawe.
32 Piya, Koti utaratanta, Isureyo kina'mi kiya yagaranawe
untanapa, yaba pabigo ibanto atate tumegapa, kagate kae
kaegarano, untawe. Piya yugunisi, pi tara aeke ita isitaume
ntagararamisiba, isigege pumireri potamaginisi, aeka ata
kamana otantase.

Isu purintiye
(Matiyu 27:45-56; Aruku 23:44-49; Yoni 19:28-30)

33 Piya puguna, kagita a'ya'ma maba ase uwaogini mintu-
guna, to atamaita mesu marintiye.
34 Pigoya, Isu atamaita mayama kega'e untiye: Iro-i, Iro-
i, arama sabatani, untiye. Pi kamanapa tae kamanapisaba:
Kotinempa-o, Kotinempa-o, nanagabaya kaeba uwa natane,
untiye.
35 Piya yogini, ka'isa mintume kina'miba abitegini:
Iraiyakabaya kega'e iye yuguna,
36 ka yagarama karu'ena wamagina kai atuta asa wanipi
ae u'ma, asara kitama: Nao, ute mayo amintiye. Aibumag-
ina mintume kina'mipa maya uwaimintiye: Pabita, abiyo.
Iraiyaba tumpa akitama uwa atakibayaka agakune, untiye.
37 Aiyogana Isu tabera kega'e uma, purintiye.
38 Purogana, tabe mono nama nkantabintisa kai, Koti
nkauka'i akunkataume kai akapisa aeru'ma torirari puwan-
tiye.
39 Piyama Isu purogana, irebu kina'mi kiya yagarama
agora mintumetisa agate, maya untiye: Tagane. Ma nta-
garaba Koti Ntagarawe, untiye.
40 Pigoya, pi ntaga waya'iyaba mare nkau'i mima apasa
puntawe. Ka'isa kana wae'mi nkigewaipa: Mariya Matara
kumatisa waena, to ka Mariya ae'wa nkamana Yemisike Yos-
eseke isinowaisimpawa, to ka wae'ma agewapa Saromiwa
suma,
41 Karariya-i Isu mintoganaba, kana wae'mi aega'ma,
ao'mae pome wae'iya mintuguni, to uwoma Yerusaremi
ababute inta wae'iyamige ampima, agaba puma
mintantawe.

Isu nkaupa maema kaintawe
(Matiyu 27:57-61; Aruku 23:50-55; Yoni 19:38-42)

42 Pigoya, aiba sabati aborakiyema, a'ya'waemaenaba aogi
puma ntagagana ase ikena pogana,
43 Arimatiya kumatasa yagara Yosepe, aekuruyenagaba
kampa napinta Pairatiti wama: Isu nkaupa maesuwoma,
abigantiye. Pigoya kana yagara aogi mono kanisore yagara

mimagina, Koti kabima mikenaenaga napi napi pome nta-
garagana mintantiye.
44 Piya yogana, Pairati: Agobaya pu'wayema, napima,
irebu kiya yagara kega'e uma abigaogana:
45 Owe ago pu'waye, kana irebu yagara omintiye. Omo-
gana abite Yosepeka: Kanarana au'wapa umaeyo, omintiye.
46 Omogana Yosepeba aogi wae kai maerite wamag-
ina, uma akitama, pi kaibi yoburite, yabapi ku'maranta
kabi uma kaitamagina, kawarapa tabe yaba a'waremagina
akunkatantiye.
47 Piya poginisi, Mariya Matara kumatisa waeke, to ka
Mariya Yosese nkanowampage, kanama kaiyome aru ampa
agantase.

16

Isu asima mintantiye
(Matiyu 28:1-8; Aruku 24:1-12; Yoni 20:1-10)

1 Pigoya, sabati a'ya waogini, Mariya Matara kumatisa
waena, to ka Mariya Yemisi nkanowampawa, to ka wae
Saromiwa sumagini, aogi agunta yome tusaena ae auti yora
potakena tusaena ika puritegini,
2 sonta yagaba, abaya aseka asima aruri wantawe.
3 Ke'i wantini tabe yabaka: Kebaya aru ka awarasa
a'wareragasaka pai'atakunema, igewai uta wantini,
4 pi yabapa tabe yabapa uma agaumepa, a'waima a'ware
wantiye.
5 Aibogini, kabinti wama uma agaumepa, aogi wae
kai amirinta masimabi yagara ayatakantisa auka'i asima
mintogini, uma agategini pami puntawe.
6 Pami puguna maya uwaimintiye: Tigeba a-pamiba piyo.
Isu Nasaretirisa yagara, yara itaginta ntagaraba agusagapa,
aeba matapa kampa minta, ago asima waye. Agaiyo, mata
kaitatawe.
7 Piya, tigeba wamagiri Pitage abagi kinake: Paitama
Karariya-i wakiri, urimintisa puma pita agakibewe, uma
uwaimiyo, uwaimintiye.
8 Uwaimogini, igeba iyekuru puma pami pute, arubintisa
iro'ma iyegaka wamagini, iyekuru puma, kana kamana
kampa to kinapa uwaimintawe.

Mariya Matara kumatisa wae'ma Isu agantiye
(Yoni 20:11-18)

9 (Pigoya, abaya aseka sontara Isuba asima, Mariya
Matara kumatisa wae'ma agora aboraogana, agantiye. Kana
wae'mapa pai Isu tonaentisa tara umaema ke kina agaruba
agasome waekana mintantiye.

10-11 Mintogini, Isu nkaokina'mi intara puma kube'ena
puma miyuguna, aeba wama: Isu ago asima mintegi
agauwe, uwaimogini abite: Kampari kamana yene, untawe.)

Tara yagararamisi ke'i Isu agantase
(Aruku 24:13-35)

12 (Togana to tara yagarara uwa mari ke'i wausuguna, Isu
to kina kanta yagara aboraoginisi agateginisi,
13 to kinati wama: Ago Isupa agause, yusuguni: Kampari
kaese, untawe.)

Isu aboraogini nagisarisa ka tumpaema kina'mi agantawe
(Matiyu 28:16-20; Aruku 24:36-49; Yoni 20:19-23)

14 (Pigoya, togana nagisarisa ka tumpaema kina'mi
naninta nauguna, pita Isuba aboramagina maya uwaim-
intiye: To kina'mi ago nagategini, asima mintiye kamana
nagata kina'mi urimuguripa, nanaga tigeba akumpa'ma
miyewema, ka ibirantiye.
15 Piya umagina aeba to amato puma maya uwaimintiye:
Tigeba a'ya'ma auka'i nasima, aogi kamana'ne a'ya'ma kina
uwaimiyo.
16 Wasanama nae kamana aega'ma wani maekibipa,
ao'maeyakana ikiye. Pigoya wasanama kampa nae kamana
aegarakibipa Koti ataena potakiye.
17 Pigoya nae kamana aegarakibe kinapa maya esegiyena
pikibewe: Nae nageraka ke kina agarubakibewe. Kasa to
kamana ikibewe.
18 Kuya iyatasa maekibepe karaena nakibepe, kampa
ata puwaitakiye. Pigoya igeba iyatasa yoni kina'mi ikaya
pikibepa ita wakiye, piya uwaimintiye.)

Isu mantari intiye
(Aruku 24:50-53; Aposoro 1:9-11)

19 (Tabe Yagara Isu piya uwaimigasogana, ababogana
mantari imagina, Koti nkayatakantisa auka'i asu mintogini,
20 abagi kina'wampiba a'ya'ma auka'i wama, kamana'wa
uwaimuguna, Wa'egawamaba iyo'maema, esegiyena
tonarona pogini, agategini: Taga kaeyewe, untawe. Tagane.)

ARUKU AOGI KAMANA KAEMARANTIYE

Aruku esa kaemagina ka tabe yagara amintiye

1 Teyopiro, tabe yagarare, abakatepi Koti kao'ena puratama mono yuga punti kamanapa uwoma kina'mi aogima arabama kaentawe.
2 Pi kamanapa Isu nkagora mintanta kina'mi agama abintini, piya mayaenama nkagowapa abinta kina'mi nkuramintа kamana kaentawe.
3 Pigoya, naeba pabiyama nabegi, agorasa a'ya'waemaena aboraurite kananti, pika pasema aisuma a'ya uritegi, kau'nana kamana uma kaeyuwe.
4 Pigoya, pipa aisuma mayama abibebe po. Mono ugamintapa taga au'wantaga'ena, ka'isa kina'mi nkugaminta kamanapa kaeba aogima aisumagina, abibebe po.

Yoniba aborakiyema, enisorewama Sekaraya omintiye

5 Pigoya, Erotiba Yuta kina'mi nkwa'ega yagara mintome kanabi, mono kiye yagara ka mintantiye. Agewapa Sekaraya, aeba Abaisa ae mono yuga aruyenabisa yagarawe. Waya'wapa Eroni mpono yuga aruyenabisa pi nkatutasa, agewapa Erisabeti mintantiye.
6 Pigoya, isigeba Koti nkaobi isigupa aogima atamaginisi mima, a'ya'ma Wa'egawama unti kamanape arupu kamana'wape aogima wasima mintantase.
7 Piya, Erisabeti anamo wae mintika, isigeba yagarawaisi kampa minta mima, karena aenta tantase.
8 Pigoya, Sekarayage aokina'mige Koti mpono yugawai pikenagana aboraogini,
9 irosa'magini Koti ntuga uwaitantemi ntuga iyota iyota puma maentini, Sekarayapa kunka aguntaena kaeyanema otauguna, Koti ntamankama nkagupinti uma pasintiye.
10 Piya pogini, wa waya uwa kinapa abe'i kumati aki puma mima, Wa'ega esotama mintuguna,
11 kunka aguntaena kaeyogana, Wa'egawamatisa enisore aboramagina, kunka aguntaena kaekenaenara ayatakantisa auka'i asima mintantiye.
12 Asima mintogana, Sekaraya agate pami pumagina aekuru puntiye.
13 Piya pogana, enisorewama maya omintiye: Sekaraya, kaeba a-kaekuru po. Wa'egawamaba esotakanaba abintika, wayakampaba aga'e puma, yagara ka yakari pekanaba, kaeba ae ageba Yoniwe omo.

14 Pigoya, kae kantawamaba aogi puma, asoya pekana
ka'mu pikibene. Piyama aborakiniba, uwoma kina'mi abig-
ina iga pukiye.
15 Pi ntagara Wa'egawama nkaobi tabe kina'ena puma
mikiye.
16 Aeba esegi wanipa a'a-o uma miyekana, Aota
Awamusa'amaba inamugantora agupi tumima pumaekiye.
Pumaeyakana, Isureyo kina uwoma kina igu a'wae pekini,
Wa'egawama, tabe Kotiwaimpa agorasaena pikibewe.
17 Piya, poropete yagara Iraiyati aumabe esegiyenabe
waintanti, pabiyama waintantakana paitamagina, wama
Wa'egawama nkawaga kamana ikena kina'ena puma
mikiye. Pigoya, abawampabe yagarawampabe ige igu
maema paru puma kayone puwaitakini, ka'masa puma
mikiye. Piya, ikeri pakibe kinapa uwaitakini, to a'wae
puma aegaranta kina'mi nkaruyenaba uma mikibewe. Piya
pekini, wasanamiba a'ya'waema Wa'egawamaka aseyo
puma mikibewe, untiye.
18 Pigoya, enisorewama piya yogana abintana, Sekarayaba
kamana mayama a'wae pomintiye: Naebe waya'nepe
tasigeba ago karena aenta tause. Pikaga kamanakapa ayama
abibebe pukuwe, yogana,
19 enisorewama maya omintiye: Abeno. Nagenepa Ke-
bariyo, naeba Koti nkaobi miyo'nana, nagarubagi kaeti
tumima aogi awaga kamana ugamoganapa,
20 kampa abibebe pene. Pi'na antotapa aibo'ena puma,
kamana kampa unta kina'ena puma mintagana, kamana ug-
amo kamana'amaba au'wantaga'ena pikiye, piya omintiye.
21 Pigoya, Sekaraya aeba tabe mono namapinti e'erota
mintogini, wa wayapa igeba agawa puma mimagini, uwoma
nkigi napintawe.
22 Piya puguna, ainti igeti tumimagina, kamana
uwaimikena igiga puntiye. Aibogini igeba maya untawe:
Aeba tabe mono namapinti to ka aoso'ena agai'nawe,
yuguna, pigo aeba ayatasa awame puwaiyakintiye.
Awamupisa kamanapa kampa untiye.
23 Piyama mintogana, yoga pikena kana'wapa a'ya pogana,
atate kumati wantiye.
24 Pigoya, ainti waya'wampa Erisabeti aga'e puntana, opa
nayaka'mu kakama mintantiye. Piya puntana maya untiye:
25 Wa'egawama aeba kana atanti, pipa aborakanaba aogi
punatamagina anamo nanintanaba asu'a punagaintiye, un-
tiye.

Enisorewama: Isu aborakiye, Mariya omintiye

26 Pigoya, tonaentisa ka'umaema upa Erisabeti aga'e
pogana, Koti nkenisore yagara Kebariyo agarubaogana,
Karariya mari Nasareti kumati tumimagina,
27 aragawae'mati tumintiye. Kana aragawae'ma nkage-
wapa Mariyawe. Pigoya, kiya yagara Tebiti nkayabama,
agewapa Yosepe mintana, kana aragawaepa maekiyema ika
potantiye.
28 Aibuguna, kana enisorewama Mariyati wama maya
omintiye: Aya pene. Wa'ega Yagara kagora mima, kaeka
a'mu pugatama abegina aogi piye, yogana,
29 Mariya kana enisore yagarama yome kamana abite
aekuru pumagina: Kamana agowapa ayabayawema, napin-
tiye.
30 Piyama napiyogana, enisore yagarama maya omintiye:
Mariya, kaeba a-kaekuruba po. Koti antawamaba kaeka
abegina aogi piye.
31 Kaeba kaga'e puma masinto yakari potamagina, age-
wapa Isuwe omo, untiye.
32 Piya untana to maya untiye: Aeba ae age Inatisa Wa'ega
Yagarama Ntagarawe omikibewe. Piya puma, ayabama
Tebiti kabintemisa puma tabe yagara mima,
33 a'ya'ma yaga Yekobu nkaokinatapa kabiwaitama,
a'ya'ma yaga Tabe Yagara miyaba miyaba mikiye, piya
omintiye.
34 Piya yogana, Mariya enisore yagaraga maya omintiye:
Naeba kampa nawaeba mintiye. Yempe kamanapa aya
pikiye, untiye.
35 Piya yogana, enisore yagarama maya omintiye: Aota
Awamusa'ama kantabaipinti tumekana, Inatisa Yagarama
esegiyenawampa aogi pugatakana, yagaragampa aota ya-
gara, age Koti Ntagarawe ukibewe.
36 Kaeba abo. Kanogae Erisabetigaba, aeba anamo
aentawe ye wae'ma aga'e pumagina, togana kakaga u mi-
gaitegina, masinto yakari potakiye.
37 Piya, Koti ka'ena pikenaba kampa igiga pukiye, untiye.
38 Piya yogana Mariya maya omintiye: Abo. Naeba
Wa'ega Yagarama kayokaya araganagana, pabi yempesa
punatakiye, untiye. Yogana, enisore yagaraba atate wagain-
tiye.

Mariya Erisabeti uma agantiye

39 Enisorewama kamana omigaite wagasogana, pabi ntaga
Mariya ka'isaenawapa aogi purite, Yutiya mari karu'ena
wamagina, amu wainti mari ima, kuma ka waintiti imagina,
40 Sekaraya ntamapinti ima Erisabetika: Aya pene, asu
untiye.

41 Aya pene asu yogana, Erisabeti ntagara antabaipinti
patagi pogana, Aota Awamusa'ama Erisabeti nkantabinti
pumaeyogana,
42 Erisabeti Mariyaka maya omintiye: Koti a'mu pugataye.
Kaeba aogi waekagana, taberasa Kotiba aogi pugatakana,
kantabaipinti aborama mintemi ntagara aogi yagara abo-
rama miye.
43-44 Pigoya abo. Kae kamana yeka aboganaba, nantabaip-
intisa yagaranempa ago a'mu puma patagi piye. Naeba
na'mu pugatauwe. Kaeba nae Wa'ega Yagarama nkanogawe.
Ayabaya naeti kanama ampa nagane.
45 Pipa Wa'ega Yagarama kamana ugaminta, kaeba
abekana tagantana pemika, tabera ka'mu potane, piya om-
intiye.

Mariya a'mu kamana untiye

46 Piya omogana, Mariyaba abite a'mu kamana maya
untiye:
Naeba nagu namankamaba Wa'egaga na'mu potauwe, iye.
47 Piya, naumawamaba Koti aogi punatakenaenanempa
na'mu potauwe, iye.
48 Abo. Ae kayokaya araga nae uwa miyogana nababuma
aogi punatakini, ibabe aintibe Koti a'mu punatami ka-
mana a'ya'ma kina'mi abimagini, naeka i'mu punatak-
ibewe, iye.
49 Piya, Koti tabera aogi punatami, esegi yagara miye, iye.
Piya, agewapa aota puma waintiye, iye.
50 Aeka abemi kinapa igepa agu kao'ena puwaitamagina, ago
paipe ibabe abemi kinapa igepa aogi puwaitaye, iye.
51 Aeba esegiyenawampa nkagowapa aboramagina, i maete
iye kina igepa igarubantiye, iye.
52 Aeba kiya kinapa maema merunkaba puwaitaogini tumi
wantawe, iye.
Piya, tumima mintanta kina ababuma mesuba puwaitan-
tiye, iye.
53 Aeba kusi kina ige piyamaenaba asaema imintana, pi
tabe kutantaga kinapa igasogini, imu kampa wainta
kina'ena puma mintantawe, iye.
54-55 Piya, tayabamagi Abara'amupe aga'nugipe utawaitan-
tiye. Pabi nkawameta piya purataika, kamana'wapa
uwa waita ikiye, iye.
Pi kamana'waka napimagina, Isureyo kina, Koti kayokaya
kina'wa, agu kao'enaga uma tabaibuntiye, Mariya
piya untiye.
56 Piya ugaite, Mariya aeba Erisabetige kakaga u migaite-
gina, kuma'wati a'wae puma wantiye.

Erisabeti Yoni yakari potantiye

57 Pigoya, Erisabeti yakari pikena yaga aboraogana masinto yakari potantiye.
58 Piya, Erisabeti nkaotumpibe wa'ewatasa kina'mibe abite, Wa'egawama aogima ao'maeyogini ampa agate, igeba a'ya'ma i'mu potantawe.
59 Pigoya, Yoniba ka sonta migasogini, paisa mono kamanapi waintome kamana wasiyu'ma au kasantawe. Au kasagasimagini, agewapa abawampa aukantana Sekarayawe omikena puntini,
60 abigauguna anowampa: Kampaye. Agewapa Yoniwe omiyo, untiye.
61 Piya yogini: We, kae kaokina'mi piya igiba piyamaba kampa waintiya, aya pukune, ugategini,
62 a'wae pumagini abawampaka iyatasa posenta pumagini: Agewapa kewe omusune, untawe.
63 Piya yuguna, Sekaraya esaka ibigaogini me nkamuguna: Agewapa Yoniwema, kaentiye. Piyama kaeyogini, wasanamiba agate pami pumagini: I-e, a-e, untawe.
64 Piya puguna, Sekarayaba pi ntaga kamana iro'ma untana, Kotigaba tabera a'mupa puntiye.
65 Piya pogini, wa'ewatasa kina'miba pintanaga agate iyekuru puntawe. Piya pumagini, Yutiya amu waintome mpari nasima mare-u me-u puta nasintawe.
66 Piya umagini, abume kina'mi: Aya yagarantobaya mikiyema, napimagini: Wa'egawama nkesegiyenawampa aepipa waintiye, uma: Ayabaya pukiye, untawe.

Sekaraya a'mu kamana untiye

67 Piya yuguna, abawampa Sekaraya Aota Awamusa'ama pumaeyogana, maya untiye:
68 Isureyo kina, tae Wa'egare Kotika ta'mu potaune, iye.
Ataenabisa aokina'wa ampa taba puma aogi purataye, iye.
69 Piya, kayokaya yagara'wa Tebiti nkayabamapisa ka esegi yagara asitakana aogi puratakiye, iye.
70 Pai poropete kina'wa uwaitaogini, waiyaba mikena kamana umarantapa, iba aboraye, iye.
71 Pigoya, kama kinatempi nkiyapisa tababumagina, aeba abima ata purata kina'mi nkiyapisa iyoba tatakiye, iye.
72 Piya, tayabamagi kao'ena puwaitama iyo'maekuwe, Koti piya untiye, iye.
Pika maema ka aga'naena puratama, agu kao'ena ibaba purataye, iye.
73 Piyaba Koti tayabama Abara'amupa uma esegi potantika,

74 kama kinatempi igetisa iyoba tataka, aogima mpima
kayokaya kina'wa mpimagina,
75 a'ya'ma yaga taeba ae aobi aota puma mima, aogi ki'i
aegarakubompeka Kotiba ka esegi yagara asitakana aogi
puratakiye, Sekaraya piya untiye.
76 Piya untana, Sekaraya a'wae puma yagarawaka maya
omintiye:
Pigoya, ma ntagaranto, kaeba Inatisa Wa'ega Yagarama
poropete yagaragawe, ugamikibewe, iye.
Piya, kaeba paitama Wa'egawama ki'i atakibene, iye.
77 Piya, kaeba aogi puratakena kamana uwaimegini, a'ya'ma
aokinapa abikibewe, iye.
Piya, aeba aru'enawaipa agaruba igasima ibabuntiye, iye.
78 Pigoya, tabe kao'ena Kotiba puratama, piya aogi pu-
ratamika, pi aeba mantarisa e'wasaena otakana taeti
arakiye, iye.
79 Tununtanabi purikena kanta puma miye kina e'wasaena
tamima aogi puratakiye, iye.
Piya, paruyenama ki aboraka agama, kanara tanta paruyen-
abisa aegarakune, Sekaraya Yonika piya untiye.
80 Aiyogana, ainti kana yagarantoba anosama tabe
pogana, aumawampaba esegi potantiye. Piya, aeba ka'me
mpari umintogana, kana'wapa aboraogana, Isureyo kina'mi
nkiyobipa aborantiye.

2

Mariya Isu yakari potantiye
(Matiyu 1:18-25)

1 Pigoya, Aroma tabe kiye yagara Ogasita aeba kamana
ataogana wagana pogini, a'ya'ma kina'mi nkigewai kaemag-
ini aogi pikena puguni,
2 pi ntagaba igewai kaekena maru'ena puguna, Kariniyasi
aeba Siriya kumata kiya yagara mintantiye.
3 Mintogini, a'ya'ma kina mawaita ige kaekena umaki
ampaki puntawe.
4 Piya puguna, Yosepeba Tebiti ayabamagana, Tebiti ku-
mati wakena pumagina, Karariya-i Nasareti kumatasa atate-
gina, Yutiya maru wama Petariyamu kumati wantiye.
5 Pigoya, Yosepeba wama, maekena pome nkaragawaepa
Mariyapa aga'entaga, ababute Petariyamu wama mintusug-
una,
6 pi ntaga yakari potakenakana aboraogana,
7 masinto amaru yagara yakari potantiye. Yakari pota-
magina, kairasa asagakokima, purumakankama ntamapi
naninta amume tu'napi ataogana mintantiye. Pigoyema,

kana wasana waikena namapa pumaewaogana, ae mikena
maru kampa waintogana, piya puntiye.

Enisore kina'mi yaga kiye kina'miti tumintawe

8 Pigoya, pi nkauka'iba ka'isa sipisipi kabiyume kina pita'i
mimagini, sipisipira aseka kaburi kabima mintuguna,
9 Wa'egawama nkenisorewama igeti tumpa aboraogana,
Wa'egawama nke'wasaenawampa ke i'ma iyakogini, agate-
gini iyekuru puntawe.
10 Aibuguna, kana enisore yagarama maya uwaimintiye:
Tigeba a-tiyekuru puma abiyo. Naeba aogi kamana maete
tigeti tumuwe. Kana maete tumo kamana'amaba a'ya'ma
kinati wakini, abima tabera i'mu pikibewe.
11 Pigoya, Tebiti kumata iba asenabinti, ti'ima aogi puritak-
ena yagara yakari potagina, Karaisiti, Wa'ega Yagara, aeba
ago aboraye.
12 Piya, kana inamugantoba taberaberasa akarakimagini,
purumakankama ntaninta tu'napi atama mintakiya, tigeba
wama agantiripa urimo kamanapa napiyiyo, uwaimintiye.
13 Piya yogana, mantabintisa uwoma enisore kina'mi
aege aboramagini igeba inirasa Koti nkage maya uma
asagayuntawe:
14 Inati mantari Koti ta'mu potano. Aeba mabisa kina a'mu
puwaitamagina, paruyena aborama imiye, piya untawe.

Yaga kiye kina'mi Isu uma agantawe

15 Enisore kina'mi ini piya utegini, pabita itate mantari
intawe. Igasuguni, kana sipisipira kabiyume kina'miba
maya untawe: Karu'ena maeyigi, Petariyamu-i wama
Wa'ega Yagarama nkuramemintana uma agano, untawe.
16 Piya utegini, igeba karu'ena wamagini, Mariyake
Yosepeke uma isigaumepa, kana inamugantoba purumaka
ntaninta tu'napi waita mintogini uma agantawe.
17 Uma agategini, igeba kana enisore yagarama yagaran-
toga yome kamanaka uwaisimuguni,
18 ka'isa kina'miba kabiyume kina'mi yume kamanaka
abite, uwoma nkigi napintawe.
19 Napiyuguna, pigoyema Mariyaba kana kamana kampa
agegu'a punta, aeba napi napi puntiye.
20 Piya pogini, sipisipira kabiyume kina'miba a'wae puma
wamagini, a'ya'waemaena abima aganta kamana napimag-
ini, Kotika i'mu potama age asagayuntawe.

Isu nkage omintawe

21 Pigoya, tonaentisa kakaga umaema yaga a'ya
puwaogini, au kasagasima agewapa Isuwe omintawe. Kana

agewapa, kampa aga'e puntogana enisore yagarama pai omome nkagi, omintawe.

Simiyonige Anage Isu agate isi'mu potantase

22 Pigoya, togana Isuke anoke isibabuma ma'ataome ntagaba aboraoginisi, Mosese kamana ago kamana wasiyu'maginisi, ano aba Isu ababute Yerusaremi kumati imaginisi Wa'egawama nkaora atakena puntase.

23 Piya, Wa'egawama nkawamupisa ago kamana mayama waintantiye: Pipa kamaru masi aborakanapa Wa'egawama nkaora atao, iye. Piya unti kamana abi u'ma piya puntase.

24 Piya pumaginisi, pi nkago kamana wasiyu'ma Wa'egawama mpono awa'ena, pipa tara pupunta tarawo, intanuma awararawo, kaema agunta abasa atakena maete wantase.

25 Pigoya, Yerusaremi kumata ka yagara mintantiye. Agewapa Simiyoni, aeba miyomentanawapa aogima mima Kotiti agupa amintiye. Piyama, Isureyo kina igeti aogi puwaitakenaena aborakibika, kana yagara aobi puma mintogana, Aota Awamusa'ama agupi pumaema mintantiye.

26 Pigoya, ago pai Awamusa'ama maya omintiye: Kaeba toganaba Wa'egawamatisa Karaisiti aborakana, agate purik-ibene, piya omintiye.

27 Pigoya, pi ntaga Awamusa'ama Simiyoni: Tabe mono namapi iyo, omintiye. Omogana abite iyoginisi, anoge abage kamana ago wasiyu'ma Isupa ababurite kana namapinti ima Koti nkaora atakena pusuguna,

28 Simiyoni Isu uma ababurintana, Koti nkage asagayuma a'mu puntiye.

29-30 A'mu pumagina, aeba maya untiye:

Wa'egawo, naeba kayokaya yagaragapa, naonepisa kaetisa aogi puratakena yagara agaogana, mampabi mikenae-nanepa a'ya piye, iye.

Pai utampe kamanakaga napima agaogana, nantawama paru piye, iye.

31 Kaeba mono maga maga kina'mi ige'ena iba aborane, iye.

32 Isureyo kinakaba taetiba e'wasaena aboragi ta'mu pune, Simiyoni piya untiye.

33 Isuka piya yoginisi, anoge abage isigeba uwoma nkisigi napintase.

34-35 Piya, Simiyoniba igepa akayona puwaitamagina, kana yagarantowampaka Mariya mayama omintiye:

Abeno. Ma ntagara aepisa Isureyo kina pako pikibeka Koti ago untine, iye.

Uwoma Isureyo kinapa aetasa asesepa'ma ware'nakibewe, iye.

Piya, ka'isa kina igeba aeti uma atokaema asikibewe, iye.
Pi ntagaraba uwoma kina'mi ntapikenaenawaipa aborakiye, iye.
Piya, aeba Kotipisa aboragini, aeka uwoma kina'miba imo kamana otaigina, pigo kaegapa tabera kantara pikibene, Simiyoni piya omintiye.
36 Pigoya, ka Koti kamana uwaimi punti nkwae, aeba Panuwero nkaraga, Asa pi nkiga'nabisa aboranta wae, agewapa Ana, ago aenta tantiye. Pigoya, aeba iba'ena kasatauguna, tonaentisa tara umaema kabo awaege mintogana pu'waogana,
37 aeba uwa mimagina 84-wa kabu aentarama mimagina, a'ya'ma yaga tabe mono namapi ampima, asenabintibe arape nanintagaba kampa napinta, Kotiti napi napi puma mintantiye.
38 Pigoya pabi ntaga mintogini, Yerusaremi aogi pukena yagaraga ka'isa kina'mi aobi puma mintantawe. Mintuguna, pabi ntaga kana aentaba ampimagina, Koti a'mu potama, aobi punta kinapa: Aobi pompe ntagaraba ago aboraye, uwaimintiye.

Nasareti kumati a'wae puma wantawe

39 Pigoya, Wa'ega Yagarama nkago kamanaka a'ya'ma pugaitegini, Karariya Nasareti kumati wa'ewaiti wantawe.
40 Wama umiyuguna, kana yagarantoba pita anosama, esegi pogana, Koti a'muntana potamagina tabera aogi napiyena amintiye.

Isu ababute Yerusaremi kumati wantase

41 Pigoya, a'ya'ma kabo yagaba anoge abage Yerusaremi wama, Isureyo kina iyo'maenti kana aboraoginisi wantase. Pi i'mu punta ntaga nkagewapa Pasoba naninta nakena yagawe.
42 Pigoya, Isuba nagisarisa tara tumpaema kabo miyomekana, kana i'mu pumeti ababute wantase.
43 Wama mintusuguni, pigo i'mu taenaba iso'ma nagaitegini, wa'ewaiti wauguna kana yagaranto Isuba pabi Yerusaremi mintantiye. Aeba mintoginisi anoge abageba: Aokinake wagasayema, napima wantase.
44 Wausuguna, ka yaga a'ya waoginisi aguyosakate, to ka'isa aokina ibigausuguni: Kampaye, untawe.
45 Piya yugunisi to a'wae puma Yerusaremi kumati to wama aguyosagantase.
46 Aguyosagausuguna, kakaga yaga a'ya waoginisi mono namapinti asu agama abatantase. Pigoya, aeba ka'isa mono tisa kinake mintogini, ka'isa kamana abigauguna aeba yume kamanapa aogima a'wae puma uwaimintiye.

47 Piya uwaimogini abite a'ya'ma pi kina'miba pami puntawe.
48 Piya pugunisi, anoge abageba kana kamana abite pami puntase. Pigoya, anowampa maya omintiye: Yagarawo, nanaga piya pekara tasigeba kaguyosa'ma tasu nkairaporuse, piya untiye.
49 Piya yogana Isu maya omintiye: Nanaga naguyosagase. A'yugu naeba nabanempa ntamapinti kampa misanaga mintuwe, untiye.
50 Piya yogana, anoge abage kana yome kamanapa isigeba kampa aogima abintase.
51 Pigoya, Isu aeba isigege irosa'ma Nasareti kumati wama isige kamana abibebe puntiye. Piya pogana, anowampaba kanaenaga napi napi puntiye.
52 Aibogana, Isuba aupe napiyenawape anosaogini, wasanamibe Kotibe agauguna aogi puntiye.

3

Yoni Koti ntuga agobintiye
(Matiyu 3:1-12; Maka 1:2-8; Yoni 1:19-28)

1 Pigoya, Aroma kina'mi kiye yagara, agewapa Taebiriyasi, aeba nagisa ka'amu kabu kabiwaitama miyogana, Pontiyasi Pairati Yutiya mara kabiyogana, Erotiba Karariya mara kabiyogana, a'nantowampa Piripiba Ituriya mabe Tarakonaitisi mabe kabiyogana, Arisaniyasiba Abirini mara kabima mintoginisi,
2 pigo Anasige Kayapasigeba mono kiye yagarara mintantase.
Pigoya, pi kanabi Koti kamanapa Yoniti tumintiye. Kana yagaraba Sekaraya ntagaragana ka'me mpari mima, pi kamana abintiye.
3 Abigaite, a'ya'ma Yontani waninkama maroteri materi nasima maya uwaimintiye: Aguntaenaripa kaitegiripa a'wae puma wani pasigina, Kotiba aguntaenaripa maerigaikiye, uwaimintiye.
4 Pigoya, poropete Aisaya pika kamana agoba pai maya uma kaemarantiye:

Awaga kamana ukena yagara ka'me mpari mima kega'e uma mayama aboraye: Wa'egawamanta ke i'ma, arupu puma amuyena piyo, iye.
5 Aigubunta'enaba ku'ma amuyena pumagiri, a'ya'ma tabe amupe amara nkamupe akusamagiri, antage nantage kipa maema asoya puma, arupu pumagiri, atumite asite punti kipa parakaba'magiri, a'ya'ma aogi piyo, iye.

6 Piya, a'ya'ma kinapa Koti tababuma aogi puratakena yugawapa agakibewe, piya uma kaemarantiye.

7 Pigoya, uwoma kina Yoniti mono wani pasikena kanauguna maya uwaimintiye: Tigeba kuya awarorawe. Koti tisa amo'ena aborarimekiri kakagaisanaga kebaya urimegiri mata'iba kanawe.

8 Tigeba aguntaenaripa kaitegiri tigu a'wae pigina mono au'wapa aborakiripa, wani kanara maekibewe. We, tigeba: Abara'amu nkaga'nuraga aogima mikunemagiripa, a-ntapima yiyo. Pabigo urimekiri abiyo: Kotiba ma ntabatasa Abara'amu nkaoso aga'nugi iba pikenaba agantiye.

9 Piya, ya agayukena tupa ya agobi atantiye. Pi ntawama nka kampa aogima aekanaba, agaiyuma yakupi kaekiye, Yoniba meto kamana piya untiye.

10 Piya yogini, kana wasanamiba mayama abigantawe: Taeba aya pukunema, abigauguna,

11 aeba maya untiye: Kai tara waintakanaba, ka yagara kaiba kampa waintakanaba ameno. Nanina waintakanaba, kampa waintakibi ntagara ka'isa ameno, piya untiye.

12 Pigoya, ka'isa takisi maeyume kinapa kanama mono wani pasikenaga abigamagini maya untawe: Tisawo, taeba aya pusune, untawe.

13 Piya yuguna, aeba: Tigeba takisiba maekibe nkawa maeyiyo. Toba a-nkagasima maeyiyo, uwaimintiye.

14 Piya uwaimogini irebu kinapa kanama: Taeba aya pusunema, abigantawe. Abigauguna, aeba maya uwaimintiye: Tigeba to kinapa imiyo'enaba a-puma, yabankaipa a-mpaemagiri, kampari kotiyenaba a-puma, yabankaipa a-mpaeyiyo. Pabi ikantanari maemagiri uwa miyiyo, piya uwaimintiye.

15 Piya yogini, kana wasanamiba Yoni yome kamanaka abimagini a'ya'ma pi kina'mi mayama napintawe: Aeba aobi pompe ntagara Karaisitiwema, Yonika untawe.

16 Piya yuguna, Yoni a'ya'ma kinapa maya uwaimintiye: Pigoya, ka yagara naka'i kanakibi ntagaramaba, agewapa asunagasima waintika, naeba mayamanaba agisa anapa kampa akubo agaikuwe. Piya, naeba wanitasa paititauwe. Aeba Aota Awamusatasage yakutasage paititakiye.

17 Aeba aka maete kanama, witi naninta ampa aigaga pumagina anonkapa namapi atantana ariwapa tayaba yakupi kaegaikiye, uwaimintiye.

18 Piya uwaimintana, Yoni to mono to mono aogi kamana uwaimintiye.

Eroti Yonipa arakurintiye

19 Pigoya, tabe kiye yagara Eroti, ae a'nantowampa nkwae
Erotiyasi maeyogana, Yoniba: Mantanabe to ka'isa ataena-
gape a-po, omintiye.
20 Omogana aeba to tabera ata agi napintiye. Piya,
piya yomeka Erotiba abitegina, Yonipa araku'magina iga'na
namapi atantiye.

Yoni Isu wani pai'atantiye
(Matiyu 3:13-17; Maka 1:9-11)

21 Pigoya, a'ya'ma pi kina wani pai'itantana, Isuge
pai'atantiye. Piya pogana aeba nunamu yogana, manta
a'waiyogana,
22 Aota Awamusa'ama pupunta kanta purite aeti tu-
mintiye. Tumogana pi mantabintisa maya kamana tu-
mintiye: Kaeba nae nabugami ntagaranekawe. Tabera
na'mu pugatauwe, untiye.

Isu nkayabamagi kamanane
(Matiyu 1:1-17)

23 Pigoya, Isu 30 kabu mimagina, yogawapa agobintiye.
Pigoya, wasanamiba aekaba abugunaba Yosepe ntagara
kanta puntiye.
Piya, Yosepe aeba Irai ntagarawe.
24 Piya, Irai aeba Matati ntagarawe. Matati aeba Aribai
ntagarawe. Aribai aeba Merikai ntagarawe. Merikai
aeba Yanai ntagarawe. Yanai aeba to Yosepe nta-
garawe.
25 Piya, pi Yosepe aeba Matatayasi ntagarawe. Matatayasi
aeba Emosi ntagarawe. Emosi aeba Neyamu nta-
garawe. Neyamu aeba Esirai ntagarawe. Esirai aeba
Nagai ntagarawe.
26 Piya, Nagai aeba Meyati ntagarawe. Meyati aeba to
Matatayasi ntagarawe. Pi Matatayasi aeba Semeni
ntagarawe. Semeni aeba Yoseki ntagarawe. Yoseki
aeba Yota ntagarawe.
27 Piya, Yota aeba Yowanani ntagarawe. Yowanani aeba
Aresa ntagarawe. Aresa aeba Serababeri ntagarawe.
Serababeri aeba Siyatiyeri ntagarawe. Siyatiyeri aeba
Nerai ntagarawe.
28 Piya, Nerai aeba to Merikai ntagarawe. Pi Merikai
aeba Erai ntagarawe. Erai aeba Kosamu ntagarawe.
Kosamu aeba Erimetamu ntagarawe. Erimetamu
aeba Eya ntagarawe.
29 Piya, Eya aeba Yosuwa ntagarawe. Yosuwa aeba Eriyesa
ntagarawe. Eriyesa aeba Yorimu ntagarawe. Yorimu
aeba to Matati ntagarawe. Pi Matati aeba to Aribai
ntagarawe.

30 Piya, pi Aribai aeba Simiyoni ntagarawe. Simiyoni aeba
Yuta ntagarawe. Yuta aeba to ka Yosepe ntagarawe.
Pi Yosepe aeba Yonamu ntagarawe. Yonamu aeba
Eriyakimu ntagarawe.
31 Piya, Eriyakimu aeba Mereya ntagarawe. Mereya aeba
Mena ntagarawe. Mena aeba Matata ntagarawe.
Matata aeba Netani ntagarawe. Netani aeba Tebiti
ntagarawe.
32 Piya, Tebiti aeba Yesi ntagarawe. Yesi aeba Obete nta-
garawe. Obete aeba Powasi ntagarawe. Powasi aeba
Samoni ntagarawe. Samoni aeba Nasoni ntagarawe.
33 Piya, Nasoni aeba Aminatabu ntagarawe. Aminatabu aeba
Atimini ntagarawe. Atimini aeba Anai ntagarawe.
Anai aeba Esironi ntagarawe. Esironi aeba Perese
ntagarawe. Perese aeba to Yuta ntagarawe.
34 Piya, pi Yuta aeba Yekobu ntagarawe. Yekobu aeba
Aisaki ntagarawe. Aisaki aeba Abara'amu ntagarawe.
Abara'amu aeba Tera ntagarawe. Tera aeba Neyo
ntagarawe.
35 Piya, Neyo aeba Seraki ntagarawe. Seraki aeba Ariyu
ntagarawe. Ariyu aeba Pereki ntagarawe. Pereki aeba
Iba ntagarawe. Iba aeba Sira ntagarawe.
36 Piya, Sira aeba Kenani ntagarawe. Kenani aeba Apakisati
ntagarawe. Apakisati aeba Semi ntagarawe. Semi
aeba Nowa ntagarawe. Nowa aeba Arameki nta-
garawe.
37 Piya, Arameki aeba Metusara ntagarawe. Metusara aeba
Inoku ntagarawe. Inoku aeba Yereti ntagarawe. Yereti
aeba Ma'arariyo ntagarawe. Ma'arariyo aeba to Ke-
nani ntagarawe.
38 Piya, pi Kenani aeba Inosi ntagarawe. Inosi aeba Seti
ntagarawe. Seti aeba Antamu ntagarawe. Piya,
Antamu aeba Koti ntagarawe.

4

Kewama Isu amiyo puntiye
(Matiyu 4:1-11; Maka 1:12-13)

1 Pigoya, Yontani wanipi Yoni Isu wani pai'ataogana,
Awamusa'ama agupinti pumaewama, ka'me mpari ababute
wantiye.
2 Wama 40 yagaba umintogana, kewama pi ntagaba amiyo
potantiye. Aibogana, naninta kampa nanta i'mintogana,
aga'ena abugaogana,
3 kewama aeti aborama maya omintiye: Kaeba Koti Nta-
gara mintanapa, yegana ma ntabaka paretiyena pekana nao,
untiye.

4 Piya yogana, Isu antota maya omintiye: Koti ka-
mana'ama maya iye: Wasanamaba nanintarasaba kampa
a'ya'ma esegiyenawapa maekiye, iyema, omintiye.

5 Piya omogana, kewamaba ababurite inati imagina,
a'ya'ma mampabisa kinapa asu aro ntaganto ayakimagina,
6 maya omintiye: A'ya'ma ma nkesegiyenabe igaenabe nae
namiwaentine. Pigoya nae napima ka'waina amikenaba
amukuwe. Piya, kaepa kamukuwe.
7 Kaeba nae nageba asagayuyegapa pi a'ya'waemaena
waintintanaba kae'enaena puwaewakiye, untiye.
8 Piya yogana, Isu antota uma maya omintiye: Koti ka-
mana'ama maya iye: Wa'ega Kotigapa, ae age asagayuma,
ae abiwa kayokaya'ena potao, iyema, omintiye.

9 Piya omogana, kewama Isu Yerusaremi kumati ababute
ima, tabe mono nama nkagari mesutama maya omintiye:
Kaeba Koti Ntagara mintanapa, matasa pa'yo puma tumo.
10 Piya, Koti kamana'ama mayama iye: Kotiba aeba
enisore kina'wa uwaitakana kabigatama kao'maekibewe,
iye.
11 Piya, kaegukena pukibipa, iyatasa kababute tumigina,
yabankamaba kagisaba kampa arisakiye, iyema, untiye.
12 Piya yogana, Isu antota uma maya omintiye: Koti
kamana'amaba to ka maya iye: Kaeba Wa'ega Kotigapa
amiyo puma agakenaenaba a-po, iyema, untiye.

13 Piya yogana kana amiyo'ena a'ya waogana, kewama
Isupa atate migarakena wantiye.

Isu Karariya mari yogawa agobintiye
(Matiyu 4:12-17; Maka 1:14-15)

14 Pigoya, Aota Awamusa'ama Isu esegiyena amogana,
Karariya-i to wama yogawa pogini, a'ya'ma pi nkauka'isa
kina'mi ae awaga kamanapa abintawe.
15 Aibuguna, aeba mono namapinti imagina, kamana
uwaimogini i'mu potantawe.

Nasareti kina'mi Isupa ikabitantawe
(Matiyu 13:53-58; Maka 6:1-6)

16 Piya puguna, uwaena yagaranto Isu mima anosanti
mpari Nasareti wantiye. Pita'i a'ya'ma sabati yaga mono
namapi ibomeka, ka yagaba ima Koti kamana aisikena
asiyogini,
17 aepa poropete Aisaya kaemaranti nkisa amintawe.
Amuguna maema aparotama, maya kamana waintogana
uwaimintiye:

18 Pigoya, Wa'egawamatisa Awamusa'ama nae nantabinti tumegina, aogi kamana uwa kina uwaimo unatantiye, iye.

Piya, to wainaga araku'ma upebe punta kinapa atagana wanoma, iyorikaenta kinapa iyogawai taoma, atabi mpiye kinapa aogima mikibewe, uwaimomagina, naisagagi tumuwe, iye.

19 Piya, Wa'egawama aokina aogi puwaitakibe ntagagaba, awaga kamana yoma unatagi tumuwe, iyema, Isu esapisa kamana piya untiye.

20 Piya ugaitegina, aeba kana esa akarakima amome ntagara amite mara'miyogini, kana mono namapi mintume kina'miba: Ae kamana'wa ukena piye, utegina, iyoba araga aragama agauguna,

21 aeba mayama agobima uwaimintiye: Ago uriminta kamanapa au'wapa ibanto aboragiri abewe, untiye.

22 Piya yogini, igeba awamupisa iga kamana'wapa abima pami pumagini: We, aeba Yosepe ntagarawe. Ayamabaya aogi kamanapa iye, untawe.

23 Piya yuguna, Isu maya uwaimintiye: Tigeba obisobi kamana naeka maya yepa: Tusa yagara kae kauka aogi pega kagano. Piya, Kapaniyamu kumata yoga puntampe nkawaga kamana abune. Pabiyama magata pega agano, piyama nabigakibewe, uwaimintiye.

24 Piya uwaimintana Isu to maya untiye: Naeba taga kauwe. Koti unti kamana yemi poropete yagarama kamana'wapa mawatasa kina'miba kampa abima aegarakibewe.

25 Pigoya, naeba tagaka urimuwe. Iraiya mintome kanabi, kaboba kakaga pumagina opa tonaentisa ka'umaema u, kampa ka aemagina, pa tawaogana kaboba tabera pumagina, a'ya'ma kina iga'enaba tabera ibuntiye.

26 Ibogini, pi ntaga Isureyo abeya waepa uwoma mintuguna, igetiba Koti Iraiyapa kampa agarubantiye. Ae'wa nkaokinatiba kampa agarubantiye. Aepa Saironi mara Sarepata kumati ka namu'isa abeya waeti agarubaogana, wama naninta nantiye.

27 Piya Iraisa mintome kanabipa, Isureyo mara uwaena karu kina mintuguna, kampa ita wantiye. Piya, ka Siriya marisa yagara, agewapa Naemani, abiwapa Iraisati waogana kaba ataogana anamopa ata wantiye, Isu piya uwaimintiye.

28 Piya uwaimogini, a'ya'ma mono namapinti mintume kina'mi ka abi'ma,

29 pi kina'miba kumawaitisa agarubakena pumepa
irosa'ma ige kumati amuti ababute ima au'yari
apasanakaikena puguna,
30 aeba abakapinti uwigasi ankigasi putagina wagaintiye.

Isu ka yagarama nkantabintisa ke kina agarubantiye
(Maka 1:21-28)

31 Pigoya, Isu Karariya mari tumima, Kapaniyamu kumata
wantiye. Wamagina sabati yagaba waya'wa kamana uwaim-
intiye.
32 Kana kamana uwaimomepa kiya kina'mi yumesa ka-
mana yogini abite pami puntawe.
33 Pigoya, pi mpono namapinti ka yagara, ke kina
antabaipinti minta yagara, aege mintuguna, aeba tabera
kega'e uma maya untiye:
34 We Isugaba, Nasaretirisa yagaragawe. Taegukena kana-
paya, nana puratakena kanane. Piya, naeba ago abopa,
kaeba Kotitisa aota yagaragawe, piya untiye.
35 Piya yogana, Isu ka abi'ma maya omintiye: Paka
pumagina, atate irosa'ma wagaso, omintiye. Omogana,
ke kina'maba kana yagara apasara pomepa, kampa aupa
airisanta uwa irosa'ma wagaintiye.
36 Piya pogini, kana pi kumata mintume kina'miba pami
pumagini, mare-u me-u puma maya untawe: We, aeba
nana kamana iye. Aeba esegiyenawapisa kiya kina'mi
usu kamana uma ke kina uwaitagini atate wagasawe, piya
untawe.
37 Aibogini, pintana pome kamanapa urite, a'ya'ma pi mari
wagana kana puntawe.

Isu Pita aentawampa aogi potantiye
(Matiyu 8:14-15; Maka 1:29-31)

38 Piya puguna, mono namapisa iro'ma, Saimoni ntamap-
inti iyomepa Saimoni aentawampa nkau yaku taogana
mintogana, Isu yoninkapa: Kaba ataoma, abigantawe.
39 Abigauguna, aeba agora ampagina yoninkapa: Ata wao,
yogana ata wantiye. Ata waogana, kana wae'maba asima
naninta maema imogini nantawe.

Isu uwoma kina aogi puwaitantiye
(Matiyu 8:16-17; Maka 1:32-34)

40 Pigo papa tupasikena pogana, ka'isa iyokina'miba
tonarona inu ibome kinapa ibabute kanagana puguna, Isuba
a'ya'ma i'nota ayapa ataogana, ita wantiye.
41 Piya pogana ke kina wasanami nkintabaipintisa
igarubakasogini, igeba irosa'ma kega'e uma: Kaeba Koti
Ntagaragawe, untawe. Pigoya igeba: Isu aeba Karaisiti

yagarawema, napiyuguna, to mare-u me-u pusanaga akunkitantiye.

Isu Yutiya mari nasima kamana uwaimintiye
(Maka 1:35-39)

42 Pigoya, Isu abayara itate ka'me mpari waogini, ka'isa kina'miba aguyosa'ma aeti wamagini: Taege mikibene, uma arakuruguna,
43 aeba maya uwaimintiye: To ka'isa kumatiba naeba Koti kabiratakena aogi kamanapa uwaimoma unatagi kanauwe, uwaimintiye.
44 Piya uwaimite Yutiya mari mima, a'ya'ma auka'i mono namapinti kamana uwaimita nasintiye.

5

Inoyanta aeyume kina'mi Isu aegarantawe
(Matiyu 4:18-22; Maka 1:16-20)

1 Pigoya, ka yagaba Isuba Kenesareti kotu nkawamori umima Koti kamana yogini, wasanamiba ampa aki puma airakiraki puma ampa abintawe.
2 Piya puguna Isu agaomepa, wanipisa kare tara kotu nkawamori waintusuguni, kana inoyanta aeyume kina'miba iro'ma tumima kuko wanipi aemiyuguna,
3 aeba Saimonintana wanipisa karebi ima asu mintana, Saimoni maya omintiye: Awamorisaba paibumanto pubasa naigina wano, yogini pubasana'ma metauguna, aeba kana wanipisa karebi mara'mima pipisa a'ya'ma awamori mintume kinapa mono kamana uwaimintiye.
4 Piyama kamanapa uwaimitegina, Saimonika maya omintiye: Tigeba wani nkakanti wamagiri, kana kukotipa metama inoyanta aeyiyo, untiye.
5 Piya yogana, Saimoni maya untiye: Tabe Yagaramawo, taeba asekapa tabe yuga pumiyompepa, kana inoyantaba kampagi aeyune. Piya pompeka, kae yempekaba kukopa atama agakune, untiye.
6 Utegina, kopa wanipinti motantawe. Piya pumepa, uwoma inoyanta ira'waiyogini, kana kupa kunta puma ae'mutikena pogana,
7 igeba iyokinaka to ka wanipisa karebi mintuguna, kega'e yuguni, kanama ampa iyo'maema, tarayaga wanipisa karebi uwaena atauguna, kana wanipisa kareba kunta puma ipirintakena puntase.
8 Piya pogana, Saimoni Pitaba pintanaba agategina pami pumagina, Isu nkagisabi arakabima parokaema maya untiye: Naeba uwa agunta yagara mintuwe. Wa'ega Yagara, kaeba uwa natate wao, untiye.

9 Pipa nanagawanane. Inoyanta maeyumeka aekuru
pogini, pi aokina'mibe pabiyama iyekuru puntawe.
10 Piya pogana, tara yagarara Yemisige Yonigeba, Sepeti
ntagara tara, isigegeba isiyekuru pusuguna, Isu mayama
Saimoni omintiye: Kaeba a-kaekuruba po. Aintiba inoyanta
aeyempesa puma wasana iba pikibene, piya omintiye.
11 Piya omogini, igeba wanipisa kareba pubasanama
kepiyati me nkatama, a'ya'waemaenawaipa kaite Isu nkae-
garantawe.

Isu karu yagara kaba atantiye
(Matiyu 8:1-4; Maka 1:40-45)

12 Pigoya, Isuba ka kumata mintogana, ka yagaraba
a'ya'ma aupintiba karuyena abome ntagarama Isu agate,
aowarisa mabi parokaema maya untiye: Wa'egawo, kaeba
kabemika kaba natakena puntanapa aogi punatao, untiye.
13 Piya yogana, Isu aya parosuma auta u'ma maya untiye:
Piyaenaga nabiye, untiye. Piya umagina: Pabigo kata
wakana aogima miyo, untiye. Piya yogana, pabi ntaga kana
karuyenawapa atawantiye.
14 Atawaogana Isu esegima maya omintiye: Kaeba uwa
kinapa a-nkuwaimima, marupa wama kaupa mono kiye ya-
gara uma ayakegana agano. Piya, kata wamikaba pai Mosese
uramintintanaba Kotiti amegini, wasanamiba kagate: Aoso
yagara miyema napikibewe, piya omintiye.
15 Aibogini, a'ya'ma Isu pomentanaga wasanamiba mare-
u me-u puta nasuguna, uwoma kina ampa kamana abekana
yonintanaba kaba atagaikiye, piya uma aeti kanantawe.
16 Aibuguna, pabigo itategina ka'me mpari wama nunamu
untiye.

Isu agisa aya pu'wanta yagara kaba atantiye
(Matiyu 9:1-8; Maka 2:1-12)

17 Pigoya, ka yagaba Isu mono kamana uwaimima yogini,
Karariya marisabe Yuta marisabe Yerusaremi kumatasabe,
ka'isa Parasi kinake kamana ago abinta kinake, igeba pitisa
kanama wasana abakapi ampintantawe. Ampintuguna,
Wa'ega Yagaramapisa yoni kaba itakena esegiyenawapa Isu
ago maentiye.
18 Piya maeyogana, ka yagaraba agisa aya pu'wanta ya-
gara, ka'isa kina'mi wasa yara wasirite kanamagini, Isu
nkagora me nkatakena kanaumepa,
19 namapa pumaewauguni, kupa kampa tantiye. Aibogini,
kana yagara wasirite nama nkabobori imagini, asu akuri-
tama, pita'isa motauguna tumima Isu nkagora tumintiye.

20 Tumogana, Isu imatiti'enawai aeti ataume igantana
maya untiye: Nao'anto, naeba aguntaenagapa maegaga-
suwe, omintiye.
21 Omogini, ka'isa mono tisa kina'mibe Parasi kina'mibe
pi kamana abintini, mare-u me-u puma maya untawe: Ma
ntagaraba Kotika anagiyenaba usuyenaba, aeba nana ya-
garawe. Koti ae abi aguntaenarepa maeragaikiye, untawe.
22 Piya yuguna, Isu kana napiyenawai nkigate maya un-
tiye: Tigeba nanaga tigebipa napiyewe.
23 Nanaenama kunta piye. Pigoya, naeba: Aguntaenaga
maegagasuwe, yokabera: Asima wao, yokawe. Asima wao,
yekana, kampa asima nasekiripa kagi punatakibewe.
24 Pigoya, tigeba abiyo. Wasanama Ntagara naeba ma
mpabi aguntaena maerigaikena esegiyenanepa waintiye.
Pi nkinuntana naeba agarubakiri agamagiri, aguntaena
maerigaikena esegiyenanekaba napiyiyo, uwaimintiye. Piya
uwaimintana, a'wae puma agisa aya pu'wanta yagaragaba
maya omintiye: Naeba ugamota, kaeba asima wasagapa
aesagabite wa'egati waoma, omintiye.
25 Piya omogana, karu'ena asima waitamiyome wasawapa
aesagabite wa'ewati wantana, Kotiti a'mu potantiye.
26 Piya pogini, uwoma kina'miba agate pami puma, Koti
nkage asagayuma: Ibasa yagaba nanabaya agaune, untawe.

Isu Aribaika kega'e untiye
(Matiyu 9:9-13; Maka 2:13-17)

27 Pigoya, pabi ntaga togana Isuba waomepa, takisi maey-
ome ntagara, agewapa Aribai, takisi opisibi mintogana, isu:
Ampa naegarao, omintiye.
28 Piya omogana, asima a'ya'waemaenawapa atategina
wama Isu nkaega'ma wantiye.
29 Aega'ma wama, Aribaiba namankapi tabe naninta Isupa
kaema amintiye. Piya pogini, uwoma takisi maeyume
kinape to uwa kinape isigege ampa mara'mima naninta
nantawe.
30 Piya puguni, Parasi kina'mibe mono tisa kina'mibe
Isu abagi kinaka uwoma kamana maya untawe: Nanaga
takisi maeya kina'mige to aguntaena pe kina'migeba igebe
nanintaba nawema, abigantawe.
31 Piyama abigauguna, Isu maya untiye: Wasanami kampa
yoni nkibemi kina'miba tusa yagaramati kampa wawe. Yon-
intana ibemi kina'mi mana igeba wawe.
32 Piya pemisa puma: Aogi kinatawe, ye kinapa aogi
puwaitakenaba kampa tumintuwe. Naeba agunta kina igu
a'wae pikibeka uwaimikena tumuwe, piya untiye.

Naninta a'a-o uma i'mikena kamana abigantawe
(Matiyu 9:14-17; Maka 2:18-22)

33 Piya yogini, kana wasanamiba Isuka maya omintawe:
Yoni nkabagi kina'miba uwoma ntaga nanintaba kampa
nanta, a'a-o uma nunamu yewa, Parasi nkaokina'migeba
pabiya pewe. Pigoya kae kabagi kina'miba nanintabe wa-
nipe asi nasi a'yugu nawe, piya omintawe.
34 Omuguna, Isu maya uwaimintiye: Pigoya, wasanami
iba'ena puntiniba, a'ya'ma kina'miba nanintaba kampa a'a-
o ukibewe. Igeba naninta naiginaba, iba'wae'ma nkawae-
wampa uwa mikibipa, pipa kanarane.
35 Pigoya, ainti iba'wae'ma nkawae ampa arakurite
ababute to mari wagasiginiba, pi ntagaba ao'miba intara
puma kampa naninta nanta uma mima aeka napikibewe,
untiye.
36 Piya untana, Isu meto kamana pika maya uwaimintiye:
Wasanama abara kai atugekanaba, to aoso kairasaba kampa
kasama pitapa motama pugunikiye. Piya pukibipa pi abara
kai to atu'wakanaba, ka aogi kai kampa waikiye, untiye.
37 Piya untana to maya untiye: Piya, wasanamaba kasa
waini wanipa paisa yaga au'aribi kampa arigikiye. Piyama
paisa yaga au'aribi arigikibemipa, namagima aiguriwakiye.
38 Piya, wasanamaba kasa wainina pabi kasa yaga au'aribi
arigiye.
39 Pigoya, wasanama paisa waini nagaiteginaba, toba kasa
wainigaba kampa abiye. Aeba: Paisaenarepa aogiyenawe,
iyema, Isu piya uwaimintiye.

6

Sabatiga abigantawe
(Matiyu 12:1-8; Maka 2:23-28)

1 Pigoya, ka sabatirapa Isu witi yugabinti waogini, abagi
kina'wampi kana witiba maema iyasama nantawe.
2 Piya puguna, ka'isa Parasi kina'miba igate maya untawe:
Tigeba sabatirapa akumparanta'enaba nanaga piyaba pewe,
untawe.
3 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Tigeba kampa
napiyewo. Tayabama Tebitige aege miyume kina'mige
iga'ena ibogana puntikaba aisumagiri kampa abewo.
4 Aeba Koti mpono namapinti ima, Kotika napima ataume
pareti asu maentiye. Pigoya, pi paretiba uwa kina'miba
kampa nakenawe. Mono kiye kina'mi ibiwai nakena atanta
pareti asu maema akobuma, a'ya'ma uwa aokinapa imogini
nantapa kanarane, piya untiye.

5 Piya untana, Isu to maya untiye: Wasanama Ntagara naeba pabiyama sabatirapa kabima miyuwe, piya uwaimintiye.

Isu aya pu'wanta yagara sabatira kaba atantiye
(Matiyu 12:9-14; Maka 3:1-6)

6 Pigoya, to ka sabatirapa Isu mono namapinti ima kamana uwaimogana, ka yagaraba ayatakantisa pu'wanta yagara mintogini,
7 ka'isa mono tisa kina'mige Parasi kina'mige, Isu sabatira yoni kina kaba itasanaga kamana otakena apasa puntawe.
8 Piya puguna, Isuba ago napiyenawaipi igategina, kana aya pu'wanta yagara: Asitaigina mata'i iyeno, yogana, aeba asima ikapi intiye.
9 Iyogana Isu maya uwaimintiye: Naeba tibigauwe. Sabatira ago kamanapa nanawe iye. Wasana sabatira aogi potakupera ataena potakune. Ao'maekupera aegukunema, ibigantiye.
10 Piya untana, a'ya'ma kinapa mare-iga me-iga puntana, kana yagaramaka maya omintiye: Kayapa aparotano, omogana, karu'ena kana ayapa aparotaogana atawantiye.
11 Piya pogini, kana kina'miba agate intabi ikimagini: Isupa nana potakunema, napintawe.

Isu nagisarisa tara tumpaema kina ibabuntiye
(Matiyu 10:1-4; Maka 3:13-19)

12 Pigoya, pabi ntaga Isuba nunamu ukena amuti iyogana, ase yogana, pabi nkasenabinti Kotiti nunamu untiye.
13 Piya yogana marogana, aeba abagi kinaka igega'e yogini kanauguna, nagisarisa tara tumpaema aisuwaitama, igewaipa aposorowe uwaitantiye.
14 Piya, igewaipa mayamawe: Saimoni aoso ominti nkagiwapa Pitawa, ae a'nanto Enturuwa, Yemisiwa, Yoniwa, Piripiwa, Patoromayowa,
15 Matiyuwa, Tomasiwa, Aopayesi ntagara Yemisiwa, namu'isa kiya kina igarubakaikena abugai ntagara Saimoniwa,
16 Yemisa ntagara Yutasiwa, ainti Isu minaga'ena punti ntagara Yutasi Isikeriyotiwa, sumagini, abagi puntawe.

Isu uwoma kina aogi puwaitantiye
(Matiyu 4:23-25)

17 Pigoya, ibaburite igege amutisaba tumima, amura tumpa irosa'ma mintuguni, tabe uwoma abagi kinape tabe uwoma Yuta kinape Yerusaremi kinape, wani nkagorasa Taya kinape Saironi kinape, me nkaki puma kamana'wa abima yonintanawai mae igaikenaga uma aeti aki puntawe.

18 Aibuntini, ke kina intabinti mintome kinapa kanauguna,
agaruba igaintiye.
19 Piyamaba esegiyenawampa iyo'maeyogini, a'ya'ma
kina'miba: Yonintanarepa tatawakiyemanapimagini auta
ukaya puntawe.

Isu a'mu kamanape antara kamanape untiye
(Matiyu 5:1-12)

20 Piya puguna, Isu abagi kina'wa igau'ma maya uwaim-
intiye:
We, kusi miye kina, tigeba Koti kabiritakiri, ti'muntanabi
mikibewe.
21 Tigeba tiga'ena tibemi kina'mitaba, aintiba tiga'e pakiri,
ti'muntanabi mikibewe.
Tigeba ibaba kube'ena puma miye kina'mitaba, aintiba
kagi pumagiri ti'muntanabi mikibewe.
22 Piya, Wasanama Ntagara naeka wasanami kama pu-
ritama aruyenabisa tigaruba'magini karibi'ma agunta ka-
mana tigeka uritaigiripa, tigeba ti'mu piyo. Ti'muntanabi
mikibewe.
23 Piya, aintiba aogi ikantanaripa mantariba taber-
aka'yane. Pika pi ntagaba ti'mu puma tinta asoya puma
miyiyo. Paipa iyabamagipa pabiyama poropete mintanta
kinapa karana puwaitantawe.
24 Mone tabe kuta ntaga kina, tigeba ikantanaripa ago
maeyawe. Aintiba toba kampaye. Tigeba ataenabi mik-
ibewe. Pika tintara piyo.
25 Pigoya, ibasa yaga tabe nakena nata nase kinapa, tigeba
aintiba tiga'ena tibikiye. Tigeba ataenabi mikibewe. Pika
tintara piyo. Pigoya, ibasa yaga kagi pe kinapa, aintiba
tigeba kube'ena pigina tiyo'nu tumikiye. Tigeba ataenabi
mikibewe. Pika tintara piyo.
26 Pigoya, tige maete ima i'mu puritaigiri, tigeba kampa
aogima mikibewe. Paipa pi kina'mi nkiyabamagi kumpari
poropete kinapa pabiyama i'mu puwaitantawe.

Isu kama kina aogi puwaitakena kamana untiye
(Matiyu 5:38-48)

27 Pigoya, naeba kamana'ne abe kina mayama urimuwa,
abiyo: Tigeba kama kinatipa agu kao'ena puwaitantiri, imo
purita kina aogi puwaitaiyo.
28 Karibi'ma ata purita kinapa ti'muntanaba puwaitaiyo.
Karana purita kina igeka napima nunamu yiyo.
29 Pigoya, wasanama amo pugatama, ka katamara
kaeguyekanapa, to ka auka'i a'wae puma amo. Piyamaba
wasanama mu'mu kaiga maeyakanapa, a-kamopa puma,
uwa atamagina to ka kai maekenaba a-nkakuno.

30 Pigoya, wasanama ka'enaga esugatakanapa, amo. To
wasanama ka'isaenaga maeyakanapa, to namomaba a-
nkabigao.
31 Pigoya, tigeba wasanami purataiyema tibikibintanaba,
pabi nkawameta igepa puwaitaiyo.

32 Piya, tigeba agu kao'ena purita kina ige'amana agu
kao'ena puwaitaiginaba, aintiba aya iretaripa Kotiba
timikiye. Pipa kampaye. We, agunta kina'miba iyokinapa
antota agu kao'ena puwaitawe.
33 Pigoya, wasanami aogi puritaigiripa, tigeba piyama
aogi puwaitakibepa, nana ti'muntana maekibewe. Pipa
kampaye. Pabi ata kina'mige pabiya puwaitawe.
34 Pigoya, iretari antota timikibe kinapa ireta imikibepa,
ti'muntanaba nana maekibewe. Pipa kampaye. Piya pesa
puma, ata kina'miba to a'wae puma ata kinapisa ireta
maekena pewe.
35 We, tigeba kama kinati kayone pumagiri, aogi puwait-
amagiri, aogi puwaitakibentanabe imikibentanagabe an-
tota maekenaba a-ntapiyiyo. Piya puntiripa, inatisa Tabe
Yagarama ntagaraena piginaba, aintiba tabe ikantanaba
timikiye. Piya, aeba wasanaba igama aekita kampa puwait-
ikana, uwa a'yugu kinape kampa i'mu pe kinape uwa
iyo'maema, aogi puwaitaye.
36 Pigoya, inatisa tibarimpaba antara puritamisa puma,
wasanaga tintara puma iyo'maeyiyo, Isu piya untiye.

Antota kamana a-nkuwaitaiyo, untiye
(Matiyu 7:1-5)

37 Piya untana Isu to maya untiye: Tigeba to wasana aupi
pima kamana a-nkuwaitaiyo. Kampa uwaitakibepa Koti
tigepa pabiyama antota kamana kampa uritakiye. Pigoya,
tigeba wasana aguntaenabipa a-nkitaiyo. Kampa itak-
ibepa, Koti tigepa pabiyama aguntaenabipa kampa titakiye.
Pigoya, tigeba aguntaenawai mae igasiginaba, pabiyama
Koti aguntaenaripa maerigaikiye.
38 Pigoya, to kina ka'isaena imiginaba, Kotiba pabiyama
aogiyenaba timikiye. Wasana kopa aigire pumagina await-
awamisa puma, Koti tabe puma agasiya timikiye. Piya, pabi
imikibe nkawameta Kotiba a'wae puma timikiye, Isu piya
untiye.

39 Piya untana, Isu amato puma meto kamana maya
untiye: Aorikaenta yagaramaba to aorikaenta kinapa ayama
kepa ayakikiye. Pipa kampaye. Kampa ayakekinisi, isigeba
kaga a'abibintiba aesama isiyegukiye.

40 Piyama, abikena namapisa kina'miba kampa tisa
kina'wapa asugasaye. Kampaye. Aeba urintanaba togana
pabi tisawama pemisa pukiye.
41 Pigoya, kao'yagarama nkaobipa i'nintana
waintakanapa, ayama agantana, kaeka kaobi ya atu
waintakanapa, nanaga ae aogi potakenaga napiyene.
42 We, kumpari kina, kaeka kaobi ya atu waintemipa,
kaeba ayama kao'yagaragaba mayaba omegana aogi pikiye:
Nao'yagara, kaeba abintaga, kaobisa i'nintanaba maega-
gasanoma, omegana aogi pikiye. We, kaeka kaobi ya
atu waintemi, pipa marupa maegaite aogima agantana,
kao'yagarama nkaobisa i'ni maegasagana aogi pikiye, Isu
piya untiye.

Ata yage aogi yawama kamana untiye
(Matiyu 7:17-20; 12:33-35)

43 Piya uwaimintana Isu to maya untiye: Aogi yawamaba
kampa ata yamankapa aeye. Piya, ata yawamaba aogi
yamankapa kampa aeye.
44 Pigoya, a'ya'ma yamanka'ama aboragiripa, agowapa
abewe. Piya, wasanamiba akenanaenabintisa kampa piki
yamanka asikewe. Kabuyenarasaba kampa waini yamanka
asikewe.
45 Pabiyamaba aogi yagaramaba agupintiba aogi napiye-
nawapisa aogiyenaba piye. Piya, ata yagaramaba agupipa
ata napiyenawapisa aeba ataenaba piye. Piya, agupi await-
anti'naba awamupisa irosaye, Isu piya untiye.

Tara namaka meto kamana untiye
(Matiyu 7:24-27)

46 Pigoya, to kamana Isu maya uwaimintiye: Tigeba naeka:
Wa'egarekawe, Wa'egarekawe, untiripa, nanaga nae yo ka-
manapa kampa abima wasiyewe.
47 Piya, naeti kanakibemi kina'maba kamana'ne abima
wasikibipa, aepa nanara awame pusuwe. Mayama waintiye:
48 Ka yagarama nama kikena puntanaba, maruntana
puma, tako aema'ma mabinti aibirintama aegasima, u
takaitasa nama kimaragina, wani pa'ma akasabakena pu-
gagategina, esegi puwagina kuruyenaba kampa punta uwa
waiye. Piya, aeba tonkiya puma kimarantiye.
49 Pigoya, wasanama nae kamana abintana kampa
wasiyemipa, aeba piyama wasanama amunta yarasa nama
kimaraogana, wani pa'ma ata pogana karu'ena kana
namapa akasakasu pa'wantiye, Isu piya untiye.

7

Isu ka kayokaya yagara yoninka kaba atantiye
(Matiyu 8:5-13)

1 Isu aeba wasana mono kamana a'ya uwaimitategina
Kapaniyamu kumati wantiye.
2 Pita'i namu'isa irebu kina'mi kiya yagarama, ae kayokaya
yagara purikena puma mintantiye. Pigoya, kana tabe yagara
pi ntagaraka abogana aogi puntiye.
3 Piya pogana, kana irebu kiye yagara Isu nkawaga ka-
mana abite, Yuta kina'mi paitakena kina'mi igaruba'magina:
Isuti wama kayokaya yagarane yonintanawapa atawanema,
uma omiyo, uwaimima igarubantiye.
4 Pigoya igeba Isuti wama esegi kamana maya uma om-
intiye: Taeba kiya yagara aeka abokana aogi piye. Pika
kamana'wapa abo.
5 Aeba agu'wapa Yuta kina taeti waiye. Pigoya, mono
nama aboranemaba, aewa monepa ataogana kanarasao-
gana abora tamintiye, omintawe.
6 Piya uma omuguna Isu abite igege wantiye. Wama
kiya yagarama ntamata irosakena pogana pita'isa aokina
uwaitaogini, kanama Isu mayama omintawe: Wa'ega, naeba
tumima mintakina mintogana, pegina kaeba a'yugu puma
namantepintiba ubasikibene.
7 Piya, naene abogana kampa aogi pegi, kaeti ikenakaba
kunta puwe. Piya, kaeba pita'i uwa mima kamana yegana
kayokaya yagaranepa kabareno.
8 Piya, naeba ima minta kina'mi nkiwamu wasimagi, to
ka'isa tumima minta irebu kina'nepa kabiyuwe. Piya, igetisa
ka'wainapa: Wao uma omekanaba wakiye. To ka pa: Kanao,
yekanaba kanakiye. Kayokaya yagarane: Pi ntuga po,
yekanaba pikiye. Piya, kiya kina'mi yosa puma yeganaba
atawano, untiye.
9 Piya yogana, Isu pi kamana abima kiya yagaraga napi
napi puntana, a'wae pumagina a'ya'ma aega'ma kanaume
kina'mipa mayama uwaimintiye: Naeba urimekiri abiyo.
Isureyo kina, tigetiba ma ntagarama nkamatiti'ena piya
awametapa kampagi agauwe, uwaimintiye.
10 Piya uwaimogini, kiya yagarama aokina'miba a'wae
purite namapinti ima, kayokaya yagara yoninka ata waogini
agantawe.

Isu ka yagara purintapisa asitantiye

11 Pigoya, to ka yagaba Isu to ka kumapa agewapa Neni,
pita'i waogini, abagi kina'wape wasana uwoma to kinape
aege wantawe.

12 Pigoya, wa'e ikibi kabera uma irosaogini, purinta kina
ka wasi maete tumintawe. Kiya wae'ma ntagara ka'anto
mima purintiye. Piya, ae kumatisa uwoma wa wayapa
kaikena tumi puntawe.
13 Tumi puguna Isuba pi kiya wae agama antara potama:
A-kube'enaba po, omintiye.
14 Piya omogini, wasana wasaba wasi u'ma mintuguna, Isu
wama wasa aukaya puma maya untiye: Masimabiwo, naeba
ugamota kaogama asiyo, untiye.
15 Piya yogana, purintapisa asimagina kamana untiye.
Pigoya Isuba anowampage miyenema amintiye.
16 Piya pogini, wasanamiba agate iyekuru pumagini, Kotiti
i'mu puma maya untawe: Poropete tabe yagara abakatepi
aboranti mintiye, untawe. Pigoya ka'isamiba to maya
untawe: Kotiba aokina tae tao'maekena kanaye, untawe.
17 Piya, awaga kamana Yutiya maribe to ka'isa maribe
wagana kana puntiye.

Isu Yoni nkabagi yagarara kamana uwaisimintiye
(Matiyu 11:2-19)

18 Aibogana, Yoni mintogini, ae abagi kina'mi: Isu piya
mayaena pome, pi kamana omintawe.
19 Pigoya pi kamana abite, tara yagara: Wa'ega maya uma
abigaisema, isigarubantiye: Karaisitiba kanakiye untapa,
kaebera, to ka'wainaka agawa pukupayawe, uwaisitaoginisi,
20 Isuti wamaginisi irosa'ma maya untase: Yoni mono wani
paitakena yagarama maya uma tasigarubaye: Karaisitiba
kanakiye untapa kaebera, to ka'wainaka agawa puma
mikune, iyema, abigantase.
21 Pigoya, Isu aeba pi ntaga to yoni kinapa kaba itantana,
keba igaruba igaintana, iyorika kinapa iyo agaitantana pun-
tiye.
22 Piya poginisi isigeba uma irosa'ma abigausuguna
mayama uwaisimintiye: Tisigeba wamagirisi agama abeme
kamana Yonipa maya omiso: Iyorika kina'miba iyo agawe.
Ka miyaba kina'miba ke'i nasewe. Karu kina'miba
kabarewe. Aibo kina'miba kamana abewe. Purinta
kina'miba iyo agama asiyewe. Kota kampa wainta kina'miba
aogi mono kamana abewe, omiso.
23 Piya, ka'waina naeka abima aekita kampa pikibi'naba,
a'muntanabi mikiye, uwaisimite isigarubantiye.
24 Pigoya, Yoni nkao'yagara taraba a'wae puma wausug-
una, Isu aeba wasana mintume kina'mi igepa Yonika maya
uwaimintiye: Tigeba ka'me mpari nana agakena wantawe,
a. Misa ka'waina pontawama maete wate kanate pogiri
agakena wantawe, a. Piyaba kampaye.

25 Piya, ka yagara aotasaena aogiyena wantaga mintogiri
agakena wantawa, a. Piyaba kampaye. Wasana aotasaena
aogiyena maema miye kina'miba igeba kiye yagarama
nkaogi namapi mima pita uwa miyewe.
26 Pigoya, poropete ka agakena wantawe. Owe, piya
naeba urimekiri abiyo. Wasana aganta, aeba poropete ka'isa
kina'mi awametapa kampaye. Aeba to awametane.
27 Aeka kamana awa'ena Koti yagarawapa maya omintiye:
Naeba kayokaya yagarane otagana, ae paitagatama ke i'ma
aogi pugatakiye, piya untiye.
28 Pigoya, naeba urimukuwa, abiyo: Waya'matisa abo-
ranti'na ka'wainaba Yonipa kampagina againtiye. Pigoya
Koti kabiratakibi kanabipa tumima minta kina'nempiba
Yonipa agaikibewe, Isu piya untiye.
29 Piya, aeba piya yogini a'ya'ma uwa kina'mibe tak-
isi maeyume kina'mibe abimagini: Koti pikibemintanaba
aogiyenawe, untawe. Pigoya pi kina'mi Yoniti pai wamagini,
mono wani maenta kina mintantawe.
30 Piya, Parasi kinake kamana ago abinta kinake igeba
Koti uwaimomentanaba: A'a-o, untawe. Pigoya, pi kina'mi
Yoniti wama, mono wani kampa pasume kina'miba igeba
Koti kamanapa: A'a-o, otantawe.
31 Pigoya Isu to maya untiye: Mamparasa kina tigekaba
kegita awame pusuwe. Nanarane.
32 Tigeba yagara araga piyamawe. Igeba kumati mimagini
iyo'mi mayama uwaimewe: Ini yokiripa, nana piyema
kampa wa'enaba pewe. Tantara'ena puma kube'ena
pokiripa, nana piyema kampa tao'maeyawe. Tigeba pi
nkawametane.
33 Yoniba mono wani pai itanti ntagara yogawa agobin-
tanaba, ka'isa nanintabe waini wanipe kampa nanta, uwa
a'a-o uma miyogiri agantiripa: Agu'ama a'yugu piye, tigeba
untawe.
34 Pigoya, Wasanama Ntagara naeba kanama nanintabe
wanipe naogiripa, nagantiri nanagabaya maya yewe: Aeba
uwoma nanintabe wanipe nai ntagarawe. Takisi maeya
kinake aru kinake ige iyo'yagarawe, tigeba naeka yewe.
35 Pigoya abiyo. Mono agowapa igu'ama kintarama miye
kina'mi, ige aogima aegaragiri agawe, Isu piya untiye.

Waya ka'waina Isu nkagisari wani pai'atantiye

36 Pigoya, Parasi ka'waina Isu nanintaga agega'e yogana,
nankapinti ima naninta nantiye.
37 Pigoya, pi kumatasa aru'wae ka'waina, Isu aeba Parasi
ntamapi ima naninta naogana abitegina, aogi agunta ma-
sawae yaba kankabe wantaga ka maete,

38 aka'i asima mimagina, kube'ena pogana, ao'nuwama ag-
isari pasogana a'no nkabiyatasa aebago puntiye. Pumagina
agisaba amo'nantana, agunta wanipa pai'atantiye.
39 Waya'ma piya pogana, Parasi yagara Isuka agega'e unti
ntagara aeba antabaipinti mayama napintiye: Ma nkaepa
ataena pemi waene. Piya, Isu aeba poropete miyemisinta,
agowapa abibebe pemisinema, napintiye.
40 Pigoya, napiyogana Isuba abite mayama omintiye: Sai-
moni, naeba kamana ka ugamekana abo, omogana: Tisa,
yega abeno, omintiye.
41 Omogana Isu meto kamana maya untiye: Mone kina
ka'waina tara yagara moneba uwa isimintiye. Ka'wainapa
wanantareti tora amintiye. Pigoya to ka'waina nayatara'mu
tora amintiye.
42 Pigoya, isigeba antota amikena monega aguyosagantase.
Aibusuguna, atunkisipa uwa aerawane utegina, isitantiye.
Pigoya, isigetisa ka'waina mone isimintemi ntagaragaba
a'mupa taberapa potakiye. Kaeba keka yenema, abigantiye.
43 Piyama abigaogana, Saimoni maya untiye: Mone
uwoma a'a-o otantemi, aeka yuwe. Piya yogana Isuba:
Kaeba kanara yenema, omintiye.
44 Piya ute, waya'mati a'waebuma Saimoni maya omintiye:
Ma nkaepa agano. Naeba namakapinti iyoganapa, kaeba
nagisari pasikena wanipa kampa atanatampene. Pigoya ma
nkae aeba nagisaba ao'nurasa pai'natama a'no nkabiyatasa
aebago punagasaye.
45 Kaeba kampa namo nampene. Piya, ma nkae aeba
nagisanepa ebi ebima namo naye.
46 Kaeba na'notiba uwa masawaepa kampa
pai'natampene. Piya, ma nkae aeba nagisanepa aogi agunta
masawaetasa pai'nataye.
47 Pika ugamekana abo: Waya aeba kao'enaba uwoma
punatamika, aru'enawapa uwoma asu'a pogasuwe. Pigoya,
ka'waina aeba aru'enaba ise'anto asu'a potakibi naba,
kao'enaba uwaenanto piye, omintiye.
48 Piya umagina, waya maya omintiye: Aru'enagapa asu'a
pugagasuwe, omintiye.
49 Piya omogini, wasana naninta kaga nama mintanta kina
igeba mayama mare-u me-u puntawe: Aeba nana yagara
kana aru'enaba asu'a piye, untawe.
50 Piya yuguna, Isuba pi nkwaekaba maya omintiye:
Kamatiti'enagampaba aogi pugataye. Kaeba wamagina
paruyenabi miyo, omintiye.

8

Ka'isa wae'mi Isu aegarantawe

1 Pigoya, to ka'isa yagaba Isuba tabe kumatibe uwaena
kuma'antontoribe nasi nasi puma mima, wasana aogi mono
uwaimima Koti kabiratakena kamana uwaimintiye. Wama
uwaimogini nagisarisa tara tumpaema abagi kina'wampibe
wauguni,
2 to ka'isa wayapa pai yoni kinape ke kina intabaipi
minta kinape mintuguna, igetisa agaruba igasogini, igege
wantawe. Igetisa kapa Mariya, Matara kumatasa waene,
aepa keba tonaentisa tara umaema agaruba againti
nkwaene.
3 Piya, to kapa agewapa Yowana, Eroti ntama kiye yagara
Kusa, ae waene. Piya, to ka waepe, agewapa Susana, to ka'isa
waepe igege wantawe. Pi wae'miba Isuge abagi kina'wake
ige'wai kutatasa iyo'maema kao'ena puwaitantawe.

Aintana asigikena kamana Isu untiye
(Matiyu 13:1-9; Maka 4:1-9)

4 Kumaka kumaka a'ya'waema kina Isuti kanagana puma
pumaeyuguna, igantana meto kamana ka mayama uwaim-
intiye:
5 Wasana ka'waina aeba aintana pikena wantiye. Wama
aibarase pogana, ka'isa aowapa kepi tumpa waiyogana,
wasanami igeba nasi nasi puma aerapauguni, kabarankama
irosa'ma ampa nawaegaintiye.
6 To ka'isa aowapa asigiyogana yabankama nkabobori
tumpa waiyogini, pipa maba kampa waintomeka i'magina
iyomepa asama pu'wantiye.
7 To ka'isa aowapa kabubinti tunkwaima iraogana,
kabuyenama pabiyama i'magina aibarusa pogana asa wan-
tiye.
8 Piya to ka'isa aowapa apa mabi tumpa waima, anonkapa
uwoma aborama aosa pama 100-wa aboraogana uwoma
ntaninta waintantiye, untiye. Pi kamanapa uma a'ya atate,
kega'e uma maya uwaimintiye: Ageyaga kina'maba ma
kamanapa abibebe peno, Isu piya untiye.

Isu aintana kamana'ama nkagowapa uwaimintiye
(Matiyu 13:10-23; Maka 4:10-20)

9 Pigoya, abagi kina'wampiba igeba pi kamana'ama nk-
agowaka abigauguna maya uwaimintiye:
10 Koti kabiratakena kamana kakama waintipa, tigemana
abiyoma untine. Ka'isa kina'miba igeba meto kamana
agowa kampa abikibewe. Piya pumagini iyoma kagagate,
ka'enaba kampagini agabebe pikibewe. Piya, igerasaba
kamana abikena pugagate agowapa kampagini abibebe pik-
ibewe, untiye.

11 Piya untana ago maya untiye: Meto kamana yopa, pi'na
nkagowapa mayama waintiye: Aintanaba Koti kamanane.
12 Pigoya, kepi aintana tunkwaintogana, kabarankama
ampaema nantisa puma miye kina'miba igeba mono ka-
mana abigina iguta waiyekana, pabigo kewamaba irosa'ma
maerite pai'wagini, mono'wai kampa wainta uwa mima
ataenabi miyewe.
13 Pigoya, to ka'isa aintana yaba nkabobori tumpa tagan-
tisa puma miye kina igeba maru'enaba mono abima iga
pewe. Piya ibigakenaena aboraginiba anuntana pewe.
14 Pigoya, to kabubinti tumintisa puma miye kina
igeba arirasaenama igu'amapa maema a'yugu puwaitakini,
uwoma napiyenawampa mone kutankama nkigaenawampa
mono'ama aeguyegina, au'wapa kampa waiye.
15 Aintana aogi mabi tumintisa puma miye kina igeba
mono kamana abima igu'amapa kiya kabima, pasema
aogima miyewe. Piya pumagini au'wapa aborawe, piya
untiye.

Kane igi'ma kampa kakakena kamana untiye
(Maka 4:21-25)

16 Pigoya, Isu to maya untiye: Ae kina'ma kane igi'ma tusu-
parirasa atikaekiyebera, asipawama nkamentapinti atakana
waikiye, a. Pipa kampaye. Kanepa igi'ma abora ata-
gana waima, nama nkagupintiba e'wasa puma arakini
wasanamiba ima agakibewe.
17 Pigoya, a'ya'waemaena kakama waintintanaba, pipa
waima kampa waikiye. Pipa mimaba ainti aborakiye. Piya,
ka'isaena wasanama atikae kainta'ena wainti, pipa waimaba
kampa waikiye. Pipa mimaba a'waitakiye. Piya pegana
agowapa pita arakiye.
18 Pigoya, ka'waina aminta'ena kanara maema miyekan-
aba, to kake tabe puma amikiye. Piya, to ka'waina am-
inta'ena kampa aogima kabima miyekanaba, aparikiye. Pika
tageba aogima abibebe puma napi napi puma miyiyo, Isu
piya untiye.

Isu ano a'natabaraga kamana untiye
(Matiyu 12:46-50; Maka 3:31-35)

19 Pigoya, uwoma kina Isu ainkima asima mintuguni,
anobe a'natabarabe kanama wasanabi igiga puma pagasara
mintantawe.
20 Piya puguna, ka yagarama igategina Isupa maya om-
intiye: Kanobe ka'natabarabe taka'i kagakena ampintawe,
untiye.

21 Piya yogana Isu abite maya untiye: Koti kamana abima
wasiye kina mampa nanobe na'natabarabe mintawe, piya
untiye.

Pontawamage waninkamage Isu nkawamu wasintase
(Matiyu 8:23-27; Maka 4:35-41)

22 Pigoya, ka yagaba Isube abagi kina'wape wanipisa
karebi intana, maya uwaimintiye: Taeba kotupa ta'ema
maroteri wane, yogini abuguni wantawe.
23 Waumepa Isupa awaiga abogana waintiye. Waitam-
intogana pontaba tabera puma, kotunkamaba ataena purite,
waninkamaba wanipisa karewama nkantabaipinti tumima
awaitama ipirintakena puntiye.
24 Aibogini, igeba wama Isu abage pumagini: Tabe yagara,
tabe yagara, taeba naisukena pune, untawe. Piya yuguna,
aeba asima pontawamake tabe waninkamake tabe kamana
uwaisimoginisi uwasuwa puwantase.
25 Aibusuguna Isu maya uwaimintiye: Tigeba
timatiti'enaripa aeta waintegiri yewe, antiye. Piya yogini,
igeba a'ya'ma iyekuru pumagini tabe igi napintawe: We,
aeba nana yagaragana, pontawamake waninkamake
kamana uwaisimeginisiba awamu wasiyese, uma mare-
u me-u puntawe.

Isu ke kina igarubaogini yagama nkantabaipinti pasintawe
(Matiyu 8:28-34; Maka 5:1-20)

26 Pigoya, igeba kotupa ta'erite wama Kerasa kina'mi au'i
irosantawe. Pigoya pi au'i Karari kotunkama maroteri
irosantawe.
27 Pita'i uma irosa'ma wauguna, kumatisa ka yagara aeti
kanantiye. Pi ntagara aeba antabaipinti ke kinapa uwoma
miyuguna, e'ero ntagaba aotasaena kampa maema punta
auka mimagina, piya namapinti kampa mima, aeba wasana
irubintimana umi mpi puta nasintiye.
28 Pigoya, aeba Isuti kanamagina agama, tabera kega'e
uma mabi ware'nama agisabi mima tabe kamanatasa maya
untiye: Isu, kaeba inatisa tabe Koti Ntagaragawe. Kaeba
nana punatakena kanane. Kaeba a-nkata punatao, untiye.
29 Pigoya pai asi nasi kewama aeba e'ero ntagaba pi nta-
garaba agu'amapa ataena potaogana, esegi puma miyogini,
wasanamiba agisa ayatapa esegi iga'narasa kirokaetama
kiya kabima mibuntawe. Aibuguna, iga'naba arisa narisa
potate, pai'ma ka'me mpari uma mibuntiye. Pigoya, Isu kana
yagarama nkantabaipisa ke agarubakena pogana, agama
piyama: A-nkata punatao, untiye.

30 Piya yogana Isu: Kagegapa kegawema, abigaogana: Na-
genepa Uwomane, untiye. Piya, keba uwoma pi ntagarama
nkagupi pai'ma mintaka, untiye.
31 Piya, igeba Isu uwa uwaitakini, a'abibinti tumisanaga
kampa ibogini agisuntawe.
32 Pigoya, pi mpariba uwoma ntagamiba amu ararabinti
mima naninta nama mintuguna, pika ke kina igeba abi-
rataga yaga intabaipi tumeno, piyama abigauguna: Ka-
narane, owe, uwaitantiye.
33 Piya uwaitogini, igeba wasana antabaipisa irosa'magini,
yaga intabaipinti ubasintawe. Ubasuguni, pi ntagamiba
karu'ena ausari tumima, tumpa wani naisuwaewantawe.
34 Piya puguni, yaga kiye kina'miba agate karu'ena wama
wasana wa'eribe yogaribe wama uwaimintawe.
35 Uwaimuguni igeba pintana aborantika agakena
irosa'ma kanama, Isuti ampa agantawe. Pigoya, pi uwoma
ke kina antabaipisa irosa'waume ntagaramaba aotasaena
wantaga kamana wantaga Isu nkagora mintantiye. Piya
pogini, wa waya'miba agate iyekuru puntawe.
36 Piyama mintuguni, pintana agama abinta kina'miba pi
ntagara aogi potaome kamana uwaimintawe.
37 Piya, pi Kerasa marasa kina'miba tabera iyekuru pogini,
Isu aeba mawaipa kaite wanema omintawe. Omuguna,
a'wae puma itate wanipisa karebi iyogana,
38 ke wantaga miyome ntagaramaba aega'ma aege wakena
esotantiye. Esotaogana Isuba agaruba'ma maya omintiye:
39 Kaeba wa'egati wama, Koti kaeti piyaena pugatami, pi
awaga kamana uwaimo, untiye. Piya yogana, pi ntagara
aeba a'wae puma, Isu maema aogi potanti pi awaga kamana
kuma'watisa kina uwaimiwaentiye.

Isu pu'wanta aragage yoni waeke kaba isitantiye
(Matiyu 9:18-26; Maka 5:21-43)

40 Pigoya, wasanami igeba Isuka agawa puma mintuguna,
irosaogini agama i'muntana potantawe.
41 Aibuguna, mono nama kiye yagara ka, agewapa Yairasi,
aeba kanama Isu nkagisabi parokaema aragawaka abigan-
tiye.
42 Pigoya, aragawapa ka'anto kabowapa nagisarisa tara
tumpaema kabu pugasomekana, purikena puma mintogana,
Isuka: Nae namati kanao uma, agega'e untiye.

Piya yogana Isuba abite waogini, uwoma kina'mi pumae-
wauguna,
43 pi kina'mi nkabakapi waya ka mintanti, aeba iyegari
tumiyaba miyogana, kabowapa nagisarisa tara tumpaema

kabu pabiya mintantiye. Mintogini, tusa kina'miba
ao'maekenaba pugagate uwa atantawe.
44 Piya, kana wae'maba aeba Isu aka'i wama kaiwampa
atuta aukaya puntiye. Aukaya pogana, pabigo korankapa
tabago puntiye.
45 Piya pogana, Isu: Ke naukaya piye yogini, wasanamiba
uwamega yuguna, Pita maya untiye: We, Tabe Yagara,
uwoma kina'mi kobe puma mintini kaukaya pewe, untiye.
46 Piya yogana, Isu maya untiye: Kampaya, ka'waina
naukaya pegina esegiyenanepa wagi agauwe, untiye.
47 Aibogana: Aeba agonepa pabigo aboraye, wayapa ute,
tabaraba purite Isu nkagora uma parokaema, yoninkampa
kamanape aukaya pogana koranka tabago punti kamanape,
kaga uma aboraogini abiwaentawe.
48 Pigoya, Isuba maya omintiye: Araganepa, kamatiti
punatampeka aogi kabiye. Pika wama aogima miyo, om-
intiye.
49 Pigoya, Isu piya uma mono nama kiye yagarama ntamati
wakena pogana, pi ntagarama ntamatisa ka yagara kanama
maya ampa omintiye: Aragagapa ago puriye. Pika tisa
yagaraba uwampapa a-nkotagana kanano, untiye.
50 Piya yogana, Isu pi kamanapa abima mono nama kiye
yagarapa mayama omintiye: A-kaekuruba po. Kamatiti
punataganaba, aragagapa aogama asikiye, untiye.
51 Piya ute, napinti ima ka'isaba waitaogini abe'i mintu-
guna, Pitake Yonike Yemisike kana aragama nkanoge abage
isigege ige'mana ibabogini, wama napi uma pasintawe.
52 Uma pasuguni, wa waya igeba kube'ena puma mintu-
guna, Isu maya uwaimintiye: Kube'enaba a-piyo. Aragaba
kampa purintiye. Aeba uwa awaitamintiye, untiye.
53 Piya yogini, igeba agora pu'wantika agaume kina'mi
kagi potantawe.
54 Piya puguna Isuba kana aragama nkayata u'ma kega'ye
uma: Araga, kaeba asiyo, omintiye.
55 Piya omogana, amankampaba a'wae puma kanaogana
asintiye. Asiyogana: Naninta amigina nano, uwaimintiye.
56 Piya yoginisi, anoge abage isigeba tabera pami puntase.
Aibusuguna Isuba: Pi kamana wasana a-nkuwaimiyo, uma
akunkaitantiye.

9

Isu abagi kina'wa yoga kamana uwaitantiye
(Matiyu 10:5-15; Maka 6:7-13)

1 Isu aeba nagisarisa tara tumpaema kina'wa igega'e yo-
gini irosauguna, keba agaruba igaintana, yoni kinapa kaba
itakibeka esegiyena imima yoga kamana uwaitantiye.
2 Pigoya, wasana Koti kabiratakena kamana uwaimima,
yoni kina kaba itakibeka maya uwaimima
3 igarubantiye: Tigeba ke'iba wantape titasaena ampaete
wantiri ira'na kupe, nanintabe monebe kai tarabe, a-nkurite
waiyo.
4 Pigoya, ka kumata irosa'maba namapi pasikibepa, pabipi
miyiyo. Mima irosa'ma waiyo.
5 Piya, tori uma irosaigini, a'a-o uma uritaigiripa, iro'ma
tigisarisa i'ni pugaitegiri waigini, ataenabi miyentanaga
abima napiyiyo, Isu piya uwaimima igarubantiye.
6 Piya uwaimima igarubaogini, igeba ase'yo puma
wantawe. Piya puma kumaka kumaka nasi nasi puma,
wasana aogi mono kamana uwaimintini, yonintanabe iki
naki pomentanabe kaba itantawe.

Eroti Isu nkawaga kamana abintiye
(Matiyu 14:1-2; Maka 6:14-16)

7 Wasana kiye yagara Eroti aeba Isu piya mayaena pome,
pi nkawaga kamana aboganaba kunta abuntiye. Pipa ka'isa
wasanamiba maya yumeka puntiye: Yoni aeba purintapisa
asima mima, pintanaba piye, yuguna,
8 ka'isamiba akayotama maya untawe: Kampaye. Iraiya
to kake aborama mintiye, yuguni, piya ka'isamiba maya
untawe: Kampaye. Poropete tayabama ka'waina aogama
mintiye, untawe.
9 Piya yuguna, abogana Eroti kunta abogana maya untiye:
Yonipa naeba ago yuwagini aeguntawe. Pigoya, ke piya pemi
nkawaga kamanapa abuwe. Piya uma, ka'enaga umaba Isu
agakena puwe, untiye.

Isu 5,000 kina naninta imintiye
(Matiyu 14:13-21; Maka 6:30-44; Yoni 6:1-13)

10 Pigoya, aposoro kina igeba yogawaitisa a'wae purite
kanama, pi punta kamana Isu omintawe. Omuguna Isuba
ibabute Petisaita kuma mari ibiwai umikena wantiye.
11 Waogini, wasanami agate aega'ma wantawe. Piya Isuti
irosauguna, ao'ena puwaitaogini mintuguna, Koti kabiratak-
ena kamana uwaimimagina, yoni kinapa kaba itantiye.
12 Piya puma mintuguna, pankaoba pasikena pogini, nag-
isarisa tara tumpaema kina'wa aeti wama maya omintawe:
Mapa kabubinti mintompeka, kaeba wasana itagini kuma
wairite wanti, pita'i wama namape nanintabe aguyosa'ma
aboraiyo, uwaimo untawe.

13 Piya yuguna Isu: Tigeri kapa nanintaba imiyo, uwaimintiye. Uwaimogini igeba maya omintawe: Amana paretintontoba nayaka'muna, inoyanta tarawa suma, piyaki'anto waintiye. Pika aya pukune. Kumati wama ma uwoma kina'minta ige nanintaba wama ika pukuno, untawe.
14 Pigoya, pi waba 5,000 kina mintumeka, abagi kina'wampiba piya untawe. Yugana: Wasana uwaitaigini arabamagini, 50 kina aki puma mirite waiyo, uwaimintiye.
15 Piya uwaimimagini, igeba wasana uwaitauguni, arabama mara'mintantawe.
16 Aibuguna, pareti nayaka'mupe inoyanta tarape maema mantari ao ma'magina Kotiti a'mu potamagina, apako puma abagi kina'wa imogini igeba pako puma wasana imintawe.
17 Pigoya, igeba a'ya'waema nama iga'e pantawe. Piya nauguna, aritapa kibi'magini, wa'nu kupa nagisarisa tara tumpaema ku iraguguna awaitantiye.

Pitaba Isu nkagowa uma aborantiye
(Matiyu 16:13-28; Maka 8:27–9:1)

18 Pigoya, ka yaga Isu aeba abagi kina'wa ibabute tori umima, Isu aewa nunamu untiye. Piya puntana: Wasanami naekaba kewe yewema, ibigama untiye.
19 Ibigaogini mayama omintawe: Ka'isa kina'miba Yoni mono wani pai'atakena yagarawe ugatawa, piya ka'isamiba Iraiyawe ugatawa, piya ka'isami igeba Poropete tayabama ka'waina aogama asima mintiye, piya ugatawe, omintawe.
20 Piya yuguna, igewai ibigama maya untiye: Piya, tige tigeripa napiyepa naekaba kewe yewema, ibigaogana, Pita: Kaeba Kotitisa utaratanti ntagara Karaisitigawe, untiye.
21 Piya yogana, wasana to kina kampa uma abora uwaimikibeka, uwame uma esegi puwaitantiye.
22 Piya mayama amato puma uwaimintiye: Wasanama Ntagaramantepa tabe kuntaenabi punataigini, mono kabiye kinape tabe mono kiye kinape kamana ago abinta kinape, igeba karana natama naeguyigi, papa kakaga mima purintapisa asikuwe, untiye.
23 Piya untana, wasana a'ya'waema toba maya uwaimintiye: Ka'waina nae naegarakena puntanaba, au'wama kamana akabitate, wasanami igobi potakibikaba a-nkaekuru puma maripowa aesagabite naegarano, ute,
24 piya, ka'waina mikenaenawaka owe yekanaba a'yugu potakiye. Naeka napima, mikenaenawaka a'a-o yekanaba, aboramikiye, untiye.
25 Piya untana maya untiye: Pigoya, ka'waina aeba mabi a'ya'waemaena maemagina, agu'amankapa aeguma kaiyekanaba, aya pikiye, a.

26 Piya, ka yagarama kamana'neka ani punatakibipa,
Wasanama Ntagaramanageba pabiyama nani potakuwe.
Pigoya, tumukubopa, nabanempa nke'wasaenabe enisore
kina'mi nke'wasaenayaga naeba e'wasa puma tumukubopa,
pi ntagaba ani potakuwe.
27 Naeba taga taga'ya urimekiri abiyo: Ma minta tigetisa
ka'isamiba purikenaenaba kampa aborantigina, Koti kabi-
ratakenaenaba aborakiri agakibewe, piya untiye.

Isu manta auga puntiye
(Matiyu 17:1-13; Maka 9:2-13)

28 Isu aeba pi kamana uma mintogana, tonaentisa kakaga
umaema yaga a'ya pogana, Pitake Yonike Yemisike ibabute
amuti nunamu ukena intiye.
29 Ima nunamu asu yogana, aowawamaba to auga pumag-
ina, kaiwampaba waentana puma e'wasa puwantiye.
30 Piya poginisi, wasana tara aborama aege kamana un-
tase. Pi isige isigewaisipa Mosesege Iraiyage,
31 isigeba manta e'wasaenawaisintaga irosa'maginisi, Isu
Yerusaremi kumati mampa atate ikena kamanapa tumpa
Isuge untase.
32 Piya pusuguni, Pitabe ao taramisibe iwaigaba tabera
ibogini waintawe. Pigoya, ibegu pumiyumetisa agantapa,
Isube e'wasaenawape tara yagararamisibe igantawe.
33 Pigoya isigeba wakena pusuguna Pita maya omintiye:
Kiya yagarama-o, taeba mata'i miyokanaba igabiye. Pika
namapa kakaga kiyeno. Kae'ena kane. Mosesenta kane.
Iraiyanta kane, untiye. Pigoya, aeba kamana kampa aogima
napinta, uwa untiye.
34 Piya yogana, ibina ka'waina tumima airari kae igaintiye.
Ibina kima itikaewaogini, igeba iyekuru puma mintuguna,
35 ibinankama antabaipintisa kamana mayama aboran-
tiye: Mepa utatanta yagaranene. Tigeba kamana'wapa
abiyo, untiye.
36 Piya kamana yogini abintini, agaumepa Isu abintowa
mintogini agantawe. Piya, pi abagi kina'wapa pintana
agantapa, pi kanabipa kampa wasanaba uwaiminta, uwa
igupi napima mintantawe.

Abagi kina ke agarubakena pugagate atantawe
(Matiyu 17:14-21; Maka 9:14-29)

37 Pigoya marogini, amutisa tumima wasana uwoma kina
ibatantawe.
38 Piya puguna, ige abakapintisa ka'waina maya uma Isu
agisuntiye: Tisa, kaeba kamana'nepa abima, yagaranepa
ao'maeyo, aeba ka'antowe.

39 Abeno. Kewama aepagina pamintami puma, a-e a-e
uma miye. Piya paisusu pegina akagawaba i'waegasaye.
Piya, kewamaba kampa agarosamaba atatewaikana, tabera
amiyo amayo puma anuntana potaye.
40 Pigoya, kabagi kinaka uwaimogini, igeba ke agarubak-
ena pugagate atawe, untiye.
41 Piya yogana, Isu maya untiye: We, timatiti'ena kampa
wainta, aibo kina mintigi, naeba ayaki yaga tigege mintakiri,
napiyenaripa kaitegiri nae kamana abikibewe, untana:
Pigoya, kana yagaraga ababute kanao, omintiye.
42 Piya omogana kana yagara ababute Isuti wakena
pogana, kewamaba abai pogana, agisa ayapa paropara
puwantiye. Piya pogana, Isu kewama kabiraogana, aegaka
waogana, pi ntagaraba aogi potamagina abawampa am-
intiye.
43 Piya pogini, wasanami agamagini, Koti esegiye-
nawampa agowapa agamagini pami puntawe.

Isu purikena kamana'wa uwaimintiye
(Matiyu 17:22-23; Maka 9:30-32)

Pigoya, wasanami a'ya'waemaena pomentanaga
agaumeka pami puma mintuguna, Isu abagi kina'wa ibiwai
mayama uwaimintiye:
44 Pigoya, ma kamana urimekiri abibebe piyo. Wasanama
Ntagara naepa to kina'mi iyapi natakena unatantemi
kana'nepa ago agarosaye, untiye.
45 Piya uma uwaimogini, igeba kamana kampa aogima
napima abuguna, kakawaogini kampa abima aogi puntawe.
Pigoya abigakenaba iye kuru puma atantawe.

Tabe mikena kamana untiye
(Matiyu 18:1-5; Maka 9:33-37)

46 Pigoya, abagi kina igeba: Taetisa ke tabeba mikiye, uma
maka untawe.
47 Piya yuguna Isuba imabinti agowai abimagina, uwaena
yagaranto ka ababuma, agora atama
48 maya uwaimintiye: Ka'waina naeka napima, ma
uwaena yagaranto ao'maekibipa, pipa nae nao'maekiye.
Pigoya, nao'maekibipa nae Inatisa nagarubanti Ntagara
ao'maekiye. Piya, tigetisa ka'waina aeba tumima mik-
ibi'nakaba, aeba naobi tabeba mikiye, piya untiye.

Kampa karibirakibe kinapa tigeti tiyone, untiye
(Maka 9:38-40)

49 Pigoya, Yoni maya omintiye: Tabe yagara, taeba wasana
aogaso ka'waina kae kage uma, ke agarubagi agaompepa,
aeba taepa kampa taegaramika akunka ataune, untiye.

50 Piya yogana, Isu maya omintiye: Tigeba a-nkakunka
ataiyo. Piya, yogari kampa aguya aikibi'napa tiyo'ena
potaiyo, untiye.

Sameriya kina'mi Isu a-kanaoma akunkatantawe

51 Pigoya, Isu aeba yogawapa a'ya kaite iyekana, Koti
ababikenagana agarosakena pogana, Yerusaremi kumati
wakena uma esegi puntiye.
52 Umagina, tonkiya potate apa igarubaogini paitama
wantawe. Paitama wama, Sameriya kina'mi ka kumata
irosa'ma Isunta uwaikena nama ka aboraiyema uwaim-
intawe.
53 Pigoya Isu aeba Yerusaremi kumati wakena piye ka-
mana abitegini, nama akunintawe.
54 Akunuguna, abagi yagarawa tara Yemisige Yonige
isigeba abiteginisi, Isu abigama maya untase: Wa'ega, kaeba
abegarao. Kae kabukibika, kega'e yekana, mantarisa yaku
tumima ma kina irabateno, untase.
55 Piya yusuguna, a'wae puma ka isibi'atate,
56 igeba to kumati wantawe.

Isu aegarakena kamena untiye
(Matiyu 8:19-22)

57 Pigoya, igeba ke'i wauguna, wasana ka'waina ibatama
Isu mayama omintiye: Kaeba pita'i mata'i wakena yegapa
naeba kaegarakuwe, untiye.
58 Piya yogana, Isu maya omintiye: Kabu kara igeba
age'waintaga waintiye. Piya, inatisa kabara igeba
ina'waintaga waintiye. We, Wasanama Ntagara nawaikena
maruntepa kampa waintiye, omintiye.
59 Pigoya Isu to wasana ka abatama: Kaeba kanama
naegarao, omintiye. Omogana a'wae pomintiye: Wa'ega,
abintaga marupa wama nabanempapa pu'waka uma kaitate
kaegarano, untiye.
60 Piya yogana Isu maya omintiye: Monota pu'wasu puma
miye kinapa purikibe kinapa kanara kaiwaitakibewe. Kaeba
kanama naega'ma, Koti kabiratakena kamana aborawaimo,
omintiye.
61 Pigoya, to ka'waina maya omintiye: Wa'ega, nae kae-
garasanaga nabiye. Piya abega, paitama a'wae puma wama,
nao'mipa: Pigo miyiyoma, naya imite kaegarano, untiye.
62 Yogana Isu maya omintiye: Ka'waina aeba ka'ena pub-
asanantana aka'i aomarakibi kina'maba pemisa puma, Koti
kabiratakena yugaba kampa pikiye, Isu piya untiye.

10

Isu uwoma kina mono uwaimiyoma uwaitantiye

1 Pigoya, Isuba to sebentiwa ntagara aki puwaitama, yoga
kamana uwaitantiye. Piya, aewa wakena pome kumatiba
tara tara uwaitama maya untiye:
2 Yogaba tabe waintegina piya naninta a'na pukena kinapa
tarantowe. Pika tigeba yoga agowamaka esotaigina naninta
a'na pukena kinapa aboraigiri yogawatapa waiyo, Isu piya
untana,
3 Tigeba wantiripa mayama abiyo: Tigeba sipisipi
awarowama kabu yagama abakapinti wamisa puma,
tigarubaogiri wawe.
4 Pigoya, tigeba mone asabe ira'na kupe, to ka'isa tigisa
anape a-mpaete waiyo. Ke'i waigini, wasanami tigigaigiripa
uwoma kamana asiyo.
5 Pigoya, ka namapi uma pasikena puntiripa, pi namapi
miye kinapa mayama uwaimiyo: Paruyenabi miyiyo
uwaimigina,
6 pigo pi ntamapi aogi paru yagara ka mintakiripa,
paruyenaba aeti waiyeno. Kampa yekanaba pi paruyenaba
tigetiti to a'waebuma kanano, untana,
7 namapa pasikibe pabi ntamapi miyigini, nanintabe wa-
nipe timigiri naiyo. Tigeba nama toyaba antasima, ka
namapi mima naninta timigiri naiyo. Piya, yoga kinapa
yogawaitasa ikantanaba imegini maeyasa puma timigiri
maeyiyo.
8 Pigoya, ka kumata irosaigini aogi puritama naninta
timigiripa nantiripa,
9 itantiripa maya uwaimiyo: Koti kabiratakenagana
mampa agarosaye, uwaimiyo.
10 Pigoya to ka kumata irosaigini nankaipi kampa tiba
puritaigiripa, abe'i irosa'magiri maya uwaimiyo:
11 Matasa tagisarisa i'ni pugasokana tigetiti waye. Piya,
kapa mayama napiyiyo: Koti kabiratakenagana agarosaye
uwaimintiye.
12 Isu pi kamanapa uma, kapa mayama amato puntiye:
Naeba urimekiri abiyo. Aintisa kanabipa Sotomu kumatasa
kinapa tumimaena aborawaimikibikana, maya kumatasa
kinapa tabe kuntaenaba aborawaimikiye, Isu piya untiye.

Kamana abintana kampa aegarami kina'mi kamanane
(Matiyu 11:20-24)

13 Pigoya, Isu to kinaka maya kamana uwaimintiye: We,
Korasini kina, nantarane. We, Pesaita kina, nantarane.
Mebi tige mari kukantana tabera aboranti, pipa Taya Saironi

kina'mi kumata mayaenaba aborantosinta, igeba intara puma karu'ena auga'magini igu a'wae puntasine.

14 Piya, aintisa Koti pakobikibi kanabipa, Taya Sironi kumatasa kinapa tumimaena aborawaimikibikana, tige kuntaenaripa mesuba puma aborarimikiye.

15 We Kapaniyamu kina, tige mari uwomantana poka, mantari ikibewa, a. Kampaye. Aintiba a'abibinti tumikibewe, uwaimintiye.

16 Uwaimintana igepa to maya uwaimintiye: Tige kamana abikibi'naba nae kamana abikiye. Piya, tige a'a-o uritakibi'naba pabiyama naepa a'a-o unatakiye. Piya, nae a'a-o unatakibi'naba pipa unatanti'na ae a'a-o otakiye, piya uwaimima yogawaiti igarubantiye.

Igarubanti kina igeba a'wae puma kanantawe

17 Pigoya, pi sebentiwa ntagaramiba igeba a'wae puma kanama, i'mu purintini Isu awaga kamana maya omintawe: Wa'egare kae kage uma kegina igarubaokiniba, tawamupa wasiyewe, untawe.

18 Piya yuguna maya uwaimintiye: Pigoya pabiyama Sataniba aeba mantarisa amonta tumemisa puma ware'ware purite tumoga agantuwe.

19 Abeno. Esegiyenaba ago timintokana, piya pi kama kina'ma a'ya'waemaenawampaba ataenaba kampa puritakibewe. Tigeba kuyabe ontabenipe iyebasaiginiba kampa ataenaba puritakibewe. Esegiyenaba ago timintuwe.

20 Pigoya, tigeba kewama tiwamu wasinta, pikaba ti'mupa piyo. Piya, tigeripa mantarisa esapi Koti kaemaranta wainti, pika tabera ti'mu piginiba aogi pikiye, untiye.

21 Pigoya, pi ntaga Aota Awamusa'ama anta aseyo pogana, Isu a'mu kamana maya untiye: Naba, mantage mage agowane. Kaeba abikenaenawaika abegana tabe pe kinapa kakawaigasane. Piya, igu'amaka abegana inamu kanta pe kinapa uma aborawaimene. Piya, naeba pika na'mu pugatauwe. Naba, kaega napimagina piyama abora urite wanema uma esegi puntampene, untana,

22 Pigoya, a'ya'maena wainatantipa nabanempa nayapi atawaentiye. Pika wasana ka'waina yagarawa naeka agoneka kampa abibebe piye. Nabanempa ae abiwapa abibebe piye. Piya, ka'waina nabanempa ae agowaka kampa abibebe pega, yagarawa nae nabinto abibebe pumagi, nae napima wasanaba uma aboramekana aegeba pabiyama abibebe pikiye, piya untiye.

23 Piya umagina, a'waebuma abagi kina igewaipa maya uwaimintiye: Tigeba kasa'ena agaka ti'mupiyo.

24 Piya, naeba urimekiri abiyo. Pai a'ya'ma poropete
kinape kiya kinape uwomampi igeba tige pi agama aben-
tanaba, pipa agowa agama abikenagaba ibugagate itantiye.
Igeba kampa agama abintawe, piya untiye.

Sameriya yagara tupu kina'wa ao'maenti kamana untiye

25 Pigoya, kamana ago abinta yagarama ka asima, Isu
amiyo kamana mayama abigantiye: Tisa, naeba ayabuma
e'wasaena maemagi asi nasi aogima mikuwema, abigao-
gana,
26 Isuba maya omintiye: Mono ago kamana awa'ena
kamanapipa ayama waintegina aisene, omogana,
27 kamana ago abinta yagarama maya untiye: Kaeba
a'ya'ma kagu kaumakape esegiyenagape napiyenagape,
Wa'ega Kotigapa a'ya'ma amegana waiyeno, piya kaegaka
kabemisa puma, pabiyama kae kaokinaka kabeno. Ka-
manapa piyama waintiye, untiye.
28 Aiyogana, Isu maya omintiye: Kaeba kamanapa kanara
yene. Pipa wasima mima aogima mikibene, omintiye.
29 Pigoya, pi ntagara kamanapa abintanaba aewa age
maema aogi puma to kake: Wasana naopa kewema, abigan-
tiye.
30 Aiyogana pika Isu kamana kapa maya omintiye:
Wasana ka'waina wa'ewapa Yerusaremi kumatisa Yeriko
kumati tumikena tumogini, kama kina'mi minaena puma
mintuguna, pipi uma pasintiye. Piya, igeba aegumagini, kai-
wape kotankape apawaeritegini, atauguna purikena puma
mintantiye.
31 Mintogana, mono kiye yagara ka'waina pabi ki'i wama
agamagina, au'akana naerite maroteri wama againtiye.
32 Aeba waogana, Aribai yagara ka'waina irosa'magina
pabiyama agama au'akana naerite maroteri wama again-
tiye.
33 Piya pusuguna, Sameriya marisa yagara ka'waina pabi
ki'i wama uma abatantiye. Uma agamagina antara potama
34 agora wama masawaetasabe waini wanitasabe
anamopipa pai'atama asaetantiye. Piya potama, ababuma
yagawampa akabata atama ababute wama, wami
ntamapinti metama aogima kabitantiye.

35 Pigoya, maroganaba wakena puntanaba, waba ntama
kiye yagaraba tu tora amintana maya omintiye: Kaeba ma
ntagara aogima kabiyo. Piya, to ka'isa ae auta kaikibe-
mpepatakaba, to kake kanamagi amato puma kamukuwe,
untiye.

36 Pigoya, wasana tarawa kanaki kina igetisaba ku kina'mi
aegunta ntagaraba mapa ao'enaba ke potantiyema, napiyen-
ema abigantiye.
37 Piyama abigaogana, kamana ago abinta yagara aeba
maya untiye: Antara potama ao'maenti ntagara, aewe,
yogana Isu abite: Kaeba wama pabiya puma miyo, omintiye.

Mariyake Matake isige kamanane

38 Isube abagi kina'wampibe igeba wama to kumata uma
irosaumepa, ka wae agewapa Mata aeba nankapi Isu abab-
otama maruntaki'ena potantiye.
39 Pigoya, a'nantoba ka mintantiye, agewapa Mariya, aeba
Wa'ega yagarama agisabi mima mono'wa abintiye.
40 Piya pogana Mata aeba naninta kao'ena puntana
uwoma agi napima mima, kao'enaba pugategina Isuti wama
maya untiye: Wa'ega, nana pegina na'nantoba natagi, nae
nabi kao'enaba pumiyoganapa, kaeba agantanapa kampa
napiyeno. Kaeba omegana nao'maeyano, omintiye.
41 Piya omogana Isu maya omintiye: Mata, Mata,
kaeba uwomantanamaka abima, uwoma kagi napima kauki
nakiyena puma miyene.
42 Abeno, ka'ena aogiyena tabera waintiye. Mariya aeba
pi aogi au'wantaga'ena ago maeye. Pipa a-nkapareno, Isu
omintiye.

11

Nunamuka kamana untiye
(Matiyu 6:9-15; 7:7-11)

1 Pigoya, Isu aeba ka au'i ampima nunamu untiye.
Nunamu a'ya pogana, abagi kina'watisa ka'waina maya
untiye: Yoniba abagi kina'wapa nunamu ukena kamanapa
uwaimintisa puma, kaeba kapa uramo, untiye.
2 Piya yogana Isu maya uwaimintiye: Tigeba nunamu
ukena puntiripa, maya yiyo: Taba, kae kage aota waiyeno.
Kabiratakenaenagapa aborawaeyano tabiye.
3 A'ya'ma yagaba kaeba nanintarepa tamo.
4 Kaintanarepa taeba kaintana purata kina'mi nkatupa
mae igasompe nkawameta kaeba aguntaenarepa maera-
gaso. Tamiyo pusanagaba aogima kabiratao, yiyo untiye.
5-6 Piya yiyo uwaimitegina, to kapa mayama amato
puma uwaimintiye: Tigetisa ka'waina aseka nkabubu e'ero
mparisa kanakana, amikena nakenaba kampa waintakana
irosakanaba, wama to ao'yagaramaka uma abage puma
maya omikiye: Nao'yagara, ka nao kanamagina e'ero mpar-
isa kanamipa, nakena kampa waintegi, kaoti kabigama
nakena tarawa kanaki namega amenoma, abigakiye.

7 Piya yekana ao'yagaramaba napintisa maya ikiye: Kaeba
nanaga ampa tabage pene. Na kabe akugasima, waya'yagara
iwaigasapintiba, ayama asima maema kamusuwe, piya
ukiye.
8 Pigoya, naeba yekiri abiyo. Aeba nao'yagaraga
ao'maekuwemaba kampa napikiye. Aeba ebi ebi kamana
yekana, abima uwa asima ikibintanaba maema amikiye.
9 Piya, naeba pabiyama kapa urimekiri abiyo: Tigeba Koti
abigaiginaba timikiye. Aguyosagaiginaba au'wapa maema
tigeti aborakiye. Kabera aiwakarusiginaba Kotiba aititakiye.
10 Pigoya, a'ya'ma kina'miba Kotiti esota kina'miba
maeyawe. Aguyosaga kina'miba agawe. Kabera aiwakaruse
kina'mitiba Kotiba ai'itaye.

11 Pigoya, tigetisaba ae ntagarama yagarawampa inoyan-
taga yekanaba, antotapa kuya amikiya, a.
12 Kokore amuka yekana ontabeni amikiya, a. Aeba
kampaye.
13 We, tigeba antage kina'mitaba yagara aragaripa
aogiyena imewe. Piya, mantarisa tibarimpa aeba asagasima
esota kina tigepa Aota Awamusapa timikiye, Isu piya untiye.

Igeba Isuka kewama esegiyena amegina yoga piye, untawe (Matiyu 12:22-30; Maka 3:20-27)

14 Pigoya wasana ka'waina kewama awamu akugasogana
kamana kampa yogana, Isuba pi ntagara antabaipisa ke
agaruba agasogana, to kake kamana untiye. Piya yogini,
wasana igeba agate pami puntawe.
15 Pigoya, ka'isamiba Isuka maya untawe: Ke kina'mi
wa'egawai Piyesiburu, ae esegiyena amegina keba agaruba
igasaye, yuguna,
16 to ka'isa kina'miba amiyo kamana maya omintawe:
Kaeba yegana, mantarisa awame'ena aboraka agano,
untawe.
17 Piya yuguna, aeba napiyenawaimpa abibebe purintana,
maya kamana uwaimintiye: Ka marisa kina igeba kamaena
piginiba, a'ya'waemaenawaipa aguya ayigigasigini, igeba
atama mikibewe. Pigoya, ka tunkama ma'ena pukibemipa,
aokina'miba asorisari puma kampa aogima mikibewe.
18 Piya, Satani aokina'miba pako puma ma'ena pesinta,
ayama esegima miyesine. Pigoya, tigeba naekaba Piyesiburu
esegiyena amegina keba igarubaye ye kauwe.
19 Pigoya, naeba kewama Piyesiburutisa esegiyena maema
ke agarubaosinta, tiyokinapa aetasa esegiyenaba maema
agarubasine. Pika abimagiri, tiyokina'mi kamanatipa
eta'maema, piya kampaye ikibewe.

20 Piya, Koti esegiyena namegi keba agaruba igasoganaba
Koti kabiratakenaenaba tigetiba ago aboraye, untiye.
21 Untana Isu to ka amato puma maya uwaimintiye: Ka
akentana yagarama ireguwape wanta'wape pumagina, na
kuma'wapa kabiyekana, a'ya'maenawapa aogima waikiye.
22 Pigoya, tabera esegiyena waitantakibi ntagara
irosa'maba, aepa'urintana iregu wanta'wapa apau'ma,
yaga kotankapa pako purikiye.
23 Pigoya, ka'waina aeba kayone kampa punatai'naba,
pipa kama punataye. Piya, ka'waina aeba yagarunte kampa
ibabuma aki pi'naba, aeba igarubaye, Isu piya untiye.

Ke kina'ma a'wae puma kanakiye, untiye
(Matiyu 12:43-45)

24 Pigoya, Isu toba maya untiye: Kewamaba wasanama
antabaipisa irosa'ma wama ka'me mpari maruka
aguyosakate, kampa waintakana maya ukiye: Namantepa
atate kanantoka, pita'i to kake a'wae pumagi wama
umikuwe, ukiye.
25 Otate a'wae puma wama agaomepa, kana namapa paga
puma aogi nama uma agakiye.
26 Piyaena agatategina aeba wama ke aokinapa tonaen-
tisa tara umaema kina to kake kamparagaena pe kina
ibabekini, kanama pi ntamapi ampikibewe. Aibigina, pi
ntagaraba aeba paipa aogi yagara mintanti'naba aintiba
kampa aogimagina tabera ata puwakiye, piya untiye.

Aogima mikena kamana untiye

27 Kamana piya uma mintogana, wasana abakapintisa
waya ka'waina kega'ye uma maya omintiye: Yakari pu-
gatama nono kaminti waepa, aeba a'muntanabi miyeno,
yogana,
28 Isu maya untiye: Pi yempepa, pipa Koti kamana abima
maema miye kina ige i'muntanabi mikibewe, piya untiye.

Kukantana kamana untiye
(Matiyu 12:38-42; Maka 8:12)

29 Pigoya, wasana uwoma kina aeti kanama pumaeyu-
guna, agobima kamana maya untiye: Mamparasa antage
kina tigeba kukantanaga ebi ebi punatawe. Pigoya, tigeba
kukantanaba tonawanane. Yonati aboranti, pabintana abo-
rakiri agakibewe.
30 Pigoya, pai Ninibe kumatasa kina'mi igeba Yona puntin-
tana agama napintasa puma, ibasa yaga mamparasa kina
tigeba Wasanama Ntagaramana pukubontanaba agama
napikibewe.

31 Pigoya abiyo. Mare takaerisa tabe wae aeba pabiyamagina a'ya'ma kina pako pikena yagaba mampabisa kina'miti kamparaga kamanati abora uritakiye. Pipa uwaba kampaye. Pi kana waepa aeba e'ero mparisa kanama Soromoni aetisa mono abintiye. Piya, ma minto naeba Soromoni ae awametapa kampaye, pipa asugasima mintuwe.
32 Piya, toba abiyo. Ainti Koti a'ya'ma kina pako pikibi ntagaba Niniba kumatisa kina aborama mamparisa kina'mi kamparaga kamanati uma abora uritakibewe. Pipa uwaba kampaye. Niniba kumatasa kina igepa Yona aeba wasanaraka'yankama ige'ma kamana uwaimogini abima igu a'wae puntaka, piya ma minto naeba Yona ae awametapa kampaye. Pipa asugasima mintogiri, pabi ntaga tigeba kampa piyama a'wae pigina, pi Niniba kina uritakibewe, Isu piya untiye.

E'wasa wasana ita aborakena kamana untiye
(Matiyu 5:15; 6:22-23)

33 Pigoya, Isu to maya untiye: Tigeba kane igi'maba kampa kakantiri, kaborasaba kampa akunewe, pipa kampaye. Tigeba kanepa igi'ma marunkata atagana, na antabaipintiba e'wasa pekana wasanaba asu agakibewe.
34 Piya, kau'ama kane'wapa kaowe. Kaogapa aogima waintanaba, kau'amapa kanara e'wasa potakiye. Tikaeyakanaba kau'amaba pabiyama tunusu wakiye.
35 Pigoya, kagu'ama kane'wa tu'makana tunususanaga aogima kiya kabima miyo.
36 Kiya kabiyegana, kaetiba tununtanaba kapa kampa aborano. Kagu kau'amaba e'wasaenamana waikiye. Pigoya, kane uwaenama e'wasa pemisa puma, kagu kane'amaba e'wasa pugatakana mikibene, Isu piya untiye.

Parasi kinake mono tisa kinakega: Ataena pewe, Isu untiye
(Matiyu 23:1-36; Maka 12:38-40; Aruku 20:45-47)

37 Pigoya, kamana uma miyogana, Parasi ka'waina Isu nanintaga nankapi agega'e untiye. Agega'e yogana, nankapinti ima pabi naninta asu nantiye.
38 Asu naomeka, ayapa kampa wani nkaema aeyobanta naogana, Parasi yagara agategina, uwoma agi napima: Nanabaya pemika monoka kampa napiye, untiye.
39 Piya yogana, Wa'ega aeba abite maya omintiye: We, Parasi kina tigeba, tu'natipa kankabepe aririsamana aeyobawe. Pigoya, tigupipa kuntanaripe ataenaripe pumaema waintiye.
40 We, aibo kina tigeba, kampa napiyewo. Koti ariribe antabaipintibe pumarantine.

41 Pika tigeba antabaipinti waintintana kusi kina imigina
tigeti i'nintana kampa waikiye.
42 We, Parasi kina tigeba atama mikibewe. Tigeba
a'ya'waemaenaripa aisurite wagana, naya tara'mu pegiripa,
agentoba Koti amintiri, kaipe marababe a'ya'waema
anintabe pabiyama kampa tigegu'a pekiri amintiripa,
Kotige atokaema mikenaenagaba nanaga kampa napiyekiri,
aogima arupu puma mikenaenaba nanaga agasawe.
Pi ariwape agu'wape tarayaga aogimakiri wasiyesinta,
aogiyenabi miyesine.
43 We, Parasi kina tigeba atama mikibewe. Nanagabaya
mono namapi wa'ega kina'mi yabaera paitama mikenaga
yewe. Piya ke'i wa waya uwa kina'mi tigamagini uma
i'muntana puritasanaga pintanaga tigu'amaba waiye.
44 We, tigeba atama mikibewe. Tigeba wasana iru
kaigainta piyama, pita'i wasana igeba kampagini napinta
abobori nasi nasi pewe, Isu piya untiye.

Pai poropete kina iyeguma karana itanta kamanane

45 Isu aeba kamana piya yogana, kamana ago abinta
yagara ka'waina abima maya omintiye: Tisa, kaeba kamana
piya yekanaba, kamana ago abinta kina tae uma tarakuriye,
untiye.
46 Yogana Isuba maya a'wae pomintiye: We, kamana ago
abinta kina tigege tiyekuru piyo. Tigeba kuntaenaba wasana
ibobori aesaga itategiri, tigeripa uwa mima, aesagabikena
tigiba kampa napiyewe.
47 We, atama mikibewe. Tiyabamagiba poropete kina
iyeguma kaintakiri, tigeba ibaba iyeguma kaisubewe.
48 Piya puma, tiyabamagi iyo'maemagiri, ma'enawaika
abegana aogi piye. Igeba iyeguma karana itantawe. Pigoya
tigeba kamana agowai aeguma kaiyewe.
49 Pigoya, pika Kotiba aogima napima kapa maya un-
tiye: Naeba igeti poropetebe aposorobe uwaitauwagini wau-
guripa, ka'isaba iyeguma ata puwaitakibewe, untiye.
50 Pigoya, pipa pai wasana aboranta kanabi, agobima
poropete kina iyeguma koranka airigita kananta, pi kaintan-
aba pipa tigeti kanakiri kamana maekibewe.
51 Pi ma'enaba pai Eboropisa agobima aboraurite kanama,
Sekaraya aepa tabe mono nama antabaipinti aeguma a'ya
puntane. Naeba taga yekiri abiyo. Pi kamaena pi'na
kaintawapa mampa ago tigeti ampa aborakana kamana
maekibewe.
52 We, kamana ago abinta kina, tigeba atama mikibewe.
Tigeba mono'ama agowapa kakatamagiri miyewe. Tigeripa

kabe ai'ma kampa uma pai'ma abewe. Piya, wa waya pasikena yegiripa, kabeba akunkigasawe, piya uwaimintiye.
53 Pigoya, Isu kamana piya uma a'ya atate abe'i irosaogini, kamana ago abinta kinape Parasi kinape Isuka ataena otama, igeba to kamana to kamana'wa abigategini, ige atakae puma mintantawe. Piya puma mintogini tabera uma abigantawe.
54 Pipa maya uma puntawe: Ka kamana awamupisa irugekapa abima kamana otakune, untawe.

12

Kumpari kamanapa a-nkabiyo, Isu uwaimintiye (Matiyu 10:26-27)

1 Isu aeba kamana uwaimima mintogini, uwoma kina'mi aeti irosa'ma mimagini, kabokabo puma igisa aebabuma mintantawe. Piya puma mintuguna, a'waebuma abagi kina'wampiba maya uwaimintiye: Wasanama pareti kaintanaba isiti atakanaba anosamisa puma, Parasi kina'mi ata kamana'wai piyama anosasanaga kabiyiyo. Naeba pi kumpari kamana'waika uma, obina kamana urimuwe.
2 Pigoya, a'ya'ma airarikaenta'enaba a'waigaikiye. Kakama waintintanaba a'ya'ma aborakini abikibewe.
3 Tigeba tununtanabinti ye kamanapa uma yepa, pipa nama nkaboborisa kega'e uma aborakiye, Isu piya untiye.

Ka'waina aeba ka'enaga aekuru peno, Isu untiye (Matiyu 10:28-31)

4 Isu piya untana to maya untiye: Nao'mitaba, maya urimuwe: Tau'ama aegukena pikibe kinakaba a-tiyekuruba piyo. Igeba aintiba tonaba kampa puritakibewe.
5 Pigoya, to ka'enaga tiyekuruba peno. Pika urimekiri abiyo: Agagabinti tipasanakena esegiyenawa waitantemi ntagara, aeka taga tiyekuru pikibeka yuwe. Owe, piya urimuwe. Piya aeka tiyekuru piyo.
6 Piya, kisabentontoba wasana uwaena monentorasa ika pewe. Pigoya Kotiba igekaba kampa a'yuguba puwaitaye.
7 Pigoya, wasana tige ti'no nkabiyapa aeba aisiye. Pikaga tiyekuruba apuntiri uwa miyiyo. Tigeba wasanarawe. Inati pa'ma nasi nasi pemi kabarankama ikantanaba tigeba agasawe, piya untiye.

Naegarakibempepa a-kani po, Isu untiye (Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Isu untana to maya untiye: Pigoya, to ka urimekiri abiyo: Ka'waina aeba wasana iyobi uma aboranatakibipa,

Wasanama Ntagara naeba pabiyama Koti enisorewampi ige
iyobi aepa uma aboratakuwe.
9 Pigoya, ka'waina wasanami ige iyobi kakanatakibi'naba,
aepa Koti enisorewampi iyobi kakatakuwe.
10 Pigoya, ka'waina aeba Wasanama Ntagaramanteka ata
kasa unatakibipa, aepa aguntaenawapa asu'a pugaikenaena
waintiye. Piya, ka'waina aeba Aota Awamusa'ama yogawaka
uma ataena potakibipa, aepa aguntaenawapa kampa asu'a
pugaikiye.
11 Pigoya, mima mono namapipera, kamanipe kanisorebe
igeti tibabute waigiripa, aya kamana ukunemaba abima tara
taraba a-piyo.
12 Pi kanabipa kamana ikibepa, pi Aota Awamusa'ama
uma abora timikiye, piya untiye.

A'ya'waema kutankamaka awame kamana untiye

13 Pigoya, wasana abakapisa ka yagarama Isupa maya
omintiye: Tisa, nagantoba tasibaresimpa kutapa ae maema
miye. Pika kaeba omegana pako buma ka'isaba nae nameno,
untiye.
14 Piya yogana, Isu maya omintiye: Ma ntagara, naepa
kiyabe kamana abikena yagarabe miyomaba kampa
unatantawe, untiye.
15 Piya uma kamana ka amato puma maya uwaimintiye:
Tigeba aogima napiyiyo. Mone kutankamaka tintawama
napi napi pusanaga antapiyiyo, uma urimuwe. Mone
kuta abuwakenaenama wasana mikenaenari araku'ma es-
egi pekiri kampa mikibewe, piya untiye.
16 Piya uma awame kamana ka maya uwaimintiye:
Wasana tabe kota wainta ka'waina aeba yogawapipa nan-
intaba uwomantana aborantiye.
17 Pigoya, aumabipa mayama napintiye: Aya pukuwe. Ago
tabe namapa aeta waintaka aki pukuwema napintiye.
18 Piya uma maya untiye: Ibaba ago abuwe. Naeba aintana
namapa akusaba'ma kasa nama tabe puma kikuwe. Kima
aintananepe a'ya'waemaenanepe pipi atakana waikiye.
19 Pigoya piya pugaite maya ukuwe: Uwoma ntaninta
wainatantika, migaramagi e'ero kanara uwa mimagi, naken-
abe wanipe namagi na'muntanabi mikuwe, untiye.
20 Piya yogana, Kotiba maya omintiye: Kaeba aibo yagara-
gawe. Ma nkase kaumagampa maegasakana pu'wakibene.
Pigoya a'ya'maena maema aki pempentanagapa kebaya
maekiye, untiye.
21 Isu piya untana to maya untiye: Pigoya, ma kina'miba
arirasaenamana napi napi puma aki puntini, Koti nkaobi
kusiyena pewe, untiye.

Arirasaenaga taberapa a-ntapi napi piyo, Isu untiye (Matiyu 6:25-34)

22 Isu aeba abagi kinapa maya uwaimintiye: Naeba urimekiri abiyo: Tigeba mikenaenarikaba: Nana maema nakune. Ti'amakaba: Nana tautasaenaba purukunema, uwoma tigiba a-ntapiyiyo.

23 Piya, naninta wanane. Mikenaenarimpa au'wantaga'enawe. Titasaena wanane. Ti'ama au'wantaga'enawe.

24 Tigeba kabarakaba napiyiyo. Igeba aintanaba kampa puma nanintaba kampa kubewe. Ige'wai nkaintana na-mankaipa kampa wainteg'ina Koti nanintawaipa uwa abo-rama imiye. We, tigeba kabarapa kampaye. Ae aobipa tigeba wasanarawe.

25 Piya, tigeba napiyenaripa waintakiripa mampara to kake amato puma to ka'isa yaga mirite wakibewa, a. Pipa kampaye.

26 Tigeba piyaenaga igiga puntiripa, nana piyema mike-naenagaba uwoma tigiba napiyewe.

27 We, tigeba ya aosa pamika agoba abiyo. Aeba aotasae-nawampa ntugaba kampa piye. Pika urimukuwa abiyo. Paipa tabe yagara Soromoni aeba konariyenawantaga ya-garamaba aogiyenaba purintomepa, ya aosawamapa kampa againtiye. Kampaye.

28 Piya, yaobintisa a'no mparamintana ibanto piyama aogima aborama, aiba pari pekana yaku kaiyamipa, pipa Koti yegina a'nopa aogiyena maraye. We, tigeba kampa agama napiyegana timatiti'enaripa uwaenantowe. Piya, Kotiba titasaenarikaba kabiritaye.

29 Pigoya, tigu'amaba naninta wani ntakenaenagaba taberapa a-ntapimagiri, tigeba uwoma tigi a-ntapiyiyo.

30 We, a'ya'ma maga maga kina'miba nae yontanaga napi napi yewe. Piya, pintanarikaba tibarimpa abintegiri uwoma tigi a-ntapiyiyo.

31 Pigoya, tigeba Koti kabiratakena mono'ama nkau'wa aborasanaga tigupa paitama ataigina waiyeno. Piya pigina aeba mampara tige'enaba kaga aborarimikiye, piya untiye.

Mantabinti a'ya'waemaena abuwakena kamana untiye (Matiyu 6:19-21)

32 Pigoya Isu to maya untiye: Uwaena tunkantontoba, atiyekuruba puma miyiyo. Tibarimpa tabe a'mu puma kabiritakiye.

33 Pigoya tigeba aogimagiri piyaena waintemipa kusig-ina imiyo. Piya piginiba aogiyenaripa mantabinti uwa waiyekana kopa kampa abararamaba kukuri kampa pikiye.

Piya, pita'i antota waima esegi pikena waikiye. Piya, ku kina'miba kampa kuntanaba puma maerigasiginaba, umuwamaba kampa narigaikiye.
34 Piya, aogiyenaripa waintemi, pi kumaka asi nasi napiyewe, piya uwaimintiye.

Asu aososima mikena kamana untiye

35 Isu to kamana maya untiye: Tigeba kairipa arosama amimagiri, e ikigina e'wasa peno.
36 Piya kayokaya yagaramiba wasana wa'ega iba'enarisa a'wae puma kanama uma kabera aiwakarusekini, karu'ena ai'atakena agawa pesa puma miyiyo.
37 Pigoya, wasana wa'ega aeba a'wae puma kanama kayokaya yagara igeba iyogaba puma mintiginaba ampa igate a'mu puwaitakiye. Naeba taga taga'ya urimekiri abiyo. Aeba eri'ya kaiwapa amirintana naninta yabaera itama naninta imikena kayokaya'ena puwaitakiye.
38 Pi aseka abubuno, marikiyo, kana yagaraba kanama ampa igakibipa iyogaba puma kabima mintigina ampa igate-gina, tabera a'mu puwaitakiye.
39 Pigoya tigeba agowapa mayama abiyo: Ka kumatasa kina ku kina ma aseka irosakiyema napiyisinta, iyogabama mima nama kuma'waipa kabiyiginaba kuntanaba kampa maeyisine.
40 Pigoya Wasanama Ntagara naekaba pabiyama kampa napikibe kanabi, kanakuboka aseyo puma miyiyo, piya untiye.

Kayokaya yagararamisi kamana untiye
(Matiyu 24:45-51)

41 Isu aeba kamana piya yogana, Pita abigama maya untiye: Kaeba awame kamana mapa tae tabireka yepera, a'ya'maga yenema abigaogana,
42 Wa'ega kamana mayama amato puma untiye: Wa'ega ka'waina kayokaya kina'wampi ige kiyawaika otamagina maya omikiye: Naeba wama umintakanapa, kaeba kiya kabiwaitama asi nasiba naninta ka awameta imima miyo, ukiye. Pigoya, aeba ayama miyekanapa kayaba mono wantaga awamu wasikenaena wantagane otaiyo.
43 Piya, aeba yoga otanta pipa aogima puma miyekanaba, wa'ega yagarawapa irosa'magina abekanaba a'mu potakiye.
44 Naeba taga taga'ya yekiri abiyo: Aeba pi ntagaraba pipa kiya tabe otama a'ya'maenawatapa kabiyenoma otakiye.
45 Pigoya, pi kayokaya yagara aeba wa'eganepa agaropa kampa kanakiyema, antabaipintiba napimagina, karana

itamagina, kayokaya kina wabe wayape iyegumagina, nan-
intabe esegi wanipe nama aibo abo'ena puma, karana
itakanaba,
46 togana wa'ega yagarawa a'wae puma kanakena kanapa,
pi kampa napinta mintakana, agaronkanto irosa'ma
agaruba'ma a'yugu pikena kina ai'aruyenabi atakana ata
maru mikiye.
47 Piya, kayokaya yagara ka'waina aeba wa'egawampa
awamupisa kamana abintana akayukenaena aborakanaba,
aepa tabera aegukiye.
48 Pigoya ka'waina aeba tabe yagarawampa awamupisa
kamana kampa aogima abinta, akayukenaena aborakibi,
aepa ise'antora aegukiye. Pigoya, ka'waina aepa piya uwom-
antana antotapa maekibewe. Pigoya, ka'waina aeba tabe
yuga otanta yagaramaba pipa esegi puma to kake aisuma
maekiye, Isu uwaimintiye.

Isu yoga puma a'yikikena piye
(Matiyu 10:34-36)

49 Pigoya Isu to maya untiye: Naeba mabi esegi yaku
kaekena tumintuwe. Piya, ago yakunkama aburama
tasanaga nabiye.
50 Naeba ka pasoma unatantine. Pigoya ibaba abikenae-
nanempaba kunta nabiye. A'ya'ma paitikenaenaba aseyon-
aba kampa punataka asaba punatakibewe.
51 Tigeba naekaba ayama napiyewe. Aeba mampabi
paruyena aborakena tumintiyema napiyewe. Kampaye,
Abiyo: Naeba atataraena aborakena tumintuwe.
52 Pika ma kanabipa mayama aborakiye: Ka namapi
nayaka'mu kina mikibe'nagiba igeba ma'ena puma, atatara
purite wagana pikibewe. Pita'i taramisi naegaraisiginiba
kakagamiba imo kamana ukibewo, kakagami naegaraigin-
isiba taramisiba isimo kamana ukibeso.
53 Pigoya atatara mikibewe. Abage yagarawampage
isigeba ma'ena puma, atatara purite wagana pisigina,
pabiyama anoge aragawampage isigeba ma'ena puma
atatara purite wagana pikibese. Pigoya, aentawampage
anatuge isigeba pabiyama ma'ena purite atatara pikibese,
Isu piya untiye.

Kamana'wa abikibe ntagaga untiye
(Matiyu 16:2-3; Maka 8:11-13)

54 Piya uma, wa wayaka maya untiye: Tigeba ma tunuse-
giripa agamaba yewe: Ka aekena piye yegana aeye.
55 Ma arawagiri agantiripa yewe: Esegi patakiye yegana
pata waye.

56 We, kumpari kina mintawe. Tigeba mawamake ib-
inankamake agowapa abewe. Pigoya ma kamana'ama
agowapa nana piyema kampa abibebe pewema, ibigantiye.
57 Tigeba nana piyema aogi kipe ata kipe kampa agabebe
pewe.
58 Pigoya, tigetisa ka'waina kamana ugatakanaba, kamana
abikena yagaramati kampa uma ke'i wantirisi, kamanatisipa
uma aogi puma aebarota urite waiso. Piya kampa pikibe-
mepa, pi ntagaramaba karu'ena abikena yagaramati uma
kamanakapa yekana, irebu kina'wa otakana, kababuma
iga'na namapi katakiye.
59 Naeba ugamukuwa, abo: Kaeba pi nkiga'na namapi
mintanapa uwaba kampa irosa wakibene. Aintiba iretaba
amima a'ya kaite wakibene, Isu piya untiye.

13

Kampa a'wae pukibepa purikibewe, Isu untiye

1 Pi kanabi, ka'isa Karariya marisa kina'mi wa'ega ya-
garamanta kao'ena puma, muta atakena yagaba ibabute
kanama aeguyuguna, Pairati yogini, irebu kina'wampi kana
kinapa iyeguyuguni, pi wasana kurape yaga kurape a'yugu
puwantiye. Pigoya wasana igeba irosa'ma Isu pabiya awaga
kamana omuguna,
2 maya uwaimintiye: Tigeba Karariya kinakaba ayama
napiyewe. Ige aguntaenamaba to a'ya'ma Karariya kinapa
igaintomeka piya puwaitantawema napiyewa, a.
3 Piya wanane. Abiyo. Tigege ataenaripa kampa kaite
tigu kampa a'wae pikibepa, pabiyama ata maru mpima
pu'waewakibewe.
4 Piya, paipa Sairomu namapa e'ero namapa takumagina,
tonagisarisa kakaga umaema kina iyeguntiye. Pigoya, igeka
ayama napiyewe. Ige ataenawaipa to a'ya'ma Yerusaremi
minta kinapa igaintomeka, piya puwaitantiyema napiyewa,
a.
5 Piya wanane. Abiyo. Tigege ataenaripa kampa kaite
tigu kampa a'wae pikibepa, pabiyama ata maru mpima
pu'waewakibewe, piya untiye.

A kampa aenta yawamaka meto kamana untiye

6 Kamana piya uma, Isu meto kamana ka maya untiye:
Wasana ka'waina yogawapi yamankapa ka ku'maraogana
i'ma intiye. Pigoya to yaga wamagina agauka, uma agiyosa
agaomepa kampa agantiye.
7 Piya puntana, kayokaya yagarawa maya omintiye:
Naeba ma ntawama nka aesanaga kabimaete kanaogana,
kaboba kakaga agasaye. Ya aeba nanaga nae yugabinti

uwaba taberapa wairite wakiya, a. Aerawane agaiyugaso, omintiye.
8 Piya yogana maya omintiye: Naba, kaeba uwa atanto, ma kabuba miyeno. Piya, naeba agobintisa yonintana puma imupaena peno.
9 Pigoya, toganaba a aesanaga agaiyo. Aeyakaraba uwa atakuse. Kampa aeyakaraba agai'yugaikuse, untiye, piya kamana Isu untiye.

Isu waya ka sabatira aogi potantiye

10 Pigoya Isu aeba ka sabatira mono namapi ima mono uwaimintiye.
11 Pigoya, pi ntamapi waya ka mintantiye. Aeba kewama ka'waina antabaipinti mintogana, kaboba tonagisarisa kakaga umaema kabuwa a'ya pogana mintantiye. Piya, ayamagina ituru puma misuwe, uma parokaema nasi nasi puntiye.
12 Pigoya, Isuba waya pipa agamagina kega'e uma maya omintiye: Waya, kaeba ituru pogana, yonikapa kata wano, untiye.
13 Piya uma ayapa a'nota atama yogana, pabigo ituru pumagina Koti a'mu potantiye.
14 Pigoya, Isu aeba waya pi sabatira aogi puma kaba atantika, pi mpono nama kiye yagarama agama abogana ataena abogana, wa waya maya kamana uwaimintiye: Yogaena pikena kanaba tonaentisa ka'umaema yaga waintiye. Pita kanaigina aogi puritano. Sabatirapa kampaye, untiye.
15 Piya yogana, Isu kamana mayama a'wae pomintiye: We, kumpari kina tigeba, sabatirapa purumakatino, osirino, namatipisaba iyoba urite wanitiba ibabute wawo. Ago pabiya pewe.
16 Pigoya, waya mapa aeba Abara'amu nkaga'nuwe. Piya, Satani iga'na ubu atagina kaboba tonagisarisa kakaga umaema kabuwa mima mintantiye. Pigoya naeba ma sabatira ataogiripa aogi tigi napiyewo. Pipa kanarane, uwaimintiye.
17 Piya uwaimogini, igeba abima inintana ibogini, kamana kampa untawe. Piya, wa waya uwoma kina'miba pintana aogiyena pomeka i'mu puntawe.

Koti kabiratakenaenaga meto kamana Isu untiye
(Matiyu 13:31-33; Maka 4:30-32)

18 Isu aeba kamana kapa mayama amato puma untiye: Koti kabiratakenaenaba ayaenabayaka, nanarapaya meto puma abukune.
19 Aeba masiteti a'wa piyamawe. Wasana ka'waina yogawati ainka asikitaogana, i'ma yaena peganaba,

kabarankamaba kanama ayampuwatapa ampima anapa
kiye, piya untiye.
20 Pigoya, to ka amato puma maya untiye: Koti kabiratak-
enaenaba ayama to meto puriyakikuwe.
21 Aeba paretibi atama kaekenaena agewapa yisiti piya-
mawe: Piya, waya ka'waina pi yisiti maemagina uwoma
parawabinti atama, paegu potama ataogana, kana paretiba
anosakiye. Aeba piyama waintiye, untiye.

Uwaena kabintobinti pasikena kamana Isu untiye
(Matiyu 7:13-14, 21-23)

22 Pigoya, Isu Yerusaremi kumati wakena tabe kumatibe
uwaena kuma'antontoribe nasi nasi puma mono uwaim-
intiye.
23 Pigoya wasana ka'waina mayama abigantiye: Wa'ega,
wasanaba tarantomibaya iba pekini ikibebe, ayabaya pik-
ibewema, abigaogana, Isuba maya omintiye:
24 Uwaena kabintori uma pasikenaba iyampuba pabi pabi
puma uma pasiyo. Wasana uwomampi uma pasikena
ikibepa, umaba uwa kampa pasikibewe.
25 Piyama na nkagowamaba aeba asima kabe akunkatama
mintakiripa tigeba na komari uma, asima mima aiwakaru
suma maya ikibewe: Wa'ega kabe a'wairatao, yiginaba
maya urimikiye: Tigeba kegitawe. Kampa tigao kinatawe,
urimikiye.
26 Urimekiripa, antotapa maya omikibewe: Taeba kaege
kaga mima nanintabe wanipe nantompene. Pigoya ku-
matetiba monopa yuku abintompene, yiginaba,
27 abintanaba maya urimikiye: Piya urimuwe. Tigeba
kegitawe. Kampa tigao kinatawe. Tige aguntaena pe
kinatawa natate waiyo, urimikiye.
28 Pigoya, Abara'amuwa, Aisakiwa, Yekobuwa, to a'ya'ma
poropete kinana, suma, Koti kabiratakena kumati mintikiri
igaigina, tigeba tigarubaigiripa mima, tiwara upaba puma,
kube'ena puma mikibewe.
29 Pigoya, pa nkirosamitisabe tupasemitisabe
marenkau'isabe menkau'isabe, pita'isa wasanaba irosa'ma
Koti kabiratakena kumati ima naninta nama i'mu pikibewe.
30 Piya, abiyo. Pita'i ka'isa kayokaya kina'mi kiya mik-
ibewe. Piya, ka'isa kiya kina'miba kayokaya kina mikibewe,
Isu piya untiye.

Yerusaremi kinaka antara kamana Isu untiye
(Matiyu 23:37-39)

31 Pigoya, Isu aeba kamana piya yogana, pabi kanabi
Parasi kina ka'isa irosa'ma maya uma omintawe: Eroti

kaegukenaga iye. Pika ma mpaba kaite karu'ena wao, untawe.
32 Piya yuguna maya uwaimintiye: Tigeba a'wae puma
wama, kana kabu karamapa maya omiyo: Abeno. Naeba
ibabe aibe wasana ke kina agaruba igasima kaba itakuboka,
magaba yoganepa a'ya wakuwe iye, omo.
33 Pigoya ibabe aibe magabe naeba ke'i wakuwe. A'yugu
uwa mari wakini poropete aegusanaga, Yerusaremi kumati
wakini aeguyigina purikibipa kanarane, Isu ae'waka piya
untiye.
34 Piya untana to maya untiye: We, Yerusaremi kinane,
Yerusaremi kinane, tigeba nana pewema poropete kamaena
puwaitama, mono kina tigeti uwaitanta kinapa yaba kasu-
tasa iyeguyewe, a. We, kokorewama awa ki'nunka ibabuma
agagapinti itama isamu pemisa puma, naeba tibabuma aki
puritakena pogiri, a'a-o urite kanantawe.
35 Abiyo. Pika nama kumatipa atakana agamaena puma
kabu isubikiye. Piya, naeba to yekiri abiyo. Naeba titakiri
to kake kampa nagamagiri mirite wamagiri, ainti naeka:
Wa'egawama nkagera kanaya, aeka ta'mu potano, ukibepa
to kake nagakibewe, Isu piya untiye.

14

Sabatira Isu wasana ka aogi potantiye

1 Pigoya, to ka sabatira Parasi kina'mi kiye ka'waina
Isu nanintaga kega'e yogana, namankapinti iyogini,
Parasi kina'miba pabipi kaga mima kamana'waka kabima
mintantawe.
2 Piya yamoruyena abome kina ka iyogana, Isu agantana,
3 kamana ago abinta kinape Parasi kinape mayama ibigan-
tiye: Tigeba yiyo. Sabatirapa ma ntagaraba aogi potakupera
aya pukune, yogini,
4 asaba'wantawe. Piya puguna, kana yagara ayata taku
u'ma aogi potama agarubaogana wantiye.
5 Piya aogi potamagina, pi mintume kina igepa mayama
ibigantiye: Yagaripe purumakatipera kabinti, sabati yaga
tumekiripa uwa ataigina waikibera, pabi sabatira uwa
paibigina ikiyema, ibigaogini,
6 kamana a'wae puma omikenaga aguyosakate atantawe.

Kaupa a-mpaete iyo, Isu untiye

7 Pigoya wasana ka'isa nanintaga kaga igega'e unta kina
igeba napiyenawaipisa tabe yagarama yabaeba maema
miyuguna igama maya meto kamana uwaimintiye:
8 Kaeba ka'waina iba'ena pikena kagega'e yekanapa,
napiyenagapisaba marusa yabaeba maemaba a-mpiyo. Piya

pegana tigega'e untatisa ka'isa kina igetisa kae kagasima
minta ka'waina irosakana,
9 kao'ena agowamaba kaepa maya ampa ugamikiye: Pipa
ae yabaewe. Ae'watao, yekanapa, kaeba a'wae puma aintisa
yabaera tumpima kani pikibene.
10 Piya wanane. Ka'waina kagega'e yekanapa kaeba ain-
tisa yabaera miyo. Mintagana kao'ena agowamaba kagama
maya ugamikiye: Nao'anto, kaeba ima marusa yabaera
paitama asu miyo, piya ugamekana, pi naninta nakibe
kina'mi nkiyobi kantawamaba aogi pikiye.
11 Pabiyama, ka'waina aeba au maete ikibi'napa tumikiye.
Piya, ka'waina ae'wa nkau maete tumikibi'napa maema
mesuba potakiye, piya untiye.
12 Piya untana, wasana igega'e yome ntagara aepa toba
maya omintiye: Kaeba naninta kao'ena puntanapa, kao
kinape kaganto ka'nantobe tigerupe, kumakatasa uwoma
kuta wainta kinape, a-nkigega'eba yo. Piya, igeba nanin-
taga igega'e yeginiba, kaepa pabiyama antota kagega'e uma
atukapa kamigina a'ya pikiye.
13 Pibiya kampaye. Naninta kao'ena puntanapa, kusi
kinape karaena nagainta kinape agisa antage miru kinape
aorika kinape, piyama igega'e yegini naigina,
14 antota kampa maenta uwa aogima mintagana, aintiba
taga mono kina asikibe kanabi, Koti antota kamekana ka'mu
pikibene, Isu piya untiye.

Tabe nanintama mpeto kamana untiye
(Matiyu 22:1-10)

15 Isu aeba piya kamana yogana naninta naume kina
igetisa ka'waina abite maya omintiye: Koti kabiratakena
kumapi naninta nakibe kina i'mu pikibewe, untiye.
16 Piya yogana, Isu kamana ka maya omintiye: Wasana
ka'waina tabe nanintaena puma aki puntana, wasana
uwoma kina igega'e untiye.
17 Piya puma yokege potate, wasana kana iminti kinati
kayokaya yagarawa otaogana wama: Ago kao'enaba puma
a'ya atauna kanaiyo, uma uwaimintiye.
18 Uwaimogini, igeba a'ya'ma uwa a'yugu kamana uma:
A'a-o untawe. Piya, ka'waina aeba maya untiye: Naeba
kasa ma ika pumaratoka, pita'i wama yogaenane pukuwe.
Pika kaeba tabe yagaragapa uma omegana abima ataba a-
punatano, untiye.
19 Piya yogana to ka'waina maya untiye: Naeba purumaka
nayatara'mu ika pumaratoka pita'i wama uma yoga pukuwe.
Pika kaeba wama tabe yagaragapa uma omegana abima
ataba a-punatano, untiye.

20 Pigoya to ka'waina maya untiye: Naeba waya maetoka,
ayama wakuwe, untiye.
21 Piya yuguna, kayokaya yagara aeba abite a'wae puma
kanama, tabe yagara pi kamana omogana abima ata pun-
tiye. Ata potamagina kayokaya yagarawa maya omima
agarubantiye: Kaeba karu'ena wa'ega wa'ega nasi nasi puma
a'ya'ma ki'i wama kusi kinape karaena nanta kinape igisa
antage miru kinape, ibaburite kanagini nanintanepa ampa
naiyo, untiye.
22 Piya yogana, kayokaya yagara wagaite kanamagina,
aeba tabe yagarawa to maya omintiye: Tabe yagara, kaeba
kamana yempesa puwe. Piya popa namapa marupa uwa
waiye, untiye.
23 Piya yogana kana yagarama kayokaya yagarawa maya
omintiye: Pigoya, kaeba to ki'i wama yogari mintakibe ki-
nape kakama kumati wasana mintakibe kinape, tutusuwait-
agini kanawaema namantepa ampa pumaeyiyoma uwaimo,
untiye.
24 Piya, ka kamana yekiri abiyo. Paitama maru igega'e
unta kina, igeba nanintanepa kampa nakibewe, Isu piya
untiye.

Isu aegarakena kamanane
(Matiyu 10:37-38)

25 Pigoya, uwoma kina Isu aegarauguna a'wae puma maya
uwaimintiye:
26 Ka'waina aeba naege mikena puntanaba, ano abape
waya yagarawape, aganto a'nanto amana'mape, igepa aekita
puwaitantana, ae'wa nkau'wapa pabiyama aekita potak-
ibi'na, aeba kayokaya yagarane mikiye.
27 Ka'waina aeba kampa maripowa aesaga'urite, kampa
naegarakibi'naba nae kayokaya yagaranepa kampa mikiye,
Isu piyama meto kamana untiye.
28 Piya untana to maya untiye: Pigoya, tigetisa ka'waina
tabe nama amato puma kirite ikena puntanaba, marupa
ikantanamaka napima, yabankapa maema aisumagina ka-
nara kikube kampabayawema, pi'na nkagowapa abima
napikiye.
29 Piya kampa punta, namanka ku'ma kaitantanaba
yabaka aguyosagate kasakini, wasanamiba kampa ki-
maranta namapa agama, kagi potama,
30 maya ikibewe: Ma ntagaraba kampa napimagina aganta
namapa ku'ma kaitate kasagina kasipama waintiye, piya
ikibewe.
31 Pigoya, ka marisa wa'ega yagarama to ka marisa
wa'ega yagarama aokina'mige kamaena pikena puntini,

uwa a'yuguba kampa uma iyegukibekana, aeba paitama maya ikiye: Taeba 10,000 kina mintokini, igeba 20,000 kina mintawe. Pigoya igepaya igasima iyeguwaegaikupe, taepaya tagasima taeguwaegaikibewema, napigaitegini kana kamaena pikibewe.

32 Kampa igaintini uwa atate, ayaki kuta timima uwa aiyekana uwa aema paru pukuwe. Piyama wasana agarubakana apa nkakiye, untiye.

33 Piya untana, amato puma maya untiye: Pigoya tigetisa ka'wainaba aeba ayama a'ya'waemaenawapa kampa kasiwaentapa, aya puma yagaranentanaba puma mikiye. Pipa kampaye, Isu piya untiye.

Kampa iga wainta kayowe
(Matiyu 5:13; Maka 9:50)

34 Pigoya to urimuwe: Kayoba aogi igaenawe. Piya, i'nisama kasigabekapa, aya pekana to kake asabama iga pikiye, a. Pipa kampaye.

35 Pipa piyaena pikenaba kampa waintegini, uwa mariba asunu kaekasawe. Ageyaga kina'maba ma kamanapa abibebe peno, Isu piya untiye.

15

Sipisipi kaka wanti meto kamanane
(Matiyu 18:12-14)

1 Pigoya, takisi mone maekena kinape kamparaga kinape Isuti monowa abikena tabera irosa'ma mintantawe.

2 Piya puguni, Parasi kinape mono tisa kinape igeba pika abimagini, Isu ata potama aeka maya untawe: Ma ntagaraba kamparaga kina ao'ena puma naninta kapisa naye, piya untawe.

3 Pigoya, pika Isuba meto kamana maya uwaimintiye:

4 Tigetisa ka'waina aeba 100-wa sipisipi atama mintakana, ka'anto kaka wakanaba uwa kaikiya, a. Kampaye. Aeba ka'isaba 99 kuma'waipinti itakini, kabuyena nama mintiginа kakawai'naka aguyosagakiye.

5 Aguyosama aboratama a'mu puma aesaga uritegina,

6 kumati uma irosa'ma aokinaka kega'e uma maya ikiye: Sipisipine kabubi kaka wantipe ago abatamagi ababute kanauwe. Pika ta'mu peno, ukiye.

7 Pabiyama naeba urimekiri abiyo. Wasana 99-wa monota mintiginaba, igekaba pi mantariba a'muntana waikiye. Pigoya, agunta yagara ka'waina agu a'wae pekanaba, aeka mantariba a'muntanaba ima tabera aborama to a'muntanaba igaikiye, Isu piya untiye.

Mone kaka wanti meto kamanane

8 Pigoya, Isu to meto kamana maya untiye: Waya ka'waina
nayatara'mu mone u'ma mintakana, ka'anto tumiwakanaba
kaikiya, a. Kampaye. Aeba kane igi'ma nama paga puma
aogima aguyosagakiye.
9 Aguyosama aborama waya aokina kega'e uma maya
uwaimikiye: Monene kaka'waipa pi ago abatama maeyuwe.
Pika ta'mu peno, ukiye.
10 Pabiyama yekiri abiyo: Mantari Koti nkenisori kina
igeba pabiyama agunta yagara ka waina agu a'wae pekiniba
i'mu pikibewe, Isu piya untiye.

Yagaranto ka kaka wanti meto kamanane

11 Pigoya, to meto kamana maya untiye: Ka yagarama
ntagarawapa tara mintantase.
12 Mintana aintisa yagarama abawampa mayama om-
intiye: Kaeba mone kuntaka pako puma naepa nameganto,
yogana, pako puwaisitantiye.
13 Piya pogana, aintisa yagarawampaba ise yaganto mima
kotanka a'ya'waemaena aisa'urite e'ero mpari maete wan-
tiye. Pigoya pita'i kupiyona puta nasima mone kutankapa
nanintari kasima pusiya puwaegaintiye.
14 Pusiya puwaegaite mintogana, pi mpariba tabe kabu
pogana aeba ka'enawapa kampa waintiye.
15 Aibogana, ma ago yagara ka'wainati wama uma
atokaeyogana, aeba yogana kuma'wati yaga kiye kabintiye.
16 Piya puntana, aeba yagama ntaninta nakena poginiba
a'a-o otantawe.
17 Piyama mintana maya aogima napintiye: Nabanempa
kayokaya kina'mitiba uwoma ntaninta waiyegini nama iga'e
pama miyega, naeba yagarawampanaba mata'i ampima
naga'enaga purikena puwe.
18 Pika naeba kuma'neti wama nabanempati irosa'ma
maya uma omukuwe: Naba, naeba aguntaena pogana kain-
tananempaba kaetibe Kotitibe kunta piya.
19 Pipa ayama to kake kagorasa yagaragapa mikuwe.
Kaeba uwa kayokaya yagaraga nababega mikuwe
ukuwema, napintiye.
20 Piyama napima, ase'yo puma abawampati kanantiye.
Kanamagina kuma awamori uma irosaogana abawampa
ago agate antara puma karu'ena uma aepama amo nantiye.
21 Aibogana kana yagaramaba mayama omintiye: Naba,
naeba aguntaena pogana kaintananempaba Koti nkaobipe
kae kaobipe kunta piye. Pika kae'yagaranawe to kampa
ukuwe, untiye.
22 Piya yogana, abawampa: Pigoya aerawane, otate,
kayokaya maya uwaimintiye: Tigeba karu'ena wama aogi

kai maete kanama ampa amitaiyo. Ayapipa tusapa potantiri,
agisa anapa amintiri piyo.
23 Piya, purumaka nkawaroba apa yaga aeguma kaeyigi
nama ta'mu potano.
24 Yagaranepa aeba pu'wantitisa to kake aogaya, pigoya
aeba kaka wantitisa to kake aboraya, pika ta'mu peno,
untiye. Piya yogini kaema i'mu puntawe.
25 Pigoya, amaru yagara aeba yogari mintogini piya
puntawe: Piya yogarisa a'wae puma nama nkaka'i ampima
inibe wa'enabe abintiye.
26 Piyama abimagina kayokaya yagara ka kega'e uma:
Maipa nana pewema, abigantiye.
27 Aeba maya a'wae pomintiye: Ka'nantogampa kanama
irosa'ma, ataenaba kampa pikana aogima mintiye. Pigo
irosagina tisibarisimpaba yegi purumaka nkawaro apa yaga
aeguma kaeyunema, omintiye.
28 Piyama omogana, amaru yagara aeba amo'ena
puma namapinti ikenagaba a'a-o untiye. Piya pogana
abawampaba kuma awamori tumima aurintiye.
29 Piya pogana kampa abinta, abawampapa maya om-
intiye: Abeno. Naeba ayaki kabubaya mima kamanakapa
kampa aka'yuma kayokaya'enaba pugatauwe. Pugatao-
ganapa, pi kaeba uwa meme awaroba kapa kampa nameka
aeguma yaga namaegigeba nama ta'muntanaba kampa
pompene.
30 We, aintisa yagaragapa kupiyona puta nasima mone
kutankapa pusiya puma asorisari pugaite kanagina, yekini
purumaka nkawaro apa yaga aeguma kaetawe, untiye.
31 Piya yogana, abawampa mayama omintiye: Yagarane,
kaeba asi nasi miyempeka piya mayaenagaba kampa
aguyosagane, a'ya'maenaba kapiyenaresi waintiye.
32 Piya ka'nantoba aeba pu'wantitisa to kake aogaye. Piya,
aeba kaka wantitisa to kake aboraye. Pika tantawama aso'ya
peka ta'mu potakana aogi pikiye, untiyema, Isu piya untiye.

16

Yoga yagaraga meto kamana untiye

1 Isu abagi kina'wa kamana to ka maya uwaimintiye:
Tabe kutantaga yagara ka'waina kiya yagarawa ababuntiye.
Pigoya, ka'isa kina'mi aeka maya yuguna aba kari abintiye:
Kiya aeba kota maema a'yugu piyema, yuguna abintiye.
2 Piya kamana abitegina kega'e uma maya omintiye: Kae
kamana maya yega abuwe. Kae piyamagaba kiyeba to kake
kampa mikibenema yuwa, esagapa maete kanagara mone
kutankama nkagowa aogi peso, untiye.

3 Piya yogana, kana kiya aeba antabinti mayama napima
untiye: Ma tabe yagaranempaba yogane nagarubakenaga
iye. Aya pukuwe. Yogaena pusagaba naekita piye. Nau'ama
iga tumiga peka, wasanamiti nanintaga esuwaitasanagaba
nani piye.
4 Piya, tabe yagarama yogarasa nagarubakibi kanabipa,
a'yugu wasanami ka nabi'ma, namankaipi kampa nababun-
tanagaba ka nagi napiyoka, pintana pukuwe, untiye.
5 Piya utegina, tabe yagarawampa nkireta wainta kinaka
kega'e umagina, ka'waina mayama abigama untiye: Kaeba
tabe yagaranempa ireta kaetiba ayaki waintiye, untiye.
6 Piya yogana aeba maya untiye: Apa tabe tiniba 100-
we yogana, mayama omintiye: Pigoya, ma ireta esa maema
mara'mima 100 aegugasima 50 kaeyo, untiye.
7 Piya untana to ka'waina ampa irosaogana: Tabe ya-
garanempa ireta kaetiba ayaki waintiyema abigantiye. Abi-
gaogana, 100 witi kune, untiye. Piya yogana maya omintiye:
Pigoya, ma ireta esa maema 100 aegugasima 80 kaeyo,
untiye.
8 Pigoya, piya pogana, tabe yagara ata kiya yagaramaka
abimagina: Aogi napiyena napima piyema, abima aogi
potantiye, Isu untiye. Piya untana pi kamanaka to maya
untiye: Mampabisa kina'miba mampabisaenaga tabera napi
napi pewe. Piya pumagini e'wasaena maenta kina'mipa
igasima napi napi pewe.
9 Piya yekiri abiyo. Moneba mampabisaenawe. Tigeba
pika aogima napima pitasa tiyo'enaba puma maema
miyigina, mampabi mikena kanati a'ya pikibi ntagaba,
a'ya'waema kutatipa kampa maete Kotiti ikibewe. Pabi
ntagaba miyaba mikena kumati asu aogima mikibewe, piya
untiye.
10 Pigoya, Isu to maya untiye: Ka'waina aeba au'wa kampa
wainta'ena aogima kanara kabibiki'naba, aeba pabiyama
au'wantaga'enaba aogima kanara kabikiye. Piya ka'waina
aeba au'wa kampa wainta'ena maema ataena pikibi'naba,
aeba pabiyama au'wa wainta'enaba maema a'yugu pikiye.
11 Pigoya tigeba mampabisa kuta aogima kanara kampa
maema miyiginaba, mantarisa taga au'wantaga'enaba Koti
kapa ayama timikiye, a. Pipa kampaye.
12 Pigoya, a'yo timinta'ena pi aogima kanara kampa u'ma
miyiginaba, tige'enaripa pi Koti ayama timikiye, a. Pipa
kampaye.
13 Pigoya, ka yagarama tabe yagara taramisi kayokaya'ena
kampa kanara pikiye. Aeba ka'wainapa kayone potantana,
to ka'wainapa agama aekita potakiye. Piya pumagina aeba

ka'wainati uma atokaentana to ka'wainapa akabitakiye. We tigeba pabiyama Koti ntugabe mone kutankama ntugabe ka awameta kanara kampa maekibewe, Isu piya untiye.

Isu aeba Parasi kina'mi kamana untiye

14 Pigoya Isu aeba pi kamana yogini, Parasi kina igeba mone kutaka ibugai kina abima kamana'wa akayuma kagi potantawe.
15 Aibuguna maya uwaimintiye: Pi tige wasanami nkiyobi aogi tiyuwa kanta piye. Kotiba tigu'ama nkagoba agama abiye. Wasana ige iyobi i'maete ima mikenaenagaba pi Koti nkaobi ata aguntaena piya.
16 Piya, paipa Mosese ominti ago kamanape poropete kina'mi kamanape kaeta kanantagana Yoniba aborantiye. Aboramagina Koti kabiratakena aogi awaga kamana untika, ibaba aboraye. Piya ebi ebi pe'nagiba agasiya puma uma pasawe.
17 We, mage mantage isigeba a'ya pikenaba untanaba a'ya pikiye. Piya, Koti kamana kapa kampa kakakibikana a'ya'ma uwa waiyaba mikiye, Isu piya untiye.

Waya kaikena kamanane
(Matiyu 5:31-32; 19:9; Maka 10:11-12)

18 Pigoya, ka'waina waya'wa kaite to wae maekibi'naba, kupiyonaba pikiye. Piya, to ka'waina aeba pi kainta wae maekibi'naba, aeba pabiyama kupiyonaba pikiye, Isu piya untiye.

Tabe yagaramage Arasarusige kamana untiye

19 Pigoya Isu to ka kamana maya untiye: Tabe kutantaga yagara ka mintantiye. Aeba kaiwapa waepe teteba aogiyenamana pu'ma mintana, asi nasi aogi nanintamana namagina igaenabi mintantiye.
20 Pigoya, kusi yagara ka mintantiye. Agewapa Arasarusiwe. Aeba autiba anamosura yagarawe. Pigoya, aeba tabe yagarama ntama kabera waibomekana,
21 tabe yagarama ntamapintisa ariyena atuntana tumogana: Pabipa maema nakuwema, napintiye. Waitamintogana karamiba irosa'ma anamopa inteburasa ki'ma nantawe.
22 Pigoya, mima pi kusi yagaraba purogini enisore kina igeba ababute ima abara'amu nkagora atauguna mintantiye. Pigoya ainti pi tabe yagara aeba purogini kaitauguna,
23 aeba a'abibinti tumima tabera auki naki puma mintantiye. Piya puntana, inati aomaraomepa Abara'amu nkagora Arasarusi pa agantiye.
24 Agantana Abara'amu nkagisuma maya untiye: Abara'amu nabanempagawo, naeba mata'i yakupi nauki

naki puma mintuwa, kaeba naeka kantara puma Arasarusi otagana aya nkawarasa wanipi aerite kanama nantebura atakana paru peno, untiye.

25 Piya yogana Abara'amu maya untiye: Yagarane, abeno. Kaeba mara igaenabinti mintanti pipa pabiyama a'ya puwantiye. Pigoya Arasarusi antara'enabinti mintanti, pipa pabiyama a'ya puwantiye. Pigoya pika aeba anta asoyaenabi mpintiya, piya kaeba kauki nakiyenabi mpiyene.

26 Pigoya abakatepi tabe a'abi waintiye. Pika matisamiba tigetiba ayama tumikibewe, a. Piya tigetisamiba matiba ayama ikibewe, a. Pipa kampaye, untiye.

27-28 Aiyogana, kana tabe yagarama maya untiye: Nabanempa kanarana, kamanakapa ago abuwe. Piya, ka yekana abo. Maroti nae kumati na'natabarantonto nayaka'mu mintawe. Igeba mata'i auki naki kumati tumisanaga Arasarusi otagana wama tonkiya kamana uwaimeno, untiye.

29 Piya yogana Abara'amuba maya untiye: Kampaye. Mosesebe poropete kina ige mono kamana wainti, pi igeba abiyo, untiye.

30 Piya yogana aeba to maya untiye: Abara'amu nabanempa, pipa kampaye. Purinta kina ka'waina wama uwaimekini kanara igu a'wae pikibewe, untiye.

31 Piya yogana maya omintiye: Igeba Mosesebe poropete kina'mibe kamanapa a'a-o yekini, piya purinta kina ka'waina asima wama uwaimemisinta, pabiyama a'a-o iyesine, Abara'amu untiyema, Isu piya kamana untiye.

17

Aguntaenaga Isu untiye
(Matiyu 18:6-7, 21-22; Maka 9:42)

1 Pigoya, Isuba abagi kina'wa kamana maya uwaimintiye: Aguntaena pukena amiyo'ena asi nasi aborakiye. Aibekana aguntaena aborakibi ntagarama ataenabi mikiye.

2 Pipa aeba maya yagaranto ayakekana kamparagaena pukibemipa, kana ayakikibi ntagara araku'ma tabe yabantama ana'mubi uba'atama tabe wanipi apasanakasasinta: Pipa kanara pewe, yesine.

3 Tigeba kiya kabima miyiyo. Kao'yagara ataena pekanapa ka abirao. Piya pegana aeba agu a'wae peno. Piya yegana antara kamana ugasakana asu'a pugaso.

4 Piya, ka yagaba tonaentisa tara umaema aguntaena pugatantana, to kake kaeti irosa'ma tonaentisa tara umaema yaga: Naeba nantara puma nagu a'wae puwe, ikibipa, kaeba aguntaenawapa uwa asu'a pugaso, Isu piya untiye.

Amatiti'enaga Isu untiye

5 Pigoya, aposoro kina'mi igeba Wa'ega Yagara maya
esotantawe: Kaeba tamatiti'enarepa maema tabe puratao,
untawe.
6 Piya yuguna Wa'ega Yagarama maya uwaimintiye:
Taga timatiti'ena uwaenanto waintesinta, maro ntawamaka:
Kaeba igiritegina tabe wanipi tumpa waiyeno, yeganaba,
tiwamu wasima pabiya pemisine, Isu piya untiye.

Wa'egawama ntuga kamana Isu untiye

7 Pigoya, Isu to maya untiye: Tabe yagara ka'waina aeba
kayokaya yagarawa yogaenaba puntana yaga kiye kabin-
tana puma mintakibitisa atamaita kanakanaba, mayaba
kanara omikiyo: Kaeba namapinti iyega naninta kao'ena
pugameno, omikiya, a.
8 Pipa kampaye. Aeba maya omikiye: Piya, aogi kai
maema amirintana asekasa naninta kaenataga nagasakana,
ainti uma kae'enagapa kaema nao, ukiye.
9 Pigoya kayokaya yagara aeba yoga otanta pipa pekana,
tabe yagarawampaba uwa abekana aya pikiye. Pika kampa
a'mupa potakiye. Kampaye.
10 Piya, tige agoba pabiyama waintiye. Tigeba uritanta'ena
pi puwaegaitekiripa maya yiyo: Taeba uwa kayokaya ya-
gararawe. Pintana pompepa tae yugare pune, to naumabisa
napima to ka'isaenaba ae yugaba kampa pune, yiyo, Isu
uwaimintiye.

Isu nayataramu karu kina aogi puwaitantiye

11 Pigoya, Isu aeba Yerusaremi kumati wakena Karariya
maba agaite Sameriya ma awamori uma irosantiye.
12 Irosa'ma ka kumati iyogini karu kina nayatara'mu igeba
pagasari mima agategini,
13 kega'e uma agisuma maya untawe: We, kiya yagara Isu,
kaeba taeka kantara po, untawe.
14 Piya yuguna igama: Tigeba wama tipa mono kiye kina
iyakiyo, uwaimintiye. Piya yogini, wauguna i'amaba aogi
puwantiye.
15 Piya puwaogana agate igetisa ka'waina a'wae puma
tabera uma Koti a'mu potama,
16 Isu nkagisabi parokaema a'mu potantiye. Piya, pi
ntagaraba Sameriya marisa yagarawe.
17 Pigoya Isuba maya untiye: Wasanaba nayatara'mu aogi
pene. Ka'isa tonaentisa ka megasima kinapa aempaye.
18 Igeba a'wae puma Kotika: Ta'mu pugatauneba, kampa
otanta uwa wagana, to marisa yagarama abinto kanamagina
ampa a'mu potaya, a, piya untiye.

19 Piya umagina a'wae puma pi ntagarapa: Kamatiti'enagampa aogi pugataya, kaeba asima waoma, omintiye.

Koti kabiratakena yaga aborakibika Isu untiye
(Matiyu 24:23-28, 37-41)

20 Pigoya Parasi kina'mi: Koti kabiratakena yaga ayantaga aborakiyema, Isu abigantawe. Abigauguna Isu maya uwaimintiye: Koti kabiratakena yaga aborapa kampagina aborakiye.

21 Pintaga mayama kampa ukibewe: Agaiyo. Mata'i aboraye. We, marota'i aboraye, piyaba kampa ukibewe. Abiyo, Koti kabiratakenaenaba tigupi ago aboraye, untiye.

22 Piya umagina, abagi kina to maya uwaimintiye: Tigeba toganaba ka yagaba Wasanama Ntagara nagakenagaba tibugagate kampa nagakibewe.

23 Pi kanabipa naekaba maya urimikibewe: Mata'i taeti aboraye. We, marota'i igeti aboraye, igiripa a-nkwaiyo. Piya abigiripa a-nkuma iyegaraiyo.

24 Wasanama Ntagaraba naeba kakamaba kampa irosakuwe. Apayaenaba aeba manta ka auka'i apaya pegina to auka'i e'wasa purite wagana pemi, pabi nkawameta naeba aborakuwe.

25 Marupa mamparasa kina'miba ikabinataigini nauki nakiyena tabera punataigina, asaba pi yontana aborakiye.

26 Piya, Nowa mintanti kanabi wasana igeba puntasa puma Wasanama Ntagara nae irosakena kana'nepa aborakiniba, pabiya pikibewe.

27 Igeba nanintaba nantini, wanipa nantini, wayapa ika pumagini, iba'enaba puntini, puma kampa aogima napima mintuguna, Nowa aeba wanipisa karebi ima paiwaogana wanipa tabera pa'ma ipirinta waegasogini, wabe wayape a'ya'ma pu'waewantawe.

28 Pigoya to Aroti mintanti kanabipa pabiya puntawe. Nanintaba nantini, wanipa nantini, ikantanaba puntini, to kinapa ka'isaenaba imuguni, ika puntini, yoga aintanaba puntini, namapa kintini, puma kampa aogima napima mintuguna,

29 ka yaga Aroti aeba Sotomu kumapa akabitate waogana yakupe yakupisa kagupe mantarisa tumima a'ya'ma kinapa wabe wayape iyeguma a'ya kaintiye.

30 Piya pi ntaga igeba pika kampa napintasa puma, Wasanama Ntagara nae aborakena kana'nekaba kampa napikibewe.

31 Pigoya, pi ntagaba ka'waina aeba namankampa nkabobori mintakibitisaba tumima nama nkantabaipintisaba

kotankapa a-mpaeyano. Pigoya, to ka'wainaba pabiyama yogari mintakibitisaba a'wae puma namankatiba a-nkwano.
32 Piya, tigeba Aroti nkanarimpa yabantana puwantemika napima kabiyiyo.
33 Ka'waina aeba mikenaenawa ka abugakibemi'naba pipa agu'amankapa kaikiye. Mikenaenawampa a'a-o otakanaba, agu'amaba aogima waikiye.
34 Naeba yekiri abiyo: Pi nkagogo yaga maruta tara yagara waitamintisiginaba Kotiba ka'wainapa ababurintana to ka'wainapa atakiye.
35 Piya, tara wae taramisi naninta kao'ena puma mintisiginaba ka'wainapa Kotiba ababurintana to ka'wainapa uwa atakiye.
36 (Piya, yogari tara yagara taramisi mintisiginaba Kotiba ka'wainapa ababurintana to ka'wainapa uwa atakiye, Isu piya untiye.)
37 Piya yegini abagi kina'miba: Tabe yagara, pintanaba aeta aborakiyema, abigantawe. Piyama abigauguna Isu meto kamana maya uwaimintiye: Purinta kina'mi nkau waintiti kegeba aki pesa pumawe, untiye.

18

Kiya wae'make kamana abikena yagaramake meto kamanane

1 Pigoya, abagi kinapa iyekita kampa punta asi nasima igeba esotakibeka, Isu meto kamana ka maya uwaimintiye:
2 Piya, ka kumata ka kamana abikena yagara mintantiye. Pi ntagara aeba Kotikaba kampa aekuruba puntana, a'ya'ma kinakaba kampa aogima napintiye.
3 Piya, pabi kumata kiya wae ka mintantiye. Aeba asi nasima pi kamana abikena yagaramati kanama: Kama kina'nempi ata punatasanaga, nao'maeyoma, ampa omi puntiye.
4 Pigoya, marupa pi kamana abikena yagaramaba aekita potama kampa ao'maentana, aintiba aeba mayama antabintiba napima untiye: Naeba Kotikaba kampa naekuruba puma, wasanamikaba pabiyama kampa napiyuwe.
5 Pigoya, ma nkawae pu'wanta waepa aeba asi nasi kanama ampa nabigayaba miyekanaba nau'amaba aekita pusanaga iba kamana'wa abima ao'maekuwe, untiyema, untiye.
6 Piya umagina, Tabe yagara amato puma maya untiye: Ata kamana abikena yagarama unti kamanapa ago abewo. Pipa ayabayawe.

7 Kotika kagipe asekape asi nasima aegarakibe kina'mi agi-
saiginaba Kotiba kanara kampa tiyo'maekiya, a. Aeba agawa
puma miyaba'miyigina karu'enaba kampa iyo'maekiya, a.
8 We, urimuwe: Pipa kampaye. Aeba agaro ntaganto
tiyo'maekiye. Piya, aintiba Wasanama Ntagara naeba to
kake aborama mabi tumukubopa, igeba imatiti'ena pe ki-
napa taranto aogima mikibewe, piya untiye.

*Parasi yagaramake takisi maekena yagaramake meto ka-
manane*

9 Pigoya, ka'isa kina'miba ige'waikaba: Aogi kinatawema
napintini, to kina'mikaba: Pipa ata kina taka'yanema nap-
inta, pi igi napiye kinakaba Isuba mono kamana maya
umintiye:
10 Tara yagararamisi nunamu ikena tabe mono namapinti
intase. Pigoya, kapa Parasiwa, to kapa takisi maekena
yagarawa sumawe.
11 Parasi yagara aeba asima mima ae'waka mayama
napima nunamu untiye: Koti, wasana ka'isa kina'miba
kuntana ma'enaba pewe. Kamana kampa aogima abewe.
Waya'wa taramisiba atataraenaba puma ata aguntaena
pewe. Naeba piya kinapa kampaye. Piya takisi maeyi
ntagara mare, ae piyamaba kampa mintuwe. Pika naeba
na'mu pugatauwe.
12 Piya, a'ya'ma sontarapa tara yagaba naeba monoka
napima nanintaba a'a-o uma miyuwe. Piya, a'ya'waemaena
maeyopa, naeba pipa pako puma nayatara'mupisa agento
kamuwe, piya untiye.
13 Aiyogana, takisi maenta yagara aeba pagasara asima
mintana mantari aomarakenagaba ani puma kampa piya
puntiye. Aeba aibira aima maya untiye: Koti, naeba
agunta kina miyoka, kaeba kantara punatama nao'maeyo,
untiyema, Isu piya untiye.
14 Pigoya naeba urimekiri abiyo: Pi takisi maenta ya-
garagaba Kotiba aguntaena maegasogana wa'ewati uwa
wantiye. Piya pi to ka yagaraba kampaye. Abiyo.
Ka'wainaba ae'wa nkau maete iyekanaba, Kotiba merunk-
aba potakiye. Piya, to ka'waina ae'wa nkage au maete
tumekanaba, Kotiba ababuma mesuba potakiye, Isu piya
untiye.

*Isu inamu ntakarantonto akayona puwaintiye
(Matiyu 19:13-15; Maka 10:13-16)*

15 Pigoya igeba inamu ntakarantontowai Isuti ibabute
kanantawe. Igeba: Ayapa ita aukaya pikiyema, napima
kanauguni abagi kinamiba igate ka ibirantawe.

16 Piya yuguna, Isuba igega'e uma igeka maya untiye:
Tigeba uwa itaigini yakarantonto igeba naeti kanaiyo.
Tigeba a-nkakunkitaiyo. Piya miye kina'mikaba Koti kabi-
ratakenaenaba utawaitantine.
17 Naeba taga urimuwa abiyo. Ka'waina aeba yakaran-
tonto miyesa nkawameta kampa Koti aegarakibi'naba Koti
kabiratakenaenama nkagupi kampa uma pasikiye, Isu un-
tiye.

Kutantaga kiye yagarama Isu aegarakenaga kunta puntiye (Matiyu 19:16-30; Maka 10:17-31)

18 Pigoya kiya ka'waina Isu mayama abigantiye: Aogi tisa,
naeba aya pukubotisa Koti nke'wasaenaba maekuwema,
abigantiye.
19 Abigaogana Isu piya omintiye: Nana piyema naeba aogi
tisaweba yene. Aogiyenama nkagoba Koti ka'antowe.
20 Pigoya kaeba nayatara'mu kamana agoba mayama
abene: Kumiyenaba a-poma, wasanaba a-nkaeguma kaiy-
oma, kuntanaba a-poma, kumpari kamanapa to wainapa
a-sotaoma, kano kaba kamana wasiyo. Pipa abintanema,
omintiye.
21 Piyama omogana kiya yagarama maya untiye: Pipa
uwaena yagarantomana pi kamana agoba abima wasita
kanantone, untiye.
22 Aiyogana Isuba pi kamana abintana, maya omintiye:
Ka'enaba kampa puntana, pintanaba po. Kaeba wama ko-
takapa to kina imima mone maemagina kusi kina imegana,
mantari aogiyena ainta abora kamikiye. Kaeba piya potate
kanama ampa naegarao, piya omintiye.
23 Pigoya, piya omogana kana kiye yagaraba tabe ku-
tankapa uwoma waintomeka, pi kamana abogana kunta
abuntiye.
24 Piya pogana Isu agantana pika maya untiye: Tabe
kutantaga kina'miba Koti kabiratakena kumati ikenagaba
igigaba tabera pewe.
25 Pigoya tabe kamoro yagamaba na'ama agepinti uma
pasikenaba pipa esegiyenawe, piya tabe kutantaga kana'mi
Koti kabiratena kumati ikenaenaba pipa to awameta, tabe
kuntaenawe, Isu piya untiye.
26 Piya yogini abume kina'miba maya untawe: We, pipa
kepaya Kotiba au'ima aba pikiye untawe.
27 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Wasana piya piken-
aba kampaye. Koti ka'waina piya pikenaenaba waintiye,
piye untiye.
28 Piya yogana Pita maya omintiye: Abo. Taeba wa'erepe
a'ya'waemaenarepe kasima takabitate kaegaraune, untiye.

29 Piya yogana, Isu a'ya'ma kinapa maya uwaimintiye:
Naeba taga urimekiri abiyo. A'ya'ma kina Koti kabiratake-
naenaga aega'magini, pika wa'ewaipe, waya yagarawaipe,
igagabagipe, ino ibagipe, uma itakibe'nagiba
30 igeba pi'nakaba mamparasaenaba agasimagina anto-
tapa mesuba puma Kotiba imikiye. Piya, aintiba mantarisa
aogi e'wasaena asu maekiye, Isu piya untiye.

Purintapisa asima mikena kamana kakagara uwaimintiye
(Matiyu 20:17-19; Maka 10:32-34)

31 Pigoya, Isu aeba nagisarisa tara tumpaema kina'wa
igega'e uma ibabute wama maya uwaimintiye: Abiyo. Taeba
iba Yerusaremi kumati ikune. Iyekana a'ya'waema kamana
pai poropete kina'mi Wasanama Ntagara naeka uma mono
isapi kaemaranta, pi kamana'ama nkau'wapa aborakiye.
32 Nabanempaba namu'isa kina'miti unatakini, naeguma
ata punatama, karana natama, kaisa punatakibewe.
33 Piya pumagini kasotasa naeguma naiburikibewe. Piya
piginaba papa kakaga yaga a'ya peka, purintapisa to kake
naogama asikuwe, piya untiye.
34 Aiyogini abagi kina igeba pi kamana kampa abintawe.
Kana kamana'ama nkagobe kakawaogini igeba aogimaba pi
yome kamanapa kampa napintawe.

Isu aorika yagara aogatantiye
(Matiyu 20:29-34; Maka 10:46-52)

35 Pigoya Isu aeba Yeriko kuma agora waogana, ke
awamori aorika yagara ka mima a'ya'ma kina wagana pu-
gunaba mone kutaka esuwaitama mintantiye.
36 Piya, aeba abomepa uwoma kina kanagana puguna,
aeba ka'isa kina ibigama: Maepa nana pewe, untiye.
37 Piya yogini igeba maya omintawe: Isu aeba Nasaretirisa
yagara tagora kanama nasiyema, omintawe.
38 Piya omuguna aeba tabera kega'e uma maya untiye: Isu,
kaeba Tebiti nkaga'nu, kaeba naeka kantara punatao, untiye.
39 Piya yogini paitanta kina'miba: Paka po, uma kabirau-
gunaba, aeba ige kamana kampa abinta ebi ebima kega'e
uma: Kaeba Tebiti nkaga'nu, naeka kantara punatao, untiye.
40 Piya yogana Isuba abite, keta asima mintana: Tigeba
naeti ababute kanaiyo, untiye. Yogini aorika yagara aeti
ampa aboragana, Isu mayama abigantiye:
41 Naeba nana pugatasanaga kabiyema, abigantiye. Abi-
gaogana, pigo aorika yagarama: Wa'ega, naeba nao
agasanaga nabiye, untiye.
42 Piya yogana Isu maya omintiye: Kaoba agano. Ka-
matiti'enagampa aogi pugataye, omintiye.

43 Piya omogana aowamaba aogi pogana agate Isu ae-
garantana Koti a'mu potaogini, a'ya'ma kina'miba pintana
agategini pabiyama Kotiti i'mu potantawe.

19

Sakiyasi Isu aegarantiye

1 Pigoya, Isu aeba wama Yeriko kumati wama agaikena
puntiye.
2 Pigoya, pi kumata ka yagara mintantiye. Agewapa
Sakiyasi, aeba takisi maeyume kina'mi paitakena yagara,
piya tabe mone kutantaga yagara mintantiye.
3 Pigoya, pi ntagara aeba Isu agakenagaba abugantiye.
Piya aeba arogu yagaragana wasanami ainigasuguna Isupa
kampa agantiye.
4 Aibuntana, karu'ena wasana igaite wamagina yabinti asu
mima: Isuba ma ki'i atawaka agakuwema, napintiye.
5 Piya pogana, Isu aeba pita'i wantana, aomaraogana
iyogana agate maya omintiye: Sakiyasi, kaeba karu'ena
tumo. Naeba ibantoba namakapi ampikuwe, untiye.
6 Piya yogana, karu'ena tumima a'mu purite Isu aba
poginisi namankapinti wantase.
7 Piya pusuguni a'ya'ma kina'miba agate ka abi'ma mare-
u me-u puma maya untawe: Aeba nanagabaya agunta
yagarama ntamapintiba uma pasiye, untawe.
8 Piyoga, Sakiyasiba asima mintana tabe yagara maya
omintiye: We Wa'ega abo, ka'isa mone kotantepa pako puma
kusi kina imukuwe. Piya, ka'isa kina'mi mpone iparinto pi
aisarapa to tarawa tarawaki kanabi mesuba puma imukuwe,
untiye.
9 Piya yogana Isu maya omintiye: Ma ntagaraba
Abara'amu nkaga'nuwe. Pika iba ae namapi Koti aogi
potakenaena ago aboragina aogi piye.
10 Pigoya, Wasanama Ntagara naeba atama kaka wanto
kina iguyosaga'ma ibabuma aogi puwaitakena tumintone,
untiye.

Monera kabinta kina'mi mpeto kamanane

11 Pigoya, Isu aeba Yerusaremi kuma agora ampa
irosaogini, kamana'wa abinta kina'mi igeba: Ibanto Koti
kabiratakenagana aborakiyema, napintawe. Piyama
napiyuguna, pika Isu meto kamana ka maya uwaimintiye:
12 Ka kiye yagarama to ka tabe yagaramati wama: Ma kiye
asinataka a'wae puma kanakuwe, ute pagaso mari wantiye.
13 Wakena puntana, kayokaya kina'wa nayatara'mu
igega'e uma mone asa ka ka puma imima maya uwaimintiye:

Tigeba ma moneba maema yoga pugaka pigi, naeba aintiba
a'wae puma kanano, uwaimintiye.
14 Piya uwaimite waogini, wa'ewatisa kina'miba aekaba
iyekita potamagini wasana apa igarubauguni ainti wama
tabe yagara mayama omintawe: Kaeba ma kiyerepa kampa
miyenema napiyunema, omintawe.
15 Piya yuguniba, e'ero mparisa yagara kampa abitegina,
kana yagaraba kiyaena asitantiye. Aibuguna, kana kiye
yagara a'wae puma kanama otategina, kayokaya kina'wa
mone iminti, igeka ampa igega'e uma maya untiye: Mone
timintopa ago yoga pegana tabe pibera kampayema, ibigan-
tiye.
16 Piyama ibigaogana, kayokaya yagara ka'waina aeti
kanama maya untiye: We naba-o, mone asaba ka namintam-
petasa yoga pogana to nayatara'mu asa aborama waintiye.
17 Piya yogana aeba maya omintiye: Kanarane. Kaeba
aogi kayokaya yagaragawe. Kaeba uwaenarapa aogima
kabiyempeka ibanto naeba nayatara'mu kuma kiye
ugatakana kabikibene, omintiye.
18 Pigoya, piya yogana kayokaya yagara to ka'waina
kanama maya omintiye: We naba-o, kaeba ka asa nam-
intampetasaba yoga pogana to nayaka'mu mone aborama
waintiye, untiye.
19 Piya yogana aeba maya omintiye: Kanarana, nayaka'mu
kumatasa kina'mi kiye mikibene, omintiye.
20 Pigoya kayokaya yagara to ka'waina kanama maya
untiye: Naba-o, mone asagapa maye, maeyo. Naeba kairasa
asaema pasema ataogana waintiye.
21 Piyama, naeba kagaopa kaeba kamo yagaraga kana
ka'isa kina'mi atantanaba kaeba uwa maeyane. To kina'mi
ntugabisaba pipa uwa kubene. Piya pempeka naeba kaeka
naekuru pumagi uwa atantogana waintiye, piya omintiye.
22 Piya omogana kiya yagarama maya untiye: Kaeba
ata kayokaya yagarawe. Pi kaeka kamanakata koti pu-
gatakuwe. Piya, kaeba taga ago abene, naeba namo ya-
garanaga, naenepa yoga pumaba kampa maeyoka, ka'isa
kina'mi puma abora maraga maekena kaga yuwe. Piya
naenepa yoga kampa punta uwa miyogini ka'isa pegana ano
nkaboragi nakena kaga yuwe.
23 Kaeba aya pemika monenepa pisinisi kinapa kampa
imekini yoga puma a'mu mponenepa maenataga ampa
maeyuwo, untiye.
24 Piya umagina, agorasa kinapa maya uwaimintiye:
Tigeba mone asaba apama nayatara'mu urinti ntagara
amiyo, untiye.

25 Piya yogini igeba: We naba-o, aeba nayatara'mu asa ago urintiye, untawe.
26 Pigoya naeba a'ya'ma kinaka urimekiri abiyo: Wasanama urintantana aogima maema mintigipa, to kake maekibewe. Piya, ka'isa kampa aogima maema mintigipa, ipa'ma kaikiye.
27 Pigoya kama kina'nempiba kiyarepa ampiyoma unata kinapa ibabute kanama naora iyeguyigini pu'wae waiyo, untiye, Isu meto kamana piya untiye.

Isu yaga akabata Yerusaremi kumati intiye
(Matiyu 21:1-11; Maka 11:1-11; Yoni 12:12-19)

28 Pigoya, Isu aeba pi kamanapa uma a'ya potate, Yerusaremi kumati irosakena wantiye.
29 Wama Oribesi amupa amentapinti wama Petipaesi kumake Petani kumake agora wantana, tara abagi ya-gararamisi uwaisitaoginisi paitama wantase.
30 Aeba mayama uwaisimoginisi wantase: Wamagirisi maro kumati wama, tonki aikeri wasanami kampa mima nasi nasi aogaso aikeri uma abatama, iyoba'urite kanaiso.
31 Iyobaisigina wasana ka'waina kamana uma: Nana pikena iyobase yekirisiba, maya omiso: Wa'ega yogawa waintegina yegira ampa ababuse yiso, uwaisimintiye.
32 Piya yoginisi kayokaya yagara tara isigeba wama yomesa puntase.
33 Pigoya, pi tonki yaga aikeri uma iyobausuguni, kana yagama nkababa: Nana pikena iyobase, untawe.
34 Piya yugunisi isigeba: Wa'ega yagarama yogawa wain-tegina yegira ababuse, untase.
35 Piya uteginisi ababurite Isuti wama, akabatiba kaiwaipa atama ama agutama Isu ababuma mayotauguna mima wan-tiye.
36 Piya pogini, a'ya'ma kina'miba kaiwaipa akubuma ke'i ama agurite wauguna pi'na nkabobori wantiye.
37 Aeba wamagina Oribesi amu ararabira kanama ke'i waogini, a'ya'ma aokina'miba i'mu puma, a'ya'waemaena aogiyena pogini agaumeka Koti tabera uma i'mu potantawe.
38 Piya tabera uma maya untawe:

We, Wa'egare Koti nkawamuta taeti kanaika, aeka ta'mu potano.
Mantari anta paruyena waiyekana, inatisa kumati asagayukenaena waiyeno, untawe.

39 Piya uma i'mu puguni, Parasi kina ka'isa igeba wasana abakapinti mintanta kina'miba maya omintawe: Tisa, kaeba kabagi kina uwaimegini kamanapa pakama miyiyo, untawe.

40 Piya yuguna ige kamana antota maya uwaimintiye:
Naeba urimekiri abiyo. Igeba paka puma miyesinta, ya-
bankamaba kamanapa piyama tabera yesine, Isu piya un-
tiye.

Isu aeba Yerusaremi kinaka kube'ena puntiye

41 Pigoya, Isu aeba Yerusaremi kuma agora irosa'ma agate
pi kinaka antara puma kube'ena puntana
42 maya untiye: Tigeba ma kanabipa asoyama mikena
ki'amapa aogima agasanawe. Tigeba pipa tiyorikatagiri
a'ya'waemaenaba kampa aogima agawo.
43 Pigoya tigeba abiyo. Aintiba kanaka a'ya pekini, kama
kina'mi irosa'ma minaena puma ke akukasigiri igiga pik-
ibewe.
44 Piya pigina, nama kumatipe a'ya'waemaenaripe, tigege
yagararipe iyeguma karana titama aguya aema ataena puri-
taigiri Koti kanama tiyo'maentintanagaba kampa napiyigini
ata puritakibewe, Isu piya untiye.

Tabe mono namapi ikantana puguna Isu igarubantiye
(Matiyu 21:12-17; Maka 11:15-19; Yoni 2:13-22)

45 Pigoya, Isu aeba wama tabe mono namapinti iyomepa,
kota ikantana puma mintuguna igaruba'magina,
46 maya uwaimintiye: Mono isa'ama maya iye: Mono
namantepa nunamu ukena namantana peno, iye. We, tigeba
piya pegana kuntana pe kina'mi ntamantana piye, uma
igarubantiye.
47 Pigoya, pi ntagaba tabe mono namapi asi nasima mono
kamana uwaimima mintantiye. Piya pogini, tabe mono kiye
kina'mibe, mono tisa kina'mibe, to ka'isa kiye kina'mibe,
igeba Isu aeguyigina purikibi kamana untawe.
48 Aiyuguna, kamana'wa yogini a'ya'ma uwa kina'miba
abima aeka tabera ibuntika, aegukena kipa kapa kampa
aborantawe.

20

Kiya kina'mi Isu esegiyenawaka abigantawe
(Matiyu 21:23-27; Maka 11:27-33)

1 Pigoya, ka yaga Isu tabe mono namapi ima wasana aogi
mono kamana uwaimima mintogini, tabe mono kiye kinape
mono tisa kinape kabiyume kinape aeti kanama,
2 mayama abigantiye: Kaeba uramo. Mata'i
a'ya'waemaena pempepa, ke ugamegina esegiyenaba pene.
Kebaya: Piya poma, ugatagina penema, abigantawe.
3 Piyama abigauguna maya uwaimintiye: Naegeba
natantigi, ka kamana tibigakiri unamiyo:

4 Yoni mono wanipa mantarisaenabera wasanam-
intanawema, ibigantiye.
5 Piyama ibigaogini, igeba: Ayawe ukune, untini: Man-
tarisaenawe yekanaba, aeba nana piyema kamana'wapa
kampa abima napiyewe, ikiye.
6 Piya: Wasanamintanawe yekiniba, a'ya'ma kina'miba
igeba Yonikaba ka taga poropete yagarawema napintaka,
yaba kasutasa taegukibewema, napintawe.
7 Aibumagini igeba maya kamana antotapa omintawe:
Taeba kampa abintune. Yoni mono wanipa aetasabaya
aborantiye, untawe.
8 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Piya, naegeba
antotapa kampa urimukuwe. Kenkawamutasa kamanapaya
unamegi esegiyenaba puweba kampa urimukuwe, Isu piya
untiye.

Waini yugara kabinta kina'mi meto kamanane
(Matiyu 21:33-46; Maka 12:1-12)

9 Pigoya, Isu wa waya meto kamana ka maya uwaimintiye:
Ka yagarama waini iga'na kurintiye. Ku'atate kana yuga
wasanamiba: Kiye kabiyiyo, otate e'ero mpari wama e'ero
kanabi umintantiye.
10 Pigoya, kana waini agutaogana asikikena kana abo-
raogana, kayokaya yagara: Ka'isa asigi kamigina maete
kanaoma, otantiye. Otaogana uma irosaogini, pi waini yuga
kiye kina'miba aeguma agarubauguna, kana yogarisaena
kampa maenta auka a'wae puma kanantiye.
11 Piya pogana, yoga ababa to ka kayokaya yagara otau-
gana waogini, pabiyama pi kina'mi aeguma ata potama
agarubauguna, kana yogarisaena pabiyama kampa maenta
uwa auka kanantiye.
12 Pigoya, to kakagara ka kayokaya yagarawa otaogana
waogini, tabera aeguma awamori maebugaintawe.
13 Piya puguna, kana waini yogawama nkababa abite
maya untiye: Aya pusuwe, otantana: Piya ago napiyuwe,
untiye. Ma nabugai ntagarane otakana wakiniba agama
agoya potama awamu wasikibewema, napintiye.
14 Piyama napimagina otaogana waogini agate, kana yoga
kiye kina'mi aegukena naga nikintini maya untawe: Ae
ma ntuga maesanaga aegugasakana pu'waka, ma ntugaba
tae'enaena puwakiye, untawe.
15 Piya ute apasana'urite kabubinti wama kana waini yuga
awamori aeguma kaitantawe, untiye. Isu aeba piya untana
pi kamanaka wasana mayama ibigantiye: Yoga agowamaba
pi kiye kinapa aya puwaitakiye, a.

16 Abewo, aeba kanamaba piya kiye kinapa iyegugasima,
yogawatapa aogi kiye kina ibabuma itakiye, piya untiye.
Piya yogini, igeba: We, igeba kampa piya pikibewe, untawe.
17 Piya yuguna, Isuba igabebe puma maya untiye: Mono
isapisa kamana kapa mayama waintiya, agowapa ayamawe,
untiye:
Nama kikena kina'miba ka ya ago kainta yawama iba wa'ega
ya asima waintiye, untiye.
18 To ka mayama amato puma untiye:
Piya, wasana ka'waina pi wa'ega yara aeguma au airisa
puma aikiye, iye.
Piya, kana wa'ega yaba abobora takuma tumima aeguma ata
puwaikiyema, untiye, Isu untiye.
19 Piya yogini, mono tisa kina'mibe tabe mono kiye
kina'mibe, meto kawana'wapa igeka yomepa abibebe pu-
guna intawamaba ata pogini, pabi ntaga arakurikena
pumepa a'ya'ma kinaka iyogaru puma atantawe.

Takisi monega Isu abigantawe
(Matiyu 22:15-22; Maka 12:13-17)

20 Pigoya, Isu kamana abite imo'ena purite, pi mono kiye
kina'miba Isuka kabintawe. Piya, pi kina'miba kampari
otakena kina uwaitauguni wamagini, iyoga'wapa mono
iga pumagini kabima mintuguna, awamupisa ka ata ka-
mana aborakiniba abite arakurikena puma kamana abikena
kina'mi nkiyapi ataigina kamana otaiyema, untawe.
21 Pigoya, igeba ampa Isu mayama abigantawe: Tisa,
kamanakampaba aogima parutu pegi abune. Kaeba a'ya'ma
kinapa aogi kamana uwaimene. Piya, tabe igi wainta
kina'mikaba kaekuruba kampa pempekana, taga Kotitisa
aogi kamanapa uwaimene.
22 Piya, kaeba ayama napiye ne: Mono kina'mite taeba
Aroma wa'ega yagara Sisa takisi mone amusupera kampaye,
untawe.
23 Piya yuguna, Isuba pi meto kamana'waipa ago abite
maya uwaimintiye:
24 Mone ka nayakiyo. Amankape awa'enabe mapa
kewema, ibigaogini igeba: Sisantawe, untawe.
25 Piya yuguna aeba maya uwaimintiye: Pigo yewa, Sisan-
tanaba Sisa amiyo. Piya, Kotintanaba Koti amiyo, untiye.
26 Piya yogini, wa waya'mi nkiyobipa kamana'watakaba
kampa arakurinta uwa pami ntami puma asaba'wantawe.

Purintapisa asikenaenaga Isu abigantawe
(Matiyu 22:23-33; Maka 12:18-27)

27 Pigoya, ka'isa Sarusi kina'mi Isuti kanantawe. Pi kina
igeba: Purintapisa asikenaenaba kampa waintiye, uma
miyume kinakini,
28 igeba Isuti irosa'ma kamana mayama abigantawe: Tisa,
Moseseba kamana awa'ena taeka mayama ka kaentiye:
Wasana ka'waina waya maema yagarawa kampa aboratanta
pu'wakanaba, to a'nanto kiya maetama aganto antotapa
yagara aborano, iye.
29 Pigoya, ka meto kamana ugamukune. Piya, tonaentisa
tara umaema aga'na mintantawe. Ige iganto waya maema
yagara kampa aboranta, mima pu'wantiye.
30 Pu'waogana, ka a'nanto kiyawapa pabiyama maetate
uwa pu'wantiye.
31 Pu'waogana, to a'nanto ka'waina pi kiyawapa pabiyama
maetate pu'wantiye. Pigoya, pi nkaga'na a'ya'ma tonaentisa
tara umaema kina'mi pabi ka wae maeta kanamagini, ya-
gara kampa aboratanta pu'waewantawe.
32 Aitiba pi kiya wae'waipa pabiyama pu'wantiye.
33 Pigoya, igeba a'ya'magini pabi ka wae'amana maentawe.
Piya ainti asikena kanabipa ke nkwae'ena pikiyema, abi-
gantawe.
34 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Ma kanara mam-
pabi wa wayapa maema miyewe.
35 Piya, ainti tabe kanabipa asikena kana aborakibipa,
Koti kega'e yekini aborakibi kina'miba wa wayapa kampa
maekibewe. Kampaye.
36 Igeba enisore kina miyesa puma mimagini, to kake
kampa purikibewe. Piya, Kotiba irubintisa ibage pekini ae
araga yagaraena puma mikibewe.
37 Pigoya, paipa Mosese irubisa asima mikena kamana un-
tiye. Aeba yabi yaku nkabusa aboranti, pi kamana kaentana
Koti nkageba mayama kaentiye: Naeba Abara'amu, Aisaki,
Yekobu ige Koti mintuwe, untiyema, kaentiye.
38 Piya, pu'wantatisa iyogama asikibewema, Mosese aeba
pika napima Koti nkageba piyama kaentiye. Piya, Kotiba
pu'wanta kina'nane. Aeba iyoganta kina'mi Koti mintegini,
esegiyenarasa iyoganta kina uwa miyewe, Isu piya untiye.
39 Piya uwaimogana, mono tisa kiye kina ka'isami pi
kamana antota maya untawe: Tisa, kaeba aogi kamana yene,
untini,
40 igeba to kake abigakenaba iyekuru puma atantawe.

Isu Parasi kinapa Karaisiti yagaraga ibigantiye
(Matiyu 22:41-46; Maka 12:35-37)

41 Pigoya, Isu maya uwaimintiye: Nana piyema Karaisitik-
aba aeba Tebiti nkaga'nuweba yewe.

42 Piya, mono isapi Samu isapipa Tebiti aewapa mayama kaentiye:
Inatisa Tabe Yagaramaba Wa'ega yagaranepa: Kaeba nayatakanti miyo omintiye, iye.
43 Piya, aintiba kama kinakapa uwaitakini kae kagisa amentapinti wama mikibewe, omintiyema, piyama Tebiti kaemarantiye.
44 Pigoya, Tebiti aewapa Wa'eganene otantiye. Aeba aya piyema aga'uwakaba: Wa'eganeneba, untiyemagina Isu ibigantiye.

Mono tisa kina ige'ma kamana Isu untiye
(Matiyu 23:1-36; Maka 12:38-40; Aruku 11:37-54)

45 Pigoya, a'ya'ma wabe wayape mima Isu kamana abima mintuguna, abagi kina'wa maya uwaimintiye:
46 Tigeba mono tisa kina miyesa nkawametapa a-mpima, uwa aogima miyiyo. Igeba e'ero kai amirite ke'i paebuta nasigini, wasana akiyenabinti wama wa waya igama i'mu puwaitasanaga igu'amaba tabera waiye. Piya puntini mono namapipe taenabikenabipe tabe kina'mi ntabae maema paitama mikenaga yewe.
47 Piya untini igeba kiya wae'mi namankaipe kotankaipe uwa paibuntini, kampari nunamuba e'erota yewe. Pigoya, pi kina'mipa aintiba Kotiba antota'enaba tabera ka ibi'ma kuntaenaba imikiye, Isu piya untiye.

21

Kusi wae ka'waina Kotika a'mu mpone atantiye
(Maka 12:41-44)

1 Pigoya, Isu aeba tabe mono namapi ampima agaomepa mone kutantaga kina'miba Kotika i'mu mpone kankabebi atauguna, agantiye.
2 Piya, yaba kampa wainta abeya wae ka'waina irosa'ma tete monento tara kankabebi atantiye.
3 Piya pogana Isuba agate maya uwaimintiye: Naeba taga urimekiri abiyo, ma nkabeya kusi wae'maba ka'isa kina'mipa igasima moneba ataye.
4 Ka'isa kina'miba uwoma mponewai waintegini Kotika i'mu moneba atagana, ma kusi abeya wae aeba monewapa naninta ika puma nakena kampa atanta, a'ya'ma kasiwaegaite uwaraka'ya mintiye, Isu piya untiye.

Mampabisaena a'ya wakena kamanane
(Matiyu 24:1-14; Maka 13:1-13)

5 Pigoya, ka'isa kina'miba tabe mono namankamaka maya
untawe: Mono awa'enaba aogiyena potama tauka pugaye,
untawe. Piya yuguna, pika Isu maya untiye:
6 Nama agama, ti'mu pentana aintiba kampa waikiye. Ka
kana aborakiniba kama kina'mi irosa'ma nama kumatipa
akasagasuba kasaigina ka yabankamaba to ka yabankama
nkabobora ware'naigina nama tubo aborama waikiye, un-
tiye.
7 Piya yogini, igeba mayama abigantawe: Tisa pintanaba
ayantaga aborakiye. Nana kukantana aboraka agapa kana
arosakena piyeba, ukune, untawe.
8 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye, tigeba tigu'ama
a'yugu purigaisanaga aogima kiya kabima miyiyo. Wasana
uwoma aborama nae nage uma naeba Karaisiti nawe, yigini,
to ka'isamiba kanapa ago arosawaye, ukibewe. Pigoya
tigeba piya ukibe kina'mipa a-nkiyegaraiyo.
9 Piya, aintiba ma'ena puma esiba kamana abintiripa, a-
pami puma tiyekuruba a-piyo. Pintanaba paitama abo-
rawakana, aintisa kanaba agaropa kampa aborama ainti
aborakiye, Isu piya untiye.
10 Piya untana Isu to maya uwaimintiye: Maga maga
kina'miba kamaena pigini to ka'isa kina'miba to ka marisa
kina uma iyeguyigini kamaena purite wagana pikibewe.
11 Pigoya, imimapa tabera pekana, ka'isa auka'i tabe
kabu aborakana, yonintana tabera aboraurite wagana kana
pikiye. Piya, mantariba ku kantanaba toma toma aborakiri
agate tiyekuru puma tabaraba pikibewe.
12 Pi a'ya'waemaenaba kampa aborantakini, igeba
tiraku'ma karana titama ataena puritama, mono
namapipe iga'na namapipe tibabuma kamana uritama
ata puritakibewe. Pigoya nae nage uma ata punatamagini
kiya kinake kamana abikena kinake ige iyobi tibaburite
wama kamana uritakibewe.
13 Pigoya piya pigiri, pi ntaga aogi kamana'nepa uwaimik-
ibewe.
14 Pigoya ibaba aogima abiyo: Pi ntagaba tigeba ige
iyobi uma asimaba: Ayama kamana antota ukunemaba, a-
ntapiyiyo.
15 Naene tigu timabi tiwamupi kamana'nepa atakana aogi
napi napiyenabe aborarimekiri ukibewe. Aibigini kama
kinatimpiba kamanatipa kampa aeguma aka'yukibewe, un-
tiye.
16 Pigoya, pabi ntaga tino tibakibe, tiganto ti'nanto, ka'kura
tiyo'mibe kama puritama, iyekita puritama, ataena puri-
tama, tige aruyenabisa ka'isaba tiyegukibewe.

17 Pigoya, a'ya'ma kina'miba abima intabipa nae nageraka
ata puma kama puritakibewe.
18 Pigoya, ti'no nkabiyapa ka'antoba kampa kaka wakiye.
19 Piya, tigeba esegima mima tigu timapa to kake maek-
ibewe, Isu piya untiye.

Yerusaremi kuma ainti ataena pikibi kamanane
(Matiyu 24:15-21; Maka 13:14-19)

20 Pigoya, aintiba tigeba agakibepa irebu kina kanama
Yerusaremi kuma kobe pigiripa agamagiripa: Kuma ai'nere
aguya aikena kana agarosaye, yiyo.
21 Pigoya Yutiya mari mikibe kina'miba tiyegaka wama
amu mari iyiyo. Piya Yerusaremi kumati mikibe kina'miba
pabiyama karu'ena pai'ma wakibewe. Piya uwaena kumati
kampa wakibewe.
22 Pigoya pi ataga Koti wasana a'yikiki pemi ntaga abo-
rakiniba, mono kamanapa unta'enamaba esegi puma abo-
rawaekiye.
23 We, iga'entaga wae'mibe yagaranto nono a'mikibe
wae'mibe kamparagama mikibewe. Mampara mikibe
kina'miti kuntaena aborakanaba, Koti agobintanaba mam-
para a'ya'ma mikibe kina'mipa pabiyama aborawaimikiye.
24 Piya, kasotasa irisakibewe. Aibumagini, iga'na ubu'urite
wama uwoma to kina'mi nkibakapi metaigini kayokaya'ena
puwaitama mikibewe. Piya, namu'isa kina'miba Yerusaremi
kumapa aguya aima mima ataena puyaba'miyigina, ainti
namu'isa kina'mi ige'waipa a'ya puwaitakiye, Isu piya un-
tiye.

Wasanama Ntagara aborakena kamanane
(Matiyu 24:29-35; Maka 13:24-31)

25 Pigoya, pi ntagaba pape, ope, noribe awame'enawa
tonarona aborakiye. Piya mabipa kayo waninkama
aiga'yo'ya puma tapo uma agayemisa pekini, a'ya'ma mam-
pabisa kina'miba karu puma iyekuru pikibewe.
26 Pigoya, pi ntagaba mantaba kuru pekana esegiye-
nawapa iyoba'ma kareko pigini, mara a'ya'ma kina'miba
uwoma nkigi napikibewe. Eya, ka'ena mabi aborakenae-
naga napima karu puma iyekuru pigina iyonanta'ena pikiye.
27 Pintana aborakapa, Wasanama Ntagara naeba
ibinankama nkagupinti tabe esegiyenanentaga
e'wasaenanentaga aborakini nagakibewe.
28 Piya, ainti pintana agobima aborakiri, asimagiri tiyowa
aisesama agate: Koti tababikena kana agarosaye, yiyo.

29 Pigoya piya untana, Isu meto kamana ka amato puma
maya uwaimintiye: Tigeba piki yage, to ka'isa yawamake
agoga napiyiyo.
30 Piya, a'no mparagiri agantiripa: Kabo yagawe, yewe.
31 Piya yesa puma, pi yontana aborakiri agateba: Koti
kabiratakena kana agarosaye, yiyo.
32 Naeba taga urimekiri abiyo: Mamparasa kinapa kampa
purintigina pi yontanaba a'ya'ma aborakiye.
33 Pigoya mage mantageba a'ya wakana, kamana'nepa
waiyaba waima kampa kakakiye, Isu piya untiye.

Abagi kina'miba aogima kabiyiyo, Isu untiye

34 Pigoya, Isu to maya untiye: Asi nasi esegi wani ntama
aibo'ena puma mampabisaenaga napi napi puma Kotika
tigegu'a pusanaga, tigeba aogima napima kabima miyiyo.
A'yugu uwasuwa puma mintigina aborasanaga kabima
miyiyo.
35 Piya, mampabisa kina a'ya'ma kinati pintanaba abo-
rakiye.
36 Piya, asi nasi aogima kabima miyiyo. Asi nasi Koti
esotaigina esegiyenaba timeno. Piya pigina, pi a'ya'ma
ataenamaba uwa tigasakiri, Wasanama Ntagaramante naobi
aogima asikibewe, Isu piye untiye.
37 Pigoya Isu aeba a'ya'waema yagaba tabe mono namapi
mima a'ya'ma kina Kotitisa aogi kamana uwaimima mintan-
tiye. Pigoya, ase yoganaba Oribesi amuti ima waibutaye.
38 Piya pogini, abaya aseka a'ya'ma wabe wayape irosa'ma
Isuti kanama tabe mono namapi ampima aetisa aogi ka-
mana abi puntawe.

22

Yutasi Isu minaga puntiye
(Matiyu 26:1-5, 14-16; Maka 14:1-2, 10-11; Yoni 11:45-53)

1 Pigoya, yisiti kampa wainta pareti nakena yaga aborak-
ina puntiye. Piya, nakenagana ataome ntagama nkagewapa
Pasobawe.
2 Aborakena pogini tabe mono kiye kinake mono tisa
kinake igeba a'ya'ma kinaka iyekuru pumagini: Isu ayama
aegukune, untawe.
3 Piya umagini mintuguna, Sataniba Isu abagi yagara ka
agewapa Yutasi Isikeriyoti, aeba nagisarisa tara tumpaema
kina ige arayenabisa yagara, ae antabi pasintiye.
4 Piyama pasogana, tabe mono kiye kinake mono irebu
kinake igeti aruyenabi wama Isu minaga pekini arakurikibe
kamana uwaimintiye.

5 Piya uwaimogini igeba abimagini i'mu pumagini, Isu
nkaegukena kutaru mone amikena kamana uma aogi
puntawe.
6 Piya yuguna kamana'wai wasiyu'ma, wasanamiba
kampa agama abuguna kakama minaga pikena apasa puma
mintantiye.

Isu abagi kina'wake Pasoba naninta nantawe
(Matiyu 26:17-25; Maka 14:12-21; Yoni 13:21-30)

7 Pigoya, yisiti kampa wainta pareti nakena kana aboran-
tiye. Pi ntaga sipisipi kaemagini Pasoba naninta nantawe.
8 Pigoya, pi ntaga Isu Pitake Yonike maya uma uwaisi-
tantiye: Tisigeba wamagirisi, Pasoba naninta maema ai'aru
pisigi uma nano, untiye.
9 Piya yoginisi isigeba: Ae ntamapi nanintaba maema
ai'aru pususe, yusuguna, maya uwaisimintiye:
10 Abiso. Tisigeba wa'eri ima wasana ka wani kankabe
maete wakibi ntagara pabuma aega'urite wa'eri iyisigina,
namapinti uma pasekirisiba pabi ntamapi tisigeba uma
pasiso.
11 Piya, namapi ima pi namankama nkabapa mayama
omiso: Tisa yagara kaeka maya iye: Ae mparunta nabagi
kina'mige taeba Pasoba nanintaba nakune, iye, omiso.
12 Piya omisigina nama mparupa inati tabe maru ka ama
agumagina aogi pumaranta tisiyakekirisi, pita'i maema asu
ai'aru piso, uwaisimintiye.
13 Piya uwaisimoginisi, isigeba wama pi yomesa pumagin-
isi abatama Pasoba naninta maema ae'arubantase.

Naninta nantini Isu ae'wa nkara'ena puwaiyakintiye
(Matiyu 26:26-30; Maka 14:22-26; 1 Korinti 11:23-25)

14 Pigoya nakena kana aboraogini, Isuge abagi
kina'wampige namapi ampima nantawe.
15 Piya nantini maya uwaimintiye: Naukikena kana'nepa
agarosagi, Pasoba naninta ma tigege nakenagaba tabera
nabiye.
16 Naeba yekiri abiyo. Naeba Pasoba nanintaba to kake
kampa nanta Koti kabiratakenaena aborakini pi'na nkantota
waikiye, untiye.
17 Piya umagina, aeba wani kankabe maema, Koti a'mu
potama, maya uma imintiye: Tigeba maema marona mona
puma naiyo.
18 Naeba yekiri abiyo: Waini wani to kake kampa nanta
mintakana Koti kabiratakenaena aborakiye, piya untiye.
19 Pi kamana umagina pareti maema, a'mu potama, ako
puma, maya uma imintiye: Mapa nauna, tigeka uma atauwe.
(Naeka napima pipa nama miyiyo, untiye.

20 Pi naninta nauguna waini kankabe maema pabiyama
imima untiye: Ma kankabebipa Kotiti aogaso atokaekena
kurante waintiye.)
21 Piya, abewo. Nae minaga pikibi'naba aeba naege ka
yabaera mima naninta maema nama mintuse.
22 Wasanama Ntagara naeba wasanami nkiwamuta
purikenaenaba kampa waintiye. Naeba Koti ke'i
namintemiti wakuwe. We, minaga punatakibi'naba aeba
antotapa atama mikiye, piya untiye.
23 Kamana piya yogini, abagi kina'mi: Kebaya pikibe kina
iyewa, marebiga mebiga puntawe.

Abagi kina'mi tabe yagaraba kebaya mikiye, untiye

24 Pigoya, abagi kina igeba: Taetisa kebaya tabe ya-
gararepa mintiye, umagini maka untawe.
25 Piya puguna Isu maya uwaimintiye: Mabisa wa'ega
kina'miba ige esegi puma uwa wasanaba aogima kabiwait-
agini, uwa kina'miba i'mu puma kayokaya'ena puwaitawe.
26 Pigoya, tigetiba piyaenaba a-nkaborano. Tigetisa tabe
kina'miba uwa kina miyesa, pi nkawameta miyeno. Piya,
tabe yagara aeba kayokaya kina miyesa, pabi awameta
miyeno.
27 Pigoya tigeba napiyiyo. Ae'na asugainta'enawe.
Wasanami nakibepa mara'mima naninta nakibi'na asug-
ainta'enabera, kao'ena pikibi'na asugainta'enawe. Uwa
mara'mimagina nakibi'na pipa asugainta'enawema, ago
abintawe. Piya, naeba tige tibakapi kayokaya kina miyesa
puma miyuwe.
28 Pigoya, kuntaenama nkagupi miyogiri kampa natate
wanta naega'ma nasima miyewe.
29 Pipa nabanempa naepa kabikenaenama nkagowampa
unatagi, naeba pabiyama tigepa paitakena kina uritauwe.
30 Piya, tigeba aintiba kabiritakena kumata naege nan-
inta wani ntantiri ti'mu pikibewe. Pigoya, pi ntaga kiya
puma mikena yabaera mima Isureyo kina ige nagisarisa
tara tumpaema kina'mi kamanata kabikibewe, Isu piya
uwaimintiye.

Pita au'nana kamana omintiye
(Matiyu 26:31-35; Maka 14:27-31; Yoni 13:36-38)

31 Piya uwaimintana toba Pitapa maya omintiye: Saimoni,
Saimoni, witi ao asari pegina i'nintanawapa pa'wamisa
puma, Sataniba tigepa maema timiyo'ena puritakenaga
Kotipa abigaoga,
32 pigo naeba kamatiti'enaga a'yugu pusanaga kaeka uma
nunamu yuwe. Pika kaeba mono kita to kake a'wae puma

aogi mimagina, kaokinapa iyo'maema esegi puwaitao, omintiye.

33 Piya yogana Pita maya omintiye: Wa'ega, kaeba iga'na namapipera purikenaenaripera wagapa, kaega'ma wakuwe, untiye.

34 Piya yegana, Isu maya untiye: Pita, naeba ugamekana abo: Kokorewamaba iba asekapa kampa aga untakana, kaeba kakagara kampa agao ntagarawe unatagana aga ukiye, Isu piya untiye.

35 Piya untana, abagi kina'wapa to ka maya uwaimintiye: Naeba monebe ira'na kutipe tigisanape kampa wainta urita wagiri, wama uma aguyosagantawoma, ibigantiye. Ibigaogini: Piyaba kampaye, untawe.

36 Piya yuguna, maya meto kamana amato puma untiye: Piya, ma kanabipa ibaba tigetisa ka'waina aeba mone waintakanaba, maemagina miyeno. Piya, to ka'waina aeba ira'na ku waintakanaba, arakae puma miyeno. Pigoya, ka'waina aeba ma'ena kasupa aguyosagantanaba, kaiwa ka kasakana, ika puma pi'naba ka kaso mae ameno.

37 Naeba yekiri abiyo: Naeka meto kamana ka mayama pai kaemarantine: Aeba antage kina'mi nkaruyenabi atakibewema, kaemarantiye. Pigoya pipa nae kamana untakana mampa aboraye, untiye.

38 Piya yegini abagi kina igeba maya omintawe: Wa'ega, agao, Mampa kasopa tara waintiyema, omuguna Isu: Pabigoye, otantiye.

Isu Kesemani yugabi nunamu untiye
(Matiyu 26:36-46; Maka 14:32-42)

39 Pigoya, Isu aeba asi nasi kumapa atategina Oribesi amuti ibomekini, pi nkaseba abagi kina aepa aega'ma intawe.

40 Umibometi uma irosa'ma abagi kina maya uwaimintiye: Tigeti timiyo'ena aborakiri ware'nasanaga nunamu uma esegi piyo, piya untiye.

41 Piya utegina, arompari umimagina uma arakabima maya uma nunamu untiye:

42 Naba, kaeba ukenaba kanara yegana ma nauki nakiyenaba naparo. Piya, nae napiyenakaba kampaye. Kaeka ntapiyena uma esegi penemawe, piya untiye.

43 (Piya yegana mantabintisa enisore ka tumima tumpa esegi potantiye.

44 Piya, napiyenawapa to kunta puwaogana to kake esegima nunamu untiye. Piya pogana, tete aiseba pa'uritegina tipe puma mabi tumintiye.)

45 Nunamu ugaite, asima abagi kina'miti wama igaomepa,
igeba intara'ena puma iwaita mintantawe.
46 Iwaita mintuguna maya uwaimintiye: Tigeba nana
piyema tiwaiba waitamintawe. We, tigeti timiyo'ena abo-
rakiri ware'nasanaga asima tiyogama mima nunamu iyiyo,
Isu piya untiye.

Isu arakurintawe
(Matiyu 26:47-56; Maka 14:43-50; Yoni 18:3-12)

47 Piya umagina mintogini kama kina igeba kanantawe.
Pigoya, nagisarisa tara tumpaema kina ige aruyenabisa ka
yagara, agewapa Yutasi, aeba paitama ibabute Isuti wama
uma amo nantiye.
48 Amo naogana Isu maya omintiye: Yutasi, kaeba nana
piyema Wasanama Ntagara naepa namo nama minaga pene,
untiye.
49 Pigoya, Isu nkaokina igeba pintana aborakena pogini
agate, maya untawe: Wa'ega kaeba abega, kasotasa
iyeguyeno, untawe.
50 Piya yuguna, igetisa ka'waina monota paitanta kiye
yagarama kayokaya yagara kasotasa aegumagina ageba ay-
atakantisa arisakaentiye.
51 Piya pogana Isu agate: Uwa miyiyo, untiye. Aibumag-
ina, pi ntagarama nkagiba maemagina mayo atama asu'a
potantiye.
52 Pigoya, mono namapisa tabe kiye kinape irebu kiye
kinape kabiyume kinape, ae arakurikena kananta kina,
igepa Isu maya uwaimintiye: Tigeba naeka abeganaba ku
kina kanta pogiri, tigeba ma'ena pikena irebu kasutintaga
kanama naegukena pewo.
53 We, naeba asi nasi tabe mono namapi mima mono
urimone. Piya, pi ntagaba nana piyema kampa narakur-
intane. We, ibaba tige kanapa aboragina, tununtanama
nkesegiyenaba aboraye, Isu piya untiye.

Pita Isuka kampa agantuwe untiye
(Matiyu 26:57-58, 69-75; Maka 14:53-54, 66-72; Yoni 18:12-18, 25-27)

54 Pigoya, igeba Isu araku'ma ababute wama monota pai-
tanta kiye yagarama ntamapi ababute intawe. Piya puguna,
Pita aeba ainti ika'i wantiye.
55 Pigoya, pi kama kina'mi kagisa kagopi uma pai'ma yaku
kaima tapima mintantawe. Umintuguna Pita aeba pabiti
wamagini ige ibakapi umintantiye.
56 Umintogana kayokaya araga ka'waina kanama yaku
nkabura agabebe puma maya untiye: Ma ntagaraba aege
miyemi ntagarawe, yogana,

57 Pita awamu abarisa'ma: Waya, naeba aepa kampa
agantuwe, untiye.
58 Piya otate mintogana, kampagina e'ero kanaba kampa
mintogana, to ka'waina agate maya untiye: Pi kaeba ige
aruyenabisawe, yogana, Pita: Ma ntagara, naeba kampaye,
untiye.
59 Pigoya ainti to ka'waina irosa'ma uma esegi puma maya
untiye: We, ma ntagara taga aege mibemine. Aeba Karariya
marisawe, yogana,
60 Pita maya untiye: Ma ntagara, kaeba kamana yempe
kamanapa kampa abintuwe, untiye. Piya yogana kokore ka
aga untiye:
61 Pigoya, Wa'ega aeba a'wae pumagina Pitati aomarao-
gana, Pita aeba Wa'egama ominti kamana napintiye. Piya:
Kokore aga kampa untakana, kaeba kakagara naeba aepa
kampa agao ntagarawe ukibene ominti,
62 pi kamana napimagina antara purite abe'i irosa'ma
wama tabera kube'ena puntiye.

Mono kanisore akiyenabi kamana otantawe
(Matiyu 26:59-68; Maka 14:55-65; Yoni 18:19-24)

63 Pigoya, Isuta kiya kabima minta kina igeba pumireri
potama aegumagini,
64 aowaba airari kaetama aeguntini: Kaeba poropete
mintanapa ma kaeguyemi ntagarama nkagewapa yo,
untawe.
65 Pigoya, igeba to pumireri puma uwoma ata kamana
otantawe.
66 Piya puguna marogini, tabe mono kiye kinape mono tisa
kinape to kaisa kabiyume kinape a'ya'ma aki puma kamana
otakena yuguni, Isu ige aruyenabi ababute wantawe. Piya
puguni kamana mayama omintawe:
67 Kaeba Koti utaratanta yagara Karaisiti mintanapa, uma
aboraramo, untawe. Piya yuguna aeba maya uwaimintiye:
We naeba urimosinta tigu kampa namesine.
68 Piya, tibigakiripa antotapa kampa unamikibewe.
69 We, Wasanama Ntagara naeba ibasa yaga tabe esegi
yagara Koti nkayatakanti mikuwe. Pi kana'ne ago aboraye,
untiye.
70 Piya yogini, a'ya'ma abite: Kaeba Koti Ntagaragawoma,
abigantawe. Abigauguma: Tigeba ago yewe. Pipa naewe,
untiye.
71 Piya yogini maya untawe: Nana piyema to kake kamana
ukune. Ae'wa nkawamupisa pabigo yegi abune, untawe.

23

Isu ababute Pairatiti wama kamana otantawe
(Matiyu 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5; Yoni 18:28-38)

1 Pigoya, a'ya'ma pi kina'mi Isu Pairatiti ababute wantawe.
2 Aeti wamagini agobima kamana maya uma otantawe:
Ma ntagarama nkagoba mayama waintiye. Aeba
a'ya'waema mampabisa kina'mite kamana akayaratama:
Wasana wa'ega yagara Sisa aepa mone a-nkamiyo untana,
ae'wakaba: Naeba Karaisiti, wasana wa'ega yagara nawe
iye, piya untiye.
3 Piya yuguna Pairati: Kaeba Yuta kina'mi Nka'ega yagara-
gawoma, abigaogana: Pi pabigo yene, Isu untiye.
4 Piya yogana, Pairati tabe mono kiye kinape to uwoma
uwa kinape maya uwaimintiye: Naeba ma ntagarama nka-
guntaenawakaba aguyosagaopa kampa agauwe, untiye.
5 Piya yogana igeba esegimagini maya untawe: Aeba waya
wa esegi kamana uwaimegini igeba pami ntami puma mare-
u me-u pegana, kana ma'ena kamana'ama mampabi tabe
puma anosawaye. Aeba Karariya marisa agobima pintana
purite mata'i a'ya'ma Yutiya mari pabiyaena piye, piya
otantawe.

Isu to kake ababute Erotiti wama kamana otantawe

6 Pigoya piya yuguna Pairati abite: Ma ntagara aeba
Karariya marisawoma, ibigantiye.
7 Piyama ibigaogini igeba owe yuguna: Pipa Eroti kabitemi
mpawe, untiye. Piya umagini: Erotiti ababute waiyo,
yogini ababute wantawe. Pigoya, Eroti aeba pi kanabipa
Yerusaremi kumata a'yo umintantiye.
8 Piya ababute wauguna, Eroti aeba Isu agama antawam-
aba asoya puntiye. Aeba Isu nkawaga kamana abima e'ero
ntaga aepa agakenagaba abuma mintomekanawe. Pigoya,
aeba maya untiye: Naeba yekana awame'ena ka peka
agakuwe, untiye.
9 Piya umagina Isupa to kamana to kamana abigaoganaba,
antotapa kapa kampa a'wae puma omintiye.
10 Aibogini, tabe mono kiye kinape mono tisa kinape mima
kamanapa aeka esegima otantawe.
11 Piya, Erotibe irebu kina'wape igeba Isu to kake karana
atama ata kamana otamagini, wa'ega kai ka maema amita-
magini, Pairatiti to kake a'wae puma agarubuguni ababute
wantawe.
12 Pigoya Pairatibe Erotibe isigeba paipa isimo'enabi
mintantamekinisi, pi ntaga isiyo'ena puma paru puntase.

Pairati maripora aegukena kamana untiye
(Matiyu 27:15-26; Maka 15:6-15; Yoni 18:39–19:16)

13 Pigoya Pairatiba tabe mono kiye kinape to ka'isa kiye
kinape wa wayape igega'e yogini kanama aki puntawe.
14 Piya puguna aeba maya uwaimintiye: Tigeba ma nta-
garaba naeti ababute kanamagiri maya yewe: Aeba wa
waya akayuma kamana uwaimiye, yega, naeba pi kamanaka
tige tiyobi abigaopa, kapa tige ota nkaibo'enawapa kampagi
aborauwe.
15 Piya, Eroti pabiyama aguyosakate, to kake umagina
agarubagiri a'wae puma to naeti ababute kanawe. Abewo.
Purikena awametapa ka'enaba kampa puntiye.
16 Pika naeba yekini, irebu kina'mi eru kasutasa aeguma
airisa kasaigina pi kamana'wapa a'ya wakiye, piya untiye.
17 (Piya, pi ntaninta nakena yagaba aeba iga'nabisa ka
yagara iyoba atami puntiye.)
18 Piya yogini, a'ya'ma pi kina igeba tabe kamana kaga
umagini maya untawe: Aeguyegana pureno. Parabasi aepa
iga'nabisa iyoba tamo untawe.
19 Pigoya, Parabasi aeba ka'isa kina'mige kamana
akayuma ma'ena pumagina wasana ka aeguma kaiyogini
iga'na namapi atantaka, piya untawe.
20 Pigoya, Pairati aeba to kake maya uwaimintiye: Isu uwa
atakana wasanaga nabiye untiye.
21 Piya yogini igeba to kake esegimagini: Maripora aeguye-
gana pureno. Aeguyegana pureno, untawe.
22 Piya yuguna Pairati kamana'wai aka'i yogana kaka-
gaena pogana, maya uwaimintiye: Aeba nana kampara-
gaenaba pegiri aegukena pewe. Naeba aboganaba atae-
nawaka purikena awametapa kampa piye. Aibegi, yekini
eru kasutasa aegugasigina uwa mikiye, piya untiye.
23 Pigoya, igeba esegima to kake tabe kamana umagini imo
kamana uma maya untawe: Maripora aeguyegana pureno,
untawe. Piya a'yugu kamana umagini kiya yagarama ka-
mana aeguntawe.
24 Piya puguna pi kamana abiwaemima Isu purenema
uma a'ya atantiye.
25 Piya, kamana'wai wasimagina wasana aeguma kaiyo-
gini iga'na namapi atanta ntagara, aepa iyoba imintana,
Isupa ige yumesa puma irebu kina imintiye.

Isu maripora aeguyuguna purintiye
(Matiyu 27:32-44; Maka 15:21-32; Yoni 19:17-27)

26 Pigoya, igeba Isu ababute ke'i wama wasana ka uma
abatantawe. Kana yagarama nkagewapa Saimoni, aeba
Sairini kumatasa yagarawe. Aeba torisa kanaogini araku'ma
Isunta maripo maema aesaga atauguna aesagabite Isu
nkaka'i wantiye.

27 Pigoya wasana wabe wayape uwoma kina kaga iyega'ma
wantawe. Pigoya, uwoma wae'miba intara puma kube'ena
puma potantawe.
28 Piya puguna, Isu a'wae puma maya uwaimintiye:
Yerusaremi kumatasa wae, tigeba naeka kube'enaba a-piyo.
Tigeba yagararike tigerikeka kube'enaba piyo.
29 Abewo. Ainti ka kana aborakiripa maya ukibewe: We,
anamo waepe iba'waepe yagara nono kampa iminta waepe
igeba i'mu piyo, ukibewe.
30 Piya, pi ata yagaba amu'wamakaba: Tigaba'ma tumima
tatikaeyo, untiri, A'abiwamakaba kuya mpaema tapaso,
ukibewe.
31 We, aoso ya airakuyesa puma naepa naeguntiri, asa
yaba aya puwaitakibewe, Isu piya untiye.
32 Pigoya ata pusume yagara tara aeke kaga iyegukena
ibabute wantawe.
33 Piya wama, maba ka agawapa A'no nkayampu, pita'i
irosa'ma Isu maripora aeguntawe. Pigoya ata pusume nta-
gara ayatakanti kapa aeguntini to kapa ayake'masi aeguntini
puntawe.
34 Pigoya, Isu mayama nunamu untiye: Nabanempa,
igeba nae agoga kampagini abintini maya pewe. Pika
ataena punatantanawaipa mae igaso, untiye. Pigoya, irebu
kina'mi kaiwapa atuguguna abakapisa ata'urite tete'ena
puma amaeri ampaeri puntawe.
35 Pigoya, wasanaba uwoma kina mimagini pintanaba
agawaeyuguni, kiya kina igeba ka abi'ma ata potama maya
untawe: Wasanami ka'isa kina iyo'maeyamisa puma ae'wa
nkaupa ao'maeyano. Piya, aeba Karaisiti, Koti utaratanti
ntagara mintanaba piya peno, untawe.
36 Piya yuguni, irebu kina igeba pabiyamagini aeguma,
karana atamagini, asa wani amikena puntini maya untawe:
37 Kaeba Yutiya kina'mi Nkwa'ega yagara mintanapa,
kaeka kaupa au'iyo, untawe.
38 Pigoya, a'notapa kamana awa'ena mayama kaentawe:
Ma ntagara aeba Yutiya kina'mi Nkwa'ega yagarawema
kaentawe.
39 Pigoya, ataena punti agunta yagara ka'waina maripora
mintana iyo'maemagina ka abi'ma maya untiye: Kaeba
piyamagaba Karaisitigawo. Kaeka kaukapa iyoba'atantana
tasigepa pabiyama kaga iyoba tasitao, untiye.
40 Piya yogana, to ka ataena punti ntagarama aepa ka
abi'ma maya untiye. Kotigaba kampa kaekuru pegina
piyaba yeno: Aege kuntaenaba ka awameta ago maeyune.
41 We, tasigeba aguntaenaresika umagini kanara mantan-
aba purasitawe. Aepa aguntaenawa kampa wainta yagara

uwa yagara aeguyewe, untiye.
42 Piya untana, to Isuka maya untiye: Isu, kaeba Wa'ega
yagara aintiba irosa'ma naeka napiyo, untiye.
43 Piya yogana Isu maya omintiye: Naeba taga ugamekana
abo: Ibanto naege Paratisibi nauka yugabi ampikibene,
untiye.

Isu purintiye
(Matiyu 27:45-56; Maka 15:33-41; Yoni 19:28-30)

44 Pigoya, kagi abebe papa ibimagina a'ya'ma maba
tunusuma waintogana atamaisantiye.
45 Pigoya, tabe mono namapi Koti auka'i tabe kairasa
akumparanta pipa abakapisa atu'wantiye.
46 Atu'waogana Isu aeba esegima kega'e umagina: Naba,
naumanepa kae kayapi atauwe, untiye. Piya utegina purin-
tiye.
47 Pigoya, irebu kina'mi kiya ka'waina aeba pintana agama
abitegina, Koti a'mu potama maya untiye: Ma ntagara aeba
taga aguntaenawa kampa waima aogi yagarawe, untiye.
48 Pigoya, wasana a'ya'ma pintana agakena kanama am-
paki punta kina'miba agama abitegini, intara purite a'wae
puma wa'ewaiti wantawe.
49 Pigoya, a'ya'ma Isu nkaokinape Karariya marisa
aega'ma kananta wayape igeba pagasara mimagini pintana
pumepa agantawe.

Isu kaitantawe
(Matiyu 27:57-61; Maka 15:42-47; Yoni 19:38-42)

50 Pigoya, Yutiya marasa Arimatiya kumatasa yagara ka
mintantiye. Agewapa Yosepe, aeba mono kanisore akiyen-
abisa yagara mintanta, arupu agu yagara mintantiye.
51 Pigoya, aokina'mi igeba Isu kamana otama aeguyu-
gunaba, aeba aboganaba kampa aogi puntiye. Kampaye.
Pi ntagara aeba Koti kabiratakenaena aborakana agakena
agawa puma mintantiye.
52 Pi ntagara aeba Pairatiti wama Isu au maekena wantiye.
53 Pigoya aeba wama abigaogana, owe otaogana wama
mariporasa uma akita urite wae kairasa asaentiye. Asaerite
wama yaba mpabi wasana aru ka ku'maranta, pita'i Isu
metantiye. Pi kana yaba nkaru kaba kasa'ena waintantiye.
Pita'iba paipa wasanaba kampa kaintati uma kaintawe.
54 Pigoya pi ntagaba sabatira nakena naninta maema
ai'aru pikena kana a'ya wakena pemikana: Sabati abo-
rakiye, utegini Isu karu'ena maema kaintawe.
55 Piya pogini ka'isa wae Isuge Karariya marisa kananta
wae'mi Yosepe aega'ma wauguna Isu kabinti metaogini
agantawe.

56 Pigoya pintanaba agategini, wa'eri a'wae puma kanama
aogi agunta masawae Isu pai'atakena ampa maema yokege
puntawe. Piya pumagini, pi sabati tonaentisa ka'umaema
yagaba, mono ago kamana aega'ma abimagini uwa atate
mintantawe.

24

Isu puritapisa aogama asintiye
(Matiyu 28:1-10; Maka 16:1-8; Yoni 20:1-10)

1 Pigoya, sontara abaya ase marogini, waya igeba aogi
agunta masawae maerite wasana aruri wantawe.
2 Wama irosa'ma agaomepa, yaba kabiba a'waewaogana
uwa waintantiye.
3 Pigoya, pi kana wasana arubinti uma pai'magini
Wa'egawama nkau'waka aguyosa'ma kampa agantawe.
4 Aguyosakategini pami puma mintuguna, tara yagarara
kaiwaisipa waentana puwama pa kasa puwanta yagara tara
igora ampa aborama mintantase.
5 Aibusuguni, waya igeba iyekuru puma parokaema
mintugunisi pi ntagarara isigeba mayama uwaimintase:
Tigeba nana piyemagiri aoganta kinakaba purinta
kina'mitiba aguyosagawe.
6 Aeba mata'iba kampa mintiye. Ago aogama asiwaye.
Karariya mari mintana kamana mayama urimintemi, pika
napiyiyo:
7 Nabanempaba Wasanama Ntagara naepa aru kina'miti
unatakini maripora naeguyigi, papa kakaga peka naogama
asikuwe, Isu untiye. Pika napiyiyo, uwaimintase.
8 Piya yusuguni, waya igeba pi kamanawapa napintini,
9 wasana arurisa a'wae puma wa'eri wama abagi kina'wa
nagisarisa ka tumpaema kinape to ka'isa wabe wayape kana
kamana uwaimintawe.
10 Pigoya, pi kana wae'mi nkigewaipa Mariya Matara
kumatasa waena, Yowanawa, to Mariya aeba Yemisi
anowampawa, to ka'isa igege kaga miyume waena sumagini,
igeba aposoro awaga kamana uwaimintawe.
11 Uwaimuguna pi kamana abugunaba, kampari kamana
kanta pogini kampa aogima abibebe puntawe.
12 Pi kamana'ama yuguna, Pita aeba abitegina karu'ena
wasana aruri wama ama irosa'magina kana ka awara
ibikamagina agabinti agaumepa, kai ae amana pipi wainto-
gana agategina uwoma agi napiritegina wa'eri a'wae puma
kanantiye.

Tara yagararami Emaosi ki'i wama Isu agantase
(Maka 16:12-13)

13 Pigoya, pabi ntaga Isu nkaokina igetisa tara ya-
gararamisi Emaosi kumati wakena wantase. Pi kumati
Yerusaremi kumatasaba wamagini nayatara'mu kiromita
uma irosa puntawe.
14 Pigoya isigeba ke'i wantinisi pintana aborantika kamana
uma abigamaka puntase.
15 Piya utaginisi wausuguna, Isu aewapa isika'i aboraogini
kaga wantawe.
16 Pigoya isiyoba airari kaegasoginisi kampa aepa aogima
agama napintase.

17 Piya pusuguna isibigama maya untiye: Tisigeba nana
kamana uma abita kanase, untiye. Yoginisi, isintara puma-
ginisi isiyowawamaba murise puma mintantase.
18 Piya puntirisi isigetisa ka yagara agewapa Kiriyopasi
aeba mayama Isu kamana antota a'wae puma maya om-
intiye: Kaeba kampa abeno. Yerusaremi kumati ibasa
yaga uwoma kina irosa'magini kana kina'mi tabe kamana
aboragini abiwaemagini mintagana, kae ka'wainaga ayama
kampa abinta mintanema, abigantiye.
19 Piya yogana aeba: Nanaena aborayema, isibigaogin-
isi isigeba maya omintase: Pi Isu Nasareti kumatasa, ae
kamanane. Aeba tabe poropete yagara mima Koti nkao-
bipe a'ya'ma wasanama nkiyobipe esegiyena puma miyi
ntagarawe.
20 Pigoya, tabe mono kiye kinatepe kabiye kinatempibe
uma kiya yagarama nkayapi aegukena atagana, maripora
aeguma kitauguna purintiye.
21 Piya, taeba aeka napi napi puma: Aeba Isureyo kina
taeba ataenabisa tau'ima taba puratakiyema ago napintom-
pene. Piyama napiyokini aeguyegana pu'wagi, mintokana
kakaga yaga a'ya puwaye. Pipa ayabayawe.
22 Pigoya, ibaba taetisa ka'isa wae igeba taekuru kamana
uramewe. Igeba abaya aseka wasana aruri wama uma
agapa,
23 Isu nkau'wa kampa waintegini uma aguyosakate a'wae
puma kanama maya yewe: Enisore tara aboraramima: Isu
aogama ago asiwaye, piyama uramese.
24 Piya, pi kamanapa abima taetisa ka'isa taokina igeba
wama waya'mi yesa pumagini uma agapa, ae'wapa kam-
pagini agawe, piya omintase.

25 Piya omusuguna aeba maya uwaisimintiye: We,
tisigeba kampa abeso. Poropete kina'mi kamana kaemaran-
tapa, tigeba nana piyema aibo'enaba puma kampa aogima
abibebe pewe, a.

26 Piya, Karaisiti aeba ayamagina kampa puremisinta
manta e'wasaenama nkagupipa uma pasisine. Pipa aeba
tagane, uwaimintiye.
27 Piya umagina, Mosese kamanape poropete kina'mi
kamanape a'ya'ma aeka uma kaemaranta kamana amato
pumagina kana kamana agoba kaga uwaisimiwaentiye.
28 Pigoya, igeba wama wakena pume kumati irosantawe.
Pigoya, Isu aeba kumapa agaitegina wakena poginisi,
29 isigeba araku'ma maya untase: Ago pankaoba pasikena
puma ase ikena piye. Kaeba tasigege mata miyo, untase.
Pigoya, isigege mikenaga owe yoginisi, namapinti kaga
intawe.
30 Pigoya naninta nakena mara'mimagina pareti maema
a'mu potama ako puma isimintiye.
31 Piya pogana, isiyowamaba araoginisi Isu agabebe pusu-
guna, pabigo Isu kaka wantiye.
32 Aiboginisi, isigeba pi kamanapa uma abigamaka
puma maya untase: Ke'i kamana urasimintana mono ago
urasimeginaba tasintama abarutama aogi pemi kamana iye.
33 Piya umaginisi, pabi ntaga asima to kake Yerusaremi
kumati a'wae puma wantase. Wama uma irosa'ma ae'wa
nkabagi kina nagisarisa ka tumpaema kinape to ka'isa iyok-
inape aki puma mintuguna uma ibatantase.
34 Piya pusugini igeba to kamana mayama uwaisimintawe:
Wa'ega aeba taga asiwagina Saimoni agaye, untawe.
35 Piya yugunisi, isigeba: Pabiyama Wa'egawama ke'i ab-
orarasimima wama namapinti pareti maema a'mu potama
apako pegira tasigeba ago agause, piya uma uwaimintase.

Abagi kina'mi Isu agantawe
(Matiyu 28:16-20; Maka 16:14-18; Yoni 20:19-23)

36 Pigoya, abagi kina igeba pi kamana uma mintuguna, Isu
aewa abakankaipi aborantiye.
37 Piyama aboraogini, igeba agamagini pami puma
iyekura puma: Kewama aboraye, untawe.
38 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Tigeba nanaga
tiyekuru puma tigu'amaba tara tara piye, a.
39-40 Mapa naene mintuwe. Tigeba nagisa nayapa agaiyo.
Piya pumagiri kanama nauta aukaya puma nagaiyo. Nae'ne
ntau'nentagane. Nae nagasa piyo. Piya, ke kina'ma awasebe
ayampube kampa waintiye, umagina agisa ayapa uma iyak-
intiye.
41 Piya pogana, igeba intawama aogi pogini kamana'wapa
kampa abinta, uwa napi napi puma i'mu puma mintuguna:
Nanintaripa ka'isa waintiyo, untiye.
42 Piya yogini igeba inoyanta kaemaranta amuguna,

43 aeba maema naogini agantawe.
44 Pigoya, to ka maya uwaimintiye: Naeba tigege mima maya uma uwaimima mibuntone: Mosese kamanapipe poropete kina'mi kamanapipe Samu ini isapipe a'ya'ma naeka meto kamana kaemaranta, pipa tagantana puwaikiye, urimintone, untiye.
45 Piya uma pi mono agowapa uma aborawaimogini abintawe.
46 Aibuguna to maya uwaimintiye: Karaisiti naekaba mayama kaemarantane: Aeba auki nakiyena puma pu'ma, pu'wakibipisa papa kakaga pekana aogama asiwakiye.
47 Piya pekini aokina'mi awaga kamana uma a'ya'waema marisa kina mono uwaimima, igu a'wae puma agun-taenawaipa uma asu'a pikenaena aborano, uwaimikena wakibewe, mayama kaemarantane. Piya, pi kamana uwaimikena yugaba Yerusaremi kumatasa agobiritegiri wa-gana kana pubewe.
48 Piya tigeba aogi kamana'ne uwaimikena kina'nepa tigewe.
49 Pigoya abewo. Nabanempa ka'ena timikenaga untemika ota'kana tumikiye. Pika tigeba ma kumapa a-nkatantiri uwa agawa puma mintigina inatisa esegiyena tigeta tumekiri wama aogi piyo, piya uwaimintiye.

Isu mantari intiye
(Maka 16:19-20; Aposoro 1:9-12)

50 Pigoya pi kamana ugaitegina, wa'erisa ibabute wama Petani kuma agora uma irosa'ma aya nkasabuma: Aogima miyiyo, uma a'mu puwaitantiye.
51 Piyama a'mu puwaitategina itate intiye.
52 Piya pogini, igeba tabera i'muntana purite Yerusaremi kumati a'wae puma wama,
53 tabe mono namapi asi nasi uma mima Koti i'mu potantawe.

YONI AOGI KAMANA KAEMARANTIYE

Isu aeba Koti nkawamune

1 Pigoya, paitaka'ya kamana agoba mintantiye. Pi kamana agoba Kotige kaga mintantiye. Pi kamana agoba aewa Kotiwe.

2 Paitaka'ya aeba Kotige kaga mintantiye.

3 Pigoya Koti otaogana, aewa a'ya'waemaenaba aborawaentiye. Ka'enaba to ki'isa kampaye. A'ya'waemaena aborantipa, pipa aewa pogana aborantiye.

4 Pigoya, aeba miyaba'enama nkagoba mintantiye. Pi miyaba'enaba wasanamiti e'wasa puratantiye.

5 Pi e'wasaenama tununtanabi arawaogana, tununtanama nkagoba kampa airarikaentiye.

6 Pigoya, Koti otaogana ka yagara ampa aborantiye. Agewapa Yoniwe.

7 Aeba Koti nkomintemi kamana uramikenaga ampa aborantiye. Piya, aeba pi kana e'wasaenama nkagowaka a'ya'ma kina urameka, abima tamatiti pukubompeka Koti otaogana ampa aborantiye.

8 Pi Yoni aeba e'wasaenama nkagoba kampaye. Aeba kanama e'wasaenama nkagowaka awaga kamana ukenaga kanantiye.

9 Kanaogana, ae aka'i pi e'wasaenama nkagowampa mabi aborantiye. Aborama a'ya'ma maga maga kina'mi kipa ara puratantiye.

10 Pigoya, mabi ampiyogini, mabisa kina'miba pi mpaba aboranti ntagaraga kampa aogima abimagini agantawe.

11 Piya, aeba mawata aboraoginiba, pi Yuta aokina'miba aepa kampa agoya potantawe.

12 Pigoya, a'ya'ma agoya pota kina igeba Koti ntagara aragaena pikena ki aborawaimintiye. Pipa ae agega napima aegara kina piya puwaitaye.

13 Piya, pi Koti ntagara araga wasanami kurapisabe napiyenabisabe kampagini aborawe. Wasana ka'wainatisaba kampaye. Pi Koti ntagara araga Koti aumawapa imegini aborawe.

14 Pigoya, kamana agoba aeba wasana aboramagina, awagaenawape tagantanawape pumaema waitantogana mintoga, e'wasaenawapa agantompene. Piya, Koti ntagarawa ka'anto mintogana, otaogana tumpintoga e'wasaenawapa agantompene.

15 Pigoya, Yoniba ae kamana aborama kega'e uma aeka maya untiye: Naka'i ampa aborami ntagara maru mintantine. Aeba pabiyama asu nagasima mintiyema, pai urimintone, untiye.
16 Pigoya, a'ya'ma aogiyenaba pumaema aeti waintoga, awagaenawapa toma toma maemagi mintantompene.
17 Kotiba Mosese ke i'ma, ago kamana'wapa omogana uramintiye. Piya, Isu Karaisitipa otaogana, aeba pi nkawagaenawape tagantanawape aboraramintiye.
18 Wasana ka'waina Kotipa kampa agantine. Pipa kampaye. Koti ntagara, abawampa nkagora miyemi'na, ae abiwapa agantana, awaga kamana'wapa uma aboraramintiye.

Yoni mono wani pai'itanti ntagarama kamanane
(Matiyu 3:1-12; Maka 1:7-8; Aruku 3:15-17)

19 Pigoya, Yerusaremi kumatasa Yuta kina'mi ka'isa mono kiye kinape iyo'maeyume kinape uwaitauguni, Yoniti wamagini: Kaeba kegawema, abigauguna, agowapa uwaimintiye.
20 Aeba agowapa kampa kakanta aborama: Naeba Koti utaratantegiri agawa pe ntagara Karaisitiba kampaye, uwaimintiye.
21 Piya uwaimogini, igeba to kake atesumagini mayama abigantawe: Aya yagaragawe. Kaeba Iraiyakawo, yuguna: Naeba aeba kampaye, yogini: Kaeba agawa pompe poropete yagaragawo, yuguna, aeba toba: Kampaye, untiye.
22 Piya yogini, igeba to mayama abigantawe: Kaeba kegawe. Urataga, kanaompe kinati wama uwaimikena pune. Kaekakaba nanawe yenema, abigantawe.
23 Piyama abigauguna maya uwaimintiye: Poropete Aisaya awa'ena uma kaentipa, pipa naeti esegi piye. Pipa mayamawe: Pigoya, naeba awaga kamana ikena yagara, ka'me mpari mima kega'e umagi, Wa'egawamanta ke'i arupu puma amuyena piyo, yuwe, untiye.
24 Pigoya, Yoniti ampa irosanta kina igeba Parasi kina'mi nkaruyenabisawe.
25 Pigoya, pika to kake abigama maya untawe: Kaeba Karaisiti yagaraba kampaye. Iraiyaba kampaye. Pi utaratanta poropeteba kampaye, piya yempene. Pipa nanaraka wasanaba mono wanipa pai'itane, untawe.
26 Piya yuguna, Yoniba maya uwaimintiye: Naeba wanitasa pai'itauwa, pigoya abakatipi ka aborama mintipa, tigeba aepa kampa aogima agabebe pewe.
27 Pi aeba naka'i kanaye. Agewapa asunagasima waintika, naeba mayamanaba agisa anapa kampa akubo agaikuwe, untiye.

28 Pigoya, pintanaba Petani kumata Yontani waninkama
maroteri aborantiye. Pigoya, pita'i Yoniba mima wasanaba
mono wanipa pai'itantiye.

Yoniba Isu nkagowa uwaimintiye

29 Pigoya, marogana Isuba Yoniti kanaogana, agate wasana
maya uwaimintiye: Agaiyo. Maropa Koti sipisipi awaro
kanaye. Aeba a'ya'ma kina'mi nkaguntaenare maema asu'a
puragaikibi ntagarawe.
30 Pigoya, pi aeka maya urimintone: Naka'i ampa aborami
ntagara maru mintantine. Aeba pabiyama asu nagasima
mintiyema, piya urimintone.
31 Naenepa paipa aepa kampa agabebe puntone. Isureyo
kina tige ae awaga kamana urimekiri agowapa abintigi,
ampa irosa'ma wanitasa paititauwe, untiye.
32 Piya untana, Yoniba aeka to maya untiye: Aota Awa-
musa'ama mantarisa atate, pupunta kanta purite aeti tump-
intoga agantone.
33 Pigoya, naenepa paipa kampa agabebe puntuwagana,
wani pai'itao unatanti'na maya unamintiye: Awamusa
a'nota tumpintakana agakibempe ntagara, aeba wasana
Aota Awamusatasa pai'itakiyema, unamintiye.
34 Pigoya, naeba pi agantoka agowapa abima, aeba Koti
ntagarawe, untone.

Isuba tarawatarawaki abagi kina iba puntiye

35 Pigoya marogana, Yonibe abagi yagarawa tarabe pabi
mpara asimagini mintantawe.
36 Mintuguna, Isuba pabita'i waogana Yoniba agate:
Agaiyo. Koti sipisipi awaroba marompaye, untiye.
37 Piya yoginisi, isigeba abite Isu aega'ma aka'i wantase.
38 Aka'i wausuguna, Isuba a'wae pumagina isigate, maya
untiye: Tisigeba nanaga aguyosagakena kanasema, isibi-
gaoginisi isigeba maya untase: Arabai, kaeba aenkau'i
mintane, untase. Pi Arabaiwe untame kamana tae ka-
manapisa Tisawe yune.
39 Piya yusuguna: Kanama ampa agaiso, untiye. Piya yo-
ginisi, isigeba aege wamaginisi minti ntamanka agausuguna,
ago atamaisaoginisi pi ntagaba pabi miyometa mintantase.
40 Pigoya, Yoni kamana abima Isu nkaegarantame, kapa
agewapa Enturu, aeba Saimoni Pita nka'nanto,
41 aeba marupa agantowampa Saimoni abatama maya om-
intiye: Tasigeba Mesaya yagara abatause, omintiye. Pigoya,
Mesayawe unta kamana tae kamanapisa Utaratanta yagara
Karaisitiwe yune.

42 Piya omima, Enturuba ababute Isuti wantiye. Piya
pogana, Isuba agate maya untiye: Kaeba Saimoni, Yoni
ntagaragawe. Kae kageba Sipawe ugamuwe, untiye. Pi kana
agiba a'wae puma Pitawe, pipa yabane, yune.

Isuba Piripike Nataniyerike isiba puntiye

43 Pigoya marogana, Isu aeba Karariya mari wakena aseyo
puntana, Piripi abatama: Kaeba naegaraoma, omintiye.
44 Pigoya, Piripi aeba Petisaita kumatasawe. Enturube
Pitabe isigeba pabi kumatasawe.
45 Pigoya, Piripiba Nataniyeri abatama maya omintiye:
Mono isapi utaratanta yagaraka meto kamanapa Mosese ago
kamana kaemaraogini, poropete kina'mi kaemaranta, aepa
abataune. Aeba Yosepe ntagara Isu, Nasareti kumatasawe,
untiye.
46 Piya yogana, Nataniyeriba mayama a'wae pomintiye:
Nasareti kumatasaba ayabaya puma aogiyenaba aborakiye,
yogana: Kanama ampa agao, Piripiba piya omintiye.
47 Pigoya, Nataniyeriba Isuti wama uma irosaogana, agan-
tana aeka maya untiye: Agaiyo. Taga Isureyo yagarawe.
Antabaipintiba kumpariyenawapa kampa waintiye, untiye.
48 Piya yogana, Nataniyeriba: Kaeba aeta mintuwagana
nagantampene, untiye. Piya yogana, Isu maya a'wae pom-
intiye: Piripiba kampa kagega'e untegina, piki ya agobi
mintaka kagaone, untiye.
49 Piya yogana, Nataniyeriba abima to maya
omintiye: Tisa, kaeba taga Koti ntagara, Isureyo kina'mi
Nkwa'egarekawe, untiye.
50 Piya yogana, Isuba maya untiye: Piki ya agobi mintaka
pi uma aboragamogana, abimagina naegarampepa abeno.
Agama abempepa pipa agasawane. Pigoya, to tabenawapa
agama abikibene, untiye.
51 Piya untana to maya untiye: Naeba tagaka urimukuwa,
abiyo. Aintiba mantaba a'waiyekana, Koti nkenisore
kina'miba Wasanama Ntagara naeti ite tumite pigiri igak-
ibewe, Isu piya untiye.

2

Isu yogana waninkama wainiyena puntiye

1-2 Pigoya kakaga yaga a'ya puwaogana, Kena kumata
Karariya mari waya iba'ena pikena nanintaena puma aki
puntawe. Aibuntini, Isupe anowampape abagi kina'wape
kaga igega'e yuguni ampa irosantawe.
3 Piyama a'ya'ma kina'mi aki puma nantini, wainiba
nauguna tagankaogana, Isu nkanowampa: Wainiwaipa a'ya
wayema, omintiye.

4 Piyama omogana Isuba maya omintiye: Ma nkwae,
nanaga naepa unamene. Naekana aborakena yagaba ibaba
kampaye, untiye.
5 Piya yogana, kana anowampaba kayokaya kinapa:
Ka'enaga urimekiripa piyo, uwaimintiye.
6 Pigoya, pi ntamapipa wani kankabeba tonaentisa
ka'umaema yaba kankabeba waintantiye. Piya, Yuta
kina'miba monoka napimagini iyapa wani nkaema
miyumekana, pi ntamapintiba waintantiye. Pi kana
kankabeba uwaenantoba kampaye. Abaenaraka'yane.
7 Pigoya, Isuba kayokaya kinapa maya uwaimintiye:
Tigeba wani iru'ma pi kankabebi tigiyo, yogini, igeba abite
wanipa iru'ma kankabebi tiguguna awaitawaentiye.
8 Piya puguna maya uwaimintiye: Tigeba ibaba ka'isaba
ari'urite nanintara kabiyome ntagaramati waiyo, untiye.
Piya yogini igeba irurite wauguna,
9 kana wainiba pi ntanintara kabiyome ntagara aeba nabi-
gategina, aetasabaya irurite kanawemaba kampa napintiye.
Piya pogini, kayokaya kina wani iru'ma tabe kankabebi tig-
inta kina, igemana wainiwama nkagoba abibebe puntawe.
Pigoya, kana nanintara kabiyome ntagara aeba kana waya
iba kasamume ntagarapa kega'e uma,
10 maya omintiye: Maru iga wainiba imegini, namag-
ini iga'e pagasigina ainti kampa aogi wainiba imisanawe.
Kaeba ayagabaya iga wainiba kakatakana waintegina ainti
imene, untiye.
11 Pigoya, Isu aeba Kena kumata Karariya mari awame'ena
pikena esegiyenaba agobima aboraogana, e'wasaenawapa
aborantiye. Aibogini, abagi kina'wampiba pintana agate-
gini, aepa aega'magini imatiti puntawe.
12 Pigoya, pintanaba a'ya puwaogana, Isuba pi kumatisaba
Kapaniyamu kumati tumogini, anobe a'natabarabe abagi
kina'wape aege kaga tumiwaentawe. Pigoya, pitapa uwaena
yaganto mintantawe.

Ikantana pume kinapa Isu igarubantiye
(Matiyu 21:12-13; Maka 11:15-19; Aruku 19:45-46)

13 Pigoya, Yuta kina'mi Pasoba i'muntanawai agarosao-
gana, Isuba Yerusaremi kumati ima mintantiye.
14 Aibuntana, tabe mono namankama nkantabaipin-
tiba asu agaomepa, ka'isa kina'mi purumakape sipisipibe
kabarape maete wama ikantana puguni, to ka'isa kina'miba
mone antota ankami ankami puma mintantawe.
15 Piya puguna Isuba igategina, iga'na maema
kibaru'magina, a'ya'ma wasanabe sipisipibe purumakape

iyeguma igarubaogini, pi ntamapisa iyegaka wauguna, kana
mone yabaeba apasana'ma monewaipa asunukaentiye.
16 Piya puntana, kabara ikantana pume kinapa maya
uwaimintiye: Mantanaba maete waiyo. A'yugu piya pegan-
aba, nabanempa ntamankamaba ikantana namantana piye,
untiye.
17 Isu piya pogini, abagi kina'wampiba mono isapi ka-
mana awa'ena waintanti, pika napintawe: Kae namataka
nantabaipintiba yaku nkabusa iye, piya kamanaka nap-
intawe.
18 Pigoya, Yuta kina'miba abigama maya untawe:
Kaeba piya pempeka, esegiyenagampa nkagoba aborama
awame'ena kapa tayakega agano, untawe.
19 Piya yuguna, iwamuta u'magina maya uwaimintiye:
Tigeba ma tabe mono nama akasabaigipa naeba kakaga yaga
a'ya peka, to kake kima a'ya pukuwe, piya untiye.
20 Piya yogini, pi Yuta kina'mi maya untawe: Anasa
kinatempiba kaboba 46 kima a'ya puntawe. Pigo kaeba
kakaga yaga kimagina a'ya pikenaga yeno, untawe.
21 Pigoya, Isu mono namankamaka untipa, pipa ae'wa
nkau'amaka meto kamana untiye.
22 Pigoya, ainti purintapisa asiyogini, abagi kina'miba pi
kamana'wapa to ka napimagini, pipa mono isapisa, ae unti
kamana, abugunaba tagantana puwaentiye.

Isu aeba a'ya'ma kina'mi nkagowaipa igawaentiye

23 Pigoya, Isu aeba Pasoba nakena yagaba Yerusaremi
kumata mimagina, awame'ena pogini, uwoma kina'miba
agategini ae ageraka imatiti puntawe.
24 Piya puguna, Isu aeba wasanaba igabebe puwaentika,
ige iyapipa ae'wantanaba kampa atantiye.
25 Pigoya, aeba a'ya'ma wasanami nkago abikenaba
wasanapa kampa ibigantiye. Uwaba aewa wasanami nk-
intabaipintiba igabebemagina agawaentiye.

3

Isuge Nikotimasige kamana untase

1 Pigoya, Parasi yagara ka mintantiye. Agewapa Nikoti-
masi, aeba Yuta kiye yagara mintantiye.
2 Pi ntagara aeba aseka Isuti wama maya omintiye: Tisa,
taeba agogapa abune. Kaeba Kotitisa taga tisa yagara
aborantane. Piya, wasana ka'waina Kotiba antabaipi kampa
mintegina, awame'ena pempesapa kampa piye, untiye.
3 Piya yogana, Isu maya omintiye: Naeba tagaka uga-
mukuwa, abo. Ka'waina aeba to kake kampa yakari

potakanaba, aeba Koti kabiratakenaenaba kampa asu agakiye, untiye.

4 Piya yogana, Nikotimasiba to maya omintiye: Ka'waina aeba ago anasa puwanti'naba, ayamagina kasapa aborakiye. Ayamagina anowampa nkantabaipintiba uma pasekanaba to kake yakari potakiye, untiye.

5 Piya yogana Isu maya omintiye: Tagaka ugamukuwa, abo. Ka'waina aeba wanitasabe Awamusatasabe kasa'ena kampa aboranti'naba, Koti kabiratakenaenabipa kampa asu mikiye.

6 Piya, wasanama aga'e puma yakari potaipa, pipa wasana aogane. Aota Awamusa'ama yakari potaipa, pipa Awamusa'ama nkaogane.

7 Tigeba yakari pikenaena kasa aboraiyoma, yopa, kaeba abimaginapa kuntaba a-po.

8 Pigoya, pontaba ae'wantanaba piye. Aetasabaya kanate wate piye. Pipa kampa abintane. Agasankapa abepa, pipa pontawe yewe. Piya yemisa puma, ka'waina aeba Awamusa'ama yakari potanti'na, agowapa pabiyama agawe, untiye.

9 Piya yogana, Nikotimasiba maya omintiye: Pipa ayamagina piyaba pikiye, untiye.

10 Piya yogana, Isu mayama a'wae pomintiye: We, kaeba Isureyo tisa yagara mimagina, pipa kampa aogima abeno.

11 Naeba tagaka ugamukuwa, abo. Taeba agama abompentanaba aborama urimokiripa, pipa tigeba kamanatepa a'a-o yewe.

12 Pigoya, naeba mabisaenaga urimogiripa kampa napiyewa, pipa mantari kakama waintintanaga urimekiripa, ayama abimagiri napikibewe.

13 Pigoya, wasana mantariba kampa ima uwa asu agaye. Kampaye. Wasanama Ntagara nae ka'anto mantara mintantotisa tumpa pika urimuwe.

14 Pigoya, Moseseba paipa ka'me mpari kuyapa yara itagintisa puma, Wasanama Ntagara naepa yara ita natakibewe.

15 Piya pigina, naeti imatiti pikibe'nagiba miyaba'ena aboramagini mikibewe, piya untiye.

16 Pigoya, Koti aeba a'ya'ma kina'mikaba tabera abugaogana, yagarawapa ka'antowa mintogana, aepa taeti otantiye. Aepa aega'ma imatiti pikibe'nagiba ataenabipa kampa tumpintini, e'wasa maema miyaba mikibewe.

17 Piya, Kotiba yagarawapa mabisa kinapa kamana uma uratanemaba kampaye. Wasana i'ima iba piyoma otaogana tumintiye.

18 Pigoya, ka'waina aeba aega'ma amatiti pikibi'naba,
aguntaenama nkantota'enaba kampa maekiye. To ka'waina
kampa aega'ma amatiti pikibi'naba aguntaenama nkan-
tota'enawapa waitakiye. Piya, Koti Ntagara ka'antowa nk-
agegaba kampa napima amatiti pikibika aguntaenawapa
waitakiye.
19 Pigoya, pi antota'enama nkagowapa mayamawe: Mabi
e'wasaena maete tumintogini, mabisa kina'miba tunun-
tanaga ibugantana, e'wasaenagaba kampa ibiye. Pigoya,
pipa nanagawanane. Ataenawai waintika piya puntawe.
20 Pigoya, a'ya'ma kamparagaena pe kina'miba pipa
e'wasaenama kama potawe. Igeba kamparagaenawai abo-
rasanagaba kampa ibegini, e'wasaenariba kampa kanawe.
21 Piya, ka'waina tagantana pi'naba, aeba e'wasaenabi
uma aboraye. Aeba yogawapa Koti nkesegiyenara puntika,
uma aboramegini aogima agawe.

Yoniba Isu nkago aborama uwaimintiye

22 Pigoya, Isuba kamana uma a'ya atate, abagi kina'wa
ibabogini, Yuta mari ka au'i wama umintantawe. Pita'i
umimagina, Isuba mono wanipa pai'itantiye.
23 Pigoya, Yoni aeba Inoni kumata mima, Serimi agora
mima, pabiyama wani pai'itantiye. Piya, pitapa wanipa tabe
waintogini, pita'i wasanaba ampa irosauguna mono wani
pai'itantiye.
24 Pi ntagaba Yonipa iga'na namapipa kampa aba
potantawe. Pipa asawe.
25 Pigoya, Yuta yagara ka'wainage Yoni nkabagi
kina'wampige wani pasikenaenaga kamana umagini
akayuntawe.
26 Piya pumagini, igeba Yoniti wamagini maya omintawe:
Tisa, kaeba Yontani wani maroteri mintukuna, ka ya-
gara ampa irosaogana, agowapa aboramagina uramintam-
pepa, aeba ma kanabipa pabiyamagina wasana mono wani
pai'itagini aeti wawaeyewe, untawe.
27 Piya yuguna, Yoniba maya uwaimintiye: Ka'waina
Kotiba ka yugawaka kampa otakanaba, aewapa kampa
uwaba maekiye.
28 Naeba Koti utaratanta yagara Karaisitiba kampaye.
Naeba ae awaga kamana uma aborakena yagara Kotiba
unatantegi, paitama kanantone. Piyama urimuwagiri tigeri
abintawe.
29 Piya, iba'wae'ma nkawaewampa aewa maeyagina,
ao'yagaramaba ao'maemagina aeka a'mu potaye. Piya,
ao'yagaramaba a'mu potaisa puma, aneba na'mu potauwe,
Isuka piya untiye.

30 Piya, ae agewamaba anosama tabe pekana, nae nage-
wamaba tumikiye, Yoni piya untiye.
31 Pigoya, inatisa tuminti'naba asuragasiwaeye. Mabisa
aboranti'naba mabisaena puntana, mabisaenaga iye. Piya,
mantarisa tuminti'naba pipa asuragasiwaeye.
32 Pi ntagarawama a'ya'waemaena agama abinti, pi awaga
kamana yeginiba, wasanamiba iyekita puma kamana'wapa
a'a-o yewe.
33 Pigoya, wasanama pi kamanapa abemi'naba, Kotiba
taga semi ntagaraga: Owe, iye.
34 Piya, Koti otami'naba, aeba Koti kamana'amana siye.
Piya yagaraba aepa Kotiba Awamusapa atunkapa kampa
amikana uwa amiyaba miye.
35 Piya, abawampaba pi yagarawakaba abugagina,
a'ya'waemaenaba ae ayapi atawaentiye.
36 Pika ka'waina aeba Koti ntagarawapa aega'ma am-
atiti'ena pemi'na, aepa miyaba'enaba ago aboramiye. Piya,
to ka'waina aeba Koti ntagarawampa kamana kampa
wasiyemi'naba, miyaba'enaba kampa aboramekana, Koti
nkamo'enawapa aeti waiyaba mikiye.

4

Isu aeba Sameriya marisa waepa kamana omintiye

1 Pigoya, Parasi kina igeba Isuka mayama abintawe: Aeba
abagi kina uwoma ibabumagina wani pai'itamagina Yonipa
asugasayema, abuguna Isu abintiye.
2 Piya, Isu aewapa kampa wanipa pai'itantiye, abagi
kina'wampika yogini pai'itantawe.
3 Piya, Isuba Parasi kina'mi pi kamana abuguna abite-
gina, aeba Yutiya maba atate Karariya mari a'wae puma to
kakema wantiye.
4 Wamagina, pi ki'i aega'urite wama Sameriya maba akata
wantiye.
5 Pita'i wamagina Sameriya kumapa ka, agewapa Saika,
pita'i uma irosantiye. Pi kumapa Yekobu yagarawa Yosepe
aminti mpawama nkagora waintantiye.
6 Pabita Yekobunta wani kaba waiyogana Isu aeba kagi
abebe uma irosa'ma, ayampu kampa pogana wani ka awara
mara'mimagina migarantiye.
7 Mintogana, pi kumatasa wae ka'waina wani itikena ampa
irosantiye. Irosaogana Isuba: Kaeba wanipa namega nano,
omintiye.
8 Piya, abagi kina'wapa igeba naninta ika pikena kumati
igasuguna, Isuba abintowa mintana kana waepa wanikaba
omintiye.

9 Omogana, kana Sameriya wae aeba maya untiye: Kaeba
Yuta yagaramagaba nanaga Sameriya wae'mantekaba
wanikaba nabigane, untiye. Piya, Yuta kinape Sameriya
kinape atokaema kampa miyumekana kana wae aeba piya
untiye.
10 Piya yogana Isuba maya omintiye: We, kaeba Koti
kao'enama nkagobe pi wanika ugamo nkagonepe kaga
kampa aogima abempesinta esunataka e'wasa maekena
wanipa kamosine, untiye.
11 Piya yogana, kana wae'ma maya omintiye: Tabe yagara,
wani kaba pipa e'erona, kaeba wani itikenaenagapa kampa
waintiye, kaeba e'wasa maekena wanika yempepa aetasa
itikibene.
12 Tayabama Yekobu ae ma nkwani kaba ku'magina, ae-
wape yagara purumakawampibe igeba to wanitasa wanane.
Pabi matasa namagini mintantane. We, kaeba ayamagina
Yekobupa agasimagina wanipa kapa maema aborakibene,
untiye.
13 Piya yogana Isuba maya omintiye: Piya, ma nkwa-
nipa kampa agora tiga'e pakena wanikiri a'ya'ma yagaba
nayaba'miyewe.
14 Pi nae wanipa ka'waina amekana aeba pi nakibipa, aepa
wanikaba to kakema kampa abekana uwa miyaba'mikiye.
Naeba pi nkwani amekana agupi wani nkaru aboramekana
miyaba'mikiye, untiye.
15 Piya yogana, kana wae'ma maya untiye: Tabe yagara,
kaeba pi kana wanipa namegana to kakema wanikaba
kampa nabeka, mata'i asi nasi kanamagi itiyaba'miyopa
kasano, untiye.
16 Piya yogana Isuba maya omintiye: Kaeba wamagina
kawaegampa ababute kanaiso, untiye.
17 Piya yogana, kana wae aeba: Naeba nawaenempaba
kampaye, untiye. Piya yogana Isu maya untiye: Kaeba
kawaegampaba kampaye, pipa kanara sene.
18 Kaeba waba nayaka'mu maegate itate puntampekana,
pigo ma mintemi nkwaba pipa aeba kae kawaeba kampaye.
Pika kaeba taga kamana yene, omintiye.
19 Piya omogana, kana wae aeba maya omintiye: Yabe
yagarane, naeba ibanto ago abuwe. Kaeba poropete yagara-
gawe.
20 Pika yega abeno: Tae tayabamagiba ma nkamuta Koti
nkaobi aki puma kamana'wa abeno, yegiri, piya Yuta kina
tigeba: Kampaya, Yerusaremi kumata aki puma Koti ka-
manapa abiyo, yewe, untiye.
21 Piya yogana Isu maya untiye: Waya, naeba uga-
mukuwa, abo. Nabanempa aeba ma nkamutapa kampaye.

Yerusaremi kumatapa kampaye. Uwa a'ya'ma mari Koti nkawaga kamana ikena kana agarosakena piye.

22 Tigeba kampa abintiri kampa agantanama kamanapa yega, taeba pipa abibebe pumagi pune. Mono pipa Yuta kina taeti aboraye.

23 Pigoya kana ka aborakiya, pipa mampa ago aboraye. Pita'i taga mono kina'miba monota mima igu imawamaba naba nkawaga kamana taga sikibewe. Naba aeba piya mono kina'mika abiye.

24 Piya, Koti aeba amanine. Pika ae awaga kamana ikena monota mima tigu timarasaba tagaka yiyo, untiye.

25 Piya yogana, kana wae aeba maya untiye: Naeba ago abuwa, utaratanta Mesaya aborakiye untapa, aboramagina kamana uma aogi puma arupu puramikiye, untiye. Piya, pi Mesayaba aeba Karaisitiwe.

26 Piya yogana Isu aeba maya untiye: Kamana ugamopa, pipa naewe, omintiye.

27 Pabigo piya yogini abagi kina'wa ampa irosantawe. Ampa irosa'magini kana wae'mage kamana yusumeka uwoma nkigi napintawe. Piya puntini, nana kamana nanaga omenema abigakena abumepa kunta pogini atantawe.

28 Pigoya, kana wae aeba wani kankabewapa pabita atate kumati karu'ena wamagina wasana maya uwaimintiye:

29 Tigeba kanamagiri ka yagara agaiyo. Aeba a'ya'waemaena punto, pi kamanapa aborama unamiwaeye. Aeba Karaisitibayawe, untiye.

30 Pigoya, igeba pi kamana abite kumatisaba Isuti wawaentawe.

31 Pigoya, pi ntagaba abagi kina'wampiba: Tisa, kaeba naninta nao, untawe.

32 Piya yuguna maya uwaimintiye: Naeba ka'isa naninta waintipa tigeba kampa abintawe, untiye.

33 Piya yogini, abagi kina'wa igewai mare-u me-u pumagini maya untawe: Ke kapa nanintaba maetegina menkaiye, untawe.

34 Piya yuguna aeba maya untiye: Unatanti, ae awamu wasima yogawa puma a'ya pikenaena pi'na nanintanentana piye.

35 Tigeripa mayawe yewe: Opa tarawa tarawaki to a'ya puwakana mata'i nakenaba aborakiye, yewe. We, naeba urimekiri abiyo: Tigeba asaga'yuma tiyo ma'ma yoga agaiyo. Nakena aborakena kanapa mampa agarosaye.

36 Naninta nakena yogarisa maema miyaba'enabi aki pikibi'naba ikantana maekiye. Psya, aintana yoga punti'nabe kana nakena maenti'nabe isigeba kaga isi'mu pikibese.

37 Piya, ma kamanapa tagane: Ka'waina aintana pegina to
ka'waina nakenaba maeye. Tara yaga isigeba ka yuga pese,
pipa tagane.
38 Naeba tige aintana kampa puntati nakena aki punataiy-
oma, uritauwe. Yoga pipa ka'isa kina'mi pumarantagana
aboranti, pipa tigeba uwa a'na puma maeyawe, Isu piya
untiye.
39 Pigoya, Sameriya wae aeba: A'ya'waemaena punto
kamanapa pipa aboramagina unamiwaeye, unti kamanaka
uwoma pi kumatasa kina'mi abitegini, Isu aegarantawe.
40 Pika Isuti ampa irosa'magini igege miyenema es-
otantawe. Piya puguna, aeba owe uma tara yaga ige kumata
mintantiye.
41 Piya puntana, mono uwaimogini to uwoma kina'mi
abibebe puma aegarantawe.
42 Piya puntini, kana waepa maya omintawe: Marupa
kae yeka mono'wapa abune. Pigoya mapa taerepa agowapa
agama abimagi maya yune: Aeba taga a'ya'ma marisa kina
tau'ikena yagarawe, yune, untawe.

Isu aeba kiya yagarama ntagaranto kaba atantiye

43 Pigoya, Isu aeba igege tara yaga migaite Karariya mari
wantiye.
44 Wantana aewaka mayamagina abintiye: Koti unti ka-
mana yemi poropete yagarama ka'waina aeba aewa kuma
agorapa ageba kampa waintiye, ute,
45 pi mpaba atategina Karariya mari uma irosantiye.
Piya, Karariya kina'miba kaga Yerusaremi kumati wama
aota naninta nakena yagaba yoga pogini agantakini, a'wae
pumagina uma irosaoginiba kayone potantawe.
46 Pigoya, Kena kumata Karariya mari paipa yogana
waninkama wainiyena punti, pita'i to kake a'wae puma
wantiye. Pi ntagaba Kapaniyamu kumata tabe yagara ka
mintantiye. Pi ae yagara tabe inuntana abogana mintantiye.
47 Pigoya, Isu aeba Yutiya maba atate a'wae puma Karariya
mari to kake ampa irosaye, piya yuguna abite tabe yagara
aeba Kena kumati Isuti wama yagarawa purikena pogana
ampa kaba atanema, uma ababute kanakenaga omintiye.
48 Omogana, Isuba maya omintiye: Tigeba awame'enabe
kasa'enabe agantiri kamana'nepa abima naegarasanaga
napiyewe, untiye.
49 Piya yogana, kana yagara aeba: Wa'ega yagarane
purisanagawa, karu'ena tumo, untiye.
50 Piya yogana, Isuba maya omintiye: Kaeba uwa tumo.
Yagaragapa ago kabariye, omintiye. Piya omogana kana

yagara aeba Isu kamana abibebe puritegina a'wae puma tumintiye.
51 Tumogini kayokaya kina'wa ke'i kanamagini igeba: Yagaragapa ago kaba'ma mintiye, omintawe.
52 Piya yuguna, kabarome kanaka ibigaogini maya untawe: Aiba papa kagi abebe pogana pi kanabi yoninkapa atawaye, untawe.
53 Piya yuguna, kana yagara aeba agowapa mayama napintiye: Aiba pi kanabi Wa'ega aeba Yagaragapa ago kabariyeba unatama utamine, untiye. Piya yogini aewape aokinape Isuti aega'ma imatiti puntawe.
54 Piya puguna Isu aeba Yutiya marisa Karariya mari a'wae pumagina wama Kena kumata umima awame'ena puntita to kake uma pogana tara puntiye.

5

Isu aeba ka yagara Petesita kotuta kaba atantiye

1 Pigoya, Yuta kina'mi aota naninta nakena yaga ka aboraogana, Isu aeba Yerusaremi kumati wamagina intiye.
2 Piya, Yerusaremi kuma agora sipisipiwama kabera kotupa ka waintantiye. Agewapa Yuta kina'mi kamanapisa: Petesitawe, yewe. Pi awamoriba ka kampa punta nama nayaka'mu kimaranta waintantiye.
3 Pi ntamapipa yoni kinape iyorika kinape igisa ataena punta kinape migugu kinape uwoma waintawe.
4 (Piya puguna ka'isa yagaba Wa'egawamatisa enisore ka'waina kana kotupinti tumima airapa pogana kana waninkamaba aiga'yo'ya pogini agate, ka'waina karu'ena paitama tumpa pasomenapa yonintanawapa atawa puntiye.)
5 Pigoya, pita'i ka yagara nankitama miyogana kaboba 38 a'ya puwantiye.
6 Aibogana, Isu aeba uma agaomepa: Kana yagaraba e'ero kanabi waita miyaba'miye, yuguna abitegina, abigama: Kaeba kabarisanaga kabiyoma, abigantiye.
7 Piyama abigaogana, kana yoni ntagarama maya untiye: Wa'ega, waninkama aiga'yo'ya peginaba, ke naba pumagina mo nataka tumusuwe. Uwa naene uware ampa ware putagi, waogana pabigo ka'isa kina unagasima kotupintiba tumewe, untiye.
8 Piya yogana, Isuba maya omintiye: Kaeba asimagina wasagapa maerite wao, untiye.
9 Piya yogana, pabigo au'amaba aogi pogana asimagina wasa'wapa aesagabite wantiye. Aibogini, pi ntagaba Yuta kina'miba sabatira aogi potantawe.

10 Piya, aogi potaogini pi Yuta kina'mi kana yoni ntagara
maya omintawe: Ibaba sabati akuninta yagawa, wasagapa
a-mpaete wao, untawe.
11 Piya yuguna maya uwaimintiye: Kaba'ma aogi punatai
ntagarama: Wasagapa aesagabite wao, unamima na-
garubaye, untiye.
12 Piya yogini, igeba: Wasagapa aesagabite wao yemi
ntagara, agewapa kewema, abigama untawe.
13 Piya yuguna, kana kabarome ntagaramaba kampa
napintiye. Isu aeba a'ya'ma uwoma kina'mi nkibakapinti
aigigipa'ma wagasogana, kampa aekaba napintiye.
14 Pigoya, ainti Isuba tabe mono namapinti kana yagaraba
abatamagina maya omintiye: Kaeba kaukapa aogi puwaya,
pi to kake aguntaenaba a-po. Pegana tabe kuntuyena
aboragamisanaga pasemagina miyo, omintiye.
15 Pigo kana yagara aeba Isupa agabebe potate wama
Yuta kina maya uwaimintiye: Kaba natami ntagara agewapa
Isuwe, uwaimintiye.
16 Pigoya, Isu aeba sabatira piya yuga puntitaka Yuta
kina'miba igobi pumagini kama potantawe.
17 Piya puguna, Isuba maya uwaimintiye: Nabanempaba
yogaba a'ya'ma yagaba asi nasimagina piye. Piya, naeba
pabiyamagi puwe, untiye.
18 Pigoya, Isu aeba sabatiwai mpaema a'yugu puntana,
Kotiti meto pumagina: Aeba nabanempawe, yomeka Yuta
kina'miba abima kamparaga potamagini aegukena untawe.

Isu aeba tabage pumagina antota kamana uma a'ya tatakiye

19 Pigoya, Isuba maya kamana uwaimintiye: Naeba
tagaka urimukuwa abiyo: Naeba yagarawa naene naum-
abisaba a'ya'waemaenaba kampa puwe. Nabanempa pegi
yagarawampa naba agamagi ae pemisa pumagi puwe.
20 Naba aeba yagarawampanteka abugagina
a'ya'waemaena pemintanaba nayakiwaeye. Piya, ibanto
tabe yuga nayakeka pekiri, tigeba agama uwoma tigi
napikibewe.
21 Naba aeba purinta kina ibage pumagina iyogawait-
ama miyaba'ena imika, yagarawa naene napima wasana
miyaba'ena imuwe.
22 Pigoya, naba aeba wasana antota kamanapa kampa
uwaitaye. Pi ntugaba yagarawa nae unatantikini,
23 wasanamiba nabanempa nkage maema asagayuyesa
pumagini pabiyama yagarawa nae nageba maemagini
asagayukibewe. Piya, ka'waina yagarawa nae nage

maemagina kampa asagayukibi'naba aeba naba unatanti'na
pabiyama age kampa asagayukiye.
24 Naeba tagaka urimukuwa abiyo: Ka'waina nae ka-
mana wasintana, unatanti'naka amatiti pikibi ntagara, aepa
miyaba'ena aboramekana kaintanama nkantotapa kampa
maekiye. Piya yagaramaba purinta'enabisa aogamagina
miyaba'ena ago maema amiye.
25 Naeba tagaka urimukuwa abiyo: Kanapa ka aborakiye.
Pipa ibaba ago aboraye. Pi ntaga purinta kinapa Koti ntagara
nae kamana abe kina iyogama asima miyaba'mikibewe.
26 Naba aeba miyaba'enama nkago ai'newane. Piya,
yagarawa naepa pabiyama miyaba'enama nkago ai'newa
unatantiye.
27 Pigoya, Wasanama Ntagara mintoka, wasana antota
kamana uwaitaoma unatantiye.
28 Pi kamana abiginaba kuntaba a-piyo. Kanapa ka atan-
tipa waintiya, pi aborakiniba wasana irubinti waitamiye
kinapa nae kiga'e abitegini irosa'ma ikibewe.
29 Piya puntini, aogima mintanta kina'miba
miyaba'mikena iyogakibewe. Piya, kamparagama mintanta
kina'miba kaintanama nkantota'ena maekena iyogamagini
asikibewe, Isu piya untiye.

Kotiba yagarawampa nkagoba maema aborantiye

30 Piya untana Isu to maya untiye: Nae'ne ntaumabisa
yoga pikenaenaba kampa waintiye. Nabanempa nkawa-
muta antota kamanapa uma a'ya itauwe. Piya pumagi,
antota yuga pekana ka awameta pikiye. Pipa nae'ne ka-
manapa kampaye. Unatanti'na ae kamana wasimagi tagaka
uritauwe.
31 Piya, nae nabine agone umagi aborakanaba kampa aogi
pikiye.
32 Nabanempa pi agonepa uma aborakiye. Piya, naeba
abima pipa tagane. Aeba agonepa uma aborakini au'wapa
agakibewe.
33 Tigeba Yoni abigauguna agonepa tagaka aborama urim-
intiye.
34 Pigoya, wasanami agone uma aboraiyemaba pipa
kampa yuwe. Ma kamana yopa abimagiri, miyaba kita aema
miyigina Kotiba tibabenoma, yuwe.
35 Pi Yoni aeba kane kanta pumagina wasana e'wasa
puwaitantiye. Pigoya, tintabaipintiba ti'muntanaba
uwaenantora ae e'wasaenagaba puntawe.
36 Pigoya, nae ago uma aborami, aeba Yoni piyamaba
kampaye. Aeba to awametane. Naba yogara unatanti,
pi ntugawama nkau'wa maema aboraoma, nabanempaba

unatantegi tuminto, pi ntuga pogana unatanti agonepa aboraye.
37 Piya, naba unatanti'na pi aewa agonepa uma aborantiye. Tigeba pi ae'wa nkawamupisa kamanapa kampa abintiri, aowarapa kampa agantiri,
38 unatanti'nante kamana a'a-o umagiri, kamana'wapa tigeba tigutapa kampa atagana waiye.
39 Piya, tigeba mono esapa aisumagiri: Miyaba'ena aboraramikenaga iyema, yewe. Pigoya pi paisa mono'amaba taga nae agoba uma aboraye.
40 Piya, tigeba naeti kanama miyaba'ena maeyiyoma, yogiripa uwa a'a-o yewe, Isu piya untiye.
41 Piya, naeba wasanami i'muntana punataiyemaba kampa yuwe.
42 Tige agoba pipa taga abuwe. Tigu'amaba Kotiti abemintanaba kampa waiye.
43 Naeba nabanempa nkawamuta tigetiba tumintogiripa, pipa tigeba uwa kayoneba kampa punatawe. Pigoya, ainti to kina'mi nkige'wai imabisa tigeti ampa irosaigiripa, pi kina igepa kayone puwaitakibewe.
44 Tigeba ti'amaka ti'mu puma tabera maete iye kina'mitaba, ayama monotapa mikibewe. Pipa kampaye. Pigoya, Koti abiwa mpima a'ya'waemaenama tabe aeti a'muntana waintikaba pipa aeta tibiye, a. Pipa kampaye.
45 Tigeba naekaba: Aeba abawampati kamana uratakiyeba, a-siyo. Pipa kampaye. Tigeba tao'maekiyema napinta ntagara Mosese, ae kamanapa uritakiye.
46 Mosese kamana kaentipa pipa naeka kaemarantine. Pigoya, tigeba ae kamana aogima abibebe pesinta, naekaba kaga abibebe pesine.
47 Piya, Mosese kamana awa'ena tigeba: A'a-o untiri, nae kamanapa ayama abibebe pikibewe, Isu piya untiye.

6

Isu 5,000 kina naninta imintiye
(Matiyu 14:13-21; Maka 6:30-44; Aruku 9:10-17)

1 Isuba kamanapa uma a'ya atate, Karariya kotupa to ka agewapa Taibiriyasi ta'ema maroteri wamagina,
2-3 abagi kina'wa iba purite wama amuti imagini mintantawe. Asu mintuguni uwoma kina yonintana kaba itaogini agantaka, aega'magini wantawe.
4 Pigoya, pi ntagaba Yuta kina'mi Pasoba naninta nakena yagaba agarosantiye.
5 Pigoya, Isuba ao ma'ma igaomepa pi wasana uwoma kina ampa irosauguna igate, Piripi mayama abigama untiye:

Nanintaba aetasa ika pumagi pi kinapa imekana kanara
sakiye, untiye.
6 Aeba ka'ena pikenaga napimagina uwa amiyo kamana
untiye.
7 Piya yogana Piripiba maya untiye: Taeba 200 torarasa
naninta ika pumagi imekanaba kampa kanarasawaetakiye,
untiye.
8 Piya yogana, Saimoni Pita nka'nanto Enturu aeba maya
untiye:
9 Mata'i ka yagarama aeba paretintoba nayaka'muna,
inoyantaba tarawa sumagina urintiya, pipa ma uwoma
kina'miba ayama kanarasawaetakiye, untiye.
10 Piya yuguna Isuba maya untiye: Tigeba wasana
uwaitaigini aki pumagini mara'miyiyo, untiye. Yogini,
uwaimuguni, kabu aebaru'magini 5,000 waba mara'ya
puma mintantawe.
11 Mara'mintuguna, Isuba kana pareti maemagina Kotiti
a'mu potama abagi kina imogini wasana pako pumagini
a'ya'ma imintawe. Pigoya, inoyantaba pabiyama nakune
igewai yume nkawameta imintiye.
12 Namagini iga'e pauguna Isuba abagi kina'wa maya
uwaimintiye: Aritapa waima ataena pusanaga kitabiyo,
untiye.
13 Piya yogini igeba wa'nu kupa nagisarisa tara tumpaema
ku kana naninta aritapa iraguguna awaitantiye.
14 Pigoya, wasanamiba pi awame'ena puwaiyakomentana
agategini maya untawe: Tabe poropete yagara mabi abo-
rakiyema untapa, mampaye, untawe.
15 Piya ute, igeba Isu kobe pumagini iyatasa araku'ma tabe
yagarawai asitakena puguna, igabebe potategina itate ae
abiwa amuti intiye.

Isu kotu nkabobori wantiye
(Matiyu 14:22-33; Maka 6:45-52)

16 Pigoya atamaisaogini abagi kina igeba kotu nkawamori
tumimagini,
17 Kapaniyamu kumati a'wae pumagini wakenaraka wa-
nipisa karebi intawe. Pigoya ago ase yogana, Isuba pabita
mintogini ibiwai wantawe.
18 Aibuguna, esegi punta pumagina tabera wanipa
aiga'yo'ya pogini wantawe.
19 Piya, nayaka'muno, tonaentisa ka'umaema kiromita
pubasanauguna, Isuba wani nka'eti aeta aeta wamagina
kana wanipisa kare agora waogini agate pami puntawe.
20 Piya puguna igega'e umagina: Naene kanauwa, tiyeku-
ruba a-piyo, untiye.

21 Piya yogini igeba i'mu pumagini, wanipisa karebi
ababuguna iyogini wakena pume mpari agaro wantawe.

A'ya'ma kina'mi Isuka aguyosagantawe

22 Pigoya, marogini a'ya'ma kina kotu mparoteri mimagini
maya untawe: Ai asekapa wanipisa kareba ka'waintoga
agatompe, pipipa abagi kina'wapa Isupa atategini ibiwai
imagini watawe, untawe.
23 Piya ute mintuguna, Taibiriyasi kumatisa wanipisa
karebi kanama Wa'egawama naninta a'mu potama imintita
ae aguyosagata ampa irosantawe.
24 Pigoya, pi kina'miba Isu ae'wakabe abagi kina'wakabe
iguyosakate wanipisa karebi ima Kapaniyamu kumati a'wae
puma wama pita'i uma aguyosagantawe.

Mantarisa nanintawama kamanane

25 Pigoya, Kotu ma nkauka'i aguyosa'ma abatamagini:
Tisa, kaeba ayantaga kanampenema, abigantawe.
26 Piyamagini abigauguna maya uwaimintiye: Naeba
tagaka ukuwa, abiyo. Tigeba awame'ena pogiri agakaba
pipa kampaye. Naninta timogiri namagiri tiga'e paka,
naguyosagawe.
27 Tigeba yogapepa, abararakena nanintawama ntuga
wanane. Miyaba nanintawama ntuga piyo. Nabanempa
Koti aeba Wasanama Ntagara naepa tigeti unatantika yigipa
miyaba nanintaba timukuwe, untiye.
28 Piya yogini maya kamana a'wae pomintawe: Taeba
ayamagi Koti ntugaba pusunema, abigauguna,
29 maya uwaimintiye: Unatanti naeti timatiti puma nae-
garaigina, pi'na Koti ntugarintanaba peno, untiye.
30 Piya yogini maya kamana omintawe: Nana kukan-
tana pega, agamagi kaega'ma tamatiti pugatakune. Nana
aoso'enaba pikibene.
31 Piya, tayabamagiba ka'me mpari mana namagini
mintantane. Pigoya pi kamana awa'enaba mayama wain-
tiye: Mantabintisa naninta imogini namagini mintantawe,
untawe.
32 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Tagaka ukuwa
abiyo. Moseseba mantarisa nanintaba kampa maema abo-
rama imintiya, Koti imintiye. Piya, nabanempa mantarisa
taga ntanintaba timiye.
33 Piya, Kotitisa tuminti'na taga ntanintaba mabisa
kina'miti mikenaenaba maema aboraye, untiye.
34 Piya yogini: Wa'ega, kaeba yempe ntanintaba asi nasi
pipa tamo, untawe.

35 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: E'wasa maekena
nanintaba pipa naewe. Ka'waina aeba naeti ampa atokaek-
ibi'naba, aepa nanintagaba aga'enaba kampa abukiye. Piya,
ka'waina aeba naeti amatiti pikibi'naba wanikaba kampa
abukiye.

36 Piya, naeba ago urimone. Awame'ena pogiripa agan-
tiripa uwa kampa napimagiri aegarawe, ago yuwe.
37 Pigoya, nabanempa namemi kina pi ige naetiba ampa
irosakibewe. Pigoya, ka'waina aeba naeti ampa irosakapa
aepa kampa agaikuwe.
38 Piya, mantarisa tumintopa pipa nae'ne nawamupisa
kamana wasikenaba kampaye. Unatanti'na nkawamupisa
kamana wasimagi aegarakena tumintone.
39 Piya, unatanti'na ae awamupisa kamanapa naeka maya-
mawe: Aeba naeti ibabuwaitanti kina'mi a'yugu pusanaga
kabiwaitamagi, ainti tabe kanabipa ibage pekini iyogak-
ibewe, unatanti'na ae awamupisa kamanapa piyama wain-
tiye.
40 Pigoya ka'waina aeba yagarawa nae nagama amatiti
punatakibipa, aeba a'ya'ma yagaba e'wasaenabi miyaba
miyeka, ainti tabe kanabipa abage puma asitakuwe,
nabanempa awamupisa kamanapa piyama waintegi
wasiyuwe, untiye.

41 Pigoya Isu aeba: Mantarisa nanintaba naewe, yomeka,
Yuta kina'miba abimagini ata potantawe.
42 Piya puntini maya untawe: Ma ntagaraba aeba Isu,
Yosepe ntagarawe. Anoke abakeba pipa taeba isigaompene.
Pipa nanaga: Naeba mantarisa tumintuweba, iye, untawe.
43 Piya yuguna Isuba maya uwaimima untiye: Tigeba
uwoma kamanapa a-mpare-u me-u puta nasiyo.
44 Piya, wasana ka'waina ae'wa nkaumarasa naeti ampa
irosakenaenaba pipa kampa waintiye. Naba unatantina
paibekana ampa irosakenaenaga waintiye. Pigoya naeba
piya yagara aepa ainti tabe kanabipa abage puma asitakuwe.
45 Pigoya, poropete kina'mi kamana awa'enaba mayama
waintiye: Koti aewa wasana mono uwaimikiye, untawe.
Pika ka'waina aepa nabanempa mono omima ayakekana
abikibi'naba, aeba naeti ampa irosakiye.

46 Pigoya, wasanama nkaobisa nabapa kampa agantipa,
mantarisa tuminto, nae ka'wainana nabapa agama mintan-
tone.
47 Naeba tagaka urimukuwa abiyo: Ka'waina aeba naeka
amatiti puma naegarakibi'naba e'wasaena maema miyaba
mikiye.
48 Pigoya miyaba nanintaba pipa naewe.

49 Tiyabamagiba ka'me mpari mana namagini kampa miyaba mintantane.
50 Pigoya, mantarisa naninta namagini kampa purike-naenaba pipa mampa naeti waintiye.
51 Piya, miyaba naninta mantarisa tumintipa pipa naenene. Pika ka'waina aeba naetisa naninta namaginaba asi nasi miyaba mikiye. Piya, nau'nempaba nanintarintana piye. Pipa mabisa kina tigeti miyaba mikena nau'nepa atakuwe, Isu piya untiye.

52 Piya yogini, Yuta kina'miba maka kamana umagini mare-u me-u puma maya untawe: Aeba ayamagina au'wapa tameka nakubompeka iye, untawe.
53 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Naeba tagaka urimukuwa, abiyo. Tigeba Wasanama Ntagara nae nauke korake kampa nakibepa, pipa tigupipa miyaba mikenaenaba kampa aborakiye.
54 Ka'waina aeba nae nauke korake nakibi'naba asi nasi miyaba mikiye. Piya peka naeba aepa ainti tabe kanabipa abage puma asitakuwe.
55 Piya, nae naupa pipa taga ntanintawe. Piya, korantepa pipa taga wanine.
56 Pigoya nae nauke korake nakibi'naba aeba nae nagora atokaema miyeka naeba pabiyama aege atokaema mikuwe.
57 Naba aeba miyaba'enama nkagowampa unataoga tumintoka, aeka umagi miyaba miyokana aeba nae nakibi'naba pabiyamagina naeka uma miyaba mikiye.
58 Pigoya, tiyabamagi igeba mana nagaiteginiba ago pur-intasa puma wanane. We, nae naninta nakibi'naba pipa asi nasima esegima miyaba mikiye. Piya, mantarisa nan-intawama nkagoba piyama mintuwe, untiye.
59 Isu aeba pi kamanapa Kapaniyamu kumata mono namapi ampimagina uwaimiwaentiye.

Miyaba mikena kamanataka Isu ikabitantawe

60 Pigoya, abagi kina igetisa uwoma kina'mi pi kamana abite maya untawe: Ma kamana abokanaba kunta piya, pipa kebaya abikiye, a, untawe.
61 Piya umagini, iyekita kamana yuguna antabaipinti Isuba abite maya uwaimintiye: Kamana pipa abeganaba nanaga kuntaba piye.
62 Wasanama Ntagara naeba pai mintantoti a'wae pumagi iyekiripa agaiginaba a'ya pikiye.
63 Pigoya, tau'ama wanane. Awamusa'ama mikenaenaba wasanaba aboromagina tamiye. Pi nae urimo kamanapa pipa auma wantaga miyaba'ena wantagane.

64 Pigoya tigetisa ka'isa kina'miba pika kampa aogimagini
abewe, untiye. Pigoya, Isu aeba monowa a'a-o ikibe kina
igekaba ago pai abiwaentiye. Piya, kuna pikibi aepe kaga
abibebe punti, pika uwaimintiye.
65 Pigoya, kamana ka mayama amato puma untiye: Naeba
pika maya ago urimuwe: Ka'waina aeba nabanempa kampa
ase'yo potantakana, naeti ampa irosa'ma mikenaenaba
kampa waintiye, ago urimuwe, untiye.
66 Pigoya, pi ntaga abagi kina'wampitisa uwoma kina'miba
Isupa iyekita puma atate a'wae puma wantini, to kake
kampa nasi nasi puntawe.
67 Pigoya, Isuba agorasa nagisarisa tara tumpaema
kina'wa ibigama maya untiye: Tigeba pabiyama tikabi-
natakenaga yewo, untiye.
68 Piya yogana Saimoni Pita maya omintiye: Wa'ega, kae
katateba kapa keti wakune. Kae ka'wainaga a'ya'ma yaga
miyaba kamana urintane.
69 Taeba kaeti tamatiti pumagi: Kaeba Kotitisa aota yagara-
gawema, abuwe, untiye.
70 Piya yogana Isuba maya uwaimintiye: Naeba nagisarisa
tara tumpaema kina tibabunto, tigetisa ka'wainaba nanaga
ke kina'enaba piye, untiye.
71 Piya, aeba Yutasi, Saimoni ntagara Isikeriyoti kumatasa,
aeka napimagina piya untiye: Aeba abagi kina, nagisarisa
tara tumpaema kina, ige aruyenabisa mintana aintiba Isu
kuna puntiye.

7

A'natabara Isukaba kampa aogima ntapintawe

1 Pigoya, Yerusaremi kumatasa Yuta kina'miba Isu
aegukena kamana yuguna Yutiya mawaipa atategina
Karariya marimana nasi nasi puma mintantiye.
2 Piyama mintogana, Yuta kina'mi seri nama kima'ma
naninta nanta aota yaga agarosantiye.
3 Aibogini, a'natabaramiba maya omintawe: Kaeba ase'yo
pumagina mampa atate Yutiya mari wama mata'i kukantana
pempesa puma maroti uma pegini kaokina'miba agaiyo.
4 Piya, ka'waina aborakena untanaba aeba kampa kakama
mima yogaba pikiye. Pipa kampaye. Kaeba piya yuga pike-
naga yempeka wama a'ya'ma kina'mi nkaruyenabi aborama
pegini agaiyo, untawe.
5 Piya, a'natabara igeba aetiba kampa abima imatiti pun-
tini piya untawe.

6 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Tigeba a'ya'ma
yaga pikena puntiripa kanara pikibewe. We, naeba pipa
kana'nepa ibaba kampa aborantiye.
7 Mampabisa kina'miba tigepa kampa karana puritak-
ibekini, nae karana punatakibewe. Naeba pipa mikenae-
nawai kamparagaena wainti, pika uma aboraogini igobipa
punatawe.
8 Tigeba aota yagaba waiyo. Naeba pipa kana'nepa kampa
aborantika, ma aota yagaba kampa wakuwe, untiye.
9 Aeba piya ute, Karariya mariba mintantiye.

Isuba seri nama kinta aota yagaba uma agantiye

10 Pigoya, a'natabara igeba aota yaga uma agakena
paitama wagasuguna, aeba ainti pasemagina wantiye.
11 Pigoya, aota yaga aboraoginiba, Yuta kina paitawait-
amagini miyume kina'miba aguyosagantini ibigama maya
untawe: Pi ntagaraba aeba aeta mintiye, untawe.
12 Piya, a'ya'ma kina'miba aekaba uwoma kamana uma
mare-u me-u puntawe. Piya puntini ka'isa kina'miba: Aeba
aogi yagarawe, yuguni to ka'isa kina'miba akayuwaitamag-
ini: Kampaye. Aeba wasanami nkimawama maema a'yugu
puwaigasaye, untawe.
13 Pigoya, pipa Yuta kina'mika iyekuru pumagini aboram-
aba kamanapa kampa untawe.

14 Pigoya, aota yagaba abakapi Isuba tabe mono namapipa
imagina wasanaba kamanapa uwaimintiye.
15 Mono yogini, Yuta kina'miba uwoma nkigi napimagini
maya untawe: Ma ntagaraba ayamagina awa'ena aisiye:
Aeba awa'ena namapipa kampa mintanti'nawe, untawe.
16 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Naeba mono
urimopa, pipa nae'nentaba kampaye. Pipa unatanti'na, ae
mono urimuwe.
17 Piya, ma yo mponopa Kotitisabe nae'netisabayaya, pipa
Koti nkawamu wasikena ibugai kina'mi abibebe pikibewe.
18 Piya, ka'waina aeba aewaka napimagina ikibipa, aeba
au maete ima kamana ikiye. Piya, ka'waina aeba yoga
agowama nkage maete ima a'mu potakibi, pi aeba kampari
yagaraba kampaye. Aeba taga ntagarawe, yiyo.

19 Pigoya, Mosese ago kamana uma aborarimintipa, pipa
tigetisa ke kapa wasiwaeye. Kampaye. We, ayagabaya naepa
naegukenaba yewe, untiye.
20 Piya yogini, uwa kina'miba maya untawe: Ke kina
ka'waina kaege mintegina a'yugu kamana yena, kae
kaegukena kinapa kapa kampa mintawe, piya untawe:

21 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Naeba mata'i
kukantanaba ka'anto puntone. Pikaba tigeba nanaga urite
taberapa wagana pewe, a.
22 Naeba yekiri abiyo: Moseseba: Yagarari ita ara'ena
piyoma, uritantine. We, Moseseba pipa kampa agobintine.
Tiyabamagi pai agobintane. Pigoya, i kasakena yuga yagaba
sabatira aboragiripa pi ntagageba pewe.
23 Pigoya pimpa Mosese ago kamana aemita pigina, au'wa
kampa aborasanaga yagararimpigi ipa kasakena yugaba
pipa pewe. We, naeba pipa ka yagara aogima au'ama kaba
atanto, pikaba nanaga abima ataba punatawe, a.
24 Tigeba nanaga agarompa kamana ariwapa yewe, a.
Agowapa napibebe pumagiri kamana au'wapa yigina aogi
pusanawe, Isu piya untiye.

Igeba ma ntagaraba Karaisitiwe untawe

25 Pigoya, Yerusaremi kuma ago kina ka'isa igeba Isuka
maya untawe: Aegukena ye ntagaraba pipa mampaya,
agaiyo.
26 Aeba kamana aboraginiba igeba kamanapa kapa kampa
otawe. Kiya kina'miba igeba ma kanabipa: Utaratanti
ntagara Karaisitiwema, abintini uwa atawa, a.
27 We, taeba kuma agowapa abintune. Pigoya pi ntaga
Karaisiti ampa aborakibipa, pipa ka yagaramaba kuma
agowapa kampa napikiye. Pipa ayabayawe, untawe.
28 Pigoya, Isu aeba tabe mono namapi mono uma
mintogini, piya yuguna kega'e uma maya untiye: We
tigeba abibebe pumagiri aborantona, agonepa ago abewe.
Tumintopa pipa napiyenanepisaba kampa tumintone.
Unatanti ntagara aeba taga ntagaragana unataoga
tumintone. Tigeba aekaba kampa napima abewe.
29 Piya, naeba ae agorasa unataoga tumintoka aeka
abibebe puntuwe, untiye.
30 Piya yogini, igana namapi ababotakena untawe. Pigoya
kana'wapa kampa puntogini iyankamaba kunta pogini
atantawe.
31 Pigoya, wabe wayape uwoma kina'mi aega'ma imatiti
puntini maya untawe: Karaisiti ampa aborakibi ntagaba,
pipa uwoma kukantanaba pumagina ma ntagarama kukan-
tanaba kampa asugasima pikibayawe. We, pi ntagaraba
Karaisitibayawema, napiyune, untawe.

Isu iga'na utiyema ka'isa irebu kina uwaitantawe

32 Pigoya, a'ya'ma kina'miba Isukaba toma toma kamana
yuguni, Parasi kina'miba abitegini tabe mono kiye kina
Parasi kina'miba ka'isa monota kabinta kina uwaitauguni
kanama iga'na ampa utikena kanantawe.

33 Piya puguna Isuba maya uwaimintiye: Naeba uwaena
yaganto tigege migaite, unataoga kananto ntagara aeti a'wae
pumagi wakuwe.
34 Piya, tigeba naguyosakagate kampa nabatakibewe.
Wama umikubotiba pipa kampa, wakibewe, untiye.
35 Piya yogini, Yuta kina'mi igeba maya uma mare-u me-
u puntawe: Aeba aeta waka aguyosakubompeka iye. Yuta
taokina to mari mirite wa kina, igeti wakenaga ibera, to
marisa kina mono uwaimikena napintana iye.
36 We: naguyosa'ma kampa nabatakibewe, piya uma
umikubotiba, pita'iba kanara kampa wakibewe, piya ka-
manapa ayaga iye, untawe.

Isu miyaba wanika untiye

37 Pigoya, Yuta kina'mi aota naninta nakena yaga mima
a'ya pikena puntini tabe aruyena pumagini mintuguna,
Isuba asima mima kega'e uma maya uwaimintiye: Ka'waina
wanika abekanaba naeti kanama ampa nano.
38 Piya: Ka'waina aeba naeti amatiti pumagina mikibipa,
ae agupisaba wani nkaba aiyese pemisa puma e'wasa wani
pagi kiye, mono isapapa piya kamana kaemarantane, Isu
piya untiye.
39 Pigoya, Awamusa'amaka Isuti imatiti punta kina'mi
maekibeka Isu untiye: Piya, aeba pi ntagaba manta
e'wasaenawampa agupintiba kampa intika, Awamusapa
kampa tumintiye.

A'ya'ma kina'mi a'yigimpagini tara aruyena puntawe

40 Pigoya, wasanamiba pi kamana abitegini Isuka maya
untawe: Aeba taga tabe poropete yagararene, untawe.
41 Piya yuguni ka'isa kina'miba: Aeba taga Karaisitiwe,
untawe. Piya yuguni to ka'isa kina'miba akayuma maya
untawe: Pipa Karaisiti aeba ayama Karariya marisaba ab-
orakiye. Pipa kampaye.
42 Mono isapipa kamana maya untane: Karaisiti aeba
Tebiti kuma ago Petariyamu, pita'i ae aokina'mi ige
abakapisa aborakiyema, iye, untawe.
43 Wasanamiba Isukaba piya umagini atatara puma tara
aruyena puntawe.
44 Pigoya ka'isa kina'miba iga'na utikena pumepa
iyankama kunta pogini atantawe.

Kiya kina'miba Isuti kampa imatiti puntawe

45 Pigoya, monota kabiyume kina'miba tabe mono kiye
kina Parasi kina igeti a'wae puma wauguni ibiyama
maya untawe: Tigeba nanaga kampa araku'ma ababute
kanawema ibigauguni,

46 irebu kina igeba: Aeba kamana yemipa, ka'isa kina'mi
yesapa kampa iye, untawe.
47 Piya yuguni Parasi kina igeba maya uwaimintawe: Pi
tigepa pabiyama timaba a'yugu purigasaye, a.
48 Tabe Yuta kiye kina Parasi kina taetisaba ka'waina
aega'ma atokaeya, a. Pipa kampaye.
49 Uwa kina ago kamana kampa abima miye kina, pi ige
Koti nkaobi ataenaba pewe untawe.
50 Piya yuguna, iyo'yagara ka, agewapa Nikotimasi, pai Isu
uma aganti ntagara, aeba maya uwaimintiye:
51 Tigeba yiyo, Ka yagarama nkagowa kampa abinta kain-
tanawa kampa aganta, antota kamana uma a'ya atakenaba,
ago kamanatepipa kapa waintiya, a. Pipa kampaye, untiye.
52-53 Piya yogini, aokina'miba maya untawe: Pigoya kaeba
uwa marisa, Karariya marisawa, a. Pipa kaeba ago ka-
manapa aisuma aogima agao. Karariya marisa poropete
aborakenaena kampa waintiye, untawe.

8

Kupiyo wae ka Isuti ababute kanantawe

1 (Pigoya, igeba atate namankaiti wagana puwaeyuguna,
Isu aeba Oribesi amuti intiye.
2 Marogana pita'isa a'wae pumagina tabe mono namapinti
iyogini wasanaba uwoma kina'mi aeti tabera ampa aki
puntawe. Piya puguna pita'i mara'mima mono uwaimintiye.
3 Piya pogini mono tisa kinape Parasi kina'mibe igeba
ka wae kupiyona pogini abatamagini Isuti ababute wama
wasana ibakapi me atama,
4 Isupa maya omima untawe: Ma nkwaepa kupiyona pegi
agama ababute kanaune.
5 Pigoya, Moseseba piya waepa yaba kasutasa aeguma
kaiyiyoma, ago kamanapipa uratantiye. Kaeba aekaba
ayama napiyene, untawe.
6 Pipa uwa amiyo pumagini ka kamana aborama yekiniba
kamana otakena untawe. Pigoya, piya yuguna Isu aeba mabi
parokaema ayatasa awa'ena kaentiye.
7 Kaeyogini to abiga abiga puguna asagayuma maya
uwaimintiye: Tigetisa ka'waina aguntaenawa kampa wainta
miyemi'na agobimagina yaba kasupa aeguyekiri aeguyiyo,
untiye.
8 Piya utegina to kake parokaemagina mara kaentiye.
9 Piya pogini igeba kamana'wa abitegini kiya kina maru
paitama wagasuguni to ka'isa kinapa wama wama a'ya
wantawe. Piya puguna kana wae aeba abintowa mintantiye.

10 Aibogana, Isuba asagayuma agama abigama untiye:
Kamana ugata kinapa igeba aetane. Igeba antota ka-
manapa kapa kampa ugatawa, a, untiye. Piya yogana kana
wae'maba: Wa'ega pipa kampaye, untiye.
11 Piya yogana Isu maya omintiye: Pigoya, naegeba antota
kamanapa kampa ugatauwa, kaeba uwa wama mimagina
aguntaenaba to kake a-po, piyama omintiye.)

Isu aeba agowa uma aborawaimintiye

12 Pigoya, Isuba wasana kamana to kake amato pumagina
maya uwaimintiye: Naeba a'ya'ma mabisa kina'miti
e'wasaenawe. Piya, ka'waina aeba nae naegarakibi'naba
tununtanabipa kampa wama mikiye. Aeba miyaba
e'wasaenawa waitantakana mikiye, untiye.
13 Piya yogini Parasi kina'mi maya omintawe: Mapa kaeka
nkago umagina aborane. Pipa abokanaba tagantanaba
kampa piye, untawe.
14 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: We, nae'ne ka-
mana, kanara suwe. Kamana'nepa pipa tagane. Piya, naeba
asima kananto kumapa abinta, wakena kumapa abinta
puntuwe. Pigoya tigeba kuma agonepa kampa abintawe.
Aetapaya wakubo, pipa pabiyama tigeba kampa abintawe.
15 Tigeba a'yiginkitakena yuga pepa, uwa mampabisae-
naga napima pewe. Naeba piya yugaba kampa puwe.
16 We, a'yiginkitakena puntapa, naeba tagantanaba puwe.
Naeba pi ntugaba nabintone pikenaenaba kampa waintiye.
Naba unatanti'na ae nao'maeyaka pikenaenara waintiye.
17 Pigoya, ago kamanatipipa mayama waintiye: Tara
yagararamisi ka kamana yisigiripa, tagane yiyo, iye.
18 Pigoya naeba agone uma aboraoganaba, naba unatanti
aebe pabiyama uma aboraye, Isu piya uwaimintiye.
19 Kamana piya uwaimogini: Kabagampaba aempa
mintiyema, abigauguna maya uwaimintiye: Tigeba naeka
kampa abibebe puntiripa nabanempakaba pabiyama
kampa abibebe pikibewe. Naekaba abima napibebe pesinta,
nabanempakaba pabiyama napibebe pesine, untiye.
20 Pigoya Isu aeba tabe mono nama mone ataume ntabae-
wama nkagora mima kana kamanapa untiye. Pigoya
kana'wapa kampa aborantogini kampa iga'na utintawe.

Nae wakubo kumatiba kampa wakibewe, uwaimintiye

21 Pigoya Isuba to kake maya uwaimintiye: Titate wakiripa
tigeba naguyosakate aguntaenarintaga mima purikibewe.
Nae wama umikubotiba ayama wakibewe. Pipa kampaye,
untiye.

22 Piya yogini Yuta kina'miba igeba maya untawe: Naeba
wama umikubotiba ayamagiri wakibeweba, piyaba nanaga
iye. Ae'wa aeguma kaikenaga yibera nanaga iye, untawe.
23 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Tigeba abetisawa
naeba atisawe. Tigeba mabisawa, naeba mampabisaba
kampaye.
24 Pika naeba urimuwe: Tigeba aguntaenarintaga mima
purikibewe. Nagawa pe ntagara naeka kampa napibebe
puntiri, aguntaenarintaga mima purikibewe, untiye.
25 Piya yogini: Kaeba taga kegawema, abigantawe. Abi-
gauguna. Isu maya uwaimintiye: Ma nae pabi ntagaramana,
paipa urimintone.
26 Naeba tige aguntaena kaintana kamanatipa uwoma
maema miyuwe. Unatanti'na aeba taga kamana siye, pigoya
naeba awamupisa abintoka pabiyama mata'i mabipa uma
aborauwe, untiye.
27 Piya, abawampaka piya uwaimogini igeba kampa
aogimagini abibebe puntawe.
28 Pika Isuba amato puma maya uwaimintiye: Ainti
Wasanama Ntagara naepa naegumagiri nasagayukibe
ntagaba abibebe pikibewe. Pigoya nae naumanepisaba
a'ya'waemaenaba kampa puwe. Nabanempa unaminti,
pabi kamana yuwe.
29 Unatanti'naba aeba naege miye. Naeba a'ya'ma yagaba
a'ya'waemaena poganaba abegina aogi pegini naepa kampa
nagasawe, untiye.
30 Piya yogini, uwoma kina'mi imatiti pumagini ae-
garantawe.

*Taga kamana aegarakibe'nagiba nare ntare puma mik-
ibewe*

31 Pigoya aeti imatiti pumagini aegaranta Yuta kina maya
uwaimintiye: Tigeba nae nawamu wasima mimagiri nabagi
kina'nentana pikibewe.
32 Pigoya, nae taga kamana'ama nkiga'naba iyobatitakiri
kanara uwa mikibewe, untiye.
33 Piya yogini igeba maya kamana a'wae pomintawe:
Taeba Abara'amu nkaga'nura mima uwa mintune. Ke
kapa kayokaya kina'wapa tababuma iga'naba ubutatantika
kaeba: Iga'nara kampa mikibeweba, yene, untawe.
34 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Naeba tagaka
urimukuwa abiyo. Ka'waina aeba aguntaena pi'naba agun-
taenama kayokaya'ena piye.
35 Piya, kayokaya yagaramaba tabe yagarawampa ntama
kumatiba asi nasimaba kampa miye. Ae'wa ntagara tubama

abawampa ntama kumatiba asi nasimaba uwa miyabapa miye.
36 Pika tigepa Koti ntagara tuba nae kanara iga'na iyobati-
takiri uwa mikibewe, yuwe.
37 Piya, Tigeba Abara'amu aga'nurawa, pipa naeba abin-
tuwe. Pigoya, tigeba pipa kamana'nempaba tigetiba asesep-
agiri naegukenaga yewe.
38 Naeba nabanempatisa kamana abinto pabi suwe. Piya,
tigeba tibarimpatisa abintasa suma yewe, untiye.

Tibarimpaba kewe, uwaimintiye

39 Piya yogini igeba: Tae tabarempaba Abara'amuwe,
untawe. Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Tigeba
Abara'amu nkaga'nubara taga mintasinta, ae puntemisa
pesine.
40 Piya, Kotitisa taga kamana abinto pi urimuwe. Piya
yogiripa tigeba naegukenaga yewe. Pintanaba Abara'amuba
kampa puntine.
41 Pika tigeba tibarimpa pemisantana pewe, untiye.

Piya yogini igeba maya untawe: Taeba ke'isa kampa
aborantompene. Koti aeba tabarempa ka'antowe, untawe.
42 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Koti nkaga'nubara
mintasinta naepa kayone punatasine. Naeba Kotitisa tu-
mintone. We, nae'ne ntaumabisaba kampa tumintone. Ae
unataoga tumintone.
43 Ayamagiri miyegana kamana'nempaba tigutapa kampa
waiye, a. Nae kamana yogiripa, nae kamanaka kampa
tibegiri: Kampa abukune, yewe.
44 Tige tibarimpaba kewamawe. Piya, ae abugaintana tige
pikenagaba napiyewe. Aeba pai wasana iyeguma ataena
puwaitama mintanti'na mirite kanaye. Aeba taga kamanapa
akabitantika agupipa taga kamanapa kapa kampa wain-
tiye. Aeba kumpari kamana'wampaba nakenawantana piye.
Aeba kumpari yagaragana kumpariyenama nkaba mintiye.
45 Piya, naeba kumpari kamana urimosinta abesine. We,
taga kamana urimogiripa a'a-o uma kampa abewe.
46 Tigeba nae kaintanaga ka unatakibewa, a. Pipa kam-
paye. Pigoya naeba pi nkawameta taga kamana ai'newa
urimogiripa nanaga kampa abibebe pewe.
47 Pigoya ka'waina aeba Kotitiga aboranti'naba
kamana'wapa abiwaeye. Tigeba Koti ntagaraba kampa
mintiri, kamana'wapa kampa abimagiri aegarawe, Isu
untiye.

Abara'amuba kampa aborantoga mintantone, untiye

48 Piya yogini, Yuta kina'miba maya kamana a'wae pomintawe: Taeba kaekaba mayawe yune: Kaeba Sameriya yagaragagana, ke kina kantabaipi mintiye. Pipa taeba napiyompepa tagane, untawe.
49 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Ke kinapa nae nantabaipintiba kampa mintiye. Naeba nabanempa nkage maema asaga'yuyogiri, tigeba pipa nae nageba maemagiri meru nkaba pewe.
50 Naeba nagene maema asaga'yukena yugaba kampa puwe. Ka yagara mintikana ae nagenepa uma asaga'yuyi'na, pipa Koti, aeba antota'enaba pikiye.
51 Naeba tagaka urimukuwa abiyo: Ka'waina aeba nae kamana wasikibi'napa purikenaenaba kapa kampa aboramikiye, untiye.

52 Piya yogini Yuta kina'miba maya untawe: We, ibaba abune. Ke kinapa kae kantabaipi mintiye. Piya, Abara'amuba pu'wantegini, poropete kina igeba kaga pu'wantane. Aibuntagana kaeba mayawe yene: Ka'waina aeba nae kamana maema mikibi'napa purikenaenaba kapa kampa aboramikiye, yene.
53 We, tayabama Abara'amuba aeba tabe yagara pu'wanti, ae asugaikenaga yeno. Pigoya, poropete kinapa igeba pabiyama pu'wantana, kaeba ayama taberapa kaupa maete iyene, a, untawe.

54 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Naeba nau maete iyekanaba kampa kanarasakiye. Nabanempa minti aeba Kotirene omena, pi ae nagenepa maema asaga'yuye.
55 Tigeba aekaba kampa napimagiri aegarawe. Naeba pi napima abibebe puntuwe. Piya, naeba ayama: Kampa agama abintuweba, ukuwe. Piya ukubopa tige awameta kumpari yagara kanta pukuwe. Kampaya, naeba aepa agama abibebe pumagi kamana'wapa wasiyuwe.
56 Tiyabama Abara'amu aeba kana'ne aborakana agakenagaba tabera a'mu puma mintogana, ainti aboraogana agama a'mu puntine, untiye.
57 Piya yogini, Yuta kina'miba maya omintawe: Kaeba kabogapa 50-ba kampa puntampe'nagaba, ayamagina Abara'amupa agampesine, untawe.
58 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Naeba tagaka urimuwa, abiyo: Abara'amuba kampa aborantoga mintantone, untiye.

59 Piya yogini yaba kasu mpaemagini aegukena puguna, Isu aeba iyora kakamagina tabe mono namapintisa iro'wantiye.

9

Aorika yagarama kamanane

1 Pigoya, Isu aeba ke'i wantana ano nkantabaipintisa
aorika yagara aboranta, ae uma abatanitye.
2 Piya pogini, abagi kina'miba igeba abigama maya
untawe: Tisa, ke aguntaenaba pogana aorikapa aboranti,
aewapera anoge abage isigewema, abigantawe.
3 Piyama abigauguna Isuba maya uwaimintiye: Pipa kam-
paye. Aewa kaintanarakabe anoke abake kaintanarakabe
kampaye. Koti nkesegiyenama ago aeti aborakibika pabiya
yagara aborantine.
4 Taeba unatanti'na ntugaba ara pumagi miyeno. Ase
yekanaba pabigo a'ya puwakiye.
5 Naeba mabi miyo kanabipa naeba mampabi e'wasa
puritauwe, untiye.
6 Piya ute, mabi kaisa puma ma'magi pumagina, kana
aorika yagarama nkaora pai'atantana,
7 maya omima otantiye: Kaeba wamagina Sairomu kotupi
uma kaukapa wani nkaeyo, untiye. Pigoya Sairomu pi
nkageba kamanatepisaba: Otanti mpariwe, yune. Piyama
omogana pigo kana yagara aebawamagina autisa uma wani
nkaeyogana aoba apina'magina agantiye. Piya purite a'wae
puma kanaogini,
8 aokina'mibe nanintaga esuwaitama mintanti kina'mibe
igeba kaga agategini maya untawe: Pipa mara'mima nanin-
taga esurata pemi ntagara aebayaye, untawe.
9 Piya yuguni, ka'isa kina'miba: Aeba pimpaye, yuguni, to
ka'isa kina'miba: Kampaya, pipa ae kanta yagara yagarawe,
untawe. Aiyuguna, aewapa: Mapa naewe, untiye.
10 Piya yogini igeba abigamagini maya untawe: Ayamag-
ina kaoba aganema, abigauguna,
11 aeba maya uwaimintiye: Ka yagara agewapa Isu, ae
ma maemagina au akae'magina naora pai'natama maya un-
amintiye: Kaeba Sairomu kotuti wamagina paso, unamegi
naeba wama uma pai'ma naoba agauwe, untiye.
12 Piya yogini igeba: Kana yagara aeba aeta mintiye,
untawe. Piya yuguna aeba: Naeba kampa abintuwe, untiye.
13 Aiyogini, kana aorika yagara Parasi kina'miti ababute
wantawe.
14 Pigoya kana aorika yagara Isu au kae'magina aora
pai'ataogana aogatantipa, sabatira puntiye.
15 Piya, Parasi kina igeba to kakema abigama maya
untawe: Kaeba aya pumagina kaoba agane, yuguna, aeba:
Naonepa marasa pai'atagi naeba wama wani pai'magi nao
agauwe, untiye.

16 Piya yogini Parasi kina'mitisa ka'isa kina'mi maya
untawe: Kana yagara aeba Kotiba kampa otagina kanantana
sabatiwamapa kampa aegaraye, untawe. Piya yuguni to
ka'isa kina'miba maya untawe: Aeba agunta yagara mintan-
aba maya awame'enaba ayamagina pemisine, untawe. Piya
utegini atatara pumagini tara aruyena puntawe.
17 Piya puntini kana aorika yagara to abigama maya
untawe: Kao agagatami, aekaba kaeba ayawe yenema,
abigauguna, maya untiye: Aeba poropete yagarawe, untiye.
18 Pigoya: kana yagara aeba taga aorika mimagina aogaye,
yuguni, ka'isa Yuta kina'miba igu'ama tara tara pumagini
anoke abakega isigega'e umagini,
19 mayama isibigama untawe: Yagararisi aorika aboran-
tiye yemepa mampayo. Aeba ayamagina aoba agayema,
isibigaugunisi,
20 anoge abage isigeba maya untase: Aeba yagararesikara,
pipa abintuse. Piya aorika aboranti, pikeba abintuse.
21 Pipa ayamabaya aoba agaya, pigo kebaya aoba agataya,
pipa kampa abintuse. Aeba anasa kinana, pi ae'wa abigaig-
ina agowapa urimeno, untase.
22 Pipa Yuta kina'mika isiyekuru pumaginisi piya untase.
Pigoya Yuta kina'miba maya kamana umagini nikintawe: Ka
yagarama Isuka taga Karaisitiwe yekiripa mono namapisaba
agarubaiyo, untawe.
23 Pika anoge abageba isiyekuru pumaginisi: Aeba anasa
kinana, ae'wa abigaiyo, untase.
24 Piya yusuguni kana aorika yagara to kake agega'e umag-
ini maya omintawe: Kaeba Koti nkage maema asaga'yuma
yo. Taeba yompepa, ma kana yagaraba aeba agunta ya-
garawa, ae age a-nkasaga'yuyo, untawe.
25 Piya yuguna aeba maya uwaimintiye: Aeba agunta
yagarawo, pipa kampa abintuwe. Pigoya naeba naorika
mintanto'nana nao agaopa, pipa abibebe puntuwe, untiye.
26 Piya yogini to kake atesuma abigantawe: Nana pu-
gataye. Aya pumagina kaoba agagatayema, abigantawe.
27 Piya yuguna aeba maya uwaimintiye: Naeba ago uri-
mopa, tigeba pipa kampa abewe. Nanaga abara kamanapa
urimekiri abikenaga yewe. Tigeba ae abagi kina'ena pike-
naga yewa, a, untiye.
28 Piya yogini aomana sumagini maya untawe: Pi abagi
yagaraba kaewe. Taeba Mosese nkabagi kinatawe.
29 Mosese Koti kamana ominti, pi abune. Pigoya pi nta-
garaba aetasabaya aborama kananti, pipa kampa abintune,
untawe.
30 Piya yuguna kana yagaramaba maya kamana a'wae
puwaimintiye: We, pipa pami puntanawe. Nao aganatai

ntagaraga aeba aetasabaya aborantiye ye ntagarama naoba aganataye.
31 Taeba mayama abune, Kotiba agunta kina'mi kamanapa kampa abiye. Piya, ka'waina aeba Koti kamana abima aega'ma awamu wasiyi'na Kotiba abima ao'maeye.
32 We, paipa ka yagarama aorika yagara aogatanti kamanapa, ma aborantistasaba kapa kampa abirite kanantompene.
33 Piya, ma kana yagara aeba Kotitisa kampa tumintemisinta, piya yugaba ayamagina pemisine, uwaimintiye.
34 Piya uwaimogini kana aorika yagara maya omintawe: Kanogampaba taga agunta yagara yakari pugatanti'naga, tae mono uramikenaga yeno, ute apasana'ma agarubantawe.

Agu'ama aorika kamanane

35 Pigoya, apasana'ma agarubauguna Isuba abintiye. Piya puntana kana yagara abatama mayama, abigama untiye: Kaeba Wasanama Ntagaraba aega'ma kamatiti penoma, abigantiye.
36 Abigaogana kana yagara aeba maya untiye: Wa'ega, kaeba yempepa aeba kewe. Nayakega agabebe pumagi aega'ma namatiti peno, untiye.
37 Piya yogana Isu maya omintiye: Pigoya kaeba agao. Kamana ugamopa, pipa naewe, omintiye.
38 Piya omogana kana yagarama maya untiye: Wa'ega, naeba kaega'magi namatiti pugatauwe, utegina agisabi uma parokaentiye.
39 Piya pogana Isuba maya omintiye: Naeba mabi wasana a'yiginkitakena tumintone. Pika iyorika kina'miba iyo agaigini, iyoyaga kina'mipa iyorikaekibe, pi ntuga pukena tumintone, untiye.
40 Piya yogini Parasi kina agora mintume kina'miba abitegini: We, taeba taorikano, untawe.
41 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Tigeba tiyorika mintasinta aguntaenaripa kampa tigeti waiyesine. We, tigeripa: Taeba taoyagane yeka, aguntaenaripa uwa wairitakiye, Isu piya untiye.

10

Sipisipi kagisawama meto kamanane

1 Pigoya, Isuba kamana maya untiye: Naeba tagaka urimukuwa abiyo: Ka'waina aeba sipisipiwama kagisa kagopinti uma pasikena kabera kampa uma pasinta, tori kagisa aemita puma wakibi'nakaba, aeba ku ntagara mima, to'wainantana a'yugu maekena yagarawe, yewe.

2 Pigoya, to ka'waina aeba kaberisa iyegiripa, aekaba pipa
sipisipi ki'numpi nkibawaimpawe, yewe.
3 Aeba ampa irosaginaba kiya yagaramaba agate kabe
ai'atagini sipisipiwampiba awamupisa kamana abewe. Piya
pegina yaga ki'nunkapa ige uma igega'e yegini kagisa
kagopintisa aeti kana pegana ibabute irosaye.
4 Ibabute paitawaitama tumegini kamana'wapa ago abima
aegarawe.
5 Pigoya, to yagaraba kampa aegarakibewe. Piya, ae agaba
kampa abintaka karu potama iyegaka wakibewe, untiye.
6 Pigoya, Isu aeba piya meto kamana uwaimogini igeba
ayaga kamanapa iye umagini, kana kamana'ama nkagoba
kampa abintawe.

Isu aeba aogi sipisipi kiye yagarawe

7 Pigoya, Isu aeba to kake uwaimintiye: Naeba tagaka
urimukuwa abiyo. Sipisipi ige ikena pi kabeba naewe,
untiye.
8 Pigoya naeba kampa aborantuwagini, aboranta kina
igeba pipa ku kina, to wainanta uwa a'yugu maekena ki-
nakini, pika sipisipi igeba iwamupisa kamana'waipa kampa
abintawe.
9 Pigoya, sipisipi kabewaipa pipa naewe. Piya, ka'waina
aeba naeti kanamagina kagisa kagopinti uma pasekanaba,
Koti ababikiye. Piya pekana, uma pasite irosate puma
nanintaba maekiye, untiye.

10 Pigoya, ku kina kanaipa tonagaba kampa kanaye.
Aeba sipisipi kuntana puma iyeguma ataena puwaitakena
kanaye. We, nae pi kanaopa, miyaba e'wasaena abo-
rama imekini aogima asoyaenabi pumaeyekini miyiyema,
tumintone.
11 Naeba sipisipirape aogi kiyenawe. Aogi kiye yagaram-
aba ae'wa nkau'wakaba kampa napinta, kasima sipisipi
igeka napima iyo'maeye, untiye.
12 Pigoya ka'waina aeba ikantana yuga pikibi'naba, aeba
taga yaga kiyeba kampaye. Piya, aeba kana sipisipi ki'numpi
nkibaba kampaye. Aeba agakana kabu kara kanakanaba
itate aegaka wagaikiye. Piya pekana kabu karama ampa
sipisipi iba nama igarugarebakiye.
13 Pigoya aeba uwa ikantana yuga pemika, aeba sip-
isipigaba abekana uwaena kanta pekana kampa igekaba
napikiye, untiye.

14-15 Naeba sipisipirapa aogi kiye nagini, naeba naopa
igaogini igeba naekaba napiyewe. Piya, nababe naebe
agama abima miyuse. Pi nkawameta naebe naokina'mibe

agama abima miyune. Pika naeba sipisipi igeka napima
iyo'maekenaga miyaba'enanepa kaikuwe, untiye.
16 Pigoya, to au'i ka'isa sipisipinepa mintawe. Igeba ma
kagisa kagopisaba kampaye. Piya naeba igepa ibabute
kanakini kamana'nepa abikibewe. Pigoya sipisipi aruba
kana kiyaba pabiyama kanasuma aborakiye.
17 Naeba mikenaenanepa to kake maekuboka kaekuwe.
Pika nabanempapa naeka abiye.
18 Mikenaenanepa ka'wainaba kampa naparikiye. Pipa
nae'ne naumanepisa kaikuwe. Naeba mikenaenane kaike-
nagabe maekenabe pi esegiyenaba wainatantiye. Piya
pukuboka nabanempa unatantiye, untiye.
19 Isu aeba kamana piya yogini, Yuta kina'miba igeba abite
maka umagini atatara puma tara aruyena puntawe.
20 Piya puntini igetisa uwoma kina'mi maya untawe: Ke
kina antabaipinti mintegina aibo'ena piya. Nanaga tigeba
kamana'wapa abima miyewe, untawe.
21 Piya yuguni to ka'isa kina'miba maya untawe: Kewam-
aba piya kamanapa kampa untana, pi kewama ka'wainaba
iyorika kina'mi nkiyoba kanara agawaitakiya, a. Pipa
kampaye, untawe.

Yuta kina'miba Isu ikabitama kama potantawe

22 Pigoya Yerusaremiba aota yaga aborantiye. Pipa pai
tabe mono nama kabe aiginta kana aborantiye.
23 Pigoya, pi ntaga esiba yaga aboraogana, Isu aeba tabe
mono namapinti ka maru agewapa Soromoninta, pita'i
waogini,
24 Yuta kina'miba ampa kobe pumagini maya omintawe:
kaeba nanaga tagu'ama tara taraba puratane. Karaisiti
yagara mintanapa agogapa aborama uramo, untawe.
25 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Naeba urimo-
giripa kampa abibebe pewe. Nabanempa nkawamuta yoga
po'na nkagonepa uma aboraye, untiye.
26 Pigoya tigeba pipa sipisipinentanaba kampa puntiri
kamana'nepa kampa aega'ma napiyewe.
27 Sipisipinentana puma miye kina'miba kamana'nepa
abewe. Piya, naeba igabebe puma abiwaemogini nae-
garawe.
28 Piya, miyaba'ena aborawaimekini kampa purinta,
miyaba mikibewe. Igepa nae nayapisa ka'waina iyoba
itakenaenaba kampa waintiye.
29 Nabanempa naeti ibabuwaitanti kina igeka aboganaba
a'ya'waema nkesegiyenapa igasaye. Eya, ka'wainaba na-
banempa nkayapisaba kampa igarubakiye.
30 We, naebe nababe tasigeba ka'antowe, Isu untiye.

31 Piya yogini, Yuta kina'miba yaba kasu mpaema
aegukena puntawe.
32 Piya puguna Isuba maya uwaimintiye: Aogi yugaba
toma toma nabanempa nkayapisa puriyakogiripa, tigeba
nana ata pogiri yaba kasupa maema naegukena pewe, un-
tiye.
33 Piya yogini, Yuta kina'miba pabigo awamuta u'magini
maya omintawe: Aogi yuga pempekaba kampaye. Kaeba
wasanaraka miyempe'naga Koti akayasotama, kaegaka:
Kotinawe, yempeka kaegukenagaba yune, untawe.
34 Piya yuguna Isu maya uwaimintiye: Ago kamanatipipa:
Tigeba Koti kanta pewema, untiye.
35 Piya, Koti kamana maru aboranti kina igeka Koti kanta
puma miyewe. Eya, mono'amaba kampa paga pakiye.
36 Pigoya, nabanempa utanatama, aewa unataoga mabi
tuminto, pika naeba Koti Ntagaranawe, yuwe. Pipa tigeba
nanaga: Koti akayasotaneba, naekaba yewe, a.
37 Piya, naeba yoga popa, pi agaigina nabanempa ae
awameta kampa pekiripa, kamana'nepa a'a-o yigina kanara-
saisine.
38 Pigoya, naeba ae yuga puwe. Piya, tigeba kamana'ne
kampa tibegiripa, kanara yoga poka napima aogima abibebe
piyo. Piya puntiri tigeba mayaga aogima napibebe puma
piyo: Nabanempaba naege miyegi, naeba pabiyamagi aege
miyuwe yo kamanapa aogima abiyo, untiye.
39 Piya yogini iga'na utukena puguna igaitegina wagain-
tiye.
40 Aibuntana, Isu aeba Yontani wanipa ta'ema maro-
teri wama pai Yoni wani pai'itama mintanti, pita'i wama
umintantiye.
41 Pita'i umintogini, a'ya'ma uwoma kina aeti ampa
irosa'ma mare-u me-u puma maya untawe: Yoniba
awame'enaba pipa kampa puntine. We, a'ya'waema kamana
ma ntagaraga Yoni untemipa, pipa tagane, untawe.
42 Piya utegini uwoma kina'miba Isu aega'ma imatiti
puntawe.

11

Arasarusi pu'wantiye

1 Pigoya Petani kumata ka yagara mintanti, agewapa
Arasarusi, aeba yonintana abogana mintantiye. Pigoya,
Mariyage Matage isigeba a'nantoge anonantoge pabi ku-
matasawe.
2 Piya, Mariya pi ae Wa'ega agunta wani pai'atama a'no
nkabiyatasa agisaba aebago pogaintiye. Pi ae ao'manto
Arasarusi yonintana abogana waitamintantiye.

3 Piya poginisi, anonantoge a'nantoge isigeba Isuti ka-
mana maya uma atausuguna wantiye: Wa'ega, kaeba
abo. Kao'yagara aeba yonintana abegini waitamintiye, uma
atausuguna wantiye.
4 Piya pogana Isuba pi kamana abite maya untiye: Pi nki-
nuntana wasana uwa purikenaba kampaye. Koti a'muntana
aborakiyema untine. Koti Ntagarawa nae i'mu punatakenae-
naga pi yonintanaba aboraye, untiye.
5 Pigoya, Matakabe a'nantokabe Arasarusikabe Isupa igek-
aba tabera abuntiye.
6 Pigoya, yonintana abiye kamana abitegina, mintantita
tara yaga to kake mintantiye.
7 Piyama mintana, abagi kina'wa maya uwaimintiye:
Maeyigi, Yutiya mari a'wae pumagi wano, untiye.
8 Piya yogini abagi kina'wampiba maya omintawe: Tisa,
Yuta kina'miba maganto yaba kasutasa kaegukena untana,
pipa nanaga mapa igetiba to kake a'wae puma wakenaga
yene, untawe.
9 Piya yuguna Isuba maya a'wae puwaimintiye: Aseba
kampa unta, papa uwa tantiye. Piya, ka'waina aeba ara ke'i
nasemipa kampa uma aesama aeguye. Aeba e'wasa pekana
a'ya'waemaenaba kanara agakiye, untiye.
10 Piya, ka'waina aeba aseka ke'i wagina uma
aesama aegukiye. Aeba tununtanabinti wama ayama
a'ya'waemaenaba agakiye, a. Pipa e'wasaenaba kampaye,
untiye.
11 Piya untana kamana ka mayama amato puntiye: Abiyo,
tao'yagara Arasarusiba awaitamintika, pi naeba wama uma
abage pukuwe, untiye.
12 Piya yogini abagi kina'miba maya untawe: Wa'ega,
awaitamitipisa to agama asikiye, untawe.
13 Isu aeba ago purome meto kamana yogini, igeba uwa
awaitamintegina iyemagini kampa abibebe puntawe.
14 Piya puguna Isuba uma aborama uwaimintiye:
Arasarusi ago pu'waye.
15 Naeba pita'i kampa wama umintogana pu'waika tigek-
aba nantawamaba aogi piye. Tigeba aogima timatiti pik-
ibeka pintanaba aboraya, maeyigi aeti wano, untiye.
16 Piya yogana Tomasi, to ka agiwapa Agaiyawe unta, aeba
abagi aokinapa maya uwaimintiye: Taeba wama tisage kaga
uma purukune, untiye.

Isu aeba abage pikena miyaba'enama nkagowe

17 Pigoya, Arasarusiba arubinti waintogana, tarawa
tarawaki yaga a'ya puwaogana Isuba uma irosantiye.

18 Pigoya, Petani kumapa pi Yerusaremi kuma'ama nk-
agora tumairira waintantiye.
19 Pitasa Yuta kinapa a'ya'ma Matake Mariyake isi'nanto
pu'waomeka tugu nkisigakena wantawe.
20 Piya puguna, Mataba: Isu ampa irosaye yuguna,
abitegina, Mariyaba namapinti mintogana, ke'i wama uma
abatantiye.
21 Uma abatama maya omintiye: Wa'ega, kaeba mata'i
mintampesinta, na'nantoba kampa puremisine.
22 Piya, ibantoba naeba kaekaba abuwe. Piya mayae-
nagaba Kotiti esotaganaba abigamikiye, untiye.
23 Piya yogana Isuba: Ka'nantoba aogama asikiye, untiye.
24 Piya yogana Mataba maya untiye: Ainti tabe kanabi
aogama asikibi, pipa abintuwe, untiye.
25 Piya yogana Isuba maya omintiye: Abage puma asitak-
ena miyaba'enama nkagoba naewe. Pika ka'waina naeba
naega'ma amatiti pikibi'naba purikibipa aumawapa awa
waiyaba mikiye, untiye.
26 Piya, ka'waina aeba aogama mintana amatiti puma nae-
gararakibi'naba kampa purinta miyaba mima esegi pikiye.
Kaeba pi kamanapa abibebe peno untiye.
27 Piya yogana Mataba maya untiye: Wa'ega, owe. Koti
Ntagara, Karaisiti pai mabi aborakiye unta, pipa kaewema,
nagutasa abibebe puwe, untiye.

Isu kube'ena puntiye

28 Piya kamana untana a'nanto Mariyaka kega'e uma
obina suma maya omintiye: Tisa kanantana kagega'e iyema,
omintiye.
29 Omogana, Mariyaba abite pabigo asima Isuti wantiye.
30 Pigoya, Isu aeba kuma awamori Mata kamana omometi
mintantiye.
31 Piya pogana Mariya aeba karu'ena asima waogini, Yuta
kina namankapi tugu nkampintume kina'miba: Wasana
aruri kube'ena pikena waye, ute aega'magini wantawe.
32 Pigoya Mariyaba kuma awamori tumima Isu mintometi
wama agama agisabi tumpa parokaema maya omintiye:
Wa'ega, kaeba mata'i mintampesinta na'nantoba kampa
puremisine, untiye.
33 Piya uma kube'ena pogini, Yuta kina aega'ma waume
kina'miba ae ao'maemagini kaga kube'ena puguna, Isuba
igate abima antarapa tabera puntiye.
34 Piya puntana: Aeta kaitawema ibigaogini igeba: Wa'ega,
kanama ampa agao, untawe.
35 Piya yuguna Isu aeba kube'ena puntiye.

36 Piya pogini Yuta kina'miba agate maya untawe: Agaiyo.
Agu'amaba tabera aeti waintiye, untawe.
37 Piya yuguni ka'isa kina'miba maya untawe: Aorika
yagara ka aogatantikana Arasarusi kaba atakenaba igiga
pegina puripera ayabiye, untawe.

Arasarusi abage puma aogatantiye

38 Piya yuguna, Isu tabera antara pumagina kana arura
uma irosantiye. Kana wasana yabaeba yaba nkagepinti
waintogana awaba tabe yabantamatasa aigunkatauguna
waintantiye.
39 Pika Isuba: Yabapa a'waiyiyo, yogana, kana pu'waome
ntagarama nkamana'ma Mata aeba maya untiye: Wa'ega,
ago tarawa tarawaki waimagina ago agunta iye, untiye.
40 Piya yogana Isu maya omintiye: Kamana ugamopa
kampa abibebe pena, a. We, kaeba naega'ma kamatiti
punatagana, Koti nkesegiyenawampa nke'wasaenaba abo-
rakana agao, ugamone, untiye.
41 Piya yogini yabapa a'waiyuguna Isuba inati aoma ur-
intana mayama nunamu untiye: Naba, kaeba nunamunepa
abempeka na'mu pugatauwe.
42 Kaeba nunamunepa a'ya'waema yagaba abempepa pipa
abintuwe. Naeba uwa ma wasana minta kina'mi kae
unatauku tuminto, pi igutasa abibebe piyema kamana piya
ugamuwe, untiye.
43 Piya untana taberasa kega'e umagina: Arasarusi, kaeba
irosa'ma iyo, untiye.
44 Piya yogana purinta yabaewama intiye. Agisa ayapa
kairasa kibarugintini, aowaba pabiyama kairasa asaema-
raume, pikaba Isuba maya uwaimintiye: Kaiba iyobakasig-
ina wano, yogini piya puntawe.

Isuba purikiyema uma esegi puntawe
(Matiyu 26:1-5; Maka 14:1-2; Aruku 22:1-2)

45 Pigoya Yuta kina, Mariya kananta kina, igetisa uwoma
kina'miba Isu pintana pome agate: Aeba Karaisitiwe, uma
imatiti puma aegarantawe.
46 Piya puguni, ka'isa kina'miba Parasi kina'miti wama Isu
pome pi kamana uma uwaimintawe.
47 Piya puguni tabe mono kiye kina'mibe Parasi kina'mibe
pi kamana abite mono kanisore kina igega'e uwaema maya
untawe: Kana yagara aeba awame'enaba uwomantana piya,
aya pusune.
48 Taeba uwasuwa potamagi mintakini a'ya'ma kina'miba
ae kamana abima aegaraigini Aroma kina'miba kama pu-
ratama tabe mono namatepe wasanabe a'ya'ma tapawaerik-
ibewe, untawe.

49 Piya yuguna, ige iyo'yagara ka, agewapa Kayapasi, aeba
pi kabubipa monota paitanta kiye yagara mintantiye. Aeba
maya untiye: Tigeba tigu napi napiyenari kampa wainta
mintawe.
50 Wasana ige ataena pusanaga, ae ka'wainanto a'ya'ma
kina'mika uma pu'magina iyo'maeyakana a'ya penoma,
kampa abintawa, a, untiye.
51 Pi kamanapa napiyenawapisaba kampa untiye. Koti
otaogana meto kamana maya untiye: Aeba pi kabubipa
monota paitanta kiye yagara mintomeka: Isu aeba a'ya'ma
kina'mika purenema, taga otantika meto kamana untiye.
52 Piya, Yuta kina ige ibiba kampaye. Koti ntagara araga
a'ya'ma maga maga mirite wa kina, ige a'ya'ma ibabuma
aki puwaitakini ka aruyena puma miyiyema, otantika, piya
untiye.
53 Pigoya pintaga kiya kina'miba Isu aegukenaenagaba
agobima nikintawe.
54 Pika Isuba Yuta kina'mi nkiyoriba to kake kampa
nasintiye. Aeba ka'me mpari agora kumapa ka, age-
wapa Eparaimi, pita'i abagi kina'wapa ibabute wama
umintantawe.
55 Pigoya, Yuta kina'mi Pasoba yaga agarosaogini, a'ya'ma
uwaena kuma'antontorisaba a'ya'ma uwoma kina agunta
kamana'wai uma aogi pikena karu'ena paitama Yerusaremi
kumati intawe.
56 Piya puntini tabe mono namapinti Isuka aguyosakate
maya uma mare-u me-u puntawe: Tigeba ayawe yewe. Aeba
aota yagaba kanakipera kampaye, untawe.
57 Piya, tabe mono kiye kina'mibe Parasi kina'mibe igeba
maya kamana uma esegi puntawe: Ka'waina aeba mikibiti
agantanaba kanama ampa urameka iga'na uteno, untawe.

12

Mariya aeba agunta masawae Isu pai'atantiye
(Matiyu 26:6-13; Maka 14:3-9)

1 Pigoya, tonaentisa ka'umaema yaga waintogana, ainti
Pasoba naninta nakena yaga aborantiye. Piya, pi ntaga Isuba
Petani kumati uma irosantiye. Aeba pi kumata Arasarusi
purintapisa aogatantita uma irosantiye.
2 Uma irosaogini, Isupa naninta kao'ena potauguna
Mataba iso'ma imogini Arasarusige kaga mimagini nantawe.
3 Piyama mintuguna Mariyaba tabe masawae kankabe
aogi agunta wani, agewapa nati, pi tabe ikantaga, pi maema
Isu nkagisari pai'atama a'no nkabiyatasa aebago pogaintiye.
Piya pogana kana namapintiba aogi agunta uwaentiye.

4 Pigoya, abagi yagara ka, Yutasi Isikeriyoti, aeba kuna
yagara, ae maya untiye:
5 Agunta wani pitasa 300 tora maema kusi kina imekana
aogi pusanawe, untiye.
6 Aeba pi kamanapa kusi kina'mika napimaginaba kampa
untiye. Aeba waba mponera kabimagina mima moneba
maema kaka pome ku ntagaragana, pika untiye.
7 Piya yogana Isuba maya untiye: Tigeba ma kana
waepa kaba a-nkabiraiyo. Aeba agunta wanipa nauti
pai'ataka purekini kainatakena, pika utanatama maema
atama miyine.
8 Piya, kusi kinapa tigege asi nasi miyaba mikibewe.
Pigoya, naeba tigegeba e'erotapa kampa mikuwe, untiye.

Mono kiye kina'mi Arasarusi aeguma kaikena kamana untawe

9 Pigoya, Yuta kina'miba pi kumati mintiye kamana abite,
a'ya'ma uwoma kina pabita'i uma irosantawe. Pigoya, Isu ae
abintogaba kampaye. Arasarusi purintapisa aogatanti, aeke
kaga agakena ampa irosantawe.
10 Pigoya, pipa tabe mono kiye kina'miba Arasarusike kaga
aegukena kamana untawe.
11 Piya, Yuta kina a'ya'ma uwoma kina'mi aeka uma wama
Isuti uma atokaentaka piya puntawe.

Isu Yerusaremi kumati iyogini i'mu potama ababuntawe (Matiyu 21:1-11; Maka 11:1-11; Aruku 19:28-40)

12 Pigoya, marogini uwoma kina aota yagagini karu'ena
Yerusaremi kumati ampa irosanta kina, igeba Isu kanaye
kamana abintawe.
13 Piya kamana abite yanta aerisa maete ke'isa uma
kabima ababikena wantawe. Wama uma ababuntini maya
uma i'mu potama untawe:
We, Wa'egawama nkawamuta taeti kanaika ta'mu potano.
Aeba Isureyo kina'mi tabe yagarawe, untawe.
14 Pigoya, Isu aeba tonki aikeri aborama amuguna akabata
mara'mima wantiye. Pipa ago kamana mayama waintanti
pabi nkawameta puntiye:
15 We, Saiyoni kumatasa kina, tigeba a-tiyekuruba piyo.
Agao. Tabe Wa'ega Yagarari tonki aikeri akabata
mima tigeti kanaye, piya untiye.
16 Pi kamanapa abagi kina'wampiba pi ntagaba kampa
napima abibebe puntawe. Ainti Isuba inati e'wasaenawati
a'wae puma iyogini, pi kamanakaba napima mayama
abibebe puntawe: Pipa aeka mono isapi kaemaranta,
pabinkawameta pintanaba potantawema, napintawe.

17 Piya, aeba Arasarusi kega'e yogana arubintisa irosa'ma
iyogini aganta, pi uwoma kina'mi ige pi kamanapa uwaim-
intawe.
18 Pigoya, pi awame'ena punti nkawaga kamana abinta,
uwoma kina'mi ke'i wama uma abatantawe.
19 Piya puguni, Parasi kina'miba maya uma igewai
mayama mare-u me-u puntawe: Abewo. A'ya'ma kina'miba
aeti wama pabigo aegaraka taeba ka'enaba kanara kampa
potakune, untawe.

Ka'isa Kariki kina'mi Isu agakenaga ibuntiye

20 Pigoya, Yuta kina Yerusaremi kumati aota yagaba Koti
mpono abikena iyume kina'mi ige abakapintiba to marisa
Kariki kina ka ka'miba kaga umima abintawe.
21 Piya puntini, igeba Piripi aeba Karariya marisa Petisaita
kumatasa yagara, aeti wama maya omintawe: We naba-o,
taeba Isu agakenaga yunema, omintawe.
22 Piya omuguna, Piripiba wama Enturu omoginisi, kaga
Isuti wama pi kamanapa omintase.
23 Omusuguna Isu maya untiye: Wasanama Ntagara mana
e'wasaena maekena yaga pabigo ampa agarosama aboraye,
untiye.
24 Piya untana to maya untiye: Tagaka urimukuwa abiyo.
Witi aipa mabi kampa antaganaba kampa iranta uwa
waiyikana, mabi amaraganaba i'ma nakenaba toma toma
uwoma aboraye.
25 Pabiyamagina, ka'waina aeba mikenaenawa abugak-
ibipa a'yugu potakiye. Piya, to ka'waina aeba mabi mima
mikenaenawa kampa abikibemi'naba esegima miyaba'ena
aboramikiye.
26 Ka'waina aeba nae kayokaya'ena pikena untanaba,
naegarano. Piya, nae mikubo nagora kayokaya kina'nepa
miyeno. Ka'waina aeba nae kayokaya'ena punatakanaba,
aepa nabanempaba tabe agi omikiye, Isu piya untiye.

Igeba Wasanama Ntagara asaga'yukibewe, untiye

27 Pigoya Isu to maya untiye: Mapa nagu'nempaba
pami puma tabaraba piye. Pika nanawe ukuwe. Naeba:
Naba, pintana aboranamemipa nau'ima maenagaso, piyaba
kampa ukuwe. Kampaye. Pi ntaga aboranamenema unatan-
tampene.
28 Pika naba, kaeba yegana kagegapa tabe puma aborano,
untiye. Piya yogana mantarisa maya kamana tumintiye:
Pi nageba ago tabe puma aborantikana to kake pabiyama
aboraurite wakiye, untiye.

29 Pigoya, agora mintume kina'miba abite: Antaru iye, untawe. Piya yuguni, ka'isa kina'miba: Enisore ka'waina kamana omiye untawe.
30 Piya yuguna, Isuba pabigo iwamuta u'ma maya uwaimintiye: Kamana pipa nae nao'maekena kamanapa kampaye. Tige tiyo'maekena kamana uma aboraye, untiye.
31 Pigoya, mapa mabi atatara pikena kana aboramikana mampabisa tabe yagara aepa aebasanakiye.
32 Ibaba mabi mintokini, aintiba igeba yara naeguma asaga'yunataigipa, pi ntagaba a'ya'ma kina igega'e uma ibaibekini naeti kanakibewe, untiye.
33 Pipa purikena meto kamana'wa piya untiye.
34 Piya yogini, wasana aki puma mintume kina'mi igeba maya omintawe: Taeba mono isapipa maya kamana aisuma abune: Karaisiti aeba kampa purinta uwa miyaba mikiyema abuna, kaeba nanaga: Wasanama Ntagara aepa aeguma asaga'yukibewe, yene. We, Wasanama Ntagara aeba kewe, untawe.
35 Piya yuguna, Isuba maya kamana a'wae puwaimintiye: Kane e'wasaena aeba abakatipipa uwaena yaganto e'wasa pikiye. Pika tununtanama titikaesanaga yaku e'wasaena wairitantakiri aeti aborama miyiyo. Ka'waina aeba tununtanabi wantanaba kepa kampa agabebe piye.
36 Pi kane e'wasaena wairitantika tigutasa pi e'wasaena aega'ma ae tuntana piyo, uwaimintiye. Isu aeba piya kamana uwaimite wama kakama umintantiye.

Uwoma Yuta kina'miba Isukaba kampa imatiti puntawe

37 Pigoya Isu aeba awame'enaba toma toma uwomantana iyora pogini agantiniba, uwa aetiba kampa aega'ma imatiti potantawe.
38 Pipa poropete yagara Aisaya ae kamana'ama esegi penema piya puntawe: Aeba kamana mayama kaentiye:
Wa'ega, kawaga kamanaka yokanaba, ke abibebeba piye, iye.
Pipa Wa'egawamatisa esegiyena ke ayakegana napiyema, kaentiye.
39 Piya, igeba iyorika pumagini, Isu kamanapa kampa aogima abibebe puntawe. Pipa Aisaya kamana mono isapi ka waintomeka puntane. Pipa mayamawe:
40 Kotiba iyo atikaewaigasima igu'amapa akumpa yaba kanta puwaitantine, iye.
Piya pogini, igeba a'ya'waemaenaba kampa agama napibebe puntane, iye.
41 Igupa a'wae pigi aogi pusanaga akumpa puwaitantine, untiye.

Aisaya pi kamana Isuka untipa ae e'wasaenawa agantana
untiye.
42 Pigoya ka'isa monota paitanta kina'miba Isupa igu kay-
one potantini, pigo: Parasi kina'miba mono a'a-o uratama
tagarubakibewe, uma iyekuru puma kakantawe.
43 Piya, Igeba Kotiba ige'wai maema asaga'yusanagaba
kampa ibuntiye. Igeba wasanami ige'wai maema
asaga'yuwaitasanaga tabera ibugaogini iyekuru puma
kakantawe.

Isu wasanaba pako pikibi kamanane

44 Pigoya, Isuba kega'e uma maya untiye: Ka'waina aeba
naega'ma amatiti punatakibipa, aeba nae nabiba kampaye.
Unatanti'na aeke kaga aega'ma amatiti potakiye, untiye.
45 Piya, ka'waina aeba nae ka nagai'naba unatanti'na aepe
kaga agaye.
46 Piya, e'wasaena naeba mampabi tumintone. Ka'waina
aeba naega'ma amatiti pikibi'naba tununtanabipa kampa
miyaba mikiye, untiye.
47 To ka'waina aeba kamana'ne abimagina a'a-o uma
kasakapa, antota'enaba ibaba kampa amukuwe. Piya, naeba
wasana antota'ena imikenaba kampaye. Naeba aogi puwait-
akena mabi tumintone untiye.
48 Piya, ka'waina aeba nae a'a-o unatama kamana'ne kaik-
ibi'na, kamana uma a'ya pikena kanapa aepa aboramikiye.
Eya, kamana yopa pipa ainti tabe kanabi, kamana uma a'ya
pikenaenaba aepa aboramikiye, untiye.
49 Naeba kamana yopa nae'ne naumanepisaba kampa
yuwa, naba unatanti'na a'ya'ma kamanapa piya yoma un-
amintegi uma aborauwe, untiye.
50 Pigoya naeba abintuwe. Awamupisa kamana'ama
a'ya'ma yaga aogima miyaba'enaba maema aboraye.
A'ya'ma kamana uma aboraopa nabanempa yoma
unamintisa puma yuwe, Isu piya untiye.

13

Isu abagi kina'wa nkigisa wani pai'itantiye

1 Aota yaga Pasoba aboraogana, Isuba ae'waka mayama
napima abintiye: Naeba maba atate nabati a'wae puma
ikena kana agarosayema, napintiye. Piyama napintana,
mabi a'ya'waema aokina'wa agu kao'ena puwaitata kanan-
tiye:
2 Pigoya, aseka naninta nakena aki puma mintuguna,
ka mayaena aborantiye: Saimoni ntagara Yutasi Isikeriy-
oti aeba Isu kuna penema Sataniba ae antabaipinti napi
napiyena atantiye.

3 Piya pogana Isuba aeba mayama abintiye: Naba aeba
a'ya'waemaenaba nayapi atawaeye. Piya, naeba Kotitisa
tumintoka to kake Kotiti a'wae puma ikuwema, napintiye.
4 Piyama napintana, naninta mintumetisa asima e'ero
kaiwapa aboborasaba atagasima to ka kai maema amintiye.
5 Piya pu u'ma wani tu'napi ti'atama, pabigo agobima
abagi kina'wa nkigisa pai'itantiye. Piya puwaitama, akapi
kirintome kairasa aebago puwaigaintiye.
6 Piya puwaitata Saimoni Pitati uma irosaogana, maya om-
intiye: Kaeba Wa'egawamaga, nagisanepa wani nkaekenaga
yeno, untiye.
7 Piya yogana Isuba maya omintiye: Ma pontanama, pi
nkagoba ibaba kampa abempekana, mintana aintiba abik-
ibene, untiye.
8 Piya yogana Pitaba maya untiye: Ibabe asabe nagisanepa
taga kampa pasikibene, untiye. Piya yogana Isu maya
omintiye: Naeba kampa paikatakanapa, naegeba kampa
atokaema mikibene, untiye.
9 Piya yogana Pitaba maya untiye: We, Wa'ega, piya
untanapa nagisari manapa kampaye. Nayatipe na'notipe
kaga paso, untiye.
10 Piya omogana Isuba maya ominitye: Ka'waina auti wani
pasikibi'naba ainti agisa mana pasekanaba a'ya'ma autisa
nare ntare puwaewakiye. Pigoya tigeba a'ya'waemaba
kampa nare ntare puwaentawe, untiye.
11 Aeba kunaenawapa abibebe pu u'ma maya
uwaimintiye: Tigeba a'ya'waemaba kampa nare ntare
puwaentawe, Isu untiye.
12 Igisaba waninkama a'ya itate, e'ero kaiwapa to kake
maema pu u'ma mara'mima maya uwaimintiye: Naeba pi
puritaontanama nkagoba abewo.
13 Tigeba: Tisa, Wa'egawe, unamewe. We, piya kinati
mpintogiri pipa kanara unamewe untiye.
14 Piya, naeba Tisa, Wa'egarimpana tigisaba pai'titauwa,
tige tigeri pabiyama tigisariba wani nkaeta wama kayokaya
kina miyigina kanarasano.
15 Naeba pintanaba puriyakuwa, tigeba iba tiyakontanaba
pabiyama puma miyiyo.
16 Naeba tagaka ukuwa abiyo: Kayokaya yagara ka'waina
aeba tabe yagarawampa nkawameta agasimagina, mike-
naenaba pipa kampa waintiye. Piya, yoga kina ka'waina yo-
gawama nkabawampa ae awameta asugasima mikenaenaba
pipa kampa waintiye, untiye.
17 Pigoya pi kamanapa aogima abibebe pumagiri pabi
nkawameta miyiginaba aogi pikiye, untiye.

18 Naeba a'ya'ma tigekaba kampa yuwe. Kibi'ma
ibabuwaitanto igeka abibebe puntuwe. Pigoya, mono ka-
mana awa'enama nkau'wapa mayama aborakiye:
Naege naninta kaga nai ntagarama aeba agisa wanta
naekiye unti, pi kamana'ama nkau'wapa aborakiye,
untiye.
19 Piya, pintanaba kampa aborantegi, ibaba pika urimuwe.
Piya, ainti pintana aborakiripa, kanara tigeba abima-
giri: Aeba pi aobi pompe ntagarawema, naega'ma timatiti
punatakibewe.
20 Piya, naeba tagaka urimukuwa, abiyo. Ka'waina aeba
yogara otanta'naba ababuma kayone potakibi'naba, yoga
ago nae nababumagina aogi punatakiye. Piya, ka'waina
aeba nae nababuma aogi punatakibi'naba, unatanti'na ae
aogi potakiye, Isu untiye.

Isuba Yutasika uma aborantiye
(Matiyu 26:20-25; Maka 14:17-21; Aruku 22:21-33)

21 Isu aeba pi kamana untana, aumawamaba tabera
kunta abuntiye. Aibogana aborama maya uwaimintiye:
Naeba tagaka ukuwa abiyo. Tigetisa ka'waina naepa kuna
punatakiye, untiye.
22 Piya yogini, abagi kina igeba ankaobi aobi puwaentini:
Pipa kekabaya iye, uma kampa napintawe.
23 Pigoya, abagi yagara ka Isu nkagora mintanto, aeba
naekaba tabera abugaome ntagara,
24 naeka Pitaba ayatasa awame puma maya untiye: Abiga-
gana ugameno. Kekabaya iye, untiye.
25 Piya yoga naeba Isu nkagora parokaema maya untuwe:
Wa'ega kaeba keka yene. Yuwagana,
26 Isuba maya untiye: Pareti wanipi nkaema amekana
maekibi ntagara, pi aeka yuwe, untiye. Piya ute pareti wa-
nipi nkaema Saimoni ntagara Yutasi Isikeriyoti, ae amogana
maentiye.
27 Piya maema naogana Sataniba antabaipinti uma pasin-
tiye. Piya pogana Isuba maya omintiye: Pikena yempentan-
aba pipa karu'ena po, untiye.
28 Piya kamana omogini pi kaga mintume kina'miba pi
kamana agoba kampa abibebe puntawe.
29 Piya puntini ka'isamiba maya untawe: Yutasi aeba
mone pokisire maema kabima miyikana aota yagasaena
ika penema otabera, kusi kina mone imenema iyema, nap-
intawe.
30 Piyama napiyuguna, Yutasiba pareti nagaite pabigo
irosa'ma aseka wagaintiye.

Isu aeba kasa kamana ago untiye

31 Yutasiba wagasogana Isuba abagi kina'wa maya uwaimintiye: Mapa Wasanama Ntagara nae e'wasaenane aborakiye. Piya, naeka uma Kotitisa e'wasaenaba kaga aborakiye.

32 Naeba Kotitisa e'wasaena maema aborantoka Koti aewa nae e'wasaenaba pabiyama maema aborakiye. Pi kanapa agaro ntaganto pabigo aborakiye, untiye.

33 Piya untana, to maya untiye: We, yakaraki'nuntepa, naeba agaro ntaganto tigege mikuwe. Piya, aintiba naguyosagakibewe. Yuta kina uwaimintosa puma, tigepa pabiyama urimukuwe: Nae wakuboti pabiyama kampa wakibewe.

34 Pigoya, ma kasa ago kamana urimukuwe: Wasana agu kao'ena puwaitama kayone puwaitaiyoma, yuwe. Naeba agu kao'ena puma kayone puritama miyosa puma, pabiyama tigeba agu kao'ena puma kayone puwaitama miyiyo, yuwe.

35 Agu kao'ena puma kayone pigini, wasanamiba tigaiginaba nae naokina'ne kanta piyo, Isu piya untiye.

Pita Isu akabitakena kamana untiye
(Matiyu 26:31-35; Maka 14:27-31; Aruku 22:31-34)

36 Piya yogana, Saimoni Pita abigama maya untiye: Wa'ega, kaeba aeta wakibenema, abigaogana Isuba maya untiye: Nae wakubotiba pipa ma ntagaba kampa wakibene. Ainti mintana pita'iba wakibene, untiye.

37 Piya yogana Pitaba maya untiye: Wa'ega, naeba nanaga kaka'iba kampa kaega'ma wakuwe. Naeba kaeka uma mikenaenanepa kanara kaikuwe, untiye.

38 Piya yogana Isuba maya omintiye: Kaeba naeka uma mikenaenagapa kaikenaga yeno. We, naeba tagaka ugamukuwa abo: Kokorewamaba kampa aga untakana, kaeba kakagara uwame unatakibene, Isu untiye.

14

Isu aeba wanana Kotiti ikena kene

1 Pigoya, Isu to kamana maya untiye: Tigeba tigu'amaba tabaraba puma pamiba a-piyo. Tigeba Koti aega'ma timatiti puntiri, naepa pabiyama naega'ma timatiti piyo, untiye.

2 Nabanempa kumatiba namapa uwoma wairite wantiye. Pi kapa kampa waintemisinta kampa urimosine. Piya, naeba maruntaki'ena puritakena wakuwe, untiye.

3 Piya, wama maruntaki'enari puritate, to kake a'wae puma kanama tibabute wakiri, nae mikuboti kaga umikibewe, untiye.

4 Piya, wakubo pi kipa ago agawe, untiye.
5 Piya yogana Tomasi maya omintiye: Wa'ega, kaeba aeta
wakibene. Pipa taeba kampa abintune. Pi kipa ayama
agakune, untiye.
6 Piya yogana Isuba maya omintiye: Kepe taga ntanamape
miyaba'enamape agowapa naewe. Nae nagaite nabati uma
irosakenaenaba kampa waintiye.
7 Tigeba naepa nagabebe puma yesinta, nabanempapa
pabiyama agabebe pesine. Pigoya mapa nabanempapa
agobimagiri agantiri, naepa nagama aeka abibebe pewe,
untiye.
8 Piya yogana Piripiba maya untiye: Wa'ega, kaeba kabapa
tayakega agama abekana a'ya peno, untiye.
9 Piya yogana Isuba maya omintiye: Piripi, naeba e'ero
ntaga tigege miyoganapa, kaeba kampa nagabebe pena, a.
We, ka'waina aeba nae nagai'naba nabapa agaye. Piya,
kaeba nanaga: Wa'ega, kaeba kabapa tayakega agano, yene,
a.
10 Kaeba mayamaba kampa abeno: Nababa naege miyegi,
naeba pabiyama nabanempage minta, kamana urimopa
pipa nae'ne ntaumanepisaba kampa urimuwa, nabanempa
nagupi mpima esegiyena aboranamegi, a'ya'ma yugaba
puwe, untiye.
11 Naeba nabage miyogana, nababa pabiyama naege
miyeba, abibebe piyo. Pi kamanapa abigina tagantana
peno. Piya, kamana'nempa kampa kanarasaritakiripa,
a'ya'waema yuga pontananempa abima timatiti pigina ka-
narasaritano, untiye.
12 Naeba tagake urimukuwa abiyo: Nae naega'ma amatiti
pikibi'naba, yoga posa puma pabiyama pikiye. Pigoya
pabinkantoba kampaye. Naepa asunagasima pikiye, untiye.
Pipa nanagawe. We, naeba nabati ikuwe.
13 Iyekiri tigeba nae nagega'e uma esikibe nkawameta
timukuwe. Pipa nabanempa e'wasaena yagarawa naeka
uma aborakibika umagi piya pukuwe.
14 Pigoya, nae nagega'e uma esunataigipa, owe uma abo-
rarimukuwe, untiye.

Isu: Aota Awamusa otakana tumikiye, untiye

15 Pigoya, Isu to maya untiye: Tigu napi napiyenaripa naeti
atama naegarantiripa, nawamu wasiyiyo.
16 Piya pigipa naba esotakana to tiyo'maema esegi purita-
kena otakana tumima tigege asi nasi mayaba'mikiye.
17 Pipa taga kamana'ama Nkawamusane. Mampabisa
kina'miba igeba kampa agabebe puntini, kampa abibebe
puntini pepa, kanara kampa maekibewe. Pipa tigeba aeka

abintawe. Aeba tigege kaga mintiya, aintiba tintabaipinti ampikiye, Isu piya untiye.

18 Pigoya, naeba titate wakiri, kintarama misanaga tigeti to kake a'wae puma kanakuwe.

19 Agaro ntaganto ka waintikana, pi a'ya pekiniba mampabisa kina'miba to kake kampa nagakibewe. We, tigeba nagakibewe. Naeba aososima miyaba miyekiri tigeba pabiyama aososima miyaba mikibewe, untiye.

20 Pigoya, pi kanabipa nabanempaba naege kaga miyeka, naeba tigege kaga mikuwe. Pipa tigeba naege atokaema miyekiri agabebe pikibewe, untiye.

21 Ka'waina aeba ago kamana'ne aogima mpaema mima aegarakibi'naba, aeba agu kao'ena punatakiye. Piya, ka'waina aeba nae agu kao'ena punatakanaba, aepa nabanempaba pabiyama agu kao'ena potakiye. Piya, nae'nepa agu kao'ena potamagi agonepa uma aborakana aeba nagakiye, Isu untiye.

22 Piya yogana Isikeriyoti yagara wanane. To ka Yutasi, ae aukaba, abigama maya untiye: Kaeba ayama agogapa taetimanapa maema aborantana to ka'isa mampabisa kina'mipa kaka waitakenaga yenema, abigantiye.

23 Piyama abigaogana Isuba maya kamana a'wae pomintiye: Ka'waina aeba agu kao'ena punatakibi'naba, kamana'ne abima aega'ma wasikiye. Piya pekana nabanempaba aepa pabiyama agu kao'ena potakiye. Aibekara kaga aeti ampa irosa'ma miyaba'mikuse, untiye.

24 Piya, to ka'waina aeba agu kao'ena kampa punatakibi'naba, kamana'nepa ayabaya aeba abima aega'ma wasikiye. Pipa kampaye. Pigoya, ma kamana abepa nae'netisaba kampaye. Naba unatanti, aetisawe, Isu untiye.

25 Pigoya naene tigege mintapa, piya kamanapa urimone, untiye.

26 Pigoya ainti esegima asiritakena Aota Awamusa, aepa nabanempaba nae nawamuta otakana tumima a'ya'ma kamanapa urimikiye. Piya puntana, nae urimo kamana pipa uma to aososirimikiye, untiye.

27 Naeba nanta paruyenane tigeti ataritauwe. Mampabisa kina'ma nkanta paruyena wanane. Nae'ne paruyena timuwe. Pika tigu'amaba tabaraba puma tiyekuruba a-peno.

28 Naeba wama uminta, ainti to kake a'wae puma kanakuwe, urimogiri ago abewe. Piya, Tigeba tigupa naeti atama yesinta, pipa nabati ikubo pi abimaba, tinta wamaba asoya pemisine. Nababa aeba naepa asunagasima mintika napima piya pusanawe, untiye.

29 Pintanaba kampa aborantegi, maru paitama urimuwe.
Pintana aborakiripa maya yiyo: Kamana uraminti'na
nkau'wapa aboraye, yiyo.
30 Naeba mapa uwoma kamanapa kampa amato puma
urimukuwe. Mampabisa tabe kumpari yagara kanakena
ase'yo pikana, kanama naeta ampa asesepa'urikiye.
31 Piya, naeba naba agu kao'ena potauwa, pika mampabisa
a'ya'ma kina'mi agabebema abikibeka yoga unatanti puwe.
Pigoya, tigeba asiyigi wano, Isu uwaimintiye.

15

Isu aeba taga waini iga'na agowe

1 Pigoya, naeba taga waini iga'na agowe. Piya, nabanem-
paba waini yuga wama nkabawe.
2 Piya, ka amawama naeti a'wa kampa aentana uwa
waiyeginaba, agayugasaye. Piya, to ka amawama a'wantaga
wainteginaba, kasama arosagina anosama to uwoma a
aeyanema kabitaye.
3 Piya pemisa puma naeba mono urimogiri abima asoya
puma mintawe.
4 Piya puma, tigeba naege miyigi, naeba pabiyama tigege
mikuwe. Waini amawamaba agowamati kampa atokaema
waintakanaba a'wapa kampa aekiye. Kampa aeyemisa
puma tigeba naetiba kampa atokaema mintiripa, au'wapa
kampa maema aborakibewe.
5 Pigoya, waini iga'na agoba naewe. Amanepa tigewe.
Ka'waina aeba naege atokaema miyekapa naeba aegeba
pabiyama atokaema mikuwe. Pigoya, pi'naba anopa
tabenama aborakiye. Tigeba naetiba kampa atokaema
mintiri, a'ya'waemaena pikenaenaba kampa waikiye, un-
tiye.
6 Piya, ka'waina aeba naeti kampa atokaema miyekapa
agaikuwe. Eya, waini amawamapa kasagana asaginiba,
kibi'ma yakupi kasagana tamisa pabi nkawameta potakiye,
untiye.
7 Pigoya, tigeba naeti atokaema mima kamana'nempa
aega'magiri, esunatakibe nkawameta timukuwe untiye.
8 Tigeba au'wapa uwomantana maema aborama, nae
naokina'nentana puma miyiginaba, nabanempaba tabe
a'muntana aborakiye.
9 Pigoya, nababa naepa agu kao'ena punatagi, naeba
pabiyama tigepa kao'ena puritauwe. Pika tigeba agu
kao'enanapi miyiyo.
10 Naeba nabanempa nkawamupisa kamana wasiyu'ma,
ae agu kao'enabi miyuwe. Tigeba pabiyama nawamupisa

kamana'ne wasimagiripa, nae agu kao'enanepi mikibewe, untiye.
11 Pigoya, na'muntananempaba tigeti ta'ema waiyenema, ma kamanapa urimiwaeyuwe, pika ti'muntanaripa aborama anosama abae peno, untiye.
12 Pigoya, nawamupisa kamanapa mayama urimuwe: Naeba agu kao'ena puritaosa puma, tigeba agu kao'ena puma miyiyo.
13 Pigoya, ka'waina aeba ao'mika uma mikenaenawa kasima iyo'maekibi'naba, pipa a'ya'ma to agu kao'ena pikenaenapa asugaikiye.
14 Piya, yoga uritao pipa pigipa, tigeba naokina'nene urimukuwe, untiye.
15 Naeba tigaopa kayokaya kina kantaba kampa pewe. Kayokaya yagaramaba tabe yagarawampa untabaipinti kamana waintipa, pipa kampa abiye. Naeba pipa nabanempatisa kamana abinto, pabi nkawameta uma aborama urimiwaentoka tigama naokina'nene urimuwe, untiye.
16 Pigoya, tigeba naepa kampa naba punatantane. Naeba tige tiba puritantone. Pika tigeba wama yogara umima au'wa maema aboraiyema, uritantone. Pigoya, maema au'wa aboraigina waiyaba waiyeno. Piya puntiri nae nagera naba esotakibe nkawameta timikiye.
17 Piya, naeba ago kamanapa maya urimuwe: Tigeba tiyokina agu kao'ena puwaitaiyo, Isu untiye.

Igobi Isupa potantasa puma abagikinapa puwaitakibewe

18 Pigoya, mampabisa kina'mi igobi puritaigiripa, mayama abiyo: Wa'ega Yagara aepa paipa pabiyama agobima igobi potantakini pewe, yiyo.
19 Pigoya mampabisa kina'mi ige aruyenabi uma pasesinta, kayone puritasine. Naeba pipa ige aruyenabisa kibi'ma tiba puntogiri to awameta puma miyegini igobi puritawe.
20 Naeba kamana ka maya urimintona, pika napiyiyo: Kayokaya yagarama tabe yagarawa asugasima mikenaenaba kampa waintiye: Piya, igeba naepa igobi punatama ma'ena punatantakini, tigepa igobi puritama ma'ena puritakibewe. Igeba nae kamanapa a'a-o untakini, tigepa pabiyama a'a-o uritakibewe.
21 Naba unatanti'nama nkagegaba kampa napiyekini naeka uma pabiya igobi puritakibewe.
22 Naeba igetiba kampa tumima agoba kampa uwaimintosinta, aguntaena kampa wainta miyesine. Pigoya ago aborama awaimintone. Ibaba aguntaenawai kakakena kipa kampa waiye, untiye.

23 Piya, ka'waina aeba agobi punatakibi'naba, nabanempa
pabiyama agobi potakiye.
24 Naeba abakawaipipa toma toma ntugaba ka'isa
kina'miba pesa puma yogaba kampa asugasima puntosinta,
aguntaenawai kampa wainta miyesine. Piya, mapa
kana yugaba ago pogini agawaentiniba uwa naepa igobi
punatantini, nabanempapa pabiyama kaga igobi potawe.
25 Piya pegana mono isapipa kamana ka mayama wainti,
pi'na esegi piye: Igeba uwaraka'ya igobi punatantawe, iye.
Pipa iba esegi piye, untiye.
26 Pigoya, esegi puritakena taga kamana'ama Nkawamusa,
nabati mintika, aepa otakana nabatisa tumima agonepa uma
aborakiye, untiye.
27 Piya, tigeba yoga agobintotasa naege mirite kanantasa
puma, pabiyama agonepa uma aboraiyo, Isu untiye.

16

1 Piya untana to maya untiye: Timatiti'enari kaisanagaba
kampa nabegi, ma kamanapa urimuwe, untiye.
2 Piya, mono namapisaba tigarubantini, agaro ntaganto
tiyeguma kaintini puma: Kotinta aogi yuga pune, uma piya
pikibewe.
3 Nabake naeke agoresipa kampa abekini, tigepa pabiya
puritakibewe.
4 Naeba kamana maru aborama urimopa, pi ainti abo-
rakiripa: Aeba pika pai uramintine, yiyo. Piya, paipa tigege
uwa minta, karu'enaba kampa urimintone. Titate wakena
punta, piya urimuwe, piya untiye.

Aota Awamusa'ama nkagowapa aborantiye

5 Piya untana Isu to maya untiye: Mapa unatanti'na aeti
wakena poganaba, nana pegina tigepisa ka'wainaba: Kaeba
aeta wakibenema, kampa nabigaye, a.
6 Piya kamana urimo'na, uwa tintabaipintiba
tintara'enamaba pumaeyagiri kampa nabigawe, untiye.
7 Naeba taga kamana ukuwa abiyo: A'wae puma ikubopa,
pipa tigeti au'wa aboranema ikuwe. Piya kampa iyosinta,
pipa tige tiyo'maekenaenaba kampa tumisine. Imaba, naeba
otakana tigetiba tumikiye.
8 Tumekini, wasanami nkagowai maema mayama
abikibewe: Aguntaena waintiya, arupuyena waintiya,
a'ya'waemaenama nkagowa maema aborakenaena
waintiye, ukibewe.
9 Aguntaenama nkagoba mayama waintiye: Nae kampa
naega'ma imatiti pemi'naba aguntaenaba piye, untiye.

10 Arupuyenama nkagoba mayama waintiye: Naeba titate
nabati arupu puritakenaga iyekiri, tigeba to kake kampa
nagakibewe, untiye.
11 Ago maema aborakenaenaba pipa mayama aborakiye:
Mampabisa tabe yagara ae aebasanakana, pi'na nkagoba
aborakiye, Isu untiye.
12 Naeba uwoma kamana waintemipa, pipa ma kanabi
urimekiripa ayama maewaekibewe. Pipa kampaye.
13 Taga kamana'ama Nkawamusa'amaba, aeba pipa tu-
mimagina asi nasi tagantanaba puriyakikiye. Piyama ae'wa
nkaumabisaba kamanapa kampa urimikiye. Uma abin-
temisa suma aborama urimikiye. Piya, ainti pi aborakibin-
tanagaba pipa uma aborarimikiye.
14 Pipa naetisa kamanapa mae u'ma aborama urimikiye.
Pintanamaba nae tabe nagi aborakiye.
15 Nabati a'ya'waemaena waintemi, pi'na nkagoba naewe.
Pika: Aeba nae kamana maema aborama urimikiyema,
urimuwe, Isu piya untiye.

Antara'enamaba a'wae puma a'muntana aborakiye

16 Piya untana Isu to maya untiye: Uwaena yaganto
waintika, pi a'ya peka wakiri naguyosagakibewe. Piya,
pi'na nkaboboriba kanapa agaronkanto waintika, a'ya peka
kanakiri nagakibewe untiye.
17 Piya yogini, ka'isa abagi kina'miba mare-u me-u puma
maya untawe: Aya kamanaka mayaba iye: Uwaena yaganto
wainti, pipa a'ya peka wakiri naguyosagakibewe, iye. Pi'na
nkaboboriba kanapa uwaenanto waintika, pipa a'ya peka
kanakiri nagakibewe, iye. Piya, to kapa: Nabati ikuwe, yipa,
ayagabaya iye, untawe.
18 Piya untini to kake maya untawe: Kanapa agaro
ntaganto wainti, pipa nanaga iye. Ae yemi kamana'ama
nkagoba taeba kampa napiyune, untawe.
19 Piya untini abigakena puguna, Isuba igabebe puntana
maya uwaimintiye: Kamana maya urimoka uma abewe:
Agaro ntaganto waintika, pi a'ya peka wakiri naguyosagak-
ibewe. Pigoya pi'na nkaboboriba pabiyama agaro ntaganto
waintika, pipa a'ya pekapa kanakiri nagakibewe yo kamana
mare-u me-uba pewe, a.
20 We, naeba tagaka urimukuwa abiyo: Tigeba tabe
kube'ena puma tintara'ena pigini, mampabisa kina'miba
i'mu pikibewe. Piya pigina tige tintawamaba iba kunta
pumagiri, aintiba a'wae puma tabera ti'muntana pikibewe,
untiye.
21 Pigoya, waya ka'waina aeba yagara yakari pikena
kana aboraginaba tabera aukiye. Pabigo yagara yakari

potagina, aukemintanagaba toba kampa napiyikana, yagara aboramika anta asoya puma a'mu piye, untiye.
22 Piya pemisa puma tigeba ma kanabipa tintara'enabi mikibewe. Mintigi, to kake a'wae puma ampa tigakiripa, tinta asoyaena aborakiye. Pigoya, pi tinta asoyaenaba ka'wainaba kampa tipatikiye, untiye.
23 Piya, pi ntagaba ka'enagaba kampa nabigakibewe. Kampaye. Naeba tagaka urimukuwa abiyo: Tigeba nae naba a'ya'waemaenaga esotaiginaba nae nageraka uma aborarimikiye.
24 Paipa tigeba nae nage umaba kampa aisuma maentane. Pigoya mapa nunamu uma maeyigina, tinta asoyaenarimpaba aborama abae peno, Isu piya untiye.

Isu aeba mampabisaenaba asugaintiye

25 Pigoya, Isuba to maya untiye: Kamana urimita kanama mintantopa, pipa meto kamana urimintone. Piya, aintiba meto kamanapa to kake kampa urimukuwe. Naeba nabanempa nkago uwa aborama urimukuwe.
26 Pigoya, pi ntagaba tigekaba naene kampa nunamu yekiri, tigeba nae nageraka nunamu ukibepa nababa aewa napima tiyo'maekiye, untiye.
27 Naeba Kotitisa tuminto, pi kamanapa abibebe pu u'ma, agu kao'ena punataka naba aeba pabiyama agu kao'ena puritama tiyo'maekiye, untiye.
28 Pigoya, naeba nabapa atate mabi tumintone. Pika mampaba atate nabati to kake ikuwe, untiye.

29 Piya yogini abagi kina'miba igeba maya omintawe: Mapa meto kamanapa kampa yempekana uwa aborama uramene, untawe.
30 Piya, kaekaba mayama abune: Wasanamiba kabigasanaga kampa iyobi pempene. Kaeba a'ya'waemaenaba abiwaeyene. Piya peka kaeba Kotige kaga miyempetisa kanantampenema abima kaega'ma tamatiti pune, untawe.

31 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Ibaba taga naega'ma timatiti punatawo.
32 Abiyo. Kanapa ka waintikana pi agaro aborakiniba, naepa natate aibarara puma kuma'waiti wagana puwaewakibewe. Pigoya, nataigipa nabinepa kampa mikubokana, nababa naege mikiye, untiye.
33 Tigeti paruyena waiyenema, pi kamanapa urimuwe. Piya, tigeba mabipa kuntaenabi mikibewe. Pigoya, naeba mampabisaenaba ago asugasuwe. Pika napima tigu'amaba esegi puma waiyeno, Isu piya untiye.

17

Isu aeba abagi kina'mika nunamu untiye

1 Pigoya, Isu aeba pi kamanapa uma a'ya atate, mantari aoma urintana, maya uma nunamu untiye: Naba, kana'nepa ago aborawaya, kaeba yagaraga nae nageba maema asaga'yuyega, naeba pabiyama kae kage maema asaga'yuyeno, untiye.

2 Piya, kaeba maga maga a'ya'ma kina'mi tabe agowai unatantampene. Piya puntana wasana naeti iba puwaitantampe nkawameta igepa miyaba'ena aborama imoma unatantampene, untiye.

3 Pigoya miyaba'enama nkagoba pipa maya ki waintiye: Wasanami Koti taga ka'antowema kaekaba napintini, piya naekaba unatantampe. Isu Karaisitiwema piyama napiyiginaba, miyaba'ena aborawaimeno, untiye.

4 Yoga unatantampepa, pipa puma a'ya pumagi mabi kageba asaga'yuyuwe.

5 Pigoya, maba kampa aborantoga, manta e'wasaenanentaga mintantona, pabiyama to kake a'wae puma namega maema kaora miyeno, untiye.

6 Piya untana to maya untiye: Mampabisa kina ibabuma namintampe kina'mi, kae agogapa aborama uwaimeno. Igeba kae kaokina mintuguna igepa nae namintampena. Pika igeba kae kamanapa aogima aegarantane.

7 Piya, a'ya'waemaena wainatantipa pipa kaetisaena manane. Igeba pipa abibebe pewe.

8 Kaeba a'ya'ma kamana unamintampepa, pipa naeba ago uwaimintogini, igeba abima maentane. Piya, paipa kaege kaga minta kanantokaba igeba taga abibebe pewe. Piya, kae unataugu naeba kanantokaba igeba abima imatiti pugatawe.

9 Naeba igeku uma nunamu ugatauwe. Namu'isa kina'mika umaba kampa esugatauwa, namintampe kina'mika uma esugatauwe. Igeba kae kaokinane.

10 Piya, a'ya'ma kina'nepa pipa kae'enawe. Piya, a'ya'waema kinakapa pipa nae'enawe. Pika igeba nae nageba maema asaga'yukenaena aborama waintiye, untiye.

11 Pigoya, naeba mabi mikenaenane pabigo a'ya piye. Igeba pipa mabi amato puma mintigi, naeba kaeti ikena puwe. Aota naba, kaeba aogima kabiwaitagini, igeba kae kagera miyiyo. Pi kagiba ago nae namintampene. Piya tasigeba ka'ena pumagira miyomesa puma, kaeba kabiwaitagini, igeba ka awameta mikibewe, untiye.

12 Pigoya, igege minta, kae kageraka kayone puwaitantone. Pi kagiba ago nae namintampene. Piya puma kiya

kabiwaitauwagini kapa kampa itama ataenaba puntane. Piya, mono isa'ama nkau'wa aborasanaga, a'abibisa yagara, ka'wainanto ataena puntiye.

13 Pigoya, ibaba kaeti ikena punta, mata'i kamana'ne piya uwaimekana nae na'muntananepa igeti ta'ema wama pumaewakiye, untiye.

14 Piya, naeba kamanaka uwa'imogini maema miyeginiba, namu'isa kina'miba igobi puwaitawe. Naeba mampabisaba kampa mintuwe. Igeba pabiyama mampabisaba kampa mintagini piya igobi puwaitawe.

15 Piya, kaeba mabisa ibabomaba kampaye. Aguntaenaraka iyo'maeyoma ugamuwe, unti untiye.

16 Piya, nabupa mabipa kampa pantiye, piya pabiyama igepa mabipa ibupa kampa pantiye, untiye.

17 Pigoya, kae taga kamana agoba ige igupi aota atagana waiyeno. Kamanakapa pipa taga kamanane.

18 Paipa kaeba unatauku, kanama mampabisa kina'mi ige abakapi ampa mintantosa puma, pabiyama naeba uwaitakini igeba wama mampabisa kina'mi ibakapinti umikibewe, untiye.

19 Piya, naeba nagu'naumaba kaeti utawaitama igepa iyo'maeyuwe. Igeba tagantana puma igu'imaba kaeti ataiyema, piya puwe, untiye.

20 Pigoya, naeba ige'amanakaba kampa esugatauwe. Mono uwaimekini abima naega'ma imatiti punatakibe kina, igeka kaga esugatauwe, untiye.

21 Piya, igeba igupa kata atama atokaema miyiyema, ugamuwe. Naba, kaeba naege miyeka, naeba pabiyama kaege miyuwe. Pabiyamagini igeba tasigege kaga misanaga nabiye. Piya pigini, mampabisa a'ya'ma kina'miba ige agowai igama, kae unatauku kananto, pipa abima kaega'ma imatiti piyo, untiye.

22 Tasigeba ka'anto mintuse. Pabiyama igeba igupa kata atamagini miyiyo. Piyama miyiyema e'wasaenaba namintampe, pipa imintone, untiye.

23 Naeba igege miyekana kaeba naege miyegini, igeba igutasa paibu'ma atokaema paga'ena puma miyiyo. Piyama miyigini, namu'isa kina'miba ige agowai igama, kae unatauku tuminto pipa abibebe piyo. Piya, naepa agu kao'ena punatantana, igepa kaga puwaitampe, pipe kaga abima esegi piyo, untiye.

24 Naba, namintampe kina igeba nae mikubota kaga misanaga nabegi, ugamuwe. Pigoya pai maba kampa aborantogana agu kao'ena punatamagina e'wasaena namintampe, pi naege mima agama i'mu piyo, untiye.

25 Naba, aogiyenama nkagogawe. Mampabisa kina'miba
kaekaba kampa abibebe puntawe. Piya, naeba kaekaba
abibebe pogini, naokina'miba kaega unatauku tuminto, pipa
abima esegi pewe, untiye.
26 Naeba kage kawaga kamanaka uma aborawaimintosa
puma, to kake aborama uwaimima mikuwe. Piya, agu
kao'ena nae punatantampesa puma, pabiyama igeti waiyeka
kata mikubompeka, kamanakapa to kake pabiyama uwaim-
ima mikuwe, Isu untiye.

18

Isuba Kesemeni yugabi mintogini arakurintawe
(Matiyu 26:47-56; Maka 14:43-50; Aruku 22:47-53)

1 Pigoya Isu aeba pi kamanapa uma a'ya atate abagi
kina'wa ibabute kumatisa tumima, Kitoroni wani ta'ema, to
mari yoga waintometi pita'i wantawe.
2 Pigoya Isube abagi kina'wape pita'iba asi nasi aki puma
mimi pumekana, Yutasi kuna yagara, aeba pi kana yugaba
agantiye.
3 Pigoya pita'i mintuguna, Yutasiba Parasi aruyenabis-
abe tabe mono kiye kina'mitisabe irebu kinape ibabogini
kane'waipe ma'ena kasupe maete ampa irosantawe.
4 Irosauguna, Isu aeba pintana potakenaenaba pipa abin-
tanaba, igori wama: Tigeba keka aguyosagawema, ibigan-
tiye.
5 Piyama ibigaogini igeba: Isu Nasareti kumatasa yagara-
gawe, untawe. Piya yuguna: Naeba pipa maye, untiye.
Pigoya, Yutasi kuna yagara aeba igege kanama ibakapinti
ampintantiye.
6 Pigoya Isuba: Naeba pipa maye, uwaimoginiba igeba
ika'isa wama ware'nantawe.
7 Piya puguna to kake: Tigeba keka aguyosagawema, ibi-
gantiye. Piyama ibigaogini igeba: Isu Nasareti yagaragawe,
untawe.
8 Piya yuguna Isuba maya uwaimintiye: Naeba ago
urimuwe. Naeba maye. Naeka naguyosagantiripa ma
kinapa itaigini waiyo, untiye.
9 Piya yogana kamana maya unti, pi nkau'wa aboran-
tiye: Namintampe kina igepa kapa kampa itakuwe unti, pi
nkau'wa aborantiye.
10 Pigoya, Saimoni Pita aeba kasopa urintome, pi abamu
kantibisa a'yubumagina tabe mono kiye yagarama kayokaya
yagarawapa aeguma ayatakantisa agiba arisakaintiye. Kana
yagarama nkagewapa Maokasiwe.

11 Piya pogana Isuba maya omintiye: Kasokapa kabamu
kantibinti maema paka puro. Nabanempa nauki nakiyena
atanatantintanaba pipa a'a-oba kampa ukuwe, Isu untiye.

Igeba Isu ababute Anasiti wantawe

12 Piya puntini, irebu kinape kiyawaipe Yuta kina'mi
nkirebu kinape, igeba Isupa araku'ma iga'narasa
kirokaemagini,
13 Anasi ntamapinti ababute wantawe. Piya, pi kabubi
Yuta kina'mi paitama mono kiyewaimpa, agewapa Kaya-
pasi, aeba Anasi nkaraga maentiye.
14 Pigoya, Kayapasi aeba Yuta kina Isuka maru maya
uwaimintiye: Ka yagarama pu'magina a'ya'ma kina
iyo'maeyakana kanarasano, untiye.

Pitaba Isuka kampa agantuwema uwame untiye
(Matiyu 26:69-70; Maka 14:66-68; Aruku 22:55-57)

15 Pigoya Isu ababute waugunisi, Saimoni Pitabe to
ao'yagara ka'wainage aega'ma ika'i wantase. Piya,
ao'yagaramaba tabe mono kiye yagaraba agantika, aeba
Isu aega'ma nama nkantabaipinti kaga uma pasintawe.
16 Pigoya, Pita aewa pi kagisa awari asima mintantiye. Piya
pogana, ao'yagaraba tabe mono kiye yagarama ntamapinti
mintometisa tumima, kagisa kabe kiye araga aeba omogana,
kabe ai'ataogana kagisa kagopinti ababogana. Pita uma
pasintiye.
17 Piya pogana kabe kiye araga aeba Pita agama maya
omintiye: Kaeba pipa mare ntagarama nkabagi kina'mi
nkaruyenabisawe, untiye. Piya yogana aeba: Naeba kam-
paye, untiye.
18 Piya, kayokaya kinape irebu kinape igeba esiba ibogini,
yaku kaema tapimagini mintuguna, Pita aeba ige ibakapinti
wama pabiyama yakuta tapintiye.

Tabe mono kiye yagarama Isu abigantiye
(Matiyu 26:59-66; Maka 14:55-64; Aruku 22:66-71)

19 Pigoya, monota paitanta kiye yagaramaba Isupa abagi
kina'wakabe kamana uwaimintana punti, pika abigantiye.
20 Abigaogana, Isuba maya kamana a'wae pomintiye:
Naeba kamanapa a'ya'ma kinapa aborawaimone. Naeba
kakamaba kampa yoka, Yuta kina'mi uwa mono namapipe
tabe mono namapipe aki pumagini mintagapa kamanapa
uwaimi puntuwe.
21 Pipa nanaga naepa nabigane. Kamana uwaimogini
abe kina, igeka yegini yosa puma ugamigina abo. Igeba
kamana'ne uwaimogini ago abintawe, untiye.

22 Piya yogini, irebu kina mintume igetisa ka'waina Isu
nkgemiti aema maya untiye: Kaeba paitanta mono kiye
yagaraba nanaga piya kamanapa omene, a, untiye.
23 Piya yogana Isuba maya kamana untiye: Antage ka-
mana yekanapa agoba yega abeno. Piya, aogi kamana
yoganapa nanaga naeguyene, untiye.
24 Piya yogana, Anasiba yogini Isupa aya kirokae-
tama monota paitanta kiye yagara Kayapasi aeti ababute
wantawe.

Pitaba Isupa kampa agantuwema tokake uwame untiye
(Matiyu 26:71-75; Maka 14:69-72; Aruku 22:58-62)

25 Pigoya, Saimoni Pitaba aeba pi ntakuta tapima
mintogini, abigama maya untawe: Abagi kina'wampi ige
aruyenabisa kapa kaewoma, abigantawe.
26 Abigauguna uwame uma: Naeba kampaye, untiye. Piya
yogana, paitanta kiye yagarama kayokaya yagara ka, Pita
age arisakainti ae agaya aeba maya untiye: We, kaeba
yogabinti aege kaga mintaka kagaone, untiye.
27 Piya yogana, Pitaba to kake a'a-o uma esegima uwame
yogana, pabigo kokore aga untiye.

Igeba Isu Pairatiti ababute wantawe
(Matiyu 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5; Aruku 23:1-5)

28 Pigoya marogini, Isupa Kayapasi ntamapintisaba
ababute paitanta kiye yagarama ntamapi intawe. Igeba
Yuta kina'mi nkakumparanta'ena akayayekini Pasoba
naninta a'a-o uragaisanagawemaba wasanami kiye Pairati
ntamapintiba kampa intawe.
29 Piyamagini igeba abe'i mintuguna, Pairatiba irosa'ma
igeti tumima ibigama maya untiye: Ma ntagaraba nana
aguntaena pegiri ababute kanawema, ibigantiye.
30 Ibigaogini igeba maya untawe: Aeba agunta yagara
kampa mintemisinta, kaetiba kampa ababute kanaompe-
sine, untawe.
31 Piya yuguna Pairatiba maya uwaimintiye: Tigeripa
ababute wama ago kamanati wainti nkawameta kamanapa
otaiyo, untiye. Piya yogini Yuta kina'miba maya omintawe:
Pipa ka yagara aeguma kaikenaenaba taepa akutatantane,
untawe.
32 Yuta kina igeba piya yuguna Isu aewa purikena kamana
unti, pi ki'ama nkau'wapa aborantiye.
33 Pigoya, Pairatiba nama nkantabaipinti ima Isu nk-
agega'e uma maya untiye: Kaeba taga Yuta kina'mi
Nkwa'ega yagaragawoma, abigaogana,
34 Isuba maya untiye: Pi kamanapa kaega kaumagapisa
yepera ka'isa kina'mi ugamegana unatane, untiye.

35 Piya yogana Pairatiba maya untiye: Pipa naeba Yuta
yagaraba kampaye. Kaeka kaokampibe tabe mono kiye
kinakampibe igeba kababute naeti mekatawa, kaeba nana
pekiniwe, untiye.
36 Piya uma abigaogana Isuba maya untiye: Naeba mam-
pabisa tabe yagaraba kampaye. Piya, mampabisa tabe
yagara mintosinta irebu kina'nempiba akentana pumag-
ini nao'maeyagini Yuta kina'miba ayamagini nayakuresine.
Naeba mabisa tabe yagaraba kampaye. Naeba tonaraka
kabiyone, untiye.
37 Piya yogana Pairatiba maya untiye: Pigoya kaeba
aota Wa'ega yagaragawo, yogana, Isuba maya untiye:
Pabigo yene. Naeba taga kamana mabi uma aborak-
ena tumima Wa'ega yagara mikena aborantone. Piya,
a'ya'ma kina'mi taga kamana wasiye kina'mi nawamupisa
kamana'ne abewe, untiye.
38 Piya yogana Pairatiba maya untiye: Pipa nana taga
kamanane, untiye.

Pairatiba Isu maripora aeguyiyo untiye
(Matiyu 27:15-31; Maka 15:6-20; Aruku 23:13-25)

Piya utegina, Pairati abe'i irosa'ma to kake Yuta
kina'miti tumima maya uwaimintiye: Naeba ma ntagarama
kaintawakaba aguyosagauwe, untiye.
39 Pika ka yekiri abiyo: Tigeba Pasoba yaga yega, taeba
iga'na kina kapa iyoba timi pompene. Piya, mapa abigini
kanarasakapa Yuta kina'miti tabe yagararipa iyoba'atakana
uwa miritanoma, ibigantiye.
40 Piyama ibigaogini, igeba tabe kamana uma maya
untawe: Kampaye, ae'nane. Parabasi iyoba tamo, untawe.
Pigoya Parabasi aeba to kina'mintanaba uwa a'yugu maen-
tana pome kamparaga yagarawe.

19

1 Pigoya Pairati piya yogini, irebu kina'miba Isu eru
kasutasa aeguntini,
2 ake iga'na maema antarage ima a'nota taminoku'ena
potantawe. Piya puntini, wa'ega kina'ma tete kai kaga
maema potantawe.
3 Piya potamagini agora arabama mima amiyo puma: Yuta
kina'mi Wa'ega, aya pene, untawe. Piya untini aowabi
aeguntawe.
4 Piya puguna Pairatiba Yuta kina'miti to kake irosa'ma
maya untiye: Naeba otaogana tigeti tumemipa, naeba kain-
tanawakaba aguyosagauwa, tigeri agowapa agaiyo, untiye.

5 Pigoya, Isuba ake taminokupe tete kaibe potaumentaga
irosa'ma abeta tumpintogana Pairatiba iyakima: Ma nta-
garaga agama aogima napiyiyo, untiye.
6 Pigoya tabe mono kiye kina'mibe irebu kina'mibe igeba
agategini, esegi kamana uma: Maripora aeguyo, maripora
aeguyo, untawe. Piya yuguna, Pairatiba iwamuta u'ma maya
untiye: Naeba kaintanawakaba aguyosagauwa, tige tigeri
ababuma mariporapa aeguyiyo, untiye.
7 Piya yogini Yuta kina igeba maya untawe: Aewaka naeba
Koti Ntagaranawe yemi'na, pipa piya kinapa pu'waiyoma,
ago kamanatepipa untaka, purekana esegi peno, untawe.
8 Piya yuguna, Pairati aeba pi kamana abima to tabera
aekuru puntiye.
9 Piya puntana, to kake nama nkantabaipinti ababute,
abigama maya untiye: Kaeba aetasa aboratampene, untiye.
Piya yogana Isuba kampa a'wae pomintiye.
10 Piya pogana Pairatiba maya omintiye: Kaeba kamanapa
kampa unameno. We, naeba yekana mikenaenabe purike-
naenabe esegiyenaba pipa namintapa, kaeba kampa abeno,
untiye.
11 Piya yogana Isuba maya omintiye: Inatisa yagara Koti
kampa owe ugatantemisinta, naepa ka'ena kampa punatam-
pesine. Piya, kaeti unata kina'mi kaintanawaimpaba kaepa
asugagasaye, untiye.
12 Piya yogana, Pairatiba pi kamana abite Isu uwa atak-
ena yogini, Yuta kina'miba imo kamana umagini maya
untawe: Kaeba kana yagara ae uwa atateginapa, to kake Sisa
nkao'yagaraba kampa mikibene. We, aewaka tabe yagara
mintuwe yemipa, tabe yagara Sisa agobi potaye, untawe.
13 Pairatiba pi kamanapa abite karu pumagina, yogini
Isupa ababute tumuguna kamana uma a'ya pikena yabae-
wata mara'mintantiye. Pi kana yabaeba yabatasa yarage
pumarantane. Pi kana yaragewama nkageba Iburu ka-
manapipa Kabatawe, untawe.
14 Pigoya, Yuta kina'miba igeba marekiniba Pasoba mike-
nagini ase'yo puma wantawe. Piya puguna kagi abebe
pogana Pairatiba Yuta kina maya uwaimintiye: Tabe ya-
gararipa mampaya agaiyo, untiye:
15 Piya yogini igeba tabe kamana uma maya untawe:
Aeba kampa miyeno, kampa miyeno, maripora aepa aeguyo,
untawe. Piya yuguna Pairatiba: We, tabe yagarari yekana
maripora purenema yewo, untiye. Piya yogini, tabe kiye
kina'mi igeba maya kamana a'wae pomintawe: Aeba tae
tabe yagaraba kampaye. Aroma kumatasa Sisa ka'anto ae
miratantiye, untawe.

16 Piya yuguna Pairatiba abima paru puwaitamagina, Isu
maripora purenema owe uwaitantiye.

Igeba Isu maripora aeguntawe
(Matiyu 27:32-44; Maka 15:21-32; Aruku 23:26-43)

17 Pigoya, irebu kina'miba igeba maripo maema Isu amu-
guna aesaga'urogini, maba ka agewapa A'no nkayampu,
Iburu kamanapipa Korikota, pita'i ababute wantawe.
18 Ababute wama maripora pita'i aeguntawe. Piya, agunta
yagara taraba kaga isiyeguma to auka'i to auka'i puwaisitan-
tini Isupa isibakapi atama arabawaitantawe.

19 Pigoya, Pairati yogini Isu nka'nota maripora mayama
awa'ena kaema atantawe: Isu Nasareti kumatasa, Yuta
kina'mi Nkwa'ega Yagarawema, kaema atantawe.
20 Pigoya, Isu aegunta mpaba pipa tabe kuma agora
waintomeka Yuta uwoma kina'mi pita'i wagana puntiniba,
pi kana awa'enaba aisuntawe. Pigoya kana awa'ena kaen-
tapa Iburu kamanapisabe Aroma kamanapisabe Kariki ka-
manapisabe kaemarantawe.
21 Piya puguni, Yuta tabe mono kiye kina'miba igeba
Pairati maya omintawe: Kaeba Yuta kina'mi Wa'ega ya-
garawemaba, a-kaeyo. Piyama: Naeba Yuta kina'mi Wa'ega
Yagaranawe, ae'waka untineba, kaeyo, untawe.
22 Piya yuguna, Pairatiba: Ago kaegasoka uwa waikiye,
untiye.

23 Pigoya, irebu kina'miba Isu maripora aeguntini, au-
tasaena maema a'yigimpagini tarawa tarawaki'ena puma
urintawe. Piya, tabe kaiwapa puguninta'enaba kampa
waintogini,
24 maya untawe: Pipa paga waintika atugekanaba ataena
pusanaga, tete'ena puma ka yagarama maeyano, untawe.
Piya puguna mono isapisa kamana ka mayama wainti, pi'na
esegi puntiye: Igeba nautasaena pako purintini, kainetapa
tete'ena pukibewema, unti, pipa esegi puntiye.

25 Piya, irebu kina'mi piya puntawe. Piya puguna,
Isu maripo agobipa mayama mintantawe: Anowampawa,
anowampa nka'nanto Mariya aeba Keropasi nkwaena, to
Mariya Matara kumatasawa, sumagini mintantawe.
26 Pigoya Isu anobe abagi yagara abugaome naeba
mintuwaguna tasigategina, anowampa maya omintiye:
Waya, mapa yagaragane, untiye.
27 Piya untana, abagi yagaranapa maya unamintiye: Mapa
kanogampawe, untiye. Piya unamoga naeba pi ntaga Isu
nkanopa agamagi ababuma aogi potantuwe.

Isu pu'wantiye
(Matiyu 27:45-56; Maka 15:33-41; Aruku 23:44-49)

28 Pigoya Isu aeba yogawapa a'ya pogana abite mono
kamana'ama esegi penema maya untiye: Naeba wanika
nabiye, untiye.
29 Pigoya, kankabe ka asa wanipa awaitama waintogini,
kai atuta maema ae u'magini asara kitama awamuta may-
otauguna nantiye.
30 Pi asa wani nantana kega'e uma: Pabigo ibanto yo-
ganepa a'ya waye, untiye. Piya yogana a'nopa kirosaogana
aumawapa mesugaintiye.

Irebu yagaramaba Isu irerasa ayatabi aerasibantiye

31 Pigoya, pipa Pasobarasaena maema aogi pikena ya-
gagini, pi ntagaba tabe sabatigini, Yuta kina'mipa kana
wasana maripora iyegunta kina sabatira waisanagaba
kampa ibuntiye. Piya pogini, igeba Pairatiti wama igisaba
aega'yuma akitama kaikenaga uma abigantawe.
32 Abigauguna, owe yogini, irebu kina igeba agunta yagara
tara Isuke isiyegunta ka'waina ayampuba aega'yuntini, to
ka'wainapa pabiyama aega'yuntini puntawe.
33 Piya puta Isuti ampa irosa'ma agaumepa: Aeba ago
pu'wantiye, umagini agisaba kampa aega'yuntawe.
34 Piya puguna, irebu yagara ka'waina ayatabi irerasa
aerasiba ataogana, pabigo korape antipe pagintiye.
35 Pigoya, naeba pipa naonepisa agabebe puntoka, ma
kamanapa taga suwe. Eya, naeba abintuwe. Pi taga kamana
yopa, pipa tigeba abibebe puma timatiti puma aegaraiyo,
untiye.
36 Piya, mono kamana ka mayama wainti, pi'na nkau'wapa
aborama esegi penema pintanaba aborantiye: Igeba ayam-
puba kampa aega'yukibewe, untiye.
37 Piya, mono kamana to kapa mayama waintiye: Igeba
ayata aerasabantanati iyomarakibewe, pi unti kamana'ama
nkau'wapa aborantiye.

Isu kaintawe
(Matiyu 27:57-61; Maka 15:42-47; Aruku 23:50-56)

38 Pigoya, Yosepe Arimatiya kumatasa yagara aeba Isu
ao'yagara mintantiye. Pigoya, Yuta kina'mika aekuru
puma amatiti'enawapa kampa aborama kakama mintan-
tiye. Pigoya, a'ya puwaogana pi ntagara aeba Pairatiti wama
Isu ntabaewa akitakena uma aborama omintiye. Omogana,
Pairatiba owe otaogana wama iyobantiye.

39 Pigoya Nikotimasi, aseka Isuti wanti ntagara, aeba
aogi agunta masawaepa kuntaenawapa 50 kirogaramurasa
maete wama uma ao'maema,
40 Isu nkauti pai'atama wae kairasa asagakokintase. Piya,
Yuta kina'miba wasana yabaeba pabiya puwaitabuntawe.
41 Pigoya Isu, aegunta mpa nkawamoriba yogaba ka wain-
tantiye. Pita'i yabapinti ka wasana aruwema ku'maranta
waintantiye. Pita'iba wasanaba kampa kaiwaitantane. Pipa
uwa kasa'ena waintantiye.
42 Pigoya, Yuta kinapa Pasoba yaga agarosaogini, pikana
wasana aruba agarota waintoginisi, isigeba, Isu nkaupa
maete pita'i metantase.

20

Isu aogama asiwantiye
(Matiyu 28:1-8; Maka 16:1-8; Aruku 24:1-12)

1 Pigoya, marusa yaga sontara, Mariya Matara kumatasa
wae aeba aruri agakena abaya aseka irosa'ma wantiye.
Wama uma irosa'ma agaomepa, yabapa a'waiwaogana uwa
waintantiye.
2 Piya pogana, agate karu'ena wama Saimoni Pitape to
ka Isu abugaome ntagara naepe uma urasimima maya
untiye: Wa'ega yabaewapa ago isu'urewe. Piya pega taeba
aguyosa'ma kunta pune, untiye.
3 Piya yogira, Pitabe pi to ao'yagaranabe tasigeba wasana
aruri wantuse.
4 Ke'iba karu'ena wama naeba Pitapa ogaite karu'ena
wama uma irosantuwe.
5 Uma irosa'maba agepintiba kampa uma pasinta
uwa uma ibikama agauwapa, wae kai asagakoki-
maranta'enamana waintoga agantuwe.
6 Piya pogana, Pitaba ainti kanama uma irosama,
antabaipinti uma pai'ma wae kai asagakokimaranta'ena
mana agantiye.
7 Pigoya, Isu nka'nota asaetaume kaiba to ka'isa kaigeba
kampa waintogana, abiwa akarakima ataogana to ka auka'i
waintogana agantiye.
8 Piya pogana ao'yagara naeba maru arura uma
irosauwapa, uma pai'ma pabiyama agawaemagi abibebe
puntuwe.
9 Pigoya, Isu purintapisa aogama asikiyema, mono isapisa
kamana ka wainti, pipa kampa napintuse.
10 Piya pumagira, tasigeba to kake a'wae pumagira kumati
wantuse.

Matara kumatasa Mariya aeba Isu agantiye
(Maka 16:9-11)

11 Pigoya, Mariya aeba wasana aru agora mima kube'ena puntiye. Kube'ena puntana wama awara uma ibikama agaomepa,
12 enisore tara wae kaiwaisintaga mintusuguna isigantiye. Ka'wainaba Isu nka'no ataumeti miyogana, to ka'waina agisa ataumeti mintantiye.
13 Pigoya, isigeba mayama untase: Waya, kaeba nanaga kube'enaba penema, abigausuguna, aeba maya untiye: Wa'egane isu'urite tori wagasaga aguyosagauwe, untiye.
14 Piya ute a'wae puma Isu aewa agantiye. Agantanaba Isu aowarapa aogimaba kampa agabebe puma agantiye.
15 Piya pogana, Isuba abigama maya untiye: Waya, kaeba keka aguyosa'ma kube'enaba pene, untiye. Piya yogana, aeba kana yogawama nkaba mintiyema, napima maya omintiye: Tabe yagara, kaeba wasana isu'ma tori maete metantanapa yega abite wama umaeyano, untiye.
16 Piya yogana Isuba: Mariya, untiye. Yogana aeba a'wae puma Yuta kamanapisa: Arabonai, untiye. Pipa tae kamanapisa: Tisawe, untiye.
17 Piya yogana Isuba maya omintiye: Nabanempatiba kampa intuwa, nautapa a-ntaukaya po. Kaeba wama naokina maya uwaimo: Nae nababa pipa tige tibawe. Piya, nae Kotiba pipa tige Kotiwe. Pika aeti ikuwe, iyema uwaimo, untiye.
18 Piya omogana, Mariya Matara kumatasa wae aeba a'wae puma wama, abagi kina'wa maya uwaimintiye: Naeba Wa'egapa agauwe, utegina kamana omome kamanapa uwaimintiye.

Abagi kina'mi Isu agantawe
(Maka 16:14-18; Aruku 24:36-49)

19 Pigoya sontara aseyogini, abagi kina igeba Yuta kina'mika iyekuru puma, aki puma nama kabe kitama mintantawe. Mintuguna Isuba ige ibakapi ampa aborama mima maya uwaimintiye: Paruyenaba tigeti waiyeno, untiye.
20 Piya ute ayatarabe ayatabe iyakintiye. Piya pogini, abagi kina'miba igeba Wa'ega agamagini intawamaba aogi puntiye.
21 Piya puguna to kake uwaimintiye: Paruyenaba tigeti waiyeno, untiye. Piya untana to maya untiye: Naba nae unatantemisa puma, pabiyama naeba tigepa uritauwe, untiye.
22 Piya untana pukawaitamagina: Tigeba Aota Awamusa maeyiyo, untiye.

23 Piya untana to maya untiye: Tigeba wasanami nka-
guntaenawai uma asu'a puwaigasiginaba asu'a puwakiye.
Kampa uma asu'a piginaba waewaitakiye, Isu untiye.

Tomasiba Isu agantiye

24 Pigoya, Isu abagi kina'wa aborawaiminti ntagaba, ka
abagi yagara nagisarisa tara tumpaema ige aruyenabisa,
kampa mintantiye. Ae agiwapa Tomasiwe. To ka agiwapa
Agayawe, omintawe.
25 Piya, ka'isa abagi kina ao'miba igeba awaga kamana
omima: Taeba Wa'ega agaune, untawe. Piya yuguna maya
uwaimintiye: Naeba kamanatipa abogana taga kantaba
kampa piya. Nae'ne ntaonepisa ayapi antotasa aegunta,
pi abura agama nayatasa abura aukaya puma, nayatasa
ayatara aukaya puntapa, tagane ukuwe, untiye.
26 Pigoya, to kake sonta aboraogini abagi kina igebe
Tomasige kaga namapinti aki puma kabe kitama
mintantawe. Mintuguna Isuba abakankaipi to kake ampa
aborama mintana maya uwaimintiye: Paruyenaba tigeti
waiyeno, untiye.
27 Piya untana a'wae puma Tomasi maya omintiye:
Kaeba kaya nkamarasa nayata aukaya puma agao. Piya,
kayakatasa nayatara aukaya puma agama to kake kagu'ama
tara taraba a-puma, naega'ma kamatiti po, untiye.
28 Piya yogana Tomasi maya untiye: Kaeba Wa'egane,
Kotinekawe, untiye.
29 Piya yogana Isuba maya omintiye: Kaeba nagamagina
kamatiti puma naegarana, a. We, kampa nagama naega'ma
imatiti pe kina, igeba i'muntanabi mikibewe, untiye.

Yoni ma nkisapisa ago kamana kaentiye

30 Pigoya, Isuba to uwoma awame'enaba abagi kina'mi
nkiyora punti, pipa ma nkisapipa kampa kaewaentuwe.
31 Kaemaranto mapa pipa mayaga kaemarantone: Tigeba
aisuma abima Isu aeba Karaisiti, aeba Koti Ntagara minti, pi
kamana abibebe puma ae'wa aega'ma timatiti pikibepa, ae
awamuta miyaba'ena maema mikibewe, untiye.

21

Tonaentisa tara umaema abagi kina'mi Isu agantawe

1 Pigoya, ainti Isu nkabagi kina'wa Taibiriyasi kotu
nkawamora mintuguna aborawaimintiye: Aeba ampa abo-
rawaimintipa pipa mayamawe:
2 Saimoni Pitawa, Tomasi to ka agiwapa Agaiyawa,
Nataniyeri aeba Karariya mari Kena kumatasawa Sebeti

ntagara tarawa, to Isu nkabagi yagara tarawa sumagini, piya
kina'mi kaga mintantune.
3 Piya mimagi, Saimoni Pita ao'mipa maya wamintiye:
Naeba inoyanta aekena wauwe, untiye. Piya yogi taeba:
Taegeba kaga wakune, untune. Piya ute wanipisa karebi ima
wantune. Wama umima pi nkasekapa inoyantaba kampa
aentune.
4 Piya puma mintuwakana marogana, Isuba kepari amp-
intantiye. Ampintogira Isu nkaowarapa kampa aogima
agabebema agantune.
5 Piya puwakana tabigama maya untiye: Yakaraki'nupa,
inoyantaripa kapa waintiyoma, tabigantiye. Tabigaogira
taeba: Kampaye, untune.
6 Piya yuwakana mayama kega'e uma uramintiye: Wa-
nipisa karewama nkayatakanti kukopa motama inoyantaba
aeyiyo, untiye. Yogi kukopa motauwakana inoyantaba
uwoma ira'waiyogira, taeba kanara kampa paibu maete
intune.
7 Piya pumagira, Isu nkabugaome nkabagi yagara naeba
Pita maya omintuwe: Wa'egarepa piye, untuwe. Yuwagana
Saimoni Pitaba kaiwapa akubotama inoyanta aeyometisa, pi
Wa'egawe kamana abite autasaenaba maema purite wanip-
inti pa'yo puma tumima wantiye.
8 Pigoya, abagi kina to ka'isa taeba pi kepari awamori
mintumetisa wanipisa kareba pubasanaurite kukopa inoy-
antage paiburite wantune.
9 Pigoya, kepari ima uwa mari mayena agantune: Yaku
e'nora inoyantabe paretibe kaemaranta tama miyogira
agantune.
10 Wama uma irosa'ma Isu maya uramintiye: Inoyanta
aeyepa ka ka maete kanaiyo, untiye.
11 Piya yogana, Saimoni Pita aeba wanipisa karebi
ima kukopa uwa mari paibogana intiye. Piya pomepa
kuko antabaipintiba tabe inoyantaba 153 waintantiye, piya
pomepa kukopa kampa airisa'wantiye.
12 Piya pogana Isuba maya uramintiye: Tigeba ampa
naninta nabisugaito yiyo, untiye. Yoginiba, a'ya'ma abagi
kina'miba: Kaeba kegawemaba, kampa abigantune. Piya,
taeba: Aeba Wa'ega yagarawema, ago napintune.
13 Pigoya, Isu ampima kana inoyantabe paretibe maema
pako puma imintiye.
14 Piya, purintapisa aogama abagi kina'wa aborawaimo-
gana kakaga puntiye.

Isu Pitaka sipisipine naninta imo, omintiye

15 Pigoya, taeba naninta nagasuwakana, Isuba Saimoni
Pita maya omintiye: Saimoni, Yoni ntagara, kaeba ma kinapa

asugasima tabera kagupa nameno, untiye. Piya yogana Pitaba maya omintiye. Owe, Wa'ega, kaeba abene. Naeba kaekaba nabiye, untiye. Piya yogana Isu maya omintiye: Kaeba sipisipi awaro kinunte kabiwaitama naninta imo, untiye.

16 Piya untana to kake maya omintiye: Saimoni, Yoni ntagara, kaeba kagupa nameno, untiye. Piya yogana Pita maya omintiye: Owe, Wa'ega, kaeba abintane. Naeba kaekaba nabiye untiye. Piya yogana Isu maya omintiye: Kaeba Sipisipi kinunteta kiya kabiyo untiye.

17 Piya untana to kake kakagara omima maya untiye: Saimoni, Yoni ntagara, kaeba naekaba taga kabiyoma, abigantiye. Abigaogana Pita: Naekaba taga kabiyoma yome kamana abite, antawamaba ata pogana maya untiye: Wa'ega, kaeba a'ya'waemaenaba abiwaentane. Naeba nagu kaeti atama paibutopa, pipa abintane, untiye. Piya yogana Isu maya omintiye: Kaeba sipisipi kinunteta kiya kabiyo, untiye.

18 Piya untana to maya untiye: Tagaka ugamukuwa abo: Kaeba aoso yagara mintanapa, kaega ira'na kukapa arakae pu u'ma, ke'iba pita'i mata'iba nasikenaga kabeginapa wama nasi nasi pene. Pigoya ainti karenarantanapa, kaya tara aebara pegana, to yagarama kaegapa maema amigatama, kampa wakena napikibempe ki'i kababute wakiye, untiye.

19 Piya, Isu aeba Pita ainti purikena ki aborama omintiye. Purikenaenawampaba Koti nkage asaga'yuyenema, untiye. Kamana piya untana Pitakaba: Ampa naegarao, omintiye.

20 Piya yogana, Pitaba aeba a'wae puma Isu nkabugaome nkabagi yagara naeba aka'i wauwagana nagantiye. Piya, naeba paipa Pasoba naninta nanta ntagaba na'nopa Isu nkaibira aisage puma abigama maya untuwe: Wa'ega, kaepa ke kunapa pugatakiyema abiganto,

21 pi ntagarana aka'i wauwagana Pitaba nagantana Isupa abigama maya untiye: Wa'ega, ma ntagaraba pipa aya pikiyema, abigantiye.

22 Abigaogana Isuba maya omintiye: Aeba uwa mintaka naeba a'wae puma kanakena abimogana wainteginapa, ae kaba nanaga yene. Kaega uwa kanama ampa naegarao, untiye.

23 Pigoya, ka'isa mono kina'miba igeba naekaba maya uma kamparaga puntawe: Ma nkabagi yagara aeba kampa purikiye, untawe. Pigoya, Isu aeba pipa naekaba: Kampa purikiye kamana kampa untine. Kampaye. Aeba maya kamana'amana untine: Aeba uwa mintaka naeba a'wae puma kanakena abimogana wainteginapa, ae kaba nanaga yene, untine.

24 Piya, abagi yagara mana nae ma kamanapa abibebe
pumagi, ma esapa kaentuwe. Pigoya, mono kina'miba
naekaba kamana'wapa taganema abune, untawe.
25 Pigoya, Isuba toma toma puntipa esa'nepinti kampa
kaeyuwe. Pipa esa'amana waewaeyemisinta, naeba abopa
wasanamiba kampa aisuma a'ya pesine, Yoniba piyama
kaentine.

APOSORO KINA'MI YOGAWAI PUNTA KAMANANE

Aota Awamusa tumikena kamanane

1 Teyopiro, tabe yagarane, paipa ka esa kaema kamintopa,
pi Isu a'ya'ma yoga punti, aogi kamana uwaiminti, pi ka-
mana ugamintuwe.
2 Piya, aeba yogawapa agobima purite waogana, ikena
kana'wapa aboraogana, Aota Awamusa'ama otaogana, Isu
pai uwaitantemi aposoro kina to kake kamanapa uwaimo-
gana, Koti ababogana mantari intiye. Pi kamanapa kae-
waentuwe.
3 Pigoya, aeba tabera aukima pu'magina, to kake aogama
mima, pi aposoro igeba agowa agakibeka aeba 40 yaga
mima kakate aborate puwaimima, Koti kabiratakenaenaga
uwaiminti, pi kamanape kaga kaentuwe.
4 Piya, ainti igege ampima maya kamana uwaimintiye:
Tigeba Yerusaremi kumapa a-kasiyo. Nabanempatisa aogi
kamana, pai abinta kamana, to kake naeba urimintogiri
abinta, pi au'wa aborasanaga pita agawa puma miyiyo.
5 Yoniba aeba uwa wanitaka'ya paititantiye. Piya, nae
kanapa kampa e'ero puntaka, Aota Awamusatasa paiti-
takuwe. Pita'i pika agawa puma miyiyo, Isu piya uwaim-
intiye.
6 Pigoya, aki punta kina'miba maya uma abigantawe:
Pigoya, Isureyo kina pai mintantasa puma, kaeba kaga aki
purataga tabe kina mikunoma, abigauguna,
7 Isu maya uwaimintiye: Pipa tige'enaba kampaye. Na-
banempa, aewa napima kanapa atagina waintiye.
8 Piya, tigekaba maya urimuwe: Tigeti Aota Awamusa tu-
mima esegiyena aborarimekiri, nae nawaga kamana ukena
kina'ena pikibewe. Piya, Yerusaremi kumatibe, Yutiya
maribe, Sameriya maribe, urite waigina ma nkatuti uma
kanarasakiye, untiye.

Isu mantabinti intiye
(Maka 16:19-20; Aruku 24:50-53)

9 Isu piya kamana ute, iyora ase'yo puma ikena pogana
ababuntiye. Ababogana, ibinankama atikaewaogini
aguyosagantawe.
10 Pigoya, igasoginiba mantari iyogini agagaite mintu-
gunisi, tara yagarara wae kaiyaga, igeti ampa aborama
mintinisi,
11 maya uwaimintase: Karariya kina, tigeba nanaga man-
tariba tiyoma'ma miyewe. Isupa tigeba ago agantagana,

titate iyegina ababute mantari iye. Pi aeba iyegiri, agasa puma, aintiba to kake a'wae puma tumekiri agakibewe, piya untase.

Yutasi ae antota wasana ka ababuntawe

12 Pigoya, aposoro kina igeba ka amutisa, agewapa Oribesi, pi Yerusaremi agora amutisaba, a'wae puma tumima Yerusaremi kuma waintometi wantawe. Pi e'eropa Yuta kina'miba sabatirapa wabumekini,

13 pita'i wama kumati ima, ige mibume ntamapi asu mintantawe. Pi yare puma, inata kimaranta namapi asu mintantapa, mayamawe: Pitawa, Yoniwa, Yemisiwa, Enturuwa, Piripiwa, Tomasiwa, Patoromayowa, Matiyuwa, Aopayesi ntagara Yemisiwa, namu'isa kiya kina igarubakaikena abugai ntagara Saimoniwa, to Yemisi ntagara Yutasiwa, suma mintantawe.

14 Pi kina'mi ka iyuma pumagini, Isu nkanowampa Mariyabe, to ka'isa waepe, Isu nka'natabaramibe, kaga mima nunamu uma mimi puntawe.

15 Pi kanabipa ka yaga, Isu nkaegaranta mono kina, 120 kina irosa'ma mintuguna, Pita asima maya kamana untiye:

16 Nao'mitaba, pai Aota Awamusa'ama Tebiti nkawamu aseyo potaogana, Koti nkesapi kaemaranti pi'na Yutasika au'wa aboraneme, untiye. Pi Yutasi aeba Isu arakurikena kina iyakinti ntagarawe.

17 Pi ntagara aeba taetisa, mono yugarapa aeke kaga otantine, Pita piya untiye.

18 Pigoya, pi ntagara aeba ataenawatasa mone maema kasuguna, maba maema aeti atauguna, pita aibagobama abararamagina, akapisa muru'magina antaba kurima unu kaewantiye.

19 Aibogini, Yerusaremi kumatasa a'ya'ma kina'miba abitegini, kana mawama nkageba Aketama, piya kamanatepipa Kora mpawe, untawe.

20 Pigoya, Pita Yutasika maya untiye: Paisa mono ini Samu isapi, awa'ena mayama kaemaranta waintiye: Nama kuma'wapa uwa waiyeno. Piya to ka'waina a-mpiyeno, untiye. Pigoya Samu isa'amaba to ka maya untiye: To ka'waina aborama, ae antotapa yogawapa maeyano, untiye.

21-22 Pigoya, Yoni mono wani pai'ataogana, Isu yogawa agobinti, pi kanabipa aeti uma airokaema, aega'ma miyuwakana mantabinti intiye. Piya, Isuba abakatepi miyogini, ka'isa kina'miba taege nasinta kina'mipisa ka asitakana, taege kanarasakiye. Pai kaemaranta kamanaka napiyigi, ka aboratama miyeno. Piya yagaraba, ke aboramagina

tao'maeyaka Isu purintapisa asintemi, pi awaga kamanapa yekana kanara pisiye, untiye.

23 Pita piyama yogini abite, tara yagarara isigama aborantawe. Ka'waina nkagewapa Yosepe Yasitasi, to agewapa Pasabasiwe. Piya to ka'waina nkagewapa Matayasiwe.

24 Isigama aborawaisitantiniba, maya uma nunamu untawe: Wa'ega, kaeba a'ya'ma kina'mi nkigu'ama agawaekena yagaragawe. Pika kaeba ma tara yagarara, isigetisa ka'waina tayakega otakana,

25 Yutasi mono yugawape aposoro agibe atate purikena ki'wati tuminti, ae maruta miyeno, untawe.

26 Piya nunamu umagini, iya nkatauguna Matayasi aboraogini, aposoro nagisarisa ka tumpaema kina'mige mima yoga penema, otantawe.

2

Aota Awamusa tumintiye

1 Isu kaitate mintuguna, tonaentisa tara umaema sonta a'ya puwaogana, Pentikositi naninta nakena yaga aboraogini, Isu nkabagi kina igeba ka namapi aki puma a'ya'ma mintantawe.

2 Mintuguna, pontaba aga yemisa puma, mantarisa tabera puma aga urite tumintiye. Tumimagina mintume ntamapi pai'magina pumaewantiye.

3 Piya pumagina, yaku nkantebugantaena aboraurite, wa waya nki'nota aibariyate purite wagana puntiye.

4 Piya pogana, Aota Awamusa'amaba igupi tumima pumaewamagina, intebuba a'wae puwaigasogini, to kamana to kamana urite wagana puntawe.

5 Pigoya, pi ntagaba Yerusaremi kumata a'ya'ma marisa Yuta kina, mono waintaga kina'mi, ampa mintantawe.

6 Pigoya, igeba iwamupisa aga abite, tabera irosa'ma ampa aki puma pami puntawe. Piya puguni, pi a'ya'ma kina kamana'waipisa kamana yuguni abitegini,

7 pami ntami puma uwoma nkigi napimagini maya untawe: Ma kamana ye kina, igeba Karariya kina amanane.

8 Igeba ayamagina to kamana to kamanapisaba yega kamana, agomitaba abune.

9 Taeba Patiya kinana, Mita kinana, Iramu kinana, Mesopotemiya marisa kinana, Yutiya marisa kinana, Kapatosiya marisa kinana, Pontasi marisa kinana, Esiya marisa kinana,

10 Pirisiya marisa kinana, Pampiriya marisa kinana, Isipi marisa kinana, Sairini ma agora Aribiya marisa kinana,

a'yo ampintanta kina Aroma Yuta kinana, Aromapisa Yuta ibabunta kinana,
11 Kariti kinana, Arebiya kinana, sumagi, taeba a'ya'ma mima, kamanatepisa Koti nkesegi puma aogi pumaranti kamana yega, abokanaba iga piye, untawe.
12 Piya, a'ya'ma kina'miba piya umagini, pami ntami puma uwoma nkigi napima, mare-u me-u puma maya untawe: We, mapa nanaenabaya aboraye, yuguni,
13 pigo to ka'isa kina'miba pika akaya sumagini, maya untawe: Igeba waini wani kampa iga'e pasuma nagaitegini, aibo kamana yewe, untawe.

Pita kamana uwaimintiye

14 Pigoya, Pitaba to aposoro kina nagisarisa ka tumpaema kina'mi abakapi asima mima, a'ya'ma kinapa tabe kamana maya uma aborama uwaimintiye: Yutiya kinape Yerusaremi a'ya'ma kina ampintapa, naeba urimekiri aogima abiyo:
15 Tigeba taekaba maya yewe: Igeba waini wani nagaitegini aibo'ena pewe, yepa, pipa ibanto kasa maregi, waini wanipa kampa nantune.
16 Pigoya, poropete yagara Yoweri awa'ena mayama kaenti, pi'na esegi piye:
17 Koti aeba maya iye: Aintisa kana agarosakapa Aota Awamusa'nepa a'ya'ma wa wayapa ari'ma imekini, yagara aragarimpi ainti aborakena kamana, poropete kina'mi yesa puma ukibewe. Piya, aoso kina'miba kasa'enaba agaigini, anasa kina'miba aogi amunta agakibewe, iye.
18 Pigoya, pi kanabipa nae kayokaya kina, wa waya, Awamusa'nepa ari'ma kanarasama imekini, poropete kina'mi yesa kamana ukibewe, iye.
19 Pigoya, naeba yekana, inati mantariba tona kasa'ena aborakiye. Piya, abetisa mariba awame'ena aborakiye. Korape yakupe kunka ibinape tiye kuruyenamana aborakiye, iye.
20 Pa nkaoba tu'ma wakiye. Piya, o'aowamaba kora ki wakana, pi ainti Wa'ega Yagarama kanaba agasiyaena aborakiye, iye.
21 Aibekini, Wa'egawama agisigina, pi kina'mi nki'ima aogi pikiye, poropete Yoweri piya untiyema, Pita piya uwaimintiye.

Isu nkago uwaimintiye

22 Uwaimintana, Pita to maya untiye: Isureyo kina, naeba urimekiri abiyo: Isu, Nasareti kumatasa yagara aeba tiyobi Koti esegi potaogana, abakatipi esegiyenabe awame'enabe

kasa'enamana Kotitisa ago pogana, pintana agoba aboraogiri agantawe.
23 Pi aeka Kotiba paitaka'ya napiyogana waintantika, uma a'ya ataogiri, pabi nkawameta tigeba pintana potama, kama kina imuguni, maripora aeguyuguna purintiye.
24 Pigoya, kana yagaraba Koti aeba purintapisa asitantiye. Piya, aukima purikenaena agaruba agasogana, pi purikenaenamaba aepa kampa to arakurikiye.
25 Pigoya, Tebitiba Koti nkomome kamanaka maya untiye:
Naeba Wa'ega Yagara, kagabebe pumagi kampa natane. Kaeba naori asima mimagina nao'maeyakanaba, ka'enamaba kampa napasanakiye, iye.
26 Pigoya, pika nantawama aogi pegi, nawamupisa na'mu pugatauwe. Piya, nau'amaba aogiyenaneka napi napi puma miye, iye.
27 Kaeba naumanepa kampa atagana, purinta kina ige kumatiba waikiye. Piya, Aota Yagarapa kampa atagana abararakiye. Pika na'mu pugatauwe, iye.
28 Kaeba aogima miyaba ki nayakima, naege kaga mikibempeka naeba na'mupa tabera puwe, Tebiti piya untiye.
29 Piya, nao'mitaba, naeba tayabama Tebiti, aeka taga urimuwe. Aeba purogini, kaitanta aruwapa ma mpara agama abima miyune.
30 Aeba poropete mintana mayama napintiye: Ainti Koti aeba aintisa ayabama nae kabima mintanto mparuta mirite waiyemagina, uma esegi punatantiye.
31 Piya pipa napimagina, Koti ataogana, utaratanta yagara Karaisitika meto kamana maya untiye: Aeba purinta kina'mi kumatiba asayapa kampa atagana umikiye. Piya, au'wapa kampa abararakiye. Aeba to kake aogama asiwakiye, untiye.
32 Pigoya, Isupa Koti purintapisa asitaoga, taeba taorepisa agabebe puma agantompene.
33 Pigoya, abawampa nkayatakanti asitama tabe potaogana, Aota Awamusa'wapa abawampa utatantemipa amogana, ataogana tumintemintana, tabera ampa aboraogini agawe.
34 Pigoya, Tebiti aewapa mantabintiba kampa intipa, maya kamana ka untiye:
Wa'ega Yagara aeba nae Wa'egane piyama omintiye: Kanama nayatakanti ampiyegina,
35 kama kinakapa kagisabi aki puwaitakini, kagisara aebabiyo, piya omintiye.
36 Pika Isureyo kinapa a'ya'ma mayama abima esegi piyo: Isu maripora aegunta, Koti aepa Wa'ega, aepa Karaisiti, asitantegina mintiye, Pita piya uwaimintiye.

Uwoma kina'mi igu a'wae puma mono wani pasintawe

37 Pigoya, Pitaba inta paibu'ma kamana piyama
uwaimogini, iyekuru puma, ae'wape to ka'isa aposoro
kinape mayama ibigantawe: Nao'mitaba, taeba aya pekana
aogi pikiye, untawe.
38 Piya yuguna, Pita maya uwaimintiye: A'ya'ma tigeba
tigu a'wae puma, Isu Karaisiti ae ageraka mono wani
pasiginaba, aguntaenaripa asu'a puwakana, Koti Aota Awa-
musapa timikiye.
39 Tigetipe tiga'nugipe, a'ya'ma ainti aborakibe kinape,
Wa'egare Kotiba aeti uma atokaekenaga tigega'e ukibi kina,
pi tige Aota Awamusapa utaritantiye, Pita piya untiye.
40 Piya umagina, Pita to ka'isa kamana amato puma,
ige'ma kamana maya uwaimintiye: Iba ataena pe kina, ige
aruyenabisa a'wae puma ataigina-o, tibabikiye, untiye.
41 Pigoya, pabi ntaga 3,000 kina igeba Pita mono kamana
yome abibebe puguni, mono wani pai'itauguni, Isu nkaok-
ina'miti uma airokaentawe.

Isu nkaegaranta kina kaga mintantawe

42 Pigoya, aposoro kina'miba mono abikenabe, Isu nkau
nakenabe, nunamurape asi nasi aki puma mintantawe.
43 Piya, Koti nkawame'ena aposoro kina'mi pumeka,
a'ya'ma uwa kina'miba iyekuru puguni, pi aposoro
kina'miba kasa'enabe awame'enabe uwoma tonarona
puntawe.
44 Pigoya, a'ya'ma pi aegaranta kina'mi kaga mintini,
a'ya'waemaenaba pipa wabantanarene, untawe.
45 Pigoya, ka'isa kina'miba ige'enawaipa to kina imimagini,
mone maema, iyokina kusi puma miyume kina, pako puma
imintawe.
46 Pigoya, asi nasi tabe mono namapi aki puma, imaba
kata atama mimagini, au nakenaba igewai ntamapi aki
puma nama mintantawe. Pigoya, nanintagaba aogima pako
puntini, intawama asoyaenabi nama mimagini, Koti nkage
asaga'yuma mintantawe.
47 Piya puguni, ka'isa kina'miba igama i'mu puwaitantawe.
Pigoya, Wa'ega aeba wasana imaba yoga pogini, monoka
ibogini, asi nasi ae aruyenabi ibabuma atokae itantiye.

3

Agisa pu'wanta yagara asitantiye

1 Pigoya, ka yagaba Pitage Yonige isigeba atamaita
nunamu ukena kana aboraoginisi, tabe mono namapi intase.

2 Pigoya, pi tabe mono nama kabera ka yagara, ano
nkantabaipintisa agisa pu'wanta yagara aboranti mintan-
tiye. Pigoya, kana kabewama nkageba Nauka kabiwe,
untawe. Pigoya, pi ntagarama nkaokina'mi asi nasi ababute
wama, tabe mono namankama kabera metauguna mima,
wasana mono nama pasikena ite tumite pugunaba, mone
kutaka esuwaitama mintantiye.
3 Pigoya, Pitage Yonigeba tabe mono namapi ikena iyusu-
guna, isigategina pabiyama esuwaisitantiye.
4 Esuwaisitaoginisi, isigeba aepa agabebe puntinisi, Pita
maya omintiye: Kaeba tasige tasigao, untiye.
5 Piya yogana, pi agisa pu'wanta yagara aeba: Ka'ena
namikenaga yese, uma esegima isigabebe puntiye.
6 Piya pogana, Pita maya omintiye: Mone kuta naeba
kampa wainatantiye. Piya, ka'ena wainatanti, pipa ka-
mukuwa, maeyo. Isu Karaisiti, Nasareti kumatasa, ae
awamuta ugamekana, asima ke nasi nasi po, untiye.
7 Piya umagina, ayatakantisa u'ma asitantiye. Aibotao-
gana, pabigo agisa aga'naba aibarutaogana, pa'yo puma
asintiye.
8 Piya pogana, ke nasikenaenawaka a'mu pumagina, pa'yo
pa'yo pumagina, Koti nkage asaga'yuma isigege kaga tabe
mono namapi intawe.
9 Piya puguni, a'ya'ma kina'miba agategini maya untawe:
10 Mono nama, Nauka kabera, mone kutaka esuratama
miyemi ntagara pimpaye, untawe. Piya, aogi pomeka
agawaemagini tabera pami ntami puntawe.

Pita pi mono namapinti kamana uwaimintiye

11 Piya puguni, Pitake Yonikeri kana yagara uma atokaeyo-
gini, a'ya'ma kina tabe mono namankama nkawari, ka
maruta agewapa Soromoni nkagu namantana pumaranta
auka'i, pita'i isigeti karu'ena uma aki puma mintantawe.
12 Piya puguna, Pitaba igantana wasana maya kamana
uwaimintiye: Isureyo kina, tigeba nanaga ma ntagaraga
pami puma, tabera tasigabebe puma miyewe. Mantanaba
tasige monotesikabera, esegiyenaresimpa ke nasi nasi pike-
naenaba aboramuse. Pipa kampaye.
13 Piya, Abara'amu, Aisaki, Yekobu, tayabamage, ige Koti,
aeba yagarawa Isu ae asu againtika, ma ntagarama nkauta
aogi pegiri agawe. Tigeba pi aepa tigobi potama, kama
kina'mi nkiyapi atauguna, Pairatiba uwa atakenaga yo-
giripa, tigeba asu againta ntagaraga: A'a-o, untawe.
14 Piya, aota arupuyena wantaga aogiyenama nkagowa,
aepa kiyaba: A'a-o, otauguna, wasana aeguti ntagarari uwa
atanema uma paru potantawe.

15 Piya puguna, mikenaenama nkagowapa aeguntawe.
Aeguyuguna, Koti purintapisa asitaoga, taorepisa agabebe
puma agantompene.
16 Pigoya, tigeba agama abiyo. Isu aega'magira agega
napiyogana, ma ntagara Isu nkawamutaka esegiyena abo-
ramegina kaba'ma mintiye. Piya, Isuti tasimatiti pogana,
Koti abimagina tiyora aogi potaye.
17 Pigoya, nao'mitaba, naeba abintuwe. Tigebe kiya ki-
natimpibe kampa napinta, aibo'enarimpa ata potantawe.
18 Piyama ata potauguna, Kotiba utaratanta yagara auki
naki puma purikibika, pi kamana poropete kina'mi nki-
wamupi ataogini, uma kaemaranta, pi'na esegi puntiye.
19 Pika tigeba tigu a'wae pumagiri, paisa mikenaenar-
ipa tikabitaiginaba, aguntaenaripa aebago purigasakanaba,
Wa'egawamatisa aoso esegiyena tigupi aborakiye.
20 Pigoya, tigu a'wae piginaba, Kotiba Isu, utaritanta ya-
garawa Karaisiti, otakana tumimagina mikenaganapa abo-
rarimikiye.
21 Piya, pi Isupa mantawama kakataogana mintogana,
Koti aeba paitaka'ya a'ya'ma aota poropete kina'wampi nki-
wamupi ataogini, untasa puma a'ya'waemaenaba aborakiye.
22 Pigoya, Moseseba kamana maya untiye: Wa'ega
Kotiba, aeba tige aruyenabisa ka poropete nae piyama
aborarimekana, kamana urimikibi abiyo.
23 Pigoya, pi poropete kamana'wa kampa abikibe
kinapa Kotiba kamana abikena kina'mi nkaruyenabisa
igaruba'magina, iyeguma kaikiye, Mosese piya untiye.
24 Pigoya, poropete ka'isa Samuweri miyogini mirite
kananta, igeba pabiyama ma kanabisa kamana uma
kaentawe.
25 Pigoya, poropete mintanta, pi ige iga'nugita tigeba,
piya Koti tiyabamagige paibu'ma atokaemaranti, pi paibu-
tikenaenama nkagoba, pi tigewe. Koti aeba Abara'amuge
paibu'ma atokaentana, maya omintiye: Naeba kaga'nugipa
akayona puwaitakana, pi akayonamaba a'ya'ma maga maga
kina kanarasa waitakiye.
26 Tigeka Kotiba yagarawapa asitama otaogana, maru Yuta
kina tigeti ampa aborantiye. Piya, tigeba aguntaenaripa tik-
abitaiginaba, akayonaba puritakiye, Pita piya uwaimintiye.

4

Pitake Yonike isiraku'urintawe

1 Pigoya, Pitage Yonige isigeba wasana kamana uwaimima
mintusuguni, mono kiye kinape, mono nama irebu kina'mi
tabe yagarabe, Sarusi kina igebe, kaga isigeti irosantawe.

2 Piya, isigeba wasana mono kamana uwaimintinisiba: Isu
aeba purintapisa aoganti kamana uwaimintase. Pi aogaome
kamana uma aborausuguni, abugunaba ataena puntiye.
3 Igeba isiraku'magini, ago atamaisa waogini, iga'na
namapi isitaugunisi waimarausuguna, piya aiba marekini
kamana uwaisitakena puntawe.
4 Pigoya, Pita mono yogini, abinta kina igetisa uwoma
kina'mi abibebe puma, Isu ae aokina'miti uma atokaeyu-
guna, waba 5,000 puntiye.

Pitake Yonike isibabute wama kamana uwaisitantawe

5-6 Piya maroginiba, Yuta monota kiye kinape, kabiyume
kinape, tisa kinape, monota paitanta kiye yagara agewapa
Anasibe, Kayapasibe, ka Yonibe, Aresantabe, to ka'isa tabe
kiye yagarama nkaokinape, Yerusaremi kumata aki puma
miyuguni,
7 aposoro yagara taraba isibabute iyugunisi, iyobi asima
mintusuguni, isibigama maya untawe: Nana esegiyenara, ke
nkawamutasa kamanataka pi esegiyenaba pese, piya uma
isibigantawe.
8 Piyama isibigauguna, Aota Awamusa'ama Pita nk-
agupipa pumaeyogana, kamana mayama uwaimintiye:
Tigeba tabe Isureyo kinape, monota kabiye kinape, a'ya'ma
yekiri abiyo.
9 Tasigeba ma nkagisa pu'wanta yagara ao'maema kaba
ataogiripa, pika tigeba: Ayama kaba atasema, urasitawe.
10 Pika naeba uma aborakiri, tigebe Isureyo kinape a'ya'ma
abiyo: Isu Karaisiti, Nasareti kumatasa, tige maripora
aeguyuguna purogana, Koti purinta kina igetisa abage puma
aogatantegina asima mintiye. Ae esegiyenara ma ntagaraba
kaba'ma au'amaba aogi pegina mintiye.
11 Pigoya, Wa'ega Isugaba paisa kamana maya waintiye:
Nama kikena kina, tigeba mapa ata yabanema kaintagana,
pi ntabankamaba ibaba aogi wa'ega yaba kanta esegi puma
mintiye, piya untiye.
12 Piya, tau'ikenaenaba wasanamiti kapa kampa wain-
tiye. Piya, ka yagarama nkageraka uma atokaema aogi
pikenarapa, pipa mabipa kampa waintiye. Isu ae abiwa
tau'ikena yagarawe, Pita piya untiye.

Wa'egawama kamanaka kampa a'a-oba ukuse, untase

13 Pigoya, Pitage Yonige isigeba abikena namapipa kampa
wanta, uwa yagara taraginisi, igeka kampa karuba punta
kamana esegima yusuguni, abima pami puntawe. Piya,
isigeba Isuge mintantame, pipa ago isigabebe puntawe.

14 Pigoya, pi kaba atantame ntagara, aeba isigege
kaga mintogini, aepe agamagini pi kamana a'wae puma
uwaisimikena aguyosagantawe.

15 Aguyosagategini uwaisitaugunisi abe'i irosa'ma tumpin-
tusuguni, pi mono kanisore kina igewai maya uma, mare-u
me-u puntawe:
16 Taeba ma ntagara taraba ayaena puwaisitakune.
Isigeba awame'ena puma aboraginisi, Yerusaremi kumatasa
kina'miba isiwaga kamanapa ago abiwaegasawe. Pika
ayama airari kaekune. Pipa kampaye.
17 Pigoya, pi kamana'ama a'ya'ma kumati wagana puma
abae pekini, wasanami abisanaga, kamana esegima uma
isiyekuru pugasakinisi: Pi ntagaragaba to kake wasanaba a-
nkuwaimiso uma akunkaisitakune, untawe.
18 Piya ute, isigega'e uma maya uwaisimintawe: Tisigeba
Isu nkagebe wasanaba kamana'wape to kake a-nkuwaimiso,
uma akunkaisitantawe.

19 Aiyugunisi, Pitage Yonige isigeba pi kamana antotapa
mayama a'wae puma uwaimintase: Tige tigeri napimagiri
abiyo. Tige kamana wasite Koti kamana a'a-o yiginaba,
Koti nkaobi agowamaba abekanaba aogi pikiyo, piyama
ibigantinisi,
20 to maya untase: Piya, pi agama abintompentanaba
kakatama mikenaenaba kampaye, untase.
21 Piya yugunisi, to kake isiyekuru kamana uwaisim-
ima isitaugunisi wantase. Piya, pi kumatasa a'ya'ma uwa
kina'miba, pi ntagara kaba atausume, pintana agama abite
Koti i'mu potaomeka, igeti kunta puma, aposoro isigepa
ka'enaba kampa puwaisitantawe.
22 Pigoya, pi nkagisa pu'wanta yagara aeba nankitama
miyogana, kaboba 40 poginisi aogi potantase. Aibusuguni
agantaka yewe, untawe.

Kamana esegima ukibeka nunamu untawe

23 Pigoya, Pitake Yonike uwa isitaugunisi, isigeba wasana
akiyenabisaba irosa'ma isiyo'miti wama, tabe mono kiye
kinake monota kabiyume kinake kamana uwaisiminta, pi
kamana uwaimiwaentase.
24 Piya, pi kamana igeba abite, kaga kamana uma, Kotiti
nunamu uma maya untawe: Wa'ega, kaeba mantabe mabe
wanipe a'ya'ma pipisa kinape atawaentampeka,
25 Aota Awamusa otaukuna, aeba tayabama Tebiti,
kayokaya kinaka, awamu aseyo pogana, kae kamana maya
untiye:

To marisa kina'miba nanaga igobipa taberapa punatagini,
nana pegina naekaba mamparasa kina'mi uwa kaba
tabera kanabirawe, iye.

26 Wa'ega Yagara naepe, Karaisitinepe, mabisa wa'ega kina
igeba kama purasitakena iyakana urewe, iye. Piya,
kiya kina igeba aki puma kama purasitakena'naga
nikewe, kae kamanakapa Tebiti piya kaentiye.

27 Piya pika, ma kumatapa taga aota yagaraga Isu, Wa'ega
asitampe, aepa kama potakena, Erotibe, Pontiyasi Pairatibe,
to marisa kinape, Isureyo kina igege wanaga nikintawe.

28 Pigoya, pai kaega tonkiya kamana uma asaemaran-
tampe, pi nkawameta pewe.

29 Pigoya, Wa'ega, ma iyekuru kamana'waipa asu'a
pugasima, kayokaya yagaragapa esegiyenaga tamega,
monokapa karu kampa punta uwaimeno.

30 Piya pekana, kayapa asabuma yoni kinapa kaba itama,
tonarona awame'enabe kasa'enabe puwaiyakegini, aota
yagaraga Isu, aeka uma aboraurite wano, nunamu piya
untawe.

31 Piya nunamu yuguna, aki puma mintume ntamankama
kurukuru puntiye. Aibogana, Aota Awamusa'amaba igupi
pumaeyogini, kampa iyekuru punta, iwamu asoyaenabisa
Koti kamana'wa wasanaba uwaimintawe.

Isu nkaegaranta kina'mi intabarima mintantawe

32 Pigoya, Isu nkaegaranta kina'miba igupa kata atama
paibu'ma mintantawe. Piya, a'ya'waemaena waintomek-
aba: Kae'enawe, nae'enaweba, kampa untawe. Pipa
kapi'enarene, uma mintantawe.

33 Pigoya, aposoro kina'miba Wa'ega Isu purintapisa asin-
temi, pi nkawaga kamanapa esegima uma mintantawe.

34 Piya, paruyena apaena aboraogini, pi kina aogimagini
iyo'ena puntawe. Ige abakapipa ka'waina kusiba kampa
mintantiye. Mawaipe iyotasaenawaipe to kina imima mone
maemagini,

35 aposoro kinati atantawe. Piya puguni, igeba ka'isaenaga
aguyosagaume kina pakobuma imibuntawe.

36 Pigoya, ka yagara, ka agewapa Yosepewema wain-
tometa, aposoro kina igeba to ka agi Panabasiwe omintawe.
Pi kana agiba tae kamanapisa Esegima aurikena yagarawe,
omintawe. Pi ntagara aeba Aribai tupisa, Saiparasi marisa
yagarawe.

37 Aeba mawapa to kina imimagina, mone maema aposoro
kina igeti a'ya'ma atawaentiye.

5

Ananayasige Sapairage tara a'wararamisi kamanane

1 Pigoya, to ka yagara agewapa Ananayasi, aeba waya'wa
Sapaira, aege uma abiriteginisi, ma kuma'wapa wasana
imima mone maema,
2 pika napi napima, ka'isaba kakatantinisi, to ka'isaba
maete wama aposoro kina igeti atamagina: A'ya'ma maete
kanauwe, untiye.
3 Piya yogana, Pita maya omintiye: Ananayasi, kaeba
nanaga Sataniba kantabaipinti pumaewagina, napimagina
Aota Awamusa amiyo kamanapa uma, kuma magampa
ikantanaba ka'isaba maema kakane.
4 Ma kumakapa uwa kae'enaga atagana waisanawe. Piya,
uwa ikantana mone maema, piya mayaena pikenaba pipa
piya pusanawe. Kaeba kantabaipintiba ayama napiyene.
Kaeba amiyo'enaba pene, untiye.
5 Piya yogana, Ananayasiba pabigo abintana, ware'nama
purintiye. Pigoya, agama abinta kina igepa iyekuruyenaba
tabera aborawaintiye.
6 Piya pogini agate, masimabimiba asima, kairasa
asagakokima wasirite uma kaintawe.
7 Piya, pi ntaga ainti anarimpa kampa abinti, uwa
mintiyemagina, kanama ampa irosantiye.
8 Ampa irosaogana, Pitaba mayama abigantiye: Ma kuma-
tisimpa nkikantanaba pabi nkasa'anto kanayoma, abigao-
gana, pigo aeba: Pabiyaki antowe, untiye.
9 Piya yogana Pita maya omintiye: Tisigeba nana piyema
ka'masa tisigiba Wa'egawama Nkawamusapa amiyo pike-
nagaba napiyese. Kawaepa ago kaiyewe. Pi kina igeba
kabe akanti mintawe. Igeba kaepa pabiyama kaigatakibewe,
untiye.
10 Piya yogana, kana waepa abite, pabigo agisabi
ware'nama purintiye. Aibogini, masimabi igeba namapinti
ima agaumepa pu'waintogini, wasirite wama awae
kaitaumeti uma kaitantawe.
11 Pigoya, a'ya'ma Isu mponota ai'aru pume kina'miba
a'ya'ma isiwaga kamana abinta kina'mige, igeba tabera
iyekuruba puntawe.

Toma toma awame'ena puma aborantawe

12 Pigoya, aposoro kina'miba toma toma awame'enabe
kasa'enabe wasanamiti uwoma puntawe. Piya puguni,
Isu nkaegaranta kina igeba imaba kata atamagini, tabe
mono nama marupa ka agewapa Soromoni, pita'i aki puma
mintantawe.

13 Pigoya, a'ya'ma uwa kina'miba iyekuru pumagini,
igegeba kampa ampa aki puntawe. Aibumagini, pi Isu
nkaegaranta kina'mi nkige asaga'yuntawe.
14 Pigoya, wabe wayape uwoma to kina'mi mono abima,
Wa'egawamati uma amato puma mintantawe.
15 Piya, ka'isa iyokina yoninta ibome kinapa, wasabe
ama'waipe wasirite, ke'i me-ita menkita puntini, maya
untawe: Pita aeba nasi nasi pekana, amankapa ampa ama
nkaiwaitakini kabarikibewe, ute piya puntawe.
16 Piya, Yerusaremi kuma'ama nkagora ka'isa kumatisaba
uwoma kina'mi irosa'magini, yoni kinape kegina intabaip-
inti minta kinape ibabute kana kana puguni, a'ya'ma
iyo'maema aogi puwaitantawe.

Enisorewama iga'na namapisa aposoro iyoba itantiye

17 Pigoya, pintana aboraogana, monota paitanta yagara
aebe, a'ya'ma aege miyume Sarusi tupisa kinape, igeba
igobipa tabera puntawe.
18 Aibumagini, aposoro kina ata puwaitamagini, iraku'ma
ibabuma iga'na namapi itantawe.
19 Piya puguni, pita'i waita mintuguna, aseka
Wa'egawamatisa enisorewama kabe ai'itama, ibaburite
tumima maya uwaimintiye:
20 Tigeba tabe mono namapi ima, a'ya'ma kina ao-
gaso asima miyaba mikena kamana uwaimima miyiyo,
uwaimogini,
21 abitegini abayara tabe mono namapi ima mono untawe.
Pigoya, monota paitanta yagarabe aege miyume kinape
igeba aki pumagini, a'ya'ma Isureyo mono kanisorege kiye
kinape igega'e yuguni irosantawe. Piya puntini: Ka-
mana atauguna, iga'na namati wama aposoro kina ibabute
kanaiyema, untawe.
22 Piya yuguni, irebu kina igeba iga'na namati waumepa,
kana aposoro kinapa uma agaumepa, kampa mintuguni
uma agagategini, igeba a'wae puma wama uma maya
untawe:
23 Taeba wama uma irosa'ma agaompepa, kabeba tonkiya
puma kimatanta'enayaga waintegini, kiya kabima mintaga
uma igaune. Aibumagi, kana kabe aima ima iguyosagaom-
pepa, kana kinape kampa igaune, untawe.
24 Piya kamana yuguni, mono irebu kina'mi tabe yagarabe,
tabe mono kiye kinape, igeba kana kamanaka uwoma nkigi
napimagini: Pipa nana aborakena piye, untawe.
25 Piya yuguna, ka yagara ampa irosa'ma maya uwaim-
intiye: Iga'na namapi itanta kinapa igeba tabe mono namapi
wasana mono uwaimima mintawe, untiye.

26 Piya yogini, irebu tabe yagara aeba irebu kina ibaburite wama, aposoro kina paruyenabisa uma ibaburite kanantawe. Pigoya: Iyeguyekiniba, a'ya'ma kina'miba yaba kasutasa taegukibewe, umagini iyekuru puma, kampa kaso iyegunta uwa ibaburite kanantawe.

Aposoro kina kampa karuba punta kamana untawe

27 Pigoya, mono kanisore kina'mi nkakiyenabi me itauguni mintuguna, monota paitanta yagarama maya kamana uwaimintiye:

28 Taeba pi ntagarama nkageba wasanaba ankuwaimiyoma akunintompepa, kamanatimpaba Yerusaremi kumatiba to kake uma abae pegiri, nanagabaya tigeba kana yagarama kaintanaba tae taupi maema me nkatakena pewe, untiye.

29 Piya yogini, Pitabe ka'isa aposoro kina'mibe igeba kamana mayama a'wae pomintawe: Wasanama kamana wasintini, Koti kamana a'a-o ukenaenaba, pipa kampa waintiye.

30 Tigeba Isu yara aeguma aibu atauguna, tayabamagi ige Koti, ae abage puma asintantiye.

31 Asitamagina, Koti aewa nkayatakanti ababute ima, tabe paitama yagara, tau'ikena yagara asitantiye. Pigoya, ma Isureyo kina, taeba tagu a'wae piginaba, aguntaenarepa asu'a puragaikenaga iye.

32 Pigoya, pi nkawaga kamanaka Aota Awamusa'amabe taebe: Owe, yune. Pi Aota Awamusa aepa Koti awamu wasiye kina'wa imiye, piya untiye.

Kameriye: Uwa itaiyema, uma paru puwaitantiye

33 Piya kamana uwaimogini, intawamaba asabama ata pogini, aposoro iyegukena untawe.

34 Pigoya, kana akiyenabi Parasi yagara ka mintantiye, agewapa Kameriye, aeba mono tisa Yagara, a'ya'ma kina ae age mesu asagayuye. Aeba asima yogini, aposoro kina igeba abe'i tumima a'yo mintuguna,

35 aeba aokinapa maya kamanapa uwaimintiye: Isureyo kina, nao'mitaba, tigeba ka'ena ma kina puwaitakena puntiripa, aogima napigate puwaitaiyo.

36 Paipa ka yagara agewapa Tiyutasi, aeba: Nae wasana wa'egari paitaritama miyuwe, piya yogini, 400 kina aeti uma atokaentawe. Pigoya, aewa aeguyuguniba, aokina'miba iyegaka aibarara pumagini, yogawaipa kaintawe.

37 Pigoya, ainti Karariya mari ka yagara agewapa Yutasi, aeba tage aisuratanta pi kanabi, wasana imo atikeba'ma paita itaogini, ma'ena agobima puntawe. Piya puguni, aewapa aeguntini, aokinapa iyeguma igarubantawe.

38 Pika ma kamana urimekiri abiyo: Tigeba ma kinapa
uwa itaigini miyiyo. Igeba kamanape yogabe igewai igutasa
napima piginaba, a'yugu puma kampa waikiye.
39 Piya, Koti nkesegiyenara kana yuga agobima pigiripa,
uwa piya pugate itakibewe. Tigeba yogawai agu'ya aimagiri,
Koti aewapa kama potasanaga tige'ma kamana urimuwe,
untiye.

Aposoro kina Isu nkageraka iyeguntawe

40 Piya uma uwaimogini, igeba abugunaba kanara pumag-
ini, aposoro kina kega'e yuguni akiyenabi iyuguni, eru ka-
sutasa iyeguntawe. Iyegumagini: Wasana Isu nkage awaga
kamana a-nkuwaimiyoma, akunkitama uwaitauguni uwa
wantawe.
41 Uwaitauguna, Wa'egawama nkageraka iyeguma ata
puwaitaumeka, igeba intawamaba abima asoya puma i'mu
puritegini, pi kanisore kina'mi nkakiyenabisa irosa'ma
wantawe.
42 Piya, asi nasi tabe mono namapipe wasanami
ntamapipe: Isu aeba utaratanta yagara Karaisitiwe,
uwaimimagini, pi mpono kamana uwaimiyaba mima
kampa kaintawe.

6

Ka'isa kina aposoro iyo'maeyiyema ibabuntawe

1 Pigoya, pi kanabipa abagi kinapa uwoma puntini, asi nasi
naninta pako puma imintiniba, Kariki kamana unta Yuta
kina'mi nkabeya waepa kampa aogima iyo'maeyuguni, pika
Yuta ma ago kina igeka abuguna, kampa aogi pogini kamana
untawe.
2 Piya puguni, nagisarisa tara tumpaema aposoro kina,
igeba a'ya'ma Isuti atokaenta kina ibabuma aki puwaitama
maya uwaimintawe: A'yugu taeba naninta pako puma
imikena yuga wasinta, Koti kamana ukena yuga kasakanaba
kampa aogi pikiye.
3 Pika nao'mitaba, tigeba tonaentisa tara umaema kina
tigeti abakapi, aogi napiyena waintaga kina, Awamusa'ama
intabaipinti pumaenta kina, igaigina aogi pekiripa kibi'ma
ibabiyo. Piya pigi, taeba arirasa yuga pi uwaitakini piyo.
4 Piya pigi, taeba nunamurape mono kamana ukenae-
narape esegima peno, untawe.
5 Kamana piya yuguni, a'ya'ma pi aki punta kina igeba
abuguna kanarasa waentiye. Aibogini, wasana mayaki
kibi'ma ibabuntawe: Sitibeni aeba agupipa amatiti'enabe
Aota Awamusape awaitama wainta yagarawa, Piripiwa,
Porokorasiwa, Nikanowa, Timoniwa, Pamenasiwa, Nikorasi

aeba Antiyoki marisa paipa Yuta aruyenabi ampa pasinti
ntagarawa, sumagini,
6 pi kina igeba aposoro kina'mi igora asima arabama
mintuguni, iyapa i'nota araku'ma, nunamu uma a'mu
puwaitantawe.
7 Piya puguna, Koti kamana'amaba tabera anosaurite
wagana puntiye. Aibogini, uwoma Yerusaremirisa kina
aegaranta kina'miti irosa'ma to kake atokaema mintantawe.
Pigoya, uwoma mono kiye kina'migeba aogi kamana abima,
Isu aega'ma aogima mintantawe.

Yuta kina'mi Sitibeni kamana otantawe

8 Pigoya, Kotiba awagaenabe esegiyenabe Sitibenipa
uwoma amogana waitantogana, wasanamiti kasa'enabe
awame'enabe toma toma esegima puntiye.
9 Pigoya, to ka'isa Yuta kina'mi, ka mono agewapa: Kampa
irakurinta kina uwa kina, ige aruyenabisa ka'isa kinape,
Sairini kinape, Aresanteriya kinape, Sirisiya kinape, Esiya
kinape, igeba aki puma Sitibeni ka abi'ma maka otantawe.
10 Pigoya, Awamusa'ama aogi napiyena Sitibeni amogana,
aogi kamana yogini, igeba ae kamanapa kampa akayuntawe.
11 Piyama igiga pugate wasana kumpari uwaigasuguni,
igeba Sitibeni uwa kampari kamana otama, maya untawe:
Ma kana yagara, aeba Mosesege Kotike isige kamana uma
akayasotagi abompene, untawe.
12 Piya yuguni, uwa kinape, mono tisa kinape, monota
kabiyume kinape, piya uma imo atikebakasuguni, mina'ma
Sitibeni araku'urite mono kanisore kina'miti wantawe.
13 Piya, maru paitama iyokina igepa Sitibeni kampari
kamana otakena kina kamana uma yokege puwaimuguni, pi
kina igeba maya untawe: Ma ntagara aeba ago kamanatepe,
ma tabe aota mono kumatepe, uma ataena potayaba miye.
14 Taeba maya yegi abompene: Isu, Nasareti kumatasa,
aeba ma kumapa aguya aima, Mosese Koti nkago kamana
uma aboraramintemi, pi kamanapa maema a'wae pukuwe,
iye, piya kampari untawe.
15 Pigoya, pi mono kanisore kina igeba Sitibeni aobi nkara
agaumepa, aowamaba enisorewama nkaoganta puwantiye.

7

Kamanapa Sitibeni uwaimintiye

1 Pigoya igeba piya kampari yuguna, monota paitanta kiye
aeba Sitibeni abigama maya untiye: Kamana yepa tagano,
yogana,
2 Sitibeni maya untiye: Tabe kina'nepe, nao'mitabe,
kamana yekiri abiyo: Tayabama Abara'amu, aeba Arani

kumatiba kampa wanta Mesopotemiya mari mintogana,
E'wasa Kotiwama aboramima,
3 maya omintiye: Kaeba magape kaope itaga, naeba maba
ka kayakekana, pita'i wama umiyo, untiye.
4 Piya yogana, aeba pi kamana abite Kaotiya mawapa
atate, Arani kumati wama umintantiye. Pita'i umintogana,
abawampa purogana, pi kumapa atategina, Kotiba ka ma
ayakogana, mampa ma tige maema minta mari ababute
kanantiye.
5 Ababute kanama, maba kampa agorapa amima, uwa
akitama toba kampa taka'ya amintiye. Aeba aga'nugibe ainti
maekibeka uwa iwaga uma utawaitantiye. Pipa yagarawa
kampa mintomeka, uwa piya otantiye.
6 Piya untana, Koti to ka kamana maya untiye:
Kaga'nugiba kaboba 400, to kina'mi mpari a'yo umima
kayokaya puma ataena mikibewe, pai untiye.
7 Pigoya, to kamana ka mayama amato puma un-
tiye: Kayokaya kina ibabikibe kina, igepa antota'ena
imekini, kaga'nugipa itaigini ma mpari kanama naeti mono
punatama mikibewe, piya pai untiye.
8 Pigoya, Abara'amu pi kamana abite, abagi kina'wa ae
utatantapa, i kasanema Koti otaogana, yagarawa Aisaki
aborama mintogana, tonaentisa kakaga umaema yaga a'ya
pogana piya puntiye. Pigoya Aisaki aeba Yekobu aboratan-
tiye. Piya pogana, Yekobu aeba tayabamagi nagisarisa tara
tumpaema kina aborawaitantiye.

9 Pigoya, tayabamagi igeba i'nanto Yosepe igobi potama,
moneraka imuguni Isipi mari ababute wantawe. Piya
puguna, pita'i wama umiyogana, Kotiba aege mima,
10 ataenabintisa ababumagina agu kao'ena potama mono
aisa potaogana, Isipi wasana wa'ega yagara Parao, aeba
agama aogi potamagina, ae'wa ntama kumatape aok-
ina'mitape kaga kabima miyenema, tabe kiye yagara asitan-
tiye.
11 Asitaogana mintogana, kaboba puma a'ya'ma Isipibe
Kenani maribe tabe kabu puntawe. Piya pogini, tayabamagi
igeba iga'enaga pu'ma mintantawe.
12 Piya puntini, Yekobu aeba: Isipi mari naninta waintiye,
yuguna abite, tayabamagi uwaitaogini pita'i wantawe.
13 Pigoya, to kake a'wae puma wauguna, Yosepeba
agabarami agowapa uma aborawaimogana, Paraoba abo-
rantemi, agowapa abintiye.
14 Pigoya, Yosepe yogini abawampa Yekobupe a'ya'ma aok-
inape, to a'ya'ma wabe wayape 75 kina, ibabute wantawe.

15 Pigoya, Yekobu aeba Isipi mari wama umima purintiye. Piya, yakaraki'nunka tayabamagiba igeba pabi mpari pu'waewantawe.
16 Puruguni, kana wasana iyampuwaipa akitaurite kanamagini, Sikemu kumata, Emo ae yakaraki'nu igetisa maba ka wasana iru ma, Abara'amu monerase ika pumaranti, pita'i kaiwaitantawe.
17 Pigoya, Koti Abara'amu kamana ominti, pi kamana'ama aborama, esegi pikenagana agarosakena poganaba, igeba tabera Isipi mariba aborantawe.
18 Piya puma mintuguna, Isipi kina'mi tabe kiye yagara aoso ka aborantiye. Aeba Yosepe puntintanaba kampa napintiye.
19 Pigoya, pi tabe kiye yagara, aeba tayabamagi minaga pogini ataena puntawe. Piya puma yogini, yagarawaipa abe'i itauguni aeguwaewantawe.
20 Pi kanabi Mosese aborantiye. Pi kana yagaraba Koti nkaobi aogi e'wasa auwayaga yagarantowe. Pigoya, abawampa ntamapinti kakatama miyuguna, opa kakaga puntiye.
21 Aibogini, uwa mari kakatauguna, Parao nkaragama kana yagara abatama, ababuma ae'wa ntagaraganta puma kabitantiye.
22 Piya pogini, Parao nkaokina igeba kamana agoba omima ayakuguna, abima kamana'wape yoga pomentanabe esegima aogiyena'mana puntiye.
23 Piyama mintogana, kabowapa 40 pogana, aokina Isureyo kina igama abikenagaba agu'amaba aseyo pogana wantiye.
24 Wama Isipi yagara ka'waina Isureyo yagara ka aeguyogana agate, pi ao'yagara ao'maemagina, pi kana Isipi marisa yagaraba ara aeguntiye.
25 Piya puntana maya untiye: Naeba naokina Parao nkayapisa iyoba itaoma, Kotiwama unatantemi, pipa abibebe pikibebe ayabayawe, yogini, igeba pipa kampa abibebe puntawe.
26 Pigoya, maroganaba to kake wama, Isureyo yagara taramisi ma'ena pusuguna uma isibatama, isi'aima ataraisitama maya uwaisimintiye: Ma ntagara tara, tisigerisibe ka kina mintasa, nanaraka ma'enaba pese, untiye.
27 Piya yogana, pi ma'ena agobima ao'yagara aegunti, aeba Mosese aebasana'ma kamana mayama a'wae pomintiye: Kaeba tasige kiyabe wa'egarepe kebaya ugatantiye.
28 Aiba Isipi yagara aeguma kaitampese puma, nae naegukenaga yeno, untiye.

29 Piya yogana, Mosese aeba pi kamana abite aegaka
wama, Mitiya mari wama to kina'mige umintantiye. Pita'i
umima, waya maeyogana yagarawapa tara aborantase.
30 Piya, kaboba 40 to kake migaite, ka'me mpari wama
Sainai amu ararabiri umintogana, Wa'egawamatisa enisore
ka'waina akiyaontobisa yaku nkabu antabaipinti aboram-
intiye.
31 Piya pogana, Mosese aeba nanaenamabaya piyema,
agabebema agakena waogana, Wa'egawama kamana
mayama aborantiye:
32 Naeba kayabamagi, Abara'amu, Aisaki, Yekobu, ige
Kotinawe, yogana, Mosese aeba pi kamana abima tabaraba
puma parokaema mintantiye.
33 Mintogana, Wa'egawama maya omintiye: Mara aeyem-
pepa, pipa aota mawe. Pika kagisa anapa akubo.
34 Naokina Isipi mari karana itama miyegini, nagisuma
kube'ena purite kanaga, abirite kanaogana a'ya pegi, piya
mampa iyoba itakena tumuwe. Pika kaepa Isipi mari
ugatakana wama uma ibabikibene, Koti omintiye.
35 Pigoya, wasanami igeba: Mosese, kaepa kebaya kiyabe
wa'egarepe miyoma ugatantiye, piya uma, a'a-o otauguna,
Kotiba pi ntagara ae paitama iyoba itakiyema umagina,
enisorewa otaogana, yaku nkabu antabaipinti aboramima
yoga pipa otantiye.
36 Piya pumagina otaogana, wama uma ibabute kanan-
tiye. Piya, awame'enabe kasa'enabe puma miyogana, Isipi
maribe, pi tete wani ta'ema wanti mparibe, ka'me mparibe,
kaboba 40 piya puma nasi nasi puma ibabuma kanantiye.
37 Pigoya, Mosese aewa tayabama Isureyo kina maya
uwaimintiye: Koti aeba tiyokina'mi abakapisa poropete nae
kanta yagara ka aborarimikiye, piya untiye.
38 Piya, ka'me mpari aki puguna, Sainai amuti ima
enisorewama nkawamupisa waiyaba kamanapa abima,
uwaimogini abinta'nagi uramintawe.
39 Pigoya, tayabamagi igeba pi ntagarama kamanapa
kaitegini, aewapa uma ata potate, Isipi mari a'wae puma
wakenaga napimagini,
40 Eronipa maya omintawe: Kaeba kotintana puma
tamegana, pi'na paitarataka a'wae puma wano. Mosese aeba
Isipi marisa tababuta kananti'na, aetapaya wagasagi, kampa
agaune, untawe.
41 Piya umagini, purumakankama iyapisa potamagini,
muta atama iya nkaeguma, pintana i'mu potantawe.
42 Piya puguna, Kotiba akabiwaitaogini, igu'amaba a'yugu
pogini, pa, nori, o'ama mpono untawe. Piya pika poropete

kina'mi nkisapa kamana mayama waintiye:
Isureyo agoba, tigeba kaboba 40 ka'me mpari mima, yagabe to ka'isaenabe aeguma kaema, naeti agunta kampa abasa'natantane, iye.
43 Tigeba amani Moroko ae mono nama kima wasintane, iye.
Piya, to amani Arepanika, nori ae pumarantintanawe, utegini, ae kamana wasintane, iye.
Pintanama wa'egarintana puritaogiri, nunamu otakena aogima kampa puntane, iye.
Pi aguntaenaga naeba yekini, kama kina'miba tibabute Pebironi mari merigaikibewe, Koti unti kamana poropete kina'mi kaentawe.
44 Pigoya, tayabamagi igeba ka'me mpari kairasa Koti mpono nama kima'ma, aesagabite nasi nasi puntawe. Pipa Koti Mosese aowa ayakimagina uma aboraminti, pabi nkawameta kima'ma, aetisa mono wasintawe.
45 Pigoya, pi kai nama tayabamagi igeba piyama kirite kanauguna, Yosuwa paitawaitaogini, mata'i to marisa kinapa igaruba igasogini, tayabamagi igeba maema kairasa mono kima, pita mintuguna Tebiti aborantiye.
46 Piya, Yekobu ae Wa'ega Koti, aeba Tebitipa kao'ena potaogana, pi abimagina: Tabe mono nama kigatasuwoma, abigantiye.
47 Piya aewanane. Soromoni Wa'egawamanta tabe mono nama kitantiye.
48 Pigoya, Inatisa Yagara aeba wasanami nkiyatasa kimaranta namapipa kampa miye. Pika poropete nkawamupi kamana mayama atantiye:
49 Mantaba naemu yabaewe. Piya, maba pipa nagisanepa ae abobora aema mimagi, a'ya'waemaenaba kabiyuwe, iye.
Namapa, aya namapaya ka kinataigina kanarasakiye. Piya, marupa ayamabaya ka abora namigina aogi pikiye, iye.
50 Naeba nayantepisa mantabe mabe maema aborawaentuwe. Pipa kampa abewo, piya uma, Wa'egawamaba poropete kina'ma nkawamupi ataogana, piyama kaentiye.
51 Pigoya, kamana kampa abima aibo kina tigega, tigu tige kampa waintantikiri, tiyabamagi puma mintantasa pumagiri, Aota Awamusakaba: A'a-o, otamagiri ataena puma miyewe.
52 Tiyabamagiba ae poropete yagara uwaba aogima atantawe. Pipa kampaye. Arupuyenama Nkagowa aborakibi, meto kamana unta, pi kina igeke kaga iyeguntawe. Piya,

ainti aewa aboraogiripa, minaga puma aegukenaenaba pi
tige puntawe.
53 Kamana ago enisore nkawamupisa unti, pipa tigeba
maema a'yugu potamagiri aeguntawe, Sitibeni piya uwaim-
intiye.

Sitibeni yaba kasutasa aeguntawe

54 Pigoya, Sitibeni kamana piyama uwaimogini, intawam-
aba ataena pogini igobipa tabera puntawe.
55 Pigoya, Sitibeniba Aota Awamusa'amaba agupipa
pumaewaogana, mantari aomaraogana iyogana, agaomepa
Koti nke'wasaenabi Koti nkayatakanti Isu mintogana
agantana, maya untiye:
56 We, naeba manta a'waiyegi, Wasanama Ntagara Koti
nkagora mintegi agauwe, untiye.
57 Piya yogini, imo kamana uma, ige akumpa aeguma
apasana urite wama,
58 kuma awamori uma irosa'ma, yaba kasutasa ae-
guntawe. Piya puntini, kamana otanta kina'miba igeba e'ero
kaiwaipa atama, ka yagara, agewapa Soro, ae agisabi aki
potama atamagini, Sitibeni aeguntawe.
59 Pigoya, Sitibeni yaba kasutasa aeguyuguna purintana,
nunamu maya untiye: We, Wa'ega Isu, kaeba naumanepa
maerega pureno, untiye.
60 Piya uma, araka pima to kake tabe kiga'e uma maya
untiye: Wa'ega, kaeba ma aguntaenawaipa mae igaso, uma
purintiye. Aeguyuguna purogana,

8

1 Soroba agategina antawamaba aogi puntiye.

Isu nkaegaranta kina igeti kamaena agobintawe

Pigoya, pi ntagaba Yerusaremi kumatasa, monota ai'aru
pume kina tabera karana'ena agobima puwaitauguni, igeba
iyegaka pai'ma aibarara puma, Yutiya, Sameriya mari wa-
gana puwaewantawe. Aposoro kina ibiwai Yerusaremi
kumatapa mintantawe.
2 Piya, mono kina ka'isa igeba Sitibeni kaitategini,
kube'ena puma intara'ena potantawe.
3 Piya puguna, Soro aeba pi monota ai'aru pume kina
karana itama, namaka namaka aigupama, wa waya ibaisusu
puma iga'na namapi itama mintantiye.

Piripiba Sameriya kumata mono yuga puntiye

4 Pigoya, mono pasinta kina igarubagainta kina igeba
a'ya'ma kumati wagana puma, wasana mono kamana
uwaimirite wantawe.

5 Piya puta, Piripiba Sameriya kina'mi kuma ai'nera
irosa'ma, Karaisiti nkawaga kamana uwaimintiye.
6 Uwaimogini, a'ya'ma wabe wayape uwoma kina'mi ka-
mana'waka ibogini abimagini, awame'enaba toma toma
pogini agamagini, ka ima pumagini i'mu potantawe.
7 Piya, aeba keba uwoma igarubaogini, wasana intabaip-
intisa tabera: A-e, a-e, ute irosa'wauguna, nanki kinape igisa
iya ataena ibunta kinape kaba itantiye.
8 Aibogini, pika kana kumatapa i'muntanaba tabera abo-
rantiye.
9 Pigoya, pi kumata kiyo'ena pome ntagara, agewapa
Saimoni mintantiye. Aeba maya uma mibutaye: Naeba
naona kina'nepa tagane, untiye. Piya uma, Sameriya marasa
kinapa pami puwaigasogini,
10 ima minta kinake tumima minta kinake aeka abugun-
aba iyogini, maya uma mintantawe: Ma amani yagaraba
Koti otanti ntagara esegiyena agowe, untawe.
11 Piya yuguna, aona kina'maba e'ero kanabi piya pogini,
pami pumagini aeti uma airokaema mintantawe.
12 Miyuguna, Piripiba Koti kabiratakena aogi kamanape,
Isu Karaisiti nkawaga kamanape uwaimogini abibebe puma,
wabe wayape a'ya'ma mono wani pai'waentawe.
13 Piya puguna, Saimoni aebe pabiyama pi mono abima
wani pai'ma, Piripige kabo puma nasi nasi pogana,
awame'enabe tabe esegiyenabe pogana, agama uwoma nk-
agi napima mintantiye.

Pitage Yonige Sameriya kumati wantase

14 Pigoya, Sameriya kumatasa kina'mi Koti mpono abu-
guni, pi iwaga kamana Yerusaremi kumati aposoro kina'miti
waogini abintawe. Piyama abitegini, Pitake Yonike uwaisi-
taugunisi tumintase.
15 Tumpa irosa'maginisi: Aota Awamusa igeti tumenema,
Wa'ega esotantase.
16 Piya, igeba Isu nkagera mono wanipa pasintaka, Aota
Awamusapa igetiba kampa tumogini, uwa mintantawe.
17 Pigoya, aposoro tara isigeba isiya i'nota atausuguna,
igetiba Aota Awamusa tumpintantiye.
18 Pigoya, kana Saimoni agaomepa, aposoro isigeba
wasanami nki'nota isiya atausuguna Aota Awamusa tumo-
gana, isigategina mone maete isigeti uma irosa'ma, ika-
pukena puwema, mayama isibigantiye:
19 Tisigeba naepa pabiyama pi nkesegiyenaba namisigi,
to ka'isa kina'mi nki'nota nayantepa atakana, Aota Awa-
musa'wapa tumpiyeno, umagina isibigantiye.

20 Piyama isibigaogana, Pita maya omintiye: Kaeba Koti
nka'muntanaba monerasa ika pikena yempe'nagiba, mone-
gantaga kaegapa ata puwakibese.
21 Piya, pipa kae'enaba kampaye. Kantawamaba Koti
nkaobi kampa aogima parutu piye.
22 Kaeba maema pi ata pikenaenagapa kaite, kagu a'wae
puma Wa'ega esotagana, kagupi egaenaga waintemipa asu'a
pugagasano.
23 Naeba kagaopa, kaepa egaena ataena asaenagampa
kagibe puntiye, Pita piya omintiye.
24 Omogana, Saimoni maya a'wae puma omintiye:
Tisigeba naeka uma Wa'ega esotaisigina, nau'imagina pi
yementanaba kampa abora nameno, untiye.
25 Pigoya, aposoro isigeba a'ya'ma wabe wayape
Wa'egawama kamana esegima uwaimiteginisi, Yerusaremi
kumati a'wae puma wantase. A'wae puma wantinisi,
Sameriya uwoma kumati aogi kamana uwaimita wantase.

Piripi Aperika yagara ka mono omintiye

26 Pigoya, Wa'egawamatisa enisore ka'waina Piripi maya
uma omintiye: Kaeba aseyo puma kagi Yerusaremi kumatisa
Kesa kumati tume ki'i tumo, piyama omintiye. Piya pi ki'i
ka'me mpari waye.
27 Piyama omogana, Piripiba aseyo puma wantiye. Piya,
Itiyopiya maba piya tabe wae ka mintanti, agewapa Kantesi,
ae tabe yagaraba, mone kuta tabe kiye yagaraba aeba
Yerusaremi kumati mono kamana wama intiye.
28 Piya, a'wae puma wakena osiwama paibute wakena
karewapi wantana, poropete Aisaya ae kamana awa'ena
aisuntiye.
29 Piya pogana, Awamusa'ama Piripi maya omintiye: Ke'i
kaeba wama, maro kare uma abatao, untiye.
30 Piya yogana, Piripiba wama uma abatama, pi ntagara
aeba poropete Aisaya ae kamana awa'ena aisogana, abima
mayama abigantiye: Kamana aisempe'na, pi agowapa
abeno, untiye.
31 Piya yogana, aeba maya untiye: Ka'waina kampa unam-
intakapa, naenepa ayamagi kanarapa abukuwe, untiye. Piya
umagina, Piripi omogana karebi ima kabobuma mintantase.
32 Kamana awa'ena aisunti, pipa mayamawe:
Sipisipi aegukena ababesa pumagini, uma ababuma aegukibewe. Piya, to sipisipi aya kasa kina'mi nkigora: Kaegae, kampa unta waiyisa puma, kamana kampa unta mikiye.
33 Igeba karana potama, parutu kamanapa kampa otakibewe. Mampabi aege mikibe kinapa kamana'wapa

kampa abikibewe. Igeba mabi miyaba'enawapa ago maegasigina ikiye, pi nkisapisa kamana aisuntiye.

34 Piyama aisuntana, kana tabe yagara aeba Piripi maya uma abigantiye: Kaeba yega abeno. Poropete aeba kekabaya piyaba iya, aewakabe to ka'wainakabaya iye, untiye.

35 Piya yogana, Piripi abite, poropete yagarama kamanapi aigima Isu nkaogi kamana omintiye.

36 Piya uta wama, wanita uma irosantase. Piya puntana, tabe yagarama maya untiye: Agao. Wanipa mampa waintiye. Mono wanika yekanapa kanara pai'natakibeno, uma abigantiye.

37 (Pigoya, Piripi maya untiye: Taga abima, kagupa aeti amegapa kanarane, yogana, antota maya omintiye: Isu Karaisiti aeba Koti Ntagarawe. Pipa abibebe puwe, omintiye.)

38 Pigoya, kareba pita atate, Piripibe kana tabe yagarabe waniti tumima, Piripiba kana yagara wani pai'atantiye.

39 Piya wanipisa iyusuguna, Wa'egawamatisa Awamusa'ama Piripi ababute waogana, tabe yagara aeba to kake kampa agantana, antawama asoyaenabisa ke'wati wantiye.

40 Pigoya, Piripi aeba Asito kumati irosaogini agantawe. Uma irosa'magina, pitasa agobima kumaka kumaka aogi kamana uwaimita wama, Sisariya kumata uma irosantiye.

9

Soro agu a'wae pumagina Isu aegarantiye

1 Soro aeba Wa'egamati atokaenta kina kama puwaitama, karana itama iyegukena agi napintiye. Aibumagina, monota paitanta kiye yagaramati wama kamana yogana:

2 Soro ao'maeyiyema, esa kaema, Tamasiko kumata miyume Yuta kina'miti kaema amintiye. Amogana maete marota'i wama, Wa'egawamatisa kasa ki aega'ma miyume kina ibatama, wabe wayape iyakana u'ma ibabute Yerusaremi kumati kanakena wantiye.

3 Piya wama Tamasiko kuma nkagora uma irosakena pogana, mantarisa apayaena tumima tumpa e'wasa potantiye.

4 Aibogana, mabi ware'nama mima, kamana ka mayama abintiye: Soro, Soro, kaeba nanaga karana punatama naeguyene, yogana,

5 Soroba mayama abigama untiye: Wa'ega, kaeba kegawe, yogana, aeba maya untiye: Karana punatama naeguyempe, Isu naewe.

6 Pigoya, kaeba asima mare kumati wagini, pita'i piya
pikena kamanapa ugamikibewe, omintiye.
7 Pigoya, wasana aege wanta kina igeba kamana kampa
unta, uwa mintantawe. Piya, igeba kamana'amaba
abintawe. Piya, to ka'enaba kampa agantawe.
8 Piya, Soroba asima agaomepa, aoba tunusuwaogana
kampa agantiye. Aibogini, aokina'mi ayakana urite,
Tamasiko kumati ababute wantawe.
9 Pigoya, pita'i kakaga yagaba uwa aorikaema mima nan-
intabe wanipe kampa nanta, uwa a'a-o uma mintantiye.
10 Pigoya, Tamasiko kumata Isuti atokaenta yagara ka
mintantiye. Agewapa Ananayasiwe. Aepa Wa'egawama
amonta patama: Ananayasi, piya agega'e yogana, abite:
Wa'ega, naeba maye, untiye.
11 Piya yogana, Wa'egawamaba amato puma maya untiye:
Kaeba parutu ki'i wama, Yutasi ntamapi ima, ka Tasasi
kumatasa yagara, agewapa Soro, ae uma abatao. Aeba
ibanto nunamu uma miye.
12 Aeba agu'amaba mayaena agantiye: Ka yagara, age-
wapa Ananayasi, aeti uma irosa'ma ao agakena ayapa a'nota
ataye, piya agantiye, untiye.
13 Wa'ega aeba kamana piya uma omogana, Ananayasi
maya untiye: Wa'ega, pi ntagaraba tabera yega abuwe. Aeba
kaege atokaenta kinaka Yerusaremi kumatapa karana'enaba
aseyonaba kampa puwaitaye.
14 Pigoya, mata'iba pabiyama kae kage kawaga kamana
yompe kinapa iga'na taepa taubu'urite wanema, tabe mono
kiye kina'mi igeba otawe, untiye.
15 Piya yogana, Wa'egawama maya omintiye: Kaeba uwa
wao. Pi ntagaraba yoga kina'ne otauwe. Aeba nage nawaga
kamana'ne namu kinape wasana wa'ega kinape Isureyo
aruyena igeti, yogane purite wama mikiye.
16 Piya peka, naeba nage nawaga kamana'neka uma awae-
nama nkagupi miyenema, otakana abikiye, piya untiye.
17 Pigoya, Wa'ega aeba piya yogana, Ananayasi aeba
wama namaka yome, pita'i ima Soro nka'nota ayapa atama,
maya untiye: Soro, nao'yagara, Wa'ega Isu ke'i aboragamiti,
ae unatagi kanauwe. Kaeba kao agagana, Aota Awa-
musa'amaba kae kagupi pumaeyanoma iye, untiye.
18 Piya uma omogana, pabigo aobi aobariyanta ki-
natomepa aigaga paogana, agamagina asima iyogana, mono
wani pai'ataogana,
19 naninta nama esegi puntiye.

Soro mono yuga Tamasiko kumata agobintiye

Pigoya, Soro aeba pi kumatasa Isuti atokaenta kina igege uwaenanto mima,
20 pabigo karu'ena Tamasiko kumata Yuta kina'mi mpono namapi ima, Isu nkawaga kamana uma maya uwaimintiye: Isu aeba Koti Ntagarawe, untiye.
21 Piyama uwaimogini, abima pami pumagini maya untawe: Yerusaremi kumati pi nkagi yegana, pitaka karana itaurite, mata'iba pabiyama iga'na taubu'urite, tabe mono kiye kina'miti wakena kananti'naba, pipa ayama a'wae uyenaba piye, untawe.
22 Pigoya, Soro aeba esegiyena maemagina: Isu aeba taga Karaisitiwe, uma, pi kamana agoba uma aborama aogi pogini, Tamasiko kumata Yuta kina mintanta uwaimogini, abima uwoma nkigi napintawe.
23 Piya, ka'isa yagaba pogini, Yuta kina'mi Soro aegukena naga'nikintawe.
24 Piyama wa naga'nigi'urite, kibira arape asekape minaena puma aegukena kabiyuguna abite,
25 wakena pogini, aseka aokina'mi ababute wama, yabatasa kibi kimarantati imagini, wa'nu kupi ira'atama iga'na ubu'atama u'yobaso puguna, tumima wagaintiye.

Soro Yerusaremi kumati umintantiye

26 Piya puguna, Soro wama Yerusaremi kumata uma irosa'ma, Isuti atokaenta kina igeti uma amato pikena yogini, a'ya'ma kina igeba iyekuru pumagini, atokaenti ntagarawemaba, kampa napintawe.
27 Piya puguna, Panabasi ao'ena potama, ababute aposoro kina'miti wama, Isu Soro ke'i aboramima kamana omogana, Tamasiko kumata Isu nkawaga kamana tabera uma aboranti, pi kamana uwaimintiye.
28 Piya uwaimogini abuguna, igege Yerusaremi kumati nasi nasi puma mintantiye.
29 Mima, Wa'egama nkage awaga kamanapa kampa karu punta wasanaba uwaimintiye. Piya, Kariki kamana abinta Yuta kina'miba mono uma abigamaka puntiniba, kamana a'waebu puntawe. Pi kina'mi ige aegukena yuguni,
30 aokina'miba abite Sisariya kumati ababute tumima metauguna, wama Tasasi kumata uma irosantiye.
31 Piya pomeka, a'ya'ma Yuta mari, Karariya mari, Sameriya mariba, igeti paruyena aboraogini, monota ai'aru pume kina'mi to kake esegi puma mintantawe. Igeba Wa'egawamati uma airokaeyuguna, Aota Awamusa'amaba intabaipintiba esegi puwaitantiye. Piya pogini, to wabe wayape uwoma kina'mi mono namapipa igege ampa pai'ma tabe puwantawe.

Pita Iniyasi kaba'atantiye

32 Pigoya, Pita aeba a'ya'ma mari nasi nasi puta puta,
Kotiti atokaenta kina Arita kumata mintume kina, igeti uma
irosantiye.
33 Irosa'magina, pita'i ka yagara agantiye. Agewapa
Iniyasi, aeba aga'na asawaogana nankitama miyogana,
kaboba tonaentisa kakaga umaema puwantiye.
34 Pigoya, Pita mayama omintiye: Iniyasi, Isu Karaisiti
aogi pugatama kabakataye. Asima amakapa akubuma
akarakiyo, omintiye. Piyama omogana, pabigo asiwantiye.
35 Piya pogini, a'ya'ma Arita Saroni kumatasa kina'miba
agamagini, igu a'wae puma, Wa'egawama tuntana puma
aegarantawe.

Pita Tabita ao agatantiye

36 Pigoya, Yopa kumata Isuti atokaenti nkwaepa ka
mintantiye. Agewapa Tabita, piya Kariki kamanapipa
Tokasiwe. Kamanatepipa Esawe. Aeba asi nasi aogiye-
namana pumagina, a'ya'ma wabe wayape ka'isaenaga
aguyosagaume kinapa aogima iyo'maema mibutaye.
37 Pigoya, pabi ntagaba Tokasi aeba yonintana aboramo-
gana purintiye. Purogini, autiba wani pai'atama nama ka
marupi metauguna waintantiye.
38 Pigoya, Arita kumapa pipa agarota waintomeka,
atokaenta kina igeba Pita awaga kamana abite, wasana tara
uwaisitaugunisi, aeti Yopa kumati wama maya omintase:
Kae kababute, tae wa'eri karu'ena wanema kanause, untase.
39 Piya yusuguna, Pitaba abima aseyo puma, isigege wama
uma irosa'ma, wasana yabae waintometi ababute intawe.
Iyogini, abeya wae'iya a'ya'magini kobe puma mimagini, in-
tara'ena puma Tokasi aogama mintana kai pagumpa iminti,
pipa ayakiwaentawe.
40 Piya puguna, Pitaba uwaitaogini, abe'i irosa'ma tumi-
waegasuguna, arakabima nunamu untiye. Nunamu uma
a'ya atate, aowaba a'wae puma kana wasana yabae wain-
tometi agau'ma maya omintiye: Tabita, kaeba asiyo, untiye.
Piya yogana, ao apina'ma Pita agama asima mara'miyogana,
41 Pita ayata u'ma asitantiye. Asitantana, Kotiti atokaenta
kinape pi abeya waepe kega'e yogini, iyuguna Tokasi ao-
gatama a'wae puma imintiye.
42 Pigoya, pi awaga kamana Yopa kumatapa abae
puma anosaogini, uwoma kina'mi Wa'egawama mpono
aegarantawe.
43 Pigoya, Pitaba uwoma ntaga Yopa kumata to ka Saimoni,
purumaka ari pome ntagara, aege mintantiye.

10

Enisore ka'waina Koniriyasi kamana omintiye

1 Pigoya, Sisariya kumata ka yagara, agewapa Koniriyasi,
mintantiye. Aeba Itari marisa irebu kina'mi kiye yagara
mintantiye.
2 Pigoya, aewape aege mintanta kinape a'ya'ma igeba
Kotika karu pumagini, monotapa aogima mintantawe.
Pigoya, Yuta kinapa monebe kotape imima aogima
iyo'maentana, asi nasiba Kotiti esotama mintantiye.
3 Pigoya, Koniriyasi piya pogana, ka yagaba atamaita Koti-
tisa enisore ka'waina ampa aboraogana, agega'e: Koniriyasi,
untiye.
4 Piya yogana, aekuru puma: Wa'ega, nanagawe, untiye.
Piya yogana, aeba maya untiye: Nunamube kao'enagape
Kotiti iyegina, abima aogi pugataye.
5 Pika kaeba Yopa kumati wasana uwaitagini wama, ka
yagara agewapa Saimoni, aoso agiba Pita, ae uma ababute
kanaiyo, uwaitao.
6 Aeba auka Saimoni, purumaka ari pemi ntagara, ae
namapi wani nkawamori a'yo umintakiya, uma ababute
kanaiyo uwaitao, uma omintiye.
7 Enisorewamaba kamana piyama omite waogana,
kayokaya yagara tarawa, irebu kina'wampitisa mono
waintaga yagara kana, suma, igega'e uma,
8 pi kamanapa uwaimiwaetama, Yopa kumati uwaitaogini
wantawe.

Wa'egawama Pita amonta ki'i ka'ena ayakintiye

9 Pigoya, pi kina igeba wama ke'i uma waimarategini,
maroginiba to kake wama kuma agora uma irosakena
puguna, kagi abebe pogana, Pitaba nama nkabobori ima
nunamu asu untiye.
10 Nunamu asu yogana, aga'ena abogana, yogini naninta
kao'ena potauguna, aesaro'ena puma ayampuga kampa abo-
gana, amonta mayaena agantiye:
11 Mantaba a'waiyogana, ka'ena kaiba taberaka'ya
atunkatapa iga'na ubu'atama atauguna, mabi tumintiye.
12 Pigoya, kana antabaipintiba yaga kuya kabara uwoma
toma toma kina atamagina pugasanaogana mintometa tu-
mogana,
13 maya kamana aborantiye: Pita, kaeba asima aeguma
nao, yogana,
14 Pita maya untiye: Wa'ega, naeba uwa a'yugu kina'mi
ntanintabe i'ni ntanintabe kampa naontanawe, untiye.

15 Piya yogana, to kake maya kamana aborantiye: Kotiba
uma aogi piya, pi ntanintagaba kaeba uma ataba a-po,
untiye.
16 Pintana kakagara aboraogana, pabigo pi kaiba mantari
a'wae puma intiye.
17 Pigoya, Pitaba pi kasa'ena agaomeka, uwoma nkagi
napiyogini, pabigo kana Koniriyasi nkaokina igeba wa'eri
uma irosa'ma, Saimoni ntamaka ibigata wama uma abata-
magini, kabera uma asima mima,
18 agega'e uma aguyosa'ma maya untawe: Saimoni, aoso
agiwapa Pita, aeba ma ntamapi mintiyo, piya untawe.
19 Pigoya, Pita pi kasa'ena agaomeka napi napima minto-
gana, Awamusa'ama maya omintiye: Kaeba abo. Kakaga
kina kanama ampa kaguyosagawe.
20 Pika kaeba irosa'ma timimagina, igege wakenagaba a-
kuntaba po. Pi kinapa nae uwaitaogini kanawe, omintiye.
21 Piya omogana abite, Pitaba kana kina'miti irosa'ma
tumima, maya untiye: Naguyosagapa naeba maye. Nanaga
kanawe, yogini,
22 pi kina igeba maya omintawe: Irebu kina'mi kiye
yagara Koniriyasi uratagi kanaune. Aeba Kotika karu puma
aogiyenabi miyegini, a'ya'ma Yuta kina'miba aeka abegan-
aba, aogi pemi, aeti aota enisore ka'waina aboramima, kaeka
namankapi kanama ampa kamana ugamekana aboma,
omegina, tagarubagi kanaune, untawe.
23 Piya yuguna, Pitaba namankapi ibabuwaitama, pi
nkaseka aogima kabiwaitaogini waimarantawe. Waimarau-
guna, maroginiba, aeba Yopa kumatasa ka'isa Isu mpono
abinta kinape, kaga wantawe.

Pita Koniriyasi ntamapinti intiye

24 Pigoya, igeba ke'iba ka ase uma waitategini, wama
Sisariya kumata uma irosantawe. Pigoya, pita Koniriyasi
aeba ae tunkape to ka'isa aokinape igega'e uma, igawa
pumagini mintuguni uma irosantawe.
25 Uma irosa'ma, Pitaba namapinti iyogana, Koniriyasiba
kanama agisabi ampa parokaema, a'mu potantiye.
26 Aibogana, Pitaba ababuma asitama maya omintiye:
Asiyo. Naeba wasananawe, omintiye.
27 Piya kamana utaginisi, namapinti ima wasana aki puma
mintuguna, asu igama maya uwaimintiye:
28 Tigeba Yuta kina tae agoba abintawe. Taeba to
marisa kina tigege tao'ena puma umisanagaba akutatan-
tane. Pigoya, naeba tigekaba a'yugu kina i'ni kinaneba
kampa uritakuwe. Kotiba agowapa unamima nayakintika,

29 naeba kamanatipa kampa akayunta, uwa kamanati
wasima kanauwe. Pika naeba ibaba tibigauwe: Tigeba
nanaga nagega'e yega kanauwema, ibigantiye.

30 Piyama ibigaogana, Koniriyasiba maya omintiye: Naeba
kasa'ena agategi mirite kanaogana, tarawa tarawaki yaga
a'ya piye. Pi kamana ugamukuwe. Naeba atamaita nunamu
yuwagana, ka yagara kaiwapa wae'wae puwanta naeti abo-
rama,
31 maya unamitaye: Koniriyasi, Kotiba nunamugapa
abima, wasana mone kotatasa iyo'maeyampekaba abima
aogi pugataye.
32 Pika kaeba Yopa kumati wasana uwaitagini, Saimoni,
aoso agiba Pita, ababute kanaiyo. Aeba auka to Saimoni,
purumaka ari pemi ntagara, ae namapi miyemi, kana na-
mankapa wani nkawamori waintiye. Pi kana Pitaba mata'i
kanama ka'isa kamana ugameno, yoga abituwe.
33 Pigoya, naeba pika wasana uwaitaogini, kaetiba wata-
gana, kaeba kamana'nepa abima, kanampeka nantawama
aogi piye. Pigoya, mapa Wa'egawama kamana ugaminti, pi
yega abenemagi Koti nkaobi aki puma mintune, piya untiye.

Pita Koniriyasi ntamapi mono uwaimintiye

34 Pigoya, Pitaba awamu aseyo puma maya uwaimintiye:
Koti aeba wasana taukaba abeginaba iyegina tumeginaba
kampa piye. Pipa abibebe puwe.
35 Piya, toma toma kina'mitisa ka'isa kina'miba aeka karu
puma aega'ma, ae aobi aogima miyiginaba, igega'e ukiye.
36 Kotiba Isureyo kina taeti kamana au'wapa maema abo-
ranti, pi nkawaga kamana tigeba abewe. Aeba Isu Karaisiti,
a'ya'waemaenama Nkwa'ega otaogana, paru aogi kamanapa
uramiwaentiye.
37-38 Pigoya, Yuta mari aboranti, pi nkawaga kamanapa
mayama abewe: Yoni aeba wasana mono waninkama ka-
mana uwaimogini abuguna, Isu, Nasareti kumatasa, ae Koti
Aota Awamusape esegiyenawape amogana, Karariya mari
mono yugawapa agobintiye. Piya, a'ya'ma maba ainkima
nasi nasi puma wasana iyo'maentiye. Aibumagina, a'ya'ma
ke kina'ma intabaipinti minta kinapa aogi puwaitantiye.
Kotiba ao'maema, wage aetaogana pi ntugaba puntiye.
39 Pigoya, Yuta kina tae maribe Yerusaremi kumatibe unti
puntintanaba, pipa taeba agama abiwaentune. Pigoya, ainti
maripora aeguyuguna purintiye.
40 Pu'ma mintogana, kakaga yaga a'ya pogana, Koti abage
puntiye. Abage puma asitaogana, aborate kakate puntiye.

41 Pigoya, a'ya'ma kina'mitiwanane. Wasana aogi ka-
mana'wa ukena kina Koti pai ibabumaranti, taetimana ab-
orantiye. Pi purintapisa asiyoga, aege naninta kaga nama,
kamanapa uma abintompene.
42 Pigoya, Kotiba aepa aoso kina purinta kina tae tabe kiya
yagara asitantiye. Pi nkawaga kamana a'ya'ma kina uma
aborama uwaimiyoma, uratantiye.
43 Pigoya, aeka napima imatiti pikibe kina age awaga ka-
mana'waka uma aguntaenawaipa Koti asu'a puwaigaikiye.
Pipa a'ya'ma poropete kina ige uma aborantawe, Pita piya
untiye.

To marisa kina'miti Aota Awamusa tumintiye

44 Pigoya, Pita piya yogini, a'ya'ma abima mintume kina
igeti Aota Awamusa tumintiye.
45 Pigoya, Koti to marisa kina'miti Aota Awamusapa ti'ma
imogini, ka'isa Yuta kina, Isu nkaegaranta Pita abagi punta
kina, igeba agate pami puntawe.
46 Piya, to marisa kina'miti Awamusa tumogini, to kamana
to kamana umagini Koti uma tabe potauguni, abima pami
puntawe. Piya puguna, Pita maya uwaimintiye:
47 Taeti Aota Awamusa tuminti, pabiyama ma kina'miti
tumemika, mono wanipa kampa akunkitakune, untiye.
48 Piya uma yogini, ao'miba ibabuwaitama Isu Karaisiti
nkagera mono wani pai'itantawe. Piya puguni, igeba Pita
arakuruguni, ka'isa yagaba igege mintantiye.

11

Pita Yerusaremi kina awaga kamana uwaimintiye

1 Pigoya, aposoro kinape Isu nkaegaranta kina Yutiya
mari mintume kinape, igeba namu'isa kina'mi Koti kamana
aegaranta, pi nkiwaga kamana abintawe.
2 Piyama abuguna, Pitaba Yerusaremi kumati a'wae puma
iyoginiba, Isu nkaegaranta i kasanta kina'miba aeka abugun-
aba kunta ibogini,
3 maya omintawe: Kaeba nana pikena to mari wama, i
kampa kasanta kina'migeba nanintaba nane, untawe.
4 Piya yuguna, Pitaba pintana aboraminti, pi kamanapa
agorasa agobimagina, maya uwaimintiye:
5 Naeba Yopa kumata nunamu uma mintuwagana,
napiyenanempa a'wae poga, amontagantaena agauwapa,
mayaena aboranamoga agantuwe: Piya ka'ena tabe
kaigantaena atupa maema kabobuma, iga'narasa ubu
maranta, pi mantabintisa pubasanauguna tumima, nagora
tumpa irosantiye.

6 Tumoga, agabebe puma igama pakobuma mayama agan-
tuwe: Antabaipintiba tonarona kina, yagabe kabubintisa
kina kuya kabara a'ya'ma kinapa pita agantuwe.
7 Pigoya, naeti kamana mayama aborantiye: Pita, kaeba
asima aeguma nao, untiye.
8 Piya yoga naeba maya untuwe: Wa'ega, pipa kampaye.
Naeba uwa a'yugu kina'mi ntanintabe i'ni ntanintabe kampa
naontanawe.
9 Piya yuwagana, mantarisa ebi ebi kamana to kake maya
untiye: Pipa Kotiba uma aogi pegina, kaeba uma ataba a-po,
untiye.
10 Piyaena aboraoga, kakaga pogana, kana a'ya'waemaena
mantari a'wae puma intiye.
11 Pigoya abiyo. Pintanaba kakawaogana, pabigo Sisariya
kumatisa kakaga kina apa naeti wama nama mintuwampe,
pita'i uma irosantawe.
12 Uma irosauguna Awamusa'ama maya unamintiye:
Kaeba igege wakenaga ata kagiba a-ntapima wao, un-
amintiye. Piya yoga, wauwagini ma taokina tonaentisa
ka'umaema kina'miba nabagi pugu, wama uma irosa'ma
irebu kina'mi kiye yagarama ntamapi iyuwakana,
13 maya kamana uramintiye: Nae namapi enisorewama
aboranamima maya unamintiye: Kaeba Yopa kumati apa
igarubagini, Saimoni, aoso agiba Pita, uma ababute kanaig-
ina,
14 kamana urimekiri kaebe kao'mibe tigeba abigina,
Kotiba ti'ima aogi puritakiye, piya unamiyema, kana kiye
yagara unamintiye.
15 Pigoya, naeba mono uwaimuwagana, pai taeti Aota
Awamusa tumintisa puma, pabiyama igetiba tumintiye.
16 Piya poga, naeba pi agategi, Wa'egawama kamana maya
unti, pipa napintuwe: Yoniba uwa wanitaka'ya paititantiye.
Piya naeba Aota Awamusatasa paititakuwe untika, napin-
tuwe.
17 Pigoya, taeba Wa'ega Isu Karaisitika napima tamatiti
puwakana, pintanaba tae-isa puntiye. Pabiyama to marisa
namu kinape i'muntanaba puwaitama, Aota Awamusa im-
intiye. Pipa naeba ayama Kotipa kepa akunkatakuwe. Pipa
kampaye, Pita piya untiye.
18 Piyama uwaimogini, igeba abima intaba paru pogini,
Koti i'mu potama maya untawe: We, Kotiba to marisa kina
igu a'wae puma, miyaba mikenaenaga igegeba uwaitaye,
piya untawe.

Antiyoki kumata mono aborantiye

19 Paipa Sitibeni pu'waoganaba tabe kuntuyena aboran-
tiye. Piya pogini, Isu nkaegaranta kinapa iyegaka pai'ma

wama, Pinisiya, Saiparasi, Antiyoki mari umima, Yuta kina'amana mono kamanapa uwaimima mintantawe.

20 Pigoya, ige abakapisa Saiparasi kinape Sairini kinape Antiyoki kumati irosa'ma Kariki kina igege, pabiyama kamana uma abirite, Wa'ega Isu mpono kamana uwaimintawe.

21 Piya, Wa'egawamaba esegiyena imogini uwaimuguni, uwoma kina'mi abima igu a'wae puma Wa'egawama tuntana puntawe.

22 Pigoya, pi kamana Yerusaremi kumati waogini, monota ai'aru pume kina igeba abite, Panabasi otauguna Antiyoki kumati wantiye.

23 Wama uma irosa'ma agaomepa, namu'isa uwoma kina'mi Isu aegarauguna uma igama, Kotitisa awagaena igeti aboraome, agama antawama aogi pogana, Wa'egawamati uma airokaema mikibeka ige'ma kamana esegima uwaimintiye.

24 Piya, Panabasi aeba aogi yagarawe. Agupipa Aota Awamusape amatiti'enawape pumaema waitantogana, pi namu'isa kina igaogana antawama aogi puntiye. Piya, kana kumatapa uwoma kina'mi Wa'egawama tuntana puntawe.

25 Pigoya, Panabasi aeba Tasasi kumati wama, Soro uma abatakena wantiye.

26 Wama uma ababoginisi, Antiyoki kumati kanantase. Kanama ampima monota ai'aru pume uwoma kina'mige mima, ka kaboba mono uwaimintase. Pigoya, Antiyoki kumatasa wasanamiba Isuti atokaenta kina ige igewaipa Karisiteni kina'nema uma aborantawe.

27 Pi kanabipa, poropete kina Yerusaremi kumatisa Antiyoki kumati tumintawe.

28 Pigoya, igetisa ka, agewapa Agabasi, aeba Awamusa'ama otaogana a'ya'ma mari nanintaga tabe kabo pikibe, pi kamanapa untiye. Piya, pi kana kaboba Aroma kina'mi wa'ega yagara Korotiyasiba, aeba mintogana aborantiye.

29 Pigoya, Antiyoki kumatasa Isuti atokaenta kina igeba pi kamana abite, mone iyotasaenawai waintomepa aki puma, Yutiya mari iyo'miti ataigina wakibika, uma esegi puntawe.

30 Pigoya, mone maema aborama aki puntapa, Panabasike Soroke isimugunisi, maete wama aegaranta kinata kabiyume kina'wai me imintase.

12

Erotiba Yemisi aeguntana, Pita araku'urintiye

1 Pi kanabipa, wasana wa'ega yagara Erotiba monota
ai'aru pume kina ka'isa, karana itama agasiyaena puwait-
antiye.
2 Piya puntana, yogini Yoni nkaganto Yemisipa kasotasa
aegugasuguna purintiye.
3 Piya pogini, uwa Yuta kina'mipa iga ibogana igama,
Pitapa pabiyama yogini, yisiti kampa wainta pareti nakena
yaga arosaogini, araku'ma iga'na utintawe.
4 Pi Pasoba yaga, i'ikena yaga, a'ya pekanaba, Yuta
kina iyakima aegukenaga napima yogini, iga'na namapi
atama, irebu kinapa tonagisarisa ka'umaema kina'mi kiya
kabintawe.
5 Pigoya, Pitaba iga'na namapi mintogini, monota ai'aru
pume kina igeba asi nasi aeka napima Kotiti nunamu uma
mintantawe.

Enisorewama iga'na namapisa Pita iyoba'atantiye

6 Pigoya, Eroti aeba marekanaba wasana iyakikena yaga
aboranti, pi nkasekapa irebu yagara taramisi isigeba isi-
bakapi Pita iga'na tara ubu'atama waimarantiye. Piya, to
irebu yagara taramisi nama kaberi kiya kabima mintantase.
7 Pigoya, Wa'egawamatisa enisore ka'waina pabigo abo-
rama asiyogana, namapa e'wasa puwantiye. Piya pogana,
enisorewamaba Pita abekintata aukayama abage puma: Ke
karu'ena asiyo, yogana, Pita nkayapisa iga'naba iyobantiye.
8 Piya pogana, enisorewama maya omintiye: Kautasaen-
aba maema pu u'ma, kagisa anapa maema igiyo, untiye. Piya
pogana, enisorewama to kake omintiye: Mu'mu kaigapa
maema pu u'ma naegarao, yogana,
9 aega'ma wantana, enisorewama pomentanaga abogan-
aba amonta ki'i pusuyena puntiye.
10 Pigoya isigeba to ka kabira piyama mintugunaba
igasima uma pasite puta, kumati tabe kabi kimaranta, pita
uma irosausuguna aewa uwa a'waiwaoginisi tumintase.
Tumima ke'i wantinisi, karu'ena enisorewama Pita megaite
wagaintiye.

11 Piya pogana, Pita age'magina maya untiye: Mapa
napiyuwe. Wa'ega aeba enisorewa otagina, Eroti
nkiga'nabisabe Yuta kina'mi nkigobintanabisabe iyoba
nataye, piyama napintiye.
12 Pita aeba piyama napigaite age urite wantiye. Wama
Yoni Maka ae ano, agewapa Mariya, ae namata uma
irosantiye. Pita'i uwoma kina'mi aki puma nunamu uma
mintantawe.

13 Pigoya, Pitaba komari umima kabera aiwakarusogana,
kayokaya araga ka, agewapa Arota, aeba: Kebaya ai-
wakarusiye, ute tumima,
14 Pita kamana'wata abite, kabe kampa aiginta uwa a'mu
purite, nama nkantabaipinti ima: Pita kanama kabera
ampintiye, uma uwaimintiye.
15 Uwaimogini, igeba abite maya untawe: We, kaeba aibo
kamana yene, yuguna, aeba a'no pako puma esegima untiye:
Me, ae asima mintiye, untiye. Piya yogini igeba: Pipa
amankapa pemintanaga yene, untawe.
16 Pigoya, Pita aeba to kake aiwakarusuma miyogini, kabe
ai'ma aewa nkagamagini pami puntawe.
17 Piya puguna Pitaba aya tugupa pumagina: Ka-
manapa pakama miyiyoma, uwaimintana, Wa'egawama
iga'na namapisa iyoba atama ababunti, pi nkawaga ka-
manapa uwaimimagina, to ka maya untiye: Tigeba ma
kamanapa Yemisipe to ka'isa taokinape uwaimiyo, untiye.
Piya ute, aeba tori iro'ma wagaintiye.
18 Piya marogini, irebu kina igeba Pitaka aisakate: Nana
puwaye, ute, iyekuru puma pami puntawe.
19 Piya puguna, Erotiba Pitaka aguyosakategina iga'na
namapi kampa aganta, irebu kina uwaitaogini, aseka
kabima mintume kinapa iyeguntawe. Piya pugaite, Eroti
aeba Yutiya maba kaite Sisariya kumati tumima mintantiye.

Eroti nkantota'ena aboramintiye

20 Pigoya, pi kanabi, Taya Saironi kumatasa kinapa
Eroti tabera ka ibirantiye. Piya, pi kuma ago kina
igeba irosa'waema: Paru puratanema, wasana wa'ega ya-
garama kiya yagarawa, ka agewapa Parasitasi, ae omuguna,
antawamaba aogi pogana, kana wasana wa'ega yagaramati
wama kamana'waipa omintiye. Piya, igeba ka'isaenawai
ankima ankimayena kampa puma mintantasinta, kampara-
gaenabi mpintantasine. Piya, ankami ankamiyenawaipa
tisa'waogini, pi to kake kabo puma airokaekena irosantawe.
21 Pigoya, Eroti aeba kamana a'wae puma uwaimikena
kana iminti, pi ntaga aboraogana, wasana wa'ega awa'ena
pu u'ma, kamana ukena yabaera ima mima, pi kina'mi aki
puma mintuguna kamana uwaimintiye.
22 Uwaimogini a'ya'ma kina'miba aomana suma maya
untawe: Kamana pipa wasanama kamanapa kampaye. Pipa
Koti kausu kamana yene, untawe.
23 Pigoya, Erotiba pi kamanaka abima aogi puntana,
Koti nkageba kampa maema asaga'yuyogana, Wa'egawama
enisorewa otaogana aeguyogana, aupinti kimparaogana
pu'wantiye.

24 Piya, pabi ntaga Wa'egawama mpono'amaba anosama
abae purite wagana puntiye.
25 Pigoya, Panabasibe Sorobe isigeba Yerusaremi kumata
pi uwaisitantasa puma pugaite, pabe nkawameta Antiyoki
kumati a'wae puma wakenaba, Yoni Maka ababusuguni
kaga wantawe.

13

Igeba Soroke Panabasike mono yugara uwaisitantawe

1 Pigoya, Antiyoki kumata monota aruyenabi poropetebe
tisabe mintantawe. Piyama: Panabasiwa, Simiyoni aeba
to ka ominta nkagiwapa Tunu Ntagarawa, Arusiyasi aeba
Sairini kumatasawa, Maneyeni aeba wasana wa'ega yagara
Eroti aege kaga agayagaya puma mima anosantina, Sorowa,
sumagini aruyenabi mintantawe.
2 Pigoya, ka yagaba Wa'egawama nkagisuma nakenaba
a'a-o uma aki puma mintuguna, Aota Awamusa'ama kamana
maya untiye: Panabasike Soroke yoga uwaisitantopa, pi
pikibemeka maema aseyo puwaisitaiyo, untiye.
3 Piya yogini, pika nanintaba a'a-o uma nunamu uma
mima, iyapa isi'nota atama akayona puwaisitama, mono
yugara uwaisitaugunisi wantase.

Saiparasi mari wama mono kamana untase

4 Pigoya, Aota Awamusa'ama piyama uwaisitaoginisi,
isigeba wama Serusiya kumata tumpa irosa'ma, wanipisa
karebi ima wama Saiparasi uma irosantase.
5 Pigoya, pi mpari irosa'ma, Saramisi kumati uma pita'i
Yuta kina'mi ige mono namapi ima Koti kamana uwaim-
intase. Yoni Maka aeba isigege kaga wama isiyo'maentiye.
6 Pigoya, a'ya'ma pi mpari nasima, Peposi kumata uma
irosantawe. Pita'i uma irosa'ma, Yuta yagara, ka kiyo'ena
pikena yagara, kampari poropete mintanti, agewapa Pa-isu,
ae uma abatantawe.
7 Pi ntagara aeba kiya ka, agewapa Sesiyasi Porasi, ae
ao'yagara mintantiye. Pi kiya yagara aeba aogi napi
napiyena wantaga yagara, aeba Koti kamana abikenaga
abogana, Panabasike Soroke isigega'e yoginisi kanantase.
8 Kanausuguna, pi kana kiyo'ena pome ntagara, Kariki ka-
manapipa agewapa Erimasi, aeba kiya yagarapa Isu mpono
a'a-o otama akunkisitantiye.
9 Pigoya, pi ntaga Sorokaba, aoso agiba Poro, aepa Aota
Awamusa'ama antabi pumaemagina aseyo pogana, Erimasi
aragamagina maya omintiye:

10 Kaeba kewama ntagarawe. Kaeba arupuyenama
kama potane. A'ya'ma kumpari'ena kamparagaenagam-
paba kagupipa pumaentiye. Kaeba Wa'egawama nkaogi ki
maema a'yugu puma, ataena pumagina akunene.
11 Pika Wa'egawama nkesegiyenawampa nkagowapa
agao. Kaeba kao karu karumpa'wakana, ka'isa yagaba
arapa kampa agama mikibene, untiye. Piya yogana, pabigo
ibinankama ata potaogana, aoba tikaeyogana aya nkurupa
nkurupa pogini, ayata urikena puntawe.
12 Pintana aboraogana, kiya yagaraba Wa'egawama nke-
segiyenawata agategina, monokaba pami puma abogana,
aogi pogana aogima abibebe puntiye.

Poroba Pisiriya Antiyoki kumata mono uwaimintiye

13 Pigoya, Porobe aokinape igeba Peposi kumapa atate,
wanipisa karebi ima to kake wama, Pampiriya mari Pega
kumata uma irosantawe. Pitasa Yoni Maka aeba itate
Yerusaremi kumati a'wae puma kanatiye.
14 Pigoya, igeba Pega kumatasaba wama, Pisiriya mari An-
tiyoki to auka pita uma irosantawe. Pita uma irosa'ma, Yuta
kina'mi sabatiba kaga mono namankaipi ima mintantawe.
15 Pigoya, pi monota tabe kina igeba Mosese kamanake,
poropete kina'mi kamana awa'enake, ka'isa aisuma a'ya
atate, mayama uwaimintawe: Tao'mitaba, mono kamana ka
napintiripa yigi abeno, untawe.
16 Piya yuguna, Poroba asima aya nkasa puma paru
puwaitama, maya uwaimintiye: Isureyo nao'mitabe Kotika
karu pe kinape, kamana urimekiri abiyo.
17 Isureyo kina taete Koti, aeba tayabamagi ibabuma kibi
itama, Isipi mari mimagini tabe kina aborantawe. Piya
puguna esegiyenawatasa pita'isa ibabute kanama,
18 ka'me mpari nanintaba imima iyo'maema miyogana,
kaboba 40 puntiye.
19 Pigoya, Kenani mariba tonaentisa tara umaema kina
igarubakasima yogini, tayabamagiba igeba pi mpaba
pakobuma, iyota iyota puma maema mintantawe. Piya
puguna, kaboba 450 a'ya puntiye.
20 Pigoya, Kenani mari mintuguna kiya aborawaimogini
mirite wauguna, poropete Samuweri aborantiye.
21 Pigoya Samuweri mintogini, wasana wa'egawaika yu-
guna, Kotiba Penisameni nkaga'nubara igetisa Kisi ntagara
Soro asitaogana, kaboba 40 kabiwaitama mintantiye.
22 Pigoya, aeba atate, Tebiti wasana wa'egawai asitantiye.
Pigoya, aeka maya kamana uwaimintiye: Naeba Yesi ntagara
Tebiti agama, aeka naumawamaba aogi pegi, aeka yekana

nae yuga a'ya'ma wasikena yagarane mikiye, Koti piya untiye.

23 Pigoya, Tebiti nkaga'nubara igetisa Isureyo kina tae aogi tau'ikena yagara ka aborakibi, awaga kamana unti, pi'na au'wantaga'ena penema, Koti yogana, Isu aborantiye.

24 Pigoya, wasana abakapi aboranema, maru Yoniba a'ya'ma Isureyo kina'mi igu a'wae piyemagina, mono wanipa pai'itakena kamana uwaimintiye.

25 Pigoya, aeba ke otanta a'ya wakena puntipa, pita aeta wama wasana maya uwaimintiye: Aewa uma unatapa, pi ntagaraba aeba naeba kampaye. Aeba ainti kanakiye. Naeba uwa yagara kanaoka, agisa anapa akubotakena ayabaya pukuwe. Aeba Wa'ega yagarawe, Yoni piya untiyemagina, Poro uwaimintiye.

26 Piya untana, to maya untiye: We, naokina'ne, Abara'amu nkaga'nu, tigebe to ka'isa Koti karu pota kina, yekiri abiyo: Tau'ikenaga aogi kamana pi taeti otantiye.

27 Yerusaremi kina, ima minta tumima minta kina'miba Isupa kayoneba kampa potantawe. Piya kampa puguna, poropete kina'mi meto kamana a'ya'ma sabatirapa aisuma abompe, pipa esegi puntiye. Piya, aeka ata kamana otama uma a'ya atantawe.

28 Igeba Isu kaintanawakaba aguyosakate, Pairatika uwa yuguna aeguntiye.

29 Pigoya, mono kamanapi umaranta, pabi nkawameta puma, mariporasa iyoba'ma aru kabi kaitantawe.

30 Piya puguna, Kotiba purintapisa asitantiye.

31 Aibogini, aege Karariya marisaba Yerusaremi kumati kaga kananta kinapa uwoma ntaga aborawaimintiye. Aborawaimogini, aganta kina igeba pi nkawaga kamana'wa uwaimikena kina'ena puma, mampa mintawe.

32-33 Pigoya, Koti tayabamagi pi utawaitanta, pipa Kotiba Isu asitaogana, iyabamagi taeti au'wa aboranti, pika tintawama asoya kamana urimuse. Pika mono ini Samu tara, Koti umaranti kamana mayama kaemarantiye:

Yagaranekawe. Kaepa iba aboragatauwe, yogana, kaemarantiye.

34 Pigoya, Isu purintapisa asitantikana, aeba aintiba to kake pu'ma abararakenaenaba kampa maema aborakiye. Pika Kotiba kamana maya untiye:

Naeba Tebiti aogiyenaba utatantokana, pi'na au'wapa waiyaba waiyaba'ena timukuwe, untiye.

35 Pika mono ini Samubi to ka mayama waintiye:

Kaeba aota yagaragapa naepa a-ntataga abararano, piyama kaentiye.

36 Pigoya, Tebiti aekaba kampa kaentiye. Ae agowapa abintune. Aeba Koti yoga kamana otanti, pipa aokina igeti puma a'ya atate purintiye. Purogini, ayabamagi ige kabi kaitauguna, au'ariwapa abararantiye.
37 Pigoya, Koti asitanti ntagara, aeba kampa abararantiye.
38 Pigoya, naokina, naeba urimekiri abiyo. Aguntaenaripa Isu ka'waina maema asu'a purigaikenaga yune.
39 Mosese kamana ago kamana'amaba kaintanaripa asu'a purigaikenaba pugagate atantiye. Pika Isuti uma airokaeyiginaba, kanara maema a'ya'waemaenaripa asu'a purigaikiye.
40 Poropete ka'waina kamana unti, pi'na tigeti esegi pusanaga a'wae piyoma, tige'ma kamana urimuwe. Kamana mayamawe:

41 We, mono'ama akaya se kina, tigeba agabebe puma uwoma tigi napiyigina ataena puritakiye, iye.

Naeba tige kanabipa, ka aota yuga pukuwe, iye.

Pigoya, ka yagarama pi ntuga kamana urimekiripa, pipa tigeba kampa aogima abima wasikibewemagina, poropete yagarama kaemarantiyema, Poro piya untiye.

42 Pigoya, Poroge Panabasige isigeba mono namapisa irosa'ma tumusuguni, wasanamiba to ka sabatira pabi kamana uwaimikibemeka untawe.
43 Pigoya aruyenabisa tumima, uwoma Yuta kinape to marisa kina Yuta kina iyegaranta ka'isa pi mpono kinape, Poroke Panabasike isiyegarauginisi, Koti awagaenabi pasema mikibeka, ige'ma esegima tabe kamana uwaimintase.
44 Pigoya to sabati aboraoginiba, pi kumatasa kina igeba Koti kamana abikenaba, a'ya'ma tabera irosantawe.
45 Irosauguni, Yuta kina'miba igate abima, igobipa tabera puwaisitama, Poro kamana akayuma karana potantawe.
46 Piya pugunisi, Poroge Panabasige isigeba esegi kamanapisa maya uwaimintase: Yuta kina, tigeba Koti kamana maru uwaimiyoma untapa, ma tigeri a'a-o uma miyaba'enamakaba kampa tabiyema, yegana, agoripa aboraika titate to marisa kina'miti wama pi aogi kamana igepa uwaimukuse.
47 Piya, Wa'ega aeba pika napima maya uramintiye:

Naeba tigepa namu'isa kina'mi e'wasaena amikena uritantoka, i'ikena kamana mirite wama, ma tuti uma mima a'ya piyo, Wa'egawama untiye, isigeba piya untase.

48 Piya yusuguni, pi to marisa kina igeba abuguna intawamaba asoya pogini, Wa'egawama kamana'wapa aseyo puma i'muntanabisa abima maentawe. Pigoya,

igeba miyaba'ena utawaitanta, pabi nkawameta igeba pi
kamanapa wasintawe.
49 Aibuguna, kana marapa Wa'egawama kamana'amaba
abae puma anosaurite wagana puntiye.
50 Pi kumatasa kiya kina'mige ka'isa mono abume
tabe waya'iyabe, igepa Yuta kina'mi kumpari kamana
uma imo atikeba'magini, iyo'maema Poroke Panabasike
ma'ena puwaisitama, nama kuma'waipa akunkisigasima
isigarubaugunisi wantase.
51 Wantinisi, isigisarisa i'nipa aiwaka pusuguna tumogin-
isi: Aguntaenaripa wairitano, otate, Aikoniyamu kumati
wantase.
52 Wausuguna, a'ya'ma Isuti atokaenta kina ige igupipa
i'muntana Aota Awamusa pumaerite wagana puntiye.

14

Aikoniyamu kumata mono untase

1 Pigoya, Poroge Panabasige isigeba Aikoniyamu kumata
uma irosa'ma, pabiyama Yuta kina'mi mpono namapi ima
mono yusuguna, au'wa aborantiye. Piya pogini, Yuta kinape
Kariki kinape uwoma kina'mi Isu aegarantawe.
2 Aibuguni, Yuta kina ka'isa igeba pi mpono kamana a'a-
o uma, pabi namu'isa kina imo atikebauguni, aposoro igobi
puwaisitantawe.
3 Pigoya, isigeba uwoma ntaga pabi kumata mima,
Wa'egawama mponowapa karu kampa punta uwaimima
mintantase. Piya pusuguna, Wa'egawama kayone
kamana'wapa aborawaisimima, esegiyena isimoginisi
awame'enabe kasa'enabe toma toma puntase.
4 Pigoya, kana pi kumatasa kina'miba pakobuma, ka'isa
Yuta kina'miti uma atokaeyuguni, ka'isa kina'miba aposoro
yagara tara isigeti uma airokaentawe.
5 Pigoya, ainti ka'isa namu'isa kinape, Yuta kinape, kiya
kina'wai igeba aposoro ata puwaisitama, yaba kasutasa
isiyegukena pugunisi,
6 abite isiyegaka pai'ma, Arikiyoniya mari wantase.
Pigoya, pita'i Arisitera, Tebi, kuma tara waintusumetibe, to
ka'isa isigorasa kumatibe,
7 wama pita'i aogi kamana uwaimima mintantase.

Arisitera kumata mono yuga puntase

8 Pigoya, Arisitera kumata agisa taraba pu'wanta yagara ka
mintantiye. Aeba ano nkantabaipintisa pabiya yagara abo-
ranta, ke nasi nasipa kampa puma uwa awaitami puntiye.

9 Pigoya, Poroba mono yogana abima mintogana, aeti
agabebe puma, agowa mayama abintiye: Ma ntagara aeba
aogi pikena amatiti'ena waintiyema, napintiye.
10 Piyama napimagina, obina kamanapisa maya omintiye:
Kaeba kagisagapa aema asima turu puma miyo, omintiye.
Piya yogana, kana yagara aeba pabigo asima nasi nasi
puntiye.
11 Pigoya, a'ya'ma uwoma kina'miba Poro pomentana
agate, kega'e uma Arikiyoniya kamana'waipisa maya
untawe: Amani kina isigeba wasana i maerite, abakatepi
aboranta mintase, untawe.
12 Piya untini, Panabasikaba aeba amani ka, agewapa Susi,
ae aukantana puntawe. Piya, Poro aeba tabe kamana'yaga
yagaragini, Emisiwe untawe.
13 Pigoya, Susi ae mono namapa kana kuma'ama
nkawamori waintantiye. Piya, pi mpono nama kiye yagara
aeba yogini, pi kumatasa kina'mi nki'muntana isimimagini
purumaka kaema muta isitama, agunta pasaisitakena puma,
kana aposoro yagara tara puntawe.
14 Aibugunisi, Panabasibe Porobe isigeba pi abite, tabera
pami puma isitasaenaba atutu puntinisi, wasana ipasara
puta wama maya untase:
15 We, ma kina, tigeba nana pewe. Tasigeba tige miyesa
puma wasanawe. Tigeba kumpari monopa tikabitate,
miyaba Koti aeti uma airokaekibeka, aogi kamana'wapa
urimuse. Ae mantabe mabe wanipe a'ya'ma tonaronaba
maema aborawaetantiye.
16 Pigoya, ago mirite kananta, pi kanabi namu'isa kina
abiwaimogini, igu'ama miyaba kipa toma toma aborama
mintantawe.
17 Pigoya, a'yuguba kampa puritaikana, agowa abiyema,
agu kao'ena puritamagina, yegina kabe pape ka awameta
aemagina, a'ya'ma nanintaba aboragiri, nama ti'mu puma
miyewe, piya untase.
18 Pigoya, aposoro isigeba e'ero ntaga esegi kamana piya
uma, paru puwaitama aka'yuwaitausuguni, taena puma
muta isitakena pumepa uwe atantawe.

Poro yaba kasutasa aeguntawe

19 Pigoya, pita'i mintusuguni, Yuta kina'mi Antiyoki ku-
matisabe Aikoniyamu kumatisabe irosa'magini, wasana imo
atikebauguni, iyo'maema Poro yaba kasutasa aeguntawe.
Aegumagini: Ago puriye, umagini kuma nkawamori paibu-
maete wantawe.
20 Piya puguna, pita'i waintogini, Isuti atokaenta kina
irosa'ma, aeti uma karare puma agauguna, aogama asima

kumati intiye. Pigoya maroganaba, Panabasige Tebi kumati wantase.

21 Wama pita'i aogi mono kamana yusuguni, wasanaba uwoma kina'mi abibebe pugunisi, Isu tu ibabuntase. Piya pumaginisi, to kake a'wae puma wama, Arisitera, Aikoniyamu, Antiyoki kumati ampa irosa irosa puta puta kanantase.

22 A'ya'ma kumati irosa'ma kamana uwaimusuguni, Isuti atokaenta kina igeba abite esegima imatiti pugunisi, ige'ma Wa'egawama atokaema mikibeka kamana uwaimima maya untase: Taeba ataena puratama, tauki nakiyenama abobori mima, Koti kabiratakena kumati ikena ki uma aogi puratantine, untase.

23 Pigoya, a'ya'ma kumati monota ai'aru pume kina'mibisa kiya kina'wai ibabuma uwaitama aboramaginisi, naninta a'a-o uma mima nunamu uma akayona puwaitama, imatiti punta mono yugaga Wa'egawamati itantase.

Isigeba a'wae puma to Antiyoki kumati wantase

24 Aibumaginisi, Pisiriya maba agaite wama, Pampiriya mara uma irosantase.

25 Pita'i uma irosa'ma, Pega kumata mono uwaimite, Ateriya kumati tumintase.

26 Pita'i tumima, wanipisa karebi ima wama, to Antiyoki kumata uma irosantase. Pi kumatasa monota a'aru pume kina igeba Wa'egawama nkawagaenabi isitama, yoga uwaisitaugunisi agobima purite wantase.

27 Pabigo kanama irosa'ma, monota ai'aru pume kina igega'e uma aki puwaitama, Koti esegi puwaisitaoginisi yoga pusuguna, to marisa kina'mi mono'ama agupi uma pasinta, pi kamana uwaimiwaentase.

28 Pigoya, isigeba pi kumata Isuti atokaenta kina ige abakapi uwoma ntagaba mintantase.

15

Tabe ai'aruyena Yerusaremi kumata aborantiye

1 Pigoya, Yuta marisa kina ka'isa Antiyoki kumati tumima, Isu mpono abinta kina maya uwaimintawe: Tigeba Mosese kamana uma tipa kampa kasaiginaba, Wa'egawamaba kanara kampa tibabikiye, untawe.

2 Piya yugunisi, Poroge Panabasige ka ibi'ma, tabera maka yusuguni, pi kumatasa mono kina'mi maya untawe: Porobe Panabasibe to ka'isa kina, tigeba aposorobe monota kabiyume kinape Yerusaremi kumati minta, igeti pi kamana maete wakibewe, piya uma uwaitantawe.

3 Pi kumatasa monota ai'aru pume kina'mi piya uma
uwaitauguni wantini, wama Pinisiya, Sameriya ma again-
tiniba, pita'i Isu mpono abinta kinapa maya uwaimita
wantawe: To marisa uwoma kina'mi mono abewe, uwaimu-
guni, abima tabera i'muntanaba igetiba aborantiye.
4 Aibogini, wama Yerusaremi kumata uma irosauguni,
monota ai'aru pume kinape aposorobe monota kabiyume
kinape, igepa ibabuma aogi puwaitauguni, igeba Wa'ega
esegi puma iyo'maeyogini, to marisa kina'miti mono yuga
puguna au'wa aboranti, pi nkawaga kamana uwaimintawe.
5 Pi kamana uma a'ya puguni, ka'isa Isu nkaegaranta
Parasi kina maya untawe: To marisa kina'miba mono
abikena puntiniba, itapa a'aitama, Mosese kamana agoba
wasiwaeyiginaba kanarasakiye, untawe.

6 Piya yuguni aposorobe monota kabiyume kinape pi
kamana umagina, aogi pukena to aki puntawe.
7 Aki pumagini, uwoma kamana yuguna, Pita asima maya
uwaimintiye: Nao'mitaba, to marisa kina'miti nasima aogi
kamana uwaimikenaenaba, pipa Kotiba tige aruyenabisa
nae naba punatantegi, pai agobima uwaimuwagini abima
Isu nkaegarantawe. Pipa ago abintawe.
8 Pigoya, Koti aeba tagu'ama agabebe puma Yuta kina tae
Aota Awamusa taminti, pabiyama to marisa kina imima
agoba tayakiye.
9 Igeba aeka napima imatiti piginaba, igu'amaba wae'wae
pekana, tae puratantisa puma, pabi nkawameta igepa
puwaitantiye.
10 Pika tigeba nanaga Kotipa agasima, tigeba kuntuyenaba
asaema, to marisa Isu nkaegaranta kina'mi ibotapa itake-
nagaba yewe. Pi kuntuyenaba taebe tayabamabe kampa
abaebune. Pipa kampaye.
11 Taeba mayama abune: Aogi pikenaenaba pipa Yuta kina
taebe, to marisa kinape, kaga Wa'ega Isu tau'ikena yagara, ae
awagaenawaka uma aogi pune, Pita piya untiye.

12 Pitaba kamana piya uwaimogini, a'ya'ma aki punta kina
uwa pasema mintantawe. Mintuguna, Porobe Panabasibe
isigeba Koti to marisa kina'miti awame'enabe kasa'enabe
isiyakoginisi puntame, pi kamana uwaimintase.
13 Pigoya, uwaimima a'ya atausuguna, Yemisiba kamana
maya uwaimintiye: Nao'mitaba, kamana yekiri abiyo:
14 Koti aeba to marisa ige aruyenabisa wasana ibabekini,
aewa mpono abikena kina'ena pikena ki to mari aboranti, pi
kamana Saimoni yegi abune.
15 Pigoya, ae kamana'amaba kamana ago kamanapi uma
paibuntiye. Poropete ka'waina Wa'egawama yome kamana

mayama kaentiye:

16 Naeba a'wae puma, Tebiti ae nama abararami, pi aoga aogasosima aogi pukuwe, iye.

17 Piya pekini, wasana igeba Wa'ega naeka kega'e uma naguyosa'magini nabatakibewe, iye.

Pigoya, to marisa kina igeba nage nawaga kamana ukena kina'nentana pikibewe, iye.

18 Wa'ega naeba kamana piyama uma aboraurite ima mintanto'nana, pipa yuwe, poropete yagara piyama kaentiyema, Yemisi untiye.

19 Pigoya, Yemisiba poropete kamana napima mayama amato puma uwaimintiye: Taeba to marisa kina Kotiti a'wae puma igu ame kina'mipa, kuntuyenaba kampa imenema yuwe.

20 Igeka kampari kotintana a-mpaemagini, ankagaba ankagabaenaba a'a-o umagini, kobama kampa ima maema pu'wami kinape korape a'a-o umagini, a-ntaiyema esegi puma, pi kamana'anto esa kaema imukunema, uwaimintana,

21 to ka maya untiye: Mosese kamana pi iyabamagibe iga'nugibe paitaka'ya agobima, a'ya'ma kumaka kumaka aisurite kanama mintantane. Piya, ibaba pabiyama a'ya'ma sabatirapa mono namapipa aisuma, a'ya'ma kina'miba abewe. Pika pi a'yugu pusanaga tagu'amaba tara taraba apeno, Yemisi piya untiye.

To marisa kina'mi nkisa kaema atauguna wantiye

22 Pigoya, uwaimogini aposorobe monota kabiyume kinape a'ya'ma pi monota ai'aru pume kinape, abuguna aogi puma asoya pogini, igetisa tara yagara uwaisitaugunisi, Poroke Panabasike isibabuntase. Ka yagarama, agewapa Yutasi, to ka agiwapa Pasabasiwa, Sairasiwa sumaginisi, monota paitakena yagara tara isibagi puma, kaga Antiyoki kumati waiyema, uwaitantawe.

23 Piya puntini, esa ka maya uma kaema imuguni maete wantawe: Aposorobe monota kabiyompe kinape, taeba taokina to marisa Antiyoki kumatasabe, Siriya marasabe, Sirisiya mari minta kinape, tige ta'mu puritama, ma nkisapa ataritaune.

24 Taeba kampa abintokini, mata'isa ka'isa kina'mi tigeti ima kamana urimima, tigu'ama a'yugu purigasuguri, tigeti atatara kamana aborantiye.

25 Pigoya, taeba pi abite aki puma, taetisa tara uwaisitaokinisi, tabugai ntagara tara, Panabasike Poroke, isibagi puma iyewe.

26 Pi ntagara tara, Wa'ega Isu Karaisiti aeka uma isi'waisipa
kaintase.
27 Pigoya, pi wasana isibabumaraumpe, Yutasige Sairasige
isigeba ima isiwamupisa kamana urimisigiri, abiyo.
28 Aota Awamusa taeti waintegi, taeba maya kamana yune:
Taeba to ka'isa kuntuyenaba kampa tige tikabapipa atakune.
Pintanamana piyo:
29 Tigeba kampari kotintana amikenaenabe, yaga korape,
kobama kampa imu maema pu'wami kinape, pi ntanin-
taga a-ntaiyoma ankagaba ankagabaenaba a'a-o uma kaite-
giri, aogima miyiyo. Pintana tikabitakibepa, aogima mik-
ibewema, esapa kaema imintawe.

30 Pigoya, pi nkisa isimima isigarubauguni, igeba pi nkisa
maete tumima, Antiyoki kumata uma irosa'ma, monota
ai'aru pume kina igega'e uma aki puwaitama, kana esapa
imintawe.
31 Imuguni aisuma abite, paru kamana kaema imume,
pika intawamaba asoya puntiye.
32 Pigoya, Yutasige Sairasige isigeba poropete puntase.
Piya pumaginisi, uwoma aogi kamana Isu mpono abinta
kinapa uwaimima esegi puwaitantase.
33 Pigoya, igege miyusume kanaba a'ya pogini, pi isiyok-
ina'miba intawama paruyenabisa isitaugunisi, uwaisitaugu-
nisi, wausume kina igeti a'wae puma kanantase.
34 (Sairasiba aewa aumawampa aega'ma, Antiyoki kumata
umintantiye.)
35 Aibusugunisi, Poroge Panabasige isigeba Antiyoki ku-
mata to kake amato puma mima, Isu nkaegaranta ige
iyo'maema, mono uma Wa'egawama kamana wasana
uwaimima iyakintase.

Poroge Panabasige isigeba pako puntase

36 Pigoya, aintiba Poroba Panabasi maya omintiye:
Tasigeba mono kayokaya'enara wama yuwagini, a'ya'ma
kumatisa tasiyokina aboranta, igeba ayamabaya miyewe.
Pika wama abukuse, untiye.
37 Piya ute, Panabasiba Yoni Maka aege kaga wakenaga
untiye.
38 Pigoya, Maka aeba paipa isigege wama Pampiriya mari
kasa yugari uma irosa'ma, isitate a'wae puma kanantika,
Poro aeba piya yagaraga aboganaba kampa aogi puntiye.
39 Piya pumaginisi, isimawamaba tabera tara tara puma
pako puntase. Pako puma, Panabasiba Maka ababoginisi
wama wanipisa karebi ima, Saiparasi mari wantase.

40 Pigoya, Poro aeba ao'maeyanta kina'wapa Sairasi ababogini, pi Isu mpono abinta kina'miba: Waisiginaba, Wa'egawama kabirisitakiye, uma uwaisitaugunisi wantase.
41 Wamaginisi, Siriya mabe Sirisiya mabe againtinisiba, monota ai'aru pume kina iyo'maema esegi puwaitata wantase.

16

Poro aeba to ka mono yugara wama puntiye

1 Pigoya, Poroba Sairasi ababute wama, Tebi kumati wamaginisi, Arisitera kumata uma irosantase. Pigoya, Arisitera kuma pitapa Isuti atokaenta yagara ka uma abatantase. Agewapa Timoti, aeba anowampaba Isu nkaegaranta Yuta wae, piya abawampa Kariki yagarawe.
2 Piya, Arisitera'isa kinape, Aikoniyamu kumatisa kinape, pi Isu nkaegaranta kina igeba Timoti ae agoba aseyo puma, Poro omintawe.
3 Omuguna, Poro aeba aekaba abogana, aege kaga wanema, omintiye. Pigoya, pi mpariba Yuta kina mirite wanta, igeba kana yagarama nkabawampaba Kariki yagarakini abiwaentaka, pika Poroba igeka napima, kana yagarama nkau kasama, Wa'egawamatisa ara'enaba potantiye.
4 Pigoya, kumaka kumaka nasi nasi puma, aposorobe monota kabiyume kina'mibe, Yerusaremi kumata tonkiya kamana uma atantapa, monota ai'aru pume kina wasiyoma, uwaimite wantase.
5 Piyama yoga puguna, monota ai'aru pume kina'mi imatiti'enaba aborama esegi pigini, a'ya'ma yagaba to ka'isa kina abima igege atokaentawe.

Poro aeba Masetoniya yagara agantiye

6 Pigoya, Pirisiya mabe Karesiya mabe agaite, Esiya manto abeti wama mono kamana ukena yuguna, Aota Awamusa'ama pi ki'i a-nkwaiyoma, akunkaitantiye.
7 Aibogini, wama Misiya ma awamori uma irosa'ma, ka auka'i aigigi pa'ma, Pitiniya mari wakena yuguna, Isu Nkawamusa'amaba pabiyama kampa owe uwaitantiye.
8 Piya pogini, Misiya maba agaite wama, kayo wani nkawamori Torowasi kumata uma irosantawe.
9 Pita'i uma irosa'ma, Poro aseka amonta mayaena agantiye: Masetoniya yagara ka'waina aeti aborama mima, agisuma maya omintiye: Kaeba Masetoniya mari ima tao'maeyo, omintiye.
10 Pigoya, Poro pintana agaogapa, aege aokina'mitabe maya untune: Koti aeba: Masetoniya mari wama aogi mono kamana uwaimiyoma uramiye, untune. Piya ute, pabigo wakena aseyo puntune.

Tete kai pome wae Aritiya Isu kamana aegarantiye

11 Pigoya, aseyo puma wanipisa karebi ima, Torowasi kumapa atate agasi agasima wama, Samotaresi uma irosantune. Pigoya marogapa, pitasa wama Niyaporisi kumata uma irosantune.
12 Pigoya, pitasa wanipisa karebisa tumima, wama Piripai kumata uma irosantune. Pipa Masetoniya mari tabe kuma ka, Aroma kina'mi kuma agona puma mintantawe. Pi kumata ka'isa yagaba mintuwakana,
13 sabati aboraoga maya umagi, pi kuma nkagora waniti tumintune: Kuma nkawamori waniti tumima, Yuta kina'mi nunamu ye kuma ka waintika, tumpa agakune, untune. Piya ute, tumima waya aki puma mintugu, tumpa ibatama, mara'mima kamana uwaimintune.
14 Pigoya, ige aruyenabisa to marisa wae ka'waina, aeba Kotitisa aogi kamana abima mintantiye. Agewapa Aritiya, ae yuga aogi tete kai pome wae, Tiyatira kumatasa, pi kana wae Wa'egawama agu aumawamaba aseyo pogana, Poro kamana yoganaba aogima abintiye.
15 Pigoya, aewape aokinape mono wani pasintini, maya uramintiye: Tigeba nagantaga Wa'ega ae tuntana poka, nae namapi kanama miyiyo, ute, tonkiya poga, awamu wasima intune.

Poroke Sairasike iga'na namapi isiba puwaisitantawe

16 Pigoya, maroga nunamu ukena kumati tumuwakana, kayokaya araga ka'waina tabatantiye. Kana araga aeba kegina wantaga mima, kakanta'enaba uma abora putamagina, aeba igetisa ikantana uwoma maemagina, kabitaome kina'mipa imibutaye.
17 Pi ae tabatama, Porope taepe taega'magina, kega'e maya untiye: Ma kinapa Koti ima minti tabe yagara, ae kayokaya kina mima, tau'ikena ki'amaka urimima tiyakiyewe, untiye.
18 Piya kega'e asi nasima uyaba'miyogana, Poro aeba pika aekita puma, kana kegina a'wae puma maya omintiye: Naeba Isu Karaisiti ae awamuta ugamekana, aragawae'ma nkantabisa irosa'ma wao, yogana, pabigo irosa'ma wagaintiye.
19 Aibogini, kana aragawae'ma kabitaome kina'miba mone kuta aborama, imomentana pabigo kampa to kake aboraogini agate, Poroke Sairasike ka isibi'ma, isibabute kuma akanti kiya kina'mi nkau'i isibabute wama,
20 kiya yagaramiti uma kamana uwaisitama, maya untawe: Isigeba Yuta yagara taramisi, ma kumateti kanama ataena puratase.

21 Piya pumaginisi, awame'enaba kasa'ena pese. Aroma kina'mitaba a'yugu pompentana, a'yugu maema miyompentana, piya ampa aborase, untawe.
22 Pigoya, uwoma kina mintume kina'miba igobipa tabera puwaisitama isiyegukena puguna, kiya yagara aeba kaiwaisipa atisa puwaisigasima, yogini eru kasutasa isiyeguntawe.
23 Eru kasutasa tabera isiyegumugasima, iga'na namapi isibabuwaisitama, kiya yagara aepa: Kabeba esegima kigasima pasema kabiwaisitanema, omintawe.
24 Omuguna, iga'na namapa abakapisa marupi isitama, isigisaba ya atuta kirokae isitama, isitaoginisi waintase.

25 Pigoya, aseka nkabubu Poroge Sairasige isigeba ini nunamu uma Koti isi'mu potantase. Piya pusuguni, iga'na namapisa ka'isa kina'miba isiwamusa aga abintawe.
26 Piya pusuguna, pabigo imimapa tabera pogana, kana iga'na namankamaba kurukuru pogana, a'ya'ma kabeba a'waiwaogana, a'ya'ma kina'mi nkigisa iyapisa iga'naba iyoba wantiye.
27 Piya pogana, iga'na nama kiye yagara aeba awaibintisa pami puma asima, kabeba a'waiwaentogana agama: Iga'na kina ago pai'ma wawaegasawe, ute, yoginka abamu kantabintisa a'yubuma, aewa au'wa aerisakena puntiye.
28 Piya pikena pogana, Poro tabera maya kega'e uma untiye: Kaukapa a-nkaguya aiyo. Taeba a'ya'ma uwa kanara mintune, untiye.
29 Piya yuguna, kana kiya yagara aeba ao'mika eka yogini, igi'ma amuguna, nama nkantabaipinti karu'ena wama aekuru puma, tabaraba purite ima, Poroke Sairasike isigisabi asu parokaentiye.
30 Aibuntana, nama nkantabaipintisa isibabute tumima isibigama maya untiye: Tabe yagara tarane, nau'ikenaga ayama aogi puma misuwema, isibigaoginisi,
31 isigeba maya omintase: Wa'ega Isuka kamatiti puma aegarakibempepa aogi pugatakini, kao'miba pabiyamagini aogima mpikibewe, untase.
32 Piya ute, aepe aokinape Wa'egawama mpono kamana uwaimintase.
33 Uwaimusuguna, kana kiya yagara aeba pabi aseka isibabuma, eru kasutasa isiyegunta'enaba wani pai'ma aeyoba isigasimagina, yoginisi ae'wape aokinape mono wani pai'itantase.
34 Piya pusuguna, ae'wa ntamapi isibabuwaisitama yogini, kao'ena puma isimintawe. Pigoya aewape aokina'miba Koti ae tuntana pumeka, intawamaba aogi puntiye.

Poroge Sairasige irosa'wantase

35 Pigoya maroginiba, kamana umarisakena kina'mi igeba irebu kinapa ka'isa uwaitauguni, wama iga'na namatasa kiye yagara maya omintawe: Kaeba tara yagarara uwaisitaginisi waiso, yuguna,

36 pi kana kiya yagarama Poro maya omintiye: Naeka uwaisitaginisi waisoma, kiya yagarama kamana atagina kanaya, pika tisigeba kanara wama umiyiso, yogana,

37 Poro irebu kinapa maya uwaimintiye: Igeba agoresipa kampa abinta wasana aruyenabi tasiyeguma, tasu airisa purasitama, iga'na namapi tasibaburasitawe. Tasigeba Aroma yagara tara mintuse. Pabiyama tasigepa kampa kotiyena purasitanta, tasiyeguma uwa ataena purasitawe. Pigoya mapa nanaga waisomaba, kakamaba urasitawe. Pipa kampaye. Igewai kanama ampa tasibabigiraba wakuse, untiye.

38 Poro kamana piya yogana, irebu kina'mi a'wae puma wama, kiya yagarape to tabe kinape uwaimuguni igeba kana yagara tara isigeba Aroma aruyenabi aborantame, pi kamana abite iyekuru puntawe.

39 Iyekuru pumagini, kana yagara taramisiti kanama intara kamana uwaisitama, iga'na namapisa isibabute tumima, kuma'waipa atate waisema, uwaisimintawe.

40 Piya pugunisi, isigeba iga'na namapisa irosa'ma tumima, Aritiya ntamati wama, Isu mpono abume kinapa igama i'nana kamana uwaimite wantase.

17

Tesaronaika kina'mi isiyegukena puntawe

1 Pigoya, Poroge Sairasige isigeba Ampiporisi kumape Aporoniya kumape isigaite, Tesaronaika kumata uma irosantase. Pita'i Yuta kina'mi mpono nama ka waintantiye.

2 Pigoya, Poro aeba pubomesa puma kakaga sabatirapa mono namankaipi ima, igege paisa mono isapisa kamana uma abintawe.

3 Piya puntana, mono kamana awa'ena ka'isa pi'na agowapa aborama uwaimintana, maya untiye: Koti nkutaratanta yagara auki naki pumagina, pu'wantitisa asikiyema, mono kamanapi untane. Pigoya, Isu age awaga kamana urimuwe. Aeba taga Karaisitiwe, untiye.

4 Pigoya, ka'isa kina'miba pi kamana abibebe pumagini, Poroke Sairasikeri uma atokaentawe. Pigoya, Kariki kina igeba Kotika iyekuru puma aegaraume kina'miba uwoma igeti uma amato puntawe. Pigoya, tabe kina'mi ige waya'iyabe a'ya'ma ka'isaba kaga abintawe.

5 Pigoya, wasana uwoma kina'mi mono abuguni, Yuta kina
igeba abima intawamapa ikimagini, ka'isa kama kina uwait-
auguni, igeba a'ya'ma wabe wayape imo kamana yuguni,
pi kumatasa kina'mi agasiya puguni, isiguyosa'ma, Yasoni
ntamapinti karu'ena ima Poroke Sairasike isiguyosantawe.
Aibuntini, kana yagarara isibabuma wasana iyobi isitakena
untawe.
6 Pigoya, isiguyosa'ma Yasonibe Isu mpono abinta kina
ka'isabe ibabute, kuma kiye kina'miti ibabute wantawe.
Piya puntini, maya uta wantawe: Maga maga kina igu'ama
maema kamparaga puwaitata kanama taeke ata puratakena
ampintawe.
7 Aibegana, Yasoniba ibabuma aogi puwaitaye. Piya,
igeba wasana wa'ega yagararempa Sisa kamana'wa maema
a'yugu potama, aogaso wa'ega Isu ae awaga kamana yegana,
anosama abae piye, untawe.
8 Kamana piya umagini, kana kumatasa kinape kiya ki-
nape imo atikebauguni,
9 pi kiya kina igeba Yasonibe aokinape uwaitauguni, i
ikantanaba mone imuguni, uwa itauguni wantawe.

Poroge Sairasige Periya kumata yoga puntase

10 Pigoya, Isu mpono abinta kina'miba Poroke Sairasikeba
aseka uwaisitaugunisi, Periya kumati wantase. Pita'i uma
irosa'ma, Yuta kina'mi mpono namapi ima mono untase.
11 Pigoya, pi kumatasa Yuta kina igeba paru kinane.
Tesaronaika kumatasa kina ige kanta kinapa kampaye.
Pika monopa igu aseyo puma abintawe. Piya puntini,
kamana'waisi nkagowa abibebe pikenaba asi nasima iyekita
kampa punta, mono esapa aisuma abintawe.
12 Pigoya, igetisa uwoma kina'mi Isu aegarantawe. Piya,
Kariki kiye kina'mi nkwayape to ka'isa kinake igeti uma
amato puntawe.
13 Pigoya, Poro mono uwaimogini abuguna, pi awaga
kamana'ama Tesaronaika kumati waogini, pika Yuta kina'mi
abintawe. Abite, Periya kumati kanama kuma ago kina'mi
imo atikeba'ma, igu'ama maema a'yugu puwaigaintawe.
14 Piya puguni, Isu mpono abinta kina igeba Poro otau-
guna, pi kumapa atate wama kayo wanita uma irosantiye.
Sairasige Timotigeba isigeba pabita mintantase.
15 Pigoya, Poropa wasanami igeba mabi ababute wama,
Atenisi kumata metauguna maya uwaimintiye: Tigeba
a'wae puma wama ima yiginisi, Sairasige Timotigeba
karu'ena kanaiso, uwaisimiyo, yogini igeba wama uma
uwaisitantawe.

Poro Atenisi kumata kamana uwaimintiye

16 Pigoya, Poroba Atenisi kumata isigeka isiwaga puma
mintana, kumpari kotiba tabera wairite waogana, agama
agu'amaba tabera yaku tantiye.
17 Pigoya Yuta kina'mi mpono namapi ima, Yuta kina ige-
waipe Kariki kina ka'isa Yuta kina iyega'ma mintanta kina
igege kaga mono kamana uma abintawe. Pigoya, asi nasi
kumati wasana ibatamaba, pabiyama mono uwaimintiye.
18 Pigoya, pi kumatasa mono kina igewaipa Epikuriyani
kinape Sitowiki kinape, pi kina'mi ige Poroge maka untawe.
Aibuntini, ka'isa kina'miba Poroka: Ma kamana yagara
aeba nana kamanapaya uramiye, untawe. Pigoya, to ka'isa
kina'miba: Aeba aoso amani'ama awaga kamana uramiye,
untawe. Pigoya, Poro aeba Isu awaga aogi kamanape
purintapisa asikena pi kamanape yoginiba piya untawe.
19 Piya umagini, maba ka agewapa Ariyopagasi, pita'i
ababute ima, maya untawe: Kaeba aoso kamana yempepa,
pipa nanawe yene.
20 Pipa aoso kamana abune. Pika agowa yega abeno,
untawe.
21 Pigoya, a'ya'ma Atenisi kumatasa kinape to marisa a'yo
ampintume kinape, igeba asi nasi kasa kamana abite, pabi
kamana mare-u me-u puntawe.

22 Pigoya, Poroba aeba Ariyopagasi kanisore kina'mi nkiy-
obi asima mima, wasana maya uwaimintiye: Atenisi ku-
matasa kina, naeba agoripa mayama agauwe. Tigeba asi
nasi amani'amaka napi napi puma miyewe.
23 Piya, naeba wa'eriti nasi nasi puma amani'enaripa agak-
ena nasimagi, ima ka aratara pi awa'ena mayama waintegi
aisuwe: Mapa kampa agantompe kasa wa'ega, ae'enawe,
aisuwe. Pigoya, kana kasa wa'egaba kampagiri abinta, aeti
mono'ena pota, ae ago urimekiri abiyo.

24 Koti ma aboratama pi'na abobori a'ya'waemaena toma
tomantana atawaentiye. Pi ae mantawamage mawamage
agoba mintiye. Pigoya, aeba wasana ayapisa kimaranta
namapipa kampa miyabapa miye.
25 Piya, ka'enaga aguyosagagina wasanama aborama
amikenaenaba kampa waintiye. Pipa kampaye. Aewa maga
maga kina tae mikenaenabe taumabe a'ya'waemaenabe
tamiwaeye.
26 Pigoya, wasana aipa ka'anto aboratama yogana, aepisa
a'ya'ma marisa kinapa aboraurite wagana puntawe. Pigoya,
aborama mirite wakubompeka, kanape ape aima aewa
uratantiye.
27 Pigoya, pi tagutasa aguyosagate wama, aewa uma
abatakubompeka napima, Wa'ega Koti piya puntiye. Pigoya,

aeba pagasa'iba kampaye. Abakatepi wasana ai'niratama miye.

28 Piya pegi: Taeba miyemintanama nkai'niratatagi mima a'ya'maenaba pune. Tigetisa abinta kina ka'isamiba pabiyama: Taeba Wa'egawamapisa aborantompene, untawe.

29 Pigoya, wasana taeba Koti ntagara mintunemaba, a'yugu napima, korirasabe siribarasabe yabatasabe, Koti amankapa pumagini aogi awa'ena pewe. Pika Kotitisa aborantompe taeba Kotika abekanaba, pi nkawametapa a-peno.

30 Paipa abikenaena kampa abima mirite waugunaba, Koti tigama, ataba kampa puritanti, pi kanaba ago a'ya puwantiye. Pigoya ibaba a'ya'ma maga maga kina tigu a'wae piyomagina, urataye.

31 Pigoya, kana ka atantegina waintiye. Pi ntagaba maga maga kina agorepa maema aborama, tagu antotapa ka awameta tamikiye. Pigoya, wasana ka'waina pi ntuga penema, purintapisa abage puma, Wa'ega asitama, agowapa purayakintiye, Poro piya uwaimintiye.

32 Pigoya, Poro aeba purintapisa asikena kamana yogini, ka'isa kina'miba uma ata potauguni, piya to ka'isamiba: Pi kamanapa to ka yagaba yega abeno, untawe.

33 Piya yuguna, Poroba itate wantiye.

34 Pigoya, tarantomi Poroti uma atokaema Isu ae-garantawe. Igetisa ka Ariyopagasi kanisore yagara, agewapa Taiyonisiyasi, piya waya ka agewapa Tamarisibe, to ka'isabe kagane.

18

Poro aeba Korinti kumata mono yuga puntiye

1 Pigoya, Poro aeba Atenisi kumapa atate, Korinti kumati wantiye.

2 Pita'i Yuta yagara ka abatantiye. Agewapa Akura, aeba Pontasi mari aboranti, pigoya waya'wapa Pirisira, aege Itariya mari mintusuguna, wasana wa'ega yagara Korotiya-siba, Yuta kina Aroma kuma akunkitama igarubantiye. Pigoya, isigeba pi kumapa atate, aoso Korinti kumata wama mintusuguna, pita'i Poroba isige uma isibatantiye.

3 Pigoya, Poro aeba seri nama pome ntagaragana, Akura aeba pabiyama pabi ntuga pomeka, namankapi mima ao'maeyoginisi kaga puntase.

4 Pigoya, Poroba a'ya'ma sabatirapa Yuta kina'mi mpono namapi ima, Yuta kinape mono uwaimima, aegarakena kamana uwaimintiye.

5 Pigoya, Sairasige Timotigeba isigeba Masetoniya marisaba a'wae puma kanausuguna, Poroba mono yugaba esegima puntiye. Piya puntana, Isu aeba taga utaratanta yagara, pi agoba Yuta kina aborama uwaimintiye.
6 Piya uwaimogini, igeba kamana'wapa uma kamparaga puma, aeka ata potauguna kaiwatisa i'nipa asari pogana tumogana, Yuta kinapa maya uwaimintiye: Ataena pikibe, pi kaintanaba nae'enaba kampaye. Tige'enaenawe. Pika mampa nakabiritate to marisa kina'miti yoga pukuwe, untiye.
7 Piya ute, ka yagara agewapa Titiyasi Yasitasi, aeba Kariki yagarama Koti mpono aega'ma mintanti, ae namapi ima mintantiye. Kana yagarama ntamapa Yuta kina'mi mpono namankama agora waintantiye.
8 Pigoya, pi Yuta kina'mi mpono nama kiye yagara, agewapa Karisipasi, aeba aokinape igeba mono abima Wa'ega aegarantawe. Aibuguni, Korinti kina igetisa uwoma kina'mi mono abima mono wani pasintawe.
9 Pigoya, ka aseka Wa'egawama aboramima Poro maya omintiye: Kaeba karuba a-puntana, monopa umaba a-kaso.
10 Piya, ma kumatapa nae naokinapa uwoma kina mintaka, uma miyo. Naeba kaege kaga miyokini, wasanamiba ataenaba kampa pugatama kampa kaegukibewe, piya untiye.
11 Piya uma omogana, Poro aeba Korinti kumata Koti kamana uwaimima mintogana, opa tonagisarisa kakaga umaema a'ya puntiye.
12 Pigoya, ainti Kariyo aeba Akaiya mari tabe kiye yagara puma mintogini, Yuta kina igeba kaga asima Poro kama potamagini, ababute pi kiya yagaramati wama kamana otantawe.
13 Ababute wama kampari uma maya untawe: Ma ntagara aeba a'ya'ma wa waya imiyo kamana uma, Kotitisa kasa mono wasiyoma uwaigasima miyema, kampari otantawe. Piya yuguna,
14 Poroba kamana ukena pogana, Kariyoba akayotama, Yuta kina maya uwaimintiye: We, Yuta kina, ma ntagara aeba kaintana kunta'ena aboramisinta, kamanatipa abosine.
15 Pigoya, tigeba uwa kamanatitake kamana agoritake monotitakeraka uma otawe. Pika tigeri kamana'wapa uma a'ya ataiyo. Pipa nae yugaba kampaye, untiye.
16 Piya uma otanti ntamatasa igarubaogini,
17 wasana igeba to ka Yuta kina'mi nkini namatasa kiye yagarawai, agewapa Sositenisi, aepa araku'ma kiya yagarama ntama kabe awara tabera aeguma, ataena potantawe. Piya puguna, kiya yagaraba igama uwasuwa puwaitantiye.

Poro a'wae puma Siriya Antiyoki kumati wantiye

18 Pigoya, Poro aeba Korinti kumata mimagina, ainti a'wae
puma wakena puntanaba, mono abinta kina igeka: Aogima
miyiyo, uwaitate, wanipisa karebi ima, iyoginisi Pirisirabe
Akurabe isigeba aega'ma kaga wantawe. Pigoya, Poro aeba
Koti nkaobi uma esegi potama, Senkeriya kumata uma
irosa'ma mima, a'nopa agabu pukaintiye.
19 Pigoya, igeba Siriya mari wakenaraka wanipisa karebi
ima, pitasa kaga wama Epesasi kumata uma irosa'ma, aok-
ina tara isitategina, Poroba Yuta kina'mi mpono namapi ima,
Yuta kina'mige mono kamana uma abintawe.
20 Pigoya, Yuta kina'miba: Taege mikune, uma
arakurikena yuguna, maya uwaimintiye:
21 A'a, kampaya, Koti abi namekapa to kake tigeti a'wae
puma kanakuwe, uwaitate, igeka: Aogima miyiyo, uwaitate,
Epesasi kumati wanipisa karebi to kake ima wama,
22 Sisariya kumata uma irosantiye. Pitasa wanipisa kare-
bintisa tumima, Yerusaremi kumati ima, monota ai'aru
pume kina'mi: Aogima miyiyo, uwaimite, Antiyoki kumati
to kake a'wae puma wantiye.

Poro to yugara waogana kakaga agobintiye

23 Pigoya, Poro aeba Antiyoki kumata uwaenanto migate,
mono kayokaya'enara to kake wantiye. Piya puma, Karesiya,
Pirisiya maba isigaite to kumati to kumati wantana, Isu
nkaegaranta kina kamana uwaimima esegi puwaitantiye.
24 Piya pogana, Epesasi kumati Yuta yagara ka irosantiye.
Agewapa Aporo, aeba Aresanteriya kumata aboranti, pi
kana yagaraba tabe abikenaena wantaga, paisa mono isapi
aisuma abibebe puwaentiye.
25 Piya pogini, Wa'egawama ominta monopa aogima
abintiye. Pigoya, to ka'isa kina'mi Yoni mono wani
pai'itanti awaga kamanape, Isu nkawaga kamanape, omu-
guna abimagina, Isu nkagogaba kampa napintiye. Pigoya,
pi ntagara Karaisiti aborakibi kamanapa esegima aogima
uwaimintana, aborantiyemaba kampa napintiye.
26 Pigoya, ka yagaba Yuta kina'mi ige mono namapi ima
pabiyama monopa kampa aekuru punta, agowapa aogima
untiye. Pita'i pi mpono yoginisi, Akurage Pirisira isigeba
abite kayone puma agoya potamaginisi, Koti nkagoba aogi
uma arupu pomintase.
27 Piya pusuguna, Akaiya mari wakena pomepa, Isu
nkaegaranta kina igeba ae napiyenawapa esegi potamag-
ini, marota'isa Isu nkaegaranta kina ige'ena esa mayama
kaentawe: Ma ntagara aeba tigeti wakiripa, kayone potaiy-
oma, kaentawe. Esa piyama kaema amuguna, wama Korinti

kumata uma irosa'ma, Koti kayonena puwaitantemi mono
kinapa mono yugarapa tabera iyo'maentiye.
28 Pigoya, paisa mono kamana awa'ena agowapa
ku'magina: Isu aeba taga utaratanta yagara Karaisitiwema,
pi agowapa wasana iyobi uma aborama uwaimima, Yuta
kina'mi kamanapa maema a'wa puma maba atantiye.

19

Poroba Epesasi kumata yoga puntiye

1 Pigoya, Aporo aeba Korinti kumata mono yuga piyama
puma mintogana, Poro aeba ka'isa mari ainkima nasi nasi
puta, Epesasi kumata uma irosa'ma Isu nkaegaranta kina
ka'isa uma ibatama,
2 ibigama maya untiye: Tigeba mono abima, Aota Awa-
musa maentabe ayabayawe, yogini, igeba maya untawe:
Kampaye. Aota Awamusa minti, pi awaga kamana'wapa
kampa abintune, untawe.
3 Piya yuguna, to kake ibigantiye: Tigeba ke nkagera mono
wanipa pasintawe, yogini, maya omintawe: Taeba Yoni
mpono waninkamana pasintompene, untawe.
4 Piya yuguna Poroba maya uwaimintiye: Yoni aeba
wasanami ige igu a'wae pikibeka wani pai'itama maya
uwaimintiye: Naka'i kanama miyemi'na, aeka abima
napima aegaraiyo, untiye. Pi kamana Isuka untiye, Poro
piya untiye.
5 Piya yogini, wasanamiba kana kamana abite, mono
wanika yuguna, Wa'ega Isu nkagera pai'itantawe.
6 Wani pasuguna, Poroba i'nota ayapa ataogana, Aota
Awamusa'ama igeti tumpima, intebu a'wae pugasogini to
kamana to kamana uma poropete kina'mi usuma agowapa
untawe.
7 Pigoya pi kana wabe wayape a'ya'ma nagisarisa tara
tumpaema puntawe.
8 Pigoya, Poro aeba Yuta kina'mi mpono namapi asi nasi
imagina, monopa karu kampa punta, opa kakaga mima
uwaimima mintantiye. Piya puntana, Koti kabiratakena
kamana'ama nkagoba uma aborawaimintiye.
9 Piya pogini, ka'isa kina'miba igu'ama esegi pumagini,
Isu mpono ikabitama, monota akiyenabi kasa mono kika
uma ata puguna, Poroba uwa itantiye. Piya pumagina,
Isu nkaegaranta kina ibabuma aki puwaitama, asi nasima
ka yagara Tiranasi ae awa'ena namapi mono uwaimima
iyakima mintantiye.
10 Piya puma, kaboba tara mima pogini, ainkima Esiya
mari Yuta kinape Kariki kinape mintume kina igeba a'ya'ma
Wa'egawama mpono awaga kamanapa abiwaentawe.

Siwa ae yakaraki'numpi kamanane

11 Piya puguna, Kotiba Poropa esegi potaogana,
awame'enaba agasiya toma tomantana ayapisa puntiye.
12 Pigoya pika wasanamiba Poronta autasaenaba maerite-
gini wama, yonintana ibome kina'mi ita u'ma aukaya pu-
guni, yonintanawaipa itawaogini kaba'ma aogi puguna,
intabaipintisa ke kina'miba irosa'ma iyegaka wantawe.
13 Pigoya, Yuta kina tonarona tusa kina a'ya'ma maba
ainkima nasi nasi pumagini, ka'isa Wa'ega Isu nkagera
atama ke kinaka maya uwaimintawe: Isu nkage awaga
kamana Poro yemi, ae awamuta esegima ugamekana atate
wao, untawe.
14 Pigoya, tabe mono kiye yagarama ntagara ka, agewapa
Siwa, ae yakaraki'nu tonaentisa tara umaema kina'mi piya
puntawe.
15 Piya puguna, ka kewama kamana mayama a'wae
puwaimintiye: Isupa abibebe puntawe. Piya, Poro nkageba
abintuwe. Tigeba aetasa kinatawe, untiye.
16 Kewama piya umagina, kana yagara aisepaogana
esegi puma, kana yakaraki'nu iyeguma kaiwaipa aerutu
puwaigasima kora kasu iyeguyogini, ika namapintisa
irosa'ma iyegaka wagaintawe.
17 Piya pogini, ainti Epesasi kumata mintanta kina, Yuta
kina'mibe Kariki kina'mibe abite tabera iyekuru pumagini,
Wa'ega Isu nkagega'eba asaga'yuntawe.
18 Pigoya, Isu nkaegaranta kina uwoma kina irosa'magini,
pai ataena punta pi kamana intawama aseyonabisa uma
aborawaentawe.
19 Pigoya, uwoma kina'mi kiyo'ena asebena puma esa u'ma
miyume, pi isapa maete kanama wasanami nkiyobi ampa
yaku kaentawe. Piya isa'ama nkikantanawapa maema aki
puntasinta, 50,000 tora puntesine.
20 Pigoya, wasanamiba piya puguna, Wa'egawama
mpono'amaba aborama anosaurite wagana puma esegi
puntiye.

Epesasi kumata amani waetaka maka untawe

21 Pigoya, Poro aeba piyama yoga puma a'ya ataogana,
Awamusa otaogana Masetoniya mabe Akaiya mabe agaite,
Yerusaremi kumati wakenaga untiye. Piya puntana maya
untiye: Naeba Yerusaremi kumata uma irosa'magipa, to
kake kanama wama Aroma kumata uma irosakuwe, untiye.
22 Pigoya, wakena puntanaba, abagi yagara tara Timotike
Irasitasike uwaisitaoginisi, Masetoniya mari paitama wan-
tase. Piya pusuguna, aewapa Esiya mara to kake amato
puma uwaenanto mintantiye.

23 Pigoya, pi ntagaba Epesasi kumatapa mono'ama kama
potama, kasa mono ki akunintawe.
24 Monerase konariyena pome ntagara ka mintantiye.
Agewapa Timiteriyasi, aeba Atemisi amani wae'wampa
amankapa aogiyena uwaenantontoba siribarasa puma
ataogini, wasanamiba monerasa ika puguna, aewape
aokina'mipe moneba uwoma aborawaimogini, a'ya
wakiyemagini kama potantawe.
25 Pigoya, Timiteriyasi aeba aokina igega'e uma aki puwait-
ama maya uwaimintiye: Nao'mitaba, tigeba yogarepa pi'na
moneba aborama tamemi, pipa abintawe.
26 Pigoya, ka yagara kanama ampintiye. Poro ae, tigeba ae
agoba agama abewe. Aeba Epesasi kumatasabe Esiya marisa
ka'isa kinapa tabera igu'amapa maema a'yugu puwaigasima
maya uwaimiye: Wasana iyapisa pumaranta koti pipa
kumpari'ena, au'wa kampa wainta'enawe, uma uwaimiye.
27 Aeba piya pekana, yogarempaba au'wapa kampa
waikiye. Tabe kotire Atemisi ae wa'eba kasipama ataena
pikiye. Piya, Atemisi ae'wa nkage awaga kamana'wapa
tumima ataena pikiye. Piya pekini, Esiya marisabe to ka'isa
marisa kina'mibe a'ya'ma ae kamana abima aegaraompe'na,
age awaga kamanapa a'ya'ma kaka wakiye, piya untiye.

28 Pigoya, Timiteriyasi aeba aokina piya uwaimogini abite,
igupipa igobintanamaba awaitaogini, kega'e uma maya
untawe: Epesasi kumatasa Atemisi aeba amani tabewe, piya
untawe.
29 Piya umagini, kana kumapipa tabe kiga'e umagini, tabe
kamana a'ya'ma kina'mi untawe. Piya ute, a'ya'ma asima
wama akiyena pubume kumati uma aki pikena wantini,
igeba Kaiyasike Arisitakasikeba kaga isiraku'ma isibabute
wantawe. Kana yagara taraba Masetoniya yagararaginisi,
Poro aega'ma kaga nasi nasi puntawe.
30 Pigoya, Poroba abite kana wasana aki pumeti wakena
pogini, Isuti atokaenta kina'mi akayotantawe.
31 Piya, ka'isa Esiya marisa kamani kina Poro aokina'miba,
Poroti kamana atauguna waogini, uma esegi puma kampa
wasana aruyenabipa wanema akunkatantawe.

32 Pi kana kina'mipa napi napiyenawaipa a'yugu
puwaogini, ka'isamiba ka kamana uma kega'e yuguna,
to ka'isa kina'miba to kamana uma kega'e untawe. Piya
yuguni, uwaena kina'miba kana aki pume kamana'ama
agowapa kampa aogima abintawe.
33 Kana wasanamiba piya puguni, Yuta kina'miba Arek-
isanta abubasanauguna, kana kina'mi abakapi wantiye.
Aibogini, ka'isa kina'miba kamana agoba omuguna, Arek-

isanta aeba aya tugupa puwaitama, kamana antotapa wa
waya a'ya'ma uwaimikena puntiye.
34 Pigoya, wasanamiba kamana abima, aepa Yuta yagara
agabebe pumagini, a'ya'ma kega'e umagini, maya untawe:
Atemisi aeba Epesasi kumatasa wa'ega tabewe, piya uma
e'erota tu awa kega'e untawe.
35 Piya yuguna, pi kumatasa kusikusi yagara aeba ka-
mana'waipa uma paru puma, kayone puwaitama maya
uwaimintiye: Ma kumatasa Epesasi kina, tigeba ago
abintawe. Ma kumapa tae wa'ega Atemisi ae ago kumane.
Piya, akuninta yabapa mantarisa tupuma mata'i tumintine.
36 Pigoya, wasanama kana kamanapa kampa akayukiye.
Pika tigeba uwa paka puma, a'yuguyenaba a-piyo.
37 Tigeba tara yagarara isibabute kanantapa, pipa isigeba
mono namapisa ka'ena maema a'yugu puma kuntana pikena
kampa kanantase. Piya, wa'ega waete Atemisi, ae akayaso-
takenaba kampaye.
38 Pigoya, Timiteriyasibe yoga kina'wampibe kaga ka ya-
garamage kamana'wai waintakiniba, kamana ukena yaga
aborakini, kiya kina mintati igeti uma yiyo.
39 Tigeba ka'isa kamanati waintakiripa, kiya kina'mi
akiyenabi maete waiyo.
40 Piya, taeba ibasa yagaba maka uma ma'ena puma
ataena pikena pune. Piya pompekini, wasana wa'ega
kina'mi abite tagega'e uma tabigaigipa, kamana antotapa
nana kamana uwaimukune, untiye.
41 Kana kusikusi yagarama piya ute igarubaogini, kana
akiyena pumepa atate wantawe.

20

Masetoniyage Kariki marige Poro wantiye

1 Pigoya, kamana uma maka yumepa pabigo paka puwau-
guna, Poroba Isu nkaegaranta kina igega'e uma, i'nana
kamana esegima uwaimite, Masetoniya mari wantiye.
2 Maba pi againtanaba, monota ai'aru pume kina mirite
wanta, ige to kake ige'ma kamana uwaimita, wama Kariki
mari uma irosantiye.
3 Irosa'magina, pita'i opa kakaga migaite, kayo waniti
tumima, wanipisa karebi ima Siriya mari wakenaga yogini,
Yuta kina igeba aegukena kamana yuguna abitegina, atate
Masetoniya mari mabi wantiye.
4 Pigoya, mayaki kina'mi ke'iba abagi puntawe: Periya
kumatasa Sopata, aeba Pirasi ntagarawa, Tesaronaika
kumatasa Arisitakasige Sekantasigewa, Tebi kumatasaba

Kaiyasige Timotigewa, Esiya marisaba Tikikasige Toropi-
masigewa sumagini,
5 piyaki kina'mi paitamagini, Torowasi kumata tagawa
puma mintantawe.
6 Tau'ikena yaga, yisiti kampa wainta pareti nakena
yagaba a'ya poga, Piripai kumati wanipisa karebi ima,
nayaka'mu yaga wama Torowasi kumata uma irosantune.
Pita'i irosa'ma, tonaentisa tara umaema yaga mintantune.

Poro Torowasi kumata ka yagara asitantiye

7 Pigoya, taeba sontara ara naninta nakena aki puntune.
Piya puwakana, Poro aeba marekanaba wakena uma mono
kamana uma miyogana, aseka nkabubu puntiye.
8 Pigoya, kana mintuwampe aboborasa marupipa kanepa
uwoma nkigi atauguna tantiye.
9 Piya puguna, ka yagara agewapa Yutikasi, aeba Poroba
monopa e'erota yogana, abaku kabira mima awai pegu
pumagina awaintiye. Awaita mintometisa abaku kabirisa
ware'nama, mabi tumpa aeguwaiyogini, asitaumepa ago
araginaka yogini, inatisa kakaga maru pumarantatisa tu-
mima aeguyomeka ara aeguntiye.
10 Piya pogana, Poroba tumima aepa'ma asitama wasana
maya uwaimintiye: Tigeba a'tiyekuruba piyo. Aumaba uwa
waintegina aogaye, piya untiye.
11 Piya utegina, namapinti ima pareti akobuma imite nate
puntiye. Nagaite, igege to e'erota mono uwaimogini abima
mintuguna marintiye. Marogana itate wantiye.
12 Kana wasanamiba kana yagaraba aogaogini namankap-
inti ababute wamagini, intawamaba tabera paru puma
aogima asoya puntawe.

Poro Mairitasi kumati wantiye

13 Pigoya Poro yoga, taeba wanipisa karebi ima Asosi
kumati paitama, pitasa aba pikena wauwakana, aewapa
uwa mari pi kumati wantiye.
14 Pigoya, Asosi kumati wama uma tabataoga, wanipisa
karebi ima arupu puma wantune. Wama Mitirini kumata
uma irosantune.
15 Pitasa wama marogapa Kayosi uma irosa'ma agaitegi,
pabigo pitasa wama to ka yagaba Semosi uma irosa'magi,
pitasa wama marogapa Mairitasi kumata uma irosantune.
16 Piyama, Poro aeba Pentikositi yagaba Yerusaremi ku-
mata uma irosakena yomekana, pika wanipisa karebi wama
Epesasi kumapa agaite, Esiya mintakana kana'wa a'ya
puwasanaga agaite, wama Mairitasi kumata uma irosantiye.

Epesasi kinapa i'nana kamana uwaimintiye

17 Pigoya, Mairitasi kumata uma irosantana, kamana
ataogini wama Epesasi kumatasa monota kabiyume kina
ibabute kanantawe.
18 Kanama irosauguna, Poroba kamana maya uwaim-
intiye: Naeba Esiya mari irosa'ma, pabigo tigeti yogane
agobima puma mintanto, pipa agorasa abintawe.
19 Naeba nagega'enepa maete tumima mimagi,
nantara'enabi mpima Wa'egawama kayokaya'enaba puma
mintantone. Piya, Yuta kina igeba karana natama ataena
punataugu, ma'enabi mpintantone.
20 Pigoya, kamana tige urimikenaba kapa kampa airari
kaeyuwagana waintantine. Tige aogi piyema, mono ka-
manapa uwoma akiyenabipe tigeti ntamapipe urimima
tiyakima mintantone.
21 Piya puma, taeba Kotiti tagu a'wae puma, Wa'egare Isu
Karaisititi tamatiti puma mikubompeka, Yuta kinape Kariki
kinape esegima urimima mintantone.
22 Pigoya, mapa Aota Awamusa'ama nabaibemika,
Yerusaremi kumati wakuwe. Pigoya, wama maroti uma
irosakana, piya mayaena abora namikibipa, pipa kampa
abintuwe.
23 Uwa iga'na natakenaenage nanta naukikenaenage
maroti nagawa puma waintiye. Pipa a'ya'ma kumati uma
irosa ampa irosa poganaba, Aota Awamusa'ama piyama
uma aboranamegi abuwe.
24 Pigoya, naeba nau'neka aboganaba uwaenaganta
pemika kampa naekuruba puwe. Naeba nanta aseyonabisa
nagisa aeta aeta wama nayakikibi ki'i a'ya pukuboka
nabiye. Pigoya, Koti kao'ena agoya kamana uma arakuboka,
Wa'ega Isu unatantiye. Yoga, pipa puma aogi pusanaga
naumawamaba tabera waiye.
25 Pigoya, ma ka yekiri abiyo. Naeba Koti kabiratakena
urimima, abakatipi miyogiri, nagapa pipa aintiba to kake
naorapa kampa nagakibewe.
26-27 Naeba Koti mpono kamana atantipa, pipa a'ya'ma
urimiwaentuwe. Kapa kampa kakauwagana waintantiye.
Tige aruyenabisa ka'waina pi kamana kampa abikibipa,
kaintanawampa nae'enaba kampaye. Ae'enawane.
28 Tige tigeri kiya pumagiri, monoka yagarutipa pabiyama
kiya kabiwaitaiyo. Aota Awamusa'ama ige kiyewema uri-
tantika, tigeba Wa'egawama mponota ai'aru pe kinapa
kuratasa ika puwaitantika, igepa igama kiya puwaitaigini
pasema miyiyo.
29 Naeba abintuwe. Naeba titakanaba, kabu kara awa-
mana tige tibakapi irosa'ma, yagarupa kampa uwaba
itakiye.

30 Piya, tigeti tibakapisa wasana asima mono'ama maema
a'yugu puma, Isu nkaegaranta kina igewaiti tiba puritakena
tutusuritakibewe.
31 Pika tigeba a'ya'waema yaga aogima kabiyiyo. Piya,
kaboba kakaga asekape arape nantara'enabisa ti'nana ka-
mana tiyota tiyota urimikenaenaba kapa kampa kasuwa-
gana tumintiye. Pika tigeba napima miyiyo.
32 Pigoya, mapa Kotiti titama awagaena agoya ka-
mana'wata aki puritauwe. Aeba esegiyenama nkagowampa
a'ya'ma aeti atokaenta kina Koti aogiyena imemisa puma,
tigepa aintiba mantarisa aogiyenaba to ka'isa kinake kaga
Koti timekiri maekibewe.
33 Naeba mone kotatikaba kampa esuritantuwe.
34 Naenentabe nao'mintabe tae'ena ise'ena naya tararasa
yoga puwagana aboraoga maentompe, tigeba pipa
abintawe.
35 Naeba a'ya'ma yuganepa ago tiyakintuwe. Pipa es-
egima puma kampa esegi pe kina iyo'maeyano. Piya punta,
maya kamana Wa'ega Isu aewa untika, napiyeno: Amemi
ntagaramaba to ka maeyami ntagarama nka'muntanawapa
asugasaye, iyema, Poro piya untiye.
36 Pi kamana ugaite, Poro araka pimagina, kaga pi kana
kiya kina'mige nunamu untiye.
37 Nunamu yogini, aepa'ma kube'ena potama amo
nantawe.
38 Piya puguna, aeba kamana maya uwaimintiye: Tigeba
naorapa kampa to kake nagakibewe, yomeka, tabera intaba
ikintiye. Aibogini, ababute wama wanipisa karebi metau-
guna wantiye.

21

Poro Yerusaremi wakena wanipisa karebi intiye

1 Pigoya, taeba igepa itate, ka wanipisa karebi aobibi puma
wama Kosi uma irosa'magi, pitasa to yagaba marogapa Arosi
wamagi, Patara kumata wama uma irosantune.
2 Pitasa to ka wanipisa kareba, Pinisiya mari wakena poga,
uma abatama pabipi ima wantune.
3 Wama Saiparasiba tayake'masi waintoga uma agate uwa
agasimagi, Siriya marisa auka'i wama Taya kumata uma
irosantune. Pita wanipisa karebisa kotapa metaoga,
4 taeba kumati ima, Isuti atokaenta kinapa asu ibatama,
tonaentisa tara umaema yaga igege mintantune. Piya,
Awamusa'ama: Poro ata potakibeka, uwaimogini, igeba:
Poroba Yerusaremi kumatiba a'yugu wasanaga, a-nkwaoma
omintawe.

5 Pita mintuwakana, wakena yaga aboraoginiba, wa
wayape araga yagarabe pi kumatasa arosa'ma, a'ya'ma kina
tababugu kepari tumintune. Pigoya, pi kepariba tarakabima
nunamu uma: Pigo miyiyo uwaitategi,
6 wanipisa karebi ima wauwakini, igeba a'wae puma
kumati intawe.

Poropete Agabasi Poroka meto kamana untiye

7 Pigoya, Taya kumatasaba wama Toromesi kumata uma
irosauwakana, wanipisa karebi wakenaenaba a'ya puntiye.
Pigoya, pita'i mono kina uma ibatama, ka aseka igege
waintune.
8 Marogapa wama Sisariya kumata uma irosa'ma, mono
kamana uwaiminta nasume ntagara Piripi, uma abatantune.
Piripi aeba aposoro yuga iyo'maenta kina, tonaentisa tara
umaema kina, ige aruyenabisawe. Ae namapi intune.
9 Ae aratagawaepa tarawa tarawaki mintantawe. Igeba
poropete kina'mi kamana uma mintantawe.
10 Pigoya, pita'i mintuwakana, Yuta marisa poropete ya-
gara ka kanantiye. Agewapa Agabasi, aeba taeti ampa
irosantiye.
11 Irosa'ma, pabigo Poronta abamu kanti maema, aewa
nkagisa aya kirokaentana maya untiye: Aota Awamusa'ama
aeba mayawe iye: Ma kantiwama nkababa, aeba Yerusaremi
kumata wama uma irosakini, Yuta kina'miba maya potama,
to marisa kina'mi nkiyapi atakibewe, iyema untiye.
12 Kamana piya yoga, taebe kana kumatasa kina'mibe:
Poroba Yerusaremi kumatiba a-nkwanema, ubesuma om-
intune.
13 Omuwakana maya untiye: Nanaga taberapa
kube'enaba punatamagiri, nae nantawamapa maema
ataena punatakenaga yewe. Naeba Yerusaremi kumati
iga'na namapi nkamana ikenagabe, Wa'ega Isu nkageraka
purikenagabe, kaga aseyo puwe, untiye.
14 Piya yoga, to kamana omuwakanaba kampa aboga,
atate maya untune: Wa'egawama nkabikibika aborakibe-
mipa ta'mu pukune, untune.

Yerusaremi mono kiye kinapa kamana uwaimintiye

15 Pigoya, ka'isa yaga a'ya puwaoga, Yerusaremi kumati
ikena aseyo puntune.
16 Pigoya, Sisariya kumatisa Isuti atokaenta kina ka'isa
tababugu, ka Saiparasi yagara, agewapa Nesoni, aeba pai Isu
nkaegaranti, ae namapi tababute meratantawe.
17 Pigo ampintuwakini, Yerusaremi kumatasa mono
kina'miba agoya puma kao'ena puratantawe.

18 Piya maroganaba, Poroba Yemisi ntamapi tababoga in-
tune. Ima mintuwakini, monota kabiyume kina'mi a'ya'ma
irosa'waentawe.
19 Irosauguna, Poroba iyata u'ma, Koti ao'maema esegi
potaogana to marisa kina'miti mono yuga pogana, au'wa
aboranti, pi kamanapa a'ya'ma uwaimintiye.

Poro kamana abite tabe mono namapi intiye

20 Poro aeba kamana uwaimima a'ya ataoginiba, Koti
nkage asaga'yuma maya omintawe: Tao'yagara Poro, kaeba
abo. Yuta kinapa uwoma kina'mi Isu nkaega'ma ae tuntana
puma mintawe. Pigoya, igeba a'ya'ma Mosese kamana ago
tumisanaga esegima wasiyewe.
21 Piya puntini, kae kamana mayama kanagini abewe:
Yuta kina, to marisa kina'mi abakapi miye kina, igeba
Mosese kamanapa a-nkuma uwa kasiyoma, uwaimene. Piya
untana, yagarawaimpigi itapa ara'enaba a-puwaitaiyema,
Yuta kina taetentanaba a-mpaema miyiyoma, uma akunki-
tanegini yewe.
22 Pigoya, Yerusaremi kumati kanampe, ma kumatasa kina
igeba kae kawaga kamana abiwaeyaka, pipa aya pukune.
23 Pika taeba kamana ka ugamukubompentana po. Taeti
tarawa tarawaki kina mintawe. Igeba Kotiti uma esegi
potama, i'no nkabiya kampa agagupanta uwa mintawe.
24 Pigoya, taeba igeti ugatakana, ige awameta piyaena
puma, kaema agunta abasakena ikantana puwaitagini,
kaema i'nopa agagupakibewe. Kaeba piya pegini, kaga-
magini kaeka mayama abikibewe: Kamana'wa kanaoga
abintompe, pipa kumparine. Aeba Mosese kamana ago
aogima wasima miye, ukibewe.
25 Pigoya, to marisa Isu nkaegaranta kina igepa pai
kamana untompe, pi kamana esa kaema imintompene:
Wasanami yaga aeguma kumpari koti kaema agunta
abasa'atape, korape amema abaema puremi kinape a-
ntaiyoma, agabama kamparagaena pikenaenabe kaite
aogima miyiyome, pi kamana uma esegima esa kaema
imintompene, untawe.
26 Piya yuguna, Poro aeba kamana'wai abima, tarawa
tarawaki kina igeti uma iyegaraogini, maroginiba i awaena
purite tabe mono namapinti intawe. Ima Poroba kamana
uma esegi pumaraome kanapa a'ya kaikena puguna, kaema
agunta abasakena aborakibi kanaka, kiya kina igepa uwaim-
intiye.

Poro tabe mono namapi mintogini arakurintawe

27 Piya uwaimogini, tonaentisa tara umaema yaga uwa
mikenaga unta, pipa a'ya pikena pogana, Poroba tabe mono

namapi mintogini, Esiya marisa Yuta kina igeba aepa agate tabera imo kamana yuguni, wasanaba a'ya'ma wabe wayape asimagini Poropa arakurintawe.

28 Piya puntini tutusuwaitama untawe: We, Isureyo kina, kanama ampa tao'maeyiyo. Ma ntagara aeba maga maga nasi nasi puma Yuta kina taepa kama puratama, kamana agorepe tabe mono namatepe ma uma ata potama miye. Piya pumagina, ka'isa Kariki kina ibabute tabe mono namatepi ampa pasegini, ma aota nama i'nintana potawe, piya untawe.

29 Pigoya, Poro aeba Epesasi kumatasa yagara Toropimasi aege kumati nasi nasi pogini, agantaka: Poroba ababute tabe mono namapi iyema napintawe.

30 Piyama napima yuguni, a'ya'ma Yerusaremi kinapa pami pumagini, a'ya'ma kinapa karu'ena kanama aki pumagini, Poro araku'urite tabe mono namapisaba irosa'ma, abe'i tumintini, karu'ena kabe akunintawe.

Aroma kumatasa kiye aeba Poro ababuntiye

31 Pigoya, wasanami Poro ababuma aegukena puguna, awaga kamana Aroma irebu kina'mi tabe kiye yagara aeti waogana: A'ya'ma Yerusaremi kina'miba ma'ena pikena pewema, abintiye.

32 Kamana piyama abite, pabigo irebu kinape irebu kina'mi kiye kinape ibabogini, karu'ena kana kina'miti wantawe. Piya puguni, Yuta kina'mi Poro aegu miyumetisaba pi tabe kiye yagarabe irebu kina'wape uma irosauguni, igate uwa atantawe.

33 Piya atauguna, kiya yagara aeba agora kanama, irebu kina'wa uwaitaogini Poro ampa arakuruguna, kana kiya yagarama maya uwaimintiye: Iga'na tara maete kanama ampa kirokaeyiyo, untana: Mapa kewe. Aeba nanaena piyema, ibigantiye.

34 Ibigaogini, uwoma kina wabe wayape abite mintuguni, ka'isa kina igeba ka imo kamana uma tabera yuguni, to ka'isa kina'miba to kamana imo kamana tabera untawe. Piya puguna, tabe kiye yagara aeba kana kamana'ama nkagoba kampa aogima abintana, yogini irebu kina igeba Poro ababute igewai ntamapinti wantawe.

35 Pigoya, Poroba kana namata uma irosa'ma namapinti ikena pogini, wasanamiba kobe puma ke akukasuguni, irebu kina igeba Poro aepa'ma wasirite intawe.

36 Piya puguni, a'ya'ma kina igeba iyega'ma wantini, maya untawe: Pi ntagaraba aeguma kaiyiyo, piya untawe.

Poro aewa nkagowa Yuta kinapa uwaimintiye

37 Pigoya, Poropa ababute nama nkantabaipinti ikena puguna, irebu kina'mi tabe kiye yagara aepa abigama maya untiye: Abo. Kamana ka ugamukuwe, yogana, kana kiya yagarama pami puma maya untiye: Kaeba Kariki kamanapa ayama abintane.
38 Naeba napiyopa pai Isipi yagara ka'waina kama tukabikena irebu kinapa 4,000 kina ibabute ka'me mpari wantemi, kae pi ntagaragabera, to yagaragawema, abigantiye.
39 Abigaogana Poro maya omintiye: Naeba Yuta yagaranawe. Piya, Sirisiya marisa Tasasi tabe kuma wainti, pitasawe. Kaeba abinamega, kamana uwaenanto wasana uwaimeno, yogana,
40 abimogana, Poro aeba kabera asima aya nkatamagina, pakama mintuguna, Yuta kamana'waipisa kamana uwaimintiye.

22

Poroba Yuta kinapa kamana uwaimintiye

1 Pigoya, Poroba maya uwaimintiye: Nao'mitabe tabe kina'nempitabe, nae'ne ago urimekiri abiyo, agobima uwaimintiye.
2 Piya uwaimogini, Yuta kina igewai kamanapisa abitegini, kamanapa to asaba'magini mintantawe.
3 Piya mintuguna, Poro amato puma maya uwaimintiye: Naeba Yuta yagara, Sirisiya mari Tasasi kumata aboranto ntagaranawe. Pigoya, ma kumata ampima anosantone. Tisa yagara Kameriya aeba mono unamoga, tayabamagi ago kamana'waipa esegima abiwaentuwe. Pigoya, tige ibaba pesa puma, naeba pabiyamagi Koti aega'ma esegi puntuwe.
4 Pigoya, kasa mono ki'i wa kina igepa wabe wayape tabera karana puwaitama, ubu'magi iga'na namapi itabumagi, ka'isaga otaogini iyeguntawe.
5 Monota paitanta kiye yagaramabe, a'ya'ma monota kabiyume kanisore kinape, igeba nae agoba abintawe. Piya, igeba naokina'mi nao'maekena isa kaema namugu, Tamasiko kumati maete wama, marota'i mono kina uma ibatama, iga'na ibu'urite Yerusaremi kumati ibabute antota'ena maekenaenara kanaiyema ibabukena wantuwe, untiye.

Poro aeba Isu nkaegaranti kamana uwaimintiye

6 Pigoya, Poro to maya untiye: Piya, naeba ke'i wama kagi abebe Tamasiko kumata uma irosakena puwagana, mantabintisa e'wasaena pabigo tumima tabera e'wasa punatantiye.

7 Piya pumagina, napasanaoga mabi ware'nama mima,
maya kamana yoga abintuwe: Soro, Soro, kaeba nanaraka
karana punatata nasene, untiye.
8 Piya yoga, naeba: Wa'ega, kaeba kegawe, yuwagana,
maya unamintiye: Naeba karana punatata nasempe, Isu,
Nasareti kumatasa yagaranawe, untiye.
9 Aiyogini, wasana naege wanta kina igeba
e'wasaenamana agantini, kamana unamintipa pipa kampa
abintawe.
10 Pigoya, naeba: Wa'ega, nana poma unatane, un-
tuwe. Piya yuwagana, Wa'egawama maya unamintiye:
Kaeba asima Tamasiko kumati wagana, ka yagarama
a'ya'waemaena utagatantopa kayakima ugameno, untiye.
11 Pigoya, yaku e'wasaenama naoba aeri kaegasogana
tunusuwaogini, nao'mi ige nayata urite Tamasiko kumati
nababugu wantuwe.
12 Pigoya, pi kumata ka mono waintaga yagara mintan-
tiye. Agewapa Ananayasi, aeba mono ago kamana wasima
miyogini, Yuta kina pabi kumata mintume kina igeba aeka
abugunaba aogi puntiye.
13 Pi ntagara aeba naeti asu irosa'ma maya unamintiye:
Nao'yagara Soro, kaeba kao agao, untiye. Piya yoga, pabigo
nao apina'ma ae agantuwe.
14 Naeba agauwagana kamana maya unamintiye: Tayaba-
magi ige Koti ae kababumagina, abugaintanaga ugamima,
arupu yagarawa agama, awamupisa kamana'wa aboma,
ugataye.
15 Pigoya, kaeba pi agama abempentanama nkawaga
kamanapa a'ya'ma maga maga kina uwaimirite waoma,
ugataye.
16 Pigoya, mapa ayama uwa miyegana e'ero pikiye.
Kaeba asima, Isuka: Nao'maeyo, omegana, mono wani
paikatakana aguntaenagapa asu'a peno, unamintiye. Poro
piya untiye.

Kotiba Poropa to marisa kina'miti wanema otantiye

17 Pigoya, Poro to amato puma maya untiye: Pigoya naeba
a'wae puma Yerusaremi kumati wama, tabe mono namapi
ima nunamu asu uma,
18 amonta agauwapa Wa'ega aboranamoga agantuwe.
Agauwagana maya unamintiye: Ma kumatasa kina'miba kae
kawamupisa nawaga kamana abimaginiba: A'a-o, ukibewe.
Pika kaeba karu'ena Yerusaremi kumapa atate pai'ma wao,
untiye.
19-20 Piya yoga, naeba kamana mayama a'wae pom-
intuwe: Wa'ega, naeba kaegaranta kinapa iga'na ibu'magi

a'ya'ma mono namapintisa ibabumagi, eru kasutasa iyeguntone. Piya, kawaga kamana unti ntagara Sitibeni aegukena puntini, kaiwai atama aki potaugu kiya kabintuwagini, aeguyugu agamagi na'mu puntuwe. Pipa ma kumatasa kina'miba abiwaentaka, kae kawaga kamanapa kanara uwaimusuwo, untuwe.

21 Piya yuwagana, Wa'egawama maya unamintiye: Kaeba aseyo pega, pagasa mari to kina'miti naeba ugatakana wao, unamintiye, Poro piya untiye.

Aroma kumatasa kiya yagarama Poro kabitantiye

22 Pigoya Poro piya yogini, igeba ige takae puma mintantawe. Aibuguna, Poroba to kina'miti wakenaga yogini, tabera imo kamana uma maya untawe: Piya yagaraba aeguma kaiyo. A'yugu aeba mara uwa mikiye, untawe.

23 Piya uma imo kamana tabera umagini, kaiwaipa atama pare pare pumagini, i'ni akae'ma abobori mayo maebuntawe.

24 Piyama maebuguna iyogana, tabe kiye yagarama yogini, irebu kina namankaipinti Poropa ababute intawe. Ababute iyuguna: Nanaraka imo kamanapa taberapa yewe, uma: Agowapa maema aboratama eru kasutasa aeguyiyema, uwaitantiye.

25 Pigoya, igeba iga'na agisa ayata kirokaitauguna mimagina, Poroba kiya yagarawai maya uma abigantiye: Tigeba Aroma kina ae'wa nkagoba kampa abiganta, eru kasutasa aeguyiginaba pipa kampa kanarasakiye, untiye.

26 Piya yogana, irebu kiye yagarawa abite, aeba tabe kiye yagaramati wama maya omintiye: Aya pikibene. Aeba taga Aroma yagaranawe iyema, omintiye.

27 Piyama omogana, tabe kiye yagara aeba Poroti wama abigama maya untiye: Kaeba yo. Kaeba taga Aroma yagaragawo, yogana, Poroba: Pipa tagane, untiye.

28 Piya yogana, tabe kiye yagara aeba maya untiye: Naeba uwoma mpone kasima Aroma kina'ena puntuwe, yogana, Poroba maya a'wae pomintiye: We, naeba piyaba kampa puntuwe. Ampa yakari punatantemi, Aroma ago yagaranawe, untiye.

29 Piya yogini abite pami pumagini, Poro aegukena kina'mi pabigo uwa atantawe. Pigoya, irebu kina'mi tabe kiye yagara aeba: Poro taga Aroma yagarawema abite: Nanaraka piya potauwema, aekuru puntiye.

30 Pigoya marogana, Aroma kumatasa kiye yagara aeba Yuta kina igeba nanaraka Poropa kampari otawema, pi agowa abikena yogini, tabe Yuta mono kiye kinape a'ya'ma mono kanisore kinape aki puntawe. Aki puguna yogini,

irebu kina igeba Poro iyoba'atauguni ababute tumimagini, akiyenawaipi iyobi asitantawe.

23

Poro mono kanisore akiyenabi kamana untiye

1 Pigoya, Poro aeba Yuta kanisore kina igabebe puma kamana maya uwaimintiye: Nao'mitaba, naeba Koti nkaobi kayokaya'enaba kamparagaenaba kampa punta, purite kanama mintantoka puma miyuwe, untiye.

2 Piya yogana, monota paitanta kiye yagara Ananayasi aeba wasana Poro agora mintume kina ige: Awamu airisaiyo, uwaimintiye.

3 Piya uwaimogana Poro maya omintiye: Arigautapa aogi pegina, kagukau'amaba ago abararaye. Kotiba kaepa kaegukiye. Kaeba nana piyema ago kamana'ama maema parutu pikena yuga puntana, pi ago kamana akayuma naeguyiyema uwaimenema, omintiye.

4 Piyama omogini, wasana agora mintume kina'mi maya untawe: Ayama kaeba Koti mponota paitanta kiye yagarawaka uma ata potane, untawe.

5 Piya yuguna Poroba maya untiye: Nao'mitaba, naeba paitanta kiye yagaraba aepa kampa aogima agabebe puntuwe. Mono isa'ama maya iye: Kaeba kiya kinakapa ankuma ataba potao, iye. Naeba pi kamanapa abintuwe, untiye.

6 Pigoya, kiya kina ka'isa Sarusi kina mintumepe to ka'isa Parasi kina mintumepe, pipa Poroba napimagina, pi akiyenabi kamanapa tabe puma maya uwaimintiye: Nao'mitaba, naeba Parasi yagaranawe. Piya, Parasi kina'mi tupisa aborantuwe. Purintapisa asikenaena wainti, pi kamana wasiyoka ka'isa kina'miba kamana unatawe, untiye.

7 Kamana piya yogini, Parasi kina'mibe Sarusi kina'mibe igeba akakayo'na puguna, kiya kina'mitiba atatara'ena aborantiye.

8 Piya, Sarusi kina igeba purintapisa asikenabe, enisore kinape, amani kinape, pika abugunaba tagantanaba kampa puntiye. Parasi kina'miba a'ya'ma pika taga untawe.

9 Pigoya, pika akiyenawaipipa tabe kamana maka untawe. Piya untini, Parasi kina'mi ige iyo'maeyume mono tisa kina ka'isa asima esegi kamana uma maya untawe: Taeba ma ntagarama ataenaga abompepa kampaye. Enisorepera amani kina'ma kamana omintakapa ayawe kamana otakune, untawe.

10 Pigoya tabera maka yuguna, kana tabe kiye yagara aeba Poro uma paibu puma akisebasanaga aekuru pumagina,

yogini irebu kina'mi kanama, wasana abakapintisa Poro ampa ayakana uma paibute namankaipinti ababute intawe.
11 Pigoya, pabi aseka Wa'egawama Poro agora aboramima maya omintiye: Kaeba mata Yerusaremi kumata kamana'ne uma aborampesa puma, pabiyama Aroma kumati uma aborao. Pika napima esegima miyoma, omintiye.

Yuta kina'mi Poro aeguma kaikena kamana untawe

12 Pigoya marogini, ka'isa Yuta kina'mi aki puma kamana uma esegi pumagini maya untawe: Taeba Poro aeguma kaikune. Kampa aeguntapa nanintabe wanipe kampa nakune, uma esegi puntawe.
13 Wasanaba 40-wa kina'mi ige atokaemagini piya untawe.
14 Pigoya, pi kina'mi tabe mono kiye kina'mitibe monota kabiyume kina'mitibe wama umagini aborawaimima maya uwaimintawe: Taeba nakenaba a'a-o uma mima, Poro aegugaite pintanaba nakunema uma esegi pune.
15 Pika tigebe to ka'isa kanisore kinape, Aroma kiye yagaramati kamana mayama ataigina wano: Kaeba Poro tae akiyenabi otagana kanaka, kamana'wapa to kake uma aogi penoma, omiyo. Piya, kamanati abima piya pekapa taeba Poropa ke'i aegukune, piya untawe.
16 Pigoya, Poro nkamagantawampa kana aegukena kamanapa abitegina, irebu kina'mi ntamapi ima Poropa uma omintiye.
17 Omogana, Poroba irebu kina'mi kiye yagara ka kega'e uma maya omintiye: Kaeba ma ntagaranto ababute Aroma kiye yagaramati wagana kamana ka omeno, untiye.
18 Piya yogana, pi ntagara aeba kana yagaranto ababute tabe kiye yagaramati wama maya omintiye: Iga'na namapisa yagara Poro, aeba nagega'e uma unamegi: Ma ntagaranto kamana ugamenema aba pogara kanause, untiye.
19 Piya uma omogana, tabe kiye yagara aeba kana yagaranto ayakana urite abiri metamagina: Aya kamana unamikibenema, abigantiye.
20 Piyama abigaogana, kana yagarantoma maya omintiye: Yuta kina'miba aiba kaeti kamana atagatakena uma abewe. Igeba kaeka Poro kanisore akiyenawaipi ababute wama agowa maema aboraoma, kumpari ugamikibewe.
21 Ugamiginapa, kamana'waipa a-nkabo. Wasanaba 40-wa kina'mi Poro aeguma kaikenaga umagini, ke'i minaena puma mintawe. Igeba nanintabe wanipe a'a-o uma mimagini, Poro aegugaite pintanaba nakenaga uma esegi pewe. Piya puntini ago aseyo puma, kae kamanaka agawa puma mintawe, omintiye.

22 Piyama omogana, tabe kiye yagara maya uma otantiye:
Kaeba kamana aborama unamempepa, pipa wasana kapa a-
nkuwaimo, piya omimagina agarubantiye.

Igeba Poro ababute Sisariya kumati wantawe

23 Pigoya, Aroma kiye yagara aeba irebu kina'mi kiye
yagara tara isigega'e uma maya uwaisimintiye: Tisigeba
yisigini, irebu kina igisarasa wakena kinapa 200-wa, osi ak-
abata wakena kinapa 70-wa, wanta ire urikena kinapa 200-
wa sumagini, pi'nagiba aseyo puma, aseka naeni kirokira
Sisariya kumati waiyo.
24 Poronta osi yaga, mara mikenaena potaiyo. Piya pota-
magiri, pasema kabimagiri kiya yagara Pirikisi aeti ababute
waiyo, untiye.
25 Piya umagina, pi kiya yagarama nkisapa ka maya uma
kaentiye:
26 Naeba Korotiyasi Arisiyasinawe. Kaeba pi mparisa kiya
yagarane Pirikisi, kae'ena esa mampa kaeyuwe.
27 Piya, Yuta kina igeba wasana ma ka araku'ma aegukena
pugu: Aeba taga Aroma yagarawema, piyama abite, naebe
irebu kinape wama iyapisa iyobatompene.
28 Pigoya, kamana otanta pi ago abikenaga, Yuta kanisore
kina'mi nkakiyenabi ababute watone.
29 Ababute wamagi ago kamana'waitaka otaugu mayama
abitone: Pi ka'ena mono ige'ena maema a'yugu puwait-
ayema, otatawe. Piya, kampa ataena pogana iga'na namapi
mikena ikape aegukena ikape kampa waintiye.
30 Pigoya, igeba minaena puma Poro aegukena yega abite,
kaeti otaogana iye. Piya, kamana ota kina igepa pabiyama
uwaitakini kaeti ima kamana'waipa ugamikibewe, piyama
kaema omintiye.
31 Pigoya, irebu kina igeba kiyawaimpa nkawamu
wasimagini, Poropa aseka ababute wama Antipatirisi
kumata uma irosantawe.
32 Pigoya marogini, irebu kina igeba namankaiti a'wae
puma kanauguni, osi akabata mima waume kina ibiwai
Poropa ababute wantawe.
33 Wama Sisariya kumata uma irosa'magini, pi kumata
kiya yagaraba esapa memimagini, Poropa ae aora ababute
ampa asitantawe.
34 Pigoya, kiya yagarama esa aisuntana, Poro ma agowaka
abigaogana: Naeba Sirisiya marisawe, untiye.
35 Piya yogana abite maya omintiye: Kamana ugata kina
kanama ampa irosaigi, kae kamanapa ukune, untiye. Piya
uma irebu kina uwaimogini, tabe yagara Eroti kimaraome
aki pukena namapi ababute mesutamagini kabintawe.

24

Yuta kiye kina'mi Poro kamana otantawe

1 Pigoya, ainti nayaka'mu yaga a'ya pogana, monota pai-
tanta kiye yagara Ananayasibe, to ka'isa monota kabiyume
kinape, to ka kamana unta yagara agewapa Tetarasibe, igeba
Sisariya kumati tumima, Poro kamana pi kiya yagarari uma
ukena aborantawe.
2 Pigoya, kiya yagaraba Poroka kega'e yogana ampa irosao-
gana, Tetarasi aeba kamana otama maya omintiye: Aogi
kiya yagarare Pirikisi, kaeba kanarama kabirataka aogi
paruyenabi miyune. Piya, kaokina taeka abima tara puma
tao'maeyakana,
3 taetiba a'ya'ma kumatiba a'ya'waemaenamaba aogi
puwaeyamika kaeka abokanaba aogima asoya piye.
4 Piya kamana yekana, e'ero pusanaga kaeba paru puma
abiramega kamana aronkanto ugameno.
5 Ma ntagaraga abokanaba aeba maka uma kani'ena wan-
taga, a'ya'ma mari miye Yuta kina igepa igu'ama maema
a'yugu puwaigasaye. Piya pumagina, Nasareti yagarama
tupi tabe yagara miye.
6 Pigoya, tabe mono namatepa i'nintana potakena pegi,
abatama arakuritune. (Piya putompeka, taeba ago ka-
manatetaka kotiyena potauwakana,
7 pigo irebu kina'mi tabe yagara Arisiyasi aeba kanama
ampa esegi pumagina, tayapisa tapa'ma agarubakasima,
8 kamana yoga, otaompe kinapa kaeti ampa aborama uga-
mune.) Pika kaega aepa abigama, ae agoba abima a'ya'ma
otaompe kamanapa aogima abo, Tetarasi piya untiye.
9 Piya yogini, Yuta kina'miba ao'maema kana kamanapa
uma esegi puntawe.

Poro aeba Pirikisi kamana omintiye

10 Pigoya, kiya yagara aeba Poro ayatasa awame poy-
akogana, kamana maya untiye: Kaeba mampara uwoma
kaboba kabima miyempe, pipa napimagi kamana'nepa
nantawama aogiyenabisa ukuwe.
11 Naeba Yerusaremi kumati mono nama pasikena asu
mintogana, nagisarisa tara tumpaema yaga a'ya piye. Pi
kamanaka wasana ibigagini ugamikibewe.
12 Tabe mono namapipe, to ka'isa mono namapipe, kumat-
ibe, ka'wainageba maka uma uwoma kina'migeba ma'ena
puwaginiba kampa kapa nagantawe.
13 Ma kina'mi kumpari unatama kamana ugame, pi
au'wapa ayama kayakikibewe. Pipa kampaye.
14 Pigoya, to ka uma aboramekana abo. Kasa ki'ama
pako piyemagini yepa, pipa taga pabiya pone. Piya, a'ya'ma

mono ago kamanape poropete kina'mi kamanape abima
aega'magi, tayabamagi ige Koti kayokaya'ena potauwe.
15 Piya, ainti arupu kinape antage kinape purintapisa
asikena kana aborakibika, ma Yuta kina'mibe naeba kaga
napi napi puma agawa puma miyune.
16 Piya pumagi, Koti nkaobipe wasanami nkiyobipe kam-
paragaena pusanaga kiya kabima miyuwe.
17 Pigoya, naeba kaboba ka'isa to mari mima, monotaka
ka'isa kusi kina iyo'maekena monebe, Koti amitompentan-
abe, maema aki pumagi, Yerusaremi kumati wasana taokina
igeti maete kanantone.
18 Piya, nau'nempa aogi penema puma kunka kaema
agunta abasakena aseyo puma tabe mono namapi ima
mintuwagini nabatantawe. Pita'i wasanaba kampa aki
puma, kampa maka kamanapa untuwe.
19 Esiya marisa ka'isa Yuta kina'mi igege pita'i mintantone.
Piya, igeti nae kamana waintakiniba, mata'i kanama kae
kaobi ampa unataiyo.
20 We, pi kanisore kina'mi nkakiyenabi aya ata kamana'ne
aborakiniba, ma minta kina'miba ugamikibewe.
21 Piya, naeba ige abakapi mima ka kamana'anto kega'e
yuwagana kampa aogi puntiye. Pipa mayamawe: Purin-
tapisa asikenaena waintika, pi kamana wasiyoka kamana
unataga abakatipi mampa mintuwe, untuwe, Poroba piya
untiye.
22 Pigoya, kiya yagara Pirikisi aeba kasa mono'ama ki
awaga kamana abibebe puntika, aeba Poro kamanapa
kampa uma uwa atategina, maya uwaimintiye: Irebu
kina'mi tabe kiye yagara Arisiyasi aeba Yerusaremi kuma-
tisa tumeka, kamanatipa uma a'ya pukuwe, untiye.
23 Piya ute, irebu kina'mi kiye yagara maya omintiye:
Tigeba Poro kiya kabitama esegimaba iga'na namapipa
a-nkataiyo. Piya, ao'mi a'muntana amikena pigiripa, a-
nkakuno, piya omintiye.

Poro aeba tara kabu iga'na namapi mintantiye

24 Pigoya, ka'isa yaga a'ya puwaogana, Pirikisi aeba Yuta
wae'wa Turusirage kaga mima, Poropa kega'e uma omo-
gana, Karaisiti Isu mponopa aegarakena kamana uwaisim-
intiye.
25 Pigoya, Poroba arupu puma mikenaenabe, au'ama
kabima mikenaenabe, antota'ena aborakibi kamanape yo-
gana, Pirikisiba aekuru puma Poro maya omintiye: Ka-
narana, wao. Ainti to kake yega abukuwe, yogini, toba
iga'nabi menkatantawe.

26 Pigoya, pi kiya yagaraba: Poroka uwa mone ika puma
namikibayawe, umagina, asi nasi agega'e uma aege kamana
uma abintase.
27 Piya pogana, kaboba tara a'ya pogana, kiyaba to ka,
agewapa Posiyasi Pesitasi, aeba Pirikisi mparu maeyogana,
Pirikisiba Yuta kina apa kamana uwaimite, Poroba iga'na
namapi mintogana, atate wantiye.

25

Aroma wa'egawama kamana'nepa abikiye, Poro untiye

1 Pigoya, Pesitasiba kabikibi mpari ampimagina, kakaga
yaga migaite Sisariya-isa wama Yerusaremi kumati intiye.
2 Ima asu irosaogini, Yuta kina'mi tabe mono kinape to
ka'isa kiye kinape aeti uma irosa'magini, Poroka kamana
omintawe.
3 Piya omimagini, igeba: Poro otagana Yerusaremi kumati
kananoma, esegima abigantawe. Igeba ke'i mina a'ma Poro
aegukenaga napimagini, kiya yagarapa piya omintawe.
4 Piya yuguna, Pesitasiba maya uwaimintiye: Poro aeba
Sisariya kumati iga'na namapi mintegi, naeba aro ntaganto
pabita'i a'wae puma tumukuwe. Pita'i tumpa agakuwe.
5 Tigeba Poro kamana otakena puntiripa, tigetisa kiya kina
naege kaga tumima, igeba kamanapa otaiyo, untiye.
6 Piya ute, tonaentisa kakaga umaema yagawo, naya
tara'mu yagawo, Yerusaremi kumati migaite, Sisariya ku-
mati wama tumintiye. Piya maroganaba, kamana ukena
namapi ima mara'mintana, yogini Poro ababute intawe.
7 Namapinti iyogini, Yerusaremi kumatisa Yuta kina'miba
kobe pumagini esegima kamana otantawe. Piya kamana
otaume'na au'wapa kampa aborantiye.
8 Piya yuguna, Poroba kamana'wai aegumagina maya
untiye: Naeba Yuta kina'miti ago kamanatipe, tabe mono na-
matipe, Aroma tabe wa'egari Sisape, kapa kampa aguntaba
potauwe, untiye.
9 Piya yogana, Pesitasi Yuta kinapa uma paru puwaitama
Poropa abigama maya untiye: Kaeba abega, Yerusaremi
kumati kababute ima pita'i kamanakapa uma a'ya penoma,
abigantiye.
10 Piyama abigaogana, Poroba maya omintiye: Tabe
wasana wa'ega yagara Sisa ae kamana namapi mintogana,
nae kamanapa mata uma a'ya pegana, pipa kanarane. Kaega
agonepa abintane. Naeba Yuta kina ataenaba kapa kampa
puwaitantuwe.
11 Naeba ataenaba kapa maema aboraosinta, naegukena
yekapa naukaba kampa karuba posine. Pi igeba kumpari

kamana unataka, uwa intawama paru puma aogi penema,
unataganaba, kampa aogi pikiye. Pika tabe wa'ega Sisa
kamana'nepa uma a'ya penema yuwe, Poro piya untiye.
12 Piya yogana, Pesitasi aeba kanisore kina'mige kamana
uma abirite, Poro maya omintiye: Tabe wa'ega yagara Sisaka
yempeka, kaeba Sisati wagana kamanakapa abenoma, om-
intiye.

Pesitasi Poroka Agaripa abigantiye

13 Pigoya, ka'isa yaga a'ya puwaogana, wa'ega yagara
Agaripabe anonanto Penisibe isigeba Sisariya kumati tu-
mima Pesitasi isiyo'ena puntase.
14 Pigoya uwoma ntagaba isigeba aege mintusuguna, Pe-
sitasi Poro kamana pi wa'ega yagara omintana, maya om-
intiye: Pirikisiba iga'na yagara ka atate wagina mintiye.
15 Piya, naeba uma irosa'ma Yerusaremi kumati iyuwa-
gana, tabe mono kiyebe monota kabiye Yuta kina'mibe igeba
naeti ampa aki puma: Kana yagara aeguyegana purenoma,
unamugu,
16 naeba kamana antotapa maya uwaimintuwe: Aroma
kina taeba uwa kamanatakaba ka yagaraba kampa uwa
aegukune. Marupa taeba kana yagarabe ota kinape
kaga igega'e uma, torisa kamanape torisa kamanape kaga
abimagita antota'ena otakune, uwaimintuwe.
17 Piya uwaimuwagini, Yuta kina'miba naeti kanauguna,
pabigo maroga igepe aepe kamana abikena namapi ampa
mara'mimagi aki puwaitantone.
18 Pigoya, kamana ota kina'mi asimagini, ae aguntae-
nawapa uma aborakibewe, yuwagini, kampagini uma abo-
rantawe.
19 Piya, igeba, wasana purinta ka agewapa Isu, aeba
asima mintiye, Poro iye. Pi yi kamanape mono'waika imo
kamanape untawe.
20 Pigoya, naeba piya kamanaka kunta pumagi, Porok-
aba: Yerusaremi kumati iyega, kamanakapa pita'i uma a'ya
penoma, omintuwe.
21 Omuwagana, Poro aeba: Wa'ega yagara Sisa ka-
mana'nepa uma a'ya natakiye, untiye. Pigoya Poro aeba
Sisati wakena yaga aborakapa, naeba yekana iga'na namapi
ataogana agawa puma mintiye, Pesitasi piya omintiye.
22 Piya uma omogana, Agaripaba maya untiye: Naeba pi
ntagara ae kamana ka yeka abisanaga nabiye, untiye. Piya
yogana, Pesitasiba: Kanarakana aiba abikibene, untiye.
23 Pigoya marogana, Agaripabe Penisibe isigeba
isiwa'enaba aogiyena purite akiyena namapi iyusuguni,

irebu kina'mi tabe kiyebe pabi kumatasa tabe kinape kaga intawe. Iwaeyuguna, Pesitasi yogini Poro ababute intawe.

24 Ababute iyuguna, Pesitasiba kamana maya uwaimintiye: Wasana wa'ega yagara Agaripabe, wasana ka'isa naokinape, kamana'nepa abiyo. Ma minti ntagara aekaba a'ya'ma Yuta kina'miba Yerusaremi kumatibe mata'ibe tabera imo kamana uma: Aeba a-mpiyeno, untawe.

25 Piya yugu, naeba agauwapa aeba aeguma kaiyemantanaba kampa puntiye. Pigoya, tabe wa'ega yagaramaka yemika aeti otakana wakiye.

26 Pigoya, kamana au'wapa aguyosa'magi, tabe kiye yagarane mpanta esa kaekenagaba kunta pumagi, ma ntagaraba wa'ega Agaripa kaeti ababuma, a'ya'ma ma kina'miti tiyobi ataogana mintiye. Pigoya, tigeba agowapa maema aboraigipa kamana'wapa kaeyakana wakiye.

27 Piya, naeba iga'na yagara ka'waina kaintanawampa kamana kampa kaenta Sisati uwa otakana wasanaga, aboganaba kampa aogi pikiye, piya untiye.

26

Poroba Agaripa nkaobi kamana untiye

1 Pigoya, Agaripaba Poro maya omintiye: Kaega agogapa yega abeno, omogana, Poroba aya nkasa puma kamana'wa maya omintiye:

2 Yuta kina'miba asi nasiba kamana'amana unatama miyewe. Pika ka'isa wa'ega yagara Agaripa, kae kaobi ibaba usanaga nantawama aogi piye.

3 Pi kae Yuta kina monotaka maka yompentanaba to ka'isaena pompentanarempa nkagoba abintana, pika kaeba abima paru puntaga, kamana'nepa yeno.

4 Pigoya, naeba inamu ntagaranto maneta anosama Yerusaremi kumata ampimagi, naeba kamana aogima abima anosauwagini, ago nagana abintawe.

5 Pika Yuta kina pai naganta'nagiba mikenaenanempa nkagoba agantawe. Naeba Parasi yagara mono'ama nkanontana punta kina, ige aruyenabi mintantone. Piya, agone agama abinta kina'mi ampa yegana kanarasa misine.

6 We, Koti tayabamagi utawaitantintanaga agawa puma miyuwe. Pika naepa kamana unatawe.

7 Piya, pi kamana'ama nkau'wa aboranema, Isureyo aruyena nagisarisa tara tumpaema kina igebe naebe Kotiti mono uma asekape arape agawa puma miyune. We, wa'ega yagara, agoba pitaka Yuta kina'miba kamana unatawe.

8 Koti aeba purintapisa asiratakiye. Pipa tigeba abeganaba, nanaga kampa pusuba piye.

9 Pigoya, naeba Isu, Nasareti kumatasa, ae age awaga
kamana aguya aiyekana a'yugu penema yoganepa uwoman-
tana puntone.
10 Yerusaremi kumata piya puntone. Piya, tabe mono
kiye kina igeka yuwagini esa namugu, Kotiti atokaenta kina
tabera karana itamagi, iyeguma iga'na namapi ibabuwaita-
magi, puriyemagi piya puwaitama naege owe uwaitantone.
11 Yuta kina'mi ige mono namaka namaka nasi nasi puma,
pi kina iyeguyuwagini, Isu nkage uma ata potayema uwait-
antone. Pigoya, naeba esegima karana puwaitama, pagasa
kumati wama iyeguma igarukareba'ma mintantone, Poro
piya untiye.

Poro aewa Isu nkaegaranti kamana uwaimintiye

12 Piya untana, Poro to maya untiye: Piya puwagini, tabe
mono kiye kina'mi igeba esa namima unataugu, Tamasiko
kumati wakena wantone.
13 Wauwagana kagi abebe pogana, mantarisa yaku
e'wasaena ka tumima nae'nepe naokina'mipe e'wasa pu-
ratantiye. We, wa'ega yagarane, pankama nke'wasaenaba
asugasima to awameta agantuwe.
14 Pigoya taeba mabi ware'na mima, kamana ka Yuta
kamanapisa naeba mayama abintone: Soro, Soro, kaeba na-
naraka karana punata nasima miyene. Kaeba akenanaenara
aeguma erutaka'ya puma kaeka kauka kauki nakiyena pene,
unamintiye.
15 Piya unamoga, naeba: Wa'ega, kaeba kegawe, yuwa-
gana, maya unamintiye: Karana punata nasima miyempe
Isu naewe.
16 Piya, kaeba asima kagisa aema miyo. Naeba ma
kayokaya kina'ne kababikena aboragamuwa, pika kaeba ma
agampentanaba pipa ainti kayakekana agakibena, pika nae
nawaga kamana ukena kina'nentana puma miyo.
17 Naeba Yuta kina'mike to marisa kina'mikega uma
kau'ima kao'maekuwe. Piya, to marisa kina'miti ugatakana,
18 uma iyo agawaitagini, tununtanaba agama ikabitate
e'wasaena maekibewe. Piya, Satani esegi yugaba kaite
Kotintana pikibewe. Piya, aguntaenawaipa asu'a puwagini,
naeti imatiti puma aota minta kina'mi nkaruyenabi uma
pasikibewe. Pikaga ugatauwe, unamintiye, Poro piya untiye.

Mono yuga punti kamana Agaripa omintiye

19 Poro kamana piya untana, to amato puma maya untiye:
We Agaripa, wa'ega yagaraneka, naeba pi mantarisa kamana
abima wasiyu'ma,
20 pika maru Tamasiko kumatasa kinape, Yerusaremi
kumatasa kinape, Yutiya ma ago kinape, a'ya'ma to marisa

kinape, igeba a'ya'ma igu a'wae pumagini Kotika uma igu a'wae pikenaenama nkau'wa maema aboraiyema, pika mono uwaimima mintantone.
21 Piya puwagini, Yuta kina'miba tabe mono namapisa naraku'ma naegukena puntawe.
22 Pigoya, Koti aewa nao'maerite kanagi, mono kamana untopa uma miyuwe. Piya puma mata mimagi, wasana ima minta kinape tumima minta kinape a'ya'ma urimuwe. Pipa aoso kamana'nane. Poropete kina'mibe Mosesebe Koti aborakibintanaga kaemaranta, pi kamana yuwe.
23 Pi Koti utaratanti ntagara Karaisiti, aeba tabera aukima purenema otanta, pipa ago purinta kina igetisa paitamagina asima, Yuta kinape to marisa kinape e'wasa kamana'wa maema aborawaimenema otanta, pi kamana wasiyuwe, piya untiye.

Poro Agaripa Isu nkaegarakena kamana omintiye

24 Pigoya, Poro aeba agowapa uma arupu pumagina kamana piya uwaimogana, Pesitasiba tabera kega'e uma maya untiye: Poro kaeba aibo yagaragawe. Esapa uwoma aisekana abikenaenagampaba a'yugu piye, untiye.
25 Piya yogana, Poroba maya omintiye: We Pesitasi, kaeba tabe yagarane, naeba aibo yagara kampa mintuwe. Naeba arupu kamana taga suwe.
26 Piya, kamana yo'na agowapa wa'ega yagaramaba kanara abintiye. Aeta aseyo puma yuwe. Pi yontanaba kakantanabi kampa aborantiye. Pikaba wa'ega yagaramaba agewama aowamaba agama abiwaentiye.
27 We, wa'ega yagara Agaripa, kaeba poropete kina'mi kamanapa abibebe puntano. Naeba ago abintuwe. Kaeba abibebe puntane, untiye.
28 Piya yogana, Agaripaba Poropa maya omintiye: Kaeba agaro ntaganto naeba aega'ma Karisiteni yagara mikuwoma, napiyempene, untiye.
29 Piya yogana, Poroba maya untiye: Aro ntagantowo, e'ero ntagawo, kaebe, a'ya'ma nae kamana ibanto abe kinape, kaga nae nabemika tigeba nae posa puma aegaraiyoma, yuwe. Iga'na kina mintokaba kampa yuwe. Monoka yuwe, untiye.
30 Piya yogini, wa'ega yagarabe, pi kiya yagarabe, Penisibe, a'ya'ma to ka'isa kinape, asima wagana puntawe.
31 Wagana puntini, mare-u me-u pumagini maya untawe: Ma ntagara aeba aeguma iga'na pemintanaba kampa piye, piya untawe.
32 Pigoya, Agaripaba Pesitasi maya omintiye: Kana yagara aeba Sisaka kamana'wapa uma a'ya atanemaba kampa

yemisinta, kaeba kanara iyoba atakana wama uwa miyemisine, untiye.

27

Aroma kumati wakenaga Poro metauguna wantiye

1 Pigoya, Aroma kina'mi mpari wakena yaga agarosaogini, igeba yuguna, Aroma irebu kina'mi kiye yagara, agewapa Yuriyasi, aeba Sisa ae aruyenabisa, aeba Porope to ka'isa iga'na kinape ibaboga, taeba wanipisa karebi intune.

2 Pigoya, pi wanipisa kareba Ataramitiyamu kumatasawe. Pipa Esiya mawama awamorisa kumati nasi nasi pikena wanipisa karewe. Pigoya, pi kana wanipisa karebi ima, Masetoniya yagara ka, agewapa Arisitakasi, Tesaronaika kumatasa yagara, aege kaga wantune.

3 Pigoya, maroganaba Saironi kumati waogana, Yuriyasiba Poropa kayone potama abimogana, kumati ima aokina igaogini ke'i nakena nanintaba amintawe.

4 Pigoya, pi kuma atate kayo wanita to wauwagana, ponta kanama tamo akase poga, atate wauwampetisa purite kanama tababute Saiparasi ma agori aegago puma wantune.

5 Wamagi, Sirisiyabe Pampiriya mabe isigaite wama, Arisiya mari Maira kumata uma irosantune.

6 Pita'i uma irosauwakana, irebu kiye yagarama to ka Aroma wakena wanipisa kareba aguyosagantiye. Aguyosa'ma ka Aresanteriya kumatisaba ka agantiye. Agategina, tababoga pita'i intune.

7 Ima wanipisa kareba uwoma ntaga pase pasema waoga, wama Naitasi kuma waintome agora uma pasema uma irosantune. Piya puwakana, pontawama tamota aima tarakukasoga, atate to ka ki'i wantune. Wamagi, Kariti ma agori aegago puma wama Sarimoni kuma agaite wamagi,

8 to pasema wama, Aresiya kuma agora wamagi, ka kuma agewapa Aogi Migarakena Kuma, pita'i uma irosantune.

9 Pigoya, uwoma ntaga a'ya puwaogana, Yuta kina'mi naninta a'a-o ukena yaga wagasogana, ponta pumagina wani aiga'yo'ya pukena yaga aboraogana, pika Poroba kamana maya uwaimintiye:

10 Nao'mitaba, ma to kake wakubompe, pika aboganaba kanara ima wamapa kampa piye. Wanipisa kareba ataena puma, wasanabe kotape kaga kayo wanipinti tumisanaga abima tara pumagi yuwe, untiye.

11 Piya yogana, irebu kina'mi kiye yagara aeba Poro kamana a'a-o uma, kana pubasanaome ntagarage aba karige isige kamana abintiye.

12 Pigoya, kana kayo wani agaumepa, kana wanipisa
kareba pita'iba ponta pomepinti kampa aogima miyemapa
puntiye. Aibogini Kariti mari amana wani waintometi,
agewapa Pinikisi, pita'i wama umintakanagaba pontaba
puwaka wakune, untawe. Pigoya, kana Pinikisira ka wa-
nipisa kare metakenaenaba aogiyenagana pontaba aogima
ai'nima kakakune, untawe.

Waninkama aiga'yo'ya puma ipirintakena puntiye

13 Pigoya, taka'isa pontaba uwaenanto pogini, kana wanip-
isa kare kiye kina'miba wakena untini, wanipinti asaeke-
naena, agewapa anka, paibuguna iyoga, Kariti kayo wani
aega'ma awamori wantune.
14 Wauwakana, kana ma agobisa tabera iguguya pumag-
ina, kana iguguyankama nkagewapa Tareyo,
15 pi'na pumagina wanipisa kareba a'ware'nagasogini aogi
pikena pugagate atantawe.
16 Piya poga, taeba karu'ena to manto aka'i wama, age-
wapa Kota, pita'i wauwakana, wanipisa karewama nka-
mana karento kayo wanipinti tumikena poga,
17 esegima paibuwakana abobori iyoga, wanipisa kare
aigurisanaga iga'na kima asaema esegi puntune. Pigoya,
yabapa Aperika agora ima asu airukisanaga, seriba paibu-
guna tumogana, uwa iguguyankama a'wae poga wantune.
18 Pigoya, iguguyapa esegima pumiyogana, maroga kotapa
ka'isaba kayo wanipinti kasuwakana tumintiye.
19 Piya, to kake marogini wanipisa karebintisaena iy-
ora waintomentana maema pabiyamagini maebuguna tu-
mintiye.
20 Asekape kagipe ka'isa yagaba tabera aiguguyapa puma
miyogana, pape noribe kapa kampa aboraoga a'yugu wa-
magi, agate abikenaenarempaba a'yugu puma akunkaoga,
taeba toba mapa kampa mikunema, untune.
21 Pigoya, wasanamiba a'ya'ma kina uwoma ntaga nan-
intaba kampa nanta mintuguna, Poroba wama abakankaipi
uma asima mima maya uwaimintiye: Nao'mitaba, tigeba
kamana'ne abitasinta, pipa Kariti mari mintokana, esegiyen-
aba kampa aboraramima kotatepa ataenaba kampa pesine.
22 Pigoya, ibaba tinta paru piyo. Wasanaba kampa
pu'waokana, wanipisa kareba abiwapa ataena pikiye.
23 Piya, iba aseka agonempa Koti, ae age asaga'yuyo
ntagara, aeba otagana naeti tumpa aborama,
24 maya unamiye: Poro kaeba a-kaekuruba po. Kaeba
wa'ega yagarama Sisati uma irosakana, ibaba Kotiba a'ya'ma
kaege wa kinapa kaga tiyo'maeyakiri ataenaba kampa
purikibewe, unamiye.

25 Piya, nao'mitaba, tige tintawamaba paru peno. Naeba
Kotikaba nagu'ama tara taraba kampa puwa, kamana un-
amemi pipa esegi pikiye.
26 Pigoya, wanipisa kareba to marisa wanipi ima
aigasabakiye, piya uwaimintiye.
27 Pigoya, Etiriya kayo wanipinti uwa nasi nasi puma
mintuwakana, nagisarisa tarawa tarawaki tumpaema yaga
a'ya pogini, asekapa wanipisa karebisa kina'miba igeba
maba pabigo agarosakena kanta pune, piya uma,
28 wanipinti motama makagakena iga'na atauguna tu-
mogini, maema agaumepa 120-piti puntiye. Aibogini,
ise'anto wama to kake motama agaumepa 90-piti puntiye.
29 Piya, yabati uma taegusanagawema iyekuru pumagini,
kana aka'isa anka tarawa tarawakipa wanipa atauguna
tumogini, agarosama marima pankao iyenema, nunamu
uma mintantawe.
30 Mintini, pubasanaume kina igeba kana wanipisa kareba
atate pai'ma wakena napimagini, amana karento atauguna
tumogini, kumpari uma maya untawe: Taeba amoti anka ka
atakana tumikiye, untawe.
31 Piya yuguna, Poroba irebu kina'mi kiye yagarabe aok-
inape maya uwaimintiye: Pubasana kina'miba pai'ma iye-
gaka waigiri, tigeba kayo wanipi tumima naisuwaewak-
ibewe, untiye.
32 Piyama uwaimogini, irebu kina'mi ubu'maranta iga'na
arisagasuguna, kayo wanipinti tumogini uwa atantawe.
33 Pigoya marisanaga agawa puma mintana, Poroba
a'ya'ma kina maya uwaimintiye: Tigeba ti'amaka tiyekuru
pumagiri nanintaba kampa nanta a'a-o uma uwa mirite
kanagana, nagisarisa tarawa tarawaki tumpaema yaga a'ya
piye.
34 Pika ibantoba naninta naiyo. Naninta nama esegi
pumagiri, uwa mariba kanara ima mikibewe. Piya, ti'no nk-
abiyapa kapa kampa tumima a'yuguba puma kaka wakiye,
untiye.
35 Piya ute, a'ya'ma agantuguna, pareti ka maema Koti
a'mu potama apako puma nantiye.
36 Naogini agate, intawamaba paru pogini pabiyama
nawaentawe.
37 Pigoya, kana wanipisa karebi wasana mintantompepa
276-wa kinane.
38 Piya, naninta nama iga'e paurite, kana wanipisa kare-
bintisa witi naninta kupa maema kayo wanipinti maebu-
guna, wanipisa kareba ase'yo puma intiye.

Wanipisa kare ataena puntiye

39 Pigoya marima pankao iyogini, kampa aganta kuma
agantawe. Piya pumagini, ka au'i yaba kampa waintometi
agategini, wanipisa kareba pita'i wama kepari ikena puntini,
40 igeba a'ya'ma anka iga'naba arisauguna kayo wanip-
inti tumogini, seriba paibuguna iyogini, aebasanakenaena
iyoba'magini, kepari aobibi pumagini wantawe.
41 Aebasanakenagaba esegima igiga puguna, kana wanip-
isa kareba mara tamakaema esegi puma waintantiye. Ai-
bogana, kayo waninkamaba aiga'yo'ya purite ainti kanama
kana wanipisa kareba aeguma ataena puntiye.
42 Ataena pogini, iga'na namapisa kinapa nagosa aima iye-
gaka wasanaga, irebu kina'miba iyeguma kaikena untawe.
43 Piya yuguna, kana irebu kina'mi kiyawaimpa Poroka
uma akayuwaitama, yogini nagosa airite wakena kina'miba
paitama kayo wanipinti pa'yo puma, nagosa airite kepari
intawe.
44 Pigoya, ka'isa igeba ya aboborape wanipisa karewama
nkatunkatape maema airite wantawe. Piya pumagini,
a'ya'ma kepari uwa iwaegaintawe.

28

Poro aeba Morota mari ampintantiye

1 Pigoya uwa mari iwaeyuwakini, wani nkagoba ka age-
wapa Morota yugu abintune.
2 Piya puwakini, pimparasa kina'miba tabera kayone pu-
ratantawe. Piya, ka aema esiba tabogini yakupa kaeratau gu
tapiwaentune.
3 Pigoya, Poroba yaku nkibisa kibi'ma kaeyomepa, kana
ibisapinti ma mintomentaga maema kaeyogana mu'mu
pogana, irosa'ma Poro nkayata oka'ma agigi puntiye.
4 Aibogini, pimparasa kina'miba kana ma'ama ayapi aba
naogini agate, mare-u me-u pumagini maya untawe: Ma
ntagara aeba kiyo yagaragana, kayo wanipinti kampa tu-
mima puremitisa mata'i uwa mari iyegina, arupuyenama
nkantota'ena aboramiye, untawe.
5 Piya yuguna, Poroba kana mapa ayapisa airubuma
yakupi maebotate, kampa abanasuma mintantiye.
6 Piyama mintogini, igeba pabigo arogu pekanaba
karu'ena ware'nama purekini agakena agawa puma
mintantawe. E'eropa mintumepa to ka'enaba kampa
aboramogini agategini: We, ma ntagara aeba amanine,
untawe.
7 Pigoya, mintantompe pi agora tabe yagarawai agewapa
Pabiriyasi ae ma kuma waintantiye. Pigoya pi ntagarama
ntamankapi taba puratama aogima tao'maeyoga, kakaga
yaga mintantune.

8 Mintuwakana Pabiriyasi nkabawampapa yonintana
aentabaenabe au yakupe taogana mintantiye. Piyama
mintogana, Poroba abite namankapinti ima, ayapa a'nota
atama nunamu uma aogi potantiye.
9 Piya pogini, pi awaga kamana abite, pi kana marasa
kina'mi ka'isa yoni kinapa kana kana puguna, pabiyama
kaba itantiye.
10 Aibogini, pi'na antotapa wasanamiba uwoma
a'muntanaba tamintawe. Piya puguna, wakena yaga
aboraoginiba, ke'i nakena nanintabe to ka'isaenabe
wanipisa karebi ataratantawe.

Poro Aroma kumata uma irosantiye

11 Pigoya, pi kana mara mintuwakana opa kakaga a'ya
poga, to ka wanipisa karebi ima wantune. Pi wanip-
isa kareba Aresanteriya kumatisa, amotapa amani agaya-
gaya yagara taramisi isima pumaranta, pi ntagaba tae
mintuwampeta ankwaintogana, iguguyapa a'ya puwaoga,
pita'i ima wantune.
12 Wama Sairakusi kumata uma irosa'ma, kakaga yaga pita
mintantune.
13 Pitasa wama Arisiyamu mari ainkima mintuwakana,
marogana taka'isa ponta pumagina tapasanakasoga, ka ya-
gawa, to ka asekana, suma wama Putiyori kumata uma
irosantune.
14 Irosauwakini, pi kumatasa mono kina'miba tagega'e
yugu, tonaentisa tara umaema yaga igege mintantune.
Piyama migaite, pitasa to kake wama Aroma kumata uma
irosakena wantune.
15 Pigoya, pi kumatasa mono kina'miba: Piyama kanawe,
kamana abite, karu'ena ka'isamiba kanama Apiyasi maketi
kumata ampa tabatantawe. Piya to ka'isamiba kakaga
situwa wainta kumata ampa tabatantawe. Piya puguna,
Poroba igategina Koti a'mu potamagina, antabinti abima
asoya puntiye.
16 Pigoya, Aroma kumata uma irosauwakana, kiya
yagaraba yogini iga'na namapipa Poroba kampa aba
potantawe. Irebu yagara ka'waina kiya kabitaogana uwa
namapi mintantiye.

Poro Aroma kumata aogi mono kamana untiye

17 Mintogana kakaga yaga a'ya puwaogana, Yuta kina'mi
kiye kina igega'e yogini, irosauguna kamana maya
uwaimintiye: Nao'mitaba, naeba Yuta taokinapa ataena
kampa puwaitanta, tayabamagi ige kamanapa kampa
maema a'yuguba puntone. Piyama kampa puwagini, uwa

a'yugu igeba pita'i Aroma kumatasa kina'miti unatauguni,
Yerusaremi kumata iga'na nautintane.
18 Piya, Aroma kina igeba nae kamana ago uma aborake-
nagaba kaintananekaba aguyosagantawe.
19 Aguyosakate iyoba natakena yuguni, Yuta kina'miba
esegima aka'yuyugu: Tabe kiye yagara Sisa, aeba ka-
mana'nepa uma a'ya penema, untone. Piya, Yuta kina tao'mi
ige kamana mata'i maete kanama uwaitakenaba kampa
kanatone.
20 Pigoya, pika naeba tigama tigege kamana uma abenema
tigega'e yogiri irosawe. Piya, naeba napima Isureyo kina
a'ya'ma agawa puma miyompe, aetaka uma naya ku'nataga
mintuwe, untiye.
21 Piya uma uwaimogini maya untawe: Marota'i Yuta
kina magoreti miye kina'miba kae kamanapa kampa kaema
tamintawe. Piya, ka yagaraba kampa otauguna, kanama kae
antage kamanapa kampa yegi abintune.
22 Pi kamana maema miyempepa, pipa kaega yega aben-
ema yune. Piya, pi ntagarama tupisa kina igekaba: Maga
maga kina'mi uma kamparaga puwaitaga abune, untawe.
23 Kamana piya ute kana atantawe. Pigoya, pi ntaga
aboraogini uwoma Yuta kinapa Poro ntamapi aki puntawe.
Aibuguna, abayabisa agobima Koti kabiratakena kamana
uwaimima mintogana ase untiye. Aibuntana, Mosesebe
poropetebe aogi awaga kamana uma kaemaranta,
Isuti au'wa aboranti, pi kamana agoba uma wasana
imatiti'enawaipa aborama esegi penemagina uwaimintiye.
24 Piya uwaimogini, ka'isa kina'miba kamana'wapa abima
abuguni, to ka'isa kina'miba kampa abima aogi puntawe.
25 Piya pumagini, to kamana to kamana yuguna, Poroba ka
amato puma uwaimogini a'wae puma wantawe. Pi uwaim-
inti kamanapa mayamawe: Aota Awamusa'ama poropete
yagara Aisaya otaogana, tayabamagi aogi kamana maya
uwaimima tigeka taga kamana maya untiye:
26 Kaeba mamparasa kina'miti wama Kotitisa kamanapa
maya uwaimo:
Kamanapa abikibepa, tigeba kampa aogima agowapa
abibebe pukibewe, iye.
Piya, to ka'isaenaba agakibepa, tiyowamaba agowapa
kampa aogima napikibewe, iye.
27 Pabiyamagini, mamparasa kina igu igeba akunkatama
iyorika mintawe, iye.
Aibeka, iyo agakenaba pugagate, pipa kampaye.
Igeba abima napikena pugagate, pipa kampaye.

Igupa a'wae pigi, aogi puwaitasanagaba kampa ibiye, iye. Pika uwaimoma, omintiye.

28 Piya, naeba urimekiri abiyo. Koti aogi tau'ikenaenaba aborantemipa, pipa to marisa kina'mintana piye. Igeba kanara abima i'mu pikibewe, untiye.

29 (Kamana piya uwaimogini, igeba a'wae puma mare-u me-u puta wantawe.)

30 Pigoya, Poroba kaboba tara Aroma kumata aewa ntamapi miyogini, wasanamiba pita'i umagini agabuntawe.

31 Uma agauguna, Koti kabiratakena kamanape, Wa'ega Isu Karaisiti kamana agobe, kampa aekuru punta aogima uwaimima mintantiye.

AROMA KINA'MI NKISA PORO KAENTIYE AROMA

Poroba aposoro yugawa agobintiye

1 Naeba Porona, Isu Karaisiti kayokaya yagaranawe. Aeba
naepa aposoro unatama: Kotitisa aogi kamana uwaimoma,
naba punatantiye.
2 Paipa Koti aewa poropete kina'wampi uwaitaogini, au'wa
aborakibi kamanapa paisa mono isapi kaemarantawe.
3 Pi aogi kamanapa yagarawampaka kaemarantawe. Piya
puguna, au'wapa Tebiti ae tupi ampa aborantiye.
4 Aota agu'wapa Koti ntagara mintantiye. Pika agoba
purintapisa asintika, Isu Karaisiti aeba Wa'egare esegima
aboraramintiye.
5 Piya pogana, awagaenawaka uma aposoro yugaba
taepa tamintiye. Piya, Karaisitika maga maga kina mono
uwaimigini abima timatiti puma wasiyoma, uratantiye.
6 Piya, tigeke kaga Isu Karaisiti ae tu uritantina, pabiyama
abimagiri wasiyiyo.
7 Pigoya, Aroma kina, Koti nkabugai kina mintawe. Aeti
atokaenta kina'wapa, a'ya'ma tigeti ma nkisapa kaeyuwe.
Tabarempa Kotibe Isu Karaisitibe, isigetisa awagaena puma
paruyena tigeti waima waiyeno.

Poroba Aroma kina igakena puntiye

8 Maru mayama ukena puwe: Tigeba mono maema ae-
garaka, a'ya'ma maga maga kina'mi abegana aogi pemika,
a'ya'ma tigeka na'mu puma, Isu Karaisiti nkagega'eraka
Kotinempa na'mu potauwe.
9 Pigoya, naeba Koti kayokaya'ena punta, yagarawampa
nkaogi kamana uma aborakenaba a'ya'ma esegiyenanetasa
pogana, agonepa Koti abemika a'ya'ma yagaba nunamu
yopa, tigekega esuritauwe.
10 Naeba esotaokana abekana kanarasakanaba, aro nta-
ganto kepa aboranameka tigetiba wakuwemagi omuwe.
11 Piya, naeba tige ampa tigamagi, Aota Awamusa'ama
a'muntana timekana, tigu tonkiya puritasanaga nabiye.
12 Pipa mayamawe: Timatiti'enarimpaba nao'maeyakana,
nae namatiti'enanempaba tige tiyo'maeyakana, a'ya'ma es-
egi puratasanaga nabiye.
13 Pigoya nao'mitaba nae nabemika abiyo. Naeba to
marisa kina'miti posa puma, pabiyama tigeti mono yuga
uma puma ka'isa a'aema aborakenaga, uwoma ntaga

tigeti wakena kamana yuwe. Pigoya, wakena yoganaba ka'isaenama ke'ne akuntatagi, atate miyuwe.
14 Pigoya, Kariki kina'mitibe to kina'mitibe uma mono aborawaimoma unatantegi, pabiyama abikenaena wainta kinapa kampa wainta kinape, igeka mono iretanepa waintiye.
15 Piya waintegina, pabiyama Aroma kina tigekeba aogi kamana urimikenagaba, nagu'amaba aseyo piye.

Aogi kamanapa Koti nkesegiyenawe

16 Pigoya, naeba aogi kamanakaba nanipa kampa pokana, pipa Kotitisa esegiyenama tau'ikiye. Piya, marupa Yuta kina'miti aborantikana, to marisa kina'mitibe kaga aborama, tamatiti pompe kinapa a'ya'ma tau'ikiye.
17 Piya, tamatiti pokana, aogi kamana'watasa Koti arupu puratakenaenaba maema aborawaeyagi to tamatiti puyaba miyune. Pika Koti kamana ka maya iye: Ka'waina amatiti pukibi'napa, Koti arupu potakana e'wasaenabi miyaba mikiyema, iye.

A'ya'ma kina'miba Kotipa ikabitawe

18 Pigoya, Koti amo'enawapa mantarisa ampa aborama, a'ya'ma kamparagaena puma ataena pe kinapa antota'ena imikiye. Piya, pi kina'miba ataenawaitasa tagantanaba maema kakakinapa, antota'ena imikiye.
19 Koti nkagoba kampa kakamaba waiye. Koti aewa maema aborawaeyagini agantanaba agawe.
20 Pigoya, Koti nkesegiyenawape wa'egawamantanabe waiyaba miyogana, paitaka'ya a'ya'maena mampabisaena pumarantine. Piya, Kotipa kampa agapa, a'ya'ma yaga pumarantemintanaba aogima agawe. Agagana, Kotiba mintika wasana abikena kipa kampa akuniye. Kampa akunegina, aibo'enawai kakakena kipa kampa waintiye.
21 Piya nanagawanane: Igeba Kotikaba abintapa, taga Kotikaba kampa napima, ageba kampa maema asagayuma, i'mupa kampa potawe. Kampaye. Napiyenawaimpaba aibonabo pegina, igu'amaba a'yugu puma tununtanama asaewaitaye.
22 Piya, igeba: Taeba abinta kinatawe utegini, Koti nkaobi aibo'ena pewe.
23 Piya pumagini, kampa pu'wakena Kotiba, ae e'wasaenaba ikabitamagini, ama koti iyapisa potama, pu'wakena wasanabe kabarape yagabe kuyabe, ae aoga potamagini agisewe.

Koti atate tonarona kamparaga pewe

24 Piya pegana, Kotiba i'ni ntapiyenawai aegaraka igasaye.
Igasagini, i'nintana aega'magini igewai i'ama maema ata
potawe.
25 Piya, igeba Koti taga agoba ikabitama, a'wae
puma kumpari kamana maeyawe. Piya puntini, Koti
pumarantintanamaka agisuma kayokaya'ena potamagini,
kampa napiyewe. Piya, pi aborantemi ntagarama nkage
maema asagayuma miyaba miyeno. Tagane.
26 Pigoya, wasana igeba Koti ika'intaesi potagana, igasagini
kamparaga i'nintana pewe. Piya, waya'miba waya'waena
arupuyenaba kaite a'wae puma antage'enaba pewe.
27 Piya, wamiba pabiyama waya'waena arupuyenaba
kaitegini, a'wae puma kupiyonama intabaipintiba tabe yaku
nkiragini, iyo'mige kamparagaena puma kaga kampa ini
pewe. Aibegana, aibo'ena pikenaenawaimpa antotapa igu
i'amapa pipa aguya aikenaena maeyawe.
28 Ige napiyenawaimpaba Kotikaba kampa ibegina, Kotiba
igasagini, igeba kamparaga napiyenawaipa maema an-
tage'ena pewe.
29 Piya pegina, a'ya'ma aguntaenabe kaintanabe, to
wainantanagaba abugaintanabe ataena pikenaenabe, igeti
pumaewaye. Piya, to waina mparuta mikenaenabe, wasana
aegukenaenabe, ma'ena pukenaenabe, amiyo'enabe,
wasanamika kampari uwaigaikenaenabe, igeti pumaewaye.
Igeba wasana ika'i kamana uwaitantini,
30 akaya suntini, Koti kama potantini, kamana kampa
abintini, igebigo'ena puntini, igewai maete intini, ataenaba
kasa'ena aborantini, inogi ibagi kamana akayuntini,
31 napiyenawai kampa aogima napintini, igewai ka-
manapa kampa wasintini, iyokina kampa agu kao'ena pun-
tini, to kinapa pabiyama kampa intara puwaitawe.
32 Pigoya, igeka Koti nkarupu kamana'amaba maya iye:
Piyama aguntaena pukibi'napa aeguyigina pureno, iye. Pabi
kamana igeba abibebe puntiniba, kampa aega'ma: Aer-
awane, yewe. Piya umagini, aguntaena pumagini, to kina'mi
piya pentanaga: Kanarane yegana, aguntaenawaimpaba
tabe piye.

2

Koti kamana ukenaenaba arupu pukiye

1 We, nao'yagara, nanaga to kinapa kamana uwaitane.
Nanaga to waina nkaupipa pima yene. Kaegeba pabiya
pene. Piya, to waina nkaupi pima yempepa, pipa kaeka
kaupi pima yene. Amentanti kayokayo yagara miyem-
pekana, aibo'enaga kakakena kipa kampa waintiye.

2 Piya, piya pe kinapa kamparaga antota'ena Koti imekana
kanarasama arupu pukiye. Pipa abune.
3 We, nao'yagara, piya pe kina'mipa ipi pima yene. Kae-
gapa nanaga pintanaba pene. Napima Koti nkantota'ena
agaite kaegaka wampena, a.
4 Piya, Koti anta paruyena pugatama, kampa karu'ena
ika pugatama, agoya pugatama, tabera aogima kabigataye.
Kae napiyempepa uwaena kanta piya, a. Kaeba kagu a'wae
poma, Koti anta paruyena pugatamipa, pipa kampa aogima
napiyeno.
5 We, kantawamaba esegi pegina kagupa kampa a'wae
punta, kamparaga ikapa tabera akibene. Piya, Koti
nkamo'ena aborakibi ntagaba arupu antota'ena aborakana,
kamparaga ikapa a'ya'ma maekibene.
6 Piya, Kotiba a'ya'ma kina miyompentanarempa
nkawameta ikantanaba eta'ma airamikiye.
7 Pigoya, paebuma miye kina, e'wasaena maekena puma
Koti nka'muntanabi mikena puma miyaba'enaga napima asi
nasi aogiyena pe kina, igepa miyaba'enaba imikiye.
8 Pigoya, ige'enawaika napiye kina, tagantanaba ik-
abitama ataenaba wasiye kina, igetiba ka ibirakenaenabe
amo'enabe aborawaekiye.
9 Piya, a'ya'ma ataena pe kina, Yuta kina marupa pugaite
to marisa kinape, igetiba iki nakiyenabe tabe iyekuruyenabe
kaga aborawaimikiye.
10 Piya, a'ya'ma aogima miye kina, Yuta kina marupa
pugaite to marisa kinape, igetiba e'wasaenabe paruyenabe
kaga aborawaimima a'muntanaba imikiye.
11 Kotiba tabe agi wainta kinape uwa kinape kaga a'yigi
tatama antota'enaba tamikiye.
12-13 Pigoya, Yuta kina'miti Koti nkago kamana waintegini,
a'ya'ma aguntaena pe kina igepa ago kamanatasa Kotiba
a'yigi nkitakiye. Piya, ago kamana uwa igerasa abikibe
kina, igeba Koti nkaobi kampa arupu punta kina mintawe.
Ago kamana wasikibe kina'mi igemana aogima asoyaena
pikibewe. Pigoya, to marisa kina'miti Koti nkago kamana
kampa waintegini, a'ya'ma aguntaena pe kina, igepa uwa
igaikiye.
14 Piya, to marisa kina'miti ago kamana kampa waintegini,
igeba napiyenawaitasa ago kamana kampa abinta kina'miba
igewai ago kamana abinta kina kanta pewe.
15 Piya pegana, Koti igupi ago kamana kaemaranti'na
aboraye. Piya pegina, napi napiyenawaimpa ka'isa yagaba:
Ataena pewe, uwaitantana, to ka'isa yagaba: Aogiyena pewe,
uwaita piye. Piya pegana, pi ago kamanapa uma aboraye.

16 Pigoya ainti ka yagaba Koti otakana, Karaisiti Isuba
wasanami kakanta kamanapa uma aborama a'yikikiye. Pi
ntagaga naeba aogi kamanapa yuwe. Pabi nkawameta
aintiba aborakiye.

Mono ariwa maema mikenaenaba kampaye

17 Pigoya, kaegakaba nanawe yene: Naeba Yuta yagara
mimagi, Koti nkago kamana abima aogima aega'ma, Koti
tuntana puma mintuwe, uma kau maete ima miyeno.
18 Kaeba Koti nkabugaintanagaba abintane. Piya, ago ka-
mana ugamuguna abintampeka, arupuyenagaba owe yene.
19-20 Piya puma, kaegakaba maya yene: Naeba Koti nk-
ago kamana'ama agobe tagantanawape abintoka, kanara
iyorika kinapa kepa iyakimagi, tununtanabi miye kinapa
kanara e'wasa puwaitamagi, kampa abinta kina kanara
uma arupu puwaitamagi, ama'mana ntagara iyakikena ya-
garanawe, yeno.
21 Kaeba piya kamana yempe'naga, kaeba wasana ka-
mana uwaimintanapa, kaegakeba kampa abena, a. Kaeba
wasanamika: Kuntanaba a-piyoma uwaimintanapa, kae-
gakeba kuntanaba pena, a.
22 Kaeba: Kumiyenaba a-piyoma uwaimintanapa, kae-
gakeba kumiyenaba pena, a. Kaeba ama kotikaba kampa
kabegina, ama koti ntamapisaenaba uwa maeyana, a.
23 Kaeba: Naeba Koti nkago kamana abintuwe, uma
kaukapa maete ima mintanapa, aguntaena puma ago ka-
manapa akayuma, Koti nkageba ata potana, a.
24 Piya, Koti kamana'amaba maya iye: Yuta kina,
tige'enaenaga to marisa kina'miba Koti nkagega'eba akaya-
sotawe, iye.

Taga ara'ena tagu'amantanawe

25 Pigoya, kaeba Koti nkago kamana wasiyegana, kau
kasakena ara'ena kanara peno. Aibegana, ago kamana
akayuyeganaba, kauta ara'ena pumaranta'enaba pipa
kumpari'enawe.
26 Piya, to marisa yagara, ara'ena auta kampa wainta
yagarama, Koti kamana agoba wasiyemipa, aeba au kasama
ara'ena punta yagara kanta piye.
27 Pigoya, Yuta kina, tigeti ago kamana'ama nkawa'ena
waintemika tipa kasantapa, nanaga kamana agoba
akayuyewe. Piya, to marisa kampa i kasanta kina'mi,
kamana agoba aegara'nagi, aintiba tipi pima kamanapa
uritakibewe.
28-29 Pigoya, wasanama ari autasa Yuta kina'mi nkara'ena
maenti'na, aeba Koti nkaokina Yuta yagara kampaye. Aeba

antabaipinti Koti nkaokina mintipa, pipa taga Yuta yagarawe. Piya, au kasakenaenaba pipa taga ara'enaba kampaye. Koti taga ara'enaba pipa agu'amantanawe. Pipa ago kamana ariwapa wasikenaba kampaye. Pipa agowa wasikenawe. Wasanama piya pemipa, mampabisa kina'mi iyobinane. Koti nkaobi tabe agiba waiye.

3

Ataenamaba aogiyenaba kampa apirintakiye

1 Pigoya, Yuta kina'miba aya puma to marisa kinapa igasawe. I kasama ara'ena pe kina aya puma igasawe.

2 We, Yuta kina'miti uwomantana aogiyena aborantiye. Iba ka urimukuwa, abiyo: Yuta kina'mipa Kotiba awaga kamana'wa uwaimima: Aogima kabiyiyo, uwaimintiye.

3 Tagane. Ka'isa Yuta kina'miba kana kamanapa kampa aega'magini akayuntawe. Piya puntakana, Kotiba aewa nkuwaimintintanaba kampa akatikiye.

4 Pipa kampaye. We, a'ya'ma kina'miba kumpari kamanapa yegana, Koti ae abintowapa a'ya'ma yagaba taga kamanapa iye. Pika mono awa'ena kapa Kotikaba maya iye: Kaeba a'ya'ma kamanakampaba arupu puwaye. Wasanami kamana ugataiginapa asu igaikibene, piya iye.

5 Pigoya, wasanami ataenarepa agantiniba: Koti ae abiwapa arupuyenawe ukibewema, yewo. Pika ayama usune. Kotiba aguntaena pompentanama antota'ena tamekanaba kampa aogi pikiye, usuno. Pipa kampaye. Pipa wasanami ntapiyenawe.

6 Piya, Kotiba antotapa arupu kampa puratasinta, aya pesine. Aintiba a'ya'ma maga maga kina'mitentanaba a'yigi tatakiye.

7 Pigoya, wasanami kumpariyenanepa agantiniba, Kotintanaga aogi tagantanawe, umagini, agega'e asagayukibewema, yewo. Pipa kumpariyenawe. We, naeba aguntaena pekanaba, kamparaga ikantepa namikiye.

8 Pigoya, ka'isa kina'miba tae yompe kamanaka akayasuratapa: Pipa aguntaena pekanaba aogiyenama nkau'wa aborakiyema yewema, yewe. Pipa kampaye. Piya ye kina'mi ata ika mpaentini, pipa kanara maekibewe.

Arupu yagaraba kapa kampa mintiye

9 Pigoya, ma Yuta kina tae agoba ayama waintiye. Taeba to marisa kinapa asu igasima, pipa to awameta miyuno. Piyaba kampaye. Taeba ago yune. Yuta kinape Kariki kinape taeba kaga aguntaenama tagasaye.

10 Pigoya, pika mono isa'ama maya iye:
Ka aogi arupu yagaraba taga kampa mintiye. Kampaye, iye.

11 Ka'wainaba mono ago abinta kina kapa kampa mintegina,
Kotipa aguyosa'ma atokaekenaba kapa toba kampa
mintiye, iye.
12 Igeba arupu kipa a'ya'ma kaitegini, ata kina'ena pegana,
igetisa ka'waina aogiyenaba kampa puntine. Kam-
paye, iye.
13 Wasana iru kawama aka pisa puma, imemawama
aguntaenaba pumagini, intebuwamaba a'wae puma
kumpari'ena pewe, iye.
Piya, ma'ama kiyo'ena kanta puma, iwamu epewamaba
kamanapa iye, iye.
14 Imo kamanape asa kamanape iwamupi pumae waintiye,
iye.
15 Igeba karu'ena wama wasana iyeguma kaikenaga aseyo
puntini,
16 a'ya'ma yagaba uwomantana aguya'aimagini, tabe kun-
tuyena wasana imintini,
17 wasanamiba paruyenama kipa kampa agawe, iye.
18 Igeba Kotikaba kampa iyekuruba pewe, mono isa'amaba
piye iye.

19 Pigoya, taeba mayama abune: Ago kamana'amaba, pi kamana agora minta, Yuta kina, tae agorepa uma aboraye. Piya pekana, a'ya'ma maga maga kina'mite aguntaenaraka Kotiba kamanapa uratakanaba, kampa ka'wainaba kamanapa ukiye.

20 Ago kamana'amaba aguntaenarepa aboraramiye. Piya pikanaba, ago kamana aegarakibikaba, ka'wainaba Koti nkaobi arupu agiba kampa maekiye. Pipa ago abune.

Isuti imatiti pe kina'miba arupu kinane

21 Pigoya, ibaba Koti arupu puratakena kipa ka maema aborantiye. Piya, Mosese ago kamana'wa tayakikena arupu kipa kampa aboraye. Pinane. Mosesebe poropete kina'mibe arupuyena aborakibi ki'amaka awaga kamana untawe.

22 Pi kipa mayamawe: Isu Karaisititi imatiti pe kina'miti Koti arupu puratakena kipa aboraye. Piya, a'ya'ma mono aega'ma abibebe pe kina, taeti aboraye. Piya, agorepa kampa atarama waintegi,

23 taeba a'ya'ma kina aguntaena puntompeka, Koti nke'wasaenarapa kampa kanarasamaba kampa miyune.

24 Pigoya, Kotiba aewa awagaena puratama, Isu Karaisitipa a'muntana tamogana, yogawatasa torebata ika puma arupu puratantiye.

25 Piya, Koti otaogana, Isu pu'magina, korankatasa ika puratama, imatiti pe'nagipa aguntaena asu'a puwaitakiye. Pigoya, aguntaenawaipa paipa Kotiba kampa karu'ena ika

punta, otaogana Isu tumpa pu'ma asu'a puratama, Koti
nkarupuyenawapa aboraramintiye.
26 Piya puntikana, Kotiba ibaba arupuyenawapa abo-
raramima, Isuti amatiti pi'nakaba arupu potauwe, uma
tayakiye.
27 Pigoya, Yuta kina'mita tagega'e maete ikena kipa aempa
waintiye. Kampaye. Pi kipa kampa waintiye. Ago ka-
manatakaba tagega'e kampa maete ikibikana, Isuti tamatiti
pukubompe, pabitaka tao'maekiye.
28 Pika maya kamana abekana waiyeno: Ago kamana
wasikenaenarakaba kampaye. Amatiti'enaraka wasanaba
arupu agiba maeye.
29 Pigoya, Koti aeba Yuta kina'mite tabi Kotiwanane. To
marisa kina'mi Kotibewe.
30 Aeba Kotirepa ka'anto minti'na, Yuta kinape to marisa
kinape kaga tamatiti'enaretaka arupu tagiba tamiye.
31 Pigoya, taeba tamatiti'enareka uma ago kamanapa ka-
suno. Pipa kampaye. Taeba ago kamana maema ituru pune.

4

Kotiba Abara'amukaba: Arupu yagarawe, omintiye

1 Pigoya, Abara'amu arirautasa Yuta kina'mite tayaba-
mawe. Aekaba ayawe ukune.
2 Piya, Abara'amu aeba aogi potantintanarasa arupu ya-
gara Koti nkaobi miyemisinta, aewa age maete iyemisine.
Pipa kampaye. Koti nkaobipa piya pukenaenaba kampa
waintiye.
3 Piya, Abara'amukaba mono isa'ama maya iye:
Abara'amu aeba Koti aega'ma amatiti pogana, pika Koti:
Arupu yagarawe otantiye, iye.
4 Pigoya, ka'waina yoga puma ikantanaba maeyakapa, pi
nkikakaba a'muntanaweba kampa yune. Kampaye. Pipa
yogawatasaenawe. Piya, tau'ikenaena yogaretasaenaba
kampaye.
5 Pigoya, kamparaga ika kina arupu puwaitakena yagara,
pipa Kotiwe. Piya, ka'waina Koti aega'ma amatiti pekan-
aba, yogawatakaba kampaye. Amatiti'enawataka arupu
yagarawe otakiye.
6 Pigoya, yogawatakawanane. Kotiba arupu yagarawe
otami'nakaba, Tebiti paipa pabiya puma akayona potama,
aeka mayama kaentiye:
7 Wasanami nkantage'enawaipa Koti maegasima, aguntae-
nawaipa airari kaegasakini i'muntanabi mikibewe.
8 Piya, Wa'egawama aguntaenawaka kampa kamana otak-
ibi'naba, aeba a'mu peno, Tebiti piya untiye.

9 Pigoya, ma a'muntanaba pipa i kasanta kina'minta,
ibiyenawanane. Pipa i kampa kasanta kina igekenawe.
Piya, taeba Abara'amupa Kotiba amatiti'enawaka: Arupu
yagarawe, otantiye. Pi kamanapa abune.
10 Abara'amuba ayama mintogana, Kotiba: Arupu ya-
garaweba otantiye. Piya, aeba au kasagasima minto-
ganapera, uwa mintoganawe. Owe, aeba au kampa kasanta
uwa mintogana, Kotiba: Arupu yagarawe, otantiye.
11 Pigoya, paipa aupa kampa kasanta mintana, pi ntagaba
Abara'amu amatiti pogana, Kotiba: Arupu yagarawe, otan-
tiye. Piyama otaogana, pika au kasama ara'ena puntiye.
Aibuntika, i kampa kasanta kina'mi Koti aega'ma imatiti
pekaba, Kotiba: Arupu kinatawe, uwaitaye. Uwaitamikaba,
Abara'amu aeba marusa iyabamawe.
12 Pigoya, Abara'amu au kampa kasanta mima am-
atiti'enama ki aegarantemisa puma, i kasanta kina'mi kaga
imatiti pekaba, Abara'amu taga taga iyabamawe.

Kotiti imatiti pe kina'mika kamana esegi puntiye

13 Pigoya, Kotiba Abara'amuke aga'nubaramike a'ya'ma
maba maekibewema, utawaitantiye. Pipa ago kamana
wasiyoganaba kampaye. Amatiti'enawaka Koti: Arupu
yagarawe, otamagina: Maba maekibewema, utawaitantiye.
14 Pipa mayamawe: Ago kamanapa aegara'nagiba maba
maeyasinta, imatiti pikenaenaba uwa waiyegina, Koti
utawaitantintanamaba aibo'ena pegana uwa waiyesine.
15 Taeba abintune: Ago kamana'amaba aguntaenaraka
Koti nkamo'enawapa aboraye. Piya, ago kamana kampa
waintemisinta, kamparagaenaba kampa aboramisine.
16 Pigoya, Abara'amu nkaga'nubara miyompeka, taeba
Kotipa aega'ma tamatiti pokana, awagaena puratama
utaratantintanaba tamiye. Piya, ago kamana abe'nagi
ige ibiyenawanane. Abara'amu puntisa puma aega'ma
imatiti pe'nagikenawe. Piya, Abara'amu aeba a'ya'ma mono
kina'mite tayabamawe.
17 Pika mono isa'ama maya iye: Naeba kaepa uwoma
to kina to kina'mi nkiyabamantana pugatauwe, Koti piya
untiye, iye. Pigoya, Abara'amu aegaranti Koti, aeba pur-
inta kina'mi imaba imima, kampa aboranta'enagaba kega'e
yegina aborawaeye. Piya pemi Koti nkaobi utaratantintan-
aba waima esegi piye.
18 Pigoya, pai Koti Abara'amukaba maya omintiye:
Kaga'nugiba igeba uwomataka'ya aborakibewema,
omintiye. Piyama omogana, Abara'amuba: Uwoma to
kina to kina'mi nkiyabama mikibene kamana abitegina:

Ago anasanawema, kampa napinta, Koti kamanaka napi napi puma a'mu puntiye.

19 Piya, aeba 100 kabu pogana, au'amaba purinta kina kanta puntiye. Piya pogana, waya'wapa Sera pabiyama ago aentarama yagaraenaba kampa pemakana puntiye. Piya pogana, Abara'amu agantanaba, amatiti'enawapa kampa kainta uwa waintantiye.

20 Koti otanti kamanapa abimagina, amatiti'enawapa kampa kasima, tara tara agiba kampa napintiye. Piya puntana, Koti nkageba asagayogana amatiti'enawapa esegi puntiye.

21 Piya, utamarantintanama nkau'wapa Koti aewa aborakiyema, esegima napintiye.

22 Abara'amu aeba piya puntika, Kotiba amatiti'enawa agama: Arupu yagarawe, otantiye.

23 Pigoya, mono isapi: Arupu yagarawe, otantipa, Abara'amu ae abintogaba kampa untine.

24 Taekega kaga untine. Piya, Wa'egare Isu purintapisa asinti, pi Koti aeti tamatiti potakanaba, pabiyama aeba tagama: Arupu kinatawe, uratakiye.

25 Piya, aibo'enare maeragasomeka Kotiba otaogana Isuba pu'ma, arupu puratakibika purintapisa asintiye.

5

Koti: Arupu kinatawe, urataye

1 Piya, taeba tamatiti'enaretaka Kotiba: Arupu kinatawe uratagi, kaga Kotiti paruyenabi miyune. Pi paruyenaba Wa'egare Isu Karaisiti aborama tamintiye.

2 Piya, Isu aewa awagaena pukena kipa a'wairatagi, awagaenara miyune. Aibumagi, Koti nke'wasaenabi mikenaga ta'mu puma napi napi pune.

3 Piyama, kaga kuntaenabi miyompekega ta'mu pune. Taeba ago abune. Kuntaenabi mikenaenamaba tantawamapa maema esegi potaka, kampa taekita pukune.

4 Tantawamaba esegima waimaginaba, tara tagiba kampa napikune. Tara tagiba kampa napinta mima, Koti tamikena utaratantintanaga napima agawa pukune.

5 Kotintanaga agawa pekanaba, tanintanaba kampa tabukiye. Piya, Kotiba Aota Awamusa tamintegina, aeba Koti nkagu kao'ena tagupi ari'atantika tanintanaba kampa tabukiye.

6 Pigoya, paipa taeba kampa esegi puntuwakana kana'wa arosaogana, pabi ntaga Kotiti takabitauwampe kina'miteka Karaisiti asiratakenaga purintiye.

7 Pigoya, kebaya uwa arupu kina'mitakaba pu'magina
i'ikiye. Pipa kampabayawe. Piya, kebaya aogi tao'yagara
ka'wainatakaba purikiye. Tarawo ka'antoma pu'mabaya
au'ikiye.
8 Pigoya, aguntaena puma miyuwakana, Koti yogana,
Karaisitiba taetaka purogana, pabiyama Koti agu kao'enawa
maema taeti aborantiye.
9 Piyama korankatasa taekaba: Arupu kinatawe uratan-
tana, pi'na nkaboboriba Koti nkamo'enawatasa tau'ima aogi
puratakiye.
10 Eya, taeba Koti kama potama miyuwakana, yagarawapa
purometasa Kotiba maema ae'wati atokaeratantiye. Piyama
atokaeratamagina, pi'na nkaboboriba miyaba'enawatasa
tau'ikiye.
11 Pigoya, abiwakaba kampaye. Piya, Wa'egare Isu
Karaisiti ntugarasa atokaeratantika Kotiti ta'mu puyaba
mikune.

*Atamu purikenaena aborantegina, Isu miyaba'ena aboran-
tiye*

12 Pigoya, taeba ago abune: Marupa wasana ka'waina
aguntaena agobiyogana, mamparasa kina'miteti aborantiye.
Pigoya, aguntaenamaka uma purikenaena aborantiye. Piya,
a'ya'ma kina'miba aguntaena puwaentaka, purikenaenam-
aba a'ya'waema igetiba abae pumagina aborantiye.
13 Pigoya, mono ago kamanapa kampa aborantogana,
maru aguntaenaba wasanamiti aborama waintantiye. Ago
kamanapa kampa waintomeka, aguntaenaba uwa wairite
kanama waintogana, Kotiba kamana kampa uwaitaogana
wasanaba uwa purintawe.
14 Piya, Antamube, ae aguntaena puntisa kampa punta
yakaraki'nunkampibe, kaga purita kanauguna, Mosese abo-
rama ago kamana uramintiye. Pigoya, marusa Antamu aeba
ka'ena aborantemisa puma, to aintisa yagara Karaisiti, to ka
aborantiye.
15 Pigoya, Koti aboraramintintanabe Antamu
nkaibo'enawape isigeba ka awametapa kampaye. Piya, ka
yagarama nkaibo'enaraka uwoma kinapa pu'waewantawe.
Piya puguna, Koti nkawagaenawapa asugasima, uwoma
kina maema paru puratantiye. Piya, Isu Karaisiti aeba
ka'waina, awagaenawatasa uwa taeti aboraramima paru
puratantiye.
16 Pigoya, Antamu nkaguntaena aintanawape, Koti nkab-
oraramintintanabe, isigeba ka awametapa kampaye. Piya,
kamana ka'anto aemita puma akayuyogana, Koti antota'ena
puma ata ika aboraramintiye. Piya pogana, Koti paruyena

aboraramintintanaba uwoma aibo'enarepa asu'a puma arupuyena purataye.

17 Eya, ka yagarama aibo'ena pogana purikenaenamaba asuragaintika, kapa kampa uwaba mikiye. Aibogana, Koti nkawagaena anosama arupuyena purataoga, paruyenara arakurompe kina, taeba miyaba'ena maemagi, Isu Karaisiti aeba ka'wainaka uma tabe kina'ena puma mikune.

18 Pigoya, ka yagarama nkaibo'enaraka a'ya'ma kina'mite ata ika aboraramintegina, pabiyama to ka yagarama nkarupu yugawataka aguntaenarepa asu'a puragasogana, miyaba'ena a'ya'ma kina aboraramintiye.

19 Eya, ka yagarama kamana aeguma akayuyometaka uwoma kina'miteti aguntaenaba aborantiye. Pabiyama to ka yagarama kamana wasiyometaka uwoma kina'mitepa arupuyena aboraramiye.

20 Pigoya, ago kamanapa tamogana aibo'enarepa aborawaentiye. Aguntaenamaba aboraurite iyogana, awagaenawampa asugasima pumaerataye.

21 Eya, a'ya'ma kina'miti aguntaenamaba purikenaena maema aborantisa puma, pabiyama a'ya'ma kina'miti Koti nkawagaenawampa nkarupuyenama mpiyaba e'wasaena maema aboraramegina kabirataye. Pipa Isu Karaisiti, Wa'egarempa ntugarasawe.

6

Taeba Karaisitige kaga purintompene

1 Pi kamana'ama nkagowakaba nanawe ukune. Aguntaenama ntuga pekanaba Koti nkawagaenamaba aborama asugaikiye, piya ukuna, a.

2 Pipa kampaye. Taeba pu'magi aguntaenaba ago kasune. Piya, ayama to kake taogama aguntaenama ntuga puyaba mikune. Pipa kampaye.

3 Mono wani pai'ma Karaisiti Isuti atokaentompe'nagita, purikenaenawapi pai'ma atokaentune. Pikaba kampa napiyewo.

4 Pipa mayamawe: Purikenaenawapi paitatama, aeke kaga tarubinti kairatantiye. Piya, tabarempa aeba e'wasaenawatasa Karaisiti purintapisa asitaogana, mintisa puma, taeba pabiyama aososima to awameta miyaba mikubompeka asiratantiye.

Taeba Karaisitige kaga e'wasaenayaga mikune

5 Taeba Karaisitige atokaema purintisa tauga puntompeka, pipa to aege atokaema asintemisa tauga pukune.

6 Taeba mayama abune: Paisa tagupa Isuke kaga maripora
aeguntaka, tagu tau'ama nkaguntaenama nkesegiyenaba iy-
oba atama, aguntaenama kayokaya'enaba to kake pusanaga
iyoba atantiye.
7 Piya, ka'waina pu'wami'naba aguntaena pukenae-
nawapa kasaye.
8 Taeba mayama abibebe pune: Karaisitige purintompeka,
piyama aege kaga miyaba mikune.
9 Karaisitikaba mayama abune: Aeba purintapisa asin-
temikana, to kakeba kampa purikiye. Piya, purikenaenama
nkesegiyenawapa aeti kampa waintika, uwa igiga piye.
10 Piya, purintipa pipa ka yaga aguntaenamati pu'wantiye.
Ibaba mintipa, pipa Kotiti mintiye.
11 Piya, tigeba pabiyama: Aguntaenamati ago
pu'waunema, piya yiyo. Karaisiti Isuga atokaentompeka
Kotiti taogama miyunema, yiyo.
12 Piya yigina, aguntaenama ti'ama nkwa'egaenaba a-
puritano. Piya, ti'ama i'ni ntapiyenawapa a-nkaegaraiyo.
13 Tigeba tigisa tiyatipa aguntaenamapa a-nkamigina,
ataenama kayokaya'enaba a-peno. Kampaye. Tigeba pur-
intapisa asiritantika, tigupa Kotipa amintiri, tigisa tiyatipa
Koti amigina arupuyenama kayokaya'ena peno.
14 Piya, ago kamanapa kampa tigeba kabiritaye. Pipa
kampaye. Ibaba Koti nkawagaenama kabiritaye. Pigoya,
aguntaenamaba wa'ega kantaba to kakeba kampa puri-
takiye, untiye.

Taeba arupuyenama ntuga kina mintune

15 Pigoya, pikaba taeba nanawe ukune. Ibaba ago ka-
mana'amaba kampa kabiratagi, Koti nkawagaenabi miy-
ompeka aguntaenaba pukuna, a. Pipa kampaye.
16 Tigeba kampa abewo. Tigeba to wainati uma atokaema-
giri awamu wasiyigina, kayokaya kina'wa tibabekiri kabir-
itakiye. Piya, aguntaena wasikibepa kayokaya kina'wa
mima purikena ikantanaba maekibewe. Mono wasikibepa
kayokaya kina'wa mima arupu ikantanaba maekibewe.
17 Tigeba aguntaenama kayokaya'ena purite kananta kan-
aba, ibaba a'ya waye. Mono ago urimima tiyakinta, pabi
nkawameta tigeba abima wasiyeka, Kotipa ta'mu potaune.
18 Tigeba aguntaenabisa akariyobatitagiri arupuyenama
kayokaya kina'ena puma miyeka, ta'mu potaune.
19 Piya, napiyenarimpaba kampa aogi pegi, wasanami ka-
manata awame puma ago yone. Tigeba paipa tigisa tiyatipa
uwa atauguna, i'nintanama kayokaya'ena pogiri antage'ena
toma toma puta ima mintantawe. Pai mintantasa puma,

ma kanabipa tigisa tiyatipa uwa ataigina arupuyenama
kayokaya'ena pekiri aota miyiyo.
20 Pigoya, paipa aguntaenama kayokaya'ena puntapa,
arupuyena wasikenaenaba tigeti kampa aborantiye.
21 Piya, pai puntantanagaba ibaba tini pewe. Pipa nana
au'wapa aboraogiri maentakawe. Pipa kampaye. Pin-
tanama nkantota ikankapa purikenaenawe.
22 Pigoya, ma kanabipa aguntaenama nkiga'naba akariy-
obatitantika, Koti kayokaya kina'ena puntawe. Piya puntaka
aota mikena au'wapa maemagiri, antota ikankapa maema
miyaba mikibewe.
23 Piya, aguntaenama nkikantanaba purikenaenawe.
Pigoya, Wa'egare Isu Karaisititi atokaeyompeka Kotiba
miyaba'ena uwa tamiye.

7

Awamusa'ama kasa kita miyiyo

1 We, nao'mitaba, tigeba ago kamana abinta kina'mititi ma
kamanapa urimuwe: Ago kamana wasikenaenaba purekan-
aba a'ya waye. Pipa kampa abewa, a.
2 Piya, waya ka'waina aeba awaewampa aogama
mintakanaba, ago kamana'amaba: Awaege airokaema
miyeno, iye. Piya, awaewampa pureginaba, ago
kamana'amaba: Wa waya ka kina kanta puma
miyementanaba a'ya waye, iye.
3 Pigoya, ka wae'ma aeba awaeba uwa aogama mintegina,
atate wama to wa umaeyamipa, aeba kumi waene. Awae
pu'wakanaba ago kamanatapa kampa uma atokaeyakana, to
wa maekibipa, kumi wae kampa mima kanara mikiye.
4 We, nao'nempitaba, pi kamanapa mayamawe: Karaisiti
nkauke atokaema kaga ago kamanati pu'wantagana, to
kakemaba kampa tirakuriye. Piya, taeba Kotiti au'wapa
aborakenaga to wainati atokaeratantiye. Pi purintapisa
asinti ntagarari atokaeratantiye.
5 Pigoya, paipa paisaenabi mintantompe, pi kanabipa
agunta napiyenarempaba yogawa puma tauti waiyogana,
tagisa tayankamaba ago kamana akayuma, aupa purike-
naenaba maema aborantine.
6 Piya, ibaba paisa isa'ama kipa takabitama Awamusa'ama
kasa kita mikenaga, taeba ago kamanati pu'waokana
tarakurinta'enaba iyoba tatantiye.

Aguntaenama ata purataye

7 Pigoya, pikaba nanawe ukune. Ago kamanapa pipa
aguntaenawe, ukuna, a. Pipa kampaye. Ago kamana
kampa waintesinta aguntaenanempa agoba kampa abosine.

Ago kamana'ama: To wainantanagaba a-kauka po, kampa
yemisinta, nauka pukenagaba kampa napiyosine.
8 Piya, aguntaenama ke irogana, Koti unti kamana'ama
nantabintiba ata tonaronaga nabikenaenaba aboragi, agun-
taenaba puwe. Pigoya, ago kamana kampa waintesinta,
aguntaenamaba purinta kina kanta puma kampa naupipa
pima yesine.
9 Paipa ago kamana naeti kampa waintometa, kanara
aogima mintantone. Piya puma Koti unti kamana abuwa-
ganaba, aguntaenamaba naeti aboraogana nauma nagupa
pu'wantiye.
10 Piya, pi Koti unti kamana'amaba: E'wasaenaneta
kanaoga agauwantanama utanataogana, nauma nagupa
pu'wantiye.
11 We, Koti unti kamanapa abuwagana, pi kamanatasa
aguntaenama ke i'ma namiyo puma naeguntiye.
12 Piya poga taeba agantune: Ago kamana'amaba an-
tage'enaba kampa puma aota waiye. Piya, Koti unti ka-
mana'amaba aota waima arupu puma aogiyena piye.
13 We, pipa aogi kamana'ama naeguntiya, a. Pipa kam-
paye. Aguntaenama naeguyoga purintone. Piya, agun-
taenama aogi kamanataka uma naeguntika agowapa taga
aborantiye. We, aguntaenama Koti unti kamanapa a'wae
puma to tabe aguntaenaba piye.

Aguntaenamabe aogiyenamabe kaga tae taupi yoga piye

14 Pigoya, taeba mayama abune: Ago kamanapa pipa
inatisaenawe. We, naeba mampabisa yagara mima aguntae-
nama kayokaya kina miyuwe.
15 Piya, nabugaintanaba kampa punta, pi kampa
nabugaintanaba puwe. We, nae pontanama nkagowapa
kampa aogima abuntuwe.
16 Piya, kampa nabugaintanaba popa, naumanepipa ago
kamanakaba kanarane, yuwe.
17 Piya, antage'ena popa, pipa naene naumabisaba kampa
pogana, aguntaenama nagupi waima tutusunatagi, puwe.
18 Naeba mayama abuwe: Nae'ne ntaupintiba aogiyenaba
kapa kampa waima aboraye. Piya, aogiyenagaba nabegi,
pipa au'wa maema aborakenaenaba nayapisaba kampa
puwe.
19 Naeba aogiyena pusanagaba nabegi kampa puwe. Piya,
ataenaba kampa pukena pontanaba uwa puwe.
20 Pabiyamagi, kampa nabemintanaba nayapisaba popa,
naenepa kampaye. Aguntaena nagupi waintintanama tu-
tusunatama piyaenaba piye.

21 Pigoya, mayama agoba agauwe: Naeba aogiyena pu-
sanagaba nabegina, ataenamaba naeti aborama waiye.
22 We, nae nagupintiba Koti nkago kamanakaba nabugaye.
23 Pigoya, nagisa nayati ka'enaba wainti, pi'na napiye-
nanempapa kama potama iga'na ubu'nataye. Piya, nagisa
nayapinti waintemi aguntaenama iga'na punatama miyegi,
ae kayokaya'ena puma miyuwe.
24-25 Piya pumagi, naeba napiyenanetasa Koti nkago ka-
mana wasinta, nau'netasaba aguntaenaba wasiyuwe. Piya,
naeba a'yugu yagaranawe. Nau'ne pu'wakena antota'enaba
kebaya iyoba'natakiye. We, Isu Karaisiti Wa'egarempa aeba
iyoba'natakiye. Pika Kotiti na'mu potano.

8

Karaisitiba aguntaena maeragasima Awamusa tamiye

1 Pigoya, ibaba Karaisiti Isuti atokaentompe kina, taeti ata
ikapa kapa kampa aboraramikiye.
2 Piya, Karaisiti Isuti atokaeyuwakana, Awamusa'ama,
aeba miyaba'enama nkago, aeba aguntaena purikenaenama
nkagobisa iyobatatantiye.
3 Pipa mayamawe: Taeba mampabisa kina'miteti es-
egiyenarepa kampa waiyegina, ago kamana'ama kampa
tau'iye. Piya, ago kamana'ama kampa pemintanaba Koti
aewa piye. Aeba yagarawa otaogana kanama ampa agunta
kina'mite nkawameta aborama, tae aguntaenama nkantota
ika puratama asu'a puragaintiye.
4 Piya, ago kamana'ama nkarupuyenama nkau'wapa abo-
ranema otaogana, taeti, paisa kipa kaite Awamusa'ama ki'i
waompe kina'miteti aborama ika puratantiye.
5 Pigoya, paisa ki aegara kina'miba napiyenawaipaba
mampabisaenari atokaeyagina, pi Awamusa'ama ki aegara
kina'miba napiyenawaimpaba Awamusa'amantari uma
atokaeye.
6 Piya, mampabisaenari atokaeya kina'mitiba
pu'wakenaenaba aborakana, pi Awamusa'amati atokaeya
kina'mitiba miyaba e'wasaena waima paruyena waikiye.
7 Piya, wasanama napiyenawampaba mampabisaenari
atokaeyi'naba Kotipa kama potamipa, pipa nanagawe. Aeba
Koti nkago kamanapa kampa wasima, pipa kampa piyaen-
aba kanara pemika, kama potaye.
8 Piya, paisa ki'i aega'ma nase kina'mikaba Kotiba kampa
a'mu puwaitakiye.
9 Pigoya, Koti Nkawamusa'ama tigupi mintika, pipa
mampabisaenamatiba kampa atokaenta, Awamusa'amati

atokaema mintawe. Piya, ka'waina aeba Karaisiti Nkawamusa kampa mintemi'naba Karaisiti nkaokinapa kampa miye.

10 We, aguntaenama tipa aeguyegina Koti nkaobi ago pu'waye. Piya, Karaisitiba tigupi mintegiripa, tigeba Koti nkaobi arupu kina'ena puma, tigu timawamaba aogama miye.

11 Piya, Isu purintapisa asintemi ntagarama Nkawamusa'ama tigupi miyaba miyekana, Karaisiti Isu asintemi'naba otakana, tigupi miyemi Awamusa'wapa ti'ama purintapisa pabiyama asiritakiye.

Awamusa'ama Koti ntagaraena purataye

12 We, nao'mitaba, iretare waintipa, pipa arirasaenama nkiretaba kampa waintika mampabisaenari uma atokaekenaba kampaye.

13 Piya, tigeba arirasaenamanati uma atokaekibepa purikibewe. Piya, tigeba Awamusa'amati atokaema mintiri, ae esegiyenawatasa arirasaena pentanaba aegugasimagiri, e'wasaenara miyaba mikibewe.

14 Pigoya, Koti Nkawamusa'ama paitama ke'i iregini wa kinapa, igeba a'ya'ma Koti ntagaraena puma miyewe.

15 Eya, Koti aeba taekuru puma iga'na kina kanta kinapa kampa tababuma, ae yagaraena puma miyompe kinapa taba purataye. Piya puratagi, taeba aeka: Naba-o, naba-o, taga kega'e yune.

16 Piya, taeba Koti ntagara araga ki'nu mintune. Pi kamanapa Aota Awamusa'amabe tae tagupe kaga aboraye.

17 Piya, Koti ntagara aragawa mintapa, aintiba Kotintanaba kanara maekune. Eya, Isuge kaga kapi'ena maekune. Pigoya, taeba mata'i Isuge kaga tauki nakiyena aesaga pukubompepa, aintiba aege kaga e'wasaenaba maekune.

Aintiba tabe e'wasaena maekune

18 Pigoya, naeba kamana a'yigimpa abopa, ibanto tauki naki puma kuntaena maeyompentanaba anagiyenawe. We, aintiba e'wasaena taeti aborakibintanaba asugasima tabera waikiye.

19 Piya, Koti ntagara ki'nupa taeti e'wasaena aborakibi ntagaga, a'ya'maena Koti pumarantintanaba iyowa asagayuma agama aobi puma miyewe.

20 Eya, a'ya'waemaenaba kamparagama waintana ataenaba piye. Pipa ige napiyenawaipisaba kampaye. Koti aewa iga'na ubu'itagini piyama waiyewe. Pipa ainti aborakenaenamaka aobi puma miyewe.

21 Piya, pabi ntagaba Koti pumarantintanaba iga'nabisa
abararakibintanaba akariyobakasima, Koti ntagara araga
ki'nu nke'wasaenayaga kaga tababeka mikune.
22 Piya, taeba abune. Waya'ma yagaraena pikena
pegina: A-e, a-e, uma miyemisa puma, a'ya'waemaena Koti
pumarantintanamaba kaga ikegini miyewe.
23 Pintanama wanane. Taepe kaga taukegi miyune.
Piya, maru yawama aosa pagina agagana aintiba a'wapa
aeyamisa puma, marupa Kotiba awamusapa piyama
tamimagina: Yagaranene, uratantiye. Piya pegi, ibanto
tauki nakiyena maema tagupi: A-e, a-e umagi, Koti taupa
tumpaema ae yagara asiratakibi ntagaga taeba aobi puma
miyune.
24 Piya puma, Koti taba pukiyema aobi pompeka tau'intiye.
Piya, au'wa aboramisinta kampa aobi pompesine. Aboram-
intanagaba wasanamaba kampa aobi piye.
25 Piya, aobi pompentanama nkau'wapa kampa abo-
ramika, taeba aobi puma mintapa tara tagiba kampa
napikune.
26 Pabiya puma, Awamusa'ama amuntanareka uma
tao'maeyamika tara tagiba kampa napikune. Piya, nunamu
aogima ukubompentanaga kampa abibebe pompeka Awa-
musa'ama aewa tao'maeyagi, wasanama kampa yisiya
puma: O-o, yokana, Kotiti maete iye.
27 Piya, Awamusa'ama aeba Koti nkabugaintana aega'ma
Kotiti atokaentompe kina taepa tao'maema, kamanatepa
maete iye. Piya pegana, tagu'ama agabasasa yagara, Koti,
aeba Awamusa'ama ntapiyenaba aogima abintiye.
28 Pigoya, Kotiti tagu amompe kina, abugaintanaga untika
aegaraompe kina, taeti a'ya'ma aboraramintintanaba Koti ae
aogi puma esegi purataye. Pipa ago abune.
29 Piya, marupa taeba aegarakubompeka Koti abogana
kanarasaogana, taepa yagarawa ae aoga ka'masa piyema
uratantiye. Piya poga, taeba a'natabaraena uwoma pekana,
aewapa pi tagantontana puma mikiye.
30 Piya, Koti aeba uratanti nkawameta tababuntiye.
Tababunti nkawameta arupu puratantiye. Arupu puratanti
nkawameta e'wasa puratantiye.

Koti nkantara'enamaba kampa tatakiye

31 Pigoya, Koti piya pemintanaga maya ukune: Kotiba
ao'ena puratakanaba, kebaya asuragaikiye, a. Pipa kam-
paye.
32 Piya, Kotiba ae'wa ntagaraga kampa aemaranta taeti
tao'maeyanema, otantiye. Pi otanti ntagara aeba ka'isa
aogiyenaba akutatakiya, a. Pipa kampaye.

33 Pigoya, Koti tababemi kinapa kebaya kamanapa uratakiye. Pipa kampaye. Kotiba aewa: Arupu kinatawema, uramiye.
34 Piya, ke taepa tapasanakiye, a. Kampaye. Karaisiti Isu aeba taeka purogana asitaogana, ima Koti nkayatakanti asu mimagina, nunamu uma tao'maema miye. Aeba kampa taepa tapasanakiye.
35 Pigoya, Karaisiti nkagu kao'enabisa kebaya tagarubakaikiye, a. Tauki nakiyenareno, taekuruyenareno, karana puratakenaenawo, kabo pukenaenawo, tauka mikenaenareno, kamparaga puratakenaenawo, kaso taegukenaenawo, Karaisiti nkayapisaba ke tagarubakaikiye, a. Pipa kampaye.
36 Pintanaga taeke mono isa'ama maya iye:

We, Koti, kaetaka a'ya'ma yagaba taeguyega purune, iye.
Piya, igeba tagaga, yaga aeguyesa kina mintokini taegukena pewe, iye.

37 Pipa aerawane. Agu kao'ena puratanti ntagara, Karaisiti, ae esegiyenawatasa pi ata puratamintanamapa asugasima aborama miyune.
38 Pika naeba mayama abibebe puwe: Ka'enamaba Koti nkagu kae'enabisa kampa tagarubakaikiye. Purikenaenabera mikenaenawe. Kampaye. Enisorebera toma toma paitanta kinane. Ibanto waintintanabera ainti aborakibintanabera to ka esegiyenawe. Kampaye.
39 Inatisaenabera mabintisaenawe. Pipa kampaye. Wa'egare Isu Karaisititi atokaentompeka ka'ena aboramintanaba Koti nkagu kao'enabisaba kampa tagarubakaikiye.

9

Poro Isureyo aokina'mika antara puntiye

1 Pigoya, naeba kumparipa kampa uma, Karaisiti kina'mana taga kamana yekiri abiyo: Aota Awamusa'ama agonepa abegi, kamana ubebe puma urimuwe.
2 Naeba Yuta naokina'mikaba taga nantara'enaba nantabaipintiba asi nasiba tabera puwe.
3 Igeba mono waintaga'ena puma mantari ikenaenaba piyama uwa waintemisinta, igeka uma Karaisititisa nagaruba'ma ata ikantanawaipa namemika, naeba nabiye, yosine.
4 Piya, igeba Isureyo kina, Koti ntagaraena pe kinane. Piya puma, e'wasaenaba igeti aboramagina uma esegi pukena kamanape, ago kamanape, monota mikenaenabe, ainti aborakenaenagaba umaranta'enaba igeti aborantiye.

5 Piya, iyabamagi igeba mono agona puma mintantawe.
Piya puguna, ige tupisa Koti utaratanta yagara, Karaisiti, ab-
orama wasanaenaba puma a'ya'waemaenama nkai'ne Koti
miyegi, agega'e maema asagayuyaba miyeno. Tagane.

Mono waintage kina igeba Koti nkaokinane

6 Pigoya, ka'isa Yuta kinapa kampa aegaragana: Koti
kamana'amaba uwaena kanta piyeba, a-siyo. Pipa kam-
paye. Piya, Isureyo tupisa aboranta kinapa ka'isa Isureyo
kinataka'yapa taga kampa mintawe.
7 Piya, Abara'amu ae kuratasa aboranta kina igeba
taga Koti nkaokina'ena kampa puwaentawe. Pika Koti
Abara'amupa maya omintiye: Ugamintontanama nka'wapa
Aisakiwe. Ae aga'nubara taga kae'enaenamana puk-
ibewema, omintiye.
8 Pi kamana'ama nkagoba mayama waintiye: Arirautasa
aboranta kina'miba Koti ntagaraenaba kampa puwaentawe.
Piya, Koti utaratanta kamana aegarantompe kina, taemana
taga Abara'amu tuntana puntune.
9 Piya, Koti otanti kamanapa mayamawe: Kaboba ka a'ya
puwaka naeba to aborakana, Seraba masi yagara yakari
pukiye, piya untiye.
10 Pigoya, abiba kampaye. Piya, tayabama Aisaki nta-
garaena aga'e pogana, Arebekapa Koti aeba kamana maya
omintiye:
11-12 Tara yagaraena puwaisitagana, agantowampa
a'nanto aka'i mima kayokaya'ena potanaoma, omintiye.
Piya, isigeba kampa aborama aogiyenabe kaintanabe
kampa puntusuguna Kotiba pi kamana untiye. Piya, Kotinta
esegi kamana'watasa aeti atokaekenaga aboramagina, kana
yagara tara isige puma mikenaenawaisikaba kampaye.
Kotiba aewa ntapiyenaba aega'ma piya untiye.
13 Pika mono isa'ama kapa maya iye: Naeba Yekobuka
nabegi, Isopa kama potauwe, untiye, iye.
14 Pigoya, pikaba nanawe ukune. Kotiba arupuyenaba
ka'isa kampa piye, ukuna, a. Pipa kampaye.
15 Koti aeba Mosesepa maya omintiye: Naeba ka yagara-
maka nantara potakena puntapa nantara potakuwe. Piya,
to ka yagara ao'maekena puntapa ao'maekuwe, untiye.
16 Pika wasanamita pukena pompentanagabe napiy-
ompentanagabe kampa napinta, ae'wantanaga napima an-
tara'ena purataye.
17 Piyama Koti Parao kamana ominti, pipa mono isapi
mayama kaemarantane: Naeba kaeti esegiyenanepa maema
aborakana nage nawaga kamana'nempaba a'ya'ma maga

maga kina'miti aboranema uma asigatauwe, untiye, mono isa'ama piya iye.
18 Piya, Kotikaba mayama abiyo: Koti aeba ka yagaraga antara potakena puntanaba, pipa antara potakiye. To ka yagaraga napiyenawa akunikena puntanaba, akunikiye.

Mono ago kina'mi ika'intaesi potantawe

19 Pigoya, kaeba maya unamikibenema napiyuwe: Koti nkabugaintanaba wasanamaba kampa aibasanagina, nana pegina aguntaenarekaba kamanapa uratayema, nabigakibene.
20 We, kaeba wasanagawe. Ayama antotapa Kotipa omikibene. Pipa kampaye. Aboragatanti ntagaramapa: Nanaga pi nkawametapa aboranatanema omikibena, a.
21 We, kabo pemi ntagara aeba a'marasa akae'ma tara kabu puma, kapa naukaena puntana, to kapa uwa anagiyenaba piye. Pi'naba kamparaga piya, a. Kampaye. Pipa ae'enawane.
22 Pigoya, Koti aeba amo'enawapa maema aboraka, a'ya'ma kina'mitaba esegiyenawata agakubompeka, paebuma miye. Piya, aintiba amo ikantana imima kaitakibi kina'mikaba, ibaba tabera agoya puwaitama paebuma uwa itamipa, ae'enawane.
23 Piya, pi ntugarasa a'ya'ma kina'mite taobi ae antara'ena utaratanti kinapa tabera e'wasaenawa aboraramikiye.
24 Piya, aeti atokaeyiyema tagega'e yi kina, paipa e'wasaenaraka utaratantine. Yuta kina ibintogaba kampaye. To marisa kinape kaga atokaekibe kinakega utaratantine.
25 Pigoya, pika Koti yogana poropete Oseya kaemaranti nkisapi maya iye:

Paipa to marisa kinakaba: Naokina'nepa, kampa untoka, ibantoba: Naokinane, uwaimukuwe, iye.

Paipa kampa nabunti kinakaba ibantoba: Nabugai kinatawe, uwaimukuwe, iye.

26 Piya: Nae naokinapa kampa mintawe uwaiminto kinakaba: miyaba Koti ntagarawe, uritakuwe, iye.

27 Piya, Aisayaba Isureyo kina'mika antara'ena pumagina maya untiye: Isureyo kina igeba wani nkawamori kepa kampa aisempesa puma, pi kanara mikibepisa Kotiba tara kina'anto i'ikiye, iye.
28 Pi ntagaba Wa'egawamaba kamana'waipa tumpa arisa'ma a'ya igasima, mampabisa kina'mi ikankaipa imikiye, untiye.
29 Pigoya, pikaba Aisayaba ainti aborakibintanaga to maya untiye: Mantarisa tabe Wa'ega Yagara aeba kampa antara

puma uwaena Yuta tunkantonto uwa kampa itasinta, So-
tomu kinape Komora kinape ige a'ya wantasa nkawame
pesine, untiye.

Yuta kina'miba arupuyena maekenaga igiga puntawe

30 Pigoya, pikaba nanawe ukune, a. Maya ukune: To
marisa kina'miba arupuyena maekenagaba paipa kampa ebi
ebi yuga puntakini, ibaba imatiti'enawaitasa arupuyenaba
maeyawe.
31 Piya, Isureyo kina'miba ago kamana'ama nka'wapa
arupuyena maekenaga ebi ebi yuga puma ago kamana
wasintapa, igewai ntugarasaba ago kamana'ama nka'wapa
kampa aborama maeyawe.
32 Nanagawe. Pipa mayamawe: Igeba imatiti'enarakaba
kampaye. Uwa mikenaenawaitaka ebi ebi puma maekena
puntawe. Pipa kampaye. Mikenaenarasaba arupuyenaba
kampa maekenaenawe. Piya, ke'isa yabankama igisa aimisa
imegini ware'nasa puma, arupuyena maekena kipa kampa
aogima agantawe.
33 Pika mono isa'ama maya iye:

Abiyo. Saiyoni kuma, Yuta kina'mi kuma, pita atao
ntabapa wasana igisa aimisa'ma ware'nakena esegi
yaba atauwe.

Pi ntabankama aega'ma amatiti pikibi'naba anipa kampa
pikiye, untiye, iye.

10

Isureyo kina'miba Kotitisa arupuyenaba kampa maentawe

1 Nao'mitaba, Yuta naokina'mi nki'ikenaga nagupintiba
tabera nabegi, pika Koti esotauwe.
2 Naeba uma igabebe puma mayama igauwe: Igeba
Koti ntuga pukenaba esegima puntiniba, agowapa kampa
aogima agawe.
3 Piya, arupu puratakena kipa Kotitisa aboraogini, kampa
napinta igewai pukena kika aguyosagantawe. Piya pumag-
ini, Koti nkarupuyena kipa ikabitama atantawe.
4 Pigoya, a'ya'ma tamatiti pompe kina'miteti Karaisitiba
ago kamana'ama ki'wapa akutagasagi, arupu tagiga'e
maeyune.

Koti ae abemika a'ya'ma kina ibabukena piye

5 Pigoya, Mosese aeba maya kamana kaentiye: Ago
kamana'ama nkarupuyena wasiyaba miyemi'naba, aeba
e'wasaenara miyaba mikiye, untiye.
6 Pigoya, tamatiti'enama nkarupuyenawakaba ka kamana
mayama waintiye: Piya, kebaya nao'maeyanema mantari

ima Karaisitipa ababute tumikiye kamanapa, kaega kaumabisaba a-so.
7 Piya: Kebaya nao'maeyanema purinta kina'mi kumati tumpa Karaisitipa purinta kina'mitisaba ababute ikiye kamanapa, a-so.
8 Piyaba kampaye. Tamatiti'enama nkarupuyenawaka kamana mayama waintiye: Mono pipa pagasa'iba kampa waintiye. Pi kamatiti kamana ugamima kayakompentanaba kawamupipe kagupipe waintiye.
9 Piya, wasanami nkiyobi: Isu aeba Wa'eganene, kawamupisa umagina, Koti aepa purintapisa asitama kamintika kagupinti aogima abegana, kaepa kau'iyeno.
10 Piya, kagutasa Isu nkaega'ma kamatiti puntana, Koti nkaobi arupu kina mikibene. Kawamutasa wasanami nkiyobi ae age asagayuyegana kau'ikiye.
11 Pika mono isa'ama maya iye: Ae aega'ma amatiti pikibi'naba kampa anipa pukiye, iye.
12 Pigoya, Yuta kinape to marisa kinape Koti nkaobi pakoba kampa punta ka'masa puma miyegana, Wa'egaba a'ya'ma kina'mite Nkwa'egawe. Piya, aeka agisokana a'ya'ma kina aogima kabirataye.
13 Piya: Wa'egawama nkage uma agisikibi'napa Kotiba au'ikiye, iye.
14 Pigoya, aeti kampa aega'ma amatiti pemi'naba, ayama agisikiye. Piya, mono'wapa kampa abemi'naba, ayama aega'ma amatiti pikiye. Piya, monopa kampa uwaimekiniba, ayama abikibewe.
15 Piya, Kotiba mono uwaimikena yugarapa kampa uwaitantakiniba, ayama uwaimigini abikibewe. Pipa kampaye. Pigoya, pika mono isa'ama maya iye: Aogi kamana maete wa kina'miba naukaena pewe, iye.

Isureyo kina'miba aogi kamanapa kampa aegarantawe

16 Pigoya, aogi mono kamanapa ka'isa kina'miba kampa abewe. Pika Aisaya maya untiye: Wa'ega, kamana yoganaba taepisa ke abima aegarayema, abigantiye.
17 Pigoya, taeba mayama abune: Karaisitika awaga kamana yegini, pi aogi kamana marupa abimagini imatiti pewema, abune.
18 We, ka'isa kina'miba monopa kampa abintawema, napiyuwe. Pipa kampaye. Igeba ago abintawe. Pika mono isa'ama maya iye:

Koti nkawaga kamana pumarantintanama nkawamusa agawamaba a'ya'ma maba kanarasa waentine, iye.

Aogi awaga kamana'amaba matuka matuka abae puwaentine, iye.

19 Pigoya, to kake mayama napiyuwe: Isureyo kina'miba igeba kampabaya agoba aogima abibebe puntawema, napiyuwe. Pipa kampaye. Igeba ago abintawe. Pika Moseseba kamana mayama kaenti, pipa maru ukuwe:

Naeba uwa kina ibabekini asurigasigiri, monotaka abima tintawama ata punatakibewe, Koti iyema, untiye.

Piya, to marisa aibo kina ibabekiripa timo pukibewe, iyema, untiye.

20 Pigoya, Aisayageba kampa aekuru punta maya uma aborantiye:

Kampa naguyosa'ma mintanta kina'mi nabatantawe, Koti piya iyema, untiye.

Piya, naeka kampa nabigama mintanta kina igeti aborantone, iyema, untiye.

21 Pigoya, Isureyo kina'mikaba to maya uma kaentiye:

Naeba e'ero kanabi kamana akayuma iyekita punata kina'mikaba nayakoga puwaitama mintantogini, a'a-o uma pumireri punatantane, iyema, kaentiye.

11

Koti Isureyo kina tarantomiti awagaena aborawaitantiye

1 Pigoya, pikaba naeba maya yuwe: Kotiba aokinapa igasima ataena puntina, a. Pipa kampaye. Naegeba Isureyo yagaranawe. Abara'amu, pi nkiga'nabisa, Penisameni nkaruyenabisa aborauwe.

2 Piya, Koti pai kibi'ma ibabunti nkaokinapa kampa igaikiye. We, tigeba Iraiya kamana mono isapi kaemarantapa kampa aisumagiri abewo. Aeba Isureyo kina'mikaba amo puma Kotiti kamana mayama uwaitantiye:

3 We, Wa'ega, igeba poropete kinakapa iyeguwaegaintini, kaeti arata yare pumaranta akusabakaintawe. Piya puntakini, naeba nabinto mintogini naegukena yewe, untiye.

4 Piya yoganaba, Kotiba aya kamana a'wae pomintiye. Aeba maya omintiye: Nae'neti ibabumarao'nagiba 7,000 kina, abe'isa kina'mi koti Peyaripa kampa irakabintane, Koti piya untiye.

5 Piya, ma kanabipa pabiyama ka'isa Isureyo kina'miba kampa ikabitagana Koti awagaenawatasa ibabiye.

6 Pipa ige yoga puma esegiyena petasaba kampaye. Koti awagaenawatasa puwaitaye. Piya, esegiyenawaitasa ibabesinta, awagaenaba awagaba kampa pesine.

7 Pigoya, pikaba nanawe ukune. We, Isureyo kina'mi ibugaintanaba kampa aborantawe. Koti kibi'ma ibabuwaitanta kina'miba ago maeyagini, a'ya'ma to kina'miba igu'ama akukasima esegi puma mintawe.

8 Pigoya, pika mono isa'ama maya iye:
Koti aeba igu'amapa maema a'yugu puntana, iyoba aerikae-
waitama, igeba akunkaitata kanaye, iye.
9 Piya, Tebiti aeba pikaba ka maya uma kaentiye:
Igeba i'mu ntanintawai nama: Koti nkaobi aogiyena
punema napiyigina, kobakena iga'na kanta puwait-
ama, kuko'ama pisa puma, yaga kaganta pekini,
ware'naigina antota'ena aborawaimikiye, iye.
10 Piya, iyo tunusuwagini kampa aogima agawa, kaeba ikaba
aegayotagini miyaba miyiyo, untiyema, iye.

Kotiba to marisa kina ibabuntiye

11 Pigoya, pikaba naeba maya yuwe: Yuta kina igeba igisa aimisa'ma ware'nasa puma, monota ware'namagini agora ikabitantawe, a. Pipa kampaye. Igeba aibo'ena puma mono kipa kasuguna, Kotiba i'ikena kamanapa to marisa kina'miti aborantiye. Piya pogini, to kina'mi abigini Isureyo kina'miba igamagini, intawama igobi pekini igege ankagasigasi piyemawe.

12 Pigoya, mono aibo'ena puma kasantenawaimpa maga maga kina igeti mono au'wa maema aborantiye. Piya, Kotintana kasima amuntanawaimpaba to marisa kina igeti mono au'wa maema aborantika, taeba mayama aogima abune: Aintiba Koti agowapa a'waitama Isureyo kina a'ya'ma ibabuwaitaika, tae taobi to awameta maema aborakiyema, abune.

13 Pigoya, ibaba to marisa mono kamana abinta kina tigeba ma kamana urimukuwa, abiyo: Naeba to marisa kina'mi nkaposoro miyo'nana, pi ntuganepa asagayuyuwe.

14 Piya, Yuta naokina'ne abimagini igobi pekini ankagasigasi piyema pi ntugane asagayuyoka, igepisa ka'isa i'isanaga nabiye.

15 Eya, Isureyo kina igaintika, Kotiba maga maga kinapa ae'wati atokaewaitantine. We, ainti ibabukibipa, purinta kina'miba iyoganta kina'mi pesa puma kasa kina kanta pewe, ukibewe.

16 Pigoya, Yuta kina paipa pareti kao'ena puntapa, marupa uwaena paretinto Kotipa amintapa, a'ya'waemaena ae aobi kanara aota puntiye. Piya pesa puma, Yuta kina'mi nkiyabama, ige iga'nubaraba Koti nkaokinane. Piya, ya abuwapa Koti nkaobi aota waimagina, pabiyama amawapa aotane.

17 Pigoya, Yuta kina'miba aogi oribi ya kanta puma mintagana, ka'isa amawapa a'warikasima, tigeba kabubintisa ata oribi yawama nkamawa kanta puma minta, maemagina

ampa amato puritagiri, oribi yawama nkabu'watasa aogi
apaba maeyawe.
18 Pikaba tipa a-mpaete iyiyo. Piya, ti'mu puntiripa,
mayama aogima napiyiyo: Amawamaba abu'amapa kampa
apaba amiye. Abu'amaba amawamapa apawapa amikaba
aogima napiyiyo.
19 Pigoya, pikaba tigeba maya ukibewe: Kotiba tae
maema amato puratakenaga ka'isa amawapa a'wari'ma
maebugasagina kanara piyema, ukibewe.
20 Pipa tagaka ukibewe. Igeba monoti kampa imatiti pun-
taka, a'warikaintiye. Piya, timatiti'ena manataka asiritagiri
aogima miyewe. Pika tigeba tipa a-mpaete intiri, tiyekuru
piyo.
21 Pigoya, Koti aeba aogi yawama nkamawapa kampa
uwa atanta a'warikaintiye. Piya, ige puntasa puma kampa
timatiti pukibepa, kaga a'waritigaikiye.
22 Pigoya, tigeba Koti nkantara'enawakaba agasiyae-
nawakabe aogima abiyo. Piya, ae ika'intaesi pota kina'miti
agasiyaena aborantana, kampa atate wanta Koti nkan-
tara'enawata mikibe kina'mitiba, tigeti au'wapa aborarim-
ikiye. Piya, tigeba aeti kampa atokaekibepa, kaga arisa'ma
maeburigaikiye.
23 Pigoya, Yuta kina igegeba iyekitaenawaipa kaite igu
a'wae piginaba, Kotiba to kake amato puma asaewaitakiye.
Eya, pikaba kanara abintiye.
24 Piya, paipa tigeba kabu oribi yawama nkamawa mintu-
guna, Kotiba arisa'ma tibabuma usa oribi yamara amato
puritantine. Tigeti nkagoba kampaye. Piya, Yuta kina'miba
usa oribi ya kanta puma mintagana, ige'wai nkabuta amato
pukibipa, pipa to awametane.

Kotiba a'ya'ma kina'mite kao'ena purataye

25 Nao'mitaba, tigeba napiyenari aega'ma aibo nabo
pusanaga ma kakanta kamana aborarimukuwa, abiyo:
Isureyo kina ka'isa igeba mono abikenaena igu akumpa
esegi potama mirite wakini, to marisa ibabukibi kinapa
pai'waekibewe.
26 Piya pai'waewaigini, a'ya'ma Isureyo kina'miba i'ikiye.
Pika mono isa'ama maya iye:

Saiyoni kumatasa A'yigitatama Tababikena Yagara ka abo-
rama, Yekobu tupisa kamparagaenawai paga puma
maebu igaikiye, iye.
27 Pi ntagaba naeba aguntaenawaipa asu'a puwaigasimagi,
utawaitanta'enaba igetiba aborawaimukuwe, Kotiba
piya untiye, iye.

28 Pigoya, Isureyo kina igeba mono kamanaka Koti kama potawe. Piya pegana to marisa kina'miti au'wapa aboraye. We, iyabamagika Kotiba agu kao'enaba puwaitagini, Isureyo kina ae aokina mintawe.
29 Piya, Koti aeba a'muntana imintintanabe utawaitantintanabe aeba tonaba kampa pumagina, Yuta kinapa ibabiye.
30 To marisa kina tigeba paipa Koti kamana akayuma mintantawe. Piyama mintuguni, Yuta kina igeba kamana'wa akayuma ika'intaesi potauguna, tigeti Koti a'wae puma antara'enawapa aborarimintiye.
31 Pigoya, Yuta kina igeba kamana akayuma mintawe. Aintiba tige mintasa puma pabiya puma Koti nkantara'enawapi mikibewe.
32 Piya, Koti aeba kamana akayukubompetaka a'ya'ma kina utarataye. Utaratama, a'ya'ma kina'miteti antara'enawa aboraramikena, piya piye.

33 We, Kotintanabe napiyenawape abikenaenawape e'erota pumaema waintiye. Piya, kamana otakenaenama nkagoba kebaya ukiye. Pipa kampaye. Napima pukenaenama nkagoba kebaya agakiye. Pipa kampaye.

34 Pika mono isa'ama maya iye:

Eya, Wa'egawama ntapiyenaba ae ntagarama abiye. Pipa kampaye, iye.

Piya, kamana yeginaba ae ntagarama kapa ao'maeye. Pipa kampaye, iye.

35 Piya, ae ntagarama Kotipa maru ka'enaba amintitaka iretawapa amikiye. Pipa kampaye, iye.

36 Piya, a'ya'waemaenaba aepisa aboraye. A'ya'maenaba ae esegiyenarasa uwa waiye. A'ya'waemaenaba ae'enawane. We, ae agega'e asagayuyaba miyeno. Tagane.

12

Taeba tautepa Koti ameno

1 Nao'mitaba, naeba Koti nkantara'enawaka uma mayama esuritauwe: Tigeba titipa Kotiti aoganta muta atama, aota mima ae aobi aogima miyiyo. Pi'na mono maema mikenaenama nkau'wantana peno.

2 Piya, tigeba mampabisa kina nasisuba a-puma ka'masapa a-piyo. Kampaye. Tigeba napiyenaripa maema a'wae pigina, to tiga kanara peno. Piya pikibepa, Koti nkabemintanaba aogima agakibewe. Piya, aogiyenawape aukaenawape aota'enawape agama maekibewe.

Taeba Koti nkuratanti ntuga peno

3 Pigoya, Koti nkawagaena namintika ka ka urimukuwe,
abiyo: Tigepisa ka'waina aewaka abekanaba taberapa a-
nkiyeno. Koti a'yipimpa amatiti'ena ka ka iminti, pabi
nkawameta peno. Pikaga asu agaikenaba a-ntapima, aogima
napiyiyo.
4 Taeba maya abune: Ka tautasa a'ya'ma auka'iba ka'masa
ntugaba kampa pune.
5 Piya pompepa, taeba a'ya'ma kina'mita Karaisititi
atokaema ka tau'ena puma miyokana, toma toma ntugarapa
pako puratagi, ka kina kanta puma miyune.
6 Pigoya, Koti awagaenawa aboraramima toma toma ntu-
garapa utarataye. Utaratamika a'yuguba kampa pukune.
Piya, ka'wainaba Koti nkesegiyenabisa mono uma ab-
orantanaba, pipa amatiti'enawampa ase'yona waitanti
nkawameta peno.
7 Piya, to ka'waina aeba kayokaya puntanaba, pipa aogima
peno. To ka'waina aeba mono tisa yuga puntanaba, pabi
ntuga aogima peno.
8 To ka'waina wasana asitakena puntanaba, aogi yuga
puma asitano. To ka'waina aeba yabankatasa wasana
iyo'maentanaba, awaga yagara miyeno. To ka'waina
aeba paitawaitama miyintanaba, aumaba asagarare puma
miyeno. Piya, to ka'waina aeba wasanaga antara puntanaba,
a'muntanabisa ao'maeyano.

Paru kao'enama kamanane

9 Pigoya, agu kao'ena puwaitakena puntiripa, ago'enaba
a-piyo. Aguntaenaba tikabitama aogiyenamati uma
atokaeyiyo.
10 Tigeba tiyo'mige atokaema kayonenabi miyiyo. Piya,
tiyo'mi nkige tigeba ka ka maete iyiyo.
11 Mono yugarikaba a-tiyekita puma asagarare puma
miyiyo. Awamusa'amaba tintabaipinti aburakiri,
Wa'egawama kayokaya yuga piyo.
12 Tigeba ti'muntanabisa Wa'egagaba kabiyiyo. Tiki
nakiyena aborarimekiripa esegima mintiri, asi nasi nunamu
uma miyiyo.
13 Kotiti atokaenta kina'miti ka'isaenawai kampa
waiyekiripa, iyo'maeyiyo. Namu kina kanaigiripa, tigeba
aogima kabiwaitaiyo.
14 Pigoya, wasanami pumireri puritaigiripa, akayona
puwaitaiyo. Pumireripa antotapa a-puwaitama, akayona-
mana puwaitaiyo.
15 Pigoya, wasanami inta asoyaena pigiripa, iyo'maema
tinta asoya piyo. Kube'ena pigiripa, iyo'maema kube'ena
piyo.

16 Pigoya, ka kina'ena puma paruyenabi miyiyo. Ti'amaba
inatapa a-nkiyekiri, tumima minta kina'mige ka awameta
miyiyo. Nae nabintone aogi napiyena waintiyemaba, a-
ntapiyiyo.
17 Pigoya, ataena puritaigiripa, antotapa ataenaba a-
puwaitaiyo. Wasanami nkiyobi agoya puwaitamisa piyo.
18 Tigeripa ma'ena pukenagaba toma toma kina'mige igege
a-ntapiyiyo. Pipa kampaye. Ke waintakiripa, tigeba paru
puma ka kina'ena puma miyiyo.
19 We, nao'mitaba, kaintana puritaigiripa antota'enaba
a-puwaitamagiri, uwa ataigina Koti nkamo'enawataka
waiyeno. Pika mono isa'ama maya iye: Kaintanama
nkantota yugaba, pipa naene pukuwe, Wa'ega aeba piya
untiye, iye.
20 Pika mono isa'ama maya iye: Kama kinakapa aga'ena
abekanapa, nanintaba amo. Wanika abekanapa, wanipa
amo. Piya pikibempepa a'nota yaku irarata'ena potagana
ani pukiye, iye. Pipa aegaraiyo.
21 Piya, a'yugu ataenamaba tigepa tigaikiye. Tigeba
aogiyena pumagiri ataenaba agasiyo.

13

Kamani kina'mi kamanapa aegaraiyo

1 Pigoya, a'ya'ma kina'mitaba kiya kina'mi nkimentanti
miyiyo. Pipa kiyaenaba Koti maema imintemi ntuga pewe.
Pipa uwa wasanami nkiwamutasaba kampaye. Igeba Koti
nkawamutaka mirite kanawe.
2 Piya, ka'waina aeba kiya kina'mi kamana
akayuyemi'naba, Koti otanti'nakeba kaga aibasanaye.
Aibasanakibe kina'miba igeba Kotitisa ata ika maekibewe.
3 Piya, wasana kanara aogima miye kina igeba kiya
kina'mikaba kampa iyekuruba pewe. Ataena pe kina
igeba iyekuru pewe. Piya, tigeba kiya kina'mikaba kampa
tiyekuru puntiripa, aogiyenamana piyo. Piya pigina, Tige-
wamaba ige iyobi aogi peno.
4 Piyama, kiya kinaka: Aogima kabiwaitaiyoma, Koti
uwaitantiye. Piya, tigeba ataena pusanaga tiyekuru piyo.
Igeba paroya ntoginkaipa uwaba kampa urintawe. Igekaba:
Ataena pe kina naetisa antota'ena imiyoma, Koti uwaitan-
tiye.
5 Piya pika, kiya kina'mi nkimentanti miyiyo. Antota
imu'enaga tiyekuru pikenaenaga wanane. Tintawama
nkawamu aega'ma piya piyo.
6 Pigoya, igepa Koti kiya yugara uwaitantika kabiratawe.
Pikaba takisi imewe.

7 Piya, tigeba utaritantintanaba aega'ma aogima piyo.
Takisi maekena kinapa takisiripa imiyo. Kotataka takisi
maekena kinapa takisiripa imiyo. Asugasima minta kina'mi
nkimentanti miyiyo. Tabe igiyaga kina'mi nkigeba maete
iyiyo.

Agu kao'enaba mono'ama nkagowane

8 Pigoya, uwa au'wa kampa wainta'enama nkiretaenaba
a-piyo. Iretaenari ka'anto waintipa, pipa tigeba wasana
agu kao'ena puwaitakenaenawe. Agu kao'ena wantaga
mikibi'naba ago kamana'ama nkau'wa ago aboraye.
9 Pigoya, Koti paipa ka'isa kamanapa maya untine: Ku-
miyenaba a-piyo. Wasana a-nkaeguma kaiyiyo. Kuntanaba
a-piyo. To wainantanagaba tikaba a-piyo. Pi kamanape to
ka'isa unti kamanape, pi'na agowaipa mayamawe: Tigeti
ti'ama kao'ena potasa puma tiyokinapa pabiyama puwait-
aiyo.
10 Piya, agu kao'ena wantaga miyemi'naba aeba
ao'yagaraba ataenaba kampa potaye. Piya, agu kao'ena
pemi'naba ago kamana'ama nkau'wapa aboraye.

Arupu ki'i waiyo

11 We, tigeba mono abe kina'mitaba, kana'ama nkagoba
abewe. Tiwaibisa tiyogama asikena, pi kana abora-
giri abewe. Tamatiti puntompe kanabipa Wa'egawama
tau'ikenaenaga aobi puntompene. Piya, tau'ikena kana
ibaba agarosaye.
12 Piya, ase uma a'ya pekana agarosama marikiye.
Pika tununtanaripa akubugasimagiri, iregu arakaebuma
e'wasaenara miyiyo.
13 Taeba ara miye kina kanta puma aogima miyeno. Piya,
esegi wani ntama aibo'ena pikenaenabe ma'ena pikenaen-
abe a-piyo. Kupiyona pikenaenabe to i'nintana pikenaenabe
a-piyo. Maka kamana ukenaenabe tigobintana pukenaen-
abe to kake a-piyo.
14 Ti'ama ata napiyenagaba a-ntapima aegaraiyo. Tigeba
Wa'ega Isu Karaisititi atokaema, aepa ti'ama nkanapa
maema piyo.

14

Taeba tao'mi mikenaenawaipa a-nkayikeno

1 Pigoya, mono aega'ma amatiti'enawa magimagi
pemi'napa ababuma tiyo'ena potaiyo. Wasanama
ntapiyenarasa monotakaba kamanatasa ma'enaba a-puma,
ababuma aogi potaiyo.

2 Piya, ka'waina aeba amatiti puma a'ya'maena nantana:
Pipa Kanarane yegina, to ka'waina amatiti'enawapa mag-
imagi pemi'naba awaseba kampa naye.
3 Pigoya, naninta nami ntagarama kampa nami nta-
garagaba abima ataba a-potano. A'a-o uma kampa nami
ntagaramaba a'ya'maena nami ntagaraga abima kamanapa
a-nkotano. Pi kina'mipa Kotiba ibabiye.
4 Piya, tigeba ayama to kina'mi ntuga pemi ntagaragaba
kamanapa otawe. Pipa kampaye. Aeba aogi pikiyo, ata
pukiyo. Pipa abagarima, ae'enawane. Piya, Wa'ega aeba
ao'yagaraba kanara esegi potakibipa aogima mikiye.
5 Pigoya, ka yagarama mono kanabi ka yagagaba napima:
Asugasima tabe yagawe, iye. Piya yegina, to ka yagaram-
aba napimagina: A'ya'ma yaga ka'masa piyema, aeba iye.
We, pi ntagaga napima ka ka kina'mitaba tigeti ntapiyena
aegaraiyo.
6 Piya, ka yagarama ka yagaga napima: Tabe yagawe yemi
ntagaramaba, aeba Wa'egawamaka napima piyaba iye. Nan-
inta nami ntagara aeba Wa'egawamaka napimagina piyama
naye. Piya puntana Kotikaba: Na'mu pugatauwe, iye.
Piya, a'a-o uma kampa nami ntagaramaba aeba pabiyama
Wa'egawamaka napima: A'a-o, iye. Piya untana Kotikaba:
Na'mu pugatauwe, iye.
7 Pigoya, taetekaba: Miyuneba, a-siyo. Puruneba, a-siyo.
Pipa tae'enaenaba kampaye.
8 Miyompepa Wa'egawamantana pune. Piya, mikubom-
pepe purukubompepe taeba Wa'egawamantanawe.
9 Pika Karaisitiba pu'ma aogamagina, purinta kinape ao-
ganta kinape kaga Wa'egarentana puratakena puntiye.
10 We, tigeba nanagabaya tiyokina'mi ntasikenaenawaik-
aba kamanapa uwaitawe. Nanagabaya tiyokina'mikaba
abima ataba puwaitawe. Taeba a'ya'ma Koti nkaora abo-
rakana, agorepa uma aborakiyema kampa napiyewo.
11 Pika mono isa'amaba maya iye:
Naeba taga kauwe. Aintiba a'ya'waema kinapa irakabi-
natakibewema, Wa'egawamaba piya iye.
A'ya'ma kina'mi nkiwamu'amaba Koti nkagisukibewe, iye.
12 Piya puma taeba abune: A'ya'ma ka ka kina'mitaba
Kotiti agore uma aborakubompeka, uratantine.

Taeba tao'mipa ataenaba a-puwaitano

13 Pigoya, pika taeba tao'mikaba ipi pima kamanapa
a-nkuwaitano. Pipa kampaye. We, aogima
napima taokina'mikaba igisa aibasanakaikenaenabe
i'ware'nakenaenabe taeba a-puwaitaigiro.

14 Naeba Wa'ega Isuti atokaema mima mayama abima es-
egi puwe: Ka'enaba i'nintana pikenaenaba kampa waintiye.
Pigoya, ka'waina aeba ka'maenaba i'nintanawema napima
pemipa, aewapa i'nintana piye.
15 We, tigeba ka'isa naninta namagiri tiyo'mi ntapiyena ata
puwaitapa, tigeba agu kao'enabipa kakema kampa wawe.
Piya, a'yugu tigeba pi ntaninta naigina, tiyo'yagaramaba
tigama ata pusanaga napima aogi ki'i i'ataiyo. Ae asitake-
naga Isuba purintiye.
16 Piya, tige aogi mikenaenaritaka a'yugu to kina'mi tikaya-
suritasanaga aogima kabiyiyo.
17 Piya, naninta nakenaenamabe wani ntakenaenamabe
mono'ama nkagoba kampaye. Pipa Aota Awamusa'amati
atokaema arupu puma mikenaenabe, paruyenabi mpike-
naenabe, ta'muntanabi mpikenaenabe, pipa Koti kabi-
ratai'na nkau'wane.
18 Piya, ka'waina aeba Karaisititi kayokaya'ena potakan-
aba, Kotiba agama a'mu potakini, wasanamiba agamag-
iniba: Aogi yagarawe, otawe.
19 Piya puma, taeba paruyena aborakibi ki'i aega'ma,
tao'mi nkintaba esegi puwaitano.
20 Pigoya, a'ya'ma nanintaba aogi nakenaenawe.
We, a'yugu taeba nanintaraka uma Koti ntugaba
aguya'aikune. A'yugu taeba ka'isa naninta nakini, tao'miba
ware'nasanagawe. Pipa Koti nkaobi ataenawe.
21 Piya, tiyo'mi maema ware'nasanaga, igeka uma
awasebe, waini wanipe, to nabe: A'a-o yiginaba, pipa
kanarasakiye.
22 We, pikaba napiyenaripa Koti nkaobi maema miyig-
ina tigeti waiyeno. Ka'waina aeba ka'enaga abekana ka-
narasakana, antabintiba abima ataba kampa puntana, asoya
pekanaba aogi pikiye.
23 Pigoya, to ka'waina aeba abima tara tara agi napimagina
nakibemipa, aewa aogi napiyenaba kampa aegarakiye. Piya,
ae'wantanama kamanapa otakiye. Eya, ae'wa aogi napiyena
akayuyi'naba Koti nkaobi aguntaenaba piye.

15

Taeba Karaisiti ntapiyena aegarano

1 We, monota esegiyenarentaga kina'mitaba anu kina
igama iyo'maema kuntaenawaipa aesagabeno. Taete
ntapiyenaba a-nkaegarano.
2 Taeba taokina'mi igeka napimagi, aogimagi, monota
esegi pikibeka iyo'maeyano.

3 We, Karaisiti aeba ae'wa ntapiyenaba kampa aegaraye.
Pika mono isa'amaba ae awamutasa kamana maya iye:
We, Koti, iyekita pugata kina'miba iyekitaenawaipa naeti
aborantine, piya untiye, iye.
4 Pigoya, pai mono kamana uma kaentapa, pipa taeka ago
abibebe piyoma kaemarantane. Pi kamana'ama nkagoba
esegi puratamika taeba paebuma mima Koti taba pukibitaka
aobi puma mikune.
5 We, Koti aeba asiratama esegi puratakena agowe.
Aeba Karaisiti Isuti atokaema tiyo'mige kaga mikenaga
tiyo'maeyano.
6 Piyama tiyo'maeyagiri, tigeba ka tiwamu'ena puma,
Wa'egare Isu Karaisiti nkabawampa, Koti, ae age
asagayuyiyo.

Karaisitiba Yuta kinape to marisa kinape kaga tao'maentiye

7 Karaisiti aeba agu kao'ena puma tiba puntisa puma,
pabiyama tiyo'mipa ibabiyo. Piya pukibepa, Koti nkageba
asagayukibewe.
8 Naeba mayaga yuwe: Koti aeba tayabamagipa ka'isa
kamana utawaitantiye. Pi kamana'ama nkau'wa aborak-
enaga Karaisiti aeba tumpa i kasanta kina'miti aborama
kayokaya'ena puntiye.
9 Ibintogaba kampa tumintine. To marisa kina'miba
igegeba Koti nkantara'enawapa agama ae age
asagayuyiyema tumintiye. Pika mono isa'ama maya iye:
Naeba to marisa kina'mi nkikapi kamanakapa aborama,
inibisaba kagega'eba asagayukuwe, piya untiye, iye.
10 Pigoya, mono isa'ama to ka maya iye:
To marisa kina, tigeba Koti nkaokina'mige ti'mu piyo, untiye.
iye.
11 Pigoya, to kapa maya iye:
A'ya'ma to marisa kina'mitaba, Wa'egawama nkagega'eba
asagayuyiyo, iye.
Piya, a'ya'ma toma toma kina'miba age asagayuyeno, piya
untiye, iye.
12 Pigoya, to ka kamana Aisaya mayama kaentiye:
Tayabama Yesinta aubutasa asaewaba pakiye, iye.
Pi ntagaramaba asima mima to marisa kina'mita kabiwait-
akiye, iye.
Piya pekini, to marisa kina'miba aeti uma atokaema i'mu
pukibewe, iyema kaentiye.
13 Pigoya, Koti aeba tamatiti'enarempa nkagoba mintiye.
Aeba timatiti'enarika ti'muntanabe paruyenabe tabera ab-
orama timekiri, Aota Awamusa'ama nkesegiyenabi mima,

aeti atokaekenaga aobi pigina, Kotiba pintanaba pumaeritano.

Poroba a'muntanabisa mono yugaba puntiye

14 We, nao'nempitaba, tigeka ago abibebe pogana kanarasaye. Piya, tigeti aogiyenaba pumae waintegiri, tigeba mono agoba kanara abibebe puma, ankao'mae ao'mae pumagiri aogi napiyena tiyo'mipa imikena pewe.
15 Pigoya, Koti awagaena namintika, naeba naekuru kampa punta, tigegu'a pusanaga ka'isa kamanapa esegima tigeti kaeyuwe.
16 Piya, to marisa kina'miti Isu Karaisiti mpono kayokaya yagara mima Koti nkaogi kamana uwaimoma unatantika, Koti awagaenaba namintiye. Pipa namoga, aeti muta atama to marisa kina ibabute kanakena puwe. Piya pekana, Aota Awamusa'ama aota puwaitakana Kotiba a'mu puwaitanema, yuwe.
17 Naeba Karaisiti Isuti atokaema mima Koti ntuga poka, kanara tabera Kotiti na'mu potauwe.
18 We, Karaisiti esegiyena namoga puwagana au'wapa aboranti, pika yuwe. Tonagaba kampa ukuwe. Piya, ae esegiyenarasa to marisa kina'miba iyakuwagini, mono kamanapa wasintane. Nawamutasabe nayatasabe yoga pumagi,
19 awame'enabe kasa'enabe aboramagi, Aota Awamusa'amatisa esegiyena mae u'ma, to marisa kina'mi mono abima wasiyiyema, yogaba puntone. Yerusaremi kumatasa agobima Karaisiti nkaogi mono'wapa uwaimirite wama Iririkamu mari uma irosantone.
20 Piya, naeba to kina'mi kimaranta abobora kisanagaba kampa nabuntine. Karaisiti nkage awaga kamana kampa uma irosanti kina'miti wama mono kamana uwaimikena puntone.
21 Pika mono isa'ama maya iye:

Ae kampa aganta'nagiba agowapa agakibewe, iye.
Aeka kampa abinta'nagiba agowapa abikibewe, iye.
Pi nkawameta uwaimintone.

Poro aeba Aroma kinapa igasanaga abuntiye

22 Pigoya, pi mono uwaimikena yugaba uwoma waiyegini, uwaena yaga tigeti ikenaba pi ntugama ke'nepa akuntatantiye.
23 We, uwoma kabuba tigeti wama tigasanaga nabuntine. Pigoya, mapa ka'isa mariba yoganepa a'ya pemika,
24 Sipeni mari wakena punta tigetiba uma irosakuwe. Uma irosa'ma, ka'isa yaga tigege umiyekana nantawamaba asoya pekiri, nao'maeyigi naeba Sipeni mari kaga wakuwe.

25 Pigoya, ma kanabipa Yerusaremi kumati ima, Kotiti
atokaenta kina'mintana iyo'maekenaena maete iyuwe.
26 Piya, Masetoniya kina'mibe Akaiya kina'mibe intawama
aseyonabisa mone aki puma, Yerusaremi kumatasa Kotiti
atokaenta kina kusi kina'minta, ige'ena aki potaga, maete
iyuwe.
27 Piya, igeba inta aseyonawaika piya pegana kanarasaye.
Eya, to marisa kina igeba Yuta kina'mitisa taga mpono
kaga abintaka, iretaba igetiba waintiye. Pi ireta imeka
kotankaitasa iyo'maeyagana kanarasaye.
28 Pigoya, pi kana iretawama nkau'wapa maete ima,
mesu imekana a'ya pekapa, tigeti wama tigata, Sipeni mari
wakuwe.
29 We, naeba abintuwe: Tigeti kanakubopa, Karaisiti
nka'muntanaba pumaema wainatantaka, ima tigeti asu ab-
orakuwe.
30 We, nao'mitaba, tigeba Wa'egare Isu Karaisitigabe,
Awamusa'ama nkagu kao'enawakabe napima, naekega kaga
Kotiti nunamu esegima yigina nao'maeyano.
31 Nunamu yigini, Yutiya mari mima kamana kampa
aegara kina'mi nkiyapisa Kotiba akaruyoba'natano. Piya,
tigeba nunamu yigini, to marisa kina'mi intawama aseyon-
abisa mone aki potaigi, pipa Yerusaremi kumatasa Kotiti
atokaenta kina me imekanaba iga ibeno.
32 Piya pigi, ainti Koti abemika, naeba na'muntanabisa
tigeti ima migarakana paru nabeno.
33 Pigoya Koti, paruyena agowamaba, aeba a'ya'ma tigege
miwaeyano. Tagane.

16

Poro aeba Aroma kumatasa ao'mika: Aya pewe, untiye

1 Pigoya, tamanapa ka agewapa Pibi, aeba Senkeriya
kumatasa monota ai'aru pe kina iyo'maema miyemi,
2 pi ae uma irosakiripa, nae nabemika, tigeba Kotiti
atokaenta kina pesa puma, Wa'egawamaka uma ababigina
tikapi miyeno. Pi kana wae aeba nae'nepe uwoma kina'mipe
kaga kabiratakiri, aeba ka'enaga kunta pekiripa ao'maeyiyo.
3 Pigoya, Pirisikage Akurageba Karaisiti Isu ntugara
nao'maeyame ntagara taragaba: Aya pese iyema,
uwaisimiyo.
4 Pi isigeba purikenaenagaba kampa napinta naeka umag-
inisi nao'maeyaga, na'mu puwaisitauwe. Pipa nabiwanane.
A'ya'ma to marisa monota ai'aru pe kina'mibe kaga ta'mu
puwaisitaune.

5 Pigoya, isige namapi monota akibe kina'mikaba kaga:
Aya pewe iyema, uwaimiyo.
Nabugami ntagara Epinitasi, aeba Karaisititi atokaema
Esiya mari paitawaitami ntagaraga: Aya pene iyema, omiyo.
6 Mariya, aeba araga ntuga puma tiyo'maeyami nkwaek-
aba: Aya pene iyema, omiyo.
7 Antoronaikasige Yuniyasige, isigeba Yuta nao'yagara
taragaba: Aya pese iyema, uwaisimiyo. Isigepe naepe iga'na
namapipa kaga taba puratantane. Piya, isigeba naepa isika'i
natamaginisi paitama Karaisititi atokaema aposoro kina'mi
nkiyobi kanara puntamene.
8 Nabugai ntagara Ampiriyetasi, aeba Wa'egawamati
atokaenta yagaragaba: Aya pene iyema, omiyo.
9 Ebani, Karaisiti ntugara tao'maenta yagara, aebe nabugai
ntagara Sitakisibe, isigekaba: Aya pese iyema, uwaisimiyo.
10 Aperisi, aeba Karaisiti nkaobi kanara'ena puma againti
ntagaragaba: Aya pene iyema, omiyo. Arisitoburasi ae
tunkampikaba: Aya pewe iyema, uwaimiyo.
11 Erotiyoni, aeba Yuta nao'yagaragaba: Aya pene
iyema, omiyo. Nasisasi ae tupisa Wa'egawamati atokaenta
kina'mikaba: Aya pewe iyema, uwaimiyo.
12 Tarapinage Taraposage, isigeba Wa'egawama ntuga
peme wae taragaba: Aya pese iyema, uwaisimiyo. Tabugai
ntagara Pesisi, aeba pabiyama Wa'egawamati araga ntuga
pemi ntagaragaba: Aya pene iyema, omiyo.
13 Arupasi, aeba Wa'egawama nkaega'ma tabe puma
miyemi ntagara, aebe anowampabe, pi nkwaepa nanontana
punatami, isigekaba: Aya pese iyema, uwaisimiyo.
14 Asinkiritasibe, Pirigonibe, Emisibe, Patorobasibe, Ema-
sibe, igege miye taokinape, igekaba: Aya pewe iyema,
uwaimiyo.
15 Pirorogasibe, Yuriyabe, Neriyasibe, ae amanape, Orim-
pasibe, a'ya'ma Kotiti atokaenta igege miye kinape, igekaba:
Aya pewe iyema, uwaimiyo.
16 Tegeba tiyo'mipa monotaka tiyapa imiyo. Pigoya,
a'ya'ma kumatasa Karaisiti mponota ai'aru pe kina'miba
tigeka: Aya pewe, uritawe.

Ka'isa kina'miba monopa akayuyewe

17 We nao'mitaba, esuritakiri abiyo: Ka'isa kina'miba
atataraena maema aborama tigeti wasana ware'nakenaena
aborawe. Piyama tige abinta mpono akayuye kina, igeka
aogima kiya kabimagiri tikabiwaitaiyo.
18 Piya kina'miba igeba Wa'egare Karaisititi kampa yogaba
pewe. Kampaye. Igeba ige'wai nki'ama ntapiyenawai
aega'ma, iga kamanape igebi nkaobi kamanape uma imiyo

puma, ari itasa aegara kina'mi nkiyobi airarikaeyawe. Pi kina'mipa tikabiwaitaiyo.
19 We, mono abima wasiye tiwaga kamanatipa, pipa a'ya'ma kumati wagana pegi, naeba pika na'mu puritauwe. Piya, nae nabemika, aogiyenamaka abikenaenarintaga kina mimagiri, ataenamakaba a-ntapiyiyo.
20 Piya piginabe, Koti, aeba paruyenama nkagowama, aro ntaganto Satanipa tigisa amentapinti aebasakaikiye. Pigoya, Wa'egare Isu nkawagaenawa tigeti waima waiyeno.

To ka'isa kina'miti: Aya pewe uma, kamana atauguna wantiye

21 Nao'maenta yagara Timotibe, Yuta naokina Arusiyasibe, Yesonibe, Sosipatabe, igeba tigekaba: Aya pewe, yewe.
22 Naeba Tetiyasina, Poro nkawamupisa kamana mae u'ma ma nkisapa kaemagi, pabiyama Wa'egawama nk-agega'e uma: Aya pewe, yuwe.
23 Kaiyasi, aeba naepe a'ya'ma monota ai'aru pe kinape na-mankatapa aogima kabima miyemi ntagarama: Aya pewe, iye. Erasitasiba aeba ma kumatasa kamani kina'mi ntaba nkaesukena yagara, aebe tao'yagara Kowotasibe, isigeba pabiyama: Aya pewe, yese.
24 (Pigoya, Wa'egare Isu Karaisiti nkawagaena a'ya'ma tigeti waima waiyeno.)
25 Pigoya, Koti esegi puritakenaenama nkagowe. Pika aogi mono kamana uma aborarimintopa, pipa Isu Karaisiti ae awaga kamanane. Pi mpono kamana e'ero ntaga kakama wairite kananti,
26 pi kamana'ama nkagoba ibaba aborawaeye. Piya, miyaba Koti nkawamuta poropete kina'miba kamana awa'ena kaemarauguna, Koti yogana, pi kamanapa a'ya'ma marisa kina'miti wagana puntine. Igeba abima wasima imatiti piyiyema wagana puwaentine.
27 Pigoya, Koti ae abiwapa abikenaenama nkagowe. Eya, Isu Karaisitika napima Koti nkagega'e asaguyaba miyeno. Tagane.
Poro piya isa kaentiye.

KORINTI KINA'MI NKISA PORO KAENTIYE (KA YAGANE)

1 Naeba Porona, Karaisiti Isu nkaposoro Koti nkabemika
unatantiye. Piya, naebe tao'yagara Sositenisibe,
2 tasigeba Korinti kumatasa Koti mponota ai'aru pe
kina'mititi ma nkisapa kaeyuse. We, tigepa Karaisiti Isuti
atokaeritama aota puritantiye. Piya, tae Wa'egaba a'ya'ma
kina'mi Nkwa'ega mintiye. Eya, maga maga Wa'egare Isu
Karaisiti nkagega'e uma aegara kina, igeke tigekeri ma
nkisapa kaeyuse.
3 Pigoya, tabarempa Koti, Wa'ega Isu Karaisiti, isigetisa
awagaenabe paruyenabe tigeti waiyeno.

Korinti kina igeti mono au'wa aborawaentiye

4 Pigoya, tigeba Karaisiti Isuti atokaeyuguna Kotiba awa-
gaenawapa timintiye. Pika naeba tigeka asi nasi na'mu
potama omuwe.
5-6 Piya, Karaisiti kamana uma aborarimintompe ka-
manapa tikapintiba au'wapa esegima aboraye. Eya, tigeba
aeti atokaemagiri, a'ya'ma mono ukenaenabe abikenaenabe
to ka'isa aogiyenabe aepisa maema miyewe.
7 Piyama maema mimagiri, tigeba mono'ama nkau'wapa
kapa kampa aguyosagawe. Piya, Wa'egare Isu Karaisiti
aborakibi ntagaga agawa puma mimagiripa, ka au'wapa
kampa aguyosagawe.
8 Piya, aeba a'ya'ma yagaba aogima kabiritakana, Wa'egare
Isu Karaisiti kanabi kamanatipa kampa waikiye.
9 Eya, Kotiba yagarawa Isu Karaisiti, Wa'egare, aeti ka
tintabarikenaenaba utaritamagina, tagantana puma aogima
kabiritaye.

Korinti kina'miti monoka atataraena aborantiye

10 Nao'mitaba, naeba Wa'egare Isu Karaisiti nkagewataka
ma kamanapa yuwa, abiyo: Tigeba kamanapa atataraenaba
a-nkaboraiyo. Kampaye. Tigeba ka napiyena puma aki
puma, ka'masa puma mima ka tintabariyiyo.
11 We, nao'mitaba, tikapi maka kamana aborama wain-
temi, pipa Korowe nkaokina'miba yugu abintone.
12 Pi kamana'ama nkagoba mayama abuwe: Tigetisa
ka'wainaba: Naeba Poro mpono aegarao kina'nawe, iye.
Piya, to ka'wainaba: Aporo nkaegarao kina'nawe, iye.
To ka'wainaba: Pita nkaegarao kina'nawe, iye. Piya, to
ka'wainaba: Naeba Karaisiti nkaegarao kina'nawe, iye.

13 We, pipa ayamawe. Ke Karaisitipa pako potantiye, a.
Poronaba, naeba tigeka maripora pu'ma tiyo'maentuwa, a.
Nae nageraka wani pasintawa, a. Pipa kampaye.
14-15 We, tigeba naeka: Aeti atokaema ae agera mono wani
pasintompene, usanaga, naepa kampa nabiye. Piya, naeba
kampa wanipa paititantoka Kotiti na'mu potauwe. Piya,
Karisipasike Kaiyasike isige isibi pai'isitantone.
16 Pigoya, to kapa mayama napiyuwe: Setepana nkaok-
ina igeke pai'itantone. To ka'isa pai'itantokaba kampa
napiyuwe.
17 Pigoya, Karaisitiba: Mono wani pai'itaomaba, kampa
unamima: Mono kamana uwaimoma, unatantine.
Eya, Karaisiti mparipo kamana'ama nkagowapa maete
tumisanaga, iga kamana yesa puma a-suma, mono
kamana'amana uwaimoma, unatantine.

Karaisiti aeba Koti nkesegiyenawe

18 Pigoya, a'abibinti tumikibe kina'miba: Maripo ka-
manapa ata kamanane, yewe. We, tau'ikibi kina'mitaba,
taeba mayama abune: Pi maripo kamana'ama nkagoba Koti
nkesegiyenawema, abune.
19 Pikaba mono isa'ama kamanapa maya iye:
Naeba aogi napiyena pe kina'mi nkiga napikenaenawaipa
aeguyekana tumikiye, iye.
Piya, abikenaena waintaga kina'mi nkabikenaenawaipa
maema a'yugu puwaitakuwe, untiye, iye.
20 Piya, Kotipa agasi ntapiyena yaga yagaraba aempa
mintiye, a. Ago kamana abinta yagaraba aempa mintiye,
a. Kamana aogima a'wae pukena yagaraba aempa mintiye,
a. Pipa kampaye. Mampabisa kina'mi ntapiyenama nk-
agowapa ataenawema, Kotiba tayakintiye.
21 Piya, wasanamiba igewai ntapiyenabisa Koti nkagoba
kampa napikibewema, Kotiba aewa aogima ntapintiye.
Piya, mabisa kina'miba mono kamanaka: Aibo kamanane,
yewe. Piya yegana, mono aboraompe kamanatasa Kotiti
imatiti pe kinapa i'ikenaga aogima iye.
22 We, Yuta kina'miba awame'ena agasanaga ibiye. Kariki
kina igeba wasanama ntapiyena abisanaga ibiye.
23 We, taeba piyaba kampa tabegi, taeba Karaisiti yara
aegunta mpono yune. Piya, pi kamanapa Yuta kina igeba
abegana, igisa aimisa imegini ware'nasa puma ataenaba
pegana, to marisa kina'mi abepa: Aibo kamana kanta piye,
yewe.
24 Pigoya, Koti ae'wati atokaeyiyema uwaitai kina, pipa
Yuta kinape Kariki kinape, kaga Karaisitika abimagini,

igeba: Karaisiti aeba Koti nkesegiyenabe napiyenawampa nkagowape miyema, yewe.

25 Piya, wasanami Kotika: Aibo'ena piye yepa, pi nkaibo'enawampa wasanami ntapiyenawaipa asu igasaye. Eya: Koti aeba magimagiyena piye yepa, pi mpagimagiyenawampaba wasanami nkesegiyenawaipa asu igasaye.

26 Nao'mitaba, Kotiti kampa atokaenta ntagaba, aya kina tigeba mintuguna tigega'e uma tiba puritantiye. Pipa mayamawe: Tigepisaba tarantomi mampabisa napiyenaba aogima maema mintantawe. Tigepisaba tarantomi mamparapa esegiyenaba maema mintantawe. Tigepisaba mampara tarantomi tabe igiba aborama mintantawe.

27 Piyama mintuguna, mamparasa aogima ntapiye kina'mi nkini pusanaga, aibo kanta puma miye kinapa Kotiba tiba puntiye. Mampara esegi puma miye kina'mi nkini pusanaga, magimagi kinapa tiba puntiye.

28 Piya, wasanami nkiyobi kampa agega'e waimaenabe ataenabe kampa aboraintanabe, Kotiba utawaitama maete ima, mampabi agega'e waintintanama airisakasagina tumiwaye.

29 Eya, mabisa kina ka'wainaba Koti nkaobi au maete isanaga, piya puntiye.

30 Piya, Koti aeba tigepa Karaisiti Isuti atokaeritama e'wasaena timimagina, Karaisitipa tae napiyenareka atantine. Piya aeba wasana arupu puma aota puratama taba puma ika puratakena ketene.

31 Pigoya, pikaba mono isa'amaba maya iye: Ka'waina a'mu pukena untanaba, Wa'egawama nkau maete ima a'mu potano, iye.

2

Poroba maripo yawama kamana uma aborantiye

1 Nao'mitaba, naeba tigeti irosa'ma Koti nkage awaga kamana urimintopa, aogi napiyenanetasabe tabe kamana'netasabe kampa aborarimintone.

2 Naeba to ka'isa kamanapa kampa uma, Isu Karaisiti nkago kamana'amana urimikena napintone. Piya, aeba yara purinti kamana urimintone.

3 We, pai tigege mintantopa, esegiyenanepa kampa waima tabera naekuru puma tabaraba puma mintantone.

4 Piya, monopa urimintopa, aogi napiyenayaga yagarama kamanapisaba kampa napiyenaripa a'wae puntone. Kampaye. Awamusa'ama nkesegiyenarasa aboraramintuwe.

5 Piya, a'yugu timatiti'enarimpa wasanama kamana'amati
atakibewe. Koti nkesegiyenamanati ataiyoma, piya pun-
tone.

*Koti kakamaranta kamanapa Awamusa'ama aborara-
mintiye*

6 We, Kotitisa aogi napiyenagaba taga sune. Eya, mono
aogima abinta kina'miba pipa abintawe. Pipa mabisa
napiyenaba kampa uma, mabisa kiye kina'mi ntapiyenaba
kampa yune. Kampaye. Mampabisa kina'mi ntapiyenaba
nagariwakiye.
7 Pigoya, taeba Koti kakanta kamana'ama nkagoba uma
aboraune. Piya, pi e'wasa puratakena kamanapa Kotiba
paitaka'ya, ma kampa aboranti ntagaba, napima wasanami
nkiyobi kakantemine. Pipa ibaba uramega agowapa uma
aboraune.
8 We, mampabisa kiye kina'miba pi kamana'ama nk-
agoba kampa abibebe puntawe. Abibebe puntasinta, e'wasa
Wa'egaba maripo yarapa kampa aeguntasine.
9 Pikaba mono isa'amaba maya iye:

Wasana aorasa kampa agama, agebisa kampa abima,
antabaipinti kampa napiyemintanaba, pipa Kotiba
aborama, ae agu kao'ena pota kina, ige'ena Koti
maema ai'aru puwaitaye, iye.

10 Pigoya, pi kamana'ama nkagoba Kotiba otaogana Awa-
musa'ama uma aborara mintine. Eya, Awamusa'amaba
a'ya'maenama nkagowapa abiwaemagina, Koti kakamaran-
tapa kaga abintiye.
11 Piya, ka'waina ao'ma nkagutasa agowapa abikiya,
a. Pipa kampaye. Agu'wama nkagowama aewa abikiye.
Pabiyama wasana Koti nkagoba kampa uwaba abegina, Koti
Nkawamusa'wampa abiwa abiye.
12 Piya, taeba mampabisa awamusapa kampa maeyune.
Kampaye. Taeba Koti Nkawamusa maeyompepa, Koti
a'muntana tamemika abiyomawe.
13 Eya, Koti aborara mintemintanama nkagoba kampa
wasanami ntapiyenabisa aboraune. Kampaye. Pi nkagoba
Awamusa'ama uramegi uma aboraune. Piya, Awamusa'ama
taga kamanapa uwaimokini, Awamusa maeya kina'miba
abewe.
14 Pigoya, Awamusa kampa wainta yagaramaba Koti
Nkawamusa'ama nkaborara mintanaba kampa maekiye.
Pipa kampaye. Aeba pika abekanaba: Aibo kamanane,
umagina kampa aogima abikiye. Kampaye. Pipa Awa-
musa'amatasa agoba abokana, uwa kina'mi abikenaenaba
kampaye.

15 Piya, Awamusa'wantaga yagarama a'ya'maenama nk-
agoba agama kanara a'yikikiye. Aibekana, Awamusa kampa
wainta kina'miba pi ntagarama nkagoga aibosabo pikibewe.
16 We, mono isa'amaba maya iye: Wa'egawama ntapiyen-
aba kebaya a'ya'ma abima amato puma omikiye, iye. Pigoya,
taeba Karaisiti ntapiyenaba maema miyune.

3

Mono yuga pe kina'miba Koti ntuga pewe

1 We, nao'mitaba, Awamusa waintaga kina'mi kamanapa
uwaimintopa, pabiyama tigepa paipa kampa urimintone.
Pipa kampaye. Marusa napiyenayaga kina uwaimosa puma
tigepa paibuma urimima, tigeba inamu kanta puma Karaisit-
intanabipa mintugu, paibuma urimintone.
2 Eya, naeba esegi nanintaba kampa timima, inamu nta-
gara nono amemisa puma kamanapa paibuma urimintone.
Piya, esegi naninta nakenaba paipa kampa kanara puntiri,
ibaba piyaba kampa pewe.
3 We, tigeba marusa napiyenayaga kina kanta puma
mintiri, kampa esegima abintawe. Piya, tigeba tigobipa
tabera puma maka kamana ukenaena aborantiripa, tigeba
marusa napiyenayaga kina kanta puma miyewe.
4 We, tigepisa ka'wainaba: Naeba Poro nkaegarao
kina'nawe yegina, to ka'wainaba: Naeba Aporo nkaegarao
kina'nawe yemipa, tigeba uwa kina kanta puma miyewe.
5 Pigoya, nanawema tigeba napiyewe. Aporo aeba aya
yagarawema, Poronteka aya yagarawema, napiyewe. We,
tasigeba yoga kinatasawe. Piya, Wa'egawamaba urasitan-
temi ntuga puma mono urimuwagiri, abima Kotiti timatiti
puntane.
6 Piya, naeba aintana puwagana, Aporo aeba yonintana
pogana, Kotiba aborataogana i'ma au'wa aborantiye.
7 Piya, aintana pemi'nakaba a-so. Ae agega'eba kampaye.
Yonintana pemi'nakaba a-so. Ae agega'eba kampaye. Koti ae
abintowa pegina i'ma au'wa aboraye. Aeka yo.
8 Pigoya, aintana pemi'nabe yonintana pemi'nabeba,
isigeba pemepa ka'masa pese. Piya, yogawaisimpa pemesa
puma nakenaba antotapa pabiyama maekibese.
9 Eya, tasigeba Koti ntuga ka yuga pogiri, tigeba Koti
ntuga mintiri, Koti kimaranti ntama mintawe. Tasige'enaba
kampaye.

Yogarempa nkagowapa aborakiye

10 Pigoya, Kotiba unatantemi ntugaba naeba puwe. Piya,
na kikena kina'mi pesa puma, naeba Kotiti maruntana aogi

potaogini kiyewe. Pigoya, tigeba ka auka'isa amato potama
kintiri, ka ka kina'mitaba aogi potama kabiyiyo.
11 We, Isu Karaisiti aeba tige marune. To ka maruntana
pukenaba toba kampaye.
12 Piya, pi mparuta wasanamiba korirasawo, siribara-
sawo, aogi yabatasawo, yarasawo, kabirasawo, a'norasawo,
amato puma kikibewe.
13 Pigoya, a'ya'ma na kiye kina'mi ntugawama nkagowaipa
ka ka aborakiye. Piya, ainti tabe kanabipa yakutasa
agowaipa aborakiye. Eya, pi tabe yaku kaemagina, yogama
nkagowapa aogiyenawo aya pumabaya aborakiye.
14 Pigoya, ka'waina pi mparuta kiyekana yakunkamaba
kampa tawaenta uwa waiyekanaba, aogi ikanka mpaekiye.
15 Piya, to ka'wainanta yakunkama tawaeyakanaba,
ikankapa kampa maeyakana, aewapa ao'maema yakupisa
iso'atama uwa au'ikiye.

Wasanama nkageba a-nkasagayuyiyo

16 We, tigeba Koti nkaota nama miyegana, Koti Nkawa-
musa'ama tikapi miyaba miye. Pikaba kampa abintawa, a.
17 Pigoya, tigeba Koti mpono nama mpimagiri, pipa aota
nama mpintawe. Pika ka'waina aeba Koti ntamapa ata
potakibemipa, Koti aepa antotapa ata potama kaikiye.

18 Tigeba tigutimpapa amiyo'enaba a-piyo. Piya, tigetisa
ka'waina aeba: Wasanama kamana aogima abo nta-
garanawema napiyemipa, pi ntapiyenaba kasano. Eya,
mampabisaena kampa abe kina kanta puma mintanaba,
taga abikenaenaba inatisa maeyano.
19 We, mabisa napiyenaba Koti nkaobipa aibo'enawe. Pika
mono isa'amaba kapa maya iye:

Napiyenayaga kina'miba igewaintana pegana, Kotiba
ige'wai ntapiyenarasa a'wae puma ko pawaitaye,
iye.

20 Piya untana to kapa maya iye:

Wa'ega aeba wasanami ntapi napiyena abemipa, anagiyena
kanta puwaye, iye.

21 Pika abima, mabisa kina'mi nkigeba a-mpaete iyeno. We,
a'ya'maenaba tigeti Kotiba ataye.
22 Piya, Porontepe, Aporope, Pitape, mabisaenabe,
aoganta'enabe, purinta'enabe, waintintanabe, aborake-
naenabe, a'ya'maenaba Kotiba tiyo'maema aborantipa,
tige'enawe.
23 We, tigeba Karaisitintanarawa, Karaisitiba Kotintanawe.

4

Wasanamiti wanane, Wa'egawamati mono yuga pune

1 Pigoya, tigeba taeka napimagiri: Karaisiti kayokaya
kina mima, Koti kakanta kamana'ama nkago aborakena
kiyewema, taeka napiyiyo.
2 Pigoya, kiya kina'mikaba yogawaitapa aogima kabiyiy-
oma, iba puwaitama uwaitawe.
3 We, tigebera wasana akiyenabi ka'waina naeka kamana
unatakibepa, pipa abekana nae naobi au'wantana kantaba
kampa pikiye. Eya, naenekeba agonekaba kamana kampa
ukuwe.
4 Piya, nae aibo'enanekaba kapa kampa napintapa, pik-
aba: Arupu yagara mintuwemaba, kampa ukuwe. Kampaye.
Nae unatakenaenaba Wa'egawama ntuga kana unatakiye.
5 Pigoya, Wa'egawama kanapa kampa aborantemitapa,
tigeba pintanaba a-nka'yikiyo. Kampaye. Wa'egawama
aborakibipa, tununtanabi kakantintanaba maema
aranta'enara atama, wasanami ntapiyenaba kaga maema
aborakiye. Piya, pabi ntagaba Kotiba a'ya'ma kina'miteti
antota a'muntanaba a'yigitatakiye.

Korinti kina'mi igewai nki maete intawe

6 Nao'mitaba, naeba Aporoke naeke tasigeresika yuwe.
We, tigeba a'ya'ma kiya kina'mikaba napima, mono isapisa
kamana aega'ma a-nkasugasi tunkagasi purataiyo. Pikaba
tigu maete ikenaenaba a-piyo.
7 Pipa tabe tigiga'eba ketisa maeyawe, a. Tigeti waintin-
tanaba Kotitisaba nana kampa maeyawe, a. Kotitisaena
maentiripa, pipa nanaga ago kina kantaba puma titipa
maete iyewe, a.
8 We, tigeba mono'ama iga'e pami kina kanta puma
miyewe. Tigeba uwaena yaba mpaeya kina kanta puma
miyewe. Tigeba ago tagasima, wa'ega kiye kina kanta puma
miyewe. We, tigeba taga wa'ega kiye kina kanta puma
kabiyesinta, taeba tigeti atokaema kaga kabiyompesine.
9 Pigoya, taeba Koti nkaposoro kina miyokini, asi na-
siba mabisa kina'mi nkiyobipe enisore kina'mi nkiyobipe
taeguyewe. We, wasanamiba ika'isa paibuma iyeguyegini
pure kina kanta puma miyiyoma, Koti uratantibayawema,
napiyuwe.
10 Piya, wasanami nkiyobi taeba Karaisititiba aibo pompe
kina miyokiri, tigeba Karaisititi atokaema aogima abe kina
kanta puma miyewe. Tigeba esegi kina miyega, taeba mag-
imagi kina miyune. Tigeba wasanami nkiyobi tige wainta
kina miyega, taeba tuminta kina kanta puma miyune.

11 Piya, paipa agobima mirite, ibageba pabiyama taeba
nanintagabe wanikabe taga'ena tabemintaga, aogi kai
kampa amirinta kusi puma mintokana, kamaena purata-
gana, nama kumatepa kampa waiyegi aogimaba kampa
miyune.
12 Piya, tayapisa araga ntuga taere pune. Pigoya,
wasanamiba ata kamana urataga taeba akayona puwait-
aune. Karana purataga uwa itaune.
13 Akayasurataga paru puwaitaune. Piya, wasanami
nkariyena kanta purataga, taeba ibaba wasanami nkiyobi
i'ni kina kanta puma miyune.

Poro Korinti kina'mi nkibantana puntiye

14 Pigoya, ma nkisa kaeyopa, tinintanara aeritake-
nawanane. Esegi puritakenaga ma kamanapa kaema
nabugai ntagaranempititi urimuwe.
15 We, Karaisitintanaga ukena kinapa uwaena mintapa,
ibantana pe kinapa taranto mintawe. Eya, tigepa naeba
mono kamana urimuwagiri, Karaisiti Isuti atokaeyugu, nae
nabintone tibantana puntopa mintuwe.
16 Piya, monota nae posa puma miyiyoma, uritauwe.
17 Naeba pika uma Timotipa otaogana tigeti waye. Aeba
Wa'egawama nkawamu wasiyegina, nabugai ntagarane
mintemi, aepa otaogana tigeti waye. Wamagina, kumaka ku-
maka ampima a'ya'ma monota ai'aru pe kina'mi nkaruyen-
abi uwaiminto kamana'ama nkagoba ampa urimikiye.
18 Pigoya, tigetisa ka'isamiba naeka: Kampa kanakiye,
umagini igebigo'ena puta nasewe.
19 We, Wa'egawama abemika, naeba aro ntaganto tigeti
wakuwe. Wamagi, igebigo'ena pe kina'mi kamanapa kampa
abinta, esegiyenawaipa ayakipaya waintiyema agakuwe.
20 Piya, Koti kabiratakenaenama nkagoba, pipa uwa ka-
manapa kampaye. Pipa esegiyena maema aogima mikenae-
nawe.
21 Pigoya, tigeba naekaba nanaga tibiye: Arupu purata-
kena kasu maete kanao, yebera: Agoya puma agu kao'ena
puratakena kanaoma, yewe.

5

Waya'warara atarakenaena tabera waintantiye

1 Tige tikapi kumiyenaba tabera aborama waintiye, yega
abuwe. Piya, ka'waina abawampa nkwae maeye, yega
abuwe. We, piyaenaba abe'isa kina'mi nkikapipa kampa
aboragina, to awametane.

2 Pigoya, tigeba nana pegiri tigebigo'ena pewe, a. Ayam-
abaya tigeba kampa tintara'ena puntiri, pi pemi ntagarapa
kampa agasawe.
3 Pigoya, naeba nau'nepa pagasara mintogana,
nagu'nempa tigege mintiye. Piya, tigege miyosinta,
pi pemitaka kamana yosa puma, ibantoba Wa'ega Isu
nkagega'era otaosine.
4 Piya, tigeba aki pigina, nagu'nempaba tigege ampin-
takana, Wa'egare Isu ae esegiyena timekiri, maya uma
otaiyo:
5 Kana yagaramaba au'wapa Satani nkamekana paisae-
nawapa ata potakana, ainti Wa'ega Isu kanabi agu'wapa Koti
ababeno, uma otaiyo.

Ataena pemi'napa kasiyo, untiye

6 Pigoya, titipa uwa maete iyepa, pipa kamparagaena
pewe. We, yisiti pisa puma asaena amanankantoba naken-
abinti ataigina, a'ya'ma asabawaewakiye. Pika kampa
napiyewe, a.
7 Pigoya, tigeba Koti nkaobi aota kina mintiripa, tikapintisa
asaenaba aisa'ma maegasima, aota naninta kanta puma
miyiyo. We, tau'ikena sipisipi awaropa antota'enaretapa
aeguntane. Pi mputapa Karaisitiwe.
8 Pigoya, tau'ikenaenagaba kao'ena puma aogima ta'mu
peno. Piya, nanintabisa asaenawapa kasisa puma, wasana
ata puwaitakenaenabe aguntaenaripe kasimagiri, aogi Pa-
soba naninta nasa puma, parutu'enabe tagantanabe maema
kao'ena puma nama ti'mu piyo.
9 Pigoya, kupiyona pe kina'migeba ka kina kanta pumaba
a-mpiyiyoma, esa'nepa kaema timintone.
10 Piya, mamparasa kupiyona pe kina'mikaba kampa un-
tuwe. Igebe, mampabisaenaga ibugai kinape, ku kinape,
ama koti nkaegara kinape, igekaba kampa untuwe. Kam-
paye. We, mamparasa kinapa igasasinta aempari wasine.
11 Piya: Mono yagaranawe, yemi ntagarama kupiyona
pemipa, aegeba kapipa a-mpiyiyoma, kaerimintuwe. Eya,
kupiyona pemi, mampabisaenaga abugami, ama koti nkae-
garami, akaya kamana yemi, esegi wani ntama aibo'ena
pemi, kuntana pemi, pabiya pe mpono kina'migeba kapipa
a-mpimagiri, igege kapipa nanintaba a-ntaiyoma, kaerim-
intuwe.
12-13 We, abe'isa kina kamana uwaitakenaenaba nae'enaba
kampaye. Pipa Kotintanawe. Piya, monota ai'aru pe
kina'mitaba tikapintisa ata pe kina'mipa kamana uwait-
akenaenaba tige'enawe. Eya, aguntaena pemi ntagaraba
agarubakasigina tikapintiba a-mpiyeno.

6

Tikapinti ata kamana aborakiripa, tigeripa aogi piyo

1 Tigetisa ka'waina ao'mika amo kamana otamipa, aeba
Kotiti atokaeya kinapa iyemita puma, abe'isa kina'mi nkiy-
obi kana kamana otaginaba, ayamabaya kampa anipa piye,
a.
2 We, Kotiti atokaeyompe kina taeba a'ya'ma mamparasa
kina'mi kamana a'yikikune. Pipa tigeba kampa abintawa,
a. Piya, a'ya'ma kina'mi kamanapa aintiba a'yikikibeka,
tikapinti anagi kamana'anto aboraipa, tigeba kampa abae
pewa, a.
3 Piya, aintiba taeba enisore kina'mi kamanapa a'yikikune.
Kampa abewa, a. We, tae mikenaenarepa arupu pukenaga
abae pune.
4 Pigoya, tigeti kamana aboragiripa, nana pegiri monota
ige kampa wainta kina'miti wagana, uma a'ya tigasawe.
5 We, tigeba kamana'nepa abigina tini penoma, urimuwe.
Piya, monotasa tara yagararamisi kamanapa aborakanaba,
tige tikapipa a'yikikena napiyena wantaga yagara kapa
kampa mintiye, a.
6 We, tigetisa ka'wainabe ao'mibe isimo kamana aborakin-
isiba, Isu kampa aegaranta kina'miti waisigina uma a'ya
isitakibepa, pipa kamparagaenawe.
7 Tigetikapipa kamana aboraipa, pi'na monotipa
aeguyegina tumiwaye. Piya, ataena puritagiripa, ayama
tigeba kampa uwa itawe, a. Tige'enaba a'yugu uwa
maeyagiripa, nanaga tigeba kamana uwaitawe, a.
8 We, tigegeba antage'ena pumagiri, tiyotimpipa ataena
puwaitama, ige'enaba a'yugu uwa maeyawe. Pipa kampara-
gaenawe.
9 Pigoya, aru'ena pe kina'miba Koti kabiratakenaenabipa
kampa ubasikibewe. Pipa kampa abintawa, a. Pika tigeba
tara tara tigiba a-ntapiyiyo. Piya, kumiyena pe kina'mibe,
ama koti nkaegara kina'mibe, kupiyona pe kina'mibe, wami
waya kanta puma kupiyona pe kina'mibe,
10 kuntana pe kina'mibe, mampabisaenaga ibugai
kina'mibe, esegi wani ntama aibo'ena pe kina'mibe,
akayasuwaita kina'mibe, iyeguma kuntana pe kina'mibe,
piya kina'miba Koti kabiratakenaenabipa kampa
ubasikibewe.
11 Pigoya, paipa ka'isamitaba pabiya puma mintantapa,
ibaba kampaye. Piya, monotaka paititama, aota puritama,
arupu puritantine. Eya, Wa'ega Isu Karaisiti ntugaraka
Kotirempa Nkawamusatasa piyama aogi puritantine.

Tauteka Koti nkagega'e asagayukune

12 Pigoya: A'ya'ma tae pukenaenaba kanara pukune,
yepa, pipa kanarane. We, pi'naba ka'isaenaba kampa
tiyo'maekiye. Eya, a'ya'ma nae pukenaenaba kanara
pukuwe, yopa, pipa kanarane. We, a'yugu ka'isaena pekana
iga'na punatasanagawe.
13 Piya, nakenaba tantawama ntanawa, tantawamaba
nakena maekenaenawe, yepa, pipa tagane. We, Kotiba
tarayagapa kaga isigaikiye. Piya, taupa kumiyena man-
tanaba kampaye. Pipa Wa'ega mantana utatantine. Piya,
Wa'ega aeba tau'amantanawe.
14 Pigoya, Kotiba Wa'ega asitantemisa puma, esegiye-
nawatasa taepa asiratakiye.
15 Pigoya, titipa amato amato puma Karaisiti nkaukanta
puma, pipa kampa abewa, a. Piya, Karaisiti nkautasa ka'isa
kasamagipa, kumiyena pemisa puma tona aegaraiyoma,
otasuwa, a. Pipa kampaye.
16 Piya, wasana ka'waina kumi wae'mage atokaeyamipa,
isigeba ka aukanta puma miyese. Pikaba tigeba kampa
napiyewa, a. Pigoya, pikaba Kotiba maya untiye: Isigeba ka
isi'ena puma mikibese, piya untiye.
17 Piya, ka'wainaba Wa'egamati ato kaeyamipa, aege ka
isimara miyese.
18 Tigeba kumiyenaba kasigina aegaka wano. Piya,
ka'waina ka'isaena aguntaena pemi'naba ka awameta piye.
Piya, kumiyena pemi'naba aeba to awameta puma, ae'wa
nkagupa ata potaye.
19 Pigoya, titipa Aota Awamusa'ama mpono namane. Pipa
kampa abintawa, a. Eya, pi Aota Awamusapa tigupinti
miyenema, Kotiba timigaintemine. Piya, tigeba tige'enaripa
kampaye.
20 Tigepa tabe ikatasa Kotiba ika puritantemi, tigeba
ae'enawane. Piya puntika, tigeba tititasa Koti nkagega'eba
asagayuyiyo.

7

Waya'wararamisi kamanane

1 Tigeba esa namintiri, kamana nabigataga, pika mayama
aborakiri abiyo: Ka yagarama waya kampa maenta uwa
mikena puntanaba, kanara pikiye.
2 Pigoya, kumiyena pusanaga, wamiba ka ka wayati
maema miyigina, waya'miba pabiyama wa ka ka maema
airokaema miyiyo.
3 Piya, wama nkaupa anarantawe. Aeba a-nka'a-o otano.
Pabiyamagina, anarimpa nkaupa awaentawe. Aeba a-nka'a-
o otano.

4 Eya, waya'maba ae'wa nkaupa kampa kabiye. Pipa
awaentawe. Pabiyamagina, wama ae'wa nkaupa kampa
kabiye. Pipa anarantawe.
5 Piya, waya'warara tisitisipa uwa akunikenaba a'yuguba
a-piso. Pigoya, ka napiyena pumagirisi, arontaganto tisipa
akumpa nunamu ukena yuga pisigina, kanara peno. Piya,
a'yugu tisita kampa kabiyisigina Sataniba tisimiyo pu-
sanaga, a'wae pumagirisi tisipa kata airokaeyiso, naeba piya
yuwe.
6 Pi kamana nabigaka, uma esegi puritamaba kampaye.
Uwa urimuwe.
7 We, a'ya'ma nae miyosampa age kina misanagaba nabiye.
Pipa aerawane. Koti aewa uma, ka ka kina'miteti awagaena
tamima tonarona yugara urataye.
8 Pigoya, age kinape kiya waepe, tigeka maya yuwe: Tigeba
nae miyosa puma age kina mikibepa kanarasakiyema, yuwe.
9 We, pi kina'miba i akunikena esegiyena kampa wain-
takiniba, waya'waena piyo. Eya, intabaipinti kumiyenaga
yaku irasanaga, waya'waena puma miyiyo.
10 Pigoya, waya'wa, tige kamana ukuwa, abiyo. Piya, pipa
nae kamana'nane. Wa'egawama nkawamutasa kamanane:
Piya, waya ka'wainaba awaewampapa a-nkagasano.
11 Pigoya, awaewampapa ago againtakanaba, age wae
uwa miyeno. Kampa akanaba, ampa'maete awaeti wano.
Pabiyamagina, wamageba waya'wapa a-nkagasano.
12 Pigoya, to ka'isa kina'miba kamana'ne yekiri abigina,
Wa'egamanta kampaye. Nae'nentana peno: Piya, mono
yagara ae wae kampa Isu nkaegaranta miyemipa, kana
wae'ma aege misanaga abekanaba, a-nkagasano.
13 Piya, mono wae ae awae kampa Isu nkaegaranta
miyemipa, kana awaewampa aege misanaga abekanaba, a-
nkagasano.
14 Pipa mayamawe: Mono abinta wae'ma ae'wa nkawae-
wampa aota'enama uwaesagina, mono abinta yagarama
ae'wa nkanara aota'enama uwaesa piye. Piya, pika ya-
gararimpiba aota miyewe. Piyama kampa waintisinta, igeba
abe'isa kina kanta puma miyesine.
15 Pigoya, kampa aegaranta wamabe, waya'mabe, atate
wagaikibipa, uwa atate wagaikiye. Ae'enawane. Pika mono
abinta kina'mitiba kamanapa kampa waikiye. Eya, Kotiba:
Paru puma miyiyoma, tagega'e uma taba puntine.
16 We, waya, kaeba kawaegampa mono ki'i abaibegana
kanakibe, kampabayawe. Pikaba napiyena, a. We, kaeba
wayakapa mono ki'i abaibegana kanakibe, kampabayawe.
Pikaba napiyena, a. Pigoya, Koti: Paru puma miyiyoma, taba
puntine.

Tigega'e a-mpaete ima Koti utaritanta'enara miyiyo

17 Pigoya, a'ya'ma ka ka'mitaba Wa'egawamaba utaritantintanaba aega'ma miyiyo. Piya, Koti tiba punti ntagaba maruti mpiyentanaba a-nkuwa kasiyo, yuwe. Pi kamana'nepa a'ya'ma monota ai'aru pe kina'mipa uwaimiwaeyuwe.

18 Piya, ka'waina aeba aupa kasama ara'ena puma mintanaba, aba puntemika ara'enaba a-kasano. To ka'wainaba ara'ena kampa puma mintanaba, aba puntemika ara'enagaba a-seno.

19 Eya, ara'ena puma mikenaenabera, ara'ena kampa puma mikenaenabe, au'wantaga'enaba kampaye. Koti nkunti kamana wasikenaenaba, pi'na taga au'wantaga'enawe.

20 Pigoya, ka'wainaba ka yugara mintakana Koti kega'e uma aba pekanaba, pabita uwa miyeno.

21 Piya, kaeba kayokaya puma mintukuna kaba puntemika, abima kuntaba a-puma miyo. We, akariyobakatakanapa: A'a-oba, a-suma uwa wao.

22 Piya, ka'waina aeba kayokaya puma mintegina Wa'egawamaba aba pegina, aeba Wa'egawama nkaobi uwa kina kanta puma miye. Piya, to ka'waina aeba uwa kina mintegina Wa'egawamaba aba pegina, aeba Karaisiti kayokaya kina kanta puma miye.

23 Pigoya, tigepa tabe ikatasa Kotiba ika puritantika, wasanami ntapiyenama kayokaya'enaba a-piyo.

24 Piya, nao'mitaba, tigeba ka ka pai mintuguna tiba puntemipa, pabi ntuga uwa mima kanara Kotiti atokaema miyiyo.

Age kina'mi kamanane

25 Aragawae igeka Wa'egama nkawamutasa kamana kampa maema mintokana, Wa'egawama antara'ena punatama taga ntagara aboranatanti, nae'ne kamana urimekiri abiyo:

26 Ma kanabipa kuntaena uwaena aboraika, ka'waina waya kampa maenta uwa mikibipa, aogi pikiye.

27 Pigoya, wayake ago atokaentampepa, pipa a-kaso. Kaeba age mintanaba, pipa wayakaba a-so.

28 Pigoya, kaeba waya maeyampepa, aguntaenaba kampa pene. Piya, aragawae'ma wa maeyamipa, aegeba aguntaenaba kampa piye. We, waya'waena pe kina'miba mamparasa kuntuyena aborarimisanaga piya, yuwe.

29 We, nao'mitaba, kamana'nepa mayamawe: Kanapa ago agarosawaye. Piya, kana aronkanto waintika, waya

maeya'nagitaba waya kampa maenta miyesa puma,
Wa'egawamantanaga napima miyiyo.
30 Piya, kube'ena pe'nagiba, kube'ena kampa punta kina
kanta puma miyiyo. Ti'muntana pe'nagiba, i'muntana
kampa punta kina kanta puma miyiyo. Ika pe'nagiba, tigeba
kota kampa wainta kina kanta puma miyiyo.
31 Mamparasaenara yoga pe'nagiba, mampabisa
esegiyena kampa pe kina kanta puma miyiyo.
Eya, mampabisaenaba a'ya wakena piye. Pika
Wa'egawamantanaga napima miyiyo.

32 Piya, mampabisa uwaenaenama napiyenari paibu-
sanaga kampa nabiye. Pigoya, waya kampa maenta
mono yagaramaba Wa'egawamati uwaena agi napima,
Wa'egawama nkabemintana pukena piye.
33 Piya, mono yagarama waya maentanaba, mampabisae-
naga napima waya'wampa nkabemintana piye.
34 Piya puntana, tara agi napegina napiyenawampaba
pako piye. Piya, age wae'miwo, age aragawae'miwo, igeba
monoka napima Wa'egawama nkabemintana puma igewai
nkigupe ipe aota mikenaga kabiyewe. Piya, mono wae'ma
wa maentanaba, mampabisaenaga napima awaewampa nk-
abemintanaba piye.
35 Pigoya, kampa iga'naba kiritakena puma, naeba pi
kamanapa tiyo'maekenaga yuwe. Piya, tigu napiyenaripa
arupu puritama, tonagaba kampa napima Wa'egawamati
atokaeyiyoma, yuwe.

36 Pigoya, ka yagarama aeba aragawae'wapa ata potama
kampa wara atantakanaba, aeba anosakana awaeba
karu'ena maekena pekanaba, ae abintana aega'ma karu'ena
aeta atano. Pikaba aguntaenaba kampaye.
37 Pigoya, to ka'waina aeba napiyenawapa aogima kabima
mima agutasa esegi pumagina, aragawae'wampa kamana
abima ata potakenaena kampa waintakanaba: Uwa mikiye,
untanaba, kanara pukiye.
38 Piya, pika ka yagaramaba aeba aragawapa wara atak-
ibipa, aogiyena pukiye. Piya, to ka'waina aeba aragawapa
kampa wara atakibipa, aogiyenaba asugaikiye.

39 Pigoya, waya'ma nkawaewampa uwa mintakanaba,
awaege atokaema miyeno. Awae purekanaba, to ka waba
maekena puntanaba kanara maeyano. Maekena puntanaba,
Wa'ega aegaranta yagara maeyano.
40 Pigoya, nae napiyopa aeba age wae uwa mikibipa,
a'muntanawapa asugaikiye. Pabi kamana yopa, Koti Nkawa-
musa naeti waintika yuwe.

8

Ama kotiti agunta pasa'ata kamanane

1 Pigoya, ama kotiti kaema agunta pasa'ataka naeba
kamana ukena puwe. Piya, taeba tonarona napiyenaba
abiwaentune, yewe. Piya: Aogi napiyena pune, yompepa,
wasanami nkiyobi tau'maete iyune. Taeba agu kao'ena
pukubompepa, Koti esegi purataka aogima mikune.
2 Eya, ka'waina aeba: Abiwaentuwe, yipa, abikenae-
nawampa nkau'wapa kampa aborama esegi piye.
3 Pigoya, to ka'waina aeba Kotiti agu kao'ena potaipa, Koti
aepa agama aba piye.
4 Pigoya, ama kotiti kaema agunta pasa'atama nakena
maema na kamana yuwe: Piya, taeba ago abune. Ama
kotiba au'wantagapa kampaye. Koti ae ka au'wantagane.
5 Piya, mantabintibe mabintibe uwaenaenaraka kotiwe,
yewe. Eya, igetiba amanipe wa'egawaipe uwaena
waiyegina,
6 taetiba Koti tabarempa ka'anto miratagina, Wa'ega, Isu
Karaisiti, ka'anto miratayе. Piya, Koti aeba a'ya'maenaba
aborawaentegi, taeba aeti miwaeyune. Piya, aeba Wa'egare
nkayatasa a'ya'maena aborawaentegi, taeba ae yugarasa
e'wasaba maema miyune.
7 Pigoya, ka'isa kina'miba igeba pi nkagowapa kampa
kanara abibebe pewe. Pi kina'miba igeba paipa ama
kotiti kaema agunta pasa'atamagini tagantana pune, uma
nantawe. Igeba nantasa pumagini iba nantiniba, igeba
paisaenaga napiyegana magimagi napiyenawaipa ata
puwaitaye.
8 Tagane. Nanintawamaba Koti nkaobipa kampa asir-
atakana aogiba pukiye. Piya, nakanaba tagega'ewamaba
kampa asugaikiye. Kampa nakanaba kampa tumiwakiye.
Kampaye.
9 We, tigeba aogima kabiyiyo. A'yugu abikenaenar-
ipa magimagi kina'mi nkigisa aimisa kaisa pekiri monoka
ware'nakibewe.
10 Piya, monoka esegima ntapiye kina'mitaba, tigeba ama
koti mpono namapinti wama mara'mima naninta nagana,
kampa esegi puma napiyenawantaga yagarama tigama
kampa pami punta, aeba ama kotiti agunta pasa'ata ntak-
enaba naya, a.
11 Piya, a'yugu tige napiyenaritasa pi magimagi mono
yagarama ntapiyenawapa ata potawe. We, pi tiyo'yagarama
au'ikenaga Karaisiti pu'magina aba potagiri, tigeba ata
potawa, a.

12 Eya, tigeba piyama tiyo'mi magimagi napiyenawaipa ata
puwaitapa, aguntaena puwaitamagiri, Karaisitikeba agun-
taena potawe.
13 Piya, naeba piyama nakena nakanaba nao'yagaraba
aguntaenabi ware'nasanaga, naeba to kakema pi nkawaseba
kampa nanta a'ya'ma yaga uwa mima nagarikuwe.
Eya, a'yugu naeba piya pekana nao'yagara aguntaenabi
ware'nasanagawe.

9

Mono yuga pe kina'mi mikena kamanane

1 Pigoya, ka'enama naraku'ma ke'nepa akuniya, a. Naeba
aposoroba kampa mintuwa, a. Naeba Wa'egare Isupa kampa
agantuwa, a. Wa'egama ntuganempa nkau'wapa tigeba
kampaya, a.
2 We, Wa'egama nkaposoro mintogiri, tigeba a'ne mp-
intawe. Piya, naeka: Aposoro kampa mintiyema, ka'isa
kina'mi yepa, pipa aerawane. Tigeba ago abintawe. Naeba
tige aposoronawe.
3 Pigoya, kamana unata kina'mika mayama antota
uwaimuwe:
4 Piya, taeba tigetisa: Naninta wani a-mpaeyiyoma,
uratantiye, a.
5 Piya, to ka'isa aposorobe, Wa'egawama nka'natabarabe,
Pitabe, igeba waya'waipa mono yugara iba purite wantasa
puma: A-piyoma, uratantiya, a.
6 Piya, naebe Panabasibe tasibintoga: Tisiyatasa yuga a-
kasima, mono yugabisa naninta a-mpaeyisoma, urasitan-
tiya, a.
7 Pigoya, ae nkirebu yagaramabaya ae'wa mponerasaba
ikantana pukiye, a. Kebaya aintana pegina au'wapa aborag-
inaba, kampa maema naye, a. Kebaya purumaka kabintana,
kampa nono'wa maema naye, a.
8 Pi yo kamanapa wasanami kamanataka yubera, Koti
nkago kamana'amaba pika kaga iye.
9 Eya, Mosese ago kamana kapa mayama kaemaran-
tipa waintiye: Purumakankama witi nakena aerapa'ma
nakiriba, a-nkakunkagasiyo, Koti iyema, kaemarantiye. We,
Koti aeba purumakankama ibiga napima untipera, wasana
taeka untiye.
10 Pipa taeka untine. Piya, o'ena pe kina'mibe, nan-
inta nagaregini maeya kina'mibe, igeba kaga yugawaitasa
maekenaga agawa pukenaba kanarane.

11 Piya, taeba tigeti ampa inatisaenaba tigupinti aintana
puntompeka, antota tigetisa arirasaena maeyanema napiye-
gana, kunta piya, a.
12 Eya, to ka'isa kina'miba tigetisa naninta kota maeyaga,
tae pi ntuga agobintompe'nagitaba maeyompesinta, ka-
nara posine. Pigoya, taeba kampa piyaba pune. Piya,
Karaisiti mpono yugawa akunkatasanaga tigetisa naninta
kota maekenaenaba kasimagi, uwa tumima pugara miyune.
13 Pigoya, tabe mono namapi yoga pe'nagiba igeba mono
namapisa nanintaba nawe. Piya, aratara kaema agunta
pasakena yuga pe'nagiba igeba aratarasaena maema nawe.
Pipa tigeba kampa abintawa, a.
14 Pabiyamaba, aogi mono kamana yompe kina taeba
pi mpono yugarasa mikena arirasaena maeyiyoma,
Wa'egawama uratantine.
15 Piya, pi uratantintanaba naeba kampa maeyuwe. Kam-
paye. Tigeba ibaba kabirataiyoma, kampa napinta kaeyuwe.
Kampaye. We, a'yugu tige'ena maeyakana, na'muntananepa
maete tumisanaga kampa nabiye. I'mima purukubopa
kanarane.
16 Piya, mono kamana uwaimokaba, nae nageba kampa
maete ikiye. Kampaye. Naeba pi mpono yugaba kampa pos-
inta, ata maru mpiyosine. Naetiba to kipa kampa waintiye.
17 Eya, nae'ne ntapiyenarasa pi ntugaba posinta, ikapa
maeyosine. Piya, nae'ne ntapiyenarasa kampa maentoka,
kiyaenara punatantegi,
18 nana ika mpaeyuwe, a. Ikantepa mayamawe: Naeba
mono yuga puma antota arirasaena kampa maenta,
na'muntanabisa pi kamana wasana uwa uwaimopa, pi
nta'muntananepa nae ikantene.

Poro aeba wasanami kayokaya puwaitantiye

19 Pigoya, a'ya'ma kina'miti iretanepa kampa waintipa,
a'ya'ma kina'mita kayokaya'enaba uwa pumagi, mono
uwaimima uwaena kina iba pusanaga nabiye.
20 Piya, Yuta kina iba pukenaga, ige iyobi Yuta kina kanta
puntone. Piya, naeba paisa mono kamana'ama nkiga'na
yagara kampa minta, pi paisa ago kamana wasiye kina iba
pukenaga, ige iyobi wasiye kina kanta puntone.
21 Piya, ago kamana kampa abinta abe'isa kina iba puke-
naga, ige iyobi abe'isa kina kanta puntone. Naeba Koti nkago
kamana kampa ataopa, Karaisiti nkago kamanapa aega'ma
piya puntone.
22 Piya, magimagi napiyena pe kina iba pukenaga, ige iyobi
magimagi kina kanta puntone. Eya, ka'isamipa toma toma

ki'isa i'ikenaga, naeba toma toma kina miyesa puma ige iyobi
toma toma puntone.
23 Piya, mono kamana maema aborakenaga pabiya
pumagi, mono a'muntanabi kaga mikenaga puwe.

Esegima a imarantata uma irosao

24 Tigeba ankagasi agasi pukenaba agawa, a. Piya,
a'ya'ma yagaramiba karu'ena wama ankagasi agasi puma,
ka'waina igasima a'muntana maeyamipa, kampa agawa, a.
We, tigegeba pabiyama mara esegima wama a'muntanaba
maeyiyo.
25 Pigoya, piya yagarami igaikena a'muntana maekenaga,
ibemintanaba maete tumima ipa kabiwaitawe. Piya pepa,
awasawakenaena maeyawe. We, taeba mantarisa agora
waiyaba ta'muntanaba maekune.
26 Pigoya, naeba ke'i karu'ena waopa, kampa uwa mari
aganta arupu puma agaurite wauwe. Piya, ma'ena puma
asugaikena puntapa, uwa mariba kampa nayapa maebuwe.
27 Piya, naeba wasana mono uwaimigaitegi, togana
ware'nasanagaba ma'ena kina'mi pesa puma nae'ne ntaupa
esegi potamagi kabiyuwe.

10

Pai tayabamagiti aborantemintanaba ke'i tayakikenae-nawe

1 Nao'mitaba, a'yugu pintanamaka kampa napisanaga
ma kamanapa urimukuwa, abiyo: Pai Koti nkibinankama
tayabamagipa a'ya'ma airarikaewaitaogini wama tabe wani
ta'entawe.
2 Piya puguna, Moseseti atokaekenaga ibinatasabe wani
ta'entantanarasabe Koti a'ya'ma paitawaitantiye.
3 Piya, Awamusa'amaba naninta aborawaimogini, igeba
kaga a'ya'ma nata wantawe.
4 Piya, Awamusa'ama wani aborawaimoginiba, pike kaga
nata wantawe. Eya, Awamusa'ama imintemi ntabapisa
wanipa maema nantawe. We, pi ntabapa Karaisitiwe.
5 Pigoya, pi kina'miba kamparaga puguna, Kotiba uwoma
pi kina'mikaba kampa a'mu puwaitama, ka'me mpari
iyeguyogini pu'wantawe.
6 Pigoya, ataena ige puntasa tae pusanaga, Koti ige puwai-
tantintanaba purayakintiye.
7 Piya, igetisa ka'isamiba ama koti kayokaya puntasa
puma, tigeba a-piyo. Pika mono isapipa mayama kaentine:
Wasana igeba mara'mima kao'ena puma nantini, asima
yagawamata wa'ena puntawema, kaentiye.

8 Piya, igetisa ka'isamiba kumiyena puntasa puma, a-
piyo. Igeba piya puntini, ka yaga wasana 23,000 pikaba
purintawe.
9 Piya, igetisa ka'isamiba Wa'egawama nkamiyo puntasa
puma, a-piyo. Igeba piya puguna, ma'ama ibanaogini
pu'waewantawe.
10 Piya, igetisa ka'isamiba Kotika imo'ena puntasa puma,
a-piyo. Igeba piya puguna, wasana iyegukena enisore
otaogana iyeguyogini pu'waewantawe.
11 Pigoya, pintana igeti aborantemintanaba wasanamite
a'yugu ige puntasa pusanaga, Koti purayakintiye. Piya, ibasa
yaga a'ya wakenabipa, tae miyompe'nagiteka otaogini pi
kamanapa mono isapi kaemarantane.
12 Pintanaraka: Naene esegima asima miyuwema
napiyemi'naba, ware'nasanaga kabima miyeno.
13 Tigeti timiyo'ena aborata kanantemipa, pipa wasanami
nkesegiyenawaitaka ka'masa puma aboraye. Pigoya, Koti
aeba tagantana puma, kabiyekana timiyo'enamaba esegiye-
naripa kampa aparikiye. Eya, Koti aeba tiyo'maema
aguntaenamaba kampa maema tipasikena ki'i kaga abo-
rarimekiri, pi ki'i aega'ma asima esegima miyiyo.

Wa'egawamape kewamape kaga isiyegarakenaenaba kampa waintiye

14 Nabugai kina'nempitaba, nae yo kamana abima, ama
koti tikabitama wagasiyo.
15 Piya, tigeba aogi napiyenayaga kina mintawe. Piya pegi,
ma kamana yopa, aogima pako puma abiyo:
16 Piya, waini kankabebisa wanika Kotiti ta'mu potama
naompepa, Karaisiti kora paitaratakenagaba kampa
napiyewa, a. Pareti apako puma naompepa, Karaisiti
nkaukeba kabo puratakenagaba kampa napiyewa, a.
17 We, paretiba ka'antowe. Piya, uwaena kina'mitaba
taeba ka pareti namagi, ka au'ena puma miyune.
18 Pigoya, Isureyo kina'mi pentanaga napiyiyo: Yaga
kaema Kotiti agunta pasa'atapa, pi ntagawama nkau na
kina'miba aratara kaeya kina'miti airokaema kaga Kotiti
i'mu pewe. Pipa kampa napiyewa, a.
19 Piya yo kamanakaba ayama napiyewe: Ama koti aeba
au'wantagana, a. Ama kotiti kaema agunta pasa'atapa
tiyo'maekiya, a. Pipa kampaye.
20 Piya, abe'isa kina'miba kaema agunta pasa'atapa,
Kotitiba kampaye. Ke kina'miti agunta pasa'atawe. We, tige
ke kina'miti uma atokaesanaga kampa nabegi, yuwe.
21 Piya, Wa'egawama kankabebisa nate, ke kina'mi kank-
abebisa nate pukenaenaba, pipa kanarapa kampa pukiye.

Piya, Wa'egawamati atokaema ara nanintaba nate, ke kina'miti atokaema nate pukenaenaba, pipa kampa kanara pukiye. Pipa kampaye.
22 We, taeba ataena pekanaba Wa'egawama nkantawamaba agobi puratakiya, a. Tae esegiyenamaba ae esegiyenaba asugaikiya, a.

Tigetintanaba a-ntapima Wa'egawamati napiyiyo

23 Pigoya, a'ya'maena pukenaenagaba kanarane, yewe. We, ka'isaena pukubompentanamaba kampa tao'maekiye. Eya, a'ya'maena pukenaenagaba kanarane, yewe. We, ka'isaena pukubompentanamaba kampa esegi puratakiye.
24 Tigeba tigetikaba a-ntapima, tigege miye kina'mikaba aogima kabiwaitama iyo'maeyiyo.
25 Pigoya, tigeba ika kumatasa awase ika puntiripa: Aetasawemaba, a-nkibigama, uwa maema naiyo. A'yugu ibigaigina napiyenarimpa ata pusanaga, uwa maema naiyo.
26 Pika mono isa'amaba maya iye: Mampabe a'ya'maena waintintanabe, pipa Wa'egawamantanawe, iye.

27 Piya, ka'waina kampa amatiti punta yagarama kao'ena puritantana kega'e yekiri wakena puntiripa, kanara wama naninta timikibintanaba uwa maema naiyo. Aetasawema ibigaigina napiyenarimpa ata pusanaga, uwa maema naiyo.
28 Piyama nama miyiginaba, ka'waina aeba: Ma ntanintaba ama kotiti kaema agunta pasa'atantintanawe, yekiripa, urimikibi ntagaragaba napima pipa a-ntaiyo.
29 Piya, tigeti ntapiyena ata pusanagaba kampaye. Urimikibi ntagarama ntapiyena ata pusanaga yuwe. Piya, taeba Koti nkaobi a'ya'maenaba pune. We, nae pukubontanaba ayamabaya to yagarama napiyenawapipa a'yigimpa nagakiye.
30 Piya, naeba Kotiti naninta nama na'mu potakubokaba, nana piyema ka'wainaba abima ata punatakiye, a.

31 Pigoya, tigeba naninta nantiripe, wani ntantiripe, to ka'isaena puntiripe, a'ya'waemaena pukibentanagaba Koti nkagega'e uma asagayuma piyo.
32 Piya, Yuta kina'mi nkiyobipe, Kariki kina'mi nkiyobipe, Koti mpono ai'aru pe kina'mi nkiyobipe, paebuma miyiyo. A'yugu pami puma ware'nasanaga iyobi paebuma miyiyo.
33 Piya, a'ya'ma kina'mi nkiyobi nae pukubontana agaigina kanara penemawe. Nae'nentanaba kampa aogima puwe. Kampaye. Naeba uwaena kina i'iyekana Kotiba iba penemawe. Piya, nae posa puma, paebuma miyiyo.

11

Monotaka i'nota atikaekenaenawe

1 Eya, naeba Karaisiti ki aegaraosa puma, tigeba pabiyama
nae ki naegaraiyo.

2 Pigoya, tigeba a'ya'ma yagaba nae unto kamana napima-
giri, mono urimintoka aogima wasiyewe. Pika abogana
kanarasaye.
3 Pigoya, nae nabemika ma kamanapa aogima abiyo:
A'ya'ma wami nkai'neba Karaisitiwe. Waya'mi nkai'neba
iwaegiwe. Karaisiti nkai'neba Kotiwe.
4 Piya, ka'waina aeba kai maema a'nontaga atikaetanta
mima nunamu ukibino, Koti nkawamutasa kamana uma
aborakibino, aeba ai'newapa nkageba ata potakiye.
5 Piya, ka wae'maba kampa kai maema a'nontaga atikae-
tama mima nunamu ukibino, Koti nkawamutasa kamana
uma aborakibino, aegeba ka'masa puma ai'newapa ata
potakiye. Eya, waya'ma a'no nkabiya aiyagaiba kasisa puma
kasaisinta, ka'masa puma ai'newapa ata potasine.
6 Piya, ka wae'maba kampa kai atikaetama mintanaba,
abiyapa kasagasano. Piya, aeba kasama aiyagaiba kaekibika
ani puntanaba, kai maema a'noti atokaetama miyeno.
7 Pigoya, wamaba Koti nkauga puma mima, ae age
asagayukenawe. Pika wamaba a'nopa a-nkatikaeyano.

Pigoya, waya'maba aeba wama nkage asagayukenawe.
8 Piya, marupa Kotiba waya'ma nkautasaba waba kampa
aborantine. Kampaye. Wayapa wama nkautasa aborantine.
9 Piya, waya'ma nkao'maeyanemaba, waba kampa ab-
oratantine. Kampaye. Wayapa wama nkao'maeyanema
aboratantine.
10 Piya, wama amentanti mintika waya'maba a'nota
atikaema ara'ena potama mimagina, enisore kinakaba
piyaba puma miyeno.
11 Piya, Wa'egawama nkaobipa waya'amanapa kampaye.
Wamanapa kampaye.
12 Piya, maru wayapa wama nkautasa aboratantegina,
ibaba waya'mi nkitasa waba aborawe. Piya, a'ya'maena
Kotipisawe.

13 Pigoya, tigeripa napima a'yigimpa agaiyo: Waya
ka'wainaba kampa kai maema a'nontaga atikaenta mima
Kotiti nunamu ukibipa, kanarasakiya, a.
14 Piya, wa ka'wainaba waya'ma pisa puma a'no nkabiya
e'ero atama miyekanaba, pabiyama agaiginaba kampa aogi
puma au'ama mpaema ata potaye.

15 Piya, ka wae'maba a'no nkabiyapa e'ero atama mik-
ibemipa, aogi awa'enawane. Eya, Koti e'ero nkabiyatasa
atikaetanema atantine.
16 Pigoya, ka'waina aeba ma kamana akayukena pekiripa,
mayama napiyiyo: Pi yo kamanapa taebe a'ya'ma Koti
mponota ai'aru pe kina'mibe aega'ma, to kakeba kampa
punema, napiyiyo.

Monoka aki puma mintini nanintaraka ata puntawe

17 Pigoya, to ka'isa kamana urimintapa tigega'eba kampa
asagayukuwe. Piya, tigeba aki puma aogiyena kantaba
kampa punta ataena pewe.
18 Piya, monoka aki peganaba, tikapipa atataraena abo-
raye. Piyama unamega aboganaba, uwaenanto tagantana
kanta piye.
19 Atataraenaba pipa uwaba kampaye. Piya, tikapi
mono'ama nkago tagantana maenta kinapa aboraigiri agak-
ibeka atataraenaba aboraye.
20 We, tigeba Wa'egawama nkara naninta nakenaga aki
puma anagi'ena pewe.
21 Piya, tigeti ntaninta maete ampa irosa'ma kampa
akiyena punta, uwa tige ka ka nawe. Eya, ka'wainaba
aeba aga'ena abegina, to ka'wainaba waini wani uwaena
namagina aga'e pagina aibo'ena piye.
22 We, tigeba naninta wani ntakena puntiripa, namatip-
intiba kampa nawa, a. Tigeba Koti mponota ai'aru pe
kina'mikaba anagiyena pewema, napima, kusi pe kina'mi
nkige maete tumewa, a. Pikaba nanawe urimukuwe. Tige
tigeba maete isuwa, a. We, piyaenaba kampaye. Tigeba ata
pewe.

Ara nanintawama kamanane
(Matiyu 26:26-29; Maka 14:22-25; Aruku 22:14-20)

23 Pigoya, pi kamana urimintopa Wa'egawamatisa maen-
tone. Pipa mayamawe: Wa'ega Isupa Yutasi aeba mi-
naga'ena potanti nkase marupa pareti maema,
24 Kotiti a'mu potama, apako puma maya untiye: Mapa
nau'nepa tiyo'maekenawa, naeka napima nama miyiyo,
untiye.
25 Pigoya, igeba naninta nauguna, waini kankabe
pabiyama maema maya untiye: Ma kankabebisa
korantetasa kasa ara'ena aborama puritauwe. Pabiyama
nantiripa, naeka napima nama miyiyo, untiye.
26 Piya, tigeba pi paretibe wainibe nantiripa, Wa'ega
purinti kamanapa uma aborama mimagiri mirite wama,
tumikibi ntaga uma nagarikiye.

27 Pigoya, pika ka'waina aeba Wa'egawama paretibe
wainibe anagi'ena potama nami'naba, aeba Wa'egawama
nkaupe korankape i'nintana potama maete tumiye.
28 Piya, ka'waina aeba paretibe wainibe nakena puntan-
aba, maru'enaba ae'wa nkagowapa a'yigimpa aogi pugaite
napima nano.
29 Piya, ka'waina aeba Wa'egawama nkaukaba kampa
aogima napima paretibe wainibe uwa nami'naba, ae'wa
nkaibo'enawampa aboramegina kamana aepi waiye.
30 Eya, pintanama nkagowama tigepisa ka'isamiba yonin-
tana ibegini magimagi pegana, ka'isamiba pu'wawe.
31 Piya, taere nkagorepa a'yigimpa agama aogima pom-
pesinta, kampa kamanatepa waiyesine.
32 Eya, Wa'egawamaba agorepa aborama a'yigitatamitasa
arupu purataye. Piya pumagina, mampabisa kina'mikeba
kampa mintakana a'yigimpa tagarubakaisanaga, arupu pu-
rataye.
33 Piya nao'mitaba, tigeba naninta nakena aki puntiripa,
ka'isamika iyobi puntigini kanaigirino.
34 Eya, ka'waina aeba aga'ena abekanaba ae'wa ntamapi
nano. A'yugu aki pukibepi kamana maerimisanagawe.
Pigoya, toganaba tigeti naene wamagi, to ka'isa kamanapa
arupu puma urimukuwe.

12

Awamusa'ama tonarona yuga piye

1 Nao'mitaba, Awamusa'ama aboraramintintanaga ai-
bosabo pusanaga urimukuwa, abiyo:
2 Tigeba ago abintawe. Paipa tigeba abe'isa kina mintiripa,
kamana kampa unta ama kotiti tiba puritauguri aega'ma
wagana kana puntawe.
3 Piya, nae nabemika aogima abiyo: Ka'waina nkagupipa
Koti Nkawamusa'ama mintakanaba, pi ntagaramaba: Isupa
pumireri potauwema, kampa ukiye. Piya, to ka'waina
nkagupipa Aota Awamusa'amaba kampa mintakanaba, pi
ntagaramaba: Isu aeba Wa'egawema, tagapa kampa ukiye.
4 Pigoya, Awamusa'ama toma toma aboraramemipa, Awa-
musapa ka'antowe.
5 Wa'egawama toma toma yogaba aboraramemipa,
Wa'egaba ka'antowe.
6 Kotiba esegiyenawapa toma toma aboraramemipa,
Kotiba ka'anto mima, esegiyenawapa a'ya'ma yugawa puke-
naenaba a'ya'ma kina'miteti aborama tamiwaeye.
7 Pigoya, Kotiba Awamusapa aborama ka ka puma a'ya'ma
kina'mite tao'maekenaga tamiwaeye.

8 Eya, Awamusa'ama otagina ka'wainaba monoka aogima
ntapima iye. Piya pegina, pabi Nkawamusa'ama otagina to
ka'wainaba mono'ama nkagoba aogima abima iye.
9 Piya, pabi Nkawamusa'ama otagina to ka'wainaba am-
atiti'enaba tabera puma miye. Pi ka Awamusa'ama otagina
to ka'wainaba yoni kina kaba itakena esegiyenaba maeye.
10 Piya, Awamusa'ama otagina, ka'wainaba esegiyena
aboragina, to ka'wainaba Koti nkawamutasa kamana
aogima aboragina, to ka'wainaba toma toma awamusa
a'yikikenaena maema aboragina, to ka'wainaba amiyo
namiyo sukena kamana iyegina, to ka'wainaba pi kamana
abima a'wae piye.
11 Piya, a'ya'ma pi tamintintanaba pabi Aota Awa-
musa'ama aewa aborama tamiye. Aewa nkabemika ka ka
kina'miteti aborama tamiye.

Ka au'ama nkatunka uwainkai pune

12 Pigoya, wasanama nkaupa ka'anto waiyegina, agisa
ayapa uwaenaenawe. Piya, uwaenaenawa waiyegina aupa
ka'antowe. Piya pisa puma Karaisiti nkagisa aya mpintune.
13 Eya, ka Awamusatasa paitaratagi, ka au mintune.
Piya, Yuta kinape Kariki kinape kayokaya kinape uwa
kinape, a'ya'ma aegaraompe kina'mitaba ka Awamusapa
maemagita, ka tuntana pune.

14 Piya, au'amaba ka'antoba kampaye. Uwaenaena wan-
taga'enawe.
15 Piya, agisamaba: Naeba aya kampa mima
au'amantanaba kampaye, ukibipa, ayama aupa kaite
abiwapa mikiye, a.
16 Piya, agemaba: Naeba aoba kampa mima
au'amantanaba kampaye, ukibipa, ayama aupa kaite
abiwapa mikiye, a.
17 We, aupa aomana waiyesinta, ayama abompesine. Aupa
agemana waiyesinta, ayama agunta pigaompesine.
18 Pigoya, Koti aeba napimagina au'ama nkagisa ayapa
aborama aewa nkabomeka ka ka antantine.
19 We, a'ya'ma au'amaba ka'anto waiyesinta, autakayapa
ayama miyesine.
20 Pipa kampaye. Agisa ayapa uwaena waiyegina aupa
ka'antowe.
21 Piya, nana piyema aowamaba ayankamapa: Kae kampa
mintagapa kanara mikuwemaba, omikiye, a. Piya, nana
piyema a'nonkamaba agisawamapa: Kampa mintisigipa
kanara mikuwemaba, uwaisimikiye, a.

22 Kampaye. Tau'ama nkatuka anuntanawema napiyompe, kampa waiyesinta, tau'amaba kampa aogima miyesine.
23 Piya, tau'ama nkatunkamaka tumiyema napiyompe, pipa aogima kabiyune. Eya, tau'ama nkatu kakantatapa aogi awa'enarasa airarikaeyune.
24 Piya, aogi tau'ama nkatupa igeba kanarane. Pabiyamagina, Koti aeba a'ya'ma tau'ama nkatupa atokaetamagina, tuminti nkatunkama nkageba maete iye.
25 Piya, tau'ama nkatunkamaba kampa atatara punta, ka'ena puma ka ka iyo'maeye.
26 Pabiyamagina, ka atunkamaba kuntaena abipa kaga kuntaenaba ibiye. Eya, to ka atunkama nkageba maete iyipa, a'ya'maba kaga i'mu puwaekibewe.

27 Pigoya, tigepa kaga aki puritama Karaisiti nkau'ena puritagiri atunkapa ka ka mintawe.
28 Pigoya, Koti aeba ae tuntana punta taetisa wasanaba mayama utawaitantine: Maru'enaba aposoro kinana, pika'isa poropete kinana, pika'isa tisa kinana, pika'isa esegiyena aborakena kinape, yoni kaba itakena kinape, wasana iyo'maekena kinape, yogara kabiratakena kinape, tonarona kamana amiyo sukena kinape, sumagina, taetisa utawaitantine.
29 Pigoya, a'ya'ma taepa aposoro utaratantina, a. Poropete a'ya'ma utaratantina, a. Tisa a'ya'ma utaratantina, a. Esegiyena aborakena kina a'ya'ma utaratantina, a.
30 Yoni kaba itakena kina a'ya'ma utaratantina, a. Tonarona kamana amiyo sukena kina a'ya'ma utaratatina, a. Pi kamana a'wae pukena kina a'ya'ma utaratatina, a.

31 Pigoya, Awamusa'ama asugasima yuga tamintika tigeba ebi ebi piyo. We, to ka aogi kipa tiyakikubopa, asu igaikiye.

13

Agu kao'ena pukenaenawe

1 Pi tiyakikubo kipa mayamawe: Piya, naeba agu kao'ena kampa punta, tonarona wasanami kamanapisabe enisore kina'mi kamanapisabe mono yosinta, pero aga yabe'ya aga yemisa puma naeba Koti nkaobi uwa kamana yosine.
2 Piya, naeba agu kao'ena kampa punta, Koti mpono kamana aborakenaenama nkesegiyena maema a'ya'ma kakanti kamanape a'ya'ma napiyenabe abosinta, naeba Koti nkaobi uwa yagara miyosine. Piya, naeba agu kao'ena kampa punta, amu pugabarakaikena namatiti'ena wainatantemisinta, naeba Koti nkaobi uwa yagara miyosine.

3 Piya, naeba agu kao'ena kampa punta, a'ya'ma kutantepa kusi kina menkimima iyo'maeyosinta, Koti nkaobi aogi ikantana kampa maeyosine. Eya, agu kao'ena kampa punta, monotaka nau'nepa ataogana yaku tamisinta, Koti nkaobi aogi ikantana kampa maeyosine.

4 Piya, agu kao'ena pemi kina'maba amo'ena kampa punta pasema mima, kayonena piye. Agu kao'ena pemi kina'maba kampa agobi pegina ankagasigasi puma, ae'wa nkaupa kampa maete iye.

5 Agu kao'ena pemi kina'maba wasanami kamanapa kampa akayunta, agebigo'ena kampa punta, ae'wantanaga kampa napinta, amo'ena kampa karu'ena punta, ata antota'ena amikenagaba kampa napiye.

6 Ataena aboraginaba, agu kao'ena pemi kina'maba antara pumagina, tagantana aboraginaba, a'mu piye.

7 Piya, agu kao'ena pemi kina'maba a'ya'ma kuntaenaba aesaga'ma, a'ya'ma yaga amatiti'ena puma, a'ya'ma yaga Kotiti atokaekenaga napima, a'ya'ma kuntuyenabipa esegima asiye.

8 Pigoya, mono kamana uma aborakenaenaba a'ya wakana, tonarona kamana ukenaenaba a'ya wakana, napiyenarepa a'ya wakanaba, agu kao'enaba kampaye. Uwa waikiye.

9 Pipa mayamawe: Napiyenarepa pipa atunkane. Aboraompe mono kamanatepa pipa atunkane.

10 Piya, agowapa aborakanaba atunkapa a'ya wakiye.

11 Piya, paipa inamu mintapa, inamu kamana uma, inamu ntantabarima, inamuntana puntone. Pi pumagi, naeba anosantapa inamuntanaba kaintone.

12 We, ibaba taowa agakena karasibisaba kampa aogima agaompeka, ainti pi ntagaba Koti nkaowaba agabebe puma agakune. Piya, ibaba atunkapa agaoka, aeba agone aogima agamisa puma aintiba naeba agowa aogima agakuwe.

13 Pigoya, tamatiti pukenaenabe, Kotiti atokaekena napiyenabe, agu kao'ena pukenaenaba, pi kakagaenama waiyaba miyegina, agu kao'enamaba asugasaye.

14

Awamusa'ama aboraramemintanama nkagoba agu kao'enawe

1 Tigeba agu kao'enayaga mikenaga ebi ebi pumagiri, Awamusa'ama aboraramemi ntuga pukenaga napiyiyo. Eya, Koti nkawamutasa kamana uma aborakenaga abigina asugasimaena peno.

2 Piya, ka'waina aeba tonarona amiyo sukena kamana
yemipa, aeba wasanamipa kampa uwaiminta Koti omiye.
Eya, wasanamiba pi nkagoba kampa abegana, aeba Awa-
musa'ama kakanti kamana Koti nkaobi uwa iye.
3 Piya, to ka'waina Koti nkawamutasa kamana uma ab-
orawaeyamipa, aeba wasanami nkigupa esegi puwaitama
asiwaitamagina, paruyena puwaitaye.
4 Pabiyamagina, amiyo kamanapisa yemi'naba ae'wa nk-
agupa esegi potagina, to ka'waina Koti nkawamutasa ka-
mana uma aborawaeyami'na aeba a'ya'ma monota ai'aru pe
kina'mi nkigupa esegi puwaitaye.
5 Pigoya, tigeba amiyo sukena kamanapisa uwaeyigipa
abekanaba aogi pikiye. We, Koti nkawamutasa kamana uma
aboraigipa, pipa abekana aogiyenaraka'ya pukiye. Piya,
Koti nkawamutasa kamana uma aborawaeyami ntagaram-
aba amiyo sukena kamana ukena kinapa asu igaintiye.
Pigoya, ka'waina aeba amiyo sukena kamanapisa yekana,
to ka'waina a'wae puma yekanaba, pipa kanarane. Piya
pemipa, a'ya'ma monota ai'aru pe kina'mi nkigupa esegi
puwaitakiye.
6 We nao'mitaba, naeba tigeti wama amiyo sukena ka-
mana'amana yosinta, ayama tiyo'maeyosine. Naeba tigeti
wama kakanti kamanano, abikena kamanano, Koti nkawa-
mutasa kamanano, tiyakikena kamanano, uma ararim-
ikubopa kanara tiyo'maekenaenawe.

Mono kamana'ama nkagoba aogima aboraiyo

7 Pigoya, yabe'yawama nkagabe kabu wae'ama nkagabe
kampa aogima ukibipa, ayama wasanamiba aogima abik-
ibewe, a.
8 Pikuriwama kampa aogima aga yekiniba, ayama irebu
kina'miba abitegini wama ma'enaba pukibewe, a.
9 Piya, tigeba pabiyama to kamanapisa kamana yiginaba,
ayamabaya tiyo'miba abikibewe, a. Pipa kampaye. Kama-
natipa ugasigina uwa mari wagaikiye.
10 Pigoya, a'ya'ma maga maga kamanapa toma toma waita
wantipa, uwaba kampaye. A'ya'ma kamanapa agowanta-
gane.
11 Piya, ka'waina aeba kampa ago abukubo kamanapisa
untanaba, naeka napima to marisa yagarawe yeka, aekaba
pabiyama napima to marisawe ukuwe.
12 We, tigetiba agowapa pabiyama waintiye. Piya, Awa-
musa'ama nkesegiyena tigeti aborakenaga yepa, pipa ka-
narane. Pigoya, to marisa kina kanta puma misanaga,
tigeba monota ai'aru pe kina esegi puwaitakena esegiyena
maekenaga ebi ebi piyo.

13 Pigoya, ka'waina amiyo sukena kamanapisa ikibi'naba,
aeba agowapa abima a'wae pukena esegiyenaga nunamu
otagana aborano.
14 Piya, naeba amiyo sukena kamanapisa nunamu yopa,
pipa naumanempaba yegina, napiyenanempaba uwa a'yugu
piye.
15 Pika ayama pukuwe. Piya, naeba naumanetasa nunamu
umagi, napiyenanetasa kaga ukuwe. Naeba naumanetasa
ini umagi, napiyenanetasa kaga ukuwe.
16 Piya, tigeba kampa pabiya puma timamanatasa Kotiti
ti'mu potaiginaba, ka kampa abintakibemi ntagaramaba
kamanatika aibosabo pute, ayamabaya tiyo'maema: Tagane,
ukiye, a. Pipa kampaye.
17 We, tigeba ti'mu kamana aogima yepa, aya pegiri
tiyo'yagarapa kampa esegi potawe, a.
18 Pigoya, naeba Kotiti na'mu potauwe. Pi amiyo sukena
kamana'nempaba tigepa asurigasaye.
19 We, pipa aerawane. Naeba akiyenabi amiyo sukena
kamanapisa e'ero kamana ukenaba aerawane. Piya, nae
nabemika, akiyenabi napiyenanepisa tara kamana'anto
uwaimekini abiyema puwe.
20 We nao'mitaba, napiyenarimpaba inamu kantaba a-
peno. Kaintanaripa inamu kanta puma mimagiri, napiye-
narimpaba anasa kina kanta puma aborano.
21 Pigoya, mono ago kamanapipa Wa'egawamaba maya
untiye:
To kina'mi kamanapisabe namu'isa kina'mi nkiwamutasabe
naeba ma kinapa kamana'ne uwaimekini, igeba ikabi-
natama kampa abikibewe, Wa'egawama piya untiye,
iye.
22 Piya, amiyo sukena kamanapa mono kina'mintana
wanane. Yigina, pipa kampa imatiti pe kina'mi pami puke-
naenawe. Eya, Koti kamana uma aborakenaenaba abe'isa
kina'mintanaba kampaye. Pipa mono kina'mintanawe.
23 Piya, monota ai'aru pe kina'miba ampa aki puma to ka-
mana to kamanapisa ampa amiyo siginiba, abe'isa kina'mibe
kampa imatiti pe kina'mibe ampa tigantiniba: Aibo'nabo
pewe, ukibewe.
24 Piya, tigeba aki puma Koti nkawamutasa kamana uma
aborama mintigina, kampa amatiti pemi kinano, abe'isa
kinano, tigeti ampima mono kamanatipa abekiniba, pi ka-
mana'amaba ae aupi pima agowapa uma ae aobi aborak-
ibewe.
25 Piya, kamana'wapa agupi kakantipa aborama
arawaekiye. Arawaeyakanaba, aowamaba mabinti maete

tumimagina Koti nkagega'e uma asagayumagina: Taga, taga, Koti aeba tigege mintiye, ukiye.

Monota aki pikenaenaba arupu puma aborano

26 We, nao'mitaba, pikaba aya pewe. Tigeba aki puntiripa ka'wainaba mono ini yegina, to ka'waina mono kamana urimegina, to ka'waina Koti nkawamutasa kamana uma aboragina, to ka'waina amiyo sukena kamana yegina, to ka'wainaba pi kamana a'wae piye. Pintanaba pepa, mono kina esegi puwaitakenaga napima piyo.

27 Piya, amiyo sukena kamanapisaba kamana ukena puntiripa, uwaenamiba kampaye. Tara kakagami ukibewe. Piya, ka ka yigina, ka'wainaba agowapa a'wae puma urimeno.

28 Pigoya, kamana a'wae pukena kina aisakateba, amiyo sukena kamanapa a-suma, paibuma mima Kotiti uwa yeno.

29 Pigoya, Koti nkawamutasa kamana untiripa, pabiyama tara kakagami yigiri, to ka'isamiba pi kamanapa a'yikiyo.

30 Pigoya, ka'wainaba aeba mintegina Awamusa'ama agupi mono atagina ukena puntanaba, maru kamana yemi'naba nagariyekanaba yeno.

31 Piya, a'ya'ma kina'miba mono abima esegiyena maekenaga, tigeba Koti nkawamutasa kamana ka ka uma kanara aboraiyo.

32 Eya, Koti kamana uma abora kina'miba igewai nkaborantanarapa kabiyewe.

33 Eya, Koti aeba napiyenarepa kampa a'yugu puratama, aeba agoya Kotiwe.

Pigoya, to ka'isa Kotiti atokaeya kina'mi nkakiyenabi pesa puma,

34 tige akiyenabi waya'iyaba kamanapa paka puma miyiyo. Piya puma, paisa ago kamana wasima waya'iyaba kamana kampa untiri wami nkimentanti miyiyo.

35 Piya, waya'miba mono akiyenabi kamana uma inintana aborasanaga, igeba ka'isaena abikena puntiniba, namankaipi iwaegipa ibigaiyo.

36 We, ayama napiyewe. Koti kamana'amaba tigetisa aborantina, a. Tibinto abegana ka'isamiba kampaya, a.

37 Pigoya, tigetisa ka'wainaba ae'waka Koti kamana unta poropetewo, Awamusa'wantagano, napiyintanaba, kamana kaema timo kamanapa Wa'egawama nkuntemika, aewa abibebe peno.

38 Piya, ka'waina aeba ma kamana'nekaba kampa owe yekanaba, ae'wa kamanakaba owe a-seno.

39 Piya, nao'mitaba, tigeba Koti nkawamutasa kamana
uma aborakenaga ebi ebi pumagiri, amiyo sukena kamana
ukena kipa a'nkakuniyo.
40 Eya, a'ya'ma yugaba arabama pigina aborama arupu
peno.

15

Isu purite asinti kamanane

1 Pigoya, nao'mitaba, aogi kamana urimuwagiri abintaka,
to kake tiyogaritakena puwe. Pi aogi kamana urimuwagiri,
tigeba maemagiri asima atokaema esegi puntawe.
2 Piya, aogi kamana uriminto kamanapa kampa uwaba
abima kainta, araku'ma upebe punta, pi kamanatasa Kotiba
ti'ikenaba piye.
3 Piya, mono ai'ne kamana nae maema urimintopa, pipa
mayamawe: Karaisiti aeba mono isa'ama untisa puma
aguntaenareka antota purintiye.
4 Aeba purogini arubi kaitauguna kakaga yaga a'ya
pogana, mono isa'ama untisa puma purintapisa asitantiye.
5 Aepa asitaogana Pita nkaobi uma aboramagina, pitasa
tonagisarisa tara tumpaema kina'wampi nkiyobi aboran-
tiye.
6 Pitasa mono kina 500 kina'mi nkiyobi aboraogini kaga
agawaentawe. Piya, igepisa ka'isamiba ago pu'wagana
uwaenami iyogama mintawe.
7 Pitasa Yemisi nkaobi aboramagina, pitasa a'ya'ma
aposoro kina'mi nkiyobi aborantiye.
8 Pigoya, a'ya'ma kina'mi nkika'i inare ntagara kanta puma
aposoro aborauwagana, nae naobi aboraoga agantuwe.
9 Piya, naeba aposoro kina'mi nkikapi uwaenantora
miyuwe. Naeba Koti mponota ai'aru pume kina'mipa karana
puwaitantoka, wasanamiba aposorowe unamikenaenaba
kampa kanara piye.
10 Pigoya, naeba Koti nkawagaenawatasa aposoronaba
puntone. Piya, awagaenawampa naeti ataenaba kampa
poga, naeba yoga punto'naba pipa igekeba igasaye. Nae
nagu'ama kampa pogana, Koti nkawagaenawampa naeti
wainti, pi'na puntiye.
11 Piya, naebe, igebaya, mono kamana urimintompepa,
tigeba kanara abima aegarantawe.

A'ya'ma kina'mita asikena kamanane

12 Pigoya, Karaisitiba purintapisa asinti kamana taeba
a'ya'ma yompepa, nana piyema tigetisa ka'isamiba: Purinta
kina'mi asikenaenaba kampa waintiyema, yewe, a.

13 Piya, purintapisa asikenaenaba kampa waiyesinta,
Karaisitiba kaga kampa asintesine.
14 Piya puma, Kotiba Karaisitipa kampa asitantesinta,
mono ukenaenarepe timatiti'enaripe kaga a'yugu pemisine.
Pi nkamanapa kampaye.
15 Piya, purintapisa asikenaenaba kampa taga waiyesinta,
Kotiba Karaisitipa kampa asitantesine. We, taeba pi asitanti
kamanapa umagi, kampa piya asitantesinta, taeba Koti
kamanapa taga kampa aboraompesine.
16 Piya, purintapisa asikenaenaba kampa waiyesinta,
Karaisitiba kaga kampa asintesine.
17 Eya, Karaisiti aepa purintapisa kampa asitantesinta,
timatiti'enaripa a'yugu pegina aguntaenaripa wairitasine.
18 Piya, kampa asitantesinta, Karaisiti atokaema mima
pure kinapa igeba kaga uwa pu'ma ata puwasine.
19 Eya, taeba ma mpabinkamana Karaisitiiti atokaey-
ompentana waiyesinta, igaikena tantara'ena taeti waiyesine.
20 Pigoya piyamaba kampaye. Karaisiti aepa taga purin-
tapisa asitaogana, purinta kina'mipa paitawaitama asima
mintiye.
21 Piya, purikenaenaba ka'waina agobiyogana, pabiyama
purinta kina asikenaenaba to ka'waina agobintiye.
22 Eya, a'ya'ma kina'miteti Antamuge atokaekenaenare
waintika, purune. Pabiyama Karaisitige atokaekenaenare
waintika, taogama mikune.
23 Pigoya, mayama arabama asikune. Karaisiti aeba
paitama asintika, taeba Karaisititi atokaeyompe kina'mitaba
ae aborakibi ntagaba asiyekana,
24 tae taka'i nagarikiye. Piya, Karaisitiba asugasima
a'ya'ma to esegiyenaba paitanta'enabe kabikenaenabe
maegasima, kabiratakenaenara tabarempa Koti nkayata
menkatakana nagarikiye.
25 Piya, Karaisiti kabiratakenaenaba mirite kanama,
a'ya'ma kama kina'wapa agisa amentapinti atama aera-
pakana nagarikiye.
26 Eya, a'ya'ma kama kina'wapa maegasimagina, ika'i
purikenaenaba kaga maegaikiye.
27 Piya, Kotiba a'ya'waemaena puma agisabi aki potan-
tiyema, mono isa'ama piya iye. Pigoya, a'ya'waemaena
puma agisabi aki potanti kamana'ama nkagoba taeba
abokana, Koti taegeba agisabi kampa mintiye. Kampaye.
Aeba aki puratagi, Karaisiti nkagisabi mintune.
28 Pigoya, ainti Koti aeba a'ya'waemaenaba agisabi aki
puratakanaba, yagarawampa ae agisabi a'ya'maena aki pu-
ratakibi ntagarama nkagisabi ae'wa nkaupa menkatakiye.

Piya pekanaba, Kotiba a'ya'waemaenama nkai'ne mikiye.
29 Pigoya, tigetisa ka'isamiba purinta kina'mi
nkiyo'maekenaba mono wanipa to kakema maeyawe. We,
purintapisa asikenaenaba kampa waintiye, yepa, pipa nana
piyema piyamaba maeyawe.
30 Piya, purintapisa asikenaenaba kampa waintiye, yepa,
nana piyema taeba taupa ata puratakena ki'i asi nasi nasune.
31 We, nao'mitaba, Karaisiti Isu Wa'egarempati naeba
tigekaba na'mu potamagi, mayama tagaka urimuwe: Naepa
a'ya'ma yaga purikenaenamaba agarosanatagi miyuwe.
32 Piya, Epesasi kumata kabu kara kanta pe kina'mi ka-
maena punatatakaba mabisa ikapa nana maekuwe. Pipa
kampaye. We, purintapisa asikenaenaba kampa wain-
takapa: Aiba agora pu'wakubompeka ibaba iga nanintabe
wanipe nama aogima miyeno, a.
33 Pigoya, a'yugu timiyo puritakiri abiyo: Ata pe kina'mige
nasigini, aogiyenaripa ata puritakibewe.
34 Eya, tigeba tigu'ama pami puma arupu puma mima,
aguntaenaba toba a-piyo. We tigetisa ka'isamiba Kotika
aibosabo peka, pipa abima tini piyoma, yuwe.

Tau'ama asikibipa toma pukiye

35 Pigoya, ka'isamiba maya yewe: Purinta kina igeba aya
pumabaya asikibewe. Aya iga puma asikibewe, piya yewe.
36 Pipa aibo kamanane. We, aintana potaganaba mabinti
pu'wasu pumagina iraye.
37 Piya, aintana puntiripa, tigeba witi aorasawo, to ka ao-
rasawo, maema aintana potaganaba, ayampuwampa iraye.
Pipa tonawe. Pi nkaempurasaba kampa aintanaba pewe.
38 Piya, Kotiba aewa otagina aorasa ae'wa nkayampuwapa
iraye. Piya, ka ka aintanamaba ae'wantana aboraye.
39 Piya, arirasaenama nkagoba pabiyama ka'antoba
kampa waintiye. Wasanamite taupa pipa tomane. Ya-
gawama nkaupa tomane. Kabarankama nkaupa tomane.
Inoyantama nkaupa tomane.
40 Piya, mantabinti miye kina'mi nkipa tomane. Mabinti
miye kina'mi nkipa tomane. Piya, mantara waita wantem-
intanama nkawa'enawapa tomane. Mara waita wantem-
intanama nkawa'enawapa tomane.
41 Piya, pankama nke'wasaenawapa tomane. O'ama
nke'wasaenawapa tomane. Norimi nke'wasaenawaipa
tomane. We, norimi nke'wasaenawaipa ka'mapa kampaye.
Toma toma waintiye.
42 Pigoya, purintapisa asikenaenama nkagowapa pabiyae-
nawe. Piya, mamparasa taupa kaikenaena waintegina,
asiratakibi tau'amaba kampa abararakenaenawe.

43 Piya, kaikena tau'ama nkageba maete tumegina, asik-
ibemi tau'ama nkageba maete ikiye. Kaikena tau'amaba
magimagi puma waintegina, asikibemi tau'amaba esegima
aborakiye.
44 Kaikena tau'amaba ma au'yagane. Asikibemi tau'amaba
manta au'yagane. Piya, mabisa tau waintikaba pabiyama
manta tau aborakiye.

45 Pikaba mono isa'ama maya iye: Marusa yagara abo-
ranti, Antamu, aeba agu'amantaga asintiye, iye. Pigoya,
aintisa Antamu, pipa Karaisiti, aeba e'wasaena tamikena
yagara aborantiye.
46 Piya, mantarasaenamaba kampa paitantiye. Mabisa
tau'ama paitagina mantarasaenarepa ainti aboraye.
47 Piya, marusa yagaraba marasa pumarantikana mabisa
kina'ena puntiye. Aintisa yagaraba aeba pipa mantabinti-
sawe.
48 Piya, mabisa kina'mitaba pi mabisa yagara kanta pune.
Mantari tage wainti kina'mitaba pi mantarasa yagara kanta
pune.
49 Piya, mabisa yagarama nkaoga puntompeka, pabiyama
mantarisa yagarama nkaoga pukune.

50 Nao'mitaba, ma kamana yopa abiyo: Mabisa tautem-
paba Koti kabiratakenaenabi kampa ubasikiye. Eya,
awasakenaenamaba waiyaba'enabipa kampa ubasikiye.
51 Abiyo. Kakanta kamana kapa aborarimukuwe:
A'ya'maba kampa pu'waekubompeka, pikuriyama aga
yekapa a'ya'maba a'wae puma to tauga aborakune.
52 Piya, pikuriyama aga yekapa aorumo pisa puma
karu'ena purinta mono kina'miba asima to kampa abararak-
ibewe. Piya, a'ya'ma kina taeba a'wae puma to tauga
aborakune.
53 Piya, abararanta tau'amaba a'wae puma miyaba'ena
maeyano. Eya, puriyaba tau'amaba a'wae puma miyaba
e'wasaena maeyano.
54 Pigoya, abararanta tau'amaba a'wae puma miyaba'ena
maentini, pi puriyaba tau'amaba a'wae puma miyaba
e'wasaena maeyigina, pabi ntagaba mono isapisa ka-
mana'ama nkau'wapa aborakiye. Pipa mayamawe:

Aoganta'enamaba purikenaena atarayegina nagariye, iye.

55 Purikenaenama nkesegiyenaba aempaye, iye.

Purikenaenama nkire wantawapa aempa waintiye, iye.
56 Piya, aguntaenamaba purikenaenama nkwantapa waint-
egina, mono ago kamana'amaba piyama aguntaenama nke-
segiyenaba taeti aboraye.

57 Pigoya, Koti aeba Wa'egare Isu Karaisiti otaogana, purike-
naenama nkesegiyena atarama tao'maentika, Kotiti ta'mu
potano.
58 We, nabugai ntao'mitaba, pika tigeba esegima asima
aebebe puma miyiyo. Tigeba ago abintawe. Wa'egawamati
araga ntuga piginaba, aeba uwaba kampa tigaikiye. Piya,
Wa'egawama ntugagaba a-tiyekita piyo.

16

Mono kina iyo'maekena mone aki pikena kamanane

1 Pigoya, mono kina iyo'maekena mone aki puntiripa,
Karesiya marasa monota ai'aru pe kina piyama ke i'ma
iyakosa puma aki piyo.
2 Piya, a'ya'ma sontara marusa yagaba mone maema
menkatantata ka ka'mita tigetintanabisa timata timata
maema menkaki piyo. Piyama tipipigarusanaga ai'aru pu-
gaka pigi kanano.
3 Tigeti irosakubopa, wasana uwaitakibe'nagiba igepa esa
imima uwaitakini, ti'muntanaripa Yerusaremi kumati maete
wakibewe.
4 Piya, pika naeba wamagi, naege kaga ibabute wakune.

Korinti kina uma igakenaga Poropa abuntiye

5 Pigoya, naeba Masetoniya maba akapi uwaesamagi tigeti
wakena puwe. Piya, pi ki'i wakuwe.
6 Pigoya, naeba tigeti wamagi ka'isa yagaba ampikuwe.
We, e'ero ntagabaya ampimagi, tabe esibaba a'ya waka,
wakiri tigeba ke'i wakena nao'maeyigi piti matiba wakuwe.
7 Naeba ibaba uwa uma aronkanto tigata wakenaba pipa
kampa nabiye. Piya, Wa'egawamaba abintaka tigetiba
e'erota ampikuboka yuwe.
8 Naeba mata Epesasi kumata mintakana, Pentikositira
naninta nakena yaga arosakapa tigeti kanakuwe.
9 Piya, mata'i Wa'egawamaba mono ki aogima iregina tabe
yugaba aboranamiye. Piya, mata'i mono'ama kama kinapa
uwaena mintawe.
10 Pigoya, Timotiba tigeti wakiripa, tiyo'ena potaigina
aekuruyena kampa punta miyeno. Eya, naeba Wa'egawama
ntuga posa puma aeba piye.
11 Pika aepa a-tikabitamagiri, naeti ataigina pasema
kanano. Eya, naebe to ka'isa mono kina'mibe aobi puma
miyune.
12 Pigoya, tao'yagara Aporopa, aepa to ka'isa mono kina
igege tigeti wanema, esegima otaopa, pikaba ibaba kampa
abiye. To ka yagaba kepa kanara agamaba, tigeti wakiye.

To ka'isa kamanane

13 Pigoya, tigeba tigupa aogima kabima mima,
timatiti'enabi esegima asima, waraka'ya mpima esegi piyo.
14 A'ya'maena pentanaba agu kao'enayaga piyo.
15 Pigoya, nao'mitaba, tigeba ago abintawe: Setepana
tupa igeba Akaiya mari marupa mono kamanatapa abo-
rantane. Piya, ige'wai ntapiyenabisa Kotiti atokaeya kina
iyo'maekena puntane.
16 Eya, piya pe kinape to ka'isa araga mono yuga
puma monoka tiyo'maeya kinape, paebuma igeti paitakena
kina'waintana piyo.
17 Pigoya, Setepanabe Potunatobe Akaikobe, igeba naeti
irosauguna nantawama aogi puntiye. Igeba tige marupa nae
nagupinti pumaewamagini,
18 naepe tigepe kaga tanta paru puratantawe. Tigeba piya
kina'mi nkige abigina aogi peno.
19 Pigoya, Esiya auka'isa monota ai'aru pe kina'miba:
Aya pewe, yewe. Akurabe Pirisikabe isige namapi monota
ai'aru pe kina'mibe, igeba Wa'egawamaka uma tabera i'mu
puritama: Aya pewe, yewe.
20 A'ya'ma mono kina'miba kaga: Aya pewe, yewe. Tigeba
mono kinapa ka ka ankayankamimi piyo.
21 Naeba Poronawe. Naeba: Aya pewema, nae'ne
ntayapisa kaeyuwe.
22 Pigoya, ka'waina aeba Wa'egawamaka aekita potakibe-
mipa, ataigina Kotiba agarubakaikiye. We, Wa'egarepa,
kaeba ampa aborao.
23 Wa'ega Isu nkawagaenawapa tigeti waima waiyeno.
24 Karaisiti Isuka agu kao'enanepa tigeti puritauwe.
Tagane.
Poro piya isa kaentiye.

KORINTI KINA'MI NKISA PORO KAENTIYE (TARA YAGANE)

1 Naeba Porona, Karaisiti Isu nkaposoro Koti nkabemika unatantiye. Piya, naebe tao'yagara Timotibe, tasigeba Korinti kumata Koti mponota ai'aru pe kina'mititibe, Akaiya mari Kotiti atokaeya kina'mititibe, tigeti ma nkisapa kaeyuse.

2 Pigoya, tabarempa Koti, Wa'ega Isu Karaisiti, isigetisa awagaenabe paruyenabe tigeti waiyeno.

Koti Poro ao'maeyomeka a'mu potantiye

3 Pigoya, taeba Wa'egare Isu Karaisiti nkaba Koti ta'mu potama agiseno. Piya, tabarempa aeba antara'enama nkagowe. Pi Kotirempa aeba agoya puratakenama nkagowe.

4 Piya, taeba a'ya'ma tauki nakiyenabi mpiyompeka agoya purataye. Eya, Koti agoya puratamisa puma taeba pabiyama iki nakiyenabi mpiye'nagipa kanara agoya puwaitaiyoma tao'maeye.

5 Piya, Karaisiti ae kuntuyenama nkatunkapa tabera taeti aboraisa pumagina, pabiyama Karaisitibisa agoyaenawapa taeti tabera aboraramiwaye.

6 Piya, taeti tauki nakiyenaba aboraramemipa, pipa tigeka agoya puritama ti'ikenaga aboraramiye. Kotiba agoya puratamipa, pipa tigeka agoya puritakenaga aboraramiye. Piya, tae puratamisa puma aborariminti kuntaenaba kaga aesaga'ma paebuma miyigina Koti pi nkagoyaenawapa puritakiri miyiyo.

7 We taeba tigeka tara tara tagiba kampa napinta, mayama napima esegi pune: Tigeba kuntaenarepa asima kubo pukibepa, taegeba kaga agoyaenarapa asima kabo pukibewema, abuntune.

8 We nao'mitaba, taeba Esiya mari miyuwakini tauki nakiyenaba tabera aboraraminti, pika aibo pusanaga kamana urimekiri abiyo: Pita'iba kuntaenama agasiya puratama esegiyenarepa asuragasima taerari kaeyoga: Mikenaenarepa nagariwakiyema, napintune.

9 Piya, taeka: Iyeguyigini puriyoma, utaratantisa puma aboraramintiye. Pipa uwaba kampaye. Taeba taete nkesegiyenarekaba kampa napinta Kotiti atokaekenaga aboraramintiye. Eya, Koti aeba purintapisa asiwaitakena esegiyenawa nkwainta yagaramati esegima tamatiti potakenaga aboraramintiye.

10 Piya, taeguyigi purikenaena pi ataenabisa Kotiba taba
puratantiye. Piya, aintiba to kakema taba pukiye. Eya,
esegima aeti tamatiti pekana to kakema taba pikiye.
11 We, tigegeba nunamubisa tao'maeyiyo. Piya pig-
ina Kotiba uwaena kina'mi ntunamu abintana agoya pu-
ratakiye. Agoya puratagiri uwaena kina'mitaba tigeba pika
ti'mu potaigina kanarasano.

Poro aeba Korinti kinapa ata kamana kampa uwaimintiye

12 Piya, taeba mantanaga ta'mupa pune: Taeba mampara
a'ya'ma kina'mi nkikapipa aogima ntasimagi, pabiyama tige
tikapi asugasima aogima ntasintompene. Piya, taeba aota
puma Koti pisa puma tagantana puntune. Mabisa kina'mi
ntapiyenamaba kampa aboramagi, taeba Koti nkawagaen-
abisa kamanatepa aborantune. Eya, tagu taumarempaba:
Pipa tagantanawe, iye.
13 Ma kamanapa tigetiba kaeyompepa, agowapa pipa
kampa kakantiye. Kampaye. Kaema timopa aisuma abiyo.
Piya, nae nabemika tigeba agowapa abiwaekibewe.
14 Eya, paipa tigeba ka'isa abintakina nae nabemika abi-
waeyiyo. Piya pikibepa, Wa'ega Isu kanabipa taeba tigeka
ta'mu pukubompesa puma tigeba taeka ti'mu pukenaga
napiyiyo.
15 Piya, tigeba pikaba kanara napikibewema abibebe
punta, paitama tigeti wakuwe, untone. Pipa kayone puritak-
enaga tara yaga tigeti aborakuwema napintone.
16 Eya, naeba pabiyama napimagi paitama tigeti wama
urigaitegi Masetoniya mari wakuwema napintone. Piti
umigategi to kakema a'wae puma Masetoniya maba agaite
to tigeti kanakiripa, Yutiya mari wakenaga nao'maeyiyoma
napintone.
17 We, naekaba nanawe yewe. Pi kamana'nepa naeba
tara nagi napinta a'yugu kamana untona, a. We, naeba
ka'ena pikena pontanaba, pipa mampabisa kina'mi yesa
suwa: Owe, owe, kampaye, kampaye, kaga yesa suma yuwa,
a. We, pipa kampaye.
18 Kotiba tagantana puma tao'maeyoga taeba urim-
intompe kamanatepa owebe kampayebe kaga kampa un-
tune.
19 Piya, naebe Sairasibe Timotibe taeba Koti Ntagara Isu
Karaisitika kamana urimintune. Piya, Karaisiti aeba tara
agi kampa napinta, owe a'a-o kaga kampa untiye. Kampaye.
Aewapa owe uma asi nasiba tagantana piye.
20 Eya, a'ya'ma Koti utaratanti kamanaka Karaisiti owe
uma au'wapa aborawaeye. Pika taeba Koti kamanapa

abimagi, Karaisiti nkagerapa taeba tagane uma Koti nkageba asagayuyune.
21 Piya, Kotiba tigepe taepe Karaisititi kaga atokaeratamagina esegima asiratama yogaretapa utarataye.
22 Piya, ae'wa nkara'ena puratama Awamusa'wapa tagupipa ataogana tumintiye. Piya, aintiba a'ya'waemaena aboraramikenaga awame'ena taminti, pipa Awamusane.

Poroba kampa agaropa igetiba wantiye

23 Pigoya, naeba Korinti kumatiba wama namo'ena puritasanaga kampa wantone. Piya, kamana'nepa Koti pipa abintegi taga taga yuwe.
24 We, taeba timatiti'enaritapa tabe kina kanta puritakenagaba kampa yune. Kampaye. Taeba tiyo'maeyakiri ti'muntanabi miyiyoma, yune. Piya, tigeba timatiti'enayaga esegima asima mintapa, pipa abuntune.

2

1 Piya, naeba tigeti wama tinta ataena to kake aborarimisanaga napima kampa wantone. Kampaye.
2 Piya, naenepa tinta ata puritakiripa, ae'nagita nae nantaba asoya punatakibewe, a. Piya, tige asoya punatakibe'nagitipa, nana piyema naeba tige tintaba ata puritakuwe, a. Pipa kampaye.
3 Piya, naeba wakiripa, tigeba asoya punatakibe'nagitipa nanta ataena aboranamisanaga naeba arupu puritakena isa'nepa pai kaerimintone. Piya, naeba tigekaba mayama napintone: Nae nantawamaba asoya pegina tige tintawamaba kaga asoya piyema, napintone.
4 Piya, nae nantawamaba tigekaba tabera nauki nakiyena pegina kunta nabegi tabera kube'ena puma marusa isapa kaema timintone. Piya, tinta ata puritakena wanane. Agu kao'enanepa tigeti tabera waintegi, pi'na aborarimikenaga kaema timintone.

Aguntaena maegainti ntagaraba to kake tiyo'ena potaiyo

5 Pigoya, ka'waina tinta kuntaena aborarimemipa, aeba nae'amana nane. Tigeti kuntuyena aborarimintiye. We, a'yugu naeba esegi kamanapa uwa yuwa, aeba tigetibe naetibe kaga ka'isa kuntuyenaba aboraramintiyema, yuwe.
6 Pigoya, aeba agu a'wae piya, antota'enawa tikabitakenaenaripa tigeba a'ya'ma uwa ataiyo. Pipa pabigoye.
7 Piya, ibaba tigeba a'wae puma asu'a potama to kakema tiyo'ena potaiyo. Eya, tabe kuntuyenama aerarikaesanaga to kakema tiyo'ena potaiyo.
8 Pika naeba to kakema agu kao'enaripa aboramiyoma, esuritauwe.

9 Piya, a'ya'maenagaba tigeba kanara nawamupa
wasiyewo, kampayoma abisanaga esa paipa kaentone.
10 Piya, tigeba ka'waina kaintana atunkapa agaikibepa,
pipa naegeba kaga agaikuwe. Piya, kainto kaintanaba pipa
naeba Karaisiti nkaobi kaintone. Eya, tige tiyo'maekenaga
pabiyama kaintone.
11 Pipa Satani tamiyo pusanaga piyaba puntone. We, aeba
ata puratakena napiyaba miye. Pikaba taeba aibo'enaba
kampa puma, kabiyeno.

Poroba Torowasi kumata kuntaena abuntiye

12 Paipa naeba Karaisiti nkawaga kamana ukenaga
Torowasi kumata ampa irosauwagana, Wa'egawamaba kepa
pita i'natantiye.
13 Aiboga, na'nanto Taitasipa pi kumatapa kampa
agauwagana naumanempaba pikaba kampa aogima
pasema mintantiye. Piya poga, naeba Torowasi kinapa
igaite Masetoniya mari kanantuwe.

Koti nkesegiyenaba asugaikenaenawe

14 Pigoya, Koti aeba Karaisiti ntugarasa paitaratagi, kama
kinatepa igasune. Pikaba ta'mu potano. Piya, aeba yogare-
taka uratagini wasanami tae yugarasa Karaisitipa agagana,
aogi aguntaena a'ya'ma mariba pi'naba piye.
15 Eya, taeba aogi agunta kanta puma miyokana
Karaisitiba kaeyagina Kotiti iye. Pi nkaguntamaba i'ikena
pe'nagi nkikapi aboramagina, kaiwaitakena pe'nagi
nkikapipa kaga aboraye.
16 Piya, agora purikibe kina'mitiba pipa ata purikena
agunta kanta puma aboraye. Piya, to ka'isa kina'mitiba,
e'wasa maenta kina'mitiba pipa aogi e'wasa agunta kanta
puma aboraye. We, pi ntugaba ke pekana kanarasakiye, a.
17 We, taeba ka'isa uwaena kina kantaba kampaye. Ige
Koti kamanatasa pisinisi yugawaipa pesapa kampa pune.
Kampaye. Taeba tagantana pompeka Kotiba yogaretapa
utaratagi, taeba Karaisititi atokaema Koti nkaobipa ka-
mana'wapa taga uma aboraune.

3

Kasa mono yuga kinane

1 We, taeka: Igewai asagayukena pewema, napiyewa, a.
Taeba ka'isa kina pesa puma, wasanami tage asagayuntini
isa kaema tamigi tiyakisuna, a. Tage asagayukena isa tigeba
kaema tamigi wasanaba iyakisuwa, a.

2 Pipa kampaye. Tagega'e asagayukena isapa tigewe. Piya
isapa kaemarantapa, tigupi waiyegini, a'ya'ma kina'miba
ago agama aisumagini taekaba aogima abewe.
3 Piya, taeba tigeti yoga pokiri, Karaisiti nkisa'ena pu-
guna pi'na nkagowapa arantiye. Piya, pi nkisapa inkirasa
wanane. Pipa e'wasa Koti Nkawamusatasa kaemarantine.
We, yaba nkisata nane. Wasana igupi kaemarantine.

4 Piya, pi yo kamana'ama nkagoba mayamawe: Taeba
Karaisiti ntugarasa Kotiti atokaema tara tagiba kampa
napiyune. Kampaye.
5 We, pi ntugarapa tae esegiyena kampa waintegi, tae
tayapisa taeba ka'enaba kampa uwa abae puma pune. Kam-
paye. Koti ae abintowa esegiyenawapa tamegi yogarepa
abae puma pune.
6 Eya, Koti aeba kasa'ena utaratamagina taepa pi kasa
monotapa yoga kina urataye. Piya, pai yaba nkisata
kaemaranti ago kamana nane. Awamusatasa kasa mono
aborama pi ntugara utarataye. Eya, pai yaba nkisata
kaemaranti kamana'amaba wasanaba aeguma kaiye. We,
Awamusa'amaba kasa'ena aborama wasanamipa aoganta
e'wasaba imiye.

7 Pigoya, paipa Koti aeba ago kamana'wapa yaba nkisata
kaema imogana, iwa'enawaimpa aogiyenaba puntine. Eya,
pi ntagaba Koti nke'wasaenamaba Mosese nkaowabipa
e'wasa puwantiye. Piya, pi nke'wasaba nagarikena
pogini, Isureyo kina'miba aowabi kampa uwa aganta
parokaentawe. We, pi paisa ago kamanapa aogi iwa'enabisa
aboramagina purikenaenamaba arawantiye.
8 Aibogana, Awamusa'ama aborami aoganta'enamaba
iwa'ena taberaka'yapisa aboraye. Pipa to awametane.
9 Eya, ata ikantaga kamana aboranti ntagaba e'wasaenaba
puntegina, we, arupu puratakena kamana aborai ntagaba
e'wasaenawapa tabera asugasima waiye.
10 We, pikaba maya yuwe: Kasa'enaba e'wasaraka'yane.
Piya, paipa e'wasaenara aborantintanaba ibaba e'wasaena
kampa wainta kanta puma waiye. Eya, kasa'enamaba
paisaenaba asugasima tabera e'wasaba piye.
11 Eya, nagarikenaba aeba e'wasaenayaga pai aborantiye.
We, waiyaba mikenaba aeba tabe e'wasaenayaga waiyegina
kanarasaye.

12 Piya, Koti utaratanti waiyaba mikenaenagaba taeba aobi
puma miyompeka taeba kampa taekuruba pune. Kampaye.
13 We, taeba Mosese puntemisapa kampa pune. Piya, aeba
kai atutasa aowabipa aerarikaetama, Isureyo kina'miba

e'wasaenawa nagarikena pogana agaigina ani pusanaga kakantiye.

14 Piya, napiyenawaipa akumpa esegi puwaitagini igeba paisa utawaitanta ago kamana aisepa, agowapa kampa aogima ntapiyewe. Kampaye. Piya, kana kai atupa iyora uwa waintegini kampa maegasima agawe. Kampaye. We, wasanamitaba Karaisititi atokaeyakana maegasaka agakune. To kipa kampaye.

15 Eya, igeba paipe ibasa kanabipe Mosese kaemaranti kamana aisepa, kai atunkama napiyenawaipa aerarikaeyagini kampa napiyewe.

16 Aibegina, ka'waina agu a'wae puma Wa'egawamati atokaeyamipa, pi kai atupa maegasagina agaye.

17 We, Wa'egaba aeba Awamusane. Piya, Wa'egawama Nkawamusa'amaba ka'wainati miyegina, ka'enamaba pi ntagaraba kampa arakuriye. Kampaye. Aeba aogima uwa miye.

18 Pigoya, aogima uwa miyompe kina'mite taowabisa kaiba ago maegasagi agaune. Piya, Wa'egawama nke'wasaenamaba taeti aboragi pemonta kanta puma pakasa piye. Eya, a'ya'ma yagaba tagu a'wae puta iyegi, taeba e'wasaenawapa maeta ima ae kanta puma aborakena pune. Piya, Wa'ega, aeba Awamusa'ama, aeba piyaba purataye.

4

Kotiba mantabintisaenaba tautasa aboraye

1 Pigoya, Kotiba antara'ena aboraramima ae'wa nkago aborakena yugarapa uratantegi, pika kampa taekitaba pune.

2 Piya pumagita, kakakena tanintanaba takabigasima kumpari kipa kampa nasima, Koti kamanapa kampa antage'ena potaune. Kampaye. Taeba Koti nkaobi taga kamanataka'ya uma aborakini a'ya'ma kina'miba yogarepa agamagini taeka intabaipintiba aogima ntapiyewe.

3 Piya, kana mono yompepa, pipa igaikena kina'mi nkiyobinkamana kakasu piye.

4 Eya, mampabisa ama koti aeba kampa imatiti pe kina'mi ntapiyenawaipa airarikaewaitamagina, Karaisiti nke'wasaenama nkawaga kamana'ama igupipa ubasegini Koti nkara'enawapa agasanaga airarikaewaitaye. Piya, Karaisiti aeba Koti nkamataka'yane.

5 We taeba mono urimompepa, pipa taerekaba kampa urimune. Kampaye. Isu Karaisiti aeba Wa'ega miyegi, taeba Isuka kayokaya kinati mpiyune, pipa urimima miyune.

6 Piya, Koti aeba paitaka'ya: Tununtanabisa arao, yogana
arantiye. Pi unti Koti nke'wasaenawampaba ibaba tagupi
araye. Eya, Koti nke'wasaenamaba Karaisiti nkaobisa abor-
agi agabebe pune.
7 Piya, taeba magabu kanta puma miyokana, pi mantabin-
tisa e'wasaba tantabaipi waiye. Piya, taetisa aogiyenaba
aboramipa pipa tae'ena wanane. Aeba Koti nkesegiye-
naraka'ya tae tauta aboragini agawe.
8 Piya, wasanamiba tonarona tauki nakiyena abo-
raramepa, kampa akutatawe. Kuntaena aboraramekaba,
kampa taekitaba pune.
9 Igeba kama puratakaba Kotiba kampa tagasaye. Igeba
taeguyega ware'naokanaba tao'maeyagi to ka asima yogaba
pune.
10 Piya, a'ya'ma yagaba Isu mpiyaba mikenaenawapa tae
tauta ampa aborakenaga tae tautepa Isu purintemi ki'i
wama miyune.
11 Eya, a'ya'ma yaga mampara miyompe ntagaba Isukaba
igeba ata purataga, taeba purikena ki'i nasune. Piya, Isu
mpiyaba mikenaenawampaba tae purikena taupisaba abo-
rakenaga piyama nasune.
12 Pipa mayamawe: Taetiba purikenaenamaba yoga
pegina, pi ntugarasa tigetiba miyaba'ena ago aboraye.
13 Pigoya, paipa ka'wainaba amatiti puma mono isapipa
mayama kaentiye: Naeba namatiti poka kamana uma ab-
orauwe, untisa puma, taeba tamatiti puma mono kamana
yune.
14 Piya, taeba mayama abibebe pune: Wa'ega Isu pur-
intapisa asinti, aeba taepa pabiyama Isuge purintapisa
asiratamagina, tigepe taepe kaga ae'wa nkagora taba pu-
ratakiyema, abintune.
15 Piya, a'ya'ma taeti aboraramintintanaba pipa
tiyo'maekenaenawe. Piya, Koti nkawagaenamaba wagana
kana pegini, uwaena kina'miba abima tabera i'mu puma
Koti nkage asagayuyiyo.

Mabisa kuntuyenamaba aogi e'wasaena aborakiye

16 Pikayema taeba kampa taekitaba pune. Kampaye.
We, tau'amaba paka paka abararagina, a'ya'ma yagaba
tagu'amaba paka paka aososiye.
17 Piya, tauki nakiyena taeti aborawaeyamipa pipa uwa
aro ntaganto puwama, tabe e'wasaena taeti aborama, tabe
kuntuyenaba asugasima waiyaba mikiye.
18 Piya, taeba taorasa agaompentanagaba kampa
napiyune. Kampaye. Taeba taorasa kampa
agaompentanaga, pika taeba kamanapa yune. Pikaba

kampa taekitaba pune. Eya, taorasa agaompentanaba pipa aro ntaganto waiyekana, taorasa kampa agaompentanaba pipa waiyaba mikiye.

5

Mabisa namapa tauteka mantabisa nama mpaekune

1 Pigoya, taeba mayama abintune: Mampabi ibaba seri nama kanta puma tau mintompepa, pipa maegasigipa: Aerawane, ukune. Piya, Kotiba ka esegi namatepa kima'ma mintikana aborama tamikiye. Pi ntamapa wasanamiba iyatasaba kampa kimaranta ntamapa mantara uwa waiyaba waikiye.

2 Piya, taeba mampabi pi ntamapi mima kube'enaba puma miyune. We, taeba mantabinti wainti ntamatasa kai kanta puma amirisanaga tabugaye.

3 Eya, uwa tauka misanaga pintana purisanaga tabugaye.

4 Piya, taeba ma seri namapi miyompeka, taeba: A-e, a-e, uma kube'ena puma miyune. We, paisa tau kasakana wanane. Taeba to aogaso tau'ena pu u'ma misanaga tabiye. Piya pekana aoganta e'wasaenamaba purikenaenarepa nawagaikiye. Pikaba tabugaye.

5 Piya, aoganta'enara yokege puratai ntagara aeba Kotiwe. Piya, aeba marupa Aota Awamusapa tamintegi, ainti a'ya'maena tamikenaenagaba taeba abibebe pune.

6 Piya, taeba pika abima pero puma miyune. Pipa mayama abune: Ibasa yaga Wa'egamageba kuma'watiba kampa miyompekaba mamparapa tau'amaba namate kanta pegi miyunema, abune.

7 Piya, ma kanarapa taobisa agantompentana wanane. Taeba uwa tamatiti puma mono ki'iba nasune.

8 Pika abima pero pune. Piya puma, taupa kaite Wa'egamage ampisanaga tabugaye.

9 Piya, ma ntamatepi miyompepe, kaite aege miyompepe, taeba yokege puma Wa'egawama nkabugaintana wasiyekana a'mu puratano.

10 Piya, taeba a'ya'ma kina'mitaba Karaisiti nkantota'ena aborakena aemu yabaera irosakune. Aibekana, tau'yaga pompentanaba a'yigitatama a'ya'ma ka ka kina'mitepa ikapa aogiyenawo, ataenawo aboraramikiye.

Poroba wasana Kotiti atokaekena yuga puntiye

11 Piya, taeba Wa'egamaka taekuru pukenagaba napima, wasanamikaba imatiti piyema yogaba pune. Piya pokanaba Kotiba agorepa tagawaeye. Piya tintabaipipa pabiyama agorepa tagawaeyanema, napiyuwe.

12 Piya, ma kamana yompepa, pipa tae taupa tiyobi to
kakema kampa maete iyune. Kampaye. Tigeba abiginaba
taekaba aogima ntapima, wasanami nkiyoriba ti'muntanaba
aborano. Eya, i'ama nkasagayuntini igupa kampa napiye
kina'mi nkiyoriba taekaba abima ti'mu piyo.
13 Piya, wasanami nkiyobi taeba aibosabo pompepa, aer-
awane, taeba Koti ntuga pune. Wasanami nkiyobi taeba
aogima ntapiyompepa, pipa tiyo'maekenaenawe.
14 We, Karaisiti nkagu kao'enawampa kabirataye. Pikaba
taeba aogima napimagita mayama abibebe pune: A'ya'ma
kina'mite nkantotapa ka yagarama ago purintiye. Piya, aeti
atokaekenaga a'ya'ma kina'mitepa mampabisaenara ago pu-
runtunema, abune.
15 Piya, miyaba miye kina'miba taetentana wanane. Aeti
atokaema miyaba miyompeka purintiye. Eya, aeti atokae-
sanaga a'ya'ma kina'miteka purogana asitantiye.

16 Piya, ibasa yagaba taeba wasanami ntapiyenabisa
wasanapa kampa a'yigi nkitaune. Kampaye. Piya, paipa
Karaisitikaba wasanami ntapiyenabisa a'yigi nkatantune.
We, ibaba kampaye. Aeba to awametanema, abune.
17 Piya, ka'wainaba Karaisitiiti atokaeyamipa aeba to
auga puwaeye. Paisaenawampaba nagariwagina, we, ao-
ganta'enawampa aborawaeye.

18 Pipa a'ya'ma aoganta'enaba Kotintana manane. Piya,
aeba Karaisiti ntugarasa taepa maema aeti atokaeratama ka
tantabariratantiye. Piya pumagina, aeba ka tantabarikena
yugara uratantiye.
19 Eya, Karaisiti ntugarasa Kotiba ae'wa ntuga puma
mabisa kina'mite nkaibo'enarepa aewake ka tantabariratan-
tiye. Piya pumagina, aeba ka tantabarikena kamanapa
tayapisa aboranoma uratantiye.
20 Pika taeba Karaisiti nkaogi agoya kamana'wa ukena
kina miyokana, Kotiba kamana'wapa tawamutasa esegima
urimiye. Piya, taeba Karaisiti ntugaraka mayama esuri-
taune: Tigeba Kotiti atokaema ka tintabarima miyiyoma,
uritaune.
21 Piya, Karaisitiba aguntaenawapa kampa waintipa, tae
agunta asu'a puratakenagaba otaogana agunta yagara kanta
puma purintiye. Aiboga, taeba Karaisitiiti atokaemagi yo-
gawatasa Koti nkarupu kina aborakena pune.

6

Aposoro kina'mi kuntaenawaipisa mono aborantawe

1 Piya, taeba Kotige ka yuga pompe kina'mitaba, ka-
manapa esegi kamana urimima: Tigeba Koti nkawagae-
nawapa maentapa, a-nkuwa ataiyoma, urimune.
2 Piya, aeba maya kamanapa untiye:
Aogi kanabipa kamanakapa abimagi, wasanami nki'ikena
yagaba kao'maentone, untiye, iye.
We, aogi kanarapa iba aboraye. We, tau'ikena yagaba ibanto
aboraye.
3 Pigoya, wasanami tae yugaga uma ata pusanagaba taeba
ka'enaba igisabi ware'nakenaenaba kampa puma kabiyune.
4 Piya, taeba Koti kayokaya kina mimagi aogi yugarepa
tonaronabisa aborariyakima miyune. Piya, taeba tauki
nakiyenarepe kuntaenarepe kamparagaenabi mpikenaen-
abe pasema aesaga'ma asima esegi pune.
5 Eya, kasotasa taeguma, iga'na puratamagini, tabe ka-
mana uratawe. Aerawane. Taeba araga ntuga puma, aogima
kabima mimagi, nanintagaba i'mima agorepa aboraune.
6 We, tabe nare ntare puma mimagi, abikenaenarepa
aogima aborama, kampa karu'ena tao'mipa kamana uwait-
ama, kayonena puma agorepa aboraune. Eya, Aota Awa-
musati atokaema mima, agu kao'ena au'wantaga mimagi,
7 taga kamana'amana uma, Koti nkesegiyenaba aboramagi
miyune. Piya, taeba Koti nkarapuyenaba kaso kanta puma
tayatakantibe tayake'masibe pu'ma miyune.
8 We, ka'isa kina'miba tageba asagayuyegini, to ka'isamiba
maete tumewe. Ka'isamiba ata kamana uratagini, to
ka'isamiba: Aogi yuga pewema, uratawe. Ka'isamiba taek-
aba: Kumpari kinanema, napiyepa, pipa kampaye. Taeba
tagantana pune.
9 Uwoma kina'miba tagapa, agorepa kampa aogima agawe.
Taeba purikena kina kanta pompepa, uwa taogama miyune.
Taeguyepa, kampa purune.
10 Piya, taeba intara'ena pe kina kanta puma mima, asi
nasiba ta'muba pune. Taeba kusi kina kanta puma mima,
mono kutatepa eta'ma ima uwoma kina imune. Eya, taeba
kota kampa wainta kina mima, a'ya'maena wainta kina
kanta puma ta'mu puyaba'miyune.
11 We, Korinti kinapa, agu kao'enayaga puritamagi,
tantabaipisa kamanapa aborawaerimune.
12 Taeba agu kao'ena puritakenaenaba kampa akunune.
Kampaye. Taeba kanara agu kao'ena puritaokiri, tigeba agu
kao'enaripa akunega ka'enaba kampa puma miyune.
13 We, araga yagarane kanta puma miyepa, tigeba anto-
tapa tigupa ataigina taeti kananoma, urimuwe.

Taerepa Koti ntama mpintune

14 Pigoya, kampa imatiti punta kina'migeba ka kina
kanta pumaba a-mpiyiyo. We, ayama antage'enambe
arupuyenamabe ka'enaba pukiye, a. Kampaye. Ayama
e'wasaenamabe tununtanamabe ka'enaba pukiye, a. Pipa
kampaye.
15 Piya, ayama Karaisitige kewamageba napiyenawaisipa
ka'masa puma mikibese, a. Kampaye. We, ayama amatiti
pemi'nabe kampa pemi'nabe isigupa ka'masa puma mik-
ibese, a. Pipa kampaye.
16 Piya, ayama Koti mpono namake ama kotigeba maema
atokaekibese, a. Pipa kampaye. Abiyo. Miyaba Koti mpono
namapa pipa taewe. Pika Kotiba maya untiye:
Naeba igege mima, ige ikapi nasikuwe, iye.
Piya pumagi, ige Koti miyekini igeba nae tu mpikibewe, iye.
17 Piya, abe'isa kinapa igaitegiri aota miyiyo, Wa'egawama
naba piya yuwe, iye.
Piya, i'nintanaba a-mpaema miyigi, naene tibabeno, iye.
18 Piya, naeba tibantana pekiri, tigeba araga yagaranentana
puma mikibewema, tabe Wa'egaraka'yankamana
yuwe, piya untiye.

7

1 Piya, nabugai ntao'mitaba, piyaenaga agebama utaratan-
tika, taeba tagu tau'ama i'nintana pemika aeyoba'magi
Kotikaba taekuru puma aota'enama nkaupa aogima abo-
rama miyeno.

Korinti kina'mi igu a'wae puguna Poro a'mu puntiye

2 We, tigeba agu kao'ena purataiyo. Piya, taeba tigetiba
ka'wainapa ataena kampa potantune. Piya, ka'wainapa
antage kipa kampa aboraeyakintune. Piya, ka'wainapa
kumpari kamana kapa kampa omima ae'enawapa paibun-
tune. Kampaye.
3 We, naeba piyama tipi pima kamanapa kampa yuwe.
Kampaye. Naeba: Tigekaba napima agu kao'ena puri-
taunemaba, taga kamana ago urimuwe. Eya, taeba tigege
ka'ena puma mita wama purenemawe.
4 Piya, tigeba aogima ntapima arupuyena pusanagaba tara
nagiba kampa napiyuwe. Tigekaba tabera na'mu pogiri
esegima asinatawe. Eya, wasanamiba tauki nakiyenaba
aborawae tamega, aerawane. Tigekaba napima tabera
na'muntanabi mpiyuwe.
5 We, paipa Masetoniya mariba ampa irosauwapa,
pita'igeba uwaba kampa mintantune. Kampaye. Asi nasiba
toma toma tauki nakiyenaba tauta aborantiye. Eya, tautapa
ma'ena puratauguna, tantabaipipa taekuruyena aborantiye.

6 Aibogana, Kotiba aeba kuntaena maeya kina'mipa
agoya puwaitai'na aeba Taitasipa otaogana taeti kanaogana
tantaba agoya puratantiye.
7 Piya, Taitasi taeti kanantemipa, pikaba Kotiba agoya
puratantiye. We tigeba Taitasi nkantaba agoya potauguna,
aeba pi kamana maete kanama kaga agoya puratantiye.
Piya, Taitasiba kamanatipa unamimagina: Tigeba nagak-
enagaba tibugagina, tintawamaba naeka kube'ena pegiri,
nae nage asagayuyewema, unamintiye. Piya, pi kamana
unamintikaba tabera na'mu puritantuwe.
8 Naeba paipa ka isa kaema timima, tinta tiki nakiyena
maema aborarimintopa, pika abima nantarapa kampa
puwe. We, paipa nantawamaba kunta puntikana, ibaba
kampaye. Piya, esa'nempa aro ntaganto tinta tiki nakiyen-
aba aborarimintegina, a'ya wayema, abuwe.
9 Piyamaba nantawamaba aogi piye. Pipa tinta tikin-
tika wanane. Tigeba tintara'ena puma tigu a'wae puntika
nantawamaba aogi piye. Eya, Koti nkabintanaga tinta tiki
nakiyenaba puguna, kamanatempaba kampa ata yugaba
puritantine.
10 Piya, wasanamaba Koti nkabintanaga anta auki
nakiyena puntanaba, ago a'wae pekana Kotiba au'ima
ababekana, pikaba kampa napima ata pikiye. We,
wasanamaba mampabisaenaraka anta auki nakiyena
pekanaba, pi'na nkau'wapa purikenaenawe.
11 We, abiyo. Tigeba Koti nkabintanaga tintara'ena pu-
guna, pi'na nkau'wapa aogiyenaba tigupinti atama tutusuri-
taogiri abintane. Piyama tutusuritaogiri, tigeba asima ka-
manatipa uma arupu pumagiri, pi ntagarama nkaguntae-
naraka pami pumagiri, Kotika tiyekuruba puntawe. Eya, pi
ataena pemi'napa arupu potakenaga tigeba tabera napima
esegi puma kamana'wapa karu'ena uma aogi puma an-
tota'enawapa amintawe. A'ya'ma yuga puntapa, pipa aogi
pumagiri, Koti nkaobipa kampa kamanatipa uwa waintan-
tiye.
12 Piya, pai isa kaema timintopa, pipa aru'ena punti'na
aekawemaba kampaye. Ataena potanti'na aekawemaba
kaga kampaye. Piya kamana urimuwagiri, tawamupa
wasikenaenaripa Koti nkaobi aboranema, pika kaema tim-
intone.
13 Piya, pintanarimpaba tantawamapa agoyaena potawe.
Piya, tanta manapa agoya puntika wanane. Tigeba Taitasi
nkanta agoya potantaka a'mu puma kanama ampa uramoga,
taeba tabera ta'mupa puntune.
14 Piya, paipa naeba tige tige asagayuma Taitasipa om-
intone. Pi kamana'ama nkau'wantaga aborawaeyugu

kampa nanipa puntuwe. Piya, paipa tigepa kamana urimintopa, pipa taga au'wa aborantaisa puma, tige asagayuma Taitasipa kamanati omintopa, pikeba au'wantaga'ena aborantiye.

15 We, Taitasiba tigeti waogiripa tigeba ababuma tiyekuru puma pami ntami puma awamu'wapa wasintawe. Pika aeba napintana agupa tigeti uwaenara abugantiye.

16 Piya, antage'ena pusanaga tigekaba tara nagiba kampa napinta, pikaba na'mu puritauwe.

8

Mono kina'miba iyokinapa iyo'maekenaenawe

1 We, nao'mitaba, Masetoniya marisa monota ai'aruyenabipa Koti nkawagaena aboranti, pika urimikena pune.

2 Piya, tabe iki nakiyenaba igeti aborama imiyo puwaitagini, igeba pugararaka'ya mintantawe. Mimagini, igeba monotaka i'muntana puma asugasima tabera pumagini, ige'wai kupisa uwaena aki puma iyokinapa iyo'maentawe.

3 Piya, ige'wai ntapiyenarasa aega'ma kana moneba imintawe. Eya, igeba waintemintana kanara napima atamagini, pi'napa pi'napa agasima to kake atantawe. Naeba pika ago abigaite awagaba urimuwe.

4 Piya, igeba taeka tabera esurataugu: Tigege kaga Kotiti atokaema ataenabi mpinta'nagipa iyo'maeyanema, tabigantawe.

5 Piyama tabigaugu, taeba: Ka'isa atakibewema, napintompene. We, piyama kampa puntawe. Kampaye. Maru'enaba ige'wai nkigupa Wa'ega amigaitegini, Koti nkabomeka aega'ma igupa taepa kaga tamima napiyenarepa asugasima tabera puntawe.

6 Igeba piya pumeka, taeba Taitasi otakana tigeti wanomawe. Piya, aeba pi nkasoya yuga agobintisa puma, tigeti ampa nagarigasanema, otaune.

7 Piya, tigeba a'ya'maenaba aogiyena mana pewe. Eya, tigeba Kotiti timatiti pumagiri, kamanatipa aogima aboramagiri, uwaena napiyenarintagakiri, Koti ntugaba esegima pumagiri, tigeba agu kao'ena aogima puratawe. We, pabiyamagiri iba ma nkiyo'maekena asoya yuga kaga asugasima piyo.

8 We, pika naeba kampa esegima uritauwe. Kampaye. Ka'isa kina'miba aogi yuga puma iyo'maeyaga urimuwa, abima piyaenaga napiyigina kaga agu kao'enarimpaba tagantana peno.

9 We, tigeba ago Wa'egarempa Isu Karaisiti nkawagaenawapa abintawe. Aeba uwaenaena waintaga mima, atate

pugara puma ampintantiye. Eya, pugara puma mintantipisa
tigeba uwaena maekibewemawe.
10 Pigoya, ibaba nae napiyenanepa mayama urimuwe: Ma
ntugagaba marusa kabuba tigeba agobima puntawe. Eya,
marupa kina yuga pusanagaba tibugaogiri puntakiri, ibanto
nagariyiyomawe.
11 Eya, paipa agarosama pi ntugagaba tibogiri puntakiri,
piyama ibageba agarosama au'wapa aborama, tigetintana
waintintanaritasa nagariyiyo.
12 Piya, ka'waina amikenaenaga abugakibipa, pi nta-
garamati waintintanagaba Kotiba napiyegina kanarasaye.
Kampa waintintanagaba kampa napiye.
13 We, tigeba imimagiripa ataenabi mpiyigini igeba aogiye-
nara miyiyemaba, kampa yuwe. Kampaye.
14 Naeba tigegeba ka'masa puma miyiyoma, yuwe. Piya,
ibaba ma kanarapa tigeba kampa wainti'nagipa uwae-
naenaritasaba kanara iyo'maeyiyo. Piya pigini, tigeba
ka'isaenagaba aisagakibepa, igeba uwaenaenawaitasaba ka-
nara tiyo'maeyiyemawe. Piya pukibepa, igege tigegeba
ka'masa puma mikibewe.
15 Piya, mono isa'amaba untamisa puma maya piye:
Ka'waina mana naninta uwaena maenti'naba kampa asug-
aintiye. To ka'waina taranto maenti'naba, aeba kampa
kusiba puntiye, iye.

Taitasibe ao'yagararabe Korinti kumati wakena puntawe

16 Naeba Kotipa na'mu potauwe. Aeba Taitasi
nkanta maema asitagina, aeba tae napiyompesa puma
tiyo'maekenagaba napima abugaye.
17 Piya, aeba tae otaompe kamana aegaraye. We, tae
kamana abiwanane. Aekeba pi ntuga pusanaga abegina,
ae'wa ntapiyenabisa tigetiba waye.
18 Piya, taeba ka mono yagara otakana aegeba wakiye.
Kana mono yagara, aeba a'ya'ma monota ai'aruyenabipa
aogi mono ukena agiga'e wainta yagarawe.
19 Pi abiwanane. Monota ai'aru pe kina'miba aepa
otagana, taege nasima pi Yerusaremi kina iyo'maekena
agoya yugare tao'maeye. Piya, taeba Wa'egawama nkage
asagayuma aogima tiyo'enaba puritama aborarimune.
20 Piya, tabera aki pompe ntabapa kabikena pompekaba
ata kamana usanaga, taeba pi tao'yagara otakana Taitasige
wakiye.
21 Piya, taeba aogiyena manapa pusanaga tabugaye.
Eya, Wa'egawama nkaobinkamana wane. Wasanami nkiy-
obipeba kaga aogiyena pusanaga tabugaye.

22 Piya, taeba to ka mono yagara otakana, isigegeba wakiye. Taeba uwaena yaga toma toma ntugaba amompepa, aeba esegima yogaba pegi agawaeyune. Piya, ibaba tigeba aogiyenamana pewema, napima pi ntugaba to kakema esegima piye.
23 Pigoya, Taitasipa mayama agaiyo: Aeba nao'yagaragana, naege kabo puma ka yuga puma tiyo'maekena piye. Piya, tara mono yagararamisipa tigeba mayama abiyo: Isigeba monota ai'aru pe kina'mi ntuga puma Karaisiti nke'wasaenaba maema aboramene.
24 Pika tigeba a'ya'ma monota ai'aru pe kina'mi nkiyobi ma kakaga kina'miti agu kao'enaripa aborawaimima, tigeka kamana uwaimompe nkau'wapa aboraiyo.

9

Mono kinapa iyo'maekenaenawe

1 Tigeba Kotiti atokaeya kina'miti muta atama iyo'maekenaenaba agantaka, naeba pikaba e'ero kamanapa kampa kaekuwe.
2 Eya, tintawamaba pi ntuga pikenagaba aogi puntiyemaba, agantuwe. Piya, naeba Masetoniya kina'mi nkiyobipa tigeripa asagayuma, tigekaba maya uwaimuwe: Abetasa kaburapa Akaiya kina'miba pi ntuga pikenaba ago yokege puntawema, uwaimuwe. Piya, esegi punta ntugarimpa nkawaga kamana'amaba tutusuwaitaye.
3 Pigoya, ma kamanapa uwa kamana pusuma tigega'e asagayusu pusanagaba kampa nabiye. Kampaye. Piya, nae uwaimosa puma tigeba yokege puma miyiyemaba, nao'mipa uwaitaogini tigetiba wawe.
4 Piya, a'yugu tigeba kampa yokege puntigini, ka'isa Masetoniya kina'miba naege wamagini uma tigaigiri, taeba tani pusanaga yokege piyo. We, tigegeba kaga tini pusanaga yokege piyo. Piya, tige pentanagaba esegi kamana uwaimune.
5 Piya pumagi, naeba nao'mipa uwaitakini paitama wama tigetiba wakibewema, kanara napiyuwe. Piya, tigeti wamagini, tige atakena muta marupa yokege puma miyigi kanano. Piya, tipi pigaurisanaga kana yabapa ti'muntanabisa ibaba aki piyo.
6 Piya, yo kamana'ama nkagoba mayamawe: Ka'wainaba taranto aintana pemi'naba pi ntugabisaba taranto maekiye. To ka'wainaba uwaena aintana pemi'naba, aeba pi ntugabisa uwaenaba maekiye.
7 Piya, tigeba ka ka tintabintiba aogima napigaitegiri, pi ntapiyena aega'ma uwaenaba imiyo. A'yugu

ka'wainaba antabinti aukinta'yaga imisanagawo, wasanami tutusunatawe usanagaba ti'muntanabisa imiyo. Eya, Kotiba aeba wasanama a'muntanabisa amisanagaba abugaye.
8 We, Kotiba a'ya'ma a'muntanaba asugasima timikena piye. Piya pekini, tigeba kanara maewaemagiri, a'ya'ma toma toma aogi yuga pikenaga ti'muntana pumaewaintapisa aborama kampa aisagawe.
9 Pika mono isa'amaba maya iye:
Kotiti atokaeyami ntagaramaba ae'enawatasa aibarase puma pugara kinapa imiye, iye.
Piya, arupuyenawampaba pipa waiyaba mikiye, iye.
10 Piya, Koti aeba aintana pukena kinapa a imimagina, nanintaba aborama wasanapa imiye. Piya, aeba pabiyama aintanaripa tabera aborarimima, arupuyenarimpa nkau'wapa uwaenaba aborakiye.
11 Piya, tigeba uwaenaena aborama imikibepa, tigetiba uwaenaenaba to kakema aborakiye. We, ti'muntanaripa maete wama imekiniba, tigeka igeba Kotiti tabera i'mu potakibewe.
12 Piya, tigeba piya yugarasa Kotiti atokaeya kinapa iyo'maekena pepa, aguyosa'ma kampa waintintanaba maema aborawaeyawe. Piyaena mana nane. Pi pentanaraka Kotiti tabera a'muntanaba kaga aborawaeye.
13 Pi nkiyo'maekena yuga pepa, tige pentanama nkau'wapa aborakibewe. Eya, tigeba Karaisiti mpono kamanapa abima wasimagiri Koti nkagega'eba asagayukibewe. Eya, igebe to a'ya'ma kina'mibe tigamagini: Tabera i'muntanaba tamewe, umagini Koti nkage asagayukibewe.
14 Piya, igeba Koti nkawagaenamaba tigeti asugasima waintakini tigakibewe. Tigamagini, pika igeba tigege kaga mikenaga umagini Kotiti nunamu uritakibewe.
15 We, Koti a'muntanawapa tamipa, pikaba ta'mu potano. Pika kamanatepa kampa uma nagarikune.

10

Ata kamana otaume kamanapa Poroba maema metantiye

1 Nae Porona, naeba Karaisiti nkagoyaenawape anta paruyenabe napima ka'isaenagaba urimuwe. We, ka'isa kina'miba naeka maya yewe: Aeba tae taora mintanaba agewapa maete tumimagina, pagasara mintanaba aeba esegi kamanapa urataye, yewe.
2 We, naeba urimekiri abiyo: Aintiba tigetiba kanakubopa ka'isa kina, taekaba mampabisaena aegarawema ye kina'mikaba, esegi kamanapa uwaitakuwema, napiyuwe.

Piya, naeba tigeke kaga esegi kamanapisa urimisanagaba
kampa nabiya, pika aogima kabiyiyo.
3 Tagane. Taeba mampabi nasintapa, we, mampabisa
esegiyenarasaba kampa ma'enarepa pune.
4 Piya, ma'ena pikenaena urintompepa, pipa mabisaen-
aba kampaye. Pipa Koti nkesegiyenawe. Pi'naba kama
kinatempi kagisa akasabakaikena esegiyenawe.
5 Eya, taeba Koti nkesegiyenabisa wasanami ntapiye-
nawaipa akayumagi, a'ya'ma Koti agakena ki akunikena age-
bigo'enaba maema metamagi, a'ya'ma kina'mi ntapiyenaba
iga'na potama Karaisiti nkawamu wasiyiyomawe.
6 Eya, taeba ago yokege pumagita kamana akayuye'nagipa
kamparaga antotapa imukune. We, marupa tigeba arupu
puma Karaisiti nkawamu wasiyiyo.

7 Pigoya, tiyobi waintintanaba agamagiri arirasaena man-
aka napiyewe. We, tigetisa ka'waina ae'wakaba: Karaisiti
nkao'yagara mintuwema, napiyemi'naba, aeba taekaba
mayama napiyeno: Naeba Karaisiti nkao'yagara miyosa
puma igeba kaga aokina mintawema, taekaba napiyeno.
8 Piya, Wa'egamaba yoga pikena esegiyenaba tamintipa
ata puritakena wanane. Pi nkesegiyenapa nama kiyesa
puma esegima asiritakenaga tamintiye. We, naeba pi
ntugaraka tae tage maete ikubopa, naeba kampa nanipa
pukuwe. Kampaye.
9 Piya, esa kaema timopa abigina naekaba tiyekuru
punatasanagaba kampa nabiye.
10 Piya, ka'isa kina'miba maya unatawe: Esa'wapipa
esegi kunta kamana'amana kaema tamintana, aeba tao-
rapa ampiyemipa kampa esegima pegina kamana'wampaba
uwaena kanta piye, yewe.
11 We, piya ye kina'mitaba mayama abiyo: Taeba pagasara
mintata kamana kaeyompe, pi kamana'ama nkauwapa
tikapi mpinta aborakunema, napiyiyo.

12 We, taeba taekuru puma, ka'isa i'wai mpaete iye
kina'migeba taeba ka'masa puma miyunemaba, kampa
yune. Piya, igeba iyokinapa agama mare-u me-u puma
i'waipa maete ima, aibo'enaba pewe.
13 Piya, Kotiba yoga uratantinkamana pikaba ta'mu
pumagi, kamanapa ukune. Tonaraka kampa ukune. We,
uratanti ntugaba tigeti kaga aboraiyoma uratantiye.
14 Piya, taeba maru'enaba e'ero mpari wama tigeti
irosa'ma Karaisiti nkaogi mono kamanapa urimintompene.
We, taeba kampa tigeti wama irosaompesinta, kamanatipa
taeti a-nkaboraiyo, uma nagaresine.

15 Piya, taeba to kina'mi ntugaraka wanane. Taeba Koti
yoga uratantinkamana pikaba ta'mu puma taupa maete
iyune. Piya, timatiti'enamaba anosakana tikapi yoga
agorempa nkau'wapa aborama tabe pusanaga tabiye.
16 Piya, tikapi tabena aboraka, taeba wasana tika'i
minta'nagiti uma aogi mono kamanapa urite wama abo-
rasanaga tabugaye. Piya, a'yugu taeba ka auka'i wama to
waina ntugaraka tae tau'ikune. Pipa kampaye.
17 We, mono isa'amaba maya iye: Ka'waina aeba a'mu ka-
mana ikena untanaba, Wa'egawamaka uma a'mu kamanapa
yeno, iye.
18 Piya, ka'waina aeba ae'wa nkau'ima asagayukibemipa,
Koti nkaobipa kampa kanarasakiye. We, Wa'egawama to
ka'waina nkau asagayukibi'napa agega'eraka waikiye.

11

Kampari aposoromi nkagowaipa Poro uma aborantiye

1 Tigeba abintigi, anagi kamana'anto urimeno. We, anagi
kamana'antonepa aogima abiyo.
2 Naeba tigeba to ki'i wasanaga Koti nkaobi tiba puritama,
to kipa akunikena puwe. Piya, nare ntare puma miyi
nkaragawaepa awaeta menkatamisa puma naeba tigepa
Karaisitika agebantaka, aeti atokaeritakena puwe.
3 Piya, kuyawamaba ago'ena puma Ibi amiyo puntisa
puma, ka'isa kina'mi napiyenaripa paibusanaga kabiri-
tauwe. Eya, Karaisititi atokaema taga nare ntare kitasa
paiburitasanaga tara tara nagi napima kabiritauwe.
4 We, tigeti ka'waina irosa'ma Isukaba tae urimintompesa
pumaba kampaye. Toma urimikibipa karu'ena aegarak-
ibewema, napiyuwe. Piya, Aota Awamusa maentasa pum-
aba kampaye. To aborarimikibi nkawamusapa karu'enaba
maekibewema, napiyuwe. Piya, aogi mono kamana taetisa
aborarimintompesa pumaba kampaye. To ka mono'ena
aborarimikibipa, pipa tigeba kampa akayunta karu'ena uma
abigina aogi pukiyema, napiyuwe.
5 Abiyo. Naeba abopa, i maete iye nkaposoro kanta
kinatimpi nkimentantiba kampa miyuwe. Pipa kampaye.
6 Tagane. Kamana ukenaba kampa aogima iyema
napiyepa, pipa aerawane. Mono abikenaenagaba kampa
aguyosagauwe. Piya, a'ya'ma yugaretasa taeba a'ya'ma
abikenaenarepa ago aborariyakokiri abewe.
7 Tigeba abintawe. Koti mpono kamanapa naeba tigepa
urimintuwe. Pi ntugarisaba ikantepa kampa maentuwe.
Kampaye. We, pintana popa tige tigeripa maete isanaga

nae'ne ntageba maete tumintopa, pipa Koti nkaobipa agun-
taena puntuwa, a.
8 Piya, tigeti mono yuga pikenaga tigetisa wanane. To
ka'isa ai'aru pe kina igetisa tao'maekena yabapa esuma
iparintone.
9 Piya, paipa tigege minta, kotakaba aisaganto ntaga
kampa kuntaenaba urimima esuritantuwe. Kampaye. Mono
kina'miba Masetoniya maba atate tige mari kananta, igeba
maete mentamintawe. Pi ntaga kuntaenaba ka'enaba
kampa puritantuwe. Aintigeba kaga pabiyama kampa kunta
puritakuwe. Kampaye.
10 We, Karaisiti taga kamana'amaba naeti waintegi, naeba
taga yuwe. Piya, a'ya'ma Akaiya auka'iba nae pontanagaba
nage asagayukenaba kampa akunikibewe. Kampaye.
11 Nana piyema naeba piyaenaba puwe, a. Naeba tigepa
agu kao'ena kampa aborarimuwa, a. We, naeba agu kao'ena
puritauwemaba Kotiba aogima agantiye.

12 Pi a'ya'maena popa pipa pabiya puta wakuwe. Pipa
uwaba kampaye. Ka'isa kina'mi igeba: Poroge ka'masa
puma tabe yuga punema, untini i'waipa maete iyeka akayu-
sanaga pabiya pukuwe.
13 Piya, pi kana kinapa kampari aposoro kina mima mono-
taka tiyobi airarikaeyawe. We, igeba Karaisiti nkaposoro tae
kanta puma miyewe.
14 Pipa aoso'enaba kampa puwaeyawe. Kampaye. Piya,
Satani aewa tamiyo'ena puma e'wasaenayaga enisore kina
kanta puma miye.
15 We, ae'wa kayokaya kina'wapa igeba Koti nkarupu
kayokaya kina kanta puma miyekaba a-pami piyo. Aintiba
yogawaimpa pisa puma antota'ena maekibewe.

Poroba aposoro yugawatasa tabe kuntuyenaba maentiye

16 Pigoya, naeba yo kamanapa to kake ikena puwe. Piya,
a'yugu ka'wainaba: Anagi yagaragawe, unatakiye. We, anagi
yagaragawe unatagiripa, uwa nababiyo. Kanarane. Ibaba
tiyobipa naupa uwaenanto asagayukuwe.
17 Piya, naeba ma kamana ukubopa, Wa'egawama
nkawamu wasimaba kampa ukuwe. Naeba anagi'ena pusu
puma uwaba naupa asagayukuwe.
18 Eya, uwaena kina'miba arirasaenaga i'mu kamanapa
uma i'waipa maete iyeka, naeba pabiyama naupa maete
ikuwe.
19 Piya, anagi kina'miba kamana urimegiri abima kanara
pewe. We, tigeba aogi napiyenayaga kina mintawe, a.

20 Piya, ka'wainaba tiraku'ma kayokaya'enawata iga'na puritagiripa, kanara pewe. Eya, ka'wainaba timiyo puritamawo, titasaenaripa tipa'u'mawo, agebigo'ena puritamawo, tiyobi aya kasutasa tiyeguyiripa tigeba uwa atama kanara pewe.

21 We, taeba kampa pabiyama ataba puritaune. Kampaye. Pikaba ayama napiyewe. Taekaba: Amu kina kanta puma miyewema, napiyewa, a. We, pika nanipa puwe.

Pigoya, ka'waina aeba miyemintanawano, pemintanawano ukibipa, naegeba pikaba kaga uma naupa maete ikuwe. We, naeba aibo kina'mi usu kamana yuwe.

22 Piya, ige'waika: Yuta ago kina mintune yepa, pabiyama naegebewe. Ige'waika: Isureyo ago kina mintune yepa, pabiyama naegebewe. Ige'waika: Isureyo ago kina mintune yepa, pabiyama naegebewe. Igeba: Abara'amu nkaga'nurawe yepa, pabiyama naegebewe.

23 Igeba: Karaisiti ntuga kinatawe yepa, naeba asu igasima pi ntugaba tabera puwe. We, naeba aibo kina'mi usu kamana uma nau maete iyuwe. Piya, naeba araga ntuga puma asu igasimagi, iga'na namapi uwoma ntaga mintuwagini, kampa aisema kanara kasotasa naeguyugu, uwaena yaga pu'wakena puntuwe.

24 Piya, nayaka'muta Yuta kina'miba iga'na kasutasa tabera naeguyuguna 39 puntiye.

25 Kakagara eru kasutasa naeguntane. Kapa pipa yaba kasutasa maebuma tabera naeguntane. Piya, kakagara wanipisa kareba aegasagasubaoga wanipi naisuwakena puntone. Piya poga, ka asege ka pake kayo wani nka'eti mintantone.

26 Piya, uwoma ntaga pagasa ki'i nasuwapa, anompankamaba ata punatakena pogini, ke kina'mibe nae tupisa kina'mibe to marisa kina'mibe kaga ata punatakena puntawe. Eya, tabe kumapintiwo, kabubintiwo, kayo wani nka'etiwo miyuwagana ata punatakenaba aborantiye. We, kampari mono kina'miba kaga ata punatakena puntawe.

27 Naeba araga ntugaba esegima punta, uwaena yaga asenabintisa yuga punta nauba kampa waintone. Naeba naninta wanika naga'ena naboga, uwaena yaga i'miyuwagana, esiba naboga, kainekaba aguyosakantone.

28 We, pi'na nane. A'ya'ma yagaba naeba a'ya'ma monota ai'aru pe kina iyo'maekenaga napiyogana kuntaba nabiye.

29 Piya, ka'wainaba monota kampa esegiyena waintipa, naegeba kaga nantara potauwe. We, ka'wainaba aguntaenabi paibemi'nakaba naeba namo potauwe.

30 Pigoya, nananetasa naupa maete ikuwe, a. We, Wa'egawama nkesegiyena aborasanaga magimagiyenanepa

maete ima aborakuwe.
31 Eya, Koti, aeba Wa'ega Isu nkaba, agoyaenabi mpiyaba
miyi'na, aeba kamana'nepa taga yopa pipa abiye.
32 Pigoya, Tamasiko kumata mintuwapa, wa'ega yagara
Aretasi otanti kiya yagara'wapa uwaitaogini narakurike-
naga Tamasiko kuma kabera kabintawe.
33 Piya puguni, ka'isa nao'mi igeba wa'nu kupi
ira'natamagini, kagisa abakupintisa mo nagasugu, ae
ayapisa naegaka wagaintone.

12

Amonta ki'i Kotiba uwaena kamana Poropa ayakintiye

1 Pigoya, tae tage asagayukena kamana yokanaba, kampa
aogi purataye. Aerawane. Naeba tiyobi nae nage to kake
asagayukuwe. Eya, naeba amato puma to ka'isa kamana,
Kotiba amonta kamanake kakama kamanake aborantika
ukuwe.
2 Naeba Karaisititi atokaenta yagarama nkagoba kapa
agantuwe. Pi ntagaraba naewe. Piya, paipa miyuwagana
Kotiba inatisa mantara nababute ima nayakogana, 14-wa
kabu a'ya wantiye. Pigoya, naeba nau'yagape, naupa kampa
waintape ima agantopa, pipa naeba kampa abintuwe. Koti
mana abintine.
3 Piya, Kotiba Paratisibinti, ae'wa ntauka yugabinti
nababute ima nayakoga agantuwe. We, naeba nau'yagape,
naupa kampa waintape ima agantopa, pipa naeba kampa
abintuwe. Koti mana abintine.
4 Piya, aeba nayakoga, mabisa kina'mi kamanatepisa
kampa ukenaenaba abuntuwe. We, pika mabisa kina'miba
aborakenaga akumpa'ma mintiye.
5 Piya, aboranamintintanagaba nageba asagayukuwe.
We, uwa nau'nekaba kampa maete ikuwe. Kampaye.
Wa'egawamaba esegiyenawapa magimagi nau'nepisa abo-
rantika, asagayukuwe.
6 Pigoya, nae nage maete iyosinta, naeba anagi yagara
kantaba kampa posine. Kampaye. Naeba taga kamana
yosine. We, a'yugu wasanamaba pi kamana abima nae nage
uwa maete inati isanaga, nae nage asagayukena kamanapa
kampa uwaba ukuwe. Kampaye. Piya, nae mikenaenanepa
yoga kamana ukenaenanepe abima, pi nkawameta nae nage
asagayuyekana kanarasano.

Poro nkaupi akena waintasu puntiye

7 We, Wa'egawamaba uwaena kasa'enaba abora nayakin-
tiye. Pika nae'ne nagebigo'ena pusanaga nae naupi akena
atantegina waintasu piye. Pipa Satani kayokaya yagara

kanta puma naeguma asi nasi nageba maete tumemika,
kampa nagebigo'ena pukuwe.
8 We: Pipa nagasanema, Wa'egawamaka kega'e yuwagana
kakaga puntiye.
9 Piya yuwagana aeba kamana'wapa mayama a'wae
punamintiye: Awagaenanempaba kanarasagataye. Piya,
esegiyenanempa nkau'wampaba wasanami mpagimagiyen-
abisa aboraye, untiye. Piya, Karaisiti nkesegiyenam-
aba naeti waisanaga magimagiyenanekaba napima tabera
na'mu pukuwe.
10 Piya, Karaisititaka esegiyenanepa kampa waintipe,
wasanami akayasunatape, toma toma kuntuyenama abo-
ranamemipe, karana punatape, ataenaba naeti aboramipe,
pikaba nantawamaba aogi piye. We, esegiyenane kampa
waintegipa, pi ntagaba karu'ena esegiyenaba maeyuwe.

Poroba Korinti kina'mi nkimatiti'ena esegi puwaitantiye

11 Pigoya, naeba anagi yagara kanta puma mima ma
kamana yuwe. We, tigeba uma aogi punatasinta naeba
esegimaba piyaba kampa urimosine. Piya, i maete iye
nkaposoro kanta kinatimpi nkimentantiba kampa miyuwe.
Pipa kampaye. Naeba Koti nkaobi mana uwaena kanta
puma mintuwe.
12 Piya, tige tikapi mintantopa, naeba paebuma mima taga
aposoro yugama nkau'wapa aborarimintuwe. Eya, toma
toma awame'enabe kasa'enabe, tabe esegiyenabe aborarim-
intuwe.
13 Pigoya, to monota ai'aruyenabi aborantontanaba
ka'antoba tigeti kampa aborarimintuwe. Pipa mayamawe:
Naeba kotatipa kampa paibuma, pi kuntuyenaba kampa
aborarimintone. We, pi aibo'enanekaba nantara puwa,
maenagasiyo.
14 Piya, naeba tarara ago tigantuwe. Pigoya, ibaba to
kake wama tigakenaga yokege puwe. Wamagi, kuntaen-
aba kampa aborarimukuwe. Kampaye. Kotati paibukena
wanane. Uwa tige tigekenagawe. Piya, yagaramiba igeba
maema aki puma ino ibagi iyo'maekena yugaba kampa
pegini, ino ibagi igeba aki puma yagarawaipa imima
kabiyewe. We, naeba tige tiba mintuwe.
15 Piya, tige timankama tiyo'maekenaga naeba
a'ya'maenanepe kasiwaekubopa, kanarane. Eya, naeba agu
kao'ena tabera puritaogiri, ayabaya pegiri agu kao'enaba
antota'ena tarantoba punatawe.
16 We, ka'isa kina'mitaba naekaba maya yewe: Tagane.
Aeba ka'enarepa kampa paibuntine. We, aeba karo'ne
kara'ne suma ago'ena puratama tabaibiyema, yewa, a.

17 Pigoya, naeba ka'isa kinapa ago uwaitauwagini tigetiba
wantane. Piya, ige yugarisa ka'isaenaripa paibuntuwa, a.
Pipa kampaye.
18 Piya, naeba Taitasipa otauwagana tigeti wantine. Eya,
to ka mono yagara otauwagana aege wantine. Pigoya,
Taitasiba ka'enaripa kampa paibuntine. Kampaye. Aebe
naebe ka taumarasa mono yuga pumagira, tikapipa aogima
nasintomene. Pipa ago abintane.
19 Pigoya, a'ya'ma kamana kaema timompepa, pika tigeba:
tae taobi kamana'wai uma aogi pikena pewema, napiyewe,
a. Piyaba kampaye. We, nabugai ntao'mitaba, taeba
Karaisititi atokaemagi, Koti nkaobipa kamanatepa uma tige
timatiti'enaripa asiritanema, uma kaeyune.
20 Piya, naeba tigeti kanakiripa mikenaenarimpa kampa
arupu pusanaga, naekuruba puwe. Eya, naeba tigeti ab-
orama a'yugu puritasanaga aogima kabiyiyo. We, tigeti
kanama maka kamanana, tigobi pikenaenawa, kabirakenae-
nawa, agintanawa, akaya kamanana, wasana ika'i kamana
uwaitakenaenawa, tigebigo'enaenawa, atataraenawa, suma
tikapi agasanaga naekuruba puwe.
21 A'yugu tigeti to kake wakana Kotinempa tige tiyobi
nae nage maete tumisanaga, naekuruba puwe. Piya,
tikapisaba uwaena kina'miba aguntaenawaipa kampa ik-
abitama mintigipa, pai punta nki'nintanawaipe kumiye-
nawaipe kupiyonawaipe kampa ikabitama kampa asu'a
puntaka, naekuruba puwe.

13

Imatiti'enara kabikena kamanane

1 Pigoya, ibaba naeba tigeti iyekana kakagasa pukiye.
Wama uma irosakini, ka'waina kamana'wapa otamaginiba
mono isa'ama kamana aega'ma, tarawo kakagawo ka ti-
wamu yiginaba arupu peno.
2 Piya, paipa tigeti wantopa, wasana agunta punta kinape
to ka'isa kinape obina kamanapa urimintone. Piya, tarasa
puma wanto ntagaba obina kamana urimintosa puma,
naeba to kakema pagasara yuwe. Piya, wama tigeti uma
agakanaba, ka aguntaena pukibi ntagara uwaba kampa
atakuwe.
3 We, Karaisiti nae nawamupisa aboramipa kampa
napiyewa, a. We, Karaisiti aeba tigeti yogawapa yubu
yabuba kampa piye. Aeba tige tikapipa esegi yuga pusu pipa,
agaiyo.
4 Piya, aeba yubu yabu pusu pogini maripo yarapa aeguyu-
guna, to asintikana Koti nkesegiyenara mintiye. Taeba

pabiyama yubu yabu puma miyune. Eya, aeti atokaema mima, aega kaga Koti nkesegiyenara mima, tigetiba yogaba pune.

5 Tigeba timatiti'enayaga miyebera aya pewe. Pi'na tigupa aegasama agantana agowapa aboraiyo. Piya, Isu Karaisitiba tigupipa mintipa, pi'na nkau'wapa kampa abewa, a. We, timatiti'ena kampa waintisinta aeba tigupipa kampa mintisine.

6 Pigoya, tigeba taepa tagama taeka: Igeba mono ki'isa kampa paga pawe, usanaga nabugaye.

7 Pigoya, Kotiba kabiritakiri ataenaba kampa aboranema, nunamuba otamagita miyune. Taepa tagaigita, mono'ama nkau'wantaga'ena aborawe, usanagaba kampa yune. Kampaye. We, wasanami nkiyobi taeba paga pasu pompepa, aerawane. Tigeba arupuyenama nkau'wantaga'ena penoma, ka'antoga nunamu yune.

8 Eya, taeba tagantana akayukena wanane. Taeba tagantana mana pukena pune.

9 Piya, taeba yubu yabuba puma miyokiri, tigeba esegiyenayaga miyepa pikaba tantawamaba aogi piye. Piya, tigupa esegima anosanema, Wa'egamapa nunamu otaune.

10 Piya, naeba tigeti wama tiki nakiyena puritasanaga maru'ena pagasarasa obina kamana kaema timuwe. Piya, Wa'egawamaba esegiyena naminti pipa akasabakasasa puma tiyeba'marakena wanane. Uwa kiyesa puma imatiti'ena esegima anosanema, namintine.

Nagarikena kamanane

11 We nao'mitaba, kamana'nepa uma mayama nagari yuwe: Tigeba aogi tintabarima miyiyo. Piya, obina kamana'nepa abintiri, tigupa maema aewarama miyiyo. Tigeba ka tintabarima paruyenabi mpiyiyo. Piya pukubepa, Koti aeba agu kao'enamape paruyenamape agowamaba tigege miwaema miyeno.

12 A'ya'ma mono kinapa tiyapa imima aogima tiyo'ena piyo.

13 A'ya'ma matasa Kotiti atokaeya kina'miba: Aya pewe, yewe.

14 Pigoya, Wa'ega Isu Karaisiti nkawagaenawampage, Koti nkagu kao'enawampage, Aota Awamusa'ama ka tintabaririta ma atokaeritakenaenabe, a'ya'ma tigeti waima waiyeno. Poro piya isa kaentiye.

KARESIYA KINA'MI NKISA PORO KAENTIYE

1 Naeba Poro, aposoronawe. Piya, aposoro yugara wasanamiba kampa unatauguna, to ka yagaramaba kampa yuga aboranamintine. Kampaye. Isu Karaisiti aebe, purintapisa asitanti ntagara Koti tababe, isigeba unatantamene.
2 Naebe a'ya'ma naege miye mono kina'miba ma nkisapa kaeyokana, Karesiya mari monota ai'aru pe kina'miti tigeti waye.
3 Taba Kotige, Wa'egare Isu Karaisitige, isigetisa awagaenabe paruyenabe tigeti waima waiyeno.
4 Piya, Karaisiti aeba tabarempa Koti nkabemintana aega'ma aguntaenaretaka aumawapa kasima, kamparagaena mampabi ibanto waintintanabisa akariyobatataye.
5 Piya pika, taeba Koti nkagega'e uma asagayuyaba miyeno. Tagane.

Aogi kamanapa ka'anto waintiye

6 We, tigeka naeba pami puwe. Karaisiti nkawagaenawataka Kotiba tigega'e uma tiba pegiri, tigeba karu'ena agaite aogi kamanapa toma aegaraga, naeba abite tabe pami puwe.
7 Piya, to ka aogi kamanapa kampa waintiye. Kampaye. Ka'isa kina'miba napiyenaripa paibukena puma Karaisitintana aogi kamanapa maema a'wae ubewe.
8 Piya, taeba uma taga kamana aborarimintompene. Pigoya, taewo, mantarasa enisorewamawo, akayuma kasa mono kamana urimikibipa, piya ukibi'naba a'abibinti aesawano.
9 Eya, paipa taeba kamanapa ago urimintompeka ibaba to kake yuwe: Ka'waina aeba kasa mono kamana urimima, pai tige maenta kamana akayikibi'naba, a'abibinti aesawano.
10 Ma kamana'nekaba ayama napiyewe. Ibasa kamanapa naeba wasanami nkiyobipera Koti nkaobi yuwe, a. Wasanami asoyaena punatataka yuwa, a. We, wasana asoyaena puwaitaosinta, pipa Karaisiti kayokaya yagaraba kampa miyosine.

Poro aposoro aborantemi kamanane

11 We, nao'mitaba, naeba urimekiri aogima abiyo: Naeba aogi kamana pai aborarimintopa, pipa wasanami wanane.
12 Pipa ka yagaramaba kampa aboranamintine. Ka yagaramaba kampa nayakintine. Pipa kampaye. Isu Karaisiti aewa aboranamintine.

13 Pigoya, naeba pai Yuta kina'mintana aegarantopa,
tigeba ago abintawe. Piya, pi ntagaba naeba Koti mponota
ai'aru pume kina agasiya kama puwaitamagi, pi mpono
maegaikenaraka puntone.
14 Piya, naeba nayabama kamanapa esegima aega'ma
agasiyaena puntuwe. Eya, Yuta kina'mintana aega'ma Yuta
kina'mi nkibakapi naeba ka kananepa igasimagi agasiyaena
puntuwe. Pipa ago abintawe.
15 Pigoya, paipa nanonempaba kampa yakari punatan-
togana, pi ntagaba Kotiba aewa ntapima awagaenawatasa
kega'e uma: Aota miyoma, unatantine.
16 Eya, aeba: To marisa kina'miti uma yagaranempantana
aborawaimomagina, abemintana aega'ma yagarawampa
nkagoba aboranamintiye. Aboranamintika, naeba wasana-
miti ige kamanapa kampa wama abimagi,
17 Yerusaremi kumatiba kampa ima aposoro paitanatanta
kina'mi kamanapa kampa abimagi, naeba Arebiya mari
wama umimagi, ainti a'wae puma Tamasiko kumata irosan-
tuwe.
18 Aibumagi, aintiba kakaga kabu wagasaga naeba
Yerusaremi kumati ima, Pita asu agama nagisa ka'amu yaga
aege mintantone.
19 Piya, pi ntaga naeba a'ya'ma aposoro kina'mi wanane.
Yemisi, Wa'egawama nka'nantoba, abiwapa agantone.
20 We, ma kaeyo kamanapa Koti nkaobipa kumpari ka-
manapa kampa kaema urimuwe.
21 Pigoya, aintiba naeba Siriya maribe Sirisiya maribe
wantone.
22 Piya, pi ntagaba Yutiya marisa Karaisiti mponota ai'aru
pume kina'miba igeba naowarapa kampa nagantini,
23 igeba mayama nawaga kamana'amana abintane: Pai
kama puratamagina tamatiti'ena aegukena punti'naba,
ibaba pi kamanapa aborayema, abintane.
24 Piyama nawaga kamana abimagini, pika igeba Koti
nkageba asagayuntawe.

2

Aposoro kina'mi Poroge ka'ena puntawe

1 Pigoya, nagisarisa tarawa tarawaki tumpaema kabu a'ya
poga, naeba to a'wae puma Yerusaremi kumati intuwe. Piya,
Panabasiba nababoga, Taitasi ababute kaga intune.
2 Piya, Kotiba kamana uma aboranamegi abite imagi, to
marisa kina uwaimo mpono kamanapa naeba uma abo-
rawaitantuwe. Eya, ige wainta kiye kina'amana uwaimima,
pai punto ntugabe iba po ntuganepe a'yugu pusanaga uma
aborawaimintuwe.

3 Pigoya, Taitasiba naege inti, aeba Kariki yagarawe. We:
Pika au kasama Yuta kina'mi nkara'ena potaomaba, kampa
unatantine. Kampaye.
4 Piya, ka'isa kumpari kina, mono kina kanta puma miye
kina, igeba kakama kanama ampa pai'magini: Au kasao,
untawe. Igeba ampa pai'ma Karaisiti Isu agoyaena tamo-
mentana kunki agama, paisa ago kamana'ama amentapinti
tatama iga'na puratakena puntawe.
5 Piya pugu, taeba ka yaganto kamana'waipa kampa
aega'ma abuntune. Kampaye. Piya, mono kamana'ama
nkago kamparaga pusanaga tigeti waiyenema, taeba ige
kamanapa kampa aega'ma abintune.
6 Pigoya, mono kiye igi wainta kina'miba, igeba kamana
kasa'enagaba kampa amato puma unamintane. We, ige
waintika kampa naekuruba puntuwe. Piya, wasana inta-
pera tumintapera Koti nkaobi ka kanara mintawe.
7 Eya, igeba kasa'enagaba kampa unamintawe. Piya,
Kotiba Pita: Yuta kina'miti wama mono uwaimoma, otantisa
puma: Namu'isa kina'miti wama monopa aborawaimoma,
unataogini agantawe.
8 Piya, Pita Yuta kina'mi nkibakapi aposoro yugara otanti
ntagaramaba pabiyama naeka namu'isa kina'miti wama
aposoro yugara unatantine.
9 Pigoya, tabe igi wainta kina Yemisiwa, Pitawa, Yoniwa
suma, igeba Koti awagaena namima yogara unatantintan-
aba agamagini, igeba Panabasike naeke iya tasimima ka
tantabarima, tasigepa: To marisa kina'miti wama yoga
pisoma, urasitama, igewaika: Taeba Yuta kina'miti yoga
pukune, untawe.
10 Pigoya, igeba mayama to ka kamana untawe:
Tigeba kusi kina'mikaba aogima ntapima iyo'maeyiyoma,
urataugu, naeba pintanagaba nabugaoga, esegima yogaba
puntuwe.

Pita nkaibo'ena Poro aborantiye

11 Pigoya, aintiba Pita kanama Antiyoki kumati aborama
ata poga, naeba ae aobi kamana'wa akayuntuwe.
12 Piya, paipa Yemisi nkaokina'miba kampa aborauguna,
aeba to marisa kina'miti atokaema naninta naogini, abora-
uguna aeba Yuta kina'mikaba aekuru pumagina, igepa itate
abira mintantiye.
13 Piya pogini, to ka'isa Yuta kina'miba aeti atokaema
kaga kumpariyena puguna, Panabasiba aewape kumpari
napiyenawaipa maema kaga puntiye.
14 Piya pugu, naeba agauwapa, igeba taga mpono ka-
manakaba kampa arupu puma nasugu, igategi, ige iyobi

Pitapa mayama omintuwe: We, kaeba Yuta yagaramaga to kina'mintana iyega'ma mima Yuta kina kantaba kampa pempeka, ayamabaya kaeba to marisa kinapa: Yuta kina'mi pesantanaba piyoma, esegima uwaimene, a, uma abigantuwe.

Yuta kinape to marisa kinape imatiti piginaba i'ikiye

15 Pigoya, taeba to marisa agunta kinapisaba kampaye. Taeba Yuta tupisarawe.

16 Pigoya, taeba abintune: Ago kamana aegarami'nakaba: Arupu kinanemaba, Kotiba kampa otanta, Karaisiti Isuti amatiti pukibi'naka: Arupu kinanema, otaye. Pipa abintune. Piya, ago kamana aegarakena yugawanane. Taegeba Karaisititi tamatiti pompentanaraka arupu kina aborakenaga Karaisiti Isupa aegarantune. We, ago kamana aegarakena yugarasaba arupu yagaraba kapa kampa aborakiye. Kampaye.

17 Pigoya, taeba Karaisititi tamatiti puma arupu kina aborakenaga, tagu'amaba to marisa agunta kina kanta puma miyompenema abompeka, taeba: Karaisitiba to aguntaena aboranti ntagarawema, ukuna, a. Pipa kampaye.

18 We, naeba kaitantontanaba to kakeba ituru pukubopa, pipa taga kamana akayukena yagara torebata aborakuwe.

19 Piya, ago kamana'amaba agonepa aboraoga, pi kamana'amati pu'wantoka Kotiti atokaema miyekanaba toba iga'naba kampa punatakiye.

20 Eya, naeba maripora Karaisitige itanataugu purintuwe. Piya puma, ibaba naenepa kampa agauwe. Kampaye. Karaisiti aeba nagupinti e'wasaenayaga mintiye. Piya, ibaba a'ya'ma mabi nasikenaenanepa namatiti'ena manane. Eya, Koti Ntagarawamaba agu kao'ena punatama naeka aumawapa kaintegi, ibaba aeti namatiti puma mintuwe.

21 Piya, naeba Koti nkawagaenawapa kampa kasuwe. Kampaye. We, ago kamana'amaba kanara arupu kina aborataratasinta, Karaisitiba uwa purintesine.

3

Tamatiti'enama kipe ago kamana'ama kipe tomatomane

1 We, Karesiya kina'mitaba, tigeba aibo kinane. Piya, paipa Isu Karaisitipa wasanami nkiyobi maripora ita'atanta kamanapa urimuwagiri, tigeba tiyobisa agasu puntane. We, ibaba kiyo'ena ke puritagina tiyoba atikaeye, a.

2 Pigoya, naeba ka'enamanaka mayama tibigakiri unamiyo: Tigeba ago kamana wasima tiyapisa yuga puntiri Awamusapa mayabera, aogi kamana abima timatiti puntiri maeyawe.

3 We, tigeba aibo kinatawa, a. Maru agobima Awa-
musa'ama ntuga puntiri, ibaba tigeba arirasaenarasa na-
garikena pewa, a.
4 Piya, marupa tigeba aota kina aborama kuntaena ae-
sagabintapa, pipa uwawa, a. Nae napiyopa uwaba kampaye.
5 Piya, Koti Awamusapa timimagina abakatipi esegiye-
nawapa aboraye. We, tigeba ago kamana wasima tiyapisa
yuga peka aborabera, aogi kamana abima timatiti peka
aboraye.

6 Piya, Abara'amuka mono isa'ama maya iye: Abara'amu
aeba Kotiti amatiti puntika, Kotiba: Arupu yagarawe, otan-
tiye, iye.
7 Piya puma, imatiti pe'nagiba igeba taga Abara'amu
ntagarawema, ago abintawe.
8 Piya, to marisa kina'miba imatiti puma arupu kina
aborakibewema, Kotiba abimagina, pi nkaogi kamanapa
Abara'amupa omintiye. Piya, mono isa'amaba maya iye:
Abara'amu, kaepisa a'ya'ma kina'mitiba a'muntanaba abo-
rawaimukuwe, Kotiba omintiye, iye.
9 Piya, Abara'amuba amatiti puntegini, a'ya'ma imatiti
pe'nagiba aege kaga Koti nka'muntanabi pasewe.

10 Pigoya, a'ya'ma i'ikenaga ago kamana wasiye
kina'miti a'abibi nkaesakibe kamanapa waintiye. Pika
mono isa'amaba maya iye: A'ya'ma ago kamana
isapi kaentantanaba kampa wasiye kina'miba a'abibi
nkaesawaewakibewe, iye.
11 Pigoya, mono isa'amaba to maya iye: Ka'waina Kotiti
amatiti pekanaba: Arupu yagarawe, omekana e'wasaenabi
mpikiye, iye. Piya, to ka'waina ago kamana'ama kipa
aegarantanaba, Koti nkaobipa arupu yagara kampa
mikiyemaba, ago abune.
12 Piya, ago kamana'amaba amatiti'enaba kampaye. Pika
mono isa'amaba maya iye: Ka'waina ago kamana wasik-
ibipa, pitasa e'wasaenaba maeyano, iye.

13 Pigoya, ago kamana'amaba a'abibi nkaesawaiyoma,
uratantegina, Karaisitiba tao'maema ae'wa nkautasa pi
nkantota maema ika puratantiye. Pika mono isa'amaba
maya iye: A'ya'ma yara ita'itanta kina'miba a'abibi nkaesak-
ena kinane, iye.
14 Piya puntagini, to marisa kina'miba Karaisiti Isuti
atokaeyigini, igeba Abara'amu aboraminti nka'muntanabi
ubasikibeka puntiye. Eya, taeba tamatiti puma pai Koti
uraminti Nkawamusa maekubompeka, Karaisiti piya pun-
tiye.

Ago kamana'amaba maru utaratanti kamanapa kampa maegaikiye

15 We, nao'mitaba, naeba meto kamanapa urimekiri abiyo: Taeba piyaena pune: Piya, ka'wainaba pu'wakenaenawakaba napima esegi kamana'wa segipa, taeba pi ntagarama kamanapa kampa akayumagi, to ka'isa kamana kampa amato pune. Kampaye.

16 Pigoya, Kotiba kamana'wapa Abara'amupe yagarawampape esegima uwaisimintiye. Aeba uwaena yagarawakaba kampa untiye. Aeba ka yagarantowaka untipa, pipa Karaisitiwe.

17 Piya, kamana'nempa nkagoba mayamawe: Kotiba marupa kamanapa esegima otantogana, aintiba 430 kabu a'ya wagasoganaba, Koti ago kamanapa aborantiye. Aboraogana, pipa pai esegima potanti kamanapa kampa akayuma maegaintiye. Kampaye.

18 Piya, taeba ago kamanapa wasikena yugarasa aboraramikibintanaba maeyompesinta, utarantanti nkawaga kamanawatasaba kampa maeyompesine. We, Kotiba: Uwa kamukuwema, Abara'amupa otantine.

19 Pigoya, nanaraka Kotiba ago kamana'wapa aborantiye, a. Piya, wasanami akayukenaenawaitaka aborantiye. Aborataogana wairite kanamagina, otanti ntagaraba aborakanaba nagarikiyema, untiye. Piya, enisore kina'miba akapisa yagaramatasa ago kamana'wapa aboraramintiye.

20 Piya, akapisa yagara atarawaisitakena yugaba piye. We, Kotiba Abara'amupa kamanapa omintipa, akapisa yagara wanane. Ae abintoba omintine.

Ago kamana'ama tamatiti'enaraka yokege purataye

21 Pigoya, Koti nkago kamanape utaratanti kamanape kamaena pesa, a. Pipa kampaye. Piya, ago kamana'amaba e'wasaenaba aboraramisinta, pi nkago kamanatasaba arupu kinapa aboraompesine.

22 We, paisa mono isa'amaba a'ya'ma kina'mitekaba: Agunta kinatawe, urataye. Piya pegini, a'wae puma Isu Karaisititi imatiti pe'nagipa Koti otantintanaba imiye. Eya, aegaraompe kina'mitepa tamiye.

23 Pigoya, paipa tamatiti'enaba kampa aborantogana, ago kamana'amaba iga'na puratantiye. Eya, tamatiti'ena aborakibi ntagaga iga'na puratantiye.

24 Piya, ago kamana'amaba kabiratakena wairite kanaogana Karaisiti aboraogana yogawapa nagarintiye. Eya, Karaisititi tamatiti'ena puma arupu kina aboraiyoma, kabiratantiye.

25 Pigoya, ibaba tamatiti'enaba aboragi, taeba ago ka-
mana'ama nkamentapintiba kampa mintune.

Tamatiti'enarasa Koti ntagaraenaba pune

26 Piya, tigeba Karaisiti Isuti atokaemagiri, a'ya'ma
kina'mitaba timatiti'enarasa Koti ntagaraenaba pewe.
27 Eya, a'ya'ma Karaisititi atokaema paitanta kina'mitaba,
tigeba Karaisitige ka kanta puma miyewe.
28 Pigoya, ae aobi pako pukenaenaba kampaye. Yuta
kinano, Kariki kinano, kagane. Kayokaya kinano, uwa
miye kinano, kagane. Wawo, wayano, kagane. Eya,
a'ya'ma Karaisiti Isuti atokaeya kina'miba ka kina'ena puma
miyewe.
29 Piya, tigeba Karaisititi atokaeyapa, tigeba Abara'amu tu
mpimagiri, tigeba pai Koti otantintana maekena kinatawe.

4

Karaisiti ntugara Koti ntagara aboraune

1 Pigoya, kamana'nempa nkagoba mayamawe: Piya, ya-
garawampaba abawampanta a'ya'maena maekenaenawe.
Pigoya, ka'waina ntagara masi mintanaba, abawampatisa
ae'enawapa ka kutapa kampa maema aesa piye. Kampaye.
Aeba masi mintanaba, kayokaya kina kanta puma mima
kampa maeye.
2 Piya, masi mintanaba, kabita'nagi nkimentapinti mimag-
ina, anosamagina, abawampa otantemi ntagaba aba mparu
mpaema miye.
3 Pigoya, taege pabiya puntune. Paipa taeba monota ya-
garanto kanta puma mintapa, taeba a'ya'ma amani kina'mi
nkimentapinti mintantune.
4 Piyama mintuwagana, kanapa arosaogana, Kotiba ya-
garawapa otaogana waya'maba yakari potaogana, aeba ago
kamana'ama nkamentapinti aborantiye.
5 Piya, ago kamana'ama nkamentapinti miyompe
kina'mitepa: Ika puritakiri Koti ntagaraena piyema,
taba puratakenaga, aeba ago kamana'ama nkamentapinti
aborantiye.
6 Piya, ibaba tigeba piyama yagarawa aboragana, Kotiba
Yagarawampa Nkawamusapa otagina, tintabinti irosa'ma
tintabaipisa: Naba-o, naba-o, Kotikaba iye.
7 Piya, pika tigeba ibaba kampa kayokaya yagara mima,
Koti ntugarasa yagarawapa aborama mintawe. Eya, ya-
garawapa mintiripa, ae maru mpaekena kina mintawe.

8 Pigoya, paipa tigeba Kotikaba kampa aogima agantu-
metapa, taga kotiwanane, ama kotintanama iga'na puritan-
tine.
9 Pigoya, ibaba tigeba Koti nkagoba agantawe. A'a-o,
Kotiba agoripa agantipa, nanagabaya tigeba to a'wae puma
magimagi kusi ki, amani kina'mi ki'i aega'ma kayokaya'ena
puwaitakibewe, a.
10 We, a'ya'ma tabe yagawo, kasa uno, mono i'mu ntagawo,
kasa kabuwoma, tigeba napima aegarawe.
11 We, naeba tigeka naekuru puritauwe. Eya, yoga tigeti
pontanama uwaena kanta pusanaga naekuru puritauwe.
12 We, nao'mitaba, naeba esuritauwe. Tigeba naekanta
puma aborama miyiyo. Piya, naeba ago kamana'ama
nkamentapintisa uwa yagara aborama tige kanta puma
miyuwe. Pigoya, marupa tigeba kampa tikabinatantawe.
13 Eya, tigeba ago abintawe. Nau'nepa kampa esegi pun-
tika, naeba aogi kamanapa marupa aborama urimintuwe.
14 Piya nau'nempaba kampa esegi pogana, tigeti kun-
taena aborantemipa tigeba aogima aesaga'ma, kampa tikabi-
natama ago'enaba kampa punatantawe. Kampaye. Tigeba
Koti nkenisore kano, Karaisiti Isuwo, ababesa puma naba
puntawe.
15 We, pi ntagaba tigeba tiyorasa nao'maentasinta
pi'magiri namintasine. Pi'na nkagoripa napima agantona,
ibaba pi ti'muntanaba aeta wantiye, a.
16 We, ibaba taga kamana yopa, kama kinatintana puwa,
a.
17 Pigoya, ka'isa kina'miba tigebi nkaobi puma a'yugu
puritawe. Piya, igeba monopa atate ige'wai nkige asagayuke-
naga akumpa'ma miyewe.
18 Pigoya, asi nasi aogiyena aborakenaga tigebi nkaobi
pukenaba kanarane. A'yugu mitanto ntaga puntaka,
wauwagiripa ataena puntawe.
19 We, yagaranempitaba, waya'ma yagaraena pemisa
puma tigeka torebata naukemikana, Karaisiti tintabaipinti
aborakibi ntagaba nata wakiye.
20 We, ibaba naeba tigeka tara nagi napiyoka ayabaya
pukuwe. Piya, naeba ibaba tigege to kakema ampima
kamana'nepa a'wae puma kayone puritasanaga nabiye.

Egake Serake meto kamana'waisine

21 We, to marisa kina'mitaba, tibigakiripa kamana agoripa
unamiyo. Piya, tigeba ago kamana'ama nkamentapinti
mikena kina'mitaba, ago kamana'ama nkagoba aogima
abewa, a.

22 Piya, Abara'amupisa tara yagarara aborantasema, mono
isa'ama piya iye. Piya, kayokaya aragawae'ma kapa yakari
potaogana, autasa wae'maba ka yakari potantiye.
23 Piyama, kayokaya aragawae'ma yakari potaogana ya-
garawampa wasanami ntapiyenabisa aborantiye. Aibo-
gana, autasa wae'maba yakari potaogana yagarawampa Koti
otanti nkesegiyenabisa aborantiye.
24 Pigoya, pi kamanapa meto kamanane. Piya, pi tara
wae taramisi nkagoba mayama uratantiye: Kapa, agewapa
Ega, aeba Sainai amuta utaratanti'na mpeto'enawe. Piya, ae
yakaraki'nupa ago kamana'ama nkamentapinti miyuguna
iga'na puwaitantiye.
25 Piya, Sainai amu Arebiya mari waintipa, pipa Egawe.
Piya, Yerusaremi kina'mipa ibaba ago kamana'ama nka-
mentapinti iga'na puwaitaogana, ibasa Yerusaremi kumape
kayokaya aragawae Egabe kagane.
26 Pigoya, Sera to meto'enawe. Piya, to Yerusaremi
mantabinti waintipa, pipa autasa tanorempawe.
27 Pika mono isa'amaba maya iye:
We, anamo wae, kampa yagaraena punta wae, ka'mu po, iye.
Kantaba tagugunkami nkwae, kaeba ka'muntanabisa tabe
kiga'e yo, iye.
Piya, marusa anamo waya'maba aintisa wae'ma agasima
uwaena yagara aborakiye, untiye, iye.
28 We, nao'mitaba, taeba anamo wae'ma ntagara Aisaki
ka'masa pune. Piya, Koti Abara'amu otanti, taeba ae ya-
gararawe.
29 Pigoya, pai wasanami ntapiyenabisa aboranti ntagaram-
aba Awamusa'ama otaogana aboranti ntagarama kamaena
potantisa puma, ibaba taetiba piyaena aboraye.
30 Pigoya, mono isa'ama nana kamana iye. Aeba maya iye:
Kayokaya aragawaepe yagarawape isigarubaiginisi waiso,
iye. Piya, kayokaya'enama ntagaramaba autasa wae'ma nta-
garamati kampa atokaema otanti ntanaba kampa maekiye,
iye.
31 Eya, nao'mitaba, taeba kayokaya'enama ntagaraba kampa
mintune. Kampaye. Taeba autasa wae'ma ntagara abo-
raune.

5

*Akariyobatatanti'nagitaba iga'nabipa to kakeba a-
mpiyeno*

1 Pigoya, iga'na kampa pusanaga Karaisiti aeba akariy-
obatatantiye. Pika tigeba asima esegi puma iga'na ubutitak-
enaenama nkametapintiba toba kakeba a-mpiyiyo.

2 Pigoya, nae Porona, urimekiri abiyo: Tigeba ago kamana
wasima ara'enawapa titipa maekibepa, Karaisiti ntugaba
kampa tiyo'maekiye. Kampaye.
3 Piya, a'ya'ma ti kasakena ara'ena maeya kina'mitaba,
naeba to kakema urimekiri abiyo: Piya, ka akayukibepa ago
kamana'ama kampa kanara tiyo'maekiye, urimuwe.
4 Piya, tigeba ago kamana'ama ntugarasa arupuyena
aguyosaga kina'mitipa, Karaisititi a'yigititantine. Eya, Koti
nkawagaenabisa ware'na wantane.
5 Piya, taeba Awamusa'ama nkesegiyenarasa tamatiti
puma Koti arupu puratakenaenagaba aobi pune.
6 Piya, Karaisiti Isuti atokaeyompepa tau kasakenaenawo,
kampa kasakenaenawo, pipa uwaenawe. Piya, aeti agu
kao'ena puma tamatiti'enamaba au'wapa aborama tagan-
tana piye.
7 Pigoya, tigeba mono kita agobima aogima nasintawe.
Taga wasikenaenarapa ke akutitagiri tikabitawe, a.
8 We, tiba puritanti'naba pi ntapiyenaba kampa aborarim-
iye. Kampaye.
9 Piya, uwaenanto abararamipa a'ya'ma abararawaewaye.
10 Pigoya, Wa'egawama tiyo'maeyamikaba naeba namatiti
pekiri, nae napiyenaba tigeba aega'magiri, to ka napiyenaba
kampa aegarakibewema, napiyuwe. We, tibaibemi nta-
garama nkagega'eba kampa abokana, Kotiba antota'enaba
amikiye.
11 We, nao'mitaba, naeba au kasakena ara'enaba maeyiyo,
yosinta, ayama kamaenaba punatayaba miyesine. Piya,
naeba piya kamanapa yosinta, maripo ya aibasanakenae-
namaba a'ya wasine.
12 Pigoya, i kasama ara'ena puma napiyenari paibukena
kina'miba, ige'wai nkipa kasama maebugaikibepa, ka-
narane.
13 We, nao'mitaba, Kotiba iga'nabisa tiba puritantina,
iyobatitanta kina kanta puma miyiyo. Pigoya, aiyobatitanti
ntanaba a-nka'yugu puma arirasaenaba a-piyo. Tigeba
tiyo'mipa agu kao'ena puwaitama kayokaya'enaba puwait-
aiyo.
14 Piya, a'ya'ma ago kamana'ama nkagoba mayama untiye:
Kaeka kauka kabitampesa puma kagora miye kina'mipa
pabiyama agu kao'ena puwaitao, untiye, iye.
15 We, yaga kanta pumagiri ankabana abana pumagiri,
a'yugu aesawae wakibewe. Pika kabiyiyo.

Arirasa kipi kasima Awamusa aega'ma miyeno

16 Pigoya, kamana'nepa mayamawe: Piya, Awamusa'ama
nkesegiyenara nasiyo. Tigeba ti'ama nkabugakibintanaba a-
nkaboraiyo.
17 Piya, ti'ama nkabugaintanamaba Awamusapa maema
nagintakena pegina, Awamusa'amaba ti'amantanaba nagin-
takena piye. Piya, taramisi kamaena pementanama napiye-
naripa a'yugu puritagiri aupa kampa aborawe.
18 Pigoya, Awamusa'ama paitaritagiri aegarapa, tigeba ago
kamana'ama nkamentapintiba kampa miyewe.
19 Piya, ti'ama ntugaba mayamawe: Kumiyenawa,
i'nintanawa, tinta pami pentanawa,
20 ama koti nkaegarakenaenawa, kiyo'enawa, kamae-
nawa, ma'enawa, agobi pukenaenawa, amo'enawa, kota
mpaema agintanawa, atataraenawa, mono kina pakobike-
naenawa,
21 to waina mparuta mikenaenawa, esegi wani ntama
aibo'ena pikenaenawa, uwaena ataena pikenaenawa,
a'ya'maena to auga to auga'enawa, sumaba, pipa ti'ama
ntugawe. Pika pai naeba urimintosa puma, ibaba
to kake esegima urimuwe: Piya pe kina'miba Koti
kabiratakenaenabi kampa ubasikibewema, yuwe.
22 Pigoya, Awamusa'ama nkau'wapa mayama aboraye:
Agu kao'ena pukenaenawa, a'muntanawa, paruyenawa,
paebuma mikenaenawa, ao'ena pikenaenawa, aogiyenawa,
arupu puma mikenaenawa,
23 pasema kabikenaenawa, aupa nagintakenaenawa,
suma, igetiba ka ago kamana'amaba aupi pima kamanapa
otakenaenaba kampa waintiye. Kampaye.
24 Piya, Karaisiti Isuti atokaeya kina'miba i'waipa maripo
yara ita'itama, i'ama nki'nintanawaipe ibugaintanabe ago
kaintawe.
25 Pigoya, Awamusa'amaba e'wasaena tamegi, taeba Awa-
musa'ama kepa tayakeka naseno.
26 Piya, taete tageba a-nkasagayuyeno. Taeba tao'mi
nkintabaipa tutupa a-suwaitano. Taeba tao'mi mparupa a-
mpaeyano.

6

Taeba tao'mi kuntuyenaba aesaga peno

1 We, nao'mitaba, ka yagarama aibo'ena pikibipa, Awa-
musa wainti'nagita, tigeba paebuma kabima mima pi nta-
garaba to asitaiyo. Tigeke timiyo pusanaga kaga kabiyiyo.
2 Tigeba tiyo'mi kuntaenawaipa aesaga piyo. Piya
pikibepa, tigeba Karaisiti nkago kamana'ama nkau'wapa
aogima aborakibewe.

3 We, ka yagarama aewaka napima: Nageba waintiyema,
yipa, ageba kampa waintipa, aeba amiyo'ena puma ae'wa
nkaoba airari kaeye.
4 Eya, a'ya'ma ka ka kina'miba ige'wai ntuga aogiyenawo,
kamparagaenawoma, napiyiyo. Piya pukibi'naba aeba ae-
waka a'mu pumagina, au maete ikenaenaba ao'mi nkiyobipa
kampa pukiye.
5 Piya, a'ya'ma ka ka kina'mitaba aesaga pikena kun-
taenarepa waintakapa, tageba a-mpaete iyeno.
6 Piya, mono kamana abe kina'miba igeba uwaimima
iyakinta kinapa aogi kutankaipisa antota'enaba imiyo.
7 Pigoya, tigeba timiyo'enaba tiyoba a-nkairari kaeyiyo.
Piya, ka'wainaba Koti kamanapa kampa akaya sukiye. Kam-
paye. Piya, wasanama aintana pipa, pabiyaenaba aeti
aborakiye.
8 Piya, ka'wainaba ae'wa nkau maete ima aintana pipa,
aintiba ae'wa nkaupisa abararakenaenaba aboramikiye. To
ka'wainaba Awamusa'amati atokaema aintana pipa, aintiba
Awamusa'amapisa e'wasaenaba maema miyaba'mikiye.
9 Piya puma, taeba aogi yuga pikenaga tayampu peno.
Taekita kampa pukubompepa, ae'wa ntagaba au'wapa ab-
oraramikiye.
10 Piya, kete waintakapa, taeba a'ya'ma kina'miti aogi yuga
aborano. We, imatiti pe kina'mika napima aogi yuga tabera
aborano.

Poroba maripo yugaraka a'mu puntiye

11 Pigoya, tabe awa'ena naene nayapisa kaeyopa aogima
agaiyo.
12 Pigoya, i'waipa wasanami nkiyobi maete ikena
kina'miba igeba ti kasakenaraka uritawe. Piya, igeba
mayama napiyewe: Ita ara'ena pukubompepa, Karaisiti
mparipora ukubompe kamanatekaba kampa kamaena
puratakibewema, napiyewe.
13 We, pi nkara'ena maeya kina'miba igegeba kampa ago
kamanapa aogima wasintawe. Kampaye. Igeba ti kasaki-
betasa tabe igi maekenaga pewe.
14 We, tonaga wanane. Naeba Wa'egare Isu Karaisiti
mparipo yugara amanaka na'mu pukuwe. Piya, pi ntu-
garaka mampabisaenaba naeka ita'ataogana pu'wantiye.
Eya, naekeba mampabisaenaga ita'nataoga pu'wantuwe.
15 Piya, tau kasakenawo, kampa kasakenawo, pipa uwae-
nawe. Eya, aoso kina'amana aborakenaba pipa au'wane.
16 Piya, a'ya'ma ma ntapiyena wasiye kina'miba, igeba taga
Isureyo kinane. Pigoya, Koti taga Isureyo kinane. Pigoya,

Koti taga Isureyo kina'miti paruyenabe antara'enawape tigeti waiyeno.
17 Pigoya, ka'wainaba to ka kuntaenaba a-nkaboranameno. Kampaye. Isuka naegunta, pi nkara'enaba nauta waintiye.
18 Nao'mitaba, Wa'egare Isu Karaisiti nkawagaena tigutimapi waiyeno. Tagane.
Poro piya isa kaentiye.

EPESASI KINA'MI NKISA PORO KAENTIYE

1 Nae Porona: Karaisiti Isu nkaposorogawe, Koti abogana unatantemine. Piya, Epesasi kumatasa Kotiti atokaema Karaisiti Isu nkawamu wasiye kina, ma nkisapa tigeti kaeyuwe.
2 Pigoya, tabarempa Koti, Wa'ega Isu Karaisiti, isigetisa awagaenabe paruyenabe tigeti waiyeno.

Koti mono ki tayakintiye

3 Pigoya, Wa'egare Isu Karaisiti nkabawampa Koti, aeba mantarasaena akayona puratama, Karaisititi atokaentompeka mono kao'enawa toma toma tamemine. Pika agega'eba asagayuyeno.
4 Paipa ma mpaba kampa puntometa aeba Karaisititi atokaeratakenaga utaratantine. Taeba ae aobi aota mima kamanate kampa waikibika Koti piyama utaratantine.
5 Piya, Koti aewa nkabomeka, Isu Karaisititi atokaema araga yagarawaka uma mikunompeka, agu kao'ena puratama utaratantine.
6 Aeba abugai ntagarawaka uma e'wasaenawa awagaenawatasa atitatama aogi puratantine. Piya pemika, Koti nkagega'eba asagayuyeno.
7 Piya, Koti nkawagaenawampa pumaewaogana, Isu pu'magina koratasa aibo'enarepa asu'a puragasima ika puratantine.
8 Piya, awagaenawapa asunu kaema uwaena tamintana, aogi napiyena abompentanarepa aboraratantine.
9 Piya, paipa Koti ae'wa nkabugaomentana kakamagina, pai Karaisiti ntuga aborakibemika untemintana ibaba aega'ma taeyakiye.
10 Pi nkabugaomentanaga ke i'ma, aborakibi ntagaga aeba ago a'itantiye. Piya, mantarasaenabe mampabisaenabe aki potama, Karaisitiba a'ya'maenama nkwa'ega mikiyema, untiye. Pi untintanaba aboraratantiye.
11 Pigoya, Kotiba ae'wa nkaumawatasa uma a'ya'waemaena esegi piye. Pi'na paipa tagama napimagina, Karaisitika uma ae tu mpikunompeka utaratantine.
12 Piya, paitama Karaisititi atokaentompe kina'miteka, Koti nke'wasaenawantaga mima agega'e asagayukenaga utaratantine.
13 Piya, tigeba pabiya taga kamana, ti'ikena aogi mono kamana, abima Karaisiti nkaegarantakana Koti aeba pai

tamikena utaratantemi Nkaota Awamusapa tigepe taepe
tamima, ae ara'ena purataye.
14 Pabiyama, Koti ainti tababuma utaratanti nke'wasa an-
tota tamikibika napima, ibaba Aota Awamusa'wa tamegina,
taege kaga mimagina Koti nkara'ena purataye. Pika agega'e
asagayuyeno.

Epesasi kina'mika Poro nunamu untiye

15 Piya, tigeba Wa'ega Isuti timatiti potamagiri, a'ya'ma
Kotiti atokaenta kina'miti agu kao'ena puwaitawe. Pika
tiwaga kamana abimagi,
16 nunamu yo ntagaba asi nasi tigeka napimagi, Kotiti
na'mu potauwe.
17 Piya, Wa'egare Isu Karaisiti ae Koti, e'wasa tabarempa,
ae'wa nkauma timekiri, pika aososima napiyigina,
Wa'egawama nkagowapa uma aboraritakiri, abibebe puma
abiyoma, nunamu yuwe.
18 Piya, e'wasaenama ntapiyenawa timisanagaba nabiye.
Mantabisa tigeti aborakibi'na tigeba aogima abisanagaba
nabiye. Pigoyema, Koti utaratanti nke'wasa antotapa aeti
atokaentompe kina taeti aborakibi'na, abigina au'wantana
peno.
19 Piya, Isu nkaegarantompe kina'miteti esegiyenawapa
aboraramima tabe puma asu againtiye. Pi nkesegi yu-
gawaka abigina au'wantana peno.
20 Piya, pi nkesegiyenawatasa Karaisiti purintapisa asita-
magina mantabinti ayatakanti asitantiye.
21 Piya, ibabe aintibe a'ya'ma kiya kinape, kabirata kinape,
esegi kinape, kamana ukena kinape, a'ya'ma toma toma inta
kinape, Koti otagina Karaisiti asu igasima mintiye.
22 Piya, Karaisiti nkagisabinti a'ya'waemaena potama,
a'ya'ma monota ai'aru pompe kina'mite nkai'nere otantiye.
23 Piya, mono kina'mitaba Karaisiti nkaukanta
puma miyokana, Karaisitiba tantabaipinti mima,
a'ya'waemaenaba pumaetama miye.

2

Paipa a'yuguma mpintuwakana Koti aogi puratantiye

1 Pigoya, paipa tigeba aibo'ena puma aguntaena pumagiri,
tigupa Kotiti pu'wantiye.
2 Piya, paipa tigeba agasiyaena puma mampabisa kinata-
giri, ke kina'mi nkwa'ega aega'ma mintantawe. Piya, ibasa
yagaba pi kewamaba Koti kamana akayuma minta kina'mi
nkintabaipinti yoga piye.
3 We, a'ya'ma taeba paipa pi kina'mige kaga mimagi,
paisa tagu i'nintanabi mpima napiyenarempape tau'amape

abugaomentana aegarantompene. Taere piyama mima a'ya'ma to kina'mi pesa puma mima, Koti antota amo'ena puratakena kina mintantompene.

4-5 Tagane. Tae aibo'enarempa taeguyoga, pu'wanta kina kanta puma mintuwakana, Koti nkantara'enawampa pumaewaogana, taeka abugaogana agu kao'ena tabera puratama, Karaisitike kaga asiratantine. Eya, Kotiba awagaena puritama ti'iye.

6 Piya, aeba taepa Karaisiti Isuti atokaeratamagina, kaga mantara mikenaga taba puratantine.

7 Piya, a'ya'ma yaga Koti asugainta awagaenawapa aborawaekibemika, kayonena puratama Karaisiti Isuti atokaetama taba puratantine.

8 Abewo. Koti awagaena puritama, timatiti'enarika ti'iye. Tigerinane. Pipa Koti ae'wa ntapiyenarasa timiye.

9 Piya, tiyapisaenaba kampaye. A'yugu ka yagarama au maete isanaga, pipa Koti uwa tamiye.

10 Koti aewa aboraratamagina, Karaisiti Isuti atokaema kasa kina mima tayapisa aogiyena puma mikubompeka, aboraratantine. Piya, pi tayapisa aogiyena pukubompeka Koti paipa utaratantine.

Karaisiti ka kina'ena puratantiye

11 Tigeba abiyo. Yuta kina'miba igewai nkiyapisa ipa kasawe. Pi kina'miba tigekaba: To marisa kina kampa ipa kasama kampa abinta kinane, uritawe. Piya, paipa tigeba mono kampa abinta namu kina mimagiri,

12 pabi ntaga Karaisitipa pagasara atama mintantawe. Tigeba Isureyo kina'miti abe'i mintiri, Koti aborawaekibintanaga uwaimogiripa tigeba kampa abintawe. Piya, Koti tamikenaenagaba kampa napima agawa pumagiri, mampabi uwa mima Kotitiba kampa atokaentawe.

13 Piya, tigeba paipa pagasara mintiri, ibaba Karaisiti Isuti atokaeyagana, korankatasa ika puma tibabegiri, kanama Koti nkagora miyewe.

14 Piya, Karaisiti aeba agore mimagina, tanta paruyena puma miye. Paipa Yuta kina'mige to marisa kina'mige kamaena puma mintantompekana, ibaba Karaisitiba tupurepa uwa airataye. Piya puma, tara kinapa maema ka kina'ena puratantiye.

15 Piya, Karaisiti aewa ntuga pumagina, Yuta kina'mi nkago kamanape aegaranta ariwape maegaintemine. Piya puma, aeba tara kina'mi kamaenarepa kasima, ka kina'ena puma paruyena puratantiye.

16 Piya, maripora pu'magina, kamaena a'ya kasima, tara kinapa maema aki puma Kotiti ka au'ena puratantiye.

17 Pigoya, Karaisiti irosa'magina pagasara mintanta ki-
nape, Koti nkagora mintantompe kinape, paru kamana
uramintiye.
18 Piya, Karaisiti ntugarasa ka Awamusa'ama ka'ena pu-
ratama, tabarempati ikena ki aboraratantiye.

Koti nkaegaranta kina ae'wa ntamane

19 Pigoya, tigeba ibanto namu'isa a'yo kana kina kampa
mintawe. Tigeba Kotiti atokaenta kinake ka kina'ena puma-
giri, Kotiti ka tuntana puma Koti ntama kanta puma miyewe.
20 Aposoro kinape poropete kinape Koti igepa marukanta
puwaitama, Karaisiti Isu aepa wa'ega aetamagina, taepa
maema ae'wa ntama kanta puratantine.
21 Piya, a'ya'ma pi ntamankama nkayampu Karaisi-
tita uma asaeratagina, Wa'egawama nkaota mono nama
anosama waikena piye.
22 Pabiyama Karaisitita Awamusa'ama tigegepa asaerita-
giri, Koti mikena namanka aborawe.

3

Wa'egawama kamana Poro aborama uwaimintiye

1 Pigoya, naeba Porona mima, to marisa kina tigeka
Karaisiti Isu nkiga'na yagarawantana puma mintuwe.
2 We, tigeti: Mono yuga poma, Koti unatama, awagaenawa
namemintanaga tigeba agobaya abewema, napiyuwe.
3 Piya, Koti kakama waintintanaba uma aborama namoga,
pi kamana aronkanto paipa kaema urimintuwe.
4 Piya, Karaisititi kakanti kamana'amaba napiyenanepipa
arawaye. Pipa aisuma abiyo.
5 Pi kamana'ama nkagowapa paipa wasana mirite kananta
kina'miti kampa aborantiye. Ibasa yagaba Awamusa'ama
aota aposorowape poropetewape uwaimegini, aborama
uramewe.
6 Pi kakanti kamana'ama nkagoba mayama waintiye: To
marisa kina, tigebe taebe ka tu, ka au'ena puma mimagi,
Karaisiti Isu ntugarasa Koti utaratantintanama nkau'wapa
kaga maemagi mikune.
7 Pigoya, pi aogi mono kamana uwaimoma, unatantine.
Piya, Koti awagaenawapa aboranamimagina, mono yu-
gawata unatama, pika esegiyenawapa namintemine.
8 Piya, a'ya'ma Kotiti atokaeya kina'mi tu amentapinti
mintuwagana, Kotiba awagaenawapa aboranamima:
To marisa kina'miti wama Karaisiti nkaogiyenawaka
uwaimoma, unatantine. Piya, pi Karaisiti nkaogiye-
nawampaba atupe awamobe kampa uma a'ya wanta'enawe.
Pika uwaimoma, unatantine.

9 Eya, Koti paipa a'ya'waemaena pumarantana, napiye-
nawapa aega'ma, ainti pukenaena kakantemi, ibaba pi
kamana'wapa a'ya'ma kina'miti aborama uwaimoma, naba
punatantine.
10 Piya, Kotiba mantari paitanta kinape esegima mpiye ki-
nape, aogi napiyenawapa iyakikenaga monota ai'aru pompe
kina'mite abakatepi ae'enawapa ibaba aogima aboraye.
11 Pika paitaka'ya Kotiba napima, Wa'egare Karaisiti Isu,
ae yuga piya pukiyema, otama aborantiye.
12 Piya, aeba Kotiti ikena kitene. Taeba aeti tamatiti
potama, tanipa kampa puma, Koti nkaobi aborakenaga
taekuruba kampa pukune.
13 Piya, pika napima abiyo. Nauki nakiyenanempaka
a'yugu tintawama arusasanaga, pipa kampaye. Tigetaka
ataena punatapa, pipa tiyo'maekenaenawe.

Poroba Epesasi kinaka nunamu untiye

14-15 Pigoya, mantarake marake a'ya'ma kina tamata
tamata Koti aborarratantiye. Aborarratantemi tabati narak-
abima, tige aogima mikibeka nunamubisa maya yuwe:
16 Koti tabe e'wasaenawatasa Awamusa'wapa tintabaipinti
pumaeritama esegima asiritanema, nunamu yuwe.
17 Piya, timatiti pigina, Karaisiti tigupi miyaba miyeno.
Abu'ama mabi esegi potagina, esegi pisa puma agu
kao'enawapinti esegi piyo.
18 Piya puntiri, a'ya'ma Kotiti atokaenta kina'mige kaga
Karaisiti nkagu kao'enawapa tabe, e'ero, inatibe, mabintibe,
agasiyema nunamu yuwe.
19 Piya, agu kao'enawapa wasana abikenaenaba igasima
waima waintiye. Piya puma, Kotiti agu pumaema wainti,
pi'na pumaema wairitano, pabiyama tigeka nunamu yuwe.
20 Pigoya, Koti nkesegiyenawampa tantabaipinti yo-
gaba piye. Ae esegiyenawatasa a'ya'ma esukenaenarepe
napiyenarepe asu agasima, tabena pukena yagara mintiye.
21 Piya, a'ya'ma monota ai'aru pompe kina'mitaba Karaisiti
Isuti atokaema mirite kanama, a'ya'ma yagaba Koti nkage
asagayuyaba miyeno. Tagane.

4

Isu nkaegaraompe kinapa taeba au'wane

1 Pigoya, naeba Wa'egawama ntugara iga'na yagaramana,
maya urimuwe: Koti monota utaritama tibabunti, pika
napima aogima miyiyo.
2 Piya, tige tumima pasema mima, tiga'nagi agoya puwait-
ama, kuntaenawaipa atama agu kao'ena puwaitaiyo.

3 Awamusa'ama maema paru puma asaerataika, pika napima ka'ena puma miyiyo.
4 Mayaenaba, taeba ka tau'ena puma, ka Awamusa maema mima, ka'enaga agawa puma mintakana Kotiba tababeno.
5 Piya, Wa'egaba ka'enawe. Tamatiti'enaba ka'enawe. Monota paitaratakenaenaba ka'enawe.
6 Koti ae ka'anto a'ya'ma kina'mite tabarempawe. Aeba a'ya'ma kina asuragasima mima, a'ya'ma kina'mite abakatepi mima, yogawa a'ya'ma kina'mite tayara puma miye.
7 Piya, Karaisiti napimagina a'ya'ma kina'mitepa tayapisaena abikenaena ka ka tamoga, pika awagaenaba maentune.
8 Pika mono isa'amaba maya iye:

Aeba inati intipa, uwoma iga'na kina akariyoba'ma paitawaitama ibabute ima, wasana a'muntanaba imintiye, iye.

9 Pigoya, pi kamana: Aeba inati intipa, pipa nanaga untiye. Piya, inati abiwapa kampa intana, aeba marupa mabintiraka'ya tumintemine.
10 Piya, mabinti tumintemi ntagarama, to ae manta abobori ima asugasima, a'ya'maena pumaema miyenema intine.
11 Pigoya, aeba pabiyaki taya pukenaena a'muntanawa tamintiye. Piya, ka'isa kinapa aposoro yugara uwaitantana, ka'isa kinapa poropete yugara uwaitantana, ka'isa ke i'ma uwaimikena yugara uwaitantana, to ka'isaba pasitorowa, tisawa, suma uwaitantiye.
12 Piya, Kotiti atokaeyompe kinapa tao'maema, mono yugawapa puma, Karaisiti nkau'amaba taepa esegi purataka, Karaisitiba pi a'muntanawapa aboraramintine.
13 Piya, pi ntugamaba wairite kanama a'ya'ma taeba kanarasama ka tamatiti puma, Koti ntagaragaba kaga aogima ntapima, monoti anosakana, Karaisiti nkesegiyena pumaerataka ae kanta puma mikunompeka a'muntanawa tamintemine.
14 Piya, monota a'yugu inamu kanta puma mikune. Piya, ka'isa kina'miba igebinkaobi puma tonarona kamana'waitasa uma ago'ena puratakena pewe. A'yugu inamu kanta puma mima kamana'wai abima, esibawama yoni nkaosa aibarara purite nasisa, piyaba a'yugu pukune.
15 Pipa kampaye. Agu kao'ena puwaitama taga kamanapa yeno. We, Karaisiti aeba ai'nerene. Monota anosama esegi puma aeti atokaeyano.
16 Aeti atokaeyokana aki puratagi, ae au'wa mpiyokana kabirataye. Piya, taeba a'ya'ma au'ama nkauka'iba mima,

agu kao'ena puma utaratanta yugaba aogi pokana, au'ama anosama aogima asiyune.

Mono abe kina'miba kasa kina miyewe

17 Pigoya, Wa'egawama nkawamutasa age'ma kamana esegima uma aborarimuwe: Piya, tigeba to marisa kampa abinta kina pesapa a-piyo. Igeba kampa aogima napima,
18 abikenaenawaipa airarikaegasawe. Piya, igeba Kotiti igupa akumpa'magini kampa napinta aibo'ena puma Kotige mikenaenaba ika'intaesi potama,
19 inintanaba kampa punta kupiyona puta nasimagini, i'nintanabinti ubai'ma a'ya'ma tonarona kamparagaenaba pewe.
20 We, tigeba Karaisitintanagaba kampa abima piyaba pewe. Kampaye.
21 Naeba ago abuwe. Isuti tagantanaba waintikaba, aogima pi kamanapa urimuguri, tigeba ago abintawe.
22 Piya, tigeba paisa timawama ntugaba kasiyo. Paipa tiyobi airarikaema ataenaga abugama, pintanama maema ata puritantiye. Piya, pi paisaenaba kasiyo.
23 Piya, napiyenarimpaba kasa'ena pekiri,
24 tigeba kasa kina aboraiyo. Piya, tigeba Koti ae aoga pumaranti kina aota arupu puma taga kasa kina aboraiyo.
25 Pigoya, tigeba kumpari'enaba kasimagiri tiyo'mige asi nasi taga kamana uma miyiyo. We, taeba ka tau mintune.
26 Piya, timo'ena puntiripa aogima kabiyiyo. A'yugu aguntaena pukibewe. A'yugu timo'ena uwa waintakana papa tupasikiye.
27 A'yugu kewama kabi a'waikibewe.
28 Kuntana pi'naba to kakema kuntanaba a-peno. Kampaye. Ibaba aewa nkayapisa aogi yuga puma, ka'isaena kampa wainta kinapa iyo'maeyano.
29 Tiwamupisaba ata kamana a'nkaborano. Kampaye. Wasana iyo'maekena kamana'amana nkaborano. Piya puma, kamanatitasa abe kina'miti awagaenamana nkaborama iyo'maeyano.
30 Tigeba Koti Nkaota Awamusa'amapa kuntaenaba a-nkamiyo. Piya, aeba arupu puritakena yagagaba ara'ena puritantiye. Kuntaenaba a-nkamiyo.
31 Piya, tigeba a'ya'maena tinta tikikenaenabe, ka ibirakenaenabe, timo'enabe, tabera ata kamana ukenaenabe, kamana uma akaya ukenaenabe, a'ya'ma to ataenabe, kasiyo.
32 Kasimagiri, tiyo'mipa kayone puwaitamagiri, agu kao'ena puwaitaiyo. Eya, Karaisititi atokaeyaka Kotiba aguntaenaripa asu'a purigasisa puma, tiyo'mipa pabiya puwaigasiyo.

5

E'wasaenara nasikune

1 Pigoya, tigeba Koti nkabugai ntakarantontowampitaba,
ae pemisa puma miyiyo.
2 Karaisitiba agu kao'ena puratasa puma, tigeba wasana
agu kao'ena puwaitama miyiyo. Piya, taeka ae'wa nkau-
mawapa meru kasima, Kotiti muta atama iga agunta asu
abasantiye.
3 Piya, Kotiti atokaeya kina'mitaba, tigeba kumiyenabe,
a'ya'ma i'nintanabe, to wainantanaga abugakenaenabe, tik-
abitaiyo. A'yugu pika kamanapa aborakiye.
4 Piya, a'yugu tigeba i'ni kamanape, aibo kamanape,
karana kamanape usanaga, aogima kabima mima Kotiti
ti'mu potaigina kanarasano.
5 We, tigeba ago abintawe. Kumiyena pe kinape, i'nintana
pe kinape, to wainantanaga abugai kina igeba ama koti
nkaegara kinape, igeba Karaisitige Kotige kabiratakenae-
nawaisipi kampa ubasikibewe.
6 A'yugu wasana ampa esiba kamana uma iga puritaigiri
aegarakibewe. Pika aogima kabiyiyo. Pika kamana akayuye
kina'miti Koti amo'enawapa antota aborawaimikiye.
7 Piya, igegeba agaya agayaba a-piyo.
8 Eya, paipa tununtanabi mintantawe. Ibaba tigeba a'wae
puma Wa'egawamati atokaema e'wasaenawata miyewe.
Piya, e'wasa kina kanta puma nasiyo.
9 Piya, a'ya'ma aogiyenabe arupuyenabe tagantanabe,
pipa e'wasaenama nka'wane.
10 Piya, tigeba aogima nasima, Wa'egawama nkabugain-
tanama nka'wapa aboraiyo.
11 Pigoya, tununtana pe kina'mi ntugaba a kampa aema
yugawe. Piya, igegeba kaga pi ntugaba a-pumagiri
aranta'enara agowaipa aborawaitaiyo.
12 We, kakama uma pugasantanama nkawaga kamana
usanagaba nani ntabiye.
13 Pigoya, e'wasaenamaba a'ya'maenama nkagoba abora-
magina age atakenaenawe. Aborama age atakana e'wasa
pukiye.
14 Pika mono isapi Kotiba maya iye:
Ibanto waitamintampe ntagara, karu'ena kaogama purin-
tapisa asiyegana, Karaisitiba e'wasaena kameno, iye.
15 Piya, nasikenaenaripa aogima kabima nasiyo. Napiyena
kampa wainta kina'mi ntasisuba a-puma, abinta kina kanta
puma nasiyo.
16 Piya, ibasa yagaba aguntaenaba pumaema waiyegiri,
aogima kabima mima Kotintanaba maema piyo.

17 Piyama tigeba a-nkaibo'nabo puma mimagiri,
Wa'egawama nkabugaintanaba abima aegaraiyo.
18 Tigeba uwaena waini wanipa a-ntama aibo'nabopa a-a-
piyo. Kampaye. Pintanamaba ata puritaya, tigeba Kotitisa
Awamusa maeyigina, aeba pumaeritano.
19 Piya, tigeba tiyo'mige mono kamana uma, mono inibe,
ibasa inibe, kasa inibe tiyo'mige uma, tigupi Wa'egawamati
ini uma, ti'mu potaiyo.
20 Eya, a'ya'ma yagaba tigeba a'ya'maenagaba tabarempa
Kotiti ti'mu potamagiri, Wa'egare Isu Karaisiti nkagera uma
esegi potaiyo.

Waya waena pe kina'mi kamanane

21 Tigeba Karaisiti nkagega'e asaga'yuma tiyo'mi nkimen-
tanti miyiyo.
22 Wayapa, tiwaegi kamana wasima miyiyo. Piya pukibepa
Wa'egawama kamanapa wasima mikibewe.
23 Piya, monota ai'aru pompe kinapa Karaisiti nkau'wa
mintokana, aeba tau'ikena yagara mintiye. Piya, Karaisitiba
mono kina'mi nkai'newai mintisa puma, waba waya'mi
nkai'newaine.
24 Piya, monota ai'aru pe kina'miba Karaisiti nkawamu
wasiyesa puma, waya'mitaba, a'ya'ma tiwaegi kamanapa
wasiyiyo.
25 Waba, tigeba wayatipa agu kao'ena puwaitaiyo.
Karaisitiba monota ai'aru pompe kinakaba ae'wa
nkaumawapa meru kasima, agu kao'ena puratantisa puma,
wayatipa agu kao'ena puwaitaiyo.
26 Piya, Karaisiti aeba piya puma mono kina'wapa aeyoba
tagasogana wani pasisu puma kamana'amabeba ka'masa
pumagina, aota kina'wantana puratantiye.
27 Piya, monota ai'aru pompe kina'mitepa ae aoriba
e'wasaenaba aboraratamagina, mono'amaba i'nintanabe
aowapisipasiyenabe to kanaenabeba kampa waima, aota
waima kampa ataba penema aboraratama, ae'wa mputa
nataiyoma puratantine.
28 Piya, Karaisiti kabiratasa puma, wamitaba wayatipa
agu kao'ena puwaitaiyo. Titi kabiyesa pumagiri wayatipa
kabiwaitaiyo.
29-30 Piya, ka'wainaba ae'wa nkaupa kamaba kampa
potaye. Kampaye. We, taeba Karaisiti nkaupa mintokana,
mono kina'wata kabirataisa puma wasanaba ae'wa nkaupa
nakena amima aogima kabitaye. Piya pemisa puma way-
atipa kabiwaitaiyo.
31 Pikaba mono isa'amaba maya iye: Wasanama ano aba
atate wayake wage kabobuma isigeba ka isi'ena pese, iye.

32 Pi esegi kamanapa nae napiyopa mayamawe: Isigeba
ka isi'ena pemesa puma, Karaisitibe monota ai'aru pompe
kina'mitabe ka tau'ena puma mikune.
33 Pigoya, tigeba ka ka maya piyo: Tigeba titi kabiyesa
puma wayatipa agu kao'ena puwaitaiyo. Piya pigiripa,
waya'mitaba, tiwaegi nkigega'e asaga'yuyiyo.

6

Yagaramike ino ibagike kamanane

1 Araga yagara, tigeba Wa'egawamaka napima tino tibagi
kamana abima wasiyiyo. Pipa arupuyenawe.
2 Piya, mono isa'amaba maya iye: Kaeba kano kaba ka-
manapa aegarao, iye. Pigoya, pi nkakumparanta kamanapa
aeba marupa aogi antota'ena wantagane.
3 Pi nkantota'enaba mayamawe: Piyama aegarakibem-
pepa, kaeba aogima mintanapa mampara e'erota mikibene,
iye.
4 Ibagitaba, araga yagararipa imo'ena pusanaga tigobipa
a-puwaitamagiri, Wa'egawamantana abima wasikenaenaga
kabiwaitaigina anosaiyo.

Yoga kina'mike kiya kina'mike kamanane

5 Kayokaya, tigeba mabisa tabe kinatimpi nkiwamupisa
kamanapa wasiyiyo. Tigeba tiyekuru puma aogi arupu
puma mima, Karaisititi yoga piyo.
6 A'yugu sepena puma wasanami nkiyora tabe yuga pu-
sanaga aogima kabima mimagiri, Karaisiti kayokaya'ena
puma Koti nkabemintanaba tigutasa aega'ma miyiyo.
7 Piya, yoga puma wasanamiti wanane. Tigeba aogi
tintabarima Wa'egawamati aogi piyo.
8 Eya, tigeba ago abintawe. Wasanamaba a'ya'maenaba
aogiyenamana pukibipa, pabiya puma Wa'egawamaba an-
tota'enaba aogiyena amikiye. Kayokaya kinape uwa kinape
ka'masa nkika imikiye.
9 Tabe kina'mitaba, tigeba pabiya puma kayokaya ki-
natimpi nkiyekuru pukenaena a-puwaitama kayone puwait-
aiyo. Tigeba aogima abiyo. Tigebe igebe kaga Wa'egaripa
mantabinti mintiye. Piya, aeba tabe agi wainta kinape uwa
kinape kaga antota'ena imikiye.

Karaisitiba iregutene

10 Pigoya, ka kamana amato puma ukuwe: Tigeba
Wa'egawamati atokaema esegi puma miyigina, agasiya es-
egiyenawapa pumaeritano.

11 Piya, tigeba a'ya'ma Koti tamemi mpa'ena kairipa
maema piyo. Piya pukibepa, tigeba kanara asima esegi
puma, kewama nkago'enawapa aibasanakibewe.
12 Eya, wasana ibimanapa kampa kamaenaba pune. Kam-
paye. Amani paitanta kina'mige, esegiyena pe kina'mige,
mampabi tununtanara kabintemi kina'mige, a'ya'ma man-
tarasa agunta pe kina'migeba kamaba peno.
13 Piya puma, a'ya'ma ma'ena kairi Koti timemipa maema
puma, agunta aborakibi ntagaba kanara asima esegi puma
pi kina'migeba kamaena aogima pukibewe. Piya, nagarima
asu igaikibeka ma'ena kairipa maema piyo.
14 Eya, tigeba asimagiri, tikapi tagantana maema amima-
giri, arupuyenama nki'ana tibira atamagiri,
15 Koti nkaogi paru kamana uma aborawaimikena tigisa
anapa maema pumagiri,
16 asi nasi timatiti'ena iregutipa maema arakaebiyo.
Piya, kewamanta yaku tanta iriyamaba pi iregutapa ampa
pagonkosa'nama tu'ma wakiye.
17 Koti tau'ikenaenarasa ma'ena taminoku'ena maema
pumagiri, Awamusa'amanta paroya ntoginkapa maema
uriyo. Pi paroya ntoginkapa Koti kamanane.
18 Piya, asi nasi nunamuba yiyo. Awamusa'ama nkabe-
mintana aega'ma Kotiti esotama nunamu yiyo. A'ya'ma
yagaba tiyogama tiyekita pusanaga aogima kabima mima-
giri, a'ya'ma Kotiti atokaeya kina'mikaba esotaiyo.
19 Tigeba naekegaba nunamu yiyo. Piya, Kotiba naeku-
ruyenanepa kasima nawamupa aerarayeka, ae aogi kakanti
kamanapa uma aborakenaga naeka nunamu piyama yiyo.
20 Naeba aogi agoya kamana'wa ukena yagaranaga, naeba
pika iga'nabipa mintuwe. Piyama nunamuba Kotiti unataigi,
naekuruyenanepa kasimagi kamana'wapa uma aogima ab-
orano.

Uma nagarikena kamanane

21 Pigoya, mikenaenanekabe pukenaenanekabe agowapa
Tikikasiba urimikiye. Aeba tabugai tao'yagara, Wa'egawama
nkawamu wasima kayokaya yagara, aeba naekaba a'ya'ma
urimikiye.
22 Pika naeba ataogana tigeti waye. Piya, taekaba ayama
mintawema umagiri napiyiyoma, tinta esegi puritakenaga
tigeti waye.
23 Pigoya, Koti tabage, Wa'ega Isu Karaisitige, isigebisa
paruyenabe agu kao'enabe mono kina'mititi waiyekana,
timatiti'enaba kaga aborarimeno.
24 Piya, a'ya'ma Wa'egare Isu Karaisiti kampa tikabitanta
tibugai kina, tigeti awagaenawapa waima waiyeno.

Poro piya isa kaentiye.

PIRIPAI KINA'MI NKISA PORO KAENTIYE

1 Poronage Timotige, Karaisiti Isu kayokaya yagarara mimagira, tasigeba ma nkisapa kaeyuse. Piripai kumatasa pasitori kinape, tikeni kinape, a'ya'ma Karaisiti Isuti atokaeya kinape, tigeti ma nkisapa kaeyuse.
2 Pigoya, tabarempa Koti, Wa'ega Isu Karaisiti, isigetisa awagaenabe paruyenabe tigeti waiyeno.

Poro iga'na namapi mpima pi kina'mika nunamu untiye

3 Pigoya, a'ya'ma tigeka napiyo ntagaba naeba Kotinempati na'mu potauwe.
4 A'ya'ma yaga tiyo'maekenaga nunamu yopa, naeba na'muntanabisa nunamuba yuwe.
5 Tigeba marusa yaga kamana abima, taege ampa atokaemagiri, a'ya'ma yaga aogi kamana uwaimikena yugara miyekaba, naeba na'mu puwe.
6 Piya, naeba ago abintuwe. Aogi yuga tigeti agobinti ntagara Koti, aeba tabubasanata iyaba'mima ainti Isu Karaisiti kanabi, pi ntugawama nkau'wapa aogima aborakiye.
7 Owe, naeba piyamaba a'ya'ma tigeka na'mu puritakenaenaba, pipa aogi piye. Piya, paipa mono kamana'ama nkagoba esegima aborauwagiri tigeba nao'maemagiri, awagaenawapa naege kaga maeyawe. Piya puma ibaba naeba iga'na namapi mintogiripa, tigeba awagaenawapa naege kaga maeyawe. Pika naeba nantabaipintiba tiraku'ma upebe puma na'mu puritakenaenaba aogi piye.
8 Piya, Koti abintegi, naeba taga kamana yuwe. Karaisiti Isu nkagu kao'enawampa tutusunatagina tigeka nabugaye.
9 Pigoya, naeba piyama nunamu yuwe: Tigeba aogi abikenaenabe uwaena napiyenabe maeyigina, agu kao'enarimpaba anosaurite wagana pikiyema, nunamu yuwe.
10 Piya, aogi napiyenaba maentiripa a'ya'maenaripa a'yigimpa, arupuyenagaba owe uma mikibewe. Piyama mikibepa, tigeba Karaisiti aborakibi ntagaba kampa i'ni kina miyigina, Koti nkaobipa kampa kamanatipa waikiye.
11 Piya puma, arupuyenama nkau'wapa Isu Karaisititisa tigeti pumaeritakiri, Kotiti ti'mu potama ae ageba asagayukibewe.

Poro iga'na namapi mintogana mono kamana wagana puntiye

12 We nao'mitaba, tigeba aogima abiyo: Naeti aboraintanamaba mono kamanapa kampa akuniye. Kampaye. Pipa uwa ao'maerite waye.

13 Piya, naeba Karaisiti nkagega'eraka iga'na namapipa mintuwe. Pipa a'ya'ma kiya yagarama ntamata kabiye irebu kina'miba a'ya'ma to kinape, igeba abintawe.

14 Piya, naeba iga'na namapi mintogini, pika uwaena mono kina'miba napima Wa'egawamatisa to esegiyenaba maema, iyekuruyenaba kasima, Koti kamanapa esegima uma aborawe.

15 Tagane, ka'isamiba nae nageba maete tumimagini igewai nkige maete ikenaga, Karaisiti kamana uma aborawe. Piya pegini, to ka'isamiba aogi napiyenawaitasa Karaisiti kamanapa uma aborawe.

16 We, ma mima mono kamana'ama nkagoba aboraoma unatantika, pi aogi kina'miba abima, agu kao'ena punatama kamanapa uma aborawe.

17 Piya, to ka'isamiba kampa arupu puma igewai tabe igiga'e uma aboramagini Karaisiti kamanapa uma aborama, iga'nanepi to ka'isa kuntuyena punatakena pewe.

18 Pipa aerawane. Anagi'ena napiyewo, tagantana napiyewo, Karaisiti kamana'ama nkagoba uma aborakena peka na'mu puwe. Eya, na'mu puyaba'mima mikuwe.

Poro mikenaenawapa Karaisititi atokaekenaenawe

19 Pigoya, naeba ago abuwe. Tigeba nunamu uma nao'maeyakana, Isu Karaisiti nkawamusa'ama esegi punatakana, ibaba aboranamemintanamaba kampa ataba punatama uwa nao'maekiye.

20 Piya, to aboranamikibintanaga aobi puma kabima mimagi, ago napiyopa aintiba uwaenantoba kampa nanipa pukuwe. Kampaye. Naeba a'ya'ma yaga posa puma, aintiba kampa naekuru pekana, naogama misuwo, pu'wasuwo, nau'nempaba Karaisiti tabe agega'eba asagayukiyema, napiyuwe.

21 Eya, naeba abuwe. Mikubopa, Karaisititi atokaekenaenaba mikenaenanene. Pu'wakubopa, aogiyenaba maekuwe.

22 Piya, naeba mampabi uwa mikubopa, yoganempaba a'wapa aekiye. Piya, pu'wasuwo, uwa misuwo, naeba ayabaya pukuwe. Naeba kampa abintuwe.

23 Naeba pi taraenagaba aogi nanta paruwe. Pikaba naeba maba atate Karaisitige umisanaga nabiye. Pipa asugasaye.

24 Pigoya naeba abopa, mampabi naeba mintapa, aogima tiyo'maeyakana kanarasakiye.

25 Pika naeba esegima abibebe puwe. Naeba uwa
mima tikapi yoga puma kanarasaritakiri, timatiti'enabe
ti'muntanabe to kake aborakibewe.
26 Piya, naeba to kake tigeti uma irosakuwe. Pika tigeba
ti'mu punatama, Karaisiti Isu nkage asaga'yuyeno.

Monota esegima mpiyiyo

27 Pigoya, ke nasentanarimpaba arupu pekiri, Karaisiti
nkaobi aogi kamanawapa aega'ma miyiyo. Eya, kampa
tigasuwo, uma tigasuwo, ka tintabarima misanaga
nabiye: Tigeba kaga esegima mimagiri ka napiyena
puma ankao'mae ankao'mae puma aogi kamanata imatiti
pusanaga yogaba esegi puntiri,
28 kama kinatimpika tiyekuruba a-piyo. Pika abisanaga
nabiye. Eya, kampa tiyekuru pentanaba pipa Kotitisa
awame'enawe. Piya, pipa tigeti ima ige iyeguma kaikena
awame'enawe.
29 Piya, Kotiba Karaisiti ntugaraka timatiti'ena
potakenaena manapa kampa timiye. Kampaye. Aeba
timatiti'enabe tikinakiyenabe kaga timima ae yugawa
piyoma timiye.
30 Piya, paipa kunta yuganepa agantakiri, to ibaba pabiya-
magiri nawaga kamanapa abewe. Pi ntugaba tigeba
pabiyama kaga pewe.

2

Tao'mipa agu kao'ena puwaitaiyo

1 We, tintabaipinti Karaisititisa esegiyenawapa maema-
giri, agu kao'ena puma tutusuritagiri, Awamusa'amati
atokaemagiri, to kina'mikaba agu kao'ena puma tintara'ena
puwaitawe. Pintanaba kanarasaye.
2 Piya pepa, tigeba ka tintabarimagiri, agu kao'ena kaga
pumagiri, ka'masa puma mima, ka tintabarima miyiyo.
Tigeba piya pukibepa, na'muntananempaba pumaewakiye.
3 Piya, tigeba tige'ena manakaba a-ntapimagiri, tipa a-
mpaete iyiyo. Pipa kampaye. Tigeba tipa maete tumima to
kina'mikaba: Tagasawema, napiyiyo.
4 Tige'enaena manatipa a-kabiyiyo. Pipa kampaye. To
kina'mintanarapeba kaga kabiwaitama iyo'maeyiyo.

Karaisiti ntapiyenara aegaraiyo

5 Pigoya, Karaisiti Isu napiyisa puma, tigeba ka'masa puma
napiyiyo.
6 Napiyenawapa mayamawe: Piya, aeba Kotiraka'ya
mintemipa, Kotige ka'masa puma mikenaenagaba kampa
antage'enaba puma ageba maete tumiye.

7 Aeba mikenaenawapa kaitegina, wasana aborama
kayokaya kina'mi nkiyoga puntiye.
8 Piya puma aborama, aeba wasanaraka'yantana puntiye.
Piya puma ae'wa nkaupa maete tumima, Koti nkawamu
wasirite wamagina purometa uma nagarintiye. Eya, awamu
wasima maripo yara purintiye.
9 Pika Kotiba inata asitama, ae ageba a'ya'ma kina'mi
nkigeba asu agasima to agi omintiye.
10 Pi nkagi omintipa, pipa a'ya'ma mantarisa kinape
mabisa kinape mawama amentapintisa kinape, igeba kaga
Isuti irakabima mima, ae agega'e uma asagayukibewe.
11 Piyama a'ya'ma kina'mi nkiwamupisaba: Isu Karaisitiba
Wa'egawe, ukibewe. Piya ukibepa Koti taba nkagega'eba
asagayukibewe.

Tigeba wasanami nkikapi e'wasaena puwaitaiyo

12 We, nabugai kina'mitaba, paipa tigeba a'ya'ma yaga
nae nawamu wasintasa puma ibage pabiyama piyo. Pai
mintanto ntaga abiwanane. Ibaba kampa tigege mintakubo
ntagageba kakema tabera wasimagiri, tigeba tiyekuru puma
tabaraba puma Koti ti'ikenaenama nkau'waka napima es-
egima aboraiyo.
13 Piya, ae a'muntanaga tibekiri, yoga pukibeka Koti tikap-
inti yoga puma tutusuritaye.
14 Piya, a'ya'maena puntiripa, a-tiyekita puma kamanapa
a-nkakayuyiyo.
15 Tigeba pabiya pukibepa, parutu kina miyigina Koti
nkaobi kamanatipa kampa waikiye. Piya puma mima,
tigeba Koti ntagara kanta puma mima, kampa aogima
napima antage pe kina'mi nkikapi mima, e kanta puma
e'wasaba puwaitaiyo.
16 Eya, miyaba'enama kamanapa uwaimimagiri e'wasa
puwaitaiyo. Piya pigipa, Karaisiti kanabipa na'mu puma
mayama napikuwe: Tigeka naeba uwa yugaba kampa puma
esegiyenanepa kampa uwaba maebugasuwema, napima
na'mu pukuwe.
17 We, timatiti'enari tabera puma Kotiti titipa muta atawe.
Pigoya, naeguyigina korantepa tumima tige'enage kaga
Kotiti muta atakiye. Pipa kanarane. Pika naeba nanta
asoyaena puma tigege na'mu pukuwe.
18 Piyama, tigegeba tinta asoyaena puma naege kaga ta'mu
peno.

Timoti kamanane

19 Pigoya, Wa'ega Isu abekana kanarasakapa, uwaena
yaganto Timotipa otakana tigeti wakiye. Aeba wama tigate-
gina to a'wae puma kanama tigekaba ampa unamekana,
nantawamaba a'muntanaba pikiye.
20 Eya, Timoti aeba asi nasiba tigeka napima aumarasa
esegi puritakena piye. To kapa ae kanta yagaraba naegeba
kampa mintiye.
21 Piya, a'ya'ma to ka'isa kina'miba igewaintanara amana
kabintini, Isu Karaisiti ntugarapa kampa aogima kabiyewe.
22 Piya, Timoti aeba mono kamanataka, yagara abawampa
ao'maeyisa puma nao'maema yogaba piye. Pi nkagowapa
tigeba abintawe. Aeba aogi yagarawe.
23 Pigoya, naeba marupa naeti aboramintanaba ago aga-
gaitegintema karu'ena aepa tigeti agarubakana wakiyema,
napiyuwe.
24 Piya, naeba Wa'egawama ntapiyenaga nabegina, ke
iremika naegeba aro ntaganto ampa tigasanagaba nabiye.

Epaparotaitasi kamanane

25 Pigoya, nao'yagara Epaparotaitasiba, pai tigeba
agarubauguna naeti kanama tigega'erapa nao'maenti
ntagara, aeba naege ka yuga puma, kama kina'ne kanta
yagara mintiye. Aepa ago agarubakana tigeti wanema
napiyopa, to kipa kampaye.
26 Piya, yoni nkabogiri awaga kamana abuguna tintara'ena
abuma kunta piye. Piya puma, aseyonabisa uma tigakena
piye.
27 Tagane. Paipa aeba yoni nkabuma purikena pogana,
Koti antara potama ao'maentiye. Piya, Kotiba ae abiwa
antara potantiyanane. Kampaye. Aeba naeke antarapa
punatantine. Aeba tabe kuntuyenama nairarikaesanagaba
kampa abogana nao'maentiye.
28 Piyama nae nabugamika otakana wakiri, tigeba agama
ti'mu pigina, kuntaenanekeba maete tumenomawe.
29 Piyama tigeba ti'mu puma Wa'egawama nkageraka aepa
aba piyo. We, tigeba piya kina'mi nkigega'eba asagayuyiyo.
30 Piya, aeba yogaripa naeti ampa aboramagina, aogama
misanagaba aeba kampa napiye. Kampaye. Kampa
napimagina, aeba Karaisiti ntugaraka purikena puntiye.
We, piya kina'mi nkigeba asagayuyiyo.

3

Karaisititi imatiti pe'nagiba arupu kinane

1 We nao'mitaba, naeba maya kamana uma a'ya pukena
puwe: Tigeba Wa'egawamaka ti'mu piyo. Naeba to kakema

kaema timikenaga kampa kuntaba nabegi esegi puritakena puwe.
2 Pigoya, ata yuga pe kina'miba, igeba kabu kara kanta puma mima, wasanami nkipa kasama ara'enaba uwa puwaitawe. Pi kina'mikaba aogima kabima miyiyo.
3 We, Koti Nkawamusa'ama tao'maeyagi, Karaisiti Isu nkageba asagayuma tautepa kampa maete iyompe kina'mitaba, taeba taga ara'enawapa maeyune.
4 We, naegeba nau'nepa maete iyosinta, wasanami nkiyobi kanara maete iyosine. Piya, to ka'waina au maete iyekapa, naeba asugaikuwe.
5 Piya, naeba aborama mintuwagana, papa tonaentisa kakaga umaeyogana naupa kasanta, naeba Isureyo yagaranawe. Naeba Penisameni pi tuntawe. Yuta kina'mi ma'natanta, Yuta ago yagaranawe. Naeba Koti nkago kamana aegarao, Parasi yagaranawe.
6 Naeba Koti ntuga puwema napima, asagarare puma Isu mponota ai'aru pume kinapa karana puwaitamagi, Yuta yagara aogima mintantuwe. Piya, mono ago kamana'ama nkarupuyenaraka naeti kamanapa kampa aborantine.
7 Pigoya, a'ya'ma pintanarasa tabe nagiba maentopa, pipa anagiyenawe. Karaisititi atokaekenaenama asugasayema abuwe.
8 We, a'ya'ma tonaba anagiyenawema napiyuwe. Piya, Wa'egane Karaisiti Isu ae agoba abibebe pukenaenanaba a'ya'ma tonamapa asugasaye. Piya, aeka a'ya'maenanekaba i'nintanawema napimagi kaintone. Eya, naeba Karaisiti nkaraku'ma upebe puma,
9 aeti atokaekenaga tabe naginepa kaintone. We, naeba ago kamanapa aega'ma arupu nagiba kampa maeyuwe. Kampaye. Naeba Karaisititi namatiti pogana, pi ntamatiti'enagaba Koti aewapa: Arupu yagaragawe, unataye.
10 We, naeba Karaisiti nkagoba aogima abibebe pukena puwe. Piya, ae asikena esegiyenawapa naeti aborasanaga nabiye. Piya, ae auki nakiyena abuntisa puma naepa pabiyama nabeka, ae purinti nkagoba aogima abima ka'masa pusanaga nabiye.
11 Piya, naeba purintapisa asima aota kina misanaga nabiye.

Poro esegima ntasima aogi antota'ena maekena puntiye

12 Pigoya, naeba purintapisa asinti nke'wasa kampa ago maema, kasa mima aota kina kanta naeba kampa puma mintuwe. Pipa kampaye. We, aota misanaga nabiye. Piya, Karaisiti Isuba naba puma: Nae'enawe, unatantika, naeba ae aobi aota kina abora misanaga esegima ntasuwe.

13 We nao'mitaba, naeba piyamapa kampa aborauwe. Pigoya, naetiba ka napiyena waintiye: Piya, naeba pai putontanaba naka'i kaitegi, naeba ainti aborakibintanaga esegima karusuwe.
14 Piya, naeba kampa migarama esegima karusuma a'imaranta'enari wama, Karaisiti Isu nka'muntanawapa mantabinti maekena puwe. Pintanaraka Kotiba uta marantine.
15 Piya, aogima ntapiyena wainta kina'mitaba, pi aota ki'iba aegarano. We, tigepisa ka'waina to ka napiyenaba aborakibipa, Kotiba agowapa aogima urimima arupu puritakiye.
16 Piya, ka kita kanantompe, pabiyama wano.
17 We nao'mitaba, paitaritakiri nagamagiri nae posa piyo. Piya, tae miyompesa puma miye kinapa igama iyegaraiyo.
18 We, paipa uwoma ntagaba tigepa ka'isa kina'mikaba kamana urimima, to kake nao'nu pagegi urimuwe. Piya, uwaena kinapa Karaisiti mparipowamapa kamaena potama mintawe.
19 Igeba i'ama ntapiyena aega'ma kotiwai kantaba pewe. Igeba inintanawaimpa asagayuma i'mu pewe. Igeba mabisaenaga napiyewe. We, pi kina'miba purikena ki'i wawe.
20 Pigoya, manta ago kinatawe. Taeba kabintakana, Wa'ega Isu Karaisiti mantaba kaite tumpa tau'ima taba pukibika, agawa puma mintune.
21 Piya, aeba pi ntagaba i'ninkamana tau'amaba ae'wa nkau'ama pisa puma a'wae puma kaga e'wasa pukiye. Aeba piyama a'ya'waemaena kabiratakena esegiyenarasa e'wasa puratakiye.

4

Ka'ena puma aogima ti'mu piyo

1 We nao'mitaba, naeba agu kao'ena puritaogana, nagu'amaba tigeka abugaye. Tigeba na'muntana antota'enane mpintawe. We, nabuga kinapa, tigeba piyama Wa'egawamati atokaema esegima miyiyo.
2 Pigoya, Yuwotiyawa, Sintikiwa suma, tisigeba Wa'egawamati atokaema ka napiyena piso.
3 We, ka yuga pome taga nao'yagaraba, naeba mayama ugamuwe: Kaeba pi tara wae taraba isiyo'maeyo. Isigeba naebe, Keremenibe, to ka'isa igewaipa miyaba isapi wainti kina'mibe, isigeba kabo puma mima mono kamana yugaba pese. Pi tara wae tara isiyo'maeyo.
4 Tigeba Wa'egawamati atokaema ti'mu puyaba miyiyo. Naeba to kakeba yuwe: Tigeba ti'mu piyo.

5 Pigoya, Wa'ega aborakenaenamaba agarosaye. Tigeba
paruyena puma miyigina a'ya'ma kina'miba tigaiyo.
6 Tigeba tonaronagaba a-tiyekuruba piyo. Pipa kampaye.
Tigeba a'ya'maena pintanagaba Kotiti ti'mu puma nuna-
murasa esotaiyo.
7 Piyama esotaiginaba, Karaisiti Isu ntugarasa Koti nkanta
paruyenamaba tintarape napiyenaritape aogima kabikiye.
Pi anta paruyenamaba a'ya'ma kina'mi ntapiyenaba igasaye.
8 We nao'mitaba, ma kamanapa piya uma nagarikena
puwe: A'ya'ma tagantanabe, aogi napiyenabe, arupuyenabe,
apuyapukenaenabe, tikaenabe, aogi agiga'e ukenaenabe,
a'ya'maenama asugaikenaenabe asagayukenaenabe wain-
tika, piyaenagaba tigeba napiyiyo.
9 Piya, nae uriminto kamanapa abima aega'magiri,
agonepa agama abewe. Pintanaba wasima miyiyo. Piya
piginaba, agoya Koti tigege mikiye.

Poro paenabisa Piripai kina'miti a'muntana imintiye

10 Pigoya, ibaba tigeba naeka to napiyenaripa aboragi,
agama naeba Wa'egamatiba tabera na'mu puwe. Piya, tigeba
asi nasiba naekaba napintapa, nao'maekena kitipa kampa
waintantiye.
11 We, naeba ka'isaenaga kusi puwe, piyaba kampa yuwe.
Pipa kampaye. Naeba mayama ago abuwe: Tonarona naeti
aboragina, nantawamaba Kotiti paru pegina a'ya'maenaba
kanara piye.
12 Piya, nagenepa kampa asagayukibepa, kanarane.
Asagayukibepa, pipa kanarane. Piya, naga'ena nabuke-
naenabe naga'e pakenaenabe, uwaenaena maekenaenabe
i'mikenaenabe, a'ya'ma yagaba a'ya'ma auka'iba, naeba Koti
paruyenabi mikenaenama nkagoba agantuwe.
13 Eya, esegi punatami ntagaramaba esegi punatagi,
a'ya'maenaba aogi puma miyuwe.
14 Pigoya, tigeba kanara kayone punatama, kuntaenanepa
aesagabewe.
15 Piripai kina'mitaba, tigeri piyama abewe: Paipa naeba
agobima aogi kamanapa tigeti aboramagi, Masetoniya maba
atate kanauwagana, pi ntagaba to ka'isa monota ai'aru pe
kina'miba kampa naeti atokaema, ankami ankamiyenaba
kampa puntane. Kampaye. Tigemana piya puntane.
16 Eya, naeba Tesaronaika mintuwagiripa tigeba ka yaga
yabatitasa nao'maemagiri, ti kakema aintiba nao'maentawe.
17 We, nao'maekibentanagaba kampa kega'eba yuwe.
Kampaye. Nae nabemika monotipa au'wa aborakana
tigega'e waiyenema yuwe.

18 We, ibaba uwomantana namiwaema namegana pumae-
waye. Piya, tigeba ti'muntanaba atagana Epaparotaitasi
nkayata kanagi maeyuwe. Pi ti'muntanaba Kotiti muta ata-
gana, aogi aguntaenaba Koti pigama a'mu pegina antawam-
aba kanara piye.
19 Pigoya, Kotinempati a'ya'ma aogiyenaba pumaema
waintika, tigeti a'ya'maema kampa waintintanaba aeba
Karaisiti Isu ntugarasa aborarimikiye.
20 We, tae tabarempa Koti, ae agega'eba asagayuyaba
miyeno. Tagane.

To ka'isa kamanane

21 Pigoya, a'ya'ma Karaisiti Isuti atokaeya kina'mikaba,
Poroba: Aya pewe iyema, uwaimiyo. Piya, mono kina naege
miye kina'miba kaga: Aya pewe, yewe.
22 A'ya'ma Kotiti atokaeya kina'miba: Aya pewe, yewe.
We, Sisa ntamapi yoga pe mono kina'mi igeba esegima: Aya
pewe, yewe.
23 Pigoya, Wa'ega Isu Karaisiti nkawagaenama tintabaipi
waima waiyeno.
Poro piya isa kaentiye.

KOROSI KINA'MI NKISA PORO KAENTIYE

1 Nae Porona: Karaisiti Isu nkaposorogawe, Koti abogana
unatantemine. Piya, naene tao'yagara Timotibe mimagira,
2 Korosi kumatasa Kotiti atokaema Karaisiti nkawamu
wasiye kina, ma nkisapa tigeti kaeyuse. Tabarempa Koti
aetisa awagaenabe paruyenabe tigeti waiyeno.

Korosi kina Koti aegarantawe

3 Tigekaba nunamu yome ntaga, Wa'ega Isu Karaisiti ae
aba Kotiti tasi'mu potause.
4-5 Piya, mantabinti asu mikenaga puritanti, pika tigeba
Karaisiti Isuti timatiti pumagiri, a'ya'ma Kotiti atokaenta
kinapa agu kao'ena puwaitawe. Pi nkawaga kamanatipa ago
abuse. Tigeba aogi taga mono kamanapa pai urimogiri, pi
mantabinti asu mikenaga abima agawa puntawe.
6 Pi aogi kamana a'ya'ma kina'miti kanama, a'wa aborama
anosamagina, tigeti pabiyaena aboraye. Piya, Kotitisa taga
awagaena awaga kamana maru abinta ntaga, tigeti wairite
kanama ampa tabe piye.
7 Pi aogi kamanapa tasibugai tasiyo yagara Epaparasi
urimintiye. Aeba Karaisiti nkawamu wasima kayokaya
yagara, ka yugare puma kabiritamine.
8 Piya, tigeba agu kao'enaba Aota Awamusatasa abora-
gana, urasimegira Kotiti tasi'mu potause.

Mono a'wa aborakenaga nunamu untiye

9 Piya pegira, tasigeba abintome ntaga kampa tigasima,
agobima tigeka mayama nunamu yuse: Awamusa'ama
napiyenaripe abikenaenaripe timekana anosama tabe
pukiye. Piya pekiri inatisa abemintana abibebe pukibeka,
nunamu yuse.
10 Piya, Wa'egawama aogi puritakiri, mikenaenarimpa nk-
agowapa uma arakana tigakana kanarasakiye. Piya puma-
giri, mono yuga pigina, a'wapa aborakiri Koti nkagowapa
abibebe pigina anosakiye.
11 Piya aogi esegiyenawatasa tabera esegi puritakiri, asima
a'ya'ma kuntuyenaripa aisaga'ma, tintawama kampa pami
pumagiri,
12 tabarempati ti'mu potama, tikaenabi mikibeka nunamu
yuse. Piya, tabarempa utaratama, e'wasaenabi Kotiti
atokaenta kinake kaga mikenaga tababuntiye.

13 Aeba tununtanama nkesegiyenabisa a'yobatatama, ya-
garawampa kabiratakenabi tababuratantiye. Pi abugai nta-
garawapa
14 ago ika puratama aguntaenarepa asu'a pugasakiri,
aogima mikibeka nunamu yuse.

Karaisiti ntugawane

15 Pigoya, kampa agaompe Kotipa yagarawampa ae aoga
aboraye. A'ya'waemaena Koti pumarantemi, paitama ai'ne
aewe.
16 Piya, Koti otaogana, aeba mantabinti waintintanabe
mabi waintintanabe, pi agaompentanabe kampa agaompen-
tanabe, pi a'ya'waemaena ae aborantiye. Pabi amani kina'mi
wa'ega kinape, kamana ukena kinape, paitanta kinape,
kabikena kinape, ae'wantana aborama asu igasima mintiye.
17 Aeba a'ya'waemaenamapa paitama mintegini,
a'ya'waemaena ae esegiyenarasa marunkaipa mirite
kanama mintawe.
18 Piya, monota ai'aru pe kina'mi au'wa mintokana, aeba
ai'nerene. Aeba agorepa mintana, ae agobima purin-
tapisa asima, paitaratama a'ya'maenaba aeba asuragasima
mintiye.
19 Piya, Kotiba ae abemika, a'ya'ma aumawapa pi nta-
garawampati pumaema amintiye.
20 Piya, yagarawampa ntugarasa a'ya'ma marasabe man-
tarasabe, Koti aewati kaga asaeratama, maripo kurankatasa
paruyena aborama, piya puratantiye.
21 Paipa tigeba Koti tika'intaesi potama, napiyenarimpaba
kama potama aguntaena puma mintantawe.
22 Piya puma mintuguna, Karaisiti pu'magina, au'watasa
Kotike asaema ka kina'ena puritantiye. Piya, tigeba aota
mima, aobipa ataena kampa puma, kamana kampa uritakibi
kina mikibeka, tibabuma Koti nkaobi mutatitakena piye.
23 Pigoya, a'yugu ka'enama tibaibekiri, aogi kamanati
atokaenta'ena kaisanaga, tigeba timatiti'enaripa aebebe
puma, kibasa atama, esegi puma miyiyo. Piya mikibeka, Koti
nkaobi mutatitakiye. Pi aogi kamana mampabisa a'ya'ma
waya'wa mite aborantine. Pi kamana kayokaya yagara
Porona mintuwe.

Poro au'watasa mono kina iyo'maentiye

24 Pigoya, nauki nakiyenabisa kuntaenaripa aesaga'ma
tiyo'maeyoka na'mu puwe. Piya, Karaisiti auki nakiyena
aboramintanaba ka'isa naeba ae auka aesagabuwe. Pi
nkaupa monota ai'aru pe kinane.
25 Pi aegara kina tigeti Koti kamana maema aborawaey-
oma unatantegi, tige kayokaya yagara mima piya puwe.

26 Piya, Koti kamana agowapa pai a'ya'ma yaga kakama
waintanti, Kotiti atokaenta kina'miti ibaba aboraye.
27 Piya, Koti ae abemika, ae aokina'miti kakanta kamana
agoba aborawaimiye. Pi aogi e'wasa kamanapa to marisa
kina'mitibe kaga aborawaimiye. Pi kakanta kamana'ama
nkagoba mayama waintiye: Karaisiti tigupi mintika e'wasa
kumati asu mikibewe.
28 Pigoya, Karaisiti nkagoba uma aborama a'ya'ma
kina'miti uwaimima, obisuma, igu aogantasikena kamana
a'ya'ma kina uwaimune. Piya, a'ya'ma kina Karaisiti
nkau'wantana pigina Kotiti ibabusanaga nabiye.
29 Pika agasiyaena popa, tabe esegiyenawatasa asinatagi,
piya puwe.

2

Isu nkaega'ma wasanami kumpari'enaba kasiyo

1 Naeba urimekiri abiyo. Tigege, Areyotisiya kumatasa
kinape, nae naowara kampa aga kinape, tige tiyo'maekena
nunamu agasiyama yuwe.
2 Piya, tigutasa maema agu kao'ena puma atokaema esegi
piyo. Piya puma, tigeba aogi napiyenaba maema, Koti
kakanta kamana'ama nkagowapa Karaisititi napima, tagan-
tanaba abibebe puma abiyoma, pika nunamu yuwe.
3 Pigoya, a'ya'ma aogi abikenaenabe napikenaenabe
Karaisititi kakantanabi pumaeyagina, taeti ago aboraye.
4 Piya, ka'waina iga kamanatasa kumpari urigasima tige
kaka'isanaga, ma kamanapa yuwe.
5 Pigoya, naeba naupa pagasara mima, nagutasa tigege
miyuwe. Piya, tigeba kaga arabama, Karaisiti esegima
aegaraga, tigaogana nantawama kanara piye.

Isuti wama e'wasaena maekune

6 Pigoya, tigeba Karaisiti Isu aega'ma: Wa'egarene,
otantawe. Pabiya puma ae aguta nasiyo.
7 Tibupa aeti uma aema, ubu'ma esegi pumagiri, urim-
intana napima timatiti'enaba esegi piyo. Piya puma Kotiti
tabera ti'mu potaiyo.
8 Pigoya, tigeba aogima kabiyiyo. A'yugu ka'waina
wasanami ntapiyenabisa esiba kamana'ama iga puritamag-
ina, tigupa maerite wagasanaga, tiyota tiyota piyo. Pi'naba
ayabamagi kamanapisabe amani kina'mi kamanapisabe iye.
Pipa Karaisiti kamana'nane. Mampabisa kamanane.
9 Tigeba ago abintawe. Koti nkagoba Karaisiti nkautasa
aborawaeye.

10 Piya, aeba a'ya'maena paitanta'enamape esegiye-
namape ai'newane. Aeti atokaentaka e'wasaenaba
pumaeritaye.
11 Tigeba tiyatasa auta ara'ena pikenaenawanane. Ariri-
tasaenaba maegasima, Karaisiti tigupi ara'ena puritaye.
12 Piya puma, mono wani paititama, ae purintapi kaga
kairitantawe. Pigoya, Koti aeba esegiyenawatasa Karaisiti
purintapisa asintiye. Pabiyama, pi nkesegiyenawaka
timatiti puguna, kaga asima atokaeritantiye.
13 Paipa tigeba ti kasama ara'enaba kampa punta, aibo'ena
puma pu'wanta kina kanta mintantawe. Mintiri, timatiti pu-
guna Kotiba a'ya'ma aibo'enaripa asu'a purigasima, Karaisi-
tike kaga asiritama e'wasaenawapa timintiye.
14 Piya, agunta puwakana, paisa ago kamanapa esegi
puma, kamana uratama tapirintakena puntiye. Piya pogana,
pi paisaenaba Karaisiti ntugarasa maripo yara ita'atama
kaintiye.
15 Piya puma, amani kina'mi wa'ega kinape kamana ukena
kinape, ige esegiyenawaipa a'ya'ma kina'mi nkiyobi mae
igasimagina, maripora agowapa aogima aborantegi agaune.

Karaisitige pu'wantaka uwa napiyenaba a'nkaegaraiyo

16 Tigeba Isu aegarawe. Pigoya, tabe yagabe, kasa utape,
sabatirano aki puma mikenabe, ka'isa naninta wani naken-
abe, pikaba ka'waina uwa kamana tipi mpa'ma yekiripa:
Kumparina, kaso, omiyo.
17 Pintana amankane. Ae aka'i au'wapa, Karaisiti, ago
aborantiye.
18 Piya, ka'waina: Naeba kasa'enaba agaopa, tabe ya-
garanawe yemi'naba, kamana uritakiripa, kumparina, a-
nkabiyo. Pi ntagaraba: Tipa maete tumima, enisore kina
aegaraiyo, iye. Pi ntagara ae'wa nkau maema amantana
puma tabe piye. A-nkuwa ataigina piyaba peno.
19 Pi ntagara Karaisititi kampa atokaeye. Karaisiti
aeba ai'nerene. Aegaraompe kina taeba au'wane. Piya,
aga'nabe agisa aya nkaope amato puratama atokaeye. Piya
puma, mono naninta tamima Koti nkesegiyenawatasa i'ma
anosarataye.
20 Tigeba Karaisitige kaga pu'wama, mabisaenaba
tika'intaesi puntawe. Nanaga mabisa kina nasisuba pewe.
Nanaga pi kamana amentantiba miyewe.
21 Pi kamanapa mayamawe: Ma nanintaba a-mpaeyo.
Pipa a-ntao. Maropa a-nkaigayabo.
22 We, nanintaba uwa nagaikenaenawe. A-ntao kamanapa
wasanama ntapiyenawe.

23 Pi kamanakaba, monotapa esegi puma, tanta a'wa puratama, tau'amapa aeguma arupu puma, wasanami nkiyobi aogi piye. Piya, akumpa'ma mintintanama wasanami nkiyobipa uwa aogi pegina, pi'naba ata napiyenarempa kampa aogi pumagina, tagupa kampa tao'maeye. Piya, wasanami ntapiyenaba a'nkaegaraiyo.

3

Inati waintintana pika ti'mu potaiyo

1 Pigoya, Kotiba Karaisiti asitaogana, inati ayatakanti mintiye. Piya, aege kaga asiritami kina tige inatisaenaga napiyiyo.
2 Mampabisaenagaba a-ntapimagiri, inatisaenaga napiyiyo.
3 Tigeba purinta kina kanta puma miye kina'mitaba, mampabisaenagaba a-ntapiyiyo. Piya, mikenaenari Karaisitige Kotiti kakama waintiye.
4 Piya, Karaisiti aeba mikenaenarempa nkagowe. Ae aborakibi ntaga tigege kaga e'wasaenawatapa aborakibewe. Piyama inatisaenaga napiyiyo.

Paisaena kasiyo

5 Pigoya, asiratami kina mintiri, mampabisaenaripa kaigasiyo. Piya, kumiyenaba a-piyo. Kumiyenagaba a-ntapiyiyo. Tigu i'nintanaripa kasiyo. Ataenaga tintabinti pami pepa kasiyo. To wainantanagaba a-ntapimagiri wa'egari kantaba a-piyo.
6 Piya, piya pe kinapa Koti amo'enaba imikiye.
7 Paipa tigeba mampabisaena aega'ma piya puntawe. Piya, ibaba kaigasiyo.
8 Ibaba ataenaripa asarosuma kasiyo. Piya, timo'enabe, kabirakenaenabe, ata puwaitakenaenabe, akaya kamanatipe, tiwamupisa i'ni kamanatipe, asarosuma kasiyo.
9 Piya, tiga'nagipa kumpari kamanapa a-nkuwaigasiyo. Tigeba paisa timawama ntugaba ago kaitegiri,
10 tigeba kasa kina aborama mintawe. Mintagana, kasa aborariti ntagara, Koti, asi nasi napiyenaba kasa timima, ae'wa aoga kina pabiyama aborariitama mintiye.
11 Piya ae aobi Yuta kinape to kinape pako pikena ara'enaba kampa waintiye. I kasanta kinape kampa kasanta kinape pako pikena ara'enaba kampa waintiye. Namu'isa kinape, kabu kinape, kayokaya kinape, uwa kinape, Koti nkaobi pako pikena ara'enaba kampa waintiye. Karaisiti aeba a'ya'waemaenama nkagoba ka mima, a'ya'ma aokina'mi nkigupi aborama miye.

Tinta paruyenabi miyiyo

12 Pigoya, Koti utaritanti kina, aota tibabuma agu kao'ena puritantiye. Piya puritantika ka'masa puma, wasana iyo'maema, tipa mara maete tumima, agoya puwaitaiyo. Wasanami ata puritaigiripa uwa ataiyo.

13 Tigetipa a-mpaete ima tiyo kabiwaitaiyo. Abakatipi kamana aborakiripa timo'enaba ataiyo. Wa'egawama antota'enaripa asu'a purigaintika, tigeba a'wae puma to kina'mipa pabiya puwaitaiyo.

14 Pigoya, agu kao'ena maema miyiginaba a'ya'waemaenaba asu igasano. Piya pukibepa ka kina'ena puma mikibewe.

15 Piya, Karaisiti paruyenawampa tigupi pumaeyakana kabiritano. Ka ti'ena puma mikibeka tibabuntine. Pika ti'mu potaiyo.

16 Pigoya, kamana aogima napima, toma toma uwaimima ankomi ankomi puma miyiyo. Paisa mono inibe, ibasa inibe, kasa inibe, Kotiti umagiri, tigupinti ti'mu potaiyo. Piya pigina, Karaisiti kamana'ama tintabaipinti pumaewama aogi napiyena timeno.

17 Piya, tiwamupisa ukenaenabe, tiyatasa pukenaenabe, Wa'ega Isuti napima a'ya'maenaba ae pemisa puma, pi ntugaba puma, agega'ewataka tabarempa Kotipa ti'mu potaiyo.

Wa'egawama nkaobi aogima miyiyo

18 Wayapa, tigeba tiwaegi kamana wasima miyiyo. Piya pigina, Wa'egawama nkaobi kanara pikiye.

19 Waba, tigeba wayatipa agu kao'ena puwaitama, intawaipa ataba a-puwaitaiyo.

20 Araga yagara, tigeba tinogi tibagi kamana abima a'ya'maenaba wasima miyiyo. Piya pigina, Wa'egawama abekanaba kanarasakiye.

21 Ibagitaba, araga yagararipa imo'ena pusanaga, asi nasi tigobipa a-puwaitaiyo.

22 Kayokaya, tigeba mabisa tabe kinatimpi nkiwamupisa kamanapa a'ya'ma wasiyiyo. A'yugu sepena puma wasanami nkiyora tabe yuga pusanaga, Wa'egawamati paruyena puma, ae aobi arupu puma mima, tabe kinatimpi ntuga aogi piyo.

23 Piya, a'ya'waema yuga puma wasanamiti wanane. Tigeba ti'mu puma Wa'egawamati aogi pigina,

24 Wa'egawama utaritanti nke'wasa antota timikiye. Pipa tigeba ago abintawe. Tigeba Wa'ega Karaisiti, ae kayokaya mintawe. Pika napiyiyo.

25 Piya, Koti aeba ataena pikibe kina, tabe agi wainta kinape uwa kinape, kaga antota'ena imikiye.

4

1 Tabe kina'mitaba, kayokaya kinatipa arupuyena puma
aogi puwaitaiyo. Pabiyama tabe yagararipa mantari
mintemika, napima aogi puwaitaiyo.

Nunamu uma arupu ki'i waiyo

2 Tigeba asi nasi nunamu uma, a-tiyekita pumagiri Kotiti
ti'mu potaiyo.
3 Pigoya, taekega nunamu yiyo. Yigina, Kotiba mono kipa
tayakeka, Karaisititisa pi kakanti kamana uma aborakune.
Pi kamanataka iga'nabi nataugu miyuwe.
4 Piya, Koti yogawa namegi, ae'wa kamanapa aogima uma
aboraoka, nunamu yiyo.
5 Pigoya, a'ya'ma yagaba a-tiyekita puma, kamana kampa
abinta kina'mi nkiyobi asi nasi arupu puma miyiyo.
6 A'ya'ma antota kamana a'wae puma aogima uwaimik-
ibeka, a'ya'ma yagaba kamanatipa kayo asigi yigina, iga
peno.

Tikikasige Onisimasige kamana maete wantase

7 Pigoya, Tikikasi kamana'nepa urimikiye. Aeba tabugai
tao'yagara mima, ka yugare piye. Aeba Wa'egawamati
kayokaya'ena puma awamu aogima wasiye.
8 Tae mikenaenarempa urimima, tige tigu esegi puri-
tanema, tigeti otaogana waye.
9 Piya, aogi taga'naba Onisimasi, tige kumatasa yagara,
monopa aogima wasiyemika, otaogana Tikikasige wase.
Isigeba mata'i aboramintanagaba urimiwaekibese.

Korosi kina'miti Poro: Aya pewe, untiye

10 Arisitakasi, aeba naege iga'na punti ntagaramaba: Aya
pewe, iye. Maka, aeba Panabasi nkababa, aegeba: Aya pewe,
iye. Aeka pi kamanapa abimagiri, tigeti kanakiripa ababiyo.
11 Isu Yasitasi aegeba: Aya pewe, iye. Pigoya, Koti kabi-
ratakenaga unti ntugarapa ka'isa kina nao'maeyawe. Piya,
pi kakaga igeba ibinto Yuta kinane. Igeba nao'maegawe.
12 Pigoya, tige kumatasa yagara Epaparasi, aegeba: Aya
pewe, iye. Aeba Karaisiti Isu kayokaya yagara mimagina,
tigeka asi nasi nunamuwatasa esegi puritaye. Koti nkabem-
intanara asima aebebe puma abiyema, tigeka nunamu iye.
13 Naeba agowapa agantuwe. Aeba tigebe, Areyotisiya
kumatasa kinape, Iraporisi kumatasa kinape, tigekaba mono
yuga agasiyama pegi agauwe.
14 Aruku aeba tabugai tusa yagarabe, Timasibe isigeba:
Aya pewe, yese.

15 Pigoya, Areyotisiya kumatasa mono kinape, Nimpage, ae namapi monota ai'aru pe kinape, igekaba: Poro, aya pewe iyema, uwaimiyo.
16 Pigoya, tigeba ma nkisapa aisuma abigaiteba, ataigina Areyotisiya kumatasa monota ai'aru pe kina'miti wano. Areyotisiya kina'mi nkisake kayogana wamipa, maema aisuma abiyo.
17 Pigoya, Akipasipa maya omiyo: Wa'egawama ugatanti mono yuga puma aogima a'aiyoma, omiyo.
18 Naeba Poronawe. Naeba: Aya pewema, nae'ne ntayapisa kaeyuwe. Iga'nabi miyoka, naeka napi napi piyo.
Awagaena tigeti waima waiyeno.
Poro piya isa kaentiye.

TESARONAIKA KINA'MI NKISA PORO KAENTIYE (KA YAGANE)

1 Poronawa, Sairasiwa, Timotiwa, sumagita esa kaeyune.
Tesaronaika kumata monota ai'aru pe kina, tabarempa Koti,
Wa'ega Isu Karaisiti, isigeti atokaenta kina, tigeti ma nkisapa
kaeyune.
Awagaenabe paruyenabe tigeti waima waiyeno.

Igeba aega'ma arupu puma mintantawe

2 Asi nasi tigeka Kotipa ta'mu potama, a'ya'ma yaga
nunamu yompepa, tigekega esuritaune.
3 Piya, timatiti'enaritaka au'wapa aboraye. Agu
kao'enarika esegi yuga pewe. Wa'egare Isu Karaisititi
atokaekenaga napima agasiyaena puma miyewe. Pika
tabarempa Koti ae aobi napima esuritama ta'mu potaune.
4 Tao'mitaba, tigekaba Koti agu kao'ena puritama utaritagi
agaune.
5 Piya, aogi kamana tigeti maete kanaompepa, uwa
kamanapa kampaye. Pipa aogima abompe kamanapa
Aota Awamusa'ama esegima urimogiri, a'wae puma ae-
garantawe. Ti tikapi tiyo'maeyompe agowapa tige ago
abintawe.
6 Piya, tae taega'magiri Wa'egamape kaga aegarantawe.
Tigeba Kotitisa kamana maeyuguna, uwaena tiki nakiyena
tigeti aboraogana, Aota Awamusa'ama asiritaogiri aeka
ti'mu puntawe.
7-8 Piyama tigeba mintume'nagiba, tige agoripa aogima
agantawe. Piya, tigetisa Wa'egawama kamana'ama ka-
narasama, Masetoniya maribe Akaiya maribe aboraogini
abintawe. Ibintowaipa kampaye. Kotiti timatiti pe ka-
manapa a'ya'ma marisaba abewe. Igeba agoripa ago abin-
taka, to urimikenaenaba kampaye.
9 Pi ntuga pokana, aboramintanagaba igewai uramewe.
Taeba tigeti kanauwakiri, ama kotintana pumaranta'ena
tikabitategiri a'wae puma Kotiti kanamagiri, pi taga miyaba
Koti kayokaya kina'wa aborama mintantawe.
10 Piya puma, yagarawa Isu purintapisa asitantegina, man-
tarisa tumikibintanaga agawa puma mintawe, uramewe. Pi
Isu, aeba Koti nkamo'enawa maete tumikibemitasa, tumpa
a'yigitatamagina tababikiye.

2

Poro mayama Tesaronaika kumata mono yuga puntiye

1 Tao'mitaba, tigeti irosa'ma yoga puwakana,
au'wantaga'ena aborawaeyogiri tigeri ago agantawe.
2 Piya, Piripai kumata marupa aerari kaeratama, tauki
nakiyena purataumepa ago agantawe. Pipa aerawane.
Kotirempatisa to esegiyena maema, kumatiti wasanami to
tabera ata puratakaba kampa taekuruba puma, Kotitisa aogi
mono kamana uma aborarimintune.
3 Taeba kamana urimompepa, pipa aibo kamanapa kampa
urimima, i'nintanabe ago'enabe kampa puritaune.
4 Kampaye. Kotiba tagagina kanarasagi, aogi ka-
mana'wapa yune. Wasanami nkiyobinane. Koti tagu agake-
nama, ae aobi abekana kanarasanoma ka yune.
5 Tigeba abintawe. Tigebinkaobi kamanapa kampa urim-
intune. Pipa kampaye. Kotiba tagantoga, pi ntugaba puma
abugakenaenagaba ka kampa ampa puntompene.
6 Taeba pi ntuga puma, wasanami tabe igi maekenaba
pipa tigetisaba kampaye. To kina'mitisabe kampaye. Taeba
Karaisiti nkaposoro mima, piya puma taeba tabe pukenaba
kanarane.
7 Piya, taeba paipa tigege pasema mima, mayama waya'ma
yagarawa aogima kabiyisa puma, tigege mintantompene.
8 Piya, Koti nkaogi kamana urimikena, abiba kampaye.
Tae taguke kaga aborarimikena yune. Pipa nanagawe.
Taeba tigekaba tabugagi, tagutepa timiwaema timune.
9 Tao'mitaba, tigetiba araga ntuga puntompepa, ago
tagantawe. Piya, nanintaripe arisarontanaripe paibuke-
naenaba kampaye. Taeba arape asenabipe agasiya yuga
puma, Kotitisa aogi kamanapa uwa urimintompene.
10 Tigeba ago tagantagana, Kotigeba ago tagantiye. Taeba
Isu nkaegaranta kina'miti abakatipi mimagi, aota parutu
puma mima, Koti nkaobi kampa kamanate abakatipi
miyuwakiri tagantawe.
11 Piya, abawampa yagarawa kabiyisa puma, pabiyama
taeba tiyo'maema, ka ka asiritama, tigu ti'amapa uma esegi
puritama urimuwakiri abintawe.
12 Piya, tigeba Koti kabiratakena e'wasaenawapi ago utari-
tamika, ae aobi aogima nasiyo. Pika uma esegi puritama
urimintompene.

Mono abintini maya puntawe

13 Pigoya, Koti kamana urimuwakiripa abimagiri,
wasanami kamana abisuba kampa puntawe. Pipa taga Koti
kamananema abintawe. Piya puguna, pi kamana'amaba
aegaranta kina'miti tigupipa esegi puntemine. Pika asi nasi
Kotiti ta'mu potaune.

14 We, tao'mitaba, Yutiya marisa Koti mponota ai'aru pume
kina'mi Karaisiti Isuti atokaeyuguni, iyokina'mi iyeguntawe.
Iyeguntasa puma, tigepa tiyokina'mi tiyeguntawe.
15 Pi Yuta kina'mi poropete kinapa iyeguta iyeguta iyu-
guna, Wa'ega Isu ampa aboraogini aeguma kaintawe.
Kaitamagini taekeba tagarubakasima, Koti nkabugaomen-
tanamapa kama tu'atama, a'ya'waema kinapa akunki-
tantawe.
16 Piya, taeka: To marisa kina uwaimigina, i'ima aogi
pusanaga, akutatakena puntawe. Piyama aguntaenawaipa
maema anosama ago tabe puntaka, Koti nkamo'enawampa
igeti ankwaintiye.

Poro to kake igasanaga abuntiye

17 We, tao'mitaba, tagarubaugu wauwakana, tagu tau-
mawamaba tigeti waintantiye. Piya poga, taeba arontaganto
to au'i mima kampa tigamagi, kinta yagara kanta puma
mimagi, esegima ke ku'ena puma, tige tiyowarapa tigake-
naga puntune. Pipa kampaye.
18 Piyamagi, taeba uma tigakena puntune. Naeba Porona,
uwoma ntaga tigeti wakena pugate atauwe. Pipa kampaye.
Sataniba ke akutagasaye.
19 Pigoya, ainti Wa'egare Isu tumikibi ntaga, nanaraka
ae aobi asikune. Nanaraka tantawama aogi peka, ta'mupa
pukune. Pipa tigerine.
20 Eya, pabi ntaga aege mikibeka e'wasaenarepa
ta'muntanawe.

3

Igeti esegi puwaitanema Timotipa agarubantiye

1 Pigoya, uwasuwa puma misanagaba kampa tabuma,
tige tigasanaga tabugama, napiyenarempa kanara poga,
tasibinto Atenisi kumata mima,
2-3 tao'yagara Timoti otauwagana, tasitate tigeti wantiye.
Aeba Koti kayokaya'ena puma, Karaisiti mpono yuga pemi
ntagarawe. Piya, a'yugu ka'isa tigetisa kina'mi iki naki
puma iyekuru pusanaga, aepa otauwagana, tiyo'maema
timatiti'ena tonkiya puritanema wantiye. Tigeba ago
agantawe. Pi tauki nakiyenaga taeke utaratantiye.
4 Eya, pai tigege mima taeba maya urimintompene: Ain-
tiba tauki nakiyenaba maekunema, urimintompekana, pigo
taeti aboragiri agawe.
5 Piya pemika, uwasuwa puma misanagaba kampa
naboga, timatiti agori abenema, Timoti otauwagana tigeti
wantiye. A'yugu amiyo puritakena yagarama ampa tigekara
iyekiri, araga yogare kaisanaga untuwe.

Timoti iwaga kamana omogana Poro a'mu puntiye

6 Pigoya, Timoti titate a'wae puma taeti ibanto kanamagina, timatiti'ena agu kao'enarikabeba aogi awaga kamanati ampa yegi abune. Tige tiganema yokiri, pabiyama tae tagakena pumagiri, taeka asi nasi napiyewema, yegi abune.
7 We, tao'mitaba, tigeba aogi timatiti puma abeka taeba ago abune. Pi'na esegi puratagi, tauki naki puma taekuruyena pompe'napa asugasune.
8 Piyama, Wa'egawamati esegima atokaema miyigipa, abima ta'muntanabi mikune.
9 Taeba tigekaba Kotirempa nkaobi tabera ta'mu puritaune. Pi ta'muntanaba Kotiba pumaeyanoma tamemikawe.
10 Piya, arape asenabipe taeba esegima nunamu yompepa, tigeti wama tiyowara agakena puma timatiti'ena arosasanaga, pumaema esegi puritanema yune.

Koti esegi puwaitanema Poro nunamu untiye

11 Pigoya, tabarempa Koti aewake, Wa'ega Isuge, isigewaisi kepa tayakisigi, tigeti wanema, yune.
12 Pigoya, Wa'egawama agu kao'ena puritaomesa puma, tigeba tiyokina'mitibe a'ya'ma kina'mitibe pabiyama puwaitaiyo.
13 Piya puwaitaigina, Wa'egawama tigu esegi puritanema yune. Piya puritakiri, aintiba Wa'ega Isurempa Kotiti atokaenta kina'wake tumikibi ntagaba, tigeba tabarempa Koti nkaobi kamana kampa utaritakiri aota mikibewe. Pika nunamu yune.

4

Piya ki nasisanaga Kotiba abiye

1 Pabigoya, tao'mitaba, tigekaba esuritama esegi kamana urimekiri, Wa'ega Isuka napima abiyo: Tiyakompentana Koti ntapiyenara aega'ma aogima nasiyo. Piya pesa puma, amato puma aogima miyiyo.
2 Tigeba ago abintawe. Wa'ega Isu, ae awamu mima kamanapa urimintune.
3 Piya, tigeba aota misanaga Koti nkabemika maya iye: Kumiyenaba tigeba a'wae puma miyiyo.
4 Tigeba waya maekenaenaba, aogima napimagiri aota mikenaenama aega'magiri, aogi puma wayapa maeyiyo.
5 Tigu'amaba a-tika pekiri, to marisa kina, Koti kampa aegara kina'mi pesapa a-piyo.
6 Aibo'enaba a-puma tiyo'mi nkwaepa a-paibuma, pintanagaba kumparipa a-nkuwaigasiyo. Piya, Wa'egawama a'ya'ma kina'mi kuntaenawaipa antota imiwaekiye. Taeba pi kamanapa pai uma aborama esegima urimintompene.

7 Piya, tagu i'nintanayaga miyiyoma taba puratanti nane.
Pipa kampaye. Koti aega'ma aota miyiyo, uma taba puratan-
tine.
8 Pigoya, pi kamanaka ka'waina aka'i ntaesi potakibipa,
wasanama nane. Kotipa aka'i ntaesi potaye. Piya pemikaba,
kampa aeba napiye. Kotiba Aota Awamusa'wapa tamima:
Aota miyiyo, uma taba puratantine.
9 Agu kao'ena mono kina puwaitakenaenagaba ago
abintawe. Pika naeba kampa esapa kaema timukuwe.
Kotiba aewa agutasa kao'ena agowapa puriyakintekiri
tiyo'ena aogima pewe.
10 Piya, tigeba a'ya'ma Masetoniya mari minta Isu nkae-
garanta mono kina'mipa, agu kao'ena puwaitawe. Pipa
tagane. Pigoya, tao'mitaba abiyo. Tigeka maya uma esegi
puritaune: Tigeba pintanaba to kake pumagiri,
11 esegima napima paebuma mimagiri, to kina'mi mik-
ibentanagaba a-ntapima tige'enarika aogima kabima mima,
tiyapisa yogaenaripa puma maeyiyo. Piyama pai urim-
intompesa puma piyo.
12 Piya pumagiri, mono kampa abinta kina'mi nkiyori
aogima mima, inamukantaba a-piyo.

Wa'egawama irosa'ma tumpa asiratakiye

13 We, tao'mitaba, Isu nkaega'ma pu'wanta kina'mikaba
aibosapo pisiwe. Piya puma to kina'mi Kotiti atokaekenaga
kampa napima uwa intara pesa puma, a'yugu tintawama
kube'ena pusanaga, pi kamanapa yune.
14 Piya, taeba Isu pu'ma asinti kamana abibebe puma
abene. Piya puma, Isu nkaega'ma pu'wanta kina Koti iba
pekini, Isuge kaga irosakibewe. Pika abiyo.
15 Pigoya, Wa'egawama kamana urimompepa mayamawe:
Ainti Wa'egawama tumikibi ntagaba, taogama mintompe
kina'mitaba purinta kina'mipa kampa uma paitawaitakune.
16 Toganaba Kotiba esegima kega'e yekana, marusa
enisorewama kega'e yekana, pikuriyama aga yekana,
Wa'egawama mantaba kaitegina tumikiye. Tumimagina,
Isuti atokaema pu'wanta kina'mipa paitama asiwaitama,
17 taogama mintompe kinapa ibinapinti tumpa taba pu-
rite, pi kinake Wa'egawamati mesurataka, Wa'egawamage
kaga miyaba mikune.
18 Piya, pi kamana abima, tiyo'mi nkigu imapa esegi
puwaitaiyo.

5

Wa'egawama agawa mintakana tumikiye

1 We, tao'mitaba, kana'wa aborakibintanaga
ayantagabayawema, kampa esa kaema urimukune. Pipa
kampaye.
2 Tigeripa ago abintawe. Wa'egawama antota'ena
tamikena yagaba, ku kina'mi aseka ampa aboraisa puma
aborakiye. Pipa ago abintawe.
3 Piya: Paruyenabi mima aogima miyune, piya yig-
inaba, pabi ntaga, waya'ma yagaraena pukena yagaba
auki nakiyenawapa aboramisa puma, ige ataena puwait-
akenaena karu'ena ampa aborakiye. Piyamagina kampa
igaikiye.
4 We, nao'mitaba, pabi ntaga ampa aborarimekiripa, ku
kina kanagiri pami pesapa kampa pami pukibewe. Tigeba
tununtanabi miye kinapa kampaye.
5 Tigeba e'wasaena maema ara miye kina mintawe. We,
tigebe taebe asekasa kinape tununtanabisa kinape kampa
mintune.
6 Piya puma, Kotika kampa kabinta a'yugu tauwaima, to
kina'mi pesa pusanaga, taoba a'waintakana napiyenarem-
paba kanara peno.
7 Taeba agantune. Iwaikena kina'miba aseka iwaiyewe.
Wani nakena kina'miba aseka nama aibo'enaba pewe.
8 Pigoya, taeba arasa kinatawe. Piya, napiyenarepa
kanara peno. Irebu kina'mi ma'ena i'ana pesa puma,
tamatiti'enarepe agu kao'enarepe peno. Ma'ena taminoku
atasa puma, Kotiba tau'iyeka taeba tagu esegi peno.
9 Piya, Kotiba amo'enaba puratakenaba kampa uratantine.
Pipa kampaye. Aeba Isu Karaisiti Wa'egarepa aegarakana
taba puma tau'iyenema uratantine.
10 Ainti taogama mintakubompepe, pu'ma mintakubom-
pepe, Wa'egare taeka pai pu'ma e'wasaena tamintika aege
mikune.
11 Pika tiyo'mi uwaimima, iba pesa puma amato puma
iyo'maema esegi puwaitaiyo.

Wasana maema asaekena kamanane

12 Pigoya, tao'mitaba, taeba urimekiri abiyo: Tige tikapi,
yoga puma napiyenaripa arupu puma esegi purita kina'mi
nkige asagayuyiyo. Pipa Wa'egawama kiya kinati uwaitakiri,
13 yogawaitaka agu kao'ena puwaitama abiwaitaigina
iyeno. Piya, paruyena puma miyiyo.
14 We, tao'mitaba, kamana to esegima urimekiri abiyo:
A'ya'ma yugaga iyekita pe kinapa arupu pumagiri, tara
tara igi napiye kinapa esegi puwaitamagiri, anu kinapa
iyo'maemagiri, a'ya'ma kina'mipa pasema paru puwaitaiyo.

15 Wasanami ataena puritaigiri, a'yugu antota'ena ataena puwaitasanaga kabiyiyo. Asi nasi tiyokinape a'ya'ma to kinape aogi puwaitakenaenaga napiyiyo.
16 Asi nasi Kotiti ti'mu potaiyo.
17 Asi nasi nunamu uma miyiyo.
18 A'ya'maena aborarimekiripa, pipa Kotiti ti'mu potaiyo. Karaisiti Isu aega'ma piya pukibeka Kotipa abiye.
19 Pigoya, Aota Awamusa'ama ntaku a-nkatu'maiyo.
20 Wasanami: Koti nkawamupisa kamanapa yunema, urimigiripa, tika'i ntaesi uwaba a-pumagiri,
21 a'ya'waemaenama nkagowapa marupa uma aborama napiyiyo. Piya puma aogiyenaba upebe puma,
22 a'ya'ma aguntaenaba kasiyo.
23 Pigoya, Koti aeba anta paruyenama nkago, aewa mpaema aota puwaerigasima, Wa'egare Isu Karaisiti tumik-ibi ntagagaba a'ya'ma aogima miyigina kamanatipa kampa waisanaga, timatape tigutape titape Kotiba kabiritano.
24 Piya: Aota miyiyo, uma tibaburi ntagara, tagantana puma, kabiritama aota titakiye.
25 Pigoya, tao'mitaba, taeka nunamu yiyo.
26 A'ya'ma mono kinapa aogima tiyapa imiyo.
27 Pigoya, ma nkisapa a'ya'ma mono kina'mitaba aisuma uwaimiyoma, Wa'egawama nkagega'eraka urimuwe.
28 Wa'egare Isu Karaisiti nkawagaena tigeti waima waiyeno.
Poro piya isa kaentiye.

TESARONAIKA KINA'MI NKISA PORO KAENTIYE (TARA YAGANE)

1 Poronawa, Sairasiwa, Timotiwa, sumagita esa kaeyune.
Tesaronaika kumata monota ai'aru pe kina, tabarempa Koti,
Wa'ega Isu Karaisiti, isigeti atokaenta kina, tigeti ma nkisapa
kaeyune.
2 Tabarempa Kotige, Wa'ega Isu Karaisitige, isigetisa awa-
gaenabe paruyenabe tigeti waima waiyeno.

Poro Kotipa a'mu potantiye

3 Tao'mitaba, taeba tigeka a'ya'ma yaga Kotiti ta'mu
potaompepa, pipa kanarane. A'yugu kampa piyaba pukune.
Timatiti'enamaba ampa anosama esegi pegiri, a'ya'ma
ka kapa agu kao'enaripa tiyo'mipa puwaitagana, anosagi
agama ta'mu potaune.
4 We, tigepa karana puritagiri tiki nakiyenabi mima, kun-
taenaba aesaga'ma miyegana, timatiti'enamaba esegi piye.
Pika Koti nkaegaranta kina'mi nkaruyenabi tigeri maete
iyune.

Koti antota kamanane

5 Pigoya, tigeba pintana pekaba, Koti arupu
antota'enawapa aborawaekenamana puma tayakiye. Piya,
Koti kabiratakena kumata ampikibeka, tige tigupa ago
yokege puta waye. Pi kabiratakenaenaraka tiki nakiyenaba
aesagabewe.
6 Pigoya, tiki nakiyena purita kina'mipa Kotiba kanara
antota iki nakiyenaba aborawaimikiye.
7 Piya aborawaimimagina, tiki nakiyena maeya kina
tigepe taepe kaga maeragasima migarakenaenaba tamikiye.
Pi ntagaba Wa'ega Isu esegi enisore kina'wantaga, tabe yaku
nkabu e'wasaenayaga, tumpa aboramagina,
8 Kotika kampa ibuma, Isu Wa'egarempa nkaogi mono
kamana'wa kampa wasiye kina, igepa kamparaga ika antota
meru imikiye.
9 Piya, pi ntagaba igeba Koti nkantota'enaba maeyigina
kaiwaitakini, Wa'egawama nkaowari kampa wanta, esegiye-
nawampa nke'wasaenaba kampa asu agakibewe.
10 Pi tumikibi ntagaba, Kotiti atokaenta kina'wampiba ae
agega'eba asagayuma, a'ya'waema imatiti pota kina'miba
aeka tabera i'mu potakibewe. Pabiyama tigeba tae ka-
manapa abima timatiti puntapa, pabiyama tabera i'mu
potakibewe.

Pi kina'mi esegi piyema Poro nunamu untiye

11 Taeba pika napima, asi nasi tigeka Kotirempati nunamu maya yune: Tige utaritanti'na aogima aega'ma mimagiri, aogiyena pukena puntiripa, timatiti yuga pigina, Kotirempa, ae'wa nkesegiyenarasa au'wa aborarimenoma, nunamu yune.

12 Pi pukibentanaga, Wa'egare Isu nkagega'e asagayuyekana, aeba pabiyama tigega'eba asagayukiye. Piya puma, Kotirempa Wa'ega Isu Karaisiti, awagaenawaisitasa pabiya puritase.

2

Mono akayukena yagarama kamanane

1 Pigoya, tao'mitaba, Wa'egare Isu Karaisiti aborakibi ntaga aege uma aki pukubompeka urimekiri abiyo.

2 Pipa ka'isa kina'mi: Amonta agaune, ukibipera: Aoso taga kamanapa yunema, ukibipera, taeka: Ige esa kaeyaga maeyune, umagina: Wa'ega aborakena yagaba aborawaeyema yigiripa, a-pami puma karu'enaba a-nkiyegaraiyo.

3 Pigoya, ka yagara a-nkuwa ataigina amiyo kamana urimeno. Piya, Wa'egawama kana'wapa arosakena pekana, mono akayuma akabitakena yagarama maru aborakiye. Piya, a'abibinti tumikena yagara ae maru aborama nagarikiye.

4 Piya, wasanami kotiwaipe aegarantanawaipe kamaena potama a'ya'waemaenaba agisabi kasima, aewa nkagega'e asagayuma, Koti mpono namapi asu pai'ma mara'mima kamana uma aborama: Naeba Kotinawe, piya ukiye.

5 Napiyenari ago kasapera aya pewe. Pintanaga paipa tigege minta ago urimintone.

6 Pi ntagarama ki akunikenaenaba ago abintawe. Piyama, Koti otantemi ntagaba aborakiye.

7 Piya, ibaba kamana akayukenaenamaba kakama mima yoga pegina, toganaba ke'wa akunintemi'naba ae'watakana wakiye.

8 Pigoya, pi ntagaba pi kamana akayukena yagaraba aborakiye. Piya pekana, Wa'ega Isu nkawamupisa aumawampa aegumagina, pi ntaga ae tumpa aborakibi nkesegiyenawampa agora pubasana kaikiye.

9 Pigoya, kamana akayukena yagara aeba Satani ntugarasa aborakiye. Aborama, uwoma nkesegiyenabe awame'enabe kasa'enabe kumpari'ena aborawaekiye.

10 Piya, ka'isa kina'mi taga kamanakaba kampa ibika, mantari kampa ikibewe. Pigoya, pi ataenabi tumikibi kinapa

kana kewama a'ya'ma ata amiyo kamana uwaigasima iyobi
airarikaekiye.
11 Piya puma, Koti iyorikaekena ago'ena otakana igeti
tumekini, pi kumpari kamanapa aegarakibewe.
12 Piya, taga kamana kampa aega'ma ataenawaimpaka
i'mu pe kina, pi a'ya'ma kinapa ata ika maekibewe.

Kotiba tibabikena uritantiye

13 We, tao'mitaba, Wa'egawama tigekaba abugaye. Taeba
tigeka a'ya'ma yaga Kotiti ta'mu potaompepa, pipa kanarane.
Piya, Kotiba ti'ikenagaba paitaka'ya utaritaogana, Aota Awa-
musa'ama tibabuma Kotiti aota titaogiri, taga kamana ae-
garantawe. Pintanaraka Koti tibabegi ta'mu puritaune.
14 Pintanaraka Koti abogana, Wa'egare Isu Karaisiti
nke'wasaena maekenaga, aogi urimompe mono kamanatasa
utaritaogiri aegarantawe.
15 Pigoya, tao'mitaba, esegima asima mima, taga ka-
mana tawamupisabe esapisabe urimintompepa araku'ma
aegaraiyo.
16 Pigoya, Wa'egare Isu Karaisiti aewape tabarempa Kotibe
esegi puritaiso. Piya, aeba agu kao'ena puratama, tagu
taumapa esegi puratayaba mima, aeti atokaekenaenaga
napiyokana awagaenawatasa aogima tao'maeye.
17 Piya, aeba tigupa maema esegi puritama, a'ya'ma aogi
kamanape aogiyenabe tonkiya tiyo'maeyano.

3

Kotiti nunamu otaigina tao'maeyano untiye

1 We, tao'mitaba, to ka kamanapa waintiye. Abiyo. Taeka
nunamu yigina, tigeti aboraompesa puma Wa'egawama
kamana'ama uwaesama au'wapa aborano.
2 Piya, nunamu yigina, kampa aogima napinta aguntaena
pe kina'mi nkiyapisa ipatatano. Tigeba ago agantawe.
Uwoma kina'mi Kotitiba taga imatitiba kampa pewe.
3 Pigoya, Wa'egawamaba tagantanamana piye. Aeba es-
egi puritama kabiritakana, aguntaena pemi ntagaramaba
kampa tibaebukiye.
4 Piya, Wa'egawama napiyena tamegi, tigekaba mayama
napima abune: A'ya'maena piyoma yompentana kanara
pewe. Piya, aintiba pabiya pukibekaba, ago abune.
5 Pigoya, tae tabemika, Wa'egawama tigutipa maema
arupu puma, Koti nkagu kao'enawapipe Karaisiti kunta
aesaga'ma esegiyenawapipe uwaesaiyo.

A'ya'ma kinaka yoga kamana waintiye

6 Pigoya, tao'mitaba, Wa'egare Isu Karaisiti ae awamuta urimekiri aogima abiyo. Ka'waina aeba yogaga aekita puma uwa miyaba yagarama, esegima urimintompe kamana kampa aegaranta uwa miyekiripa, ae'wataiyo.
7 Tigeripa ago abintawe. Tae pompentanaba aegaraiyo. Paipa tigege mintantompepa, yogaga kampa taekita puma mintantompene.
8 Piya, taeba tiyapisa ka'isa nakenaba kampa uwaba maema nantompene. Tige kuntaena puritasanaga arape asekape esegima araga ntuga puyaba mima, ikantanaretasa maema nantompene.
9 Piya, taeba tigetisa naninta uwa maeyompesinta kanara pesine. Pipa kampaye. Taeba tae'enaena aegaraiyoma tayapisa puma tiyakune.
10 Paipa tigege mintapa kamana mayama esegima urimuwakiri, ago abintawe: Yoga kampa pukibi'naba i'miyenoma, urimintompene.
11 Piyamaba, tigetisa kamana mayama kanagi abune: Ka'isa kina'mi yogawai iyekita puma atate uwa mima, kamana kiki uta nasepa, abune.
12 Pigoya, piya kina'mika, Wa'ega Isu Karaisiti nkawamuta mayama esegima urimigiri abibebe piyo: Pasema mima yogari pumagiri, tigeti ntugarasa nakenaripa maeyiyo.
13 Piya, tao'mitaba, iyo'maekena yugaba tiyekitaba a-puma uwa piyo.
14 Pigoya, ma nkisapi kaemaraompe kamanapa ka'waina kampa aegarakibipa, ae agoba aogima agamagiri, aegeba ampima abira ataigina mima, pika ani peno.
15 Piya, pukibemika kamaena a-potaiyo. Pipa kampaye. Tiyo'ena puma arupu napiyena amiyo.

To ka'isa kamanane

16 Wa'ega, aeba paruyenama nkagowama, a'ya'waemaenabi miyigina asi nasi aewa paruyena aborarimeno. Piya, pi Wa'egaba a'ya'ma kina'mititi miyeno.
17 Naeba Poronawe. Naeba: Aya pewema, nae'ne ntayapisa kaeyuwe. Piya, a'ya'ma isa'nempa ara'enane kaeyuwa, agama naepisa aogima abiyo.
18 Pigoya, Wa'egare Isu Karaisiti nkawagaenawampaba a'ya'ma tigeti waima waiyeno.
Poro piya isa kaentiye.

TIMOTI AE ISA PORO KAENTIYE (KA YAGANE)

1 Nae Porona, Karaisiti Isu nkaposoronawe. Pi ntugaraka
tau'ikena yagara Kotibe aobi pompe ntagara Karaisiti Isube
isigeba unatantame aposoronawe.
2 Timoti, kaeba monota yagaranetaka'ya miyempeka
naeba ma nkisapa kaeti kaeyuwe. Piya, taba
Kotike Wa'egare Karaisiti Isuke isigetisa awagaenabe
isintara'enabe paruyenabe, kaeti waima waiyeno.

A'ya'ma kumpariyenaba maete tumo

3 Pigoya, paipa naeba Masetoniya mari wakena punta,
ugamintosa piya po. Piya, kaeba Epesasi kumata agora
mimagina, ka'isa pi kinapa esegima uwaimegini, igeba to
kamana to kamana'waipa a-siyo.
4 Piya, igeba uwa amani kamanape aotumpi kamanape
kasiyoma, uwaimo. Piya, pi kamana'amaba kampa
nagarikena puma, napiyenawaipa paibegini tara tara
igiba napiyegana, monota kampa iyo'maeyagina,
imatiti'enawaipa kampa anosaye.
5 We, ugamo kamanapa wasanamiba aegarakibepa, igeba
igupa nare ntare puma, aogi napiyena maema, taga
imatiti'enaba pikibewe. Piya, aegarakibe kina'miba igeba
ugamo kamana'ama nkau'wapa aborama agu kao'enaba
pukibewe.
6 We, ka'isamiba ma kamanatepa kaitegini, aibo'nabo
puma a'yugu kamana uta nasewe.
7 Igeba Koti nkago kamana aborakena tisa kina misanaga
ibiye. We: Taga taga piye, ye kamana'waipe, kamana'ama
nkagobeba, igeba kampa aogima abintawe.
8 Pigoya, taeba mayama abune: Kotiba ago kamana'ama
ntugaba tayakemika, pi ntugaga napima ago kamana
ukubompepa, pi kamana'ama nkau'wapa kanarasakiye.
9 Piya, taeba mayama kaga aogima abune: Kotiba ago
kamanapa arupu kina'miti wanane. Antage kina'miti atan-
tine. Eya, akayuye kinana, Koti ikabita kinana, aguntaena
pe kinana, kampa aota miye kinana, i'nintana pe kinana,
ibawaimpa iyeguye kinana, inowaimpa iyeguye kinana, to
wasana iyeguye kinana,
10 kumiyena pe kinana, wa paibe kinana, wasana
ababuma kakata kinana, kumpari kinana, taga kamana
uma antage pe kinana, a'ya'ma to kamana uma taga mono

kamana akayasota kinana sumagini, igeti ago kamanapa utawaitantine.
11 Pi taga e'wasa mono kamanapa e'wasa Kotiba aboranamegi, uma aborauwe.

Koti nkantara'enaga nkantara'enaga Poro a'ma potaye

12 Pigoya, Wa'egarempa Karaisiti Isu aeba naekaba tagantana piyema napima yogawata unatamagina, pi ntugaraka esegiyenawapa namegi, pika na'mu potauwe.
13 We, paipa ae agega'eba akayasotama ae aegaraume kinapa kama puwaitama, aepa ata potantone. Pi ntagaba naeba agowapa kampa abibebe punta, namatiti'enaba kampa potantone. Piya puwagana, pika Wa'egarempa antara punatama,
14 awagaenawapa ari'ma pumaenatama, Karaisiti Isuti atokaekena namatiti'enabe agu kao'enabe aboranamintiye.
15 Piya, Karaisiti Isuba agunta kina'mite tau'ikenaga mampabi aborantiye. Pi kamanapa tagane. A'ya'ma kinapa abibebe pesinta kanara pesine. We, naeba tabe aguntaena pumagi to kinapa igaintone.
16 Piya puwagana, Karaisiti Isu aeba antara punatama, igainto nkaguntaenanepa asu'a punagaintiye. Eya, aeba aota agoyaenawapa nae nautasa aborantiye. Piya, aintiba a'ya'ma aegarakibe kina'miba nagategini, aogima abima aeti imatiti puma wayaba e'wasaena maekibeka, antara punatantiye.
17 Pika, Koti nkagega'eba asagayuyiyo. Aeba miyaba Wa'ega mima kampa purikiye. Aeba wasanamite taora kampa aborama, ka'anto taga Koti mintika, ae agega'e maete ima asagayuyaba miyeno. Tagane.

Timotika: Kama kina'mipa asu igaso, omintiye

18 We, yagarane Timoti, kaeka paipa poropete kina'mi unta kamanaka naeba napima maya yugagaba ugatauwe: Kaeba pi kamanapa napima esegiyena maema Koti kama kina'mipa ma'enaba aogima puwaitao.
19 Eya, kaeba kamatiti'enayaga aota napiyenayaga upebe puma mita wama pi mpa'enaba po. We, ka'isa kina'miba aota napiyenawaipa kasima Kotipa ikabitauguna, imatiti'enawaimpaba akasaba'ma kakawantiye.
20 Piya, Aimeniyasige Aresantage isigeba piya pusugu, naeba isigepa Satani nkayapa isitantuwe. Piya, isigeba aogi napiyena maema to kakeba Kotikaba akaya kamanapa asisoma, isitantuwe.

2

Nunamu ukenaenawe

1 Pigoya, naeba maru ma kamana esegima ugamukuwe,
abo. Tigeba a'ya'ma kinakaba Kotipa kega'e uma nunamu
uma iyo'maekenaga abigama au'wa aborakibikaba ti'mu
potaiyo.
2 Eya, mabisa wa'egabe a'ya'ma to kiya kinape
iyo'maekenaga abigaiyo. Piya, a'ya'ma kina'mitepa
paebuma paruyenabi mima Kotintana puma wasanami
nkiyobi kanara mikenaga, pabiyama nunamu yiyo.
3 Piya, nunamuwamaba kanarasagina, tau'ikena yagarare
Koti ae aobipa aogi piye.
4 Piya, a'ya'ma kinapa i'iyekini taga kamana'ama nk-
agowapa abisanagaba abugaye.
5 Piya, ka Koti abintowa mintegina, pi Kotike wasanage
maema kabo puwaisitakena yagaraba ka mintiye. Aeba
au'yaga Karaisiti Isuwe.
6 Aebe a'ya'ma kinapa ika puratakenaga ae'wa nkaupa
kaintiye. Piya, pika awaga kamanapa Kotiba ae'wa ntagaba
aboraramintiye.
7 Pigoya, pi nkawaga kamana aborakenaga Kotiba:
Aposorogawe, unatantiye. Naeba taga kauwe. Kumparipa
kampa yuwe. Eya, aeba mono kamana ukena aposoro
yugara unatamagina, to marisa kina'mi tisa yagara mima
tamatiti'enabe taga kamanape aborawaimoma, unatantine.

Wa waya'mi kamanane

8 Pigoya, nae nabemika, a'ya'ma auka'iba wamiba
imo'enabe makabe kasima, aota mima Kotiti iyapa atama
nunamu yiyo.
9 Pabiyamagina nae nabemika, waya'mi paega paega
pukenaenaba a-puma, igeba itasaenaba aogiyena mana
puriyo. Piya, igeba i'notasa iwa'enabe tabe ikatasaenabe,
kori, pasesu, kai pi nane.
10 Waya'miba aogi mono yugarasaena mana puriyo. Eya,
igeba mono kina mimagini, mono au'wapa aogima aboraiyo.
11 Waya'miba iwamupa akumpa mima i maete tumima
mono kamanapa aogima abiyo.
12 Piya, waya'miba wami tisaena puma ai'newaipa mis-
anaga kampa nabegi, akumpa'ma mintuwe. Igeba paka
puma mima kamana abiyo.
13 Piya, Kotiba aeba marupa Antamu potantana, aintiba
Ibiba potantine.
14 Piya, kewamaba amiyo'ena potaogana Antamu wanane.
Waya'ma kumpari kamana'wapa aega'ma kamparagaenaba
puntine.
15 Pigoya, waya'miba yagaraena pukena yuga piginaba
kanarasakiye. Eya, igeba imatiti'ena puma agu kao'enaba

puma, aota mima paega paega kampa pukibepa, Kotiba i'ikiye.

3

Monota kabiye kina'mi kamanane

1 Pigoya, ka'waina aeba pasitori mima monota kabikena puntanaba, aogi yuga peno. Pi kamanapa tagane.
2 Piyamagina pasitori yagaramaba arupu pegana wasanamaba kamanapa a-nkotano. Aeba ka wae'ma nkawae miyeno. Aeba paebuma mima, aogi napiyena aega'ma, paruyena yaga mima, ao'ena puma, aeba aogi tisa yagaraba miyeno.
3 Aeba esegi wani ntama aibo'enaba a-peno. Ma'ena a-puma paebuma miyeno. Aeba maka kamanapa a-nkuma, mone kutakaba a-ntapi napi peno.
4 Aeba waya yagarawatapa aogima kabima mima, ya-garawapa aogi puwaitakini ae amentanti kamana'wapa wasiyaba miyiyo.
5 We, ka'waina aeba waya yagarawata kampa aogima kabiwaitakibipa, ayamabaya Koti mponota ai'aru pe kinapa aogima kabiwaitakiye, a. Pipa kampaye.
6 Piya, aro ntaganto agu a'wae puma mono aegarami'napa pi ntugarapa a-nkotano. Kampaye. A'yugu aeba agebigo'ena pekana, Koti kewama nkotakibintana maekiye.
7 Piya, wasanamiba kamana otaigina aeba kewama ku uma pasanaga, kaeba ka'waina, aeba abe'isa kina'mi nkiyobi aogi agi waintakibi'napa, pi ntugarapa otano.

Monota aki pukena yuga pe kina'mi kamanane

8 Pabiyamagini, monota aki pukena yuga pe tikeni kina'miba, igeba arupu puma mima, intebu a'wae u kina a-mpimagini, uwaenara esegi wanipa a-ntama, igeba uwoma mone kuta mpaekenagaba a-ntapiyiyo.
9 Napiyenawaipa nare ntare puma, igeba tamatiti'enama aboranti nkagowapa aogima upebe piyo.
10 Maru'enaba agowaipa aogima agamagini, igetiba ka-manapa kampa aborakibipa, kanara tikeni yugara uwait-aiyo.
11 Pabiyamagini, waya'waimpiba, igeba arupu puma mima, akaya kamanapa a-suma mima, paebuma mima, a'ya'maena tagantana piyo.
12 Piya, tikeni kina'maba ka wae'ma nkawae mima, ya-garawape a'ya'ma kina'watape aogima kabiyeno.

13 Piya, tikeni kina'miba aogi yuga pukibepa, igetiba aogi
igi waiyekini, igeba kampa iyekuru punta Karaisiti Isuti
aogima imatiti'ena puma esegima mikibewe.

Koti nkago kamanane

14 Pigoya, nae nabemika, agarosama kaeti wakena puwe.
We, maru'ena iba ma kamanapa kaeti kaeyuwe.
15 Piya, narakureka kampa karu'ena aborakanapa, kaeba
ma kamanapa agama, Koti tumpi nkikapi: Ayamabaya
mikenawa, pi agogaba aogima abo. Piya, tunkapa e'wasa
Koti mponota ai'aru pe kina mima, wage ya kanta puma
mima taga kamanapa aogima aesagabiye.
16 Eya, taeba abune. Aboraratami mponotepa agasiyae-
nawe. Pipa mayamawe:
Aeba au'yaga aborama kanantiye, iye.
Awamusa'amaba: Agowapa arupuyenawe, otantiye, iye.
Enisore kina'miba agama ae ageba asagayuntawe, iye.
Wasanamiba kamana'wapa maga maga kina'miti uma abo-
rantawe, iye.
Mampabisa kina'miba abima imatiti potantawe, iye.
Kotiba e'wasaena yaga aba puntiye, iye.

4

Kumpari kina'mi kamanane

1 Pigoya, Awamusa'amaba maya uma aogima aboraye:
Nagarikena yagaba agarosakanaba, ka'isa kina'miba amiyo
puwaitakibi nkawamusapa aega'ma kewama kamanapa
abima, imatiti'enawaipa ikabitakibewe, iye.
2 Eya, kumpari kina'miba igeba aborama meto'ena puma
paibuwaitakibewe. Pi kumpari kina'mi ntapiyenaba yaku
tamisa pekini,
3 igeba waya maekenaenaba akunkitamagini, ka'isa nan-
intaba: A-ntaiyoma, uwaitakibewe. We, Kotiba aeba
tamatiti puma taga kamana'wapa abompe kina'miteka pi
ntanintaba aborantegi, taeba ta'mu potama maema nakana
kanarasakiye.
4 Eya, a'ya'maenaba Kotiba aogiyena pumarantine. Piya,
taeba maema Kotiti ta'mu potaompepa, pipa kaikenaenaba
kampaye.
5 Eya, Koti kamana'amage nunamurempage aborama aota
atagina aogi piye.

Timoti yogara otanti kamanane

6 Pigoya, pi yo kamanapa mono kina uwaimikibempepa,
kaeba aogi Karaisiti Isu ntuga yagara mikibene. Eya, tamatiti

kamana'amabe aogi aegarampe mpono'amabe kao'maema
esegi pugatakana anosakibene.
7 Piya, kaeba i'ni kamanape a'yugu amani kamanape
kakabitamagina, Kotintanaba aega'ma puma miyo.
8 Piya, tau'ama ntuga pukenaenaba aeba aro ntagantoba
tao'maeye. We, Koti kanta puma mikenaenaba tabera
tao'maeye. Eya, pipa ibaba mampara tao'maeyamikana,
aintiba mantabinti to kakema tao'maekiye.
9 Pi kamanapa tagane. A'ya'ma kinapa abibebe pesinta
kanara pesine.
10 Piya, Koti kanta puma e'wasaena yaga mikenaga
taeba araga ntugaba pune. Piya, taeba e'wasa Kotiti
tamatiti puma utaratanti ntanagaba aobi pune. Eya,
aeba a'ya'ma kina'miteka tau'ikena yugaba pumagina, aeti
tamatiti pompe kina'mite tau'ikena yagarawe.
11 Kaeba pi yo kamanapa wawayapa uwaimima,
puwaiyakegini aegaraiyo.
12 Kaeba aogi yuga pekini, igeba kagapa: Masimabi miyen-
ema, napimagini kageba a-mpaete tumiyo. We, aogi ka-
manakatasabe, mikenaenagatasabe, agu kao'enagatasabe,
kamatiti'enagatasabe, nare ntare puma mikenaenagatasabe,
kepa mono kinapa aogima i'ma iyako.
13 Kaeba naobi puma mintanapa, akiyenabi mono ka-
manapa aisumagina, wasanaba mono uwaimimagina, kepa
aogima i'iyako.
14 Pigoya, pai monota kabiyume kina'miba poropete
kina'mi kamanapa aega'ma yogarapa iyapa ka'nota atau-
guna, Kotiba esegiyenaba kamintine. Pika a-nkuwasuwaba
po.
15 A'ya'ma yaga kaeba yogagata aogima kabima mima
au'wapa aborakini, a'ya'ma kina'miba kagaigina aogi pikiye.
16 Piya, kaeka pempentanarapa aogima kabima mima,
wasanaba puwaiyakikenaenarapa kabiyo. Eya, pikaba esegi
yuga po. Piya pukibempepa, kaegape kae kamana abe
kina'mipe kaga ti'ikenaenama nkau'wapa aborakibene.

5

Wasanaba aogi puwaitakena kamanane

1 Kaeba karu'enaba kamana omikena puntanapa, esegima
a-nkomo. Kabagampa kanta puma pasema omo. Piyamag-
ina masimabi kinapa ka'natabara kanta puma uwaimo.
2 Kaeba aentaba kanogampa kanta puma uwaimima, kasa
wae'iyaba apuyaena puwaitama kae kamana kanta puma
uwaimo.

Abeya wae'mi kamanane

3 Pigoya, abeya wae abiwa mintakanapa, kayonena puwaitao.
4 Pigoya, ka abeya wae'ma ntagarawo, aga'nugiwo mintini, ao'maeyiyo. Eya, igeba marupa mono abibebe puma au'wapa aokina'miti aboraiyo. Piya, igeba anasa kina'waimpipa antota'ena puwaitaigina, Kotiba abekana kanarasano.
5 Piya, ka abeya wae'ma ae abintowa mimagina arape asekape Kotika kega'e uma nunamu yemipa, aeba Kotiti atokaekenaga aobi piye.
6 We, to ka abeya wae'maba ae'wa nkau'ama ntapiyena aegarakibipa, aeba pu'waisa puma miye.
7 Kaeba pikaba uwaimegini, igeba wasiyigina kamana'waipa kampa waiyeno.
8 Piya, ka'waina aeba aokinapa, we, aotumpipa kampa iyo'maeyamipa, aeba amatiti'enawapa akabitama kasima, mono kampa abinta kinapa asu igasima kamparagaena piye.
9 Pigoya, abeya wae'mapa mono yugaraka agewapa kaek-ibempepa, kaeba mayama napiyo: Piya, aeba waba ka maentegina, kabowapa 60-wa kabu a'ya wagina,
10 yogawapa kanara puntakaba aogi agiga'e waiya, pika napima kaeyo. Eya, aeba paipa yagarawapa aogima kabi-tantemino. Aeba to marisa kinapa kayonena puwaitantino. Kotiti atokaeya kinapa aogi puwaitantino. Ikinakiyen-abi mintanta kinapa iyo'maeyuguna paru ibuntiyo. Aeba a'ya'ma aogi yugaba puyaba mintipera kampaye. Pika napima igepa ibabo.
11 Pigoya, kasa abeya wae'mi nkigega'eba a-kaeyo. Piya, igeba to wa maekenaga napikibepa, Karaisiti akabitama:
12 Ae yugara mikune, unta kamanapa akayuyigina, ka-manapa igeti waikiye.
13 Piya, igeba tonageba mayama pewe: Igeba iyampuyena kampa punta, namaka namaka wama uwasuwa puma miyewe. We, iyampuyena kampa punta uwa nasimagini, to waina kamanapa maete mare-u me-u puta nasima tonarona a'yugu kamanapa aborawe.
14 Piya peka nae nabemika, kasa abeya wae'miba igeba to ka wa maema, yagaraena puma namatapa kabiyigina, kama kinatempiba akayasuratakena kikaba aguyosagano.
15 We, kaeba abintane. Ka'isa abeya wae'miba aogi kipa kasima Satani kipa aegarawe.
16 Pigoya, ka mono aegarami nkwae'maba ae tupisa abeya waepa kabiyeno. Eya, monota ai'aru pe kina'mi nkiyobipa kampa kunta pekana kabiyekini, igeba abiwa miyemi waepa kabitakibewe.

Kiya kina'mi kamanane

17 Pigoya, monota aogi yuga puma kabiye kina'mi nkigiba maete ima, to maete iyiyo. Eya, mono kamana uma puwaiyakikena araga ntuga pe kina'mi nkigega'eba inata maete iyiyo.

18 Piya, mono isa'amaba maya iye: Purumakankama witi apa aerapakanapa, naninta na siyemaba awamupa a-nkakuno, iye. Eya, yoga kina'maba ikankapa maeyagina kanarasaye, iye. Pika napima monota kabiye kina'mi nkigiba maete ima kabiwaitaiyo.

19 Pigoya, ka'wainaba pi kabiyemi ntagaraga kamana otakanapa, kaeba a-nkabo. Piya, tara kinano, kakaga kina'mi piya yiginapa, kanara abo.

20 We, kabiyemi ntagarama aguntaena pekiripa, tigeba a'ya'ma kina'mi nkiyobi arupu potaigini, to ka'isamiba agama iyekuru piyo.

21 Pigoya, Koti nkaobipe, Karaisiti Isu nkaobipe, Koti aba punti nkenisore kina'mi nkiyobipe, ma kamanapa wasiyoma, ugatauwe. Eya, igebi nkiyobi kamanapa a-suma, wasana intapera tumintapera ka kana puwaitamagina, ma kamanapa wasiyoma, ugatauwe.

22 Kaeba wasana mono yugaraka kayapa a'nota karu'enaba a-mpenkatao. To kina'mi nkaguntaenabipa a-nkubaso. Kae kagupa nare ntare potao.

23 We, kaeba waninkamanapa a-ntao. Kanta kaukikibintanagabe to ka'isa yonintanagabe wainiba uwaenantoba nagana kao'maeyano.

24 Pigoya, ka'isa kina'mi nkaguntaenamaba wasanami nkiyobi aboragi, taeba karu'ena a'yiginkitaune. Piya, to ka'isa kina'mi nkaguntaenama kakama waima ainti uma aborakiye.

25 We, pabiyamagina, ka'isa kina'mi aogiyena pentanaba taobi aborawaeye. Piya, to ka'isa kampa agaompe nkaogiyena pentanaba agorapa kampa kakawaye.

6

Kayokaya kina'mi kamanane

1 A'ya'ma wasanami nkimentanti miye kayokaya kina'mitaba, igeba kabiwaita kina'mikaba: Tabe kina miyeka igega'eba asagayukune, yiyo. Eya, wasanamiba Koti nkagega'ebe kamana'wape maete tumisanaga kabima mima piyama yiyo.

2 We, tabe kina'waimpiba Isu nkaegarami ntagara miyegana, a'yugu aeka: Tao mono yagarama, iyemagini kamana'wapa akayuyewe. Pipa kampaye. Igeba mayama

napiyiyo: Tabugai mpono yagarama ntuga potamagi, taeba
asugasima aogi yugaba penoma, napiyiyo. Pigoya, kaeba pi
kamanapa uwaimiwaeyagini abima aogi yugaba piyo.

Tabe mone maekenaenagaba a-ntapi napi piyo

3 Piya, ka'waina aeba Wa'egare Isu Karaisiti arupu ka-
manape Koti kanta puma mikena kamanape akayuma a'wae
puma to kamana wasana uwaimikibipa, aeka maya yiyo:
4 Aeba age maete iyokana anosagina, napiyenawapa
kampa waintiye. Aeba kamparagaenagaba wasana ibigama,
kamana akayukena ma'ena puta nasima ankagasi agasiye-
naga abiye. Piya pegina, pi ntugawatasa mayama abo-
raye: To waina mparuta mikenaenabe, wasana pako puma
atarakenaenabe, kamana akayukenaenabe, iyo'mikaba ata
kamana uwaitakenaenabe, piyama aboraye.
5 Eya, piya kina'mi ntapiyenawaipa kamparaga pegini taga
kamanapa kampa upebe puma, a'ya'ma yagaba maka uta
nasewe. We, piya kina'miba piya puta nasimagini, igeba Koti
ntugarasa tabe kuta mpaekenaenawe, yewe.
6 Tagane. Ka'waina ae'enawaka napima: Kanarane, uma
Koti kanta puma miyemipa, ae agu'ama kutapa uwaena
maeye.
7 Eya, yakari purata ntagaba ka'ena kampa maerite abo-
raune. Aintiba mampa kaikubompe ntagaba taeba ka'enaba
kampa maete wakune.
8 Piya, nakenarepe kairepe wairatantika napima: Kanara
miyune, ukune.
9 We, uwaena kuta mpaekena pe'nagiba, igepa imiyo'ena
pigina ware'nakibewe. Eya, igeba ko uma paigina uwaena
ibugaintanamaba ata puwaitakini aibo'nabo pigina kam-
paraga puwaitama igaikiye.
10 Piya, yabaka abugaintanaba aeba a'ya'ma ataenama
nkagowe. Eya, ka'isa kina'miba piyama ibugagini, igeba
imatiti'enaba kasagana tabe iki nakiyenamaba igupi wanta
aeye.

Kaeba e'wasaenara miyaba miyo

11 We, Koti nkao'yagaramagaba, kaeba pintanaba kak-
abitama naso. Piya, kaeba kekapa i'ma arupu puma, Koti
kanta puma mima, kamatiti potama, wasana agu kao'ena
puwaitama, esegima asima, agoya puwaitao.
12 Kaeba kamatiti'enama araga ntugaba puma agaso.
Piya, pai kaeba kamanapa abima uwaena kina'mi nkiyobi
aogi kamatiti'enagapa uma aboragasima, Koti nkugatanti
nke'wasaba maentane. Pi waiyaba e'wasaenaba araku'ma
au'wapa aogima aborao.

13 Pigoya, Kotiba a'ya'maenama nkimaba imegi, ae aobi
ma kamanapa ugamuwe. Piya, Karaisiti Isu aeba Pontiyasi
Pairati nkaora agowapa uma amatiti'enawapa aogima abo-
ranti, ae aobi kaga ma kamanapa ugamuwe.
14 Piya, kaeba Koti unti kamanapa aogima wasiyegana,
i'nintanamaba kekapa kampa ataba pugatakana, wasanam-
aba kamanapa kampa ugatano. Kaeba piya puta kanagana
Wa'egare Isu Karaisiti irosanoma, esegima ugamuwe.
15 Piya, Kotiba aewa ntaga, otanti ntagaba taora Karaisi-
tipa aborakiye. We, pi e'wasa Koti abintowa kabiratake-
nama nkagowe. Aeba wa'ega kina'mi Nkwa'egawe. Aeba
tabe kina'mi Tabewaine.
16 Ae abintowa kampa purinta, e'wasaenara miyika, taeba
agorapa kampa uma airokaekune. Ka'wainaba kampa agan-
tikana, to ka'wainaba kampa agakiye. We, ae agiga'eba
asagayuyekana, esegiyenawantaga miyaba miyeno. Tagane.

Uwaena kutantaga kina'mi kamanane

17 Pigoya, mampabi uwaena kutantaga kina'mika
uwaimegini, igeba igebigo'enaba a-puma, nagarikena
kutankaitiba imatitiba a-piyo. We, Koti aeba a'ya'maenaba
tamiwaeyagi maema ta'mu potaune. Piya, igeba aeti imatiti
potama aobi piyo.
18 Eya, igeba aogi yuga puma, aogiyenawaipa uwaena
aborama puma, kotankaipa a-nkupebe puma mima,
iyo'maekenaga napiyiyo.
19 Igeba piya puntiniba, aintisa maruntana puma, ibaba
miyaba e'wasaenayaga araku'ma upebe piyo.

Timoti ntugawatasa kamanane

20 We, Timoti, kaeba Koti ugatantemi ntugaba aogima
kabiyo. We, ka'isamiba ige'wai kamanakaba: Aogi napiye-
nawe, yepa, pipa kumparine. Pi kamanapa uwa i'ni kamana,
atarakena kamanana, pipa kakabitao.
21 Piya, ka'isa kina'miba pi kumanati atokaeyapa,
imatiti'enawaipa paga pagasawe.
Pigoya, awagaenaba tigeti waima waiyeno.
Poro piya isa kaentiye.

TIMOTI AE ISA PORO KAENTIYE (TARA YAGANE)

1 Nae Porona: Karaisiti Isu nkaposorogawe, Koti abogana unatantemine. Piya, taeba Karaisiti Isuti atokaema utaratanti nke'wasaenabi ubasikenaraka aposoro unatantine.
2 Timoti, kaeba nabugai ntagaranempakati ma nkisapa kaeyuwe. Koti tabage, Wa'egare Karaisiti Isuge, isigepisa awagaenabe, isintara'enabe, paruyenabe, kaeti waima waiyeno.

Aogi kamanakaba tanipa kampa pukune

3 Nayabamagiba Koti aegarantasa puma naegeba pabiyama aega'ma kayokaya'ena potaogana, ae aobipa napiyenanempaba nare ntare piye. Aibegina, naeba asi nasiba asekape arape nunamu uma kaeka napima Kotiti na'mu potauwe.
4 Piya, naeba kao'nu pageka napimagi, nabemika kagate tabera na'mu pusanaga nabiye.
5 Naeba kamatiti'ena waigatantika napiyuwe. Pipa tagantanawe. Piya, maru paitama arogampa Arowisiba amatiti puntiye. Piya poga, naeba abuntuwe. Kaeba taga kamatiti potane.
6 Piyama napiyenaga pugatakana, kaeba napiyomawe. Piya, nae ka'nota naya katauwagana Kotiba yoga pukenaga a'muntana kamogana kantabaipi wainti, pipa wasanama yaku pukama to kaeyamisa puma ituru po.
7 Piya, Kotiba taemarakenaenaba kampa tamiye. Kampaye. Aeba esegi puma mikenaenabe, agu kao'enabe, taupa kabikena esegiyenabe, tantabaipi aborama ituru purataye.
8 Piya pika, kaeba Wa'egarempa kamana ukenaba a-kani po. Piya, naeba iga'na yagarawantawa, kaga naeka a-kanipa po. Kaeba Kotitisa esegiyena maemagina, kaeti aborakibi kuntuyenaba aesaga'ma mono au'wapa uma aborao.
9 Piya, Kotiba tau'ima aota mikenaenara taba puratantiye. Aogi pompentanareka wanane. Ae'wa ntapiyenarasa taba puratantine. Eya, paitaka'ya aeba Karaisiti Isu ntugarasa awagaenawapa utaratamagina,
10 ibasa yagaba pi nkawagaenama nkau'wapa aboraramintiye. Piya, tau'ikena yagarare Karaisiti Isu aeba ampa aborama purikenaenama nkau'wapa aegugasima, aogi kamana'watasa e'wasaenabe miyaba mikenaenabe aboraramintiye.

11 Piya, pi aogi kamana aborakenaga aeba naeka: Mono
kamana yoma, aposoronabe tisaenabe poma, unatantine.
12 Piya, pi ntugaraka kuntaenaba aboranamewe. Aer-
awane. Naeba kampa nanipa puwe. Kampaye. Naeba
namatiti potao ntagarama nkagoba aogima agantuwe. Piya,
naeba abuntuwe. Ae ayata ataontanaba aeba aogima kabita
wagana agogo yaga uma aborano.
13 Pigoya, arupu kamanapa nawamupisa abempe, pi kipa
aega'ma upebe po. Eya, kaeba Karaisiti Isuti atokaemag-
ina kamatiti'enama nkau'wape agu kao'enama nkau'wape
aogima aborao.
14 Piya, Aota Awamusa'amaba tagupinti mima tao'maeye.
Piya, aeba tagantanama ntuga kayata atamipa, aogima
kabiyegana waigatano.
15 We, kaeba ago abintane. A'ya'ma Esiya marisa
kina'miba ikabinataginisi, Pigerasibe Emogenisibe isigeba
kaga nagasase.
16 Pigoya, Wa'egawamaba Onisiporasi nkaotumpiba an-
tara'ena puwaitama iyo'maeyano. Piya, uwoma ntagaba
aeba kayonena punatama, iga'na puntokaba kampa anipa
piye. Kampaye.
17 Aeba Aroma kumata aborama araga puma naguyosa'ma
nagantine.
18 We, Wa'egawamaba agogo yagaba Onisiporasikaba an-
tara potakana aogima miyeno. Piya, Epesasi kumata aeba
kayokaya'ena uwaenara puntiye. Pipa kaega aogima agan-
tane.

2

Kaeba Karaisiti nkaogi irebu yagara miyo

1 We, yagaranempa, Karaisiti Isu aeba awagaena pu-
gatakanaba, kaeba maema esegima asiyo.
2 Piya, naeba uwoma kina'mi nkiyobipa kamana'nepa uma
aboraogana abempe, pipa a'wae puma taga kina'miti uma
aborawaimegini igeba to ka'isa kinapa aborawaimiyo.
3 Kaeba Karaisiti Isu nkaogi irebu yagara mimagina, kaeba
to irebu kina'mi pesa puma kuntaenaba aesaga po.
4 Piya, ka'waina irebu yugara miyemi'naba, aeba uwa
kina'mi ntugaba kagapa kampa puta waye. Kampaye.
Aeba irebu yugamana puma, aeba ababunti ntagarama
nkawamupa wasiyekana kanarasakiye.
5 Pita, to ka'waina ankagasi agasi pukena pemi'naba, aeba
ari kamana'wata kampa aega'ma uwa karusemipa, aeba
ikankapa kampa maekiye.

6 Piya, to ka'waina araga ntuga pe'nagiba, aeba paitama pi
ntugarasaba nanintawapa maeyakana kanarasakiye.
7 Pi yo kamanapa napiyo. Wa'egawamaba napiyena-
gapa maema aragatakana a'ya'maenama nkagowapa abi-
waeyano.
8 Pigoya, Isu Karaisiti aeba Tebiti tupisa aboramagina,
purintapisa asintika, aogima napi napi po. Pika naeba aogi
kamana'nepa yuwe.
9 Piya, pi aogi kamana uma aboraoka kuntaenaba
namewe. Eya, igeba iga'na kina kanta punatamagini
kirokaentawe. We, Koti kamana'amaba wasanaba iga'naba
kampa kirokaetakenaenawe.
10 Piya, Koti ababikibi kina iyo'maekenaga naeba a'ya'ma
kuntuyenaba aesaga puwe. Piya, nae nabemika, igeba
Karaisiti Isuti atokaeyigina i'ima, miyaba e'wasaenaga kaga
aborawaimeno.
11 We, ma kamanapa tagane:
Piya, taeba aeti atokaema purintipi ubasikubompepa, aege
kaga miyaba mikune, iye.
12 Piya, aeka kuntaenarepa aesaga pukubompepa, aege kaga
asu kabikune, iye.
Piya, taeba takabitakanaba, aegeba akabiratakiye, iye.
13 We, taeba kamana akayukubompepa, ae abiwa tagantana-
naraka'ya piye. Eya, aeba tagantanama nkago mima,
kamana'wapa kampa akuyukiye, iye.

Koti nkaobipa mono yugaba aogima piyo

14 Pigoya, pi kamanakaba kaeba wasanamipa uwaimegini
igeba aogima abiyo. Piya, Koti nkaobipa esegi kamanapa
uwaimegini, igeba abima uwa kamanakaba ma'enaba a-
piyo. We, pintanamaba abe kina'mi nki maete tumikenae-
nawe.
15 Kaeba araga ntugaba puma taga kamana'ama nk-
agowapa arupu puma aboramagina, Koti nkaobipa aogima
aborakana kanarasano. Piya pukibempepa, ae aobipa
kampa kanintanaba waikiye.
16 Eya, a'yugu kamana yiginapa, kaeba kakabitao. Piya
kamana ye'nagiba igeba to kamparagaena puta wama mono
ataigina,
17 kamana'waimpaba ata inamunkama pisa puma
anosama abararano. We, Aimeniyasige Pairitasige isige
pi tupisa piyama ata puntase.
18 Piya, isigeba taga kamanakaba paga pamaginisi: Asir-
atakenaenaba ago nagari waye, umaginisi ka'isa kina'mi
nkimatiti'enaba asunu kaegasawe.

19 We, Kotiba esegi wage aema'ma mintegina, pi wageba
asima esegi puntiye. Pika awa'ena mayama kaentiye:
Wa'egawamaba aeba waya'wawampipa aogima igantiye,
iye. Piya, a'ya'ma Wa'egawamati atokaema ae agega'eba
maeya kina'miba igeba ataenaba ikabitaiyo, iyema kaentiye.
20 Pigoya, tabe namapipa tu'napa korirasabe siribarasabe
pewe. Ibiwanane. Igeba to ka'isaba yarasa puntini,
ka'isaba marasa pewe. Piyama ka'isamiba aogi yuga pegini,
ka'isamiba tuminta yugaba pewe.
21 Piyamagina, ka'wainaba tuminta'enawapa maegaite-
gina nare ntare puma mimaginaba, aeba aogi tu'na pisa
puma aogi yuga puma mima, aota mikiye. Aeba piyama
kanara tabewapa ao'maema tonarona aogi yuga pukenaba
yokege pukiye.
22 Piya, kaeba masimabi kina'mi nkigu i'nintanaba kak-
abitamagina, kekapa i'ma arupu puma, kamatiti puma, agu
kao'ena puma, paruyenabi miyo. Eya, a'ya'ma apuya igutasa
Wa'egawama nkagega'e ye kina'miba, igege kaga ketipa i'ma
paruyenabi miyiyo.
23 We, ka'isamiba aibo'nabo puma kampa abinta tonarona
kamanapa uwa uta nasewa, kaeba kakabiwaitao. Piya,
kaeba ago abintane. Pi kamanapa maka kamana aboraye.
24 Piya, Wa'egawama ntuga pemi kina'maba maka ka-
manapa a-seno. Kampaye. Aeba a'ya'ma kina'mipa kay-
onena puwaitamagina, aogi tisa mimagina, kampa karu'ena
a'wae puma ikapa puwaitamagina,
25 aeba paebuma mima kamana'wapa akayuye kina'mi
ntapiyenaba arupu puwaitano. Aeba piya pekanaba, Kotiba
iyo'maeyagini, igupa a'wae puma taga kamanapa aega'ma
abibebe piyo.
26 Eya, kewamaba ae'wa nkawamu wasikenaga
ko'wapi ira'waitantikini, kaeba paebuma taga kamana
uwaimeginiba igeba abima ko'wapisaba paima iyegaka
waiyo.

3

Agogo yaga uwaena ataena aborakiye

1 Pigoya, ma kamanapa aogima abo: Agogo yagaba
uwaena kuntaenaba aborakiye.
2 Piya, pabi ntagaba wasanamiba ige'wai nki asagayuyig-
ina, mone kutaka ibugakini, paebuta nasima, igebigo'ena
pumagini, kamanapa akayasumagini, ino ibagi kamanapa
akayuma, kampa i'mupa puma, aota mikenaenaba akayu-
magini,

3 iyo'ena kampa puma, imo'enawaipa kampa kasimagini,
akaya kamanapa uta nasima, i'ama ntapiyenarapa kampa
kabima mimagini, wasanaba ata puwaitama, aogiyenamapa
kama potamagini,
4 iyokina'mipa minaga'ena puwaitamagini, kampa nap-
inta karu'ena kamparagaena pigina, igebigo'enawaimpaba
anosakini, Kotikaba kampa napiyigina ari itasaenaga
ibegini,
5 mono iga puma mima agowama nkesegiyenaba ikabitak-
ibewe. Piyama miyiginapa igama kakabitao.
6 Piya, ka'isa piya kina'miba igebi nkiyobi kamana
uma aibo waya'mi ntamapinti ubai'magini, napiyenawaipa
iga'na puwaitawe. Piya wae'miba aguntaenawaika kun-
taena napiyegana intawamapisa tonaronama ibai puta
nasegini,
7 igeba tonarona kina'mi kamana abima, taga kamana'ama
nkagowapa kampa abikena pewe.
8 We, paipa Yanisige Yampirisige Mosesepa kama potan-
tamesa puma, kana kina'miba taga kamanapa kama
potawe. Piya, igewai ntapiyenaba abararanta'ena pegina
imatiti'enawaipa ago'enaba piye.
9 Piya pepa, pintanawaipa agorapa kampa kakawakiye.
Kampaye. Piya, pai Yanisige Yampirisige aibo'enawaisipa
agantasa puma, kana kina'mi nkaibo'enawaipa a'ya'ma
kina'mi nkiyobi aborakini agakibewe.

Koti kamanata arakuregana kabigatano

10 Pigoya, kaeba agonepa aogima agantane. Piya,
tisaena yuganepe, nasikenaenanepe, mikenaenanempa
kipe, namatiti'enanepe, paebuma mikenaenanepe, agu
kao'enanepe, asima esegima mikenaenanepe,
11 kama punatantananepe, nauki nakiyenanepe, ago agan-
tane. Piya, Antiyoki kumatape, Aikoniyamu kumatape,
Arisitera kumatape, tabe kuntuyena namugu aesaga pintopa
nagantane. We, Wa'egawamaba a'ya'ma pi kuntuyenabisa
nau'intiye.
12 Eya, a'ya'ma kina, Karaisiti Isuti atokaema Koti kanta
puma misanaga ibemi kina'mipa, igepa wasanamiba karana
puwaitakebewe.
13 Piya, agunta kina'mibe amiyo kina'mibe igeba tonarona
ataena pigina anosakiye. Eya, igeba imiyo'ena pigini, to
igepa imiyo'ena puwaitakibewe.
14 Pigoya, kaeba aogi kamana abima esegima kamatiti
puntampene. Pi kamanapa upebe po. Piya, ugamintompe
kina'mite nkagorepa agantane.

15 Piya kaeba uwaena yagaranto mintana aota mono isapa
maema aisuma abita kanama miyempene. Pi nkisa'ama
aogi napiyenaba ugamekana, Karaisiti Isuti kamatiti pegana
Kotiba kau'iyeno.
16 Piya, Piya, a'ya'ma mono isapa Koti ntapiyenabisa
aborantiye. Aibumagina, pi kamanapa ketepa aogima pu-
rayakima, aguntaenarekaba taupi pima, nasikenaenarepa
parutu puratama, arupu kipa purayakiye.
17 Piya pegina, Koti nkaoyagaramaba monota anosama
a'ya'ma aogi yugara yokege peno.

4

Mono yuga puma miyo

1 Pigoya, Karaisiti Isu aeba aoganta kinape purinta kinape
a'yigitatakiye. Piyama, aeba tumpa aborama kabiratakenae-
naga napima ae aobipe Koti nkaobipe naeba esegi kamanapa
mayama ugamuwe:
2 Kaeba mono kamana'wapa uma aborao. Piya, wasanami
abikena piginape, kampa abikena piginapeba a'ya'ma yaga
kaeba yokege puma monopa uma aborao. Kaeba esegi
kamana uma intawamapa aseyo puwaitamagina, aguntae-
nawaika kamana uwaitamagina, igupa asiwaitagini Kotipa
aegaraiyo. Piyama, a'ya'ma yagaba pasema yoga puwaitama
aogima ibubasanao.
3 Piya, ka kana arosakanapa, wasanamipa arupu kamana
maesanagaba kampa ibikiye. Kampaye. Piyama, igeba
igebinti antunta uwakena tisa kina aki puma iba pigini, igebi
nkiyobi kamanapa nigi'ma ukibewe.
4 Aibigini, igeba taga kamana abikenagaba ikabitama,
tonarona a'yugu amani kamana ki'i nasikibewe.
5 We, kaeba kampaye. A'ya'ma yaga kaega parutu kagi
napiyo. Kaeba kuntaenaba aesagabo. Eya, aogi kamanapa
aborakena yugaba puma, mono yugagampa nkau'pa aogima
aborano.

Poro kana'wapa arosantiye

6 Pigoya, nae nau Kotiti muta atakena kanapa arosasu pegi,
mampaba atakena puwe.
7 Naeba agasigasi pukenaenaba aogima puntuwe. Eya,
naeba ke'nempa nkatuta ago kanamagi, namatiti'enanempa
kampa antage potauwe.
8 Piya, ibaba arupuyenama nkantota'ena taminonki natak-
ena yokege pumagina, agogo yagaba Wa'ega, arupu kamana
ukena yagaramaba, aeba namikiye. We, nae'mana nane.
A'ya'ma ae irosakibitaka ibugai kina, igeke kaga imikiye.

Nagarikena kamanane

9 Pigoya, kaeba karu'ena naetiba kanao.

10 Piya, Timasiba aeba mampabisaenaga abugaogana nagasima Tesaronaika kumati wantiye. Keresenisiba aeba kanara puma Karesiya mari waogana, Taitasiba aeba Tarimesiya mari wantiye.

11 We, Aruku ae abintowapa naege mintiye. Piya, kaeba Makapa aba puregirisi kanaisigina, aeba kanara yogaba ampa nao'maeyano.

12 Naeba Tikikasipa otauwagana aeba Epesasi kumati wantiye.

13 We, naeba e'ero mu'mu kainepa Torowasi kumata Kapasi ntamapi atantogana, kaeba kanakena puntanapa, maentana purite kanantana, esa'nepe, we, yaga au'arirasa pumaranta isapa kaga maete kanao.

14 Aresanta aeba kapa yugawa pukena yagara, aeba tabera ata punatantiye. Aintiba Wa'egawamaba antota'enaba a'wae pomeno.

15 We, aeba kamanatepa tabera kama puratantegina, kaegeba aekaba kabima miyo.

16 Pigoya, maru'enaba kamana unatauguni, wasanamiba kampa nao'maema a'ya'ma kina'miba nagaintawe. We, naeba Kotiti nunamu yokini, pi nkaibo'enawaikaba kamanapa a-nkuwaitano.

17 Pigoya, Wa'egawama nagora asimagina esegiyenaba namima nao'maeyoga, naeba kanara aogi kamana'ama nkago uma aborauwagini, a'ya'ma namu'isa kina'miba abintawe. Eya, Kotiba araiyoniwama nkawamupisa apa'natantisa puma nau'intiye.

18 Piyama, Wa'egawamaba a'ya'ma aguntaenabisa apa'natamagina, mantawama kabiratakenaenawapi ubasikenaga nau'ikiye. We, ae agega'eba asagayuyaba miyeno. Tagane.

19 Pigoya, Pirisikabe Akurabe Onisiporasi tunkape: Aya pewe uritayema, uwaimo.

20 Pigoya, Erasitasiba aeba Korinti kumata pabita mintogana, Toropimasipa yoni nkaboga aepa Mairitasi kumata atauwagana mintantiye.

21 We, kamparaga esiba yaga aborakiya, kaeba karu'ena naeti kanao. Pigoya, Yuburasibe Putenisibe Arainasibe Korotiyabe a'ya'ma mono kina'mibe kaga: Aya pene, yewe.

22 Wa'egawamaba kauma kagukampage miyeno. Awagaenawampaba tigeti waima waiyeno.

Poro piya isa kaentiye.

TAITASI AE ISA PORO KAENTIYE

1 Nae Poro, Koti kayokaya yagara, Isu Karaisiti nkaposoro
nawe. Aeba unatama, Koti uwaitanti kina'mi nkimatiti'ena
esegi puwaitaoma, naba punatantine. Piya, taga kamanapa
abibebe pigina anosakini Koti kanta puma mima,
2 utarantanti nke'wasaenabi ubasikibeka unatantine.
We, Kotiba kumparipa kampa ukena yagara mimagina,
paitaka'ya e'wasaenawapi ubasikibeka utaratamagina,
3 aintiba ae'wa kanapa pi kamana'ama nkau'wapa mono
kamana'wapisa aboraramintiye. Eya, tau'ikena yagarare
Kotiba aeba ago ugasima pi ntugaba namegi kamana'netasa
uma aborauwe.
4 Taitasi kati ma nkisapa kaeyuwe. Piya, kaeba taga
nae yagara kanta puma mimagina, kamatiti'ena tae pom-
pesa puma ka'masa pene. Pigoya, taba Kotige, tau'ikena
yagarare Karaisiti Isuge, isigetisa awagaenabe paruyenabe
kaeti waima waiyeno.

Monotasa kiye kina'mi kamanane

5 Pigoya, Kariti mariba mono yuga atunkapa waintoga:
Puma nagaraoma, megatamagi, a'ya'ma kumaka kumaka
monota kabiye kina'mikaba: Asiwaitaoma, ugamintone.
6 Piya, ka'wainaba wasanami nkiyobipa kamana'wa
kampa waintakanaba, anara ka'anto mintakanaba, araga
yagarawaisiti aguntaena pusanagaba kamana'waipa kampa
wainta, ino ibagi kamana kampa akayunta Karaisititi imatiti
pigina kabikibi, piya kina kiyaba asitao.
7 Piya, pasitori kina'maba aeba Koti ntugara kabike-
naenara mima a'yugu kamana aeti waisanagaba kabima
miyeno. Aeba agebigo'enaba a-peno. Karu'enaba anta
aukikenaenaba a-peno. Esegi wani ntama aibo'enaba a-
peno. A-nkaibasanano. Aeba mone kuta asugasima maeke-
naenagaba a-nkabeno. Kampaye.
8 Aeba wasana kayone puma kabiyeno. Aogiyenagaba
aepa abugano. Ae'wa nkaupa kabima mima, Kotintana
aega'ma, aota mima, napiyenawatapa aogima kabiyeno.
9 Aeba taga kamana omogana abintitapa esegima asiyeno.
Piya pukibepa, aeba wasanamipa arupu kamanapa aogima
uwaimimagina, akayuye kina'mi kamanapa akayuma asu
igasano.

Kariti maripa uwaena kina'miba kumpari kamana untawe

10 We, pi mpariba uwaena kina'miba taga kamanapa
akayuyewe. Igeba au'wa kampa wainta kamana uma

wasana imiyo'ena puwaitawe. Eya, Yuta kina, i kasakena tupisa kina'miba piya pewe.
11 We, piya kina'mi nkiwamupa akunkitao. Piya, igeba kota mpaekenaga a'yuguyenaba puwaiyakima, piyaenaba ka'isa kina'mi ntapiyenaba waya yagarawaipe ibaibewe. Ibaibegana, pi kina'mi nkiwamupa akunkitao.
12 We, paipa ka Kariti poropete yagarama aokina'mikaba maya untiye: Kariti kina'miba a'ya'ma yaga kumpari'ena puma, kabu kina kanta puma mima, iyekita karegi kinane, untiye.
13 Pi nkawaga kamanapa tagane. Piya, kaeba esegi kamanatasa uwaimegini, igeba imatiti pukenaraka esegima asiyeno.
14 Eya, Yuta kina'mi nkamani kamanapa a-nkaega'ma, taga kamana ikabita kina'mi nkimentantiba a-mpiyeno.
15 Piya, wasanami ntapiyenawaipa nare ntare peginaba, a'ya'maenaba iyobipa nare ntare piye. We, kampa imatiti puma kamparagaena napiye kina'mitiba, ka'enaba kampa nare ntarepa piye. Kampaye. Ige'wai napiyenawaintaga igu'yaga kaga i'ni pawaye.
16 Piya, igeba iwamutasaba Kotipa aegarauwe untiniba, nasikenaenawaitasaba Kotiba ikabitawe. Piya pegana, Kotiba igekaba aema itaye. Igeba kamana akayumagini, aogiyena pukenaenaba kapa kampa abae pewe.

2

Mikenaenarene

1 Pigoya, kaekantanaga napima maya yuwe: Kaeba wasanaba arupu kamanapa uwaimo.
2 Piya, kaeba anasa kina'mipa mono uwaimegini, igeba paebuma mima, arupu puma mima, napiyenawaitapa kabima mima, imatiti'enabe agu kao'enabe monota asima mikenaenabe tagantana pigina waiwaitano.
3 Piya, anasa wae'mikeba pabiyama uwaimegini, igeba monota aota mima, akaya kamana kampa uma, aibo waninkama iga'na puwaitasanaga kabima mima, aogiyenama nkagowapa puwaiyakiyo.
4 Puwaiyakimagini igeba kasa wae'mipa uwaimigini, igeba iwaegipe yagarawaipe agu kao'ena aogima puwaitama,
5 napiyenawaitapa kabima mima, nare ntare puma mima, namapintisaena aogi puma, kayonena puma, iwaegi nkiwamu wasiyiyo. Piya, Koti kamana akayasuma maete tumisanaga, piya piyo.

6 Piya, masimabimikeba pabiyama esegima uwaimegini,
igeba i'waitapa kabima miyiyo.
7 Pigoya, kaega aogiyenamana paitawaitama, a'ya'ma aogi
yuga pegini agama kaegaraiyo. Mono untanapa antage
kamanakeba kagapa a-nkuwaimima, taga kamana paebuma
uwaimo.
8 Piya, aogima parutu kamana yegini, kama kinatimpiba
akayapa kampa uma taeti ata kamanaka aisakateginiba,
igeba ini piyo.
9 Pigoya, kaeba kayokaya kinapa kamana uwaimegini,
igeba kiya kina'waimpi nkimentanti mima, a'ya'ma
kayokaya'ena aogima puwaitaiyo. Piya, igeba iwamupisa
kamanapa a-nkakayuma,
10 kuntanaba a-punta mima, a'ya'maenawaipa tagan-
tanamana puwaitaiyo. A'ya'maenawaika piya pumagini,
tau'ikena yagarare Koti ae'wa kamana'ama nkau'wapa ab-
oraigini i'mu piyo.

Taeba nare ntare puma Karaisiti kanaka aobi peno

11 Pigoya, a'ya'ma maga maga kina'mite tau'ikenaraka Koti
nkawagaenawampa aborantine.
12 Piya, atama mpikenaenarepe mampabisa i'nintanarepe
atasanagaba aborama purayakima: Mampara paebuma
arupu puma mima Koti kanta puma miyiyomagina, awagae-
nawapa aborantine.
13 Eya, tabe Kotire, tau'ikena yagara Karaisiti Isuba
e'wasaenabi aborawaeyakana aeti aogima atokaekenaga:
Aobi puma aota miyiyoma, utaratantine.
14 Piya, ae'wa nkauma kasima, a'ya'ma antage'enabisa ika
puma taba puratantegi, ae tunkampitaba nare ntare puma
mima aogi mono yuga pukenaga esegi pukubompeka, pu'ma
aogi puratantiye.
15 Pigoya, kaeba ma kamana'ama nkagoba aogima uwaim-
imagina, kiya kina'mi usu kamana uma asiwaitagini atae-
nawaipa aebasanaiyo. We, kaekaba wasanamiba: Uwa
yagaragawe, usanagaba, aogima kabiyo.

3

Mikenaenarempa nkau'wapa aogima aborano

1 Piya, kaeba kao'mipa asi nasiba uwaimegini, igeba kabi-
waita kina'mipe kiya kina'mipe imentapinti mima, ige'wai
nkiwamupa wasimagini, aogi yuga pukenagaba yokege piyo.
2 Piya, igeba a-nkakayasuwaitamagini, maka kamanapa
a-nkuwaitamagini, paru puma mima a'ya'ma wasanamipa
kayone puwaitaiyo.

3 We, paipa taegeba aibo'ena pumagi kamanapa akayuntune. Piya puwakana, kewamaba antage ki'i tabaibogana, tonarona tagu i'nintanamage kamparaga ta'muntanamage iga'na puratantine. Piya purataoga, taeba asi nasiba wasana ata puwaitama ige'wai mparuta maekenagaba napintune. Piya puwakini, wasanamiba kama purataugu, taeba tao'mipa pabiyama kamaena puwaitantompene.

4 Pigoya, aintiba tau'ikena yagarare Kotiba aogiyenama nkagowa aborama agu kao'ena pukena antara'enaba aborantipa tau'ima taba puntiye.

5 Piya, aeba taere nkarupuyena pompe ntugaraka wanane. Ae'wa nkagutasa antara puratamagina, Aota Awamusa'watasaba aeyobatatama aota aboraratama, kasa yagara kanta puma taba puratantine.

6 Eya, tau'ikena yagarare Isu Karaisiti ntugarasa Kotiba Aota Awamusa'wapa asunu kaeyogana, taetiba tumpa pumaewantiye.

7 Piya, aeba awagaenawatasa arupu purataka, taeba aeti atokaema waiyaba e'wasa maekenaga asunu kaerataogana, taeti tumintiye.

8 Pi kamanapa tagane. Piya, nae nabemika kaeba pi kamanapa esegima uwaimegini, Kotiti imatiti pe'nagiba asima paebuma mima aogi yuga pukenaga asi nasi napiyiyo. Pi ntugaba kanara puma wasanaba iyo'maeye.

9 Pigoya, tonarona uwa ibigata nasikena kamanape, aotumpi kamanape, akayukena kamanape, ago kamanataka maka ukenaenabe, pintanamaba kampa tao'maema aogi nakenaba kampa aekiye. Pipa kaeba kakabitao.

10 Piya, ka'waina aeba mono kina'mi ntapiyena paibekanapa, katano, tararano, arupu potagana kampa abekanapa, kasagana abira miyeno.

11 We, kaeba abintane. Piya kina'maba aeba kepa kaitegina aguntaena puma, ae'wa nkaupi pima piye.

Nagarikena kamanane

12 Pigoya, Atemasiwo, Tikikasiwoma otakana kaetiba wakanapa, kaeba Nikoporisi kumati ampa nagao. Piya, tabe esiba yagaba pi kumata ampikuwema, napiyuwe.

13 Pigoya, ago kamana'yaga yagara Senasibe, ao'mi Aporobe, isigeba kaeti aboraisiginapa, ke'i kusi pusanaga nasikenaenarapa isiyo'maeyo.

14 Piya, taokina'mipa puwaiyakegini, igeba asima paebuma mima asi nasiba aogi yuga puma, kusi pe kinapa iyo'maeyigina, mono'waimpaba au'wantaga'ena peno.

15 A'ya'ma naege miye kina'miba: Aya pene, ugamewe.
Kaeba imatiti puma agu kao'ena purata kina'mipa: Aya pewe
iyema, uwaimo.

Pigoya, awagaenaba a'ya'ma tigeti waima waiyeno.
Poro piya isa kaentiye.

PIRIMONI AE ISA PORO KAENTIYE

1 Naeba Poronawe. Karaisiti Isu, aeka iga'na punataga
mintuwe. Naebe, tao'yagara Timotibe, tasigeba ma nkisapa
Pirimoni kaeti kaeyuse. Kaeba tasibugai ntagara ka yugare
pompene.
2 Piya, kaewa, tamana Apiyawa, tao'maenti ntagara
Akipasiwa, kae namapi monota ai'aru pe kinana, sumagira
tigeti kaeyuse.
3 Tabarempa Koti, Wa'ega Isu Karaisiti, isigetisa awagaen-
abe tintawama paruyenabe tigeti waiyeno.

Pirimoni aogima nkaegarantiye

4 Naeba kaeka nunamunepisa esugatamagi, Kotinem-
pakati na'mu pugatauwe, omuwe.
5 Piya, naeba abopa kaeka maya yewe: Kaeba Wa'ega
Isuka kamatiti'ena potamagina, Kotiti atokaenta kinapa, agu
kao'ena puwaitane. Pika yega, abima Kotika na'mu puwe.
6 Piya, kaeba wasanage ampa kabo puma kamatiti'ena
piya pega, a'ya'waema Karaisititisa aogiyena maeyompen-
tana igeba agaka, nunamu yuwe.
7 Owe, nao'yagara, Kotiti atokaenta kina agu kao'ena
puwaitampe, pintana intawama esegi puwaitaka,
nantawama paruyena pegi asugasima na'mu puwe.

Kayokaya yagara Onisimasi ae kamanane

8 Piyama naeba Karaisiti nkawamutaka: Kaeba aogiyena
po, esegima ugamosinta kanara yosine.
9 Pigoya, naeba karena, Karaisiti Isu ae iga'na yagara
ibaba mintuwe. Piya, esegi kamanapa kampa ukuboka, agu
kao'ena puma paebuma ugamukuwe.
10 Naeba maya yuwe: Yagarane Onisimasika kabigauwe.
Naeba iga'na namapi minta, mono omintone. Pintana
aogima abima, pigoyema yagarane kanta puma abora
mintemine. Kaeba agama aogi potao.
11 Piya, aeba paipa kampa aogi yuga puma
kao'maentemine. Ibaba aeba kanara aogi yuga puma,
kaepe naepe tasiyo'maekiye.
12 Ibaba naeba agarubaogana, aeba mayama naunkan-
tayaga to kaeti waye.
13 Piya, naeba aogi mono kamana yuwagini iga'na namapi
nataugu mintoka, Onisimasipa mata'i nao'maekenaga
araku'ma ababosinta, kae maru mpaema naomaeyamisine.
14 Pipa naene kampagi uwa araku'magi, kampa esegi
pugatauwe. Nae nabemika, kaeka ntapiyenabisa aogi po.

15 Piya, kasa yagara aboragina agora to ababikibempeka,
a'yo kagaite kanantipayawema napiyuwe.
16 Piya, ibaba uwa kayokaya yagaraba kampaye. Aeba
Isu nkaegarami kayokaya yagara mintiye. Pi tabugai
tao'yagaraga naepa nabugaikana, kaeba asunagasima
tabera potakibenema abuwe. Piya, yoga yagaraga, Wa'ega
aegaranta yagara, aepa aogima ababo.
17 Piya, naeka: Nao'yagara, naege ka yugara piyema
napiyempepa, Onisimasi to kakema nababempesa puma
ababo.
18 Pigoya, ka'ena kamparaga pugatama, ireta
pugatakanapa, nae nagera atao.
19 Iretawapa naene ikapukuwe. Tagane. Naeba Poronawe.
Ma nkisapa nayantepisa kaeyuwe. We, kaeba nae kamana
abima e'wasa maentampe, pika iretaba tabera punatamp-
ene. Aerawane. Pikaba kampa yuwe.
20 We, nao'yagara, Wa'egawama nkageraka ka'mu
punatamagina, pi Karaisiti nkagega'eraka aogi potamagina
paruyena punatao.
21 Naeba abopa, pi kamana'ne wasikibene. Piya pega,
naeba ma nkisapa kaeti kaeyano. Kamana'ne ugamosa
puma, ka'isa napiyenagatasa amato pukibenema, abuntuwe.
22 Pigoya, Koti nunamuripa abiritaka naeba tigeti
kananoma, napiyuwe. Piya, ka maru nae'ena akusanataga
kaege ampiyeno.

Kamana uma nagarintiye

23 Pigoya, Epaparasi aeba: Aya pene, ugamiye. Aeba Naebe
Karaisiti nkiga'na yagararasawe.
24 Pigoya, a'ya'ma yuga kina'ne: Makabe, Arisitakasibe,
Timasibe, Arukube, igeba pabiyama: Aya pene, yewe.
25 Pigoya, Wa'ega Isu Karaisiti aetisa awagaena tiguti
waiyeno.
Poro piya isa kaentiye.

IBURU KINA'MI NKISANE

Koti Ntagarama kamana aboraramintiye

1 Paipa uwaena yaga Kotiba toma toma ki i'ma poropete
kina'mi nkiwamutasa tayabamagi mono kamana'wapa
uwaimita kanantiye.
2 Piya, ainti atuti iba nagarikena kanara, Kotiba ka-
mana agowapa, yagarawa nkaboraramintine. Pi ntagarama
nkayatasa Kotiba mampaba puma'ma, a'ya'maenama nkago
miyenoma otantine.
3 Piya, yagarawampa aeba Koti kanta puma mima ka'masa
pumagina, aeba Koti nke'wasaena aboraramimagina, ka-
mana'wampa nkesegiyenarasa a'ya'maena mabe mantabe
parutu puma kabiye. Aeba aguntaenabisa aeyobatatakena
yuga puma a'ya kaitegina, Tabe Wa'egama nkayatakanti
inati asu mara'mintiye.

Koti Ntagarama a'ya'ma enisore kinapa igantiye

4 Pigoya, abawampa yagaranene ominti nkagiba enisore
kina'mi nkigeba igasisa puma, aewapa enisore kina'mi
igasima abawampa nkayatakanti mara'mintiye.
5 Piya, paipa paipa Kotiba yagarawaka maya omintiye:
Yagaranekawe. Kaepa iba aboragatauwe, untiye, iye.
Piya, aeka to kake maya untiye:
Naeba abawampantana puma miyekana, aeba yagaranen-
tana puma miyeno, untiye, iye.
Pigoya, pi kamanapa Kotiba ka enisore yagaraga untiye, a.
Kampaye.
6 Piya, aeba amaru yagarawa mabi ataogana aboraogana
maya untiye:
A'ya'ma enisore kina'nempitaba, aeti tirakabima agisiyo,
untiye, iye.
7 Piya, enisore kina'mikaba maya untiye:
Naeba enisore kina'nepa esiba kanta puma aboramagi, pi
ntuga kina'nepa yaku nkantebu kanta puma abo-
rawaitauwe, untiye, iye.
8 We, a'wae puma yagarawaka Kotiba maya omintiye:
Kaeba Koti mimagina, tabe Wa'ega a'ya'ma yaga miyaba
mima, kabiwaitakenaenagatapa kabima mima
parutu'ena puma miyaba mikibene, iye.
9 Piya, kaeba arupuyenaga kabegina, antage'enaba kama
potane, iye.
Pika kae Kotina, naeba ka'muntanagapa kae tikataogana
kao'mipa igasaye, untiye, iye.

10 Pigoya, to kapa Kotiba maya omintiye:
Wa'ega, kaeba paitaka'ya maba aboratama, mantaba kayapisa pumarantampene, iye.
11 Piya, kaeba miyaba miyegana, mantabe mabe paisa kai abararaisa puma abararama ata puwakiye, iye.
12 Piya, kabi akarakitantana to antota kasa maema kabisa puma, mantabe mabe to antota kasa'ena aborakiye, iye.
We, kaeba kampa antota kasa'ena aborama pabiyama mimagina, masimabi kau'yaga miyaba mikibene, untiye, iye.
13 Pigoya, paipa Kotiba yagarawaka to ka maya omintiye:
Kaeba nayatakanti mara'miyega, kama kinakapa kagisa amentapinti atakini waiyo, untiye, iye.
Pigoya, pi kamanapa Kotiba ka enisore yagaraga untiye, a. Pipa kampaye.
14 We, enisore kina igeba awamusa kina mima Koti kayokaya potagina, i'ikibi kina iyo'maeyiyema uwaitaye.

2

Koti aogima tau'ikena kamanane

1 Piya pegi, pi abintompe kamana uwasuwa pusanaga, taeba napiyenaretapa araku'ma upebe puma aegarano.
2 Piya, Kotiba kamana'wapa enisore kina'mi nkiwamuta umarantegina, pi kamana'amaba waima esegi puntiye. Kana kamana'amaba a'ya'ma aibasana'ma aemita punta kinape kamana akayunta kinape ata ikankaipa antotapa maentawa, taewariye.
3 We, aogima tau'ikena aborararatantintanaga taekita pompepa, aya pumabaya ataenabisaba taegakapa wagaikune. Pipa kamparaka'yane. Pigoya, Wa'egawama aewa pi tau'ikena kamanapa maru uma aborararatantegini, ae kamana abinta kina'miba kaga taeti ago ampa aborantawe.
4 Ampa aborauguna, Kotiba agowa abompeka iyapisa tonarona aboraogini, igeba awame'enabe kasa'enabe toma toma esegiyenabe aborantini, Aota Awamusa'ama nkabemika ka ka imogini tonarona a'mu ntuga aborantawe.

Isu aeba tau'ikena ai'neraka'yane

5 Piya, aborakibi mpaga kamanapa yune. Pi mpa kabiyiyomaba, enisore kinapa Kotiba kampa uwaitantiye. Pipa kampaye.
6 Pika ka yagarama mono isapi mayama ka auka'i Kotipa omintiye:
Wasanaba nanagana kaeba napiyene. Wasanama Ntagaraba nanagana aepa kabitanema, untiye, iye.

7 Piya, arontaganto enisore kina'mi nkimentapinti kaeba aepa atamagina, to kake a'wae puma aba puma au maete ima agega'eba asagayuma,
8 a'ya'maenaba ae agisa amentapinti aki pekana waiyegina aeba kabiye, untiye, iye.
Eya, Kotiba pi ntagarama nkamentapinti a'ya'maenaba waiyenema otantana, ka'isaenaba uwaba kampa waiyenema otantiye. We, a'ya'maena pi ntagarama nkamentapinti waiyemaba ibaba taobisaba kampa agaune.
9 Piya, to kapa agaune: Isupa enisore kina'mi nkimentanti arontaganto otaogana, tumpimagina Koti nkawagaenawa mpaema a'ya'ma kina'miteka purintiye. Aeba auki nakiyena puma purogana asitama au maete ima ageba asagayuntiye. Pi'na nkagoba ago agaune.
10 Pigoya, Kotiba a'ya'waemaenama nkagogana puma'ma mintiye. Piya, aeba otaogana Isu pu'magina auki nakiyenawatasa tau'ima paitakena yagara aota mikena agega'eba maeyogana, Kotiba uwoma araga yagara ibabute e'wasaenawapi ubasintiye. Pintanaba aeba arupuyenaraka'ya puntiye.
11 Piya, aota puratakena yagarabe, aota puratami kinape, ka auka'isa aboraune. Piya pokana, aeba taeka ani pusanaga kampa napima: Na'natabararawe, uramiye.
12 Pika mono isapi maya untiye:
We, Koti, naeba kae kagega'eba na'natabaraba uwaimukuwe, iye.
Eya, naeba monota ai'aru pe kina'mi nkikapi kagega'eba asagayukuwe, untiye, iye.
13 Piya, aeba to ka maya untiye:
Naeba Kotiti namatiti potakuwe, untiye, iye.
Pigoya, pika to ka maya untiye:
Kaeba nagaka, naeba mata'i mima a'ya'ma yagaraba Koti namemi'nagigeba kaga miyompene, untiye, iye.

Isu wasanaraka'ya aborama tao'maentiye

14 Pigoya, Koti ntagaraki'nu taeba wasana mintokana, Isuba tae kanta puma aborantiye. Eya, tae kanta puma aboramagina, purikenama nkagoba aegugaikenaga pu'ma asintiye. Pi'na nkagoba kewamawe.
15 Piya, a'ya'ma purikenaenaga taekuru pompe kina'miba a'ya'ma yaga kewama iga'na purataginaba, Isu aepa aegugasimagina pi nkiga'nabisa akariyobatatakenaga pu'ma asintiye.
16 We, tagane. Aeba enisore kina'mikaba ae'wa ntuga kampa puma iyo'maentiye. Pipa kampaye. Aeba Abara'amu tumpi ntuga puma iyo'maentiye.

17 Piya, a'natabara iyo'maekenaga aeba ka'masa puma
aborantine. Piya, aeba monota paitanta kiye yagara
ampima, Koti ntuga puma arupu puma antara puratama,
wawaya'mite nkaguntaenarempa nkantota ika puratake-
naga, a'natabaramige ka'masa puma aborantine.
18 Piya, auki nakiyenabe amiyo'enabe aeti aboramogana
aeba asu againtemika, taepa pabiyama tamiyo'ena abo-
rarameginaba kanara tao'maeye.

3

Isu aeba Mosese asu againtiye

1 Pigoya, aota nao'mitaba, mantabi ubasikibe kina'mitaba,
tigeba Isugaba aogima napiyiyo. Aeba tamatiti'enama nk-
agowama tabe aposorobe monota paitanta kiye yagararepe
mima, Koti nkawamupa aogima wasintiye.
2 Piya, Kotiba pi ntugaraka otaogana, pai Mosese Koti
nkawamu wasima Koti nkaokina'mi kayokaya'ena puntisa
puma, Isuba Koti nkawamupa aogima wasima yogawapa
puntiye.
3 Eya, nama kiyi ntagarama nkagewamaba pi nta-
mankama nkageba asu agasisa puma, Koti nkaobipa Isu
nkagewamaba Mosese nkageba asu againtiye.
4 Piya, namapa wasanami nkiyapisa aborantegina, we,
a'ya'waemaena aboranti ntagaraba Kotiwe.
5 Piya, Moseseba aeba Koti nkawamu wasima Koti nkaok-
inapa kabima mima, ainti aborakibintanaga awaga kamana
umagina, aeba kayokaya yagaragana mintantiye.
6 We, Karaisitiba Koti nkawamu wasima Koti nkaokinapa
kabima mimagina, aeba Koti Ntagaragana mintiye. Piya,
taeba a'ya'ma yaga esegima aega'ma Kotiti atokaekenaga
ta'mu puntapa, taeba Koti nkaokina mima namantanawapa
pukune.

Isureyo kina'miba ata puntasapa a-piyo

7 Pigoya, pika Aota Awamuas'ama maya untiye:
Ibaba, tigeba Koti kamana abintiripa, aogima abiyo, iye.
8 Eya, Isureyo kina'miba ka'me mpari mima Koti amiyo'ena
potama ago kamana akayumagini, igu akunintasa
piyaba a-piyo, iye.
9 Eya, ka'me mpari tiyabamagiba 40-wa kabuba mima nae
puwantanaba agantiniba namiyo puntane, iye.
10 Piya pugu, naeba igama pi kina'mika namo'enaba puma
maya yuwe: Igu'amaba a'ya'ma yagaba kepa agasima
antage'ena pumagini, nae kipa kampa agama nasewe,
yuwe, iye.

11 Piya, igeka namo'ena puwaitamagi, mayama esegima
yuwe: Igeba migarakenaenanetiba kampa ubasik-
ibewe, yuwe, untiye, iye.

12 We, nao'mitaba, tigeba aogima kabiyiyo. A'yugu tikapisa
ka'wainaba antabinti aguntaena puma amatiti'enawa kaite,
miyaba Koti aka'intaesi potasanaga, aogima kabiyiyo.
13 We: Ibawe, untipa ma ntagawe. Piya, ibasa yagaba
aguntaenama tikapisa ka'waina nkao airarikaeyakana
antaba akunisanaga, tigeba kabima mima a'ya'ma yaga
tiyo'mipa aogi kamana uwaimigini, napiyenawaipa igegano.
14 Piya, pai tamatiti puntompentana to esegi puma mirite
wama nagariyeka, Karaisitintanabi ubasikune.
15 Eya, ibasa yagaga mono isa'amaba maya iye:

Ibaba, tigeba Koti kamana abintiripa, aogima abiyo, iye.

Eya, Isureyo kina'miba Koti nkago kamana akayumagini, igu
akunintasa piyaba a-piyo, untiye, iye.
16 Pigoya, aya pume kina'mi Koti kamana abima ataena
puma akayuntawe. Pipa Moseseba wawaya iba purite Isipi
maba agaite waume kina'mi, ige akayuntawe.
17 Eya, aya pume kina'mi kamana akayuguna Koti 40-wa
kabuba amo'enaba puwaitantiye. Pipa wawaya'mi agun-
taena pume kina'mika Kotiba amo'enaba puwaitantegini,
i'waipa ka'me mpari ware'nawaewantawe.
18 Aya pume kina'mika Kotiba: Igeba migarakenaenanetiba
kampa ubasikibeweba, untiye. Pipa wawaya'mi kamana'wa
akayuye kina'mika untiye.
19 Pi'na nkagoba taeba abune. Kampa imatiti pe'nagiba,
igeba Koti mpigarakenaenawatiba kampa ubasikibewe.

4

Koti nkaokina'mi mpigarakenaenawe

1 Pigoya, Koti migarakenaenawapi uma pasikena kamana
utaratantine. Pi kamana'amaba uwa waiyeka, taekuru
pumagi, taepisa ka'wainaba kampa abae puma apasisanaga
kabiyeno.
2 Piya, paipa Mosese nkaokina'miti aogi kamana aboran-
tasa puma, taeti pabiyama aboraye. Pigoya, pi kana aogi
kamana abintapa, kampa wasima imatiti puguna, igetiba
kampa au'wapa aborantiye.
3 Piya, tae tamatiti pompe kina'mitaba Koti utaratantemi
mpigarakenaenabi uma pasune. We, paipa Kotiba mampa
puma nagaritaogana, wasanamiteti yogawapa a'ya waogana
aeba agama maya untiye:

Kamana'ne kampa abikibe kina'mika namo'ena pokini,
igeba migarakenaenanepipa taganema kampa
ubasikibewema utawaitauwe, untiye, iye.
4 Piya, mono isa'ama ka auka'i maya iye:
Kotiba tonaentisa ka'umaema yaga yoga puma nagarigaite,
to tarumaema yaga migarantiye, untiye, iye.
5 Eya, pi nkauka'i to ka maya iye:
Igeba taganema migarakenaenanepipa kampa ubasikibewe,
untiye, iye.
6 Piya, pai aogi kamana abinta kina'miba kamana ago
akayumagini, kampa uma pasintawe. We, migarakenaenari
wakena kipa uwa waintikini, to ka'isamiba pasikibewe.
7 Eya, Kotiba ka yagaga: Ibawe, otantiye. Piya, aintiba
uwaena kabu wagasoganaba, Kotiba Tebiti nkawamupisa
kamanapa maya uma aborantiye:
Ibaba, tigeba Koti kamana abintiripa, aogima abima,
tigu'amapa a-nkakunkataiyo, untiye, iye. Pipa ago
urimintuwe.
8 Pigoya, pai Yosuwa ago migarakenaenabi iba puntisinta,
Kotiba pika to ka yagagaba kampa otasine.
9 Piya, migarakenaenaba taeti uwa waintiye. Owe, sabati
yaga kanta puma migarakenaenaba waintegi, pipa Koti
nkaegaraompe kina'mitaba aobi pune.
10 Piya, ka'waina Koti mpigarakenaenawapinti ubasikibipa,
aeba yogawapa a'ya atate migarakiye. Eya, pai Koti yogawa
a'ya kaite migarantisa puma, aeba yogawapa a'ya atate
migarakiye.
11 We, migarakenaenawapi uma pasikenaga taeba esegima
mono yuga peno. A'yugu taepisa ka'wainaba, pai kamanapa
akayuntasa puma ware'nasanagaba, kabima mima aogi
mono yuga peno.
12 Piya, Koti kamanapa e'wasaena wantaga, esegima
yogawapa piye. Piyamaba, agananta'enawampa tara
awa wainta paroya ntoginkamantana asugasima,
tagu tamankama atokaentipa nawaegasima, tayampu
tara'nuwama atokaentipa nawaegasaye. Eya, a'ya'ma
tantawama ntapiyenabe tabugaintanabe a'yigimpa aboraye.
13 Piya, Koti nkaobipa kakanta'enaba kapa kampa wain-
tiye. Kampaye. A'ya'maenarepa apira puma ae aobi ago
aborawaeye. Eya, Koti aeba a'ya'maena pompentana tage
tatai ntagarawe.

Isuba monota paitanta kiye yagararene

14 Pigoya, taetiba monota tabe paitanta kiye yagarare
mintiye. Aeba mantabinti asu pasinti ntagara Isu, Koti

Ntagarawe. Pika taeba tamatiti potaompentanaba upebe puma aesaga peno.
15 Piya, aeba magimagiyenare atama antara'ena kampa punta yagara kanta puma kampa miye. Kampaye. Aeba aboraogana amiyo'ena potaomepa kampa aguntaenaba punta, monota paitanta kiye yagarare tagantana puma taeti aborantiye.
16 Pigoya, pika kampa taekuruba punta, taeba Koti awagaenawa tamikena marunkati uma airokaeyeno. Piya, taeba airokaeyakana antara'ena purataka, kuntaenare aesaga pikenaga awagaenawatasa tao'maeyano.

5

Isuba tau'ikenaenama agorene

1 Pigoya, mabisa kina taepisa monota paitanta kiye yagarare Kotiba otaye. Kotiba otagina, aeba tau'ikenaga Kotiti ta'muntanarepa amima yagaba aeguma kaema agunta pasa'atagina aguntaenarepa airarikaegasaye.
2 Piya, pi ntagaramaba aegeba tae kanta puma magimagi yagara mintanaba, aeba pika napima, aibo antage kina'miteka taga antara puratama pasema tao'maeye.
3 Piya, aeba mabisa magimagi yagara mintanaba, waya'wamika muta ataisa puma ae'wa aguntaenawa maegaikenaba pabiyama muta ataye.
4 Pigoya, pi monota paitanta kiye yagarama mparupa uwa maekenaba kampaye. Pipa Koti Eronipa pai otantisa puma otagina maeye.
5 We, pabiyamagina Karaisiti kampa ae'wa nkagega'eba maete inta, monota paitanta kiye yagararepa aborantine. Koti otaogana aeba pi ntugaba puntine. Eya, Kotiba maya omintiye:

Kaeba yagaranekawe. Iba aboragatauwe, untiye, iye.

6 Piya, mono isapi to auka'iba to ka maya omintiye:

Kaeba Meyokisete ae tu mpima mono kiye yagara miyaba miyeno, untiye, iye.

7 Pigoya, Kotiba purintapisa au'ikena esegiyena waintegina, paipa Isuba mampabisa yagara mintanaba, pika napima tabera kega'e uma kube'ena puma Kotiti nunamu uma nao'maeyoma abigantiye. Aibumagina, aeba ae'wa ntapiyena ware'nama Koti nkawamupa wasiyomeka, Kotiba nunamuwapa abintiye.
8 Piya, Isu aeba Koti Ntagara mintiye. We, tae kanta puma auki nakiyenarasa Koti nkawamu wasikenaenama nkagoba abibebe puntiye.

9 Piya, Isu aeba abibebe pumagina, Koti nkaobi
aota'enaraka'ya puma, a'ya'ma ae awamu wasiyompe
kina'mitepa tau'ima miyaba mikenaenama agoba
aborantiye.
10 Eya, Kotiba otaogana, aeba Meyokisete tu kanta puma
monota paitanta kiye yagarare aborantine.

Inamu ntagara kantaba taeba a-peno

11 We, mono yugawaka uwaena kamana waintegi, tige
akuninta mintaka, urimikenaenaba kunta piye.
12 Piya, tigeba mono abirite kananta'nagita, ayamabaya
mono tisa kinapa kampa miyewe, a. Tige napiyenaripa
aronkanto waiyegina, ka yagarama Koti nkaogi kamana'ama
nkagoba to kake urimikibipa, pipa kanarane. We, tigeba
esegi nanintaba kampa na kina mimagiri, nono'amana
mpaema miyiyo.
13 Eya, a'ya'ma kina'miba nono nayaba mima, igeba inamu
ntagara kanta puma mima arupuyenama nkagoba kampa
aogima agantawe.
14 Piya, esegi nanintaba i'anosa kina'mintanawe. Piya
kina'miba igewai ntapiyenarasa aogima napima asi nasiba
aogiyenabe ataenabe taga a'yikewe.

6

Timatiti'enaba a-tiyekita piyo

1 Pigoya, taeba marupa ka'isa Karaisiti nkaegarakena
kamanapa abuntune. We, pi aintana kamanapa agasima to
ka'isa kamana'wapa abima amato puma anosano. A'yugu
asi nasiba nama kampa kinta, maruntana puyaba mikune.
Eya, e'wasaenawa kampa wainta'enamakaba takabitama
a'wae puma Kotiti tamatiti potakena kamanapa agasima, to
ka'isa amato puma anosano.
2 Eya, wani pai'itakena kamanape, iya nki'nota atakena
kamanape, purintapisa asikena kamanape, a'yigitatama
antota'ena tamikena kamanape, agasima amato puma
anosano.
3 Piya, Koti abekana kanarasakapa, taeba pabiya pukune.
4 Pigoya, ka'isa kina, e'wasaenayaga'ena Kotitisa maeya
kina'miba, igeba Kotintana ikabitamagini, to intara puma
a'wae puma e'wasaena maeyanema pukibepa, pi kipa kam-
paye. Eya, mantabintisa i'muntana imakagama Aota Awa-
musa'ena punta kina, igetiba to a'wae pukena kipa kampa
waintiye.
5 Eya, igeba Koti kamana'ama nkaogiyenabe, ainti aborak-
ibi nkesegiyenabe, imakagamagini,

6 Kotintana ikabitapa, igetiba to igu a'wae pukena kipa
kampa waintiye. Piya, igeba Koti Ntagaraba maripo yara to
ka ita'atama wasanami nkiyobi ani pukena kamanapa otane.
Pika igetiba to a'wae pukena kipa kampa waintiye.
7 Piya, ka mara asi nasi ka tumegina, maema ago yagarama
ntakenaba aogima aboragina, pi mpagaba Kotiba a'mu piye.
8 Piya, maba akenaenabe kabuyenabe aboraipa, pipa uwa
ma waiyekana, aro ntaganto pumirere potama, aintiba an-
tota yaku kaegaikiye. Pipa wasanamiteti piyama aborakiye.
9 We, tabugai ntao'mitaba, ibaba tigeti kunta kamanapa
yune. We, tigeba piya ataenaba kampa puma, ti'imaenama
nkau'wapa aogima aborakibewema, napiyune.
10 Piya, Kotiba antage yagaraba kampa mima, aogi yuga
pekaba kampa agegu'aba piye. Kampaye. Tigeba aogi
yuga puma Kotika agu kao'ena puma aeti atokaeya kina'mi
kayokaya'ena pai puntiri, ibageba piginaba, kampa uwaba
titakiye.
11 Pigoya, tigeba ka ka kina'mita maya pusanaga tabiye.
Tigeba Kotiti atokaekenaga esegima ntapima au'wapa
aogima aborama wairite wama a'ya pusanaga tabiye.
12 We, tigeba uwasuwaba a-piyo. Piya, imatiti puma
kampa uwasuwa punta kina'miba Koti nkutaratantintanaba
maeyawe. Pi kina'mi pesa, tigeba piyo.

Koti utaratantintanama kamanane

13 Pigoya, paipa Kotiba Abara'amu kamana otantipa, Koti
ae'wa nkagera uma esegi potantiye. Piya, to ka yagaramaba
kampa asu agasogana Kotiba ae'wa nkagera uma esegi
potamagina,
14 maya omintiye: Naeba taga kauwe. Naeba
na'muntananepa aboragamekana, kayabamagi uwaena
aborakibewema, omintiye.
15 Aiyogana, Abara'amuba antawamapa esegi potama
kampa aekita puma paibuma mintanaba, aintiba otantintan-
aba maentine.
16 Pigoya, wasanamiba asu againta kina'mi nkigera ka-
mana'waipa esegi pegina, pi kamana akayukenaenaba
kampa waiye.
17 Piya, Kotiba abugaogana utaratanti kina'miteti ae agera
kamana'wapa esegi puntine. Eya, aeba tara agi kampa
napinta, untintanaba taga aboraramikiye.
18 Piya, aeba kamana otamagina ae agera esegi potantine.
Aibuntikana Kotiba kamana'wapa kampa akayumagina,
kumparipa kampa ukiye. Pika Kotiti taegaka uma kakaompe
kina'mitepa esegi purataka, uratantemintanaba araku'ma
upebe puma esegi peno.

19 Piya, Koti uratantintanaba, pipa tauma'ama
nkarakurikena iga'nawe. Pi nkiga'narasa Koti mparuti,
tabe kaiyama nkaka'i, asaerataye.
20 Pi mparuti Isuba paitaratama ubai'ma, Meyokisete ae tu
mpima monota paitanta kiye yagararepa miyaba miye.

7

Meyokisete aeba tabe mono kiyeraka'yane

1 Piya, Meyokisete, Saremi kumatasa wa'ega, aeba ima
minta tabe Kotiwama mpono kiye yagara mintantiye.
Pigoya, paipa Abara'amuba wama mabisa wa'ega kama
kina'wapa iyeguma igarubakaite a'wae puma wa'eri kanao-
gana, Meyokisete aeba ke'i uma pabuma a'mu potantiye.
2 A'mu potaogana, Abara'amuba a'ya'maenawapisaba
aisuma nayatara'mu pogana age ka maeta maeta puma
Meyokisetepa amintiye. Piya, Meyokisete nkage a'wae puma
tae kamanapisa: Arupuyenama nkwa'egawe, yune. Pigoya,
aeba Saremi kumatasa wa'ega miyoga, pi nkageba tae ka-
manapisa: Paruyenama nkwa'egawe, yune.
3 Piya, aeba ano aba kampa minta, abigutasa yagara
miyegina, ma'atanta'enawape purikenaenawape kampa
waiyegina, aeba Koti Ntagara kanta puma mima mono kiye
yagara miyaba miye.
4 We, tigeba Meyokiseteka napiyiyo. Aeba taberaka'yane.
Piya, tayabama Abara'amuba ma'enabisa kota maema
aisuma nayatara'mu pogana age ka maeta maeta puma
Meyokisetepa amintiye.
5 Pigoya, Aribai ntagaraki'nupa mono kiye kina'mi ntuga-
mana mpaeya kina'mika, Isureyo kina'mintana nayatara'mu
pogana age ka maeta maeta piyoma, ago kamana'ama
uwaitantiye. We, Aribai kina'mibe a'ya'ma to Isureyo
kina'mibe igeba Abara'amupisa aboranta, ka tune. Piya,
Aribai kina'miba iyo'mitasa igewaintanaba maeyawe.
6 Pigoya, Meyokisete ige tupipa kampa aboranta,
maru'enaba Abara'amuntanaba age ka maeta puntiye.
Eya, Meyokisete aeba Koti kamana otanti ntagaramapisa
age ka maeta pumagina a'mu potantiye.
7 Piya, taeba ago abintune: Asugasima minti'na aeba
amentapinti minti'napa a'mu potaye. Eya, Meyokisete asug-
asima minti'nawe.
8 We, ibantoba purikibe mono kiye kina'miba age ka maeta
maeta pewe. Paipa Meyokisete age ka maeta punti'na, aeba
miyaba mikena yagaramawe, iye.
9 Piya, ibaba Aribai tupisa mono kiye kina'miba age ka
maeta maeta pewe. We: Aribai, aeba Abara'amu nkayapisa

marupa Meyokisetepa menkamogana age ka maeta puntiye,
yompesinta, kanara yompesine.
10 Eya, Aribai kampa ma'atantogana, Meyokisete
Abara'amuti aborantogana, Aribai aeba atawampa
Abara'amu nkayapisa age ka menkamintiye.

Kasa mono kiyerempa marusaenama mparu maentiye

11 Pigoya, pai Kotiba ago kamana'wapa aboraramintipa, pi
kamanape Aribai kina'mi mpono yugabe kaga kapi atama
aboraramintiye. Piya, igewai mpono yugarasa aota kina
aboraompesinta, Meyokisete kanta puma mikena mono kiye
yagara, Isuba, kampa aboramisine. Eya, igewai mpono yu-
garasa aota kina aboraompesinta, Eroni kanta puma mikena
yagara utaratamisine.
12 Pigoya, mono kiye kina'mi ntugawaipa wagina aogaso
yuga ampa aboraginaba, ago kamana'wapa kaga wagina to
aogaso'ena ampa aboraye.
13-14 Piya, Aribai tupi kampa aboranti ntagara Isuka pi
kamanapa untiye. Aeba to tupisawe. We, Wa'egare Yuta
tupisa aborantine. Pipa ago abune. Pigoya, Yuta tupisa tabe
mono kiyeba aborakibewemaba, Moseseba kampa untine.
Kampaye. Pai pi tupisaba mono namapinti aratara mono
yugaba kapa kampa puntine. Kampaye. Pigoya, pi tupisa
kasa'ena taeti aboraye.

Isuba Meyokisete kanta puma monota paitaratanta kiyerene

15 Piya, kasa mono kiye yagara aborama Meyokisete kanta
puma ka'masa peginaba, pi kasa mono'ama nkagoba taeti
uma arawaeye.
16 Piya, kasa mono kiyerepa ago kamana'ama otanti tupisa
kampa aborantiye. Kampaye. Aeba miyaba mikena esegiye-
nayaga, mono kiyerepa aborantine.
17 Piya, aeka mono isa'ama maya iye:
Kaeba Meyokisete ae tu mpima, mono kiye yagara miyaba
miyeno, untiye, iye.
18 Eya, paisa ago kamana'amaba esegiyenawape
tau'ikenaenabe kampa waintomeka Kotiba maegaintiye.
19 Piya, paisa ago kamana'amaba ka'enaba kampa aota
potantine. Kampaye. We, Kotiti atokaekena kasa ki aborao-
gana, pi kipa paisa ago kamanapa agasimagina Koti nkagora
uma irosakubompe kine. Pi kipa Karaisitiwe.
20 Piya, Isuba tabe mono kiyerepa kampa uwaba aboran-
togana, Kotiba uma esegi potantine. Pigoya, paisa monotasa
kiye kina'mipa kampa esegi potaogini, igewai tupisa mono
yugawai uwa maentane.

21 We, Kotiba Isu mono kiyena pukenaga esegi kamana
uma mayama omintiye:
Wa'egawamanaba, naeba uma esegi pumagi, napiyenanepa
kampa a'wae pukuwe. Kaeba mono kiye yagaraba
miyaba mikibene, untine.
22 Eya, Kotiba pi kamana umagina, kasa utaratanta'enama
nkatunkapa Isupa aboraramogana, pipa paisaenamaba
asugasima waintiye.
23 Pigoya, paisa kiye kina'miba pu'maba, uwaena
kina'miba pi mpono yuga puma mita mita kanantawe.
24 We, Isu aeba miyaba mima, mono kiyenawa kampa
kainta kabima miyabane.
25 Piya, a'ya'ma ae yugarasa Koti nkagora ampiyompe
kina'mitepa agora tau'iye. Eya, aeba miyaba miyemika,
taeka asi nasi Kotiti nunamu yegina tao'maeye.

Isu aeba monota paitaratanta kiyerepa aogiyenaraka'yane

26 Pigoya, Isu aeba aota yagara miyegina kamanapa
kapa kampa aeti waiyegina, agunta kina kantaba kapa
kampa puma narentare pumagina, mantaba agasima inata
minti ntagaraba mintiye. Pabiya yagara monota paitanta
kiyenarepa pegina, Koti nkaobi kanarasaye.
27 Piya, marusa tabe mono kiye kina'miba igeba a'ya'ma
yagaba muta atakena puntiniba, maru'enaba igewai nka-
guntaena maegaite, aintiba a'ya'ma kina'mi nkaguntaenaba
mae igaikenaga mutapa atantawe. We, Isuba piya yugaba
kampa punta, ka yaganto ae'wa nkaupa taeka muta atao-
gana nagariwantiye.
28 Piya, paisa ago kamanatasaba Kotiba marasa magimagi
kina'mipa tabe mono yugara uwaitantiye. Aibumagina,
aintiba esegi kamana uma, aota miyaba yagarawapa pi
ntugara otantegina, aeba miyaba miye.

8

Isuba mantabinti mima mono yuga piye

1 Pigoya, pi kaeyo kamana'ama nkagowapa mayamawe:
Monota paitaratanti kiyerepa mantabinti mima Tabe
Wa'egawama nkaemu yabaera ayatakantisa auka'i mima,
2 mono yugawapa Koti nkaota namapi piye. Pi nkaota
namapa taga mono namane. Pipa wasanama wanane.
Wa'egawama ituru puma kintemine.
3 Pigoya, a'ya'ma monota paitanta kiye kina'miba Kotiti
i'muntana atakena yugarape muta atakena yugarape uwait-
aye. Pigoya, kiyarepa Isu aeba muta atagina kanarasaye.

4 We, mampara mono kiye kina mima, paisa ago kamana
wasima muta atawe. Piya puntika, Isu aeba mampabi
mintesinta, mabisa mono kiyenawapa kampa waintesine.
5 Eya, mantabinti taga mpono namapa waintegini, marapa
igeba awame namantanaba puma mono kiye yugaba pewe.
Piya, paipa Moseseba kairasa mono nama ituru pukena
poganaba, Kotiba marupa maya omintiye: Amuti awame
pugayakintosa puma a'ya'maenaba po, omintiye.
6 Piya, Karaisiti aeba mono kiye yugaba aogima puma,
paisa mono kiye kina'mi ntuga igaintiye. Eya, utaratami
ntanama pai uwaitanti ntanamapa asugasagina, Karaisiti
ntugarasa Kotiti atokaeratakenaenama paisaenamapa asug-
asaye.

Kasa atokaekenaenama marusaenamapa asugasaye

7 Pigoya, marusa uwaitanti ntanamaba au'wantana
aogima aborasinta, kasa'enagaba kampa utaratamisine.
8 Piya, Koti wasanamika abogana kampa kanarasaogana,
maya untine:
Aintiba ka yagaba naeba Isureyo tupe Yuta tupe naeti
atokaewaitakena au'wapa kasa'ena aborakuwe,
Wa'egawamaba piya untiye, iye.
9 Piya, paisaena wanane. Kasa'ena aborakuwe, untiye, iye.
Piya, paipa iyabamagipa iyata u'ma, Isipi marisa ibabu-
rite wama menkitauwagini wantane. Pi ntagaba
kamana'nepa uwaitauwagini, atokaekenaenama nk-
agupi kampa mintantane. Piya pugu, naeba nakabi-
waitantone, Wa'egawamaba piya untiye, iye.
10 Eya, ma ntagaba a'ya waka, Isureyo tu atokaekenaga to
kakema mayama utawaitakuwe, Wa'egawama untiye:
Piya, ago kamana'nepa napiyenawaipi atakana waikiye, iye.
Eya, ago kamana'nepa igupi kaetakana waikiye, iye.
Piya, naeba ige Koti miyekini, igeba nae tu mpikibewe, iye.
11 Piya, ka ka kina'miba igora miye kina'mipa:
Wa'egamakaba abibebe piyomaba, kampa
uwaimikibewe, iye.
Eya, igeba iyo'mipa: Wa'egamakaba abibebe piyomaba,
kampa uwaimikibewe, iye.
We, pi ntagaba a'ya'ma kina'miba, amana kinape tabe ki-
nape, kaga nagabebe puma nagakibewe, iye.
12 Piya, pi ntagaba naeba nantara puwaitamagi ataenawaipa
mae igasima, aguntaenawaikaba to kakema kampa
napikuwe, Wa'egawamaba piya untiye, iye.
13 Piya, Kotiba kasa atokaekenaenaga untipa, marusaenaba
abararawaye. Eya, marusa kamana'wapa karenara wama,
nagarikena piye.

9

Paisa mono kiye kina'miba yagama kurapa maema muta atantawe

1 Pigoya, marusa kamanapa Kotiba uwaitamagina, aeba
mono ukena kipe mampara aota mono nama kikenaenabe
uwaimima iyakintiye.
2 Piya, igeba ka seri nama asitamagini, marusa marupi
kanepe yarebe Koti nkaobi atanta paretibe atauguna wain-
tantiye. Pi mparukaba: Aota marune, omintawe.
3 Piya, akapintiba tabe kai itama akugasimagini aka'isa
marukaba: Aota marutaka'yane, untawe.
4 Piya, pi mparupi kaema agunta pasa atakena kori-
rasa punta arata atamagini, nayatara'mu kamana wainta
korirasa airari kaenta pokisi kaga atantawe. Pi pokisi
antabaipintiba mana naninta wainta korirasa punta kank-
abebe, Eroni nkasarasa asae'wa pama iraome nkasabe,
nayatara'mu kamana kaema aminti ntaba tarabe, kaga
atantawe.
5 Piya, tara enisore kina'mi nkimapa pi polisi abobori
potaugunisi, e'wasa Koti antara puratakena auka'i kabin-
tase. We, ibaba kanaenama nkagoba a'ya'maba kampa
aborakuwe.
6 Pigoya, pabiyama atauguna waintogini, mono kiye
kina'miba pi aota seri namapinti ite tumite puma marusa
marupinti asu pai'ma, mono yugawaipa puntawe.
7 Aibuguna, monota paitanta yagara ka'wainantoba
aka'isa aota marupintiba asu pasintiye. Asi nasiba kampaye.
Aeba a'ya'ma kabuba ka yaga ka yaga asu pasintiye. Piya,
aeba uwaba kampa inta, aeba korapa mae u'ma ae'waka
muta atama a'ya'ma kina'mi nkaibo'enawaika kaga aeyoba
itakena ubasintiye.
8 Pintanaba Aota Awamusa'ama mayama tayakintiye: Pi
aota seri namapa uwa waintegina marusa auka'i mono yuga
uwa pepa, Koti nkaota namapi uma pasikena kipa kampa
aborantiyema, napiyiyoma tayakintiye.
9 Piya, ma kanarapa pi seri nama kanta puma waiye. Piya,
wasanamiba paisa mono aega'ma i'muntanabe muta atake-
naenabe Koti amegana, pipa napiyenawaimpaba aota'enaba
kampa potaye. Kampaye.
10 Piya, naninta nakenaenabe wani ntakenaenabe, wani
pasikenaenabe, pika paisa mono'amaba uramiye. Eya,
paisaenamaba tau'ama nkagoba wairite kanama waiyegina,
a'ya'maena uma arupu pukibi ntaga uma nagarikiye.

Karaisiti aeba ae'wa kuratasa muta atantiye

11 Piya, kasa aogiyenaba aboramogana, Karaisitiba kasa monota paitaratanti kiyeba ago ampa aborantiye. Piya, kasa monopipa ubai'ma, paisa seri mono namapa asugasaye. Piya, kasa'enaba wasanamaba kampa ayapisaba puma mampabisaenaba kampaye. Pipa inatisaenawe.
12 Piya, Karaisitiba aeba aota marupintiba asu pasintipa, aeba memewama kurape purumaka nkawaroma kurape kampa maete asu pasintiye. Kampaye. Aeba ae'wa kuratasa muta atama ika puratantika miyaba mikune.
13 Piya, wasanami i'nintana puguniba, paisa mono kiye kina'miba memewama kurape purumakankama kurape purumaka nkawaro kaenta kagupe maema, wasanami nkiti asunu kaeyuguna, asu'a puma i'amaba Koti nkaobipa aogi puntiye.
14 We, Karaisiti kurankama asugaintiye. Piya, Karaisitiba aibo'enaba kapa kampa punta, aota mimagina, miyaba Awamusa'ama nkesegiyenarasa ae'wa nkaupa Kotiti muta atantiye. Eya, pi ntugarasa korankamaba napiyenaretasa arirasaena asu'a puma, kasa taumaba tamegi aoganti Kotiti kayokaya'ena potaune.

Korankama aguntaenaba aeyobakasaye

15 Piya, Isu aeba Kotike wasanage atarawaisitakena yagara mima, kasa atokaekena kamana esegi piye. Aeba piya pumagina, taba puratai wasanamitepa waiyaba'ena utaratantintanabi ubaseno. Eya, akayuyompentanabisa ika puratakenaga Isuba purintiye.

16 Piya, pure kina'mi kuta eta'maima wasana imikena pepa, marupa taga pu'wayema umagini eta'maikibewe.
17 Eya, wasana aogama minteginiba, kotankapa kampa eta'maiyewe. Aeba pureginiba, eta'maiyewe.
18 Piya, marusa mono kamana pai uma esegi puntapa, igeba yaga aeguma korankapa Koti nkaobi pai'atama esegi puntawe.
19 Eya, maru'enaba Mosese aeba ago kamanapisa a'ya'ma Koti unti kamana a'ya'ma kina'mipa uwaimitegina, purumaka nkawaroma korape memewama korape wanipe maemagina, sipisipiwama tete aepe kakintape maema aeyu'ma, Koti nkisatibe a'ya'ma kina'mi nkitibe aeguse pugasogana wagana kana puntiye.
20 Aibumagina, Moseseba: Pi kurankamaba Kotiti atokaeritakena untintanaba esegi potaye, untiye.
21 Piya pumagina, Moseseba seri mono namatibe mono namapisa kankaberibe korapa aeguse puma pai'itantiye.

22 Eya, ago kamana untitaka, korankama uwomantana
aeyoba'ma aogi puwaitaye. Piya, kora kampa pagemisinta,
aguntaenawaipa kampa aeyobakasasine.

Karaisitiba ae'wa nkautasa muta atantiye

23 Pigoya, mampara monopa mantabinti waintintanama
nkamankane. Piya, marasaena aota potakena puntiniba,
pabiyama yaga kuratasa aeyobantawe. We, mantarasaena
muta atama aota potakenaenaba to awametane.
24 Eya, Karaisiti aeba tagantanabi ubasintiye. Piya,
wasanami serirasa kimaranta aota mono namapa aeba
amankane. Pi ntamapinti wanane. Aeba mantabinti asu
pai'ma, ibaba Koti nkaobi uma aborama tao'maeye.
25 Pigoya, paisa monota paitanta kiye kina'miba ka ka
kabura yagama kurapa maerite wama Kotiti muta atak-
enaga aota marupintiba ubasi puntawe. Kaboga kaboga
puntasa puma, Karaisitiba ae'wa kuratasaba piyaba kampa
puntiye. Kampaye.
26 Piya, aeba kaboga kaboga puntemisinta, Koti mampa
puntemi ntaga aukigakenaenawapa agobima wairite kanan-
tesine. Pipa kampaye. Kanapa agarosaogana, Karaisitiba ka
yaga ae'wa nkaupa Kotiti muta atama aguntaena maegain-
tiye.
27 Piya, a'ya'ma kina'mitaba ka'anto purukubompeka
uratantikana, aintiba kamanatepa aborakiye.
28 Piya pogana, Karaisitiba uwaena kina'mi nkaguntaena
mae igaikenaga ae'wa nkaupa ka yaga Kotiti muta atantiye.
Aibuntana, aintiba to kakema tumikibipa, aguntaenaba to
kakema mae igaikena wanane. Aeba aobi punta kina'mi
nki'ima ibabute ikenaga tumikiye.

10

Paipa muta atantapa kampa aguntaenaba maegaintine

1 Pigoya, paisa mono ago kamanapa pipa amane. Eya, aogi
au'wa ainti aborakibintanaba pipa tagantanawe. Piya, paisa
monoti pase kina'mika kaboga kaboga paisa muta atantapa,
pika ago kamana'amaba kampa arupu puwaitagini igeba
aota kina kampa aborawe. Pipa kampaye.
2 Piya, igeba aota kina aborasinta, pika to ka kaburapa
kampa mutapa atasine. Piya, monoti pase kina'miba apuya
puma miye kina aborasinta, to kakeba aguntaenawaikaga
kampa napiyesine.
3 We, a'ya'ma kabuba muta atamaginiba, a'ya'ma yaga
aguntaenawaikaba uwa napiyewe.

4 Eya, purumakankama kuratasabe memewama kuratasabe aguntaena agora maegaikenaba kampa waintiye. Kampaye.
5 Aibuguna, Karaisiti mampabi tumintana Kotipa maya omintiye:
Kaema agunta pasa katakenaenabe muta katakenaenabe kampa kabogana napintana, kaeba pika nau'nepa aboranamintane, iye.
6 Piya, kaeti yaga kaekenaenagabe aguntaena maegasima muta atakenaenagabe kampa ka'mu pene, iye.
7 Piya, naeba maya yuwe: We, Koti, pai kamana'nepa esapi kaemarantasa puma, ibaba kabugaintana wasikena kanauwe, yuwe, untiye, iye.
8 Piya, aeba ago kamana wasikenaga napima marupa maya untiye: Kaeba kaema agunta pasa katakenaenagabe muta katakenaenagabe, kaeti yaga kaekenaenagabe aguntaena maegasima muta atakenaenagabe, kampa kabegina kampa ka'mu pene, untiye.
9 Piya untana, aka'iba maya untiye: We, kabugaintana wasikena kanauwe, untiye. Piyama maru'enaba asu'a pugasima, kasa'enaba ae marupi asima esegi potantiye.
10 Piya, Isu Karaisiti aeba Koti nkabugaintana wasima, au'wapa muta atantiye. Piya puma, aeba ka yaga muta atama esegi pogana aota puratantiye.

Karaisiti mputa atakenaenawampa aguntaenarepa maegaintiye

11 Piya, a'ya'ma mono kiye kina'miba asi nasi asima mima yogawaipa puma muta atabuntawe. Piya puntapa, aguntaenaba agorapa kampa maegaintiye.
12 Piya, Karaisiti aeba ka yaga ka muta atama aguntaenaba agora maegaintine. Piya potate, aeba Koti nkayatakanti asu mara'mimagina,
13 kama kina'wapa aki puwaitakana agisa aema miyemika aobi puma miye.
14 Eya, Karaisitiba ka muta atamagina, pi ntugarasa aeti atokaeyompe kina'mite aota puratantika, aota miyaba mikune.
15 Pika Aota Awamusa'amageba awaga kamanapa mayama aboraramiye:
16 Piya, Wa'egawamaba maya untiye: Ma ntagaba a'ya waka, wasana to ka atokaekena kamana uma esegi pukuwe, untiye, iye.
Pi kamanapa mayamawe: Ago kamana'nepa igupi atakana waikiye, iye.

Eya, ago kamana'nepa napiyenawaipipa kaetakana waikiye, untiye, iye.
17 Pigoya, to amato puma maya untiye:
Aguntaenawaikabe antage'enawaikabe to kakema kampa napikuwe, untiye, iye.
18 Piya, Kotiba aguntaena ago asu'a pugasaka, aguntaena maegaikena muta atakenaba to kakema kampa waintiye.

Kotiti atokaema miyeno

19 We, nao'mitaba, Isu kuratasa kabe aitatantika, kampa taekuruba punta Koti nkaota marupipa asu pasokana kanarasaye.
20 Piya, pi mparupi asu pasikena kasa e'wasa kipa Isu ae'wa nkautasa aitatantiye. Eya, au'wapa kairasa kabera akumparanta kanta puma a'waeratantiye.
21 We, mono kiyerentaga kana Koti nkaokinatapa kabirataka, aeti atokaema miyeno.
22 Piya, aeba korankapa aibarase puma tagupisa ata napiyenarepa aeyobakasima, aota wanitasa tautepisa i'nintana aeyobatagaintika, taeba tara tagiba kampa napinta Kotiti tamatititaka'ya puma aeti atokaema miyeno.
23 Eya, utaratanti Kotiba tagantanama nkagowe. Pika taeba tara tagiba kampa napinta, aeti atokaema tamatiti pompentanaba kampa kaenta, aeti esegima atokaeyano.
24 Eya, pika tao'mikegaba napima kabima mima, agu kao'enabe aogi yugabe takapintisa aborano.
25 We, monota ai'aru petiba ka'isa kina'miba kampa irosa'ma wanta uwasuwa puma miyewe. Ige pesapa kampa punta, tao'mipa kabiwaitano. We, Karaisiti kanaba aborakena pemika aogima kabiyeno.

Koti Ntagarapa a-tikabitaiyo

26 Pigoya, Karaisiti taga kamana'ama nkagoba aogima abibebe punta, aintiba taete ntapiyenarasa agunta ki'i nasi nasi pukubompepa, aguntaena maegaikena mutapa to kakema kampa waikiye. Pipa kampaye.
27 Piya pe kina'miti tabera iyekuru piginaba, kamana uwaitakenaena igeti aborakana, pabi ntaga tabe yakutasa Kotiba kama kina'wapa kaegaikiye.
28 Pigoya, taeba abune: Ka'wainaba Mosese nkago kamanapa aemita puma ataena pukibipa, tarawo kakaga kina'miba agama kamana'wapa aboraigini, pi ntagaragaba kampa intarapa puma aeguyigina purikiye.
29 We, to ka'wainaba Koti Ntagara akabitamikaba, ayawema napiyewe. Pi ntagaramaba atokaekena kuratasa aota yagara aboranti, pi kurapa i'nintana potamagina,

awagaena taminti Nkawamusa'amaka uma ata potamagina,
aeba tabe kuntuyenaba maekiye.
30 Eya: Kamparaga ika nkantota'ena nae'enawe, yemi
ntagarama nkagowapa ago agaune. Piya, aeba to ka maya
untiye: Wa'ega aeba aokina'mi kamanapa abima aewa
a'yiginkitakiye, untiye.
31 We, e'wasa Kotiba taraku'ma kamparaga ikatepa abo-
raramikibipa, pipa tabe taekuruyenawe.

Tamatiti'enara asima esegi peno

32 Pigoya, tigeba paipa Kotitisa e'wasaena maentaka
napiyiyo. Pi ntagaba tabe kuntuyenaba timigiri, tigeba
aesaga'ma araga ntuga puma esegi puntawe.
33 Piya, ka'isa yagaba wasanami nkiyobi asiritama, kam-
paraga kamana uritama tabe kuntuyena timintini, to ka'isa
yagaba tiyo'mikeba ka'masa puma imuguri, tigeba tiyo'miti
iyo'maekena atokaentawe.
34 Eya, tigeba iga'na punta kinakaba tintara puwaitantawe.
We, ka'isa yagaba wasanamiba mone kutati tiparauguripa,
tigeba: Aerawane, uma, tigeti asugasima waiyaba'enaripa
waintika napima, tintawamaba asoya puntawe.
35 Piya pumagiri, tigeba pi esegi timatiti'enabisa tabe
ikantana maekibewe. Pipa a-kasiyo.
36 Piya, tigeba esegima asimagiri, Koti nkabugaintana
wasiyiyo. Piya puntiripa, Koti utaritantintanaba maek-
ibewe.
37 Eya, mono isa'amaba maya iye:
Pigoya, aro ntagantowe, iye.
Aborakibi ntagara kampa uwa migaranta aborakiye, iye.
38 Piya, arupu kina'nempiba imatiti puma miyaba mikibewe,
iye.
We, kapa a'wae puma natakibipa, nantawamaba kampa
a'mu potakiye, untiye, iye.
39 We, taeba a'wae puma ataenabi mpikena kina'mi tupisa
kampa mintune. Taeba tamatiti puma tauma waiyaba
mikena kina'mi tupisawe.

11

Tamatiti kamanane

1 Tamatiti'enaba pipa Kotiti atokaema agawa pompen-
tanama nkagowe. Eya, taowama kampa agamintanaba
tagu'amaba tamatiti puma tagantana piye.
2 Piya, paisa kina'miba esegima imatiti puguna, Kotiba
igaogana kanarasantiye.

3 Piya, taeba tamatiti puma, Koti nkawamutasa maba punti
kamanapa abune. Eya, Kotiba ka'ena kampa waintapisa
aborantika agaune.

Eborowa Inokowa Nowawa sumawe

4 Eboro aeba Kotiti amatiti puma muta ataogana, pi mputa
ataome'naba Keni muta ataomepa againtiye. Eya, Eboro
amatiti pogana, Kotiba muta ataomentanawaka agaogana
kanarasaogana: Arupu yagaragawe, otantiye. We, Eboro
pu'wantemipa amatiti'enawampaba kamanapa uwa uyaba
miye.
5 Inoko aeba Kotiti amatiti pogana, purikenaenama auti
kampa aegayabomeka Kotiba aoganta ababute mantabinti
intiye. Eya, wasanamiba aeka aguyosagaumepa, Koti
ababurogini kampa agantawe. Piya, Inoko kampa intogana
aeka Koti abogana kanarasantiye, mono isa'amaba piya iye.
6 Piya, wasanama Kotiti kampa amatiti pemipa, Koti
abimagina kampa a'mu potaye. Kampaye. We, wasanamaba
Kotiti atokaekena puntanaba, aeba: Koti uwa mintana aeka
aguyosaga kinapa aogi ika imikiye, utegina amatiti pekana
kanarasakiye.
7 Nowa aeba Kotiti amatiti puntiye. Piya pogana, Kotiba
ainti aborakibintanaga omogana, Nowaba kamanawapa
aega'ma ae tunka nki'ikenaga wanipisa kareba puntiye.
Piya pumagina, aeba pi amatiti'ena yugawatasa mampabisa
kinapa kamanapa uwaitantiye. Eya, amatiti'enawata arupu
puratakenaenara Nowa paitaratantiye.

Abara'amuwe

8 Abara'amu aeba Kotiti amatiti pogana, Kotiba
Abara'amuka kega'e yogana pi kamanapa wasintiye. Piya,
aeba kuma'wapa kaitegina, Koti amikena maga agakena
wama amatiti puta kampa agantome ki'i wantiye.
9 Wamagina, aeba amatiti puma Koti otaome mpara wama,
pimpara namu yagara kanta puma umintantiye. Aeba seri
nama kima'ma mintoginisi, yagarawa Aisakibe Yekobube
kaga mintantase. Piya, isigeba pimpa kaga maekibesema,
Koti uma esegi puntiye.
10 Piya, Abara'amuba a'ya'ma yaga aota kumapi ampike-
naga napintiye. Pi kumapa esegi wa'ega wantaga, Koti aema
aborakibi kumaka napintiye.
11 Serageba Kotiti amatiti puntiye. Piya, aeba yakari
pukena kanapa ago agasoganaba, otanti ntagarama ka-
manaka: Tagane, uma amatiti puma, kanara yagaraena
pukena esegiyenaba maentiye.
12 Piya, Abara'amuba karenarama aro ntaganto purikena
pogini, aepisa uwaena kina aborantawe. Eya, mantarisa

noribe kayo wanitasa kepiyape kampa aisompesa puma, pi
nkawameta aborantawe.
13 Pigoya, pi kina'miba imatiti'enayaga mima
pu'waewantawe. Piya, utawaitanti ntanama nkau'wa
kampa maenta, pagasara waintogini agama i'mu puma
mintantawe. Piya igeba: Taeba namu'isa kina kanta puma
mamparapa a'yo ampintune, untawe.
14 Piya yume kina'miba ma agowai iyota aguyosagakena
untawe.
15 We, igeba ika'intaesi potanta mpawaika napintasinta,
aguyosa'ma a'wae puma wakena kipa agantasine.
16 We, pipa kampaye. Igeba mawaipa agasima waintome
mpa agakenaga ibugantiye. Eya, manta asu agakenaga
ibugantiye. Piya puguna, Kotiba abima ige Koti mikenaga
kampa ani puntiye. Kampaye. Aeba aota kuma'waipa ago
yokege puntiye.
17-18 Piya, Abara'amuba Kotiti amatiti pogana, Koti
abara'amu nkagoba agakenaga omogana, aeba Aisakipa
ababuma Kotiti muta atakena puntiye. We, paipa Kotiba
Abara'amupa maya omintiye: Aisakipisa yakaraki'nunkapa
uwaena aborakibewe, omintiye. Pi kamanakaba
Abara'amuba kampa tara agiba napinta, aeba Koti
nkawamu wasima, ka yagarantowa aeguma kaema muta
atakena puntiye.
19 Piya, aeba mayama napintiye: Aeba pu'wakanaba
Kotiba kanara asitakiyema, napima ababute wantiye. Eya,
aeba yagarawa purintapisa ababunti nkawametane.

Aisakiwa Yekobuwa Yosepewa sumawe

20 Aisaki aeba Kotiti amatiti pumagina, Yekobuke Isokeba
a'mu puwaisitama, ainti Kotitisa isigeti aborakibintanaga
uma a'mu puwaisitantiye.
21 Yekobu aeba Kotiti amatiti puma, purikena puntanaba
aeba a'muntana Yosepe ntagara tara isimintiye. Piyama
asawata amagi tara puma Kotiti parokaema a'mu puwaisi-
tantiye.
22 Yosepe aeba Kotiti amatiti pumagina, purikena kana'wa
arosaogana, Isureyo kina'miba Isipi ma kaitakibe kamanapa
untana, ayampuwaka: Uma kainataiyo, uwaimintiye.

Mosesewe

23 Mosese anoge abage isigeba Kotiti isimatiti puma yakari
potamaginisi, Mosese agausumepa aogi yagara aboraoginisi,
isigeba mabisa wa'egawama kamanakaba kampa isiyekuru
pumaginisi, kakaga u kakatantase.
24 Mosese aeba Kotiti amatiti pumagina, anosantanaba
Parao nkaragama ntagarawe usanagaba kampa abuntiye.

25 Piya, aguntaenama nkigaenawapa aronkanto waiyo-
gana pipinti uma pasisanagaba kampa abogana, aeba Koti
nkaokina'mige kuntaena maesanaga abuntiye.
26 Eya, aeba Isipi kina'mi mpone kuta maesanaga
kampa abogana, aeba Karaisiti aborakibi ntagaga karana
potaumekaba: Kanarane, untiye. Piya, aeba Kotitisa aogi ika
mpaekenaga piya puntiye.
27 Piya, Mosese aeba Kotiti amatiti pumagina, mabisa
wa'ega yagarama nkamo'enagaba kampa aekuru punta,
asima Isipi maba kaintiye. Piya, aeba Koti nkagasu puma
asima esegi puntiye.
28 Aeba amatiti puma, Pasoba naninta nama, korapa
maema kabera pai'ataogana marusa yagara aegukena
enisorewama agama kampa iyeguntiye.
29 Isureyo kina'miba Kotiti imatiti puma, tete kayo wanipi
uwa mari wasuma ta'eyuguna, Isipi kina'miba igate ika'i
wauguna, wanipa tumima iyeguyogini pirintama naesuwae-
wantawe.
30 Igeba Kotiti imatiti pumagini, wama Yeriko kuma
tonaentisa tarumaema yaga ainkinki puguna, yabatasa ki-
maranta kibi takuma aigasaba'wantiye.
31 Piya, kumi wae Areyabu aeba Kotiti amatiti pomekana,
aeba tara yagara tara pi kumapinti kiya pukena wausug-
una isiyo'maeyomekana, pi kumatasa kamana akayuyome
kinake kampa purintiye.

Uwaena to kina'miba imatiti puntawe

32 Pigoya, aya kita to kamanapa amato puma usuwe.
A'ya'ma kina'mika yosinta e'ero kamana yosine. Piya, Kitiy-
oniwa, Parakiwa, Samusoniwa, Yepitawa, Tebitiwa, Samuw-
eriwa, a'ya'ma poropete kinana, sumagini,
33 igeba Kotiti imatiti puntawe. Piya, igeba ma'ena puma
uwoma kina igaintawe. Igeba arupu puwaitakena yuga
puntawe. Igeba Koti utawaitanti nkau'wapa maentawe.
Igeba araiyoni yagami iba nakena iwamupa akunintawe.
34 Igeba tabe yakunkama nkesegiyenawapa asugasima
atu'mantawe. Igeba iyegaka wauguna paroya ntoginkam-
aba kampa irisantiye. Igeba magimagiyenabisa esegiye-
nawaipa maentawe. Igeba esegi ma'ena kina aborantawe.
Igeba namu'isa kama kinapa igarubakaentawe.
35 Waya'miba iyokinapa purintapisa ibabuntawe.

Pigoya, to ka'isa kina'miba asima aogi e'wasaena maeke-
naga napiyuguni karana itama iyeguyuguni: Aerawane, ute
pu'wantawe.

36 To ka'isa kina'miba kuntaena maeyuguni karana
puwaita kina'miba ige'waintanaraka akayasuma, iga'na ka-
sutasa iyegumagini, esegi iga'narasa kirokaetama, iga'na
namapi itantawe.
37 Piya, igeti kuntaena maeyuguni, yaba kasutasa iye-
guntini, sorasa ikapi katisakasi puntini, paroya ntogirasa
iyeguyuguni pu'wantawe. Piya, igeba sipisipa aribe meme
aribe maema itasaenaba puma mimagini, kusi kina'ena
puma miyuguni, wasanamiba tabe kuntuyena imima,
ataena puwaitantawe.
38 Igeba ka'me mparibe amu wainta maribe wagana
kana puma, yaba nkagepintibe ma agepintibe uma kakama
mintantawe. We, pi kina'miba aogima imatiti puma, mam-
pabisa kina'mipa asu igasuguni igege mikenaba kampa
kanarasantiye.
39 We, a'ya'ma pi kina'miba Kotiti imatiti puguna, Koti
igaogana kanarasantiye. Aibogini, igeba Koti utawaitanti
ntanama nkau'wapa kampa maentawe. Kampaye.
40 Piya, pi nkagoba mayamawe: Koti aeba aogima
againtintanaba uwa ae'waratakena puntine. Eya, paisa
imatiti pume kina'miba kampa paitaratama taobi puma
taebe kaga aota'ena aborama au'wapa kaga maekune.

12

Isu paitarantantika aega'ma esegi peno

1 Pigoya, pi paisa kina'miba imatiti'enawaipa tayakintawe.
Piya, iwaga kamana tabe ibina kanta puma taenkima kobe
purataye. Piya pegi, taeba a'ya'ma kuntaenarepe tarakuri
nkaguntaenarepe kasima, tantawamaba maema esegi puma
ankagasi ankagasi puma utaratanti mpono ki'i karuseno.
2 Eya, taowamaba Isuti agano. Aeba amatiti'enama nk-
agoba mima paitaratama tamatiti'enama nkau'wapa ab-
orakena yagarawe. Piya, aeba a'muntanabi mpikenaga
napima, auki nakiyena maema yara pu'ma anintanama
nkabobori asugaintiye. Piya, ibaba Koti nkaemu yabaera
ayatakanti asu mara'mintiye. Pika napima aepa agano.

Koti kuntaena tamemipa aota puratakenawe

3 We, tigeba Isuka aogima ntapiyiyo. Piya, agunta pume
kina'miba kama potantaka, pipa aeba asima esegi puntiye.
Pika tigeba napima, tintawamaba uwasuwa puma tiyonanta
puma ware'nasanaga, aeka napima asima esegi piyo.
4 Piya, aguntaenaba aeguma mabi nkatakenaraka ma'ena
pepa, koratipa kampa pagiye. Asugasima esegi piyo.
5 We, Koti: Naene ntagararawe, urimima esegi puritami
kamanapa ago tigegu'a piya, a. Pipa mayamawe:

Yagaranene. Wa'egawama parutu pugatakanapa, uwaena kantaba a-peno, iye.
Piya, aeba parutu pugatakena kuntuyena kamekanapa, kantawamaba anuntanaba a-peno, iye.
6 Eya, Wa'egawama ka yagara agu kao'ena potamipa, antabaipinti parutu potakena yugaba piye, iye.
Piyama ae tunkapa ababuwaitami kinapa eru kasutasa parutu puwaitaye, mono isa'ama piya iye.
7 Piya, Kotiba parutu puritakenaenarapa a-tiyekuru puma, asima esegi puma maeyiyo. Eya, Koti ntagarawa mpiyegana piya puritaye. We, yagarawampa aba kampa parutu potamipa, aempaye. Pipa kampaye.
8 We, a'ya'ma Koti tumpitepa parutu puratakena yugaba tantabaipi puntiye. Piya, aeba kampa parutu puritamisinta, tigeba yagarawapa kampa mima ke'isa yagara kanta pesine.
9 Pikaba to ka urimekiri abiyo: Mabisa tabarempagiba parutu purataga, ige igeba asagayuyune. We, tagu'ama nkaba igepa asu igasima mintika, amentapinti miyaba mima e'wasaenabi mpiyeno.
10 Piya, mabisa tabarempagiba igewai ntapiyena aega'ma aro ntaganto parutu puratagana, Kotiba tao'maekenaga parutu puratamika, taeba aota'enawapi ubasikune.
11 Piya, marupa parutu puratamika tanta asoyaena kampa punta kunta pegi, aintiba parutu puratami kina'mitaba paru puma arupuyenama nkau'wapa tayapisa aborakune.

Asima esegi piyo

12 Piya, magimagi tiyenkama nkaga'nawapa pakisuma yogaba esegima piyo. Tigisa pu'waintakiripa aebarotama asima esegi piyo.
13 Pugage kina'mi nkigisa airigiwasanaga, kepa arupu puma iyo'maeyakana itawano.
14 Eya, tigeba wasanaba kaga paruyenabi mpikenaga yogaba piyo. Tigeba aota kina aborama mikenaga esegi piyo. We, aota'ena kampa waintai'nagiba Wa'egaba kampa asu agakibewe.
15 Piya, tigetisa ka'wainaba Koti nkawagaenawa kaisanaga aogima kabiyiyo. Piya, tikapi asa kamana aborama ata puma uwoma kinapa i'nintana puwaitasanaga, aogima kabiyiyo.
16 Piya, Iso puntisa puma kumiyena pusanagabe Koti mpono akabitasanagabe aogima kabiyiyo. Piya, aeba amaru yagarama mpaekenaenaba a'nanto menkamima ka nakenaenawapa ika puntiye.
17 Ika pumagina, aintiba pi nka'muntana maekena pogana Kotiba kakataogana, Isoba tabera kube'ena puma

aguyosagaomepa, ae a'wae puma maekena kipa kampa waintantiye. Pipa ago abintawe. Ae puntisa pusanaga aogima kabiyiyo.

Moseseti wanane, Isuti aboraune

18 Pigoya, tayabamagi Sainai amuti aborama au'wainta'enamati iya atantasa puma arirasaenariba kampa aega'ma aborawe. Kampaye. Piya, igetiba tabe yakupe tununtanabe ibinape antaruyenabe irari kaentiye.

19 Eya, pikuriyama aga yogana, awamu aga agasiya kamana yogini, abume kina'miba: To kakema kampa abema tagigaye, untawe.

20 Piya, Kotiba maya untiye: Ka yagaramawo, yagamawo, pi nkamuta aya atama arakurekiripa, yaba kasutasa aeguyigina pureno, untiye. Piya yogini, pi kamanakaba iyekuru pumagini: Toba a-so, untawe.

21 We, iyekuru puguna pintanaraka Mosesegeba: Naekuru puma tabaraba puwe, untiye.

22 Pigoya, tigeba pi nkamuti wanane. Tigeba Saiyoni amuti irosantawe. Eya, miyaba Koti mintiti ae kumati mantarasa Yerusaremi aborakenaga irasantawe. Pi kumatia enisore kina kampa aisuwaeyama kina mima i'mu pewe.

23 Pita'i marusa yakaraki'nu, mantabinti igewai kaenta kina'mi aki pegana, a'ya'ma kina'mi kamana abima pakobemi ntagara Kotiba miyegini, aota puwaitanti arupu kina'mi nkimaba miyewe.

24 Eya, pita'i Isu, aeba Kotike wasanage atarawaisitama kasa utaratanti kamana'ama nkau'wa aborakena yagara mintiye. Eya, pita'i paitatanti kurankapa, Eboro kura agasima awaga yugaba aogima aboranti kurapa waintiye. We, pi kumati aborakenaga aota kina irosantawe.

Koti unti kamanapa aogima kabiyeno

25 Pigoya, taga kamana uriminti'napa tika'intaesi pusanaga kabima miyiyo. Piya, paitaka'ya mabi Mosese aeba esegi kamana uwaitaogini, akayuyuguna Kotiba ata antota'ena imogini kampa kakama mintantawe. We, Kotiba mantabintisa esegi kamana uramintegi, taka'intaesi potaompeka antota'ena tamemipa kampa kakama mikune.

26 Piya, paipa Koti nkawamu'ama mampaba imimapa puntiye. Piya puntana aeba to ka maya uramintiye: Naeba to ka yagaba ma abiba kampaye. Mantabe mabe kaga asari pukuwe, untiye.

27 Pi kamanapa: To ka yagaba, uma piyama tayakiye: A'ya'maena pumarantintanaba asari puma aebasanakana, to ka'isa kampa asari pukenaenaba uwa waikiye.

28 Piya, kabiratakenaena maekubompeka ta'mu peno.
Pipa kampa asari pukenaenawe. Eya, pika Kotiti ta'mu
potamagi, ae'wa nkabemintana puma agega'e asagayuma
aeka taekuru peno.
29 Pipa nanagawe: Kotirempa aeba yaku tawaewakenae-
nama nkagowe.

13

Taeba tao'mipa tauma imeno

1 Pigoya, tigeba mono kinatawa, tiyo'mipa timaba imiyaba
miyiyo.
2 Tigeba na'mu kina a-tiyogapa agagasima kayone puwait-
aiyo. We, paipa ka'isa kina'miba pabiyama wasanawema
napimagini, enisore kinapa kayone puwaitama ibabuntawe.
3 Tigeba iga'nabi mpinta kina'mikaba aogima napintiri,
tiba puritasuma napima iyo'maeyiyo. Piya pumagiri, tigeba
i'waita kuntaena maeya kina'mikaba napintiri, kaga wasa-
narawema napima iyo'maeyiyo.
4 Pigoya, iba'ena pukenaenaba kanara'enawe. Pipa
asagayuntiri, i'nintana potasanaga kabima mima kumiyen-
aba a-piyo. Eya, kumiyena pe kinape kupiyona pe kinape
Kotiba ata ikapa imikiye.
5 Tigeba mone kutakaba asi nasi maekenagaba a-
ntapiyiyo. Wairitanti nkawameta maema uwa miyiyo.
Piya, Kotiba maya uramintiye: Naeba kaege ampima kampa
nakabikatama kamparaka'ya katakuwe, untiye.
6 Eya, taeba pika napima tara tagi kampa napinta, mayama
esegima seno:

Wa'ega aeba nao'maenta yagara mintemika, kampa naeku-
ruba pukuwe, yeno.
Piya, wasanamiba ige'wai ntapiyenabisaba nana punatak-
ibewe. Pipa kampaye, taeba yeno.

Paisa mono'ama nkawameta aegaraune

7 Pigoya, tigeba Koti kamana uriminta paitaritanta ki-
natimpikaba napiyiyo. Eya, mono kita nasi nasiyenawaimpa
nkagowapa agama imatiti pesa piyo.
8 Piya, Isu Karaisiti aeba aibe ibabe a'ya'ma yagabe ka'yaga
miyemisa puma miyabane.
9 Piya, tonarona kasa kamana'ama ampa tibaibusanaga
kabiyiyo. Piya: Pipa nao, pipa a-ntao, kamana wasiye
kina'miba pintanarasaba esegiyenaba kampa maeyawe.
Kampaye. We, tigeba Kotitisa awagaena maeyaka tigupa
esegi pukibewe.

10 Pigoya, taetiba aota arata yare awameta Karaisitiba
mintiye. Piya, paisa seri namapisa mono wasiye kina'miba
aota aratarasaba nakenaba kampa maeyawe.
11 Piya, monota paitanta kiyema yagama kurapa maete
seri nama nkaota marupintiba ima, aguntaena maegaikena
muta atabuntiye. Piya puntana, yagama nkau'wapa abe'i
yakupi tumpa kaegasi puntiye.
12 Piya pumagina, Isuba abe'i kagisa awari auki nakiyen-
aba maema ae'wa kurankatasa aota puratakena puntiye.
13 Piya, taegeba kuma abe'i wasu puma aeti atokaema ae
kuntu yugabi ubaseno.
14 Eya, mampabipa waiyaba kuma'amaba kampa taeti
waiyegi, taeba taga kuma aborakibika aobi pune.
15 Pigoya, pika aeti atokaema Kotiti ta'mu potakena muta
atano. Eya, agewapa maete ima tawamu'ama nkau'wapa
muta atano.
16 Piya, aogiyena pukenaenabe titasaenarasa tiyo'mipa
iyo'maekenaenabe, uwasuwaba a-piyo. Piya puma
iyo'maekibepa, tigeba Kotiti muta ataiginaba a'mu pukiye.
17 Pigoya, paitaritanta kinatimpi imentapinti mima ka-
mana'waipa wasiyiyo. Piya, igeba aintiba Kotita uma abo-
rama yogawaimpa nkawaga kamanapa omikenaga tigupipa
kabiwaitawe. Aibigiripa, tigeba kamana'waipa aega'ma
wasiyiyo. Wasikibepa, igeba i'muntanabisa aogima kabir-
itakibewe. A'yugu intawama kunta'yaga kabiritantiniba,
kampa aogima tiyo'maekibewe.

Nagarikena kamanane

18 Pigoya, tigeba Kotiti nunamu yigina tao'maeyano. Piya,
taeba a'ya'ma yaga arupu puma nasikenaenareka Koti
nkaobi kamanatepa kampa waintiyema, napiyune.
19 Eya, nunamurasa nao'maeyigi, Koti nao'maeyakapa
tigeti karu'ena to kake ampa aborakuwema, esegima
urimuwe.
20 Pigoya, Wa'egare Isu aeba yagawampate tabe kiyerene.
Isuba atokaeratayaba mikenaga purogana, paru Koti aeba
purintapisa asitantiye.
21 Tigeba ae'wa ntapiyena aegarakenaga, asitanti Kotiba
aogiyenarasa paitaritama tiyo'maeyano. Eya, Isu Karaisiti
ntugarasa ae aobi kanarasantintana tagupipa a'ya'ma abo-
rano. Ae agega'eba asagayuyaba miyeno. Tagane.
22 We, nao'mitaba, naeba aro kamana kaema urimekiripa,
esegi kamana'nepa abigina ataba a-peno.
23 Pigoya, tao'yagara Timotika urimekiri abiyo. Aepa
iga'nabisaba ago akariyoba atakana, agaro kanakapa ababu-
rekara tigeti wakuse.

24 Pigoya, a'ya'ma paitaritanta kinatimpibe a'ya'ma Kotiti
atokaenta kina'mibe, taetisaba: Aya pewe, uwaimiyo. Piya,
Itari marisa kina'miba kaga: Aya pewe, yewe.
25 Pigoya, Koti nkawagaenawapa a'ya'ma kina'mititi
waima waiyeno.

YEMISI MA NKISA KAENTIYE

1 Nae Yemisina, Kotike Wa'ega Isu Karaisitike isige
kayokaya yagara mimagi, nagisarisa tara tumpaema Yuta
tupisa to mari uminta kina'mititi, ma nkisapa tigeti kaema:
Aya pewe, yuwe.

Amiyo'enaga esegi purataye

2 We, nao'mitaba, toma toma nkamiyo'enaba tigeti abo-
rakiri, abigina tintaba asoya puma ti'mu peno.
3 Piya, tigeba abintawe. Ka'enama aborama
timatiti'enarika ampa timiyo pekiri asugaikibepa, kuntaena
aesaga pikena esegiyenaba maekibewe.
4 Piya, kuntaena aesaga pikena esegiyenama nkau'wapa
aborano. Au'wapa piyama aborakibepa, tigeti
ka'isaenamaba kampa kakama waiyekiri tigeba monota
kanarasawaema aota kina mikibewe.

Tigupa aisa'ma Wa'egamati nunamu otaiyo

5 Pigoya, tige tikapisa ka'waina aogi napiyena kampa
wainta, Kotiti abigakana ameno. Eya, Kotiba kaba kampa
abi'ma, kampa a'yikinta aogi napiyenaba paga uwa amikiye.
6 We, pi ntagaramaba tara agi napisanaga aogima amatiti
puma Kotiti abigano. Piya, tara agi napi ntagara aeba kayo
wani esiba pegina aiga'yo'ya puma maete nasisu piye.
7-8 Piya kina'maba tara agiba napiyekanaba, aunkama
igarumiga pekana: Wa'egawamapisa maekuwemaba, a-
ntapiyeno. Aeba ka'enaba kampa maekiye. Kampaye.

Kotantaga mikenaena pipa au'wa kampaye

9 Pigoya, kota kampa wainta mono kina'maba Koti
au'ikibika a'mu peno.
10 Tabe kuta wainta kina'maba: Tumima mintuwe uma
abima a'mu peno. Piya, yao aosawama aebira puma
pu'waisa puma pu'wakiye.
11 Eya, pankamaba irosa'ma tama mu'mu pegina,
kabuyena asa wagina, aosawampaba takuma tumima
awa'enawapa ata puwaisa puma, tabe kuta wainta
kina'maba yogawapa kampa a'ya wantakana akapi
pu'wakiye.

Wasana amiyo pukena kamanane

12 Pigoya, kuntaena aesaga pemi'naba a'muntanabi
mpikiye. Piya, a'ya'ma amiyo'enawapa agasimaginaba
Kotitisa e'wasa antota maekiye. Eya, Koti aogi utamaranti
antota'ena a'ya'ma agu kao'ena pota kina'mipa imikiye.

13 Pigoya, aguntaena pukena amiyo'enamaba ka yagara abaibekanaba, piyama: Koti nabaibegi puweba, a-seno. Pipa kampaye. Aguntaenamaba Kotipa kampa abaibegina, Kotiba to wasanaba kampa abaibuma aguntaenarapa ataye. Kampaye.
14 We, taeba ka ka kina'mitaba taete ntapiyena aegarakanaba inoyanta aesuma tabaibukiye.
15 Piya, taete ntapiyena aga'e pusu puma, toma toma nkaguntaena aboragina, aguntaenamaba anosantanaba tagu'amapa purikenaena aboramikiye.
16 We, nabugai ntao'mitaba, kumpari'ena tiyobi airarikaisanaga kabiyiyo.
17 Piya, a'ya'ma aogiyenabe aota'enabe tumemintanaba inatisaena manane. Eya, tabarempa e'wasa agowama otagina taetiba tumiye. Piya, aeti a'wae pikenaenaba kampa waintegina, ama nkaite e'wasa pute pukenaenaba aetiba kampa waintiye. Pipa kampaye.
18 Aeba ae'wa ntapiyena aega'ma taga kamana'wapa aborarameka, taeba marusa kina kanta puma mima ae aobi a'ya'ma aboranta kina asu igasima aota miyeno.

Kamana'ama nkagoba wasikenaenawe

19 We, nao'nempitaba, aogima abiyo: A'ya'ma kina'mitaba kamana abikenaenaga aseyo puma, kamana ukenaenagabe kabirakenaenagabe kunta peno.
20 Piya, wasanama nkamo'enamaba Koti nkarupuyenaba kampa aboraye.
21 Piya, a'ya'ma i'nintanabe a'ya'ma to ataenabe kasimagiri, Koti tintabaipi kutitami kamanapa aogima kabiyiyo. Pi kamana'amaba tima'ama au'ikenaenawe.
22 Pigoya, mono kamanataka wasima au'wapa aboraiyo. We, tigeba uwa abima kampa wasikibepa, amiyo'ena puma tiyobi airarikaekibewe.
23 Piya, ka'waina aeba mono kamana uwa abima kampa wasikibi'naba, aeba pemontabisa taowa agaompesa pukiye.
24 Piya, ae'wa aowa agama, a'wae puma wakibipa, aogawakaba karu'ena agegu'a pukiye.
25 We, aota ago kamana'ama aguntaenama nkiga'nabisaba a'yoba tatagina, ka'waina pi kamana'ama nkagobi agama kampa uwa atama, aeba aogima wasima au'wa aborakibipa, wasikenaga a'muntanabi mpikiye.
26 Pigoya, ka'waina aeba: Monota mintuwe, yi'naba, antebuwamapa kampa kiya puntapa, aeba ae agu aowawapa airarikaeyagina, mono'wampaba anagiyena kanta piye.

27 We, tabarempa Koti nkaobipa i'nintana kampa punta aota mono aegarakenaenaba mayamawe: Taeba kinta yagarabe abeya waepe kuntaenabi mpiyeka wama igama iyo'maemagi, mampabisa i'nintanaba taekita puma miyeno. Piya pukubompepa, taga mponota mikune.

2

Koti nkaobi a'ya'ma kina'miba ka'masa puma miyewe

1 We, nao'mitaba, tigeba e'wasa Wa'egare Isu Karaisititi timatiti pota'nagitaba, wasana intapera tumintapera ka kana puwaitaiyo.

2 Piya, tigeba monota ai'aru piginaba, ka yagarama aeba kasa'ena autasaenabe awa'enawape purite pasekana, to ka kusi yagaramaba abaraena autasaena purite asu pasekiripa,

3 tigeba aogi autasaena purinta'nagipa: Mata'i kanama aogi yabaera ampiyo, omintiri, to ka kusi yagarakaba: Kaeba pagasara asima miyo, omikibewo: Tagisabi mpara miyo, omikibewo. Piya ukibepa ataenawe.

4 Tigeba piyaena puntiripa, tiyotimpipa pako puwaitawe. We, piyaena puntiripa, tigeba agunta napiyena waintaga kina mima, kamana abima atama a'yiki kina kanta puma miyewe.

5 We, nabugai ntao'nempitaba, abiyo. Koti untegini, mamparasaenaga kusi pe kina'miba imatiti'enawaimpaba kota wainta kina kanta pumagini kabiratakenaenabi ubasikibewe. Eya, Kotiba pi kinapa uwaitantikini, igeba agu kao'ena potaompe kina'mite nkutaratanta'enabi ubasikibewe.

6 We, tigeba kusi kina'mi nkigeba maete tumima ataenaba pewe. Pigoya, ae kina'mi kuntaena timewe. Ae kina'mi tibabuma kamana uritawe. Kota wainta kina igeba piyaba puritawe. Kusi kinapa kampaye.

7 Piya, kota wainta kina'mi igeba tiba puritanti nkagiba akayasotawe. Eya, igeba Karaisiti nkaota agiba maete tumewe.

8 Pigoya, kabiratakenaenama nkago kamana'amaba mono isapipa maya iye: Kaeka kau kabitampesa puma kagorasa kinapa agu kao'ena potao, iye. Pi kamana agoba wasiyigina kanarasano.

9 Piya, tigeba wasana pako puma tabe kina'amana aogi potantiripa, tigeba aguntaenaba pewe. Piya piginaba, ago kamana'amaba tigu'amapi piyekiri, tigeba kamana akayukena kinatawe.

10 Piya, ka'waina aeba ka kamana aemita pipa, a'ya'ma to kamana agoba aegaraginaba, Koti nkaobipa a'ya'ma kamana'ama nkagoba aemita piye.

11 Piya, kumiyenaba a-po unti ntagaramaba: Wasanaba a-
nkaeguyegana pureno, untiye. We, ka'waina kumiyenaba
kampa punta, wasana aeguma kaiyipa, aeba ago kamana
akayukena yagara miye.
12 Pigoya, aguntaenabisa akariyoba titami kamanakaba
Kotiba napima a'yigititakiye. Pika tigeba napima aogi ka-
mana uma aogiyena peno.
13 Piya, antara'ena kampa pukibi'napa Kotiba kampa
antara'ena potama kamana otakiye. We, antara'enamaba
kamana otakenaenaba agaikiye.

Tamatiti'enama nkau'wampantanawe

14 We, nao'nempitaba, ka'waina aeba kampa aogi yu-
gaba puma: Namatiti'enayaga mintuwe, ukibipa, ayama
ao'maekiye, a. Amatiti'enawapa ayama au'ikiye, a.
15 Piya, tiyo'yagaramaba autasaenabe nakenabe aisa'ma
mintakanaba,
16 tigepisa ka'wainaba: Aogima mima agoya pegana kaga'e
pano, omintana, i'anape nanintabe kampa ameganaba,
au'amaba ayamabaya aborama ao'maekiye. Pipa kampaye.
17 Piya puma, amatiti'ena abiwapa waima au'wantaga
yuga kampa aboraginaba, pi nkamatiti'enamaba pu'wasu
piye.
18 We, ka yagarama: Kaeba kamatiti peka, naeba aogi
yuga puwe, unamikiyema napiyuwe. Pigoya, naeba
maya omukuwe: Kaeba ayama kamatiti'enamana nayakega,
pabiyama aogi yuganetasa namatiti'enaba kayakikuwe,
omukuwe.
19 We, tigeba: Ka Koti mintiye, uma abegana kanarasaye.
Abiyo. Kewamabeba kaga pi kamanapa abima, igeba
tabaraba pewe.
20 We, tigeba aibo'ena pewe. Timatiti'enamana
puntiri au'wampa ntugaba kampa aborakibepa,
timatiti'enarimpaba anamo wae kanta pukibewe. Pi'na
nkagoba tiyakisuwa, a.
21 Piya, paipa tayabama Abara'amuba aeba Koti nkawamu
wasima, yagarawapa Aisakipa muta atakena arata yareri
atantine. Piya pogana Kotiba yogawata agategina: Arupu
yagarawe, otantine.
22 Piya, tigeba ago abewe. Amatiti'enabe aogi yugabe kaga
puntine. Eya, amatiti'enawampa nkaupa yogawane.
23 Piya, paipa Abara'amuba Kotiti amatiti pogana, Kotiba
agama arupu potantiyema, mono isa'ama uramiye. Pi
kamanapa Abara'amu yogawatasa esegi potantiye. Aibogini,
wasanamiba: Aeba Koti nkao'yagarawe, otantawe.

24 Piya, ibaba tigeba abewe. Amatiti'enamana nane. Amatiti'enama nkau'wapa pipa aogi yugarasa wasana arupu yagara aboraye.
25 Piya pumagina, kumi wae Areyabu aeba ma agakena kinapa kabiwaisitama to ki'i uwaisitaoginisi wantase. Piya pometaka: Arupu waene, otantiye.
26 Piya, au'ama nkaumawapa kampa waintipa pu'waisa puma, amatiti'enama ntuga kampa aboraipa pu'wasu piye.

3

Tantebuwamapa aogima kabiyeno

1 We, nao'nempitaba, tigepisa mono tisa kina uwaena aborakenaga a-tibeno. Piya, tigeba ago abintawe. Aintiba Koti aeba tisa kina'mitepa yogaretakaba esegima a'yigi tatakiye.
2 Piya, a'ya'ma kina'mitaba ka'isaena antage'ena pune. Piya, ka'wainaba antage kamana'wapa ka'anto kampa yipa, aeba aota yagara mima a'ya'ma au'wapa ubu'atama aogima kabiye.
3 Piya, taeba osiwama nkawamupipa iga'na ubu'atama paibokana, au'wampaba taete ntapiyenaba wasiye.
4 Piya, wanipisa karegegaba napiyiyo. Pipa tabena waintegina pontawama pukagina, tabe kayo wani nkakapinti waye. Piya wagina, pubasanami ntagaramaba uwaena asantora pubasanagina aewa nkwaeti aega'ma waye.
5 We, pabiyamagina wasana antebuwama uwaenanto waimagina tabe kiga'e uma maro-u mo-u pegina anosaye.

Abiyo. Uwaena yakunkantoma anosama tabe kabuba tawaeye.
6 We, wasana antebu pipa yakune. Piya, tantebuwamaba tonarona ataenaba aborama, a'ya'ma taupintiba i'nintana aborawaye. Piya, a'abibintisa yakutasa kaema aogima mpikenaenarepa tababi'waye.
7 Pigoya, wasanamiba igeba tonarona umugababe kabarape kuyape wanipintisa kinape kabima mima kayone puwaitakena puntiniba, kayone puwaitama imentapinti me nkitawe.
8 Piya, ka yagaramaba antebuwamapa kampa kabima mima mabi atakana, amentapintiba kampa waikiye. Kampaye. We, wasana aeguma kaikena tusaena pumaema waintegina, tantebuwamaba a'ya'ma yaga aogama ata piye.
9 Piya, tanteburasaba Wa'ega tabarempa nkageba uma asagayumagi, a'wae puma wasanaba pumirere puwaitaune. We, wasanaba Koti nkaoga kanta puma aborantiye.
10 Piya, ka tawamupisa ta'mu kamanape tamo kamanape irosase. We, nao'mitaba, a'yugu piyaena pusanagawe.

11 Eya, ka auka'isa aogi nakena wanipe asa wanipe kaga
irosasa, a.
12 We, nao'mitaba, piki yawamaba kanara oripi ya-
mankapa aekiya, a. Waini iga'nawamaba piki yamankapa
aekiya, a. Pipa kampaye. Piyama asa wanipisaba aogi
wanipa kampa maekune. Piyama, a'yugu tantebuwama tara
aborasanagawe.

Aogi napiyenaba Kotitisa tumiye

13 Pigoya, tigetiba kebaya aogi napiyenaba abintiye. Piya,
aogima abemi ntagarama aogi napiyenawatasa agoya puma
aogima mpikenaenawampa nkau'wapa aborano.
14 Piya, tigeba to kinakaba tintawamaba tikinta'yaga
mima, tigeri mpaete asu igaikenaga napimagiripa: Naeba
monota aogima mpiyuweba, a-siyo. A'yugu tagantanaga
untiri, mikenaenaripa kumpariyena pukibewe.
15 Piya, pi ntapiyenaba mantabintisaba kampa tumiye.
Kampaye. Pipa mampabisa, paisaenabisa, kewamapisawe.
16 Piya, wasanamiba intawamaba ikinta'yaga mima igewai
maete asu igaikena pepa, ige pako pikenaena aboragini
tonarona ataenaba pewe.
17 We, inatisa napiyenaba aotane. Piya, ka'waina inatisa
napiyena maentanaba, maru'enaba napiyenawampaba
narentare pegina, aintiba wasanage kayone puma pasema
mima, to kina'mi kamanapa abima, antara'ena puma,
mono'amaka kampa tara agiba napima ago'enaba kampa
puma au'wapa aogima aboraye.
18 Piya, paru kina'miba paruyenabisa ainkapa kurigina
arupu nakena aborakiye.

4

Mampabisaenaga iyo'ena pe'nagiba Kotipa kama potawe

1 Pigoya, nanaraka maka puma kamaenaba tige tikapipa
pewe, a. Piya, titipipa tigu i'nintana waintegiri, ma'ena
yugaba pewe.
2 Piya, tigeba tonaronaga tibugagiri, kampa maentiripa,
wasana iyeguma kaiyewe. Tigeba tika puma kampa maen-
tiripa, kamaena puma ma'enaba pewe. We, tigeba Kotipa
kampa esotamagiripa, kampa maeyawe.
3 Piya, tigeba nunamu uwa yepa, kampa maeyawe. Tigeba
kampa arupu puma tigu i'nintanaraka abigamagiri kampa
maeyawe.
4 We, tigeba atokaekenaenabisa atarakena kina mintawe.
Piya, wasanamiba mampabisaenaga iyo'ena pe'nagiba
Kotipa kama potawe. Pikaba kampa napiywea, a. Piya

pumagina, wasanama mabisaenaga ao'ena pukibipa, aeba Kotipa kama potakiye.

5 We, mono isa'ama maya iye: Koti tagupipa Awamusa atagina waiyemi'na, aeba: Tigeba nae'enarawe, uma taraku'ma kabirataye, iyegiri, tigeba anagiyenawema napiyewa, a.

6 We, Kotiba i'nintanare nkasugaikena awagaenawapa tamegina, pika mono isa'amaba maya iye: Kotiba ipa maete iye kinapa kama puwaitama, ipa maete tume kinapa awagaenawapa imiye, iye.

7 Piya, tigeba tintaba Koti nkamentapinti atama miyiyo. Tigeba keba aibasanaigina titate aegaka wano.

8 Piya, tigeba Kotiti atokaeyigina, aegeba tigeti atokaeyano. Agunta kina'mitaba, tiyantana puma i'nintanaripa agarubaiyo. Tara tigi napiyenarintaga kina'mitaba, tigupa narentare piyo.

9 Tigeba pai punta ntanagaba kunta puma i'nintanarika maegasima tintara pumagiri kube'ena puma kaite aogima miyiyo. Piya, paisa kagiyenarika kube'ena puma agarubakasiyo. Paisa ti'muntanarika kuntaena puma agarubakasiyo.

10 Eya, Wa'egawama nkaobipa tipa maete tumigina, ae asiritano.

A'yugu kamana tiyo'mikaba a-nkuwaitaiyo

11 We, nao'mitaba, tigeba tiyo'mikaba ata kamanapa a-nkuwaitaiyo. Piya, ka'waina ao'makaba aupi pima ata kamana otaipa, aeba Koti nkago kamanakaba aupi pima ata kamana otaye. We, aeba pabiyama ago kamanakaba otaipa, kamana aegaranta yagara kampa miye. Kampaye. Aeba sasi yagara kanta puma miye. Pipa ataenawe.

12 Piya, ka'wainanto taga sasi yagara mima ago kamanapa aborantipa, aewe. Eya, ka'isa i'intana to ka'isa igaikibipa, aewe. Piya pegina, kegabaya kao'makaba kamanapa otane, a.

Kotika napima a'ya'ma yugaba peno

13 We: Ibabe aibe to ka kumati wama mone kutataka ka kabu ampima yogaba a'ya peka uwaena mone maete kanakune, ye kina'mitaba, urimekiri abiyo:

14 Aikaba tigeba kampa abintawe. We, mikenaenaripa ayama miyewe. Piya, tigeba kunkawama pisa puma kiyaya puwakiye.

15 Pika tigeba maya yigina kanarasano: Wa'egawama nkabikaba, taeba taogama ma ntugawo, pi ntugawo, uma pukune, yiyo.

16 We, nanagabaya tigeba paebuta nasima tipa maete
iyewe. Wasana ae'wa nkau maete iyipa, pipa ataena piye.
17 Eya, ka'wainaka aogiyena pukibintanaba kaiteginaba,
aeba aguntaenaba piye.

5

Wasanami mone kutaka ibugai kamanane

1 We, uwaena kutantaga kina'mitaba, kamanapa urimekiri
abiyo: Kuntaena aborarimekiri, pika napima tigeba: A-e, a-
e, uma tabe kube'ena piyo.
2 Piya, a'ya'ma kutatipa abaraena kanta piye. Kabag-
ina'ama titasaenaba agukuri puwaegasu piye.
3 Kori yabatipe siribaripe ago agarirasu pegina, pi nka-
gariyenawampaba kamana uritama yakunkama pisa puma
titipa nawaegaikiye. We, tigeba nagarikena yagaga an-
tota'enaba uwaena aki pewe.
4 Abiyo: Yoga kina'miba yogaripi yogaba pegiri, tigeba
ikankaipa ka'isa kakantiri ka'isa imewe. Piya, kakantanam-
aba kamanapa uritaye. Piya pumagina, pi ntuga kina'mi ka-
manapa mantarisa tabe Wa'ega Yagarama nkagebi irosaye.
5 We, tigeba mabi mpintiripa, aogiyenamana mpaema
uwa ti'mu puma miyewe. Eya, tiyegukenagaba tigu'amaba
uwaena naninta nama anosawe.
6 Piya, tigeba arupu yagaraba kamanapa otamagiri
aeguyegana puriye. We, piya potapa, aeba a'a-o ukena
esegiyenawapa kampa waintiye.

Kuntaenaba aesaga'ma Wa'egawamaka aobi peno

7 We, nao'mitaba, Wa'ega irosakiri paebuma mima aobi
piyo. Piya, yogawama nkababa aogi nakena aborasanaga
kabima mima, pape kabe aobi pegina nakenaba aogima
aboraye.
8 Aeba aobi pemisa puma, tige paebuma mima
Wa'egamaka aobi piyo. Eya, Wa'ega arosaika tintawamapa
esegi potaiyo.
9 We, nao'mitaba, kamana uritasanaga tigeba tiyo'mipa
kaba a-nkibiriyo. Agaiyo. Tabe sasi yagaraba kabera
ampintiye.
10 Pigoya, nao'mitaba, pai poropete kina'miba
Wa'egawama nkawamutasa kamanapa yuguni, ata
puwaitauguni kuntaenawaipa aogima aesagabintawe. Igeka
napima, ige puntasa puma paebuma mima aesaga piyo.
11 Abiyo: Kuntaena aesagabinta kina'mikaba: Kanara
pewe, yune. Piya, tigeba Yobu kamanapa ago
abintawe. Aeba kuntaenawapa esegima aesaga pogana,
Wa'egawamaba abomentanama nkau'wapa aeti aogima

aborantiyema, abintawe. Eya, Wa'egawamaba antara puma kayonena tabera puratagi, agaune.

Uma esegi pikena kamanane

12 We, nao'mitaba, marupa aogima abiyo: Tigeba mantawama nkagerape marape tonaronarape a-nkumagiri kamanatipa esegi piyo. Kampaye. Tigeba kamana uri-tasanaga: Owe, untiripa, piya piyo. Kampaye, untiripa, a-piyo.

Arupu kina'mi ntunamuwamapa esegi piye

13 Pigoya, tikapisaba ka yagarama kuntaenaba aesagibipa, aeba Kotiti nunamu yeno. To ka yagarama nkantawamaba a'mu pipa, aeba inibisa Koti nkagega'e uma asagayuyeno.
14 Tigepisa to ka yagara yonintana abipa, aeba monota kabinta kina'mika kega'e yeno. Yegini, igeba Wa'egawama nkagega'eraka autiba masawae aetamagini, Kotiti nunamu yigina ao'maeyano.
15 Piya, imatiti'enabisa Kotiti nunamu yiginaba, Wa'egawamaba kana yoni ntagaraba kaba atakana asikiye. Piya, aeba aguntaena puntika, Wa'egawamaba asu'a pugaikiye.
16 Pika tiyo'mige aguntaenaripa uma aboramagiri, Kotiti nunamu yigina tiyo'maeyakana tita wano. Piya, arupu yagarama nunamu yekanaba, au'wapa esegima aborakiye.
17 Piya, Iraiya aeba wasana tae kanta yagara mima: Ka kampa aeyanema, esegima nunamu yogana, kakaga kabube tonaentisa ka'umaema upe kaba marapa kampa tumintiye.
18 Piya, ainti to ka nunamu yogana, mantabintisa kaba tumogana aintanaba airapoma irantiye.

Kepa kasa kinapa to ibabu maete kanano

19 Nao'nempitaba, tikapisa ka yagara aeba taga kamanapa atate wakana to ka yagarama ababute kanantanaba,
20 pi ntagaramaba piyama abeno: Piya, ka yagarama agunta yagara ao'maeyakana aibo'ena pukibi ki kaite a'wae puma kanakibipa, aeba agunta yagarama nkagupa purinta ki'isa ababotama, uwaena aguntaenawapa aerarikaetakiye. Yemisi piya isa kaentiye.

PITA MA NKISA KAENTIYE (KA YAGANE)

1 Nae Pita, Isu Karaisiti nkaposoro yagarawa ntawe. Piya,
tigepa kamaena puritama tigarubauguri maripa kaitegiri,
Pontasi maribe, Karesiya maribe, Kapatosiya maribe, Esiya
maribe, Pitiniya maribe uminta kina'mititi, ma nkisapa
kaeyuwe.
2 Piya, taba Koti utaritaogiri ae'wantana aborantane.
Aeba yogana Awamusa'amaba: Isu Karaisiti kamana
wasima korankatasa aeguse puma paititaiyoma, utaritama
aota puritantine. Piya, tigetiba awagaenabe paruyenabe
waiyaba'mita iyeno.

Koti nke'wasaenamaba mantabinti taobi piye

3 Pigoya, Isu Karaisiti Wa'egarempa nkaba Koti, ae agega'e
asagayuyeno. Piya, aeba tabera antara puratama, Isu
Karaisiti purintapisa asitanti ntugarasa waiyaba kumaka
aobi piyoma, taumarepa kasa'ena yakari puratantiye.
4 Piya, pi maekubompe kumapa kampa abararama, kampa
ataena puma, paisa kantaba kampa pukiye. Piya, Kotiba pi
kumapa tae'ena taobi puma kabirataye.
5 Piya, taeba Kotiti tamatiti pompeka esegiyenawatasa
kabirataye. Eya, agogo yaga wasanami nkiyobi tau'ikibika
kabirataye.
6 Tigeba pika ti'mu piyo. We, mampara tonarona makaga
makaga pekana tikinaki pukibintanaba uwaena yaganto
a'ya wakiye.
7 Piya, kori yabapa mampabisaenawe. Pipa wasanama
yakupi kaema i'ninkapa aeyoba'ma agowapa aboramisa
puma, kuntaenaripa timatiti'enama nkagoripa aborarim-
iye. We, timatiti'enarimpaba koriba asugasaye. Piya,
Isu Karaisiti aborakibi ntagaba pika tigega'e maete ima
asagayuma a'mu puritakiye. Pika ibanto kuntaenaripa
aboraye.
8 Piya, tigeba Isu nkaowarapa kampa aganta, agu kao'ena
potawe. Kampa aganta, timatiti potamagiri agasiyama
ti'mu potawe. Pi ti'muntanamaba tiwamupisaba kampa
asugasawe. Kampaye. Aeba tabera asugaintiye.
9 Piya, timatiti'enarimpa nkau'wapa pipa timankama
nki'ikenaenawe.
10 Pigoya, paipa poropete kina'miba awagaena aborarim-
ikibi ntanagaba uma aborantane. Pi nkagoba napimagini:
Ayamabaya i'ikiyema, napima mare-u me-u puntane.

11 Piya, Karaisiti Nkawamusa'ama intabaipinti mintogini,
igeba Karaisiti kuntaena aesaga pukenaenawakabe ainti
age asagayukenaenagabe uma aborantane. Aboramagini,
pi poropete kina'miba: Aya yagarabaya, ayantagabaya pi
nkau'wapa aborakiyema, napima mare-u me-u puntane.
12 Pigoya, igeti wanane. Tigeti kayokaya'ena puntaka
Kotiba tayakikiye, piya uma Kotiba aborawaimintiye. Piya,
ainti Kotiba otaogana Aota Awamusa'ama mantabintisa tu-
mintika, wasanamiba ae esegiyenawatasa aogi kamana'ama
nkagoba uma aborarimewe. We, pi kamana'ama nkagoba
enisore kina'miba kaga abisanaga ibiye.

Kotiba aota miyiyoma tagega'e iye

13 Pigoya, pika tigeba napiyenarimpapa tibamu kantiba
kimagiri paebuma mima aogima kabiyiyo. Eya, Isu Karaisiti
irosakibi ntagaba awagaena aborarimikibi ntanaga napima
tabarababa a-puma aogima kabiyiyo.
14 Tigeba inamu ntagarama aba kamana wasiyisa puma,
Koti kamanapa wasiyiyo. Paipa kampa napiyenaba wain-
togiri, tigu i'nintana puntasa puma, ibaba pi kipa toba a-
nka'wae puma aegaraiyo. Kampaye.
15 Tigeba tigega'e uma tiba punti Ntagarama aota miyisa
puma, pabiyama a'ya'ma nasikenaenarintaga aota miyiyo.
16 Pika mono isa'amaba maya iye: Naeba aota miyoka,
tigeba pabiyama aota miyiyo, piya untiye, iye.

Tabe ikankatasa taba puratantiye

17 Pigoya, Kotiba intakabe tumintakabe kampa napinta
yogaretaka taga a'yigitatagiri, tigeba aeka: Tabarempawe,
yewe. We, tigeba ae agoga aogima napima, aekaba tiyekuru
puma mima mampara arupu kita nasiyiyo. Piya, tige ma
agoba kampaye.
18 We, tigeba ago abintawe. Tiyabamagiba ata ki uwa
aega'ma mintuguri, tigegeba kaga pabiya puntawe. Pigoya,
pi kitasa Kotiba ika puritantine. Aeba mampabisaena, kori,
siribarasa wanane.
19 Aeba Karaisiti kurapa inta ikatasa ika puritantine.
Eya, Karaisitipa sipisipi awaro kanta puma aegugasuguna,
ka ataena au airisa'enawapa kampa wainta'yaga, tigeka
pu'wantiye.
20 Piya, paipa Koti maba kampa punta, Karaisitipa pi
ntugaraka otantine. Ainti kana nagarikena pekana, tige
tiyo'maekena mabipa aborantine.
21 Piya, ae'wa ntugarasa tigeba Kotitiba timatiti pewe.
Eya, Kotiba Karaisitipa purintapisa asitama tabe agiga'eba
amintika, tigeba Kotitiba timatiti puntiri, aeti atokaekenaga
aobi pewe.

Mono'ama tabage puntiye

22 Piya, tigeba taga kamanapa wasikenaenarasa
tigu'amapa narentare puma, mono kina'mipa taga agu
kao'ena puwaitawe. Pigoya, tigeba tintabaipisa tiyo'mipa
agu kao'enaba esegima puwaitaiyo.
23 Tigeba mampabisa abara yamankatasa wanane.
Waiyaba'enarasa kasa kina aboraritantine. Eya, Koti
kamana, aoso sima waiyaba kamanatasa aboraritantine.
24 Pika mono isa'amaba maya iye:
A'ya'ma wasanamiba kabuyena kanta pegana,
iwa'enawaimpaba kabuyenama nkaosa kanta piye,
iye.
Piya, kabuyenaba asa wagina, aosawampaba aibarara
puwaye, iye.
25 Pigoya, Wa'egawama kamanapa waiyabane, iye.
Piya, pi kamanapa uriminta aogi mono kamanane.

2

Ai'ne yabate Wa'egawe

1 Piya, tigeba a'ya'ma ata puwaitakenaenabe, a'ya'ma
ago'enabe kumpari'enabe to waina mparuta mikenaenabe,
a'ya'ma akaya kamanape kasiyo.
2-3 Tigeba kasa inamumpi nonoka ibisa puma, tigu
tiyo'maekena taga ntunukaba tibeno. Eya, tigeba
Wa'egawama kayonenawapa nabigama tima kagagana
iga piya, ti'ikenaena anosasanaga tibeno.
4 We, tigeba Wa'egawamati ampiyiyo. Aeba aogaso sima
waiyaba'ena wantaga yabane. Piya, wasanamiba ataena
piyema napima kasapa, Koti otaogana ae aobipa aogi puma
inta ika mpintiye. Aeti ampima atokaeyiyo.
5 Piya, tigeba aogaso sima waiyaba yaba kanta puma
mimagiri, amato puma Awamusa'ama ntamantana puma
miyiyo. Eya, tigeba aota tabe mono kina kanta puma mima,
tigupa muta atasu piyo. Tigeba piya pigina, Kotiba Isu
Karaisitika napekana pi mputa'enagaba kanarasakiye.
6 Pikaba mono isa'amaba maya iye:
Abiyo. Naeba ka inta ikantaga yabaka otauwe, iye.
Pi ntabantama esegi potakena yabapa, Saiyoni kumantepin-
tiba arabama arupu pukena puwe, iye.
Piya pekana, wasanama aeti amatiti pukibemipa, anintan-
aba kampa waikiye, untiye, iye.
7 Piya, timatiti pe kina'mititiba, Karaisitiba inta ikane. We,
kampa imatiti pe kina'mitiba Karaisitikaba maya iye:
Pi ntabapa yoga kina'mi maegasa ntabapa, ibaba arupu
pukena ai'ne yabapa aboraye, iye.

8 Eya, wasanami nkigisa aimisagakena yabantana pukiye, iye.
Tabe yabankamaba ipasanakini ware'nakibewe, iye.
Piya, igeba Koti kamanapa akayuyiginaba, pi kamana'amaba igisaba aimisagakini ware'nakibewema, Kotiba paipa piya uwaitantine.

Taeba Koti tuntanamana puma miyune

9 Pigoya, Kotiba ago uritantegiri, tigeba ae taga tunka mpiyewe. Tigeba Wa'egawama mpono kiye kina'wa mpiyewe. Tigeba ka kina'ena puma aota kina miyewe. Tigeba Koti nkaokinataka'ya mpiyewe. Piya, tununtanabisa tiba puma aogi e'wasaenawapi apaititanti ntagarama nkaogi yugawaka awaga yiyoma, aokina tiba puntine.
10 Piya, paipa tigeba uwa kina mintantapa, ibaba Koti tuntana puma mintawe. Paipa tigeba Koti nkantara'enawapi kampa mintantapa, ibaba antara'enabi ago ampintawe.

Tigeba Koti ntuga kina miyiyo

11 We, nabugai kina'mitaba, tigeba to marisa kina kanta puma mima, mampabipa uwaena yaganto mikena kinatawe. Piya, naeba mayama urimekiri abiyo: Arirasa i'nintanamaba timawamapa ma'ena potamipa, tigeba tikabitaiyo.
12 Tigeba to marisa kina'mi nkikapinti aogima ntasiyo. Piya, igeba kamparaga kamana uritapa, aogi yugaripa agama, aintiba Koti nkago igeti aborakibi ntagaba ae agega'eba asagayukibewe.
13 Tigeba Wa'egawamaka napi napi puma a'ya'ma ima minta kina'mi imentapinti miyiyo. Eya, wasana wa'ega yagara asugasima minti'na aepa,
14 ae uwaitanti kabirata kamani kina'mipeba imentapinti miyiyo. Piya, igeba ataena pe kina'mipa ika nkimintini, arupuyena pe kina'mi nkigega'e asagayukena yuga pewe.
15 Piya, Kotiba piya pusanaga abiye: Tigeba arupu yugaritasa kampa abima aibo kina'mi nkiwamupa akunisanaga abiye.
16 Pigoya, Kotiba iga'nabisa akariyobatitantisa puma pabiya puma miyiyo. We, tigeba: Uwa kina miyune, umagiripa, karu'ena a'wae puma ataenaba a-piyo. Kampaye. Tigeba Koti kayokaya kina'ena puma miyiyo.
17 Tigeba a'ya'ma kina'mi nkigega'eba asagayuyiyo. Mono tiyo'mipa agu kao'ena puwaitaiyo. Kotikaba tiyekuru piyo. Wasana wa'egawama nkagega'e asagayuyiyo.

Taeba Karaisiti kisaga'ma tauki nakiyena maekune

18 We, kayokaya kina'mitaba, tigeba kabirita'nagikaba
tiyekuru puma imentanti aogima miyiyo. Kayonena puma
paebuma miye kina'mi ibiwanane. Tigeba atama kabirita
kinake kaga imentanti miyiyo.
19 Piya, igeba tiki nakiyenaba uwa timigiripa, tigeba
Kotitiba napimagiri pi tiki nakiyenaba aesagabikibepa,
Kotiba a'mu puritakiye.
20 Piya, tigeba aguntaena pigini tiyeguyigiripa, uwa itaig-
inaba, ke abekana kanarasakiye, a. We, tigeba arupuyena
pigini, pika tiki nakiyena puma ata puritaigiripa, uwa itaig-
inaba, Kotiba pikaba a'mu puritakiye.
21 Piya pukibeka Kotiba utaritantine. Eya, Karaisitiba
tigeka auki naki puma paitaritantine. Pika tigeba aekisa
aegaraiyo.
22 Aeba aguntaenaba kapa kampa pogana, ago'enaba ae
awamupisa kapa kampa aborantine.
23 Igeba akayasotaugunaba, antotapa kampa akaya puwai-
tantine. Auki nakiyena maentanaba, antotapa kampa kaba
ibirantine. Kampaye. Aeba inatisa taga a'yigitatakena
yagaramati arupuyenawaka ayapa atantine.
24 Piya, ae'wa nkautasa aguntaenarepa aesaga'ma
maripo yarapa pu'wantine. Eya, taeba aguntaenareti
pu'wama arupuyenara taogakubompeka pu'wantine. Piya,
au'arisanta'enawampa kamparagaenarepa maeragasima
kaba tatantiye.
25 Eya, paipa tigeba sipisipi yaga kanta puma asorisari
puma mintantawe. We, ibaba sipisipira kabikena yagara,
timata kabiyemi'nati, a'wae puma ampintawe.

3

Waya wami kamanane

1 We, waya'mitaba, tigeba pabiyama tiwaegi imen-
tanti miyiyo. Piya, igetisa ka'isa Koti kamana kampa
wasiye'nagiba waya'waimpiti kamana nane. Mikenaenaripa
agama pami pumagini, igeba igu a'wae piyo.
2 Eya, Kotikaba tiyekuru puma nare ntare mikenaenaripa
agamagini, igeba igupa a'wae piyo.
3 Piya, tigeba ti'no nkitakenaenarasawo, kori
tiwa'enarasawo, toma toma titasaenarasawo, igebi nkiyobi
arirasaenarasa a-piyo. Kampaye.
4 Tigeba tintabisaba tigu tiwa'enaba aboraiyo. Eya,
timawamaba paebuma paru puma waiyegina, Kotiba a'mu
pegina ikankampaba inta'ena puma waiyaba miye. Pipa
aboraiyo.

5 Piya, paipa ka'isa waya'miba Kotiti atokaekenaga napima
aota mintini, pabiyama imarasa iwa'ena puma iwaegi imen-
tapinti mintantawe.
6 Eya, Seraba piyaena puma Abara'amu nkawamu
wasima: Wa'eganene, untine. Tigeba piyama arupuyena
puma tonaga kampa tiyekuru pukibepa, Sera ntagara kanta
pukibewe.
7 We, iwaegitaba, tigeba pabiyama kayone puma way-
atimpige aogima miyiyo. Piya, waya'mi nki'ama nkesegiyen-
aba tumintiye. We, igeba Kotitisa e'wasaenaba tigege kaga
maekibeka, igega'eba asagayuyiyo. Piya, nunamuripa aku-
nisanaga piya piyo.

Taeba kaga miyeno

8 Pigoya, kamana'nepa a'ya wakena piya, abiyo: Tigeba
a'ya'ma kina'mitaba, ka tintabarima miyiyo. Tigeba tin-
tara'ena puma, tiyo'mipa agu kao'ena puwaitama, kayonena
puma, aogima ntapima tigeripa a'mpaete iyiyo.
9 Wasanamiba ataena puritaigiripa, tigeba antotapa ataba
a-puwaitaiyo. Piya, igeba kamana akayasuritaigiripa, an-
totapa a-nkakayasuwaitaiyo. Kampaye. Tigeba akayona
puwaitaiyoma, Kotiba tiba punti'na, antotapa piya piyo. Piya
pukibepa, Kotiba antotapa akayona puritakiye.
10 Pika mono isa'amaba maya iye:
Piya, ka yagarama, e'wasaenabi mpikenagabe aogi yaga
agakenagabe abugai ntagaramaba, ata kamana us-
anagaba anteburapa aogima kabima mima, awamu
eperasa anagi kamana usanagaba aogima kabiyeno,
iye.
11 Aeba ataenaba akabitama, arupuyena peno, iye.
Aeba paruyena aguyosa'ma maema arakureno, iye.
12 Piya, Wa'egawama nkaomaba arupu kina'miti waiyegina
iyo'maeye, iye.
Wa'egawama nunamuwaitiga age atakae piye, iye.
We, ataena pe kina'mipa Wa'egawamaba amo puwaitama
ata ika nkimikiye, iye.

Yogarasa tauki nakiyenaba maekubompepa pipa kanarane

13 Pigoya, tigeba arupuyena puma miyiginaba, kebaya
karu'ena ataenaba puritakiye. Pipa kampaye.
14 We, tigeba arupuyena pumagiri pintanaraka kuntaena
maekibepa, ti'mu ti'muntanabi uwa mikibewe. Piya, igek-
aba a-tiyekuru puma tabarababa a-piyo. Kampaye.
15 Tintabaipi Karaisitiba Wa'egari asitaiyo. Piya puma-
giri, tigeba a'ya'ma yaga kabima mima, wasanamiba Kotiti
atokaema aobi pikena agorika tibigaigiripa, karu'ena a'wae

puma uwaimiyo. Piya, tigeba Kotika tiyekuru puma paebuma mima aogima uwaimiyo.
16 Eya, napiyenaripa ataenaba a-potaiyo. Piya pukibepa, wasanamiba ata puritakibepa, Karaisitika aogiyena pentanaga akayasota kina'miba ini pukibewe.
17 Pigoya, taeba ataena pukubompetaka kuntaena maekubompepa, pipa ka awamene. We, Koti nkabemika taeba arupuyena pukubompetaka kuntaena maekubompepa, pipa Koti nkaobi aogiyenawe.

Nowa potantisa puma Kotiti wani paitatantiye

18 Pigoya, Karaisiti aeba ka yaga pu'ma aguntaenaba agora maegaintine. Eya, aeba arupu yagara kana, aeba ata kina'mite mparu mpaema, Kotiti taba puratakena puntine. Piya, aeba wasana mintogini igeba au'wapa aeguyuguna purogana, aumawatasa asitaogana aogantine.
19 Pigoya, pi ntagaba ae amankampa wama iga'nabi mpintume nkimawamapa kamana'wapa uwaimintiye.
20 Piya, paipa Nowa wanipisa kare punti ntagaba Kotiba paebuma mintogini pi kina'miba kamana'wapa akayumagini pu'wantawe. Piya, pi ntagaba tara kina'antomi, tonaentisa kakaga umaema kina'mi, wanipinti i'iyogini mintantawe.
21 We, aeba wanipisa iba puntisa puma, ibaba wanitasa paitaritamagina ti'iye. Pi nkwanipa titasaba kampa maebugaintane. Kampaye. Isu Karaisiti purintapisa asintika paititakibipa, antotapa Kotipisaba aota napiyenaba maekibewe.
22 Eya, Isu aeba mantabinti ima, Koti nkayatakanti asu mintegini, enisore kinape kabikena kinape to esegi kinape ae amentanti mintawe.

4

Isu auki nakiyena puntika abe'isaenaba kasiyo

1 Pigoya, Karaisitiba ae'wa nkau'wata auki nakiyena maentika, pika napiyisa puma tigeba napiyiyo. Piya, wasanamaba au'wata auki nakiyena maeyamipa, aguntaena pusanagaba kampa napiye.
2 Piya pumagina, ae'wa nkau mampabi waikena pekanaba, aeba wasanami nki'ni ntapiyenaba kampa aega'ma, aeba Koti nkabemintanaba wasima miyeno.
3 We, paipa tigeba to marisa kina'mi nkibugaintanara nasisu pumagiri, kumiyena puma, tigu'amapa i'nintana potamagiri, esegi wani ntama aibo'nabo pumagiri, ata patiyena puma, aibo'ena pumagiri, kamana akayuma ama kotintana aegarantapa, ibaba a'ya wakiripa ataiyo.

4 Piya, tigeba pi nkagasiya kamparagaena pukenagaba
kampa igetiba uma atokaeyaginiba, pika igeba ata pami
puma kamparaga puritawe.
5 We, aintiba pu'wanta kinape taogantompe kinape ka-
manatepa uma a'yigitatakena yagaramati igeba ige'wai nk-
agowaipa aborakibewe.
6 We, paipa pu'wanta kina'mi nka'yigitakenaraka
pu'wanta kina'mitiba uma aogi kamanapa aborantine.
Eya, igeba a'ya'ma kina pesa puma ige'wai nkitasa
antota'enaba maema pu'wantapa, Koti miyisa puma
misanaga imawaimpaba kamanapa aborantine.

Koti nkesegiyenarasa aogi yuga puma tiyo'ena piyo

7 Pigoya, a'ya'maena nagarikena kanapa pabigo arosaye.
Piyama, tigeba aogima ntapima, nunamu ukenaraka asoy-
aena piyo.
8 Tigeba tiyo'mi agu kao'ena puwaitakenaenaba aogima
upebe puyaba miyiyo. Pintanamaba tonaba agasaye. Piya,
agu kao'ena potakenaenamaba agasima uwoma aguntaen-
aba airari kaeye.
9 Tigeba tiyekitaenaba a-pumagiri, tiyo'mipa aogima
maruntana puma kabiwaitaiyo.
10 Kotiba awagaenawapisa tonarona a'muntanaba ka ka
kina'miti timegiripa, a-kakatama, pitasa aogi mono yuga
puma tiyo'mipa iyo'maeyiyo.
11 Piya, ka'wainaba kamana uma aborakibipa, pipa
Koti nkawaga kamana uma aborano. To ka'wainaba
wasana ao'maekibipa, pipa Koti nkamemi nkesegiyenarasa
ao'maeyano. Eya, a'ya'maenagaba Isu Karaisiti ntugarasa
Koti nkagiga'e asagayukenagaba aogi yuga piyo. We,
e'wasaenabe esegiyenabe a'ya'ma yaga aeti waiyabane.
Tagane.

Karaisitikaba tauki nakiyena maekune

12 We, nabugai ntao'mitaba, tigetiba yaku tasu puma
timiyo'ena pukenaenaba aborakiye. Piya, kasa'ena wanane.
Pipa tige agoripa aogima aborakena piye. A-pami piyo.
13 Piya, tigeba Karaisiti nkauki nakiyenaba kaga maema
aesaga peka ti'mu piyo. Eya, aintiba e'wasaenawapa abo-
rakiripa, tigeba to ka tinta asoyaena puma ti'mu pukibewe.
14 Tigeba Karaisiti nkagera iyekita puritaigiripa, Koti
akayona puritakiye. We, e'wasaenama Nkawamusa, Koti
Nkawamusa'ama tigeti ago miya, ti'mu piyo.
15 Pigoya, tige tikapisa ka'wainati auki nakiyena abo-
rakibipa, a'yugu wasanama aegunta'enarasawo, kuntanara-
sawo, ataenawatasawo, to waina ntanari ara agata nasikibi

ntanarasawoma aborakiye. Piya puta nasekiniba igeba antota'enawapa taga aboramikibewe.

16 We, ka yagarama Karaisiti nkaegarakenaga auki nakiyena maentanaba, aeba anipa a-peno. Aeba Karaisiti nkaegarakenagaba napima Koti nkage asagayuyeno.

17 Pigoya, Koti utaratakena yagaba agarosagina, marupa Koti nkaokina'miteti kamanapa aborakiye. We, taete nkagoba marupa aboragaitegina, Koti kamana akayuye kina'mitiba ayabaya puma a'ya pukiye.

18 Pika mono isa'amaba maya iye:

Arupu kina i'ikenaba kunta pikana, Koti ikabitate aguntaena
pe kina'miba ae nkauka'ibaya mikibewe, a, piya iye.

19 Piya pegini, wasamiba Koti nkabemika iki nakiyenaba maeyapa, aogiyena puma a'ya'maena aboratanti ntagarama nkayapi imawaipa ataigina, aeba tagantana puma kabiritano.

5

Mono kiye kina'mi kamanane

1 We, tigetisa mono kiye kina'mika esegi kamana uwaimikena puwe. Piya, naegeba tige pesa puma monota kabinta ntagaranawe. Naeba naonepisaba Karaisiti auki nakiyena maeyoga agantone. We, naene kaga aborakibi nke'wasaenabi ubasikune. Pigoya, kabinta kina'mitaba, kamanapa urimukuwa, abiyo:

2 Koti nkaegara kina'miba igeba sipisipi kanta puma miyigiri, tige timentapinti miye kinapa aogima kabiwaitaiyo. Pipa kuntaenabisa wanane. Peronabisa kabiwaitaiyo. Pipa ika mpaekena napi napi piyoma wanane. Tintawama aseyonabisa piyo.

3 Tigeba kabiwaita kina'mipa igaikena wanane. Tigeba aogima mikenaenaritasa pi sipisipi kanta puma miye kinapa mono kita paitawaitaiyo.

4 Piya pukibepa, paitaratanta sipisipi kiye yagara ampa aborakiripa, pi ntagaba tigeba e'wasa ika nkantota maeyigina kampa abararakiye.

Imentanti miye mpono kina'mi kamanane

5 We, masimabi kanta puma miye kina'mitaba, tigeba pabiya puma mima paitanta mono kina'mi nkimentanti miyiyo. Piya, tigeba ti maete tumikenaenaba maema tipa airarikaema tiyo'mipa iyo'maeyiyo. Pika mono isa'amaba maya iye: Kotiba igebigo kinapa kama puwaitamagina, i maete tume kina'mipa awagaenawapa aborawaimiye, iye.

6 Pika tigeti ntapiyenaba maete tumima, Koti nkesegi ae nkamentanti miyigina kana'wa arosakanaba tisagayuyeno.

7 Piya, aeba aogima kabiritagiri, a'ya'ma kuntuyenaripa
aeti ataiyo.
8 Tigeba aibo'nabopa a-puma, aogima kabiyiyo. Kama
kinati kewamaba araiyoni yagama pisa puma amo kasa uma
tiba nakenagaba uma igasaga ampa igasaga piye.
9 Tigeba timatiti'enayaga esegima mimagiri aepa ae-
basanakasiyo. We, tigeba abintawe. A'ya'ma tiyo'miba
a'ya'ma mari minta'nagiba, igeti kuntaenaba pabiyama abo-
rawaimewa, esegima miyiyo.
10 Pigoya, Kotiba a'ya'ma awagaenama nkagoba
mimagina: Karaisititi atokaema waiyaba e'wasaenane
mpaeyanema, utaritantegiri, aro ntaganto tigeba
kuntaenaba maeyakana, aewa a'wae puma aogi puritama,
asima esegi puritakiye.
11 Aetiba a'ya'ma kabiratakena esegiyenaba waiyaba
miyeno. Tagane.

Ka'isa nagarikena kamanane

12 Pigoya, ma nkisapa Sairasi nkayapisaba aro nkisa'anto
kaema urimuwe. Naeba aekaba taga naonemaba napiyuwe.
Piya, ma nkisapipa Kotitisa taga awagaenaraka esegima
asiritakenaga urimuwe. Pika tigeba napima asiyiyo.
13 Pigoya, Pebironi ma kumatasa kinake kaga tigeke tiba
punti kina'mitika: Aya pewe, uritawe. Maka yagaranem-
pageba: Aya pewe, iye.
14 Tigeba tiyo'mipa tiyapa imima, agu kao'ena puwaitaiyo.
We, a'ya'ma Karaisititi atokaeya kina'mitaba, tigeti
paruyenaba waima waiyeno.
Pita piya isa kaentiye.

PITA MA NKISA KAENTIYE (TARA YAGANE)

1 Nae Saimoni Pita, Isu Karaisiti nkaposoro, kayokaya
yagarawa ntawe. Piya, taege ka'masa puma timatiti'ena
aogima maeya kina'mititi ma nkisapa kaeyuwe. Piya,
Kotirepe, tau'ikena yagara Isu Karaisitibe, isigetisa arupuye-
nama tamatiti'enaba tabe ikatasa kaga maentompene.
2 Piya, Kotike Wa'egare Isuke, tigeba agowaisipa aogima
abigina, awagaenabe paruyenabe tigeti anosama aborari-
meno.

Mono'ama nkau'wa aboratawama miyiyo

3 Pigoya, Kotiba ae'wa nke'wasaenabipe aogiyenawapipe:
Ubasiyoma, tagega'e yoga, abima ubasintompeka aeba man-
tarasa esegiyenawatasa a'ya'ma Koti kanta puma mike-
naenarepa tamiye.
4 Piya, utaratanti ntanaba asugasima tabe ika kanta
pegina agowapisaba tamiye. We, wasanami nki'ni ntapiyen-
abisa mampabisa uwoma kamparagaena waintipisa tiye-
gaka kanamagiri mantarasa e'wasabi ubasiyoma, utaratama
agowapisaba tao'maeye.
5 We, tigeba pika napiyiyo. Tigeba timatiti'enarita aogi
yugaba puma amato piyo. Aogi yugarita taga nkabibebe
puma amato piyo.
6 Taga nkabikenaenarita titipa kabima mima amato piyo.
Titipa kabima mikenaenarita esegima asima amato piyo.
Esegima asikenaenarita Koti kanta puma aota mima amato
piyo.
7 Koti kanta puma aota mikenaenarita tiyo'ena puma
amato piyo. Tiyo'ena puma mikenaenarita agu kao'ena
puma amato piyo.
8 Piya, pintanaba tigeti waima aborawaeyakanaba,
anagiyena wanane. Tigeba Wa'egare Isu Karaisiti nkagoba
aogima abima, mono yugaba taga pumagiri au'wapa aogima
aborakibewe.
9 Pigoya, ka'waina piyaena kampa aeti wainti'naba aeba
pagasari kampa agama aorika kina kanta piye. Tagane.
Aeba Koti paisa aguntaenawapa kaintikaba ago agegu'a
puntiye.
10 We, nao'mitaba, Koti utaritama tiba puntintana esegi
potakenaraka mono au'wapa aogima aboraiyo. Tibega piya
pukibepa, kampa ware'nakibewe.

11 Piya, tigeba pintana aegarakibepa, waiyaba kumati
ubasikena kabiba tigeti a'waiyekiri, tigeba ti'muntanayaga
ubasikibewe. Eya, Wa'egare tau'ikena yagara Isu Karaisiti
kabiratakena kumati ubasikibewe.
12 Pigoya, tigeba taga kamanapa ago maema esegi puma
asimagiri, pintanama nkagoba abintawe. Kanarane. Asi
nasiba to ka urimekiri, pika napiyiyomawe.
13 Piya, naeba ma ntau'yaga mima asi nasi ma kamanapa
urimekiri napiyiomawema napiyopa kanara'enawe.
14 Piya, naeba uwaena yaganto nau'nepa kaikuwema,
Wa'egare Isu Karaisiti unamintegi abintone. Pika napima asi
nasiba kamana urimuwe.
15 Toganaba naeba mampa kaikubopa, tigeba pi kamanapa
a'ya'ma yagaba aogima napiyiyoma, esa kaerimukuwe.

Pita aeba Karaisiti nkagoba agantiye

16 Pigoya, taeba paisa kina'mi napinta nkamani kamana
nane. Taeba Wa'egare Isu Karaisiti nke'wasaenawapa
taorepisa agantompeka esegiyenawatasa aborakibi kamana
urimintogiri abintane.
17 Eya, amuta Koti tababa tabe agiga'e amima asagayumag-
ina, pi asugasima e'wasa Kotiba yegina maya kamanapa Isuti
tumintiye: Pi ntagara aeba nabugai ntagaranene. Aekaba
tabera na'mu potauwe, untiye.
18 Piya yoga, taeba aege aota amuta mintuwakana, pi
kamana mantabintisa tumoga abintompene.
19 Piya, taeba poropete kina'mi kamana'ama nkau'wapa
aogima agaune. Pika tigeba aogima upebe pigina ka-
narasano. Piya, e'ama tununtanabinti araisa puma,
poropete kina'mi kamanapa ka'isaenaba aogima aboraye.
We, tintabaipinti abayasa noriwamaba asiyekana taga
marekiripa, kamana'ama nkagowapa aogima agakibewe.
20 Pigoya, tigeba maru'enaba pika abiyo: Poropete kina'mi
kamana mono isapi wainti, pi'na nkagowapa ka'wainaba
ae'wa ntapiyenabisaba kampa aboraye. Kampaye.
21 Piya, poropete kina'mi kamana'amaba wasanami
ntapiyenabisa wanane. Aota Awamusa'ama uwaitantegini
wasanamiba Koti nkawamupa uma aborantane.

2

Kumpari poropete kina'mi kamanane

1 We, paipa kumpari poropete kina'miba Isureyo kina'mi
nkikapi asintasa puma, kumpari mono tisa kina'miba tige
tikapipa asikibewe. Asimagini, igeba kakama toma toma

kumpari mono kamana tikapinti maete kanama atararitak-
ena pewe. We, ika puma ibabunti Wa'egawamapa igeba
ikabitamagini igewai nkigupa ata puwaitaigina igaikiye.
2 Igeba piya pigini, uwaena kina'miba i'ni
mpikenaenawaipa aega'ma ataena pukibewe. Piya pigini,
wasanamiba agama taga ki'amakaba akayasotakibewe.
3 Pigoya, pi kumpari kina'miba mampabisaena ibugai kina
mimagini, kumpari kamana uma kotatipa paibikibewe. We,
paitaka'ya Kotiba kamanapa uritakuwe, untemipa, kampa
kaintiye. Eya, igaikibemi ntagaramaba kampa auwaita
mintantiye. Pipa kampaye.
4 We, Koti nkagoba agaune. Piya, paipa ka'isa enisore
kina'miba aguntaena pugunaba, Kotiba uwaba kampa
itantine. Kampaye. Aeba iga'na puwaitantegini igeba
tunusuwanta kabinti miyegana, antota'ena imikena yagaga
iga'na puwaitantine.
5 Piya, paipa mampabi miyume kina'miba igeba ikabitau-
guna, aeba uwaba kampa itantine. Kampaye. Aeba tabe
wanitasa ipaikaintegini pu'waewantane. Piya, Nowa aeba
arupuyenama nkago uma aboranti ntagarabe tonaentisa
tarumaema aokinape Kotiba kabiyogini aogima miyuguni
a'ya'ma to ka'isa pu'waewantane.
6 Piya, Sotomu kumatasa kina'mibe Komora kumatasa
kina'mibe ataena puguna, Kotiba igama antotapa pi tabe
kuma taraba taraba yakutasa kaegasogana kagu'amana wai-
tantine. Eya, aintiba pika ikabitakibe kina'miba abima
ige'wai nkantota'ena maekibeka napikibewema, Kotiba piya
puntine.
7 Piya, Kotiba arupu yagara Arotipa aba purogana, aeba
kampa tabatintiye. Piya, Arotiba kumiyena pumekaba
tabera kunta abuntiye.
8 Eya, pi arupu yagara ikapi mpima, ige puntan-
tana agama kamana'waipa abintiye. Piya, igeba
akaka'yo'na'naenawaipa aborauguna asi nasiba igaogana,
arupu antawamaba tabera pami puntiye.
9 We, Wa'egawamaba abintiye. Ae aegara kina'mipa
imiyo'enabisa iba pukenaba aeba agantiye. Ata pe kina'mipa
antota'ena imikena yagaga iki naki iga'na puwaitakenaba
agantiye.
10 We, aeba agasiyaena i'nintana potakena kumiyena
puma kamana akayuye kina'mipa iga'na puwaitakenaba
aogima agantiye. Piya pe kina'miba igebigo'ena puma
ige'waintana aega'ma kampa iyekuruba puma inatisa
e'wasaenayaga kinakaba ikayasuwaitawe.
11 Aibegini, enisore kina'miba pi kina'mi nkesegiyen-

aba igaintini, pigoyemagini igeba kampa ikayasuwaitama
Wa'egawama nkaobipa kamanapa kampa uwaitawe.
12 Piya, pi kina'miba igeba kabu yaga kanta puma
aborawe. Pi ata yaga iraku'ma iyegukenaba ma'ataisa
puma, igeba ago kampa agantantanagaba akayasekana kaga
iyeguma kaikiye.
13 Eya, igeba tonarona ataena pegini, igepa antota ataena
puwaitawe. We, igeba arantita tikapi kamparagaena puma
pika i'mu pewe. Igeba i'nintana tamakaema ara'ena puma
abuyasa pisa puntini, tigege kaga ti'muntana namagini
timiyo pukenaga i'mupa pewe.
14 Iyobintiba kumiyena pumaeyagina, aguntaena pike-
naenamaba kampa iga'e paye. Kampaye. Igeba tara igi
napiye kina'mipa ibaibumagini, mabisaena ibugaintanama
nkagowapa agawaeyawe. We, igeba a'abibi nkaesakena
kinane.
15 Igeba arupu kipa ikabitategini, antage'enaba pewe.
Aibegana, Peyo ntagara Peramu aeba ataena pometasa ika
mpaekenaga abugantisa puma, pi ki'i aegarawe.
16 Piya, Peramu aeba aibo'ena pogana, tonki yaga, kamana
kampa unta kina'maba wasanama usu pumagina: A'a-o,
uma kabi'ma, pi poropete yagarama nkaibo'ena potakena
pomentanaba akunkatantiye.
17 Pigoya, pi kumpari mono kina'miba igeba mabintisa
nabai nami wani tagankwamisa puma miyewe. Igeba
esibawama ibina mpanta agarubagina, wagasa pisa puma
miyewe. We, a'abibisa tununtanaba igeti itaye.
18 Piya, igeba igebigo'ena puma aibo'enawaipa tabera
aborama kampa inipa pewe. Piya pumagini, igeba
i'amantana puma i'ni kumiyena pukenarasa wasanaba
imiyo'ena puwaitama, ataena pe kina'mi nkai'aruyenabisa
iyegaka wama monota inamu kanta pe kinapa, igeba
paibuma miyewe.
19 Piya, igeba: Iga'na kampa punta tae kanta puma uwa
miyiyo, uwaimewe. Uwaimimagini, igewaipa kamparagae-
nara iga'nabi mpiyewe.
Piyama, ka'enama wasana asugasaginaba, pi ntagaram-
aba amentapinti iga'nabi miye.
20 Tagane. Igeba tau'ikena yagara Wa'egare Isu
Karaisiti nkagoba aogima abima aega'magini, mampabisa
i'nintanabisa iyegaka wantawe. We, igeba to a'wae puma
i'nintanabi ubasegina, to iraku'ma iga'na puwaitaginaba,
mikenaenawaipa tabera ata puwaitaye. Eya, maru i'ni kina
mintantapa ata maru mpintantane. We, igeba a'wae pepa,
ainti mikenaenawaipa tabera asugasima ata marunkaipa to
awametane.

21 Piya, piya pe kina'miba arupuyenama kikaba aibo'ena
puma kampa aegarantasinta, igeba ataba puntasine. We, pi
kita aegaranta'nagiba to a'wae puma Koti nkaota uwaiminti
kamanapa ikabitapa, ige ataenaba to awametane.
22 Piya kina'mitiba maya kamana umarantapa esegi piye:
Karawamaba naninta nagaitegina muyena pumagina, to
a'wae puma naye, iye. Piya, yagaba wani pai'ataginaba,
pabiyama to a'wae puma auba pasiye, iye.

3

Taga Wa'egaba to kake aborakiye

1 We, nabugai ntao'mitaba, ma nkisa kaeyogana taraena
piye. Naeba tigutipa abage pekana to kanara abibebe
pukibeka, tara isa kaema timuwe.
2 Piya, aota poropete kina'miba ainti aborakibi ka-
manapa untana, aogima abiyo. Pigoya, tau'ikena yagara
Wa'egawamaba uwaitaogini, aposororimpiba ae awamu
wasimagini ae kamanapa untana, aogima abiyo.
3 Pigoya, a'ya'ma kina'mitaba, tigeba maru'enaba abiyo:
Agogo yaga karana pukena kina'miba aborama i'ni ntapiye-
nawaipa aega'ma amiyo kamana uma,
4 maya ukibewe: Wa'ega kanakiye, untapa, au'wapa aem-
paye, umagini: Tayabamagi Wa'egawama kanama arupu
pukena kamana untapa, pu'wauguna, pai Koti pumarantin-
tanaba antota kampa tonarona punta uwa mirite kanantiye,
ukibewe.
5 We, igeba maya kamanapa abitegini kaiyawe: Paitaka'ya
Koti yogana mantaba aborama waintogana, waninkama
meki menkaki puma maba wanitasa aborama waintantine.
6 Piya, Koti yogana, tabe wanitasa aboranti mpaba aerari
kaeyogini a'ya'ma kinapa pu'waewantawe.
7 Eya, Koti ae'wa kamana yogana, aboranti mpantabe
mabe yaku kaekenaga uwaisitantine. Piya, ibaba Kotiba
mantabe mabe kabima mima aobi pumagina, ae ikabita
kina'mi kamana uwaitama kaikena yagaba kaegaikiye. Pika
aibo'ena puma kasawe.
8 We, nabugai ntao'mitaba, tigeba ma kamanapa abima ai-
bopa a-piyo. Wa'egawama nkaobipa uwaena kabuwamaba
ka yaga kanta pegina, to ka yagaba uwaena kabu kanta piye.
9 Piya, ka'isa kina'miba: Wa'egawama pase puma mi-
garayema, napiyewe. Pipa kumparine. Wa'egawamaba
aeba kampa pase pase puma mima, utaratanti kamana'wapa
kampa uwa ataye. Kampaye. Aeba tigeka napimagina,
ka'waina kakasanagaba kampa abegina, a'ya'ma kinapa:
Tigupa a'wae piyo, umagina, tigeka ibaba paebuma miye.

Mabe mantabe a'ya wakana kasa'ena aborakiye

10 Pigoya, Wa'egawama kanapa ku kina'mi pesa puma
aborakiye. Pi ntagaba mantawamaba tapo uma a'ya
wakana, a'ya'waemaenama nkagoba yaku tawakana
kagu'ena pekana, mabe a'ya'ma mara pumaranta'enabeba
kaga yaku tawaewakiye.
11 We, pintanaba piyama a'ya wakiripa, tigeba to awameta
mima, aota kina mima Koti kanta puma miyiyo.
12 Eya, tigeba Koti kanaka tibugakiri kabima miyiyo.
Piya, pi ntaga mantaba yaku tama a'ya wakana,
a'ya'waemaenama nkagoba tawaewakana kagu'ena pekiri,
pika to awameta miyiyo.
13 We, Kotiba kasa mantabe kasa mabe aborakana,
pita arupuyenawampaba pumaewakiye. Pika utaratantegi,
kabima mima aobi pune.

Taeba Wa'egawamati anosano

14 We, nabugai ntao'mitaba, pintanagaba aogima kabima
mima aobi peka, esegima yogaba puma mima ka'ena ataen-
abe kamparagaenabe a-puma, paruyenabi miyigina, aeba
tigakiri aogima miyiyo.
15 Piya, Wa'egawamaba taeti pasema miye. We, aeba
tau'ikenaga pasema miyema napiyiyo. Pika tabugai
tao'yagararaka'ya Poroba aogi napiyena maemagina, aegeba
pi kamanapa tigetiba kaentine.
16 Eya, a'ya'ma esa'wapipa pika kaentine. We, ae isapipa
ka'isa kamanapa esegima waiyegini, wasanamiba kampa
aogima napiyewe. Aibegini, kampa abinta kina'mibe tara
agi napiye kina'mibe pi kamanapa uma pai ampa paibu-
magini ke'waipa kasawe. Eya, pi kina'miba to ka'isa mono
kamanapa kaga paibuma ata pewe.
17 We, nabugai ntao'mitaba, tigeba pika napima es-
egima kabiyiyo. Piya, ainti kamana akayuye kina'miba
aibo'enawaitasa tibaibigiri, monota esegima asikenaenaripa
kaisanaga kabiyiyo.
18 Piya, tigeba Wa'egare tau'ikena yagara Isu Karaisiti
nkawagaenabi mimagiri, agowapa aogima abigina anosano.
Ibabe a'ya'ma yagabe, ae agega'eba asagayuyeno. Tagane.
Pita piya isa kaentiye.

YONI MA NKISA KAENTIYE (KA YAGANE)

E'wasaenama kamanane

1 Pigoya, agorasa wairite kanama waintintanaga taeba ago
abimagi, taobisaba agamagi, eya taeba agama tayatasaba
aigaya puntompene. Pi nke'wasaenama kamana agoba uma
aboraune.
2 Piya, pi nke'wasaenamaba ampa aborawaeyoga, taeba
agantompene. Pi nke'wasaenama nkagowamaba tabage
mirite kanaogana aboraramoga agantompene. Ibaba pikaba
taeba awaga kamanapa uma aborarimune.
3 Piya, taeba ago abima agantompentanaga tigekeba uri-
mompepa, taege ka'ena puma miyenemawe. We, taeba kaga
tabati ampa airokaema, aege yagarawapa Isu Karaisitige
ka'ena puma miyune.
4 Piya, tigepe taepe ta'muntanarepa pumaewakibika, ma
nkisapa kaema urimune.

Taeba e'wasaenara nasikune

5 Pigoya, Isupisa taeba abitegi, uma aborarimompepa,
pi kamanapa mayamawe: Piya, Kotiba aeba e'wasaenama
nkagowe. Aetiba tununtana uwaenantoba kampa waintiye.
6 We, taeba tununtanabi mita nasima: Kotige ka'ena puma
miyune, yompepa, taeba kumpari uma taga kamanapa
kampa aega'ma miyune.
7 Piya, aeba e'wasaenara miyisa puma taeba e'wasaenara
mita nasompepa, taeba tao'mige ka'ena puma miyokana,
Koti ntagara Isu kurankama a'ya'ma aguntaenarepa asu'a
puragasaye.
8 We, aguntaenarepa kampa waintiye, yompepa, taga ka-
mana'amaba tantabaipi kampa waiyegi, taeba tantawamapa
amiyo'ena potaune.
9 Piya, Kotiba tagantana puma arupuyena puyaba miyegi,
taeba aguntaenareka ae aobi uma aborakubompepa, aeba
aguntaenarepa maeragasima, a'ya'ma ataenarepa asu'a
puragaikiye.
10 We, aguntaenaba kampa pune, yompepa, taeba Kotik-
aba kumpari yagarawe, otaokana, taga kamana'wampaba
tantabaipi kampa waiye.

2

Karaisitiba tao'maekenaenarene

1 We, uwaena yakarantontonempitaba, a'yugu aguntaena
pusanaga tigeti ma kamanapa kaeyuwe. Piya, ka'wainaba
aguntaena pukibemipa tabarempa Koti nkaobi ao'maema
aka'i pukena yagaraba aeti mikiye. Pi ao'maenta yagara
aeba arupu yagara Isu Karaisitiwe.
2 Aeba tae aguntaenare maeragaikena yugaba aesagabin-
tiye. We, tabintoreka wanane. Aeba a'ya'ma maga maga
kina'mikegaba kaga aesagabintine.

3 Pigoya, Koti unti kamanapa wasiyompe kina'mitaba,
taeba: Taga tao'ena potaune, yokana, tagantana piye.
4 We, ka'wainaba: Naeba Kotipa nao'ena potauwe, umag-
ina Koti unti kamanapa kampa wasiyipa, pi ntagaraba
aeba kumpari yagara miyegina, taga kamana'amaba kampa
antabaipintiba waiye.
5 Piya, Koti kamana wasiyi'naba aeba Kotiti agu kao'ena
potagina anosaye. Taeba piya pokana anosagi, taeba: Kotiti
atokaema miyune, yokana, tagantana piye.
6 Eya: Aeti atokaema mima nasuwe yemi'naba Karaisiti
nasisa puma naseno.

E'wasaenama nkau'wapa aborama kayonenabi mpiyiyo

7 We, nabugai ntao'mitaba, ma kamana ago tigeti kaeyopa,
kasa kamanapa kampaye. Marusa kamana pai maenta,
pi kamana kaeyuwe. Pi kamanapa ago abita kananta
kamanane.
8 We, ma kamana ago iba tigeti kaeyopa, pipa kasa'ena
kanta piye. Piya, Karaisiti ntugarasabe tige yugarasabe pi
kamana'ama nkau'wapa aogima aboraye. Eya, tununtanaba
a'ya wakena pegina, taga e'wasawamaba aborama taye.

9 Piya, ka'waina aeba: E'wasaenabi mpiyuwe, umagina
ao'yagaraba ata anta paritamipa, aeba tununtanabi mpiyi
ntagarawe.
10 Piya, to ka'waina aeba ao'ma agu kao'ena
potami'naba aeba e'wasaenabi mpimagina, agisa aimisa'ma
ware'nakenaenaba kampa aboraye.
11 We, ao'maka ata anta paritami'naba, aeba tununtan-
abi mpima tununtanabinti nasimagina, tununtanamaba
aotikaetagina aeba kekaba aibo'nabo piye.

12 We, uwaena yakarantontonempitaba, Karaisiti ntu-
garasa Kotiba aguntaenaripa maerigasagi, tiyo'maekenaga
naeba ma kamanapa tigeti kaeyuwe.
13 Nabagitaba, pai uwa mita kananti ntagaraba tiyo'ena
potaga, tiyo'maekenaga ma kamanapa tigeti kaeyuwe.
Masimabi kina'mitaba, tigeba ataenama nkagowamapa
asugasaga, tiyo'maekenaga ma kamanapa tigeti kaeyuwe.

Araga yagaramitaba, tigeba tabapa tiyo'ena potaga, tiyo'maekenaga ma kamanapa tigeti kaeyuwe.

14 We, nabagitaba, pai uwa mita kananti ntagaraba tiyo'ena potaga, tiyo'maekenaga ma kamanapa tigeti kaeyuwe. Masimabi kina'mitaba, tigeba esegima asima mintagana, Koti kamana'amaba tintabaipinti ago uwaiyegini, tigeba ataenama nkagowamapa asugasaga, tiyo'maekenaga ma kamanapa tigeti kaeyuwe.

Mampabisaenamapa taeba tagupa a-nkameno

15 Pigoya, magabe mampabisaenagabe a-tibugano. Piya, ka'waina aeba magaba abugamipa, aeba tabapa kampa abugaye.

16 Piya, a'ya'ma mampara aboraintanaba pipa mampabisaenawe. Eya, tantabaipisa kupiyona tabugaintanabe, tao iye'ena puma tabugaintanabe, tau maete ima tagebigo'ena pompentanabe, pintanaba tabatisaba kampa aboraye. Kampaye. Pipa mampabisaenawe.

17 Piya, mampabisaenaba a'ya wakana, ae'wa abugaintanabe kaga a'ya wakiye. We, Koti nkabemintana wasiye kina'miba miyaba mikibewe.

Karaisiti kama kinapa ago aborawaye

18 We, araga yagaramitaba, ma kanapa pabigo a'ya wakena piye. Piya, Karaisiti kama kina'waka pai abintapa, pabigo aborakena piye. We, ibaba uwaena Karaisiti kama pota kina'miba aboraga, pika napima ma kanapa a'ya wakena piyema, abune.

19 Piya, pi kina'miba ago tagasawe. Paipa taege ka kinapa igeba kampa mintantane. Eya, igeba ka kina taege mintantasinta, taege mimagini kampa tagasasine. Piya, igeba ago tagasaga, taeba agowaipa agaompepa, a'ya'ma pi kinapa taege ka kinapa kampaye.

20 We, tigeba aotane. Aota Awamusa'amaba paititantika, a'ya'ma napiyenarintaga kina mintawe.

21 Piya, tigeba taga kamanakaba aibo'ena pe wanane. Tigeba aogima abeka tiyo'maekenaga ma kamanapa tigeti kaeyuwe. Eya, taga kamana'amaba kumpari'enaba kampa piyema, abeka, tigeti kaeyuwe.

22 We, kumpari yagaraba kewe, a. Piya, ka'waina aeba Isuka: Pipa taga Karaisitiba kampaye yemi ntagaramaba, aeba kumpari'enaba piye. Eya, tabape yagarawape akabiwaisitai'naba, pipa Karaisiti kama kina mintiye.

23 Piya, ka'wainaba yagarawa akabitami'naba, aeba abawampati kampa atokaeye. Piya, to ka'waina aeba

yagarawampati amatiti potami'naba, aeba pabiyama abati kaga atokaeye.

Aota Awamusa'ama taga kamana uramiye

24 Pai abinta mono kamanapa a-tigegu'a puma upebe piyo. Piya, pai abinta kamanapa upebe pukibepa, tigeba yagarawampatibe abatibe aogima atokaema miyaba mikibewe.

25 Eya, aeba e'wasaenabi miyaba mikenaga utaratantiye.

26 Piya, timiyo puritakena kina'mikaba naeba ma kamanapa tigeti kaeyuwe.

27 We, paipa tigepa Aota Awamusa'ama esegiyenawapa tigeti uwa waiye. Piya, tigeba wasanami mono ago tiyakikenaenagaba a-nkaguyosagaiyo. Kampaye. Aota Awamusa'ama paititantintanawapa a'ya'maenaba puriyakikiye. Pi nkawamusa'ama kamanapa tagane. Kumparipa kampaye. Piya, Awamusa'amaba puriyakigiri abima Karaisititi atokaema miyaba miyiyo.

28 We, uwaena yakarantontomitaba, tigeba piyama aeti atokaema miyaba miyiyo. Taeba piya pekanaba, ainti ampa aboraka, taeba asima ta'mu pumagi kampa taekuru puma tanipa kampa peno.

29 Pigoya, Karaisiti aepa arupuyenama nkagoba agamagiri, pika mayama napiyiyo: Wasanama arupuyena pemi'naba pipa Kotitisa aborayema, napiyiyo.

3

Koti nkaraga yagara mintune

1 Abewo. Tabarempaba tabera agu kao'ena puratama, ae araga yagararawe, urataye. Pipa taga mintune. Piya, mampabisa kina'miba Koti nkagoba kampa agantaka, tae agoba kaga kampa tagawe.

2 We, nabugai ntao'mitaba, taeba ibaba Koti nkaraga yagara mintune. Piya, aintiba ayamabaya aborakune. Pipa kampa abintune. We, aintiba Karaisiti ampa aboraka, taeba ae agoba aogima agamagi, pika ae kanta puma mikune. Pipa abune.

3 Piya, Karaisiti nare ntare puma miyisa puma, aeti atokaema aobi pi kina'miba ige'wai nkigupa nare ntare puma miyewe.

4 Pigoya, aguntaena pemi'naba aeba Koti nkago kamanapa akayuye. Eya, Koti kamana akayukenaenamaba aguntaenama nkau'wane.

5 Piya, tigeba abintawe. Karaisitiba aguntaena maegaikena aborantegina, aetiba aguntaenaba kapa kampa waintiye.

6 Piya, ka'waina aeti atokaema miyemi'naba aeba aguntaenaba kampa aegaraye. Eya, to ka'waina aguntaena aegarami'naba aeba Karaisiti nkagoba kampa agamagina, aekaba kampa abibebe piye.

7 We, uwaena yakarantontomitaba, tigeba ka'waina timiyo puritasanaga kabima mima abiyo. Piya, arupuyena pemi'naba aeba Karaisitiba arupu yagara miyisa puma arupu yagara miye.

8 We, paitaka'ya kewamaba aguntaena puta kanantegina, wasanama aguntaena pemipa aeba kewama ae tupisawe. Pigoya, kewama ntugaba aguya ima agarubakaikenaga Koti ntagaramaba ampa aborantiye.

9 Pigoya, Kotitisa aborai'naba aeba kampa aguntaena aega'ma piye. Piya, aeba Kotitisa aboragina, Koti ntapiyenaba agupinti waiye. Piya pegina, aeba agunta ki'i kampa aegarakena piye. Kampaye.

10 Pigoya, wasanamiba Koti ntagaraena puma miyewo, kewama ntagaraena puma miyewoma, agowaipa mayama agakune: Piya, ka'waina arupuyena kampa pemi'naba, aeba Koti tupisa kampa aboragina, to ka'waina aeba ao'mapa kampa agu kao'ena potami'naba, aegeba kaga Koti tupisaba kampa aboraye.

Taeba tao'mipa agu kao'ena puwaitano

11 Pigoya, maya kamanapa paitaka'ya abita kanantompene: Tao'mipa agu kao'ena puwaitanomaba, abintompene.

12 Piya, Keni aeba kewama tupisa, ae a'nantopa aeguntisapa a-puma miyeno, iye. We, nanaraka aeguyogana purintiye. Piya, Keniba kamparaga yuga pogana, a'nantowampaba arupu yuga pomeka amo waiyogana aeguntiye.

13 We, nao'mitaba, mampabisa kina'miba kama puritaigiripa, pikaba pamiba a-piyo.

14 Piya, taeba tao'mipa agu kao'ena puwaitaompeka mayama abune: Taeba paisaenaba kaite purintapisa asima e'wasaenabi ubasintunema, abintuwe. Piya, agu kao'ena kampa potami'naba, aeba purikenaenara uwa miye.

15 Piya, ka'waina ao'maka ata anta paritami'naba aeba wasana aeguma kaiyisa piye. We, tigeba ago abintawe. Wasana aeguma kaiyi'naba, ae antabipa e'wasaenaba kampa waiye.

16 Piya, Isu aeba tao'maekenaga ae'wa nkaumawapa kasoga, taeba agu kao'enama nkagoba taga agantompene. Piya, taeba pabiyama tao'miti taumaba kasakanaba, kanarasakiye.

17 Piya, ka'waina aeba mampabisaenaba uwaena wain-
takanaba, ka ao'yagarama kusi miyegina agama aka'intaesi
potakanaba, ayama Koti nkagu kao'enaba ae antabaipipa
waikiye, a. Pipa kampaye.
18 We, uwaena yakarantontomitaba, taeba kamanatasabe
tawamutasabe uwaba agu kao'enaba a-puwaitano. Kam-
paye. Taeba taga tantara puwaitama tayapisa agu kao'ena
puwaitano.

Amatiti kina'maba Koti nkaogaba kampa aekuru pukiye

19 Piya pukubompeka, taeba tagantanabi ubasunema,
abekana, Koti nkaobi tagu'amaba paebuma waikiye.
20 We, tagu'amaba taupi piyeka, taeba paebuma paruyen-
abi mikune. Eya, Kotiba tagu'amaba taupi piyeka, taeba
paebuma paruyenabi mikune. Eya, Kotiba tagu'amapa
asugasima, aeba a'ya'maenama nkagoba agantiye.
21 We, nabugai ntao'mitaba, tagu'amaba kamanapa kampa
uratakibipa, Koti nkaobipa asima kampa taekuru pukune.
22 Piya, taeba unti kamana'wapa wasimagi,
abemintanawapa tayapisa pompeka, taeba ka'enaga
abigaokanaba, aeba aboraramiye.
23 We, unti kamana'wapa mayamawe: Taeba yagarawapa
Isu Karaisiti nkagera tamatiti potamagi, tao'mipa agu
kao'ena puwaitano, untiye. Piya unti kamanapa uratantine.
24 Piya, a'ya'ma Koti unti kamana wasiye kina'miba igeba
Kotige ka'ena puma miyegana, Kotiba igupi miyaba miye.
Piya, ae tamemi Nkawamusa'ama ntugaba tagupi aboragi,
taeba agama, Kotiba taege miyema, napiyune.

4

Awamusapa toma toma mintawe

1 We, nabugai ntao'mitaba, uwaena kumpari poropete
kina'miba mampabintiba nasima kamana yepa, tigeba
karu'enaba a-nkiyegaraiyo. Piya, awamusapa toma toma
mintiya, pipa Kotipisa kanayo, to auka'isa kanayoma
napima, agowaipa aogima agaiyo.
2 Piya, Koti Nkawamusano, to awamusanoma tigeba
mayama abikibewe: Isu Karaisitiba wasana aborantine ye,
pi kina'miba Koti Nkawamusa yagane.
3 Piya, to ka'isa kina Isukaba: Kampa wasana aborantiye,
ye kina'miba, igeba Koti Nkawamusa yagaba kampaye.
Pi nkawamusa'ama Karaisiti kama kina'ma nkawamusane.
Piya, paipa aeka: Mampara aborakiye, yogiri abintagana,
ibanto mampabi ago aboraye.
4 We, uwaena yakarantontomitaba, tigeba Kotintana
mimagiri, kumpari poropete kina asu igasawe. Eya,

ma nkawamusa'ama tigupinti waintemi'na, aeba mampabi
wainti nkawamusapa asugasaye.
5 Piya, pi kumpari poropete kina'miba igeba mampabisa
kinane. Piya pegana, kamana'waimpaba mampabisaena
kanta pegini, mampabisa kina'miba abewe.
6 We, taeba Kotitisawe. Piya, Kotiti atokaeya kina'miba
kamanatepa abewe. Pigoya, Kotitisa kampa aboranta'nagiba
kamanatepa kampa abewe. Pintanaraka taga awamusape
kumpari awamusape isige agoba pako pikenaga napiyune.

Koti aeba agu kao'enama nkagowe

7 We, nabugai ntao'mitaba, taeba agu kao'ena peno. Piya,
agu kao'ena pukenaenaba pipa Kotitisawe. Piya, taga agu
kao'ena pemi'naba aeba Kotitisa aboramagina, aeba Kotiti
atokaentine.
8 We, wasanama kampa agu kao'ena potami'naba, aeba
Kotiti kampa atokaema, agowapa kampa agaye. Kampaye.
Piya, Kotiba agu kao'enama nkagowe.
9 Pigoya, Kotiba yagarawapa ka'anto mintogana otao-
gana mampabipa tumintiye. Piya, taeba: Aeti atokaema
e'wasaena maeyiyema, otaogana tumintiye. Piya pumagina,
pi ntugarasa Kotiba agu kao'enawapa taetiba aborara-
intiye.
10 Eya, agu kao'enama nkagoba mayama aborantiye:
Piya, taeba agu kao'ena kampa potantokana, Koti aewa
agu kao'ena puratamagina, yagarawapa otaogana, agun-
taenarepa asu'a puragaikenaga mampabipa tumintiye.

11 We, nabugai ntao'mitaba, Koti agu kao'ena puratamika,
taegeba pabiyama tao'mipa agu kao'ena puwaitakanaba
kanarasakiye.
12 Pigoya, ka yagaramaba aobisaba Kotipa kampa agan-
tiye. We, taeba tao'mipa agu kao'ena puwaitakubompepa,
Kotiba taege miyeka, abekana, agu kao'enawapa tantabaip-
inti anosama waikiye.

13 Piya, Koti aeba Awamusa'wapa pako puratamika, taeba
mayama abune: Taeba aege ka'ena puma miyokana, aeba
tagupi miyaba miyema, abune.
14 Piya, tababa yagarawapa otaogana maga maga kina
i'ikenaga tumintegi, taeba agamagi, pi nkawaga kamanapa
uma aborama miyune.
15 Piya, ka'waina aeba Isuka: Koti ntagarawe, yi'napa
Kotiba aege miyegina, pi ntagaramaba Kotiti atokaema miye.
16 Piya, Kotiba agu kao'ena puratamikaba agamagi tamatiti
pune.

Piya, Kotiba agu kao'enama nkagowe. Eya, ka'waina aeba agu kao'ena wantaga miyi'naba aeba Kotige miyegina, Kotiba aege miye.

17 Piya, agu kao'enawapa tantabaipinti anosagina au'wapa mayama aboraye: Taeba Koti antota'ena tamikibi ntagagaba kampa taekuru pune. Eya, ibantoba Karaisiti ae kanta puma taeba mampabi mintune.

18 Pigoya, ka'waina agu kao'ena potami'naba kampa aekuruba piye. Eya, taga agu kao'enamaba taekuruyenarepa agarubakasaye. Piya, ata ika mpaekenaga taekuruyenaba aboraye. Aibegina, ka'wainaba aekuru pi'napa, ae antabaipintiba Koti nkagu kao'enaba kampa anosama waiye.

19 Pigoya, Kotiba marupa agu kao'ena puratantika taeba agu kao'ena yaga miyune.

20 Piya, ka'waina aeba ao'mipa ata anta pariwaitamagina: Kotipa agu kao'ena potauwe, yipa, aeba kumpari iye. We, aeba aganta nkao'mipa kampa agu kao'ena potamipa, ayamabaya kampa aganta Kotipa agu kao'ena potakiye. Pipa kampaye.

21 We, Kotiba maya kamanapa uratantiye: Piya, ka'wainaba Kotipa agu kao'ena potami'naba, aeba ao'makeba pabiyama agu kao'ena potakana kanarasano, untiye.

5

Amatiti yagaramaba mabisaenaba asugasaye

1 Pigoya, a'ya'ma kina'miba: Isu aeba taga Karaisitiwema, abima ye'nagiba, igeba Koti ntagaraena puma miyewe. Piya, abawampa agu kao'ena pota'nagiba, igeba kaga a'ya'ma yagarawake agu kao'ena puwaitawe.

2 Eya, taeba Kotiti agu kao'ena potama, unti kamana'wapa wasiyompeka taeba mayama abune: Taeba Koti ntagaramipa kaga agu kao'ena puwaitaunema, abune.

3 Piya, taeba Koti unti kamanapa wasiyompepa, taeba Kotiti agu kao'ena taga potaune. We, ae kamana'amaba kampa kuntaba tabiye.

4 Piya, Kotitisa aboranta'nagiba igeba mabisaenaba asugasawe. Piya, taeba Kotiti tamatiti potaompepa, pi tamatiti'enarempaba mabisaenaba aeguma maema metama asugasaye.

5 We, ke esegi puma mabisaenaba maema megasi piye. Piye: Isu aeba Koti ntagarawema, abima yeminaba, aeba asugasi piye.

Kotiba yagarawampa kamanapa uma arantiye

6 Piya, Isu Karaisiti aeba aborama yogawa agobikenaba
wani mpaemagina, nagarikenaba korankapa airigintiye.
Piya, wanitasa abiwanane. Wanitasabe koratasabe agowapa
aborantine.
7 Pigoya, Awamusapa tagantanama nkago mintana, pi
Nkawamusa'amaba Karaisiti nkawaga kamanapa uma taga
aboraramegi abune.
8 Piya, pintanaba kakagami uma aborawe. Eya, Awamu-
sana, wanina, korana suma, pi kakagaba igeba ka awaga
aborawe.
9 Piya, wasanami nkiwaga kamanapa taeba abune. We,
Koti yemi kamana'amaba wasanami kamanapa igasaye.
Piya, Kotiba Isukaba: Yagaranene, yoga abuntune.
10 Pigoya, ka'wainaba Koti ntagaramati amatiti
potami'naba, ae'wa nkagupipa Koti uma aborami
kamana'ama nkau'wapa aboraye. Kampa Kotiti amatiti
potami'naba, aeba Koti yagarawakaba awaga kamana
untipa kampa abibebe piye. We, pika aeba Kotikaba:
Kumpari yagarawe, uma ata potaye.
11 Pigoya, taga awaga kamanapa mayamawe: Kotiba
e'wasaenaba tamika miyaba mikune. Pi nke'wasaenamaba
yagarawampapisa aboraye.
12 Piya, Koti ntagarari uma kabo pemi'naba, aeba pi
nke'wasaena wantagane. We, Koti ntagarari kampa kabo
pemi'naba, aetiba pi nke'wasaenaba kampa waiye.

E'wasaenaba taeti waiyaba miyema napiyeno

13 We, Koti ntagaramati timatiti pe kina'mitaba, ma
kamanapa tigeti kaeyuwe. Piya, tigeba pi waiyaba
e'wasaenaba ago maeyawema napiyiyoma, kaeyuwe.
14 Piya, taeba Kotikaba kampa taekuru punta
ta'muntanabisa ae agori wano. Piya, taeba kampa taekuru
punta, ka'enaga ae abukibintanaga abigakubompepa,
kamanatepa aogima abikiye.
15 Eya, abigakenaenarepa abiyema, abintompeka,
tao'maeyaka abigakenaenarempa nkau'wapa ago
maekunema abima tagantanagaba yune.
16 Pigoya, ka'waina aeba agupa a'abibi agora kaikena
aguntaena wanane. To aguntaena pekanaba, to ka yagaram-
aba agantanaba, aeba ao'yagaraga Kotipa abigakana, Kotiba
e'wasaenaba pi nkao'yagaraba ameno. We, agupa agora
kaikena aguntaenaba ka waintiye. Piya pemi ntagaragaba
abigaoma naeba kampa yuwe. Kampaye.
17 We, a'ya'ma kampa arupu pemintanaba pipa aguntae-
nama nkau'wane. Piya, aguntaenama nkau'wapa kampa
wasanama nkagupa agorapa kaikiye.

18 Piya, Kotitisa abora'nagiba agunta ki'i kampa aegaraga,
agaune. Eya, Kotitisa aboranti ntagaramaba kabiwaitagina,
ataenama nkagowamaba kampa ata puwaitaye.
19 We, taeba Kotitisa aborantokana, a'ya'ma mampabisa
kina'miba ataenama nkagowama nkamentanti miyewema,
abune.
20 Piya, Koti ntagaraba aboramagina aogi napiyenaba
tamiye. Eya, aeba taga ntagarama nkagowaka abibebe
pukena napiyenaba tamiye. Pikaba abimagi, taeba tagan-
tanama nkagoripa atokaemagi, yagarawa Isu Karaisitige
kaga aeti atokaeyune. We, aeba Koti mima, waiyaba
e'wasaenama nkagowe.
21 We, uwaena yakarantontompitaba, tigeba ama kotipa
tikabiwaitaiyo.
Yoni piya isa kaentiye.

YONI MA NKISA KAENTIYE (TARA YAGANE)

1 Naeba monota kabiyo ntagaramana, Koti ugatanti nkwae'makake yagaragakeri naeba ma nkisapa kaeyuwe. Piya, naeba taga kamanaka napima tigeka nabugaye. We, nae nabinto wanane. A'ya'ma taga kamana abibebe pe kina'miba, igeba kaga tigeka ibugaye.
2 Piya, taga kamana'amaba ibaba taeti waintana, taeti waima waiyaba mikibika napima piyama yune.
3 Pigoya, Koti tabage, Isu Karaisiti taba ntagarabe, isigeba tagantana puma agu kao'ena puratamaginisi, isigetisa awagaenabe, isintara'enabe, paruyenabe taeti waima waiyeno.

Agu kao'enama kamanane

4 Pigoya, ka'isa yagaragampigi tabarempa utarataisa puma tagantanaba aegaraka, naeba abima tabera na'mu puwe.
5 We, ma nkwae, ago kamanapa kapa kaema ugamuwe. Pipa kasa kamana kanta puma wanane. Paitaka'ya uramintanaga mayama ugamuwe: Taeba tao'mipa agu kao'ena puwaitanoma, yuwe.
6 Piya, paitaka'ya: Agu kao'enama ki'i waiyoma, Kotiba yogiri abintane. Piya, taeba unti kamana'wapa aegarakubompepa, taeba agu kao'ena pukenaenama nkagoba pukune.

Kumpari kina'mi kamanane

7 Pigoya, uwaena timiyo pikena kina'miba mampabinti nasewe. Igeba: Isu Karaisitiba au'yaga kampa aborantine, yewe. Piya kina'miba igeba timiyo puma Karaisiti kama kina'ena potawe.
8 We, tigeba titipa aogima kabiyiyo. Tigeba mono yugama nkau'wa kaisanaga kabima mima, aogi ika mpaekenaga aobi piyo.
9 Piya, ka'waina aeba Karaisiti kamanati kampa atokaenta atate to ki'i wakibipa, Kotiba aegeba kampa mikiye. Piya, to ka'waina aeba Karaisiti kamanati atokaeyakanaba, tababe yagarawampabe kaga aege mikibewe.
10 Piya, ka'waina aeba Karaisiti au'yaga aboranti kamana'nane. To kamana urite nasima tigeti uma irosakiripa, tigeba wa'eritapa a-nkababuma, kayonenaba a-potaiyo.
11 Piya, kayonena potakibi'naba, aeba agunta yugawa ao'maekiye.

Nagarikena kamanane

12 Pigoya, urimikena kamana'nepa uwaena waintegi, naeba esapi kaesanagaba kampa nabegi, tigeti waka, nawamupisa uma abenema, yuwe. Piya pekana, ta'muntanarepa anosakiye.

13 Pigoya, Koti otanti ka'nanto ntagaramiba: Aya pene, ugatawe.

Yoni piya isa kaentiye.

YONI NKISA KAENTIYE (KAKAGA YAGANE)

1 Naeba monota kabiyo ntagaramana, nabugai
ntao'yagara Kaiyasi kaetiba ma nkisapa kaeyuwe. Piya,
naeba taga kamanaka napima akeka nabugaye.
2 We, nabugai ntao'yagara, kae kagupa kanara monoti
waintiyema, ago abuwe. Pabiyamagi, a'ya'maena kaega
pempentanabe mikenaenabe aogima waisanaga nabiye.
3 Piya, ka'isa mono kina'miba kanama kaekaba: Taga
ki'iba aegaraye, yugu abite tabe na'mu puntone. We, kaeba
tagantanamanati nasenema, taga abintone.
4 Piya, yagaranempiba taga ki'i aegarakaba abima tabera
na'mu puwe. Piya pekana, tonamaba pi nta'muntananepa
kampa asugaikiye.

Kaiyasi aogi yuga puntiye

5 We, nabugai ntao'yagara, kaeba mono kina'miti
kayokaya'ena puma iyo'maeyampepa, kamatiti'enama
nkau'wapa aogima aborane. Eya, namu'isa mono kina'miti
pabiyama aborampepa anosama asugasaye.
6 Piya, ka'isa iyo'maentampe kina'miba monota ai'aru
pompe kina'miteti irosa'ma agu kao'ena puwaitampe nta-
naraka uramewe. Piya, kaeba Koti ntugaraka napima
ke'isaena iyo'maeyagana, kanarasano.
7 Piya, igeba Karaisiti ntugaraka mawaipa atate namu'i
wama namu'isa kinatasaba ikapa kampa maeyaka
iyo'maeyo.
8 We, taeba piya kina taga kamana'ama ntugara
iyo'maekenaga ke'isaena imekana, kanarasakiye.

Tiyoterepisi aeba ataena puntiye

9 Pigoya, naeba ka'isa kamanapa monota ai'aru pe
kina'mititi ago kaentone. We, Tiyoterepisi aeba paitama tabe
misanaga pemi ntagaraba, aeba tae kamanapa kampa abiye.
10 Piya, naeba tigeti uma irosakubopa, pintana pemikaba
kamanapa ukuwe. Aeba taekaba ata kamana uma kumpari
urataye. Pi abiwanane. Aeba mono kinapa kampa kayonena
puwaitamagina, to ka'isa kina kayonena puwaitakena pe-
gana, akunkitama mono ai'aruyenabisa igarubaye.

Timiteriyasi aeba aogiyena puntiye

11 We, nabugai ntao'yagara, kaeba ataenamapa a-
nkaega'ma aogiyenamana aegarao. Piya, ka'waina aeba
aogiyena pemipa, aeba Kotitisa aborantiye. To ka'waina

aeba ataena pemipa, aeba Koti nkagoba kampa aogima agantiye.
12 Pigoya, a'ya'ma kina'miba Timiteriyasi nkagega'e asagayuyewe. Piya, tagantanama nkagowamaba tabe agiga'e kaga aboraye. Piya pegi, naegeba ae agega'e asagayuyogana, awaga kamana'nepa taganema, ago abene.

Nagarikena kamanane

13 Pigoya, urimikena kamana'nepa uwaena waintegi, naeba esapi kaesanagaba kampa nabiye.
14 Piya, naeba karu'ena tigeti waka, nawamupisa uma abenema, yuwe.
15 Paruyenaba kaeti waima waiyeno. Tao'miba: Aya pene, yewe. Kaeba a'ya'ma pita'i miye taokina'mikaba: Aya pewe, uwaitao.
Yoni piya isa kaentiye.

YUTA MA NKISA KAENTIYE

1 Nae Yuta, Isu Karaisiti kayokaya yagara mima, Yemisi
nka'nantowe. Piya, taba Kotiba agu kao'ena puma utaritama
Isu Karaisiti atokaentaka kabiritai kina'mititi, ma nkisapa
kaeyuwe.
2 Pigoya, Koti nkantara'enabe, paruyenabe, agu kao'enabe
tigeti waima waiyekana anosano.

Akayukena kina'mi kamanane

3 We, nabugai ntaokina'mitaba, maru'enaba naeba esa
kaema a'ya'ma kina'mite tau'ikenaenama nkagowapa urim-
isanaga nabugantiye. Pigoya, ibaba pika wanane. Naeba
tonaraka ma kamanapa kaeyuwe. Piya, ka yaganto
Kotiba aeti atokaeyompe kina'miteti tamatiti'enaba abo-
raramintegi, pi tamatiti'enaretapa tigeba aogima kabima
mima, akaya kamanapa aebasanaiyoma, urimuwe.
4 Piya, ka'isa kamparagaena pe kina'miba agowaipa
kakaurite kanamagini ai'aruyenatipintiba ubasintawe. Pi
kina'miba igeba Koti nkawagaenawapa maema a'wae puma,
i'ni ntapiyenawaipa aega'magini kumiyena puma, ka tabe
yagarare, Wa'ega Isu Karaisitipa ikabitawe. Igeka paitaka'ya
Kotiba: Kamana uwaitakuwema, untine.
5 Pigoya, tige ago abiwaenta kamanapa to kakema
urimekiri abiyo: Piya, paipa Wa'egawamaba Isureyo kina'mi
nki'ima Isipi marisa ibabute me itamagina, aintiba kampa
aeti imatiti pume kinapa iyeguntiye.
6 Piya, paipa ka'isa enisore kina'miba kabiyume mparuta
kampa agora mima taga wa'ewaipa kaintane. Piya pu-
guna, Kotiba waiyaba iga'narasa kirokaewaitantegini igeba
a'abibisa tununtanabinti miyigina, Kotiba ae'wa tabe yagaba
kamanapa uwaitakiye.
7 Piya, paipa Sotomu kina'mibe Komora kina'mibe
pi kuma'ama nkawarisa kina'mibe, igeba ata enisore
kina'miba ke'wai kaintasa puma atate kumiyena puma
waba to wa uma paibogana to wae ampa paibogana puta
wantawe. Piya puguna, Kotiba: Agate tiyekuru piyema,
esegi yakutasa agora iyegugaintine.
8 Pigoya, tigeti abora kina'miba pabiya pewe. Igeba
amontabi mpikena kanta puma mima i'waipa i'nintana
potamagini kiya kina'mi kamanapa ikabitamagini, inatisa
e'wasaenayaga kinakaba ikayasuwaitawe.
9 Piya, paipa kewamaba Mosese nkau maekenaga yogana,
marusa enisore yagara Maikoro aeba: A'a-o, umagina maka

untase. Piya puntamepa, Maikoroba kampa ataenaba puma, antotapa kampa akayapa otantine. Kampaye. Aeba: Antotapa Wa'egawamaba ugatakiye, omintiye.

10 We, ma kina'miba kampa agantanagaba karu'ena akayasewe. We, kabu yagama ntapiyena waintisa puma, igeti wasanama ntapiyenaba waintegini, pi kipa atagana aintiba napiyenawaimpa nkagomaba ipi pima antotapa iyegukiye.

11 We, igeba ataenabi mpikibewe. Piya, Keni wasana aeguntisa puma, igeba piya puta nasewe. Piya, Peramu puntisa puma, igeba tabe ikankai maekenaga napiyaba miyewe. Piya, Kora aeba Koti kamana akayuntisa puma, igeba piya pekana aintiba antota'enaba kaga imima iyegukiye.

12 Piya, agu kao'enaritasa tigeba aki puma nakena pigini, igeba i'nintana tamakaema ara'ena puma abuyasa pisa puntini, ige'wai ntapima nama iga'e paga paga puma kampa inipa pewe. Igeba ka kampa aeyami ibina mpanta kanta puma miyegana, esibawama agarubagina nasisa pewe. Eya, igeba yawama kampa a aenta asa wagina wasanama ikasamisa pewe.

13 Piya, tabe kayo waninkama tabera aigayo'ya pegina akagawa irisa puma, igeba pami pukenaenawaipa aborawe. Piya, igeba noriwama ogasi ankagasi pemisa puma igeba ata a'abibisa tununtanabinti agora mikenaba igeti uwaitantine.

Kamparaga ikantanawaine

14 Pigoya, Antamu aeba paitama aborama kanama tonaentisa tarumaema pogana Inoki aboramagina, aeba poropete kamanapa maya uma aborawaimintiye: Abo. Wa'egawamaba aeba uwoma aota kina'wantaga tumimagina,

15 a'ya'ma kina antota ika nkimikena tumegi agauwe, untiye. Eya, a'ya'ma Koti ikabita kamparaga kinapa a'ya'ma kamparagaena punta kamparaga yugawaika kamanapa uwaitamagina, pi kamparaga agunta kina'miba ata otanta kamanatakaba antota'enaba imikena tumegi agauwe, untiye.

16 We, pi kina'miba wasana ika'i obisobi suma, imo puyaba mima, igu i'nintanawai aega'ma, tabe a'yugu kamana uma igebigo'ena puma, kota paibukenaraka ikaragara kamanapa yewe.

Tigeba timatiti'enaba upebe piyo

17 We, nabugai ntao'mitaba, Wa'egare Isu Karaisiti nkaposoro kina'miba aborakibintanaga kamanapa untane. Tigeba pika to kakema aogima napiyiyo.

18 Igeba mayama urimewe: Ainti agogo yaga agarosakan-
aba, monota karana pukibe kina'miba aborama Kotipa ik-
abitama igu i'nintanawaipa puta nasikibewe, untawe.
19 We, piya pukibe kina'miba apako pikenaenaba aborak-
ibewe. Eya, igeba mabisa kina'mi ntapiyena aegaraigina,
Aota Awamusa'ama igupipa kampa mikiye.
20 Pigoya, nabugai ntao'mitaba, tigeba esegi puma aota
timatiti'enaripa puyaba mita iyigina anosano. Tigeba Aota
Awamusa'ama nkesegiyenarasa nunamu yiyo.
21 Tigeba Koti nkagu kao'enabi ubasiyaba miyiyo. Piya,
Wa'egare Isu Karaisiti nkantara'enama nkau'wapa abora-
giri, tigeba miyaba aumaba maekibewe. Pika yokege piyo.
22 Tara igi napiye kina'mipa ka'isaba ibawage piyo.
23 Piya, yakupisa iso itasa puma, to ka'isa kinapa i'iyiyo.
Tigeba tiyekuru puma to ka'isa kinapa tintara puwait-
ama iyo'maemagiri, arirasa i'nintanawaika tiyekuru puma
apasanaiyo.

Kotiti ta'mu potakena kamanane

24 Pigoya, Kotiba ware'nasanaga aogima kabiritakena ya-
garawe. Eya, aeba abuyasa kampa punta kina aboraritaigiri
ti'mu pigina, e'wasaenawapi tiba puritakena piye.
25 Piya, Koti aeba ka'anto mima, Wa'egare Isu Karaisiti
ntugarasa tau'iye. Pigoya, asagayukenaenabe, e'wasaenabe,
kabiratakenaenabe, esegiyenabe, paipe ibabe a'ya'ma to
yagabe, aeti waima waiyeno. Tagane.
Yuta piya isa kaentiye.

AREBERESONI KAMANA KARAISITIBA ABORAMINTIYE

1 Pigoya, ma kamanapa Isu Karaisiti aboranti kamanane. Piya, agarosama aborakibintana kayokaya kina'wa iyakikenaga Kotiba Isu uma aboramintiye. Aboramogana, Karaisiti aeba enisore kina'wa otaogana kayokaya yagarawa Yoninteti tumpa aboranamintiye.

2 Aiboga, Yoninaba Koti aboranti kamanape Isu Karaisiti nkawaga kamanape abimagi: Pipa tagantanawe, untuwe. Eya, a'ya'maema agantontanagaba: Tagane, untone.

3 Piya, wasanamaba ma poropete kamanapa aisuma awamupisa uma aborai'na, aeba a'muntanabi mpikiye. Piya pegiri, wasanamiba ma kaeyo kamanapa abima aegara'nagitaba tigeba kaga ti'muntanabi mpikibewe. Eya, pi kanapa agarosaye.

Yoniba monota ai'aru pume kina'miti esa kaentiye

4 Nae Yonina, ma kamanapa tonaentisa tara umaema monota ai'aru pukenaenata Esiya mari wainti, tigeti kaeyuwe. Piya, Koti aeba iba mintipe, pai mintantipe, ainti mirite wakibipe, aepisa awagaenabe paruyenabe tigeti waiyeno. Eya, Kotipisabe, ae wa'ega aemu yabaera miye tonaentisa tara umaema Awamusa'ama nkagobisabe,

5 Isu Karaisitipisabe, awagaenabe paruyenabe tigeti waima waiyeno. Piya, Karaisiti aeba tagantana aboraraminti, aeba purintapisa paitama asimagina, mabisa wa'egamipa kabiwaitaye.

We, aeba agu kao'ena puratamagina, korankatasa aguntaenarepisa akariyobatatamagina,

6 ka'ena puratama kabiratamagina, ae'wa nkabawampa Kotiti mono kiye kina kanta puma miyiyoma, uratantiye. Piya puntegi, ae agega'eba asagayuyekana kabiratayaba miyeno. Tagane.

7 Abiyo. Aeba ibinankama nkakapi ampa aborakini a'ya'ma kina'miba iyowaitasa agakibewe. We, a'ya'ma ita atama aegunta kina'mibe kaga agakibewe. Pigoya, a'ya'ma maga maga kina'miba agama aeka iyekuru puma intara pukibewe. Kanarana, aborao. Tagane.

8 Piya: Naeba paitanta yagara mite aintisa yagaraba mite puwe, Wa'ega Kotiba piya iye. Eya, Koti aeba iba mintipe, pai mintantipe, ainti mirite wakibipe, aeba taberaka'yane.

Yoniba Karaisiti nkaoga'ena agantiye

9 Nae Yoni tiyo'yagaranawe. Naeba tigege Isuti atokaema
mimagi tauki nakiyenarepa aesaga'magi, Koti kabiratake-
naenabi ubai'ma, tigege kaga paebume mima monoka asima
esegima miyuwe. Piya, naeba Koti aboranti kamanape Isu
nkawaga kamanape aborasanaga akuntatama nagarubaka-
sugu, wani nkakapisa Patimosi mara mintantuwe.
10 Piya, ka yaga, Wa'egawama nkaota yagaba, naeba Awa-
musa'amati atokaema kasa'enaba agauwagana, naka'isa ka
tabera awamu aga maya uma pikuri aga usu puntiye:
11 A'ya'maena agampentanaba esapi kaemagina, tonaen-
tisa tara umaema monota akibukenaenara atagana wano.
Piya, Epesasi kinape, Simena kinape, Pegamami kinape,
Tiyatira kinape, Satisi kinape, Piratepiya kinape, Areyotisiya
kinape, igeti kaema atagana wano, unatantine.
12 Piya unataoga, naeba kamana unamemi'napa agak-
enaga a'wae puntuwe. A'wae pumagi, tonaentisa tara
umaema korirasa pumaranta kani waintoga agauwapa,
13 pi kani'ama nkakapipa ka yagara, aeba wasanama
ntagara kanta puma mintoga, agantuwe. Piya, aeba e'ero
kai potama, abamukantiba korirasa pumarantatasa ae-
barakima ki u'mawe.
14 Piya, a'nope abiyape wae puwama, sipisipiwama nkaya
kanta puma, wae nkibina kanta puntiye. Piya pogana,
aowamaba yaku ikisu pogana,
15 agisawamaba, tabe yakunkama kapa kaema
i'nintanawa kaigasagina ta'nera'ne pisa pogana,
awamu'wampaba tabe wani nkabawama yisa suntiye.
16 Piya, aeba ayatakanti tonaentisa tara umaema nori u'ma
mintogana, awamupisaba ka paroya ntogipa torirori agana
wainta yogipa aboraogana, aowawamaba e'wasa puwama,
pa nkesegi pataisa poga agantuwe.
17 Naeba piyama agategi, agisabi pu'wanta kina kanta
puma ware'nantuwe. Piya puwagana, aeba ayatakanti
natama, maya untiye: Kaekuruba a-po. Naeba paitanta
yagara mite aintisa yagara mite puma,
18 naogama mintuwe. Piya, paipa nae purintoka, we, ibaba
naogama miyaba miyuwe. Piya, naeba purikenarasa kibe
karasa kibe uruntuwe.
19 Piyama kaeba pintana agampentanaba esapi kaeyo.
Eya, iba waintintanagabe ainti aborakibi ntanagabeba
kaeyo.
20 Pigoya, kaeba tonaentisa tara umaema nori nayatakanti
waintegina agampepe, tonaentisa tara umaema korirasa
pumaranta kani agampepe, pipa awame'enawe. Pi'na nk-
agowapa mayamawe: Pi tonaentisa tara umaema kanipa,
pabi tonaentisa tara umaema monota ai'aru pukena kinane.

Pi tonaentisa tara umaema noriba, pipa pi mponota ai'aru pe kina'mi kiye kinanema, unamintiye.

2

Epesasi kina'mi nkisane

1 Pigoya, Epesasi kumata monota ai'aru pe kina'mi kiye yagaramati kamanapa mayama kaeyoma, unamintiye: Naeba nayatakanti tonaentisa tara umaema noriba u'urinta, tonaentisa tara umaema korirasa pumaranta kani'ama nkakapintiba naso ntagaramana, naeba ma kamanapa kaetiba atauwe, iye:

2 Piya, naeba a'ya'ma monota tiyapisaenabe, araga ntugaripe, paebuma mima kuntaena aesaga pentanaripe, ago agantuwe, iye. Eya, tigepa kamparaga kinakaba kampa tibegiri, kumpari kamana: Taeba aposororawe, ye kina'mi nkagowaipa a'yigimpa agama kumpari'enawaipa aboraga, pipa agauwe, iye.

3 Piya, tigeba naekaba paebuma mima kuntaena aesaga'ma esegima asimagiri, tiyekitaba kampa pega, agauwe, iye.

4 We, tigeti ka kamana uritauwe, iye. Piya, maru'enaba naeti agu kao'enaba aogima punatantawe. Pipa ibaba kasawe, iye.

5 Piya, paipa tigeba aogiyena puntakiri, ibanto ago kaite ware'nawawe, iye. Pika napimagiri tigu a'wae pumagiri maru'ena puntasa piye, iye. Piya kampa pukibepa, kanetipa marunkatasa tumpaegaikuwe, iye. Eya, kampa tigu a'wae pukibepa piya pukuwe, iye.

6 We, kapa tige pega naeba abogana kanarasaye, iye. Piya, tigeba Nikorasi tumpi pentanaba kampa tibugagina, naekeba kampa nabugagina kanarasaye, iye.

7 Piya, wasana ageyaga kina'maba Awamusa'ama monota ai'aru pe kina'mi uwaimemi kamanapa abeno, iye. Pigoya, wasanama mono yuga puma agaikibipa, naeba otakana wasanama e'wasaena amikena yamankapa maekiye, iye. Eya, pi ntamankapa Koti nkauka kumata waintakana amekana nakiyema, Isu piya untiye.

Simena kina'mi nkisane

8 Pigoya, Simena kumata monota ai'aru pe kina'mi kiye yagaramati kamanapa mayama kaeyoma, unamintiye: Naeba paitanta yagara mite aintisa yagara mite punta, nae purintoka ibaba naogama miyuwe, iye. Piya po ntagaramana naeba ma kamanapa kaetiba atauwe, iye:

9 Piya, tiki nkaiyena tigeti aborarimegi, naeba tigantuwe, iye. We, tigeba mantabinti uwaena kutapa akibewe, iye.

Piya, ka'isa kina'miba igeba: Yuta kinatawe, yepa, pipa tagapa kampaye. Igeba Satani tumpi akayasuritapa, pipa abuntuwe, iye.

10 Pigoya, aro ntaganto tigetiba kuntaenaba aborarimekiripa, pikaba a-tiyekuru piyo, iye. Abiyo. Kewamaba tige tikapisa ka'isa kinapa timiyo pusanaga tiyesagayuma iga'nabi maeburitakiye, iye. Piyama tigeba tiki nakiyenaba nayatara'mu yaga maeyigina a'ya wakiye, iye. Eya, tiyeguyigiri pu'wantiripa, timatiti'enaripa a-kasiyo, iye. Piyama aogima mikibepa, Kotitisa e'wasa antotapa timukuwe, iye.

11 Piya, wasana ageyaga kina'maba Awamusa'ama monota ai'aru pe kina'mi uwaimemi kamanapa abeno, iye. Pigoya, wasanama mono yuga puma agaikibipa, aintisa purikenae-namaba kampa ataba potakiye, Isu piya untiye.

Pegamami kina'mi nkisane

12 Pigoya, Pegamami kumata monota ai'aru pe kina'mi kiye yagaramati kamanapa mayama kaeyoma, unamintiye: Naeba paroya ntogipa torirori agana wainta yogipa uro ntagaramana, naeba ma kamanapa kaetiba atauwe, iye:

13 Naeba miye kuma'ama nkagoba abintuwe, iye. Pitapa Satani nkaemu yabae waima kabiwaitagiri, nae nagega'eba esegima araku'ma kampa nagasaga tigauwe, iye. We, paipa Antipasi aeba tigege mintana, amatiti'enaba kampa kasima nae nawamu aboraogini aeguyuguna, Satani mintemi nkwa'e pita'i purintiye. Tigeba pi ntagaba naeti timatiti'enaripa atamagiri kampa tikabitaugu, agantuwe, iye.

14 We, naeba tigeti ka'isa kamanapa uwa waintiye, iye. Piya, paipa Peramuba Perekipa omogana, aeba Isureyo kina'miba igisaimisa'ma ware'nakenaenawaipa aboraogini, igeba ama kotiti muta ataume ntanintaba namagini ku-miyena puma agunta puntawe. We, tikapisa ka'isa kina'miba Peramu puntisa puma pi ki taku'ma upebe pega, kamanapa uritauwe, iye.

15 We, pabiyamagini tigetisa ka'isamiba Nikorasi tumpi kamanapa taku'ma upebe puma ata pewe, iye.

16 Pigoya, pika tigu a'wae piyo, iye. Piya, kampa pigipa, aro ntaganto tigetiba wamagi, pi kina'mipa nawamupinti paroya ntogi waintitasa kama puwaitakuwe, iye.

17 Piya, wasana ageyaga kina'maba Awamusa'ama monota ai'aru pe kina'mi uwaimemi kamana abeno, iye. Pigoya, wasanama mono yuga puma agaikibipa, naeba ka'isa mantabintisa kakanta mana naninta amimagi, taberabe yabapa kaga amukuwe, iye. Piya, pi ntabata aoso agiba

kaeyakana, maekibi'naba ae abintowa agowapa abikiye, Isu piya untiye.

Tiyatira kina'mi nkisane

18 Pigoya, Tiyatira kumata monota ai'aru pe kina'mi kiye yagaramati kamanapa mayama kaeyoma, unamintiye: Naeba Koti Ntagaranaga, naowamaba yaku ikisu pegi, nagisawamaba kapa ta'nera'ne pisa pegi, piya miyo ntagaramana, naeba ma kamana'nepa kaetiba atauwe, iye:

19 Piya, naeba a'ya'ma monota tiyapisaenabe, agu kao'enaripe, timatiti'enaripe, kayokaya'enaripe, paebuma mima kuntaena aesaga pentanaripe, ago agantuwe, iye. Eya, tige maru'ena puntantanaba ibantoba asugasaga agauwe, iye.

20 We, tigeti ka kamana mayama uritauwe, iye: Piya, tige tikapipa ka Yesebe kanta wae uwa atagana miye, iye. Pi nkwae'maba: Naeba poropete wae'nawe, uma, aeba yoga kina'nepa amiyo'ena puwaitama kumiyena puwaiyakegini, a'yugu puma ama kotiti muta ata ntanintaba naga, tigeti kamanapa uritauwe, iye.

21 Piya, ae agu a'wae penema, ka'isa yagaba uwa ataogana, kumiyenawakaba kampa agu a'wae punta, akabitaye, iye.

22 Abiyo. Naeba tabe inu aboramimagi, pi nkwaeke kumiyena pe kina'miba ae'wantanara kampa ikabitakibepa, tabe iki nakiyenabi kaiwaitakuwe, iye.

23 Piya, a'ya'ma araga yagarawapa iyeguyekini purikibewe, iye. Piya pekini, a'ya'ma monota ai'aru pe kina'miba igeba nae igu'amabe napiyenawaipeba aguyosa'ma aborao ntagaranagini abikibewe, iye. Piya, a'ya'ma pukibentanaraka antota'enaba ka ka aborarimukuwe, iye.

24 Pigoya, a'ya'ma to Tiyatira miye kina, pi ata kamana kampa abe kina'mititi ma kamanapa kaeyuwe, iye. Eya, ka'isamiba pi ata kamanaka: Pipa Satani nkago kamana'wane, yewe. Pi nkagoba kampa abe kina tigeti ma kamanapa kaeyuwe, iye. Piya, naeba maya urimuwe, iye: Piyama tiboboriba kuntaenaba to kakemaba kampa atauwe,

25 tigeba mono abintapa upebe puma urintigi, naeba irosano, iye.

26 Pigoya, wasanama nae'enaena aega'ma purite wama kampa natamagina, aeba mono yuga puma agaikibipa, naeba esegiyena amekana aeba maga maga kina paitawaitamagina, kabiwaitakiye, iye.

27 Eya, nabanempa esegiyenaba namintisa puma aepa amekana ka'masa puma aeni kasutasa kabiwaitakiye, iye. Eya, magabu aeguma ayasagasasa puma piya puwaitakiye, iye.

28 Piya, naeba abayarasa nori amato potama e'wasa
potakuwe, iye.
29 Piya, wasana ageyaga kina'maba Awamusa'ama monota
ai'aru pe kina'mi uwaimemi kamana abeno, Isu piya untiye.

3

Satisi kina'mi nkisane

1 Pigoya, Satisi kumata monota ai'aru pe kina'mi kiye ya-
garamati kamanapa mayama kaeyoma, unamintiye: Naeba
tonaentisa tara umaema Koti Nkawamusa'ama nkagobe,
tonaentisa tara umaema noribe uro ntagaramana, naeba ma
kamanapa kaetiba atauwe, iye:
Piya, naeba a'ya'ma monota tiyapisaenaba ago agantuwe,
iye. Piya, wasanami tigagiripa, tigeba aoganta mintasu
pewe. We, tige tigupa ago pu'wasu piyema, iye.
2 Piya, tige pentanamaba Kotinempa nkaobipa kampa aogi
pegi agauwe, iye. We, tigeba purikena pepa, uwaenanto
esegiyenaripa waintiya, tigeba asima tiyogama uwa waintin-
tanaba esegima arakuriyo, iye.
3 Piya, paipa tigeba aogi kamanapa abima maentawe. Pika
to kake napima abibebe puma tigupa a'wae puma kabiyiyo,
iye. Piya, tigeba kampa asinta waitamikibepa, naeba ku kina
kinaisa puma tigeti kanakuwe, iye. Eya, nae kanapa kampa
abintapa kanakuwe, iye.
4 Pigoya, Satisi kumata tikapisa tarantomiba uwa mima
itasaenawaipa kampa i'nintanaba pegana kanarasagini,
igeba waentanamana purite, naege nasikibewe, iye.
5 Piya, wasanama mono yuga puma agaikibipa, aepa wae
kai amekana pureka, agega'ewapa e'wasa maekena isapipa
kampa asu'a pukuwe, iye. Eya, agega'ewapa nabanempa
nkaobipe enisore kina'wampi nkiyobipe uma aborakuwe,
iye.
6 Piya, wasana ageyaga kina'maba Awamusa'ama monota
ai'aru pe kina'mi uwaimemi kamanapa abeno, Isu piya
untiye.

Piratepiya kina'mi nkisane

7 Pigoya, Piratepiya kumata monota ai'aru pe kina'mi
kiye yagaramati kamanapa mayama kaeyoma, unam-
intiye: Naeba aota taka'ya, taga taka'ya mimagi, Tebit-
inta kiba uruntuwe, iye. Piya, naeba kabe aigekanaba
ka'wainaba kampa akuneka, to akunekanaba ka'wainaba
kampa aigikiye, iye. Piya pukena yagaramana naeba ma
kamanapa kaetiba atauwe, iye:
8 Piya, naeba a'ya'ma monota tiyapisaenaba ago agantuwe,
iye. Agaiyo. Tiyoriba kabeba a'waitaogana waintikana

ka'wainaba kampa kanarasama akunikiye, iye. Piya, naeba ago abintopa, tigeti uwaena esegiyenanto waintegiri tigeba kamana'nepa upebe pumagiri, naeka kampa tikabinatawe, iye.

9 Abiyo. Ka'isa kina'miba igeba: Yuta kinatawe, yepa, pipa tagapa kampaye. Igeba Satani tumpi kumpari yewe, iye. Abiyo. Naeba ige puwaitakini, igeba tige tigisabi ampa irakabima mima, nae agu kao'ena puritaontanaba agama abibebe pukibewe, iye.

10 Pigoya: Paebuma mima kuntaenaba aesaga piyo, urim-into kamana'nepa tigeba wasintawe, iye. Pika aintiba tabe kuntuyenaba a'ya'ma maga maga kina'miti aborasanaga kabiritakuwe, iye.

11 We, naeba agarosama irosakuwe, iye. Wairitantin-tanaba upebe puma ka'waina e'wasa antota'enaripa tiparisanaga esegima kabiyiyo, iye.

12 Piya, wasanama mono yuga puma agaikibipa, naeba asitakana aeba Kotinempa nkaota namapisa wage kanta puma, aeba aota namapa kampa kaite wakiye. Kam-paraka'yane, iye. Piya, naeba Kotinempa nkagega'eba aeti kaemagi, Kotinempa kuma'ama nkagega'ebe aeti kaga kaekuwe, iye. Pi kuma'amaba Kotinempatisa mantabintisa tumpa aborakiye. Pipa kasa Yerusaremi kumane, iye. Piya, nae'ne kasa naginekeba kaga aeti kaekuwe, iye.

13 Piya, wasana ageyaga kina'maba Awamusa'ama monota ai'aru pe kina'mi uwaimemi kamanapa abeno, Isu piya untiye.

Areyotisiya kina'mi nkisane

14 Pigoya, Areyotisiya kumata monota ai'aru pe kina'mi kiye yagaramati kamanapa mayama kaeyoma, unamintiye: Naeba taga kamana'ama nkagonaga, a'ya'ma Koti nkawaga kamanapa uma arupu puma tagantana po ntagara nawe, iye. Eya, naeba a'ya'ma Koti pumaranti ntanama paitawai-tanto ntagaramana, naeba ma kamanapa kaetiba atauwe, iye:

15 Piya, naeba a'ya'ma monota tiyapisaenaba ago agan-tuwe, iye. Tigeba yoganepa kampa esegima puma mu'mu'enaba kampa pewe, iye. Tigeba kampa agora tikabi-natama esibaena kantaba kampa puma miyewe, iye. We, nae nabemika esiba pusiwo, mu'mupaya pukibewe, iye.

16 Piya, tigeba mu'mutaka'yapa kampa puntiri, esi-baraka'yapa kampa puntiri, isibakapi mima amuntana puma miyeka, nawamupisa muyena puritama ntagigaye, iye.

17 Piya, tigeba mayama yewe: Taetiba uwaena kutapa waintegi, kanara maenta, ka'enagaba kampa kusiba pune, yewe, iye. Pipa kamparaka'yane. Tigeba agorika aibo pewe, iye. Piya, tigeba ata maru mpiyegini, intara puritagiri, kusi kina miyegina, tiyori kaentegiri, uwa tika mintawe, iye.
18 We, pika ma ntapiyenanepa maema aegaraiyo, iye: Piya, naepisa kori yakupi kaeyakana aborama narentare pekiri ika pumagiri, tigetiba aki piyo, iye. Piyama, tigeba naepisa wae kai ika pumagiri, ti'amaka tinintana pusanaga airari kaeyiyo, iye. Piyama, naepisa tigeba tiyobisa tusaena apa ika pumagiri tiyobi atama agaiyo, iye.
19 Piya, naeba agu kao'ena puwaitao kina'mipa iyeguma arupu puwaitauwe, iye. Piyama, tigeba esegima napi napi puma tigupa a'wae piyo, iye.
20 Agaiyo. Naeba kabera asima mimagi aiwakarusuwe, iye. Piya, ka'waina kamana'nepa abitegina a'wainataka, naeba aeti ubai'ma aege naninta nakana, aeba naege kaga nakiye, iye.
21 Piya, wasanama mono yuga puma agaikibipa, naeba: Kanarane, otakana, wa'ega kina'mi nkiyemu yabaeneta naege ampikiye, iye. Piya, paipa naeba agasuwagana, nabanempaba wa'ega kina'mi nkiyemu yabaewapa namoga aege mintantosa puma, otakana naege ampikiye, iye.

22 Piya, wasana ageyaga kina'maba Awamusa'ama monota ai'aru pe kina'mi uwaimemi kamanapa abeno, Isu piya untiye.

4

Mantabintiba Koti nkagisewe

1 Pi kamana unamoga, mantabinti agauwapa, ka kabiba a'wai waintoga agauwagana, marusa awamu, pikuri'ama yemisa puma unaminti nkawamu'ama to ka maya uma unamintiye: Kaeba mata iyega, ainti aborakenaenaba kayakekana agao, unamintiye.
2 Piya unamoga, agora uma Awamusa'amati atokaema mima agauwapa, mantabinti Wa'egawama nkaemu yabaeba waintiti ka'waina mara'mintoga agantuwe.
3 Pi mara'mikena yagaraba aeba taberabe yasipa yabape tete koniriyo yabape ta'nera'ne pisa puma mintoga agantuwe. Piya, pi nkaemu yabaera ka kobawama yanta emero yabankama e'wara e'wara pisa puma ainkintoga agantuwe.
4 Piya, pi nkaemu yabaera to 24-wa wa'ega kina'mi nkiyemu yabaeba ainkintogini, 24-wa anasa kina'amana

kana iyemu yabaera mintugu agantuwe. Igeba waentanamana potamagini, i'notiba korirasa pumaranta wa'ega kina'mi taminoku purintugu agantuwe.

5 Piya, Wa'egawama nkaemu yabaerasaba apayaena puma aga uma antaru yoga abintuwe. Pi nkaemu yabaewama nkaowariba tonaentisa tara umaema kani ikegana e'wasa poga agantuwe. Piya, pi kanipa tonaentisa tara umaema Koti Nkawamusa'ama nakgowe.

6 Piya, pi nkaemu yabaewama nkaoriba tabe kayo wani kantaba poga agantuwe. Pipa pemonta kanta puma agabasasa puntiye.

7 Piya, maru aoganta kina'maba arayonima nkaoga pogana, ainti aoganta kina'maba purumaka nkaoga pogana, kakagaenamaba wasanama nkaoga pogana, tarawa tarawa'enamaba pa'wakena kegeba nkaoga puntiye.

8 Pi tarawa tarawaki iyoganta kina ka ka tonaentisa ka'umaema igaga waintogana, uwaena iyo intabaipintibe itibe pumaewaintoga, agantuwe. Aibuwagini, igeba arape asekape iniba mayama uyaba mintantawe:

Taberaka'ya Wa'ega Koti aeba aota, aota, aota'yaga mintiye.

Aeba pai mintantipe, iba mintipe, ainti mirite wakibipe, taga taka'yane, piya untawe.

9 Piya, iyoganta kina'miba igeba aemu yabaera miyaba miyemi'na nkagega'eba maete ima asagayuma i'mu potawe.

10 Piya pegini, 24-wa anasa kina'miba aemu yabaera miyemi'nakaba irakabitama parokaemagini, a'ya'ma yaga miyaba miyemi'na nkagisewe. Eya, igeba wa'ega kina'mi taminoku'waipa pi nkaemu yabaera maebuma amintini, ini mayama yewe:

11 We, Wa'egare, Kotirekawe. A'ya'ma kina'miba kae kagega'eba maete ima asagayigina, esegiyenagampa uwaesakana kanarasakiye, yewe.

Piya, kaeba a'ya'maenaba aborantampene. Eya, kabemika a'ya'maenaba aborantampepa uwa waintika kagiseno, piya yewe.

5

Yoniba asaemaranta isa agantiye

1 Piya, Kotiba aemu yabaera mara'mimagina, ayatakantisa au'isa esapa u'urintoga agauwapa, aoribe aka'ibe awa'ena waintogana, arakurikena ka'me tonaentisa tara umaema waintoga agantuwe.

2 Aiboga, naeba agauwapa, esegi enisore yagaramaba taberasa kega'e uma maya untiye: Kebaya aogi yagarama,

ma nkisapa a'waima asaemaranta ka'meba akaosakana ka-
narasakiye, untiye.
3 Piya uma aguyosagaogana, mantabintisabe, mampabis-
abe, mawama nkantabaipintisabe, a'waima agakena ya-
garaba kapa kampa mintantiye.
4 Eya, ka yagaramaba kanarasama pi nkisapa a'waima
agakena yagaraba kampa agaoga, naeba tabera kube'ena
puntuwe.
5 Piya puwagana, anasa kina igetisa ka'waina maya un-
amima untiye: Kaeba a-kube'enaba po, untiye. Abeno.
Yuta kina'mi tupisa araiyoni yagaraba asu againti'na, aeba
againti nkesegiyenarasa tonaentisa tara umaema asae-
maranta ka'me akaosa'ma pi nkisapa a'waikiyema, unam-
intiye.

Yoniba sipisipi awaro agantiye

6 Piya, naeba agauwapa, ka sipisipi awaroba aeguyogana
purusu poga agantuwe. Aeba Wa'egawama nkaemu yabae
agora, tarawa tarawaki iyoganta kina mintita, anasa kina'mi
nkikapi asima mintoga agantuwe. Piya, aeba tonaentisa tara
umaema awa waintogana, aoba pabiyama tonaentisa tara
umaema waintoga agantuwe. Pi tonaentisa tara umaema
aoba igeba Koti Nkawamusa'ama nkago waintuguni, uwait-
ogini a'ya'ma maga magaba wantawe.
7 Piya, pi sipisipi awarowamaba asugina, aemu yabaera
mintanti'na nkayatakantisa kana isapa maentiye.
8 Aeba pi nkisapa ago maeyogini, pi tarawa tarawaki
aoganta kina'mibe 24-wa anasa kina'mibe irakabima mima,
sipisipi awarowama nkaora parokaentawe. Igeba a'ya'ma
ka ka kina'miba ini ukena kita kantaenaba u u'magini, ka
ka aogi agunta ukena kori tu'napa urintawe. Pi aogi agunta
ukenaenamaba pumaewantipa, pipa Kotiti atokaeya kina'mi
ntunamuwaine.
9 Piya, igeba sipisipi awaromati kasa ini maya untawe:
Kaeba tagapa pi nkisapa u'ma, asaemaranta ka'me a'waima
akaosaganaba kanarasakiye, iye.
Piya, igeba kaeguyuguna, kaeba korakatasa wasanaba ika
puwaitama Kotiti iba puwaitantampene, iye.
Eya, kaeba a'ya'ma tupisabe, a'ya'ma to kamana to ka-
manapisabe, a'ya'ma to i'yaga to i'yaga kinapisabe,
a'ya'ma maga maga kinapisabe, ka'isa iba puwaitan-
tampene, iye.
10 Piya, kaeba ka'ena puwaitama kabiwaitamagina:
Kotirempati mono kiye kina kanta puma miyiyoma,
uwaitantampene, iye.

Eya: Igeba marapa kabiyiyo, uwaitantampene, piya ini untawe.

Mantabinti awaromati tabe a'muntana aborantiye

11 Pigoya, naeba torebata agamagi, abuwapa, uwaena enisore kina'mi nkiwamu aga abuntuwe. Igepa kampa aisukena kanara, uwaena mintantawe. Piya, igeba Wa'egawama nkaemu yabae waintita, aoganta kina'mibe anasa kina'mibe mintume igora, ainkintawe.

12 Ainkimagini igeba tabe kiga'e maya untawe:

Ma sipisipi awaroba aeguyuguna purintemi'napa, aeba esegiyenabe, tabe ikape, aogi napiyenabe maema, tabera esegi pekini, au'wapa maete ima, agega'eba asagayuma, i'mu potaigina kanarasano, untawe.

13 Piya yuguna abuwapa, a'ya'ma Koti pumaranti ntanamaba, mantabintisa kinape, mabisa kinape, mawama nkantabaipintisa kinape, kayo wanipintisa kinape, igeba kaga mayama yugu abintone:

Wa'egawama nkaemu yabaera minti'nape, sipisipi awaropeba, isigetiba a'muntanabe, isi'ikenaenabe, isige asagayukenaenabe, esegiyenabe, a'ya'ma yagaba waiyaba miyeno, untawe.

14 Piya yuguni, pi tarawa tarawaki iyoganta kina'miba: Tagane, yuguni, anasa kina'miba igeba parokaema isigisoga agantuwe.

6

Asaemaranta ka'me akaosakena kamanane

1 Pigoya, naeba agauwapa, sipisipi awaroma tonaentisa tara umaema ka'merasa asaemaranta ka akaosaoga agantuwe. Agauwagana, tarawa tarawaki iyoganta kinapisa kapa antaru yisa puma kega'e uma: Kanao, yoga abintuwe.

2 Piyama abima agauwapa, we, ka wae nkosi aboraogana akabata irebu wantaga yagara aboraoga agantuwe. Aepa tabe kina'mi taminokupa amuguna, ma'ena puma agasi kina kanta puma wama asugaikena ma'ena puta waoga agantuwe.

3 Piya, sipisipi awarowamaba ka'merasa asaemaranta tara akaosaogana, aintisaena aoganta kina'maba: Kanao, yoga abintuwe.

4 Piyama abuwapa, to ka autiba tete puwanta osi aborantiye. Aboraogana otaogana, akabata miyome ntagaramaba mampabisa paruyena agarubakena esegiyenaba amintiye. Eya, to kina'mi to kina iyeguyigina purikena esegiyena amimagina, pika tabe paroya ntogipa amoga, agantuwe.

5 Piya, sipisipi awaromaba ka'merasa asaemaranta kakaga akaosaogana, kakaga aoganta kina'maba: Kanao, yoga

abintuwe. Piyama abima agauwapa, we, ka tunu nkosi aboraogana, akabata sigeri ayapi wantaga yagara aboraoga agantuwe.

6 We, tarawa tarawaki iyoganta kina'mi nkikapisa awamu aga yoga abuwagana, maya untiye: Naya tara'mutasa araisiba uwaena kankabentobi a'yigi atao, untana: Piya, to kakaga kankabebi pari nakenaenaba naya tara'mutasa a'yigi atama, apabe wainibe kaga ataiyo, untiye.

7 Piya, sipisipi awaromaba ka'merasa asaemaranta tarawa tarawaki akaosaogana, tarawa tarawaki aoganta kina'maba: Kanao, yoga abintuwe.

8 Piyama abima agauwapa, we, to ka asasu au'yaga osi aboraogana, akabata miyome ntagarama nkageba purikenaenawe. Aibogana kawamaba aegaurite wantiye. Pi taramisipa uwaisitaoginisi, mabisa tupa kakaga uwa atate ka tu aegukena esegiyenaba maentase. Eya, paroya ntogitasabe, iga'enarasabe, iki nakiyenarasabe, kabu kinatasabe, iyegukenaena yokege pusugu agantuwe.

9 Pigoya, sipisipi awaromaba ka'merasa asaemaranta naya ka'mu akaosaoga agauwapa, ka'isa purinta kinapa arata'ama nkamentapinti mintugu agantuwe. Piya, pi kina'miba Koti kamanapa wasima awaga kamana'wapa uma aborauguni kama kina'miba iyeguyugu, igu imankaipa agantuwe.

10 Piya, pi nkimankaimpaba tabera kega'e uma maya untawe: We, a'ya'maenama kabintampe Wa'ega, kaeba aota taga taka'ya mpiyene. Ayaki yaga wagasakana kaeba mabisa kinapa kamanapa uwaitamagina, koratempa nkantotapa imikibene, untawe.

11 Piya yuguna, igepa e'ero wae kai ka ka amimagina maya uwaimintiye: Tigeba uwaena yaganto migaraiginto. Toganaba ka yugari pe kinape, mono tiyokinape, kama kina'waipa iyeguyigini tige puntasa puma purigina, aisuta iyekana asu kanarasakanaba, Kotiba ika puwaitakiye, uwaimoga abintuwe.

12 Pigoya, sipisipi awaromaba ka'merasa asaemaranta tonaentisa ka'umaema akaosaoga agauwapa, tabe imima pogana, pankamaba a'wae puma paisaena kanta puma tunusu waogana, o'amaba kora kanta puma tete puwaeyoga agantuwe.

13 Piya pogana, nakena yamanka'ama kampa agutantegina esiba puma tutubu pisa puma, mantarisa noriwamaba mabinti tutubu puwaeyoga agantuwe.

14 Piya pogana, kai akarakiyompesa puma, mantaba akarakiyogana, a'ya'ma amupe wanipisa mabe marunkaitasa maebugasogana agantuwe.

15 Aibogana, mampabisa wa'ega kinape, ige wainta kinape,
irebu kina'mi tabewaipe, kotantaga kinape, esegi kinape,
a'ya'ma kina kayokaya kinape uwa miye kinape, a'ya'ma
iyegaka ma awabintibe amupintisa tabe yaba nkagebintibe
ubasi apasi pugu, agantuwe.
16 Igeba piya pumagini, amu'amakabe yabankamak-
abe kega'e uma maya untawe: Tigeba tigaba'ma tumpa
taerarikaeyaga, wa'egawama nkaemu yabaera miyemi'na
nkaorape sipisipi awarowama nkamo'enarape kakaratao,
untawe.
17 Piya, pi taramisi kanaba aboraginisi isimo'ena puma an-
tota'enaba aborarameme kana, taepisa kebaya asima esegiba
pukiye, a. Pipa kampaye, piya yugu abintuwe.

7

Isureyo tupisa ara'ena maenta kina'mi kamanane

1 Pipa a'ya waoga agauwapa, tarawa tarawaki enisore
kina'miba tarawa tarawaki ma atuta asima mimagini, igeba
marasa tarawa tarawaki esibaba akumpa'ma mintagana,
mabipe kayo wanipipe kampa wanema, akumpa'ma miyugu
agantuwe.
2 Piya, pi enisore kina'miba igeba mabe kayo wanipe
ata pukena esegiyenaba maentane. Aibugu to agauwapa,
to ka enisore yagarama pa nkirosaometisa uma aoganti
Koti nkara'enawapa mae u'ma, pi tarawa tarawaki enisore
kina'mika taberasa kega'e uma maya uwaimintiye:
3 Tigeba mabe kayo wanipe yabe a-nkata puwaitaiyo.
Paitama taeba Koti nkiba pukena ara'enawapa ae kayokaya
kina'wampi nki'nebi ataokiri, aintiba ataba pukibewe, piya
uwaimintiye.
4 Piya, naeba abuwapa, pi ara'ena maeyume kinapa aisoga
mayama abintuwe: Igeba 144,000 kina, a'ya'ma Isureyo
tupisawe.
5 Piya, Yuta tupisa 12,000 kina'miba ara'ena maeyuguni,
Arubeni tupisa 12,000-wa,
Kati tupisa 12,000-wa,
6 Asa tupisa 12,000-wa,
Napatarai tupisa 12,000-wa,
Manasa tupisa 12,000-wa,
7 Simiyoni tupisa 12,000-wa,
Aribai tupisa 12,000-wa,
Isaka tupisa 12,000-wa,
8 Seburoni tupisa 12,000-wa,
Yosepe tupisa 12,000-wa,
Penisameni tupisa 12,000-wa sumagini,
pi kina'mi igeba Kotitisa ara'enaba maeyugu agantuwe.

To uwaena kina'miba Kotiti aki puntawe

9 Pipa agategi, to agauwapa, we, uwaena kina, kampa aisema kina'mi aki puma, wa'egawama nkaemu yabaera, sipisipi awaroma nkaori asima mintugu agantuwe. Piya, pi kina'miba a'ya'ma maga maga kinapisabe, a'ya'ma tupisabe, a'ya'ma to i'yaga to i'yaga kinapisabe, a'ya'ma to kamana to kamanapisabe, asima mimagini, igeba e'ero wae kaimana pu u'ma, wayo nka'ye iyapipa u'ma asima mimagini,

10 taberasa kega'e uma maya untawe: Aemu yabaera miyemi Kotirempatisabe, sipisipi awaromatisabe, tau'ikenaenaba aboraye, untawe.

11 Piya yuguni, a'ya'ma enisore kina'miba aemu yabaera asima ainkimegini, anasa kinape tarawa tarawaki iyoganta kinape akapi atama ainkiwaitamagini, aemu yabaema nkagora parokaema Koti nkagisuma,

12 maya untawe: Pipa tagane. Kotirempatiba a'muntanabe, age asagayukenaenabe, ta'mu potaompentanabe, au'ikenaenabe, a'ya'ma tonarona esegiyenabe, aeti a'ya'ma yagaba waiyaba miyeno. Tagane, untawe.

13 Piya, anasa kina'mipisa ka'waina nabigama maya untiye: Pi e'ero wae kai purinta kinapa, igeba ae kinane. Aetasa kanantane, untiye.

14 Piya yugu, naeba: We, naba-o, kaeba abintane, omuntuwe. Omuwagana aeba maya unamintiye: Pi kina'miba kama kina'waimpiba tabe iki nakiyena puwaitantanta, pi kanabisa aborawe. Piya, igeba kaiwaipa sipisipi awaroma kuratasa aeyobagana, kaiwaimpaba waentanaba piye, untiye.

15 Piya, igeba Koti nkaemu yabaera mima, arape asekape aota namankapi kayokaya'ena potawe, iye.

Piya pegana, aemu yabaera mara'miyemi'naba ama nkiwaitama kabiwaitakiye, iye.

16 Piya, nanintagabe wanikabe igeba to kakema iga'ena kampa ibekana, to kakema pankamaba kampa irabatekana, yakutasa iki nakiyenaba kampa aborawaikiye, iye.

17 Piya, aemu yabaewama nkakapi miyemi sipisipi awaromaba kabiwaitamagina, paitama wama nabai'nami nke'wasa waniti iba pukiye, iye.

Piya, Kotiba iyo'nuba aebago puwaegaikiye, piya untiye.

8

Tonaentisa tara umaema asaemaranta ka'me akaosantiye

1 Pigoya, sipisipi awaromaba tonaentisa tara umaema asaemaranta ka'merasa akaosaogana, mantabinti

a'ya'maenaba paka puwama apu-awa kamanapa kampa untawe.
2 Aibugu to agauwapa, Koti nkaora asima miye tonaentisa tara umaema enisore kina'mi aboraugu agauwagana, tonaentisa tara umaema pikuri imogini maentawe.

3 Piya maeyuguna, to ka enisore yagarama kanamagina, kaema agunta pasa'atakena kori tu'na u u'ma aratara ampa asintiye. Asiyogini, igeba aogi agunta ukenaenaba uwaena amuguna, aeba a'ya'ma Kotiti atokaeyume kina'mi ntunamuwai mpaema kapi aki puwaitamagina, aemu yabaewama nkaora kori aratara aeba kaema aguntaba pasa'atantiye.
4 Piya, Koti nkaora miyume enisorewama nkayapisaba aogi agunta ukenaenama kunkawamabe, Kotiti atokaeyume kina'mi ntunamuwaimpabe, kaga aogima intiye.
5 Piya pogana, pi enisorewamaba pi tu'napa maema yakupa aratarasa maema pumaetama, pi ntakupa mabinti maebugaintiye. Maebugasogana, antaru uma ago yogana, apayaena purite waogana, maba imima poga, agantuwe.

Tarawa tarawaki enisore kina'miba pikuriba pukantawe

6 Aibogana, pi tonaentisa tara umaema pikuri mae urintume enisore kina'miba pukakena yokege puntawe.

7 Pigoya, marusa enisorewamaba pikuriwatasa pukaogana, kabayarape yakupe korantaga a'yugu puma, mabinti tubuma tumintiye. Piya tumogana, mabe yabe tara auka'isa awatepa uwa waiyogana, ka auka'isa awate yaku tawamagina, a'ya'ma apararetare kabuyenabeba yaku tawaewaoga, agantuwe.

8 Pigoya, aintisa enisorewamaba pikuriwatasa pukaogana, yaku abuyaga tabe amu kantaenaba maebugasogana kayo wanipinti tumintiye. Tumogana, tara auka'isa awatepa uwa waiyogana, kayo wanipa ka auka'iba korantana puwantiye.
9 Piya pogana, kayo wanipintisa iyogama mintume kina'miba tara auka'isa uwa mintuguni ka auka'isa pu'waewauguna, wanipisa kareba tara auka'isa uwa waintogana, ka auka'isaba ata puwaewaoga, agantuwe.

10 Pigoya, kakaga enisorewamaba pikuriwapa pukaogana, ka tabe nori mantabintisa tubuma e'ama nke'wasa pusu purite tumimagina, tara auka'isa uwa atamagina, anompapintibe nakena wanipintibe ka auka'i tumogana ata puwaewantiye.
11 Piya, pi ntoriwama nkageba: Asa tusawe, yewe. Piyama tumogana, wanipa tara auka'isa uwa ataogana, to ka auka'isaba a'wae puma asa tusa wani aboraogini, pika uwoma kina'miba nagaite pu'waewaugu, agantuwe.

12 Pigoya, tarawa tarawaki enisorewamaba pikuriwapa pukaogana, tara auka'isa uwa atate, pape ope noribe ka auka'isawaipa ata puwaewaogana, ka auka'isa kane'waipa kampa tama tunusu wantiye. Piya, arape asekape ka auka'isawaipa kampa taoga, agantuwe.

13 Aiboga, naeba to agauwapa, ka kegebankama mantabinti pa'urite wama taberasa kega'e yoga abuwagana, maya untiye: A-e, a-e, a-e, mabi minta kinapa, to kakaga enisore kina'miba pikuriwai pukakena yokege pekana, pukakibepa wawaya'mitiba tabe kuntuyena aborarimikiye, yoga abintuwe.

9

Nayaka'mu enisorewama pikuriwa pukantiye

1 Pigoya, nayaka'mu enisorewamaba pikuriwapa pukaogana, ka noriwama manta kaitegina tubuma mabi tumoga agauwagana, abe kampa wainta kawama kiba amogana maentiye.

2 Piya maemagina, kana ka aigogana, pi kabintisaba kunka kima tabe yakunkama kunka kiyisa puntiye. Piyama kimagina, pape mantabe airarikaeyogana tunusu wantiye.

3 Aibogana, pi kunkabisa uwaena iro'amaba mabinti aboraogana, patakabama wasana iba nakena esegiyenaba imintiye.

4 Imimagina mayama uwaitantiye: Tigeba mampabisa apararetare kabuyena a'nobe yabe a-nkata potaiyo. Kampaye. Koti nkara'ena i'nebi kampa wainta kina'mana ata puwaitaiyo, iye.

5 Piya, tigeba pi kinapa opa nayaka'muta iki nakiyena puwaitamagiri, a-nkiyeguyigini puriyo, piya uwaitaoga abintuwe. We, pi iro'ama nkimikena iki nakiyenaba patakabama wasana iba nama iki nakiyena pemisa poga agantuwe.

6 We, pi kanabipa wasanamiba purikena ki ku'enaba pugagategini, kampa agakibewe. Eya, purisanaga ibugakibemipa, purikenaenamaba aegaka wagaikiye.

7 Piya, nae agauwapa, kana iro'amaba osirasa ma'ena pukena arabasa puma arabaogana, i'notiba taminoku'waipa korirasa pumaranta kanta pogana, iyowamaba wasana iyo kanta puntiye.

8 Piya, ibiya'amaba e'ero puma waya'mi nkibiya kanta pogana, iwawamaba araiyoniwama nkiwa kanta puntiye.

9 Piya, iba'waimpaba kapa ma'ena i'ana kanta pogana, igaga agawamaba uwaena osiwama kare paiburite ma'enari waisa kamana uma aga puntiye.

10 Piya, iyege'amaba patakabama nkaege kanta puma, wasanaba aba nakena yokege puntiye. Eya, opa nayaka'muta wasana iki nakiyena puwaitakena esegiyenawaipa iyegeta waintoga, agantuwe.
11 Aibogana, wa'egawaimpaba aeba kampa abewa nkwainta karasa enisorewe. Piya, pi enisorewama nkagewapa Iburu kamanapisaba: Abatoniwe, yegini, Kariki kamanapisaba: Aporiyoniwe, yewe. Piya, taete kamanapisaba: Ataena puma kaikena yagarawe, yune.

12 Pigoya, marusa tabe kuntuyenama kamanapa a'ya waginisi, to tara kuntuyenaba waintinisi, aintiba aborakibese.

Tonaentisa ka'umaema enisorewama pikuriwa pukantiye

13 Pigoya, tonaentisa ka'umaema enisorewamaba pikuriwapa pukaogana, Koti nkaobi kori pumaranta aratara tarawa tarawa atuta wainta awawatasa awamupisa kamana yoga, abintuwe.
14 Aeba kana pikuri pukaome nkenisore maya omintiye: Tarawa tarawaki enisorewama Yuparatisi anompata mima iga'na puntapa, kaeba wama a'yoba'itagini waiyo, yoga abintuwe.
15 Piya yogana, aeba wama pi tarawa tarawaki enisore kinapa a'yoba'itaogini, igeba a'ya'ma kinapa maema a'yigimpa tara tupa iyegukena yokege puntawe. Eya, pi ntuga, pi nku, pi ntaga, pi nkawa, pi kanara a'yoba'itaogini iyegukena yokege puntawe.
16 Piya, osira wakibe irebu kinapa, 200,000,000 kina aisuwaitaoga abintuwe.
17 Piya, naeba amonta ki'i mayama agantuwe: Osi akabata miyume kina'miba ma'ena i'ana atantapa, pipa ka'isaba tete yaku kanta pogana, to ka'isa kokomu kunka pogana, to ka'isaba mopai yakupisa kagu kanta puntawe. Piya puguni, osimi nki'nopa araiyoniwama nka'no kanta puguna, piyama iwamupisaba yakupe, kunkabe, yakupisa kagupe iro'ma wagana puntiye.
18 Eya, yakupe, kunkabe, yakupisa yakupe, iwamupisa pi kakaga irosume nkataenamaba wawayapa ka tupa iyeguyuguni purugu, agantuwe.
19 Piya, pi osiwama nkesegiyenaba iwamutape iyawarape waintiye. Eya, iyawamaba kuyawama nka'no kanta pegina, pi nki'notasaba wasanaba ata puwaitawe.

20 Pigoya, pi ata puwaitakena kakagaenama to tara tupisa kinapa kampa iyeguyuguni, igeba iyapisa pentanarapa kampa igu a'wae puma, igeba keginape ama kotipe kampa

ikabitantawe. Kampaye. We, pi ama kotiba igeba korirasabe, siribarasabe, kaparasabe, yabatasabe, yarasabe, iyapisa puguna, pintanamaba kampa aoba agama, kampa kamanapa abima, kampa nasintiye.

21 Piya, pi kina'miba tabe kuntuyenaba agamagini, ataenawaikaba kampa a'wae puntawe. Eya, wasana iyegumagini, kiyo'enaba pumagini, kumiyena pumagini, kuntana puta nasimagini, igupa kampa a'wae pugu agantuwe.

10

Enisorewama Yoni esa amogana nantiye

1 Pigoya to agauwapa, to ka esegi enisorewama mantabintisa tumoga agantuwe. Ae autasaenamaba ibina puwaogana, a'notapa koba aewanama waintogana, aowamaba pa kanta puma e'wasa puwaogana, agisawamaba wa'ega yaku kanta puntiye.

2 Piya, aeba ka uwaena isa'anto a'waitama ayapi u'magina, ayatakantisa agisaba kayo waninkama nkabobori aema mima, ayake'masisa agisaba mara aema mintantiye.

3 Piyama mimagina, aeba araiyoniwama kega'e yisa puma tabe kiga'e untiye. Piya yogini, tonaentisa tara umaema antaru untawe.

4 Pi tonaentisa tara umaema antaru yugu, naeba pi kamana kaekena puwagana, ka awamu mantabintisa maya kamana yoga abintuwe: Pi tonaentisa tara umaema antaru ye kamanapa kaeba akumpa'ma mima a-kaeyo, unamintiye.

5 Aiyogana, kayo wanitape marape asintoga aganto nkenisore yagarama aeba ayatakantisa inati maeyotamagina,

6 miyaba yagarama nkaobi esegi puntiye. Piya, miyaba yagara Kotiba aeba pi mantabe pipinti waintintanabe, mabe pipinti waintintanabe, wanipe pipinti waintintanabe pumarantine. Piya, enisorewama Koti nkaobi mayama esegima untine: Kanapa pabigo a'ya wakena pika, to ka yagaba kampa aobi pukune. Kampaye, iye.

7 Piya, tonaentisa tara umaema enisorewama pikuriwapa pukakana, pi ntagaba Koti kakanti ntapiyenawampa nkau'wapa aborakiye, iye. Eya, pi aogi kamanapa pai kayokaya poropete kina'wapa uwaimintintanama nkau'wapa aborakiye, piye untiye.

8 Pigoya, pi nkawamu mantabintisa unaminti nkawamu'amaba to kake maya unamintine: Kaeba wama pi a'wainti nkisa, kayo wanitake marake asintemi nkenisore yagarama nkayapi wainti nkisapa umaeyo, unamintiye.

9 Piya unamoga, naeba pi nkenisore yagaramati wama
uma abigamagi: Kaeba pi uwaena isa'antoba namo, yuwa-
gana, aeba maya unamintiye: Kaeba maema nao. Pipa
kantabintiba asa kabakanaba, kawamupipa igaenawapa
tunkama iga pusu pukiye, untiye.
10 Aeba piya yoga, naeba enisorewama nkayapisa pi
uwaena isa'antoba maema nauwagana, nawamutapa
tunkama iga pusu poga, nagasuwaganaba nantabintiba
asa pantiye.
11 Aibogana, to ka maya unamintiye: Kaeba to kakeba
uma, uwoma to i'yaga to i'yaga kina'mikabe, maga maga
kina'mikabe, to kamana to kamana ye kina'mikabe, mabisa
wa'ega kina'mikabe, Koti nkawamutasa kamanapa uma
aborawaimo, piya unamintiye.

11

Kamana uma aborakena yagararamisi kamanane

1 Piya umagina, kabi aisukena asa namintana, maya
unamintiye: Kaeba asima wama Koti nkaota namapinti
ima e'eronkape tabenawape ayaki kanarapayawe aisuma,
aratarape asu aisumagina, pita'i Koti nkagise kinapa
ayakipayawa, kaga aisuma agao, iye.
2 We, kaeba aota nama nkawamorisa kumapa a-nkaiso.
Uwa atao. Pi kumapa to marisa kina'mintanawe, iye.
Piyama igeba Yerusaremi kumatapa 42 uta nasima aegara
puma aeratapa kaikibewe, iye.
3 Piya, naeba nawamupisa kamana ukena yagarane taraba
esegiyenaba isimekinisi, isigeba abaraena pu u'ma, 1,260
yagaba kamana'nepa uma aborakibese, piya untiye.
4 Pigoya, pi kamana ukena poropete yagara taraba, isigeba
tara oribi ya kanta puma mima, isigeba a'ya'ma mara kabin-
temi Nkwa'egawama nkaora waiyeme kani kanta puma
miyese.
5 Piya, ka'isa kina'miba pi tara yagarara ata puwaisitakena
pukibepa, pi taramisi nkisiwamupisa yaku iro'ma, kama
kina'waisipa irabatikiye. Eya, ata puwaitakibe'nagiba anto-
tapa pabiyama purikibewe.
6 Piya, ibina mpantaba akunikena esegiyenaba isigeti
waiyekana, Koti nkawamupisa kamana uma aborakibeme
kanabipa kaba kampa aekiye. Piya, wanipa a'wae pikena
esegiyenaba isigeti waiyekana kora nkwanintana puwakiye.
Piya, mabisa kinapa a'ya'ma ata puwaitakena esegiyenaba
isigeti waiyekinisi, isigeba isibemika pabiyama pukibese,
piya untiye.

7 Piyama, isigeba awaga kamana'waisipa uwaetaisigini,
abe kampa wainta kabintisa kabu kina'maba iro'ma ima,
ma'ena puwaisitama, asu isigasima isiyeguyekinisi purik-
ibese.
8 Isigeba pu'maginisi, isiwaisipa pi tabe kuma'ama kepi
uwa waikiye. Eya, paipa Wa'egawaisimpa yara purinti ku-
matapa uwa waikiye. We, meto kamana uma pi kuma'ama
nkageba: Sotomuwe, Isipiwe, yompene.
9 Aibekini, to i'yaga to i'yaga kina'mibe, a'ya'ma tupisa
kina'mibe, to kamana to kamana ye kina'mibe, maga maga
kina'mibe, igeba pi nkisapa kakaga yaga apuwa suma
agasaba'waetamagini, kaiwaisitakenaenaba akumpa'ma
mikibewe.
10 Piya, mabisa kina'miba pi tara yagarara
pu'wakibemekaba tabe i'mu pumagini, wa'ena puma
iyo'mipa i'muntanaba imikibewe. Pi tara poropete taramisi,
mabisa kina'mitapa ata puratantame ntagararaba purese,
umagini, piyama i'mu pukibewe.
11 Pigoya, agauwapa, kakaga yaga apuwa suma a'ya wao-
gana, Kotiba uwaisitaoginisi isigeba aemu maema isiyogama
asiyusuguni, isigaume kina'miba tabera pami ntami puma
iyekuru pugu, agantuwe.
12 Piyama isiyogama asiyusuguna, mantabintisa tabera
kega'e umagina: Tisigeba mata'i iyiso, yeginisi, isigeba
mantabinti mimigara iyusuguni kama kina'waisimpiba isi-
gantawe.
13 Piya, pabi ntaganto tabe imima pogana, pi kumatasa age
ka megasima auka'i uwa waintogana ka auka'i akasaba'ma
aeguwaewaugu, agantuwe. Piya, pi imimankamaba 7,000-
wa kina iyeguyogini pu'waewauguni, a'ya'ma to kina'miba
tabera iyekuru pumagini, mantabintisa Koti nkagisuntawe.
14 Pigoya, tara tabe kuntuyenama kamanapa a'ya wagina,
kakaga kuntuyenaba waintana agaro ntaganto aborakiye.

*Tonaentisa tara umaema enisorewama pikuriwa pukan-
tiye*

15 Pigoya, tonaentisa tara umaema enisorewama pikuri-
wapa pukaogana, mantabintisa iwamu aga uma esegi kiga'e
uma maya untawe: Wa'egarempabe otanti ntagara Karaisi-
tiwampabe ibaba a'ya'ma marisa kina'mipa kabiwaitakiye.
Eya, Wa'egarempa a'ya'ma yaga kabiwaitayaba mikiye, piya
yugu abintuwe.
16 Piya yuguni, 24-wa anasa kina'miba, Koti nkaora iyemu
yabaera miyume'nagiba, igeba mara parokaema Koti nkag-
isumagini,
17 maya untawe:

We, Wa'ega Koti, kaeba taberaka'yane. Kaeba ibabe paipe miyaba miyeka, ta'mu pugataune, iye.
Piya, kaeba tabe esegiyenagapa aborama kabiwaitakenaena ago peka, taeba ta'mu pugataune, iye.
18 Piya, abe'isa kina'miba imo'ena puntaka, kae kamo'enagapa ibanto aborawaeye, iye.
Piya, purinta kina'mi kamana ukena yaga aboraye, iye.
Eya, ibaba kayokaya kinakapa pipa poropete kinape kaeti atokaenta kinape, we, a'ya'ma intape tumintape iyekuru pugatama kamentapinti miye kina, igeba aogi ika nkimikena yagawe, iye.
Piya, ibaba mabi ata pe kinapa ata puwaitakena yagageba kagane, piya yugu abintuwe.
19 Piya yugu, naeba to agauwapa, mantabinti Koti nkaota nama ai'ataogana, pi aota namankapinti Koti esegi uwaitanti kamana wainta pokisiba wasanami nkiyora aborawaintantiye. Piya pogana, apaya purite waogana, antaru uma tabera aga yogana, mawamaba imima pogana, tabe kabayara poga agantuwe.

12

Wayake tabe kuyegewe

1 Pigoya, to agauwapa, mantabintiba tabe awame'ena mayama aboraoga agantuwe: Piya, ka wae miyogana, pankamaba autasaena kanta puma aerarikaeyogana, o'amaba agisa amentapinti waiyegana, a'notiba nori nagisarisa tara tumpaema norirasa wa'ega kina'mi taminoku'ena puntiye.
2 Piya pogana, aeba aga'e pogana, yagaraena pukena auki nakiyena aboramogana, pi ntagaraena puma nagarikenaga tabera: A-e, a-e, yoga abintuwe.
3 Agauwapa, mantabintiba to ka awame'ena mayama aboraoga agantuwe: Piya, ka tabe kuyewama mintomepa, aeba tete puwaogana, a'nonkapa tonaentisa tara umaema a'nu waiyogana, awawapa nayatara'mu waintantiye. Piya pogana, a'notiba tonaentisa tara umaema wa'ega kina'mi taminoku'anto waiyogana,
4 ayawa kasu aeyogana, mantarisa noriba tara auka'isa uwa atate ka auka'isa a'ya'ma maebugaogini mabinti tumintawe. Aibuguna, kana kuyawamaba yagaraena pukena wae'ma nkaori ampimagina, yagaranto ma'atakana aeguma nakenaraka aobi puma mintoga, agantuwe.
5 Aibogana, pi waya'maba masi ma'atantiye. Piya, pi ntagaramaba aeba ainti esegi kaso ayapipa mae u'magina maga maga kinapa esegima kabiwaitakena yagarawe. Piya,

masi ma'ataogana karu'ena kana yagaraba ababute ima
Kotiti aemu yabaewata mesu atantawe.
6 Aibuguna, kana wae'maba aegaka wama ka'me mpari
ampintantiye. Piya, pi mpariba 1,260 yaga miyekiri: Nan-
intaba amima kabitaiyema, Kotiba yokege poga, agantuwe.
7 Agauwapa, mantari tabe ma'ena aborama, Maikoroge
enisore kina'wake kana kuyewamapa ma'enaba potantawe.
Piya, pi kuyawamage enisore kina'wake antotapa ma'ena
pumagini,
8 igeba kampa esegi puguni asu igaintawe. Aibumagini:
Ige marupa mantabinti ibaba kampa waikiye, umagini,
9 pi tabe kuyeba maebugasuguna tumintiye. Piya, pi
tabe kuye aeba paisa kuyewe. Ae ageba Sataniwe, kewe,
yewe. Aeba a'ya'ma marisa kina imiyo'ena puwaitakena
yagarawe. Piya, aeba kampa igasogini, igeba mabinti
maebugasimagini, ao'enisore kina'wake kaga igarubauguni
tumugu agantuwe.
10 Piya puguna, mantabinti tabe awamu'ama mayama
kega'e yugu abintuwe: Ibaba Kotirempa tau'ikenaenawape
esegiyenawape kabiratakenaenawape aboragina, Karaisi-
tiwampaba kabikena esegiyenawapa aboraye, iye. Piya,
tao'mi kamana uwaitakena yagara, aeba asi nasiba arape
asekape Kotirempa nkaobi kamana uwaitami ntagaraba
maebugasuguna tumintiye, iye.
11 Piya, tao'miba igeba ago esegi puma sipisipi
awarowama koratasabe kamana'ama nkago aborakena
yugawaitasabe asugasima agarubantawe, iye. Piya, igeba
pu'wakenaenagaba kampa napinta yogawaipa pumagini
againtawe, iye.
12 Pigoya, pika mantabe a'ya'ma mantabinti minta kinape,
tigeba ti'mu piyo. We, mabinti minta kinape kayo wanipinti
minta kinape, ataenabi miyewe. Piya, kewamaba tigeti ago
tumintana, ae yaga aro ntagantowema, abimagina, tabera
amo'enaba purite tumegiri, ataenabi miyewe, piya untiye.
13 Pigoya, pi kuyewamaba maebugasuguna mabinti tu-
mimagina, aeba kana masi ma'atanti nkwae aega'ma wama
arakurikena puntiye.
14 Piya pogana, kana waepa tabe kegebankama nka-
gaga taraba amogana: Pa'urite wanema, amogana, aeba
pi kuyewamaka aegaka wama ka'me mpari umintantiye.
Pita'iba kakaga kabu apuwa suma miyekiri nanintaba
amima kabitaiyema Kotiba yokege puntiye.
15 Piya, pi wae'maba aegaka waogana, kana kuyewam-
aba awamupisa tabe wanintama ikasogana, kana wanipa
anompa aborama karu'ena pi wae aega'urite wantiye.

Piya, kuyawamaba napiyomepa: Wani pa'ma kana waepa amaerite wama apaikasanema, piya puntiye.

16 Piya pomepa, mawamaba ao'maemagina, kana kuyewama nkawamupisa ikasome nkano nkwanipa akunikena awamu aka puntogana, pita'i pai'waewantiye.

17 Piya pogana, kana kuyewamaba pi nkwaeka amo pogana, aeba aguyosagata wama, a'ya'ma to yagarawampige ma'ena puwaitakena wantiye. Eya, aeba Koti unti kamana wasima: Isu nkao'yagaranawe, ye kina'mipa iyegukena wantiye.

18 Pigoya, kana kuyeba wama kayo wani kepiyati tumpintoga, agantuwe.

13

Wanipintisa kabu kina tara aborantase

1 Pigoya, to agauwapa, kayo wanipisa ka kabu kina irosaoga agantuwe. Aeba nayatara'mu awawa, tonaentisa tara umaema a'nuna suma agantuwe. Piya, awawatapa nayatara'mu wa'ega kina'mi taminoku'anto waintogana, a'notapa akaya agiba waintantiye.

2 Pi aganto kabu kina'maba tabe kabu pusi kanta pogana, agisawamaba peyawama nkagisa kanta pogana, awamu'amaba araiyoniwama nkawamu kanta puntiye. Pigoya, tabe kuyewamaba pi kabu kinapa esegiyenawape, wa'egawama mparunkape, tabe kabikena esegiyenabe amintiye.

3 Piya, kabu kina'ma ka a'nupa aegugasuguna pu'wasu poga agantuwe. We, piya puguna pi nkanamunkapa ago ata waogini, a'ya'ma marisa kina'miba agate pami puma, pi kabu kinapa aegarantawe.

4 Piya, pi tabe kuyewamaba kabikena esegiyenawapa kabu kinapa amogini, a'ya'ma kina'miba kuyawama nkagisuntawe. Piya pumagini, igeba kabu kina'ma nkageba kaga agisuma maya untawe: Ke kanarasama kabu kina'ma pisa pukiye, a. Ke kanarasama ma'enaba puma agaikiye, a, piya untawe.

5 Piyama Kotiba kanarasaogana, pi kabu kina'ma nkawamupisa agebigo kamanape akaya kamanape umagina, aeba kabikena esegiyenawapa 42 uta aborantiye.

6 Piya, aeba awamupa aka puma Kotikaba akaya kamanapa untiye. Eya, aeba Koti nkagega'ebe kuma'wakabe kaga akaya suntiye. Piya, a'ya'ma manta kumapinti miyume kina'mikaba akaya suntiye.

7 Piya pogana, Kotiba kanarasaogana, aeba asima Kotiti atokaeyume kinape ma'enaba puwaitama igasugu, agantuwe. Piyama aeba kabikena esegiyenaba maema, aeba

a'ya'ma tupisa kinape, a'ya'ma to i'yaga to i'yaga kinape, a'ya'ma to kamana to kamana ye kinape, a'ya'ma maga maga kinape kabiwaitakiye.

8 Kabiwaitakini, a'ya'ma mabi mikibe kina'miba kabu kina'ma nkagisukibewe. Piya, paipa Koti mampa kampa punta, aeba aegunti sipisipi awarowampa nke'wasa maekena isapipa aokina'mi nkigeba ago kaentine. Piya, a'ya'ma to kina, igewai pi nkisapi kampa wainta kina'miba igeba pi kabu kina'ma nkagisukibewe, piya untiye.

9 Wasana ageyaga kina'maba ma kamanapa abibebe peno:

10 Piya, iga'nabi ataigina wakibi'naba iga'nabi wano, iye. Eya, ma'ena puma kasotasa aeguyigina purikibi'naba kasotasa pureno, iye. Pigoya, piyaena aborakapa, Kotiti atokaeyompe kina'mitaba, esegima mpima tamatiti'enara upebe peno.

11 Piya, to agauwapa, to ka kabu kina'maba mabintisa irosa'ma iyoga agantuwe. Aeba tara awawa sipisipi awaroma nkawa kanta puma waintogana, kamana'wapa tabe kuyewama usu puntiye.

12 Piya, aintisa kabu kina'maba pi marusa kabu kina'ma kabikena esegiyena maewaemagina, ae aobipa yogawapa aogima puntiye. Yogawapa piya pumagina uwaitaogini, a'ya'ma maga maga kina'miba marusa aegunti nkanamu ata wanti kabu kina'ma nkagisugu, agantuwe.

13 Piya, aintisa kabu kina'ma toma toma nkawame'ena tabera puntiye. We, aeba otaogana wawaya'mi nkiyora mantabintisa yakupa mabi tumintiye.

14 Piya, Koti kanarasaogana, aeba tonarona awame'ena marusa kabu kina'ma nkaobi pumagina, pi nkawame'enarasa mabisa kinapa imiyo pumagina maya uwaitantiye: Kasotasa aeguyogana kampa pu'wanti kabu kina'ma nkamapa tigeba pumagiri agisiyo, untiye.

15 Piya, Koti kanarasaogana, aeba kabu kina'ma nkamapa auma amogana pi nkamankamaba kamana untiye. Piya, auma amimagina otaogana, pi ka'isa kina amankama kampa agisume'nagipa amankamaba iyeguyogini purintawe.

16 Piya, aintisa kabu kina'maba otaogini, a'ya'ma kina, tuminta kinape inta kinape, kotantaga kinape kusi kinape, kayokaya kinape uwa miyume kinape, a'ya'ma kina'mi nkiya takantiwo, i'neranoma, ka ara'ena menkatantawe.

17 Piya, ka'waina kabu kina'ma nkara'ena kampa puntakibi'napa, ikantana pukenaenawapa akunkatakiye. Piya, ara'enawapa pipa kabu kina'ma nkagiwo, pi nkagiwama ntampawano.

18 Pika taeba aogima napiyeno. Piya, napiyenayaga
kina'miba kabu kina'ma ntampawapa abima agowapa
aogima aiseno. Piya, kana nampapa wasanami ntampane.
Pi ntampawapa 666-we.

14

144,000 kina'miba kasa ini untawe

1 Piya, naeba to agauwapa, we, Yerusaremi kumata
Saiyoni amuti sipisipi awarowama asintogini, 144,000 kina
kaga asintugu agantuwe. Piya, pi kina'mi nki'nebi sipisipi
awaroma nkagebe abawampa nkagebe kaga kaentine.
2 Aibogana, mantabintisa tabe kamana tumoga abuwa-
gana, pi kamana'amaba tabe wani nkabawama usu pumag-
ina, tabe antaru yisa puntiye. Piya, pi kamana'amaba
iniwama usa puma, wasanami kita aeguyegana yisa kamana
untiye.
3 Pi unta kina'miba kasa ini ka uma, Koti nkaemu yabaera
uma, pi tarawa tarawaki iyoganta kina'mi nkiyobipe anasa
kina'mi nkiyobipe ini untawe. Piya yuguni, pi 144,000-wa
mabisa kina, Koti ika puma ibabemi, pi kina'amana pi kasa
iniba abikena puntawe.
4 Pi kina'miba igeba wayapa kampa maenta kina kanta
puma, nare ntare puma mimagini, a'ya'ma kumati sip-
isipi awaro wakena pemitapa, igeba ae aegarawe. Piya,
mabisa kina'mi ikapisa pi kinapa Koti ika puwaitagini, igeba
paitaratama Kotitibe awarowampatibe ka tuntana puma
mintawe.
5 Piya, ige iwamupisa kumpari kamana kapa kampa abo-
raogini, igeba nare ntare kina mintugu agantuwe.

Kakaga enisore kina'miba kamana untawe

6 Pigoya agauwapa, to ka enisore yagara pa'urite manta
akapinti waoga agantuwe. Piya, ae yugawapa aogima
waiyaba kamana uma aborama mabisa kina uwaimikenae-
nawe. Aeba uma aborama a'ya'ma maga maga kina'mitibe,
a'ya'ma tupisa kina'mitibe, a'ya'ma to kamana to kamana ye
kina'mitibe, a'ya'ma to i'yaga to i'yaga kina'mitibe aborakena
yuga puntiye.
7 Piya pumagina, aeba tabera kega'e uma maya un-
tiye: Koti antota'ena aborakena kana'wapa aboragiri, tigeba
Kotikaba tiyekuru puma agisiyo, untiye. Eya, mantabe mabe
kayo wanipe nabai'nami wanipe aboranti'na nkagisiyo, piya
untiye.
8 Pigoya, to ka enisorewamaba marusa enisorema nkaka'i
aborama maya untiye: Pebironi kumapa ata puwaye. Ata
puwaye, untiye. Pi tabe kumatasa ago kina'miba a'ya'ma

maga maga kina'mitiba kumiyena i'nintana aborauguni, igeba waini wani ntama aibo pesa puma aega'ma kumiyena puntawe. We, pi tabe kumapa aya puwaye, untiye.

9 Pigoya, to ka enisorewama tara enisoremisi nkisika'i aborama tabera kega'e uma maya untiye: Piya, ka'wainaba kabu kina'mabe amankape agisuma, ai'nerano, aeyatano ara'enawapa maekibipa,

10 waini namisa puma Koti nkamo'enaba kaga maema nakiye, untiye. Eya, wasanama wanipa kampa maenta waini abiwa kankabebi atama maema nama a'yugu pisa puma, Koti nkamo'enama nkesegiyenamana nakiye. Piya, yakunkamabe yakupisa kagu'amabe auki nakiyena aboramima, aota enisore kina'mi nkiyobipe sipisipi awaroma nkaobipe aboramekana ataenabi mikiye.

11 Piya, pi kina'mi nkiki nakiyenabisa kunka irosa'ma, a'ya'ma yaga iyaba'mikiye. Piya, pi kina'miba kabu kina'mabe amankape agisumagini, agega'ewa nkara'enawa maeya kina'miba igeba arape asekape iki nakiyenabisa kampa migarawe.

12 Pigoya, piyaena aborakapa, Kotiti atokaeyompe kina'mitaba, esegima asiyeno. Eya, Koti unti kamana wasima Isuti tamatiti'ena upebe pompe kina'mitaba, esegima asiyeno.

13 Pigoya, naeba mantabintisa awamu aga maya yoga abintuwe: Kaeba maya kamana kaeyo, untiye: Wa waya Wa'egawamati atokaema yogawa pugaite pure'nagiba, ibasa kanara agobima i'muntanabi mikibewema kaeyo, untiye. Piya yogana, Awamusa'ama kaga: Tagane, untana: Igeba araga ntugawaipa kaitegini migaraigina, yogawaimpa nkawaga kamanapa aborakini i'muntanabi mikibewe, untiye.

Wasana a asikena yagawe

14 Pigoya, to ka agauwapa, we, wae nkibina waintogana pi ibinata wasanama ntagara kanta yagara mara'mintoga agantuwe. Ae a'notapa kori taminoku purintana, ayatiba agana wainta kasu u'ma mintantiye.

15 Piyama mintogana, to ka enisore yagarama tabe mono namapisa irosa'magina, tabera kega'e uma ibinata mintome ntagaraga maya omintiye: Kaeba kasokatasa mabisaenaba kasao. Piya, a'ya'ma mabisaenaba ago agutawaeyagina ibaba mabisa naninta aki pukena yagawe, untiye.

16 Piya yogana, ibinata mintome ntagaramaba kasonkatasa mabinti arisa pugasimagina, mabintisa nanintaba kasama maeyoga, agantuwe.

17 Piya, to ka enisore yagaramaba mantabintisa tabe mono
namapisa iro'magina, aegeba agana wainta kasupa urite
irosantiye.
18 Piya, to ka enisore yagarama aratarasa irosantiye. Pi
yakuta kabintome nkenisore yagarama iro'magina, tabera
kega'e uma agananta kasu urintome enisore yagaraga maya
untiye: Kaeba agananta kasukapa maete tumima arisa
pugasimagina, mabisa waini yamankapa agutamipa kasama
aki puwaeyo, untiye.
19 Piya yogana, pi nkenisore yagaramaba kasonkatasa
mabinti arisa pugasimagina, mabisa waini a'wapa aki
pumagina, tabe aerakena kankabebi maebugaintiye. Piya,
pi kankabeba Koti nkamo'enawane.
20 Piya, kuma'ama nkaka'i igeba pi yamankapa aera-
pantawe. Piya puguna, korapa pi kankabebisa uwaena abo-
rama ima, osiwama nkawamuta ka kana puma e'eronkapa
300 kiromita waoga agantuwe.

15

Tonaentisa tara umaema enisoremi ataena urintawe

1 Pigoya, naeba to agauwapa, to ka tabe awame'ena
mantabinti agamagi, pika uwaena nagi napintuwe. Piya,
tonaentisa tara umaema enisore kina'miba tonaentisa tara
umaema ataenaraka'ya wasana puwaitakenaena urintugu
agantuwe. Piyama pi nkataenamaba uma a'ya wakana, ain-
tiba to kapa kampa aborakiye. Kampaye. Pi nkataenamaba
a'ya wakanaba, Koti nkamo'enawapa a'ya wakiye.
2 Piya, naeba tabe kayo wani kantaenaba agantuwe. Pipa
karasirasabe yakutasabe pumaranti kanta poga agantuwe.
Piya, wasanamiba kabu kinape amankape agega'ewama
ntampawape asu igasume kina'miba pi karasi waninkama
nkatata asima mimagini Koti kitawapa u'ma mintantawe.
3 Igeba mimagini, Koti kayokaya yagara Mosese nkinibe,
sipisipi awaroma nkinibe mayama sewe:

We, Wa'ega Koti, taberaka'yane. A'ya'ma pempentanagapa
tabe pegi agategi uwaena tagi napiyune, iye.

We, miyaba Wa'ega, a'ya'ma kikapa arupu puma
tagataka'yane, iye.

4 We, Wa'ega, kae kabintoga aotataka'ya miyekana, kebaya
kaekaba kampa aekuru pumagina, kebaya kampa
kagega'eba asagayukiye, a. Pipa kampaye, iye.

Piya, arupu yuga pekana agogapa aborawaeyagini, a'ya'ma
maga maga kina'miba kanama kae kagisukibewe, piya
ini yewe.

5 Piya, ainti to agauwapa, mantabinti kairasa kimaranta
mono namankapa a'waiwaintoga agantuwe. Pi ntamapa
Koti miyemi ntamane.
6 Piya, pi tonaentisa tara umaema enisore kina'miba
tonaentisa tara umaema ataena puwaitakenaenaba urite, pi
tabe mono namapisa irosa'ma kanantawe. Igeba e'wasa wae
kai amimagini korirasa ibamukantiba kintawe.
7 Aibuguna, tarawa tarawaki iyoganta kinapisa
ka'wainaba tonaentisa tara umaema korirasa tu'na maema
tonaentisa tara umaema enisore kinapa imintiye. Piyama
pi tu'napipa miyaba Koti nkamo'enawapa pumaewantiye.
8 Pumaema imogini maeyuguna, Koti nke'wasabisabe es-
egiyenawapisabe kunka kima pi mpono namapa pumae-
waugu agantuwe. Piya, tonaentisa tara umaema enisore
kina'mi ataena puwaitakenaenaba kampa a'ya puntogana,
ka'wainaba pi mpono namapintiba kampa ubai'ma wakena
puntiye.

16

Tu'napi Koti nkamo'ena pumaewaogini asunu kaegaintawe

1 Pigoya, naeba abuwagana, ka tabe awamu aga tabe
mono namapisa uma tonaentisa tara umaema enisore ki-
naka maya uwaimintiye: Tigeba wamagiri, tonaentisa tara
umaema tu'napisa Koti nkamo'enawapa asunu kaegasigina
mabinti tumeno, untiye.
2 Piya yogana, marusa enisore yagarama wama
tu'nankapa asunu kaegasogana mabinti tumintiye. Piya
pogana, kabu kina'ma nkara'ena maema amata agisunta
kina'mipa tonarona esegi inamu tu'ma iki nakiyena
ibuntiye.
3 Piya, aintisa enisore yagaramaba tu'nankapa asunu
kaegasogana kayo wanipinti tumintiye. Piya pogana, kayo
waninkamaba a'wae puma pu'wanta kina'ma kura kanta
pogana, kayo wanipinitsa iyoganta kinapa pu'waewantiye.
4 Piya, kakaga enisore yagarama pabiyama tu'nankapa
asunu kaegasogana anompabintibe nabai'nami nkwanipin-
tibe tumogana, a'wae puma korantana puntiye.
5 Piya poga naeba abuwagana, wanita kabintome
nkenisore yagaramaba maya untiye:
Kaeba ibaba mite paipa mite aota taka'yane. Piya, ma
nkantota'enagapa aborakenaga arupu pene, iye.
6 Piya, wasanamiba kaeti atokaeyume kinape poropete ki-
nape iyeguyuguni korankaipa airi'ma purintane, iye.

Piya puguna, kaeba kanarasama ige'wai kurankaipa kamparaga potama antota'ena imukuni nantane, piya untiye.

7 Piya, naeba abuwagana, aratarasa awamu'ama mayama kega'e untiye:

Eya, Wa'ega Koti kaeba taberaka'yane. Antota'ena aborakenagaba kaeba tagantana puma arupuyena pene, piya untiye.

8 Pigoya, tarawa tarawa enisore yagarama tu'nankapa maema pata asunu kaegasogana, otaogana, pankama yaku tasubuma wasanaba yaku irantiye.

9 Piya, pi tabe pa ntakunkamaba irasu puma irabatogini, pi kina'miba Koti nkage, pi ataenaraka kabinti ntagarama nkage akayasotamagini, igupa kampa a'wae puma agega'eba kampa asagayuntawe.

10 Pigoya, nayaka'mu enisore yagarama tu'nankapa asunu kaegasogana, kabu kina'ma nkwa'ega aemu yabaera tumintiye. Tumogana, pi kabu kina'ma kabiyome kina'wampitiba tunusu waewantiye. Piya pogini, igeba agasiya iki nakiyena maema intebu utisa pumagini,

11 iki nakiyenawaikabe inamonkaikabe mantabintisa Kotikaba akayasotamagini, ata yugawaika kampa igupa a'wae puntawe.

12 Pigoya, tonaentisa ka'umaema enisore yagarama tu'nankapa asunu kaegasogana Yuparatisi anompapi tumintiye. Piya pogana, wanipa tagankaogana pa nkirosamitisa mabisa wa'egama kanakena kipa i'ma aogi puntiye.

13 Piya, naeba agauwagana, kakaga ke kina'mi taro kanta pumagini, tabe kuyewama nkawamupisabe, kabu kina'ma nkawamupisabe, kumpari poropetewama nkawamupisabe irosaugu agantuwe.

14 Piya, pi kina'miba igeba ke kina mima toma toma awame'ena pewe. Piya, igeba a'ya'ma mabisa wa'ega kina'miti nasima aki puwaitamagini, taberaka'ya Koti tabe kanabi ma'ena pukenaga aki puwaitakena pewe.

15 We, abiyo. Nae tigeti tumpa ku kina kanamisa puma kanama ampa aborawaekuwe, iye. Piya, wasanama kampa awaitaminta mima, kaiwapa aogima ami u'ma piyisa puma mimagina, auka mima wasana iyobi ani pisanaga yokege pukibi'naba a'muntanabi mpiyeno, piya untiye.

16 Piya, pi ke kina'miba igeba mabisa wa'ega aki puwaitaugu agantuwe. Pi nkaki puwaitakena auka'igaba Iburu kamanapisaba: Amagetoniwe, yewe.

17 Pigoya, tonaentisa tara umaema enisore yagarama
tu'nankapa asunu kaegasogana esibabinti tumogana,
tabe mono namapintisa, Wa'egawama nkaemu yabaerasa
awamu'amaba tabe kiga'e yogana, maya uma tumintiye:
Pipa iba a'ya wano, untiye.
18 Piya yogana, apaya purite waogana, antaru uta wama
tabera aga yogana, agasiya imima puntiye. Pi nkimimapa
taberaka'yane. Piya, mabi mintanta kina'miba paipa tabe
imimapa piyama pogini kampa agantane.
19 Aibogana, pi tabe Pebironi kumapa aigasagasuba'ma
kakaga atuntana pogana, a'ya'ma maga maga kumapa
akasaba kaintiye. Piya, Kotiba Pabironi kumaka napimag-
ina otaogana, pi kumatasa kina'miba wainiba kapubisa
nawaegasisa puma, Koti nkagasiya amu'enaba nawaeyugu
agantuwe.
20 Aibogana, a'ya'ma wanipintisa maba aegaka wagaso-
gana, to ka amupa kampa waintogini agantawe.
21 Piya pogana, tabe kabayara mantabintisa wasana ita
tumoga agantuwe. Piya, kuntaenawaimpaba ka ka kopi ku
kanta puma tumogini, wasanamipa pi kabayarankama ata
puwaitantiye. Piya, agasiya ata puwaitantikaba igeba Koti
nkageba akayasuntawe.

17

Tabe kumi wae'ma kamanane

1 Piya puguna, tonaentisa tara umaema tu'na urin-
tume enisore kinapisa ka'waina maya tumpa unamintiye:
Kaeba kanao. Tabe kumi wae, uwaena wani nkabo-
bori mara'mintipa, antota'enaba aborameka, pipa kababute
kayakikuwe, untiye.
2 Piya, mampabisa wa'ega kina'miba pi nkwae'maga ku-
miyena puta nasewe. Piya pegini, a'ya'ma mabisa kina'miba
waini namisa puma pi kumiyenaba nama aibo'nabo pewe,
piya unamintiye.
3 Piya, Awamusa'amaba nagu a'wae pogana, pi
nkenisore yagaramaba nababute ka'me mpari wantiye.
Piya poga agauwapa, ka wae'ma tete kabu kina'ma
nkakabata mara'mintoga agantuwe. Piya, pi kabu kina'ma
nkautiba uwaena Koti akaya nkagi pumaewaintogana,
a'nonkapa tonaentisa tara umaema waintogana, awawapa
nayatara'mu waintoga agantuwe.
4 Piya, pi nkwae'maba aogi konkonumuya kanta kaibe aogi
tete kaibe pu u'magina, toma toma nkawa'ena korirasabe
ta'nera'ne yabatasabe aogi pasesurasabe pu u'ma, ayapipa
korirasa pumaranta kapu u u'ma mintantiye. Piya, pi

kapurapa Koti nkaobi kamparagaena pukenaenabe kumiyenawampa nki'nintanabe pumaewantiye.

5 Piya agega'ewapa, meto kamanapisa ai'nera mayama waintoga agantuwe: Pebironi tabe kuma, mabisa kamparagaena pe kina'mi nkino, kumi wae'mi nkino nawema, kaemaranta waintoga agantuwe.

6 Piya, pi kana wae'maba Kotiti atokaeyume kina'mi kurape Isuka iyeguyume kina'mi kurape namagina aibo'nabo poga agantuwe. We, pi nkwaepa agategi, uwaena nagi napintuwe.

7 Pigoya, pi enisorewama to maya unamintiye: Nanaga uwaena kagiba napiyene, untiye. Piya, pi nkwae'ma nkagobe, pi kabu kina'ma tonaentisa tara umaema a'nuna nayatara'mu awawa suma wainta, pi nkwaepa ababute wami kina'ma nkagobe, kakantipa, kaga aboragamukuwe, untiye.

8 Piya, kaeba ago agampe kabu kina'maba paipa mintantikana ibaba kampa mintiye. Piya pikana, aintiba aeba pi abe kampa wainta kabisa asu irosakana, a'abibi kaitakana agora tumikiye. Pigoya, paipa Koti mampa kampa punta, aeba e'wasa maekena isapi aokina'mi nkigeba ago kaentine. Piya, a'ya'ma to kina igewai pi nkisapi kampa wainti kina'miba igeba kabu kina agateginiba, uwaena igi napikibewe. Eya, pi kabu kina'maba paipa mintantikana, ibaba kampa mintikana, aintiba to ka irosakini, uwaena igi napikibewe, untiye.

9 Pigoya, aogi napiyenayaga kina'maba ma kamana'ama nkagoba aogima napiyeno: Piya, tonaentisa tara umaema a'nunkamaba pipa tonaentisa tara umaema amu kanta pegina, pi nkwaepa pi nkamuta mara'mintiye.

10 Piya, pi tonaentisa tara umaema a'nunkamaba pipa tonaentisa tara umaema mabisa wa'ega kinane. Eya, nayaka'mu wa'ega a'ya wagana, ibantoba ka mintemikana, to ka'wainaba kampa wa'egaenaba puntiye. Piya, aeba aintiba uwaena yaganto aborama mikiye.

11 Pigoya, kabu kina'maba paipa mintantikana ibaba kampa minti'na, aeba wa'ega kanta puma tonaentisa tara umaema wa'ega kina'mi tupisa aboramagina, piyama aeba tonaentisa kakaga umaema mikekana, aintiba a'abibi kaitawakana agora tumikiye.

12 Piya, nayatara'mu agampe nkawawapa pipa nayatara'mu wa'egawe. Igeba kampa wa'egaba maentakini, togana igebe kabu kina'mabe esegiyenayaga maemagini, igeba aro ntaganto wani awara wa'egaena puma mikibewe.

13 Piya, pi nkwa'egamiba igeba ka igi napimagini es-
egiyenawaipe wa'egaenawaipe kabu kina'ma amentapinti
atakibewe.
14 Piya, igeba sipisipi awaropa ma'ena potaigina, awaroma
asu igaikiye. Eya, aeba tabe kina'mi tabewaine. Aeba
wa'egami nkwa'egawaine. Piya, a'ya'ma aeti atokaeya kina,
kega'e uma uwaitaogini imatiti pota kina'miba, igebe sipisipi
awaromageba asu igaikibewe, piya unamintiye.
15 Pigoya, aeba to ka maya unamintine: Kaeba wani ago
agane. Pi nkwani nkabobori kumi waepa mara'mintemi
wani, pipa uwaena wabe wayape to i'yaga to i'yaga kina
mima, maga maga kina mima, to kamana to kamana ye kina
miyegana aganema, unamintiye.
16 Piya, nayatara'mu agampe nkawa, pipe kabu kinape
kaga pi kumi wae kama potakibewe. Kama potamag-
ini a'ya'ma autasaenawapa akugu pugasigina auka wakini
awaseba nagasima yakupi kababai kaikibewe.
17 Eya, Kotiba napiyena imintikini igeba ae abugaintanaba
aborakibewe. Piya, igeba ka igi napimagini wa'egaenawaipa
kabu kina'ma amentapinti atamagini, piya puta wagina Koti
a'ya'ma umarantemi kamana'ama nkagoba uma nagarikiye,
untiye.
18 Piya, pi nkagampe nkwae aeba a'ya'ma mabisa wa'ega
kina'mi nkai'ne kuma kanta puma mintiye, piya unamintiye.

18

Pebironi kuma akasabakibi kamanane

1 Piya unamoga naeba agauwapa, to ka enisore, tabe
kabikena esegiyena wantaga enisorewama mantabintisa
tumoga agantuwe. Piya, aeba tabe e'wasaena wantaga
tumogana maba arawantiye.
2 Aeba taberasa kega'e uma maya untiye:
Pebironi kumapa age ata puwaye. Pi tabe kumapa ago ata
puwaye, iye.
Piya, ibaba pipa ke kina miye kumane, iye.
Pipinti i'ninkamana ke kinape kama potama i'ninkamana
kabarape igeba ampiyewe, iye.
3 Piya, a'ya'ma maga maga kina'miba igeba waini wani
ntama aibo pesa puma i'ninkama kumiyenawapa
aega'ma puntawe, iye.
Piya, mabisa wa'ega kina'miba aege kupiyona puntawe, iye.
Piya, mabisa pisinisi kina'miba agebigo'enawapa aega'ma pi
ntugarasa uwaena kuta maentawe, piya untiye.
4 Pigoya, naeba to abuwagana, to ka awamu aga mantabin-
tisa maya untiye:

We, naokina'nempitaba, pi kumapa atate wagasiyo, iye.
Piya, aeti atokaema aguntaenawa puma'ma ataena potakenaenawapa kaga maesanaga atate wagasiyo, iye.
5 Piya, aguntaenawampa aigatopa aigatopa purite mantabinti iyegina, Kotiba ataenawampa nkikakaba ago napiye, iye.
6 Piya, pi kumi wae'ma nkaborantintanagaba tigeba napima a'wae puma ka'masa puma ata potaiyo, iye.
Ae puntikaba antota'ena tara yaga atokaema amiyo, iye.
Aeba esegi wani kapubi yokege puma imintikaba, tigeba pi kapubi antota'ena tara yaga atokaema yokege puma amigina nano, iye.
7 Piya, ae'wa nkagega'e asagayuma agebigo'ena puta wantemikaba tigeba pi kanara auki nakiyena amigina kube'ena peno, iye.
We, antabaipinti mayama napiye: Naeba wa'ega wae mima aogima miyuwe, iye.
Naeba abeya waepa kampaye. Pikaba naeba ata kube'enaba kampa pukuwema, napiye, iye.
8 Pigoya, pika a'ya'ma ata potakenaenawapa ka yaga kaga aetiba aborakiye, iye.
Piya, auki nakiyenabe kube'enabe i'mikenaenabe aetiba aborakana, pi Pebironiba yaku kaegaikiye, iye.
Eya, Wa'ega Kotiba esegiyenayaga mima ikankapa a'yigi atakiye, piya untiye.
9 Piya, mabisa wa'ega kina, aege kumiyena puma atokaema igebigo'ena punta kina'miba, yaku tama kunka iyekiniba, agategini aeka tabe intara'ena puma kube'ena pukibewe.
10 Piya, igeba auki nakiyenagaba tabera iyekuru pumagini pagasara mima agama maya ukibewe: We, we, Pebironi, kaeba tabe kuma, esegi kumakawe. Ka yaga ka awara antota'enagapa maema a'ya wane, ukibewe.
11 Piya, mabisa pisinisi kina'miba pi kumaka napimagini: Kebaya kotatepa ika pukiyema, napimagini kunta puma, pi kumaka intara'ena puma kube'ena pukibewe.
12 Pi kutapa aeba koribe, siribabe, ta'nera'ne yabape, aogi pasesube, aogi wae kaibe, konkonumuya kaibe, sirikabe, tete kaebe, tonarona aogi agunta yabe, tonarona iwa pumarantape, tonarona yarasa pumaranta tabe ikantaga'enabe, kapabe, aenibe, agoginagogi yabape,
13 nanintabi atakena sinamoni agunta kagupe, tonarona supupe, aogi agunta ukenaenabe, tusa masawaepe, aogi agunta masawaepe, waini wanipe, apabe, aogi parawape witibe, purumakabe sipisipibe, osibe osiwama paibukena

karebe, wasanabe, eya wasanami nkigupe, pipa pisinisi
kina'mi kutankai waiyomeka, pika intara pugu agantuwe.
14 Piya, igeba pi kumaka maya ukibewe: Pi kagu'ama
nkabugai nkau'wapa kagaite wagasaye. Eya, a'ya'ma iga
nanintagape a'ya'ma kauka kautasaenabe agora kagaite wa-
gasikana, kaeti to kakema aborakiye, ukibewe.
15 Piya, pi kuta mpaeya pisinisi kina, pi kumatasa
uwaena yaba maeya kina'miba igeba auki nakiyenagaba
tabe iyekuru pumagini, pagasara mima agama intara'ena
puma kube'ena puma, maya kamana ukibewe:
16 We, we, pi tabe kumakaba tantarane. Paipa pi kumatasa
kina'miba aogi wae kaibe, konkonumuya kaibe, tete kaibe
pu u'ma, autiba koribe ta'nera'ne yabape aogi pasesube
awa'enaba puntawe.
17 We, ka awantora a'ya'ma kutankaipa nagari waya,
tantarane, ukibewe.
Piyama agauwagana, a'ya'ma wanipisa karewama nk-
ababe, pubasanakena kinape, posikurube, a'ya'ma kayo
wanipinti pisinisi pe kina'miba igeba pagasara mima agam-
agini,
18 yaku tama kunka iyome agategini, aeka kega'e uma
maya untawe: We, to ka kumapa aeba pi tabe kumankamage
ka'masa puma waintemipa aempaye, a. Pipa kampaye,
untawe.
19 Piya, igeba i'ni nkakae'ma i'notiba pai'ma, intara'ena
puma kube'ena puma, mayama kega'e untawe: We, we, pi
tabe kumakaba tantarane. Paipa a'ya'ma wanipisa kare-
wama nkabawampa aepisa tabe mone aki puntawe. We,
ka awantora a'ya'ma kutankapa nagari waya, tantarane,
untawe.
20 We, mantabintisa kinape, Kotiti atokaeya kina'mitabe,
aposorobe, poropetebe, tigeba aekaba ti'mu piye. Piya,
ata puritaitaka Kotiba kana kumapa antota'ena amiye, piya
untawe.
21 Aiyuguna, ka esegi enisore yagarama tabe yaba, witi
airapakena tabe yaba kanta yabapa asagayuma kayo wanip-
inti maebugasogana tumogana, maya untiye:
Piyama maebugasosa puma pi tabe Pebironi kumapa
aeguma maebugasakana tumiwakini, wasanamiba to
kakema kampa agakibewe, iye.
22 Piya pekana, kita agabe, tonarona inibe, kabuwae agabe,
pikuri agabe, to kakema kae kumapintiba kampa
abikibewe, iye.
Piya, wasanami iyapisa pukenaena aogima aganta kinapa to
kakema kae kumapintiba kampa igakibewe, iye.
Yabankama witi airapantana yi kamanapa to kakema kae
kumapintiba kampa yekini abikibewe, iye.

23 Kanepa to kakema kae kumapintiba kampa arakiye, iye.
Iba wae'ma kamanape awae kamanape to kakema kae kumapintiba kampa abikibewe, iye.
Piya, paipa kae kumatasa kina'miba pisinisi pumagini, mabisa tabe kina mimagini, tonarona kiyo'enagatasa maga maga kinapa ago'ena puwaigaintane, iye.
24 Piya, kae kumapintiba wasanamiba poropete kinape Kotiti atokaeyume kinape iyeguyogini puruguna, eya, a'ya'ma iyeguyume mabisa kina'mi kurapa Kotiba kaga agama, pika antota'ena kamiye, Pebironikaba piya untiye.

19

Pebironi ata puwantika mantabinti i'mu puntawe

1 Pipa a'ya waoga, naeba abuwagana mantabinti uwaena kina'mi nkiwamu aga kanta puma maya uma tabe kega'e yoga abintuwe:
We, Koti nkage asagayuyeno. Piya, tau'ikenaenabe e'wasaenabe esegiyenabe, pi'na nkagoba Kotirene, iye.
2 Piya, Kotiba kamanapa a'yigi nkitamagina aeba tagantana puma arupu piye, iye.
Piya, tabe kumi wae'ma kumiyenawapa a'ya'ma mabisa kina iyakima ata puwaitagina, Kotiba ata ikankapa amiye, iye.
Aeba Koti kayokaya kina iyeguyogini purintaka Kotiba antota'ena amegina kanarasaye, piya untiye.
3 Piyama igeba to kakema kega'e uma maya untawe: Koti nkage asagayuyeno. Piya, pi tabe kuma yaku tami kunkamaba a'ya'ma yaga iyaba miye, untawe.
4 Piya yuguni, 24-wa anasa kinape, tarawa tarawaki iyoganta kinape, igeba parokaema aemu yabaera minti Koti nkagisuma: Tagane, Koti nkage asagayuyeno, untawe.
5 Piya yuguna, Wa'ega aemu yabaerasa to ka awamupa kega'e uma maya untiye: Koti kayokaya kina, tuminta kinape inta kinape, a'ya'ma Kotika tiyekuru pe kina'mitaba, tigeba Kotirempa nkage asagayuyiyo, untiye.

Sipisipi awaroma waya maekena a'muntanawe

6 Piya, naeba to abuwagana, uwaena kina'mi nkiwamu aga kanta puma kega'e yoga abintuwe. Piyama uwaena wani nkabawama aga yisa puma, tabera antaru yisa puma maya untiye:
We, Koti nkage asagayuyeno. Piya, Wa'ega Kotirepa aeba taberaka'ya mima, wa'ega airatama kabirataye, iye.
7 Piya, taeba tabera ta'muntana puma agega'eba asagayuyeno, iye.

Piya, sipisipi awarowama waya maekena kana arosaika,
iba'wae'wapa ago yokege puma mintune, iye.
8 Piya, Koti otagina aogi wae kai, e'wasa puma nare ntare
puwai kai pu u'ma yokege pune, piya yugu abintuwe.
We, aogi wae kaiba pipa Kotiti atokaeya kina'mi arupu
pentanawe.
9 Pigoya, enisorewamaba to ka maya unamimagina:
Kaeba ma kamanapa kaeyo, untiye: Piya, Koti kega'e uma,
sipisipi awaroma waya maema tabe nakena aborakibita iba
pikibi'nagiba, igeba i'muntanabi mpikibewema, kaeyoma
unamintiye. Piya: pi kamanapa taga Koti kamanane, unam-
intiye.
10 Piya unamoga, naeba ae'wa nkagisabi parokaema
agisukena puwagana, aeba maya unamintiye: Kampaye.
Kaeba piyaba a-po. Piya, naebe, kaebe, a'ya'ma to Isu
nkawaga kamana abibebe pe kaokina'mibe, taeba ka yuga
pompene. Kaeba Kotitimana agiso, untiye. Piya, a'ya'ma
poropete kina'mi usu kamana'ama nkagoba, pipa Isukawe.

Wae nkosira mintanti ntagarama kamanane

11 Pigoya, naeba to agauwapa, mantaba a'waiyogana, we,
wae nkosi mintoga agantuwe. Piya, akabata mintome'na nk-
agega'ewapa: Aogima kabima mima Tagantanamana pemi
Ntagarawe, untawe. Piya, aeba arupuyenamana nkaega'ma
kamanapa aogima a'yigi nkatamagina, ma'ena aogima piye.
12 Piya, aowamaba yaku nkikisu pogana, a'notiba uwaena
wa'ega kina'mi taminoku'antonto waintogana, autapa abin-
towa abinti nkagega'ewapa kaemarantiye.
13 Piya, e'ero kaiwapa koratasa pai'ataogana ae'wa nkage-
wapa: Koti Kamana Agowe, untawe.
14 Aibogini, a'ya'ma mantabintisa irebu kina'miba igeba
aogi wae kai, nare ntare pe kai u u'ma, wae nkosi mima
aega'ma wantawe.
15 Piya, awamupisa agananta paroya ntogi aboraogana,
kana yogitasa maga maga kina'mipa iyegukena puntiye.
Piya, aeba aeni asarasa kabiwaitakiye. Aeba waini airapak-
ena kankabebi airapakiye. Piya, pi kankabeba taberaka'ya
Koti tabe amo'enawane.
16 Piya, kaiwatape arutape agewapa: Wa'ega Kina'mi
Wa'egawe, Tabe Kina'mi Tabewaine, piyama kaema'ma
mintiye.
17 Piya naeba to agauwapa, ka enisore yagarama papinti
asintoga agantuwe. Aeba a'ya'ma manta akata pa'urite
waume kabaraka tabera kega'e uma maya untiye: Tigeba
menkaki puma Koti tabe nakenaba ampa naiyo, untiye.

18 Piya, tigeba mabisa wa'egawama nkipe, paitanta irebu
kina'mi nkipe, esegi pe kina'mi nkipe, osiwama nkipe aka-
bata wa kina'mi nkipe ampa naiyo. Eya, kayokaya kina'mipe
uwa kina'mipe, tuminta kinape inta kinape, tigeba a'ya'ma
kina'mi nkipa nakibewe, untiye.
19 Piya, naeba to agauwagana, pi kabu kinape maga
maga wa'ega kinape a'ya'ma irebu kina'waipe aki pumagini,
igeba wae nkosira mintanti ntagaramage ae irebu kina'wake
ma'ena puwaitakena aki pugu agantuwe.
20 Piya pumepa, aeba kabu kinape kumpari poropetewape
asu isigasima iga'na puwaisitantiye. Piya, pi poropetewam-
aba kabu kina'ma nkaobi toma toma awame'ena pumagina,
pintanarasa ago'ena puma kabu kina'ma nkara'ena maenta
amata agisume kinapa kumpari'ena puwaigaintine. Piya, pi
kabu kinape kumpari poropetewape uwa isiyo agantusug-
una, isiyesagayuma maebugasoginisi esegi kagu'ama yaku
tami kotupintiba tumintase.
21 Piya, pi wae nkosira mintome ntagarama aeba
awamupisa aboraome paroya ntogirasa a'ya'ma to
kama kinapa iyeguyogini purintawe. Aibogini, a'ya'ma
kabarankamaba ampagini pi kina'mi nkipa nauguna iga'e
paoga agantuwe.

20

Sataniba 1,000 kabu iga'na puntiye

1 Piya naeba to agauwapa, ka enisore yagarama mantabin-
tisa tumoga agantuwe. Piya, ayapipa ka ki, abe kampa
wainta karasa ki u u'ma tabe iga'na kaga urite tumintiye.
2 Aeba tumimagina pi tabe kuyeba araku'ma iga'na
potaugu agantuwe. Piya, pi paisa kuyewama aeba Satani,
kewe. Piya, pi enisorewama iga'na potamagina: 1,000-wa
kabu iga'nabi mpiyoma, otamagina,
3 abe kampa wainta kabinti apasanakasogana tumintiye.
Piya tumogana aeba awaba akumpa esegi potantiye. Piya,
Sataniba 1,000-wa kabu kampa maga maga kina kumpari
uwaitasanaga akunkataoga agantuwe. Piya, pi kana a'ya
wakanaba ainti ai'ataigina aeba ima aro ntaganto to abo-
rama nasikiye.
4 Piya, naeba agauwapa, ka'isa wa'ega aemu yabae waiyo-
gana, pita'i a'yigimpa agama kamana uwaitakena yog-
ara Kotiba iba puwaitanti kina'miba mara'mintugu agan-
tuwe. Piyama agauwapa, Isuti imatiti puma au'wa abo-
rama Koti kamanapa upebe puntaka, kama kina'waimpiba
ina'mu arisa kasuguni purinta kina'mi nkimankamaba
agantuwe. Piya agauwapa, kabu kinatano, amankatano

kampa agisunta kina'mi nkimape, ara'enawapa i'nerano, iyatano kampa maenta kina'mi nkimape agantuwe. Piyama agauwagini, pi kina'miba to ka asima iyogamagini, igeba Karaisitibe kaga wa'ega puma 1,000-wa kabu miyugu agantuwe.

5 Piya, igeba maru'ena irubintisa asintawe. Aibuguna, a'ya'ma to ka'isa purinta kina'miba pabi ntagaba kampa asima iyogantawe. Kampaye. Igeba pi 1,000-wa kabu a'ya waogana asima mintugu agantuwe.

6 Piya, marusa yaga asima mikibe ntagaba iyogakibe'nagiba igeba aota mima i'muntanabi mpikibewe. Piya, ainkagogo purikena yagagaba kampa iyekuru pekana ataba kampa puwaitakiye. Kampaye. Piya, pi kina'miba igeba Kotige Karaisitige isige mono yuga pumagini, Karaisitibe kaga mima 1,000-wa kabu wa'ega puma mikibewe.

Sataniba ataraka'ya puntiye

7 Pigoya, aintiba pi 1,000-wa kabu a'ya wakanaba, Satanipa iga'nabisa akariyoba ataigina kanakiye.

8 Kanakiniba, maga maga kina, tarawa tarawaki ma atutasa kina, pipa Kogibe Mekogibe, igepa Satani kaga kumpari uwaigasima, tabe ma'enara iba puma aki puwaitakiye. We, pi kinapa kayo wani kepiya kanta puma kampa aisema kanara, aki pikibewe.

9 Piya, naeba aguwapa, igeba a'ya'ma mariba masi purite kanama ampaki puma Kotiti atokaeyume kina'mi kumape Koti nkabugai kumape kaga ainkinki pugu agantuwe. Piya puguna, mantabintisa yaku tumima pi nkirebu kinapa irabatintiye.

10 Aibogana, Kotiba piyama kumpari uwaigainti keba aesagayuma maebugasogana, aeba kotupi, yakupe kagu yakupe esegima tami kotupinti tumoga agantuwe. Piya, pi kabu kinake kumpari poropetege maebugasoginisi mintusume kotupinti tumogini kaga mimagini, arape asekape a'ya'ma yaga iki nakiyenabi miyaba miyugu agantuwe.

Tabe pako pikenaenawe

11 Pigoya, naeba agauwapa, ka tabe wae nkaemu yabae waintogana, ka'waina mara'mintoga agantuwe. We, ae aorisaba mabe mantabe aegaka wawaegasusuguna, marunkaisipa to kapa kampa waintantiye.

12 Piya to agauwapa, purinta ige wainta kinape tuminta kinape, a'ya'ma kina'miba aemu yabaewama nkaori asima mintugu, agauwagana esaka esaka apira puma aisuntiye. Piyamagina to ka isakeba apira puntipa, pipa miyaba kina'mi nkisane. Piya, mara'minti'naba aeba esaka esaka

aisuma kaemaranta'enaba agamagina, purinta kinapa a'yigi nkitantiye. Eya, a'ya'maena pume kanara a'yigi nkitantiye.
13 Piya, kayo waninkamaba aeti mintome purinta kina aborawaeyogana, pabiyamagina purintapisa kabintisa a'ya'ma kina'miba aborawaeyuguna, a'ya'ma kinapa pume kanara ka ka a'yigi nkitantiye.
14 Piya pumagina, purikenaenabe kabinti mikenaenabe kaga maebugasogana yaku tami kotupinti agora tumintiye. Pi yaku tami kotupa pipa ainkagogo purikenaenawe.
15 Piya, aeba ka'waina nkage miyaba isapi kampa agantanaba, aesagayuma pi ntaku tami kotupinti kaga maebugasoga agantuwe.

21

Kasa mantage kasa magewe

1 Pigoya, naeba agauwapa, kasa mantage kasa mage aboraoga agantuwe. Piya, marusa mantage marusa mageba nagari waogana, kayo wanipa kaga to kakema kampa waintantiye.
2 Piya, aota kuma, kasa Yerusaremi kumapa Kotitisa mantabintisa tumoga agantuwe. Piya, pi kuma'amaba waya'ma iba'ena puma wara atakena awa'ena pusu puma tumogana,
3 tabe awamu aga aemu yabaerasa mayama tumoga abintuwe: Abo. Ibaba Koti miyemi kumapa wasana igeti waintiye. Piya, aeba igege miyekini, igeba ae aokina mikibewe. Eya, Koti aewapa igeti mikiye.
4 Igeti mimagina, aeba iyo'nuba aebago puwaegasakini, to kakema wasanamiba kampa purikibewe. To kakema kuntaenabe kube'enabe iki nakiyenabe kampa aborakiye. Kampaye. Pi paisaenaba ago nagari waye, piya yoga abintuwe.
5 Pigoya, aemu yabaera mara'mintome'naba maya untiye: Agao. Naeba a'ya'maenaba kasa'ena mana pumarauwe, untiye. Piya umagina aeba to kakema maya uma unamintiye: Kaeba ma yo kamanapa kaeyo. Piya, pi kamanapa kampa antage'ena puma taga taka'yane, untiye.
6 Aeba to kakema maya unamintiye: Piya, a'ya'maenaba aborawaentuwe. Naeba paitanta yagara mite aintisa yagaraba mite puma, a'ya'maenama nkago nawe. Piya, wanika abemikaba naeba kanara e'wasa nabai'nami wanipa uwaba amekana nakiye.
7 Piya, yoga puma agaikibi'napa mayama aboramukuwe: Naeba Kotiwa mpiyekana, aeba yagarane mpikiye, untiye.
8 We, iyekuru puma iyegaka wa kinape, kampa imatiti pe kinape, tonarona i'nintana pe kinape, iyeguye kinape,

kumiyena pe kinape, kiyo'ena pe kinape, ama koti nkagise kinape, a'ya'ma kumpari ye kinape, ige'wai nkantota'enaba esegima tami kotupi iyesagayuma maebugaikiye. Piya, pi yakupe kagu yakupe tami kotupa, pipa ainkagogo purikenaenawe.

Kasa Yerusaremi

9 Pigoya, ka enisore yagarama naeti ampagina, aeba tonaentisa tara umaema wasana ata puwaitakenaena pumaewainta tu'na u'urintume nkenisore kina'mipisa naeti ampa maya unamintiye: Kaeba kanao. Naeba iba'wae, sipisipi awaroma maekena pemi nkwaepa kayakikuwe, unamintiye.

10 Piya umagina, pi enisorewamaba Awamusa'amati atokaenatama nababute tabe e'ero amuti imagina, aeba aota kumapa, Yerusaremi kumapa, nayakintiye. Pi kuma'amaba Kotitisa mantabintisa tumogana nayakintiye.

11 Piya, pi kumapintiba Koti nke'wasaenama arantiye. Eya, e'wasaenawapa tabe ikankantaga yaba kanta puma taberabe yasipa yaba kanta ta'nera'ne puma, arawama karasi kanta puntiye.

12 Pi kumatapa tabe kagisa inata asugasima ainkimaranta kagisa waintogana, pi kagisabi nagisarisa tara tumpaema kabi waintogana, pi kaberapa nagisarisa tara tumpaema Isureyo kina'mi tupisa igiwaipa kaemaraogana, pi kaberapa nagisarisa tara tumpaema enisore kina'miba asima mintantawe.

13 Piyaenaba, pa nkirosai nkauka'iba kakaga kabiwa, pa tupasaitiba kakagawa, metakaeri kakagawa, maretakaeri to kakaga kabiwa suma waintantiye.

14 Pi kuma'ama kagisawamaba nagisarisa tara tumpaema yabata kimaraogana, pi ntabatapa sipisipi awaroma nkaposoro kina'mi nkige kaemaraoga agantuwe.

15 Pigoya, pi enisore, nae kamana unamome'naba aeba korirasa pumaranta asa ayapi u'ma, pi kumape kabewape kagisawape aisukena asaba urintoga agantuwe.

16 Piya, pi kumapa po kona kumane. E'eronkape tabenawape ka'masane. Piya, enisorewamaba asawatasa kana kuma aisuma agaomepa, e'eronkape tabenawape inatisaenawape ka'masa pumagina, pipa 12 tauseni kanara agantiye. Pipa 2,400 kiromita aisuma agantiye.

17 Piya, pi enisorewama pi kagisa aisuma agaomepa, wasanami aisikenaenarasa agama, tabenawapa 144 kanara agantiye. Pipa 70 mita aisuma agantiye.

18 Piya, kana kuma'ama kagisaba yasipa yabatasa kimagina, kana kumapa korirasa pumaraogana, arawama karasi kanta puntiye.

19 Pi kagisawama nkago yabapa tabe ikankatasa toma
toma ta'nera'ne yabatasa awa'enawapa pumarantiye. Piya,
marusa yabapa yasipawa, tarasa pome ntabapa sapayawa,
kakagasa pome ntabapa agetiwa, tarawa tarawaki pome
ntabapa emerowa,
20 nayaka'mu pome ntabapa satonikisiwa, tonaentisa
ka'umaeyome ntabapa koniriyawa, tara umaeyome ntabapa
karisoraitiwa, kakaga umaeyome ntabapa periyowa, age ka
megasome ntabapa topasiwa, nayatara'mu yabapa kariso-
paresiwa, nagisarisa ka tumpaeyome ntabapa ayasiniwa,
nagisarisa tara tumpaeyome ntabapa ametisiwa, suma
waintantiye.
21 Piya, nagisarisa tara tumpaema kabiba pipa nagisarisa
tara tumpaema wae pasesuwe. Eya, ka kabiba ka tabe
pasesu waintogana, pi kumapintisa kipa korirasa pumarao-
gana, aeba karasi kanta pogini agarosa'ma agantawe.
22 Piya, pi kumapintiba tabe mono namapa kampa agan-
tone. Kampaye. Wa'ega Koti taberaka'yape, sipisipi
awaromabe, isigeba pi mpono namapa mintusugu agantone.
23 Piya, pi kumapintiba pankamabe o'amabe e'wasaba
kampa pukiye. Kampaye. Koti ae e'wasa pekana, sipisipi
awaromaba aeba kane'wane.
24 Piya, pi kuma'ama nke'wasaenara a'ya'ma maga maga
kina'miba nasigini, pita'i mabisa wa'ega kina'miba aogi
iwa'enawaipa maete metakibewe.
25 Piya, arapa pi kuma'ama kabeba kampa akunikibewe.
We, pi kumatapa kampa ase ukiye.
26 Piya pekini, a'ya'ma marisa iwa'enabe i'muntanawaipe
maete kanagana pukibewe.
27 Piya, i'nintanabe, wasanama tonarona kamparagaena
pukibi'nabe, kumpari ukibi'nabe, pipinti kampa ubasikiye.
Kampaye. Piya, sipisipi awaroma nke'wasa maekena isapi
igewai kaetanti kina'mi ibiwaipa ubasikibewe, piya untiye.

22

E'wasa wanike e'wasa yagewe

1 Piyama agauwagana, enisorewamaba anompa nayakin-
tiye. Pi nkwanipa e'wasaena maekena wani, karasiwama
ta'nera'ne pusu pi wani, pipa Kotige sipisipi awarowampage
isiyemu yabaerasa aborami nkwanine.
2 Piya, pi waninkama pi kumapintisa ki'ama nkakapinti
wagina, to awamori to awamori e'wasaena maekena ya
waintiye. Pi ntawamaba nagisarisa tara tumpaema toma
toma a'wapa waiyegina, pi'na oka oka aborama agutaye.

Piya, pi ntawama nka'yenkapa maga maga kina'miba naigina, kamparagaenawaipa maegasima kaba itakiye.
3 Piya, pi kumatiba kaikenaenaba to kapa kampa aborakiye.
Piya, pi kumapintiba Kotige sipisipi awarowampage isiyemu yabaewama waiyekini, kayokaya kina'wampiba agisuma mikibewe.
4 Piya, igeba aogawapa agama miyigina, i'nera ae ageba aborama waikiye.
5 Piya, pi kumatapa kampa toba ase ukiye. Kampaye. Pi kumatasa kina'miba kanepe pape kampa aguyosagaigina, Wa'ega Koti aeba arakenaenawaipa mikiye. Aibekini, igeba asi nasiba wa'ega kina kanta puma miyaba mikibewe.

Isu kanakena kamanane

6 Pigoya, pi enisorewamaba mayama unamintiye: Pi abempe kamana pipa kampa antage'ena puma, pipa tagataka'yane. Piya, Wa'ega Koti, poropete kina uwaitanti'na, aeba enisorewapa otagina tumpa kayokaya kina'wapa agaro nkaborakibintanaba iyakegini agawe.
7 Piya, abo. Naeba agarosama kanakuwe, iyema unamoga abintuwe. Piya, ka'waina ma nkisapi kaeyo kamana, Koti nkawamupisa kamanapa aegarami'naba, aeba a'muntanabi mpikiye.
8 Pigoya, nae Yonina, pintana agama abiwaentuwe. Piya agama abiwaemagi, naeba nayakinti enisorewama nkagisabi parokaema agisukena puwagana,
9 aeba maya unamintiye: Kampaye. Kaeba piyaba a-po. Piya, naebe, kaebe, poropete kaokinape, ma nkisapisa kamana wasiye kinape, taeba ka yuga pompene. Kaeba Kotitimana agiso, untiye.
10 Piya, to ka maya unamintiye: Kaeba ma nkisapisa Koti nkawamupisa kamanapa a-nkasaema akumpa'ma miyo. Kampaye. Piya, pi kamana'ama nka'wa aborakena kana'wapa ago agarosaye.
11 Pi kana'wakaba ataena pe'nagiba ataena pikena puntanaba peno. I'nintana pe'nagiba i'nintana pukena puntanaba peno. Piya, arupuyena pe'nagiba arupuyena pukena puntanaba peno. Aota miye'nagiba aota mikena puntanaba aota miyeno, untiye.
12 Abo. Naeba agarosama kanamagi, antota'enanentaga irosa'magi, a'ya'ma wasana pentanawaika ikankaipa ka'masa puma a'wae puma imikuwe, iye.
13 Piya, naeba paitanta yagara mite aintisa yagara mite puma, marusabe atutasabe a'ya'maenama nkagonawe, piya untiye.

14 Piya, itasaenaba wani nkaema aebarupa'nagiba,
igeba i'muntanabi mpikibewe. Piya pe'nagipa uwaitakini
e'wasaena maekena yawamankapa namagini, pi kuma'ama
kabirasa wama antabaipinti ubasigina kanarasano.
15 We, yaga kara kanta pe kinape, kiyo'ena pe kinape,
kumiyena pe kinape, wasana iyeguye kinape, ama koti
nkagise kinape, a'ya'ma kumpari'ena ibugagina aega'ma pe
kinape, igeba Koti kuma'ama nkabe'i mikibewe, piya untiye.
16 Piya: Naeba Isuna, naeba enisorene agarubaogana
monota ai'aru pe kina'mititi wama ma nkawaga kamanapa
uma aborarimiye. Piya, naeba Tebiti tupisa ago ai'ne nawe.
Naeba abayara e'wasa nori nawe, piya untiye.
17 Pigoya, Awamusa'amage sipisipi awaroma nkwae'mage:
Kanao, untase. Wasana ma kamana abi'naba: Kanao, yeno.
Piya, wanika abemi'naba aeba kanano. Eya, e'wasaena
maekena wanika abemi'naba aeba kanama e'wasa wanipa
uwa ampaema nano.

Nagarikena kamanane

18 Pigoya, wasanami ma nkisapisa Koti nkawamupisa ka-
manapa abe'nagipa, naeba esegi kamanapa maya urimuwe:
Piya, ka'waina ma kamanata ka'isa to kamana atokaekibipa,
Kotiba ma nkisapisa wasana ata puwaitakena kamana'ama
nkau'wapa aeti atokaetakiye.
19 Piya, to ka'waina ma nkisapisa Koti nkawamupisa
kamanatasa ka'isa maegaikibemipa, aogi antota'enawapa
Kotiba maegaikiye. Eya, e'wasaena maekena yagabe, aota
kumakabe unti nkantota'enawapa maegaikiye.
20 Pigoya, ma kamana uma aborama: Taga, tagane, yika,
aeba: Karu'ena kanakuwe, iye. Eya, Wa'ega Isu kaeba
karu'ena kanao.
21 Pigoya, Wa'ega Isu nkawagaenawampa a'ya'ma tigeti
waima waiyeno. Tagane.